Pilch Dezső

Kanyargós ut a Fertőbe, olaj

[illegible] 20 [illegible].

MAGYAR,
NÉMET, ANGOL, FRANCIA
ÉS OLASZ KÖNYVEK NAGY RAKTÁRA.
METSZETEK, KÉZIRATOK ÉS
RAJZOK

LANTOS KÖN
ÉS TUDOMÁNYOS
BUDAPEST, IV, M

TELEFÓNSZÁM: 87-5-01. ✧ POSTAT

Tekintetes

Müemlékek (

Fizetendő és perlendő Budapesten

Turul folyóirat 1918-1935

Pilch Dezső

1939. júl. 18.

PESTI NAPLÓ

— **Rudnay Gyula a Képzőművészeti Főiskola rektora.** A kultuszminiszter jóváhagyta az Országos Magyar Királyi Képzőművészeti Főiskola rektorválasztó kari ülésének azt a határozatát amellyel az 1939/40. és 1940/41. tanévre *Rudnay Gyula rendes tanárt* az Országos Magyar Királyi Képzőművészeti Főiskola *rektorává választotta*, továbbá a Szervezeti Szabályzat értelmében *Meyer* Antal e. i. rektort a főiskola I. prorektorává nyilvánította, valamint *Pilch* Dezső rendes tanárt a főiskola II. prorektorává, *Kandó* László, *Strobl* Zsigmond és *Andreetti* Károly rendes tanárokat a rektori tanács tagjaivá és végül *Burghardt* Rezső, *Szőnyi* István és dr. *Molnár* Ernő rendes tanárokat a rektori tanács póttagjaivá választotta és ehhez képest nevezetteket tisztségükben a mondott idő tartamára megerősítette.

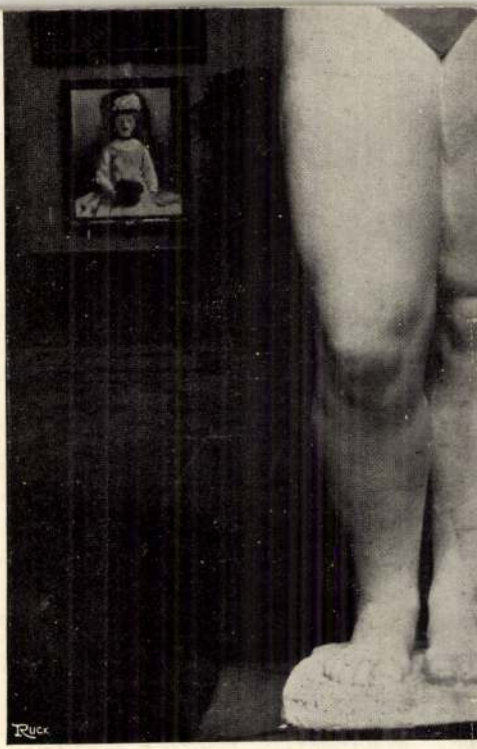

ARISTIDE MAILLOL

~~Gosztonyi Gyula~~

Pilch Andor és
Visy Santó
pécsi építészek
a Pécsi Ipartestület
székházának terve
I. díj.

Magyar Építőművészet
1929. 2. n. 27 l.

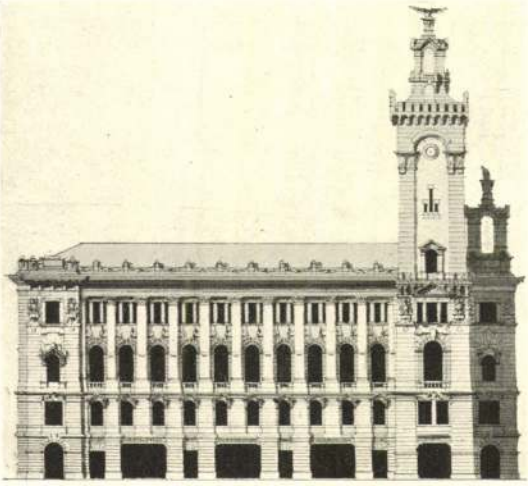

Király-utczai homlokzat.

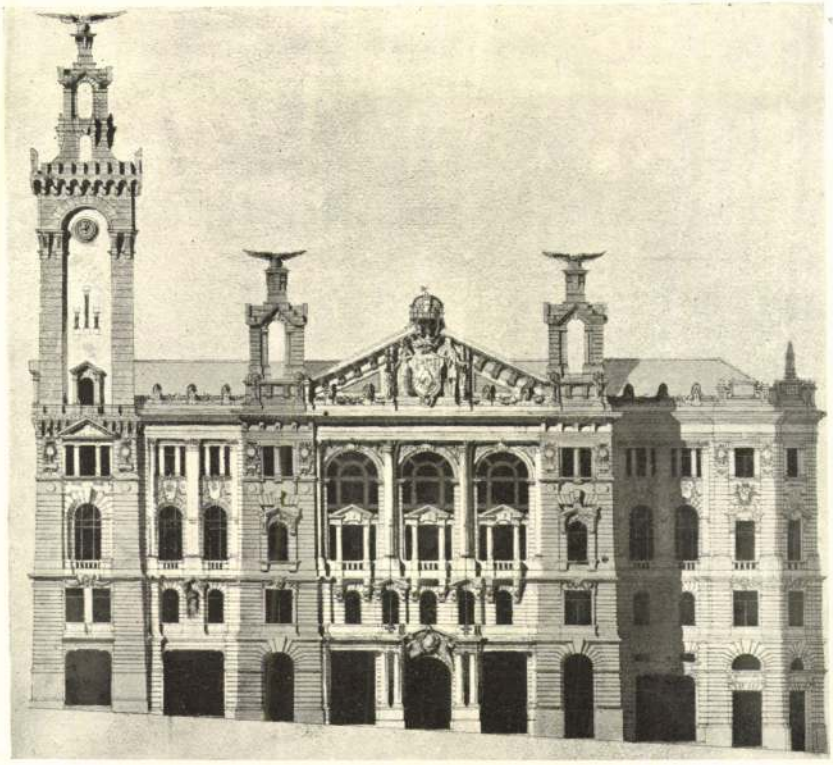

Széchényi-téri homlokzat.

5. sz. — Megvett terv. — Jelige : A. *Pilch Andor*, Pécs.

Pilch Andor építész Pécs

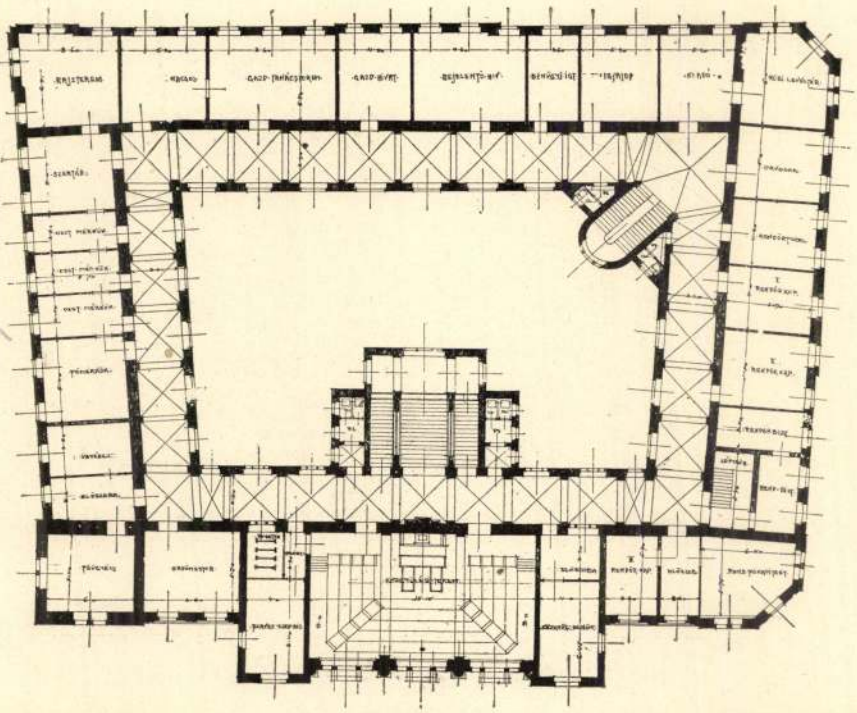

II. emeleti alaprajz.

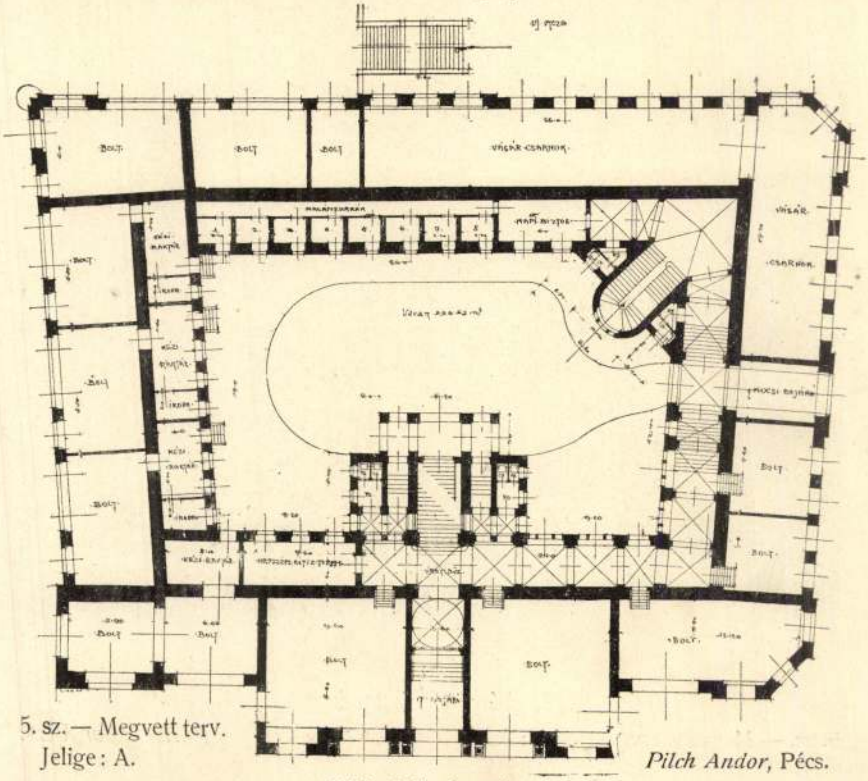

5. sz. — Megvett terv.
Jelige: A.

Pilch Andor, Pécs.

Földszinti alaprajz.

PILCH I. *Andor*, építész, * Pécs 1877 nov. 27. A bpesti József-műegyetemen 1901. szerzett építészi oklevelet s azután szülővárosában telepedett le. P. tervezte a omhácsszigeti r. k. templomot, a pécsi egyetemi sebészeti klinikát (azelőtt városi felsőkereskedelmi iskola), a pécsi egyetemi gyermekklinikát (azelőtt Julián internátus),

1006

a pécsi gyárvárosi templomot, a pécsi Pius-gimnáziumot, a reáliskolát, a mohácsi kórházat stb.

É. L. II. 301. l

644.

...ani innen fejjel jobbra fekszik az elesett
...t lévő szűz Máriás lobogónak eltörött rud-
...en tartja. Szalagján e szó van: „HAZÁÉRT."
...só ~~[illegible]~~ ásóval jobbjában s fejéhez kapva bal-
...r az ifjúban. Mögötte balra a dombon fekvőt
...éjök egy másik sirásó küzledik. A közép térben
...még mindig füstölög s a háttér hegyes vidék.

..., méretei 39:50. c/m.

...reklyemuzeumból. 107/95. № 98.

107/95:98.

Pilch Andor

Magyar Iparművészet

1930. 135. l.

Zsolnay Vilmos emlékkútja Pécsett. Pilch Andor építész műve

Pilch Andor

A pécsi jótékony nőegylet házának szűkebb tervpályázatán a kivitellel való megbízást Pilch Ödön kapta.

Művészet

1904. 268. l.

genspieler Napoleons.
Zeit.M.8 Bildern nach
Grossoktav.Leinen.193

" " FERDINAND VON BULGARI
Der Lebensbericht ei
schichtliche Rolle s
1931. Leinen.

MANN,HEINRICH.GEIST UND TAT.Franz
Stendhal,Flaubert,Zo

MENSCHEN,VÖLKER,ZEITEN.EINE KULTUI

MACHIAVELLI von M.Ker
20 Abb. Gebunden.

PIETRO ARETINO.Ein Bi
von Semerau.Mit 20 A

HOMER von Th.Scheffe

ROBESPIERRE von C.Bra
und Abb. Gebunden

JULIUS CAESAR von E.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Pilch Andor

Thieme_Becker
XXVII. 38. l.
Lyka

HORVÁTH LUKÁCS

ÉPÜLET és BUTOR ASZTALOS MUNKÁK GYÁRA

Budapest, VII., Hungária-körut 206.

Nem ajánlhatom eléggé minden első rendü épitkezésnél, a saját szerkezetü **„por és légmentesen záró“** szabadalmazott **ablak, ajtó, redőnyszekrény és portáléim** alkalmazását.

kapható ajánlati mintákon tett ajánlatok f. é. március 31.-éig a község elöljáróságánál nyujtandók be. A részletes feltételeket is magában foglaló szerződési tervezet a község elöljáróságánál betekinthető, s az országos vizépitési igazgatóság közegészségügyi mérnöki hivatalánál (Budapest, V., Gorove-utca 3.) dijmentesen megszerezhető.

Szatmár. (Óvodaépités.) A nagysomkuti állami óvoda felépitése 15.726 kor. 20 fill. erejéig engedélyeztetvén, e munkálat biztositása céljából 1907. március 14. napjának 9 órájára Szatmárt a vármegye kir. tanfelügyelőségénél tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik. Az ajánlatokhoz az engedélyezett összeg 5%-ának megfelelő bánatpénz is csatolandó. A müszaki müveletek és feltételek a nevezett hivatalnál megtekinthetők.

Arad. (Artézi kutak furása.) Az aradi m. kir. jószágigazgatóság Keglevichháza és Bolgártelep telepes községekben egy-egy artézi kut létesitését szándékolván, erre nyilvános árlejtést hirdet. Előirányzott mélység mindkét helyen 150 méter, megállapitott befejező furócső belső átmérője 80 mm, az előreláthatólag átfurandó talajrétegek lágy agyag- és homokrétegek és ezek keverékei. Tájékozásul megjegyeztetik, hogy a kijelölt ponthoz legközelebb eső meglevő fürások a következők: Porgány (140 m.), Óbéba (151 m.) Kübekháza (155, 157 m.), Szerbcsanád (157 m). Az összes tengelyfuvarokat, furó torony faanyagját, öblitőviz szállitását és a szerszámok raktárhelyiségeit a községek adják, minden egyéb vállalkozó által fedezendő. Ajánlatot csakis az erre a célra szolgáló és a jószágigazgatóságnál dijmentesen kapható ürlapon lehet tenni. Szerződésminta, mely a feltételeket tartalmazza, ugyancsak az aradi jószágigazgatóságnál betekinthető és a m. kir. O. V. I. közegészségügyi mérnöki osztályánál dijtalanul kapható (Budapest V., Gorove-utca 3.) Az ajánlatok 1907. március 25.-ig a m. kir. aradi jószágigazgatóság cimére zárt boritékban küldendők, vagy adandók be.

Szolnok. (Hidépités) Jász-Nagykun-Szolnok vármegye alispánja a monostorzsámboki th. közuton levő 12 m. nyilásu Galgaéri hidnak vasbetonszerkezettel leendő ujjáépitésére zárt ajánlati versenytárgyalást hirdet. A tervvel és az ajánlati ár 5%-ának megfelelő bánatpénzzel ellátott zárt ajánlatok f. é. április hó 5-én d. e. 1/2 11 óráig az alispáni hivatalnál Szolnokon nyujtandók be. A műszaki művelet és részletes feltételek a szolnoki m. kir. államépitészeti hivatalnál megtekinthetők.

Küllőd. [Bács-Bodrog m.] (Istálló és kertészlak épités.) Küllőd községben 5593 kor. 51 fillér előirányzott költséggel épitendő istállóépület és 6196 kor. 30 fillér előirányzattal épitendő kertészlak munkálataira az árlejtés a községházánál f. é. március hó 23-án d. e. 9 órakor fog megtartatni. A terv, költségvetés és részletes feltételek a községjegyzői irodában megtekinthetők.

Vanyarc. [Nógrád m.] (Körjegyzői lak épitése.) Vanyarc községben épitendő körjegyzői lak munkálataira 12.391 kor. 65 fillér előirányzattal f. é. március hó 28-án d. e. 10 órakor a községházánál árlejtés fog tartatni. A terv, költségvetés és részletes feltételek Vanyarc községházánál megtekinthetők, illetve lemásolhatók. Bánatpénz 10%.

Besztercebánya. (Utépités.) Az alábbi útépitési munkáknak vállalatba adása tárgyában a főszolgabirói hivatalnál Besztercebányán f. é. március hó 26-án d. e. 9 órakor zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni. A munkálatok a következők:

1. a besztercebánya—királykai th. ut 7.45—9.67 km. szakaszának kiépitése;
2. a besztercebánya—zólyomszászfalvai th. ut 0—2.760 km. szakaszának kiépitése;
3. a göncölfalva—zólyomnémeti th. ut 0—2·60 km. szakaszának kiépitése.

A műszaki müveletek és részletes feltételek a besztercebányai m. kir. államépitészeti hivatalnál megtekinthetők. Bánatpénz 200 korona.

Németboly. [Baranya m.] (Községház épités.) Németboly nagyközség képviselő testülete nyilvános árlejtést hirdet az összesen 32502.38 koronára előirányzott községháza valamint jegyzői lakul szolgáló emeletes épület felépitése alkalmával teljesitendő bontás,- föld,- kőmüves,- ács,- tetőfedő,- bádogos-, asztalos,- lakatos,- mázoló,- üveges,- kőfaragó,- vas,- kályhás,- szob festő és szobrász munkákra. Az ajánlat az összes munkára és nem külön-külön teendő. Ugy az árlejtésre, mint szerződésre vonatkozólag az állami épületek kivitelénél szokásos általános és részletes feltételek irányadók. A munkálatokra vonatkozó költségvetések és ajánlati minták a vállalkozóknak rendelkezésükre bocsájtatnak. Az 1 koronás bélyeggel ellátott és lepecsételt ajánlatok „Ajánlat a németboly községháza munkáira“ cimmel 1907. március 22-én d. u. 5 óráig a németbolyi községi bírónál benyujtandók, melyek másnap d. e. 9 órakor tartandó képviselő testületi ülésben nyilvánosan felbontatnak. Tartozik a vállalkozó az ajánlati összeg 5%-ának megfelelő bánatpénzt készpénzben, vagy értékpapirban ajánlatával együtt letenni. Esetleg a régi épület lebontásából netán felhasználható alkatrészek a müvezetőség utasitása szerint a vállalkozó tartozik felhasználni a megfelelő költségvetési tétel törlése mellett. Az általános és részletes feltételek, valamint a tervek és költségvetés Németbolyban a községházán és Pilch Andor műépitésznél (Pécsett Indóház-utca 14 sz.) betekinthetők, ugyanott kaphatók az ajánlati ivek és költségvetési példányok. A vállalatba adandó munkálatok a szerződés aláirásakor azonnal megkezdendők s oly erővel folytatandók, hogy az egész épület a szerződés aláirásának napjától számitandó 7 hónap alatt teljesen készen, lakható állapotban átadható legyen.

Arad. (Viztorony épités.) A m. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége nyilvános ajánlati tárgyalást hirdet a Arad állomáson épitendő Intze-féle viztorony előállitásának munkáira. A költségszámitás, a szerződéstervezet, az ajánlati minta és a pályázati feltételek Aradon az üzletvezetőség pályafentartási osztályában 3 kor. lefizetése mellett átvehetők. Az ajánlatokat 1907. március 28-án déli 12 óráig kell benyujtani az üzletvetőség általános osztályánál. Az ajánlatokat egy koronás, mellékleteit pedig ivenként 30 filléres bélyeggel ellátva, lepecsételve és a boritékon következő felirattal ellátva kell benyujtani: „Ajánlat a magyar királyi államvasutak arad állomásán létesitendő Intze-féle viztorony épitési munkálataira“. Az ajánlat benyujtását megelőző napon, vagyis 1907. március 27-én déli 12 óráig 800 kor. bánatpénzt kell az államvasutak aradi üzletvezetőségének gyüjtőpénztáránál letenni. A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Kecskemét. (Átalakitási munkák.) A kecskeméti róm. kath. egyházközség a plébánia-épületátalakitási munkáit a megállapitott feltételek mellett versenytárgyalás és ajánlatok utján vállalatba adja a következő csoportokban:

I-ső csoport: bontási munka, föld-, kőmives- és elhelyező-munka, ács- és kőfaragómunka, vasmunka. Összesen 12864 kor. 22 fill. költségvetési összeggel.

II-ik csoport: asztalos-, lakatos-, mázoló-, üvegesmunka padozómunka. Összesen 8845 kor. 63 fill. költségvetési összeggel.

III-ik csoport: bádogosmunka 1225 kor. 20 fill. költségvetési összeggel.

IV-ik csoport: szobafestő- és kárpitosmunka 828 kor. költségvetési összeggel. Az épités befejezésének határideje 1907. junius 15. A zárt ajánlatok 1907. március 16-ik napjának d. e. 10 órájáig az egyházközség főgondnoki hivatalában nyujtandók be. Az ajánlathoz az elvállalandó munka költségvetési összegének 5%-a bánatpénz gyanánt mellékelendő. Csatolandó továbbá egységárakkal és összegezéssel ellátott aláirt költségvetés, a szintén kitöltött s aláirt ajánlati mintalap és szerződési feltételek. Ezeknek felhasználandó példányai a megállapitott dijfizetés mellett előzetesen a főgondnoki hivatalban megszerezhetők. Az épitési tervek, költségvetés, általános és részletes feltételek, valamint a szerződési feltételek az egyházközség tanácstermében megtekinthetők.

Zsolna. (Iskolaépités.) A zsolnai izr. hitközség egy ujonnan épitendő elemi iskola épületre nyilvános pályázatot hirdet. Ezen 59 379 kor. 07 fillérrel előirányzott épitkezésre a zárt ajánlatok f. é. március 25-én déli 12 óráig adandók be. Az ajánlatba azon százaléknyi kitétel irandó be, melylyel ezen egységárak alapján a munkát vállalni hajlandók és azonkivül kiirandó azon összeg, melyet a vállalkozó a régi épületért, illetve ennek anyagáért felajánl. Az ajánlat mellé az épitési összeg 10%-a óvadékul melléklendő. A tervek és költségvetések az izr. hitközség irodájában tekinthetők meg.

Kisvezekény. [Bars m.] (Jegyzői lak épitése.) Kisvezekény község előljárósága a folyó év nyarán, iroda 3 szoba és mellékhelyiségeiből álló jegyzői lakást óhajt épittetni, melyek felépitésére pályázatot hirdet. Tervrajz és költségvetés 800 kor. erejéig f. é. március 18-án a körjegyzői irodába nyujtandó be.

Szeged. (Iskola épités.) A Sándorfalva—szaporhegyi külterületi áll. elemi iskola és a hozzátartozó melléképületek felépitése 13686 kor. 50 fill. erejéig engedélyeztetvén, e munka biztositása céljából 1907. április 2. napjának d. e. 10 órájára a csongrádmegyei kir. tanfelügyelőség hivatalos helyiségében (Szeged, Széchenyi-tér 9. I. em.) tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik. A versenyezni óhajtók felhivatnak, hogy zárt ajánlataikat a kitüzött nap d. e. 9 órájáig a csongrádmegyei kir. tanfelügyelőséghez adják be. Az ajánlat az egyes munkanemekre külön, vagy pedig az összes munkákra együttesen is tehető az árengedés, illetve árfelemelés százalékokban fejezendő ki. Az ajánlathoz az ajánlati költségösszeg 5%-ának megfelelő bánatpénznek az állampénztárnál (adóhivatalok, vámhivatalok stb.) történt letételét igazoló pénztári nyugta csatolandó. A műszaki müvelet és részletes feltételek a szegedi m. kir. államépitészeti hivatalnál megtekinthetők.

Nagyvárad. (Védtöltés épités.) A nagyvárad—kolozsvár—brassói állami közut 23—24 szakasza között a 21. számu „Sebes-Körös“-hid biztositása céljából létesitendő védtöltés épitése 4898 kor. 70 fill. erejéig engedélyeztetvén, e munkák kivitelének biztositása céljából 1907. április 2. napjának d. e. 10 órájára a nagyváradi m. kir. államépitészeti

SOBIESKI LÁSZLÓ

intarsia készitő (margueteur)

Budapest, IX., Lónyay-utca 28. sz.

Ajánlja a berlini egyetemen tanult különleges készitményü fa-, gyöngyház és fém betéteit.

Szemián Agoston

BRONCMŰVES

BUDAPEST, IV., VÁCI-UTCA 81. SZ.

Készit mindennemü **bronc-munkákat** és **templomi szereket**, elfogad továbbá galvános aranyozásokat, ezüstözéseket és álanyozást, valamint tüzaranyozást is. — Domboritott és sajtoltmunkák, valamint mindennemü öntvények pontosan és olcsón eszközöltetnek.

BIEHN JÁNOS
aszfalt és kátránytermékek vegyi-gyárai
BUDAPEST ✦ KISPEST ✦ MEZŐTELEGD
Központi iroda: Budapest, IX., Ferenc-körut 46.

Gyártmányok: „**Valódi aszfalt fedlemezek.**“ **Aszfalt-elszigetelő lemezek, kőfedélpép carbolineum, Biehnol.**

Vállal és készit legjobb kivitelben: **aszfaltozásokat, vizhatlan lefödéseket, facement- és fedéllemez-befödéseket.**

tékul szolgáland; a bánatpenz letételéről szóló letéti nyugta, vagy a postai feladó vevény pedig az ajánlathoz csatolandó. Kötelesek továbbá az ajánlattevők a munkálatokhoz felhasználandó kövekből és anyagokból az ajánlatok kapcsán mintákat bemutatni és egyuttal megnevezni azon bányákat illetve telepeket, a melyekből az anyagok nyeretnek. A részletes árlejtési és szerződési feltételek és tervek a fent kitett helyen betekinthetők, a hol a netán kivánt felvilágositások is megadatnak és egy-egy koronáért költségvetési és ajánlati ürlapok is kaphatók.

Budapest. (Hidépitės.) A kassa-jablonicai állami közutnak Máramaros vármegyébe eső 259—260 klm. szakaszán ujjáépitendő técsői kincstári Tiszahid légnyomásu alapozási módszerrel végrehajtandó alépitmény és az azokkal kapcsolatos munkáknak biztositása tárgyában f. é. április 2-án déli 12 órakor a kereskedelemügyi ministerium 1 | c. szakosztályában (II., Albrecht-ut 1. sz.) zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni. Az ajánlathoz az ajánlati költségvetés végösszege 5%-ának megfelelő bánatpénznek valamely állampénztárnál történt letételét igazoló pénztári nyugta csatolandó. A müszaki müvelet a ministerium 1 | c. I. ügyosztályában megtekinthető, s ugyanott a feltételek, műszaki leirás és kivonatos előméret másolata megszerezhető s a szükséges felvilágositások is nyerhetők. A teljes szövegü hivatalos kiirás a hirdetések között található.

Budapest. (Földmunka) A gemenci Dunaszakasz rendezése céljából 1907. évben létesitendő és 304·9 m³ földmunkából, 39353·05 m³ másodosztályu és 7636·96 m³ elsőosztályu kőanyagból készitendő kőhányásból álló szabályozási munkálatokra nézve f. é. március 20-án déli 12 órakor a m. kir. földmivelésügyi ministerium I. em. tanácstermében nyilvános, zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni. A tervek, a szerződés tervezete, általános és részletes feltételek, valamint az ajánlati feltételek a budapesti m. kir. folyammérnöki hivatalban (IV. Mária Valéria-utca 14.) megtekinthetők s ugyanott szerezhető meg az ajánlati minta is. Az ajánlatok a fenti napon d. e. ½12 óráig nyujtandók be a földmivelésügyi ministerium házi pénztáránál (félemelet 29 sz.). A hivatalos kiirás a hirdetések között található.

Eperjes. (Postapalota épitės.) Eperjes sz. kir. város tanácsa a postapalotának 107.971 kor. 96 fillérrel előirányzott épitési munkáira nyilvános zárt ajánlati versenytárgyalást hirdet. Az árlejtési és épitési feltételek, tervek és költségvetések a városi épitész hivatalos helyiségében megtekinthetők és a költségvetés ugyanott 15 koronáért meg is szerezhető. A vasbeton menyezetre és a teherfelvonóra tett ajánlatokhoz szilárdsági számitás illetve tervrajz is melléklendő. Az épités befejezési határideje 1907. szeptember 15. A zárt ajánlatok 1907. április 3-án déli 12 óráig adandók be Eperjes szab. kir. város iktató hivatalában. A teljes szövegü hivatalos kiirás a hirdetések között található.

Liptószentmiklós. (Vármegyei székház kibővitése.) Liptóvármegye székházára egy második emelet felépitése tárgyában az alispáni hivatalban Liptószentmiklóson f. é, április 5-én d. e. 10 órakor versenytárgyalás tartatik. A boritékra világosan kiirandó „Ajánlat a megye székházára épitendő második emelet munkálataira“. Bánatpénz gyanánt 4000 kor. teendő le a liptószentmiklósi m. kir. adóhivatalnál és a letéti nyugta az ajánlathoz csatolandó. A vállalatnyertes ezen összeget a szerződés megkötésekor biztositék gyanánt 8000 koronára tartozik kiegészitени. A költségvetés összege 79327 kor. 80 fillér. A tervek és költségvetés a m. kir. államépitészeti hivatalnál Liptószentmiklóson megtekinthetők és a költségvetés másolata ugyanott 10 kor.-ért megszerezhető. A teljes szövegü hivatalos kiirás a hirdetések között található.

Rimaszombat. (Iskola helyreállitás.) Az ujantalvölgyi áll. el. iskola épületénél teljesitendő helyreállitási munkálatok költségeire 2857 kor. engedélyeztetvén, e munka biztositása céljából 1907. március 26. napjának d. e. 10 órájára a rimaszombati m. kir. államépitészeti hivatalban tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik. Az egy kor. bélyeggel ellátott ajánlathoz az engedélyezett összeg 5%-nak megfelelő bánatpénz csatolandó. A müszaki müvelet és részletes feltételek nevezett államépitészeti hivatalnál megtekinthetők.

Eger. (Őrház épitės.) Az egri m. kir. dohánygyárhoz tartozó felsőtárkányi vizmütelepen épitendő őrház munkálataira árlejtés hirdettetik. Ezen őrház s mellékhelyiségeinek felépitésére 4230 kor. 75 fill. irányoztatott elő. Az ivenkint 1 kor. bélyeggel ellátott s boritékján „Ajánlat a felsőtárkányi őrház munkálataira“ cimzéssel ellátott ajánlatok, melyhez a kivánt összár 5%-ának megfelelő bánatpénz letételéről szóló adóhivatali nyugta is csatolandó, f. é. április 8-án d. e. 10 óráig az egri m. kir. dohánygyári igazgatóság főnökénél nyujtandók be. A részletes ajánlati feltételek s a tervrajz, melyekről másolatok nem adatnak ki, a gyári irodában betekinthetők.

Devecser. (Épületemelés.) A devecseri polgári lövészegylet saját kerthelyiségében tervbe vett épület felépitésére árlejtést hirdet. Vállalkozni szándékozók felhivatnak, hogy ajánlataikat Baják Gyula egyleti elnöknél f. é. március 17-éig bezárólag adják be. Az épület tervrajza ugyanott megtekinthető. Az előirányzott költség 9000 korona.

Szerbnagyszentmiklós. [Torontál m.] (Községház javitás és átalakitás.) Szerbnagyszentmiklós községházának kijavitása és átalakitása tárgyában 3931 kor. 56 fill. előirányzattal árlejtés hirdettetik. Az ajánlatok a munkaösszegnek megfelelő 10% bánatpénzzel f. é. március 15-éig a községi előljáróságnál nyujtandók be. A költségelőirányzat és a feltételek a községi jegyzői irodában betekinthetők.

Arad. (Homokszállitás.) Az aradi m. kir. államépitészeti hivatal kezelése alatt lévő debrecen—fehértemplomi, kiszombor—aradi és baja—csongrád—erdőhegyi állami közutakon 1907. évben végrehajtandó hengerelési munkálatokhoz, valamint egyes szakaszok fentartásához szükséges homok szállitásának biztositása céljából az aradi kir. államépitészeti hivatalban 1907. március 20-án d. e. 11 órájára zárt irásbeli ajánlatok utján nyilvános versenytárgyalás fog tartatni. Fölhivatnak ennélfogva a vállalkozni kivánók, hogy ajánlataikat a kitüzött nap délelőtt 10 óráig nyujtsák be. Az ajánlat 5 pecséttel zárt boritékán a cimzés felett világosan kiirandó azon állami közut neve, melyre az ajánlat vonatkozik. Az ajánlatok az államépitészeti hivatalban átvehető ajánlati és felosztási kimutatás szerinti minta szerint teendők meg. Az ajánlattevő az ajánlati homokmintát saját pecsétjével lepecsételt üvegekben tartozik az ajánlatához mellékelni. A bánatpénzek az aradi m. kir. adóhivatalban történt befizetését igazoló nyugta az ajánlathoz csatolandó. A bánatpénznek az ajánlati összeg 5%-át kell kitennie. A szállitási szerződés és részletes feltételek az ajánlati minta és ennek mellékletét képező felosztási kimutatás az aradi kir. államépitészeti hivatalnál megtekinthetők.

Szeged. (Torony lebontás.) Szeged város közönsége a régi Szt. György iskola tornyának lebontási vállalatára zárt ajánlati versenytárgyalást hirdet. Az ajánlatok f. é. március 19-ik napján d. e. 10 óráig a városi iktatóba nyujtandók be. Vállalkozó az ingyen teljesitendő bontásból kikerülő anyagokért felajánlott vételárat ajánlatába kitenni tartozik. A vállalati feltételek az I. tan. ügyosztályban megtekinthetők. Az ajánlathoz a felajánlott vételár készpénzben melléklendő.

Kiskunfélegyháza. (Munkásházak épitése.) Kiskunfélegyháza város előljárósága a mezőgazd. munkások részére 100 esetleg több munkásház felépitésére zárt ajánlati versenytárgyalást hirdet. Felhivatnak ezen munkálatra pályázni szándékozó vállalkozók, hogy zárt ajánlataikat a város polgármesteri hivatalába 1907. március 23-ig nyujtsák be. Vállalkozni szándékozók kötelesek a vállalati összeg 10%-át készpénzben a városi letétpénztárban elhelyezni és az erről szóló elismervényt a pályázathoz csatolni. Az épitési feltételek a városi mérnöki hivatalban megtekinthetők.

Balázsfalva. [Alsó-Fehér m.] (Betoncsatorna épitése.) A balázsfalvai gör. kath. káptalan jószágigazgatósága pályázatot hirdet a kisiklodi Láday-féle alapitványi malom kerékcsatornáinak bétonfalazatból való épitésének biztositása céljából. A versenyezni óhajtók felhivatnak, hogy ajánlataikat f. é. április 1.-én déli 12 óráig fenti jószágigazgatósághoz adják be. Az ajánlathoz 1000 K. bánompénz csatolandó. A műszaki művelet és az épitő feltételek nevezett jószágigazgatóságnál megtekinthetők, illetőleg 2 koronáért megszerezhetők.

Felek. [Szeben m.] (Községház épitės.) Felek községben épitendő községház munkálatai 23.534 korona erejéig engedélyeztetvén, az épités biztositása céljából f. é. március 16.-án a községházánál tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik. A terv, költségvetés és részletes feltételek a községi előljáróságánál megtekinthetők.

Tiszaföldvár. (Artézi kutak furása.) Tiszaföldvár község előljárósága a község belterületén 2 drb. 270 m. mély artézi kut furási munkálatainak biztositására árlejtést hirdet. A község előljáróságánál dijmentesen

KORONASECT
Mattes György
BUDAPEST, (HARIS-BAZÁR.)
Próbaküldemény: 2 teljes palack bérmentve az Osztrák-Magyar birodalom bármely postaállomására 6 korona.
Kapható a legtöbb füszer- és csemege-üzletben.
Saját gyártmány!

TÓTH FERENC
mázoló és fényező
MÜHELY: József-utca 25. szám.
Különlegesség: **Márvány és majolika utánzatokban.**
KÜLÖNLEGESSÉG:
FÜRDŐKÁDAK FÉNYEZÉSÉBEN.

Tanácskozások Bethlen miniszterelnöknél

Bpest, április 27. — **Bethlen István** gróf miniszterelnöknél ma megjelent **Almássy László**, az egységes párt elnöke, akivel a miniszterelnök a parlament további munkarendjéről, az egységes párt legközelebbi értekezletének időpontjáról és programmjáról tanácskozott. Az egységes párt hétfőn, május 2-án tartja legközelebbi értekezletét. A képviselőház külügyi bizottsága május 3-án tart ülést, amelyen **Bethlen István gróf miniszterelnök is felszólal és beszélni fog a magyar-olasz tárgyalásokról, Walkó Lajos** külügyminiszter pedig **a fiumei kikötő használatáról,** a magyar-jugoszláv és az általános tranzitó forgalomról. A munkásbiztosítási javaslat letárgyalása után előreláthatólag junius vagy julius elején megkezdődik a parlament nyári szünete.

Délelőtt folyamán a miniszerelnök fogadta **Ripka** főpolgármestert, aki utána **József Ferenc** főherceg kereste fel a miniszterelnököt, röviddel utána **Teleky** Pál gróf jelent meg a kormányelnöknél. ½2 órakor **Toginger** maharadzsa tett látogatást egy angol örnagy szárnysegéd kíséretében a miniszterelnöknél.

Zichy Rafael grófot 10 havi börtönre ítélte a tábla

Budapest, ápr. 27. — Ma délután 4 órakor hirdette ki a tábla Zichy Rafael gróf hamistanuzási perében az ítéletet, mely szerint Zichy Rafael grófot 10 havi börtönre, 5 évi hivatalvesztésre és 2x800 pengő pénzbirságra, Walter József komornyikot ugyancsak hamistanuzásért 10 havi börtönre 5 évi hivatalvesztésre 100 pengő fő és 3x50 pengő mellékbüntetésre, Deákot 7 havi börtönre, Röttling Ferencet pedig 6 napi fogházra ítélte.

A SEJK FIA

Soha filmet még olyan nagy érdeklődéssel nem vártak, mint a tragikus véget ért RUDOLPH VALENTINO legutolsó és maradandó filmjét: A SEJK FIÁ-t. Egész világ nőközönsége kegyeleti kérdést csinált e film kultuszából. E filmhez fűződött reménységek mind valóra váltak, mert az United Artist statisztikailag kimutatott legjobban frekventált filmjévé avatódott.

Az egész világ összes metropolisai csaknem egy időben hónapokon keresztül állandó zsufolt házak mellett mutatták be és a közönség lankadatlanul gyönyörködött nemcsak a film szépségén, hanem RUDOLPH VALENTINO és BANKY VILMA minden eddigit felülmuló pompás alakitásában és mint a párisi bulevard-lapokból értesülünk a mozgószinházak jegyeit hetekre előre elkapkodták. Minden valószinüség szerint Pécsett sem fog a siker elmaradni.

E filmet a PARKMOZI ma, holnap és holnapután zenés előadásokban mutatja be és kivánatos volna, ha a közönség jegyeiről telefon utján gondoskodna, nehogy az esti pénztárak olyan ostromnak legyenek kitéve, mint amilyenekről máshonnan jelentések érkeztek.

A legtökéletesebb kivitelü **ZEISS és ULTRASIN** szemüvegek

Bánfai Béla

szemklinikai látszerésznél **Király-utca 20. sz.**

Figyelem! Zeiss és Ultrasin üveg órásoknál nem kaphatól

Berzeviczy Albert péntekre Pécsre érkezik

Pécs, ápr. 27. — A Corvin Mátyás egyesület pénteken délután 5 órakor tartja első ünnepi ülését a központi egyetem dísztermében. Ezen az ülésen megjelennek Berzeviczy Albert v. b. t. t., a Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Corvin Mátyás egyesület elnöke, De Astis olasz követségi titkár Italo Siciliano dr. tanár, valamint Zambra Alajos dr. egyetemi tanár és valószinüleg Gerevich Tibor dr. egyetemi tanár, akit most hivott meg a római egyetem tanárává. Az olasz követség képviselői az esti gyorssal, Berzeviczy Albert pénteken a déli vonattal érkezik Pécsre.

Mikor lesz a városi közgyülés?

A tisztviselők körében is teljes a bizonytalanság

Pécs, ápr. 27. — A városi közgyülések határnapját általában az összegyülekező sürgősebb ügyek szokták meghatározni. Többször felmerült ugyan egy-egy határozat, hogy ezután visszatérnek a szabályrendeletbeli dátumhoz, amely minden második hó harmadik hétfőjét tüzi ki a közgyülés napjául. A mult évben ugyancsak felmerült ilyen elhatározás, de már a legközelebbi közgyülésnél sem tudtak annak érvényt szerezni.

A legutóbbi február 14-én tartott közgyülés után néhány nappal olyan hirek keringtek a városházán, hogy annyi sürgős ügy van előkészités alatt, hogy rövidesen egy-két hét alatt ujabb közgyülésnek kell összeülnie. A sürgős ügyek azonban elaludtak és a közgyülés elmaradt. Közben március 14-én lejárt a tisztviselői állásokra kiirt ujabb pályázat, — amelyet valószinüleg nem minősitenek olyan meddőnek, mint az elsőt. Az optimistáknak ez is reményt adott arra, hogy az állások betöltését a legilletékesebb körök is nemcsak fontosnak, hanem sürgősnek is fogják tartani. Az érdekelt tisztviselők legalább husvéti ajándékul várták a választást, de a reményük füstbe ment. Hozzájárult a közgyülési anyaghoz az időközben elkészült költségvetés, amelyet ugyan külön közgyülésen kellene letárgyalni, de ezzel most már nem sokat törődnek. Ekkor husvét utáni keddre, majd a következő hétfőre április 25-re tervezték a közgyülést, de egyik dátum se váltotta be a hozzáfüzött reményeket. Május első hétfője is minden bizonnyal elmulik közgyülés nélkül mert még ma is teljes bizonytalanság uralkodik a közgyülés dátuma felől. Pedig mintegy negyven ember sorsa függ ettől. Körülbelül ennyi a betöltésre kerülő állások száma. A tisztviselők már régóta várják az állások betöltését, hiszen ezek némelyike már több mint fél éve, az árvaszéki elnöki állás a mult év julius 1. óta van üresedésben. Minthogy a tisztviselőknek a várható előlépés igazán életkérdés, érthetően sérelmesnek találják a közgyülés állandó halasztását. Hogy a részleges tisztujitás áprilisban be nem következett, ennek folytán nemcsak egy havi fizetésbeli differenciával károsodnak, hanem elestek a májusi negyedévi lakbérkülönbözettől.

Ezek a méltányos szempontok remélhetőleg hozzájárulnak ahhoz, hogy a jövő hétnél tovább már nem huzódik a régóta esedékes közgyülés.

— **Az előadás megkezdése után tilos belépni a nézőtérre.** Az államrendőrség már a mult évben elrendelte, hogy a szinházban az előadás megkezdése után a nézőtér ajtait le kell zárni. Ez az intézkedés nagyon helyes volt abból a célból is, hogy a pécsi közönséget rendhez szoktassa. Egy darabig meg is volt a foganatja, ujabban azonban ismét megkezdődtek a szinházi elkésések. Ezért az államrendőrség ujból szigoru utasitást adott ki, hogy a szolgálatot tevő rendőrök az előadás megkezdése után senkit se bocsássanak be a nézőtérre. Aki tehát az első felvonásról nem akar lekésni, jelenjék meg pontosan 8 órakor a szinházban.

Az uj Vasuti menetrend máj. 15-én lép életbe.

A Dunántúl minden előfizetője teljesen dijtalanul kapja a

Dunántúl Menetrendjét

A hirdető közönséget kérjük, tekintettel a Dunántúl menetrendjének óriási elterjedtségére és az állandó használatra, hogy hirdetéseit a kiadóhivatalunkba beküldeni sziveskedjék.

RÁDIÓ-MŰSOR

Csütörtök, 1927. április 28.

BUDAPEST (555.6.) 9.30: Hirek, közgazdaság. **11:** Gramofon-hangverseny. **12:** Hirek, közgazdaság. **1:** Időjárás- és vizállásjelentés. **3:** Hirek, közgazdaság. **4:** Mezőgazdasági előadás Buday Barna: Utazás a föld körül. **5:** Időjárás- és vizállásjelentés. Utána: Az Operaház tagjaiból alakult kamarazenekar hangversenye. Komor Vilmos karnagy vezényel: 1. Dopler: Ilka. Megnyitó. 2. Urbach: Részletek Csajkovszky müveiből. 3. Meyer—Hellmond: Rokokó szerenád. 4. Flotow: Stradella. Megnyitó. 5. Waldteufel: Estudiantina. Keringő. **6.20:** A Magyar Rádió Ujság félórája. **7:** Az Operaház Bohémélet előadása. Az Operaház előadása után: Hirek, közlemények és ügetőverseny eredmények. **10.20:** Kedvező légköri viszonyok esetén külföldi átvitel, kedvezetőlen esetben: Híres énekesek lemezei, kórusok, szólisták és zenekari számok.

BÉCS (517.2., 577.) 11: A házizenekar hangversenye. **4.15:** Hangverseny. **6:** Előadás Ausztria szanatóriumairól. **7:** Előadás a gyermekbetegségekről. **7.30:** Angol nyelvtanfolyam. **8.05:** A szimfónikus zenekar hangversenye.

BERLIN (484, 566.) 4: Előadás a madarak szerelmi életéről. **4.30:** Hans Siemssen saját müveiből olvas fel. **5:** Hangverseny. **7:** Spanyol nyelvtanfolyam. **7.30:** Előadás: A különböző kulturák az egyes költői formák tükrében. **7.55:** Nemzetgazdaságtani előadás. **9.25:** Hangverseny. **10.30:** Tánczene.

FRANKFURT a. M. (428.6.) 1.30: Hangverseny. **4.30:** Hangverseny. **5.45:** Könyvismertetés. **7.15:** Gyorsirási tanfolyam. **8.15:** Wilde: Bunburry cimü komédiájának előadása.

KÖNIGSBERG (329.7.) 11.30: Hangverseny. **4.30:** Előadás a rézkarcról. Utána hangverseny. **6.15:** Előadás kiváló technikusokról. **7.40:** Előadás a kamarazene fejlődésének történetéről. **7.55:** Modern magyar kamarazene: 1. Bartók Béla: Vónos kvartett op. 17. 2. Kodály Zoltán: Vonóstrió-szerenád.

LIPCSE (365.8.) 12: A lipcsei szimfónikus zenekar hangversenye. **4.30:** Hangverseny. **6.30:** Spanyol nyelvtanfolyam. **8.15:** Északi népdalok. **10:** Varietészámok.

MILANÓ (322.6.) 4.15: Jazz-band. **5.20:** Mesék. **8.20:** Angol nyelvtanfolyam. **8.45** Irodalmi csevegés. **9:** Szimfónikus hangverseny.

MÜNCHEN (535.7.) 12.30: Hangverseny. **4:** Előadás a harmincéves háboruról. **4.30:** Énekhangverseny. **6.45:** Előadás Molière-ről. **7.15:** Szórakoztató zene. **8.15:** Szinjáték előadás. **10.20:** Hangverseny.

RÓMA (449.) 4.30: Mesék. **5.15:** Jazz-band. **8.45:** Hangverseny.

STUTTGART (379.7.) 1.10: Gramofon-hangverseny. **3.50:** Előadás háziasszonyoknak. **4.15:** Hangverseny. **6.15:** Dramaturgiai előadás. **8:** Kamarazene. **9:** Olasz operettest.

Horváth Aladár ny. alispán meghalt

Budapest, ápr. 27. — **Horváth** Aladár Szatmárvármegye ny. alispánja ma délután agyvérzés következtében meghalt.

— **Baedecker és Griben-féle** utikalauzok és legujabb kiadásu autótérképek kaphatók a **Dunántúl r. t. Egyetemi könyvkereskedésében,** Pécs, Széchenyi-tér 9.

PARKMOZI

Csütörtök-péntek-szombat
április hó 28-29-30.

Az évad leguagyobb eseménye!

Rodolph Valentino
és Bánky Vilma
legnagyszerűbb alkotása!

A SEJK FIA

Beduin történet nyolc felvonásban

Rodolph Valentino
legutolsó és legsikerültebb filmje.

Szereplők:

Achmed, a sejk fia } Rodolph Valentino
A sejk . . .
Jasmina, táncosnő Bánky Vilma
André . . . . George Fawcett
Chabah . . . Montaque Love
amadan . . . Karl Dane
Mustapha . . . William Donovan
Ali . . . . Bull Montana
Zuleima . . . Agnes Ayres

Ezt megelőzi:

A SASFIAK

Történet napjainkból.

Előadják
a budapesti Ludovikások

Előadások:
½5, 6, ½8 és ¼10 órakor
Valamennyi előadás
teljes zenekarkisérettel!

APOLLO

Csütörtök—péntek,
április hó 28—29.

A budapesti Royal-Apollo multheti szenzációs ujdonsága!

Hatalmas kettős műsor.

A citadella kéme

Filmregény a nagy időkből
7 felvonásban.
Főszerepben:
Jetta Goudal és William Boyd.

Napsugár kisasszony

Amerikai történet 7 felv.-ban
Főszerepben: Vera Reynold-s, Zasu Pitts, és Edm. Burns.

Előadások:
5, 7 és 9 órakor.
A két utolsó előadás
teljes zenekarkisérettel!

Előadás a kanadai magyarok sorsáról

Pécs, ápr. 27. — Érdekes és a magyar kivándorlás szempontjából nagy fontosságu előadás volt tegnap délután a városháza közgyülési termében. Zágonyi Sámuel nyug. alezredes ismertette mindvégig érdekes előadásban a Kanadába kivándorolt magyarok szomoru sorsát. Zágonyi Sámuel munkásnak öltözve 11 hónapot töltött Kanadában és igy az ottani viszonyokkal tökéletesen tisztában van. Közvetlen tapasztalatait adta hát elő, hogy mindenkinek a figyelmét felhivja Kanadára, amelyet méltán nevezhetnek **a magyarok siralomházának.**

Kanadában jelenleg 6000 magyar él, akik felülve a hangzatos igéreteknek, itthon mindenüket elkotyavetyélve, elindultak, hogy boldogulást keressenek. Ezek a vérmes remények azonban nem váltak valóra és most a legnagyobb nélkülözések között várják sorsuk hovafordulását. Kanada délvidékén ugyanis már minden jobb föld vevőre talált és a gazda benszülött munkásokat alkalmazott. Akik ujabban vándoroltak ki, azok már csak az északi részen vásárolhattak földet, vagy állhatnak munkába. A munkadij azonban alig elég a megélhetésre, az időjárás pedig olyan, hogy azt csak a benszülött birja ki. Akik azután a szenvedéseket nem birják ki, átszöknek a déli részekre. Itt azonban ha elfogják őket, kényszermunkára itélik az illetőket. Dacára az elviselhetetlen sorsnak, akad mindig egy-két magyar, aki csábitó levelet ir haza ismerőseinek, hogy csak vándoroljanak ki. Ezek bizonyára csak rosszakaratuak, mert azt akarják, hogy ha már ők tönkre mentek, ismerőseik is tönkremenjenek. Mindenkinek kötelessége, hogy a kiándorolni szándékozókat felvilágositsák a való helyzetről, Kanadában csak a keserü csalódás várakozik a magyarokra. A mindvégig érdeklődéssel kisért előadás nagy hatással volt a hallgatóságra.

Májusban már leteszik a gyárvárosi templom alapkövét

Még 1927-ben tető alá kerül az uj templom

Pécs, ápr. 27. — A gyárvárosi templom épitésének ügye most már rohamlépésben halad a megvalósulás felé. A templom ügyének a gyárvárosi hivek dicséretes vágyakozása mellett olyan pártfogói vannak, akiknek élén maga a főpásztor Virág Ferenc megyéspüspök halad a város vezetőségének kiséretében.

Akik ennek a hirtelen fejlődő városrésznek előretörését figyelemmel kisérik, bizonyos jóleső érzéssel látják, hogy itt a kulturtörekvés nem csak hatalmas modern iskolát teremtett, hanem olyan bensőséges hitélet is folyik, amely az iskola mellé Istenházát is követel magának. A Szieberth Róbert igazgató-felügyelő nevéről elnevezett elemi népiskolában létesült ideiglenes kápolna vasárnap és ünnepnaponkint 500—600 szorongó hivővel népesül be és a fejlődéssel mind szükebbnek és tarthatatlanabbnak bizonyul. Ez mozgatta meg a gyárvárosiakat, amikor küldöttségek utján kérték az illetékeseket, egy a benső, vallásos életet élő hivők lelki szükségletének kielégitésére alkalmas templom felépitésére. Támogatta a gyárvárosiak jogos kérelmét az a körülmény is, hogy a legközelebbre eső budai külvárosi templom oly annyira kicsi és szük, hogy a hivők befogadására elégtelen.

A gyárvárosiak templom után való vágyakozása nagy megértésre talált Virág Ferenc megyéspüspöknél és Nendtvich Andor polgármesternél is, akik teljes erejükkel támogatják a templom mielőbbi felépülésének ügyét.

A templomépités ügye ma már a megindulo munka stádiumában van. Ma délután 4 órakor a gyárvárosi templom telkén helyszini szemle, majd ezt követőleg az uj iskola tágas tantermében tárgyalás volt. Ezen megjelent Virág Ferenc megyéspüspök, Gebauer Miklós dr. püspöki irodaigazgatóval, Szabó János dr. jogtanácsossal és Pilch Andor müépitésszel a templom tervezőjével. A város részéről megjelent Nendtvich Andor polgármester, Makay István gazd. tanácsnok, h. polgármester, Kalenda Lóránt müszaki főtanácsos, Szieberth Róbert felügyelő-igazgató és vitéz Váczy Ferenc a gyárvárosi iskola igazgatója.

A megejtett helyszini szemle után beható tanácskozás indult meg a templomépités, a plébánialak épitése és a plébánia kerület beosztása tárgyában. Megállapitást nyert, hogy a templom az épülő gyárvárosnak és környékének központja lesz. A templom és plébánialak több milliárdos épitkezést jelent, amelynek fedezetét is megtárgyalták.

A templom épitést most már megkezdik és még május havában leteszik megfelelő ünnepélyességgel a templom alapkövét. Ezután **már gyors iramban indul meg a templom felépitése ugy, hogy még ebben az évben, vagyis 1927-ben tető alá kerül a gyárvárosiak várva-várt temploma.**

Esetek a pécsi piacról

Amikor a vásárlók kifizetik az árut, de otthagyják

Pécs, ápr. 27. — A piaccal kapcsolatban eddig csak árdrágitásról, pörlekedésről, verekedésről és zsebtolvajlásról szólt a krónika. Most azután olyas valami történt, ami ritkitja párját a piaci krónikákban. Az történt, hogy két vásárló kifizette az árut, de azt nem vitte el és most a hatóság keresi őket, hogy átvegyék jogos tulajdonukat. Az egyik eset pár nappal ezelőtt történt. Egy pécsi asszony 5 pár csirkét vásárolt az egyik falusi árusnál. Öt pengő foglalót adott azzal, hogy a csirkéket majd később elviszi. A falusi azonban hiába várt ,a vevő nem jelentkezett. Erre az asszony becsülettudóan felvitte az öt pengőt a városházára az I. foku közigazgatási ügyosztályba. Onnét most felhivják a pénz jogos tulajdonosát, hogy az 5 pengőért jelentkezzék.

A másik eset ma délelőtt történt szintén a Majláth-téri piacon. Egy asszony 150 darab tojást vásárolt egy falusitól. A tojás árát 15 pengőt ki is fizette. A tojást azonban nem vitte el, mert közben egy rendőr közelgett, akinek a láttára a vevő megijedt és elsietett valamerre. Igy a tojás a falusinál maradt, mert a vevő egész délig nem jelentkezett. A falusi a tojásokat felvitte a városi I. foku közigazgatási ügyosztályba, azzal, hogy ott jobban ráérnek megkeresni a jogos tulajdonosát. Az ügyosztály ezuton is felhivja a vevőt, hogy a tojásokért jelentkezzék a városházán. Ez a vevő minden valószinüség szerint valamelyik pécsi kofa volt, aki az elővásárlási tilalmat áthágva ijedt meg a rendőrtől és oldott kereket a kifizetett tojások nélkül.

gol admiralitásnak egy közleménye, amely elismeri, hogy január 7. és 13. között a Földközi-tenger középső vizein lefolyt hadműveletek során a Gallant nevű torpedóromboló akna vagy torpedó következtében megrongálódott, de visszatérhetett kikötőjébe, az Illustrateus repülőgépanyahajót és a Southampton cirkálót pedig egy légitámadás alkalmával találatok érték, a találatok mindkét hajón károkat okoztak.

A Neue Züreher Zeitung római tudósítója az említett földközitengeri hadműveletekkel összefüggésben még közli, hogy az angol hajókaravánok, amelyeknek védelmére szolgáltak az említett csatahajók, főképpen Görögországnak vittek sürgősen szükséges hadianyagot. Gayda szerint a görög hadsereg hadianyagkészleteiben nagy hiányok vannak és az angol flotta kénytelen veszélyes utakon vállalni a kockázatot, hogy a görög készleteket kiegészíthesse.

W. W

Az ankarai és szóliai fejlemények hidegen hagyják a Wilhelmstrassét

Berlin, január 15
(A Pest berlini szerkesztőségének telefonjelentése)

Az angol és török vezérkari tisztek ankarai megbeszélései a birodalmi főváros politikai köreiben figyelmet keltettek nem utolsó sorban annak a felfogásnak következtében, amelyet illetékes német helyen ezekre a tárgyalásokra vonatkozóan kifejezésre juttattak. Kiderül ugyanis, hogy ezek a tényezők

az ankarai fejleményeket közömbösen fogadták.

A Wilhelmstrasse ugyanis abból indul ki, hogy Törökország és Nagybritannia között szövetség van és ez természetessé teszi az effélé megbeszéléseket, akár politikai, akár katonai jellegűek is. Anglia megkísérli ugyan, hogy ezeknek a magától értetődő tárgyalásoknak megnyerje a világ érdeklődését és szenzációt csináljon belőlük, mindez azonban nem változtat a német megítélésen.

Mindenesetre vannak olyan jelek, hogy német részről már számolnak azzal a lehetőséggel, hogy elkövetkezhetik az idő, amikor ezeknek a fejleményeknek más, tárgyuknak megfelelőbb megítélése válik szükségessé.

Megjegyezhetjük még, hogy azok a hírek, amelyek Bulgária belpolitikájában folyó különböző eseményekről, így például

a bolgár kormány esetleges átalakításáról

számolnak be, német illetékes körökben nem keltenek érdeklődést, mert — hangsúlyozták — hivatalos közlés nem hangzott el, csupán a külföldi sajtóban láttak napvilágot ezek a híresztelések.

Otto von Heydebrech

Beiger Ferencné szül. Zwada Zsófia felesége, Anna és Ilona gyermekei fájdalomtól megtört szívvel tudatják, hogy a felejthetetlen jó férj, a legjobb édesapa

Beiger Ferenc

a Szent István Társulat nyug. cégvezetője

folyó évi január hó 13-án este 10 órakor, életének 68-ik, boldog házasságának 43-ik évében, hosszas betegeskedés után, a szent kenet szentségével megerősítve hirtelen elhúnyt.

Drága halottunkat folyó hó 15-én délután ½4 órakor fogjuk a *farkasréti temető halottasházában* a róm. kat. anyaszentegyház szertartása szerint beszenteltetni és ugyanezen temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Az engesztelő szentmiseáldozatot folyó hó 16-án reggel ½9 órakor a Szent Imre herceg-úti plébániatemplomban fogjuk a Mindenhatónak bemutattatni.

Budapest, 1941 január hó 14-én.

Mondá neki Jézus: Én vagyok a Feltámadás és az Élet; aki én bennem hiszen, még ha meg is halt, élni fog, mindaz aki él és én bennem hiszen nem hal meg soha mindörökké.
(János XI. 25—26.)

Lakás: XI., Edömér u. 2. IV. 2.

A madridi német nagykövet Berlinbe utazott

Madrid, január 15
(NST)

Von Stohrer madridi német nagykövet Berlinbe utazott. Elhagyta a spanyol fővárost a portugál nagykövet is. Portugália képviselője jelentéstételre Lisszabonba utazott.

Kenese Waldemár altábornagy a légierők új főparancsnoka

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A kormányzó úr őfőméltósága 1940 december 24.-én kelt legfelsőbb elhatározásával vitéz *Kenese* Waldemár magyar királyi nyugállományú altábornagyot a magyar királyi honvédség hivatásos állományába visszavenni és egyidejűleg *a magyar királyi honvéd légierők parancsnokává kinevezni méltóztatott.*

Négyezer lírás olasz ösztöndíjat kapott egy magyar ujságíró

Mihály László budapesti ujságíró most másodízben kapta meg azt a 4000 lírás olasz állami ösztöndíjat, amelyet az olasz s külföldi kapcsolatok ápolása terén kifejtett munkásság elismerésére adományoz az olasz kormány. A mostanihoz hasonló eset, az, hogy egy személy kétízben nyerje el ezt az ösztöndíjat, még igen ritkán történt meg.

Postapalota és hűtőházas vágóhíd épül Orosházán

Orosháza, január 15
(A Pest tudósítójától)

Két nagyszabású építkezés indul meg a közeljövőben Orosházán. 160 ezer pengő költséggel *postapalotát* építenek és kiírták a pályázatot *a hűtőházas vágóhíd* építésére is, amely 400.000 pengőbe fog kerülni. Ez utóbbihoz az OTI 200.000 pengőt ad kölcsön, 120.000 pengőt pedig a földmívelésügyi miniszter bocsát rendelkezésre.

Egészséges közvéleményt sürget Glattfelder püspök újévi pásztorlevelében

Glattfelder Gyula csanádi megyéspüspök idei első pásztorlevele többek között a következőket írja:

— Az újesztendőben főleg azt értsük meg, hogy *egészséges közvélemény kialakítása* a legelső feladat, amelyet a lelkipásztori buzgalomnak meg kell valósítania! Ma úton, útfélen: sajtóban, könyvekben és társas összejöveteleken *világnézeti problémákat* feszegetnek nemcsak azok, akik értenek hozzá, hanem, sajnos, még inkább azok, akik *e kérdések terén teljesen tájékozatlanok.* Ez a beteges eszmetermelés és tervkovácsolás roppant veszedelmeket rejt magában, mert ha avatatlanok nyúlnak a kényes kérdésekhez, *ez ugyanazzal a kockázattal jár, mintha kiskorúak tüzes csóvával járnak és birkóznak robbanóanyagraktárban.*

— Nyomasztó látvány, hogy a kötelező szentmise-hallgatás és szentségekhez járulás *állandóan csökkenő tendenciát* mutat. Eddig azzal vigasztaltuk magunkat, hogy *a köznép* gyakoroja hitét és inkább *az értelmiségi osztály* marad távol az Isten házától. Ez lassanként megváltozik és lelkes felvilágosító és buzdító munka nyomán *a vezető társadalmi rétegek inkább eltalálnak a templomba,* ám ehelyett elfordulnak vagy elközömbösödnek a tömegek, ami *a legnagyobb lelki katasztrófával fenyeget.* Az Actio Catholica idei célkitűzése legyen: *a népet visszaszoktatni Isten házába,* mert akkor remélhetjük, hogy visszavezethetjük *a jó erkölcsök és polgári fegyelem útjára is.*

— Mialatt felelőtlen álomkergetők és kalandorok mindent, ami ősi és szent, lekicsinyelnek, diszkreditálnak és rombolnak, szavunkra hallgató komoly és értékes világi hiveinkkel karöltve *törekedjünk a 2000 éves krisztusi igazságot és katolikus hagyományt újból érvényre emelni,* hiveink ezreivel megszerettetni és gyakoltatni s akkor hazánk felelősségüket komolyan érző vezetői számára a világégés közepette is megoldható feladat lesz a reánk köszöntött újesztendőben a magyar nép számára jobb sorsot biztosítani.

MAGYARNAK MARADNI!

A Magyar Élet Pártjának nagy vasárnapi megmozdulásában elhangzott egy hang. *Mezey* Lajos országgyűlési képviselő beszéde Szegeden, amely kristálytiszta mondatokkal világított rá a nemzet egyetemes hivatására, amely abban esüesosodik ki, hogy minden áldozat vállalása árán magyarnak kell maradni.

A nyomtalanul letűnt liberális korszak gazdasági rendszerét és világszemléletét az osztályharc elméletében vonta össze, ez a politikai eszmevilág azonban elenyészett a nacionalista Európa feltámadásával. Nekünk magyaroknak a liberalizmus által megteremtett válaszfalak lebontása után legfőbb kötelességünk, hogy a hivatás magasztos szolgálatában kötelességekkel és nemzeti áldozatok vállalásával felruházva mindenkit arra a helyre állítsunk, ahol legteljesebben, energiájának és egyéni képességeinek legodaadóbb feláldozásával szolgálhatja az örök magyarság eszményét.

Szegeden hangzottak el ezek a szavak, abban a városban, amely új nemzeti politikák ideológiáját teremtette meg és amelynek hatása szétsugárzott az egész újjászülető Európában. A nemzeti öntudat fellegvára a magyarok szemében Szeged s az európai nacionalista forradalmak első lépése a tiszaparti fővárosban történt.

A magyar nemzet is Szegeden találta meg azt az utat, amely helyére vezette a nacionalista elvek szerint rendeződő Európában. A mai magyar nemzet élesen és keményen szembefordul a letűnt liberalizmus itt maradt és révetegen tétovázó csáklyásaival, a ragaszkodókkal és túlzókkal, mindenkivel, aki a magyarság nagy célját veszélyezteti.

Mezey Lajos szegedi beszédében erőteljesen dominált az a gondolat, amelyet az egész mai magyar politikai horizont kifejez, hogy magyarok maradjunk, őrizzük meg sajátos nemzeti energiánkat, jellemünk és államunk struktúráját, s politikai célkitűzésünk az legyen, hogy helyünk és tekintélyünk addig van Európában, ameddig a szegedi nacionalizmus jegyében jellegzetesen magyarok maradunk.

Pilch Andor építészmérnök özvegye a budapesti Mérnöki Kamarának ajándékozta házát

Pécs, január 15
(A Pest tudósítójától)

A híres pécsi építészmérnöknek, *Pilch* Andornak özvegye a pécsi Apáca-utca 8. számú házat, udvart és kertet férje emlékére a mérnöki kamarának ajándékozta. Az ajándékozási szerződést már aláírták.

A mérnöki kamara elnöke, dr. *Mihailich* Győző felsőházi tag a közeljövőben Pécsre érkezik, hogy az épületet formálisan is átvegye. Az ajándékozás célja, hogy az ingatlan mindenkor mérnökjóléti célokat szolgáljon. A mérnöki kamara az ingatlan jövedelméből *Pilch Andor-emlékalapot* létesít és a segélyre szoruló magyar keresztény, elsősorban pécsi mérnökök, ezek özvegyei, árvái pénzbeli segélyezésére fordítja. Kiköti az ajándékozási szerződés azt is, ha *Pécsi Mérnöki Kamara* létesülne, akkor a budapesti kamara az összes jogokat a pécsire ruházza.

Elfogták Ujpest legveszedelmesebb betörőjét

Az utolsó hetekben rengeteg betörés történt Ujpesten. Kifosztották *Ehrenthal* Sándor szűcsmester, *Szikora* József ruhakereskedő és *Wassermann* Henrik divatárukereskedő üzleteit. Betörtek *Szira* Józsefné divatárukereskedőnő üzletébe is, több fűszerüzletbe és cipőkereskedésbe. A rendőrség a nyomozás során megállapította, hogy betörőbanda garázdálkodik, amelynek feje *József* Rudolf ablaktisztító, aki hirhedt bűnöző és azonos azzal a *József* Rudolffal, aki hét esztendővel ezelőtt *kalandos körülmények között szökött meg több társával együtt a Markó-utcai fogházból,* miután kenyérbélből készített mintát a fogházzárkák és ajtók kulcsairól. *József* Rudolf az egyik arénaúti zugvendéglőben a szökés után *lelőtte egyik volt fogolytársát.*

József Rudolfot most sikerült a detektíveknek elfogni. Töredelmesen bevallotta bűneit. Elmondta, hogy ablaktisztítómunkája közben feltámadt régi vágya, hogy *kalandos úton jusson pénzhez.* Társa volt *Sztancsik* József hétszeresen büntetett kocsis, akit a detektívek tegnap este az alvilág nyelvén Szajna-partnak nevezett, a Rákospatak mellett az egyik kiskocsmában fogtak el. A két betörő beismerő vallomása nyomán a rendőrség már nyomában van a banda két másik tagjának is. *József* Rudolfot és *Sztancsikot* letartóztatták.

JANUÁR 16.-ÁN, CSÜTÖRTÖKÖN: ENYHÜL A HIDEG

III. ÉVFOLYAM 11. SZAM — ÁRA 10 FILLÉR — BUDAPEST, 1941 SZERDA, JANUAR 15

PEST

Nem lesznek új korlátozások, mert a szénhelyzet nagyon megnyugtató

DIKTÁTORI TÖREKVÉSEKKEL VÁDOLJÁK ROOSEVELTET

Newyork, január 15
(Német Távirati Iroda)

Fish köztársaságpárti képviselő kedden egy nyilatkozatában az Angliát segélyző törvényjavaslat *ellen* fordult. Utalt arra, hogy ezzel a törvénnyel a Johnson- és a semlegességi törvényt *kongresszusi szavazás nélkül felfüggesztik. Roosevelt* elnök — mondotta továbbá — teljhatalmat kap ahhoz, hogy hajókat és hajókísérreteket küldjön a háborús övezetbe és ez a tény *háborús bonyodalmakat rejt magában* az Egyesült Államok részére.

A törvény *az Egyesült Államok demokráciáját nevetségessé teszi.* Elveszi a kongresszustól a törvényszerű felhatalmazását a hadüzenetre és egy-ember-kormányt teremt. Emellett *a háború és a béke felett a döntés egyedül az elnök kezében van.* Az Egyesült Államok lakosságát megfosztja az efeletti döntés minden lehetőségétől. A törvény demokrataellenes és törvényellenes. A törvény annak elismeréséhez vezet, — fejezte be végül Fish — hogy a demokratikus kormányforma nem működik és *diktatúrával kellett felváltani.*

(MTI)

Anglia napi kiadása 13 millió font

Stockholm, január 15
(A Pest külön tudósítójának telefonjelentése)

A svéd lapok londoni értesülése szerint Anglia hadikiadásai szinte napról-napra emelkednek. A legutóbbi félhivatalos angol jelentés szerint most már elérték a napi kiadások a 13 millió fontot, amelyből 10 millió hadikiadásokra megy.

A román parlament igazgatását a miniszterelnökség veszi át

Bukarest, január 15
(NST)

A kamara és a szenátus igazgatását a hivatalos lap keddi számában megjelent rendelet szerint a miniszterelnökség veszi át. A miniszterelnökség főtitkára intézi ezentúl a kamara és a szenátus adminisztratív ügyeit. A parlament két házának eddigi tisztviselőit vagy a miniszterelnökség veszi át, vagy más hatóságokhoz helyezik át őket.

Románia veszélyes övezetnek jelentette ki parti vizeit

Zürich, január 15
(A Pest külön tudósítójának telefonjelentése)

Bukarestben az utóbbi napokban semmiféle hivatalos külpolitikai természetű hir továbbítását nem engedélyezték. Kedden este hivatalos jelentést tettek közzé a román kormánynak egy váratlan intézkedéséről. A hivatalos jelentés szerint a román hajózási minisztérium kedd estétől kezdve a romániai parti vizeket veszélyes övezetnek jelentette ki. Kedd estétől kezdve minden hajó, amely román kikötőbe akar befutni, tartozik előzetesen a kikötő hatóságokat értesíteni s csak hozzájárulásukkal és az általuk kiküldött pilóták vezetésével futhatnak be román kikötőbe. A rendelethez román részről

semmiféle magyarázatot nem fűznek,

az ujságirók kérdezősködéseire is csak annyit közöltek, hogy ezt az intézkedést a román kormány a hajózás biztonságának érdekében tette.

W. W.

Antonescu Salzburgba utazik és találkozik Ribbentroppal

Belgrád, január 15
(Bud. Tud.)

A Politika berlini munkatársa a késő éjszakai órákban jelentette, hogy jól tájékozódott körökből származó értesülés szerint Antonescu tábornok, román miniszterelnök, államvezető a szerdai nap folyamán Salzburgba érkezik és onnan

Ribbentrop külügyminiszter buschli birtokára megy,

hogy találkozzék a külügyminiszterrel.
Az említett körökben azt hiszik, hogy Antonescu bizonyos

román belpolitikai kérdéseket

fog megtárgyalni, amelyek a birodalmat, mint garantáló hatalmat közvetlenül érdeklik. Ezenkívül szóbakerül a Romániában tartózkodó német csapatok ellátásának kérdése, valamint egyéb, a német csapatokkal összefüggő formalitás.

A görög hadseregnek nincs elég hadianyaga

Zürich, január 15
(A Pest külön tudósítójának telefonjelentése)

Az angol hadvezetőség napokig semmiféle jelentést nem adott ki a mult hét utolsó napjaiban történt földközitengeri hadműveletekről, amelyeknek során olasz torpedónaszádok eltaláltak egy angol cirkálót és két torpedóromboló, olasz repülők pedig légi torpedóval megrongáltak egy nagy angol hadihajót. Tegnap késő este megjelent az an-

Heves olasz ellentámadások Albániában

Zürich, január 15
(A Pest külön tudósítójának telefonjelentése)

Az albániai hadszíntérről Belgrádon át érkezett jelentések szerint a déli és középső frontszakaszon rendkívüli hevességgel folynak a harcok. A déli frontszakaszon a partvidék közelében az olasz gyalogság tankok kíséretében két rendkívül heves ellentámadást hajtott végre és ugyancsak ellentámadást kezdtek a Tepelinit védő olasz csapatok is. A jelentések hangsúlyozzák, hogy különösen Tepeleni vidékén rendkívül elkeseredetten folynak a hadműveletek és minden egyes poziciőért órákig küzdenek.

Elmaradt Bukarest teljes elsötétítése

Bukarest, január 15
(NST)

Mint jelentettük, kedd estére féltíz órai kezdettel tizperces elsötétítési gyakorlatot rendeltek el Bukarestben. A tervek szerint *a város villamos áramszolgáltatását központilag kikapcsolták volna.* Az elsötétítési gyakorlat azonban *elmaradt.* Mint közlik, a gyakorlat megtartását később közlendő időpontra halasztották.

A német gazdasági küldöttség elutazott Moszkvából

Moszkva, január 15
(NST)

Dr. *Schnurre* követ, a német gazdasági küldöttség vezetője, a német-szovjetorosz tárgyalások sikeres befejezése után kedden este kíséretével együtt *elhagyta Moszkvát.*

A pályaudvaron Schnurre követ búcsúztatására megjelent gróf *Schulenburg* német nagykövet a német nagykövetség katonai attaséival és egész személyzetével, *Kratikov* helyettes külkereskedelmi népbiztos, *Szobolov,* a külügyi népbiztosság főtitkára, *Pavlov,* a külügyi népbiztosság középeurópai osztályának vezetője, *Usiszkov,* a külügyi népbiztosság protokollfőnöke és a külkereskedelmi és külügyi népbiztosság több más képviselője.

Dr. Schnurre elutazása előtt búcsúlátogatást tett *Molotov* külügyi népbiztosnál, a népbiztosok tanácsának elnökénél, valamint a népbiztosok tanácsának két alelnökénél, *Mikojan* külkereskedelmi népbiztosnál és *Visinszkij* helyettes külügyi népbiztosnál.

PILCH ANDOR

A halálnak bő aratása van nálunk mostanában. Sorra dőlnek ki az élők sorából azok, akik értéket jelentettek az életben, akik szivünkhöz nőttek, akik csak halálukkal ütnek fájó sebet másokon. Igy ütött szíven mindenkit e városban az a lesújtó hír, hogy Pilch Andor nemes szíve megszünt dobogni. Ma délután 3 órakor visszaadta jóságos lelkét Teremtőjének. Tudtuk, hogy beteg, hiszen a halál már hosszabb idő óta ott leselkedett körülötte, de Pilch Andor csak mosolygott, mint mindig és ma ez a mosoly odafagyott arra a kedves, arcra, amelynek láttára nyugalom, barátság, szeretet lett urrá az emberen. Ezt a mosolygó, mindig nyugodt, mindig finom, disztingvált urat mindenki szerette. Derűs életfilozófiája, tervelő fantáziája mögött serényen huzódott meg sokfelé ágazó tudása, képessége és gyakorlatiassága. Valóban művésze volt az építészetnek. Lelket, szivet tudott belevinni terveibe. Az alkotásoknak serege hirdeti tervezői és építészi nagyságát. Emberi, egyéni kiválóságát az a szeretet és megbecsülő tisztelet jelenti, amely személyét itt a kényes és igényes város közönsége részéről körülvette. Már az apai házból hozta a szeretetreméltóságnak kellékeit, a lelki finomságot, a szellemi előkelőséget és zsenialitást. A Pilch gyermekek valamennyie kivált. Tehetségük volt minden protekciójuk. Alkotó munkát végeztek és tiszteletre méltó és kiemelkedő pozíciót foglaltak el a társadalmi életben is. Pilch Andor müépitész egész lelkével hozzánőtt ehhez a mecsekalji városhoz, amelynek szülötte volt. Rajongója volt minden szépnek, támogatója minden jónak és megértője sok-sok fájdalomnak.

Pilch Andor halottas ágya előtt ma lehorgasztott fejjel, bánatos szívvel áll meg minden pécsi, minden ismerője. Korán ment el ebből a csunya, nehéz életből, pedig még annyi minden tervet szeretett volna valóra váltani. Még az énekiskola épülete sem került tető alá, azután a kedves Sikonda is még annyi munkát adott volna, de hiába a kedves, jó Pilch Andornak már pihenni kell, sokat dolgozott. Szive volt, amely érzett, dobogott és elfáradt, nem bírta tovább. Ez a jó szív ma megszünt dobogni.

Mi továbbélők szíven ütötten állunk meg egy új ravatal előtt és fájdalmunkra az imádságban keresünk vigasztalást. Pilch Andor teste elporlad, de azok a hatalmas kötestek, amelyek a lelkéből születtek meg tovább élnek és figyelmeztetnek még élőket és utánunk jövőket egy dolgozó alkotó emberre: a felejthetetlen Pilch Andorra!

Életrajza

Pécs szülötte volt. 1877.-ben született, középiskolai tanulmányait a Cisztercíták ősi gimnáziumában végezte. — Építészi oklevelét 1901.-ben nyerte el a budapesti József Müegyetemen. Pécsre visszatérve tervező irodát nyitott, és keze alatt egymás után született meg a köz- és magánépítkezések egész sora. — 1907.-ben tervezte a pécsi Országos Kiállítás, még sokak előtt emlékezetes remek pavillonsorait, ez alkalommal tüntette ki Őfelsége I. Ferenc József a Ferenc József Rend lovag-keresztjével. — További fontosabb állomások a volt reáliskola, ma központi egyetem épülete, a volt városi felső kereskedelmi iskola, ma sebészeti klinika, a Pius-internátus- és főgimnázium hatalmas épülettömbje, a volt Julián-internátus, ma gyermek-klinika, a Pannonia-szálló, a Nőegylet, a Stefánia-csecsemővédő, a Papi-Otthon, a sikondai szálló épülete, a fürdőterület rendezése, a Ráth-utcai strand-fürdő, a Parkmozgó fénykép-szinház, a pécsgyárvárosi templom- és iskola, valamint plébánia, a mohács-szigeti templom, Notre-Dame női zárda bővítése, dombóvári zárdaépülete, a mohácsi kórház átalakítási munkálatai, továbbá a bérházak egész sora, mint a Mattyasovszky, — Zsolnay, — Cseh, — Hitközségi, — Scholtz, — Fein, és városi bérházak, illetve paloták, a Széchenyi-téri Zsolnay-kút, — a Francia-emlék- és egyéb alkotások egész sora. — A székesegyházi Énekiskola épületének kibővitési munkái közben esett ki kezéből a vonalzó.

Hazájával szemben is ismerte kötelességét, és a szerb megszállás keserű napjai alatt életét veszélyeztetve szolgálta a magyar ügyet, mikor is ő tartotta fenn az összeköttetést a magyar hatóságokkal.

Halálát felesége szül. Szüts Mária, testvéri Pilch Jenő ny. ezredes, a Magyar Tud. Akadémia rendes tagja, néhai Gosztonyi Gyula ny. kuriai bíró v. kormánybiztos, főispán neje, szül. Pilch Erzsébet, pécsi Pilch Dezső festőművész-tanár és nagyszámú kiterjedt rokonság gyászolja.

Az elhunyt a Budapesti Mérnöki Kamara érdekképviselője volt a Pécs Törvényhatósági Bizottságban, a Pécsi Mérnök és Építész Egylet alelnökét, a Budapesti Mérnöki Kamara Nagybizottságának tagját vesztette el benne.

Temetése folyó hó 24.-én, pénteken délután 5 órakor lesz a központi temető halottas csarnokából, az engesztelő szentmise áldozat ugyanaz nap reggel 8 órakor a Székesegyház népoltáránál.

Amnesztiát ad
Ausztria a politikai foglyoknak

Bécs, júl. 22. — Bécsben a kormány július 25-én, Dollfuss kancellár halálának második évfordulóján nagy gyászünnepélyt tart és ugyanakkor hirdeti ki Schuschnigg kancellár azt a tágkörü amnesztiát, amelyet a kormány politikai elitélteknek ad. Amnesztiában részesülnek a nemzeti szocialisták, a szociáldemokraták és a kommunisták, akiket tizévi, vagy tiz évnél rövidebb szabadságvesztés büntetésre ítéltek. Kiterjed az amnesztia azokra a magasabbrangú nemzeti szocialistákra is, akiknek hazaárulási ügyét annakidején a katonai bíróság tárgyalta.

Két óra a világ legnagyobb sóbányájában
Szentmise 130 méter mélyen a föld alatt — Stációképek, szobrok, csillárok sóból — 1200 ember dolgozik Wieliczkán, a só birodalmában

Pécs, júl. 22. — Krakkótól szárnyvasút visz Wieliczkára. Ez a kis lengyel falucska arról nevezetes, hogy itt van a világ legrégibb és legnagyobb sóbányája. Egyetlen külföldi sem mulasztja el megtekinteni a sónak ezt a kilométerekre terjedő birodalmát, amelyet közel ezer évvel ezelőtt kezdtek művelni. Több mint 130 méter mélyen a föld gyomrában sokszáz kilométerre terjedően csupa csillogó kristálysó. Kilométerekre terjedő aknákban 1200 munkás fejti, bányássza a sótömböket. Külön nevezetessége a lengyel földnek ez a bánya, amely fél Európába szállítja a sót. Kettős jövedelmet hajt, mert az a több százezer turista, aki felkeresi a bányát, fejenként 2 pengő 40 fillérnek megfelelő zloty-t köteles fizetni a tárnába való leszállás előtt.

Közel 40 fokos a hőség a felszínen, alul pedig —14 a hőmérséklet. De a hőkülönbözetet alig őt percig érezni. Mindent kiegyenlít a sós levegő. Mondják, hogy aki influenzával száll le, egy óra mulva gyógyultan kerül fel. Szük aknán át történik a leszállás a 130 méter mélységbe. Csodálatosan szép világ fogadja itt a kirándulót. A tárnákból hatalmas termekbe jutunk. Az egyik a templom, nagyobb mint a székesegyház. Benne gyönyörü oltár, szobrokkal, a stáció képeivel, külön domborművekkel. Felülről diszes csillárok lógnak alá. És mindez sóból. Lenyügözően királyi látvány. Hosszú évszázadok alatt formálták derék munkáskezek. Szent Borbála napján, a bányászok védőszentjének ünnepén szentmisét is tartanak a sótemplomban. Odébb táncteremnek is beillő termek. A kristályos falak ezerszeresen verik vissza a villanyfényt. Aki látta, soha nem felejti el. És mindenütt domborművek, szobrok. Egy másik teremben a természet szeszélye által alkotott meseszerü alakulatok. Mintha túlvilági lények volnának. Az egyik sópalotában büffét rendeztek be a látogatók és a munkások számára. Csodálatos az a valósággal ihletett munka, amely itt a föld méhében ezeket a tündéri látnivalókat megalkotta mindenkinek ámulására. Külön világ ez itt a só mérhetetlen birodalmában, amely az emberi szorgalom örök dicshimnuszát zengi. Megdöbbentően mélységes itt a csend. Csak ha a tárnákban jár az ember, hallani a dolgos munkáskezek szerszámainak egyhangú, monoton kopogását, amint fejtik a sókristályokat. Felül az Isten áldott napja ragyog, itt alul az emberi bátorság és a minden akadályt legyürő munka üli napos győzelmét.

Ahogy így magunkba mélyedten járunk a só örök birodalmában és tele tödővel szívjuk magunkba az áthatható sós levegőt, úgy érezzük, mintha nem is volna súlyunk, olyan könnyen lépünk. Valósággal nehezünkre esik, amikor a vezető, aki szorgalmas ciceronénk is volt, kiadja a jelszót a felszállásra. Pillanatok alatt fenn vagyunk a napvilágon. Az ügyes fotografus már kész csoportképpel vár bennünket. A fényképész — kötelezettség nélkül — mindenkit megörökít. De nincs, aki ne vásárolna. Eltesszük emlékül a sódarabok mellé, amelyeket — engedéllyel — mindenki magával vihet a bányából.

Alig hogy felérünk, valósággal megrohannak a gyerekek, akik kristálysóból készült különféle tárgyakat árulnak. Keresztet, szivet, apró szobrokat kinálgatnak potom pénzért. Nem lehet tőlük szabadulni. Összevásároljuk a készletüket. Jó lesz emléktárgynak, meg az úton hazafelé, a vasúti kocsiban a zöld paprikához.

Mikor hazafelé indulunk, még az állomásnál is úgy érezzük magunkat a sós levegő hatása alatt, mintha visszafiatalodtunk volna.

... Most, hogy már itthon vagyunk és forgatjuk a sóbányáról szóló képes prospektust, úgy érezzük, mintha most is ott járnánk a só birodalmában, ahol minden az Isten örökkévaló hatalmát dicséri és az emberi munka imádsága hangzik.

(sz. g.)

Velence:

Velencében és a város környékén kedden irtózatos erejü szélvihar tombolt, amely fákat csavart ki tövestől a kertekben és igen sok házat megrongált. Különös erővel dúlt a szélvihar a Lidón, ahol a szőkőár a szélvihar a Lidón, ahol a szőkőár a fövényparton igen sok kabint elpusztított. Több halászbárka is elpusztult a viharban, de emberéletben szerencsére nem esett kár.

A gyilkos cséplőgép
Sorozatos sulyos balesetek a baranyai cséplőseknél — A cséplőgép leszakitotta egy kisgeresdi napszámos két karját és egy bodai lány lábát — Kalapáccsal törte be apja bordáit egy brutális fiu

A vármegyei mentők munkája

Pécs, júl. 22. — Szerdán délelőtt néhány perccel 11 óra után a baranyai Kisgeresd községbe hivták a mentőket, akik 1 óra 20 perckor már a pécsi sebészeti klinika előtt állottak meg egy borzalmasan megsérült munkással.

Fuksz János 34 éves kisgeredi munkás cséplőgépet etetett, mélyen nyult a dobba, amely elkapta bal karját. Rémületében a dob felé kapott, amely a következő pillanatban könyökben letépte mindkét karját.

A borzalmasan sérült emberhez azonnal kihivták a mentőket, akik még idejekorán érkeztek ahhoz, hogy a szerencsétlen embert megmentsék az életnek.

Két karját igy is amputálni kell.

Hasonló szerencsétlenség történt tegnap Boda községben, ahol Visák Katalin

jobblábát tépte le a cséplőgép.

A rettenetesen megcsonkított leányt a falu tanítónője látta el ideiglenes kötéssel, majd a mentők a pécsi egyetem sebészeti klinikájára szállitották. Visák Katalin lábát is valószínüleg amputálni kell.

Ugyancsak tegnap hivták a vármegyei mentőket Kisasszonyfa községbe, ahol

Kókai József 45 éves földmüveshez fia olyan erővel vágott egy ötkilós kalapácsot, hogy Kokainak több bordája összetört.

A brutális fiu ellen a csendőrség megindította eljárást. Kókait a sebészeti klinikán ápolják.

Röviddel beszállítása után Vasasra hivták a mentőket. Itt Horváth József 22 éves napszámost részesitették első segélyben. Horváth elmondotta ,hogy

egy mezőn haladt át, amikor lövést hallott, a következő pillanatban golyó fúródott az arcába.

A szerencsétlenül járt munkást is a sebészeti klinikán vették ápolás alá.

A mentők tegnap még Hosszúhetényből Pécsre szállitották Multán Mátyás 68 éves napszámost, aki leesett egy szalmakazal tetejéről és bordatörést szenvedett.

Egyetlen nap eseményei sokatmondóan igazolják annak a munkának értékét és jelentőségét, amelyet az úgyszólván sohasem pihenő, vármegyei mentőszolgálat fejt ki. Munkásságuk különösen most felbecsülhetetlen, amikor a sorozatos nyári balesetek szinte permanenciába állitják ezt a pompásan megszervezett és kifogástalanul fungáló egészségügyi közintézményt.

Turisták katasztrófája

Bern, július 22.

Bernből jelentik, hogy négy alpesi turista az Eiger-hegy meredek sziklafalán szerencsétlenül járt. A segitségükre küldött mentőexpedíciónak csak egy turista adott választ. Azt hiszik, hogy a többiek meghaltak.

Az életbenmaradt turistát a hozzá átdobott kötél segitségével felhúzták a hegy meredek lejtőjén, de amikor már csak mintegy 5 méternyire volt a mentőexpedíciótól, egyszerre elvesztette eszméletét és mire felhúzták, már meghalt. Halála előtt még felkiabált megmentőihez és közölte velük, hogy társai közül az egyiket a kötél fojtotta meg, a másik lezuhant és agyonzuzta magát, a harmadik pedig megfagyott. Az időközben megérkezett müncheni expedíció tagjai megkezdték a kutatást a három eltünt holttest után.

PARKMOZI

Csütörtök-péntek, július 23-24.
Grandiózus expedíciós világfilm!
Pluhár István végig magyarul konferál!

A REJTÉLYES ÁZSIA

Frank Buck és expedíciójának élet halál harca a dsungel vérengző fenevadjaival. Színek szimfóniája. Bájos színes filmujdonság. Milyen erősek a növények? Ismeretterjesztő.

Előadások 1/3-7 és 9 órakor.

Kedvező időben a 9 órai előadás a kerthelyiségben. Apolló szünet.

Uj haderőt szerveznek Abesszíniában?

London, július 22.

Kairóból fantasztikus hireket jelentenek egy új abesszin háborúról. Kassza és Szejum hercegek — mondják a hirek — új abesszin haderőt szerveztek, amely Nyugat-Abesszíniából, Gore városából nyomulna elő Addisz Abeba felé. A kairói hireknek Londonban nem adnak hitelt. Már csak azért is valószínűtlenül hangzik az egész, mert Kassza herceg jelenleg a délangliai partvidéken fekvő Worthing fürdőhelyen tartózkodik. A londoni abesszin követ azt az állitást kockáztatja meg, hogy nem erről a Rasz Kasszáról van szó, hanem egyik fiáról, aki szintén tábornok.

Tolvaj postaaltiszt

Szekszárd, július 22.

Az utóbbi időben a Sárbogárd-bajai vasútvonalon szállított postai küldeményeket ismeretlen tettes megdézsmálta. Főleg a közönséges levélként feladott küldeményeket nézte át és az azokban talált bankjegyeket kiszedte. A póstaigazgatóság bizalmas nyomozást indított, amelynek során tettenérték Szekszárdon Füsi József 33 éves mozgópostai vezető altisztet, amikor egy levélből tizpengőt kivett. Füsi rövid tagadás után

a pécsi postaigazgatóság helyszinre küldött vizsgáló biztosa előtt bevallotta, hogy az utóbbi hat hónap alatt 25—30 levelet bontott fel és azokból 150—160 pengőt vett ki.

A megtévedt altisztet átadták a rendőrségnek, amely előzetes letartóztatásba helyezte.

Rövidesen forgalomba kerülnek a Liszt-képpengősök

Pécs, júl. 22. — Ezüstpénzeink közül páratlan sikere volt a Pázmány-, úgyszintén a Rákóczi képpengősnek. Alig hogy a forgalomba került ez a két ezüstpénz, az érmegyűjtők azonnal szétkapkodták és ma úgy az egyik, mint a másik érme csak jelentékenyebb felárral szerezhető be. Különösen a Pázmány képpengős felára jelentékeny. még pedig azért, mert ebből az érméből a Pázmány-ünnepségen megjelent külföldi vendégek vettek át sok darabot, sőt később a külföldi muzeumok érmeosztályai is sok Pázmány-képpengőst szereztek be a magyarországi gyűjtőknél.

Szép ezüstpénzeink sorozata most újból bővül.

A pénzügyminiszter ugyanis elrendelte a Liszt Ferenc emléket megörökítő képpengős ezüstérmék verését.

A nemsokára forgalomba kerülő érme egyik lapját Liszt Ferenc domborművű arcképe díszíti, amely jobbra néz. Az arckép körül a következő felirat van: „Liszt Ferenc a nagy magyar zeneköltő emlékére 1811—1886." Az Arckép alatt az érme szélével párhuzamos ívben apró betükkel a tervező művész neve Berán L. látszik. Az érme másik lapján van a **magyar címer** a Szent Koronával.

Pécs város kedvezményeket ad a rászoruló sokgyermekes családoknak

Októberben megkezdik a rendőrségi palota épitését — A városi kisgyülés ülése

Pécs, július 22. — A város törvényhatósági bizottsága ma délelőtt 11 órai kezdettel kisgyülést tartott a városháza tanácstermében. Az elnöklő Nendtvich Andor dr. polgármester napirend előtt kegyeletes szavakkal emlékezett meg arról a gyászról, amely vitéz Horvát István dr. főispánt édesapjának halálával érte. Bejelentette, hogy a kisgyülés részvétét szóbelileg tolmácsolja. Ezután rátértek a tárgysorozatra.

A városi zeneiskola tanerőinek illetménye

A közgyülés még 1934-ben megállapította a város zeneiskolai tanszemélyzet illetményeit. Ezt a határozatot a belügyminiszter jóváhagyta azzal, hogy a **zeneiskola igazgatója, csak zeneművészeti főiskolát végzett olyan egyén lehet, aki öt évig már mint tanár működött.**

A belügyminiszteri rendelet tudomásul vétel végett a közgyülés elé kerül.

A polgármester helyettesitése

Nendtvich Andor dr. polgármester július 27-én szabadságra megy. Tekintettel arra, hogy Makay István h. polgármester is szabadságon van, a kisgyülés olyan javaslatot terjeszt a közgyülés elé, hogy a polgármesteri teendőket aug. 3-ig Vörös Mihály dr. tanácsnok, azon túl pedig, míg Makay István vissza nem tér, Sebestyén Lajos dr. tanácsnok lássa el.

A rendőrségi palota ügye

A mult év októberében a közgyülés előterjesztést tett a belügyi kormányhoz a rendőrségi palota építése ügyében. A város ugyanis rendőrségi hozzájárulás címén 425.000 pengővel tartozik az államnak. Az előterjesztés úgy szól, hogy abból a város a palotát megépíthesse és a város a kölcsönt 5 év alatt visszafizeti.

A belügyminiszter ehhez a megoldáshoz nem járult hozzá.

Nincs azonban kifogása az ellen, ha a város maga szerez kölcsönt az építéshez, amelyet az állam betud a város adósságának törlesztésébe. Az előadó Kalenda Lóránt műszaki főtanácsos bejelenti, hogy a város a kölcsönt, a pénzügyi és belügyi kormány beleegyezésével a Mabitól veszi fel. A Mabi kiküldöttei a napokban már meg is érkeznek, hogy az ügyet nyélbeüssék. Minden remény meg van arra, hogy

a rendőrségi palota építését már októberben megkezdik.

A kisgyülés a bejelentést örömmel tudomásul vette és azt elfogadásra ajánlja a közgyülésnek.

A mecseki üdülőszálló

A mecseki üdülőszálló belső berendezési tárgyainak megrendelését ismertette ezután Kalenda Lóránt műszaki főtanácsos. A Dunántúl az ügyet már részletesen közölte. A belső berendezés 276.000 pengőbe kerül.

A jövő évben uszodát, hidegvizgyógyintézetet és garázst is épitenek a szállóhoz.

Arra vonatkozólag, hogy a szálló üzemét árlejtés, vagy megbizatás utján biztositsák-e, most folynak megbeszélések. Csak végső szükségben kerül a szálló a város házi kezelésébe. Az előterjesztéseket pártolólag terjeszti a kisgyülés a közgyülés elé.

A parcellázásokkal kapcsolatos közművek költségeire vonatkozólag az alábbi javaslat került a kisgyülés elé.

A parcellázó köteles a közművek költségeinek 100 százalékát megfizetni. A város az 50 százalékot csak akkor fizeti vissza, ha a telek fele már beépült.

A visszafizetés kamatmentesen történik. A javaslat pártolólag kerül a közgyülés elé.

A vágóhid részletes építési terveinek elkészítésével a polgármesteri javaslat azokat kivánja megbízni, akik a tervpályázaton az első díjat nyerték. A kisgyülés ezt a javaslatot pártolólag terjeszti a közgyülés elé.

A Pécsi Atletikai Club Sportpálya r. t. igazgatóságába a város részéről továbbra is Makay István h. polgármestert és Kalenda Lóránt műszaki főtanácsost javasolják kiküldeni.

A város a sokgyermekes családokért

A legutóbbi közgyülésen, mint arról részletesen beszámoltunk, Kelemen Andor dr. indítványt terjesztett a közgyülés elé a sok gyermekes családok megsegítésére vonatkozólag. Az indítványra vonatkozólag a polgármester most terjesztette elő javaslatát. A polgármester elvileg hozzájárult a javaslathoz, de

a támogatást csak azoknak hajlandó megadni, akik arra tényleg rászorulnak.

A javaslat alapján a rászoruló sokgyermekes családok kedvezményt kapnak a villanyvilágításnál ,a városi uszodában, a villamosnál és autónál, a gyermeknyaraltatásnál és a tandíjnál. A polgármesteri javaslat pártolólag kerül a közgyülés elé.

A kisgyülés végül pártolólag terjeszti a közgyülés elé Vizkelety Antal városi főpénztáros nyugalomba vonulására vonatkozó javaslatot is.

A kisgyülés ügyei

A kisgyülés ezután azokat az ügyeket tárgyalta, amelyekben végérvényesen jogosult határozni. Elsőnek elhatározta a kisgyülés, hogy a Dömörkapui menedékházig kiegészíti a vízvezetéket.

A költség 13.200 pengő, amelynek felét a Mecsek Egyesület fedezi.

Vállalatba adta a kisgyülés a Ferenc József és a Batthyány laktanya tatarozási és csatornázási munkáit is. Vállalatba adta a kisgyülés a közlekedési vállalatnál létesitendő gépkocsiszin építési munkáit is.

A költség 36.000 pengő. Az építést október végéig be kell fejezni.

A kisgyülés özv. Negele Ferencnének, a tettyei vendéglő és nyári lak bérletének meghosszabbítására vonatkozó kérelmét teljesítette. A meghosszabbitás két évre szól.

A város egyébként tervbe vette a tettyei vendéglő és nyári lak korszerüsítését.

A szintársult anyagi segélyét a kisgyülés 7000 pengőben állapította meg.

Több kisebb ügy minden hozzászólás nélkül való letárgyalása után a kisgyülés háromnegyed 1-kor véget ért.

Horvát István nyug. szentlőrinci főszolgabiró a ravatalon

Pécs, júl. 22. — Pécs városa és a vármegye közönsége mélységes megdöbbenéssel értesült nemes Horvát István nyug. szentlőrinci főszolgabiró haláláról. Mindenki őszintén fájlalja a vármegye közigazgatásának egyik volt kiváló tagját, a humánus gondolkozású, mindig igazságos, fáradhatatlan főtisztviselőt és a melegszivű, talpig úri gondolkodású jó barátot és ismerőst. A Pécsi Nemzeti Casino a gyászlobogó kitűzésével, Baranya vármegye közönsége és tisztikara pedig külön gyászjelentéssel fejezte ki őszinte mély részvétét. A vármegye gyászjelentése így hangzik: — Baranya vármegye Közönsége és Tisztikara őszinte fájdalommal jelenti, hogy nemes Horvát István nyug. szentlőrinci járási főszolgabiró július hó 21-én csendesen elhúnyt. Elköltözött volt főtisztviselőnk és kedves kartársunk hosszú időn át szolgálta nagy szeretettel és ragaszkodással vármegyénket s ezen érzéseitől vezetett érdemes munkásságával mindnyájunk háláját és elismerését érdemelte ki. Kedves halottunkat folyó hó 23-án délelőtt fél 10 órakor Pécsett, a központi temető kápolnájában tartandó gyász-istentisztelet és beszentelés után, ugyanezen nap délután 5 órakor Pécsváradon fogjuk az ottani örök nyugvóhelyére kisérni. Emlékét őszinte kegyelettel őrizzük! — A közbecsülésben álló gyászoló családot úgy Pécsről, mint a vármegye minden részéből valósággal elárasztják részvétnyilvánitásokkal.

Kaland az országuton

Egy mecsekszabolcsi társaság sulyosan összevert egy pécsi autóst

Pécs, júl. 22. — Nem mindennapi kalandban volt része egy pécsi magántisztviselőnek, aki vasárnap társaságban autózni volt a Mecsek körül. Amikor éjféltájban hazafelé igyekezett, elért az autó egy jókedvű, több nőből és férfiból álló társaságot.

A tisztviselő, aki az autót vezette, többször tülkölt, azonban a társaság nem mutatkozott hajlandónak arra, hogy kitérjen az autónak.

A vezető kénytelen volt az árok széléig faraltatni a kocsit, hogy valahogy elkerülje őket.

Ekkor azonban, állítólag valaki a társaságból meglökte az egyik nőt, aki nekiesett az autónak,

amely letépte a szoknyáját és meghempergette.

A vezető érezte, hogy elütött valakit, nyomban megállt. Látta, hogy a nőnek nem történt egyéb baja, csupán a szoknyája szakadt le.

Azonban a társaság másként értelmezte a balesetet, mert

nekiestek a vezetőnek s aki csak érte ütötte, annyira megverték, hogy belső sérüléseket is szenvedett.

Állítólag a gyöngyös bokréta tagjai közül kerültek ki a verekedők és jól sikerült mulatságból visszatérően, valószínüleg boros hangulatban ragadtatták el magukat annyira, hogy

az elszakadt szoknya miatt súlyosan bántalmazták az autóvezetőt.

A csendőrség erélyes nyomozást indított s a tettesek ellen megindittatta az eljárást.

HIRDETÉS-ÜGYBEN A 32—22-ES TELEFONSZÁMOT TÁRCSÁZZA!

— **Letartóztatták az „állásszerző" bárót.** A rendőrség az állászerzési bűnüggyel kapcsolatban napokon át kerestette báró *Ghillány József* fővárosi hivatalnokot, aki a mult hét keddjén eltünt Márton-utcai lakásáról. Kedden — mint megirtuk — a rendőrség bizalmas értesitést kapott és a detektivek meg is találták a József-utca 6. számu házban, ahol *„Balog Lajos"* néven albérleti szobában lakott. Kiderült, hogy eltünése óta két napig egy barátja lakásán huzódott meg és éjjel az utcán sétálgatott, julius 17-től 20-ig pedig a Párisi-utca 4. számu házban bérelt szobát és *„Domoszlay János"* néven jelentette be magát. Innen költözött a József-utcai házba. A rendőrség egy budapesti pénzintézet folyószámlakivonatát tárták elébe, amely Ghillány nevére szólt. A folyószámlán a legkisebb tétel 1000, a legnagyobb tétel 3000 pengő volt. *A 14.000 pengős folyószámla azonban most már csak 4 pengőt mutat ki.* Báró Ghillány József nem tudta megmondani, hogy hova lett a pénz, amelyet állásigéretek folytán fizettek be a folyószámlára. Kijelentette, hogy *az agyműködése az utóbbi időben hiányos, semmire sem emlékszik, neveket és összegeket elfelejt.* Ezután elébe tárták a nyomozás utján szerzett elismervényeket, amelyek egyeznek a folyószámla összegével. Megállapitották, hogy a báró végelbánás alatt lévő fővárosi hivatalnok volt. Kihallgatása után *letartóztatták.* Itt emlitjük meg, hogy a vizsgálóbiró elrendelte az állásszerzési ügyben letartóztatott dr. *Bereczky Lajos* nyugalmazott főjegyző szabadlábra helyezését.

— **Textilipari tanfolyam.** A győri állami fém- és textilipariskola a következő tanévben érettségizettek részére egyéves textilipari tanfolyamot rendez. A tanfolyam október 5-én kezdődik és a jövő év junius 15-én fejeződik be. Tandij beiratással együtt 105 pengő. Jelentkezni az igazgatóságnál lehet.

— **Gyári tűz.** Szerdán este tűz ütött ki a Fischer-textilgyár Telep-utca 44. számu gyárépületében. Az egyik tépőgépbe véletlenül vasdarab került, szikra pattant és tűz támadt, amely a helyiségben levő gyapotot és kócot lángralobbantotta. A tüzoltóság félórai munkával eloltotta a tüzet.

— **A Duna ismeretlen halottjai.** A Lánchid közelében a Dunából kifogták egy ismeretlen fiatal férfi holttestét. *Hosszukás arca borotvált és hátrafésült haja barna. Szürke csikos nadrág és barna magasszáru cipő volt rajta, inge alatt fürdőtrikót hordott.* Kifogtak még a Dunából egy 35—40 évesnek látszó, rongyos ruházatu férfit. A holttest régóta lehetett a vizben. A Duna két ismeretlen halottját közszemlére tették a tetemnézőben.

— **Héti jelentés a magyar tengeri és dunai tengerjáró gőzösökről.** A magyar tengerhajózási és a dunai tengerjáró gőzhajózási vállalatoktól az alábbi helyzetjelentéseket kaptuk: A Magyar Királyi Duna Tengerhajózási R. T.: tulajdonát képező „Budapest", parancsnoka Kádár Ferenc, a motoros julius 21-én elhaladt lefelé menetben Turn Severin mellett; a „Duna", parancsnoka Dobozy Dénes, utban Alexandriába elhaladt Dedeagatsch mellett; a „Szeged", parancsnoka Földes Károly, a motoros julius 21-én elindult Brailából Budapestre, ahová 27-én esedékes. A három hajó állandó cime: Braila, Agentie der Betriebsgemeinschaft für Herrn Heinrich Schwartz Inspektor der MFTR Alexandria; Royal Hungarian Consulate General P. O. Box 72. Az Angol-Magyar Tengerhajózási R. T.: „Csárda", parancsnoka Holop Adolf, a gőzös julius 22-én elindult Ipswichből Rotterdamba, ahol szárazdokkba megy, azután folytatja utját Casablancába, ahol foszfátrakományt kap Galac részére. A gőzös cime: The Barta Shipping & Prading Co. Ltd. Braila, Casuta postale 64.; „Csikós", parancsnoka Teleki Gusztáv, a gőzös julius 4-én elindult pyrit rakománnyal Huelvából Norfolk és Baltimorcba (USA). Cime: The Cottmann Co. Ltd. 2207. Baltimore Trust Bldg. Baltimore. Neptun Tengerhajózási R. T.: „Kelet", parancsnoka Korbai Pál, a gőzös utban van Genuából Massauába, ahol cime: Messrs. G. Odino & Co., a „Nyugat", parancsnoka Biró György, a gőzös julius 14-én elindult az argentinai Rosarióból az angliai Avenmouthba, ahol cime: Mr. James Hodder; „Albest" (ex Tisza), parancsnoka Ruttkay Tivadar, a gőzös állandóan az angol keleti partok mellett teljesit szolgálatot. Állandó cime: Messrs. James Gibson & Son, London E. C. 3. 112/113. Burger Bernát genuai magyar konzul: „Turul", parancsnoka Hés József, a gőzös utban van foszfáttal Casablancából Cagliariba. Cime: Consulato di Ungheria Via Caffaro 3. Genova. — Fuvardijak: U. K.—Alexandria 8/0, Cardiff—Port Said 6/9, odavissza 30/0, South Ausztrália—Continent 25/6, Saigon—Franciaország 25/6, Dalny—Hamburg 26/6 angol shilling tonnánként.

— **Különös baleset.** Kindtner György soroksári bőrmunkás a Lónyay-utcában leesett magahajtotta lófogatu kocsijáról. Az oldalán lévő bőrövben kés volt, amely belefuródott az oldalába. A mentők a Rókus-kórházba vitték.

— **Halálozás.** *Pilch Andor* okleveles épitészmérnök, Pécs város törvényhatósági bizottságának tagja, a Ferenc József-rend lovagja julius 22-én életének 59., házasságának 32. évében hosszu szenvedés után Pécsett elhunyt. Halálát özvegye, *Pilch Andorné* született *Szüts Mária*, *Pilch Jenő* ny. ezredes, *Pilch Dezső* festőművész és nagyszámu rokonság gyászolja. Temetése pénteken délután öt órakor lesz a központi temetőben.

Dr. nagyrévi *Nagy Imre* orvos, néhai Nagy Sándornak, a népszerü magyar gyorsirás megalkotójának fia, 63 éves korában Csókán meghalt.

Petricskó Jenő okl. mérnök, műszaki tanácsos, a m. kir. áll. vasgyárak volt felügyelője, e hó 17-én Gyöngyösön meghalt.

Özv. *Herczegh Károlyné* szül. *Csuka Mária* 83 éves korában *Budapesten* meghalt. Csütörtökön délután öt órakor temetik a farkasréti temetőben.

Holzhofer Viktória 38 éves korában *Budapesten* meghalt. Szerdán temették el nagy részvét mellett a Kerepesi-uti temetőben.

Karakas Mária 45 éves korában *Budapesten* meghalt. Csütörtökön délután öt órakor temetik *Nádudvaron.*

Pittroff Aladárné szül. *Saenger Aranka*, ny. tábornok felesége, 42 éves korában *Budapesten* meghalt. Csütörtökön délelőtt temetik *Szombathelyen.*

Nemes Horvát István ny. főszolgabiró 72 éves korában *Pécsett* meghalt. *Pécsváradon* temették el nagy részvét mellett. Az elhunytban vitéz *Horvát István*, Baranya megye és Pécs főispánja, *Horvát László* őrnagy és *Horvát Miklós* mohácsi főszolgabiró édesapját gyászolja.

— **Asztma és szivbetegség,** mell- és tüdőbaj, görvély- és angolkór, a bőr megbetegedései és furunkulózis eseteiben a mindig kellemes hatásu természetes **„Ferenc József"** keserüviz az emésztőcsatornát alaposan kitisztitja s a gyomor és belek müködését kitünően szabályozza.

— **Balul sikerült szinházi tréfa egy oroszlánnal.** *Kopenhágából* jelentik: *Hoffmann Sophie* dán variété-énekesnő az egyik variétében szerepet vállalt a *„Geschichten aus dem Wienerwald"* cimü revüben. A revünek, amelyben százötven szereplő lépett fel, előkészületei már javában folytak, amikor a művésznő elégedetlenkedni kezdett a szinházi diszletek miatt. Kijelentette, hogy a szinpad nem tükrözi eléggé hűen vissza a — Wienerwaldot. A variété igazgatója és a karmester elhatározta, hogy megtréfálja az énekesnőt. A főpróbán, amikor az énekesnő legszebb dalát énekelte a Wienewald-ban, hirtelen egy hatalmas oroszlán termett mellette. *Hoffmann Sophie* rendkivül megijedt, majd ájultan zuhant a zenekar közé. Olyan szerencsétlenül esett le a szinpadról, hogy a karját és a lábát törte. Az oroszlán egy szeliditett állatcsoportban dolgozott a variétében és az állatszeliditő biztositotta az igazgatót és a karmestert, hogy ha a legszelidebb oroszlánját beengedik *Hoffmann* kisasszony mellé, semmi más nem történhetik, mint hogy az oroszlán is hüségesen hallgatja az éneket. Az oroszlán kész is volt arra, hogy a Wienerwaldban lekuporodjék *Hoffmann Sophie* lábai elé. Az énekesnő ájulása és a szinpadról történő lezuhanása azonban az oroszlánt is meglepte. Az állat megriadt, a kulisszák közé rohant, üvegeket tört össze, megsebezte magát és csak nagy üggyel-bajjal tudták megfékezni. Az ügy a bíróság elé került. Az énekesnőnek negyvenezer pengő kártérítést itélt meg a bíróság. A vádlottak azzal érveltek, hogy egy teljesen szelid, fogatlan, öreg oroszlánról volt szó s kérték a bíróságot, hogy a tárgyalóterembe vezethessék az oroszlánt is. Ezt a kérést a bíróság természetesen elutasitotta. A variété most nagy bajba jutott, mert negyvenezer pengő erejéig árverést vezetnek ellene.

— **Egy ősztrák szobrászművész halálos balesete.** Bécsből jelentik: *Weinberger Rudolf Antal*, ismertnevü szobrászművész, lakásának ablakredőnyeit akarta rendbehozni. Közben egy vigyázatlan mozdulat következtében kiesett az ablakon. A ház világitóudvarába zuhant és agyonzuzta magát.

Feliordult — divatvilág.

A divathölgy naptár szerint
Már rég nem öltözködik, kérem,
Divat nyáron a nyári prém,
És a kivágott ruha — télen!

Mérik a képzelőtehetséget.

A képzelőtehetséget megmérik —
Uj találmányban most nincsen hiány.
Hogyan lehet a fantáziát mérni?
— Ez meghaladja a fantáziám!

(—kas.)

— **Nyomdászati Lexikon.** A gondolatterjesztés hatalmas eszközének, a nyomdászatnak felfedezésétől számitja a művelődéstörténet az emberi szellem ujkorának kezdetét. Gutenberg kézifaragásu betüitől a nyomdaipar mai óriási fejlettségéig, a mesterség, a tudomány és a művészet szinte beláthatatlan területein kell tájékozódnia annak, aki nyomdai kérdésekkel foglalkozik. A szakembereknek ezért megbecsülhetetlen szolgálatot fog tenni a most megjelent magyar *Nyomdászati Lexikon.* A legkiválóbb magyar nyomdászok egyike, *Biró Miklós* tette lehetővé a mü megjelenését. Ő vállalta a szerkesztést is, *Kertész Árpád* és *Novák László* társszerkesztőkkel együtt. A cimszavak rengetegében a nyomdászat minden elképzelhető szervezeti, történelmi és technikai kérdésére a legalaposabb, leghaladottabb szempontu felvilágositást kapja a kutató. Az adatok csoportositásában, valamint a tudnivalók megszövegezésében a szakma iránt való lelkesedés mellett általános kulturérzék és a gyakorlati követelmények számbavételének elsőrendü képessége nyilvánul meg. A laikus érdeklődés számára is pontos, legtöbbször élvezetes utbaigazitást ad ez a minden tekintetben sikerült forrásmunka. Mondani sem kell, hogy a könyv nyomdai kiállitása — a Hungária Nyomda Rt. munkája — elsőrendü. A szerkesztők és a nagyszámu szakképzett munkatársak érdeméből maradandó értékü szaklexikon kerül a közönség kezébe. *(—r.)*

— **Balatonfüred-fürdő fejlesztésének problémái.** Ezzel a cimmel érdekes tartalmu füzet jelent meg Balatonfüreden *Peremartoni Nagy Sándor* és *Káldy Ferenc* tollából. A szerzők éles szemmel látják, mint maradt el az utolsó évtizedekben az ősi tradicióju Füred a környék rohamosan fejlődő modern fürdőhelyeitől s helyes érzékkel jelölik meg a módokat, amelyek segitségével a Balatonkörnyék természeti kincsekkel bőségesen megáldott fürdőhelye ismét visszaszerezhetné régi vezető pozicióját. Helyet talál ebben a tervezetben a vasutállomás uj elhelyezésétől a kikötő áthelyezéséig egy emberöltőre való termékeny gondolat: Arács és Füred egyesitése, uj közlekedési utak és sétányok létesitése, a környék nádasainak és mocsarainak feltöltése, parkkibővités, uj strandfürdő, modern vizparti vendéglők, kávéházak és szállodák stb. *(m. j.)*

— **Megmérgezte magát és meghalt a gépkocsiban egy jegyzőgyakornok.** Vitovszky Pál 22 éves jegyzőgyakornok, — aki *Csány* község főjegyzőjének a fia — kedden délután *Rákospalotára* utazott, hogy ottlakó rokonainál töltse nyári szabadságát. Megérkezése után arról panaszkodott, hogy idegbeteg. Este *Budapestre* jött, végignézett egy tiz órakor kezdődő mozielőadást és éjfél után, amikor az előadás véget ért, az Emke-kávéházba öntve, nagy adag ismeretlen mérget vett be. Egy óra is elmult, amikor beült egy gépkocsiba és elindult haza. Amikor a bérautó megállt *Rákospalotán*, a Dugonits-utca 11. számu ház előtt, ahol a jegyzőgyakornok nagybátyja lakik — a fiatalember mozdulatlanul feküdt a kocsiban. Ébresztgetni próbálták, de hasztalanul. Orvost hivtak, aki már nem segithetett rajta, *csak azt állapithatta meg, hogy meghalt.* Az öngyilkos jegyzőgyakornok zsebében *bucsulevelet találtak, amelyet julius 20-án irt.* Ebben közli, hogy önként megy a halálba és kéri, ne boncolják fel. A bucsulevélből látszik, hogy már napokkal előbb tervezte az öngyilkosságot.

Aki fut a pénz elől.

Ez is Angliában történt, a furcsaságok hazájában. Kétezer fontot, tehát mintegy ötvenezer pengőt örökölt itt egy obsitos katona. És erre a hirre világgá bujdosott! Elfutott a sok pénz elől. Megdöbbentette a nagy összeg. Elgondolkozunk ezen a furcsaságon . . . valakinek nem kell a pénz! A pénz, amelyen annyi mindent meg lehet venni, jólétet, fényüző gazdagságot, szép otthnt, kellemes, kedves utazásokat . . . egyszóval sok mindent. De talán egyet mégsem: a boldogságot! Ki tudja, nem ez a gondolat vezette-e Edward Merrelt (igy hivták a különös örököst), nem ez az eszme zaklatta-e tudat alatt, amikor elfutott az örökség elől? Talán élt szerényen, csöndben, boldogan és nyugodtan, megvolt az életének a járt utja, talán nem is kivánkozott többre, ragyogóbbra, fényesebbre, igényteljesebbre... veszedelmesebbre? Talán találkozott gondolatban azzal a fenkölt ideával, amely ott sugárzott az ő lelkében is öntudatlanul és amelyet a nagy magyar költő olyan szépen fejezett ki, amikor azt dalolta, hogy: „földi ember kevéssel beéri — vágyait ha kevesebbre méri!" Lehetséges, hogy a félénk örökös, akin egész Anglia mosolyog, nem is olyan bolond, mint amilyennek talán első pilanatra gondoljuk.

(*)

— **Szemesnek áll a világ.** Nem tudom, van-e a magyaron kivül még nyelv, amely csak megközelitőleg is olyan tömören és plasztikusan ki tudná fejezni a gondolatot, amelyet a cimül leirt négy szó velünk megértetni akar. Aki nyitva tartja a szemét és értelmesen körülnéz, olyasmit is tud a maga előnyére kihasználni, a maga hasznára megmarkolni, ami mellett másvalaki közönyösen, mire sem gondolva halad el. De nemcsak az emberek közt vannak, akikre ráillik a példaszó, hogy szemesnek áll a világ, hanem az állatok közt is akadnak ilyenek. Nem kell éppen a rókára hivatkoznom, aki a fán ülő holló csőréből kimesterkedte a jóizü darab sajtot, a szomjas seregélyt sem kell hogy emlitsem, aki a vizzel telt üvegedénybe addig-addig hullajtott apró kavicsokat, amig a viz a szükнyaku edényben odáig emelkedett, hogy csőrével elérhette és ihatott. Az aesopusi meséken és a gyermekmeséken kivül is vannak állatok, amelyekre vonatkoztatható a megállapitás, hogy: szemesnek áll a világ. Akik a zöldben laknak, akár mindennap meggyőződhetnek arról, hogy az állatok közt is vannak szemesek, akiknek áll a világ. Itt, a Labanc-uton, ahol lakom, áll a házhoz tartozó kertben egy vén körtefa. Gazdag vadászterülete a harkályoknak, mert kérge alatt sok kukac és más haszontalan élősdi bujkál. Persze nem munka nélkül jut a harkály az ínyenc falathoz. Acélkeménységü csőrével addig kopácsolja, törizzuza a fa kérgét, amig a kukacok fészkére bukkan — ez az ő teritett asztala — és csak ha hozzáférhetővé tette a fészket, mondhat magának jó étvágyat a harkály. Egy napon egy kis fehér-fekete harkály jött, alig valamivel nagyobb, mint egy hímverék és szorgalmasan kopácsolta a fa kérgét. A zajra egy nagy tarkaharkály surrant a szomszédból a kertbe, de nem repült oda a kicsihez, hogy segitségére legyen a munkában, hanem közel hozzá egy fiatal barackfára szállt, onnan nézte, hogyan dolgozik a kicsi. Talán azért, mert törvénytisztelő harkály volt, aki respektálta másnak elsőbbségi jogát? Nem. A tarkaharkály csak nézte a munkát és mindaddig, mig a kicsi csak kopácsolt, nem is vétette észre magát a világért sem, de mihelyt látta, hogy a kicsi — abbahagyva a kopácsolást — a szabaddá tett fészekből az első kukacot csipi fel és nyeli le, zsurr, odasurrant .. vén körtefához, elkergette a nála sokkal kisebb és gyengébb fehér-feketét, ő ült oda a teritett asztalhoz és falta be mohón, amit tálalva talált. Hja, szemesnek áll a világ és kinálkozó alkalommal az állat is szeret munka nélkül jóllakni, akárcsak sok ember.

— **Fürdés közben belefult a Rábába.** Kártyás Ilona 17 éves vasszentmihályi leány Rábagyarmaton társaival a Rábára ment fürödni. A viz sodra a leányt elkapta s bár többen segitségére siettek, nem tudták megmenteni. Belefult a Rábába.

Pór Ernőné, Kármán Cizi és dr. Kármán György fájdalomtól megtört szivvel tudatják, hogy imádott Édesapjuk, a család büszkesége, támasza, mindene

Klein Vilmos

papirnagykereskedő

e hó 22-én hajnalban hirtelen elhunyt.
Temetése e hó 23-án délután fél 6 órakor a rákoskereszturi izr. temetőben lesz.
Gyászolják: menye **Sós Margit**, unokái **János** és **Ferkó** és mindenki, aki csak ismerte.
Áldás minden porszemére!
Részvétlátogatások mellőzését kérjük.

A Magyar Papirnagykereskedők Országos Szövetsége mély megilletődéssel jelenti, hogy

Klein Vilmos ur

papirnagykereskedő

Szövetségünk éveken át volt elnöke 1936. évi julius hó 22-ik napján fáradhatatlan munkája közepette váratlanul elhunyt. Az elhunytban pótolhatatlan veszteség érti szakmánkat. Szövetségünk 1936. évi julius hó 23-ik napján délután fél 6 órakor kiséri utolsó utjára a rákosi izr. temetőben.
Emlékét kegyelettel őrizzük.

NAPI HIREK.

— **Az amerikai magyar ifjak ünneplése.** A magyarországi tanulmányutra jött pályadijnyertes amerikai magyar ifjak szerdán délelőtt megkoszorúzták a Hősök Emlékművét. A Verhovay Magyar Segélyegylet nevében *Dobos András*, a pályadijnyertes ifjak nevében pedig *Petró Elza* helyezett el koszorut. Délután a Magyarok Világkongresszusa helyiségében az amerikai magyar ifjak átadták a Világkongresszus elnökének, báró *Perényi Zsigmond* koronaőrnek azokat a selyemzászlókat, amelyeket a tavalyi pályadijnyertes *Varga Irén* küldött ajándékul a Világkongreszusnak. Elsőnek *Dobos András* mondott köszönetet báró *Perényi Zsigmondnak* a szives fogadtatásért, majd átnyujtotta a Verhovay Egylet 50 éves jubileuma alkalmából készitett diszalbumot. *Mirsky Sarolta* köszöntő szavai után *Petró Elza* átadta a selyemzászlókat. Báró *Perényi Zsigmond* válaszában Kossuth Lajos nyolcvan évvel ezelőtt Amerikában mondott szavait idézte: „Legyetek hasznos polgárai Amerikának, de sohase felejtsétek el, hogy vér vagytok a mi vérünkből". Az amerikai magyar ifjak csütörtökön *Liber Endre* alpolgármesternél tisztelegnek, akinek szintén átadják a főváros részére küldött selyemzászlókat. Magyarországi tanulmányutjuk egyébként több hétig tart. Megtekintik Budapest nevezetességeit, majd ellátogatnak az ország nagyobb városaiban és körülutazzák a Balaton vidékét.

— **Ifj. Hegedüs Sándor nagy sikere Japánban.** A *Nippon Dempo Tsushin-Sha* kiadóvállalat, amelynek *Mizuyo Aschiya* a szerkesztője, Tokióban kiadta ifj. *Hegedüs Sándor* ujabb novelláit. A kiadó hosszabb levélben számol be a sikerről és megállapitja, hogy a „Vissza a faluba", „A vén betyár" és a „Mi tizenketten" cimü novellák, mély hatást tettek a japán közönségre. A meseköltők körében „A régi bábu" és az „Az anya levele" cimü novella olyan hatást tett, hogy Aschiya Mizuyo külön felolvasást tartott ifj. Hegedüs Sándorról, akinek a „Rab" cimü drámája két kiadást ért el Japánban és egy vigjátékát most forditják a japán szinpadok részére.

— **Seitz ellen megszüntették az eljárást.** Mint a Politische Korrespondenz közli, *Seitz*, Bécs város volt szociáldemokrata polgármestere ellen *a hazaárulás miatt inditott eljárást megszüntették*. Ez az intézkedés nincs összefüggésben a ma kihirdetett közkegyelemmel.

— **Az Erzsébetvárosi Demokrata Kör** nyári helyiségében az egyesült ellenzék szerdán 200 terités vacsorára gyült össze. Az est folyamán *Magyar Miklós*, a kör elnöke, a jelenlegi gazdasági helyzetre vonatkozóan kiemelte, hogy mindig rossz volt az a gazdasági politika, midőn egy országban egyik termelési ágat előnyben részesitik a másikkal szemben. *A kormány akkor lenne a helyzet magaslatán, ha a különböző érdekeket össze tudná egyeztetni.* Nem vállalkozhatnak a gazdasági élet irányitására olyanok, akik a különböző termelési ágak harmoniáját nem tudják megteremteni. *Mert az nem lehetséges, hogy egy mezőgazdasági államban (falun) egy tanitónő karácsonykor egy darab cukrot adjon a gyermekeknek, kik még soha sem láttak cukrot és még a csomagolópapirt is elteszik emlékül. Nem lehet az, hogy egy agrárországban egyes vidékeken korpakenyeret egyenek mezőgazdasággal foglalkozó munkások. De az sem lehet, hogy a fővárosban iparos és kereskedő mühelyét, vagy üzletét 5—6 pengő adóhátralékért elárverezzék. A közüzemi tarifák ugy az államnál, mint a fővárosnál igen drágák és ezek vonják maguk után az általános drágulást.* Nem lehet, hogy a főváros *1 kilowat áramot, melynek költsége 3.4 fillér, kisfogyasztónak 34 fillérért, nagyfogyasztónak 54 fillérért adják.* Az csak Magyarországon lehetséges, hogy a nagyfogyasztót a többfogyasztásért büntetik. Kevesebbet politizálpunk, mert politikából csak kevesen tudnak megélni. Olyan gazdasági lehetőségeket kell teremtenünk, hogy Budapest népe dolgozni és megélni tudjon. Dr. *Schmidl Dávid* társelnök hangoztatta, hogy *az általános drágulás legfőbb oka az állami közterhek*, az állam és város tarifapolitikája a közlekedés, a világitás magas dija. *Valkó Sándor* azt kivánja, hogy sürgős felterjesztést intéznek a fővároshoz és a kormányhoz, hogy az épitkezési tevékenységet lehetőleg mozditsák elő, mert 43 iparág van érdekelve, ami az egész ország gazdasági fellendülését jelentené. Az adókedvezmény mérvét a *Szendy-féle felterjesztés értelmében*, vagyis a korlátlan, területi meghatározás nélküli 30 éves adómentességet kell megadni. *Weisz Rezső* az iparoskérdések rendezését sürgette.

— **A mindent tudó automata.** Megirtuk, hogy Párizsban, ha valaki a távbeszélőn az *S. V. P.* (S'il vous plaît = ha ugy tetszik; parancsoljon, jó magyarul: tessék) állomást felhivja, kérdéseire perceken belül felvilágositást kap. Az előzékeny állomás éppen olyan készségesen megmondja, hogy mikor volt valamelyik történelmi esemény pontos ideje; mikor született, vagy halt meg valamelyik jeles művész, politikus, iró; mikor találtak fel egy gépet, vagy mikor és hol játszottak először egy szindarabot és ki volt a főszereplője; mintahogy közli egy-egy ásvány összetételének képletét, egy tudós tartózkodási helyét és más sok száz ily kérdésre pontos választ ad. A francia példára London a *Piccadilly* legforgalmasabb helyén egy önműködő gépet állitott fel, amelyen feliratokkal ellátott gombok vannak. Ha valaki arra kiváncsi például, hogy hol van a közelmultban megnyilt „*Imperial War Museum*", a készülék mellett álló formaruhás férfi megnyom egy gombot és a következő pillanatban egy kis füzetet nyujt át a kérdezősködőnek, amely ismerteti London összes látnivalóit. Természetesen a keresett muzeum cime is benne van. Ha valaki szeretné megtudni, hogy hol vannak — például — London futball-pályái, az automata felügyelője megnyom egy másik gombot és a kivánt kimutatás már az illető kezében van és azt is megtudja, hogy az egyes helyekre miként lehet a legjobban eljutni. Ha egy Londonba vetődött magyar azt szeretné megtudni, hogy honfitársaival hol találkozhatik, egy gombnyomás és a „*Bina-informator*" — ez a neve a készüléknek — máris közli a kivánt adatokat. A kiszolgálás pontos és — ez is fontos — teljesen dijtalan.

— **Elutaztak az angol autósok.** A már napok óta Budapesten időző angol autóstársaság tagjai szerdán a Balatonra mentek. Utközben Székesfehérvárott magyaros vendéglátásban volt részük. A város sorompójánál *Farkas Sándor* helyettes polgármester fogadta a kiránduló társaságot. Ezután az Országzászló-térre hajtattak, ahol a félárbocra engedett zászló előtt a helyettes polgármester mondott beszédet, amire lord *Ashley* válaszolt. Utána a város villásreggelin látta vendégül az angol kirándulókat, akik ezután folytatták utjukat a Balaton felé.

A magyar tenger mellett eltöltött kellemes nap után a legjobb emlékekkel és benyomásokkal távoztak Magyarországról. Erről tanuskodik az a távirat, amelyet a társaság vezetője, lord *Ashley* intézett a magyar határról dr. *Légrády Ottóhoz*, a Pesti Hirlap főszerkesztőjéhez:

„A magyar határról magam és társaim nevében köszönetet mondok az ön szép országában eltöltött kellemes napokért és meleg fogadtatásért."

A margitszigeti autószépségversenyünkről már közölt beszámolónkat azzal egészitjük ki, hogy a dijnyertes Oppel-Pullmann kocsit *Szövényi Irén* vezette s természetesen ő kapta a kékszalagdijat is.

— **Titulescu fogkeféje.** A Reuter-iroda bukaresti levelezője jelenti: A Kárpátok völgyében egy teljes gőzzel robogó fényes különvonat a nyilt pályán váratlanul meglassitja futását. A fékek csikorognak, a vonat megáll és *a román politikai titkosrendőrség egy magasrangu tisztviselője hanyatt-homlok a legközelebbi állomásra rohan és visszautazik Bukarestbe.* A román fővárost néhány óra mulva drámai hirek hozzák lázas izgalomba: *„A montreuxi értekezletre visszautazó Titulescu külügyminiszter utközben megállitotta vonatát és külön futárt küldött haza, mert nagyfontosságu titkos okiratok tüntek el."* Titulescu palotájának személyzete sulyos mulasztások vádjától remegve várja a fejleményeket. A hirnök jő és pihegve szól: *„Titulescu otthon felejtette a fogkeféjét."* A román külügyminiszter *Európa legbabonásabb politikusa* lévén, nagyon kedvezőtlen jelnek tekintette volna, hogy a legcsekélyebb poggyászdarabot is otthonfelejtse. Inkább félbeszakitotta utját és megkésve érkezett Montreuxbe.

— **A Biblia egész szövege egy papirlapon.** Belgrádból jelentik: *Velykovics Vojiszlav* kragujeváci lakos, aki az apróbetüs irásnak egyik legügyesebb müvelője világszerte, bámulatraméltó teljesitményről tett bizonyságot. *Egy iv közönséges irópapir felhasználásával, amelyet öt hasábra osztott be, egyetlen lapra leirta a Biblia teljes szerb fordiását.* Középen még arra is jutott hely, hogy berajzolta Jézus képét és egy másik kockába beillessze saját miniatür fényképét. Az egész irásmű 215.617 szót tartalmaz és összesen 940.100 betüből áll. Velykovics azt állitja, hogy feleannyi helyre is le tudta volna irni a Bibliát, de sulyt helyezett arra, hogy *az egész szöveg szabadszemmel olvasható legyen.* A kragujevácí irásművész felajánlotta egylapos Bibliáját a Brit Bibliaterjesztő Társaságnak megvásárlás céljára.

— **Gyilkosság gyanuja miatt letartóztattak egy hires amerikai hegedümüvészt.** New Yorkból jelentik: Az Egyesült Államok egyik legnépszerübb hegedümüvészét, a német születésü *Mark Woolnert* gyilkosság elkövetésével gyanusitják. Kedden, amikor utban volt a newyorki studió felé, detektivek elfogták. A hegedümüvész a napokban *Ashville* városában járt. Azzal gyanusitják, hogy ő gyilkolta meg *Helen Clevenger* tizenkilencéves diákleányt, akit ashvillei szállójában holtan találtak. Amikor a gyilkosságot fölfedezték, jelentkezett a szállóval szemben levő egyik bolt tulajdonosa és elmondta, hogy abban az időben, amikor a gyilkosság történhetett, feldult állapotban levő férfit látott távozni a szállodából. A férfi, — mondotta — valami művész lehetett, akinek fényképét többször látta a lapokban. Amikor megmutatták neki azt a fényképalbumot, amelyben benne van minden Amerikában élő művész fényképe, *Mark Woolner fényképében fölismerte a szállóból távozó férfit.* A hegedümüvész tagadja, mintha köze volna a gyilkossághoz. Helyzetét megkönnyiti, hogy jelentkezett menyasszonya, *Mildred Ward* és elmondta, hogy a hegedümüvész olyan vonattal érkezett vissza New Yorkba, amelyre Ashvilleben csak jóval a gyilkosság megtörténte előtt szállhatott fel. A rendőrség azonban nem tartja kizártnak, hogy a menyasszony csak a hegedümüvész életét akarja megmenteni ezzel az állitásával. *(Inf.)*

— **Halálos kerékpárbaleset.** Győri tudósitónk jelenti: A bécs—budapesti müuton, a mosoni Levél községnél *Gittinger Mihály* 68 éves gazda a nagy szélben kerékpárjával egy kilométerkőnek futott és felborult. Gittinger olyan sulyos sérüléseket szenvedett, hogy *rövidesen meghalt.*

— **Nyolcvanadik születésenapján — hetedszer nősült meg.** Londonból jelentik: Smith Arthur walsgrawei lakos 80. születésnapján hetedszer megnősült. Saját kijelentése szerint hat előzetes házassága a családi boldogság netovábbja, *összes feleségei földi angyalok voltak*, kiktől soha nem hallott egy barátságtalan szót sem és *reméli, hogy a heted ik még tulteszi rajtuk jóság dolgában.*

— **„A hétvégi pihenő" őse.** Az a szokás, hogy a nyári hónapokban az üzletek, hivatalok, gyárak, kereskedések alkalmazottai szombaton délben elmehessenek hétvégi pihenőre, egyre jobban terjed az egész világon. Nagy tévedés azonban azt hinni, hogy ez a szokás a mai kor emberséges felfogásának eredménye. *Montalembert* francia iró és politikus, a francia akadémia tagja egyik tanulmányában, amely *Skót Vilmos* királyról, III. Innocent pápa szövetségeséről szól, többek között ezeket irja: „A kegyes király, hogy vallásos érzelméről tanuságot tegyen és a Szent Szüz iránti mély hódolatát bebizonyitsa, egy 1202-ben kiadott rendeletében megparancsolta, hogy a szegény munkások szombaton délben munkájukat abbahagyják." Ama bizonyos bölcs Akibának — ugy látszik — ismét igaza van.

— **Chesterton és az üdvözlő beszédek.** A közelmultban elhunyt *Chesterton G. K.*-ról, a nagy iróról kedves történetet olvastunk az egyik angol lapban. Chesterton igen népszerü volt, de irtózott és menekült minden ünneplestől. Különösen bántotta az, ha ünnepi lakomákon felköszöntőkben emlegették érdemeit. Egy alkalommal Varsóban tartózkodott. Tudomására jutott, hogy a tiszteletére rendezett banketten legalább is öten fogják felköszönteni. Mielőtt a szónokok beszélni kezdtek volna, Chesterton váratlanul felemelkedett. Mindenki csodálkozott ezen, mert tudták, hogy nem szokott beszélni. Chesterton a következőket mondta: „Engedjék meg uraim, hogy elmondjak önöknek egy kis történetet, amelynek szinhelye Róma volt Nero császár idejében. A császár ismét gondoskodott alattvalóinak szórakoztatásáról: egy sereg keresztényt dobott a vadállatok martalékául. Az egyik vértanu nem sirt és nem jajgatott, nem tördelte kezeit, hanem nyugodtan állt a porondon és egyáltalában nem törődött a feléje közeledő, kiéhezett fenevaddal. Mikor az oroszlán közvetlen eléje ért, a halálraitélt még mindig nem mozdult. Pedig a fenevad már ugrásra készült. Ekkor a vértanu halkan néhány szót mondott az oroszlánnak, amely erre farkát a hasa alá csapta és ijedten elszaladt. Se biztatásra, se korbácsütésre nem volt hajlandó rávetni magát áldozatára. A császár megdöbbenve nézte a jelenetet, azután maga elé intette a vértanut. „Mit mondtál a fenevadnak, hogy az igy megijedt?" „Csak ennyit: — felelte a vértanu. — Vigyázz oroszlán, légy elkészülve, hogy ha engem megettél, a kitünő lakoma után felköszöntőkben fognak ünnepelni." Chesterton meséjén jól mulattak és a banketten egyetlen felköszöntő se hangzott el.

— **Szigoru intézkedések a romániai egyetemeken a szélsőséges kilengések meggátlására.** Bukarestből jelentik: *Anghelescu* közoktatásügyi miniszter elnöklésével a romániai egyetemek rektorai és a főiskolák vezetői konferenciát tartottak, amelyen a szélsőséges elemek állandó kilengéseinek meggátlásáról tárgyaltak. Elhatározták, hogy az uralkodót felkérik, hogy ukázzal változtassa meg az egyetemek és főiskolák fegyelmi szabályzatát. Az uj fegyelmi szabályzat. hir szerint, rendkivül szigoru intézkedéseket tartalmaz.

— **Az osztálysorsjáték huzása.** Az osztálysorsjáték szerdai huzásán a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki: 55.000 pengőt nyert: 16395. 20.000 pengőt nyert: 20537. 10.000 pengőt nyertek: 52889 59251. 2000 pengőt nyert: 39511. 1000 pengőt nyertek: 11524 35944 80438. 500 pengőt nyertek: 29890 32120 40215 44216 62597 69247 79230. 300 pengőt nyertek: 143 4291 5447 11537 17301 19774 26466 29098 32109 32483 33592 50227 53497 54355 58994 77797 számu sorsjegyek. *(Felelősség nélkül.)*

— **Családi dráma.** Zalaegerszegről jelentik: Ács Dániel 69 éves kővágóőrsi lakos és felesége elhatározták, hogy közösen öngyilkosságot követnek el. A házaspár beugrott a Balatonba és *a férfi bele is fulladt a vizbe*, az asszony azonban sikoltozni kezdett, *segitségére siettek és kimentették.*

— **A Tiszába fulladt.** Nyiregyházáról jelentik: *Kovács Bálint* 14 éves tiszakarádi fiu át akarta uszni a Tiszát. Közben görcsöt kapott és csak annyi ereje volt, hogy a trianoni határt jelző zászló rudjába kapaszkodjék. A rud eltörött és a viz zászlóstól együtt elnyelte a szerencsétlen fiut.

— **A postabélyegek lebetüzése.** Kaptuk a következő sorokat. Panaszosok irják: Az utóbbi időben elég gyakron előfordul, hogy a postán érkezett küldeményeken levő postabélyegek lebetüzése elmosódott, piszkos, olvashatatlan. Igy sem a feladás helyét, sem idejét pontosan megállapitani nem lehet. Eltekintve attól, hogy az ilyen bélyegek a gyüjtők szempontjából teljesen értéktelenekké válnak, de nem használhatók fel peres ügyekben, esetleges bizonyitások, vagy számlázások esetén sem. Pályázatoknál, különféle időhöz kötött jelentkezéseknél is sokszor nagyon fontos annak igazolása, hogy a küldemény mikor adatott postára. Ezt pedig a tisztátalan bélyegzőlenyomat lehetetlenné teszi. Kérjük tehát a postaigazgatóságok sürgős és szigoru intézkedését. (Aláirások.)

— **Házasság.** *Joó Mártha* és vitéz *Olaszteleky Károly* f. hó 25-én, szombaton d. u. 5 órakor tartják esküvőjüket a Szilágyi Dezső-téri templomban. (Minden külön értesités helyett.)

Negyvenéves házassági évforduló. Herodek István nyug. vezérigazgató és felesége, *Crettier Gizella* most ünnepelték Balatonbogláron gyermekeik és azok házastársai, valamint unokáik körében házasságuk negyvenedik évfordulóját.

Nyugdijjogosult alkalmazottak

néhány **száz pengő megtakaritott pénzzel, lakbértörlesztéssel közmüves**

családi házat

szerezhetnek Érdeklődjenek a **Magyar Tisztviselők Takarékpénztára r.-t.-nál IX., Mester-utca 15. Telefon: 1—448—47**

Meghalt Pilch Andor építészmérnök

Pécs, jul. 22. A város előkelő társadalmának ujabb gyásza van. Ma délután 3 órakor néhány heti betegeskedés után elhunyt *Pilch* Andor ismert s jónevü építészmérnök. Halálának hire a kora esti órákban terjedt el a városban s mindenütt őszinte megdöbbenést és mélységes sajnálkozást váltott ki, mert *Pilch* Andor még innen volt a 60 éven és betegsége, mely korai halálával ért véget, egy erős alkotó zsenitől fosztotta meg azon kevesek számát, akik Pécset a kor kivánalmaihoz alkalmazkodó épitészeti szépségekkel ajándékozták meg.

Pilch Andor régi pécsi család sarja volt. 1877-ben született. Középiskoláinak elvégzése után a József Nüegyetem hallgatója lett, ahol épitészmérnöki oklevelet nyert 1901-ben. Külföldön töltött hosszabb tartózkodás után szülővárosában telepedett meg, ahol épitési irodát nyitott. Szakmájában igen élénk tevékenységet fejtett ki. Zseniális tervező volt s igy igen keresetté lett irodája. Később az egyházmegye uradalmainak is főmérnökévé neveztetett ki.

Terveit modern nagyvonaluság jellemezte. Alkotásai sorába tartoznak a Mattyasovszky-palota, az Erzsébet Egyetem központi épülete, mely annak idején az állami főreáliskola otthonául készült, a gyárvárosi plebánia-templom, az Irányi Dániel-téri városi bérpalota, a Stefánia Szövetség Dulánszky-utcai palotája, a Szent Mór Collegium monumentális épülete és a sikondai fürdő szállóépülete, melyek mind maradandón őrzik ugy elgondolásukban, mint kivitelükben *Pilch* Andor müvész-egyéniségének nem mindennapi értékeit, azokkal a vonásokkal együtt, melyek *Pilch* Andort a város társadalmának egyik igen kedvelt tagjává avatták.

Pilch Andornak kiváló érdemei voltak az 1907-ik évi pécsi országos kiállitás körül. Ezek elismeréséül az uralkodó részéről a Ferenc József-rend lovagkeresztjét kapta.

Hazájával szemben is ismerte kötelességét és a szerb megszállás keserü napjai alatt életét veszélyeztetve szolgálta a magyar ügyet, mikor is ő tartotta fenn az összeköttetést a magyar hatóságokkal.

Halálát felesége, szül. *Szüts* Mária, testvérei *Pilch* Jenő ny. ezredes, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, néhai *Gosztonyi* Gyula ny. kuriai biró, v. kormánybiztos, főispán neje, szül. *Pilch* Erzsébet, *Pécsi Pilch* Dezső festőművész-tanár és nagyszámu kiterjedt rokonság gyászolja.

Az elhunyt a Budapesti Mérnöki Kamara érdekképviselője volt a pécsi törvényhatósági bizottságban; a Pécsi Mérnök és Épitész Egylet alelnökét, a Budapesti Mérnöki Kamara nagybizottságának tagját vesztette el benne.

Temetése folyó hó 24-én, pénteken délután 5 órakor lesz a központi temető halottas csarnokából, az engesztelő szentmiseáldozat ugyanaznap reggel 8 órakor a Székesegyház népoltáránál.

– – –

Szomszéd-viszály bajonettes szurkálással, ujjlevágással a kölcsönadott asztal miatt

Pécs, jul. 22. A szomszédos Pécsudvard közdégben veszedelmes verekedés folyt le egy kölcsönadott asztal miatt. A verekedésnek két sérültje van, részletei pedig a következők:

Benyák Miklós 38 éves pécsudvardi lakos mintegy 2 –3 hónappal ezelőtt kölcsönadott egy konyhaasztalt szomszédjának, *Bodonyi* Markónak. Közben az asztalra neki is szüksége lett volna, de a kölcsönkérő nem mutatott hajlandóságot a visszahozatalra. Miután minden üzengetés, sürgetés hiábavaló volt, *Benyák* tegnap átment feleségével együtt szomszédjához, hogy elhozza az asztalt. Legnagyobb meglepetésére, *Bodonyi* kereken megtagadta az asztal kiadását. Ezen hangos disputa indult meg, amely apránként verekedéssé fajult.

Bodonyi berohant a szobába, kihozott egy katonai bajonettet és azzal összeszurkálta Benyák jobb és bal karját.

Amikor Benyákné látta férje szorongatott helyzetét, annak segitségére akart sietni. A megvadult asztal-kölcsönkérő azonban

az asszonynak is neki rohant a bajonettel és levágta jobb kezének kisujját.

Végül is az utcán járók segitségével tudták megfékezni a szurkáló, bajonettel hadonászó *Bodonyi* Márkót. Az eljárás megindult ellene.

Vasárnap reggel 6 óra 50 perckor indul a Pécsi Napló Harkány—máriagyüdi filléres-vonata

Pécs, jul. 22. A Pécsi Napló vasárnapi harkányi, illetve máriagyüdi társasutazása olyan sikeresnek igérkezik, hogy az bizonyára sokáig feledhetetlen lesz az abban résztvevők számára. A mai napon már elintéztük Budapesttel a filléres vonat inditását, miután a jelentkezések az elképzelhető legnagyobb mértéket öltötték és a kora reggeli órákban már eldőlt, hogy a vonat inditásához szükséges utaslétszámot messze elkerültük.

Külön öröm ez számunkra azért, mert látjuk, hogy a pécsi közönség örömest ragadja meg a megfele ő alkalmat, hogy Harkányba utazzon. Munkatársunk tegnap járt az európai-hirü gyógyfürdőben és meggyőződést szerzett arról, hogy az igazgatóság, nemkülönben pedig a neves Deim-étterem tulajdonosa mindent megtett a pécsi vendégek fogadtatására. Aki régebben időzött Harkányfürdőn, azt frappirozni fogja az eleven, mondain-helyekre emlékeztető élet, amely a baranyai fürdőn uralkodik. Az előkelő külföldi nyaralókon és gyógyulást keresőkön kivül az ország minden részéből találunk ott vendégeket. A déli órákban zsufolásig megtelik a Deim-étterem monumentális terme, a strand pedig egész nap hangos az ott fürdőzők vidámságától. A hatalmas park remek menekvést kinál a nap forrósága elől. A modernizált szálló-épület a legfokozottabb igényeket is kielégiti, nem csoda, ha olyan elismeréssel nyilatkoznak róla a világvárosi kényelemhez szokott vendégek is.

A Pécsi Napló vonata vasárnap reggel 6.50-kor indul a főpályaudvarról, 8-kor érkezik Harkányba, 8.16-kor Máriagyüdre. Visszafelé indul Máriagyüdről 22.48-kor, Harkányból 23.06-kor, Pécsre érkezik éjfél után 10 perckor.

Felkérjük mindazokat, akik jegyet foglaltak le, sürgősen váltsák azt ki kiadóhivatalunkban.

LINDBERGH EZREDES BERLINBEN.

Berlin, jul. 22. *Lindbergh* ezredes ma *Göring* légügyi miniszter meghivására Berlinbe érkezett.

Legujabb

Lemondott a madridi kormány

FORRADALMI INTÉZŐBIZOTTSÁG VEZETI A HARCOT A FELKELŐK ELLEN.

Páris, jul. 22. **A sevillai rádió jelentése szerint délután 4 órakor a madridi kormány lemondott és helyét**

a forradalmi intézőbizottság vette át.

Del Llano tábornok Franco tábornok nevében kiáltványt intézett a meghóditott országrészekhez. A kiáltvány utolsó mondata igy hangzik: „Minden ellenségünket könyörtelenül megbüntetjük".

Fészket raknak a fecskék

Két hét óta egy nászutas fecskepárt figyelek. Az előkelő luxushotel terraszán kezdték meg a fészeképitést.

A főpincér – aki szintén frakkot visel, akárcsak ők – nem nézte jó szemmel ezt a munkát és este utasitást adott az éjjeli portásnak, hogy vegye le a félig elkészült fészket. A főpincér félt attól, hogy a fecskék prezentje délutánonként az ötórai tea elegáns publikumának toilettjén könnyen foltot hagyhat.

Másnap reggel a fiatal pár ott ült szemoruan a villanydróton és könnyes szemekkel bámult a széjjelrombolt fészekre. Hangos csicsergéssel szidták Aloist, a kegyetlen főpincért és ekkor figyeltem meg először életemben, hogy a fecskék csicsergésének komoly értelme van. Amig az egyik beszélt, a másik hallgatott. Az a fecske, amelyik tulsokat csacsogott, volt a nőstény. Egy darabig ott ültek a villanydróton, azután elrepültek, a mezőről szalmaszálakat hordtak a csőrükben és megkezdték ujra a szétrombolt fészek felépitését. A főpincér dühösen nézte őket és amikor a szállodai lohndiener megjelent létrával, hogy ujra destruáljon, én a fürdőigazgatóhoz szaladtam és erélyesen tiltakoztam a fecskefészek ismételt szétdulása ellen. Fellépésemnek meg is volt az eredménye: a gyógyalap terhére kirendelték a faluból a bádogost, aki vékony pléhlapot szerelt a fészek alá és ezzel az intézkedéssel biztositották is a tangó és english-valce publikumának lenge nyári öltözékét. A fecskéket nem zavarta a bádogos munkája, a zene iránt pedig határozott érdeklődést tanusitottak. A fészek másnapra el is készült. Egész éjjel dolgoztak rajta. Ahogyan harmadnapra tapasztaltam, sürgős volt a munka. Harmadnapon már csak a him repült ki a nyári lakból, a nőstény odahaza maradt: lerakta tojásait és szorgalmasan kotlott rajtuk. Férjuram minden tizpercben megjelent és csőrében hozta a legizletesebb diner és souper fogásait: szunyogot, legyet és minden mást, ami a fecskék birodalmában szem- s szájnak ingere.

Azt az asztalt, aminek zöld posztóján szoktam tizenhárom kártyámmal terülni és ahol naponta ötször próbálom megcsinálni hol három, hol négy bukással a nagy szlemmet, a fészek alatt helyeztem el, hogy figyelemmel tudjam kisérni a protezsált család életének fejlődését. Nem törődtem vele, hogy a főpincér beavatkozásom óta sanda szemmel nézett rám. Örömöm telt benne, hogy közben a kicsinyek kikeltek a tojásból és mialatt a szülők keserves munkával megszerezték számukra a mindennapi eledelt, a kicsinyek ott gubbasztottak félénken a fészek keskeny szájánál és sárga csőrüket csak akkor nyitották ki, ha papa vagy mama egy pillanatra megjelent náluk.

A két fecskefióka közben megemberesedett és tegnap már a saját szárnyukon próbáltak repülni. Esetlenül ténferegtek a pléhlapon, amit a kurtaxa alapból Fógel ur, a bádogos maga szerelt oda és ekkor volt alkalmam tapasztalni, hogy – még a madarak birodalmában sincsen hála...

Első önálló lépésük ugyanis az volt, hogy odatotyogtak a bádoglap szélére, előbb kiváncsian bámultak lefelé, aztán – egyszerre mind a ketten – hátat forditottak nekem és egy perc mulva a fejem bubján, jobb kezem könyökén és a pikk ászon, amit büszkén szorongattam a kezemben, alkalmam volt tapasztalni, hogy – fecskék élnek fölöttem. Mialatt zsebkendőmmel letöröltem megemlékezésük friss nyomát, arra gondoltam, hegy mégsem lehet haragudni rájuk, hátha Fecskeországban az ilyen megemlékezés a figyelem és a hála jele...

P. J.

– – –

Tel. 19-81 **PARKMOZI** Tel. 19-81

Csütörtök—péntek, julius 23—24.

Grandiozus expediciós világfilm!

PLUHÁR ISTVÁN végig magyarul konferál!

A rejtélyes Ázsia

FRANK BUCK és expedíciójának élet-halál harca a dzsungel vérengző fenevadjaival.

Szinek szimfoniája. Bájos **szines** filmujdonság. **Milyen erősek a növények?** Ismeretterjesztő.

Előadások: ½7 és 9 órakor.

Kedvező időben a 9 órai előadás a kerthelyiségben.

APOLLO: szünet.

Teljesen egészséges már a miniszterelnök, aki csütörtökön vadászaton vett részt

Budapest, jul. 22. *Gömbös* Gyula miniszterelnök királyszállási pihenője után teljesen megerősödött. Sürün tett gyalogsétákat a kincstári erdőben. A miniszterelnök most már teljes mértékben bekapcsolódott a kormányzati ügyekbe. Ugy a bel-, mint a külpolitikai kérdéseket állandó figyelemmel kiséri. Tegnap vadászaton vott részt. A mostani tervek szerint augusztus 9-án, szabadságának lejárta után a miniszterelnök átveszi hivatalát, de már előbb, augusztus első napjaiban visszatér Nagytéténybe.

NAGYARÁNYU AMNESZTIA DOLLFUSS HALÁLÁNAK MÁSODIK ÉVFORDULÓJÁN.

Bées, jul. 22. A kormány julius 25-én, *Dollfuss* kancellár halálának második évfordulóján nagy gyászünnepélyt tart és

ugyanakkor hirdeti ki Schuschnigg kancellár azt a tágkörü amnesztiát, amelyet a kormány politikai elitélteknek ad.

Amnesztiában részesülnek a nemzeti szocialisták, a szociáldemokraták és a kommunisták, akiket tizévi, vagy tizévnél rövidebb szabadságvesztés büntetésre itéltek.

Kiterjed az amnesztia azokra a magasrangu nemzeti szocialistákra is, akiknek hazaárulási ügyét annakidején a katonai birósag tárgyalta.

---

cimre küldje meg pénzem? Nevem természetesen meg nem mondottam; csak egy bankos ismerősömét. Ünnepélyes igérete ellenére azonban a 20 lira nem lett elküldve a megadott cimre. Ha segély gyanánt adtam volna, nem boszantott volna a dolog. De hogy jóhiszemüségemmel élt vissza valaki, midőn honfitársaimat segitettem ki a zavarból, ez nálam határozott visszatetszést szült. Veszteségemet e méla akkorddal könyvelem hát el; egész utamon feltünően be nem fontak seholsem; s most hazafiui ragaszkodásomért kellett ezt az áldozatot viselnem. Tanulság: Szélső-Keletet járt vándorművésznőtől, még ha honfitársunk is, óvakodni kell.

A Karszt vadregényes szépségeiből viszszajövet az éj sötétjében mit sem láttunk. Kora reggel értem Nagykanizsára, ahonnan a délután folyamán tértem haza.

Ha vázolt utazásom végső mérlegét állitom össze, azt kell mondanom, hogy papyrologiai kutatásaim Tuniszban teljesen csődöt mondottak. Utam azonban még sem volt eredménytelen; mivel egyetememnek többszörös tudományos kapcsolatot voltam képes szerezni; s ugy Déleurópában, mint Észak-Afrikában számtalanszor nyilt alkalom és soha sem mulasztottam el, hogy az olaszoknak és a franciáknak, akikkel összejöttem, rokonszenves érdeklődésüket fel ne keltsem, illetve azt ne erősitsem hazánk igaza iránt. Ha honfitársaink közül minél többnek sikerül ily irányban működni, előbbutóbb sikernek kell lenni. Hisz' még a parányi esőcsepp is átlyukasztja a kősziklát állhatatos kitartásával! Gutta cavat lapidem!

(*Vége.*)

Az ősszel megkezdik a pécsi rendőrségi palota épitését

Strandfürdőt és hidegvizgyógyintézetet épittet a város az üdülőszállóval kapcsolatban — Évi ötezer pengőt állit be a város a költségvetésbe a sokgyermekes családok megsegitésére

Pécs, jul. 22. Pécs város törvényhatságának kisgyülése ma délelőtt 11 órakor tartotta ülését dr. *Nendtvich* Andor polgármester elnökletével. A napirend letárgyalásának megkezdése előtt a polgármester bejelentette, hogy v. *Horvát* István, a kisgyülés elnöke az őt ért sulyos családi gyász következtében akadályozva van az ülésen való megjelenésben. Édesatyja, id. nemes *Horvát* István nyugalmazott főszolgabiró elhunyt. Inditványozza, hogy a törvényhatóság gyászában való együttérzésének adjon kifejezést.

A kisgyülés az inditványhoz hozzájárult, majd megkezdték a tárgysorozat letárgyalását.

Tudomásul vették, hogy a belügyminiszter hozzájárult a városi zeneiskola tanszemélyzete illetményrendezéséhez, azzal a kikötéssel, hogy *a zeneiskola igazgatója csakis az lehet, aki nyilvános jellegü zeneiskolában mint tanár megelőzőleg öt évig müködött már.*

Beterjesztették a számonkérőszék julius hó 17-én tartott ülésének jegyzőkönyvét, amely szerint

a városi ügyosztályok kifogástalanül müködnek, a hátralékos ügydarabok csekély számuak és indokoltak.

Tudomásul vette a kisgyülés, hogy dr. *Nendtvich* Andor polgármester jun. 27-én kezdi meg szabadságát. Miután *Makay* István h. polgármester ugyancsak szabadságon van, mindkettőjük szabadságideje alatt a polgármesteri teendőket aug. 3-ig dr. *Vörös* Mihály tanácsos, és ettől kezdődőleg a helyettes polgármester hivatalbalépéséig dr. *Sebestyén* Lajos tanácsos fogja ellátni

Hozzájárult a kisgyülés a közgyülés és kisgyülés ügyrendjéről alkotott szabályrendelethez.

A város törvényhatósága mult év októberében tartott közgyülésén határozta el

a rendőrségi palota megépitését,

olymódon, hogy a telket a város adja, az épitési költséget pedig az államkincstár bocsátja kölcsönképpen rendelkezésre.

A kölcsönösszeg visszafizetését, beleszámitva az államrendőrségi hozzájárulás hátralékos összegét, a város öt év alatt vállalta.

A belügyminisztérium ezt a megoldást nem fogadta el, a polgármester ennélfogva ezt inditványozta, hogy

az épitési összeget a város kölcsön utján biztositsa.

Az inditvány felett megindult vitában a polgármester bejelentette, hogy

a költségek a tervezett MABI kölcsönből nyernek fedezetet

és a *rendőrségi palota az Irányi Dániel-téren, a csendőrségi palota mellett, 500 négyszögöl területen épül meg. Az épitkezés már az ősszel kivitelre is kerül.*

Az előterjesztéshez a kisgyülés hozzájárult, hasonlóképpen elfogadták a mecseki üdülőszálló berendezési tárgyainak megrendelésére vonatkozó javaslatot.

A javaslattal kapcsolatban *Kalenda* Lóránt műszaki tanácsos bejelentette, hogy az üdülőszálló összköltségei P 276.000. –t fognak kitenni.

Az épitkezési munkálatok az ősszel nyernek befejezést, jövő év májusára pedig autógarázst, strandfürdőt és higegvizgyógyintézetet épitenek a szállodával kapcsolatban.

Gombos Ede dr. aziránt intéz kérdést, hogy történt-e már intézkedés a szálloda bérbeadására nézve.

A kérdésre adott válaszában *Kalenda* Lóránt műszaki főtanácsos bejelentette, hogy

ebben a hónapban kiirják a bérletre a pályázatot,

bár véleménye szerint megfelelőbb lenne, ha a város házikezelésbe venné a szállodát.

Nendtvich Andor polgármester felvilágositásában közölte, hogy

tőkeerős, szakképzett bérlőt állit a város a szálloda élére és kiválasztásánál protekció nem fog érvényesülni.

Csakis, ha nem találnának megfelelő bérlőt, kerülhet házikezelésre a sor.

Fürst Gyula bizottsági tag kérdésére a polgármester bejelentette, hogy a város gondoskodni fog a francia-emlékmü renoválásáról.

A kisgyülés azután tudomásul vette az üdülőszállóval kapcsolatos intézkedéseket.

Hozzájárult a kisgyülés a parcellázásokkal kapcsolatos közmüvek költségeinek rendezéséhez. *A költségeket ezután a parcellázó tartozik előlegezni és annak 50 %-át a város kamatmentesen a telek felének beépitése után téritti vissza.*

Elhatározta a kisgyülés, a vágóhidi bizottság inditványa alapján, 600.000 pengő költséggel az uj vágóhid megépitését.

Tudomásul vették a csatornázási szabályrendelet kiegészitését, a Pécsi Atlétikai Club igazgatóságába a város részéről *Makay* István h. polgármestert és *Kalenda* Lóránt műszaki főtanácsost delegálták, majd ismertették a polgármester javaslatát dr. *Kelemen* Andor törvényhatósági bizottsági tagnak a sokgyermekes családok megsegitéséért beterjesztett inditványával kapcsolatban.

Javaslatában a polgármester bejelentette, hogy elvileg egyetért az inditványban foglaltakkal, annak szószerinti végrehajtása azonban leküzdhetelen akadályokba ütközik. Az inditványban foglaltak megvalósitása csakis bizonyos módositásokkal lehetséges. Inditványozza, hogy

csakis az arra rászoruló sokgyermekes családokat részesitsenek kedvezményekben és a ráutaltságot a népjóléti ügyosztály, illetőleg a népjóléti bizottság állapitsa meg.

A kedvezményt nyujtó üzemek részére

az 1937. évi költségvetésbe 5000 pengő fedezetet állit be a város,

a kedvezmények nyujtása indokolt esetekben azonban máris kezdetét vette.

Az inditványhoz a szakbizottság hozzájárult.

Zsabokorszky Anna női ipariskolai tanitónőt a közgyülés a IX. f. o. 3. fokozatába léptette elő.

Több kisebb jelentőségü ügy letárgyalása után a kisgyülés hatáskörébe tartozó ügyekre került sor.

Elhatározta a kisgyülés, hogy

kiépiti a vizvezetéket a Nendtvich Andor menedékházig.

Az 50.000 pengőt kitevő költség egyik fele a várost, a másik fele a Mecsek Egyesületet terheli.

A felsőkereskedelmi iskolai tanárok számára Budapesten rendezett továbbképző tanfolyamon Pécsről hárman vesznek részt. Részükre a kisgyülés személyenkint 120 pengő tanulmányi segélyt szavazott meg.

A közlekedési vállalatnál a gépkocsiszin épitési munkálataival 36.000 pengő vállalati összeggel *Benczur* János épitőmestert bizták meg.

A tettyei vendéglő bérletét ujabb két évre 1600 pengő évi bérért özv. *Negele* Ferencnének adta ki a kisgyülés, egyuttal hozzászólás nélkül fogadták el a tárgysorozaton ezután soron következő kisebb jelentőségü ügyeket.

Ülés vége 1 órakor.

BEOMLOTT MOSZKVA LEGNAGYOBB NÉPFÜRDŐJÉNEK MEDENCÉJE.

Moszkva, jul. 22. **Moszkva egyik legnagyobb népfürdőjének medenceje beomlott. A törmelékek igen sok embert maguk alá temettek. Attól tartanak, hogy a szerencsétlenségnek igen sok halálos áldozata van.**

– – –

– IDŐJÓSLAT. Nyugati szél, változó felhőzet, néhány helyen még záporeső és zivatar, a hőmérséklet nem változik lényegesen.

Tafel Anker

Herr: Dr. Herz

Verehrte gnädige Frau.

Beiliegend Herrn Dr. Herz mit
besten Grüßen.

Ihr ergebenster Verehrer
Hermann Bahr

Pilch Andor

pécsi építész

mohács szigeti rk.

templomot terverte még

a háboru előtt.

Pécs-gyárvárosi plébánia

templom terve ugyanesak

tőle.

Dr Szőnyi Ottó közlése

Pilch Andor

tervezte a pécsi egyetemi gyermekklinikát, azelőtt Julian internatus, 1915-ben.

Szőpécs 27. l.

A ciszterci-rend pécsi rk. Nagy Lajos-reálgimnáziumának ifjusága az első március 15-iki ünnepséget a következő műsorral rendezi:

1. Kölcsey-Erkel: Himnusz. Zenekari kisérettel énekli az intézeti ifjuság. 2. Krüger Aladár. Rab magyarok márciusa. Szavalja Vargha László 4. o. t. 3. Losonczy: Fohász. Énekli az intézeti énekkar. 4. Nemzeti ünnepünk és ifjuságunk. Ünnepi beszéd. Elmondja Módly Dezső, a Faludi-Önképzőkör vezető tanára. 5. Kuruc dalok. Játsza az intézet fuvós zenekara. 6. Krüger Aladár: A kászoni fiu. Szavalja Szarvas Péter 8. o. t. 7. Irredenta induló. Énekli az intézeti énekkar. 8. Pappváry-Szabados: Hiszekegy. Zenekari kisérettel énekli az intézeti ifjuság. — Az ének és zenekart Nagy Vazul tanár dirigálja. Az ünnepség kezdete d. e. egynegyed 11 óra, előtte 9 órai kezdettel szentmise a székesegyházban.

A pécsi városi női felsőkereskedelmi iskola Lorántffy Zuzsanna önképzőköre március 15-én d. e. 11 órakor tartandó hazafias ünnepélyének müsora: 1. Hiszekegy. Énekli a kar. 2. Ifj. Radványi Sándor: Márciusi ének. Szavalja: Deutsch K. 3. Ünnepi beszéd. Mondja: Vajszada Judit tanárnő. 4. Lányi Ernő: Impron ptu. Zongorán előadja. Halász M. I. évf. 5. Üzenet elszakitott testvéreinkhez és válasz. Szavalják: Horváth Anna és Szakmári Aranka. 6. Üzenet. Éneklik: Balogh A., Brándl M., Csutorás T., Halász M., Nemes T., Nagy M. 7. Ábrányi Emil, Horváth Ákos dr.: Mi a haza? Melódráma. Szavalja Fuchs M. II. évf. Zongorán kiséri Drucker M. II. évf. 8. Himnusz. Énekli a kar.

A **belvárosi állami elemi leányiskola** március 15-én délután 2 órai kezdettel a Mária-utca 4. sz. iskolahelyiség tornatermében hazafias iskolai ünnepélyt rendez, melyre a növendékek szüleit és hozzátartozóit, valamint a tanügy iránt érdeklődőket ez uton hívja meg az intézet tantestülete.

A **pécsi keresztény szociálisták** szép ünnep keretében ünneplik meg március 15-ét. Az ünnepi beszédet Rihmer Béla dr. tartja. A műsor a következő: 1. Hiszekegy Istenben: Előadja a Máv. Ébredés Dalkör. 2. Ünnepi beszéd. 3. Fegyverbe magyarok: Sajó Sándortól. Szavalja: Kele Vilmos. 4. Máv. Ébredés Dalkör énekszámai. 5. Élőkép. 6. Március 15-ike Ábrányi Emiltől. Szavalja: Kodesz Józsefné. 7. Élőkép. 8. Március 15-dike. I. felvonásos színmű. Előadják az Arany János önképzőkör tagjai. — Az estélyen belépődij nincs. Önkéntes adományokat köszönettel fogadnak.

A **74 L. számú cserkészleánycsapat** március 15-én este fél 7 órakor tartja március 15-iki emlékünnepélyét az otthonban.

A **„Vas" asztaltársaságnál** nem este 7, hanem 9 órakor kezdődik a március 15-i hazafias ünnepély.

A Majláth-téri felvonulásra vonatkozólag a következő felhivásokat küldték hozzánk:

A vitézi szék kapitánya felkéri az összes pécsi vitézeket, hogy vegyenek részt a március 15.-én délután a Kossuth-szobor előtt tartandó ünnepélyen. Gyülekezés délután 3 órakor a városháza előtt.

A **pécsbudai külvárosi katolikus kör** felhivja tagjait, hogy március 15-én délután háromegyed 3 órakor minél nagyobb számban gyülekezzenek a körben. Indulás a Kossuth-szoborhoz délután 3 kor.

A **19. bajtársi asztaltársaság** ugyancsak felhívja tagjait, hogy március 15-ikén délután fél 3 óra után minél nagyobb számban gyülekezzenek a pécsbudai külvárosi katolikus körben, amelynek tagjaival együtt vonulnak fel a Kossuth-szoborhoz.

A **Foed. Americana curiái** március 15-én délután fél háromig gyülekeznek az egyetem udvarán. Innen közösen vonulnak fel a Kossuth-szobornál tartandó hazafias ünnepségre. Kérjük az összes leventék és apródok pontos megjelenését.

Már szállitják az épitési anyagokat a gyárvárosi templomhoz

Pécs, márc. 13. — A gyárvárosi templom épitkezésének ügye most már rövidesen megkezdődik. Pilch Andor egyházmegyei müépitész már kijelölte az épitendő új templom alapjának határpontjait. Hétfőtől kezdve pedig a pécsi püspöki és székesegyházi uradalmak két teherautója megkezdte az épitési anyagok szállitását Árpádtetőről.

A szükséges épitési anyag, amelyet a két uradalom teljesen díjtalanul ajánlott fel és szállit a helyszinére, a következő:

800 köbméter terméskő, 500 köbméter zuzott kő, 1250 köbméter homok, 19 vagon mész, 900,000 darab tégla és 58,000 darab tetőcserép. Ezeknek az értéke 72,000 pengőt képvisel.

Maga **az anyagszállitás mintegy 2 hónapig fog tartani.** Minthogy azonban az épitéshez szükséges összes anyagnak nem kell már előre a helyszinen lennie, a szállitási idő nem akadályozza a templom alapvető munkálatainak megkezdését, sőt a fundamentum kiásása, a földmunka hamarabb is megkezdődhet. Erre egyébként kilátás is van, amennyiben a templom épitésére kiküldött szükebb bizottság még ezen a héten összeül és akkor kiirja az épitésre a versenytárgyalást. A versenytárgyalás határ ideje legfeljebb három-négy hét lesz, de ennél rövidebb is lehet. Az ajánlatok beérkezése után rövidesen, úgy husvét körül megtörténhet a döntés és

még április folyamán megkezdődhet az épités.

Egy haldokló emberre akadtak a mohácsi országuton

Mire a mentők megérkeztek meghalt

Mohács, márc. 13. — Ma reggel a Lánycsókról Mohácsra menő Sattler Ádám és Scheirer József lánycsóki ácsmesterek, a mohács-pécsi országúton a vasuti sorompótól nem messze, alig száz lépésnyire egy haldokló embert találtak az útszélen a Huth-féle fatelep mellett.

Rögtön jelentették a rendőrségen. Gyöngy Lajos dr. rendőrfogalmazó azonnal kiszállt a helyszinére. A szerencsétlen ember ekkor még élt. Rögtön értesitették a mentőket, mire azonban azok megérkeztek a szerencsétlen ember meghalt.

A rendőri nyomozás megállapitotta, hogy a haldokló Hegedüs Ferenc lánycsóki jómódú polgárember volt, aki az éjszaka haza felé igyekezett. Minden való szinüség szerint Pécsről érkezett vasuton Mohácsra s a Huth-féle fatelepnél rosszul lett, ugyhogy befordult az árokba. Felkelve, még mintegy 40—50 lépést továbbvánszorgott az uton, itt azonban ujból elesett. Igy találták meg a munkára igyekvő lánycsóki ácsmesterek.

A halottat a városi hullaházba szállitották. Ma délelőtt bizottság szállt ki, hogy a halál okát megállapitsa. Az eddigi jelek szerint szívszélhüdés ölte meg a 60 év körüli köpcös Hegedüst, akinek leánya Pécsett lakik. Hétfőn azt látogatta meg s az esti 10 órai vonattal megérkezve igyekezett a közel fekvő faluba, mikor utolérte a halál.

Az orvosi vizsgálat után a halottat kiadják a hozzátartozóknak és minden valószinüség szerint Lánycsókon fogják eltemetni.

Koldusdiák

Millöcker Károly romantikus operettje filmen
Bemutatja az Apollo

Régi jó békeidők emléke elevenedik fel az Apollo mai bemutatóján. Nem a mai elkorcsosodott jazz-zene, de az igazi — fülbemászó lirai hangszerelés csodaszép dallamai fogják a közönséget elbájolni. A szereposztás sem mindennapi, HARRY LIEDTKE, HANS JUNKERMANN, VEREBES ERNŐ és ESZTERHÁZY ÁGNES-nek jutnak hálás feladatok, melyeket a legnagyobb sikerrel oldanak meg. Az előadások fél 5, 6, fél 8, és 9 órakor kezdődnek és valamennyi zenés. A filmet sajnos csak két napra lehetett most megkapni, igy tehát jól teszi mindenki, ha jegyről előre gondoskodik.

— **A Mecsek-nap mai hirei.** A Mecsek egyesület április hó 9-én megtartandó Mecsek-napját szivesen várja a közönség. A tagok buzgón fáradoznak az uj tagok toborzásán, mert mindenki tisztában van azzal, hogy mit jelent és milyen nagy anyagi erőhöz jut az egyesület, ha a tagok száma megsokszorozódik. Már sokan vannak, akik összegyüjtötték a rendezőbizottság által kért 10 uj tagot, sőt uj aláirási ivet is kértek, hogy a taggyüjtést folytathassák. Érdeklődtünk afelől, hogy milyen eredménnyel folyik az uj tagok jelentkezése a bankoknál, melyeknél az egyesület az önként jelentkezők részére tegnap aláirási iveket helyezett el. A Pécsi Kereskedelmi és Iparbanknál az első napon már egy örökös tag és 19 rendes tag jelentkezett, sőt négy tételben 20 pengő külön adomány is befolyt a Mecsek egyesület javára. A rendezőbizottság most állitja össze a Mecsek-nap programmját és azt hamarosan közhirré teszi. Ujólag közöljük, hogy lapunk szerkesztősége is szivesen fogadja és továbbitja a jelentkezéseket.

Versenytárgyalási hirdetmény.

1. A pécsi „Maurinum" kat. tanárképző intézet és kollégium igazgatótanácsának elnöke ezennel nyilvános és egységes versenytárgyalást hirdet, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium támogatásával épitendő fenti intézetének föld, kőmüves, elhelyező, vas, ács, tetőfedő és bádogos munkálataira.

2. Versenytárgyaláson csak oly magyarhonos állampolgárok vehetnek részt, akik a törvény által előirt képesitéssel és iparigazolvánnyal rendelkeznek.

3. Az ajánlatok „Ajánlat a pécsi MAURINUM KIR. KAT. TANÁRKÉPZŐ INTÉZET ÉS KOLLEGIUM épitésére" felirással ellátott, pecséttel lezárt boritékban 1928. április 2.-án déli 12 óráig adandók be dr. Vargha Damján egyetemi ny. r. tanárnál, (Pécs, Széchenyi-tér 11.) Csak azon ajánlatok vétetnek figyelembe, melyek ezen időpontig ténylegesen beérkeztek, még az esetben is, ha azok postai uton érkeznének. Elkésve érkező, vagy távirati uton tett, vagy utóajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

4. Ajánlat csakis az előirt ajánlati minta és ajánlati költségvetés ürlapjának felhasználásával tehető, az ajánlati költségvetésben az egységárakat és az ajánlati végösszegeket nemcsak számokkal, hanem betükkel is be kell irni.

5. Bánatpénz fejében az ajánlati összeg 2 (kettő) százaléka készpénz, óvadékképes értékpapir, vagy takarékbetétkönyv alakjában a Pécsi Takarékpénztárnál letétbe helyezendő. A letéti nyugta az ajánlathoz csatolandó. Bánatpénz nélkül benyujtott ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

6. Vállalkozó ajánlatot tehet a jelen felhivásban foglalt összes munkanemekre, vagy külön-külön azok bármelyikére.

7. A kiirási müveletek dr. Fábián Gáspár okl. épitésznek irodájában (Budapest, I., Ménesi-út 7-c.) és Pilch Andor okl. épitésznál (Pécs), naponkint d. e. 8—6 órák között megtekinthetők és ott azokra vonatkozó felvilágositások is megadatnak. Ugyanott az ajánlati lapok és költségvetések, önköltségi áron megszerezhetők.

8. Épitető fenntartja magának a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül összegszerüségre való tekintet nélkül szabadon választhasson, avagy az árlejtés eredményének figyelmen — kivül — hagyása mellett a munkálatok biztositása érdekében más módon intézkedjék.

9. Vállalkozók az ajánlatukkal azok benyujtása után 3 (három) hétig maradnak kötelezettségben.

10. A kivitellel megbizott vállalkozó tartozik a munkálatokat a megbizás átvételétől számitott 10 napon belül a helyszinen megkezdeni és oly erővel folytatni, hogy az épület 3 hónap alatt tető alá kerüljön.

Budapest, 1928. március 10.-én.

A pécsi „Muarinum" igazgató tanácsának elnöke.

APOLLO

Szerda-csütörtök, március 14-15.

Carl Millöcker örökbecsü operettje filmen:

KOLDUSDIÁK

Romantikus operett a lengyel elnyomatás idejéből

Szereplők:

Palmatica Nowalska grófnő ..... IDA WÜST
Laura, Bronislawa leányai ..... ESZTERHÁZY ÁGNES
Bronislawa leányai ..... MARIA PAUDLER
Oliendorf ezredes ..... HANS JUNKERMANN
Simon, Jan diákok ..... HARRY LIEDTKE
Jan diákok ..... VEREBES ERNŐ
Enterich börtönőr ..... HERMANN PICHA

Előadások: fél 5, 6, fél 8 és 9 órakor. -o- Valamennyi előadás teljes zenekarkisérettel

Telefonelőjegyzés: fél 9-től fél 11-ig. Előjegyzett jegyek csak déli 12 óráig tarthatók fenn.

PARKMOZI: SZERDA MÁRCIUS HÓ 14. SZÜNET.

Baranyamegye közigazgatási bizottságának csendes ülése

765 ezer P volt a februári adózás — Mohácson megszünt a tifuszjárvány

Pécs, márc. 13. — Baranyavármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt 10 órakor tartotta rendes havi ülését Fischer Ferenc dr. főispán elnöklete alatt. A választott bizottsági tagok közül Virág Ferenc megyéspüspök, Igaz Béla dr. prelátuskanonok, felsőházi tag, Heckenberger Konrád dr. pápai kamarás, kormányfőtanácsos, Szily Tamás képviselő, Szüts Ernő dr., Tyószits Sándor és Kolossváry Andor voltak jelen az ülésen, amely gyorsan pergett le, mert csak a gazdasági jelentésnél hangzottak el felszólalások.

A főispán elnöki megnyitója után Hoffer Kálmán az alispáni jelentést ismertette, amelyet a bizottság tudomásul vett. Majd a februári jelentéseiket olvasták fel az előadók.

Vidákovich Lajos dr. vármegyei tisztifőorvos jelentette, hogy Mohácson tifuszos megbetegedés február 27. óta nem fordult elő. A vármegye közegészségügye februárban kedvező volt az előző hónaphoz képest. A fertőző betegségek közül a roncsoló toroklob 9 községben 12 megbetegedéssel, vörheny 9 községben 15 megbetegedéssel, bárányhimlő 1 községben 2 megbetegedéssel, hasihagymáz 6 községben 31 megbetegedéssel 4 halálozással, gyermegágyi láz járványos ágy és gerinchártyalob 1 községben, 1 megbetegedéssel, hök-hurut 1 községben 2 megbetegedéssel, jobboldai fültő mirigylob 8 községben 55 megbetegedéssel, vérhas 3 községben 3 megbetegedéssel, tbc. 7 községben 8 esetben 1 halálozással fordult elő.

Siklóson letelepedett Gyömörey Oszkár és Deák Péter dr. Öngyilkosság volt a szentlőrinci és pécsi járásban 1—1, a siklósiban 2. A mohácsi László kórházban 187, a siklósi községi kórházban 84 beteget gyógykezeltek.

Baranya tanitó karában beállott változásokról Berze Nagy János dr. kir. tanfelügyelő referált. A kultuszminiszter Probszt Jakab hosszúhetényi tanítót nyugdijazta és eredményes működéséért elismerését nyilvánította.

Farkas Géza okl. tanitót a dunaszekcsői állami elemi iskolai iskolánál helyettesi teendőkkel megbízta, Fáncsi Imre kisbesztercei r. k. tanitó lemondott állásáról és a vargai r. k. iskolához választották meg.

Baranyavármegyében az állategészségügy Nagy Lajos állategészségügyi tanácsos jelentése szerint általában kedvező volt. A fertőző állati betegségek közül a lépfene, a veszettség, a takonykor csak szórványosan lépett fel. Gyüdön két takonykóros lovat kiirtottak. A rühkór, a sertéspestis és a ragadós száj és körömfájás csak részben volt észlelhető és az utóbbi nem is került észlelés alá. A vármegye területéről februárban elszállítottak 611 lovat, 723 szarvasmarhát és 1697 sertést. Az állategészségügy és állatorvosi szolgálat terén különösebb mozzanat nem volt.

Kovács Zoltán pénzügyigazgató a vármegye februári adózását ismertette. Egyenesadóból 218 ezer 585 P., forgalmi adóból 124 ezer 430 P., illetékekből 161 ezer 895 P., vagyonváltságból 22 ezer 111 P., vámilletékből 17 ezer 902 P., fogyasztási adóból 12 ezer 797 P., különféle bevételekből 354 P., dohányeladásból 153 ezer 865 P., rokkantadóból 11 ezer 100 P., betegápolási pótadóból 28 ezer 702 P., késedelmi kamatokból 12 ezer 605 P., közuti adóból pedig ezer 402 pengő, összesen 765 ezer 748 pengő folyt be.

Ezután következett a gazdasági jelentés, amelyről lapunk más helyén számolunk be. A jelentések tudomásulvétele után a közigazgatási bizottság ülése tizenegy óra után ért véget.

Az országgyűlés részleteiben is elfogadta az ipari záloglevelekről szóló törvényjavaslatot

Budapest, márc. 13. — A képviselőház mai ülésén harmadszori olvasásban elfogadták a Földhitelintézet, a Kisbirtokosok Országos Hitel Intézete és a Földhitelintézetek Országos Szövetsége adó és illeték kedvezményeiről, a Szent Korona őrzéséről és az állategészségügyi intézet létesítéséről szóló törvényjavaslatot, majd áttértek az ipari záloglevelekről szóló törvényjavaslat általános vitájára. A javaslatot Őrffy Imre előadó ismertette. Utána Beck Lajos szólalt fel, kinek beszéde alatt lép a terembe Apponyi Albert gróf, akit a képviselők felállva éljeneznek és tapsolnak.

Beck Lajos: Örömmel üdvözli a javaslatot. Dencz Ákos szintén örömmel üdvözli a javaslatot, amelyet elfogad.

Farkas István a gyakorlati életben nem sokat vár a javaslattól.

Frühwirth Mátyás a kamatok életcsóbbodását várja a javaslattól, azt elfogadja.

Perlaky György felszólalásában annak a reményének ad kifejezést, hogy a javaslatnak hatása lesz a gazdasági életre és kedvezően fogja befolyásolni a munkanélküliséget is. Arra kéri a kormányt, hogy a kisipari hitel megvalósítása érdekében is tegye meg a szükséges lépéseket. A javaslatot elfogadja.

Várnay Dániel a javaslatot nem fogadja el. Usetty Béla örömmel üdvözli a javaslatot.

Bud János pénzügyminiszter: örömmel látta, hogy a javaslat iránt nagy érdeklődés nyilvánult meg. Az iparnak a mai időkhöz kell átalakulnia, ez pedig rövidjáratú hitellel nem lehetséges.

A javaslat oly szigorúan irja körül a biztositékokat, hogy kizártnak tartja, hogy ebben a tekintetben kellemetlenség áll elő. Az iparosok országos központi szövetkezetét fokozatosan évről-évre fejleszteni kívánja, hogy az ipari hitel élet segítését megoldja. A hitelszövetkezetek mellett van és pár hónapon belül az egész szövetkezeti kérdést felölelő törvényjavaslattal jön a Ház elé.

A Ház ezután a javaslatot általánosságban, majd a pénzügyminiszter felszólalása után vita nélkül részleteiben is elfogadta.

Az elnök végül közölte, hogy a holnap napirendre kerülő költségvetést 8 órás üléseken kell tárgyalni és javasolta, hogy a Ház délelőtt 10 órától délután 6 óráig megszakitás nélkül folytassa tanácskozásait. A Ház ilyen értelemben határozott.

Az ülés 2 órakor ért véget.

A március idusára készülő Pécs városa

A különféle ünnepélyek

Pécs, márc. 13. — A magyar szabadság hajnalhasadásának napját, első izben mint nemzeti ünnepet Pécs egész társadalma megüli. Hazafias ünnepélyeket tartanak a tanintézetek és a legtöbb egyesület és testület is. A rendezendő ünnepélyek műsorát az alábbiakban ismertetjük:

Március 14-én este az egyetem ifjúsága **lampionos bailagást** tart Pécs nevezetesebb utcáin.

Március 15-én reggel istentiszteletek lesznek az összes templomokban. Az istentiszteletek sorrendje a következő: a székesegyházban d. e. 9 órakor, a belvárosi plébánia templomban 9 órakor, a budai külvárosi plébánia templomban 9 órakor, a szigeti városi plébánia templomban fél 10 órakor, a gyárvárosi iskolában reggel 8 órakor, az evangélikus templomban délelőtt 10 órakor, a református templomban délután 6 órakor, az izraelita templomban reggel 9 órakor.

A Pécsi Kereskedők Testülete felkéri tagjait, hogy csütörtökön március 15-én, a nemzeti szabadságünnep külső fényének emelése végett

ünnepi, nemzeti szinü diszkirakatokat készitsenek.

Az egyöntetüség kedvéért a Testület elnöksége felkéri továbbá tagjait, hogy

a város belterületén üzleteiket délután 1 órától kezdődőleg, a külterületeken pedig csak az ünnepség tartama alatt 4 és 6 óra között, zárva tartsák.

A Kossuth-szobornál lejátszódó ünnepség programmját már részletesen ismertettük.

Este 8 órakor az Erzsébet tudományegyetem ifjúsága a nemzeti szinházban Fischer Béla, Fischer Ferenc dr., Koszmovszky József, Nendtvich Andor és Vasváry Ferenc dr. védnökségével díszelőadást rendez, amelyre a **megjelenést lehetőleg estélyi ruhában kérik.**

A díszelőadás müsora a következő:

1. Hunyadi László nyitány. Játsza: a honvédzenekar.
2. Bevezető beszéd. Tartja: Rihmer Béla dr. az Emericana dominus candidatusa.
3. Grieg: Hazámhoz. Kacsóh P. dr.: Rákóczi megtérése. Énekli: Sándor István a Csaba B. E. leventéje. Zongorán kiséri: G. Nagy Tibor.
4. Elnémult harangok (irredenta felvonás). Szereplők: Ladomerszky Margit, Rózsa Bözsi, Egri Berta, Vécsey Ilona, Lontay Imre, Danis Jenő, Asszonyi László, Bánky Róbert, Ütő Endre a Nemzeti Színház tagjai.
5. Ünnepi beszéd. Tartja: Krisztics Sándor dr. egy ny. r. tanár.
6. Cigánybáró, Jókai—Strausz-operett II. felvonása. Személyek: Kóbor Irén, Pállffy Blanka, Egri Berta, Sólyom Győző, Sugár Gyula, Kormos Ferenc, Bánky Róbert, Ütő Endre, Károlyi Vilmos a Nemzeti Színház tagjai.
7. Befejező beszéd. Tartja: Szentkirályi Zoltán a Turul Szövetség kerületi udvarnagya.

Az iskolák és más intézmények külön ünnepélyeiről a következő ujabb értesitéseket vettük:

XVIII. évfolyam, 125 szám. Ára 24 fillér Pécs, 1928. június 3. Vasárnap.

Előfizetési ár házhoz szállítva vagy postán
Egy hóra 2 Pengő 50 fillér

DUNÁNTÚL

Szerkesztőség
Lyceum-utca 4. sz.
Szerkesztőség telefonja
650. szám.
Kiadóhivatal:
Lyceum-utca 4. sz.
Kiadóhivatal telefonja:
222. szám.
Hirdetés díjszabás szerint.

Nagys
18. Dr. Szőnyi Ottó urnak
Szépművészeti Muzeum
Állatkerti u. 1. Budapest IV

1920. JÚNIUS 4. TRIANON!

Szomorú dátum

virrad ránk június 4-én. Egy szó: Trianon és e röpke szóban annyi fájdalom. Évek szaladnak el, egyik a másik után, évről-évre feltépődnek a nemzeti sebek, évről-évre kitolódik a magyar reménység valóra válása, de ahogy multba merül a tegnap úgy gyúl fel a derengő hajnal fényénél az új nap, a holnap. És a sok holnappal egyre erősödik a magyar reménység. Öregek, a régi Magyarország nevelései sírba dőlnek mellettünk, de ujak születnek, akiknek örökség ez a szomorú dátum s vele Trianon.

Mit jelent ez a szó Trianon a magyarnak? A legkegyetlenebb igazságtalanságot és bünt. Az ország csonkaságát. A levágott részek milliónyi magyarjainak jaját. Mérhetetlen szenvedést. Sok százezernyi életáldozatot. Magát a halált, a pusztulást. Örök veszedelmét Európának és a világ békéjének. Meg nem szünő forrását az elégedetlen forrongásnak. Felhizlalóját a háború rémének.

A június 4-iki szomorú dátum a maga Trianonjával mást is jelent. Dacos magyar elszántságot és küzdelmet az igazságtalanság ellen, az ideiglenes határok megváltoztatása ellen és el nem lankadó, egyre fokozódó erőfeszítést a történelmi határok visszaállításáért. Munkát, kötelezettséget, egységet, közös célt, magyar összeforrást minden magyarral ezt is jelenti számunkra Trianon.

1920. június 4. óta sok víz folyt le a Dunán, sok minden megváltozott, de egy rendithetetlen maradt s ez a magyar feltámadásban való hit. Trianonnak köszönhetjük, hogy az égbe kiáltó megcsonkításra felfigyelt a becsületes nemzetek lelkiismerete. Trianonnak köszönhetjük, hogy felénk fordította még a volt ellenséges hatalmak rokonérzését is. Trianonnak köszönhetjük Rothermere lordot, a magyar igazságnak lelkes világharcosát. És Trianonnak köszönhetjük, hogy a világ előt még így bénán, csonkán, kifosztva is messze föléje kerültünk a szomszéd államoknak.

Június 4. szomorú dátum nekünk, de csak amolyan átmenő tétel ez a magyar történelemben, amelyet keresztülhúz az igazság elkövetkező diadala. Adja az Isten, hogy a történelemnek ezt a várva-várt új dátumát ünnepelhessük mielőbb a gyászos Trianon helyett.

A magyar egyetemi és főiskolai tanárok országos értekezlete Debrecenben

Debrecen, jún. 2. — A magyar egyetemi és főiskolai tanárok ezidei II. országos összejövetelüket Debrecenben rendezték. Az összejövetel alkalmából a tegnapi nap folyamán és ma reggel az ország minden részéből több mint 200 professzor érkezett Debrecenbe.

A pécsi egyetem részéről Vasváry Ferenc dr. rektorral az élén körülbelül huszan jelentek meg.

Az értekezlet ma délelőtt a kollégium zsufolásig megtelt dísztermében a helyi egyházi és világi hatóságok képviselőinek jelenlétében kezdte meg tanácskozásait.

Verzár Frigyes dr. a Tisza István tudományegyetem rektora a vendégek üdvözlése után kegyeletes szavakkal emlékezett meg a tragikus körülmények között elhunyt Tóth Károly szegedi egyetemi tanárról. Indítványára a tanári összejövetel hódoló táviratot intézett a kormányzóhoz. Verzár Frigyes dr. ezután kimentette a kultuszminiszter távolmaradását, amit a tanári összejövetel élénk sajnálkozással vett tudomásul. Magyary Zoltán miniszteri tanácsos általános érdeklődéstől kisérve a magyar tudomány politika legközelebbi feladatait ismertette.

Rámutatott ezután arra a körülményre, hogy miután a tudománypolitika tudatossága az egyes államokban rendkívül különböző, Magyarországon pedig az utóbbi években nagyot fejlődött, a mai nemzetközi helyzetben Magyarország aránylag kisebb erővel, de nagyobb tudománypolitikai céltudatossággal legyözi a kevesebb céltudatosságot és nagyobb erővel dolgozó nemzeteket. Befejezésül hangoztatta, hogy súlyt helyezett az elmondottaknak az egyetemi tanárok összejövetelén való elmondására, mert meggyőződése szerint a kérdések kölcsönös megvitatása sok nehézség leküzdésére alkalmas. Önkéntes együttmüködés csak közismert célok elérésével lehetséges. A tudománypolitika az az út, amelyen a kitűzött céloknak a legnagyobb mértékig kell saját belső igazságuk és hatóerejük alapján érvényesülniök.

A gyülés Verzár Frigyes rektor zárószavaival ért véget.

Rövid szünet után a felsőbboktatási egyesület tartott közgyülést Tauffer Vilmos dr. elnökletével. Misángyi Vilmos főtitkár jelentése után Laki Dezső dr. „Kötelező testnevelés a magyar egyetemeken" címen tartott előadást. Gyülés után a vendégek megtekintették a kollégium könyvtárát, majd a Déri múzeumot. Ezután autósétát tettek a városban. Két órakor a Tisza István Tudományegyetem a Bika éttermében díszebédet adott a vendégek tiszteletére.

Minisztertanács a beruházásokról

Budapest, jún. 2. — (MT.) A kormány tagjai Bethlen István gróf miniszterelnök elnökletével ma délelőtt 11 órakor minisztertanácsot tartottak, amelyen Szabóky Alajos pénzügyi államtitkár beterjesztette az 1928—29. évi beruházásokról szóló törvényjavaslatot. A törvényjavaslat összesen 129 millió pengő felhasználásáról intézkedik, amely összegből 39 millió pengő a népszövetségi kölcsönből fenmaradt összeg, 90 millió pengő pedig a költségvetési felesleg. A minisztertanács a javaslatot elfogadta.

Hirek néhány sorban

Klebelsberg kultuszminiszter vasárnap Karcagra s június 16-án a zárdaiskola alapkőletételére Zalaegerszegre utazik. — **Walkó** külügyminiszter ma a népszövetség ülésére Genfbe utazott. — **A közigazgatási reformtervezetet** a pénteki minisztertanács elfogadta. — **Harmsworth** képviselő 20.000 pengőt küldött a budapesti kórházaknak. — **Nobile tábornok felkutatására** június 10-én indul a nemzetközi Amundsen expedició. — **Luxuscikkekért** 90 millió pengő vándorolt egy év alatt külföldre. — **A magyar-szerb határmenti** kettősbirtokosok határátlépésének megkönnyitésére Szegeden vegyes bizottság tanácskozott. — **Elhunytak:** Görgey János földbirtokos Toporcon, Kaszás Ignác dr. ügyvéd Bpesten, özv. Mudrony Pálné Gábriel Emilia Bpesten, Müller Dániel magánzó Bpesten, Deutsch Miksa Kemencén, Nics Béláné azelőtt özv. Horváth Edéné Ketterer Franciska Lussingrandeban, özv. Dorner Mihályné Bpesten, özv. Gröber Mátyásné Kecskeméten, Rácz István 108 és Lebó István 106 éves korában, mindketten 48-as honvédek Bpesten, Germaine toulousi érsek, Neumann M. Miksa bpesti nagykereskedő. — **Nopcsa Ferenc bárót** a német földrajzi társaság tiszteleti taggá választotta. — **Át akarja repülni** az óceánt Gavin francia pilóta is. — **Kártyázásért** 30 napi elzárásra ítélték Friedmann Manó budapesti ügynököt. — **Eltünt** Orosházáról Koller György szitásmester. — **Betöréses lopásért** egy havi fogházra ítélte a szolnoki törvényszék Herczeg Sándor gazd. főtanácsost, volt képviselőt. — **Erdélyben** letartóztatták Aradi Viktor kolozsvári ujságírót, kommunistasággal vádolják. — **Lábass Juci** színésznő Bécsbe szerződött a Theater an der Wien-hez. — **Autószerencsétlenség** történt Maglód határában, amelynek során Buzás András bpesti fogtechnikus életét vesztette. — **Letartóztatták** a románok Kiss Árpád és Gadi magyar egyetemi hallgatókat kémkedés gyanúja miatt. — **A vasárnapi húsárusítás** ügyében még nem döntött a kerek. miniszter. — **A nemzetközi iparjogvédelmi szövetség** jövő évi nagygyülését Bpesten tartja. — **3,400.000** dolláros kölcsönt vesz fel Debrecen a Magyar Leszámitoló Banktól 9.65 százalék mellett, 35 évre. — **Időjóslás:** Változékony felhős és főleg éjjel igen hüvős idő. — **Rablótámadás** áldozata lett Rothenstein Arthur bpesti jogszigorló aki életveszélyesen sérült.

Lapunk mai száma 18 oldal

Pécs legtöbb jövedelmi és vagyonadót fizető polgárai

Hétfőtől 2 hétig közszemlére teszik a lajstromokat

Pécs, jún. 2. — A városi adóhivatal hétfőtől kezdve közszemlére tette ki az 1928. évre újból kivetett jövedelem és vagyonadó lajstromokat. A közszemlére tételről az adóhivatal ezuton értesiti az érdekelt adózókat. A pécsi királyi adóhivatal által megküldött, 1928. évre ujonan megállapított adótételekről készitett jövedelem és vagyonadó kivetési lajstromokat június 4-től június 18-ig bezárólag terjedő időre közszemlére teszik ki Pécs város adóhivatalában. Ez idő alatt a lajtsromokat mindenki megtekintheti és a mások adóját illetőleg észrevételeit megteheti. Az adózók észrevételeiket irásban benyujthatják a királyi adóhivatalnál a lajstromok közszemlére tételének utolsó napját követő 15 napon belül

A belváros felső részén a következő együttesen 200 pengőnél nagyobb tételek találhatók a jegyzékben. Az első szám a jövedelmi a második a vagyonadót jelenti. Ahol csak egy szám van, az a jövedelmi adóra vonatkozik:

Markotán Miklós cipész 144—115, Schwarcz Zsigmond ruhakereskedő 148—80, Breiner Mór téglagyáros 118—85, Török János gyógyszerész 178—126, Hoffmann J. Károly rőfös 144—100, Wortmann Simon földbirtokos 110—115, Sauska Paula földbirtokos 128—90, Sauska Amália földbirtokos 128—90, Schwarcenberg Dezső házbirtokos 125—126, Pitrolfi László házbirtokos 156—126, Mattyasovszky-Zsolnay Tibor gyáros 2880—336, Mattyasovszky-Zsolnay Zsolt gyáros 3240—420, özv. Tichy Aladárné bádogos 300—126, Lovrics József kőmíves 180—85, Németh Béla építőmester 300—32, Pilch Andor müépitész 330—50, Konkoly-Thege Aladár szállító 1740—90, Littke Lőrinc kávés 400—32, Hamerli Károly keztyügyáros 620—476, Hoffmann Antal mészáros 340—100, Molvay Ferenc mészáros 340—100, Székely István mészáros 440—132, Littke József pezsgőgyáros 104—504, Ébert Rezső pékmester 253—8, Radócsay Imre vendéglős 792—204, Höffler Jakab bőrkereskedő 3840—650, Rosenzweig Dávid cukorkakereskedő 220—12, Graef János droguista 780—236, Bruck Sándor fakareskedő 380—280, Schreiber Jenő fakereskedő 760—120, Szigeti Frigyes gyógyszerész 480—378, özv. Hauser Jánosné gyógyszertártulajdonos 1200—332.

Göbel Kálmán gyógyszerész 2040—434, Bod Károly ügynök 300—75, özv. Politzer Arminné kereskedő 178—54, Steinbach Samu kereskedő 253—70, Geltch Frigyes háztulajdonos 572—115, Taizs József nyomdatulajdonos 1180—120, Richter József kereskedő 900—294, Schlesinger Lajos kereskedő 242—55, Steiner Antal kereskedő 250—55, Berényi Imre ruhakereskedő 341—95, Schwarcz Arnold ruhakereskedő 572—65, Pall Ödön ruhakereskedő 600.50—294, Frankl Adolf rőfös 1060—174, Kende Oszkár ruhakereskedő 1220—350, Vertán Emil dr. főorvos 297, Schwarcz Vilmos dr. főorvos 350, Tolnai Jenő dr. fogorvos 435—32, Jüngling Kálmán dr. főorvos 708, Gál Jenő dr. fogorvos 770—126, Angyán János dr. egyetemi tanár 760—50.

Mosonyi Géza dr. ügyvéd 200—50, Rásky Béla dr. ügyvéd 231—24, Kereky Mihály dr. ügyvéd 240—9, Áronffy Rókus dr. ügyvéd 330—45, Bíró Jenő dr. ügyvéd 340, Visy Imre dr. ügyvéd 760—32, Sárkány Ármin dr. ügyvéd 1039.50—253, Piacsek Zoltán dr. ügyvéd 1529—16, Szabó János dr. ügyvéd 1440—60, Müller János dr. ügyvéd 1690—236, Müller Győző dr. végrehajtó 242, Schaffer Mór magántisztviselő 193—32, Radó Miksa háztulajdonos 172—32, Fonyó József magánalkalmazott 220—19.60, Kisasszondy Géza banktisztviselő 220—12, dr. Müller Jánosné háztulajdonos 231—172.47, Ádler Sándor könyvelő 215, Komócsy Ferenc banktisztviselő 242, Fenyőssy Zoltán banktisztviselő 250, Kurcz Mihály cégvezető 253, Mihalics Mihály dr. lapszerkesztő 230, Walfisch Pál ny. vezérigazgató 275—24, Weindorfer János, könyvelő 260—60, Somssich Béla jószágigazgató 260, Braun Oszkár magánhivatalnok 270—32, Záray Károly dr. ny. iparkamarai titkár 319, Porges Béla banktisztviselő 290, Boros Miklós bankfőnök 363, Truka József ny. jószágigazgató 374—36, Erdélyi István mérnök 340, Fehér Géza magántisztviselő 330, Grimmer Rezső bányafelügyelő 385, Breuer Imre üzemvezet: 390, Horváth Dezső bankigazgató 400.

Angszter Oszkár gyáros 410—45, Bogma Rezső banktisztviselő 414.50, Cieleszky Kálmán banktisztviselő 462, Steiner Sándor bankigazgató 476, Dreschler A. magántisztviselő 492, Gianone Virgil ny. bányatanácsos 510—24, Fónay Lajos jószáigazgató 520—105, Jakabfy Guido bankigazgató 500, Bálványi Endre DGT igazgató 552.50, Bársony Jenő cégvezető 560, Caflisch Jenő bankigazgató 580—75, Angszter Emil gyáros 620—24, Áronffy Ernő ny. erdőigazgató 792—21, Tóth Zoltán banigazgató 760—7, Siptár Lajos bankigazgató 780, Eötvös Jenő bankigazgató 840, Roboz József bankfőnök 940, Baumann Emil vezérigazgató 1100—40, Báder Vilmos gépészmérnök 791.30—55, Jusztusz Vladimir igazgató 1340—65, Tedesco Viktor bankigazgató 1639, Jicinszky Jaroszláv dr. bányaigazgató 2520—40, Visnya Ernő elnökigazgató 3840—332, Antal Jenő vezérigazgató 4460—536.

Rézbányai József dr. kanonok 1060—590, Beck Lajos prelátuskanonok 1300—590, Hanuy Ferenc dr. prelátuskanonok 1590—590, Komócsy István prépostkanonok 1640—610, Romeisz Ferenc prelátuskanonok 1800—825, Mosonyi Dénes dr. apátkanonok 2880—825, Igaz Béla dr. prleátuskanonok 3120—825, Szilvek Lajos dr. prelátuskanonok 3600—875, Wurster József dr. nagyprépost 4170—1380, Virág Ferenc megyéspüspök 36000—24300, Vasváry Ferenc dr. egyetemi rektor vagyonadó 196, özv. Piacsek Gyuláné háztulajdonos 19.80—308, özv. Schlögl Ferencné háztulajdonos 80—150, Grosz Imre dr. földbirtokos 100—975, özv. Fekete Mihályné háztulajdonos 160—144, özv. Haksch Károlyné háztulajdonos 178—150, Benczenleiter Sándor háztulajdonos 180—150, özv. Riehmer Elekné háztulajdonos 209—126, Kemény Lajos háztulajdonos 230—52, Zichy Lujza grófnő háztulajdonos 275—40, Sikorski Tádé földbirtokos 231—100, Szivó Károly földbirtokos 250—95, Pánczél Ottó háztulajdonos 310—24, Cseh Irén háztulajdonos 363—236, özv. Lóránt Lipótné háztulajdonos 407—196, Fischer Ferenc földbirtokos 418—138, özv. Csigó Jánosné háztulajdonos 435—236, özv. Johan Béláné háztulajdonos 510—266, Fehér Imre földbirtokos 500—650, özv. Kasza Józsefné háztulajdonos 500—294, Trixler Alajos földbirtokos 640—308, jánosi Engel Pál birtokos 760—32, Sziebert János birtokos 1300—434, Fuchs Sándor háztulajdonos 1639—630, Reinfeld Imre háztulajdonos 1914—100, özv. Mattyasovszky Jakabné háztulajdonos 1920—1300, Eizer János birtokos 3300—650, Pál Artur dr. birtokos 820—308, Pál Ferenc birtokos 1245—308, özv. Lauber Viktorné háztulajdonos 616—180, Kondói Kiss Jenő háztulajdonos 149—75, Dorner Lajos birtokos 140—174, Bajomi Vilmos bőrkereskedő 180—138.

Borkeresés éjfél után egy órakor a Kossuth Lajos-utcában

Éjfél után egy az óra. Pontot teszek az utolsó kéziratra és indulok hazafelé. Nekivágok a Kossuth Lajos-utcának. Körülbelül a fele uton járok, mikor gyanus hangokat hallok. A kilences számú ház előtt az úttesten sötét alak áll és botjával ütögeti az aszfaltot. Hallom, amint morfondál.

— Az adót be tudják hajtani. Zálogolni, árverezni is tudnak. De a szegény adófizetőt élni hagyni nincs szivük. Betemették a lyukat.

Közelebb megyek, mire a sötét alak észre vesz. Odabotorkál hozzám és szó nélkül a nyakamba esik.

Borgőz csapja meg az orromot, hogy beleszédülök. No, ez alaposan elkészült. Megmarkolom a mándliját, hogy el ne düljön és rászolok:

— Mi baj van polgártárs?

Felemeli a fejét. Rám néz. Megismerem. Budalavárosi adófizető. Nagy puszit csattant az arcomra, azután sírni kezd:

— Tudod öregem, én nem sirok ám, csak szomorkodom. Hát érdemes itt élni? Gyere csak ide, mit müvelt már megint a városi tanács. Betömette a lyukat. Pedig itt volt. Mindennap készültem rá, de az asszony csak most adott kimenőt. Most akartam lemenni a pincébe, de betömték.

Egy pillanatra elereszettem a gallérját. Lecsúszott rólam, mint a kigyó, Mielőtt utána kaptam volna, már ott támasztotta az aszfaltot az orrával. Felhúztam, viszszanyekkent. Mégegyszer felráztam, visszahuppant és onnét alulról motyogott.

— Huzz öregem, ki tudja meddig huzhatsz.

Belekapaszkodtam két marékkal. Egyik kezemmel a haját, a másikkal a nadrágszárát. Sikerült talpra állítani.

— Nem szégyenli magát polgártárs igy bekeceficézni?

Kérdő arcot vágott?

— Micsoda kece meg fice? Én szégyeljem magam? Szégyelje magát a tanács, amiért betömette a lyukat.

Megráztam, mint ahogy a vargákat szokták:

— Miféle lyuk forog a szönyegen polgártárs?

Röhögni kezdett:

— Pincelyukról öregem. Ti irtátok meg az ujságban, abba a Túladunánba. Itt volt egy pince, beszakadt alatta az utca. Azt irtátok, hogy a pincében bor van, hallod öregem, tiz hektó bor van a családi szájhagyomány szerint. Azt keresem én öregem.

Szeliden megjegyeztem:

— Sok lenne a jóból. Nem volt még elég polgártárs? Illő volna már hazamenni. Várja az asszony.

Ujból a nyakamba borult és megölelt.

— Ha az adóból sose elég, hogy volna elég a borból? Itt van a bor a pincében. Gyere szedjük fel ezt az aszfaltot.

Választ se várt, Leült az úttestre.

— Én már kezdem öregem. Én még inni akarok.

Gondolkodóba estem. Itt hagyjam, ne hagyjam? Még képes rá, és felszedi az aszfaltot.

Erélyesen rászóltam.

— Hallja polgártárs, hiába keresi a pincelyukat. Ugyse talál bort a pincében. Megitták azt mielőtt betömték a lyukat.

Lassan feltápászkodott.

— Komolyan mondod ezt öregem? Akkor visszamegyek a vendéglőbe.

És már útnak is indult. Távolról még hallottam motyogni:

— Az adót betudják hajtani, de a pincelyukat azt betömik . . .

(sz. g.)

GYERMEK KOCSIK
óriási választékban
Schwarcz és Kálmánnál
Ferenciek-utca 2.

Szemüvegből csak tökéletest használjon!

Chmura látszerész Pécsett, Városház-épület.

iacomo de Rossi in Roma alla Pace
licenza de superiori e ~~Rxxx~~ Priuilegio

. 8 : 52.6 cm. 52.8 cm.

Pilch Andor
épitész.
Szül. Pécs 1877.
Oklevelet nyert 1901.

Néjegyzmüegyetem 15. 1.

Esztergom.

A [illegible] háttérben Eszter
van, a Szent Márton és a Szent
ben [illegible] pedig, honnan ágyúkkal
tény és török csapatok küzdene
czeget vezértársai veszik körü
gatja. Felirata:

DISSEGNO DELLE SEGNALATE
TVRCO CON LA PRESA DI

magyarázó szövegének kezdete:
con altri Generali és be
Christiani.

Pilch Andor

ep. Pécs

wod

M. Pályázatok

1904/5. 1 r. 15-16 l

.... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számú .....

tam

évi ..... hó .....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Pilch Andor

Müvenet 1904. 212, 268
–1910. 85

Iványi (Grünwald) Béla: …
Úr angala és a pásztorok 233 (618 …
1526 (119). — Bérczek közöst 233 (61…
2066 (270). — Czigányok a mezőn…
233 (618), 3284 (446). — Eső után …
(618), 1961 (243). — Hold felkölte 23…
(618), 1602 (146). — Isten kardja …
(618), 1761 (197). — Itatás 233 (6…
2276 (322). — Monumentalis felk…
28 (808), 3283 (733). — Műterembe…
(618), 1647 (155). — Ruhaszárítás …
(618), 2480 (357).

Pilch Andor
pécsi műépítész
A rekonstruált Tettyei
várkastély. Rajz.

Rech György. Részletek a
Tettye monografiájából.
Értesítője, a „Pécs-Baranyai megyei Múzeum
Egyesület —. 1911. IV. 136 l.
(Rajzok.)

APOLLÓ

Szerda, ápr. 30. Utoljára!

A Metro-Goldwyn-Mayer Filmgyár szenzációs ujdonsága!

Csak tizenhat éven felülieknek!

LON CHANEY és ANITA PAGE kitünő összjátékával:

DE PROFUNDIS

Egy hires detektiv izgalmas élményei Newyork földalatti világában. — Szereposztás:

Dan, a detektiv . Lon Chaney
Betty, az asszfalt virága ..... Anita Page
Marty, a szerelmes fiu ..... Carol Nye

ELŐADÁSOK:

½5, 6, ½8 és 9 órakor

A két utolsó előadás teljes zenekarkisérettel.

PARKMOZI: SZÜNET.

30 évi rendkivüli házadómentesség új építkezéseknél

A magánépítkezések előmozdítása adókedvezményekel

Pécs, ápr. 29. — A város vezetősége minden lehetőt elkövet abban az irányban, hogy a magántőke részére lehetővé tegye a nagyobbszabású lakásépítkezést és ezuton közvetve is enyhítse a munkanélküliséget.

Már megemlékeztünk arról a jelentős rendkivüli adókedvezményről, amelyet Pécs város részére a város vezetőségével folytatott beható tárgyalások eredményeként a pénzügyminiszter rendelete a Pécsett építkezni szándékozók részére biztosít, most azonban, amikor a rendeletet a törvényhatósági közgyülés előtt is kihirdették és a város polgármestere annak végrehajtásáról is intézkedett, szükségesnek látjuk annak jelentőségére a közfigyelmet újból felhívni.

A rendelet oly nagymérvű adókedvezményeket nyujt az építtetők részére, amely jelentős kedvezmények az építkezni szándékozókat okvetlenül arra kell ösztönözze, hogy építkezéseiket ezeknek a rendkivüli kedvezményeknek elnyerése végett még a rendelet hatálya alatt végrehajtsák.

A rendelet szerint 30 évi rendkivüli ideiglenes házadómentesség illeti meg mindazon új épületeket, amelyeket 1931. augusztus 1-ig, illetőleg, — amennyiben azok lebontandó ház helyére épültek — legkésőbb 1931. november 1-ig teljesen lakható állapotba helyeznek. A rendelet részletesen felsorolja a városnak mindazon építési területeit, amelyekre nézve ez a rendkivüli adómentesség kiterjed. Minthogy azonban e területeket ehelyütt már korábban ismertettük, most tájékoztatásul csupán azt közöljük, hogy ebben az irányban részletes felvilágositást nyujt — a város polgármesterének intézkedésére — a város hirdető tábláján kifüggesztett rendeletszöveg, avagy a város mérnöki hivatala, amely az érdeklődőknek ebben a kérdésben is készséggel rendelkezésre áll.

A rendkivüli ideiglenes házadómentesség elnyerése tekintetében kijelölt területeken emelt új épületek akkor részesülhetnek az adókedvezményben ha

1., a telektulajdonos az utca szélesbitéséhez, illetőleg utcanyitáshoz szükséges területeket a városnak díjtalanul engedi át;

2., a vízvezetékkel és csatornával ellátott, illetőleg az építkezés évének folyamán ezekkel elláttatni rendelt utcákban emelt új épületekben a kétszobás és ennél nagyobb lakások vízöblitéses klozettel és fürdőszobával vannak ellátva;

3., minden alapfalon, a földszinti padló alatt 15 centiméter mélységben vízmentes szigetelő réteg alkalmaztatott. Szigetelő rétegül közönséges kátránypapir nem alkalmazható;

4., azoknál a lakóhelyiségeknél, amelyek alápincézve nincsenek, a padló burkolata alatt 10—15 centiméter vastag betonburkolat alkalmaztatott.

A rendkivüli ideiglenes házadómentesség kedvezménye a lebontott épületek helyére emelt új épületek egész terjedelmére kiterjed.

A rendkivüli ideiglenes állami házadómentességben részesithető épületek közül azokat, amelyek 1930. év végéig helyeztetnek lakható állapotba 20 évi, azokat pedig, amelyek 1931. évben helyeztetnek lakható állapotba 15 évi községi pótadómentesség illeti meg.

Amennyiben azonban a telektulajdonos az utca szélesbités, illetőleg utcanyitás céljaira telkének több mint 20 százalékát köteles leadni, a város kisgyülése a községi pótadómentesség tartamát 2—5 évig meghosszabbithatja.

Ez az adókedvezmény oly jelentős támogatást biztosit az épitkezni szándékozóknak, hogy minden bizonnyal meg is fogják ragadni az alkalmat, hogy a rendeletben megállapitott építkezési határidők kihasználásával ezeket a rendkivüli és később már el nem érhető előnyöket a maguk részére most biztositsák.

Nagy részvét mellett temették el ma délben az egyetem előcsarnokából Beck Soma professzort

Pécs, ápr. 29. — A pécsi egyetem központi épületének előcsarnoka ma másodszor volt szomorú gyászesemény színhelye. Először Késmárky István dr. apát, egyetemi tanár, volt pécsi jogakadémiai igazgatót, ma másodiknak Beck Soma dr. egyetemi tanárt temették innen őszinte, mély és a város társadalmának minden rétegét átjáró részvét mellett.

Ott volt a mélyen sujtott gyászoló családon kivül a gyászoló egyetem Weszely Ödön dr. rektor vezetésével Kiss Jenő dr., Molnár Kálmán dr., Entz Béla dr., Holub József dr. dékánok, de az egyetemnek nemcsak tanácsa, hanem egész tanári kara, tiszviselői és ifjúsága. Eljöttek Virág Ferenc megyéspüspök, Gebauer Miklós dr. apát irodaigazgató kiséretében, Vitéz Keresztes-Fischer Ferenc dr. főispán, Vitéz Koszmovszky József altábornagy, Nendtvich Andor dr. polgármester, Szilvek Lajos dr. nagyprépost, Hanuy Ferenc dr. prelátus-kanonokok egyetemi tanár, Visnya Ernő felsőházi tag, Maxon Lajos ny. altábornagy, Visy László dr. nyug. főispán, Vitéz Hegedüs Elek ezredes, Staár Ferenc postafőigazgató, Makay István polgármesterhelyettes, Feszti Nándor, Jobszt Béla táblai tanácselnökök, Jicinszky Jaroszláv dr. bányaigazgató, Berecz Fidél irgalmasrendi perjel, Dusbaba Vilmos, Eötvös Jenő, Boros Miklós bankigazgatók, Vitéz Felszeghy János ügyészségi elnök, Vitéz Barsy József nyug. tábornok, Mair József postaigazgató, Sebestyén Lajos dr. tanácsnok, Pintér Ferenc nyug. árvaszéki elnök, Reéh György nyug. tanácsnok, Bálványi Endre D. G. T. igazgatóhelyettes, Jakab Béla dr. a tanitóképző, Györkös József a leánygimnázium, Horváth Viktor dr. a gyakorló reáliskola igazgatója és sokan mások. Küldöttségileg képviseltette magát a szegedi és debreceni egyetem, a dermatologiai társaság és több tudományos egyesület.

A gyászszertartást Dambrovszky Imre dr. apát, egyetemi tanár végezte, Vargha Damján dr. egyetemi tanár, Módly Dezső dr. ciszterci főgimnáziumi tanár, Auguszt István káplán és a növendékpapok segédletével. A beszentelés után Weszely Ödön dr. rektor búcsuztatta az elhunytat a pécsi egyetem tanácsa, tanári kara és ifjúsága nevében. A rektor mély gondolatokkal telt gyászbeszédében a következőket mondotta:

Weszely rektor gyászbeszéde

— A m. kir. Erzsébet Tudományegyetem tanácsa, tanári kara én hallgatósága mély gyászba borulva búcsuzik az ő nagyrabecsült és szeretett tanárától, a kiváló tudóstól, a jeles orvostól, a meleg szivü jó embertől, Beck Somától. Nagy a mi fájdalmunk, mert nagy a mi veszteségünk. Az egyetem kiváló tanárát veszíti el benne, a tudomány nagy tudóst, a hallgatóság szeretett mesterét és jótevőjét.

— A tudomány vesztesége az egyetem vesztesége is, mert az egyetem a tudomány tüzhelye. Beck Soma már kora ifjúságában a tudománynak szentelte életét. Már mint egyetemi hallgató kitünt alapos tudásával, s megszerezte tanárainak bizalmát és szeretetét. Azontúl egész életén át szakadatlanul buvárkodott; hazánk-, Németország- és Franciaország legkiválóbb tudósai mellett dolgozott és munkásságával a dermatológiai legkiválóbb müvelői sorába emelkedett. A bőrrák-kutatásban elsőrangú szaktekintély lett, Beck Soma nemcsak kiváló magyar tudós, hanem európai mértékkel mérve is a legelsők közé tartozik. Midőn egyetemünkre kinevezték, reá várt az a szép, de nem könnyü feladat, hogy itt Pécsett a bőrgyógyászati klinikát berendezze. Ezt a feladatot a legszebben és a legtökéletesebben oldotta meg, úgy, hogy minden szegénységünk mellett sem maradunk szakszerüség szempontjából bármely európai színvonalú egyetem mögött. De Ő a tudományt nemcsak müvelte s továbbfejlesztette, hanem tanitotta is, s átszármaztatta a következő nemzedékre. Nyugodt higgadtsága a tudományos objektivitást jelentette, de e mögött ott izzott a kiváló tanár két legfontosabb tulajdonsága: a tudomány szeretete és a tanitványok szeretete.

— Az ifjúság szeretete egyik legkiválóbb jellemvonása volt. A hallgatóság sokszor érezhette az ő önfeláldozó meleg szivét, hiszen ő vezette a diákjóléti irodát, mely száz meg száz szegény hallgatónkon segitett. Nincs Pécs városában senki, aki ne tudná, mennyit fáradott megértő hitvesével együtt a diákjóléti intézmények érdekében, s hogy igyekezett minden forrást megnyitni a diák-segités számára.

— Ime, egy nagy tudós, egy kiváló orvos, a tanitás és példaadás mestere, az ifjúság melegszivü barátja: ilyen az igaz emelkedett nemes lélek, ilyen az igazi egyetemi tanár! S ime, ez a kiváló férfiú elköltözik közölünk. Elragadja a kegyetlen halál! Mily fájdalmas és lesujtó gondolat! A halállal szemben csak egy megnyugtató gondolat van: a halhatatlanság. Hivő lelkünk számára a túlvilági élet reménye. De a halhatatlan lélek itt a földön is tovább él, mert a természetben nem veszhet el az energiából egy szemernyi sem. Minden, ami a lélekből kisugárzik, tovább él és hat. Az energia, mely átment gondolatba és cselekedetekbe, tovább rezeg, atom az atomnak adja át, s igy él nemzedékről nemzedékre a végtelenségig. Kedves kartársunk, a Te lelked is tovább él munkáidban és jó cselekedeteidben!

— A búcsú ez ünnepélyes pillanatában megérinti lelkünket a halállal szemben a halhatatlanságnak, — a véggel szemben a végtelenségnek ez a gondolata. Meghatva állunk, itt, Kedves Kartársunk, előtted! A tudomány nemtője búsan lehajtja fáklyáját, Clio följegyzi nevedet, a jótékonyság angyala elkisér utolsó utadon. Kedves Kartársunk, társunk az élet útjain, egyetemünk küzdelmeiben és munkájában, légy áldott haló porodban is! Isten veled!

A megindító beszéd után Entz Béla dr. orvoskari dékán búcsuztatta a kar nevében a tudóst, a jó kollégát, az ifjúság lelkes, áldozatkész barátját. A szivből jövő búcsuszavak a közönséget is mélyen meghatották és a szónok is könnyek közt fejezte be beszédét. Rottmann István dr. a kiesseni egyetem c. rendkivüli tanára, budapesti társadalombiztositó intézeti főorvos a magyar dermatológiai társaság koszorúját tette le a társaság őszinte fájdalmát tolmácsolva, kiemelve a bőrrák terén elért európai hirü kutatásait.

A szertartás végeztével elindult a hatalmas menet, amelynek élén az egyetemi ifjúság különböző bajtársi egyesületei haladtak. Roskadásig terhelt koszoruskocsi vitte a virágok özönét a gyászkocsi előtt, mögötte pedig a gyászoló családot százak és százak követték.

A temetőben a város által adományozott díszsirhelynél az elhunyt volt tanitványai nevében Láng Mihály dr. magántanár, az ifjúság nevében pedig Sperl József orvostanhallgató az Emericana corporatio Quinque ecclesiensisének széniórja mondtak szivből fakadó búcsubeszédet. Azután a koporsót leeresztették a sirba.

Beck Soma elhunyta alkalmából az egyetemen részvétüket fejezték ki: József kir. herceg tábornagy, Auguszta kir. hercegasszony, Virág Ferenc pécsi megyéspüspök, Vitéz Koszmovszky József altábornagy, a pécsi 4. vegyesdandár parancsnoka, Körmendy Ékes Lajos dr. Veszprém vármegye főispánja, Fischer Béla alispán, Staár Ferenc postafőigazgató, Vis-

nya Ernő kincstári főtanácsos, felsőházi tag, Jicinszky Jarosláv dr. bányaügyi főtanácsos, Gebauer Miklós dr. apát, püspöki irodaigazgató, Koszits Kamill nyug alispán, Baumann Emil vezérigazgató, Bolgár Tivadar vezérigazgató, Dusbaba Vilmos vezérigazgató, a Pécsi Kereskedelmi és Iparkamara elnöksége, a Dunántúl Könyvkiadó és Nyomda R. T. igazgatósága, Pannónia Sörfőző R. T. igazgatósága, Pécsi állami földmérési főfelügyelőség, D. G. H. T. pécsi bányaigazgatósága, a családhoz pedig a részvétnyilatkozatok tömegei érkeztek.

A Szent Mór-Kollégium a gyászoló Beck családhoz a következő levelet intézte: Lelkünk hűségével veszünk részt a mélységes gyászban. Meg akarjuk osztani a fájdalmat, amely a mienk is. A legnemesebb szeretet füzte a Szent Mór-Kollégiumot Istenben boldogult Beck Soma dr. professzorhoz. És ez a szeretet nagyobb a halálnál, mert összeköti az eget a földdel. A katolikus hit szent egységbe füzi az Urban az élőket és holtakat és pedig a szeretet olthatatlan kapcsával. Amíg e földön élt a Boldogult, nemes-lelkü barátunk volt, ép ezért most, mélyen osztozunk a gyászban.

A Szent Mór-Kollégium igazgatósága és ifjúsága 10 szentmisét ajánl fel az elhunyt lelke üdvéért, — egyetemi diákjóléti célokra pedig 20 pengőt adományoz koszorúmegváltás címén. A temetésen testületileg vett részt a Maurinum. Május hó 3-án reggel 8 órakor a Szent Mór-Kollégium kápolnájában külön gyászmisét mutatunk be, melyre a gyászoló Beck családot, — az egyetemi professzorokot s ezek családját, továbbá az ifjúságot meghívjuk.

A temetés és gyászmise napján a Maurinumban ének és zene szünetel.

Az egyetemi templomban április 30-án tartandó hivatalos rekviem alatt a kisoltároknál Módly Dezső és Vargha Damján mutatnak be szentmiseáldozatot.

Pilch Andor pécsi műépítész előadása egy négyezerév előtti kultúráról

Pécs, ápr. 29. — A mérnökegyesület nyilvános felolvasó ülésén rendkivül érdekes és tanulságos előadást tartott Pilch Andor müépítész egy csaknem négyezer év előtti kultúráról. A figyelemreméltó előadást az alábbiakban ismertetjük:

Amikor Krisztus előtt 1700—1600. évszázadok körül Oroszország és a Balkán füves legelőiről az árja nyelvü népvándorlás első hulláma: még a félig barbár civilizálatlan jón-pelasg néptörzs Európa déli szegélyén Görögországban megjelent, — ott már egy, a közeli Kréta szigetéről átvett hatalmas ősi kultúra telepeire bukkant, melynek fejlődésébe belekapcsolódva átvette és fejlesztette annak már virágzó kultúrális és müvészeti eredményeit. Ez az úgynevezett mykénei kultúra volt Európa első civilizációja, melynek nagyszerü fellegvárait, bámulatos kincseivel együtt a múlt század hatvanas éveiben a német archeologus Schliemann Henrik tárta fel közel négyezeréves romja alól. Szülőhazája tehát a kultúrának Kréta szigete volt, melynek népe, Homerosz szerint az eteokrét-nép volt, mely már ezen mykéneikultúra keletkezése előtt évezredekkel, tehát egyidőben a mezopotámiai szumér — akád — és az ősi egyiptomi kultúrák keletkezésével, — ezen a szigeten és innen a Földközi tenger keleti medencéjében egy hatalmas thalassokrata tengerjáró birodalmat létesitett a mondaszerü minosz-dynasztiák békés uralma alatt és innen kultúrájának bámulatos müvészi alkotásaival, mint iparos és kereskedő nép elárasztotta az akkor ismert egész világot. Mint a világ akkor egyetlen tengerjáró népe a mások által megközelíthetetlen szigethazájában évszázadok zavartalan békéjében oly magas fokra virágzott kultúrában, pompázó jólétben élt, hogy most közel négyezer év után feltárt emlékei a mai modern kutatókat is bámulatra ragadják. Már Egyiptom virágzó új-birodalmi korában oly hatással volt ennek egyébként konzervativ müvészetére Kréta csapongó fantáziájú, szinte a japánokra emlékeztető müvészete, hogy valóságos seccessiós korszakot inaugurált Egyiptomban, mely korszakot elamarnai korszaknak nevezte el egyiptomi főlelőhelyéről a mütörténelem. Ezt a virágzó hatalmas birodalmát és kultúrát a görög nép második és harmadik népvándorlási hulláma, előbb az achájok, majd a dórok tették tönkre és pusztitották el megrohanván és feldulván előbb a kréta-mykénei fellegvárakat, majd áthajózva Krétára, annak virágzó fővárosát Knossost és többi városait rombolták földig. A görög-helén nép e városduló őskorából eredtek a Homeros-megénekelte azon események, melyek az Iliásnak főtárgyait alkotják.

Az előadás kimagasló része a knossosi királyi palota építészeti, festészeti ismertetése volt, mely királyi palota azonos a görög mithilógiába átment labyrinthussal, útvesztővel, mely név később ment át az útvesztő fogalmára, egyébként azonban a krétaiak hatalmi és kultúsz-jelvényének a labrysnek, a kétélü bárdnak volt főkultúszhelye, és egyben a minosz dynasztiáknak volt palotája. E minoszi városok és épületek mind vízvezetékkel és csatornázással voltak már ellátva évezredek előtt és itt épült az emberiség első szállodája is hallszerü előcsarnokokkal és fürdőkkel. Pompás színháztereiket, melyek a szabad ég alatt lépcsőzetekkel körülvéve a bikaviadalok színhelyei voltak, — már az Iliász is megénekelte. Közútaik hatalmas viaduktjaikkal pompás városképekbe kapcsolódtak az ugyancsak lépcsős portikusokkal övezett királyi palotákkal. Külön városrészeket képeztek a kikötők és a gyárvárosok, honnan ipari termékeiket exportálták a világ minden részébe a ciprus- és cédrusfákból már pompásan megépitett háromevezősoros hajóikkal.

Ezt a teljesen elpusztitott s annyira feledésbe ment közel négyezerév előtt már megszünt kultúrát, melynek létezéséről 3500 éven át napjainkig még a szaktudományoknak sem volt tudomásuk — Sir Arthur Evans, a világhirü oxfordi Aschmolean-múzeum igazgatója fedezte és tárta fel a legütóbbi évtizedekben, sőt egyes részeit oly érzékkel restaurálta, hogy úgyszólván a négyezer év előtti állapotban tárulnak e nagyszerü paloták a nézö szemei elé a helyszinen hatalmas oszlopcsarnokaikkal és két és fél méter magas figurális festményeikkel.

Páratlan és felbecsülhetetlen értékü arany- és egyéb leletei e kultúrának az athéni és a kandiai múzeumban vannak összegyüjtve.

Az előadást mindvégig feszült érdeklődés kisérte és a jeles előadót a hallgatóság meleg ünneplésben részesítette.

Versenyen kivüli árak
az ujonnan megnyilt „Kolozsvár" ruha és maradék áruházában Pécs, Irgalmatok-utca 12. szám.

125.000 pengőt fordítanak ez évben a lakott szőlőterületek útjainak kiépítésére

Pécs, ápr. 29. — A város szerdai közgyülésének egyetlen tárgya a lakott szőlőterületekre vezető bekötő utak épitésére 90.000 svájci frank kölcsön felvétele. A kölcsön felételeit az alábbiakban ismertetjük.

Az úgynevezett bekötőutak építésére fordítandó kölcsönt a kereskedelmi minisztérium eszközölte ki és a Magyar Országos Központi Takarékpénztár folyósítja

6⅝ százalék leszámítolási kamat mellett,

amit a folyósításkor a kölcsön egész tartamára levonnak. Ehhez járul egyszersmindenkorra fél százalék folyósítási jutalék és a Svájcban szokásos félezrelék bélyegilleték. Igy végeredményben a város

a 90.000 svájci frank névértékből 83.834.28 pengőt kap kézhez május 5-én,

amikor a folyósítás történik.

Ha a leszámítolási kamatot nem vonnák le egyszerre, hanem félévenkint, mint a váltóknál, a kölcsön igen előnyös, mert ez esetben

a kölcsön kamata mindössze 7.14 százaléknak felelne meg.

A város összesen 6 darab bont állit ki, amelyek egyenkint az 1931., 1932. és 1933. években február és augusztus 1-én váltandók be. Az öt első bon mindegyike a kölcsön egy nyolcad részéről, vagyis 11,250 svájci frankról, az utolsó bon pedig a kölcsön hátralevő ⅜ részéről, azaz 33,750 svájci frankról szól. Igy a kölcsön nem mint első hiradásunkban jeleztük, hanem

3 év alatt 6 részletben fizetendő vissza.

A 90,000 svájci frank az útépítéshez szükséges városi hozzájárulást és az államsegélyt is tartalmazza úgy, hogy belőle

a várost tulajdonképen 45,000 svájci frank terheli,

mert a kölcsön másik felét közvetlenül a kereskedelmi minisztérium fizeti vissza a Moktárnak, míg a város a Nemzeti Bank útján utalja át a törlesztési részleteket.

Mivel az útépitést három részben fedezik, az érdekeltséget ugyancsak mintegy 45,000 svájci frank értékü hozzájárulás terheli, amit ugyancsak hitelmüvelet utján óhajt a város előteremteni. Igy

összesen 125,251 pengő 12 fillért fordítanak a bekötő utak építésére.

A város 12 kilométernyi bekötő út építését határozta el, amihez az állam évi 11,00 pengős támogatást igért. Most azonban

a kölcsön segélyével egy év alatt közel 4 esztendei útépítés valósítható meg 6 kilométernyi hosszúságban.

— 96 ezer képviselőválasztója van Baranyának. Baranya vármegye központi választmánya ma délelőtt 9 órakor Fischer Béla alispán elnökletével ülést tartott. A választmány egybeállította és felülvizsgálta a vármegye 1931. évi ideiglenesen összeállított országgyülési képviselői választói névjegyzékét. A névjegyzékből 99 egyént töröltek és most pontosan 96 ezer 204 választója van a vármegyének. A névjegyzéket május 16-tól június 14-ig teszik ki közszemlére.

HÍREK NÉHÁNY SORBAN

Bethlen miniszterelnök ma fogadta Walkó minisztert, aki beszámolt a Schober kancellárral folytatott tárgyalásairól. — **A kormány** a párisi egyezmény ratifikálása céljából az egyezményt törvényjavaslat formájában terjeszti a jövő hét keddjén a Ház elé. — **Walkó** külügyminiszter a napokban Athénbe utazik, hogy a magyar—görög békéltető eljárást és választott bírósági szerződést aláírja. — **Halmay** Béla városi főjegyzőt választották meg Miskolc város h. polgármesterévé. — **Schober** kancellár hosszabb tanácskozást folytatott Párisban Brianddal. — **Elhunytak:** Tell Anasztáz dr. pannonhalmi bencés, esperesplébános Csácsbozsokon, Herczeg József kántor Egerben, özv. Döry Miklósné Horváth Mária Mihályiban, Varga Sebestyén bencéstanár Szombathelyen, özv. Sailer Gyuláné Lähne Mária Békéscsabán, Breinich Mátyás, a Hangya cégvezetője Bpesten, Egerer Árpádné Angyal Irma Debrecenben, Mischon Róbert rézmüves Székesfehérváron, Szabó Jánosné Nagy Vilma Szennán, özv. Simon Miklósné Kéry Borbála Jákfán, özv. Reinichovszky Rezsőné Kósa Margit Bpesten, Lassner Gusztáv ny. budapesti rendőrtanácsos, özv. Martinovich Gyuláné Rácz Matild Püspökladányban. — **Meggyilkolta** és feldarabolta feleségét Párisban egy Albiz nevü péksegéd. — **A Népszövetség** biztonsági bizottsága ma a Népszövetséggel való légi összeköttetés kérdéseivel foglalkozott és az előterjesztett javaslatot általánosságban elfogadták. — **A váci pékek** elhatározták, hogy a péksütemények árát 6 fillérről 5 fillérre szállítják le. — **Agyonlötték** hamburgi üzletében Teller Ervin ékszerészt. — **Néma tüntetést tartott ma** délelőtt mintegy 100 főnyi tömeg a parlament előtt, a budapesti rendőrség 9 egyént előállított. — **A keresztényszociálista** és gazdasági párt mai értekezletén elhatározta, hogy úgy a költségvetés általános, mint részletes vitájában a legélénkebben résztvesz. — **Elsülyedt** Indiában, a Jamuna nevü folyón egy angol gőzös, amelynek 300 utasa közül csak 20-at mentettek meg. — **A zágrábi** Macsek perben ma folytatták Hadjija vádlott kihallgatását, a tárgyalást holnap is folytatják. — **Csehország** felmondja a Magyarországgal kötött kereskedelmi szerződést. — **Harakirit** követett el és meghalt Szentendrén Teodorovics Györgyné 82 éves asszony. — **Női törvényszéki** bírákat nevezett ki Kemál pasa. — **Lehár** Ferenc, a világhirü magyar zeneszerző, holnap lesz 60 éves. — **Uj tankönyvtípus** bevezetését sürgették a budapesti tanitók mai közgyülésükön. — **Kimentett** a Dunából egy öngyilkos nőt Forray Mihály budapesti rendőrmester. — **829 ezer pengő** a lótápszállítási botrányban szereplő Lühnsdorf fedezetlen szállítóleveleinek pontos összege. — **Zátonyra futott** Pancsovánál a Zágráb nevü dunai csavargőzös. — **Értekezletet** tart az egységes párt csütörtökön este, amelyen a miniszterelnök és a kormány tagjai is megjelenhetnek. — **Időjóslat:** Egyelőre még zivataros esők várhatók, később változékony idő hősüllyedéssel és megélénkülő szelekkel.

APOLLO
Péntek-szombat, május 9-10.
A Metro-Goldwyn-Mayer nagyszabásu kettős műsora!
TELJES KÉTÓRÁS MŰSOR!
KI A TETTES?
Bővebb felvilágositást nyujt:
A BELLAMY PÖR
Izgalmas bünügyi filmregény.
Főszerepben: LEATRICE JOY és MARGARET LIWINGSTON
DRÁGA KIS KUTYUSOM
Bonyodalom egy kiskutya körül
FŐSZEREPBEN: AILEEN PRINGLE és LEW CODY
ELŐADASOK:
5; ½8 és ½10 órakor.
Valamennyi előadás teljes zenekarkisérettel. — Kedvező időben az esti előadások a kertben.
Parkmozi: péntek, május 9. Szünet.

Győrben letartóztattak egy pozsonyi bankárt

Budapest, máj. 8. — A győri rendőrség Venák János pozsonyi bankháztulajdonost, aki sorozatos szélhámosságok után Magyarországra szökött, elfogta. A győri rendőrségen azzal védekezett, hogy önérzetes magyarsága miatt üldözték. Később azonban beismerő vallomást tett. Több ember jelentkezett a győri rendőrségen és bejelentették, hogy Venák a megszállás idején Nagyszombaton rendőr volt, amikor a magyarok a városból kivonultak, Venák a csehek segitségére volt és kegyetlenül üldözte a magyarokat. Lehetséges, hogy Venákot először a magyar bíróság vonja felelősségre, akkori tetteiért és csak azután adják ki a cseh hatóságnak.

A román határőrök agyonlőttek egy magyar gazdát a szerb határon

Belgrád, máj. 8. — Nagybecskereken, a román—jugoszláv határ mentén, súlyos incidens történt. Pécsi István tamásfalvai gazda halászgatott és közben összeveszett a román határőrökkel, akik a szóváltás során több lövéssel megölték. Minthogy a holttestet nem találják, valószínü az a feltevés, hogy a román határőrök átjöttek jugoszláv területre és a holttestet elrejtették, hogy a gyilkosság nyomait eltüntessék. A véres eseménynek azonban szemtanui voltak. Jugoszláv vizsgálóbizottság ment ki a helyszinére, hogy a tényállást felderítse.

A tolvaj inasfiuktól is lopták a selymet

Egy táncosnő továbbította társnőinek az „olcsó ruhaanyagot" — 3 tanonc van a rendőrség őrizetében — Pécsett és Nagykanizsán folyik a nyomozás

Pécs, máj. 8. — Az a keletkezésének körülményeiben csakúgy mint következményeiben nem mindennapi botrány, amelyet a „Dunántúl" hasábjain ma már röviden ismertettünk, ebben a percben két város nyomozó hatóságát foglalkoztatja. A különös bünesetekmény szálai annyifelé nyúlnak, hogy pillanatnyilag lehetetlen tiszta képet alkotni az egészről, annyi azonban máris bizonyos, hogy

az ügy középpontjába annak a táncosnőnek személye kerül, akinek tegnap Nagykanizsán lefolytatott kihallgatása az ügy többi szereplőit — legalább részben — tisztázta a gyanú alól.

A nyomozó hatóságok ebben a kétségtelenül kényes ügyben elzárkóznak a nyilatkozattétel elől, az inasok tolvajbandájának működését azonban annyian ismerik már, hogy az ügy rekonstruálása alig ütközik különösebb nehézségbe. A rendőrség ma a legkülönbözőbb helyen foglalt le lopott selymet és szövetet, sőt a ma eszközölt kihallgatások során az is megállapitást nyert,

hogy a lopott selyem nagy részét eddig ismeretlen tettesek egyszerűen továbblopták a fiuktól,

igy az őrizetbe vett tanoncok voltaképpen azt sem tudják, hogy milyen mennyiség tünt el kezeik között a raktárból?

Hogyan lopták meg a tolvajokat?

Mai kihallgatások során a fuk bevallották, hogy az első lopásra az adott alkalmat, hogy a cég Ferenciek utca üzletéből a Király utcai üzletbe küldötték át velük a legkülönbözőbb árukat.

Az úton mindig levágtak egy-két métert a nyitott végekből s ezt aztán értékesitették vagy elajándékozták.

Az első sikereken felbúzdulva később már a Ferenciek utcai üzlet raktárát kezdték dézsmálni.

A lopott árut a kapu alatt rejtették el, ahonnét este elvitték. Sokszor megtörtént azonban, hogy estig a kapu rejtekéből idegenek elemelték az oda dugott selymet és szövetet,

s igy a lassan előkerülő orgazdákon keresztül nehéz megállapitani, hogy a hatalmas raktárból voltaképpen mennyi anyag is tünt el? A fiuk beismerték, hogy az ellopott áru értéke kétezer pengő lehet, azonban nagyon valószinü, hogy ennél jóval nagyobb értékről van szó.

A rendőrségen egyelőre három tanonc van őrizetben,

s miután a teljesen megtört, megtévelyedett fiuk egyike sem tagad, kétségtelen, hogy a különös ügy minden részletére hamarosan világosság fog derülni. Az is lehet, hogy a cég visszavonja a feljelentést, a szülők megtérítik a kárt, s akkor az ügyre hamarosan ráborul a feledés homálya... Akár igy, akár úgy történik, a nyilvánosság számára még mindig nem lesz érdektelen vizsgálat tárgyává tenni mindazon körülményeket, amelyekből az ilyen és hasonló esetek erednek...

Egy autogrammtól a táncosnő „selyemgyáros nagybácsijáig"

A vizsgálat eddigi adatai, mint azt már röviden jeleztük, jórészben igazolta azoknak a jóhiszeműségét, akiknek neve az eddigi nyomozás során belekeveredett ebbe az ügybe. Ezzel szemben mind súlyosabb elbirálás alá esik az egyik táncosnő szerepe, aki minden jel szerint közvetitette társnőinek az „olcsó ruhaanyagot."

Amikor társnői érdeklődtek a nagymennyiségű és feltünően olcsó eredete iránt, a népszerű és csinos táncosnő azt a választ adta, hogy van egy „selyemgyáros nagybácsija."

Megállapitást nyert az is, hogy a megtévedt tanoncok autogrammkérés ürügye alatt ismerkedtek meg a táncosnővel, aki pályatársnőivel ellentétben tudott irni. Az ismeretség mindinkább elmélyült, a raktárból mindig több selyem hiányzott és ma néhány rendőri aktába temetkezk bele az a keserű csalodás, amely minden időkben sorsa és végzete annak a fiatalságnak, amely „kancsalul a festett egekbe néz...„

Az őrizetbe vett fiukat ma különben helyszini szemlére vitték és lejátszatták velük a selymek eltüntetésének minden részletét. A nyomozás teljes apparátussal tovább folyik és nem lehetetlen, hogy a legközelebbi órákban szenzációs fordulattal fogja gazdagitani Pécs botránykrónikáját.

A SZUDÁNI ANGOL EXPEDICIÓ IZGALMAS EPIZÓDJA
NÉGY TOLL
LEGKÖZELEBB AZ APOLLOBAN!

HÍREK NÉHÁNY SORBAN

Klebelsberg gróf kultuszminiszter ma Finnországból Esztországba érkezett. — **A Young tervet** Olaszország ratifikálta. — **Oszkár** porosz herceg II. Vilmos császár fia Budapestre érkezett, hol a Johannita lovagokkal tárgyal. — **Erdély új kormányzójává** a román kormány Moldován Valér államtitkárt nevezte ki. — **Finn vendégek** érkeztek Kecskemétre. — **Elhunytak:** Nyáry Anna grófnő Bpesten, Kóbor János ny. somlószőlősi kántortanitó Sümegen, özv. Remm Józsefné Brenner Karolin Nemesszentandráson, Stark Péter magánzó Szegeden, Agatsin Gyula bencéstanár, celldömölki jószágkormányzó Szombathelyen. — **Zoro,** a híres dán filmszínész egy felvételnél elvesztette az egyik szemét. — **Agyonlőtte** magát Budapesten Donát Ferenc 60 éves ügynök és Bogdán István 42 éves kereskedő. — **Leégett** Temesváron a Frank Jenő féle cipőgyár. — **Felvágta az ereit** Budapesten Szendrey Julia 20 éves nevelőnő. Állapota súlyos. — **A vonat elé vetette magát** és meghalt Simóka Sándor, szegedi futballista. — **A hőség** három embert megölt Newyorkban. — **150 eddig ismeretlen dalt** találtak Fráter Lóránt fiókjában. A dalokat most kiadják. — **Országos jegyzőgyülés** lesz május 10-én Budapesten. — **Gázzal** megmérgezte magát Khón Armin budapesti vendéglős. — **A Tiszába ölte magát** Rácz László sikkasztó szegedi postatiszt. — **Megvesztegetésért** a szegedi tábla egyhónapi fogházra ítélte Márta János gyulai detektivcsoportvezetőt, cinkostársát Jároly János tisztviselőt pedig kéthónapi fogházra. — **Felrobbant** egy autó Sárbogárdon. A volán mellett ülő Ambrózi Mihály sofőr ijedtében megörölt. — **A Budai Dalárda** sikeresen mutatkozott be Londonban. — **A vizumkényszer** május 15-től megszünik Ausztria és Németország között. Megszünik azonkivül az olasz vizumok magyar láttamozása is. — **Nagy jégeső** pusztított ma Bonyhádon. — **Letartóztatták** Tiszaföldváron Gáti Imre gazdasági cselédet, mert merényletet követett el Szabó Ilona ottani leány ellen, majd megfojtotta. — **Kéthónapi fogházra** ítélték Győrben Czeibel Ferenc kommunistát, aki engedély nélkül visszatért Magyarországba. — **Az optánsügy** tegnapi bizottsági tárgyalásán Bethlen István gróf miniszterelnök és Nagy Emil súlyosan összeszólalkoztak. — **A Mac Donald kormány** átalakul. — **Franciaországban** újabb árvízkatasztrófa pusztított. — **A katolikusok száma** Amerikában egyre emelkedik. — **A texasi tornádó** 86 embert ölt meg. — **Az amerikai szenátus** 36 év óta először szavazta le a köztársasági elnököt. — **Hegycsuszamlás** történt a borsódmegyei Asló községben. — **Szodoma** eddig kiásott romjait 30 centiméteres hamuréteg borítja. — **Joffre tábornok** súlyosan megbetegedett. — **Katonai puccsot** fojtottak el Spanyolországban. Monarchista jelszó alatt tábornokok szőtték az összeesküvést. — **Nyilt lázadás** tört ki Indiában. — **A hágai egyezményt** Olaszország ratifikálta. — **Időjóslat:** Egyelőre még esős idő, esetleg zivatarokkal, később megélénkülő nyugati szelekkel változékony hüvös idő várható.

Még májusban sor kerül a Zsolnay díszkút ünnepélyes leleplezésére

Két évtizedes huza-vona után került sor néhai Zsolnay Vilmos végakaratának megvalósítására

Pécs, máj. 8. — Mai számunkban hirt adtunk arról, hogy az Irgalmasok előtti téren egy hét mulva elkészülnek a Zsolnay díszkút felállítási munkálataival. Most pedig mint ujdonságot, azt is közölhetjük olvasóinkkal, hogy

a díszkút leleplezése még májusban megtörténik ünnepélyes formák között.

Ezzel kapcsolatban a Dunántúl munkatársa felkereste Papp Jenő városi műszaki tanácsost, a munkálatok vezetőjét, aki a Zsolnay díszkút felállítására vonatkozólag az alábbi érdekes részleteket mondotta el:

— A Zsolnay Vilmos emlékkútja nem most készült. Zsolnay Miklós gyáros 22 évvel ezelőtt, már 1908. őszén közölte a Mecsek Egyesület szép feladatokért küzdő és nagyvonalú munkásságot kifejtő parkosztályával, hogy őt boldogult édesatyja után azon kötelezettség terheli, miszerint a város részére annak valamelyik alkalmas parkjában felállításra egy díszkutat adományozzon.

— A Mecsek egyesület a következő tavasszal már meg is bizta parkosztályának ügybuzgó tagját Pilch Andor müépitészt a kút tervei elkészítésével s megkereste a várost, hogy a kút felállítására a városi székház elötti parkot jelölje ki. Hosszabb tárgyalások után az 1910. év februárjában már arról volt szó, hogy a városi székház elötti parkterület megosztottsága miatt kettős kút készül, amit a szimetrikus és építészi megoldásra hátrányosnak találtak, ezt a tervet elejtették. Időközben e helyett elfogadtak egy másik megoldást, amely szerint egyetlen 3.5 m magas díszkút készülne, a városház főbejáratának tengelyében, olyképpen, hogy a gyalogbejáró a díszkút körül az alsó- és felsőparksáv között félkör alakjában vezettetnék.

Már 20 éve javasolták a kút felállítását az Irgalmasok előtt

— Az 1910. év április hó 14-én a város építési szakbizottsága az emlékkút felállított favázának megszemlélése után, a székház főbejárata előtti elhelyezést nem javasolta azért,

mert a kút nagyméretü s a homlokzathoz közel elhelyezett kút a bejáratot eltakarta volna.

Helyette azt javasolta, hogy

a kút az Irgalmasok előtti területen állittassék fel olyképpen,

hogy a templom homlokzata előtt a Munkácsi Mihály utcát az Irgalmasok utcával kocsiút kötötte volna össze s az emlékmü park közepén nyert volna elhelyezést.

1910. évi április -8-án a város által hozott döntés a felállításra végleg az Irgalmasok előtti teret jelölte ki. A Mecsek egyesület ezt a helyet nem tartotta tökéletes megoldásnak, ami az 1911. november 11-i parkosztályi jegyzőkönyvéből is látszik s eszerint

a hely kijelölésében az osztály csak alkalmasabb hely hiányában nyugszik meg.

— Akárcsak a jelenlegi felállítást megelőzőleg már akkor is felvetődött a gondolat, hogy a tér kicsi, a forgalomra a kút zavarólag hathat és az Irgalmasok templomának pompás homlokzatát a szemlélet elől eltakarja, bár abban az időben még a tér a jelenleginél alacsonyabb volt, az Irgalmas utcában a villamosvasut sem volt meg s a forgalom is jóval kisebb volt a jelenleginél.

— A véletlen érdekes találkozása a most folyó Széchenyi tér rendezésére vonatkozólag az, hogy

a Széchenyi tér rendezési költségeinek fedezésére a város már 1912-ben hosszú lejáratú kölcsön felvételét tervezte s ebben az egyik tétel a Zsolnay kút felállításának a költsége volt.

A véletlen müve az is, hogy 18 év elmultával a díszkút felállítása és a Széchenyi tér rendezése ugyanazon évben kerül kivitelre.

1912-ben készült el a díszkút

Az 1912. év december 18-án Zsolnay Miklós értesítette a város polgármesterét, hogy az emlék-kút elkészült s átvehető. A városi szállásmester a 62 drbból álló kutat 1913. február 6-án át is vette s a városházán a volt orvosi szobában helyezte el. Fel nem deríthető okokból, de valószinüleg a fedezet hiánya miatt az 1913. és 14. években a kút felállítása nem történt meg. A bekövetkezett háborus idők miatt egyelőre le is tettek a kút felállításáról. A háborus viszonyokat a dísz-kút is megérezte. Az 1923. év februárjában már az Ágoston téri vincellér iskola pincéjében volt elraktározva s ot is maradt mindaddig, mig a folyó év ki nem hámozta szövet vastag pókháló és az elrodhadt szalma és papir csomagolás közül.

— A kútra vonatkozó városi iratok a város levéltárában is egyre szaporodtak s mily anakronizmus! ezek közé betévedt a város polgármesterének a város lakosságához intézett felhivása az ellenséges légitámadások elleni védekezésről.

Pilch Andor müépitész tervezte a pirogránitból készült díszkútat

— Az 1923. év őszén újból szóba került a kút felállítása. Ezidőben három hely kinálkozott a felállításra: az alsó sétatér, a Hal tér és az Irgalmasok előtti tér. Mindegyik helynek meg van a maga előnye és hátránya, de a kút szempontjából a környezett miatt tökéletes elhelyezést egyik sem látszott biztositani. Végül is a város illetékes bizottsága némi megalkuvással, — végleg az Irgalmasok előtti tér mellett döntött. Anélkül, hogy ennek a helynek megfelelő, illetve meg nem felelő voltára vonatkozó adatokat felsorolnók, meg kell állapitanunk, hogy az emlékkút maga oly szép mü, mely feledtetni fogja az elhelyezés iránt támasztott követelményeket.

— Az Irgalmasok temploma előtt felállított díszkút terve mint azt már a histórikum kapcsán is láttuk Pilch Andor müépitész avatott kezét dicséri. A Zsolnay gyárak készitették el zöldszinü pyrogranitból (gres) részben arany-eosin kerámia-technika kivételben.

A díszkút motivumait a tervező építész alapos tanulmányai után az úgynevezett Nagy-Szentmiklósi világhirü aranylelet motivumaiból kombinálták,

mely aranylelelet 1799-ban találták s jelenleg a bécsi volt udvari múzeum legféltettebb kincsei közé tartoznak. Ez az aranylelet 23 aranyedényből áll, melynek kimagasló darabja a bikafejes rhyton. Ez a mi díszkútunknak is főmotivuma. Valószinüleg a népvándorlás korabeli sarmata eredetü kincs ez, mely Ázsiából, vagy talán Indiából került ide s a VIII.—X. században avar és bolgárkézen át Ajtony bolgár—magyar vezéré volt, kit Szent István hódított meg, bár az egyik edényben olvasható későbbi eredetü görög felirat Béla nevü magyar törzsfőt, vagy ispánt is megnevez.

*

A mai súlyos időkben jól esik a szemnek ha megpihenhet egy alkotáson, mely közelebbről, városunk világhiressé vált szülöttének emlékét örökiti meg, időben pedig a boldog Nagy-Magyarországot juttatja eszünkbe.

Valóban ez a mü szemet, lelket gyönyörködtet éppen akkor, amikor gazdasági és szociális bajaink kellős közepén meg inog a hit s felvetődik a kérdés, — vajjon igazi nagy — kultúra-e az, melyet ápolunk és dédelgetünk, de amely a tudás és haladás csúcspontján nem tudja a mindennapi munkát és kenyeret a magyar munkásnak biztositani.

A nagy magyar bánat idején, amikor az erök elfogytak a Golgotajárásban, megpihenhet a szem ezen emlékmün, mely a jelent szinte átlépve, bizva hiszszük, hogy a multból a jövőbe mutat s valóra váltódik a körirat kivánsága, hogy „Zsolnay Vilmos emlékkútja legyen örök szemtanúja Pécs város virulásának lakói boldogságának.

A szalántai gyilkos csendőrőrmester elmeállapotát a jövő héten vizsgálják meg az orvosszakértők

Lehetséges, hogy a budapesti megfigyelőkórházba szállitják Ambrus Istvánt

Pécs, máj. 8. — Közel három hónapja van már annak, hogy hetekig tartó páratlan izgalmasságú nyomozás után letartóztatták a szalántai kettős rablógyilkosság tettesét: Ambrus István szalántai csendőrőrmestert. Az akkor országos szenzáció ma már megfakult egy kissé és a gyilkos személye iránt megnyilvánult tömegérdeklődés is lelohadt lassanként. De néha mégis csak kiröppen egy-egy kósza hir a honvédtörvényszék tájáról és sokan már azt is tudni vélik, hogy még májusban megtartják a borzalmas gyilkosság főtárgyalását, mert a nyomozás már befejeződött és a vádirat is elkészült.

Ezeknek a hireknek ellenőrzése képen a Dunántúl munkatársa ma délelőtt a legilletékesebb fórumtól a honvédtörvényszéktől kért információt az Ambrus ügyre vonatkozólag. Gretzmacher Andor ezredes hadbíró engedélyével beszélgettünk a bünügy vizsgáló bírójával, Borovits Jenő főhadnagy hadbíróval. Az első kérdésünk az volt, hogy milyen stádiumban van jelenleg a szalántai rablógyilkosság nyomozása.

— A nyomozás még folyamatban van — mondotta informátorunk — és a jövő hét folyamán kerül sor egy fontos momentumra

Ambrus István elmeállapotának orvosi vizsgálatára.

Ha az orvosi vélemény szerint a gyilkos csendőrőrmester elmezavarban, vagy korlátolt beszámithatóságban szenved, úgy

Ambrus Istvánt a pécsi honvédfogházból a budapesti 2. számú megfigyelő kórházba szállitják.

A megfigyelés egy-, vagy kéthónapig tart és ennek az eredménye után kerül sor a csendőrügyészségen a vádirat megszerkesztésére. Ha a pécsi elmeszakértői szemle nemleges lesz, úgy a vizsgálatot befejezik és az ügy iratait azonnal átteszik az ügyészségre.

Ez esetben a főtárgyalást már júniusban is megtarthatják.

A budapesti megfigyelő kórházba való utalás esetén azonban a főtárgyalás ideje elhúzódhat az ősz elejéig.

— Hogyan viselkedik Ambrus István a fogházban?

— A lehető legpéldásabban. Csendes, nyugodt fogoly. Eddig a legcsekélyebb panasz sem merült fel ellene. Mint a Dunántúl már megirta,

mindent töredelmesen bevallott.

A szerencsétlen Bodenlosz Ilonához nemhogy érzelmi szálak, de még közelebbi ismeretség sem fűzte. A postamesternővel csak néha-napján hivatalból érintkezett.

A gyilkosságot tehát rablási szándékból követte el.

Ambrus István tudja, hogy milyen sors vár reá és beletörődött a legsúlyosabb büntetésbe is. A tárgyalás, tudvalévően Pécsett lesz és azon Gretzmacher Andor ezredes hadbíró elnököl.

Az interjúnak vége, végigmegyünk a fogház udvarán. Az egyik sárga épületben, fekete betükkel szomorkodik a felirás: Honvédfogház. Előtte szuronyos fegyőrök posztolnak, benn egy magányos, vasrácsos cellában pedig Ambrus István várja a holnap reggelt, amikor szigorú felügyelet mellett rövid sétát tehet és örülhet a napsugárnak. Mert annak még tud örülni...

Nagy feltünést keltett

Amerikában a szenzációs „BELLAMY PÖR", melyet a Metro filmgyár nagyszerüen rekonstruált filmre. A pör tárgyalása nagy port vert fel az egész világon, mert egész a végszókig a közönség nem volt tisztában azzal, ki tulajdonképpen a tettes! Ez izgalmakban bővelkedő bünügyi drámát, melyben a Metro-gyár nagy müvészgárdája szerepel, hangulatosan egészíti ki egy nagyszerü vigjáték: „DRÁGA KIS KUTYUSOM" Aileen Pringle és Lew Cody-val a főszerepben. Az előadások zenések és 5, fél 8 és fél 10 órakor kezdődnek.

Pilch Andor

Emléket Pécs felszabadulásának

Pécs, aug. 23. — A Magyar Nemzeti Szövetség Pécs-baranyai köre Szent István napján felhívást intézett Pécs és Baranya társadalmához, hogy örökítsük meg valamiképen a város három éves megszállásából való felszabadulásának emlékét. Maga a gondolat helyénvaló és pedig nemcsak az évforduló alkalomszerűsége, hanem az események nagyszerűsége miatt is. A magyar impériumnak bevonulása 1921. Szent István napján azt jelentette, hogy a nagyszerb törekvésekkel szemben Pécs és Baranya magyar maradt. Akik átélték a három éves megszállás lelki és testi gyötrelmeit, a felszabadulás tomboló örömét, akiknek van a nemzet életében történelmi távlatuk, azok tudják, hogy Pécs ezer éves multjában sajátosabb és jelentőségesebb esemény nem játszódott le. Talán a török hódoltságtól való felszabadulásunkkor sem, mert a török hatalom összeomlásával kapcsolatban, a nemzet újjáerősödésének szerves része volt. Míg az 1921-iki felszabadulásunk a győzelmes antanthatalomnak, különösképen a szerbek hódító akaratával szemben történt. Csakis a Civitas fidelissimának, Sopronnak megmenekülése fogható ehez.

A gondolat tehát mindenképen mély, Jóhiszemű tévedés azonban a Nemzeti Szövetségnek az a megállapítása, mintha az örömmámorban úszó lelkek elfeledték volna megőrizni és emléket állítani felszabadulásunknak. 1923-ban Fischer Ferenc dr. főispán elnökségével bizottság alakult a Pécs-baranyai megszállás megírásának célzatával. Tehát nyilvánvalólag ugyanazon célzattal, amit most a Nemzeti Szövetség szorgalmaz: emléket a felszabadulásnak. Az előkészítő bizottság tagjai voltak: Baranyavármegye részéről: Stenge Ferenc alispán, Fischer Béla főjegyző, Igaz Béla dr. prelátuskanonok; Pécs város részéről: Nendtvich Andor polgármester, Visy László dr. ny. főispán, Oberhammer Antal nemzetgyülési képviselő; a társadalom részéről: Komócsy István tb. kanonok, Pilch Andor műépítész, Tausz Gyula bankár, Visnya Ernő elnökigazgató, Kregczy Ottó dr. tb. főorvos (Siklós), Schmidt Lajos gyáros (Mohács), Förster Jenő, gazdasági tanácsos. Pécs és Baranya törvényhatóságai állást foglaltak, hogy a társadalmi kezdeményezést felkarolják és keresztül viszik.

Talán nem lesz érdektelen megismételnünk azt a felhívást, amit ez érdekben kiadtunk:

Pécs szabad királyi város és Baranya vármegye törvényhatóságai elhatározták, hogy az 1918—1921. évi szerb megszállás történetét megíratják és hogy az aziránt párhuzamosan megindult társadalmi kezdeményezést úgy anyagilag, mint erkölcsileg támogatják.

Nemzeti történelmünknek közelebbről szükebb hazánknak, Pécsnek és Baranyának válságos, küzdelmes, szomorú és nehéz napjai voltak ez idők. Utmutató példái sok magyar erénynek. Méltó megemlékezés tárgyai késő utókornak.

Akik szeretjük ezt a földet és magyarnak kívánjuk annak minden rögét, — mert magyar a kulturája, magyar a lelke, — tegyünk róla, hogy megírassék legujabb időink ez a történelmi válsága Fogjon össze egész társadalmunk. Teremtsük meg a megszállás története megírásának minden előföltételét. Akinek eredeti okmányai, ujságlapjai, röpiratai, nagyobb jelentőségü személyes följegyzései, rajzai vagy fényképfelvételei vannak, sziveskedjék azokat a munka fölkért megírójának Dr. Szőnyi Ottó urnak a Műemlékek Országos Bizottsága előadójának Budapest, Állatkerti-út 1. szám közvetlenül, vagy a helyi bizottság előadójának Komócsy István tb. kanonok urnak (Pécs, Deák-utca 8. szám) továbbítás végett rendelkezésre bocsátani.

Fölkérem azonkívül Pécs város és Baranyavármegye Közönségét, hogy adományaival is járuljon hozzá a nagy föladat kellő megoldásához. Adományok „Pécs és Baranya vármegye megszállásának történelme" címen nyitott folyó számlára a Pécsi Takarékpénztárhoz (Pécs, Széchenyi-tér 9. sz.) vagy az általam aláirt és számozott gyüjtőivek körözőinek kezére fizetendők.

Pécs, 1923. június hó.

Dr. Fischer Ferenc s. k.
főispán, elnök

Szőnyi Ottó dr. a tudós szorgalmával és tárgyilagosságával látott hozzá az anyag gyüjtéséhez. Az adományok azonban jelentéktelen csekélységek voltak, ahoz, hogy egy nyomdatechnikailag is monumentális alkotásról még csak szó is lehessen. De ezzel még csak meg lehetne birkózni, ha a város és a megye közönsége fenntartja előbbi állásfoglalását. Többekben, magában az előkészítő bizottság vezető tagjaiban is az az érzés erősbödött meg, hogy egyelőre nem kell erőltetni a dolgot. A megszállás történelmének alapos, tudományos munkának kell lennie s ehhez 1923-ban hiányzott még az a legkisebb történelmi távlat is, amelyre nemcsak Szőnyinek, hanem és főképen a nagyközönségnek szüksége van. Hogy ez a távlat évről-évre szélesedik, nyilvánvaló. Nézetünk szerint hova-tovább kevesebb akadálya lesz, hogy a mü megírassék.

És itt kapcsolom bele az előkészítő bizottság munkájába a Nemzeti Szövetség akcióját. A Szent István-napi felhívás szövegezője és megbízója, amint meggyőződtem, nem tudott vagy megfeledkezett az általam ismertetett bizottság megalakulásáról és létezéséről. Soraim kapcsán bizonyosan keresni fogják a kapcsolatot vele, nehogy a lényegében azonos célkitüzés szétforgácsolja az erőket.

Komócsy István.

A PARKMOZIBAN
az előadások a mai naptól kezdve
hétköznapi
6, fél 8 és 9 órakor kezdődnek

Magyar koszorú az angol hősi halottak londoni emlékszobrán

London, aug. 23. — Urmánczy Nándor a Londonban időző magyar küldöttség élén, ma délben egy magyar nemzeti színű szalaggal ékesített babérkoszorút helyezett el a világháborúban elesett katonák emlékére. A koszorú nemzeti színű szalagján a következő angol és magyar nyelvű felirat van:

— A sors kegyetlen rendelkezése, hogy egymással szemben harcoltunk.

Amszterdami olimpiász
megnyitása, felvonulások, Nurmi futása,
magyar-francia vizipóló
legközelebb a PARKMOZIBAN.

Látogatás a pécsi Assisi Szent Ferenc cserkészcsapat balatonőszödi táborában

Rádiót hallgatnak, csónakáznak és fürdenek a pécsi cserkészfiúk — Barátságos futballmeccs a szemesiekkel — Pillanatfelvételek a tábori életről

Balatonőszöd, aug. 23. — Azt hiszem, hogy a tábori levelet a cserkésztábor bemutatásával kell kezdeni. Balatonszemestől két kilométerre Szárszó irányában ütött tanyát az Assisi Szent Ferencről elnevezett 669. sz. pécsi cserkészcsapat. Súdár jegenyék és cserjések között szökken magasba a zászlótartó, amelyen büszkén lobog a magyar trikolor. Hét vihart álló pompás sátor ad szellős hajlékot a csapat barnára égett, víg kedélyü tagjainak. A felületes szemlélő csak ennyit lát meg a táborból. De aki egy kissé jobban körülnéz, az észreveszi, hogy mennyi eredetiség, ötlet és szépérzék nyilvánul meg a tábor csinosításában. A sátrak előtt finom balatoni homokból, fenyőgallyakból és tobozokból kedves gruppokat varázsoltak a dolgos cserkészkezek. A főbejáratnál zöld lombok közé ékelve a táborozó csapat neve köszönti az idegent. A pirosra festett postaláda, az éjjel is világító rádiumos óra és a parancsnok kristály-detektoros rádiója, meg a mindig füstölgő, mozgalmas konyha teszik teljessé a tábort...

•

Megvallom őszintén, az első napon kissé idegenül éreztem magam a fiuk között, nagyon furcsa volt a nomád élet. A parancsnok, Benyovszky András, a fiúk rajongásig szeretett „Bandi bácsija" és előzékeny segédtisztje, Mészáros József magyaros vendéglátása sem tudta ezt a furcsa érzést elűzni belőlem. Igy az első napot a Balatonban töltöttem, kora reggeltől a csodás naplementéig. A szeszélyes magyar tenger ott húzódik el a tábortól nyolcvan méterre. Szépségével, ezernyi szinpompájával nem tud betelni a sok virgonc pécsi cserkészgyerek. A fürdés és a csónakázás ünnepnapja valamennyinek és amikor Bandi bácsi kiadja a jelszót: irány a Balaton, olyan huj-huj, hajrá a válasz, hogy zeng tőle az egész környék.

Mondom, az első nap nagyon keveset láttam a tábor életéből. És másnap már én is a fiuk életét éltem, cserkész lettem, szerelmese annak a nagy világintézménynek, amelynek „Légy résen" a szimbólikus jelszava és liliomos a zászlaja.

•

A csapat minden tagja szegény munkásfiú. Iparostanoncok, műhelyek, boltok robotosai. Egész életükre el vannak jegyezve a verejtékes munkával, az anyagi küzdelmekkel, amely mellett nem jut sem idő, sem pénz a szórakozásra, az élet kis örömeinek kiharcolására. És ezek a fiuk ma a Balaton mellett nyaralnak. Ugyanott, ahol eddig csak a gazdagok fordultak meg és üdülnek úgy, hogy ez a sors kegyeltjeinek volt a privilégiuma. És mindezt a cserkészetnek köszönhetik. Annak, hogy a Szigeti Külvárosi Egyházközség szociálisan érző és nemesen érző férfiai tavaly egy szép októberi napon életrehívták a legfiatalabb pécsi cserkészcsapatot, hogy ennek a városrésznek munkásfiai az egyház legnagyobb szentjének Assisi Szent Ferencnek tanítása szerint nevelődjenek. A szervezés Benyovszky András parancsnok fáradhatatlan agilitása és hihetetlen munkabírása mellett rohamlépésekben haladt. Március ban a Cserkészszövetség megadta a csapatnak a nyilvános működést. És amit a többi cserkészcsapatok csak esztendők munkája után értek el, a nyári táborozást, ahoz a legifjabb pécsi cserkésztestületnek nem is kellett egy esztendő.

Benyovszky András bekopogtatott a cserkészeszme barátjaihoz és kérése megértő visszhangra talált. Az anyagiak biztosítása után augusztus tizenkettedikén indult útnak a tizennégy főből álló csapat a két heti táborozásra és ma ott él a Balaton partján dalos kedvvel, megacélozódott izmokkal, megsokszorozódott munkakedvvel.

•

Néhány pillanatfelvétel a tábor életéből...

Reggel hatkor ébresztő. Kócos fejek bukkanak fel a sátor nyilásokon. Tömegmosakodás a Balatonban, tűzrakás, munkabeosztás, seprés, takarítás, indulás a reggeli beszerzéséhez. Amikor az édes tej illata kezdi csiklandozni a fiuk orrát, Mészáros segédtiszt kiadja a parancsot a sorakozóra. Reggeli ima, a magyar Hiszekegy, a zászló felröppen az árbócra, tisztelgés...

Reggeli egy fél csajka kakaó és egy darab izes kenyér. A csajkák tüneményes gyorsasággal ürülnek ki és „a parancsnok" jóvoltából „repetát" kapnak az éhesek. Nagy csörömpölések közben mosogatás, beható tanácskozás az ebéd irányában, faaprítás, vízhordás, indulás Szemesre élelemért, tornagyakorlatok és egész délig úgy nyüzsög a tábor, mint egy megzavart hangyaboly.

Néha felharsan Bandi bácsi, vagy a segédtiszt erélyes hangja és a „lógos" úgy iramodik munkahelyére, mint a kilőtt nyil, közben a főszakács és a kukta már a végére járnak az ebédfőzésnek. Megismétlődik a reggeli hálaadás, a fiuk libasorban vonulnak a kondérok felé, ahol kitünő tökfőzelék és sertéssült várja őket. A koszt, a szakács, a „parancsnok", a segédtiszt háromszoros éljent kap a felséges ebédért és a fiuk megelégedett ábrázattal látnak munkájuk után.

A délutáni fürdőzést vasárnap barátságos futballmérkőzés tette változatossá. Izgalmakkal teli átöltözés közben tippelik az eredményt. Mert az ellenfél respektábilis ellenfél, a szemesi leven-

XVIII. évfolyam, 191. szám. Ára 15 fillér Pécs, 1928. augusztus 24. Péntek.

Nagys 18 Dr Szönyi Ottó urnak
Szépművészeti Muzeum
Állatkerti u 1 Budapest IV.

előf
szá
egy hóra 2 Peng

Egyes szám ára 15 fillér, 16 oldalas 24 fillér.

kéziratokat nem adunk vissza.

DUNÁNTÚL

Szerkesztőség
Lyceum-utca 4. sz.
Szerkesztőség telefonja
650. szám.
Kiadóhivatal:
Lyceum-utca 4. sz.
Kiadóhivatal telefonja:
222. szám.
Hirdetés díjszabás szerint.

Egy betegsége

van a sok között ennek az agyonnyomorított csonka országnak, amely bizony aggodalmakra ad okot. Ismert a baj. Számtalanszor szóvá kerül a lapok hasábjain. Számtalanszor igyekeztek arra illetékesek — gyógyítani. És mégis mindig kisért, sőt terjed. Ez az egyke. Csak egy rövid szó, de úgy hat az ember lelkére, mint a szintől, illattól megfosztott, fekete fátyollal borított virágoskert. Fájdalom, talán éppen a Baranya legbetegebb e tekintetben. Hiába védekezünk külső ellenségeinkkel szemben, ha a másik oldalon a saját sírunkat ássuk meg. Hiába tűzzük fel házainkra a nemzeti lobogót, hiába hordunk „Trianon-jelvény"-t, hiába hangoztatjuk magyar voltunkat és jövönket, ha megtürünk a nemzet testén ilyen fertőző kórt. Ezen a betegségen kell segiteni, gyógyítani. Nehéz a gyógyítás, mert a magyar nép nyakas. Mint a gyermeknek, észrevétlenül, cukorral keverve kell beadni a gyógyszert. Az ok majdnem ugyanaz, az egész vonalon. Anyagi javaktól függ itt a földön jó, vagy balsorsunk, ezzel azután adva is van az egyke. Aki ismeri a falusi életet, aki tudja, hogy ott sem minden tejföl, az tudja azt, hogy a falusi ember manapság nem igen tud szerezni! Meg kell elégednie azzal, ha élni tud s meg tudja tartani azt amije van. A középosztálynál szintén anyagiakban kell keresni a baj okát, amelyhez még a kényelmi szempontok járulnak. Nagy haladás és igen szép dolog a sok gyermekes anyák és családok segélyezése és megbecsülése. Ez azonban még nem oldja meg a kérdést. Hiába adunk néha-néha egyszeri segélyt a sok gyermekes anyának. Ez csak pillanatnyi megoldás olyan, mintha a zuhogó esőben valaki fölé esernyőt tartunk amíg áll, de ha elindul, ázni hagyjuk. Nem csak erre, nem csak ilyen pillanatnyi hatású gyógyszerre van szükség, hanem végleges megoldásra, a családi pótlékok tekintélyes felemelésére és a fizetések olyan rendezésére, amellyel a család megélhetése biztositva van és pedig úgy, hogy minden új családtaggal automatikusan emelkedik a fizetés is. Természetesen rá kell nevelni az embereket ujra a takarékosságra is. Ha valakinek kenyérre van szüksége, ne vegyen selyemruhát, félre kell tenni minden félretehető fillért. Ha a középosztályt, a tisztviselőtársadalmat felsegítjük, meg fog szünni az egyke, jórészt még falun is, mert hiszen a város és falu szegénysége, vagy gazdagsága karöltve jár.

A jövő felé tekintő országnak ez ma a legnagyobb betegsége. Ne kerülgessük a betegség igazi okát, hanem igyekezzük sürgősen gyógyitani. Meg van már a baj oka, meg van a gyógyszer csak erős kezű orvos kell. S ha majd kigyógyultunk e bajból, ha majd az egykét csak mint a múltnak szomorú emlékét emlegetjük, akkor minden aggodalom nélkül hangoztathatjuk a Magyarország feltámadásában való hitünket.

(p. s.)

A romániai kisebbségek a népszövetség segitségét kérik a baksisrendszer és a panamák megszüntetésére

Vasárnap együtt üléseznek a magyarok és szászok

Budapest, augusztus 23. — Aradról jelentik: Romániában a panamaügyeknek, úgylátszik sohasem lesz vége. A közigazgatási hatóságok súlyos visszaéléseinek sorozatába tartoznak a vámhivatalnokoknak nagyarányu sikkasztásai, melyeket már két évvel ezelőtt felfedeztek anélkül, hogy a tetteseket eddig felelősségre vonták volna. Ide tartozik továbbá annak a három milliárd leinek az ügye, amelyet Bratianu Juan idejében annak rendje és módja szerint eltüntettek az állam számadásaiból és ez a legujabb két eset amikor az állam területén fekvő nagy petroleumforrásokat eladták, de a vételárral nem számoltak el az államnak, valamint az amerikai könyvszakértők által felfedezett, sok évre visszamenőleg folytatott vasúti jegycsalások ügye.

Mindezek arra késztették a magyarpárt elnökségét, hogy augusztus 26-ára Aradra választmányi gyűlést hivjon össze

és erre a tanácskozásra meghívja a Romániában élő svábok és szászok csoportjának képviselőit is. Ezen az ülésen olyan határozat meghozatalára készülnek, amelynek értelmében

a három nemzeti kisebbség nevében küldöttséget menesztenek Genfbe a Népszövetség elé,

azzal a kéréssel, hogy a küldöttség hivja fel a Népszövetséget

helyszini bizottság kiküldésére a román állami ellenőrzés megvizsgálása céljából

és egyuttal az amerikai szakértők véleményének megismertetése végett. Ennek a véleménynek végső következtetése az, hogy sem az elsikkasztott jegyek ára, sem pedig a vasúti épitkezések és javitások Romániában nincsenek semmiféle ellenőrzés alatt. A memorandum a továbbiak során kiemeli, hogy

a baksis rendszer a Magyarországtól elszakitott területeken napról-napra jobban terjedvén, már a lakósságnak legtermészetesebb igényeit is csak a hivatalnokok megvesztegetése árán veszik figyelembe.

Az igazságszolgáltatás terén most már ugyancsak teljes anarchia van, mert

a jogkereső közönség 4—5 évig is pereskedhet, amig végül bírósági ítéletre kerül a sor. A magasabb kultúrális fokon álló nemzeti kisebbségeket a bukaresti államférfiak tehetetlensége napról-napra balkanizálja, hacsak hamarosan segitséget nem kapnak, egyenesen koldusbotra jutnak.

A csehek letartóztatták a szülei látogatására utazott Lotzner dr. pécsi ügyvédjelöltet

Budapest, augusztus 23. — A Felvidéken letartóztatták Lotzner József dr. **pécsi ügyvédjelöltet, aki a határhoz közellakó szülei látogatására ment.** Az ügyvédjelöltet azzal vádolják, hogy **Magyarország javára kémkedett** és csak szülei által felajánlott nagyobb összegü kaució mellett bocsátották szabadon, megtiltották azonban neki, hogy elhagyja a Felvidéket.

Körmend díszpolgári oklevelei

Budapest, aug. 23. — Körmend nagyközség képviselőtestülete rendkívüli közgyülésen állapította meg két díszpolgárának, **Bethlen** István gróf miniszterelnöknek és **Vass** József népjóléti miniszternek a díszoklevél átnyujtásának idejét és körülményeit. Bethlen István gróf miniszterelnök szeptember 1-én Szombathelyen fogadja a község küldöttségét, Vass József népjóléti miniszter pedig szeptember 2-án Körmendre utazik, ahol díszközgyülés keretében veszi át díszpolgári oklevelét.

Hirek néhány sorban

Gyémántmiséjét tartotta Besztercebányán Sándor Gyula ny. esperesplébános. — **Zadravetz** püspök vasárnap szenteli fel Szada község új harangjai. — **350 ágyas kórházat** létesit Bpesten a kereskedelmi biztositó intézet. — **Amerikába** a jövő évben 460 magyar vándorolhat ki. — **A tanitás** szeptember 4-én, az összes fővárosi iskolákban megkezdődik. — **A Király Színházba** be akar társulni a Halmos-féle tőkecsoport és társas viszonyba lépne Lázár Ödönnel. — **Elhunytak:** gróf Erdődy Tamásné ny. tábori csendőrörnagy neje Kőszegen, Micskey Zoltán dr. ügyvédjelölt Szegeden, Hruska Gabriella zenetanárnő Bpesten, Oláh Géza bírósági tisztviselő Debrecenben, özv. Gelletich Jánosné Pessi Ida Fiuméban, Kozma Dezső ny. postafőfelügyelő Baján, Magyar Kató Székesfehérváron, özv. Zsupán Lászlóné Kovács Zsuzsánna Miskolcon, Sendlein János esztergályos Pozsonyban, Kába Róza Bpesten, Klein Jakabné Rusznyák Teréz Rózsahegyen, Frank László dr. ügyvéd Budán. — **Letartóztatták** a csehek Sztachó Árpád győri tisztviselőt, aki szabályszerü útlevéllel utazott át. OK: leventeoktató volt. — **Megmérgezte** magát Náthán Béla 26 éves bpesti tisztviselő Ujpesten. — **Felrobbant** egy bomba a lüttichi olasz konzulátuson. A merénylő egy olasz kommunista, emberéletben nem esett kár. — **A Szamosba fult** Ágoston Jenő kolozsvári banktisztviselő. — — **Felszámol** a Flettner-féle rotorhajó társaság, a szabadalmat Amerikának adták el. — **Leugrott** a hannoweri városháza 100 m. magas kupolájából egy idegbajos fiatal leány. — **Fellázadt** a tengeren egy London felé tartó görög hajó matrózainak fele, de leverték őket. — **Az uj rakétamotort** folyékony levegő hajtja, ami 500-szor olcsóbb a lőpornál. — **Főbelőtte** magát Szolnokon a temetőben Horváth Dezső dúsgazdag épitész. — **Agyvérzést** kapott Szabolcska Mihály felesége Bpesten. — **Összeütközött** a frankfurti stadionban Lejour angol motortávversenyző egy másik versenyzővel, aki csak könnyen sérült meg, de Lejour meghalt. — **Felgyujtotta** szülei házát Bajcsa községben Ferenc György 39 éves somogybükkösdi munkásember, hogy a biztosítási összeget megkaphassa, letartóztatták. — **Felakasztotta** magát az esküvője előtti napon Tóth Béla nyiregyházai pékségéd. — **Kiugrott** a detektivszoba emeleti ablakából Debrecenben Bernát József hentessegéd és meghalt. — **Hat kisgyermeket** gázolt el egy Berlin melletti városban egy ifjú házaspár autója az esküvőről jövet. — **Összeütközött** a Váci-úton egy teherautó egy villamossal, a forgalom 10 percig szünetelt, de senki nem sérült meg. — **Időjóslat:** Egyelőre még nyugtalan és éjjel hűvös idő, később javulás várható.

tagja. A bizottságba megválasztottak csoportonkint a következők:

I. csoport: Báró András vincellér Patacs, Décsi Imre földmüves Szellő, Kocsis János kulcsár Jágónak, Borsós János gazdasági cseléd Rácbóly.

Póttagok: Minger Jakab erdőőr Ibafa, Janics Antal napszámos Mohács.

II. csoport: Bodó János ig.-tanító Szava, Gergics Lajos földmüves Kisasszonyfa, Csupics Lukács földmüves Mohács, Fáncsi Imre tanító Varga.

Póttagok: ifj. Folcz Péter földmüves Bezedek, ifj. Máti István földmüves Nagypall.

III. csoport: Gesselmann Konrád földmüves Kaposszekcső, Győr János földmüves Okorág, Halász Péter földmüves Mohács, Krasz Károly bérlő Rácz-mecske.

Póttagok: Kresz Ferenc földmüves Németbóly, ifj. Kiss József földmüves Siklósnagyfalú.

IV. csoport: Bencze Ferenc földmüves Szilágy, Vitéz Józan Sándor gazdálkodó Katádfa, Biró Lajos bérlő Czun, Eckhardt Sebestyén földmüves Németmárok.

Póttagok: Mózes István földmüves Dunaszekcső, Förster Jenő gazdasági tanácsos Pécs.

V. csoport: Birck Ernő bérlő Pellérd, Fónay Lajos jószágigazgató Pécs, Zambach Endre főintéző Magyarbóly, Görgey Mihály főintéző Németbóly.

Póttagok: Truka László uradalmi intéző Velény, Perczel Tibor dr. földbirtokos Rózsafa.

Az orvosszövetség

ma délután a közegészségtani intézetben választotta meg érdekképviseleti tagjait. A három rendes tag a következő: *Vida* Lajos dr. járásorvos Mohács, *Hal* József dr. járásorvos Pécsvárad, *Balogh* József dr. járásorvos Sásd. Póttagok: *Herbert* János dr. körorvos Vajszló és *Ralovich* Ödön dr. járásorvos Szentlőrinc.

A mérnöki kamara

rendes tagokul megválasztotta vitéz *Gedeon* Sándor pécsi mérnököt és *Fehérváry* István mohácsi müszaki tanácsost rendes tagokként. Póttag lett sikabonyi *Angyal* László építészmérnök Vasas.

A vallásfelekezetek és a szakszerűség képviselete

A szakszerűség képviselete címén tagjai lettek Baranya törvényhatósági bizottságának: *Teller* Gyula kerületi rendőrfőkapitány Székesfehérvár, *Kováts* Zoltán pénzügyigazgató, *Rózsahegyi* Gyula az államépitészeti hivatal főnöke, *Gullner* Elemér a vármegyei gazdasági felügyelőség vezetője, *Mátray* Rudolf dr. tankerületi főigazgató Székesfehérvár, *Berze Nagy* János dr. tanfelügyelő, *Nagy* Lajos állategészségügyi tanácsos, *Lovász* Pál dr. a társadalombiztositó vezetője, *Brenner* Kálmán a vármegyei számvevőség főnöke, *Földváry* Mihály a m. kir. erdőgazdaság vezetője Kaposvár, *Szieberth* Róbert a tanitóegyesület elnöke.

A vallásfelekezetek közül a katolikusok 9, a reformátusok és evangélikusok egy-egy mandátumot nyertek a hívek számaránya szerint.

A törvényhatósági bizottságba került *Kéthelyi* József dr. dunaszekcsői, *Bok* József németbólyi esperesplébánosok, *Ujváry* Géza egerági, *Kővágó* Péter dr. himesházai c. apátplébános, *Böbel* János vásárosdombói plébános, *Szücs* József sásdi esperesplébános, *Mányoki* Sándor mohácsi református, *Wágner* Ádám ráckozári evangélikus lelkész.

KI ÉRT A SZEMÜVEGHEZ

?

A szem a legdrágább kincsünk; — ha szemüveget vesz ügyeljen arra, hogy csak szakembernél rendelje. Chmura látszerész értekezései a legnagyobb **angol, holland** és **német** szaklapokban jelentek meg. A Chmura-cég csak olyan munkatársakat alkalmaz, akik alapjában tanulták az optikus ipart.

A Chmura-cég a szakértelem biztositéka !!!

Chmura László
optikus Pécs, Városháza

Györkös Rózsi fagadja, hogy a Rombach utcai gyilkosságról tudott volna

Budapest, nov. 9. — A Rombach-utcai gyilkossági bünper mai tárgyalásán *Györkös* Rózsi tanuvallomásában azt mondotta, hogy ő a gyilkosságról semmit sem tudott. A tanu az ügyészségen tett vallomásával szemben teljesen ellentétesen vallott a törvényszék előtt. A bíró többször *figyelmeztette a hamis tanuzás következményeire. Darázs* Dénes nyugalmazott törzsőrmester és több kisebb jelentőségü tanuvallomás után *Wallenstein* Manóné előadta, hogy a gyilkosság estéjén férje elbeszélte neki, hogy felkereste Brandlékat, elkísérte őket egy kávéházba, onnan felment nővéréhez, majd egy másik kávéházba ment. Férje őt küldte Brandlékhoz, hogy érdeklődjön a gyermekek hogyléte felől. A szembesitésnél *Brandl* szemébe mondotta Wallensteinnénél hogy a gyilkosságot követően nem járt náluk, hogy a gyermekek felől érdeklődjék.

A tárgyalást hétfőn folytatják.

—

A barcelonai kiállításon 51 díjat nyert a magyar ipari csoport

Budapest, nov. 9. — A barcelonai nemzetközi kiállítás zsüri-bizottsága e hó elején fejezte be üléseit. A kiállítás sikerét igazolja, hogy Magyarország a nemzetközi versenyben méltóan megállta a helyét és az ipari csoport 23 nagydíjat, 4 díszoklevelet, 17 aranyérmet, 5 ezüstérmet és 2 bronzérmet nyert. Nagydíjban részesült továbbá a kereskedelmi minisztérium a rendezésért, továbbá a m. kir. Dohányjövedék és Budapest székesfőváros idegenforgalmi hivatala is. A nemzetközi zsüri a Magyar Vasmüvek és Gépgyárak Országos Egyesületét közreműködéséért szintén oklevéllel tüntette ki. A zsüri-üléseken az ipari csoport részéről Haggenmacher Henrik, Zsolnay-Mattyasovszky László és Resofszky Béla kormánytanácsos vettek részt.

Bodán Margit

a rádió országos hirü müvésznője **fellép nov. hó 10-én vasárnap este a Pannónia nagytermében.**

a Pécsi Polgári Daloskör közreműködésével rendezendő nagyszabásu **magyar nóta propaganda estén.**

„KEGYELET"

I. pécsi temetkezési intézet rt.

Lyceum-utca 1. szám alatt

Telefon: 85.

ELVALLAL temetéseket a legegyszerübbtől a legdiszesebb kivitelig, hullaszállitásokat és exhumálásokat a legszolidabb árak mellett.

RAKTÁRON tartunk különféle kivitelü koporsót, szemfedőt és egyéb temetkezési cikkeket.

KEBELÉBEN működik a „Pécsi Kölcsönös Jó tékony Temetkezési Egyesület", mely meghalt tagjait a befizetett csekély járulékok ellenében diszes temetésben részesiti. Tagjainak száma ma már 3000. Altruistikus alapon álló vállalatunkat ajánljuk a n.é. város, valamint vidéki közönség b. figyelmébe.

HÍREK NÉHÁNY SORBAN

A kormányzó a debreceni egyetem rendes tanári címét adományozta Klebelsberg Kunó gróf kultuszminiszternek. — **Serédi** Jusztinián biboros hercegprimás Budapestre érkezett, ahol holnap szenteli fel az új Béke téri szent László templomot. — **Rothermere** lord és fia sürgönyileg mentették ki magukat, hogy személyesen nem vehetnek részt Bethlen Gábor erdélyi fejedelem halálának 300-ik évfordulójának országos ünnepségein. — **Klebelsberg** Kunó gróf kultuszminiszter Endres Johann 1621-ből származó fedeles serlegét nyujtotta át, mint a magyar kormány ajándékát Nürnberg város főpolgármesterének, a kapott Hans Müller bronzszoborért. — **Rendkivüli követ** és meghatalmazott miniszteri címet kapott Nickl Alfréd követségi tanácsos. — **A II. o. magyar érdemkeresztet** kapta Homonnay Tivador dr. képviselő. — **Hlinka** a Prágai Magyar Hirlapban kijelentette, hogy a tót néppárt ellenzékbe megy és a párt legközelebbi programja Tuka ártatlanságának beigazolása. — **A felvidéki magyar pártok vezetői** Szüllő Géza és Szentiványi József visszautasitották a cseh koalicióban való tárgyalásokra a meghivást. — **Elhunytak:** Metykó István nagykőrösi postafőnök Bpesten, Sükösd Gerő okl. gazda Küküllővároa, özv. Kuncser Józsefné Angyal Ilka Bpesten, Székely István borgazda Sárospatakon, Csiszér Irén operaénekesnő Balatonboglárón, Gruber József volt tartalékos tiszt Kalocsán. — **A második hágai** jóvátételi konferenciát csak jövőre hivják összse. — **Nagy panamabotránya** van Amerikának, amelynek fővádlottja Eggen párisi nagykövet. — **Szivenlőtte magát** Hódmezővásárhelyen Kovács Mihály 14 éves gimnázista apja halála miatti bánatában. — **Az olasz sajtó** tiltakozik Magyarország újabb pénzügyi megnyomorítása ellen. — **Haragjában késszúrással** megölte János nevü testvérbátyját Hamula András szenjobbi gazda. — **Utonállók elfogták** Hankauban Kreutzer Ulrik misszionárust, akit csak 10 ezer dollár ellenében engednek szabadon. — **Felrobbant** a bánsági Arács községben egy talált gránát és a Gartner család három tagját halálra sebezte. — **Lezuhant** a páris—strassburgi postajárat egyik repülőgépe. A pilóta és szerelő szörnyethaltak. — **A gyors- és gépirni tudókat** előnyben részesitik a jövőben a birósági fogalmazói és segédhivatali állásoknál. — **Megnyilt** az őszi virágkiállitás Bpesten, az iparmüvészeti müzeumban. — **Illetékes helyről cáfolják** a Neue Freie Presse mai számában közölt hirt, hogy politikai célú nem hivatalos tárgyalások folynak Magyarország és Jugoszlávia között. — **700-ra** becsülik a guatemalai vulkán-kitörés áldozatainak számát. — **Felrobbantották** az angol frontharcosok épités alatt álló csarnokát Dublinban. — **A világ legnagyobb léghajójának** épitését tegnap kezdte el Goodyear Zeppelin társaság az amerikai Acronban. — **A nemzetközi** jóvátételi bankot Svájcban állitják fel. — **Időjóslat:** Enyhe idő a felhözet csökkenésével.

APOLLÓBAN

Hétfő-kedd-szerda

VITLY FRITSCH nagy filmje

A HOLD ASSZONYA

Előadások kezdete 5, 7 és 9 órakor.

XIX. évfolyam, 256. szám. Ára 24 fillér Pécs, 1929. november 10. Vasárnap

18 Nagys.
Dr Szőnyi Ottó urnak
Szépművészeti Muzeum
Állatkerti-u. 1. Budapest

ÁNTÚL

SZERKESZTŐSÉG
LYCEUM-UTCA 4. SZÁM.
TELEFON: 650. SZÁM
KIADÓHIVATAL:
LYCEUM-UTCA 4. SZÁM.
TELEFON: 222. SZÁM
HIRDETÉS
DIJSZABÁS SZERINT

Hadisarcnak

nevezték régebben, amit a győztes hatalom kirót a legyőzött félre. De mivel Wilson hires tizennégy pontjában nemcsak a népek testvériesülését, hanem a hadisarc nélkül való békét is hirdette, — oly békét, amelyben ne legyen győztes és ne legyen legyőzött hatalom — ennélfogva a világháborúban győztes hatalmak kitörölték a szótárukból a hadisarc elnevezést s helyette beiktatták a békestipulációk közé a reparációk fogalmát.

De csakhamar kitünt, hogy a legyőzött nemzetek az új elnevezéssel eben gubát cseréltek. A helyzet nem javult, hanem rosszabbodott. Régebben a győztes hatalmak bizonyos józan mértéket tartottak a hadisarc kirovásában, mert számbavették a legyőzött ország teherbiróképességét. Most azonban a győztesek nekivadulva, olyan horribilis számokkal operálnak és olyan mértéktelen terheket raktak — már eddig is, — hogy lett még folytatni akarják! a legyőzött népek vállaira, aminők azelőtt a hadisarcok korszakában még soha nem fordultak elő. Olykép akarják kihasználni győzelmüket, hogy megakarják bénitani örökre a legyőzött népek életmüködését. Örökre adófizetőkké akarják tenni, rabszolgasorsra akarják juttatni őket.

Itt van az u. n. keleti reparációk kérdése. Magyarország kétharmadát vesztette területének és lakosságának s nem elég ez, még hadisarcot is kell fizetnie a testén meggazdagodott szomszédoknak. Sőt ezek a kapzsi szomszédok nem érik be azzal a tetemes reparációval, amelyet a trianoni diktátum az ölükbe hullatott és amit Magyarország kényszerhelyzetünkben már magára vállalt, hanem még többet követelnek.

Elképesztő cinizmust és arcátlanságot tanusitanak. Csehszlovákia felbecsülhetetlen értékü magyar vagyont kapott területben és állami javakban, vasutakban, középületekben, állami fürdőkben, viruló ipari üzemekben stb. és oly ország lévén, amelynek hadi kiadása nem volt és nem lehetett, tehát semmi néven nevezendő jogcimen követeléseket nem támaszthat, hanem ellenkezőleg az átruházott állami javak — a biens cédés — és az u. n. felszabadatási illeték révén csak tartozásokkal és kötelezettségekkel terhelten vehet részt a tanácskozásban, — mégis vakmerően reparációs követelésekkel áll elő.

Hasonlóképen Románia mérhetetlen kincsekhez jutott területben és állami javakban s mindezeken felül még reparációkban is részesül. Mindez nem elég. Többet követel és az optánskérdést, a magyar földbirtokosok gyalázatos kifosztását keveri bele a reparációk kérdésébe, amellyel semmiféle jogi, vagy logikus kapcsolatba nem hozható.

Ilyen körülmények között nagyon érthető, hogy a párisi tárgyaláson ezt a kérdést dülőre juttatni nem lehetett. A magyar kormány felelőssége tudatában Magyarország újabb megterhelést, vagy az optánskérdésnek a reparációkkal való összekapcsolását kereken visszautasitotta. De nagyon természetes, hogy a győztes hatalmak világgá kiáltják, hogy a megegyezés a magyar kormány magatartásán hiusult meg. Ez a farkas és a bárány meséje. Hiába, a győztesek még mindig benne vannak a rideg önzés áradatában. Még mindig nem ébredtek teljes tudatára azoknak a veszedelmeknek, amelyeket a szerencsétlen békeszerződésekkel a jövőre nézve felidéztek és ha a legyőzött megsarcolásáról van szó, még mindig összetartanak. De az igazság Magyarország részén van és nem lesz józan és belátó ember a földön, aki világosan ne tudná, hogy ki az és kik azok, akik lehetetlenné teszik a békés megegyezést és ezzel a kiengesztelés szellemének erőrejutását.

A Bethlen kormány háta mögött, mint egy ember áll az egész ország, elszánt akarattal — fenyegetett javaink és egész jövönk rendületlen védelmében.

—

Az orvosok Entz Béla professzort, a mérnökök Pilch Andort küldték Pécs törvényhatósági bizottságába

Baranya törvényhatóságába 28 érdekképviseleti tagot választottak ma — Igazolták az új pécsi virilistákat

Pécs, nov. 9. — Ma zajlott le a különböző érdekképviseletek törvényhatósági bizottsági tagválasztása. Pécs városánál a mérnöki kamara és az orvosszövetség választott egy-egy rendes tagot, mig a vármegyénél a mezőgazdasági bizottság 20, a községi és körjegyzők 3, az orvosok 3, a mérnöki kamara 2 rendes tagot választott.

A város igazoló választmánya ma délután 5 órakor *Záray* Károly dr. elnöklete alatt ülést tartott, amelyen bejelentették, hogy a pécsi legtöbb adót fizetők közül megválasztott bizottsági tagok mind megfelelnek a törvényben előirt követelményeknek és a választás ellen senki felszólalással nem élt. Igy az igazoló választmány mind a 48 virilistát véglegesen igazolt bizottsági tagnak jelentette ki.

A központi választmány egyúttal intézkedett, hogy azokat, akik igazolatlanul nem szavaztak, a virilisták választói névjegyzékéből töröljék és igy azok a következő törvényhatósági bizottsági tagválasztáson nem szavazhatnak és nem is választhatók.

Itt említjük meg, hogy a legtöbb adót fizetők közt és az általános választáson is megválasztott *Schmidt* János vendéglős bejelentette, hogy legtöbb adót fizetői mandátumáról mond le. Igy helyébe a virilisták második csoportjában legtöbb szavazatot nyert első póttagot, *Kollár* Antal hentesmestert fogja a polgármester behivni. Az ugyancsak két mandátumot nyert *Márovics* Andor vállalkozó és *Gyimóthy* Gyula magánzó 15 napon belül kötelesek az igazoló választmány elnökénél nyilatkozni, hogy melyik mandátumukat tartják meg.

A mérnöki kamara pécsi törvényhatósági bizottsági tagválasztása ma délután 6 órakor fejeződött be a városház közgyülési termében *Blaschek* Aladár bányaigazgató-helyettes elnöklete alatt. Megválasztották rendes tagnak *Pilch* Andor müépitészt 44, póttagnak *Hetzmann* Leó máv. felügyelőt 31 szavazattal. Szavazatot kaptak még Blaschek Aladár, Gyapay Árpád, Hidas József, Károlyi Emil, Mantuano Jenő és Sikorski Zsolnay Miklós mérnökök.

A mérnöki kamara törvényhatósági bizottsági tagválasztásával kapcsolatban a következő sorokat kaptuk:

Ugy *Heitzmann* Leó máv. főfelügyelőt a Magyar Mérnökök és Építészek Nemzeti Szövetsége pécsi osztályának alelnökét, mint pedig *Pilch* Andor müépitészt, aki ugyanazon osztályba mint alapító tag lépett be, a Technikus Társaskör és a M. M. és É. N. Sz. pécsi osztálya által kiküldött megbizottak egyértelmüleg jelölték, viszont a Magyar Mérnökök és Építészek Nemzeti Szövetsége az Egyesült Polgári és Munkáspárttól teljesen független és különálló egyesület, amit igazol az a körülmény is, hogy a kizárólag mérnökökből álló osztály már 1928 március 11-én alakult meg és gyakori, igen látogatott összejövetelein soha helyi politikai kérdésekkel nem foglalkozott.

Teljes tisztelettel

Taxner Béla.
kir. főmérnök.

Az országos orvosszövetség pécsi fiókja a kórbonctani intézet előadótermében folytatta le a szavazást. A választás iránt élénk érdeklődés nyilvánult meg. Leadtak 75 szavazatot. Pécs város törvényhatósági bizottságába rendes tagnak megválasztották *Entz* Béla dr. egyetemi tanárt, a pécsi fiók elnökét 71 szavazattal, póttagnak *Kenessey* Aladár dr. ny. közkórházi főorvost 38 szavazattal.

Megválasztották Baranyavármegye érdekképviseleti bizottsági tagjait

Baranyavármegye törvényhatósági bizottságába ma választották meg az érdekképviseletek jelöltjeit. A délelőtt folyamán Baranyavármegye jegyzőegyesülete és a vármegyei mezőgazdasági bizottság, délután pedig a mérnökkamara és az orvosszövetség tagjai járultak az urnák elé.

A jegyzőegyesület választása délelőtt 9 órától 11-ig tartott. Egy szavazatszedő küldöttség működött *Börzsöny* László főjegyző elnökletével.

Választottak három rendes és két póttagot.

A törvényhatósági bizottságba választott jegyzők a következők:

Bózsa Kálmán	54
Somogyi Miksa	53
Ihászy Lajos	52

Póttagok: Vértes József 46, *Gombárovits* Lajos 44.

A mezőgazdasági bizottság

ugyancsak ma reggel 9 órától 11-ig választotta meg érdekképviseleti tagjait. A szavazatszedő küldöttség *Tyószits* Sándor földbirtokos elnöklete mellett működött.

A választhatókat öt csoportban jelölték a járási mezőgazdasági bizottság tagjaiból.

Megválasztottak 20 rendes tagot és tiz póttagot. Leszavazott a vármegyei mezőgazdasági bizottság 40

Lapunk mai száma 20 oldal

101 pécsi kültelki ingatlan cserélt gazdát szeptemberben

Közel egy millió pengő volt az eladott házak, szőlők és szántók vételára

Pécs, okt. 6. — A pécsi kir. járásbíróság telekkönyvi hivatalában szeptember hó folyamán igen nagy volt a forgalom. Amint már kimutattuk, 74 házat irtak át uj tulajdonos nevére, de még ennél is több volt az átirásra került be nem épitett ingatlanok száma. Összesen

101 szántó, szőlő és egyéb ingatlan cserélt gazdát.

Ezek között jelentékeny szerepet játszik az a 24 házhelyvétel, amelyet Pécs város szántóiból adtak el. Az átirt ingatlanok közt van 46 szántó, 33 szőlő, 9 rét, 7 legelő, 3 kert, egy erdő, egy házhely és egy udvar. Ezek közül 82 vétel, 14 öröklés, 5 ajándék utján jutott uj tulajdonos birtokába. Az eladott ingatlanok vételára kerek számban 184,450 pengő volt, amihez ha hozzávessszük, a szeptemberben átirt házak vételárát,

az egész szeptember havi ingatlanforgalom a 970,000 pengőt is eléri.

Uj tulajdonost kaptak a következő kültelki ingatlanok:

Havi-dülő (szántó) Brudics József és nejétől Samu János és neje, vétel 800 P.

Vesztőhely-dülő (szántó) Schein István és nejétől Ferk Mária és tsai, vétel 2400 P.

Budai külvárosban (házhely) fele Kétyi Páltól Kétyi Pál és tsai, öröklés.

Felső-Makár-dülő (szőlő) Göpil Józsefnétől Szebényi Ferenc és tsai, vétel 9200 P.

Kis-Daindol-dülő (szőlő) Radó Endre és nejétől kisk. Kiefer Mária és tsa, vétel 3200 P.

Bálics-dülő (szőlő) Decsi Antal és nejétől Kiss János, vétel 4400 pengő.

Tüskés-dülő (rét) Sziós Györgynétől Fehér Sándor, vétel 320 P.

Csurgó-dülő (szőlő) fele Kajdi Istvántól Kajdi Mihály és tsai, öröklés.

Aranyhegy-dülő (szőlő) Csorba Jánosnétől Hibácskó Pál és neje, vétel 1000 P.

Kálvária-dülő (szőlő) Polecsák György és nejétől, Redl Ferenc és neje, vétel 3600 P.

Déli-Megyer-dülő (szántó) Horváth Jánosnétől ifj. Ottó János, vétel 960 P.

Füzes-dülő (rét) Dréher Károlyné és tsaitól Joó Dávidné, vétel 2920 P.

Füzes-dülő (rét) Joó Dávidnétól Tóth Ádám és tsai, vétel 1076 P.

Lámpás-dülő (szőlő) Máhner Imre és staitól Rankl Lajos és neje, vétel 6400 P.

Aranyhegy-dülő (szőlő) Bagoly Domonkos és nejétől Barka István és neje, vétel 3200 P.

Kis-Daindol-dülő (szőlő) fele kisk. Demhardt Róza és tsaitól Parragi József és tsai, vétel 360 pengő.

Vesztőhely-dülő (szántó) id. Pécs Istvántól Nagy Pál és neje, vétel 800 P.

Felső-Gyükics-dülő (szőlő) Pécs György és nejétől Szekeres István és neje, vétel 960 P.

Csurgó-dülő (legelő) Oberhauzer Antal és nejétől Szabó János és neje, vétel 800 P.

Felső-Makár-dülő (szőlő) Klein József és nejétől Klein Imre és neje, vétel 13,600 P.

Tettye-dülő (szőlők) Anna gőzmalomtól Sórics Márton és tsai, vétel 6400 P.

Közép-Daindol-dülő (szőlő) 2/3 része Szordel Györgytől Lusz Lajos és neje, vétel 1040 P.

Alsó-Gyükics-dülő (szőlő) özv. Hutler Antalnétól Hegyi Jenő és neje, vétel 2400 P.

Diós-dülő (legelő) Pécsgyárvárosi mész és téglagyártól Heil Gyuláné, vétel 1600 P.

Diós-dülő (legelő) Heil Gyuláné tól Baricz Péter és neje, vétel 1120 P.

Diós-dülő (legelő) Heil Gyulánétól Veres Árpád, vétel 1160 P.

Diós-dülő (legelő) Veres Árpádtól Korber Rezső és neje, vétel 880 P.

Téglaház-dülő (szántó) Pécsgyárvárosi mész és téglagyártól I. özv. Nagy Jánosné, vétel 400 P, II. ettől vette Gabelics Sándor és neje (600 P-ért.)

Diós-dülő (legelő) Baricz Péter és nejétől Wolf Gyula és neje, vétel 3600 P.

Téglaház-dülő (szántó) Weisz Arminnétól Csizmadia István és neje, vétel 74 P.

Bánom-dülő (szőlő) fele Schumann Andrástól özv. Schumann Andrásné, öröklés.

Czerich-dülő (szántó) 13/48 része Eichler Jánostól özv. Eichler Jánosné, öröklés.

Nyugati-kőhid-dülő (szőlő) 1/10 része Mihálovics Józseftól Balázs Józsefné és tsai, öröklés.

Közép-Daindol-dülő (szőlő) fele Meződi Mártontól kisk. Meződi László és tsai, öröklés.

Budai külvárosban (szántó) Varga János és nejétől Dergács Károly és neje, vétel 680 P.

Kis-Piricsizma-dülő (udvar) Bendl Istvánnétól Müller Antal és neje, vétel 1360 P.

Csoronika-dülő (szőlő) Róth Antaltól Lázár Pál és neje, vétel 480 pengő.

Diós-dülő (szántó) id. Kutasi Pétertől Csertán János és neje, vétel 640 P.

Csoronika-dülő (szőlő) Kremsz Mária és tsaitól Csethe István és neje, vétel 4800 P.

Csurgó-dülő (szőlő) özv. Horváth Istvánnétól Zámbó Imre és neje, vétel 1568 P.

Tüskés-dülő (rét) özv. dr. Erreth Lajosnétól özv. Scholtz Gyuláné, vétel 12,191 P.

Közép-Daindol-dülő (szőlő) Bán Józsefnétől Schweninger József és tsa, vétel 1720 P.

Tüskés-dülő (rét) Kállinger István és nejétől özv. Scholtz Gyuláné, vétel 4800 P.

Téglaház-dülő (legelő) Kósi György és nejétől Szabó János és neje, vétel 1440 P.

Diós-dülő (szántó) Kiss János- Kovács István és neje, vétel P.

Havi-dülő (szántó) Horváth Kon Ferenctől Misángyi Mihály és je, vétel 2400 P.

Téglaház-dülő (szántó) fele kó Jánostól özv. Csefkó Já- é, öröklés.

Első-Makár-dülő (erdő), Csurülő (szőlő) 7/8 része Balato- Józseftól Krisztián Ferenc és öröklés.

Füzes-dülő (rét), Berek-dülő (rét), Déli-Megyer-dülő (szántó) Balatonyi Józseftól Krisztián Ferenc és tsai, öröklés.

Csoronika-dülő (szőlő) fele Lázár Páltól özv. Lázár Pálné, öröklés.

Csoronika-dülő (szőlő) Lázár Pál és nejétől Krisztián András és neje, vétel 1200 P.

Döghányó-dülő (szántó) Pécs város közönségétől, özv. Kram Jánosné, vétel 730 P 80 f., Szőke Józsefné, vétel 1440 P, Vörös Géza, vétel 1044 P, Zsovár József és neje, vétel 1178 P 56 f., Ábrahám Jenő, vétel 208 P 80 f., Vásárhelyi Ferenc, vétel 1135 P 20 f., Végh Mihály, vétel 1044 P, Fogarasi Alajos, vétel 1105 P 20 f., Rosenheim Ferenc, ajándék, Perecz György, ajándék, Bátori Sándor, vétel 1094 P.

Kálvária-dülő (szántó) Tankovics Márton és nejétől Tankovics József, ajándék, becsár 600 P.

Csurgó-dülő (szőlő) Bischof József és nejétől Orbán Lajos és neje, vétel 1120 P.

Bálics-dülő (szőlő) dr. Angyal Bélánétól a Miasszonyunkról nevezett női szerzetes rend, vétel 12,000 P.

Téglaház-dülő (szántó) Csizmadia István és nejétől Petrovics Sándorné, vétel 536 P.

Füzes-dülő (rét) özv. Jakobovics Mórnétól Pannónia sörfőző r. t., vétel 1000 P.

Kis-Balokány-dülő (szántó és rét) Renner József és nejétől Nagy János és neje, vétel 1920 pengő.

Bálics-dülő (szőlő) Weiszmann Imre és nejétől Varga János és tsai, vétel 5040 P.

Alsó-Makár-dülő (kert) Csánk Vilma és társától dr. Murányi Mátyás és neje, vétel 1800 P.

Alsó-Makár-dülő (kert) Csánk Vilma és társától Kovács József, vétel 1800 P.

Cerék-dülő (kert) fele Horváth Máriától Horváth Konrád és neje, öröklés.

Téglaház-dülő (szántó) Farkas Jánostól Kovács Ferenc és neje, vétel 420 P.

Diós-dülő (szőlő) Karch Gézától Bernics András és tsai, vétel 7000 P.

Alsó-Makár-dülő (szántó) Frank Antal és nejétől Tóth József és neje, vétel 1320 P.

Kis-Piricsizma-dülő (szántók) Bernics György és nejétől Koluátacz Sándor és tsai, vétel 1360 pengő.

Döghányó-dülő (szántó) Pécs város közönségétől Somogyi István, vétel 883.92 P, Bagoly Bálint vétel 905.20 P, Kunicz Imre, vétel 814.34 P, Nádasdi Lajos, ajándék, Farkas István, vétel 835.20, Horváth György, vétel 1020 P, Renner Dezső, vétel 1855 P, Zaklajda István, vétel 670 P, Márton András,vétel 835.20 P, Som József, ajándék, Makai Gergely, vétel 835.20 P, Buda Vendel, vétel 835.20, Nagy Lajos, vétel 1185 P 20 fillér.

Szigeti városi legelő, dülő, (szántó) Pécsváros közönségétől Hebenstreit Károly és fia cég, vétel 13920.60 P.

Nyugati-kőhid-dülő (szántó) 5/12 része Makai Mária és társaitól Schwarcz Mór, vétel 533.20 P.

Felső-Gyükics-dülő (szőlő) özv. Kovácsics Józsefnétől id. Misángyi József és neje, vétel 10,000 P.

Nagy-Daindol-dülő (szőlő) Szekeres Teréz és társaitól Grosz Tamás és neje, vétel 1200 P.

Diós-dülő (szántó) Zorg Antal és nejétől Kisiván József és neje, vétel 3680 P.

Tettye-dülő (szőlő) Sauerwein Gáspárnétól Blázsovics Ignác, vétel 10,400 P.

Aligvárom-dülő (szőlő) Piskur Istvántól Paripovics Szilárd és neje, vétel 2000 P.

Felső-Gyükics-dülő (szőlő) Rosver Bódogtól ifj. Sárosi István, vétel 5200 P.

Megvakult egy tanulóleány az iskolai kisérletezés közben

Zalaegerszeg, okt. 6. — Végzetes baleset történt tegnap délelőtt a zalaegerszegi leánytanonciskola egyik előadásán. A viz kémiai összetételét magyarázta a tanitó. Erre vonatkozóan kisérleteket is mutatott be a tanulóknak, akik körülállták az asztalt és közvetlen közelről figyelték a kisérlet minden részletét. Egyszerre a lombik szétpattant és az üvegszilánkok Fülöp Gizella 18 éves leányt a szemén megsebesitették. A leány rögtön panaszkodott, hogy nem lát. A tisztiorvos megvizsgálta, majd elvitték Nagykanizsára Schiller szemspecialistához. Az orvos megállapitotta, hogy a leány szemét igen sulyos sérülés érte és látóképességét nem fogja visszanverni.

A NAGY SZÜRET
Gigászi filmjáték.
Szombaton a PARKBAN
Vasárnap az APOLLOBAN.

APOLLO

Metro-Goldwyn-Mayer világattrakció!

Péntek-szombat, október hó 7. és 8.

FANAMET

SUDERMANN H. VILÁGHÍRŰ REGÉNYÉNEK „EGYSZER VOLT" FILMVÁLTOZATA

ASSZONY ÉS ÖRDÖG

Békebeli katona-dráma 10 felvonásban.

Szereplők:

LEO .... JOHN GILBERT
FELICITAS GRETA GARBO

BUDAPESTTEL EGYIDŐBEN! IRODALMI FILMESEMÉNY

Metro-Goldwyn-Mayer világattrakció!

Előadások: fél 5, 6, fél 8 és 9 órakor.

A két utolsó előadás teljes zenekarkisérettel!!

PARKMOZI: péntek október hó 7. **SZÜNET.**

Dr. Rada István kegyeletes emléke Pécsett

Pécs, okt. 6. — Amint megirtuk a Maurinum-Egyesület szentmise áldozattal fejezte ki a nagy halott jótevője iránt érzett háláját. Ő az első halottja a Maurinumnak. Emlékét a kezdő intézet falába helyezet emléktáblával örökiti meg.

A Maurinum vezetősége ma a következő levelet intézte a veszprémi székeskáptalanhoz:

„Főtisztelendő Székeskáptalan, Méltóságos Uraim!

Istenben boldogult Rada István dr. apostoli protonotárius, a veszprémi székeskáptalan prépost kanonokja elhunyta alkalmából a pécsi Erzsébet-Tudományegyetem mellett létesitendő Maurinum Egyesület és ennek vezetősége mélyen érzett, őszinte részvétét tolmácsolja, a veszprémi székeskáptalanak fájdalmában osztozván.

A megboldogult, nagylelkü elhatározással a Maurinum céljaira egyszer s mindenkorra 8000 pengő, alapitványi összeget adományozott. Ez az összeg a Pécsegyházmegyei Takarékpénztárban kamatozik és a jövő év tavaszán megkezdendő épités munkálataira fog fordittatni.

A pécsi Maurinum Istenben Boldogult Rada István dr.-ban, nemes lelkü jótevőjét gyászolja, akinek emlékét hálás kegyelettel őrzi. Nevéről szobát fog elnevezni, áldott emlékezetül.

Lelki üdvéért a mai napon szentmisét mutatott be, és ezután is imádkozni fog érte. Rada István dr. az irgalmas szeretet jótékonyságát gyakorolván életében, hisszük, hogy kegyes volt hozzá ítéletében az örök Isten, a Titkos Jelenések (XIV., 13.) szavaira gondolunk: „Boldogok a halottak, kik az Urban halnak meg..., mert cselekedeteik követik őket." Ő pedig sok jót cselekedett.

A Maurinum-ban állandóan élni fog I. b. Rada István dr. jótékonyságának emléke az ifju szivekben; az imádság és áldozat lángjaiban ápolásával leszünk hálásak iránta, nemes jótékonyságáért mindenkor, mig fennmarad az ő anyagi támogatásával is megépitendő Maurinum-intézet. Az ifju magyar szivek soha nem lesznek hálátlanok az Ur és a haza szine előtt."

Robbanás a Ganz-gyárban

A Dunántúl bpesti szerkesztőségének telefonjelentése

Budapest, október 6. — Borzalmas robbanás történt ma délután a Ganz villamossági r. t. Fény-utcai telepen. Wieser János előmunkás egy bádoghordót akart beforrasztani. Munka közben robbanás történt, amely Wieser Jánost, azonnal megölte, több munkást pedig életveszélyesen megsebesitett. A vizsgálat megállapitotta, hogy a halálos szerencsétlenség oka Wieser János előmunkás vigyázatlansága volt.

Rövidesen megtörténik a gyárvárosi templom alapkőletétele

Eddig 170.000 pengő áll rendelkezésre

Pécs, okt. 6. — A gyárvárosi templomépitési bizottság ma délután 4 órakor tartotta első ülését a városi székház kis tanácstermében. Az ülésen a város, mint egyur képviseletében ott voltak: Makay István polgármester helyettes, az egyházmegyei hatóság részéről Gebauer Miklós dr. pápai kamarás püspöki irodaigazgató, Szabó János dr. jogtanácsos, és Pilch Andor püspöki mérnök, a székeskáptalan részéről Beck Lajos kanonok, a székesegyházi uradalom részéről Fónay Lajos jószágigazgató, a D. G. H. T. részéről Bálványi Endre igazgatóhelyettes megbizásából Pogány László; a gyárvárosi iskolák részéről Szieberth Róbert felügyelő igazgató; a hivek részéről Vitéz Váczi Ferenc ig. tanitó, Czieg-ler Gyula állami tanitó, Nürnberger Lajos kereskedő, Pevny Károly laboráns bányamunkás és Sebestyén Károly adminisztrátor.

Az ülést Makay István polgármester helyettes nyitotta meg, üdvözölte a megjelenteket, majd részletesen vázolta a bizottság nemes hivatását. Megemlitette, hogy a templom épitését Virág Ferenc megyéspüspök kezdeményezte és a város szivesen vállalta a kegyuri tisztségét, mert tudja mily fontos érdekek füződnek a terv kiviteléhez. Bejelentette ezután, hogy az előkészitő munkálatok Sebestyén Károly adminisztrátor kinevezésével már megkezdődtek. A tervek is elkészültek.

Ezután a bizottság formálisan is megalakult. Elnök lett Makay István polgármester helyettes, társelnök lett Beck Lajos kanonok. A bizottság előadójául és jegyzőjéül Sebestyén Károly adminisztrátort választották meg.

A hivek részéről Nürnberger Lajos és Pevny Károly szólaltak fel. Mind a ketten hangsulyozták, hogy a gyárvárosi hivek a legnagyobb örömmel üdvözlik a templomépités tervét, különösen a plébánia müködésének megkezdését.

A hiveknek az az óhajuk, hogy a templom minél előbb létesüljön. Ezért még a legszegényebb hivek is már eddig is jelentés anyagi támogatást ajánlottak fel.

Ezután ismertették a már eddig rendelkezésre álló anyagi eszközöket. E szerint különféle adományokból 30,000 pengő folyt be. A székesegyház 80,000 pengő értékü épitkezési anyagot ajánlott fel. A város törvényhatósága 40,000, a D. G. H. T. 20,000 pengőt adományozott.

A templom épitkezés költségei 200—240,000 pengőre rugnak. Eddig körülbelül 170,000 pengő áll rendelkezésre. Tekintettel arra, hogy még tekintélyes összeg hiányzik

Pécs város katolikus hiveinek az áldozatkészségére is, igen nagy szükség van.

Erre való tekintettel a bizottság ugy határozott, hogy gyüjtőiveket fognak kibocsájtani. A bizottság végül arra az álláspontra helyezkedett,

szükség volna arra, hogy a templom alapkőletétele minél hamarabb megtörténjék.

Makay István polgármester-helyettes, mint a kegyur képviselője bejelentette, hogy ebben az irányban minden lehetőt el fog követni.

Lapzártakor arról értesülünk, hogy

ma este az egyik épitési bizottsági tagnál 5000 pengőt jegyzett egy áldozatkész hivő.

Ez élénken bizonyitja, a templom iránt megnyilvánult nagy érdeklődést.

Esztergályos János büntetését egy havi fogházra emelte fel az itélőtábla

Budapest, október 6. — (MOT.) Ma tárgyalta a királyi itélőtábla Gadó tanácsa Esztergályos János szociáldemokrata országgyülési képviselő rágalmazási bünügyét. Esztergályos János 1924. március 23.-án egy szolnoki népgyülésen beszédet mondott, amelynek során többek között azt a kijelentést tette, hogy a magyar kormány 1919. óta egyebet sem tett, csupán gyilkosokkal ölelkezett. A büntető törvényszék Esztergályos János képviselőt hivatalból üldözendő rágalmazás vétsége cimén 8 napi fogházra itélte.

Ma az első birósági itéletet **megváltoztatta a tábla és Esztergályos büntetését egy havi fogházra emelte fel.**

Az itélet indokolásában a tábla kimondotta, hogy Esztergályos kijelentései a nemzet rágalmazásának határán mozognak és sulyosbitó körülményeknek kell tekinteni a gyalázó kijelentéseket, mert nemzetgyülési képviselő tette. Az itélet ellen a vádlott a vád és a védelem semmiségi panaszt jelentett be.

A hercegprimási szék betöltése ügyében nincs döntés

Budapest, október 6. — A Magyar Kurir jelenti: Zichy Gyula gróf kalocsai érsek az elmult héten Budapesten tartózkodott és itt felkereste a pápai nunciust és a vallás és közoktatásügyi minisztert. Egyes lapok e tényhez rögtön hozzáfüzték azt a kommentárt, hogy a kalocsai érseknek hercegprimássá való kinevezése küszöbön áll.

Némelyek tudni vélik, hogy a kinevezés már meg is történt. A hirt kormánykörök nyomban megcáfolják. A Magyar Kurirt a legilletékesebb helyen felhatalmazták arra, hogy e híresztelésekkel ellentétben megállapitsa, hogy a kalocsai érsek budapesti utazása és a nunciusnál, valamint a kultuszminiszternél tett látogatása tisztán az uradalmi ügyeknek egy speciális megtárgyalásával volt összefüggésben. E tárgyalások alkalmával a hercegprimási szék betöltése még csak szóba sem került.

Egri és Fia Dr. Egri István
okl. gépészmérnök
VII, Rottenbiller-utca 28.
Telefon: József 318—01.
KÖZPONTI FŰTÉS VÍZVEZETÉK CSATORNÁZÁS

A pécsi ipartestület székházának tervpályázata.

Beérkezett 37 darab terv.

A bíráló bizottság *Márovits* Andor ipartestületi elnök, almási *Balogh* Loránt mérnöki kamarai kiküldött, *Tscheuke* Henrik, Mérnök- és Építész-Egyleti kiküldött, *Makay* István polgármesterhelyettes, *Kalenda* Loránt műszaki főtanácsos, *Károlyi* Emil, *Kristóf* Károly és *Piacsek* Virgil bizottsági tagok részvételével tartott záróülésén a kitűzött díjakat a következő terveknek ítélte oda:

LUTZ
LAKK- és FESTÉKGYÁR R.T. BUDAPEST VII. ÖRNAGY-UCCA 4.
Sikurit
TÖKÉLETESEN
VÍZHATLANIT
FALAT-BETONT-VAKOLATOT
Vezérképviselő:
BARTA BÉLA, BUDAPEST.

I. díj: „Egy filléres bélyeg".

II. díj: „Ősi város".

III. díj: „Kogi" jeligéjű pályamunkáknak.

A jeligés levelek felbontása után kitűnt, hogy **az I. díjjal jutalmazott terv szerzői Pilch Andor, Visy László és Gosztonyi Gyula pécsi építészek,** a II. díjjal jutalmazott terv szerzője *Francsek* Imre budapesti építész, a III. díjas tervnek pedig *Kollár* Gyula és *Zsigmondy* István budapesti építészek a szerzői.

A bíráló bizottság megvásárolta még 400—400 pengőért a „Sopiana" jeligéjű tervet, szerzője *Dümmerling* Ödön budapesti műépítész, az „Egyesült erővel" jeligéjű tervet, szerzője *Bayer* Lajos budapesti építész, továbbá a „Pécs 5" jeligéjű tervet, melynek szerzője *Szeghalmy* Bálint nagykanizsai építész.

A bíráló bizottság megdícsérte még a „Céh", „Rajzolt kör", a „Magyarnak Pécs", a „Céh 33", a „Törekvés" és a „Frickó" jeligéjű tervpályázatokat.

A nagysikerű tervpályázatra beérkezett munkák folyó hó 9-étől, szombattól kezdve 10 napon keresztül az Ipartestület tanácstermében lesznek kiállítva, ahol azok a hivatalos órák alatt, d. e. 8-tól d. u. 5-ig megtekinthetők. Folyó hó 25-től kezdve pedig a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet helyiségeiben lesznek a pályaművek kiállítva.

Hirdetmény.

A soproni „Gőzfürdő" tervpályázatának eredménye a kiküldött bíráló bizottság jegyzőkönyve szerint:

I. díjat nyerte a „Hűség" jeligéjű pályamunka szerzője, Thomas Antal építőművész, Budapest.

II. díjat nyerte a „Károlyvár" jeligéjű pályamunka, szerzője Körmendy Nándor építész, Budapest.

III. díjat nyerte az „In balneis salus" jeligéjű pályamunka, melynek szerzője: Brenner János és Szende László építészmérnök, Szombathely.

A pályatervek Sopronban február hó 14-től 24-ig és Budapesten a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletnél március hó 8-ig ki fognak állíttatni.

A díjat nem nyert pályatervek március hó 9-től április 9-ig a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletnél megfelelő igazolás ellenében tulajdonosaiknak kiadatnak. Április hó 17-től május hó 1-ig a Mérnök- és Építész-Egyletnél még át nem vett pályatervek Sopron szab. kir. város iktatóhivatalában vehetők át. Ezen időn túl a város a tervekért felelősséget nem vállal.

Sopron, 1929. évi február hó 9-én.

Dr. Thurner Mihály, polgármester.

Haidekker Sándor
R.-T.
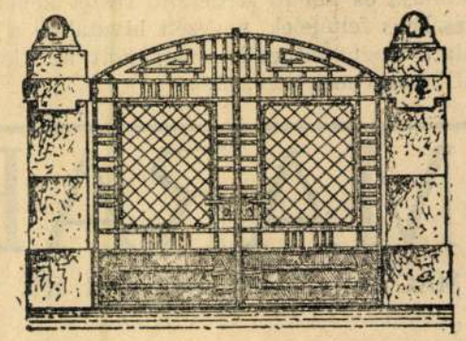
SODRONYMŰ
ÉS
LÁNCGYÁR
BUDAPEST
VIII, ÜLLŐI-ÚT 48/15.

IGAZGATÓSÁG: Budapest VIII, Főherceg Sándor-tér 4. Telefon: J. 1—14, 1—16.

PARAFAKŐGYÁR RT.
EZELŐTT KLEINER ÉS BOKMAYER

GYÁR: X, Noszlopy-u. 2. Telefon: J. 90—46.

Gyárt mindennemű hőszigetelő anyagokat, u. m. alacsonynyomású gőzvezetékek és készülékre „Emulgit"-jelű parafakőanyagokat, magasnyomásu vezetékek és készülékekhez tűzbiztos **THERMALIT**-anyagot, kovaföld szigetelőmasszát, vállalja az anyagok felszerelését. Hűtők szigetelése teljesen impregnált „Reform" parafakőanyaggal, hűtőcsövek és készülékek szigetelése. Külön építési osztály: Hő- és hangszigetelő válaszfalak készítése kazettás rendszerben parafakő- vagy kovaföldlemezekkel. Vasbetonfalak és mennyezetek, shedtetők, manzardok hőszigetelő burkolása. Sajtolt parafa parketta-padlók készítése. Gipsztábla- és rabitzfalak, valamint mennyeze ek készítése. Fehérmunkákkivitelezése.

Balatoni kikötők m. kir. Felügyelősége, Siófok. 521/928. II. számhoz.

Versenytárgyalási hirdetmény.

A Balatoni kikötők m. kir. Felügyelősége, a m. kir. Földmívelésügyi Minisztérium 18.366/1928. V. B. 2. számú rendelete alapján, a „Balatoni állami kotrók védelmét szolgáló, szétszedhető és hordozható hullámgát" vasanyagának, és pedig kb. 1600 kg laposvasnak, 12.100 kg hullámlemeznek, 20.000 kg szögvasnak, 12.000 darab

apróbb vasanyagnak (szögecsek) vállalati úton való beszerzése céljából, hivatalos helyiségében **1929. évi február hó 23-án, szombaton, délelőtt ½12 órakor**, nyilvános versenytárgyalás fog tartani.

A versenytárgyaláson az ajánlattevők, vagy azok képviselői jelen lehetnek.

Az ajánlati feltételek, valamint a kötendő szerződés mintája és annak kiegészítő részét képező általános és részletes feltételek nevezett hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők s ugyanott az ajánlati minta is díjtalanul megszerezhető.

A szabályszerűen felülbélyegzett ajánlatok, melyeket az ajánlati feltételek szerint és az előírt minta felhasználásával kell kiállítani, a fentjelzett napon délelőtt 11 óráig nevezett hivatal főnökénél nyujtandók be.

A szállítás időrendi és mennyiségi adatai a szerződés megkötésekor fognak megállapíttatni.

Siófok, 1929. évi február hó 7-én.

Balatoni kikötők m. kir. Felügyelősége.

VULKÁN GÉPGYÁR RT.
BERLIN ⊙ BUDAPEST V, VÁCI-ÚT 66 ⊙ WIEN

Szerszámgépek
fém és fa megmunkálására
Közlőművek (Transmissio)
Nyersöntvények
Fogaskerekek marása

Kazánházi szén- és salakszállító berendezések, drótkötélpályák, elevátorok, mindennemű transporteurök
Bányagépek és mechanikai szállítóberendezések gyára R.-T.
Ujpest, Baross-u. 94-98.
TELEFON: 67—33, 91—19.

MARABU
MAGYAR RADIÁTORGYÁR RT. BUDAPEST
KAZÁNOK ÉS RADIÁTOROK KÖZPONTI FŰTÉSEKHEZ, GŐZFŐZŐ-, GŐZMOSÓ- ÉS FERTŐTLENITŐ BERENDEZÉSEK. ICHOR, ORANIER, MARABU folytonégő kályhák.

SZEB
CEMENTIPARI GÉPEK ÉS FORMÁK. TELJES BERENDEZÉSEK CEMENTÁRUGYÁRAK ÉS MŰKŐGYÁRAK RÉSZÉRE. ÉPITKEZÉSI GÉPEK, KEVERŐK, FELVONÓK.
SZÁNTÓ ÉS BECK MÉRNÖK SPECIÁLIS GÉPGYÁRA BUDAPEST X, GYÖMRŐI-ÚT 76—78. TELEFON: J. 350—88, ÉS J. 390—34.

Pilch Dezső

Számonkérő szék

Irta Benda Jenő

Az elmult éjjel számonkérő széket tartott fölöttem Payot tanár ur, „Az akarat nevelése" cimü könyv tudós szerzője. Az akadémikusan rendszerető, aggodalmasan aprólékos mü eredeti első kiadása félszáz esztendővel ezelőtt jelent meg Franciaországban. A minden fényétől megfosztott éjszaka félelmetes csendjében az olvasott sorok betüáradatából elibém sürüsödik a századvégi tanférfiú fekete zsaketbe öltözött alakja. Magas, álló gallérjából felém forditja tüskés hajjal boritott fejét. Gömbölyü, keményitett kézelőjéből csontos ujja rám mutat s aranykeretes csiptetős szemüvege mögött villog a szeme, amikor megszólal:

— Azért irtam ezt a könyvet, hogy a századvégi ifjuságot óvjam az elléhásodástól és a szellemi elsekélyesedéstől. Utat mutattam a fiataloknak, milyen eszközökkel fejleszthetik ki magukban a komoly szellemi munkához és az emberhez méltó igazi élethez szükséges akaraterőt. Nos, uram! Kiváncsi vagyok rá, hogy ön miképpen sáfárkodott a legszebb éveivel. Minden ifju eljut egyszer az egész élete fölött döntő útelágazáshoz. Az egyik út a nyers materialista felfogás, a szellemi életet élő emberhez méltatlan gépies kenyérkereső munka tartó szellemi munkára való akarat, elkerülte-e az időt pocsékoló lustaság, az időt és az egészséget egyformán elpazarló érzékiség csapdáit? Szakitott-e a naplopásra csábitó cimborákkal, a korhely szórakozással, elkerülte-e a léha nőszemélyeket?

— Be kell vallanom, uram . . . sajnálom . . . de tetszik tudni: fiatalság bolondság!

— Az ilyen szólásmódok papagáj módjára ismételt ostobaságok. Ezek nem válnak bölcseséggé azzal, hogy olyan tekintélynek elismert vén szamarak ismételgetik meg őket, akik azon sajnálkoznak, hogy számukra az effajta bolondságok ideje már elmult. Ezekután lássuk, nem követte-e el a másik halálos bűnt! Nem forgácsolta-e szét az elméjét, volt-e jól kiválasztott célpontja, amely felé konok következetességgel törekedett, nem pazarolta-e idejét például arra, hogy egy délután tiz ujságot is elolvasson?

— Megvallom, engem mindig minden érdekelt, aminek valami köze van az emberekhez, ezért mindent elolvastam, ami az elmémet csábitotta. Tiz ujságot egy délután pedig már csak azért is el kellett olvasnom, mert magam is ujságot irok.

nyalását, de még nem érkezett meg a századvég mindentől megcsömörlött kételkedéséhez. Ő még hitt a szellem csodatevő erejében, hiszen látta maga körül a töméntelen csoda fölburjánzását. Középkori szentek égbe tekintő önkivületéhez hasonlit az a lelkendező mámor, amellyel dicséri a szellemi élet tiszta gyönyöreit. Minden áldozatot érdemes vállalni érte, hiszen a szellem teremtő ereje mindenható, ez lenditi az embert a szabadság és fejlődés utján feltartóztathatatlanul előre!

Payot ur, ha ma fölébredne, elcsodálkoznék és elborzadna rajta, hogy az ő korszaka óta a világ mennyire megváltozott. Mérgelődve látná, hogy az ugorkafára fölkapaszkodott senkik hatalmi gőgjükben milyen szemtelenül lenézik a szellem erőfeszitéseit. Nyugtalanul keresné, hová kotyavetyélődtek el azok a szellemi javak és erkölcsi értékek, amelyekért századokon át a legjobb és legnemesebb emberek ontották a vérüket. Értetlenül elámulna a mai nemzedék nyers erő kultuszán, a sportprimadonnák ünneplésén, hiszen ő fölényesen megállapitotta: „a legjobban edzett ember sem fogja futásban legyőzni a lovat, de még a kutyát sem, a gorilla pedig, ha viadalra kerül a sor, nem ijed meg a birkózótól". A tizenkilencedik század csodákat várt a huszad[illegible]

Pesti Hirlap. 1942. okt. 27.

Szinyei Merse kultuszminiszter a magyar művészet ujjászületésének utjairól

A Kormányzó Ur a Képzőművészeti Főiskolának a rektori diszjelvényeket adományozta

Az Országos Magyar Képzőművészeti Főiskola hétfőn tartotta évadnyitó ünnepi közgyülését, amelyen *Szinyei Merse Jenő* kultuszminiszter is megjelent. A közgyülést *Pilch Dezső* rektor nyitotta meg.

Szinyei Merse Jenő kultuszminiszter mondott ezután beszédet. Közölte, hogy a Kormányzó Ur az intézetnek fennállása hetvenedik évfordulója alkalmából a rektori diszjelvényeket adományozta. Elismerését fejezte ki a főiskola és a külföldi intézetek munkásságáért, majd többek között ezeket mondta:

— Vajudik körülöttünk a világ és ennek a vajudásnak mi magyarok is cselekvő, vérünket áldozó részesei vagyunk. Teljes hittel hisszük, hogy ebből a gigantikus küzdelemből megtisztulva és ujjászületve lép majd ki az emberi nem s igazi keresztény voltában bontakozik ki az uj, egészséges európai és benne a magyar élet. Az ujjászületéshez azonban szükséges a *lélek, az emberi szellem megtisztulása* is. Mi mágyarok sem elégedhetünk meg azzal, hogy vérünk áldozásával kivesszük részünket a küzdelemből. Miként fegyveres és gazdasági erőinket, akként szellemi energiánkat is a legnagyobb mértékben kell latbavetnünk emez egyetemes emberi cél érdekében.

— Minden igazi alkotó erő csak a faji tulajdonságokkal együtt s csak a nemzeti hagyományokon keresztül válhatik egyetemes emberi értékké. Ezért legszentebb kötelességünk, hogy a lehető legteljesebb mértékben segitsük elő *a magyar szellem nemzeti hagyományainak az érvényesülését és a faji géniusz kiteljesedését.*

— Az ujabb művészet története eléggé szakadozott ütemü, lázas fellángolások, fellobbanó ujrakezdések sorozata. Ennek legsulyosabb oka, hogy nem volt olyan intézményünk, amely koronkint összefogta és átadta volna a hagyományokat a következő nemzedékeknek, korszakoknak. Amig pedig ez meg nem történik, addig egységes magyar művészi fejlődésről egységes magyar művészi közizlésről s a művészetnek a köz szellemét formáló hatalmas szerepéről nem beszélhetünk. A Képzőművészeti Főiskolának elsőrendü feladata, hogy a magyar művészet hagyományait az ujabb hagyományokkal gazdagodva, átörökitse. Nem kivánom, hogy a főiskola bezárja kapuit az uj, külföldi áramlatok előtt, de ezek befogadása és értékelése nem elsőrendü feladata. Egyébként is ezt a célt szolgálják művészképzésünkben a külföldi Collegium Hungaricumok, ezeknek továbbfejlesztése fölötte kivánatos.

— A magyar művészképzésnek inkább arra kell több gondot forditania, hogy *ifju művészeink magyarságukban teljesen fölvértezve kerüljenek a külföld művészeti központjaiba.* Csak igy biztosithatjuk, hogy nem ragadják el őket az uj áramlatok s különösen a mi korunkban oly divatos művészi hitvallások. Az eddiginél fokozottabban mélyitsük el a művészifjuságban a nemzeti hagyományoknak, magyar történelemnek és irodalomnak, különösképen a hazai földnek és tájaknak, valamint a nép müveltségének, művészetének, költészetének, zenéjének, táncainak a megismerését, alkotó lelkébe való felszivódását.

— Művészetünk európai jelentősége is akkor szökik majd csúcspontjára, ha európai szinvonalu, de eredeti magyar világképet tud kifejezni. Elengedhetetlen azért, hogy *ifju művészeink mennél több időt tölthessenek a nép körében*, a néphagyományokban és táji szépségekben gazdag vidékeken. A jövő magyar művészet csakis ezen az uton születhetik ujjá és érheti el a minden izében magyar és mégis európai szinvonalat.

A kultuszminiszter kijelentette hogy szükségesnek tartja a művésztelepek megreformálását és átszervezését, gondoskodik belföldi ösztöndijak létesitéséről, hogy ifju művészeink járják be az országot, gazdagodjék lelkük a nép tiszta érzelemvilágában. Az ilyen ifjakat — mondta a miniszter — bátran küldhetjük majd a külföld fővárosaiba, a legforrongóbb szellemi központokba is.

Pilch Dezső rektor meghatottan köszönte meg a legmagasabb kitüntetést, amely az egyetemek kiváltsága. Soha nem muló hálával gondolunk — mondta — hős szeretett Kormányzó Urunkra és kivánjuk, adjon neki erőt, egészséget az Isten, hogy e nagy megpróbáltatások közepette vezérelje hazánkat egy jobb, boldogabb Nagy-Magyarország felé. A közönség hosszantartó lelkes éljenzéssel ünnepelte a Kormányzót.

Pilch Andor: épített

29-32

Mendöl Zsuzsanna: Pécs építészete a két világháború közötti

Magyar

Építőművészet Bp. 1983 83/2

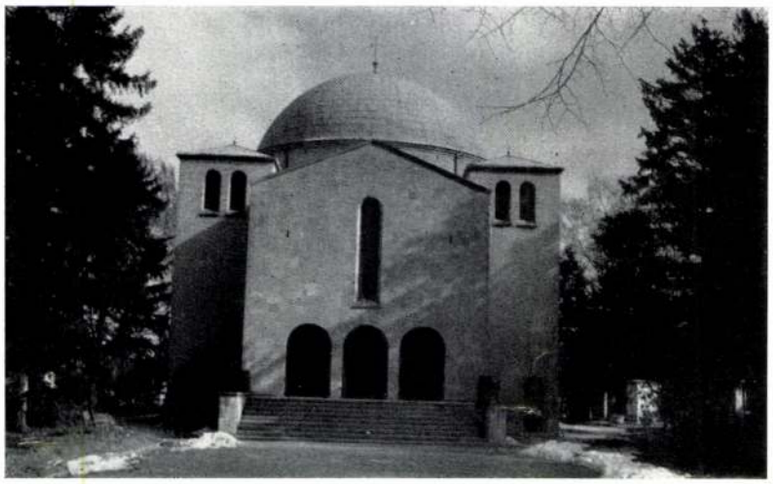

7

6

8

9

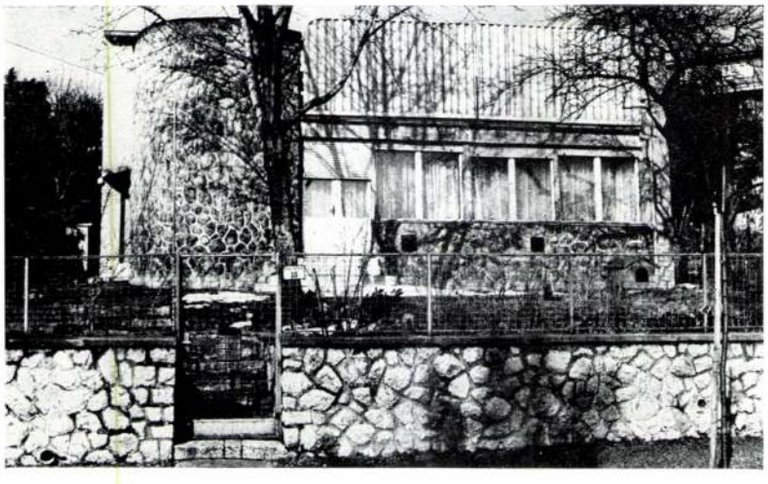

Nendtvich Andort (1895—1970) sikeres amerikai tervezői karrierjét félbeszakító betegség hozza haza a 20-as évek végén. A külföldről hazatért építészek közül elsőként nyílt alkalma arra, hogy Pécsett építhessen: Weichinger Károllyal közösen tervezett temetőkápolnája (1932—34) racionális téralakításával, zseniális alaprajzi megoldásával, s nem utolsósorban a pécsi történeti emlékekre is utaló formájával (allúzió Pécs török templomaira) sajátosan helyi ízekkel gazdagított modern építészet példájaként vált ismertté. A Mecseken létesítendő Üdülőszálló tervpályázatán (1935) Nendtvich Andor munkája Visy Zoltán és Lauber László közös terve mögé, a második helyre került.

A kiválóan tájba komponált épület Lauber—Nendtvich—Visy közös munkájaként valósult meg. Molnár Farkas Gosztonyi Gyulával közös pályatervvel vett részt ezen a pályázaton, mivel elsősorban pécsi építészek pályázhattak. A 30-as évek közepén igen rangos építészmezőny indul a tervpályázatokon egy-egy pécsi feladat elnyeréséért, ez adja a léptéket és normát a helyi építészeknek is. Weichinger Károly kiváló városrendezői munkáját és érzékét tanúsítja Pécs városképének egyik uralkodó motívuma: a Pálosok temploma (1937). A kőhomlokzatú csarnoktemplomban különösen a szentély megvilágítása mesteri. A korszak modern szellemű egyházi építészetének egyéni hangú kiváló példája. Weichinger Károly Nendtvich Andorral és Visy Zoltánnal közös, első díjas pályaterve alapján épült fel az egykori Uránia (ma Petőfi) filmszínház. (1936.) Téglaarchitektúrája a 30-as évek második felében az anyagközpontú, a természetes építőanyagokat a homlokzaton szóhoz juttató felfogású építőtevékenység egyik jellegzetes példája. A magánház, villaépítészetben Forbát Alfréd adja alkalmazásának szép példáját a Batsányi u. 15. házon 1936-ban. A pécsi zsidó szeretetotthon 1941-ben felépült emeletes sarokháza (Goldmark Károly u.) esetleg éppen Forbát korábban készített tervjavaslatának hatására kapott téglaburkolatot. Dulánszky Jenő a balokányi városi strandfürdő öltöző- és napozótribünjeinek adott nemes megjelenést ezzel az anyaggal, másrészt sajátosan helyi karaktert a Zsolnay gyár által ajándékozott korábban készült eozin-kapubejárattal (1933). Hoffmann László a Hullámfürdő gépházán és átépítésénél (1935) alkalmazta a téglaburkolatot, lakóházain előszeretettel hangsúlyozta az ablakokat két téglasávval (Damjanich u. 15.bejárat), Jurisich u. 6. (1934).

Nendtvich bérháztervei közül inkább külső képének megoldásával, s a telek maximális beépítésével tűnik ki az Alkotmány és Sánc u. sarkán álló (1940), az első emelettől levágott sarokkal visszaugró homlokzatú bérháza. A sarkon átforduló erkélyek motívuma, s a nagy első emeleti terasz visszatér a Mátyás Flórián útra tervezett szanatórium (1943) épülettervén is. Igényes részletképzése, plasztikai díszítése miatt kiemelkedő jelentőségű a Rákóczi útra tervezett Marsay Andor bérháza, földszintjén a Sopiane söröző vel (1944). Forbátnál már 1936-ban feltűnik, de inkább az 1940-es évek bérházain lesz néhány építésznél homlokzatalakító tényező a hálófülke vagy fürdőszoba körablakának alkalmazása. (Nendtvich Alkotmány utcai házán; Dulánszky Anna u. sarkán álló ház.)

Forbát Alfréd 1933-ban telepedett le Pécsett, 1938-ig dolgozott itt, s vett részt pályázatokon, de csak a bérház- és villatervezéssel nyílott alkalma hozzájárulni Pécs modern építészetéhez.

A Kaposvári utcában saroktelekre komponált villaépülete Bálványi tábornok háza (1934) szemlélteti a Bauhaus, Le Corbusier, valamint Wright építési elveihez felzárkózó egyéni formanyelvét: a terepadottságok jó hasznosítását, jó funkcionális alaprajzot, s az ezt kifejező homlokzatalakítást, végül a sarok loggiával történő kiváltását. A Mecsek oldalába épített villája (1936) az említett formajegyeken túl beépített bútoraival szolgálta a tér jobb kihasználását, lakóinak kényelmét. Más városokba is készített terveket (Mohács, Budapest), tervpályázatokon is sikeresen szerepelt, belső átalakításokat is vállalt, számos bútorberendezést tervezett a pécsi Asztalosmesterek Szövetkezete számára. Pécsre tervezett bérházai közül városképileg a legjelentősebb az Ügyvédek Nyugdíjintézete megbízásából a Rákóczi és Felső-Malom utca sarkára épült (1937). A sarok enyhe hajlású ívvel levágott földszintjére üzleteket helyezett, saroploggiák levegőssé teszik az épület megjelenését. Nem kerülte el az emeletráépítést a Bajcsy-Zsilinszky utcában (3.) épített bérháza sem. Jó alaprajzával, homlokzatának egyszerűségével, finom megmozgatásával korának legjobb modern szellemű bérházai közé számít Forbátnak a József u. 11. háromszintes lakóháza (1937). Végül is hat villaépülete és ugyanennyi bérháza épül fel és áll ma is kis átépítéssel vagy emeletráépítéssel Pécsett.

A zsidóellenes törvények miatt számos megbízástól elesett: 1937-ben Pécs új rendőri székházára hirdetett pályázaton is eredményes volt, de megbízását éppúgy megvétózták, mint a megyeri kertváros típusházai számára az OTI megbízásából készített nyertes terveinek megvalósítását, jóllehet már a részlettervek készítésével is megbízták. Munkalehetőségeinek ilyen beszűkülése miatt emigrált Svédországba 1938-ban.

Molnár Farkas (1897—1945) 1935—40 között — jóllehet több pécsi építészeti pályázaton részt vett s ért el sikert — Pesten élt s dolgozott. Tudomásunk szerint csupán egy villaterve épült fel Pécsett: Kürschner Manó megbízásából a Magaslati útra (Surányi út 18.; 1940). Délre szalagablakkal felnyíló fekvő hasáb és hozzá nyugatról kapcsolódó terméskő félhenger függőlegesének ellentétére épül tömeghatása. Beosztása énekesnő használójának igényeire és életmódjára szabott: legfőbb tere a kis házi hangversenyekre alkalmas utcára néző nagy szoba, míg a lakóhelyiségek a kert felé nagy terasszal kapcsolódnak a természethez.

A 30-as évek modern áttörésének már említett közismert reprezentatív példáihoz a helyi építészgárda is számos jó épülettel zárkózott fel. Hoffmann László (1897—1942) műegyetemi tanulmányait követő rövid müncheni tanulmányút után munkásságát mindvégig Pécs szolgálatába állította: tervezői, s mint vállal-

kozó, kivitelezői munkát is végzett. A már említett épületeivel az eklektikától befolyásolt új építés felé tájékozó felfogású épületekkel indult (villa, Mikszáth u. 3.) s jutott el a 30-as évek elején a funkcionális, racionális építészethez. Villaépületein mindig aprózottabb és mozgalmasabban kezeli az épület tömegét, mint a Bauhausban járt építészeink, ablakformáinál családi házakon gyakran alkalmaz zsalugátert vagy a sokszelvényű hármas osztású, téglasávok közé fogott ablakot. Családi házai közül számos az utóbbi évek gátlástalan átépítőkedvének esett áldozatul: Damjanich u. 15. (1936), Kaposvári u. 20. (1935), de épségben áll még a Batsányi u. 10. 1936-ban épült, a Tér és Formában is publikált villája. A megyeri kertvárosba épített iskolája továbbfejleszthető, bővítések helyét megtervező alaprajzával, a saroktelekre előnyösen komponált tömegével tűnik ki. Karakteres hatásában kis rézsűjű, előreugró tetőknek van jelentős szerepe. Léptékrendjével, tégla-architektúrájával a köréje épülő családi házak világához igazodott. 1929—1933 között Hoffmann László hatféle családi ház típustervet készített az Országos Takarékpénztár, valamint a Kereskedelmi és Iparbank Nyugdíjintézete megbízásából a megyeri kertváros részére, jó beosztású két-, három-, négyszobás összkomfortos házakat, ikerházat, emeletes háztípust, sőt a 30-as évek második felében a falukutató írók mozgalmával párhuzamosan az építészetben újra tért hódító a népi építészetre hivatkozó törekvések hatására — lekontyolt nyeregtetős, íves árkádos pitvarú lakóházat, általában 100 négyzetméter fölötti alapterületű lakásokkal, amelyeknek ára 6000 és 10 000 Pengő között mozgott típustól függően. Úgy tűnik, ezekből a típusterveiből csupán a lekontyolt tető alatt manzard szobával bővülő házaiból került néhány kivitelre. A harmincas évek végén ez a népi építészetre hivatkozó nemzeti karakterű modern építészeti törekvés jegyében akadályozták meg, hogy Forbát típustervi megvalósuljanak. Csupán egy-két épségben maradt példája látható ma az e szellemben született kertvárosi lakóházakból: a ház keskenyebbik oldalával fordul az utcára, zöld zsalugáteres ablaksora felett az oromfal padlásablakai között sgraffitto magyar ornamens van: szívből kinövő virágmotívum az építés évével: Anno Domini 1939.

Kétségtelen, hogy kertváros a háztípusok variálásával, egységes kerítésekkel, a részletek összehangolt megtervezésével igényes és mintaszerűen kialakított telep volt. A modern építészet tiszta geometrikus szellemben komponált villaépületei a magaslati úton és a Hadapród iskolától nyugatra fekvő tisztviselőtelepre jellemzők.

A tehetséges Visy Zoltán (1903—1938) nemcsak számos kiváló építész munkatársaként vett részt a város modern szellemű alakításában, hanem néhány műszaki feladat önálló tervezésével (Pécsi repülőtér hangárja, 1934; Mentőállomás, 1936), valamint néhány bérház építésével is (Percel u. 11—13., Petőfi u.; 1937—38).

Dulánszky Jenő (1901—1981) városi építészmérnök egyszerű, jó arányérzékkel készült városi fürdőjét a Tér és Forma 1933/10. száma méltatta. Épületének osztatlan sikere hatására kapott megbízást 1933-ban a Pius gimnázium (a mai Tanárképző Főiskola) sporttelepének megtervezésére.

Gosztonyi Gyula (1904—1962) már említett épületein és a vízilépcső, sétatérrendezési munkái mellett a székesegyház mérnökeként annak műemléki felmérését rendezte, s Pécs műemlékeit, régi művészetét dolgozta fel publikációban, megszervezte Pécsett a Felső Építőipariskolát, amelynek igazgató tanára volt (1936—1944) között. (Az iskola a Bástya u.—Sörház utca sarkán volt.) 1937-ben néhány jó bérház tervezésével működött közre a pécsi lakáshelyzet javításában (Kulich u. 10. 1937; Mátyás kir. u. 5. 1940). A megyeri kertvárosba tervezett templomépületének egyszerű formáit a súlyosodó gazdasági viszonyokkal indokolta „Pécs, a templomok városa" című, e folyóirat hasábjain (1941/42) közölt cikkében. (A háború után Argentínában az első atomerőmű tervezője volt, s mint az Argentín Építési Minisztérium osztályvezetője halt meg egy európai körutazáson.) (Az információkat az építész testvéröccsének, dr. Gosztonyi Miklósnak köszönöm.)

Pécs modern szellemű egyházi építkezései közül a városképileg egyik legjelentősebbet ismét külső tervező készítette: Körmendy Nándor a Széchenyi téren Gázi Khászim pasa dzsámijának bővítését nagy félkörívű felülvilágítós árkádokkal szegélyzett, kifelé zárt toldalékkal oldotta meg (1938—40).

A pécsi magánépítkezéseket ellátó tervezők között a modern építészethez zárkózott fel jó épületekkel Ludwig Károly is. Az Irányi Dániel tér 4. kétemeletes, földszinti üzletsoros bérháza mellett legkiválóbb épülete Nendtvich Rákóczi úti épületeihez kapcsolódó háromszintes, franciaablakos, sarokerkélyes bérháza (Rákóczi út 82. és Koller u. sarok).

Tepes Ferenc (1892—1961) mérnök is túlnyomóan kivitelezőként működött közre Pécs új épületeinél. Pilch műtermében indult, 1928-tól dolgozott önállóan. Tervei szerint épült 1934-ben Pécs egyházmegyei papi otthon épülete, amely ma a Dunántúli Napló című napilap szerkesztősége.

1937—43 közötti időszak belvárosi bérházépítkezéseinek tervezői között említhető még Tarai Lajos, ifj. Juhász Ferenc, Vargha Jenő, Haraszty Károly, számos jó kivitelező cég, vállalkozók, akik az építés technikai színtjét biztosították: elsősorban az országos hírű Marsay-Ludwig cég, majd Tarján Benő, Károlyi Emil, Hartay Jenő, Langha Ferenc. Ez utóbbi, akinek Gábor u. és Munkácsy utca sarkán álló épületét első pécsi társasházként közölte a Tér és Forma pécsi száma — egész utcákat épített fel 1938—42 között: a Gábor és a Toldi utca bérházsorát, egyes épületeket a Geisler és a Munkácsy utcában is.

Egyszerű homlokzatokon túlnyomóan az ablakok vízszintes összekötéséből alakuló sávozás, a kőlábazatok, kapukiképzés, ablakosztás adja az alakítás eszköztárát. A lakások beosztásában olykor a mély teleképítés miatt előálló hallhelyiség, s a konyháról nyíló cselédszobák szokványa okozott problémát. A lakások mérete és kivitelezésük színvonala teszi értékessé számunkra ma is ezeket az épületeket.

Korszakunkban működő számos építésznek már a háború előtt lezárult pályája (Pilch, Visy), másokét a háborús események szakították félbe (Forbát, Gosztonyi külföldre kerül), Hoffmann László és Molnár Farkas a háború áldozata lett. A város építéstörténetének e gazdag korszakából Dulánszky Jenő, Nendtvich Andor, Kőszeghy Gyula a háború utáni építészetünk alakulásának is közreműködője volt.

A kortárs sajtó teljesebb áttekintése és további kutatások e korszak eseményeit, emlékeit másképp is súlypontozhatják, egyes építészek munkásságának teljesebb megismerése értékelésén alakíthat. A helyi építészek munkássága e korszak itt megvalósult reprezentatív, közismert példái mellett is figyelemre méltó, s néhány villa- és bérházépületet meg kéne menteni a magánépítés anarchiájától.

Mendöl Zsuzsanna

Köszönetet mondok Dulánszky Jenő építészmérnöknek, dr. Gosztonyi Miklósnak és Erb Jenőnek a közölt adatokért és a kölcsönadott dokumentumokért.

Fotók: Mendöl Zsuzsanna és Tillai Ernő

10. Wichinger Károly: Pálos templom terve, Pécs, 1937
11. Weichinger Károly: Pálos templom, Pécs, 1937
1. Benkhard Ágoston—Cserba Dezső, Vákár Tibor tervezőtárs: A Vigadó előtti tér rendezése, Budapest, 1941

10. Károly Weichinger: Projet de l'Eglise Paulinienne, Pécs 1937
11. Károly Weichinger: Eglise Paulinienne, Pécs 1937
1. Ágoston Benkhard—Dezső Cserba, Tibor Vákár co-dessinateur: L'aménanement de la place située devant l'immeuble « Vigadó » (la Redoute), Budapest 1941

10

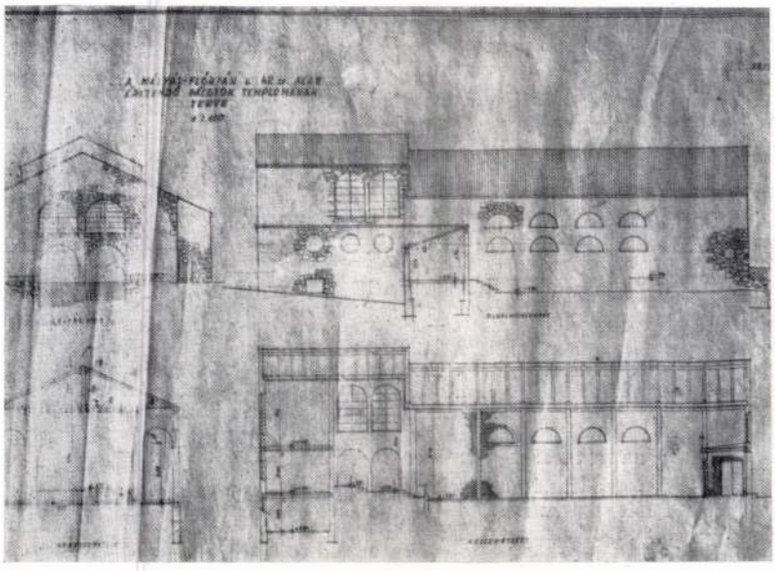

11

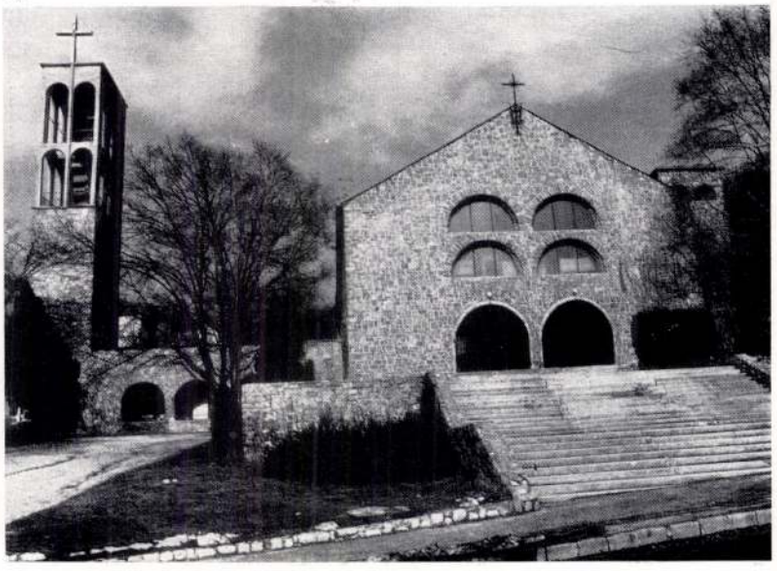

Pécs építészete a két világháború között

Pécs a két világháború között tette meg a legnagyobb lépéseket nagyvárosi fejlődése útján: a közműhálózat, főként a csatornák kiépítésével, a középkori belvárostól keletre és délnyugatra eső területek tervszerű beépítésével, a jövő városfejlesztésének irányát és területeit kijelölő (megyeri kertváros, villatelepek) rendezési és szabályozási tervekkel, utak építésével. A terjeszkedő város ekkor veszi birtokba a Mecseket. A városképben ma is hangsúlyosan jelentkező bérházépítés mellett a kulturális és sportlétesítmények kiépülésének időszaka ez: Pécs ekkor válik „magyar Heidelberggé" az iskolák — s a püspökváros tradícióihoz méltó és a korszak feudális restaurációjából következő nagyszámú templomépítéssel —, a templomok városává. Jelentős a korszak műemlékvédelmi, régészeti feltáró és tudományos munkája is. A közlekedés és az ipari fejlesztés igényei (repülőhangár, autóbuszgarázs, mentőállomás, kokszmű) és a modern építés forrásától érkezett kiváló építészek segítették az új építés elveinek térhódítását, meggyökerezését.

A modern építészet térhódításában vidéki városaink közül elsőként Pécs zárkózott fel a fővároshoz. Ezt a tényt ismeri el a Tér és Forma című folyóirat 1937/4, Pécs új épületeit bemutató különszám, amikor „... elsőként sikerült egy egész számot vidéki anyaggal megtölteni." „... Pécs városa megértő, korszerűen gondolkodó polgármester vezetése mellett, kitűnő műszaki osztálya és biztos, jó érzékkel megválogatott magánépítészgárda közreműködése által olyan komoly értékekkel gyarapodott, amelyeket érdemes volt... külön vidéki szám keretében közreadni."

Korszakunk első évtizedében pedig itt is a Horthy-reakció hivatalos kultúrpolitikájának az eklektikát felújító szellemisége érvényesült. Pécs 1921 augusztusában szabadult fel a szerb megszállás alól, így az építőtevékenységre mostoha háborús évek némiképp meghosszabbodtak. A felszabadult város első gesztusa, hogy az elcsatolt Pozsonyból menekült Erzsébet tudományegyetem Pécsre helyezését kérje.

1923-ban az egyetemet mindhárom karával fogadni tudja a város, s az ugyanekkor újra megtelepülő Pálos rend sem hozza meg azonnal az építőtevékenység fellendülését. Az egyetemet a háború kitörésének idejére felépült új iskolaépületekben helyezték el, amelyeknek tervezője a város — már korszakunkat megelőzően is — sokat foglalkoztatott építésze, Pilch Andor (1877—1936) volt. Őt bízták meg az egyetem által használatba vett egykori főreáliskola környékének egyetemi negyeddé építésének tervezésével, valamint a tőle északra eső terület, az Irányi Dániel tér épületeinek megtervezésével. Pilch Andor működésének java a város építési konjunktúrájának időszakára esett, így korszakunkra a városképben már számos hangsúlyos épületével volt jelen. Neki volt köszönhető a szecesszió megjelenése a városképben. Sok feladatát valószínűleg rugalmasságának, alkalmazkodó képességének köszönhette, a korszak építészeti áramlatait mértéktartóan tudta adaptálni. A háború utáni eklektikájában tulajdonképpen keveset használt fel a történeti stílusok eszköztárából: a barokkból a nagy, tört vonalú, mozgalmas kapcsolású tetőket őrizte meg, s a tömegelrendezést, homlokzatainak tagolására inkább a klasszicizálás volt jellemző, amibe belevitt valamit a századforduló útkereső törekvéseiből (a Vágó fivérek vonalából), geometrikus részletképzéséből.

A munkanélküliség enyhítésére a kormány közmunkák kiírására utasítja a városokat, s erre a célra hitelt helyezett kilátásba. Pécs 40 lakás felépítésére, valamint a málomi, keszüi, nagyárpádi törvényhatósági utak felépítésére kért hitelt 1924-ben. A városi bérházat végül az Irányi Dániel téren 26 lakással Pilch Andor tervei szerint, 1926-ban hihetetlenül gyorsan, 54 nap alatt építették fel. A telket három oldalról nagy mélységgel körülépítő épületének hatalmas tömbjét a sarkokon hengeresen kiugró, több emeletet átfogó zárt erkélyekkel, loggiákkal, különféle alakú nyílásokkal tette változatossá.

Az Országos Stefánia Szövetség Anya- és Csecsemővédelmi Központja terveinek elkészítésébe (1927) Pilch bevonta az irodájába lépő két fiatal építészt: Visy Zoltánt (1903—1938) és Gosztonyi Gyulát (1904—1962) is. Ugyanők voltak a munkatársai Pilchnek a gyárvárosi neoromán stílusú templom és plébánia tervezésénél (1927—28). A város vallási múltját, kultúráját jelképező románkori székesegyház, s e korszak egyházművészete is e stílusjegyek életben tartását sugallta, így a helyi tervezők mellőzésével juttatta ismét szóhoz e stílust akadémikus tisztasággal megfogalmazó Fábián Gáspár a jezsuita (Pius) templom tervezésénél (1932). A templom kötött rendszerű boltozata vasbetonból készült.

A 20-as években elsősorban a különféle intézmények, s a hatalom szervei tudtak építkezni: a MÁV 1923-ban saját fővárosi tervezőjével, Kotál Henrikkel készíttette a 104, túlnyomóan kettő- és háromszobás lakást magába foglaló sarokbérház tervét (Mártírok útja—Kandó Kálmán u. sarok). Korszakunkra jellemző pécsi gyakorlat: a saroktelkeknek a sarok ferde levágásával történő beépítése, a sarok hangsúlyozására — itt jelentkezik először. Ezek a hangsúlyos indítások a bérházépítésre kijelölt területeken mind megjelentek, csupán később inkább ívesen fordítják át, törik meg a hosszú épületszárnyat a sarkon.

A Hadapród iskola Alpár Ignác tervezte eklektikus palotájához igazodva tervezte meg 1924-ben Kőszeghy Gyula az iskola tisztjeinek lakóházát — mindkét épület ma átépített külsővel áll.

Hoffmann László (1897—1942) az Americanum fiúnevelő intézetének a történeti stílusokra csak oromzatokkal, rizalitokkal utaló, terméskő lábazatos épületét 1925-ben építette fel. (Jókai utca 8.)

A főváros harsányabb eklektikáját képviselte a Dümmerling Ödön tervei szerint 1927-ben épült 4. Csendőrkerületi Parancsnokság (Kilián u. 3.).

1928-ban Pécs város szabályozására hirdetett országos tervpályázaton Dörre Endre—Kőszeghy Gyula—Weichinger Károly közös pályaterve első díjat nyert. Tervük az utcák vezetésében a rétegvonalakhoz igazodott és a kiírás szerint tekintettel volt „a városban mindenféle adott szép kilátás megőrzésére és kiaknázására". Kijelölte a továbbiakban beépítendő területeket: a megyeri kertváros helyét, a gyárvárost, amelynek temploma ekkor már megépült, s a bányatelepek irányában pedig a munkáslakótelepeket, amelyekből a 20-as évek elejére már megépült a közép-meszesi ikerházas telep — a Marsay (Márovits) vállalkozó-kivitelező cég első munkájaként.

A következő évben a Magyar Művészetben Kalenda Lóránt műszaki tanácsos ismertette Pécs eddigi fejlesztését és a további terveket.

A negyed centrumának ekkor jelölték ki a mai Köztársaság teret.

Ez a városrendezési terv határozta el a Széchenyi tér rendezését, teraszos kiképzésére Dörre—Weichinger—Kőszeghy—Dulánszky közreműködésével készült tervek (1930), megvalósítására csak a budai külvárosi temető felszámolását követően, annak köveinek felhasználásával került sor (1936). Ezzel egyidejűleg foglalkoztak a belváros másik szép terének, a parkos Sétatér rendezésével, kiépítésével. Gosztonyi Gyula tervei szerint 1933-ban megépül a vízilépcső, Kalenda Lóránt és Kőszeghy Gyula tervei alapján rendezték a tér alsó és felső részét (a 30-as évek közepén felújították a Megye lépcsőt is).

Az 1928-as városrendezési terv egyik javaslata most van megvalósulóban: ez a terv vetette fel a gondolatát s Kőszeghy Gyula 1938—42 között több javaslatot is készített a középkori városfal kiszabadítására, s a hozzá kapcsolódó parko-

1. Kőszeghy Gyula: A pécsi egyetem jogi karának épülete, 1932
2. Weichinger Károly—Nedtvich Andor—Visy Zoltán: Uránia (ma Petőfi) mozi, Pécs, 1936

1

1. Gyula Kőszeghy: Bâtiment de la Faculté de Droit de l'Université de Pécs
2. Károly Weichinger—Andor Nendtvich—Zoltán Visy: Le cinéma Uránia (nommé aujourd'hui Petőfi), Pécs 1936

2

sított bástyasétány létesítésére. 1942-re már a szanálandó területek kisajátítási terve is elkészült, Gosztonyi Gyula pedig tanulmányt írt s javaslatot tett a szigeti városkapu rekonstrukciójára.

Az 1928-as szabályozási terv határozta el a Balokány sporttelep és fürdő létesítését. A Mecsek kultuszát a város jövendő villatelepének a Mecsek oldalába helyezésével kívánták elősegíteni, ennek érdekében kitűzték a hegyvidék déli lejtőjén a főbb pontokat érintő magaslati kilátó útvonalat.

A pécsi városkép jellemző motívumává lett vízilépcső lebontását elöregedett konstrukciója miatt az újabb parképítő és forgalomszervező tervek már elhatározták. A magaslati út egykori szépségét azóta a beépítésmód anarchiája devalválta.

A város idegenforgalmának növelése érdekében az elkövetkező évtizedben számos építménnyel, utak létesítésével kapcsolják a hegyet a városhoz. 1931-ben Visy Zoltán tervei szerint felépült a Mecsek Egyesület jubileumi turistaháza a Dömörkapunál. A Mecsek kapu romantikus, terméskő kulisszaarchitektúrája Kőszeghy Gyula díjnyertes pályaterve (1937) alapján készült. Hoffmann László magánmegrendelésre építi fel a historizáló Ilona pihenőt a Mileva úton 1935-ben.

Kőszeghy Gyula tervezte Pécs város Vegykísérleti és üzemi bérházát (Zólyom u. 2.—Bajcsy-Zsilinszky u. 33., 1929/30), földszintjén öt üzlettel, az emeleten irodákkal és három-, négyszobás lakásokkal. Az épület harmonikus megjelenésében mozgalmas, a népi építészetre utaló, huszártornyos tetőinek van szerepe, a földszint kiemelt arányának, az ablakok jó ritmusú kapcsolásának, a lépcsőház ívelt kiugratásának. Az ablakok alatt növénydíszes pirogránit betéteket alkalmazott, s csupán a legömbölyített sarok hangsúlyozására a felső emelet balkonjának fülkéibe állított vázák hatnak historizáló ballaszként. A részletképzés (ajtók, lépcsőház korlátja) gondossága emeli ki korának átlagából. A földszintjén levő gyógyszertár pirogránit felirata is jól illeszkedik az épülethez, ez utóbbi épp most kerül veszélybe a gyógyszertár megszüntetésével.

A 48-as tér nyugati falát alkotó Jogi Kar épületét Kőszeghy 1932-ben tervezte. Terméskő lábazatával, félköríves nyílásrendjével alkalmazkodik a tér meglevő neoromán épületeihez is, zárt falsíkjai tömbszerűségét hangsúlyozzák, a terméskő anyag hangsúlya az épület formai kialakítása a 30-as évek klasszicizáló tárgyilagos építészetének jellegzetes példájává teszik. Pirogránit reliefekkel a szobrászatot is alkalmazta az épület rendeltetésének szimbolikus kifejezésére.

Kőszeghy lakóépületei jó alaprajzi elrendezésükön túl főként a mázas kőgyurma és pirogránit homlokzati-alakító felhasználása miatt figyelemre méltók. (1930. Kilián u. 4.) egyetemi tanárok lakóházán (Ludwig Károllyal közös terv), pirogránit relief-kereteléssel készült modern tömeghatású villája (1935: Fogarasi utca 3.), Sikorszki Tádé részére tervezett bérházon a Kulich u. 12. (1937), s a Rákóczi úton a lebontott egykori Mátyás király fogadó telkére épített bérházsoron (erkélyrács, burkolat), a 41. számú épült tervei szerint (1940). (Négy különböző építész munkája összehangolt kiképzéssel és anyaggal készült.)

Az 1920-as évek szűkös anyagi-építési lehetőségei, építészképzése, hivatalos iránya nem hatott vonzóan a fiatal generációra, ezért fokozottabban keresték a külföldi stúdiumok lehetőségét. Forbát Alfréd (1897—1972), Molnár Farkas (1897—1945) és Breuer Marcell (1902—1981) csaknem egyidőben indultak el szülővárosukból s lettek a konstruktivista törekvéseket szintetizáló weimari, majd dessaui Bauhaus tagjai. Szerepük közismert a 30-as évek modern magyar építészetének megszületésében, a CIRPAC és kiállításainak magyar munkásságának megszervezésében, elsők között voltak, akik a 30-as években a Bauhaus eszméi szerint építettek, terveztek hazánkban. Úgy tűnik, közülük leginkább Forbát tartotta a 20-as években is a kapcsolatot szülővárosával. Hazalátogatásai alkalmával magánmegrendelésre készített lakóházterveket, Pécsre 1923-ban üzletház tervét, s más vidéki városokba, ezek terveit 1969-es darmstadti retrospektív kiállításán is szerepeltette (valószínűleg ideál-tervek maradtak). Pécsett a Képzőművészek és Műbarátok Társaság kiállításain fotókon és tervekkel mutatta be külföldön készült munkáit. A modern építészet új példái nem csupán folyóiratokon át, s a főváros új épületeivel hatottak, az említett pécsi építészek személyes eredményei is hitelesítették azokat.

4 3

5

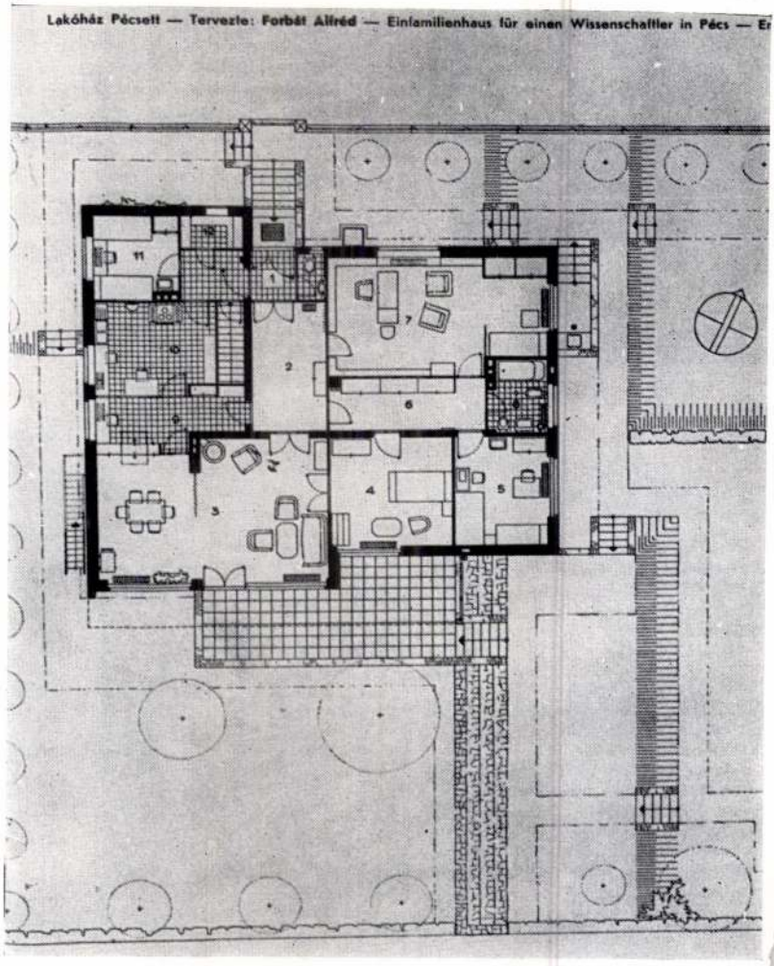

3. Visy Zoltán: Mentőállomás, Pécs, 1936
4. Forbát Alfréd: Villa a Kaposvári utcában, Pécs, 1934
5. Forbát Alfréd: Batsányi utcai villa alaprajza, Pécs, 1936
6. Nendtvich Andor—Weichinger Károly: Temetőkápolna, Pécs, 1932—34
7. Forbát Alfréd: Villa a Batsányi utcában, Pécs, 1936
8. Forbát Alfréd: Nyaraló a Mecsek oldalában, Pécs, 1936
9. Molnár Farkas: Villa a Surányi utcában, Pécs, 1940 (Fotó: Kőhegyi Zoltán)

3. Zoltán Visy: Station d'ambulances, Pécs 1936
4. Alfréd Forbát: Une villa dans la rue Kaposvári, Pécs 1934
5. Alfréd Forbát: Plan d'une villa de la rue Batsányi, Pécs 1936
6. Andor Nendtvich—Károly Weichinger: Chapelle de cimetière, Pécs 1932—34
7. Alfréd Forbát: Une villa dans la rue Batsányi, Pécs 1936
8. Alfréd Forbát: Maison de plaisance au flanc du mont Mecsek, Pécs 1936
9. Farkas Molnár: Une villa dans la rue Surányi, Pécs 1940 (photographie de Zoltán Kőhegyi)

Pilch Andor

Épitett

meghalt 1936-

ban.

Pécsi kiáll. Eat

1938

Pilch Andor

ejutért

terverte az alábbi kutat, mely a pécsi varosháza előtt áll –

Hézag (Nikelszky Géza): A Zsolnay-kut. Pécsi Napló 1926. szept. 30.

Nikelszky Géza:

Zsolnay Vilmos emlék-kutja.

Pécsi Napló

1930. jun. 1.

A kut már 1913 ban elkészült, de csak 1930-ban állitottak fel

Pilch Andor
építész
lakik: Pécs, Vörösmarty
u. 5.

Pécsi KMT műveszi-
tagja 1933

Pálch Andor

építész Pécs

Részt vett a pécsi
ligetrendezési és nyitott
uszoda tervpályázatán

MAGYAR·EPITOMUVESZET
1927. 2. sz. 31 l.

MAGYAR·FÉLTÓMŰVÉSZET

Pilch Andor
pécsi építész

Irod
2

Nyáry Pál -
A pécsi réf. egyház
tört. Pécs 1908.
35. l.

o P. – t

engöt fölvetten

5 30 jun. 12.

Hoyos Józse

Ajtay *József* (* 1876). Közíró, hírlapi és publicisztikai író, irodalomtörténeti és nemzetközi irodalmi kérdésekről és a világirodalom egy-egy kérdéséről, újabban nemzetközi és szociálpolitikai kérdésekről.

Ajtódörgés. Vasból v. bronzból készült gyürü, v. lánczszemekben alkotvasalás, melyet aby czélból erősítenek az ajtószárnyra, hogy azzal zsineget lehessen.

Ajtony (*Odolum, Arkum*). Sz. István korában a Maros alsó folyásának hajdan nemzetség neve. 1028. lázadt a király ellen, aki csatában meg is ölte ellene. Csanád legyőzte és megkaptta birtokait. A név török eredetü, jelentése: a tü. aranyu.

Ajtós. Hirtelen halállal, gyakran szédülés által megelőzött ütődéses agyvérzés. Leginkább az agyvelő vérszegénysége idézi elő.

Ajtósás. A nyilasokat hívó tavaszi hír.

Ajtósi. Amerikából származó *Robinia pseudacacia*, mely nálunk teljesen meghonosodott. Különös tulajdonsága, hogy jó tüzelő- és szerszámfa; fürtös virágzata elmaradhatlan dísze minden parknak. A növénytanban *Acacia* néven ismert növénynek apró gumós sarjai vírusos csomókkal lepvén el a gyökérzetet, ezek a gyökérzet tüdejének tekintendők; egyik másik faj nálunk, mint *nitrogén* árulja.

Ajtóversenyek. Ajtóversenyek az a fajta mulatságok, melyeknél valamely

Ajtótörés. Az ajtó betörésének módja, a mely a betörő szerszámaira nézve jellemző. Az ajtó betörésének módja, a mely a betörő szerszámaira nézve jellemző.

Ajtótörő. Az ajtó betörésének módja, a mely a betörő szerszámaira nézve jellemző.

Ajtóvasalás. Az ajtó betörésének módja, a mely a betörő szerszámaira nézve jellemző.

Ajtóverseny. Ajtóversenyek az a fajta mulatságok, melyeknél valamely

**Ajtóversenyek

Pilch Andor

pécsi építész

l.

Kiss Pécs

27. l. fotózott

30. l. 32. l.

33. l. 38. l.

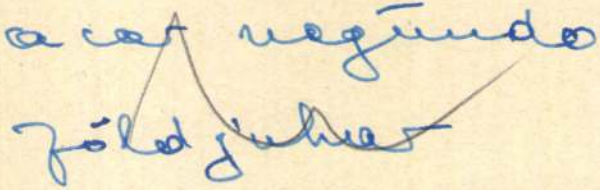

Pilch Andor

tervezte a pécsi jezuita konviktus és főgimnázium épületét, mely 1912 – 15-ben épült –

Bierbszerzetesek

203. l.

stipa tenacissima
esparto fü

Pilch Andor

pečsi épitész

vrod

Bierbauerdesch

257. l.

Pilch Andor

építész

tervezte a pécs-gyár-
varosi ham József
templomot 1928.

iród

Biertempl

XVI. l.

Pilch Andor

épitér

Életrajzát lásd

Lex. Magy Társ

172 a. l.

Pilch Andor

Pécs, Erzsébet tudo-
mányegyetem központi
épulete, eredetileg
állami főreáliskola
1914. fenti tervezte

Szőpécs 93. l.

Pilch Andor

Pécs, jezsuiták Pius-kollégiuma, főgimnázium a középiskolai tanuló internátus, fenntartója és építette 1914-ben.

Szó Pécs 98. l.

Pilch Andor

Pécs, Park-mozi,
vöröstéglás épület,
fenti terve.

Szőpécs 93. l.

Pilch Andor

Pécs, Pannonia málló
1914-15.

Szö Pécs 81. l.

Pilch Andor

terverte a pécsi cisz-
tercita gimnázium
hősi halottainak emlék
tábláját, készitette a
Zsolnay-gyár, 1926.

Szőpécs 39. l.

Pilch Andor

terverte Pécsett a Nádor
szállót és kávéházat

Szőkepécs 40.1.

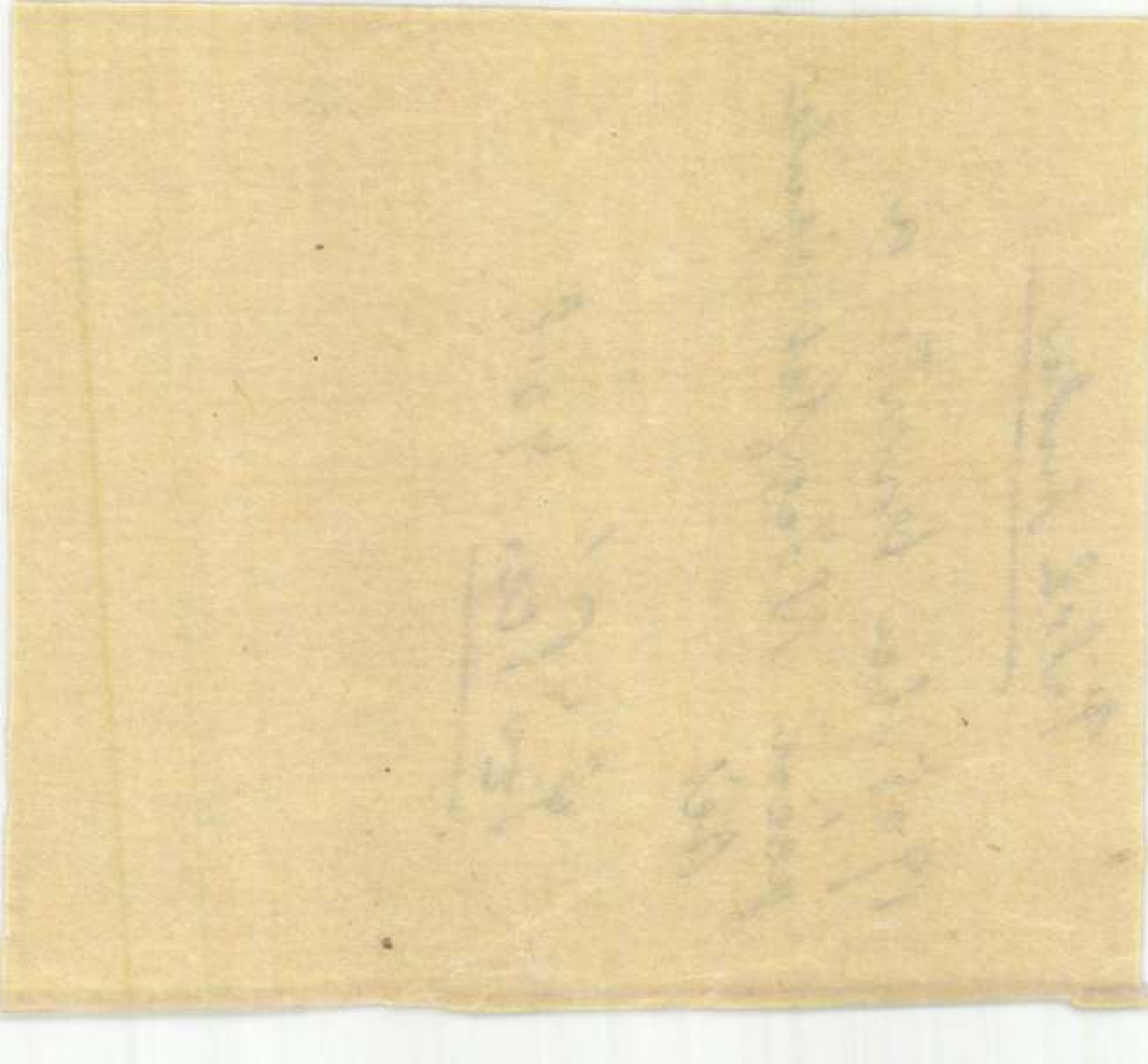

Pilch Andor

1905-ben terverte a pécsi Nőegylet épületét

Szőpécs 40. l.

Pilch Andor

terverte 1908-ban a pécsi Mattyasovszky-házat a Rákóczi-ut és Majláth utca sarkán. A Erzsébetdiszek a Zsolnay-gyárból valók.

Szö Pécs. 28.I.

Pilch A. 1913-ban terverte a pécsi városi felsőkereskedelmi iskolát, most egyetemi sebészeti klinika.

u.o.

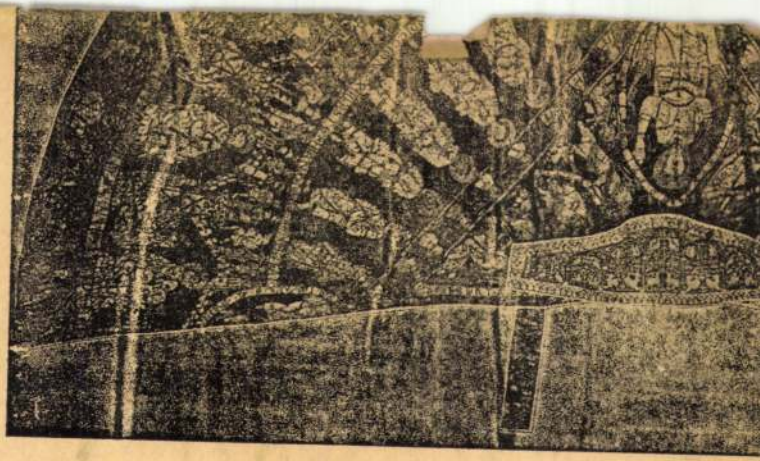

Pilch Andor

K Visy László

céd 2 Gosztonyi Gyula

pécsi építészek

az alábbi tervpályázaton I. díj.

A Építő Ipar – Építő Művészet. 1929. 30. l.

(A Pécsi Ipartestület székházának tervpályázata.)

mDK

Pilch Andor, okl. müép.-nek

A pécsi országos kiállitás rendezése körül szerzett érdemeik elismeréséül ő felsége a kirá[ly]

a Ferenc József -rend lovagkeresztjét adományozta.

Föv.Hirek.-Kitüntetések.
Vállalkozók Közlönye.
Budapest,1908. márc.25. 11.1.

MD K

Pilch Andor, pécsi épitész

tervei szerint épitteti Mohács nagyközség ujjá a "
"Korona" vendéglöt.

Vendéglö ujjáépitése Mohácson.
Vállalkozók Közlönye. 1907 okt. 23. 8.1.

PILCH ANDOR

maghalt 1936.

Pécsi Képzőművészek a Műbarátok Társasága
1937. őszi kiáll.kat.9.l.

MDK

Pilch Andor építész

3 pécsi müépitészt kér fel Pécs ... tanári lakások tervpályázatának elkészitésére. Dunántul, 1929, I.4. 2.l.

MDK

Pilch Andor építész

Egyleti közlemények. MMÉEKözl 1929. IV.14. 103 l.

Pilch Andor, [ ]

A képző- és az iparművészet „körös ügyeiben" sokat tevékenykedett.

—: A pécsi képzőművészet kistükre (7)

765-768.

JELENKOR, Pécs, 1971. júl.-aug. XIV/7-8.

Pilch Andor, épitész

Zsolnay Miklós ,1908-ban A Mecsek oldalában szobrot emel tetett a napolleoni idókben itt elhunyt francia katonák emlékére,A Pilch Andor tervezte gúla talapzatára Abt formazta a stilizélt gubbasztó sasmadarat. 318.old

Mendöl Zsuzsa: Apáti Abt Sándor és müködése a Zsolnay gyárban 315.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Pilch Andor

1877-1936 pécsi épitész

Zsolnay Terézia, M. Zsolnay Margit: Zsolnay

Corvina 1974 187.o.

Pilch Andor, építész /1877-1936/.

A „Pécs szobrai" c. albumformátumú kötetben szerepel a Pilch Andor tervezte Zsolnay-kút /repr./ eredeti vázlatának reprodukciója, a dóm apostolai, a középiletek szerényen megbúvó díszei. /említve/.

g-ő: Pécs szobrai.
Magyar Hírek, 1983. okt. 1. 22-old.

Pilch Andor

terve alapján készült el a diszkut,mely a Széchényi téren van Pécsett.

Zsolnay Terézia,M. Zsolnay Margit:Zsolnay

Corvina 1974 187.o.

M.D.K.

Pilch Andor, pécsi építész

Tervei szerint épült pécsi „Cseh palotát", az Erzsébet Tud. Egyetem körpontú épülletét, a Gyárvárosi iskolát, a Mattyasovszky palotát ismerteti a lap egy-egy fényképpel (Köv. oldalon még-egy-egy kép a városi Sérandfürdőről és a városi bérházról

Vállalkozók Lapja, Bp. 1928. XLIX. évf.

febr. 8. sz. III, IV. old.

Pilch Andor, pécsi építész

M.D.Z.

első díjat nyert a pécsi törvénykezési épület és fogház tervpályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1912. XXXIII. évf.

május 8. sz. 15. old.

Pilch Andor, pécsi építész

M.D.K.

tervei szerint föreál-
isröla épül Pécsett kb.
800.000 K. költséggel

Vállalkozók Lapja, Bp. 1911. XXXII. évf.

nov. 8. sz. 12. old.

M.D.K.

Pilch Andor. pécsi építész

tervei alapján a pécsi jó-
tékony nőegylet intézeti házat
épittet 60.000 K. hőlésépkeret-
tel.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1904. XXV. évf.

ápr. 20 sz. 6. old.

MDK

Pilch Andor pécsi épitész

A Pécsi Ipartestület Székházának tervpályázatán I.dij.

Épitő Ipar - Épitő Müvészet 1929.30.1.

MDK

Pilch Andor pécsi épitész

A Pécsi Ipartestület Székházának Tervp.I.dij.

Magyar Épitőművészet 1929.2.sz. 27.l.

Pilch Andor ép. MDK

elhunyt művész tag

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1936. nov.

MDK

Pilch Andor

a Társaság elhunyt tagja, megh.: 1936

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. 23.kiáll. 1938. jun.

MDK

Pilch Andor, építész

meghalt 1936.

Pécsi Képzőmüv. és Mübar. Társ. kiáll. 1957.máj.

M.D.V
1

Pilch Andor

épitész

1914-1915

~~[illegible]~~ körül épült a Szecheneyi

téren a Nádor szálloda, valamint

a Pannonia szálloda Pilch tervei

alapján készültek

Pusztai József: Régi pécsi szállodák.

Dunantúli Napló, 1955. febr. 27. – 6 kap

MDK

Pilch Andor

Magyar Épitőművészet 1941. 12. sz. 385.l.

zik a ludasi r. k. templomon. (EÁL Közgy. 1786/916. l.)

UJVÁRI (UJVÁRY) József egri ácsmester. 1814 szerepel az adókönyvekben, 1853-ban → Kr kőművesmesterrel építi a pélyi r. k. plébániah (EÁL ÉrsEgyh L plebir.)

UNGHER (HUNGER) Mihály ács. Eger vár dolgozik 1549 decemberétől 1550 novemberéig. ben 1550. szeptember 21. és október 5. között nokon működik.

UNGHVÁRY festő. Az egri ferences templom sz kereszt oltárán → Kiss Lajos által durván á tett régi kép helyett Szt Erzsébet képet fest 19 31-ben. (Voit, 1958.)

UNGVÁRI János asztalos. Egerben 1753-ban sz pel az adózók jegyzékében.

UNTERBERGER, Andreas „Stuckeh-Haubtma helyszínrajzát az egri piactérről és a korabar minorita templomról az Orsz. Levéltár őrzi Kam. L. Misc. Fasc. B. 2025 (48) 1688, 8. I. S ationsplan.]

UNTERHUEBER, Karl Jacob bécsi festő. 1735- festi a ferences templom Pieta oltárképét. (Ga 258. old.) A Krisztus siratása oltárképének jelz „Carolus Unterhueber 1735". (Voit, 1956.)

URANCSEK Mihály kőműves. Az egri városi összeírás 1800-ban jegyzi fel az adózók között.

URBANCSIK András ács, akit az általános orsz összeírás alkalmával Verpeléten vesznek szán (EÁL Vegy. összeír. 12.)

URBÁN demjéni kőfaragó. 1776-ban az egri fere sek templomának homlokzati követ faragja.

UTI János borsodnádasdi asztalos, aki → Streim wőger egri építésszel dolgozik 1844—50 közöt borsodnádasdi r. k. templomon. (EÁL ÉrsEgy borsodnádasdi plebir.)

UTT Ferenc egri kőműves, aki 1771—75 között sz pel az egri kézművesek adólistáján.

VÁGNER Ágoston szobrász. Egerben 1714-ben e tik a városi iratok.

PILCH Antal építész

R.(F.) L. - U.[illegible]RÁDÓCZY (F.) László - UHERKOVICH Ágnes]: Palatinus (volt Pannonia) Szálloda felujitása, Pécs, Király utca, Építész: Rádóczy (F.) László, belsőépitész: Uherkovich Ágnes. = Magyar Építőművészet, 83,1992,5. 29-30.p. ill. E

1913

89.
Novikov,I.K.: Az oktató-nevel
iskolában. Bp, 1952, Közokta

21o.
Novák Endre: A közegészségügy
az államelméletben. Ungvár, 1

566.
Nyugdijszabályok gyüjteménye.
Bp, 1955, Népszava

25o.
Obst, Georg: Banken und Bank
Pesche

331.
Obst, Georg: Notenbankwesen i

PILCH ANDOR építész

HEGEDÜS László: Pécs európai hirü kiolégiumának történetéhez. = Baranya, III.évf. 1/2.sz. 1991 22o-227.p. és ill.

Ő tervezte, éptört.

PILCH Andor építész (Pécs,1877.XI.27.-Pécs,1936.VI.20;)

GERLE János - KOVÁCS Attila - MAKOVECZ Imre: A századforduló magyar építészete. Bp. : Szépirodalmi, 1990 155.p. és ill.

ISBN 80-967709-4-2

HERALDIKA NA SLOVENSKU

Zborník príspevkov z rovnomenného sympózia, ktoré usporiadala
slovenská genealogicko-heraldická spoločnosť pri Matici slovenskej
[illegible] a archívnictva

PILCH Andor építész

Mendöl Zsuzsa: Egy zágrábi épület hasonmása Pécsett. = Pécsi Szemle, 2003/4. 15–23.

MDK

Pilch Andor, müépitész

Pécsi Képzömüvészek és mübarátok Társasága

a elnöke.

Nemz. Szal. 388. kiáll.
Képzömüvészek vidéki szövetségének I. kiáll. Kat.
1928. jan.

MDK

Pilch Andor

Pécsi épitész 1928-ban.

M.D.K.

Pilch Andor, építész

tervezte a pécsi Pius-internátust és főgimnáziumot.

Építőipar - Építőművészet, Bp. 1916. évf. 50. sz.
301. old. 6. ábra

MDK

Pilch Rezső

Képei szerepeltek a palermói magyar kiallitason.

Cikk: Nagy sikere van a palermói magyar tarlat-
nak.

Nemzeti Ujsag, 1933.nov.19. 27.o.

MDK

Pilch Dezső

Sárközi leányka, o.

Csökölyi menyecske, o.

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke
Sp. 1952.

MDK

Pilch Andor

Kőszeghy Gyula nyerte az első dijat a vegykisérleti állomás tervpályázatán. Dunántul 1929. ápr. 26.
3.l.

Pilch Andor épitész M.D.K.

~~xAxkaposváriaxszékházaxaxSomogymegyeixTakarékpézta~~

A Somogymegyei Takarékpénztár kaposvári székháza

1913.

Z ádor Mihály: Kaposvár, Bp. 1964. 220.1.

MDK

Pilch Andor, Visy László és Gosztonyi Gyula
pécsi épitészek

I. dij

A pécsi ipartestület székházának tervpályázata.
Technika és Közgazdaság. 1929. febr. 17.

MDK

Pilch Andor

Az Irányi Dániel-téren, vagy az alsó-sétatéren állitják fel a pécsi hősök emlékművét. Dunántul 1929. jul. 28. 4.l.

Pilch Andor, pécsi építész M.D.K.

tervei szerint körséphára és jegzőilak épül a baranyamegyei Németbolyon.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.

ápr. 3. sz. 11. old.

M.D.K.

Pilch Andor, pécsi építész

tervei nyomán a súgetvári zsidó hitközség új templomot építhet 40.000 korona költséggel. Ugyancsak öt bízta meg Szabad-Szentkirály község (Baranya m.) egy új iskola tervezésével és felépítésével

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV. évf.

ápr. 1. sz. 6. old. & 7. old.

M.D.K.

Pilch Andor, pécsi építész

tervezi a pécsi orsz.
kiállítás pavillonjait.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1906. XXVII. évf.
jun. 20. sz. 7. old.

M.D.E.

Pilch Andor, pécsi építész

tervei szerint a pécsi irodalmi és könyvnyomdai rt. üzletházat és nyomdaépületet építtet.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1906. XXVII. évf.
jún. 6. sz. 7. old.

MDK

Pilch Andor épitész

Pilch Andor pécsi épitész palyamüve a Balokányi-liget tervpalyázatan.

Cikk: Weichinger és Dörre épitészek nyerték a Balokányi-liget tervpályázatának I.dijat

Dunántul, 1926.dec.21. 3.1.

Pilch Andor, pécsi építész M.D.K.

nyert megbízást a Mohácson emelendő városi bérház megtervezésére.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1938. XXIX. évf.
febr. 5. sz. 9. old.

Pilch Andor

M.D.K.

pécsi építész
nyert megbírást a
pécsi főreál iskola
terveinek elkészité-
sére

Vállalkozók Lapja, Bp. 1910. XXXI. évf.
szept. 21. sz. 9. old.

M.D.K.

Pilch Andor, pécsi építész

második díjat nyert a pécsi izr. hitközség bérházára kiírt műrebokori pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1910. XXXI. évf.

jan. 26. sz. 13. old.

MDK

Pilch Andor és Fábián Gáspár müépitészek

**Hétfőn kezdik meg a Szent Mór kollégium épi-
tését. Dunántul 1928. ápr. 29. 4.l.**

Pilch Andor, építész (1877–1936).

A pécsi országos kiállítás művészeti pavilon fő épületeinek tervezője, a munkássága csúcsát éppen itt elért, Pilch Andor, talán az itt kialakult kapcsolat hatására alkalmazta Maróti Géza néhány motívumát egyik remekművén, a pécsi Zsolnay-kúton. (említve).

Gerle János: Maróti Géza építészet és szobrászat határán. Magyar Építőművészet, Budapest, 1983. jún. 50–51. old.

Pilch Andor, építész

L. Maróti Géza

Gerle János: Maróti Géza építészet és 50-51

Magyar

Építőművészet Bp. 1983 83/6

PILCH Andor építész

LEVÁRDY Ferenc–LEVÁRDY Henrietta: Pécs historikus építszete. = Baranyai Müvelődés, 1987. 1.sz. 22. p.

PILCH ANDOR építész

müveinek jegyzéke

WEILER Ferenc: A századforduló építészete és a szecesszió Pécsett és Baranyában. = Baranya Müvelődés, 1987.1.sz. 42 - 44. p.

MDK

Pilch Andor, Gosztonyi Gyula és Visy László pécsi épitészek

a Pécsi Ipartestület székházának tervpályázatán I. dijat nyertek

Épitő Ipar - Épitő Müvészet 1929. 3o.l.

M.D.K.

Pilch Andor, pécsi építész

tervezte Pécsett a
Pius jezsuita kollégiumot.

Bierbauer István előadása a magyar
és osztrák pezzetes-tanítórendek épít-
kezéseiről:
Vállalkozók Lapja. Bp. 1930. LI. évf.

febr. 12. sz. 5. old.

PILCH ANDOR

A pécsi un. „Zsolnay-kút" tervezője. A kút cosinból készült, hatvankét darabból áll. Főmotívumait az 1799-ben Nagyszentmiklós (Torontál) mellett feltárt világhírű aranylelet legszebb darabjairól kölcsönözte a tervező. A kút 1914-ben készült el, de csak 1929-ben került felállításra.

Vörös Márton: A Széchenyi tér regénye. Pécs, 1963.
/ Mesélő pécsi házak /

ötti koronája XII. század 2. fele
án)
lom.)

Pilch Andor

~~Gosztonyi Gyula~~

Visy László és

Céd

Pilch Andor

pécsi építészek.

Az alábbi pályázaton

I. díj.

Építő Ipar — Építő Mű-
vészet 1929. 30. l.

(A Pécsi Ipartestület,
székházának tervpályá-
zata.)

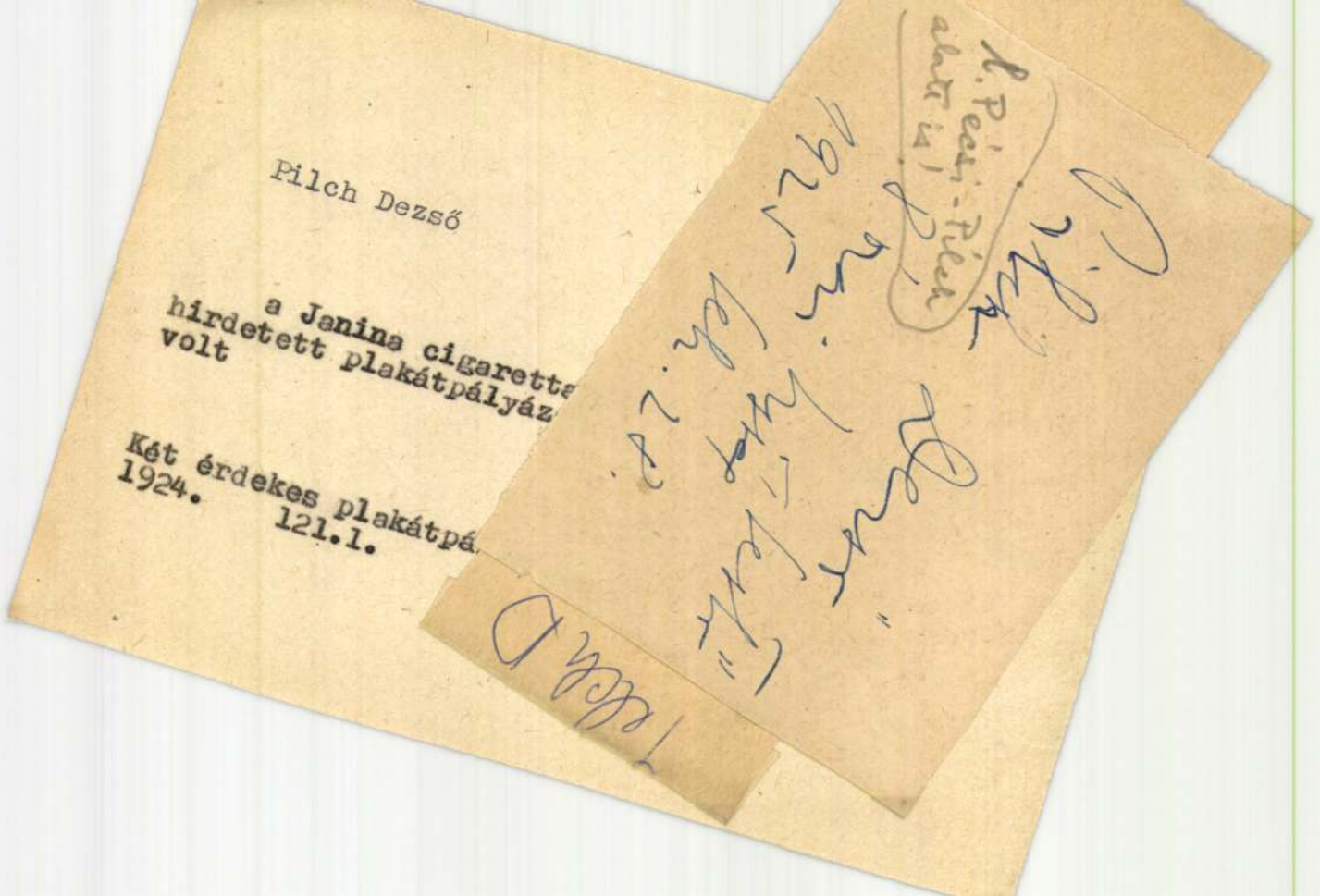

Pilch Dezső

a Janina cigaretta
hirdetett plakátpályáz
volt

Két érdekes plakátpá
1924. 121.l.

L. Pécsi-Pilch

Pilch Dezső, képzőm. főisk. tanár.
a legkiválóbb magy. festők egyike;
művei szerepeltek. kemélyesen
is jelen volt.

A milanói magy. képkiáll. megnyitása:
N. U. 931. XI. 18.

Pilch Dezső

a Nemzeti Szalonban rendezett bemutatkozó kiállításáról mint zenekritikus.

Pesti Napló, 1928. febr. 19.

Pilch Dezső.

Az U. M. E. bemutató kiállítá-
sán műve szerepel.

Esti Kurir, 1928. febr. 21.

tovább

Pilch Dezső

Rafael Viktor

Rippl Rónai József

Rudnay Gyula

Sidló Ferenc

Simkovics Jenő

Szántó Gergely

Szentgyörgyi István

Székely Bertalan †

Szigeti Jenő

Szinyei Merse Pál

lásd

Krakói magyar kiáll

1927.

az önellátás problémája, s általa telje
világ fölhasználásával, a kémia nagy á

Érthető ezekből, milyen kors
Magyar Természettudományi Társulat
óriási kötetben számol be

A KÉMIA É

A NÖVÉ

minden időszerű és örök kérdéséről. A
hogy a két tudományág legújabb ere
világos ismertetésekben. Nagyszabású
művészi szépségét előállítója, a Királyi

A kémia és növényvilág kors
mára készségesen ismertetjük a nagyj
lapon igényüket bejelentik.

Budapest, 1941. február.

KIRÁL

MDK

Pilch Dezső, festőm.

a sikondai templomot látta el falfestmenyekkel.

Az országos egyházművészeti tanács.
Szépművészet.1942. 265, 266.l.

Pilch Dezső

Istálló, olf.

Műcsarnok 1920. tavaszi kiállitás

MDK

Pilch Dezső, festöm.

Harangláb. olf.
Kertek alján. "

Mücs.-OMKT. 1921. Tavaszi kiáll. Kat.15.1.

Pilch Dezső

festőművész

a nürnbergi magyar művészeti hét alkalmából rendezett képzőművészeti kiállitás anyagából Nürnberg város megvásárolta : Finteneamble c képét

Magyarság
1930.IV.30.

Pilch Dezső MDK

Tanulmány, olf.
Etetés előtt, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Pilch Dezső

MDK

Zabolás után, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Pilch Dezső MDK

Jardin de Tuillerie, olf.
Madárdal, olf.
Arc de Triomphe, olf.

Mücsarnok 1926. Őszi kiállitás

Pilch Dezső MDK

Telivér mén, olf.

Műcsarnok 1919-2o. téli tárlat

Pilch Dezső

főtitkár, 1921

Képzőm.Főisk.Évk.1921-22, 22-23, 23-24, 24-25.
Bp. 1926.

Pilch Dezső MDK

az ékitményes rajz és állattanulmány mb.tanára,1911

Képzőm.Főisk.Évk. 1921-22, 22-23, 23224, 24-25.
Bp. 1926.

Pilch Dezső MDK

Kordések, olf.

Műcsarnok 1919-20. téli tárlat

MDK

Pilch Dezsö, festöm.
20.sz.

586. Paripa. J.l.j.: Pilch D. Lem.papir.

587. Parkrészeet. J.l.j.: Pilch D.922. L. "
26.5 x 35.

Ernst Muzeum aukcioi. XXVIII. 46.l.

MDK

Pilch Dezsö, festöm.

Legelészö kecskék. olf.

Mücs.-CMKT. 1921. Tavaszi kiáll. 21.1.

MDK

Pilch Dezső

Pilch Dezső nekrologja Vaszary Jánosról.
Ferképzőmfőiskévk 1937/39. 57. l.

MDK

Hild József

Képzőm. Társ. 1899. tav. nemzetk. kiáll.

pályc 51-52 l.

Pilch Dezső MDK

Pihenő birkák, olf.

Műcsarnok 1918–19. Téli kiállitás

MDK

Pilch Dezső

A Képzőm.Főisk.évadnyitó közgyülését,mint ez.rektor nyitotta meg.

Cikk: Ifju müvészeink...

Magyarország 1942.okt.26. 5.o.

Pilch Dezső MDK

Virágos kert csirkékkel, olf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállítás

MDK

Pilch D.

az anyag modern részében szerepel

Nemzetk. velencei kiáll. Képzőművészet. 1930.
31.sz. 145 l.

Pilch Dezső

MDK

A Sió partján, repr.

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok kiállitása

Pilch Dezső MDK

Női arckép, olf.

Nemzeti Szalon 1921. junius
Tavaszi tárlat

Pilch Dersö

„testö"

8 órai hyszp

1925 feb. 28.

l. Pécsi-Pilch alatt is!

MDK

Pilch Dezső

a Janina cigarettahüveéy- és papirgyár által hirdetett plakátpályázaton a birálóbizottság tagja volt

Két érdekes plakátpályázat. Magyar Iparmüvészet 1924. 121.l.

MHK

Pilch Dezsö, festöm.

Kertek alján. Olf.

Budai Viguató.- Képzöm.kiáll. 1921.okt. Kat. 6.l.

Pilch Dezső, festőm. MDK

Az utolsó vacsora. Jelz.: Pilch. Vászon. 32x39.

Ernst Muzeum aukciói. XXXVIIIX Kat. 4o.l.
Évsz.?.

MDK

Pilch Dezső

"Pihenő jó barátok"c.kép repr. 26.o.

Művészet 1917.

MDK

Pilch Dezső

A Képzőm.Főisk.évadnyitó közgyülésén,mint ei.rektor nyitotta meg.

Cikk:nA kultuszminiszter a magyar....

Magyar Nemzet 1942.okt.27. 5.l.

MDK

Pilch Dezső

A Képzőm.Főisk.évadnyitó közgyülését,mint ei.rektor nyitotta meg.

Cikk: Szinyei Merse kultuszminiszter a magyar müvészet ujjászületésének utjairól

Pesti Hirlap 1942.okt.27.

MDK

Pilch Dezső

Festőművész,Főisk.tanár családjával a pécsi Művésztelepre utazott.

Cikk: A Pécsi Művésztelepen megkezdődik a munka.

Dunántul 1923.jun.28. 2.o.

MDK

Pilch Dezsö, festöm.
20.sz.

45o. A nyergesló. J.l.j.: Pilch D. vászon.
7o x 97.

Ernst Muzeum aukciói. XXI. 37.l.

MDK

Pilch Dezső

M. Arcképfestők Társ. I. kiáll. Képzőmüv. 1930.
34. sz. 219 l.

MDK

Pilch Dezső

A Képzőm.Főisk.évadnyitó közgyülésén,mint ei.rektor nyitotta meg.

Cikk: Szinház-film ,müvészet

Uj Magyarság 1942.okt.27. 8.l.

MDK

Pilch Dezső

"Nyári pihenő"c.kép repr. 68.old.

Szinházi Élet 1924.50.sz.

M.D.K.

Pilch Dezső

A Mücsarnokban kiállitott 443 kép és szobor között szerepel müve a nagy tavaszi tárlaton.

Képek, szobrok--festők, szobrászok c.
Szinházi Élet. Bp. 1921. juni. 26.- juli. 2.
X. évf. 26. sz. 23. l.

MDK

Pilch Dezső

Kat Nagykőrös kiállitáson vett részt, 1926.

MOB Kvt. 2465.sz.

PILCH DEZSŐ

Krakói magyar kiáll:1927:

M.D.K.

Pilch Dezső főisk.tanár

1922 jun. 18.-án megnyilt Pécs művésztelepe, s Pilch Dezső odaköltözik. Akit a művészlélek rajongása mellett a szeretet szalai is fűznek a szülővárosához.

Cikk: A pécsi művésztelep lakói.

Dunántúl 1922 jun.10. 2.o.

MDK

Pilch Dezső

Megszervezte a Pécsi Műbarátok Körét.

Cikk: Csók István levele.

Dunántul 1922.máj.30. 13.old.

MDK

Pilch Dezső r.tanár

A Képzőm.Főisk.II.prorektorává választották.

Pesti Napló 1939.jul.18.

Filch Dezsö, festöm. MDK

Képz.Müv. Föisk.tanára kormányzói elismerését kapott.

Kitüntetések.- Magy.Ip.müvészet. 1939. 174.l.

MDK

Pilch Dezső

"Szürkületkor"c.kép repr.

KMT 1916.tav.kiáll.

MDK

Pilch Dezső képzőm.főisk.r.tanár

Kormányzói elismerés a magyar képzőművészet fejlesztése érdekében kifejtett eredményes munkásságával szerzett érdemeiért.

Uj Magyarság 1939.aug.20. 14.o.

MDK

Pilch Dezső, festőm.

Dr.Nagyné szchgericzei Jakab Piroska festőm. ki több Nemz. Szalon. tárlaton részt vett, s kollektiv kiállitását a Nemz. Szal.-ban 1928-bin rendezte, növendéke volt Budapesten.

Nemzeti Szalon. Dr.Nagyné szig. Jakab P. kollekt.kiáll 1928. szept.

MDK

Pilch Dezső

Jardin de Tuillerie, repr.

Kut. 1926. I. évf. 5.sz.

MDK

Pilch Dezső

KUT 1926. I. 5. sz. 15.1.

MDK

Pilch Dezső

Farkas Z.: A Képzőm. Főisk. kiállitása. Magyar Müvészet 1937. 187.l.

MDK

Pilch Dezső

Az Orsz.m.kir.Képzőm.Főisk. tanári kara az 1936/37 tanévben.

Pilch Dezső

MDK

Kecskék, olf.

Műcsarnok 1913-14 téli kiállitás

Pilch Dezső

Szürkületkor, olf.

Műcsarnok 1916. tavaszi tárlat

Pilch Dezső MDK

A huszár, olf.

Mücsarnok 1915-16 téli tárlat

Pilch Dezső

Parasztudvar, olf.

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

MDK

Pilch Dezső

A magyar szellemiség fölényét hirdette a Képzőművészeti Főiskola uj rektora. RM. 1940.nov.10.

Pilch Dezső MDK

Ököristálló, olf.

Mücsarnok 1916-17 téli tárlat

Pilch Dezső MDK

Szürkületkor, repr.

Műcsarnok 1916. tavaszi tárlat

Pilch Dezső MDK

Igás lovak, olf.

Mücsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Pilch Dezső MDR

Igás Jovak, olf.

Miloszarnok 1914. tavaszi Hétfőtés

Pilch Dezső MDK

Munkában, olf.

Műcsarnok 1913-14. téli kiállitás

Pilch Dezső

HDK

Tanulányfej,olf.

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállitás

Pilch Dezső

MDK

Kertek alján, olf.

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállitás

Pilch Dezső

Kertek alján, oit.

Pilch Dezső MDK

Harangláb, olf.

Műcsarnok 1921 tavaszi kiállítás

Pilch Dezső.

tanár.

A Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállításán, a Műcsarnokban, tanítványai munkái szerepelnek. Ostálya a bonctan technikájának oktatásáról számol be.

Budapesti Hírlap, 1928. Máj. 20.

MDK

Pilch Dezső

Sárga kapu, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 18.1.

Pilch Dezső

MDK

Kertek alján, olf.

Mücsarnok 1921 tavaszi kiállitás

Pilch Dezső

MDK

Legelésző kecskék, olf.

Műcsarnok 1921 tavaszi kiállítás

MDK

Pilch Dezső

Megindult a KUT bomlása. Nemzeti Ujság 1927. ápr. 1. 11.l.

Pilch Derső

kezepel a Magyar Vasuti és
Hajózási Klub karácsonyi
Liciltásán

Pilch Rezső

Szerepelt a palermói magyar tárlaton.

N M 1933. XI. 19.

Pilch

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban szerepelt.

MH. 929. X. 20.

Pilch

Munkácsy-ék II. kiállításán az Ernst Múzeumban szerepel.

Az Est 929. X. 20.

P. Pilch Dezső

Munkácsy-céh II. kiállításain az Ernst Múzeumban szerepelt.

M. 929. X. 20.

Pilch Dezső

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban friss képei szerepelnek.

NU.929. X.20.

Pilch Dezső M.D.

Aba-Novák állattanulmányi óráin korrigált. Aba-Novák naplója szerint a következőképpen: "Talánlehetne ezt a kis gödölyét kecskéből tenni. Rajzojunk oda egy kis szarvat ,meg egy kis szakállt." / a rajzolt kecskegödölyének nem volt sem szarva, sem szakálla.

B. Supka Magdolna: Aba-Novák Vilmos, Bp. 1966. 17. l.

NU. 934. I. 30.

Pilch Dezső

Az UME kiállitása

Az *Uj Művészek Egyesülete*, mint a fiatal és modern szellemben dolgozó művészek egyik érdemes képviselete, vasárnap nyitotta meg ötödik csoportkiállitását. *Kalmár* K. Elza, *Pilch* Dezső, *Frank* Frigyes es *Klie* Zoltán a látható vezérei ennek a művészcsoportosulásnak, köréjük tömörül vagy harminc tehetséges művész. A kissé szabadabban értelmezett impresszionisztikus ábrázolástól egészen az absztrakt képszerkesztésig ér el az az iv, amely átfogja az UME célban közös, de eszközökben szabad és eltérő programját. A kiállitás összbenyomása szerint a kiállitók közös vonása a szinességre való törekvés. *Pilch* Dezső nagyméretü, friss kompoziciójával mintha az impresszionista népies zsánert teremtené meg modernizált formanyelven, *Frank* Frigyes tovább folytatja a tiszta festőiség felé való törekvés lendületes utját, *Klie* Zoltán is kitart egyéni szinskálája, a formák és foltok, a szemet kellemesen izgató egyensuly-játéka mellett.

A fiatalok közül különösen *Frimmel* Géza szinben és felfogásban egyaránt nagyon szép viziós képei, *Bélaváry* Aliz foltritmusra épitett dekorativ hatásu érdekes temperái és *Krocsák* Emil freskói hatást kereső, fárafestett kompoziciói tünnek fel. Kár, hogy az utóbbi szinei nyersek.

Rozgonyi László, *Emőd* Aurél, *Mihálcz* Pál, *Bartók* Mária, K. *Rána* Klára, D. [illegible]

kereskedelmi forgalom javulása és a devizagazdálkodási rendszer tökéletesebb kiépitése mellett *sem volt lehetséges, a külföldi adósságszolgálat tekinte-*

[illegible]

MDK

Pilch Dezső, festőm.

Az Uj Művészek Egyesülete/UME/ Bécsben a Künstler Haus Zeglitz Gusztei modernül átalakitott helyiségeiben jan.1.-vel kiállitást rendez. Már több tárlaton aratott szépen sikert. Ő is kiállító művésze ennek a kiállitásnak.

Pécsi művészek bécsi kiállitásán.
Dunántul. 1927. dec.4. 7.old.

Pilch Dezső

MDK

Kanyargós ut a Fertőbe, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Pilch Dezső

MDK

Telivér mén, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Pilch Dezső

MDK

Kordések, olf.

Műcsarnok 1919-2c téli kiállítás

Pilch Dezső MDK

Virágos kert csirkékkel, olf.

Műcsarnok 1920-21 téli kiállitás

MDK

Pilch Dezső r.tanár

Tagja volt annak a bizottságnak, amely a Képzőművészeti Főiskola tanulmányi kiállitását rendezte a Műcsarnokban.

Képzőm.Főisk.Évk. 1936/37. 42.l.

MDK

Pilch Dezső

A Képzőm. Társ. 1918-19. évi téli kiáll. Művészet 1918. 49.l.

MDK

Pilch Dezső festőművész

A Képzőművészek Új Társasága rendes közgyulése előtt törzstagválasztó ülésén uj törzstagunk választották.

Cikk: A Kut uj törzstagjai.

Nemzeti Ujság,1927.márc.17. 12.l.

Pilch Dezső MDK

Tehénistálló, olf.

Műcsarnok 1917-18 téli tárlat

Pilch Dezső MIK

Hölgy Paripával, olf.

Műcsarnok 1917 téli tárlat

Pilch Dezső MDK

Pihenő jó barátok, olf.

Mücsarnok 1917 tavaszi tárlat

Pilch Dezső MDK

Főuri porta, olf.

Mücsarnok 1917 tavaszi tárlat

Pikler Gerő

Szerepelt a Műcsarnok Őszi tárlatán.

PH 1926. X. 24.

Pilch Dezső

Szerepelt a Műcsarnok Őszi tárlatán.

Újság 1926. X. 24.

Pilch Dezső

kerepel a fiumei II. nemzetközi kiállításon

Nemzeti Ujság 1927. X. 4

Pilch Dezső

Szerepelt a Műcsarnok őszi tárlatán.

WM 1926. X. 24.

Pilch Dezső MDK

Baromfiudvar, olf.

Műcsarnok 1918-19 téli kiállitás

Pilch Dezső

MIK

Pihenő birkák, olf.

Műcsarnok 1918-19 téli kiállitás

Pilch Dezső MDK

Tanulmány ,olf.

Etetés előtt, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Pilch Dezső MDK

Jó pajtások, olf.

Műcsarnok 1918-19 téli kiállitás

Pilch Dezső — MDK

Istálló, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Pilch Dezső MDK

Zabolás után, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

MDK

Pilch Dezsö, festőm.

Kakas és tyúk. Olf. 35x25.

Árv. Közl. 1930.4.rk.sz.55.szám. 31.l.

Pilch Dezső

MDK

Kanyargós ut a Fertőbe, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli tárlat

Pilch Dezső

MDK

A kedvenc, olf.

Mücsarnok 1916-17 téli tárlat

Pilch Dezső MDK

Telivér mén, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

MDK

Pilch Dezső

Művészet 1918. 3.1.

Pilch Dezső MDK

Delelő birkák, olf.

Mücsarnok 1917-18 téli tárlat

Pilch Dezső MDK

Jardin de Tuillerie, olf.

Madárdal, olf.

Arc de Triomphe, olf.

Műcsarnok 1926 őszi kiállitás

Pilch Dezső MDK

Kordések, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

MDK

Pilch Dezső

Kampfőisk.

MDK

Pilch Dezső

Delelő tehenek olajf.

A Nemzeti Szalon tavaszi tarlatanak katalogusa. 1920. Majus. 18. l.

MDK

Pilch Dezsö, festöm.

866. Baromfi-etetés. J.l.j. Olf.

Árverési Közlöny. 1929. ápr. 3. rk. sz. 35. l.

MDK

Pilch Dezsö, festöm.

állat karaktereket tanulmányozott és állitott ki.

? kiállitás. III. terem.
Müvészet.1918. 4.1.

MDK

Pilch Dezső, festöm.

Virágcsendélet.

E.M.kiáll. -i LXXXII. /1926/-KUT III.nagy kiáll. -a.
Kat.14.1.

Pilch Dezső.

Az Uj Müvészek Egyesülete -Ume- alapitó tagja 1925-ben.

Bende J: A Képzümüvészeti egyesül

...ulletek tör-
ténete, kézira

Pilch Dezsö, festöm. MDK

az emlitetteken kivül a többi mü a szabad természetből vette témáját. a II. teremben.
A nyár szineit látjuk viszont festményén.

? kiállitás. II. terem.
Müvészet.1918. 3.1.

Pilch Dezső.

A "Kut" müvészegyesület által rendezett kiállitáson részt vett 1925-ben.

Bende : A Képzőművészeti egyesületek története.

Kust 1926. nov. 15. [illegible] ír. 5.12.
6. old.

Pilch Dezső:
Jardin de Tuillerie

(Pécsi-Pilch Dezső)

KUT 1926 márc. 28.
I.évf.1.szám 8 old.

Pilch Dezső: Zebegény
festmény

KUT 1926 nov.15.
I.évf.5.szám.6.old.

Kerényiné

Pilch Dezső: Jardin de Tullerie
festmény

MDK

Pilch Dezső

Gotikus erdő, plaj
Jairus leánya, olaj
Fanatikusok, tusr.

KUT II. kiáll. N. Szal. 1925, márc.
12 l.

Pilch Dezső
Jó pajtások, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. 7 l.

Pilch Dezső

Baromfiudvar, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Mücs. lo 1.

Pilch Dezső
Pihenő birkák, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. 23 l.

Pilch Dezső
Kordések, olaj

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-2o. 6 l.

Pilch Dezső

Telivér mén, olaj

Téli tárlat. Mücsarnok, 1919-2o. 17 l.

30 körül : Triptichon.

MDK

Pilch Dezső

Virágcsendélet

KUT 3. kiáll. Ernst Muz. 1926. márc. 14 l.

MDK

Pilch Dezső

Fürdőzés

KUT 3. kiáll. Ernst Muz. 1926. márc. 17 l.

MDK

Pilch Dezső

Sárga Duna

KUT 3. kiáll. Ernst Múz. 1926. márc. 19 l.

MDK

Pilch Dezső

Reggeli hangulat

KUT 3. kiáll. Ernst Muz. 1926. márc. 19 l.

MDK

Pécsi Pilch Dezső Képzőm.Főisk. tanára

Milyen lesz a jövő művészete? Független Kritika, 1935. márc. 1. 2 l.

MDK

Pilch Dezső

d.r: Két kiállitás. Függetlenség, 1937.márc.21. 8 l.

Pilch Dezső

Szüle Péter és Leidenfrost Sándor fiatal művészeket együtt emliti meg a kritika, "A holnap művészei" cimmel. A Képzőművészeti Főiskolává fölfejlődött Mintarajz Iskola növendékei, -közöttük a három művész is- a Könyves Kálmán Müintézet szalonjaiban rendeztek kiállitást. Mindhármuk müveit méltatva megállapitást nyert, hogy bármelyik nagy tárlaton becsülettel megállnák a helyüket.

A HÉT, Bp. 191o. márc. 27.
XXI. évf. 13. sz. 21o-211. lap.

Pilch Jenő

~ nőrendélve volt 19~~17–18~~ 16–17 - ben Párch

Jenő.

Szabó Júlia: A magyar aktivizmus tört.

Akad. Kiad. 1971. 76.

Pilch Dezső

A Művészet c. rovatban Felvinczi Takács Zoltán: "A téli tárlat III." cimmel a művészek alkotásainak ismertetésén kivül felsorolja azokat a neveket is, akik értékes müvekkel szerepelnek, de alkotásaik részletes elemzésére -helyszüke miatt- nincs mód:
Gy. Sándor József, Balló Ede, Rózsaffy Dezső, Gara Arnold, Perlrott Csaba Vilmos, Béli Vörös Ernő, Pilch Dezső, Kunwald Czézár, Kornai József, Szlányi Lajos, Wagner Géza, Nádler Róbert, Zombori Lajos, Endrey Sándor, Szüle Péter.

A HÉT, Bp. 1919. febr. 9.
XXX. évf. 6. sz. 9o. lap.

1.

Pécsi Pilch Dezső

Pilch Dezsö festö.

KUT.1926.nov.15.5.sz.2-6.old.15.old.

Pilch Dezső, festő

Nouvelle Revue de Hongrie

1933. XXVI. a. XLVIII. f. 609–613.

Gerevich Tibor: Képzőművészeti kiállítás a Műcsarnokban.

MOK

Pilch Dezső, pécsi (beérkezett) festő-
az Orsz. Képző mův. Akadémia főtitkára-
1.) Első nezelem.
2.) Sokác tárgyú festmények.

Yeles művészek kiáll. a Vigadóban. – „Dunántul", ~~S~~ Ó.
1928 XI. 3. – 6. l. (Pécs?)

MDK

Pilch Dezső, festő

(a magy. nép művészet s nemiképp a japán művészet hatása alatt friss, nincs új egyéni stílust alakított ki.)

Műcs. - Nemz. képző műv. kiáll. - Magy. Szemle, 1933 XVIII. 2.
164. l. - Gerevich

MDK

pécsi Pilch Dezső festőműv. Bp.

Pécsi Képzőműv. és Műbarátok Társ. kiáll. Pécs, 1936, jun. 12 l.

SZEKSZÁRD (Tolna)

Dísz-tér

Tolnavármegyei Muzeum, egyemeletes, alapítva
Wosinszky Mór ásatásaiból. Thrá
kisbronz.

Vállkő szalagfonatos és
románkori töredékek. Fejes gyám
zad. Rocco Marconi: Házasságtör
Benczur Gyula: Nyomortanya.

(H.J: A szegszárdi múzeum. AÉ,
szegszárdi muzeum... AÉ, XXII-
István: Tolnavármegye muzeum
szárd V és MV. Bp. 1952, második lap

3386.

Piguel, C

C. Piguel.

~~77.~~ *Matlekovics Sándorné, Szuk Róza művésznő.*

Vállig és szemben nézve van ábrázolva. Magasra felfésült haját kontyba tüzben viseli, a mely feje tetején fürtözött és oldalt fodoritott. A nyak és váll meztelen. Alacsony talapzata kerek.

Gypsz, magassága 59·3 cm. — Besancon város ajándéka 1889. — Ltsza régi 74. és új 74. — Az I. teremben.

III3-121

184

Pl. 1906
N. M.

375

906 V 25

Hajdú-Bihari Napló

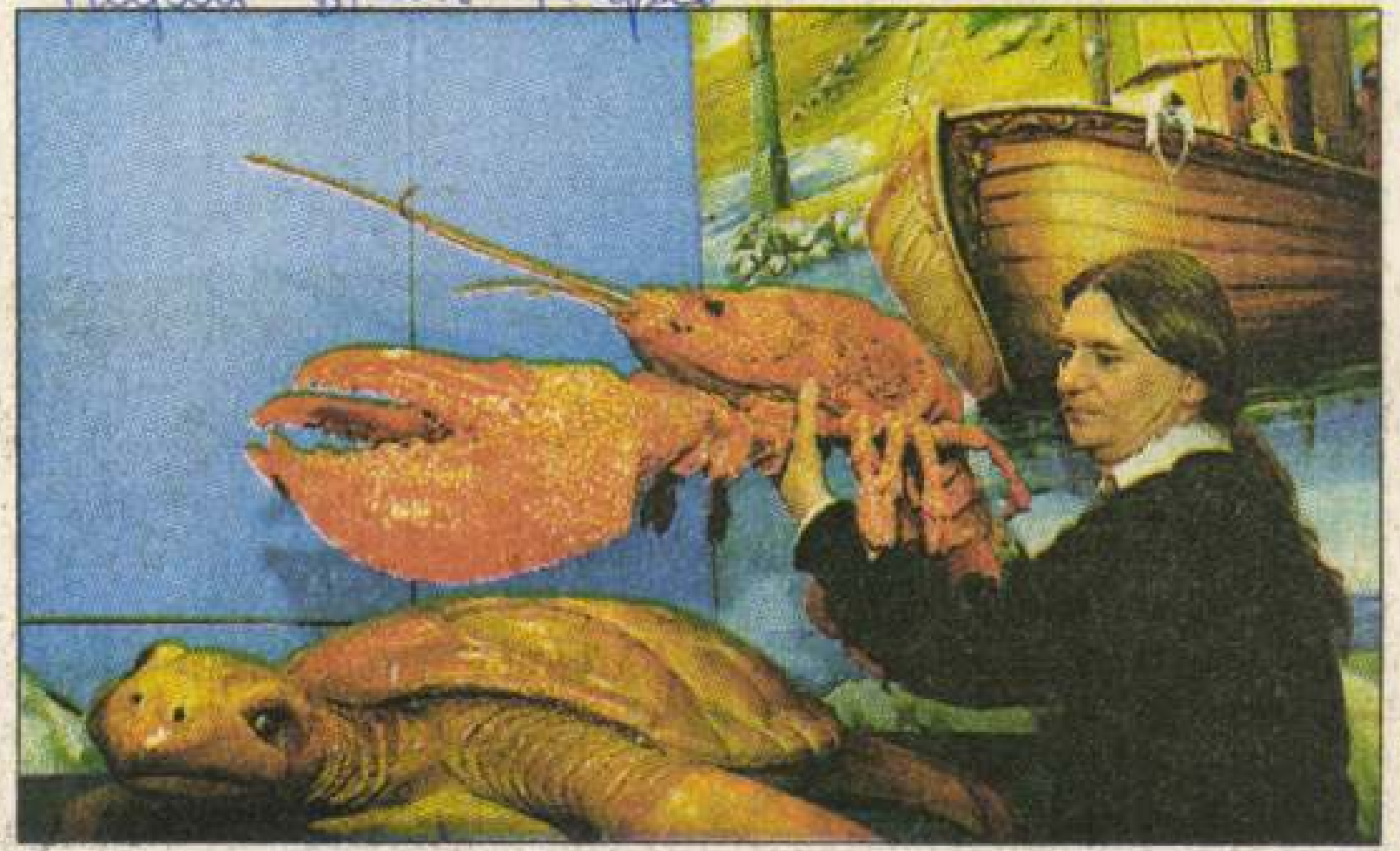

Debrecen – Pikó Sándor képzőművész egy görög tulajdonú gyorsbüfé díszítésére nagyméretű, a Földközi-tenger állatvilágára emlékeztető figurákat készített. A büfé tulajdonosa forgalomnövekedést vár a képzőművészeti fogástól Fotó: MTI

Pikó Sándor-kiállítás 1997. dec 30

gnes: (19.)

Mimi

okonai Könyvkiadó gondozásában megjelent műből.)

kit otthonról! – zöld szeme csil- néregette.
retolta szőke ha- násként nézett ki, a frizurája miatt, vágott haja oldal- gy fekete szmokin- Dóra mellé szinte t súgott a fülébe.
– mondta

lálta pillantásait, és azt kívánta, bárcsak Mimi állna most a zongoránál. Kerülte Dóra tekintetét, és megpróbálta úgy nézni, mint egy szép műtárgyat, egy gyönyörűen kifaragott márványszobrot. Dóra kezére és hosszú ujjaira fordította a tekintetét, és látta, hogy piros körmei csillognak a kora esti félhomályban.

A vendégek elbűvölve hallgatták Dóra tiszta szoprán hangját. Ha Péter nem tudott volna botrán

Az
ni, és
je me
ra fir
szerű
jáé és
a Gal
ját, k
A
ték r
be m
gelte
zettél
húsz-
nyait
között
gyon
sorait
kettő.
ősz h.
lönös
ter az

Pikó Sándor festő
1996. VI. 5.

Napló

KULTÚRA

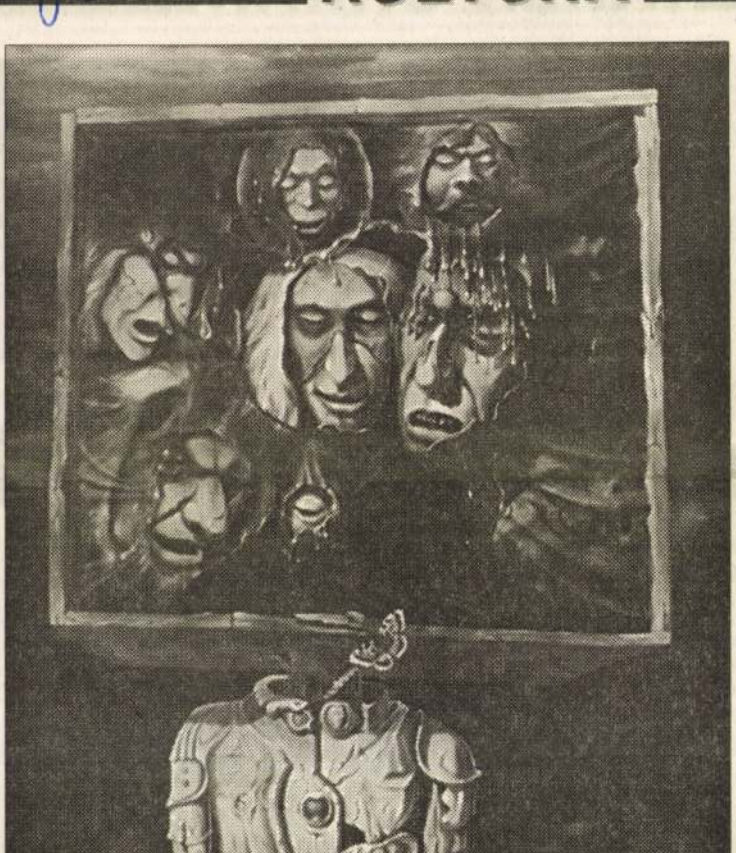

Pikó Sándor: Pillangó Fotó: Napló-reprodukció

INNEN-ONNAN

jás"

Fotó

MŰSOR

14.00 A május 31-i műsor is-

6.00–7.30 Napszemle. 9.00

leti hírek. 6.45 Lapszemle. 6.50 Kalendárium. 7.15 Névnapköszöntő. 7.30 BBC-hírek. 7.40 Napló-lapszemle. 8.15 Lapszemle az országos napilapokból. 8.45 Időjárás. 9.00–10.00 Programajánló. 10.00–12.00 Délelőtti 120. 19.00–22.00 Fiataloknak. 19.00–21.00 Leveles kívánságműsor. *Telefonszám: 06 (54) 401-710*

CITY és UNIVERSUM a 92,3 MHz-en és ká-

ciók. 12.45 Egészségesebb é
férfi szemmel. 15.30 Tern
16.18 Szépség és illat. 17.1
Hírösszefoglaló. 19.20 Cen
lás. 20.05 A nyolcvanas é
21.30 Üzenetek egy más
félóra. *Telefonszám: 422-28*

TANDEM a 94,7 MHz-en

Pikszai Rudolf

Nobász -

Magyarország. Esti Lap. 1940. dec. 10. (Két kiállítai.)

2.

„Ars Hungarica"

Ars Hungarica címmel nemrég »Képzőművészek és Műbarátok Gazdasági Szövetkezete« alakult, melynek művésztagjai most rendezték első kiállításukat a *Pátria-Club* efféle célra — sajnos — meglehetősen alkalmatlan termeiben. Ismert és kevésbé ismert festők, szobrászok régebbi és újabb munkái kerülnek itt bemutatásra, elsősorban azzal a célzattal, hogy a műpártolók számára művészi szinvonalon álló választékul szolgáljanak. Igy az egész altruista alakulat bizonyos közönségnevelő szerepre vállalkozik s főkép a giccs ellen száll sorompóba. Mindenesetre rokonszenves törekvés, megérdemli, hogy sikerrel járjon.

A vasárnap megnyílt kiállításon három jónevű festő és egy szobrász vesz részt nagyobb kollekcióval. *Czencz* János, *Kóbor* Henrik és *Prohászka* József sorakoztatja fel realisztikus szemléletben fogant java képeit, amelyek közül különösen az utóbbi művész lehiggadt, komoly elmélyedésre valló figurálisai emelkednek ki. Hozzájuk csatlakozik érdekes szobrászati anyagával *Pikszai* Rudolf. Mellettük egész sereg, jórészt konzervatív irányú festővel találkozunk a népes együttesben, amelynek — őszintén szólva — nem ártott volna valamivel szigorúbb zsűrizés, éppen a kitűzött cél érdekében. A kissé közepes átlagból előnyösen válnak ki *Förstner* Dénes, *Aradi Edvi Illés* Jenő, *Gi-*

...ok ~~[illegible]~~ az ábrázol

...vonalban, ~~[illegible]~~ a kik körül egy a
...élor, kettő áll~~[illegible]~~es tölt, egy térdére ereszkedve veszi
...felét, egy a földre ül, a többi pedig ~~[illegible]~~ lő.
...ebesült fekszik, kissé odább egy tiszt vezényel
...a parancsot fújja. Mögöttül, a háttérben, va-
...ombon nagy számú vadász ~~[illegible]~~ tüzel a
...tó falú ~~felé~~, honnan a támadást éleúken

...omat, szmezve, nagysága 27,:32.8 cm

T. 4735

434
~~254~~

mes Lajos, [illegible]
Bényi László, Monostori Moller Pál,
Hangai Szabó Miklós, Baranski E.
László, Hatvani Perlusz Gyula, Csa-
bai Ékes Lajos vásznai és akvarelljei,
továbbá Sárközy Elemér, Bendéné K.
Friderika, Sósné Korányi Anna, Pá-
rizs Erzsi és Szekeres Béla dolgai.
A szobrászok sorából pedig főkép
Cser Károly és Kóbor G. Elek tart
számot megkülönböztetett érdeklő-
désre.

— rp —

Pikszai Rudolf

Kobán

Képes Kossuth Népe

1945. jún. 10.

Új fejet kap Erkel Ferenc és új kezet és lábat Liszt Ferenc operaházi szobrai. Stróbl Alajos két megrongálódott művét most tanítványa, Pikszai Rudolf javítja ki.

(Dér Pál felv.)

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"
címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Pikszay Rudolf

zobrász

Vkminkiáll. 1943.

Fürdés előtt,

márvány

Pilaszanovich Irén, a kiállítás rendezője

FÉNYES ADOLF TEREM

VII., RÁKÓCZI ÚT 30.
TELEFON: 225-818

TÓTH GYÖRGY FÉNYKÉPEI

ARCOK

1983. október 9-ig

Emberek, akikkel a pillanat tört része alatt akarva-akaratlanul találkozhatunk, de csak az arc nélküli tömeget érzékeljük. Arcok, akikre talán még unaloműzésből is ráfeledkezhetünk, átvillan karakterük szemünkben, de érdeklődésünk tárgyköréből azzal ki is zuhannak. A véletlen által elénk sodort arcok mögül sorsokra, titkokra nem futja erőnkből.

A kiállítás képei „mindennapi emberek" „örök" talányaival állítja szembe a látogatót. A másokra figyelés elszalasztott pillanatait pótolják a megörökített felvételek, szembesítésre invitálnak, vizsgálódásra nyújtanak alkalmat. Talán nemcsak a fényképeken megörökítettek iránt ébred bennünk érdeklődés, hanem önmagunk felfedezéséhez is kulcsot adhat, mert „jó volna jegyet szerezni és elutazni Önmagunkhoz, hogy bennetek lakik, az bizonyos".

A kiállítás rendezője: Pilaszanovich Irén

DOROTTYA-UTCAI KIÁLLÍTÓTEREM

V., DOROTTYA UTCA 8.
TELEFON: 183-890

KÍNAI PAPÍRKIVÁGÁSOK

1983. október 6–29.

A papírkivágás évezredek óta ősi népművészeti ág Kínában. Vidékenként más és más a stílusa és karaktere. Készítése késsel vagy ollóval történik. Fekete-fehérben, vagy színesben és hozzá alumínium fóliát is alkalmazva készítik. Igen sokféleképpen kapcsolódik az emberek mindennapi életéhez, ünnepekkor, ablakok, lámpák, ajándékcsomagok, mintaként ruhák díszítéséhez alkalmazzák. Jellemzői a ragyogó színkontrasztok, az ornamentális erő, finomság és életszerűség. Nemcsak díszítőelemként, hanem önálló műtárgyként is él és fejlődik napjainkban is. Ezt mutatja be kiállításunk.

A kiállítást megnyitja: Pajor Géza, a Kelet-ázsiai Múzeum osztályvezetője, 1983. október 6-án, délután 5 órakor.

A kiállítás rendezője: Kovács Béla

SINGAPUR KHINAI NEGYEDÉBŐL.

JOHORI BENSZÜLÖTTEK.

UTON ÖTÖDSZÖR A VILÁG KÖRÜL.

SINGAPUR.

Singapur a világkereskedelem egyik legjelentékenyebb góczpontja. Vessünk futólagos tekintetet a térképre és azonnal látjuk, hogy a *Malaji félsziget* mélyen alányúló csúcsát szükségkép érinti minden a távoli kelet felé vitorlázó és minden onnét nyugatra érkező hajó. Fekvése kereskedelmi szempontból csak olyan fontos, mint a Gibráltáré hadászatilag. Így talán felesleges is hozzátenni, hogy Nagybritannia hatalmában van.

Az úgynevezett *Strait setlements*, az óriási kiterjedésű indiai gyarmatok egyik gyöngyét képezi. A föld termékenysége példabeszédszerű. A rizs háromszor is képes egy évben megérni. Azonkívül bőven nő a czukornád, dohány, opium, kávé, gutaperka és más egyéb értékes növény. Hegyei pedig telve vannak a leghasznosabb ásványokkal. Kivált jelentékenyek a czinfajok, de van kőszén is bőven.

A vidék felette festői. Hegyes-völgyes. A növényzet üde és gazdag. Az erdőkben sok a vad. A vidék jellege is teljesen tropikus. Körültekintve, azt hihetnénk, hogy óriási melegházba kerültünk. Még a légkör is olyan tikkasztó és párás. De épen ezen körülménynek tulajdonítható a bámulatos flora és vizözönidők előttre emlékeztető fauna is.

A hajdani szultánok leszármazottjai maig megőrizték trónusaikat. Az angol kormány meghagyja hatalmuk látszatát. Sőt rájuk bízza a helybeli kormányzást is, épen úgy, mint *Radjputánában*. Ezáltal sok fáradtságot és költséget kimél meg és elejét veszi az esetleges felkeléseknek, vagy nemzetiségi mozgalomnak. Minden döntő kérdésben természetesen a brit hatóságok itélnek és mi fő, az összes kereskedelmi és gazdasági előnyöket teljes mértékben kiaknázzák.

A hosszú földnyelv legdélibb csúcsával szemben terül el *Singapur* szigete. Erre a markolatnyi földre épült ama hatalmas metropolis. Mert világközpont a szó szoros értelmében ez élénk, mozgalmas kikötőváros. Érkeznek és indulnak hajók a nap és éj minden perczében, közel vagy távolról. Óriás páncélosok, gyorsjáratú kereskedő- és postagőzösök, avagy festői vitorlások és helybeli rozoga *djunkák* egyaránt nagy számmal horgonyoznak a kikötőben.

A folyton növekvő keleti árúforgalom legmozgalmasabb piacza kétségkívül *Singapur*. Mert még a terményeknek az a része is, mely nem kerül itten a vásárra, nagyon sok esetben raktárakba jut és át lesz hajózva. *Emporiumok*, *Dokkok* foglalják el a partok hosszát. A hatalmas hangárakba, mint hangyák hordják, viszik szakadatlanul az apró, barnabőrű kulik a terhet.

Beljebb kerülve, a város szive csak ilyen kereskedelmi kifejezéssel bir. Nagy kereskedőpaloták, tágas vendéglők és megszámlálhatlan üzletek sorakoznak egymás mellé. A nemzetközi ismert czégek nagyobbrészt képviselve vannak. Mindenfelé a különböző társulatok, czégek feliratai tűnnek szembe. Mintha itten mindenki csak üzletekkel foglalkozna. Csak az ipar és kereskedelemnek van jogosultsága.

Mint minden angol városban, a polgárság a központon kívül él. Ha egyszer boltját bezárja vagy hivatalának hátat fordít, siet a külvárosok felé, hol tisztább légkörben, kertektől körülvéve épít házat vagy bérel lakást. «*My house is my castle*», házam a váram, mondja az angol közmondás. Az otthon valódi szentély a nép felfogásában. A küszöb sérthetetlen.

Tradiczióit féltékenyen megőrzi — és hűen átülteti a tengereken túl is Albion fia. De hiszen ez képezi gyarmatpolitikájának a legerősebb védbástyáját. A hol letelepszik, meghonositja intézményeit, tanítja nyelvét, terjeszti hitét. A hova leteszi lábát, ottan gyökeret is fog és mint olajcsepp árad el körülte mindig szélesebb és szélesebb körben befolyása.

Singapur kitünő alkalmul szolgál megfigyelésekre. Tekintsünk bármerre, mindenütt a brit hatalom és kultura egy-egy más érdekes megnyilatkozását látjuk. E művelődés tulajdonkép még jelentékenyebb teret hódit, mint a fegyverek. Minden egyaránt az angol intézményeket, angol izlést és első sorban angol felfogást tükrözi vissza. Az emberek jöhettek a világ ötrészéből és mutathat bőrük minden árnyalatot, de fellépésében, megjelenésében, a mennyire lehet, angol honpolgárként akar érvényesülni.

Ha délutánonként ottan látjuk a fiatalságot fehér sportöltözeteikben a nagy játszó-téren kriketet ütni vagy labdát rúgni, olyan kifogástalan a megjelenésük és olyan csiszolt a modoruk, hogy ha nem volnának olyan barnák, azt hihetnénk, csupa született angol.

Maga *Johor* szultánja, a mely a legdélibb a Malaji fejedelemségek közül, minden tekintetben angol *gentleman*-ként akar érvényesülni. Teljesen angol nevelésben részesült. A nyelvet hibátlanul beszéli. Sőt sok tekintetben az angol szokásokat is elfogadta. A palota berendezése nagyrészt Londonban készült. Az asztalokon angol ujságok és folyóiratok hevernek. Maga a háziúr, a hatalmas nábob pedig olyan kifogástalan előkelőséggel van öltözve, mintha egyenesen a Piccadillyről érkezne.

Az angol kultura magas szinvonalát mi sem mutatja jobban, mint az az általános hódítás, melyet világszerte elért. Hajózzunk bármerre, angolul mindenütt megértenek. Úgyszinte nincsen nagy kikötő, hol angol intézményeket ne találnánk.

Ezen rendkívüli összetartás és ritka felebaráti szeretet képezi az angol kultura egyik alapvonását. Ha az óriási kiterjedésű birodalom zászlaját ottan látjuk lobogni a világ legtávolabbi földjein és hajói az összes nagy oczeánokat uralják, ezt első sorban erkölcsi intézményeinek köszönheti. Hetvenezernyi katona, még ha mindenike hős is, nem lenne képes e több mint háromszáz milliónyi lakossal biró gyarmatokat hatalmában tartani, ha ereje a fegyvereken kívül, első sorban nem volna magas szinvonalon álló kormányzatának morális horderejére alapítva.

Singapur, 1914 január. *Gróf Vay Péter.*

JOHORE SZULTÁNJÁNAK ÚJ PALOTÁJA.

A TENGERPART SINGAPURBAN.

A HEGEDŰ.

(Hogyan csinálják a hegedűt?)

Szerte az egész világon mindenütt ismerik és gyönyörködve hallgatják az emberek a hegedű hangját, de alig-alig ismerik a bájos hangu hangszer keletkezésének a történetét és talán még kevésbbé készítésének a titkait.

Nemcsak érdekes, de szinte bámulatos, hogy több mint négyszáz esztendő óta semmitsem változtattak a hegedű készítési módján, a mi manapság, a művészi-, iparművészeti-, ipari- és egyéb kézi alkotásoknak a tökéletességig kifejlesztett gyors, könnyű és tömeges előállítása idején szinte meglepő. Sem a hegedű alakján, sem az összeállításán, sem a megmunkálásán, sem a beosztásán; se kivül se belül, nem változtattak rajta nagyon csekély módosításoktól eltekintve semmit, sőt azok a mesterek, a kik ma hegedűkészítéssel foglalkoznak, épen arra törekszenek, hogy készítményeikkel mind jobban megközelitsék azokat a régi műremekeket, a melyek a világhirre vergődött nagynevű mesterek művészkeze alól kerültek ki.

Dávid király képe, kezében hegedűhöz hasonló hangszer, a krotta.

Szembetünőbb eltérést csak akkor láthatunk, ha a mai hegedűt, a mintegy ezer esztendővel ezelőtt keletkezett ősével hasonlítjuk össze.

A kilenczedik évszázadban például van némi nyoma a húros és vonós hangszernek; Dávid királyt ábrázolják ezidőből származó képek, a mint az úgynevezett krottát tartja a kezében. Ennek a hangszernek a felfelé tartott részén nyilás van a balkéz ujjai számára, hogy velök a játszó a húrokat lenyomja, mig a vonót a jobb kéz vezeti. Lehetséges, hogy ez a

Az arabok ősi hangszere a rebab vagy rebek.

vonóshangszerek őse. De az arabok is játszottak húros hangszeren vonóval, a mit sok erről szóló irás és régesrégi kép sejtet.

A *gitárt* ekkor már jól ismerték az arabok, sőt azt tartották felőle, hogy annak édesdeden csengő hangja a betegeket is meggyógyitja.

Valószinű, sőt csaknem bizonyos, hogy az első hegedű gitárkészitő mester kezéből került ki, a mire a két hangszer között való hasonlatosságból lehet következtetni.

Középkori hegedű legömbölyített szélekkel, oldalt bemélyítve.

Mai formájában 400 éve használják a hegedűt és hogy mily becsülésben tartják, annak a jele, hogy világszerte a «hangszerek királynőjének» nevezik. Rá is illik ez az elnevezés a kecses, formás, kis fahangszerre, a melyből a művész a húrokon végighúzott vonóval bűbájos, szinte varázserejű hangokat csalhat ki.

Ámbár az olaszországi *Cremona* városából kerültek ki a világ leghiresebb hegedűi, mégsem olasz mester készítette az első, legtökéletesebb hegedűt, hanem *német*. *Tiefenbrucker* Gáspár volt a neve; a XVI. század elején vándorolt Bolognába és ott letelepedett. Ő maga is, de a neve is elolaszosodott úgy, hogy az ő készítette hegedükben ez a név áll: *Gaspard Duiffopruggár*. Ő volt tehát az, a ki a mai formájában ismeretes legelső hegedűt egyezerötszáztizben elkészítette.

Az első mesterhegedű. A mai hegedű feltalálójának: Duiffopruggár Gáspárnak első és legrégibb műve.

Készítményeiből ma is megvan hét darab, részben az orosz udvari múzeumban, az ákheni múzeumban és egy-két (közöttük egy Hunyadi nevű magyar) gyűjtő tulajdonában.

Ötvennyolcz faalkatrészből, a legkisebb szögelés nélkül illesztette, faragta és ragasztotta össze Duiffopruggár a hegedűt és pedig annyi ötletességgel, tudással és olyan czélszerűen, hogy napjainkig alig kellett valamit változtatni rajta. Az alig 4—5 kilogramm súlyú faalkotmány, a melyen a négy húr feszítő ereje körülbelül 40 kiló súly nyomásának felel meg, gyönyörű hangjával a legnagyobb hangversenyterem minden zugát is be tudja tölteni.

Kétségtelen tehát, hogy a nemesebb értelemben vett műhegedű épen olyan művészi alkotás, mint a legszebb kép vagy szobor és csakis istenáldotta művész az, a ki ilyesmit teremthet. Természetesen mint minden más művészeti foglalkozás terén, a hegedükészítők között is akadhatnak egyszerűbb kézművesek, sőt kontárok is, a kik nem tudtak és ma sem tudnak olyan tökéletes hangszert készíteni, mint azok a régi hirneves mesterek, a kiknek alkotásai világhirre tettek szert.

Ha megtekintünk egy mesterhegedűt, minden legparányibb részecskéjén gyönyörűséget lel a szemünk. Csupa szabályosság látszik minden porczikáján, alakja, külseje, megmunkálása maga is merő harmónia. A legfőbb kelléke azonban, hogy szépen csengő hangja legyen, a mi sok minden egyében kivül attól függ, hogy makulátlan gondosságu legyen a megmunkálása.

Beszélnek egyes hegedükészítő mesterek titkokról is, a mik a hegedűhöz felhasznált fa minőségében, a rajta látható fényesítő lakk előállításában rejlenek. Ezeknek a kikutatása azonban szinte lehetetlenség, mert ahány mester volt, annyiféleképen változott a hegedükészítés módja és a régi mesterekkel valószinűleg ezek a titkok mind sírba szállottak. Annyi azonban bizonyos, hogy a mi változtatásokat tettek a késő utódok a Duiffopruggár hegedűjén, azok mind csak ártalmára voltak a hegedű jóságának.

Tiefenbrucker Gáspár, a ki az első mesterhegedűt készítette.

De nemcsak a külsején, hanem a belső összeállitásán sem lehet módositani semmit. Belül ugyanis, a hegedű fedelének az alján

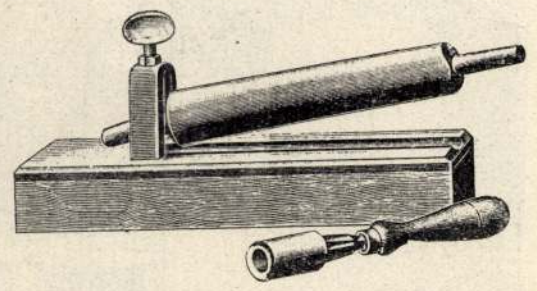

A kávák (oldalak) hajlítására való vashenger, a melyet megmelegítve használnak.

van az úgynevezett *gerenda* és ugyancsak belül a fenék és a fedél között áll a *hanglécz*. A hegedűnek ezt a két legfontosabb szervét a legkisebb változtatásnak sem szabad kitenni, különben a hegedű – megnémúl. Nemhiába nevezik a gerendát a hegedű «ideghálózatának», mig a hangléczet a hegedű «lelkének» vagy «szivének».

Az első hegedűkészítő mestert rendkivül nagy megbecsülésben részesitették. I. Ferencz franczia király egyezerötszáztizben meghivta az udvarához is, a hol egyik-másik hangszerének a fenekére az akkor ott élt világhirű festőművész: Leonardo da Vinci, páratlan remekműveket festett.

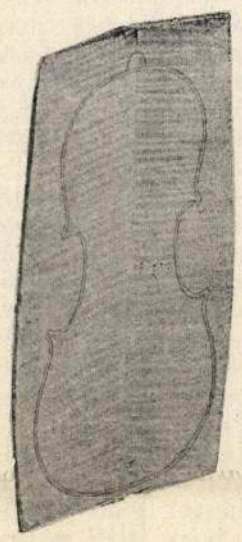

A deszkára rajzolt fenék körvonala.

Ez időtájt a hegedükészítés Olaszországban mindjobban erőre kapott és a világ minden tája felé elterjedt, de leginkább Németország-

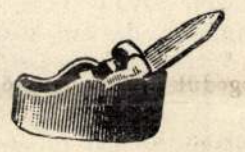

Kis kézi gyalu, a mivel a deszkát gyalulják.

ban, Francziaországban és Angliában indult virágzásnak.

A tizenhatodik századból ismeretesek a földkerekségén legnagyobb hirnévre és dicsőségre szert tett mesterek: Duiffopruggár után Gaspard di Salo, Maggini, Mariani, Amati András, Stradivárius, Guarnerius, Bergonzi, Guadagnini, majd a tizenhatodik század vége felé Stainer, azután a Klotz és az Albani családok stb.

Ezidőben már apáról fiura szállott a hegedükészítés titka és a Klotz-család késő utódai tették hiressé *Mittenvald* kis bajorországi városkát, a hol ma is óriási mértékben, háziiparképen üzik az egyes családok a hegedükészítést. A városkának majd minden házában hegedükészítők laknak. A férfi nép faragja, összeragasztja, az asszonyok, leányok lakkozzák a hegedűket.

Érdekes, hogy míg az olasz mesterek régente tulnyomó részt németországi erdők faanyagát használták a hegedükészítéshez, még pedig leginkább körtefát, fenyőfát, addig manapság a legtöbb külföldi mester különös előszeretettel vásárolja és dolgozza fel az *Erdélyben* termő *jávorfát*. *Csikszereda* vidékéről óriási mennyiségben szállitják a jávorfát Olaszországba, Francziaországba, Csehországba, Angliába és Németországba, a hegedűfa nagykereskedőkhöz és az egyes mesterek — sokszor *a magyarok is* — ezektől a kereskedőktől hozatják az idehazai termő, de már deszkává fürészelt jávorfát.

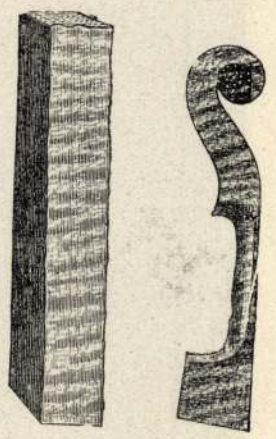

A nyak és a csiga faragás előtt; faragás után.

Ezek a nagykereskedők métermázsánként 2,

A hegedű készítéséhez való faanyag a raktárban.
Az egyes csoportokon táblácskák jelzik a száradásra eltett fa korát.

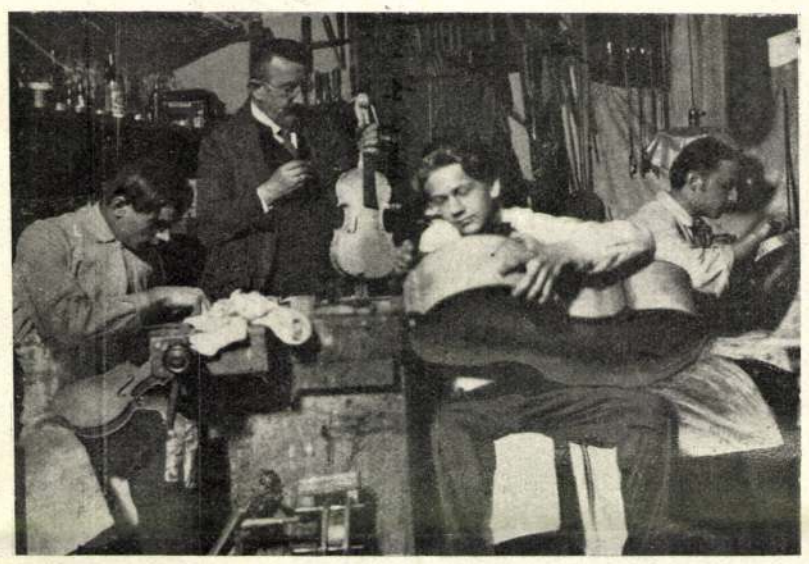

Magyar hegedükészítő mester műhelye.
Baloldalt a nyakat faragják, a mester a hegedűt lakkozza; előtte a mester fia a csellót csiszolja, jobboldalt vési le a segéd a széleket.

6, 10, néha 40—50 koronáért kapják a jávorfát, aszerint, hogy melyik szebb, hullámosabb. Tizenöt-húsz esztendei fekvés, száradás után ezt a tuskó-alakú fát a nagyárusok feldolgozzák. Legelőször a törzs középpontjától kezdve sugáralakban deszkákká vágják, azután kiválogatják és a kisebb hullámosakat olcsóbb, a nagyobb hullámosakat drágább áron adják el. A hegedű fenekéhez való egy deszka ára 60 fillértől 70 koronáig is terjedhet. A szabály az, hogy a fa ne legyen se kemény, se lágy, hanem középszerű.

A mester a deszkalapra rajzolja az elkészitendő hegedű alakjának a körvonalát, kivágja és ezzel kezdetét veszi a kis kézigyalukkal való gyalulás. A gyalulás nehéz és gondos munkát igényel. A mestertől függ, hogy milyen legyen a kivánatos vastagság, hol legyen hajlás, domborodás, mélyedés, vagy emelkedés.

A mikor a szép hullámos fenék- és fedéllapok a kellő vékonyságot elérték, következik a hegedük szélét díszitő *berakás* helyének a köröskörül futó kivágása, majd a berakás elhelyezése. A berakás három darab, milliméter vastagságú hosszú fácskából áll; a két szélső fekete ébenfa, a középső fehér jávorfa. Majd elkészíti a mester a meleg vassal hajlított oldaldarabokat: a *kávákat*, a fedélen kivágja az *f* alakú lyukakat, kifaragja az ezernyi apró változatosságú *csigát*, a *nyakat*, elhelyezi a fedél alján a gerendát és a mint ezekkel az alkatrészekkel elkészült, következik az *összeállítás*. Erre a czélra fából való, srófokkal ellátott *forma* szolgál. A forma segítségével egybe ragasztja a *feneket* az *oldalakkal*, azután legvégül az oldalakra a *fedelet* és az igy bezárt hegedű alakú dobozt összeragasztás és száradás után apróra újra kidolgozza. A nyak, — melynek hosszától függ a hangok tisztasága, — a *nyereg*, a *hangfogólap*, alul a *húrtartó gomb*, a húrtartó négy csavar, vagy *kulcs*, a húrtartó, *kötő* és *láb* elkészítése után késsel vagy picziny gyaluval nincsen több faragni valója a mesternek; kezdetét veheti a hegedükészítés legfontosabb részlete: a *lakkozás*.

Minden idők mestereinek legféltettebb titka volt és marad a *lakk*, a mely a legjobban megmunkált hegedűt tönkre teheti és a kevésbbé jót némileg megjavíthatja.

Rugalmasnak és lágynak kell lenni a jó lakknak, amellett szinét és főként meleg, ragyogó fényét évszázadok mulva sem szabad elveszítenie. Példa erre akármelyik régi mesterhegedű, a melynek a lakkozása — ha tiszta száraz kendővel megdörzsöljük — úgy ragyog, mint a csiszolt borostyán. Amellett a lakk nemcsak a hegedű külső szépségét emeli, hanem védi, úgyszólván megőrzi, konzerválja a fát, különösen a változó hőmérséklet behatásától, a nedvesség vagy a szárazság okozta elváltozásoktól. A régi olasz mesterek használta lakk titka ma ismeretlen. A későbbi és a ma élő mesterek egyre kisérleteznek azon, hogy olyan lakkot készítsenek, a milyet elődeik használtak, de hiába, mert mindeddig nem sikerült a törekvésük. Hogy a hegedű hangját a lakk mennyire befolyásolja, arról könnyen meg lehet győződni, ha ugyanegy hegedűt a belakkozás *előtt* és *után* szólaltatunk meg. Óriási eltérést fogunk tapasztalni. A mai hegedűkészítők kétféle lakkot használnak: Olajlakkot és spirituszlakkot. Az olaj-lakkal belakkozott hegedű hangja lágyabb, kellemesebb, a spirituszlakkal bevonté élesebb, nyersebb lesz.

A ma élő magyar hegedűkészítők egyik legkiválóbbja *Pilát* Pál, olyan összeállításu hegedűlakkot talált föl, a melyik legjobban megközelíti a régi olasz mesterek titkos összeállításu lakkját. Az ő lakkja porrá tört borostyánból való, a melyet 200—300 fokos hőségben felolvaszt, azután lenolajat, megfelelő aranyos csillogásu szineket és végül még 2—3-féle anyagot kever belé és az igy előállított lakkot nemcsak ő használja, de külföldről is igen sok kiváló mester tőle hozatja.

Legfontosabb a lakkozás megkezdése, mert nem szabad, hogy a lakk a hegedű fájába beszivódjék. A mikor az alapozás, azaz az első bevonás elkészült, csakhamar be is fejezhető a lakkozás úgy, hogy a magától való száradással együtt (a mi legföljebb 2—3 hétig tart) ügyesebb mester 5—6 hét alatt teljesen elkészíti a hegedűt. A lakkozás után még apróbb csiszolás következik olajjal és habkőporral, majd felrakják a hegedüre a négy húrt, a lábat, felállítják benne a «lelket» és ezzel elkészült a hegedű.

Külön ügyesség és művészet kell a *vonó* készítéséhez is, a melyet rendszerint rugalmas, de jó ellenállásu börzsen-fából vagy a braziliai fernambuckfából készítenek.

A legszebb formáju hegedűket, a melyeknek a legtökéletesebb hangjuk volt, az olasz Stradivárius készítette. Az ő hegedűinek a domborodása, berakása, sarkai, széleinek finomsága, a szabályosan faragott *f*-lyukak, a csigák utánozhatatlanok. Ilyen eredeti Stradivárius hegedűnek óriási az értéke.

A külföldön: Bécsben, Párisban, Brüsszelben, Drezdában nagyon megbecsülik a hegedű készítőket és művésznek tekintik őket, akár a festőket vagy szobrászokat, mint a hogy azok is. Nálunk Magyarországon is akadt a hegedükészítők közt több hires mester. Ilyen volt *Nemessányi* Sámuel eperjesi születésü mester, a ki 1881-ben halt meg. Sok hegedűt és violát készített; közöttük több olyat, a melyért 3000 koronát is fizettek. Hiresek még a magyarok között a *Brandl-, Bergmann-, Engleder-, Ertl-, Hamberger-, Köhler-, Leeb-, Lengyel-, Lemböck-, Pilát-, Ribarits-, Schweizer-, Setzer-, Spiegel-, Szepessy-, Teufelsdorfer-, Thirr-, Wiedenhofer-, Zach-*, és *Ziegel*-féle készitmények, a melyekből egy-egy darabért szivesen adnak 800-, 1000—1200 koronát.

Tévesen hiszik sokan azt is, hogy mennél jobban összerepedezett és mennél több darabból összeragasztott a hegedű: annál jobb és értékesebb. Vannak sokan, a kik hegedüiket szándékosan megrongálják és megcsináltatják, csakhogy az a hangszer ócskának lássék. Ez mind haszontalan és oknélkül való törekvés, mert a valóság az, hogy a tökéletesen ép hegedű lehet csak jó.

Polgár Géza.

A mester faragja a csigát.

A forma, köröskörül az összeillesztett kávákkal.

A fedél alulról nézve. Rajta a kivágott *f*-lyukak jobboldalt pedig a gerenda.

A fedél az első gyalulás után.

A fenék, szélein köröskörül a berakással.

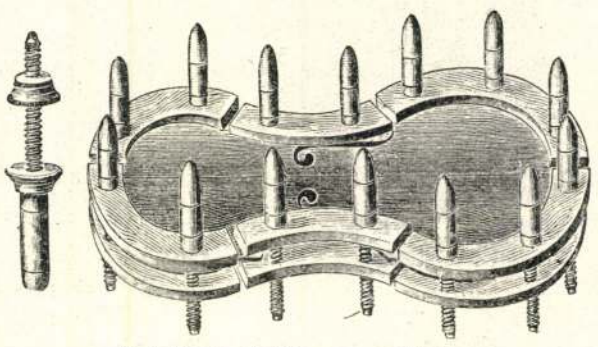

A fedél ráerősítése csavarokkal.

SZIGLIGETI EDE.
A hatvanas évekből való fénykép.

A «SZÖKÖTT KATONA» ELSŐ ELŐADÁSÁRÓL. — A katonafogdosás az I. felvonásban.
Lajos (Szerdahelyi), Korpádiné (Kovácsné), a középen Gergely (Lendvay Márton). — A „Der Ungar" czimű lap 1843-iki képmelléklete.

SZIGLIGETI EDE ÜNNEPE.

Irodalmi társaságok, a sajtó, a Nemzeti Szinház egyforma kegyelettel ünnepelték Szigligeti Edét, születése századik évfordulója alkalmából. Legszebben azonban a közönség ünnepelte: a Nemzeti Szinház három Szigligeti-estéjén ünneplő kedvvel és szinte példátlan nagy számmal gyűlt be a szinházba, a visszaemlékezés kedves hangulatával fogadta *Herczeg* Ferencz elmés, meleg és izléses ünnepi darabjában a szinház művészeinek a drámai múzsák nevében kifejezett háláját s kedves érzéssel, tapsra készen hallgatta az iró fölelevenített darabjait. S mintegy Szigligeti pályájának jelentősége fejeződött ki ez ünnepi előadásokon: a közönség a két vig darab, a *Fenn az ernyő, nincsen kas* és a *Liliomfi* előadására tódult tömegesen, míg tragédiájának, a pályája végéről való s azóta mondhatni teljesen elfeledett *Valériá*-nak előadására már jóval kevesebben gyültek össze.

A közönség itélete ugyanaz most is, a mi Szigligeti közvetlen közönségeé volt, szinte intuitiv módon érezteti azt, hogy Szigligeti, mikor a shakespearei tragédia koszorújáért versengett, túlment ereje határain s csak félmunkát alkotott, a mikor ellenben közelebb maradt a talajhoz, a maga talajához s a mindennapi élet derűs, kedélyes jeleneteit vitte szinpadra, akkor teljes erejében, maradandó becsű munkát tudott produkálni. Míg tragédiái közül alig egy-kettő aratott komolyabb sikert a maga idejében s valamennyit elfeledte, irodalomtörténeti emlékké halványította az idők folyása, vigjátékai, bohózatai, népszinművei közül a jobbak már annak idején zajos sikert arattak s ma is élnek, vagy legalább feleleveníthetők a szinpadon. A különböző műfajok különböző követelményeket támasztanak az iróval szemben: a nagy tragédia stilusával csak az igazi nagy alkotó, a genie tud megbirkózni, az egyszerűbb polgári vigjáték és bohózat a tehetség terénuma s igazán maradandó értékűt csak az arathat, a ki a maga tehetsége határain belül marad.

Sajnáltuk, hogy a Nemzeti Szinház nem mutatta be — holott valamiképen könnyen módját ejthette volna — Szigligeti valamelyik népszinművét is, kifejezésekép annak, hogy a népélet szinpadravitele, a népszinmű, Szigligetinek a magyar szinpad és az irodalom fejlődésében legfontosabb alkotása. Bármenynyire elvesztette aktualitását ma már az a népszinmű, melyet Szigligeti hozott a magyar szinpadra, mégis örökre feledhetetlen marad, mert egy olyan vonást vitt két nemzedék életére terjedő időn át a magyar szinház életébe, a melyhez hatásra és eredeti, gyökeres izre fogható nem volt sem azelőtt, sem azután.

A mai Nemzeti Szinház, úgy látszik, nem vet súlyt Szigligeti pályájának erre a pontjára, mert különben nem sajnálta volna a vesződséget és leküzdhette volna azokat a nehézségeket, melyekkel a *Szökött katona*, vagy a *Csikós* előadása járt volna.

Általában, ha ma Szigligetiről szólnak, leginkább irodalomtörténeti jelentőségét méltatják, pedig pályája nem ebből a szempontból, nem a magyar drámairodalom fejlődése szempontjából legfontosabb, hanem a magyar szinpad története szempontjából. Drámairodalmunk szempontjából az övénél sokkal fontosabb Katona József pályája, a melyet egyetlen egy tragédia fejez ki, vagy a Vörösmartyé, kinek drámái a szinpadon aránylag kevés sikert arattak, — szinpadunk szempontjából az övéhez csakis Kisfaludy Károly fontossága mérhető. Míg nálánál nagyobb költőtársai olyan magaslatokra igyekeztek vinni a magyar drámát, a hova az akkori előkészületlen és szinházilag kevéssé művelt magyar közönség és fejletlen, vagy jobban mondva: egyenetlen fejlettségü szinpadi művészet nem birta őket követni, addig Kisfaludy és az ő nyomában Szigligeti a szinpadból s annak szükségleteiből indultak ki és főtörekvésük a magyar szinházi műsor megalkotása volt. Szigligeti a maga példátlan termékenységével egy emberöltőn át, mondhatni, maga volt a magyar szinházi műsor, az akkor divatos, többnyire sekélyes és jelentéktelen külföldi darabokkal szemben ő tartotta fenn a magyar repertoire folytonosságát. Sok siker és számra több bukás között — az iró pályáján a sikerek számítanak többet, nem a bukások, — de fentartotta a közönségben és az irodalomban a magyar dráma lehetőségében való hitet s ő tartotta nyitva az utat a további fejlődésnek, a mely ma már, ha egyebet nem, egyet mégis elért: hogy a magyar szinpadon az eredeti magyar darab lett az uralkodó. Mindig és mindenütt úgy volt, hogy a dráma szorosan belekapcsolódott a szinpadba, belőle nőtt ki és terebélyesedett bele az irodalom magasabb szféráiba s a fejlődésnek ez a természetes törvénye érvényesült Szigligetiben is. Szinházi ember volt, talán az első igazi, vérbeli szinházi ember kulturánkban, meg volt az ösztönszerű kapcsolata a szinpaddal s ez határozta meg irói jellemét is. Ezzel vált a magyar szinház egyik megteremtőjévé és fentartó oszlopává s különösen a Nemzeti Szinház sohasem fogja leróni, a mivel neki tartozik.

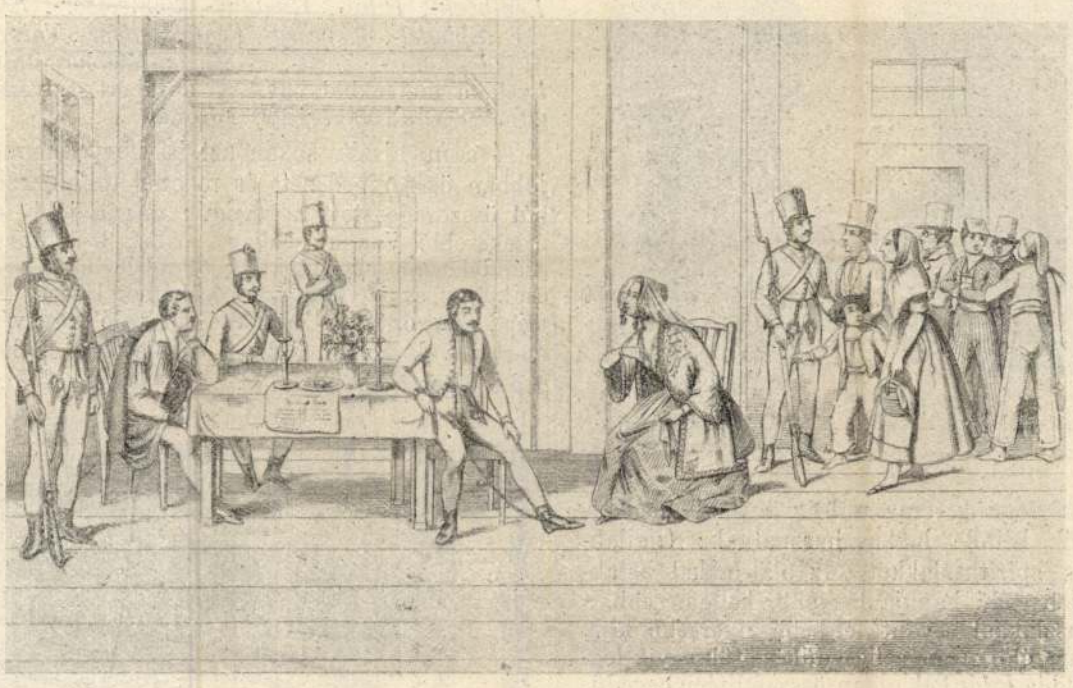

A SZÖKÖTT KATONA ELSŐ ELŐADÁSÁRÓL. — A siralomház a III. felvonásban.
Az asztal végén Miska (Füredi Mihály), szemben vele Gergely (Lendvay Mihály), a középen Montiné (Laborfalvy Róza).

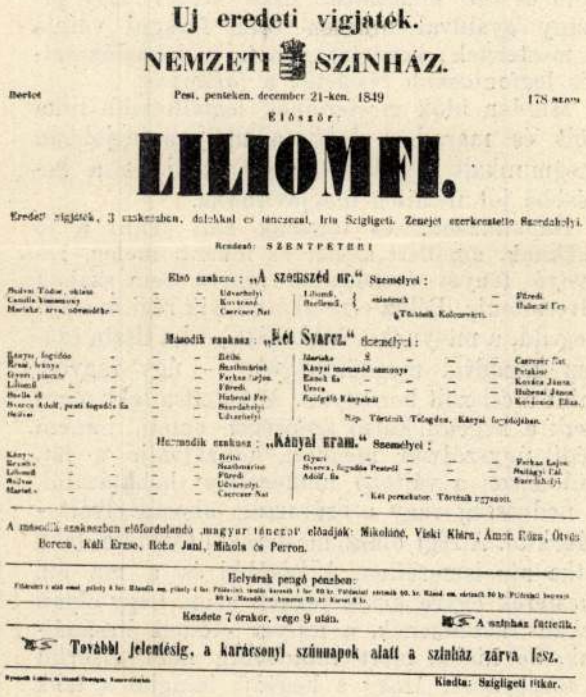

Uj eredeti vigjáték.

NEMZETI SZINHÁZ.

Beréet — Pest, pénteken, december 21-kén. 1849 — 178 szám

Először.

LILIOMFI.

Eredeti vigjáték, 3 szakaszban, dalokkal és tánczczal. Irta Szigligeti. Zenéjét szerkesztette Szerdahelyi.

Rendező: SZENTPÉTERI

Első szakasz: „A szomszéd ur." Személyei:

Bulcsu Tódor, ökrös	–	– Udvarhelyi	Lilomfi,	} színészek	– Füredi
Csutka Kunmenyi	–	– Kovácsné	Bucsuzó,		– Hubenai Fer.
Mariska, neve, törmadéke	–	– Czerczer Nat		‚Történik Kolozsvárt.	

Második szakasz: „Két Svarcz." Személyei:

Károly, fogadós	–	– Réthi	Mariska	8	–	–	Czerczer Nat.
Rose, bányás	–	– Szathmárist	Károlyi szomszéd asszonya		–	–	Polákné
Gyuri, pincsér	–	– Farkas Lajos	Ezredes		–	–	Kovács János.
Lilomfi	–	– Füredi	Ursza	–	–	–	Hubenai János.
Bucsu ék	–	– Hubenai Fer	Szolgáló Károlyinál		–	–	Kovácsné Eliza.
Svarcz Adolf, pesti fogadós fia	–	– Szerdahelyi		Nép. Történik Tolnában, Károlyi fogadójában.			
Ördög	–	– Udvarhelyi					

Harmadik szakasz: „Károlyi kram." Személyei:

Károly	–	–	– Réthi	Gyuri	–	–	– Farkas Lajos.
Erzsébet	–	–	– Szathmárist	Svarcz, fogadós Pesteről	–	–	– Molnárv. Tal.
Lilomfi	–	–	– Füredi	Adolf, fia	–	–	– Szerdahelyi
Rózsa	–	–	– Udvarhelyi				
Mariska	–	–	– Czerczer Nat				

– Két perczkutor. Történik nyáron.

A második szakaszban előfordulandó magyar tánczok előadják: Mikolánné, Viski Klára, Ámon Róza, Ötvös Bereza, Kali Erzse, Réka Jani, Mihola és Perron.

Helyárak pengő pénzben:

Kezdete 7 órakor, vége 9 után. A nézőhaz fütetik.

Tovább jelentésig, a karácsonyi szünnapok alatt a szinház zárva lesz.

Kiadta: Szigligeti Ede.

A «LILIOMFI» ELSŐ ELŐADÁSÁNAK SZINLAPJA.

A HEGEDŰ.

(Hogyan csinálják a hegedűt?)

Szerte az egész világon mindenütt ismerik és gyönyörködve hallgatják az emberek a hegedű hangját, de alig-alig ismerik a bájos hangu hangszer keletkezésének a történetét és talán még kevésbbé készítésének a titkait.

Nemcsak érdekes, de szinte bámulatos, hogy több mint négyszáz esztendő óta semmitsem változtattak a hegedű készítési módján, a mi manapság, a művészi-, iparművészeti-, ipari- és egyéb kézi alkotásoknak a tökéletességig kifejlesztett gyors, könnyű és tömeges előállítása idején szinte meglepő. Sem a hegedű alakján, sem az összeállításán, sem a megmunkálásán, sem a beosztásán; se kivül se belül, nem változtattak rajta nagyon csekély módosításoktól eltekintve semmit, sőt azok a mesterek, a kik ma hegedűkészítéssel foglalkoznak, épen arra törekszenek, hogy készítményeikkel mind jobban megközelítsék azokat a régi műremekeket, a melyek a világhirre vergődött nagynevű mesterek művészkeze alól kerültek ki.

Dávid király képe, kezében hegedűhöz hasonló hangszer, a krotta.

Szembetünőbb eltérést csak akkor láthatunk, ha a mai hegedűt, a mintegy ezer esztendővel ezelőtt keletkezett ősével hasonlítjuk össze.

A kilenczedik évszázadban például van némi nyoma a húros és vonós hangszernek; Dávid királyt ábrázolják ezidőből származó képek, a mint az úgynevezett krottát tartja a kezében. Ennek a hangszernek a felfelé tartott részén nyilás van a balkéz ujjai számára, hogy velök a játszó a húrokat lenyomja, mig a vonót a jobb kéz vezeti. Lehetséges, hogy ez a

Az arabok ősi hangszere a rebab vagy rebek.

vonóshangszerek őse. De az arabok is játszottak húros hangszeren vonóval, a mit sok erről szóló irás és régesrégi kép sejtet.

A *gitárt* ekkor már jól ismerték az arabok, sőt azt tartották felőle, hogy annak édesdeden csengő hangja a betegeket is meggyógyítja.

Valószinű, sőt csaknem bizonyos, hogy az első hegedű gitárkészitő mester kezéből került ki, a mire a két hangszer között való hasonlatosságból lehet következtetni.

Középkori hegedű legömbölyített szélekkel, oldalt bemélyítve.

Mai formájában 400 éve használják a hegedűt és hogy mily becsülésben tartják, annak a jele, hogy világszerte a «hangszerek királynőjének» nevezik. Rá is illik ez az elnevezés a kecses, formás, kis fahangszerre, a melyből a művész a húrokon végighúzott vonóval bűbájos, szinte varázserejü hangokat csalhat ki.

Ámbár az olaszországi *Cremona* városából kerültek ki a világ leghiresebb hegedűi, mégsem olasz mester készítette az első, legtökéletesebb hegedűt, hanem *német*. *Tiefenbrucker* Gáspár volt a neve; a XVI. század elején vándorolt Bolognába és ott letelepedett. Ő maga is, de a neve is elolaszosodott úgy, hogy az ő készítette hegedűkben ez a név áll: *Gaspard Duiffopruggár*. Ő volt tehát az, a ki a mai formájában ismeretes legelső hegedűt egyezerötszáztizben elkészítette.

Az első mesterhegedű. A mai hegedű feltalálójának: Duiffopruggár Gáspárnak első és legrégibb műve.

Készítményeiből ma is megvan hét darab, részben az orosz udvari múzeumban, az ákheni múzeumban és egy-két (közöttük egy Hunyadi nevű magyar) gyűjtő tulajdonában.

Ötvennyolcz faalkatrészből, a legkisebb szögelés nélkül illesztette, faragta és ragasztotta össze Duiffopruggár a hegedűt és pedig annyi ötlet ességgel, tudással és olyan czélszerűen, hogy napjainkig alig kellett valamit változtatni rajta. Az alig 4—5 kilogramm súlyú faalkotmány, a melyen a négy húr feszítő ereje körülbelül 40 kiló súly nyomásának felel meg, gyönyörű hangjával a legnagyobb hangversenyterem minden zugát is be tudja tölteni.

Kétségtelen tehát, hogy a nemesebb értelemben vett műhegedű épen olyan művészi alkotás, mint a legszebb kép vagy szobor és csakis istenáldotta művész az, a ki ilyesmit teremthet. Természetesen mint minden más művészeti foglalkozás terén, a hegedűkészitők között is akadhatnak egyszerűbb kézművesek, sőt kontárok is, a kik nem tudtak és ma sem tudnak olyan tökéletes hangszert készíteni, mint azok a régi hirneves mesterek, a kiknek alkotásai világhirre tettek szert.

Ha megtekintünk egy mesterhegedűt, minden legparányibb részecskéjén gyönyörűséget lel a szemünk. Csupa szabályosság látszik minden porczikáján, alakja, külseje, megmunkálása maga is merő harmónia. A legfőbb kelléke azonban, hogy szépen csengő hangja legyen, a mi sok minden egyében kivül attól függ, hogy makulátlan gondosságu legyen a megmunkálása.

Beszélnek egyes hegedűkészítő mesterek titkokról is, a mik a hegedűhöz felhasznált fa minőségében, a rajta látható fényesítő lakk előállításában rejlenek. Ezeknek a kikutatása azonban szinte lehetetlenség, mert ahány mester volt, annyiféleképen változott a hegedűkészítés módja és a régi mesterekkel valószinűleg ezek a titkok mind sirba szállottak. Annyi azonban bizonyos, hogy a mi változtatásokat tettek a késő utódok a Duiffopruggár hegedűjén, azok mind csak ártalmára voltak a hegedű jóságának.

Tiefenbrucker Gáspár, a ki az első mesterhegedűt készítette.

De nemcsak a külsején, hanem a belső összeállításán sem lehet módosítani semmit. Belül ugyanis, a hegedű fedelének az alján

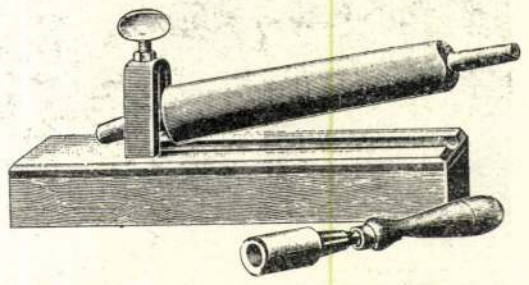

A kávák (oldalak) hajlítására való vashenger, a melyet megmelegítve használnak.

van az úgynevezett *gerenda* és ugyancsak belül a fenék és a fedél között áll a *hanglécz*. A hegedűnek ezt a két legfontosabb szervét a legkisebb változtatásnak sem szabad kitenni, különben a hegedű - megnémúl. Nemhiába nevezik a gerendát a hegedű «ideghálózatának», mig a hangléczet a hegedű «lelkének» vagy «szivének».

Az első hegedűkészítő mestert rendkivül nagy megbecsülésben részesitették. I. Ferencz franczia király egyezerötszáztizben meghivta az udvarához is, a hol egyik-másik hangszerének a fenekére az akkor ott élt világhirű festőművész: Leonardo da Vinci, páratlan remekműveket festett.

A deszkára rajzolt fenék körvonala.

Ez időtájt a hegedükészítés Olaszországban mindjobban erőre kapott és a világ minden tája felé elterjedt, de leginkább Németország-

Kis kézi gyalu, a mivel a deszkát gyalulják.

ban, Franciaországban és Angliában indult virágzásnak.

A tizenhatodik századból ismeretesek a földkerekségén legnagyobb hirnévre és dicsőségre szert tett mesterek: Duiffopruggár után Gaspard di Salo, Maggini, Mariani, Amati András, Stradivárius, Guarnerius, Bergonzi, Guadagnini, majd a tizenhatodik század vége felé Stainer, azután a Klotz és az Albani családok stb.

Ezidőben már apáról fiura szállott a hegedükészítés titka és a Klotz-család késő utódai tették hiressé *Mittenvald* kis bajorországi városkát, a hol ma is óriási mértékben, háziiparképen üzik az egyes családok a hegedűkészitést. A városkának majd minden házában hegedűkészítők laknak. A férfi nép faragja, összeragasztja, az asszonyok, leányok lakkozzák a hegedűket.

Érdekes, hogy mig az olasz mesterek régente tulnyomó részt németországi erdők faanyagát használták a hegedűkészitéshez, még pedig leginkább körtefát, fenyőfát, addig manapság a legtöbb külföldi mester különös előszeretettel vásárolja és dolgozza fel az *Erdélyben* termő *jávorfát*. *Csikszereda* vidékéről órási mennyiségben szállitják a jávorfát Olaszországba, Franciaországba, Csehországba, Angliába és Németországba, a hegedűfa nagykereskedőkhöz és az egyes mesterek — sokszor *a magyarok is* — ezektől a kereskedőktől hozatják az idehaza termő, de már deszkává fürészelt jávorfát.

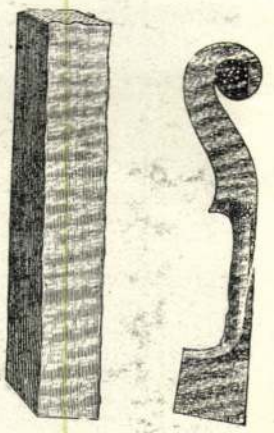

A nyak és a csiga faragás előtt; faragás után.

Ezek a nagykereskedők métermázsánként 2,

SINGAPUR KHINAI NEGYEDÉBŐL.

JOHORI BENSZÜLÖTTEK.

ÚTON ÖTÖDSZÖR A VILÁG KÖRÜL.

SINGAPUR.

Singapur a világkereskedelem egyik legjelentékenyebb góczpontja. Vessünk futólagos tekintetet a térképre és azonnal látjuk, hogy a *Malaji félsziget* mélyen alányúló csúcsát szükségkép érinti minden a távoli kelet felé vitorlázó és minden onnét nyugatra érkező hajó. Fekvése kereskedelmi szempontból csak olyan fontos, mint a Gibráltáré hadászatilag. Így talán felesleges is hozzátenni, hogy Nagybritannia hatalmában van.

Az úgynevezett *Strait setlements*, az óriási kiterjedésű indiai gyarmatok egyik gyöngyét képezi. A föld termékenysége példabeszédszerű. A rizs háromszor is képes egy évben megérni. Azonkívül bőven nő a czukornád, dohány, opium, kávé, gutaperka és más egyéb értékes növény. Hegyei pedig telve vannak a leghasznosabb ásványokkal. Kivált jelentékenyek a czinfajok, de van kőszén is bőven.

A vidék felette festői. Hegyes-völgyes. A növényzet üde és gazdag. Az erdőkben sok a vad. A vidék jellege is teljesen tropikus. Körültekintve, azt hihetnénk, hogy óriási melegházba kerültünk. Még a légkör is olyan tikkasztó és párás. De épen ezen körülménynek tulajdonítható a bámulatos flora és vizözönidők előttre emlékeztető fauna is.

A hajdani szultánok leszármazottjai maig megőrizték trónusaikat. Az angol kormány meghagyja hatalmuk látszatát. Sőt rájuk bízza a helybeli kormányzást is, épen úgy, mint *Radjputánában*. Ezáltal sok fáradtságot és költséget kimél meg és elejét veszi az esetleges felkeléseknek, vagy nemzetiségi mozgalomnak. Minden döntő kérdésben természetesen a brit hatóságok itélnek és mi fő, az összes kereskedelmi és gazdasági előnyöket teljes mértékben kiaknázzák.

A hosszú földnyelv legdélibb csúcsával szemben terül el *Singapur* szigete. Erre a markolatnyi földre épült ama hatalmas metropolis. Mert világközpont a szó szoros értelmében ez élénk, mozgalmas kikötőváros. Érkeznek és indulnak hajók a nap és éj minden perczében, közel vagy távolról. Óriás pánczélosok, gyorsjáratú kereskedő- és postagőzösök, avagy festői vitorlások és helybeli rozoga *djunkák* egyaránt nagy számmal horgonyoznak a kikötőben.

A folyton növekvő keleti árúforgalom legmozgalmasabb piacza kétségkívül *Singapur*. Mert még a terményeknek az a része is, mely nem kerül itten a vásárra, nagyon sok esetben raktárakba jut és át lesz hajózva. *Emporiumok*, *Dokkok* foglalják el a partok hosszát. A hatalmas hangárakba, mint hangyák hordják, viszik szakadatlanul az apró, barnabőrű kulik a terhet.

Beljebb kerülve, a város szive csak ilyen kereskedelmi kifejezéssel bir. Nagy kereskedőpaloták, tágas vendéglők és megszámlálhatlan üzletek sorakoznak egymás mellé. A nemzetközi ismert czégek nagyobbrészt képviselve vannak. Mindenfelé a különböző társulatok, czégek feliratai tűnnek szembe. Mintha itten mindenki csak üzletekkel foglalkozna. Csak az ipar és kereskedelemnek van jogosultsága.

Mint minden angol városban, a polgárság a központon kívül él. Ha egyszer boltját bezárja vagy hivatalának hátat fordít, siet a külvárosok felé, hol tisztább légkörben, kertektől körülvéve épít házat vagy bérel lakást. «*My house is my castle*», házam a váram, mondja az angol közmondás. Az otthon valódi szentély a nép felfogásában. A küszöb sérthetetlen.

Tradiczióit féltékenyen megőrzi — és hűen átülteti a tengereken túl is Albion fia. De hiszen ez képezi gyarmatpolitikájának a legerősebb védbástyáját. A hol letelepszik, meghonosítja intézményeit, tanítja nyelvét, terjeszti hitét. A hova leteszi lábát, ottan gyökeret is fog és mint olajcsepp árad el körülte mindig szélesebb és szélesebb körben befolyása.

Singapur kitünő alkalmul szolgál megfigyelésekre. Tekintsünk bármerre, mindenütt a brit hatalom és kultura egy-egy más érdekes megnyilatkozását látjuk. E művelődés tulajdonkép még jelentékenyebb teret hódit, mint a fegyverek. Minden egyaránt az angol intézményeket, angol izlést és első sorban angol felfogást tükrözi vissza. Az emberek jöhettek a világ ötrészéből és mutathat bőrük minden árnyalatot, de fellépésében, megjelenésében, a mennyire lehet, angol honpolgárként akar érvényesülni.

Ha délutánonként ottan látjuk a fiatalságot fehér sportöltözeteikben a nagy játszó-téren kriketet ütni vagy labdát rúgni, olyan kifogástalan a megjelenésük és olyan csiszolt a modoruk, hogy ha nem volnának olyan barnák, azt hihetnénk, csupa született angol.

Maga *Johor* szultánja, a mely a legdélibb a Malaji fejedelemségek közül, minden tekintetben angol *gentleman*-ként akar érvényesülni. Teljesen angol nevelésben részesült. A nyelvet hibátlanul beszéli. Sőt sok tekintetben az angol szokásokat is elfogadta. A palota berendezése nagyrészt Londonban készült. Az asztalokon angol ujságok és folyóiratok hevernek. Maga a háziúr, a hatalmas nábob pedig olyan kifogástalan előkelőséggel van öltözve, mintha egyenesen a Piccadillyről érkezne.

Az angol kultura magas szinvonalát mi sem mutatja jobban, mint az az általános hódítás, melyet világszerte elért. Hajózzunk bármerre, angolul mindenütt megértenek. Úgyszinte nincsen nagy kikötő, hol angol intézményeket ne találnánk.

Ezen rendkívüli összetartás és ritka felebaráti szeretet képezi az angol kultura egyik alapvonását. Ha az óriási kiterjedésű birodalom zászlaját ottan látjuk lobogni a világ legtávolabbi földjein és hajói az összes nagy oczeánokat uralják, ezt első sorban erkölcsi intézményeinek köszönheti. Hetvenezernyi katona, még ha mindenike hős is, nem lenne képes e több mint háromszáz milliónyi lakossal biró gyarmatokat hatalmában tartani, ha ereje a fegyvereken kívül, első sorban nem volna magas szinvonalon álló kormányzatának morális horderejére alapítva.

Singapur, 1914 január. *Gróf Vay Péter.*

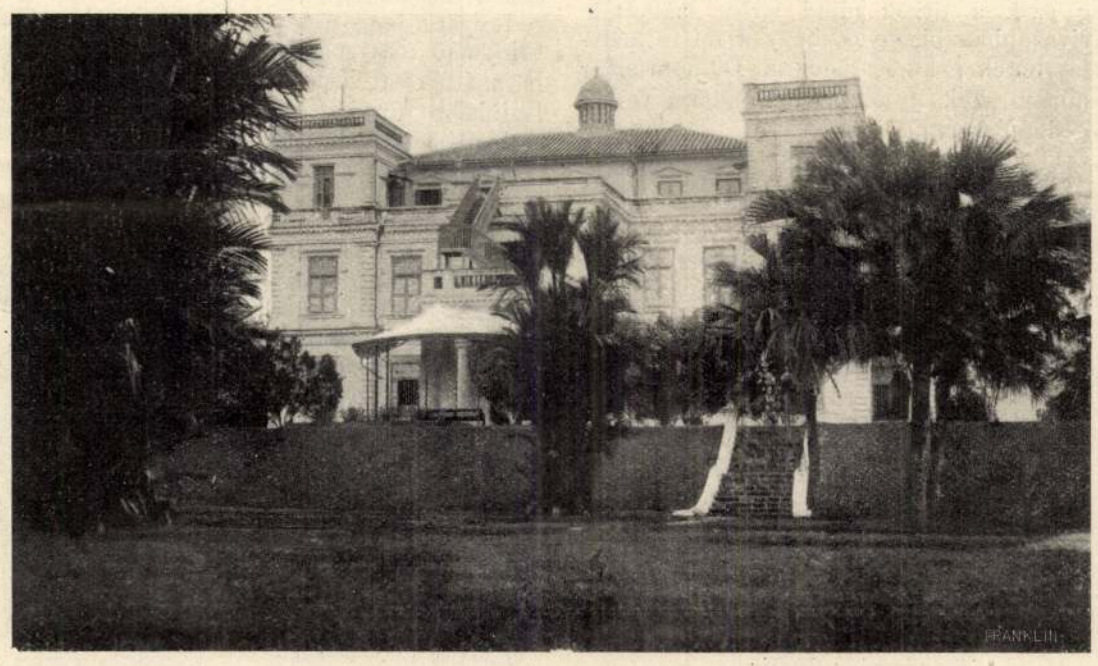

JOHORE SZULTÁNJÁNAK ÚJ PALOTÁJA.

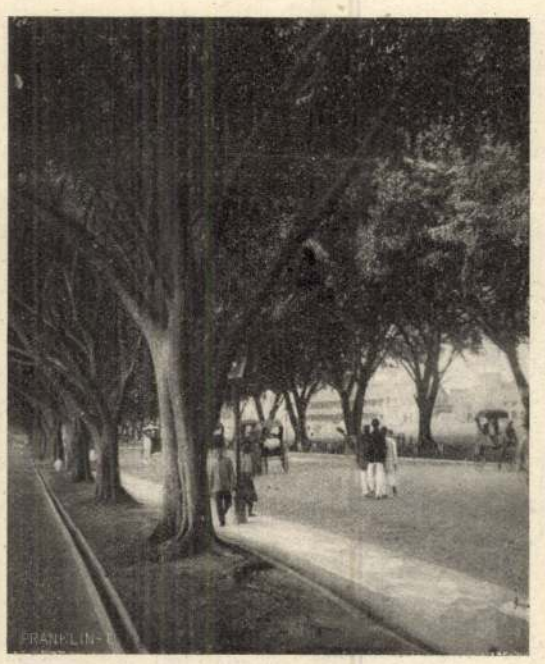

A TENGERPART SINGAPURBAN.

SZIGLIGETI EDE.

A hatvanas évekből való fénykép.

A «SZÖKÖTT KATONA» ELSŐ ELŐADÁSÁRÓL. — A katonafogdosás az I. felvonásban.

Lajos (Szerdahelyi), Korpádiné (Kovácsné), a középen Gergely (Lendvay Márton). — A „Der Ungar" című lap 1843-iki képmelléklete.

SZIGLIGETI EDE ÜNNEPE.

Irodalmi társaságok, a sajtó, a Nemzeti Szinház egyforma kegyelettel ünnepelték Szigligeti Edét, születése századik évfordulója alkalmából. Legszebben azonban a közönség ünnepelte: a Nemzeti Szinház három Szigligeti-estéjén ünneplő kedvvel és szinte példátlan nagy számmal gyűlt be a szinházba, a visszaemlékezés kedves hangulatával fogadta *Herczeg* Ferencz elmés, meleg és izléses ünnepi darabjában a szinház művészeinek a drámai múzsák nevében kifejezett háláját s kedves érzéssel, tapsra készen hallgatta az iró fölelevenített darabjait. S mintegy Szigligeti pályájának jelentősége fejeződött ki ez ünnepi előadásokon: a közönség a két vig darab, a *Fenn az ernyő, nincsen kas* és a *Liliomfi* előadására tódult tömegesen, míg tragédiájának, a pályája végéről való s azóta mondhatni teljesen elfeledett *Valériá*-nak előadására már jóval kevesebben gyűltek össze.

A közönség itélete ugyanaz most is, a mi Szigligeti közvetlen közönségeé volt, szinte intuitiv módon érezteti azt, hogy Szigligeti, mikor a shakespearei tragédia koszorújáért versengett, túlment ereje határain s csak félmunkát alkotott, a mikor ellenben közelebb maradt a talajhoz, a maga talajához s a mindennapi élet derűs, kedélyes jeleneteit vitte szinpadra, akkor teljes erejében, maradandó becsű munkát tudott produkálni. Míg tragédiái közül alig egy-kettő aratott komolyabb sikert a maga idejében s valamennyit elfeledte, irodalomtörténeti emlékké halványította az idők folyása, vigjátékai, bohózatai, népszinművei közül a jobbak már annak idején zajos sikert arattak s ma is élnek, vagy legalább felelevenithetők a szinpadon. A különböző műfajok különböző követelményeket támasztanak az iróval szemben: a nagy tragédia stilusával csak az igazi nagy alkotó, a genie tud megbirkózni, az egyszerűbb polgári vigjáték és bohózat a tehetség terrénuma s igazán maradandó értékűt csak az arathat, a ki a maga tehetsége határain belül marad.

Sajnáltuk, hogy a Nemzeti Szinház nem mutatta be — holott valamiképen könnyen módját ejthette volna — Szigligeti valamelyik népszinművét is, kifejezésekép annak, hogy a népélet szinpadravitele, a népszinmű, Szigligetinek a magyar szinpad és az irodalom fejlődésében legfontosabb alkotása. Bármenynyire elvesztette aktualitását ma már az a népszinmű, melyet Szigligeti hozott a magyar szinpadra, mégis örökre feledhetetlen marad, mert egy olyan vonást vitt két nemzedék életére terjedő időn át a magyar szinház életébe, a melyhez hatásra és eredeti, gyökeres izre fogható nem volt sem azelőtt, sem azután.

A mai Nemzeti Szinház, úgy látszik, nem vet súlyt Szigligeti pályájának erre a pontjára, mert különben nem sajnálta volna a vesződséget és leküzdhette volna azokat a nehézségeket, melyekkel a *Szökött katona*, vagy a *Csikós* előadása járt volna.

Általában, ha ma Szigligetiről szólnak, leginkább irodalomtörténeti jelentőségét méltatják, pedig pályája nem ebből a szempontból, nem a magyar drámairodalom fejlődése szempontjából legfontosabb, hanem a magyar szinpad története szempontjából. Drámairodalmunk szempontjából az övénél sokkal fontosabb Katona József pályája, a melyet egyetlen egy tragédia fejez ki, vagy a Vörösmartyé, kinek drámái a szinpadon aránylag kevés sikert arattak, — szinpadunk szempontjából az övéhez csakis Kisfaludy Károly fontossága mérhető. Míg nálánál nagyobb költőtársai olyan magaslatokra igyekeztek vinni a magyar drámát, a hova az akkori előkészületlen és szinházilag kevéssé művelt magyar közönség és fejletlen, vagy jobban mondva: egyenetlen fejlettségü szinpadi művészet nem birta őket követni, addig Kisfaludy és az ő nyomában Szigligeti a szinpadból s annak szükségleteiből indultak ki és főtörekvésük a magyar szinházi műsor megalkotása volt. Szigligeti a maga példátlan termékenységével egy emberöltőn át, mondhatni, maga volt a magyar szinházi műsor, az akkor divatos, többnyire sekélyes és jelentéktelen külföldi darabokkal szemben ő tartotta fenn a magyar repertoire folytonosságát. Sok siker és számra több bukás között — az iró pályáján a sikerek számitanak többet, nem a bukások, — de fentartotta a közönségben és az irodalomban a magyar dráma lehetőségében való hitet s ő tartotta nyitva az utat a további fejlődésnek, a mely ma már, ha egyebet nem, egyet mégis elért: hogy a magyar szinpadon az eredeti magyar darab lett az uralkodó. Mindig és mindenütt úgy volt, hogy a dráma szorosan belekapcsolódott a szinpadba, belőle nőtt ki és terebélyesedett bele az irodalom magasabb szféráiba s a fejlődésnek ez a természetes törvénye érvényesült Szigligetiben is. Szinházi ember volt, talán az első igazi, vérbeli szinházi ember kulturánkban, meg volt az ösztönszerű kapcsolata a szinpaddal s ez határozta meg irói jellemét is. Ezzel vált a magyar szinház egyik megteremtőjévé és fentartó oszlopává s különösen a Nemzeti Szinház sohasem fogja leróni, a mivel neki tartozik.

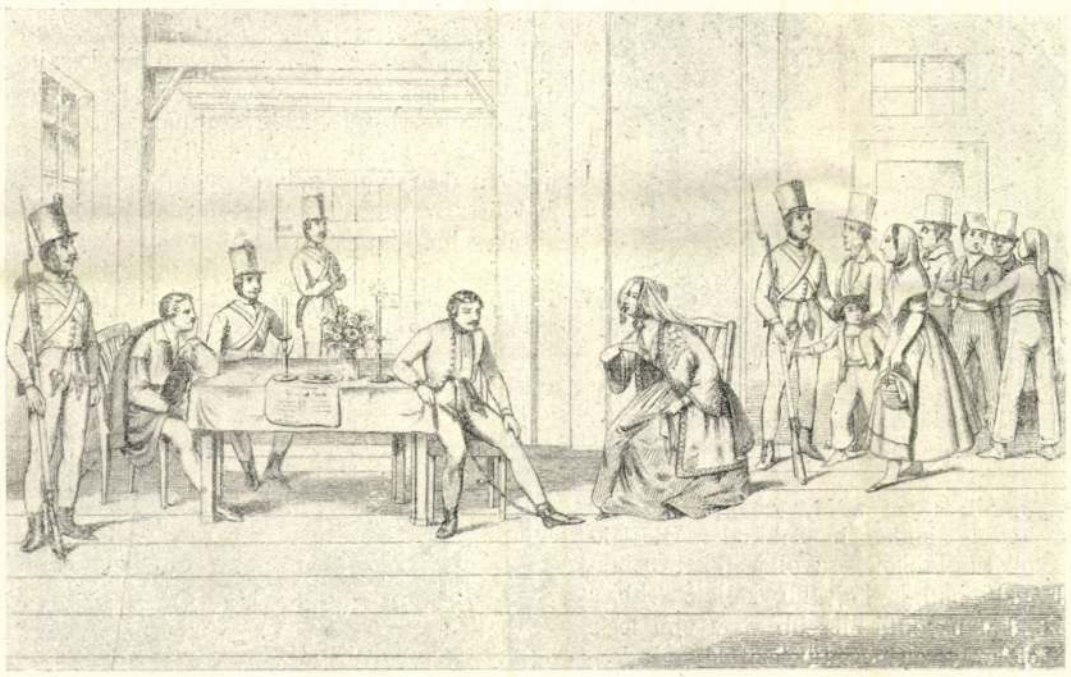

A SZÖKÖTT KATONA ELSŐ ELŐADÁSÁRÓL. — A siralomház a III. felvonásban.

Az asztal végén Miska (Füredi Mihály), szemben vele Gergely (Lendvay Mihály), a középen Montinó (Laborfalvy Róza).

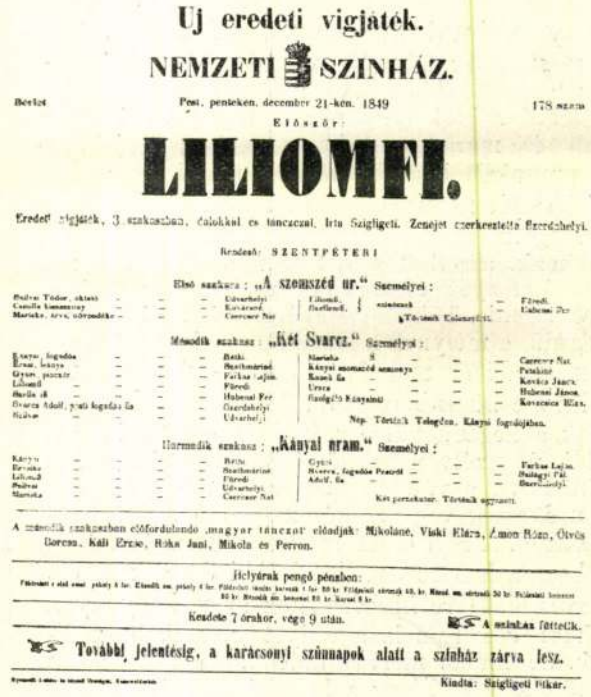

Uj eredeti vigjáték.

NEMZETI SZINHÁZ.

Bérlet Pesti, pénteken, decemb. 21-kén. 1849 178 szám

Először:

LILIOMFI.

Eredeti vigjáték, 3 szakaszban, dalokkal és tánczczal. Irta Szigligeti. Zenéjét szerkesztette Szerdahelyi.

Rendező: SZENTPÉTERI

Első szakasz: „A szomszéd ur." Személyei:

Második szakasz: „Két Svarcz." Személyei:

Harmadik szakasz: „Kányai uram." Személyei:

A második szakaszban előfordulandó magyar tánczot előadják: Sikoláné, Viski Elácz, Ámon Róza, Ötvös Borcsa, Kali Erzse, Rika Jani, Mikola és Perron.

Helyárak pengő pénzben:

Kezdete 7 órakor, vége 9 után. A színház fűtetik.

Következő jelentésig, a karácsonyi szünnapok alatt a szinház zárva lesz.

Kiadta: Szigligeti Ede.

A «LILIOMFI» ELSŐ ELŐADÁSÁNAK SZINLAPJA.

A hegedű készítéséhez való faanyag a raktárban.
Az egyes csoportokon táblácskák jelzik a száradásra eltett fa korát.

Magyar hegedűkészítő mester műhelye.
Baloldalt a nyakat faragják, a mester a hegedűt lakkozza; előtte a mester fia a csellót csiszolja, jobboldalt vési le a segéd a széleket.

6, 10, néha 40—50 koronáért kapják a jávorfát, aszerint, hogy melyik szebb, hullámosabb. Tizenöt-húsz esztendei fekvés, száradás után ezt a tuskó-alakú fát a nagyárúsok feldolgozzák. Legelőször a törzs középpontjától kezdve sugáralakban deszkákká vágják, azután kiválogatják és a kisebb hullámosakat olcsóbb, a nagyobb hullámosakat drágább áron adják el. A hegedű fenekéhez való egy deszka ára 60 fillértől 70 koronáig is terjedhet. A szabály az, hogy a fa ne legyen se kemény, se lágy, hanem középszerű.

A mester a deszkalapra rajzolja az elkészítendő hegedű alakjának a körvonalát, kivágja és ezzel kezdetét veszi a kis kézigyalukkal való gyalulás. A gyalulás nehéz és gondos munkát igényel. A mestertől függ, hogy milyen legyen a kívánatos vastagság, hol legyen hajlás, domborodás, mélyedés, vagy emelkedés.

A mikor a szép hullámos fenék- és fedéllapok a kellő vékonyságot elérték, következik a hegedűk szélét díszítő *berakás* helyének a köröskörül futó kivágása, majd a berakás elhelyezése. A berakás három darab, milliméter vastagságú hosszú fácskából áll; a két szélső fekete ébenfa, a középső fehér jávorfa. Majd elkészíti a mester a meleg vassal hajlított oldaldarabokat: a *kávákat*, a fedélen kivágja az *f* alakú lyukakat, kifaragja az ezernyi apró változatosságú *csigát*, a *nyakat*, elhelyezi a fedél alján a gerendát és a mint ezekkel az alkatrészekkel elkészült, következik az *összeállítás*. Erre a czélra fából való, srófokkal ellátott *forma* szolgál. A forma segítségével egybe ragasztja a *feneket* az *oldalakkal*, azután legvégül az oldalakra a *fedelet* és az így bezárt hegedű alakú dobozt összeragasztás és száradás után apróra újra kidolgozza. A nyak, — melynek hosszától függ a hangok tisztasága, — a *nyereg*, a *hangfogólap*, alul a *húrtartó gomb*, a húrtartó négy csavar, vagy *kulcs*, a húrtartó, *kötő* és *láb* elkészítése után késsel vagy picziny gyaluval nincsen több faragni valója a mesternek; kezdetét veheti a hegedűkészítés legfontosabb részlete: a *lakkozás*.

Minden idők mestereinek legféltettebb titka volt és marad a *lakk*, a mely a legjobban megmunkált hegedűt tönkre teheti és a kevésbbé jót némileg megjavíthatja.

Rugalmasnak és lágynak kell lenni a jó lakknak, amellett színét és főként meleg, ragyogó fényét évszázadok mulva sem szabad elveszítenie. Példa erre akármelyik régi mesterhegedű, a melynek a lakkozása — ha tiszta száraz kendővel megdörzsöljük — úgy ragyog, mint a csiszolt borostyán. Amellett a lakk nemcsak a hegedű külső szépségét emeli, hanem védi, úgyszólván megőrzi, konzerválja a fát, különösen a változó hőmérséklet behatásától, a nedvesség vagy a szárazság okozta elváltozásoktól. A régi olasz mesterek használta lakk titka ma ismeretlen. A későbbi és a ma élő mesterek egyre kisérleteznek azon, hogy olyan lakkot készítsenek, a milyet elődeik használtak, de hiába, mert mindeddig nem sikerült a törekvésük. Hogy a hegedű hangját a lakk mennyire befolyásolja, arról könnyen meg lehet győződni, ha ugyanegy hegedűt a belakkozás *előtt* és *után* szólaltatunk meg. Óriási eltérést fogunk tapasztalni. A mai hegedűkészítők kétféle lakkot használnak: Olajlakkot és spirituszlakkot. Az olaj-lakkal belakkozott hegedű hangja lágyabb, kellemesebb, a spirituszlakkal bevonté élesebb, nyersebb lesz.

A ma élő magyar hegedűkészítők egyik legkiválóbbja *Pilát* Pál, olyan összeállítású hegedűlakkot talált föl, a melyik legjobban megközelíti a régi olasz mesterek titkos összeállítású lakkját. Az ő lakkja porrá tört borostyánból való, a melyet 200—300 fokos hőségben felolvaszt, azután lenolajat, megfelelő aranyos csillogásu szineket és végül még 2—3-féle anyagot kever belé és az így előállított lakkot nemcsak ő használja, de külföldről is igen sok kiváló mester tőle hozatja.

A mester faragja a csigát.

A forma, köröskörül az összeillesztett kávákkal.

A fedél alulról nézve. Rajta a kivágott *f*-lyukak jobboldalt pedig a gerenda.

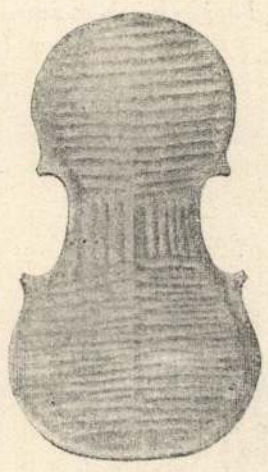

A fedél az első gyalulás után.

A fenék, szélein körös-körül a berakással.

Legfontosabb a lakkozás megkezdése, mert nem szabad, hogy a lakk a hegedű fájába beszivódjék. A mikor az alapozás, azaz az első bevonás elkészült, csakhamar be is fejezhető a lakkozás úgy, hogy a magától való száradással együtt (a mi legföljebb 2—3 hétig tart) ügyesebb mester 5—6 hét alatt teljesen elkészíti a hegedűt. A lakkozás után még apróbb csiszolás következik olajjal és habkőporral, majd felrakják a hegedűre a négy húrt, a lábat, felállítják benne a «lelket» és ezzel elkészült a hegedű.

Külön ügyesség és művészet kell a *vonó* készítéséhez is, a melyet rendszerint rugalmas, de jó ellenállásu börzsen-fából vagy a braziliai fernambuckfából készítenek.

A legszebb formáju hegedűket, a melyeknek a legtökéletesebb hangjuk volt, az olasz Stradivárius készítette. Az ő hegedűinek a domborodása, berakása, sarkai, széleinek finomsága, a szabályosan faragott *f*-lyukak, a csigák utánozhatatlanok. Ilyen eredeti Stradivárius hegedűnek óriási az értéke.

A külföldön: Bécsben, Párisban, Brüsszelben, Drezdában nagyon megbecsülik a hegedű készítőket és művésznek tekintik őket, akár a festőket vagy szobrászokat, mint a hogy azok is. Nálunk Magyarországon is akadt a hegedükészítők közt több hires mester. Ilyen volt *Nemessányi* Sámuel eperjesi születésü mester, a ki 1881-ben halt meg. Sok hegedűt és violát készített; közöttük több olyat, a melyért 3000 koronát is fizettek. Hiresek még a magyarok között a *Brandl-*, *Bergmann-*, *Engleder-*, *Ertl-*, *Hamberger-*, *Köhler-*, *Leeb-*, *Lengyel-*, *Lemböck-*, *Pilát-*, *Ribarits-*, *Schweizer-*, *Setzer-*, *Spiegel-*, *Szepessy-*, *Teufelsdorfer-*, *Thirr-*, *Wiedenhofer-*, *Zach-*, és *Ziegel*-féle készítmények, a melyekből egy-egy darabért szivesen adnak 800-, 1000—1200 koronát.

Tévesen hiszik sokan azt is, hogy mennél jobban összerepedezett és mennél több darabból összeragasztott a hegedű: annál jobb és értékesebb. Vannak sokan, a kik hegedűiket szándékosan megrongálják és megcsináltatják, csakhogy az a hangszer ócskának lássék. Ez mind haszontalan és oknélkül való törekvés, mert a valóság az, hogy a tökéletesen ép hegedű lehet csak jó.

Polgár Géza.

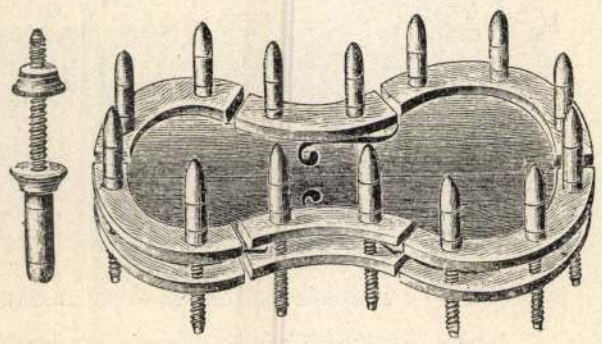

A fedél ráerősítése csavarokkal.

Pikszai Rudolf, szobrász

— A BUDAPESTI LENGYEL NAGYKÖVETSÉGEN hétfőn Pikszai Rudolf budapesti szobrászművész átadta a krakkói Nemzeti Múzeumnak adományozott két alkotását, amellyel — mint az idős művész az ünnepségen elmondotta — a múzeum műgyűjteményét kívánja gyarapítani, Krakkóban született apja emlékére. Az ajándékot Stefan Jedrychowski nagykövet köszönte meg.

8.

— : Hír

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. ápr. 27.

Önéletrajz

1903-ban születtem Budapesten. Apám molnár volt, a Pesti Gőzmalomban. Két nővérem nyomdász volt és a két hugom egyik női szabász, a másik goblein-himző. Az iskolaidő után jómagam mindig az Epreskertbe jártam és ott a Stobl Alajos mesternél voltam, az ottdolgozó többi szobrásznak segitettem, vagyis a boltból mindig kellett valamit hozni, ezekért a szolgálatokért mindig réz krajcárt kaptam. Két évet tanultam kőszobrászatot, 1 évet Budán a szenger-telepen Trinkheri szobrásznál, és 1 évet a Százados uti Müvésztelepen, Derzsy Gergely szobrásznál figurális faragást.

1919. januártól augusztus végéig, a Proletár Képzőművészeti Iskolába jártam.
Tanáraim, Ujitz Béla, Lampert József és Megyesy Ferenc voltak, évfolyamtársaim: Ék Sándor és Vén Emil.
1920-ban beiratkoztam a Minta Rajz Iskolába nappali szakra, osztályfőnököm Csizik tanár volt. /Ma Iparművészeti Gimnázium/.
Esti tagozatra is jártam két évet Moldoványi és Vesztróczi tanárokhoz.
Esténként látogattam a szabad Iskolákat, itt együtt dolgoztam Jándi, Szőnyi és Aba-Novák Vilivel.
1927-ben a Független Müvészek Társaságnak lettem a tagja.
1934-ben kimentem Lengyelországba és ott megbizást kaptam Pilsudszki emlékműre, amely 10 méter obeliszk és a tetején a lengyel sassal, kint számos más munkával is megbiztak, amelyek templomok és házak homlokzatait diszitik.
1937-től rendszeres kiállitó lettem a Mücsarnok kiállitásain. 1940-ben az Állam megvásárolta a Szépmüvészeti Muzeum részére a "Fürdés előtt" márványba faragott szobromat, sokan mások magángyüjteményük részére vásároltak. Többek között márványba faragva, "Rőzsés asszonyt" "Merengőt", több portrét stb.

1941-ben "Ars Hungarica" gazdasági szövetkezetben volt az első gyüjteményes kiállitásom Cencz János, Prohászka József és Kóbor Henrikkel. 1944-ig az Országházon öt szobrot kőbe faragtam, a Duna-parti oldalon, amig november 6-án bevittek munkaszolgálatosnak. 1945-ben /áprilisában/ hazajöttem és az Operaház külső homlokzaton lévő Liszt Ferencet és Erkel Ferencet /amelynek uj fejet mintáztam/ kőbe faragtag és oldalán lévő szobrokat is, és más egyebet.
1946-ban ADY-kör képzőművész szakosztály első kiállitásán 5. márvány szoborral vettem részt, az I. Magyar Képzőművészetért Kiállitáson résztvettem és márványba faragott "Tere-fere" szobromat a Főváros megvásárolta.
1947-ben a Gellért-hegyi Szabadság szobron segitettem Kisfaludi Stróbl Zsigának. 1948.-49-ben az Állam megbizott a Lánchid Budai Oroszlán restaurálásaival, amelynek nyelvet faragtam. A második Gyüjteményes kiállitáson a Fészek Clubban Csupor László festővel a Planétás asszonyt a Club megvásárolta. 1950-ben a volt Vámházpalotán három szoborra kaptam megbizatást, ujra mintázni és kőbefaragni. 3 méteres szobrokat /épitészet, Halászleány és Palócmenyecske/.
1953-ban megalapitottuk a Képcsarnok keretében a Kőszobrász Szakosztályt. /Most Képzőművészeti Kőszobrász Kivitelező V./ Itt dolgoztam, mint kőszobrász, - a nyugdijaztatásomig. 1968-ban XIII. ker. Képzőművészeti kiállitásán vörös márvány szobrommal vettem részt.
Jelenleg készülök a XIII. kerületi Kollektiv kiállitására.

/Budapest, XIII. Lehel u. 14./

Budapest, 1972. nov. 8.

/: Pikszai Rudolf :/
szobrászmüvész

Pikszai Rudolf

Bagle Szabó László

Laci,

vakd be a lexikonban

XI.16. Laci

Pikszai Rudolf

PIKÓ SÁNDOR

MAGYAR NEMZET : 2000. III. 23.

Hajtincsével festő művész

Pikó Sándor debreceni festőművész hajából formált ecsettel alkot. Nagyméretű képeinél a festészet legbonyolultabb technikáját, a lazurozást alkalmazza

MTI-FOTÓ – OLÁH TIBOR

oglalt, agitációra sem nagyon rá-
ɔs államférfi benyomását kelti a
kormányzó, Konsztantyin *Tyitov*
nelyből kiderül az is, hogy a poli-
yinnal ellentétben úgy érezte, hi-
összeegyeztethetetlen a kam-
ert erre az időre szabadságot vett
őszintébb viszont mindenképpen
j *Szavosztyjanov*, aki nyíltan be-
gy az internet nem igazán az ő vi-
rt minden levél, amelyre válaszol-
csak segíti őt jobban eligazodni a
ón. Ezt a bemutatkozó oldalak
lighanem a legtöbb jelölt elmond-
gáról. **(stier)**

ujja meg a „humor nagyágyúit" felsorakoztató óriásplakát-ról visszaköszönve is ahá-élményt csihol. „Lehet, hogy má-soknak sem tetszik a miniszterelnök modora, nyilatkozatai, de én kimondom" – közli a nála házaló riporterrel. Pedig nem mondja ki – ez is a színdarab része. Igaz, nem is tündö-köl a hofisan bátor udvari bolond szerepében – ő is tudja: ehhez zsarnok is kellene. Ezért fordít is egyet a tarkabarka köpönyegen: „Azok az orgánumok, amelyek éppen talpnyal-nak, de alátámasztják vélt vagy valós érvekkel azt, amiben nem hisznek, na az a bátorság. Ahhoz kell a kurázsi." Bujkó bolondnak megvan a magához való esze – a miniszterelnö-kön kívül semmi konkrétumot nem állít: ki (éppen!) a talp-nyaló; honnan tudja csalhatatlanul, hogy ki miben hisz; mi-ért elhanyagolható szerinte a különbség vélt és valós tények között. Vagy lehet, hogy ez az utóbbi a Heti hetes esztétikai alapvetése?

OSSZIÁN

pja

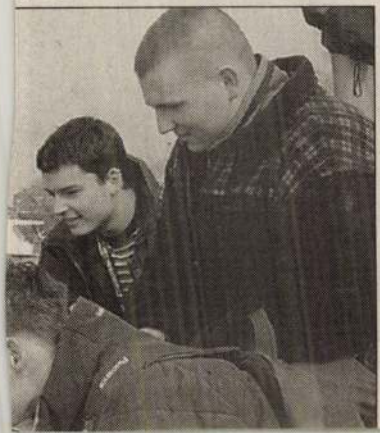

Magyar lovagok nemes tettei

Működik hazánkban egy érdekes civil szervezet, amely bár csendben dolgozik, de igen értékes karitatív tevékenységet végez. Neve: Magyarországi Kerekasztal Egyesület. Az első hasonló egyesületek 1927-ben alakultak meg Angliában, és mára a Round Table mozgalom úgyszólván az egész világot behálózza. A hajdani lovagi eré-

nokról való gondoskodásban; részt vesznek a kábítószer-ellenes küzdelemben. A budapesti 1-es asztal – amelynek vezetője dr. *Molnár* Kálmán jogtanácsos –, jelenleg olyan számítógépek begyűjtését és szétosztását végzi, főleg vidéki iskolák és kórházak számára, amely gépek leselejtezés után a szeméttelepekre kerültek volna. A lovagok te-

Pilch.

tanár.

A Képzőművészeti Főiskola kiállításán szerepelnek tanítványainak művei.

Magyarság, 1928. Máj. 20.

Subject: Pika Nagy Árpád kiállitása a Magyar Mûhely Galériában - 2007.05.16.
Date: Wed, 9 May 2007 17:58:33 +0200
From: magyarmuhely@frugo.docca.hu
Reply-To: sxs@ludens.elte.hu, magyarmuhely@frugo.docca.hu
To: <magyarmuhely@frugo.docca.hu>

A **Magyar Mûhely Galéria**
szeretettel meghívja

Pika Nagy Árpád

LÁTSZAT

címû kiállításának megnyitójára,
2007. május 16-án, szerdán 18 órára.

Megnyitja: **Lóska Lajos** mûvészettörténész

A kiállítás megtekinthetõ: 2007. június 8-ig
munkanapokon 10–17 óráig

Az MMG támogatói:
Fõvárosi Közgyûlés Kulturális Bizottsága, Nemzeti Kulturális Alapprogram, RÁCIÓ KIADÓ

MMG
Magyar Mûhely Galéria
1072 Budapest, Akácfa utca 20.
tel./fax: +36-1-321-4757
www.magyarmuhely.hu

Magyarmuhely mailing list
Magyarmuhely@frugo.docca.hu
http://212.40.96.88/mailman/listinfo/magyarmuhely

Pika Nagy Árpád

Tárgy: Pika Nagy Árpád kiállítása a Magyar Műhely Galériában - 2007.05.16.
Feladó: magyarmuhely@frugo.docca.hu
Dátum: Wed, 9 May 2007 17:58:33 +0200
Címzett: <magyarmuhely@frugo.docca.hu>

A **Magyar Műhely Galéria**
szeretettel meghívja

Pika Nagy Árpád

LÁTSZAT

című kiállításának megnyitójára,
2007. május 16-án, szerdán 18 órára.

Megnyitja: **Lóska Lajos** művészettörténész

A kiállítás megtekinthető: 2007. június 8-ig
munkanapokon 10–17 óráig

Az MMG támogatói:
Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága, Nemzeti Kulturális Alapprogram, RÁCIÓ KIADÓ

MMG
Magyar Műhely Galéria
1072 Budapest, Akácfa utca 20.
tel./fax: +36-1-321-4757
www.magyarmuhely.hu

Magyarmuhely mailing list
Magyarmuhely@frugo.docca.hu
http://212.40.96.88/mailman/listinfo/magyarmuhely

1.2. rész	**Content-Type:** text/plain **Content-Encoding:** quoted-printable

Pika Nagy Árpád

Karl Piipoo* finn grafikusművész.
Képeslapok Békéscsabáról, az alkalmazott grafikai
Ibos-Vak
művésztelepről.

5 5 Karl Piipoo munkája

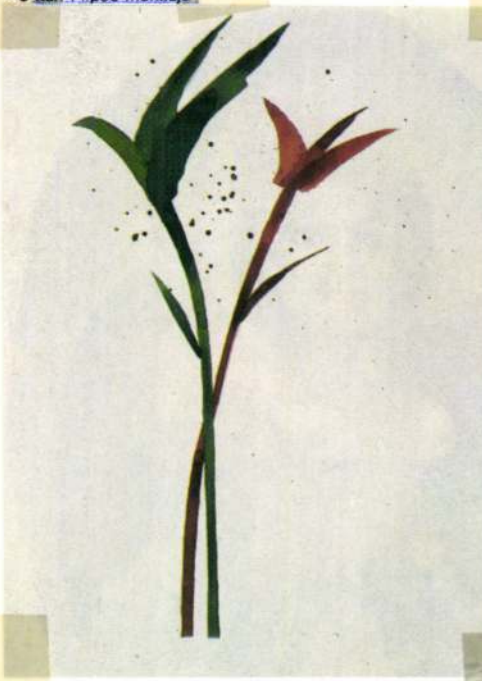

Művészet, 1987. október, 16-old.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Pigniczki Ágnes

ÉLET ÉS IRODALOM

Erika, (9 éves)

1980 MÁJ 3

1021

Pigniczki Ágl és Erika (9 évesek): Gesztusok

Nulla óra

TŐTH ERZSÉBET:

majd tisztként szolgált. Az 1848. márc. forradalom győzelmekor ezredével a Temesi Bánságban állomásozott, az ezredet 1848 máj.-ban a m. Hadügymin. alá rendelték és jún.-tól a Délvidéken részt vett a szerb felkelők elleni harcokban. 1848. okt.-től osztályparancsnok a bánsági hadtesthez csatlakozott alakulatánál. 1849. jan.-tól *Damjanich* bánsági, majd a főhadszíntéren küzdő III. hadtesthez tartózó ezredének parancsnoka. Részt vett a szolnoki csatában és az áprilisi hadjárat ütközeteiben. 1849. ápr.-tól a III. hadtest lovas hadosztályának parancsnoka. A Vág-menti hadjárat során kitüntette magát a jún. 21-i peredi ütközetben. Részt vett a júl. 2-i komáromi csata nagy lovassági összecsapásában, és a júl. 11-i komáromi csatában, melyben lovasságával nem tudta áttörni J. v. Haynau tábornagy seregének arcvonalát. 1849. júl. 11. után betegszabadságra ment; közben értesítette a kormányt, hogy a feldunai hadsereg Komáromból megkezdte az elvonulást a kijelölt aradi összpontosítás felé. Hosszabb ideig tartó betegségéből való felgyógyulása után, 1850. máj.-ban állították a pesti hadbíróság elé, amely 1850. szept. 18-án 10 évi várfogságra ítélte. Aradon raboskodott, 1854. ápr. 24-én kegyelemmel szabadult. Utóbb Orczyfalván földbérlő volt. – **Irod.:** P. G. (VÚ, 1876).

PIGLER Andor, *Bp., 1899. júl. 29., †Bp., 1992. okt. 1.: művészettörténész. – A művészettörténet-tudomány kandidátusa (1952). Az MTA Művészettört. Bizottságának tagja. A M. Régészeti, Művészettört. és Éremtani Társulat t. tagja (1965). Kossuth-díj (1955), Széchenyi-díj (1990), Herder-díj (1991). – A bp.-i egy.-en művészettörténetet és jogot tanult, utóbb jogi tanulmányait abbahagyta, s 1922-ben *Pasteiner* Gyula és *Hekler* Antal tanítványaként bölcsészdoktori oklevelet szerzett. 1925–26-ban ösztöndíjjal a Római M. Tört. Int. tagjaként Olaszo.-ban, 1930–31-ben Franciao.-ban a barokk művészet történetére vonatkozó kutatásokat folytatott. 1922-től a bp.-i Szépműv. Múz.-ban múz. segédőr, őr, II. osztályú, majd I. osztályú őr, ig.őr, 1935-től a Régi Képtár vezetője, 1956-tól a múz. főig., 1963-ban nyugdíjazták. 1957–58-ban teljesen újjárendezte a Régi Képtár anyagát. 1929–51-ben a bp.-i egy.-en a 17. és 18. századi festészet és szobrászat története c. tárgykör magántanára volt. 1964-ben addigi munkássága alapján kérte, hogy ítéljék meg számára a művészettört. tudomány doktora fokozatot, ezt azonban az MTA Tud. Minősítő Bizottsága elutasította, csak 1987-ben szólította fel pályázatának benyújtására, amit akkor ő utasított vissza. Jelentős érdemeket szerzett a Szépműv. Múz. európai hírű intézménnyé emelésében. Fő kutatási területe a 15–18. sz.-i festészet és szobrászat története volt. Első munkáiban a mo.-i barokk kutatásban alig ismert

osztrák művészek munkáira irányította rá a figyelmet. A barokk képzőművészet témáinak kutatásával és ikonográfiai toposzainak összeállításával jelentős mértékben járult hozzá a nemzetközi művészettört. és interdiszciplináris kutatásokhoz. – **F. m.:** Olasz freskóciklus a Szépművészeti Múzeumban (Bp., 1921); A pápai plébániatemplom és mennyezetképei (Bp., 1922; repr. Pápa, 1998); A győri Szent Ignác templom és mennyezetképei (Bp., 1923); XVIII. századi osztrák festők rajzai a Szépművészeti Múzeumban (Orsz. M. Szépműv. Múz. Évk., 1924/26 [1927]); Jegyzetek az osztrák klasszicizáló későbarokk szobrászathoz (Arch. Ért., 1927); Georg Raphael Donner (Leipzig–Wien, 1929; magyarul: Georg Raphael Donner élete és művészete. Bp., 1933); Giovanni Antonio da Pordenone ismeretlen festményei (Orsz. M. Szépműv. Múz. Évk., 1929/30 [1931]); A Szépművészeti Múzeum régi képtára, I–II. (Bp., 1936); Firenzei képek a tizenhetedik századból (Orsz. M. Szépműv. Múz. Évk., 1937/39 [1939]); Bogdány Jakab (Bp., 1941); A barokk művészet

(M. Művelődéstörténet, IV. Bp., 1941; repr. Szekszárd, 1991); Stílusellentétek a XIV–XVIII. századi festészet tükrében [Katalógus] (Bp., 1948); Astrology and Jerome Bosch (The Burlingtone Magazine, 1950); A Régi Képtár katalógusa, I–II. (Bp., 1956; németül: Bp.–Tübingen, 1967); Barockthemen, I–II. (Bp., 1956; 2. bőv. kiad. I–III. 1974); Szépművészeti Múzeum Budapest. Válogatott festmények a Régi Képtárból. Összeáll. (Bp., 1968). – **Irod.:** Mojzer Miklós: P. A. köszöntése (Ars Hungarica, 1979); Szigethi Ágnes: P. A. (Műv.tört. Ért., 1993); Mojzer Miklós: P. A. emlékezete (Bulletin du Musée de Hongrois des Beaux-Arts, 1993; franciául is); Kovács Éva: P. A. halálára (Ars Hungarica, 1993; németül is); Török Gyöngyi: A. P. (Acta Historiae Artium, 1993); Hámori Katalin: Publications d'A. P. (Bulletin du Musée Hongrois des Beaux-Arts, 1993); Szigethi Ágnes: Hetvenegy év a Szépművészeti Múzeumban. P. A. munkássága (Új Művészet, 1999).

PIKA Gáspár, *?., †Árva, 1672. nov. 25.: kuruc felkelő. – A Thököly család jobbágya volt. 1672. okt.-ben a bujdosók sikere és propagandájuk hatékonysága nyomán megindult első kuruc támadás eredményeként Bártfa, Eperjes, Késmárk és Kisszeben, valamint a szepességi városok sorra meghódoltak és csatlakozott hozzájuk Abaúj, Sáros, Torna és Zemplén vm. nemessége is. Ennek hatására ~ Árva vm.-ben egy kis csapat élén felláziította a környékbeli lakosságot, ostrom alá vette Árva várát, melyet 1672. okt. 20-án sikerült is bevennie. A császári csapatok azonban összeköttetését elvágták a kuruc főseregtől, s végül megadásra kényszerült. Spork császári tábornok ~t 31 társával együtt kerékbe törette, csapatának sok tagját felakasztatta. – **Irod.:** Kubinyi Miklós: Árva vára (Pest, 1872).

PIKAY István, *Zágráb, 1912. dec. 6., †Bp., 1970. szept. 23.: újságíró. – Gimn. érettségit tett, 1930-tól Bp.-en élt. Az 1930-as évektől a *Népszava* külső munkatársa, az 1940-es évektől haláláig az irod. rovat belső munkatársa; szatirikus hangvételű közéleti tárcái lapjában jelentek meg. Emellett az 1940-es években a *Mai Nap* c. lapban is számos cikket közölt. Irodalomtört. kutatással is foglalkozott, eredményeivel főként *Mikszáth* Kálmán életének jobb megismeréséhez járult hozzá. – **F. m.:** A Népszava szabadságharca. Szemelvények 75 év szocialista sajtójából. Összeáll. Vészi Endrével (Bp., 1947); Mikszáth Kálmán rejtélyes esztendeje (Kortárs, 1965); A sajtótörténet hiteléről (M. Sajtó, 1968); Mikszáth Kálmán különös levelei, I–II. (Népszava, 1970); Ismeretlen dokumentumok Mikszáth Kálmán válságos esztendőiből (1875–1878) (Irod. tört., 1971). – **Irod.:** Rajk András: Meghalt P. I. (Népszava, 1970. szept. 24.).

PIKÉTHY Tibor, kisfaludi, *Komárom-Újszőny, 1884. márc. 28., †Vác, 1972. júl. 21.: zeneszerző, karnagy, orgonaművész. – 1904-ben a győri tanítóképző int.-ben szerzett oklevelet; Győrben Kirchner Eleknél kezdte zenei tanulmányait. 1907-ben *Herzfeld* Viktor irányításával magánúton elvégezte a bp.-i Zeneakad. tanárképző szakát, utóbb a zeneszerző szakot is. 1904-től Pannonhalmán, 1915-től Vácott tanító, majd a bp.-i Nemzeti Zenedében a zeneelmélet és a váci áll. tanítóképző int.-ben az ének és a zene tanára, utóbb Vácon a püspöki székesegyház karnagya és orgonistája, 1946-tól egyházzenei ig. volt. Vácott az általa alapított zeneisk. ig., ahol zeneelméletet és összhangzattant oktatott. Zenetört. és pedagógiai cikkei és tanulmányai különböző lapokban jelentek meg. Miséket is szerzett. – **F. m.:** *zongora- és orgonaművek:* Jégvirágok (1904); Lyrai darabok (1911); Hangulatképek (1911, 1918); Orgonamuzsika (1925; bővített kiad.; 1976); Preludiumos zsebkönyv (1928); – *kórusművek:* Requiem; Te Deum; Gyászének (1923); Missa pro pace (1934); Bach Fantázia (1949); Introductio és Fuga (1960); – *könyv:* Schubert és emlékei Magyarhonban (Bp., 1916). – **Irod.:** Székelyhidi Ferenc: Lesz-e P. T. Zenei Szakközépiskola Vácott? (Ring, 1992); Székelyhidi Ferenc: Játsszátok a műveimet! (Literátor, 1994).

PIKLER Blanka, *Bp., 1883. márc. 25., †Bp., 1957. ápr. 11.: bibliográfus. – A Mo.-i Feministák Egyes. titkára. – A bp.-i egy.-en szerzett oklevelet. 1914 előtt tevékenyen részt vett a mo.-i feminista mozgalomban. 1908-tól a Fővárosi Kvtár tisztviselője, *Szabó* Ervin közeli munkatársa. A Tanácsköztársaság idején (1919) jelentős szerepet játszott az új könyvtári hálózat kiépítésében. Ezért a proletárdiktatúra bukása után elbocsátották állásából.

Pigler Andor

Irodalmi legendák nyomában

Juhász Gyula mostoha verseskötete

Hetvennyolc oldalon ötvenkét vers. Javarészt rövid, néhány soros lírai sóhajtás: a költő utolsó gyűjteménye, a *Fiatalok még itt vagyok*. Remekül választott, megszólító erejű cím. A baj csak az, hogy nem a költő adta, s mire az olvasók kezébe került, már alig-alig volt igaz.

A szemre, tapintásra csinos, karcsú könyvecske 1935-ben, a szegedi *Magyar Téka* kiadásában jelent meg, *Babits* Mihály előszavával, *Kontuly* Béla négy rajzával, de a költő sosem lapozott belé, kezébe sem vette.

Ha rajta múlik, ez a kötet nem lát napvilágot, verseinek nyoma sem marad, széttépi, elszórja őket, ahogyan isten tudja, hányat semmisített meg ekkoriban, már élete búcsúzó esztendeiben. Az 1935 és 1937 közt eltelt időből már nem is maradt fönn kézirata.

A mindinkább előrehaladó

búskomorság

kiölte közlésvágyát, azt az utolsó szikrát is, amelyben elmondja, *miért nem ír többé*. A *Fiatalok még itt vagyok* nagyobbik fele a szegedi klinika idegosztályán született, s 1934-től származik. Az ápolónők, ha hozzájuttak, elcsenték éjjeliszekrényéről, párnája alól a hevenyészett lapokat – néhány sor, strófa vagy akár többékevésbé befejezett vers volt lejegyezve rájuk. A költő már nem a nyilvánosságnak szánta ezeket a „csendes panaszok"-at. Teljesen valószínűtlen volt, hogy valaha is kötetbe rendezze őket: így őrződött meg, amit jótékony kezek lopkodtak össze.

És baráti jószándék, tanítványi szeretet nyilvánult meg a lassan kiformálódó tervben is: hátha a meglepetésül összeállított új Juhász-kötet csodát tesz a beteggel.

A hűséges titkár, *Magyar* László, akinek *Milyen volt szőkesége* címen szép könyvecskéje jelent meg később a *Juhász* Gyula mellett töltött évekről, meg a *Szegedi Fiatalok* művészeti kollégiuma fogott össze a szegedi kiadóval, ők rendezték sajtó alá a megmentett darabokat, kiegészítve a korábbi, kötetbe föl nem vett versekkel, ők kérték föl az előszó megírására Babitsot. Az ifjúkori barát, a *Nyugat* szerkesztője valóban szívhez szólón idézi föl a hajdani hőskort, a közös pályakezdést:

„Valamikor, a *Holnap* lapjain, együtt indultunk a *Holnap* felé. A *Holnapba* azóta sem értünk el; mindig csak ebben a komisz *Má*ban meneteltünk, amiből előbb-utóbb tegnap lesz... Énekelj, pajtás, énekelj, bús költőnk: alighanem mégiscsak ez ér legtöbbet a világon!"

A nyomdai munkálatok befejeztével a kötet megvalósítói maguk kívánták átnyújtani a költőnek egybefoglalt termését. Hosszabb klinikai tartózkodás után ismét otthon volt,

de nem járt ki, látogatókat sem igen fogadott. Édesanyjára várt, hogy előkészítse a ritka alkalomra: tisztelői, hívei szeretnének találkozni vele.

Erről a délutánról özvegy *Juhász Illésné* beszélt nekem, 1947 kora nyarán, mikor szegedi tartózkodásom idején fölkerestem. Kettesben élt *Margit* lányával, Király-Kőnig Péter zeneszerző akkoriban már megözvegyült feleségével.

Amint elmondta, ő bocsátotta be a látogatókat, de maga már nem volt jelen a költő szobájában, mikor átadták neki az első példányt meg a mellékelt borítékban a szerény honoráriumot, néhány száz pengőt.

Ám a vendégek távoztával a

meglepetés vagy öröm

nyomát sem fedezhette föl fia arcán, viselkedésében. Szótlan és komor maradt, az asztalon érintetlenül a frissen hozott könyv. Később sem vágta föl soha a költő, a borítékhoz hozzá sem nyúlt, olyasmit mondott apatikusan, hogy nincsen köze hozzá.

A ránk maradt Juhász Gyula-legendák közt ez a fájdalmas végakkord arra a jelenetre emlékeztet, mikor egyik klinikai gyógykezelése idején *Anna* látogatta meg, s a költő elfordult, megkérte ápolónőjét, kísérje ki ezt a hölgyet.

De értelmeznünk nem nehéz. Mikor az egyetlen szerelmet s verseit utasítja el – vagy tagadja meg? –, voltaképp az 1937. április 6-i tettét előlegezi meg, a veronálmérgezést, amellyel az életre mondott nemet.

Az utolsó, szándéka ellenére kiadott verseskötet értékét tekintve nem méltatlan Juhász Gyula költői rangjához, még ha csúcsait – tudjuk – nem is itt találjuk. Mégis becses ajándék, afféle utószüret: a gazdag, önmagát soha meg nem hazudtolón saját hangú líra végső darabjainak megmentése. Az ilyesmi rendszerint a költő halála után kerül nyilvánosságra, a posztumusz versek kegyeletes gyűjteményében. *Juhász* Gyula ebben is kivétel: megélte és elhárította saját utókorának szertartását. Legalábbis ebben a formában.

A vérbeli, nagy költő ösztönével tudta, hogy a pillanat ajándékaként megszülető verseknek megvan a maguk helye, jelentése az életműben, s az évek során fölgyűlő lírai vallomások akkor érnek kötetté, mikor megtörténik a lélek belső váltása. Ezért a költő dolga egy-egy verseskötet válogatása, csoportosítása, egységbe komponálása. Ő pedig csupán megírta, olykor tán épp csak papirosra vetette egy-egy távoli üzenet sugallatát, aztán sorsára bízta. A céltudatos alkotó gondja, rendező ereje nem hatott már benne, azt rég fölmorzsolta az elhatalmasodó kedélybetegség.

Így is akadnak – a címadón kívül is – remeklő darabok a kötetben, kivált a néhány soros,

egyetlen lélegzetben fölszakadó

vallomások, a fájdalom végső, emblematikus sűrűségében; Juhász Gyula utánozhatatlan szívhangjai. Kár lett volna veszni hagyni őket.

S végül még valami, ami siralmasan igazolja a versek szülőjének távollétét. A jó négy tucatnyi versben több mint harminc súlyos, olykor értelemzavaró, a vers muzsikáját minden esetben bántón megzökkentő ritmushibát találunk, a nyomda ördögének túltengő, garázda beavatkozásaként. Szinte érthetetlenül a magyar verszene egyik mestere egyszerre dadogni kezd? Szerencsére a későbbi *Juhász Gyula összes verse*iben a hibák eltűntek. De a ritkasággá vált utolsó kötetet forgatva megkísért a gondolat: milyen jó, hogy a költő sosem olvasta végig...

Vidor Miklós

Ma kísérik utolsó útjára Pigler Andort

Napjaink immár elcsépelt szlogenje: megváltozott, új szemléletre, a teljesítmény, a munka étoszának visszaállítására van szükségünk ahhoz, hogy elfoglaljuk helyünket a sűrűn emlegetett Európa-házban. Látnivaló s nagyon is érthető, hogy akik ezt hangoztatják, többnyire a sikeres nyugati mintákat felmutatva, olykor azok bűvöletében teszik nyilatkozataikat. Ám ezek a rendre s nagy nyomatékkal elősorolt példák – bizonyára a hivatkozók szándékai ellenére – mintha lassan háttérbe szorítanák azt, aminek nem lenne szabad feledésbe merülnie. Nevezetesen azt, hogy viszontagságos körülmények között, megannyi nehézségtől sújtott, áldatlan helyzetben is születtek kiemelkedő, szakmai-tudósi teljesítmények Magyarországon az elmúlt negyven évben. Előfordul, hogy e művek olykor túlzottan is magukon viselik a „kor szellemét"; szerzőik nemritkán kényszerültek több-kevesebb ideológiai, netán politikai természetű kompromisszumra. A humán tudományok művelői közül keveseknek adatott meg, hogy munkásságukat méltó módon – szemernyi engedmény, „taktikai megalkuvás" nélkül – kiteljesítsék. Kiváltképp érvényes ez arra a nemzedékre, amelyik a húszas évek elején kezdte pályáját. E kevesek egyike az 1899-ben született, Kossuth- és Herder-díjas *Pigler* Andor, szakmájának, a művészettörténetnek világszerte elismert, kivételes tekintélyű művelője volt. Alapvető munkája, a barokk művészet ábrázolási típusait felvonultató és rendszerező, egyedülálló ikonográfiai szintézise, a német nyelven megjelentetett *Barockthemen* a szakkönyvtárak sűrűn forgatott kézikönyvei közé tartozik Rómától Délamerikáig, a szentpétervári Ermitázstól a New Haven-i Harvard egyetemig. Bizonyos, hogy megjelenése számos hasonló módszerű, a művészettörténet más korszakait feldolgozó mű létrejöttéhez adott ösztönzést. Efféle művek a világ más tájain általában népes egyetemi vagy akadémiai kutatócsoportok évtizedes, összehangolt, intenzív munkája nyomán születtek meg. Pigler Andor munkahelye, a *Szépművészeti Múzeum* dolgozószobájában, asszisztensek és konzultánsok nélkül alkotta meg az egyetemes művészettörténet korszakos jelentőségű, immár nélkülözhetetlen alapművét.

Ugyancsak tőle származik a *Szépművészeti Múzeum régi képtárának* szakkatalógusa, a szakma külföldi kutatói ma is e kötetek alapján ismerik e jeles műgyűjtemény nevezetes alkotásait.

Pigler Andor tudósi teljesítménye megismételhetetlen; munkásságából meríteni, meggyőző eredményeinek sokaságára támaszkodni nagyon is lehet, azt utánozni vagy megközelíteni – aligha. Ám a régi művészet iránti odaadás, a páratlan invenció s a mestereknek és a műveknek az elmúlt korok filológusaira jellemző respektusa bizonyára követendő példát nyújt a szakma művelőinek megannyi későbbi nemzedéke számára. S bár nehezen hihető, de talán remélni lehet, hogy akad majd valamikor olyan művészettörténész Magyarországon, aki Pigler Andor fő művéhez, a *Barockthemenhez* hasonló súlyú és hasznú munkával fogja gazdagítani az egyetemes művészettörténetet.

Sz. A.

Tátrai Vilmos köszöntése

A legfinomabb óraműhöz hasonlítható pontosság jellemzi a most nyolcvanesztendős mestert. Aki úgy véli, hogy a hegedűművésznél a precizitás, mint meghatározó vonás, nem a leglényegesebb, téved. Mert *Tátrai* Vilmos nem akármilyen fegyelemmel és küzdeni akarással került muzsikusaink élvonalába a Mávag-kolónia zeneiskolájától a *Nemzeti Zenedén* át a *Zeneművészeti Főiskoláig*. A Zeneművészeti Főiskolának nemcsak hallgatója volt, hanem 1965-től a professzora is. Érdemei – nem utolsósorban az odaadó figyelemből, a szívós, rendszeres művészi munkából következően – a magyar zenei életben elévülhetetlenek. 1946-ban alapította meg a nevét viselő vonósnégyest, 1957-ben a *Magyar Kamarazenekart*. És közben negyven évnél tovább az *Állami Hangversenyzenekar*, illetve két elődje, a *Budapesti Hangversenyzenekar* és a *Székesfővárosi Zenekar* hegedűse, koncertmestere.

Kvartettjével az elsők között népszerűsítette *Bartók* hat vonósnégyesét, nemcsak patinás hangversenytermekben, itthon és külföldön, hanem ifjúsági koncerteken is, budapesti és vidéki művelődési házakban, mozihelyiségekben. Szenvedélyessége az igényes muzsika elterjesztése érdekében közismert. A *Ki kicsoda a magyar zeneéletben?* című kiadvány szerint kvartettjével *hatvankét magyar és ötven külföldi mű ős-, illetve magyarországi bemutatóját tartotta meg.*

Számos kitüntetése mellé 1985-ben vonósnégyesével megkapta a rangos Bartók Béla–Pásztory Dittadíjat is.

A zenét Tátrai Vilmos olyan eszköznek tekinti, amellyel nevelni kell azokat, akik erre méltóknak bizonyulnak. Ezért zsörtölődik, ha a művészek játékát keretező ismertetés az ifjúsági koncerten nem elég érdekes, és ezért mérges, ha bárhol az életben fegyelmezetlenséget tapasztal. Zsörtölődjék is még sokáig – és oktasson, muzsikáljon – az egyszemélyes magyar zenei intézmény, Tátrai Vilmos.

(gábor)

A HÉT FILMJE

A szerető

AHOGYAN A NAGYMAMA leánykori, csipkés blúza divatosra igazítható és hordható valamilyen ellenpontként használt, modern szabású kiegészítővel, úgy Jean-Jacques *Annaud* is meglátta Marguerite *Duras* 1984-ben megjelent (állítólagos önéletrajzi) regényében a filmsiker lehetőségét. (Ismertek egyébként az író határozott tiltakozó gesztusai is az „ellenpontozások" és „átigazítások" ellen.) Már maga a hely és az idő is sokat ígért, hisz a történet az egzotikus Indokínában, az egyre több nosztalgiával megrajzolt húszas években játszódik. Ha pedig hatásmechanizmusával akarunk tisztába jönni, akkor dramaturgiáját érdemes egybevetni a *Pillangókisasszony* dramaturgiájával. Míg ott a férfi-nő régimódi alá-fölé rendelt szerepéből bomlik ki az egzotikus környezetbe helyezett romantikus-fájdalmas szerelmi történet, addig *A szerető* ravaszul csavar egyet az alá-fölé rendeltségi viszonyok bonyolultabbá tételével. Ebben a filmben ugyanis egy tizenöt és fél éves, szegény, francia lány és egy harminckét éves, gazdag kínai viszonyáról van szó, akiket ugyan minden társadalmi konvenció elválaszt egymástól, de szenvedélyes testi szerelmük túllép ezeken.

KAPCSOLATUK egyszerre szokatlan és nagyon banális. Szokatlan, mert túl sok társadalmi tabut kell megsérteniük, de ugyanakkor banális, hisz melyik harmincon felüli férfi titkos vágyaiban ne szerepelne a rosszul kifestett, duzzadt ajkú, ártatlanul romlott kislány, a zsákmányul ejthető kis szűz-kurva? De a szeretetlen környezetben nevelkedő, jól nevelt kislányok is szívesen fantáziálnak egy idősebb, tapasztalt férfiról, akinek férfierejét úgy jelzi a gazdagsága, mint az erős szarvasbikáét az agancsa. A zoológiából vett hasonlat egyúttal azt az *animalitást* is jelzi, amely az alá-fölérendeltségi viszonyok bonyolultsága miatt ebben a filmben sajátosan izgató aberráltsággal jelentkezik. A kislány, aki még az öccse és internátusbéli barátnője iránti testi vonzódását sem nőtte ki, gyanús élvezettel kéjeleg a nyilvánosság – sőt saját családja – előtt a fizetett prostituált szerepében. A testét tárgyként kezelő férfi gesztusait, a jól megérdemelten megkapott pofont és a szeretkezés után odadobott fizetséget izgató erotikus élményként éli át. Mi tagadás, kicsit romlottan izgató ez a félpornó film, amelynek dramaturgiai csúcspontjait mindig egy-egy tagadhatatlan szépséggel és még éppen az elfogadható határán mozgó részletességgel feldolgozott szeretkezés jelzi! Ami viszont túllép ezen, az az erős férfi drámája, aki a szenvedő vesztese lesz a megalázó szerelemnek. Aki a közös jövő hiányából adódó iszonyú pillanatnyiság okozta szenvedését és társtalanságát csak az extatikus szeretkezések kábítószerével tudja látszólag enyhíteni (valójában kínjait tovább fokozni), hogy végül önsorsrontó vágyaitól tönkretéve úgy nézzen a hajón távozó lány után, mint ahogy egy régebbi, „hagyományosabb felállású" szerelem áldozataként a „Pillangókisasszony" egy másik hajó után. *„Előtted semmit sem tudtam a szenvedésről"* – mondja egyszer a filmben.

HOGY HIHETŐVÉ VÁLHASSON ez a furcsán tragikus szerelem, a rendezőnek két olyan nagyszerű médiumot kellett találnia, mint az izgatóan kislányos Jane *March* és a kissé feminin, ám mégis férfias Tony *Leung*. A színészvezetéshez hasonlóan profi munka a látványtervezéstől az operatőri munkáig, a jelmezektől a vágó munkájáig *minden* ebben a filmben, és, miközben az egész hatásmechanizmus jól működő tökéletességét figyeli az ember, mégis arra gondol, hogy miért érzi úgy: csupán egy profi divattervező munkáját látja. Amikor aztán a film befejező képsoraiban az Indiai-óceán éjszakájában, a telihold alatt ringatózó utasszállító hajó szalonjában felhangzik egy Chopin-keringő, s az örökre távozó lány szemében megjelennek a maga mögött hagyott szerelemnek önmagára ébredő könnyei, kicsit elszégyelli magát az ember. Talán nem kellett volna bedőlni ennek az egésznek!

Szemadám György

A remény tengere

1492. október 12-ének hajnalán Rodrigo *da Triana* így kiált föl a hajón, a Santa Maria orrában: Föld! Föld! Nem tudja, nem is tudhatja, hogy kiáltása nem csupán a süket éjszakát veri fel, de egy új kor hajnalát is jelzi. A remény és cselszövés tengerén vág neki Kolumbusz útjának, hogy megtalálja álmai Indiáját, s helyette egy sohasem hallott földrészt fedez föl. Nem így vagyunk-e egész életünkkel? Vajon tudjuk-e, hogy fölfedeztük Amerikát, megtaláltuk életünk új partját?

Amerika felfedezésének 500. évfordulóját gazdagon megünnepelte a művelt világ. Szinte összeszámolni is lehetetlen, hány regény, film, opera, musical áldozott emlékének. E kavalkádban szerényen, a szerző kiadásában jelent meg *Rónaszegi* Miklós *Hínáros tenger* című regénye. Sok szálon indítja az író a művét, s mesterien bonyolítja a cselekményt, a romantikus fordulatokat a lélektani motiváció teszi hitelessé.

Nem feledkezhetünk meg azonban arról, hogy a regény 1959-ben jelent meg először. Torquemada inkvizíciója, a beépített spionok hada bizonyára mást jelentett akkor, hiszen az élmény mindennapjaink része volt. Más akusztikája volt akkor a matróz kiáltásának, a megtalált föld örömének. A reményt hirdette Rónaszegi Miklós műve, azt, hogy az elszántság és a kitartás révén eljuthatunk a szabadság birodalmába.

Sok vita folyik napjainkban arról, vajon kell-e eszményeket állítani az ifjúság elé. Nem sérti-e a serdülő gyerek személyiségét, ha mintát mutatunk fel számára? A demokrácia paradoxona, hogy a kérdés most vetődik föl. Emlékezzünk csak a *Móra Könyvkiadó* sorozatára, a *Nagy emberek élete* címűre; mily izgalommal vártuk újabb és újabb köteteit! A bizakodás lehetőségét nyújtotta, a nehézségek legyőzhetőségének átélését. Ebben a sorozatban jelentek meg először Rónaszegi Miklós életrajzi regényei *Kolumbuszról, Shakespeare*-ről, *Molière*-ről, *Marco Polóról*. Gyermekeink, s így önmagunk számára is kívánjuk, hogy a régebbi művek kiadásán túl új regénnyel is örvendeztessen meg bennünket a szerző.

(Rónaszegi Miklós: Hínáros tenger. A szerző kiadása, 1992. 250 Ft.)

Sz. I.

Illegális biztosítás:

A Colonia megoldást kínál?

(Folytatás az 1. oldalról)

Az más kérdés, hogy az illető cég NGKM-engedélye nem terjed ki szolgáltatások értékesítésére, ám az Állami Bankfelügyelet hiába küldött meg minden bizonyítékot a minisztériumba, a cég engedélyét nem vonták vissza – információink szerint csak bírósági határozat alapján van erre lehetőség.

Eddig mintegy 5–6 milliárd forintnyi valuta áramlott ki ily módon az országból. A *Vám- És Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága* több mint egy éve vette át a rendőrségtől az ügyet; kérdésünkre elmondták, hogy több száz gyanúsított ellen indult bírói eljárás, ám határozat eddig még egy alkalommal sem született: a bírák hatásköre, hogy megszüntetik, pótnyomozásra visszaadják vagy – ami még nem történt meg – a határozathozatalig tárgyalják az ügyeket.

Az *Állami Bankfelügyelet* a legaktívabb a folyamatban; felvette osztrák társszervével a kapcsolatot, hogy megtalálják a legegyszerűbb megoldást; azonban az osztrák bankfelügyeletnek nincs beleszólása, sem kimutatása arról, hogy a helyi biztosítók kikkel kötik meg az egyébként matematikailag elfogadott szerződéseket. A Magyar Biztosítók Szövetségétől kapott információk szerint a Mabisz nem érintett az ügyben és nem is kíván részt vállalni benne.

A három „bűnös" biztosító sem titkolja, hogy magyar állampolgárokkal köt üzletet, de eleddig egyikük sem volt hajlandó a magyarokkal közös közleményt nyilvánosságra hozni arról, hogy felfüggesztenék tevékenységüket és ügyfeleiket kártalanítják. Abba viszont hallgatólagosan belementek, hogy egy bonyolult, sokszereplős megoldás során a biztosításokat a Colonia legalizálhassa – a konstrukcióhoz hozzájárult az ÁBF is.

Nincs azonban garancia arra, hogy aki ily módon felfedi kilétét, nem szembesül a bírósággal, hiszen egyben azt is elismerné, hogy akár többször is áthágta a törvényeket. Az ÁBF jogi szakértője ugyan utalt rá, hogy *tárgyalások folynak – például az MNB-vel – arról, hogy az érintettek mentesüljenek a megtorlás alól*, ennek miléntje azonban nem körvonalazódott. Márpedig aki lemondana eddigi befektetésének jó részéről, a maradékot pedig legalizálná, nem azért tenné, hogy még meg is hurcolják.

Az egyre kínosabbá váló magyar–osztrák párbeszéd a pilótabiztosítás-ügyben lassan kezd politikai méreteket ölteni, ám a konfrontációt igyekszik mindkét fél elkerülni. A magyarok érvei szerint, ha *nemzetközi* síkra terelődik a probléma, az gyengítheti az osztrákok esélyét az egyesült Európában való részvételben, ők pedig azt hangoztatják, hogy a magyar hatóságok nem képesek betartatni törvényeiket állampolgáraikkal.

Mindettől függetlenül szerveződik viszont egy olyan testület, amely a *nemzeti biztosításfelügyeletek felett* áll majd, és esetleg megfelelően el tudja rendezni a kérdést. Másik lehetőség, hogy az osztrák biztosítók által megbódított országok – Jugoszlávia utódállamai, Lengyelország, a Cseh és Szlovák Köztársaság, Románia és Magyarország – együttesen lépnek fel egyfajta megegyezés reményében.

Kuczik Andrea

ÁVÜ-döntések

Elkeltek a közértek

Kelet-Európában példaértékű privatizációs megoldás lesz a középvállalatok tulajdonosváltása – hangzott el az Állami Vagyonügynökség szokásos szerdai sajtótájékoztatóján, amelyen az igazgatótanács napirendjén szereplő tizenkét témában meghozott döntésről számoltak be.

Csepi Lajos ügyvezető igazgató először a gabonaipar privatizációs koncepcióját ismertette, amelyet a Földművelésügyi Minisztériummal közösen dolgoztak ki. Eszerint meg kell szüntetni a gabonaipari vállalatok jelenlegi, megyékhez kötődő szervezeti felépítését, és három-hat vállalatból regionális alapon olyan struktúrát kell kialakítani, amely képes alternatív felvásárlási lehetőséget kínálni a hazai termelők számára. Három gabonaforgalmi vállalat, a Pest-, Borsod-Abaúj-Zemplén és Komárom megyei, átalakulási terve elkészült már, ezek privatizációjára még a struktúraátalakítás előtt lehetőséget ad az IT döntése. Ugyancsak hozzájárultak a debreceni és a szolnoki Húsipari Vállalat átalakulásához, nyílt pályázat kiírásával engedélyezik a privatizációt.

Csepi Lajos bejelentette, hogy az igazgatótanács államigazgatósági felügyelet alá vonta a Delta Kereskedelmi Vállalatot azért, mert a privatizáció előkészítésében ugyan formailag jogszerű megoldásokat terveztek, de az állami vagyon védelmét megsértették volna, ha a privatizáció megvalósul. A Delta igazgatóját felmentették tisztsége alól, és *Péter* István személyében vállalati biztost neveztek ki a cég élére.

Döntöttek a Magyar Műsorszóró Vállalat átalakításáról is, amely 51 százalékban a tartós állami vagyon részeként az ÁVÜ-től az Állami Vagyonkezelő Részvénytársasághoz kerül át. Privatizációjáról ez utóbbi fog dönteni.

Ezt követően *Schagrin* Tamás ipari és kereskedelmi államtitkár-helyettes *Báthory* Lászlóval, az ÁVÜ igazgatójával közösen ismertette a budapesti Közért-vállalatok privatizációjáról meghozott döntést. A mintegy két éve vajúdó koncepció szerint a tíz fővárosi közérthez tartozó 330 üzletből pályázat alapján most 147 értékesítéséről határoztak.

– A privatizációs megoldás újszerűsége abban rejlik – emelte ki Schagrin Tamás –, hogy megszűnik a kiskereskedelem kerületekhez kötődő ellátó funkciója, és a kis- és nagykereskedelem feladatait egyesítő üzletláncok kialakításával megteremtődik a piaci verseny lehetősége az élelmiszer-kereskedelemben. Az új struktúra a befektetők kezdeményezése alapján alakul ki, egy-egy tulajdonos több üzletből álló fiókhálózatot működtet. Ezáltal olcsóbbá válik a kereskedés, és várhatóan a konkurencia hatására a kiszolgálás színvonala és a választék is javul.

Az üzletláncokba főként nagyobb alapterű ABC-áruházak kerülnek. A vásárlók között külföldiek, vegyes vállalatok és magyar vállalkozók egyaránt megtalálhatók. A külföldiek közül három jelentősebb cég szerzett részesedést a budapesti közértekből, a Tengelmann, az Austria Spar International AG és a Duna Füszért belga tulajdonosa. Szám szerint az övék lett a 147 üzlet több mint 10 százaléka, a forgalomból viszont 50–60 százalékban részesedést szereztek.

(osváth)

Rusznák Imre, az Élelmiszer-kereskedelmi Dolgozók Önálló Szakszervezete ügyvezető titkára a közértek privatizációjával kapcsolatban a szakszervezet tegnapi fórumán emlékeztetett arra, hogy a dolgozók már az üzletek meghirdetésekor is figyelmeztették az ÁVÜ képviselőit: az úgynevezett kivásárlásos eljárás nem fogja meghozni a kívánt eredményeket. Elképzelésük szerint a tíz Közért-vállalatot egy adott egységként, vállalatláncként kellett volna privatizálni, ám az ÁVÜ igazgatótanácsa másképpen döntött.

– *Nem nagy öröm a számunkra, hogy nekünk lett igazunk. De ha már egyszer így alakult, tudomásul vesszük a realitásokat. És a mostani helyzetben úgyis inkább az a dolgunk, hogy szavatoljuk munkavállalóink érdekeit* – mondta Rusznák Imre, aki a dolgozók megbízásából részt vett a pályázatokat elbíráló bizottság munkájában. A legfontosabb célként a titkár azt jelölte meg, hogy az új tulajdonosokkal minél előbb kezdődjenek meg az egyeztető tárgyalások, amelyek révén megszülethetnek a munkavállalók érdekét szolgáló szerződések. A követeléseik között első helyen az szerepel, hogy ismerjék el a dolgozók addigi munkaviszonyának jogfolytonosságát, az számítson bele szolgálati idejükbe. Ez azért döntő jelentőségű, mert ellenkező esetben a munkavállaló nem kaphatja meg a végkielégítést. Vitatott kérdés a dolgozói tulajdonszerzés módja is, annál is inkább, mivel jelenleg erre semmiféle lehetőség nincs. Ez azért is elfogadhatatlan, *mert a privatizáció csak akkor lehet sikeres, ha nem áll ellentétben a munkavállalói érdekekkel* – mondotta Rusznák Imre.

S. L.

Europa Telecom '92

Távközlési csúcstalálkozó Budapesten

Az 1996-os budapesti világkiállítás előfutárának nevezte dr. *Gyurkovics* Sándor, a Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium közigazgatási államtitkára az Europa Telecom '92 rendezvénysorozatát.

A közlekedési tárca, a *Nemzetközi Távközlési Egyesület (ITU)*, a *Matáv Rt.*, az *OMFB*, a *Magyar Műsorszóró Vállalat*, valamint a *Hungexpo* tegnapi közös sajtótájékoztatóján elhangzott, hogy a *nemzetközi távközlési kiállítás és fórum* budapesti megrendezésével *Európa* méltó helyet foglal majd el a tavalyi amerikai és a jövő évi ázsiai, hasonló témájú rendezvények között.

Az október 12–17. között nyitva tartó *Europa Telecom '92*-re tegnapig 25 országból 200 cég jelezte kiállítási szándékát, 8 ország pedig nemzeti standdal mutatkozik be a kőbányai vásárvárosban. A kiállítással egybekötött fórumra a világ 45 országából mintegy 4 ezer hivatalos vendéget várnak, közöttük politikusokat is. A nagyszabású rendezvényen 23 ország ágazati miniszterével képviselteti magát.

Az Europa Telecom '92, valamint az ahhoz kapcsolódó távközléspolitikai, gazdasági és műszaki fórumok lehetőséget kínálnak a szakemberek találkozójára, így többek között a távközlést felügyelő politikusok véleménycseréjére, valamint arra, hogy a szakértőkkel egyetemben az érdeklődő nagyközönség is megismerkedhessen a távközlési csúcstechnológiákkal.

(p. zs.)

Forint:

Nincs leértékelés

Noha június vége óta *nem volt hivatalos forintleértékelés*, mégis jelentősen megváltozott az egyes konvertibilis valutákhoz képest a forint árfolyama. Devizapiaci szakértők az *MTI* érdeklődésére elmondták: a forint hivatalos árfolyama nem változott, keresztárfolyamai viszont azért módosultak, mert a dollár árfolyama a nemzetközi pénzpiacon hosszabb ideje csökken, illetve az utóbbi időben jelentős árfolyameltolódások következtek be az európai valuták között. Ez a változás természetesen eltérő módon érinti a magánszemélyeket, illetve a külkereskedőket.

Röltex: nem árusítják ki a céget

„Igaz, hogy 15 üzletünket dobra verjük, mégsem célunk a bolthálózat felélése" – jelentette ki *Mátyásfalvi* György, a *Röltex* új vezérigazgatója szerdai sajtótájékoztatóján. Összességében 40 millió forintos kikiáltási áron kínálják az árverésre bocsátott üzleteket. Ezzel nem válsághelyzetet kerülnek el, hanem az így befolyó pénzből újítják fel a megmaradt 55 egységet s valósítanak meg számítógépes fejlesztést.

Ami a cég eddigi működését illeti: a vezérigazgató-cserét a többségi tulajdonos *Bankár Kft.* rendelte el, mondván, a régi vezetés nem valósította meg elképzeléseiket.

Mint azt már megírtuk: október 15-étől kárpótlási jegyek ellenében is árusítanak a Röltexnél, a jegyeket 75 százalékban számítják be. És talán nem érdektelen az sem, hogy milyen tulajdonosváltás történt a vállalatnál. A külföldi többségű vegyes vállalat tavaly ősztől került ismét teljesen magyar tulajdonba, a Bankár Kft. ekkor vásárolta fel a külföldi részvényeket. Az új többségi tulajdonos a bolthálózat korszerűsítésével egyben a vállalat értékét is növelni kívánja.

E. Cs.

Léptékváltás a játékpiacon

A nemzetközi piacon szinte egyeduralkodó gyártmányok, illetve kazetták a salzburgi székhelyű *Stadlbauer Group* révén terjedtek el a kontinensen, ez a társaság hozta létre tavaly magyarországi leányvállalatát, mely lényegében azonos termékeket forgalmaz, mint az anyavállalat. A tegnapi bemutatkozó sajtótájékoztatón az osztrák és magyar üzletemberek ismertették a magyar piacon tervezett „léptékváltást", amiben meghatározó szerep hárul a Stadlbauer alapította *Lillipop* nevű, forgalmazással megbízott vállalkozásnak. A franchise-boltok rendszere és kínálata október közepétől újszerű akciót indít Magyarországon. A tervek szerint 30–40 üzletben és áruházban találkozhat a közönség a Lillipop katalógusaival. A füzetekben szereplő termékeket a nálunk is számos helyen létrehozandó Lillipop játéksarkok forgalmazzák is. Itt kínálják majd a Nintendo Game Boy változatát, a kazettákat, valamint a „Burago" eredeti, méretarányos autómodelleket és az ugyancsak világszerte ismert Tomy játékokat. Bejelentették: a Skála Budapest Nagyáruházzal közösen Nintendo-bajnokság indul a gyerekeknek október 12. és 31. között.

(g. l.)

Pop Csepregről

(Tudósítónktól)

Húzószegecsgyárat avattak fel tegnap Csepregen. Ezt a terméket egy évtizede még csak hírből ismerte a hazai ipar, a külföldön már javában alkalmazott pop szegecseket. A Vas megyei településen, Csepregen 1986-ban, egy kis műhelyben, házilag készített félautomata gépeken kezdték el gyártani a terméket, de már akkor nyilvánvaló volt: amint lehet, ki kell építeni az együttműködést egy jelentős szakmai gyakorlattal rendelkező külföldi céggel. Ennek most jött el az ideje, az olaszországi Lecco városában működő *Defremm* céggel létrehozták az *Uniriv* nevű vegyes vállalatot. A csepregi üzem 25 helybélinek ad munkát. Az előállított pop szegecsek mennyisége meghaladja a hazai igényeket, ezért az olasz fél gondoskodik a külföldi piaci értékesítésről. A Vas megyei vállalat hamarosan megkapja a „Total Quality" nemzetközi minőségi tanúsítványt.

A Budapesti Közgazdaság-tudományi Egyetem Közgazdasági Továbbképző Intézete

felvételt hirdet

az 1992 őszén induló továbbképző tanfolyamaira és az 1993 februárjában induló szakosító és szakközgazdász szakjaira.

A szakosító és szakközgazdász szakokra felsőfokú végzettségű szakemberek jelentkezését várjuk.

Indulnak általános és speciális képesítést nyújtó tanfolyamok is, többek között adótanácsadói, pénzügyi, iparjogvédelmi és személyügyi témákban.

Jelentkezési határidő: 1992. október 31.

Érdeklődni lehet a 118-3100/57 vagy 71 telefonszámon, illetve a Továbbképző Intézet tanulmányi osztályán, IX., Köztelek u. 8.

3325

A Budapesti Ér jellemző adatok

Budapesti Értékpapírtőz

A részvény neve	N
Agrimpex	
Dunaholding Rt.	
Fotex Rt.	
IBUSZ Rt.	
Kontrax Irodatechnika Rt.	
Skála-Coop Rt./A	
Szövetkezeti Sörgyár Rt.	
Sztráda-Skála Rt.	
Terraholding Rt.	
Zalakerámia Rt.	

Kötvények 19

Kötvény neve	Kötés bruttó (millió forint)	Kötés nettó
Államkötvény*	0,3400	0,3400

*** Az arányos kamat számítása az évi történik.**

VALUTAÁRFOLYAMOK 1992. OKTÓBER 8-ÁN (EGY EGYSÉGRE FORINTBAN)

	Angol font		Francia frank		Német márka		Olasz líra (1000 egységre)		Schilling (100 egységre)		Svájci frank		Svéd
	Vétel	Eladás	Vétel	Eladás	Vétel	Eladás	Vétel	Eladás	Vétel	Eladás	Vétel	Eladás	Vétel
OTP	129,23	137,51	15,69	16,53	53,21	56,11	54,59	60,33	756,80	797,98	61,05	64,31	13,62
IBUSZ	129,8030	137,8321	15,4810	16,4386	52,5331	55,7826	56,674	60,179	747,17	793,39	60,0902	63,8072	13,8692
IEB	132,27	136,71	15,81	16,27	53,66	55,20	57,72	59,72	763,15	785,15	61,29	63,23	14,16
KONZUM	129,86	138,02	15,58	16,50	52,75	55,89	57,39	61,04	749,96	794,45	60,39	63,95	13,92

éppen az ő pályafutásu[illegible] magyarság
a jegyében, mely szerint a külhoni magyarság
szerves részét képezi. A kötet összeállítója igen
talom fogalmát, így a szócikkeik — a szépírókon
és könyvkiadók, történészek, zene-, irodalom- és
szociológusok, közgazdászok, jogtudósok, vala-
futását is taglalják, mégpedig tér- és időbeli korlá-
ség megítélésének milyenségétől függetlenül. A le-
több mint 1700 személy életrajza kapott helyet
rekvő felsorolásával. A szócikkek sorában a kiad-
migráció kulturális és politikai mozgalmaiban ki-
ző intézmény és sajtótermék leírását adja. A kö-
zódást elősegítendő — földrajzi mutató és álnév-

PIGLER Andor művészt.

— **Gottfried von Herder-díjjal** tüntették ki Pigler Andor művészettörténészt, aki 1964 januárjáig az Országos Szépművészeti Múzeum főigazgatója volt. Az 1899-ben született Pigler Andornak — valamint kitüntetett társainak — Maja Boscovic-Stulli jugoszláv néprajzprofesszornak, Gerhard Labuda lengyel történésznek, Emil Skala csehszlovák germanistának, Jorgo Sziciliánosz görög zeneszerzőnek, Marin Sorescu román költőnek és Sztoimen Sztoilov bolgár grafikusnak május nyolcadikán Bécsben adják át a díjat.

MN 1991. febr. 18. 10. p.

Ma

MEIL I.

Pigler Andor

Magyar Hírlap, 24.évf. 1o7.sz.1991.május9.
4.p.

Pigler Andor Herder-díjas

A bécsi egyetem rektora, Wernhart professzor szerdán adta át az Osztrák Tudományos Akadémián 7 közép- és dél-kelet-európai tudósnak és művésznek az idei Herder-díjakat, köztük Pigler Andornak, a 92 éves művészettörténésznek.

Pigler Andor személyében a magyar művészettörténet-kutatás nagy öregjét köszöntjük, kitüntetése alkalmából. Tessék elképzelni egy szakembert, aki 1921-ben, tehát 7o (hetven) évvel ezelőtt már szakmunkát publikált a Szépművészeti Múzeum olasz freskóiról. Maga a múzeum azután meghatározó erejű kutatási hely lett életében: itt dolgozott, ennek az intézménynek volt negyedfél évtizeddel később főigazgatója (1956-64 között), jelentős szakmai tevékenysége — a Régi Képtár máig élő újrarendezése — is ide köti, és hajlott korban de töretlen szellemi erővel mindmáig segíti itt a munkát. Érdeklődését tekintve a barokk kutatója: főműve, a Barokkthemen két kötete nemzetközi rangú forrásmunka. Kiv Magyarországon is működő h barokk mesterek munkásságát k ta; több monográfiát írt e művé dunántúli templomi freskóiról, után G. R. Donner munkásság Számtalan szakcikkét német, a francia, holland és amerikai lap közölték. Munkásságát Kossuth jal tüntették ki; ehhez járul m nemzetközi elismerés.

ellentét, amely mind
civilis societas és
ebben a szent érdeme
kedésben oldódik fel
sának időpontja Magy
csehországi viszonyo
ben. Anežka Merhauto
hogy épp a prágai Ci
BOEMENSES-t a mennye
goston államelmélete
turgikus szövegek te
sekhez nyujtottak k
egészen a késői közé
zat alkottak az or
számára, amely képe
felvenni.

A királyi lova
kettős jellege az e

A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM OLASZ FRESKÓI

NÉHAI *Pulszky* Károly a mult század 90-es éveinek elején nagyarányú vásárlásokkal gazdagította az akkori Országos Képtár gyüjteményét. 1893 és 1895 között több 14—16. századbeli olasz freskót szerzett Északolaszországban, Toscanában és Umbriában. Ezek nagyobbrészt kiváló művészettörténeti értékűek is. Közülük 28 most a Szépművészeti Múzeum első nagy renaissance udvarának alsó falait díszíti, három freskó, nagy méretük miatt, ideiglenesen a rézkarcgyüjteményhez vezető folyosón van felállítva, 12 kis kerekalakú freskó pedig a régi képtár első olasz termében frizül van applikálva.

E freskókról *Térey* Gábornak nemrégiben tanulmánya jelent meg a *Kunstchronik*-ban (1921. évf. 47. sz.), melynek tartalmát a következőkben ismertetjük.

Két freskó (az egyik Sz. Rufinust ábrázolja, a másik assisi Sz. Ferenc stigmatizációját) Giotto hatását éreztető umbriai festőnek a műve. A perugiai festőcéhből került ki egy angyali üdvözlés és 12 allegórikus festmény, melyek a 14—15-ik századból származnak és sienai és folignói hatást árulnak el. Egy Madonnát a gyermekkel ábrázoló freskó Fiorenzo di Lorenzo (?) nevével hozható kapcsolatba, egy másik pedig Francesco da Castellanoéval. A nagy, fölül félkörben végződő freskó (Trónoló Madonna hét szenttel) Berenson szerint Francesco Tolentino műve. Benozzo Gozzoli egy tehetséges követőjétől négy igen nagy méretű, jó állapotban lévő és hatásos freskót őriz múzeumunk. Az ezekhez tartozó nagy Krisztus-kép és még másik két freskó, amelyek közül az egyik a Lábmosást, a másik az Utolsó vacsorát ábrázolja, bresciai festő műve a 16. század első feléből. Ezek a folyosón vannak elhelyezve. Ugyanott van Giulio Campi (1500—1572) egy nagy tempera-festménye (Salamon ítélete) és Vincenzo Civerchio teljesen szignált és 1531-ből datált két olajfestésű orgonaszárnya Mária halálának ábrázolásával. A fent említett 12 kerekalakú freskó Ábrahám, Izsák, Jákob, Juda, Fares, Ezron, Dávid, Salamon, Roboam, Abbiag, Aza és Jozafát mellképét ábrázolja ragyogó világos színekkel. Ezek Vincenzo Foppához állanak közel.

De a Pulszky-szerzeményekből eredő falfestmények között a leghatalmasabb az a három darab, amely az olasz történelemből vett jelenetet ábrázol, és amely Pulszky feljegyzései szerint a Brescia melletti Ghediből származik. A Szépművészeti Múzeum leltárában ezek Francesco Bonsignori műveiként szerepelnek. Mind a három egy és ugyanazon condottiere életének egy-egy mozzanatát ábrázolja. Az egyiken a fejedelem (valószínűleg nápolyi II. Alfonz), a másodikon VI. Sándor pápa, a harmadikon pedig a doge nyújtja át a zászlót a condottierenek. Mindegyik festmény nagy kompozició sok jellegzetes alakkal. Térey még 1914 tavaszán elküldte a három freskó fényképét dr. Gustavo *Frizzoni*-nak Milánóba, aki kutatásai eredményéről a következőket közölte vele: »Kitünt, hogy a zászló átadásának e három ábrázolása Nicolò Orsini condottierére vonatkozik, aki Ghediben lakott és először Nápolyi Alfonznak, majd VIII. Innocent és VI. Sándor pápáknak, utóbb pedig a köztársaságnak állott szolgálatában mint hadvezér. Ezt megerősiti az a felirás is, mely a Museo del Medio Evoban őrzött siremlékének szarkofágja alatt olvasható: ‚Parthenopes pro rege tulit qui signa leonis qui dux Hetrusci pontificamque fuit quique gubernavit Venetorum castra Ursinus teget hoc corpora Nicoleos sepulcro.' Orsini állitólag 1510 január ában halt meg Lonigóban, de Velencében temették el, ahol a szenátus a San Giovanni e Paolo templomban siremléket állított neki. Most Bresciában lévő siremlékét állitólag még ő maga készittette el életében és Ghediben helyeztette el. Ugyanabban a kápolnában, a Santa Maria delle Grazie templomban lehettek ezek a freskók is, amelyeknek egyik része (két fej) most Bresciában van. Bode dr., azt mondják, Boccaccio Boccacino műveinek tartja őket. Pulszkynak e freskókat azonban Orsini leszármazottjai, a Mondella-család adta el. Már most az a kérdés: Lehet-e ezeket valóban Boccacinónak tulajdonitani? A feleletet mindenesetre megkönnyitené, ha e jeles festményeket valmivel jobb állapotba lehetne hozni. Ha összehasonlitjuk őket Boccacinónak a cremonai dómban lévő freskóival, akkor e feltevés majdnem megállhat; mindenesetre nagy kár, hogy rossz állapotuk nem enged biztos itéletet. Természetesen még a bresciai két fejjel is össze kellene hasonlitani őket, amelyekre most nem emlékszem.«

Közvetlen a háború kitörése előtt Gustavo Frizzoni újabb adatokat közölt Téreyvel Rómából: »Egy itteni barátom — irja — Mario Menotti, a tulajdonosa most a fianói régi kastélynak (itt van a környéken), amely valamikor az Orsiniaké volt és különösen Nicolò Orsini, Conte di Pitigliano nevével volt kapcsolatban. Jelenlegi tulajdonosa, aki igen müvelt ember, behatóan foglalkozott a történelmi nevezetességü kastéllyal, amelyben sok érdekes dolog van és újra lakhatóvá alakittatta azt. Nicolò Orsini arckepe is megvan itt, amely kétségtelenül megegyezik a freskókon előforduló főalakkal.« — 1914 április hó 8-án kelt levelében, amelyben Gustavo Frizzoni megköszöni a ghedii freskókról küldött fotográfiákat, ezt irja: »Milyen kár, hogy már minden annyira tönkrement, mert e három nagy kompozició valóban egy igen jeles művészt mutat. En Bonsignori helyett inkább Bartolomeo Montagnát sejtem benne. Lehetséges, hogy a művészettörténelemben sehol se essék szó erről? Ezek a szép, szélesen és biztosan modellirozott fejek, az erőteljes redőzet, amennyire még láthatók, gondolataimat Montagnára irányitják (aki tudvalevőleg a bresciai Orzinoviban született). A freskók állapotára vonatkozólag nem nyomhatom el azt a gondolatomat, hogy a mi Cavenaghinknak való feladat lenne, hogy ezekből a darabokból még valamit kihozzon, amint azt Luini freskóival is tette. Ez is út és mód lenne arra, hogy a tárgyra és a szerzőre több világosság derüljön.«

A háború és Frizzoninak időközben bekövetkezett halála lehetetlenné tette Térey számára, hogy a kutatásokat, amelyeket Itáliában kellene folytatni, befejezze. Érdekes, hogy újabban *Pigler* Andor, Frizzoni kutatásaitól teljesen függetlenül és közléseinek ismerete nélkül, ugyancsak arra az eredményre jutott, hogy a freskók condottiere-alakjai Nicolò Orsinit ábrázolják. (Kutatásait éppen mostanában tette közzé a Budavári Tudományos Társulat kiadványainak egyik kötetében, amelynek ismertetésére még visszatérünk.) Berenson, akinek Térey szintén megküldte a ghedii freskók fényképeit, sem Bonsignorira, sem Montagnára nem gondol, hanem egy harmadik művészre, aki a kettőhöz és Pordenonéhoz is közel áll.

3

A Műbarát
1922 II. 1-7.

SZEMLE

AZ OLVASÓHOZ!

Második évfolyamába megújulva lép *A Műbarát*. Alakjára megnagyobbultan, tartalmára nézve meggazdagodva. Megkísérli, hogy aminek Lyka Károly nagyérdemű folyóiratának, a *Művészet*-nek megszünte óta akkora hiányát érzi a közönség is, művészeink is, — mint képes művészeti folyóirat — a modern művészettel szorosabb összefüggést keresve, szolgálja művészeti kultúránkat. Rendkívüliek az ilyen vállalkozásnak nehézségei, nemcsak a szükséges anyagi áldozatok nagysága, hanem a technikai előállítás alig legyőzhető akadályai miatt is. Ezeknek tulajdonítsák olvasóink az első számnak fogyatékosságát. A következő számok folyamán hihetőleg sikerül majd úrrá lennünk minden akadályon. Belső szerkezetére nézve *A Műbarát* megmarad a réginek. Megmaradnak rovatai, melyeket értesüléseiért a közönség is, művészeink is annyira megbecsültek. Megmaradnak régi munkatársai is, tudományos életünknek kiválóságai. Sorukat művészeti íróink legkiválóbbjaival egészítjük ki. Hittel és jóreménységgel indítjuk el *A Műbarát* második évfolyamát. Művészeti kultúránkat akarjuk vele szolgálni.

MÚZEUMOK ÉS GYÜJTEMÉNYEK

WÖLFFLIN AZ »ELRAKTÁROZÓ« MÚZEUMOK ELLEN. Heinrich *Wölfflin*, a kiváló német művészettörténész és teoretikus, egy most megjelent kisebb tanulmányában hevesen kikel az ellen a múzeumi eljárás ellen, amellyel a régi műtárgyakat környezetükből kiragadva helyeznek el egy-egy nyilvános gyüjteményben; valósággal csak »elraktározzák« őket. Szerinte az utolsó négy-öt évtized úgynevezett művészeti kultúrája a hibás ebben. Tagadhatatlan, hogy ebben az időben igen elterjedt a művészetek tanulmányának divatja. Minden művelt ember igyekezett a történelmi stílusokkal tisztába jutni, a művészettörténet adatait megismerni. Ez a stúdium hozzászoktatta az embereket a műtárgyak históriai szempontból való nézéséhez és értékeléséhez. A legtöbb esetben csak azt vizsgálták egy műtárgyon, milyen stílusú, ki lehet az alkotója, de hogy jó-e vagy rossz, hogy korától és mesterétől függetlenül is művészi-e vagy nem, azt a legritkább esetben nézték. Ez a históriai művészetszemlélés a produkcióra is káros hatással volt: a különböző századokból vett minták elnyomták az alkotó erő természetes fejlődését és a művészi formát a különböző históriai »motívumok« helyettesítették. És mindez megtörténhetett, noha múzeumaink a legválogatottabb művészi értékeket tárják elénk.

De, úgy látszik, csak a motívumok ismerete, csak a művészettörténeti lexikális tudás nőtt nagyra, maga a *művészeti műveltség* nem! »És mindez továbbra is így lesz, — mondja Wölfflin — amíg múzeumaink csak raktárak lesznek, ahol az egyes tárgyak, természetes környezetükből kiragadva, szükségképpen hamisan hatnak.« Az az öreg, kurta és szélesvállú szekrény, amely valahol egy régi paraszthéz szögletében oly kellemesen hat, ha belekerül a fényespadlójú, magas és világos múzeumi terembe, más régi szekrények szomszédságába, akkor teljesen elveszti jellegzetes hatását. »Ami az alacsony, homályos szobában elevenül és kedvesen hatott, most halottnak és durvának látszik. A szituációban volt a hangulat, nem magában a szekrényben. Mihelyt a szituációt szétromboltuk, megszünt a hatás is.« Wölfflin elismeri, hogy ma már sok múzeum tette ezt az elvet sajátjává, de még mindig sokat vétkeznek ellene.

Ugyanezt a hibát rójja fel nagy architektónikus egészek konzerválásával szemben is. A régi épitmény, amely egy bizonyos művészeti korszakban, egy bizonyos szituáció és térbeli összkép figyelembevételével épült, csak akkor őrzi meg teljes esztétikai értékét, ha a környező térbeli föltételek is ugyanazok maradnak. Ha egy kis erkélyes házacskát, amely egy utcaszögletben húzódott meg szerényen, a modern »utcarendezés« egy új széles út frontjába helyez, akkor ez úgy elronthatja a hatását, hogy egyenesen bántó lesz. Igaz, hogy itt a

Életműve az idők multával már rég önmagában növekedni kezdett, mert e szelíd makacs soha egy jottányit sem engedett a napi politikának, s visszahúzódásának keményvázú csigaházából a korszellem igazi hangjait hallotta és értette meg.

Éva Kovács **Zum Tode von Andor Pigler (1899-1992)**

Am Ersten Oktober verstarb der Kunsthistoriker Andor Pigler, – zwischen 1956 und 1964 Direktor des Museums der Bildenden Künste, – nachdem er sein 93. Lebensjahr gerade vollendet hatte. Er war der Doyen der ungarischen Kunsthistoriker und Museologen, einer der letzten von jenen „großen Alten" dieser Zunft, die die wahren Traditionen des vielseitigen Metiers, das Erbe, das auch von ihnen vermehrt wurde – manchmal über den Kopf der Nächstfolgenden hinweg und in einem besonderen Bündnis mit der „Generation der Enek" – Bewußt-unbewußt hinübergerettet un weitergegeben haben und damit den Europacharakter dieser Disziplin zu bewahren halfen.

Für Professor Pigler, diesen feinen, zurückhaltenden, bescheidenen, oft sogar schüchternen Mann, mag das knappe Jahrzehnt als Museumsdirektor eine der schwersten Periode seines Lebens gewesen sein. Zu den wertvollsten Zügen seiner den klassischen Bürger kennzeichnenden Haltung gehörte nämlich die Loyalität den Institutionen und der Obrigkeit gegenüber, die ihn aber oft auch in peinliche Situationen brachte. Auch damals, als er diesen Posten annahm, gehorchte er – notgedrungen – „dem Machtwort der Zeiten". Der sich von der Welt zurückziehende Andor Pigler betrachtete zwar den Bereich seiner Wissenschaft aus einer weiten Perspektive, im Fokus seines Wirkens stand jedoch die Alte Galerie des Museums, da fühlte er sich richtig daheim. Es waren die Tätigkeit in der Alten Galerie und seine einmalig harmonische Ehe, die seine still glimmende Arbeits- und Lebenskraft so lange unterhielten.

Der engeren Fachwelt ist sein Schaffen gut bekannt, daher brauchen wir hier nicht all die Studien, mit denen er zu der universalen und der ungarischen Kultur beisteuerte, aufzuzählen, was ohnehin den Rahmen dieses Nachrufes sprengen würde. Unbedingt erwähnenswert sind von seinen Werken jedoch der Katalog der Alten Galerie im Budapester Museum der Bildenden Künste sowie sein anderes Hapuptwerk („Barockthemen"), das – schier vom Namen seines Autors getrennt – von allen Gemäldegalerien und allen Wissenschaftlern, die sich mit der Barockzeit befassen, benutzt wird. In dieser mächtigen, systematisierten Sammlung hat er die aus den Themen der Weltliteratur entsprossenen Rätsel in der Malerei (der Ikonographie) nicht nur gesammelt, sondern in vielen Fällen auch gelöst.

Ihn trieb die Hartnäckigkeit der sanften und schüchternen Menschen, getönt durch einen eleganten Sarkasmus und eine feine Selbstironie. Meistens gewann jedoch die Hartnäckigkeit die Oberhand, die ihn mitunter zu verzweifelten, sich gegen ihn selbst richtenden Taten bewog. So eine war es, als er in einem bestimmten Augenblick alle seiner wissenschaftlichen Sammlungen vernichtete, zu deren Vollendung er nicht mehr die Kraft verspürte. Dabei besaß er bis zu seinem Ableben eine wunderbare geistige Frische. Durch sein erstaunliches Gedächtnis verblüffte er all die Kollegen, Schüler, sogar Mitglieder der allerjüngsten Generation, die er an sich heranließ, und deren Zahl – gemessen an seinem Ruf, er sei extrem menschenscheu, – gar nicht gering war.

Dieser Gelehrte, der die Öffentlichkeit und das öffentliche Leben scheute, bekam merkwürdigerweise überaus viele Auszeichnungen, so den Kossuth-, den Széchenyi- und den Herder-Preis, aber er hatte nur die Promotion A. Dabei hätten ihn die Barockthemen auch zur Promotion B berechtigt. Warum es nicht dazu kam, diese Frage könnte vielleicht der Pfleger einer nicht existierenden Disziplin, ein doktrinärer Dilettant, beantworten, wenn er sich noch überhaupt ann all die Episoden aus seinem Leben erinnert, die durch seinen Säuberungseifer dieser Art gekennzeichnet waren. Den Herder-Preis hat Pigler, mit der Geste des die Gemeinschaft und die Institutionen hoch respektierenden Bürgers, seinem ehemaligen Museum geschenkt.

Mit seinem Lebenswerk schuf er etwas Überdauerndes, denn dieser sanfte Dickkopf, der dem Druck der Tagespolitik nicht ein Jot nachgab, im Schnekkenhaus seiner Zurückgezogenheit die wahren Stimmen des Zeitgeistes gehört und verstenden hat.

Kovács Éva

PIGLER ANDOR HALÁLÁRA (1899–1992)

Október elsején, 93. életévét éppen betöltve, meghalt Pigler Andor művészettörténész, a Szépművészeti Múzeumnak 1956-1964 között főigazgatója, a magyar művészettörténész-muzeológus társadalom doyenje, az egyik utolsó a szakma „nagy öregjei" közül, akik tudva/tudatlanul átmentették és továbbadták – néha az utánuk következők feje felett, és valami sajátos szövetségben az „unokanemzedékkel" – e sokarcú szakma valóságos hagyományait, az általuk is gyarapított szellemi örökséget, megmentve így a tudományszak európéer jellegét.

Pigler Tanár Úr, e finom, visszahúzódó, szerény, sőt gyakran timid személyiség életének legnehezebb korszaka lehetett főigazgatóságának kurta decenniuma. A klasszikus polgárra jellemző magatartásának legértékesebb vonásai közé tartozott ugyanis az intézmények és a felsőség iránti lojalitás, melynek gyakorlása ekkor számtalan esetben hozta kínos helyzetbe: alapjában már a tisztség elfogadása is az „idők parancsszavának" szóló kénytelen engedelmesség volt. A világtól visszahúzódó Pigler Andor ugyan széles perspektívában látta tudományának világát, de tevékenységének fókuszában a Múzeum Régi Képtára állott. Ott érezte magát otthon. Ott, és egy ritka bensőséges házasságban, melyből lassan parázsló élet- és munkaereje láthatólag sokáig táplálkozott.

A szűkebb szakma jól ismeri, e megemlékezés keretét szétfeszítené a részlettanulmányok felsorolása, amelyekkel az egyetemes és a magyar művelődésnek adózott, de munkái közül feltétlenül említeni kell a Szépművészeti Múzeum Régi Képtárának katalógusát, s a másik főművet, melyet ma szinte szerzője nevétől elválva hasznosít minden képtár és barokk korszakkal foglalkozó tudós, nevezetesen a világirodalom témáiból kisarjadzott festészeti (ikonográfiai) rébuszok hatalmas, rendszerezett gyűjteményét (a „Barockthemen"), melynek nemcsak összegyűjtése, de sok esetben megfejtése is neki köszönhető.

A szelídek és a félénkek makacssága dolgozott benne, melyet olykor elegáns szarkazmus és finom önirónia színezett. De az előbbi kerekedett többnyire felül, ami néha kétségbeejtő tettekre sarkallta önmaga ellenében. Így semmisítette meg egy adott pillanatban minden tudományos gyűjtését, aminek befejezésére már nem érzett magában erőt. Pedig hosszú élete végéig csodálatos szellemi frisseségben élt, meglepő memóriájával kápráztatta el azokat, akiket közel engedett magához, s ezek – végleges elzárkózottságának híréhez viszonyítva – nem is voltak kevesen, kollégák, tanítványok, sőt a legeslegifjabbak is.

Ez a nyilvánosságtól és közszerepléstől tartózkodó tudós furcsa módon igen sok nagy kitüntetést kapott, Kossuth-, Széchenyi- és Herder-díjat – de maradt a tudományok kandidátusa. Pedig a Barockthemen az akadémiai doktori cím elnyerését is szolgálta volna. Hogy miért nem, erre talán egy nemlétező tudomány tudora, dilettáns doktriner tudna válaszolni – ha emlékszik egyáltalán efféle tisztogató buzgalmának minden epizódjára. A Herder-díjat Pigler, a közt és az intézményeket váltig tisztelő polgár gesztusával ajándékba adta egykori múzeumának.

PIGLER ANDOR művészettörténész

Magyar Nemzet, 1991. május 7.11.p.

Pigler Andor Herder-díjas

A Bécsi Tudományos Akadémia dísztermében ma délelőtt ünnepélyes keretek között adják át az idei *Herder*-díjakat, többek közt *dr. Pigler* Andornak.

Több mint fél évszázados művészettörténészi tevékenységét Pigler Andor megszakítás nélkül a *Szépművészeti Múzeum* szolgálatának szentelte, 1956 és 1964 között az intézet igazgatója volt. Kezdetben főleg olyan, 18. századi osztrák barokk mesterekkel, foglalkozott akik Magyarországon is működtek *(Donner, Troger, Maulbertsch)*, 1955-ben Kossuth-díjjal tüntették ki. Múzeumi munkájának legkimagaslóbb teljesítménye a *Régi Képtár* máig is érvényben lévő újjárendezése volt: a nagy spanyol festők *Greco, Goya, Velazquez*, így kerültek jelentőségükhöz méltón a közönség elé. Ikonográfiai problémák megoldásával élvonalban álló mesterek gondolatvilágának tisztázásához járult hozzá *(Giorgione*, Hieronymus *Bosch)*. Ilyen irányú munkásságának gyümölcse a többkötetes *Barockthemen* című munkája, amely a művészettörténet fontos nemzetközi segédkönyvévé vált.

Pigler Andor magas életkora ellenére töretlen szellemével és legendás szerénységével a mai napig a Szépművészeti Múzeum munkáját segíti.

évente

i, jelentősége:

áfiai munka, a források kiadása
ndő legfontosabb alapkutatásának
munka hézagpótló, világszerte
vákia, Lengyelország, NSZK/; nem-
bi években külön szekció foglal-

fontosabb eredményeinek rövid összefoglalása:

s mükritika történetével hosszabb
iadvány jellegü szövegközlést gon-
tikatörténeti tanulmányt és biblio-
szági művészet története c. kézi-
am a tudomány- és kritikatörténeti

Választási mozgalmak

Gosztonyi Gyula programmbeszédei

Pécs, máj. 13. — Gosztonyi Gyula a pécsi keresztény nemzeti egyesülés pártjának és a keresztényszocialista pártnak képviselőjelöltje, hogy a választókkal a közvetlen kapcsolatot felvehesse és programmját megismertethesse, a város különböző pontjain felkeresi a választókat.

Nagy programmbeszédét május 14-én délelőtt fél 11 órakor a Király-u. 14. szám alatti Corso-mozi (régi Vigadó) helyiségben a színház mellett, továbbá ugyanezen a napon délután 3 órakor a Kossuth Lajos-utca 22. szám alatti Egyedféle jelenleg Matovicz György vendéglőben tartja.

Programmjának ismertetése céljából a következő helyeken fog megjelenni este 8 órakor: május hó 15-én a Rothermel-féle vendéglőben Szigeti országut 27. sz., május hó 16-án Hangya-féle vendéglőben Ágosta-utca 3. szám, május hó 17-én Ádám József-féle vendéglőben Siklósi-utca 20. szám, május hó 18-án Verbay-féle vendéglőben Felsővámház-utca 9. szám, május hó 19-én Trummer János-féle vendéglőben Makár-utca 64. szám.

Pécsváradról irják: Pacséry Károly dr., mint a Budapesti Társaskör rendes tagja, Zichy János gróf felkérésére pártonkivüli programmal bontja ki a nemzeti konszolidáció politikájának zászlóját a pécsváradi kerületben. Nevezett már több községet bejárt s különösen a Trinn Miklós dr. körül sorakozott választók bizalmát nyerte meg. Ludwigh Ernő a Haller-párt jelöltje visszalépett.

A siklósi választókerületben Fejes János dr. legutóbb a Selyle vidéki községeket látogatta meg, jövő vasárnap pedig Vajszlón és a környékbeli községekben mond programmbeszédet.

Irredenta plakettek az iskolákban

Pécs, május 13. — A vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeletet adott ki, hogy az ország összes középiskoláiban irredenta plaketteket helyezzenek el. Ez a plakett a régi Magyarországot ábrázolja, benne a trianoni határvonallal. Belsejében az elszakitott területekről egy-egy porszemnyi föld van. A rendelet szerint ezt a plakettet, amelynek az ára 426 kor., minden egyes tanintézetnek annyi példányban kell beszerezni, ahány osztálya van. A miniszteri rendelet értelmében a plaketteket az egyes osztályokban a falba kell erősiteni és azokat május 21-én ünnepélyes formák között föl kell avatni.

A pécsi iskolákban is május 21-én lesznek ezek a felavató ünnepségek, amelyekre már folynak az előkészületek.

Megdrágul Pécsett a gáz

Pécs, május 13. — A légszeszgyár végrehajtó bizottsága ma este tartott ülésén elhatározta, hogy május 15-től, hétfőtől kezdődőleg felemeli a gáz árát. Az áremelés ez egyszer kivételesen nem nagy, de azért jelentős. Hétfőtől kezdődőleg a gáz ára az eddigi 18 korona helyett 20 korona lesz köbméterenkint.

A gáz árainak felemelését a végrehajtó bizottság indokolása szerint a szén és a fuvar árának emelkedése okozta. A szén árát ugyanis május 5-én 17, a fuvar árát pedig 5 koronával emelték.

A gyermeknap engedélyezése

Budapest, máj. 13. — (MTI.) A belügyminiszter megengedte, hogy az Országos Gyermekvédő Liga gyermekvédő alapjának gyarapitása céljából gyüjtőivekkel, urnákkal, perselyekkel és hirlapi felhivások utján május -5-től számitott egy évi időtartamon át az egész országban pénzbeli adományokat gyüjthessen, illetőleg a Budapest székesfőváros területén kettő napon, vidéki városokban pedig a törvényhatóság első tisztviselőjének előztesen bejelentendő egy napon nyilvános helyen urnákkal és perselyekkel gyermeknapot tarthassanak.

PARK-MOZI
Telefon szám: 981.
Vasárnap, május 14 Utoljára
A budapesti Urania hatalmas ujdonsága
Vándor cirkusz
Nagy artistadráma 6 felvonásban.
JACK a csodamajommal.
Pathé-Journal és Pathé-Revue.
Héfőtől-péntekig, május 15-19-ig
Nincs előadás.

Kiirják a bácskai és a bánáti községi választásokat

Budapest, máj. 13. — Rövidesen kiirják a bácskai és bánsági községi választásokat, a törvénytervezet szentesités végett már a király előtt fekszik. Az uj törvény szerint a választójog a legáltalánosabb és listák alapján történik. A községi listán legtöbb szavazatot kapott egyén a község főbirája, az utána következő az albiró. A törvény a választójog elnyerését az irni és olvasni tudáshoz köti és az állami nyelv ismeretét nem kivánja meg. A városi tisztviselőket és jegyzőket az uj törvény értelmében a belügyminiszterium nevezi ki mindaddig, amig a községek és városok szervezetéről szóló törvény el nem készül.

—

A délutáni magánforgalom és a külföldi esti zárlatok

Budapest, máj. 13. — (Délutáni magánforgtlom.) Papirpiac szilárd. Valuta és devizapiacon változatlan üzlettelenség uralkodik. Államvasut 14400—500, Rima 4400, Déli 4250, Salgó 9400—9500, o. korona 830, lei 543, sokol 1484—86, dinár 1092, ezüst korona 63, forint 165—67, Napoleon 2990, 20 koronás arany 3220, Bécs 835, Berlin 270½, Prága 1490, Zürich 14850, Páris 70⅜, Milano 40½, London 3440, Zágráb 279, Bukarest 543.

Belgrád, máj. 13. — (Zárlat.) London 297, Páris 606, Newyork 6775, Zürich 13, Milano 352½, Prága 131¼, Berlin 24, Bécs 76½, Bukarest 48¼, Szófia 49½, Budapest 895.

Berlin, máj. 13. — (Zárlat.) Amsterdam 1175, Koppenhága 6150, Olaszország 1520, London 1285, Newyork 18875, Páris 263.750, Svájc 5565, Bécs 317½, Prága 557, Budapest 37—35.

Bécs, máj. 13. — (Esti magánforgalom.) Zágráb 33⅞, Berlin 32¼, Prága 178, Budapest 1205, Itália 490, Svájc 1790, Varsó 229, Newyor k9175, London 415, Páris 849.

Elfogták az üszögi villamtelep tolvajait

A bünjeleket megtalálták a lakásukon

Pécs, május 13. — A Dunagőzhajózási társaság a mult napokban feljelentést tett az államrendőrségen, hogy az üszögi villanytelepen lopásoknak jöttek a nyomára. Az eltünt tárgyak értéke több ezer korona és köztük nehezen beszerezhető felszerelési tárgyak is vannak. Az államrendőrség széleskörü nyomozást tett folyamatba a tettesek kézrekeritésére. A nyomozásnak meg is lett az eredménye. Megállapitották, hogy a lopásokat a Dunagőzhajózási társaság két alkalmazottja, Kereszturi Kálmán és Vajda Lajos követték el.

Az államrendőrségnél történt kihallgatás során mindkettő tagadta a lopást. A detektívek erre házkutatást tartottak a lakásukon, amely alkalommal az ellopott tárgyak előkerültek. Kereszturi és Vajda erre tovább nem tagadhattak és beismerték, hogy a lopásokat együtt és közösen követték el. Az államrendőrség mindkettőjüket letartóztatta és további eljárás céljából átkisértette őket a kir. ügyészségre.

HIREK

— **Főigazgatói látogatás a fémipari szakiskolában.** Vig Albert miniszteri tanácsos, iparoktatási főigazgató, meglátogatta a helyi fémipari szakiskolát és megvizsgálva az iskola müködését, örömmel konstatálta, hogy az intézet részben a testvér intézetek segitségével, részben a saját erejéből, felhasználva a megmentett butorokat, gépeket, a város felszabadulása óta igen szép fejlődést mutat. Kilátásba helyezte a kereskedelmi kormány hathatósabb támogatását. Közelebbről is egy nagyobb szállitmány érkezik, mely butorok, munkagépek és szertári felszerelési tárgyakból áll. A gépgyárosok körében meginditott segélyezési akció is jelentős eredményeket ért el. Igy remélni lehet, hogy az iskola hamarosan ujból hivatása magaslatán fog állani. A jövő tanévben főkép 4 polgári vagy 4 középiskolát végzett tanulók vétetnek fel. 3 középiskola vagy 6 elemi iskola csak elsőrendü bizonyitvány és erős testalkat esetén felelhet meg. A főigazgató örömmel vette tudomásul a Zsolnay-önképzőkör müködését és a fémipariskolai cserkészcsapat küszöbön levő megalakulását.

— **Pécsi egyetemi tanár — akadémikus.** A Magyar Tudományos Akadémia Császár Elemér dr.-t a pécsi m. kir. Erzsébet-tudományegyetemen a magyar nyelv és irodalom nyilvános rendes tanárát rendes tagjává választotta meg.

— **Ákos Ferenc dr. előadása.** A Pécsi Tudományos, Irodalmi és Müvészeti Társaság irodalmi szakosztálya május 18-án, csütörtökön d. u. 5 órakor a joglyceum IV. sztantermében ülést tart, melyen Ákos Ferenc dr. értekezik „Bourget, mint regényiró erkölcsbölcseleti szempontból" cimmel. A társaság rendes és pártoló tagjait ez uton hivja meg az elnökség.

— **Érettségi találkozók előkészitése.** A pécsi ciszt. főgimnáziumban 1907-ben érettségizett volt osztálytársak az elmaradt találkozó megbeszélése céljából közöljék cimüket Baranyay Jenővel (Pécs, Dunántul szerkesztőség.)

Kérik a ciszt. főgimnáziumban 1910-ben érettségizett és jelenleg Pécsett tartózkodókat, hogy a találkozó megbeszélése céljából május 16-án este fél 9 órakor a Pannonia pincében tartandó megbeszélésre jelenjenek meg.

— **A szociális missziótársulat** pécsi szervezete május 16-án, kedden d. u. 5 órakor Anna-u. 17. alatt tartja rendes havi tanácskozmányát. A vezetőség kéri a tagok és vendégek szives megjelenését.

— **Tavaszi ujdonságok** megérkeztek, szövetek, kész öltönyök, felöltők, gummiköpenyek, Páil Ödön, Széchenyi-tér 18. sz. Telefon 8-89.

600 gyáros és iparos mutatja be gyártmányait
BUDAPESTI
ÁRUMINTAVÁSÁR
1922. JUNIUS 17—26.
:: Autó- és motorcsónak-kiállitás. ::
Kereskedők legtökéletesebb bevásárlási forrása

Megalakult Pécsett a mübarátok köre

Pécs, május 13. — Jelentős lépés történt ma délután Pécs kulturális életének fellendítésére. A müvészeknek és a müvészetnek a divatból kiment mecenásait igyekszik pótolni az az egyesülés, amely tömöriteni igyekszik a müvészet lelkes barátait. Ez a nemes cél megértésre talált délután 6 órakor a jogakadémia disztermében élénk érdeklődés mellett alakult meg a pécsi mübarátok köre.

Az értekezletet Késmárky István dr. nyitotta meg.

— Mindent elvesztettünk, csak a kulturánk maradt meg — idézte Késmárky dr. Bethlen István grófnak egy Pécsett elhangzott kijelentését. — És ime állitólag még ebbe a kulturába is bele akarnak avatkozni ellenségeink, ők akarják megállapitani hány iskolát tartsunk fenn. Ha már földrajzilag leszoritottak, a kulturánkat is a Balkán szinvonalára akarják leszoritani. Ha már erőszakkal elvehették határainkat, de az *erőszak nem akadályozhatja meg a magyar szellem szárnyalását.*

— Képzőmüvészetünk olyan magasra lendült, hogy versenyzik a külfölddel s amig nálunk a tudományt és szépirodalmat erőnek erejével központositani akarták Budapesten, addig a képzőmüvészet utat tört a vidékre, amelyek meleg otthont nyujtottak a magyar Géniusnak. Két festőiskolánk lett hontalanná s megnehezült a képzőmüvészet fejlődése, pedig hány magyar ifju van, akit a Teremtő gazdag tehetséggel áldott meg, hogy alkothasson, csupán az alkalmat kell hozzá megadnunk. Pécs város ősi kulturája, természeti szépségei kijelölték Pécset alkalmas helyül s nekünk kötelességünk még áldozatok árán is a müvészi fejlődésnek lehetőségét nyujtani.

— Ha mi pécsiek lehetővé tesszük ennek a festőiskolának nyári letelepedését, nem csak a magyar kulturának használunk, hanem lelki szükséget elégitünk ki a szépnek ápolásában. *A Balkán felé határváros vagyunk a müvészet itt fellobogó lángja átlobog és megerősiti bennük a vágyat: vissza az édes anyához, Magyarországhoz, ahol még van kultura.*

— Egy uj Magyarországot kell épitenünk s ez is egy mód, egy tégla lesz hozzá. S ha az itt munkálkodó generációból nagy müvész támad, elmondhatjuk, hogy nemcsak téglát adtunk a nemzet kiépitésére, de épitőmestereket is neveltünk.

Azzal zárja beszédét, hogy felesleges bizonyitani a mübarátok köre megalakitásának szükségét, mert meg van róla győződve, hogy Pécs város méltó lesz az ezredéves magyar kulturához.

Pilch Andor müépitész rámutat azokra a körülményekre, amelyek a mübarátok körének megalakitását kiváltották. Ismerteti még a szerb megszállás alatt megindult pécsi mozgalmat, amely a hontalanná lett nagybányai müvésziskolát Pécsnek akarta megszerezni. A keresztülvitelt a szerb megszállás lehetetlenné tette. Közben az egységes vidéki városok versengtek ennek a müvészeti iskolának megszerzésére, de Csók Istvánnak és Lyka Károlynak Pécshez való ragaszkodása lehetővé tette, hogy a főiskolává átszervezett müvésziskolát a nyári időre Pécsre kössék le. A lefolytatott tárgyalások eredményre vezettek. A képzőmüvészeti iskola pécsi centrumának legalkalmasabb helyül a szemináriumi szőlő kinálkozott. Ezt sikerült is megszerezni. 4—5 tanár jön le a legjelesebb magyar müvészek, s mintegy 50 növendék, akik közül 30 saját költségén vesz részt a három hónapos pécsi iskolán, 10 növendék féldijas, 10 növendék ingyenes lesz, ezeknek elhelyezése és ellátása jelent csupán költséget, az iskolával járó egyéb kiadásokkal. A költségvetés 300.000 korona körül mozog, mely összeg már biztositottnak mondható, most már csak a társadalom jóindulatát kell megszerezni a mübarátok köre utján. Ismerteti az alapszabályokat, a kör müködésének távolabbi konturjait rajzolja meg, amely a kulturpalota akciójába lesz hivatva majd belekapcsolódni.

Az értekezlet ezután megalakitja az előkészitő és szervező bizottságot, amelynek elnökévé *Késmárky* István dr.t, titkárává *Börötzfy* Károlyt, tagjaivá *Linder* Ernőt, *Pilch* Andort, *Sikorsky Zsolnay* Miklóst, *Tausz* Gyulát és *Visnya* Ernőt választották meg. A nagy bizottság tagjai lettek: *Arnhold* Nándor, *Angyal* Béla dr., *Baumann* Emil, *Balla* Adolf dr., *Benyovszky* Móric gróf, *Bolgár* Tivadar, *Biedermann* Rezső báró, *Barankay* Lajos dr., *Bőhm* Emil, *Breuer* József, *Bruck* Arnold, *Buzássy* Ábel, *Benkő* Mihály, *Bors* Emil, *Cholnoky* Ferenc dr., *Csukás* Zoltán, *Deutsch* Zsigmond dr., *Decleva* Dénes, *Dusbaba* Vilmos, *Engel* Alfréd, *Engel* József, *Eizer* János, *Erreth* Ede, *Erdélyi* István, *Eötvös* Jenő, *Faluhelyi* Ferenc dr., *Fehér* Imre, *Félix* Antal dr., *Feniczy* István dr., *Fischer* Béla, *Fodor* Leó dr., *Fonay* Lajos, *Forbát* Arnold, *Förster* Jenő, *Gebauer* Ernő, *Gosztonyi* Gyula, *Greiner* József dr., *Grosz* Imre dr., *Günther* Mihály dr., *Halász* Antal, *Hamerli* József, *Igaz* Béla dr., *Imreh* Imre, *Inzelt* Jenő, *Jicinszky* Jaroszlav, *Justus* Miksa, *Justus* Vladimir, *Kápolnai* Zsigmond dr., *Károlyi* Emil, *Komócsy* István, dabasi *Kovács* Gyula, *Kovács* József, *Krasznay* Miklós dr., *Lauber* Viktor, *Littke* Jenő, *Littke* József, *Madarász* István dr., *Makay* István, *Márovits* Andor, *Mattyasovszky Zsolnay* Tibor, *Mattyasovszky Zsolnay* Zsolt, *Mayer* József dr., *Messik* Béla, *Mihálffy* Ernő dr., *Miskovszky* Emil, *Módly* Dezső, *Mosonyi* Dénes dr., *Nagy* Mihály, *Neumann* Ignác, *Nikelszky* Géza, *Oberhammer* Antal, *Paunz* Lipót, *Piatsek* Virgil, *Piatsek* Zoltán dr., *Radnai* Emil dr., *Reéh* György, *Róth* Sándor, *Sárkány* Ármin dr., *Schaurek* Ráfael dr., *Schmidt* Antal dr., *Sikorsky* Tádé, *Sommerfeld* Oszkár, *Stein* Lajos dr., *Szabó* Gyula dr., *Szabó* János dr., *Szarvas* Imre, *Szegő* Pál, *Szegő* Sándor dr., *Szigeti* Frigyes, *Szilvek* Lajos dr., *Szily* Tamás, *Szuly* János, *Tausz* Dezső dr., *Tedesco* Viktor, *Tolnai* Jenő dr., *Tóth* Ferenc, *Tyószits* Sándor *Vasváry* Ferenc dr., *Vertán* Emil dr., *Visy* Imre dr., *Visy* László dr., *Walfisch* Pál, *Wessely* Antal.

Az értekezlet elhatározta, hogy felkéri fővédnökül *Zichy* Gyula gróf megyéspüspököt, s dieszelnökül *Fischer* Ferenc dr. főispánt, *Nendtvich* Andor polgármestert és *Stenge* Ferenc alispánt.

Végül *Sikorsky Zsolnay* Miklós bejelenti, hogy az iparmüvészeti társaság pécsi fiókjának megalakitása már munkában volt, de az egységesség szempontjából hajlandók csatlakozni, illetve beolvadni a mübarátok körébe.

—

Örvendetes fordulat a pécsi egyetem ügyében

Nem akolitatják ki a főreáliskolát — Máskép helyezik el a nevelőintézetet

Pécs, máj. 13. — Nendtvich Andor polgármesterrel ma délben Mészáros Károly dr. miniszteri tanácsos Tóth Lajos dr., vallás- és közoktatásügyi államtitkár megbizásából telefonice közölte a miniszteri értekezletnek eredményét, amelyet tegnap Heim Pál dr. orvosprofesszornak, a pécsi egyetem rektorának bevonásával a pécsi egyetem elhelyezése körül támadt nehézségek elháritása érdekében tartottak.

Ezen értekezleten résztvettek Vass József dr. kultuszminiszter, Belicska Sándor, honvédelmi miniszter, Klebelsberg Kunó gróf, belügyminiszter, Kállay Tamás, pénzügyminiszter és Bernolák Nándor népjóléti miniszter. A nehézség onnan eredt, hogy a volt hadapródiskola épülettömbje egy részének az egyetemnek történt átengedése ellenében a kultuszminiszter átengedte a pécsi állami főreáliskola uj épületét a katonatiszti árvák nevelését célzó állami reáliskolai nevelőintézet céljaira. Ez az intézkedés azonban akkora bonyodalmat okozott, hogy ennek következtében magának az egyetemnek elhelyeztetése is kétessé vált. Az állami főreáliskolát ugyanis egyáltalán nem lehetett volna régi, a város tulajdonát képező Hunyadi-utcai helyiségeiben elhelyezni, hisz annak kereteit ez az iskola már rég tulhaladta és az ottani elhelyezés ennek a nagy, hetven éves multra visszatekintő kulturintézmények, Magyarország, — még pedig nem Csonka-, hanem Nagy-Magyarország — egyik legrégibb és legnagyobb reáliskolájának határozott visszafejlesztésével lett volna egyértelmü. De meg képtelenség is lett volna az ott müködő két virágzó városi kulturintézménynek, a Kun Kálmán agilis igazgatása alatt oly egészséges irányban fejlődő polgári fiuiskolának és a zeneiskolának másutt való elhelyezését biztositani. Erre abszolute semmiféle megoldási lehetőség nem kinálkozott.

Nendtvich Andor polgármester az egyetemi bizottságnak ezzel a lehetetlen tervvel szemben elfoglalt s a fentiekben körvonalazott felfogását elreferálta a kultuszminiszteriumban és egyszersmind a város azon határozott és feltétlen méltánylást igénylő álláspontját is nyomatékosan körvonalazta, hogy mi az egyetembez igenis minden körülmények között ragaszkodunk és igy annak elhelyezésére módot *kell* találni.

Az ő energikus és céltudatos fellépésének köszönhetjük most azt az igazán kedvező hirt, amelyet a kultuszminisztériumból kaptunk. Eszerint ugyanis *a pécsi főreáliskola megmarad a helyén*, az egyetem ez épület feláldozása nélkül is megkapja a már eddig is az egyetemnek szánt volt hadapródiskolai épületeket, a nevelőintézet elhelyezéséről pedig a kormány más módon fog gondoskodni. Az majd valamely más honvéd-kincstári épületbe kerül, vagy pedig elhelyezik Pécsről.

A polgármester nyomatékosan kérte az egyetem részére a volt hadapróliskola eddig *még át nem engedett melléképületeit is*, mert az egyetemi professzorok *lakáskérdése* másképen szintén *megoldhatlan*. Ebben a kérdésben azonban még határozat nincs. Mi mégis hisszük, hogy a kormány méltányolni fogja most már ennek a szerencsétlen és oly sokat szenvedett városnak méltányos sőt jogos kulturigényeit és a mi egyetemünk elhelyezésének ezen utolsó akadályát is el fogja háritani.

Május 22-től junius 13-ig tilos politikai gyüléseket tartani — A politika hirei

Budapest, máj. 13. — Gróf Bethlen István ma este 10 órakor elutazott és csak hétfőn éjjel tér vissza. A dunántul több városába és községébe iátogat el, köztük Szombathelyre is, ahol az ország jelenlegi belpolitikai viszonyairól, gazdasági helyzetéről és a kormány programmjáról fog beszélni. Utjára több politikus kisérte el.

Ma délelőtt a miniszterelnöknél fontos tárgyalás volt Hegyeshalmy Lajos kereskedelmi miniszter, Szomjas Gusztáv, Valkó Lajos államtitkár és Teleszky János bevonásával. A konferenciáról Valkó és Teleszky referáltak, ismertették a gazdasági és pénzügyi bizottság munkálatait.

Azok a hirek, amelyek szerint a Friedrich-párt dunántuli üléseit a kormány betiltaná, nem felelnek meg a valóságnak.

Budapest, máj. 13. — A kormány ma rendeletet adott ki, mely szerint május 22-től junius 13-ig az egész ország területén eltiltja a politikai gyülések tartását.

„GAMBRINUS“ étterem és sörcsarnok kerthelyisége
a legkellemesebb szórakozóhely, **vidékiek találkozóhelye.** Kitünő konyha és fajborok, kőbányai világos és barna sör állandóan frissen csapolva. — **Naponta GYÁLAY FERI zenekara hangversenyez.** Figyelmes kiszolgálás. **Százalék felszámitás nincs.** — Számos látogatást kér, tisztelettel: **TÓTH EDE** vendéglős.

SPORT

A Ferencváros fiókcsapata a Turul mérkőzik vasárnap a Pécs-Baranyával

Pécs, május. 2. — A Pécs-Baranya vezetősége vasárnapra a Ferencváros fiókcsapatát a Turul FC-t kötötte le barátságos mérkőzésre. A II. osztályú ligabajnokságban a Turul, a Somoggyal és a Pesterzsébettel egyenlő esélyekkel küzd a bajnokságért. Vasárnap a Turul Kaposváron mérkőzött, mert pályaválasztó jogát a II. ligában páratlanul álló horribilis összegért, 3 ezer pengőért, a Somogynak engedte át. Mindez hasztalannak bizonyult a Somogy részére, mert kiváló fővárosi csapat, a 4 ezret meghaladó fanatikus Somogy-drukker biztatása dacára is 0:0 arányban eldöntetlenül játszott.

A mérkőzés vasárnap délután fél 5 órakor kezdődik a PAC—PEAC sporttelepeén. Jegyek elővételben a Gruber-féle Király-utcai cukorkaüzletben kaphatók.

—

(:) **Hungária—Sparta 2:2 (0:1).** Az erőszakos küzdelem erkölcsi győztese a magyar csapat lett, mert fölénye mellett egy 11-est is kihasználatlanul hagyott. A vezetőgólt a csehek érik el Sima révén, míg a második félidő góljait Tritz, Konrád és Perner szerezték. A második cseh gól egy könnyelmüen megítélt 11-esből esett. Orth csalódást keltett.

(:) **Vasas—Bratislava 3:1 (2:0).** A magyar csapat szép játék után Jeszmás, Jellinek és Himmer góljaival biztosan győz. A pozsonyiak gólját Priboj rugta 11-esből.

(:) **A Sabaria** 1:0-ra vezetett Teplitzben, de végeredményben 4:1-re kikapott. A Sabaria gólját Stofián szerezte.

(:) **Az MTK** Kassán 3:1 (0:1) arányban csak szünet utáni játékával tudott győzni a Slavia ellen.

(:) **A bécsi Rapid** 4:3 arányban legyőzte az osztrák Játékos Unió csapatát.

(:) **Slavia—Admira 5:3.** A bécsi csapat már 2:0-ra vezetett, de szünet után összeesik s kiengedi a meccset a kezéből.

(:) **Gyephokki.** Dresdener Akademische Sv.—MHC II. 2:2 (1:0).

(:) **Az első szezonvégi lefekvés.** A Pesterzsébet vezetősége, trénere és menedzsere Schlosser Imre feljelentette három játékosát Bereczkyt, Laknert és Lykát, hogy a Bak FC elleni mérkőzésen nem fejtették ki teljes tudásukat. Az a gyanújuk, hogy a három játékost egy másik II. ligabeli vezető együttes megvesztegette.

(:) **Összeállították az osztrák válogatott csapatot.** Meisl Hugó Ausztria szövetségi kapitánya a következőképen állította össze a vasárnap Magyarország ellen játszó osztrák válogatott csapatot: Franzl — Soldatitsch, Schramseis — Geyer, Hoffmann, Mandlmeyer — Siegl, Wesselyck, Gschweidl, Horváth, Wessely.

(:) **Prince Cox** angol kapitány vezeti a vasárnapi osztrák-magyar válogatott futballmeccset.

(:) **A Bírák Testületének** pécsi alosztálya május 3-án, csütörtökön este ½9 órakor tanácsülést tart a Royal kávéház külön termében. Kérik a tárgysorozat fontosságára való tekintettel az összes tagok feltétlen és pontos megjelenését.

(:) **A Kaposvár—Pécs vé atlétikai verseny kiírása.** A PEAC és PSC május hó délután fél 3 órai kezdettel —PEAC pályán Kaposvár—P rosközi atlétikai versenyt ren a következő feltételekkel:

1. Versenyszámok: 100, 20 800, 1500 és 5000 m. síkfutás piai staféta, magas- és távol súly-, diszkosz- és gerelyvetés.
2. Versenyszámok sorrendje: 4, 9, 10, 2, 6, 11, 3, 12, 5, 7.
3. A versenyen a MASz szal érvényesek.
4. Nevezési zárlat 1928. má délután 6 óra.
5. A nevezéseket Schmidt kerületi előadó címére (Pécs, M u. 21.) kell beküldeni.
6. Díjazás: 1 díj ezüstözött bronz, 2. díj ezüstözött kis bro díj kis bronzérem.
7. Megjegyzések: Pontozás: pont, 2—5 p., 3—3 p., 4—1 p., tában 1 csapat 7 p., 2. csapat 3 Versenyszámonként mindkét ről két-két résztvevő és egy-egy tartalék nevezhető. A stafétában egy csapat indítható.
8. A verseny győztese az a v os, amely a legtöbb pontot érde lte ki. A győztes csapat kék-sárga selyemzászlót kap.

TÖRVÉNYSZÉK

3 hónapi fogházat és pénzbüntetést kapott a vázsnoki csontrakó

Az okorvölgyi halálos kuruzslás a pécsi törvényszék előtt

Pécs, máj. 2. — A mult év nyarán történt, hogy Föglein Józsefné okorvölgyi asszony leesett a kocsiról és eltörte balkarját. A szerencsétlenül járt asszonyhoz nem hívattak orvost, hanem üzentek Ilia János vázsnoki csontrakóért, aki kezelés alá is vette. Nyolc napi kezelés után azonban az asszony meghalt.

A haláleset ügyében a csendőrség megindította a nyomozást, amelynek adatai alapján a pécsi ügyészség az elhunyt asszony férje, Föglein József, veje Geiskopf János és Ilia János ellen gondatlanságból okozott emberölés címén emelt vádat. Az ügyet ma tárgyalta a pécsi kir. törvényszék Vásárhelyi büntetőtanácsa. A kihallgatott Föglein József és Geiskopf János elmondották, hogy akartak orvost hívni a szerencsétlenül járt asszonyhoz, sőt be is akarták szállítani a pécsi sebészeti klinikára, Föglein Józsefné azonban tiltakozott az orvosi beavatkozás ellen és ragaszkodott ahoz, hogy Ilia Jánost, a vázsnoki csontrakót hívják hozzá.

Ilia János bevallotta, hogy két alkalommal járt Föglein Józsefnénál, akinek eltörött balkarjára kötést rakott. Elmondotta azt is, hogy a háboruban szanitéc volt és igy „a kisujjában van az orvosi tudomány."

A bíróság ítéletében Föglein József és Geiskopf János vádlottakat a vád és következményei alól felmentette, Ilia Jánost azonban három hónapi fogházra és 80 pengő pénzbüntetésre ítélte. A kir. ügyész a felmentések miatt és Ilia János terhére fellebbezett.

MŰVÉSZET-ZENE

)-(**A Pécsi Dalárda** müködő tagjait az idő rövidsége miatt ez úton kéri Haksch Lajos karnagy, hogy május 4-én, pénteken, a rendes időben igen fontos próbára teljes számban megjelenni szíveskedjenek. Vasárnap fellépés a színházban.

)-(**A Pécsi Polgári Daloskör** tenor I. és II. szólamának próbája a közbejött akadályok miatt nem csütörtökön lesz, hanem pénteken este 8 órakor. A tagok pontos megjelenését kéri az elnökség.

)-(**Vécseyné Milassin Mária** május 5-ére hirdetett hangversenyét közbejött akadályok miatt későbbi időre elhalasztották.

KÖZGAZDASÁG

Tenyészállatkiállítás Szederkényben

Pécs, máj. 2. — A Baranyavármegyei Gazdasági Egyesület április 29-én, Szederkényben már a harmadik nagysikerü állatdíjazást rendezte meg ebben az esztendőben. Kinek módjában volt a pécsváradi és palotabozsoki kiállításon a pécsváradi járás hírneves szarvasmarha állományát megszemlélni, az igen méltányosnak találja, hogy a gazdasági egyesület ismét a pécsváradi járás egyik jobb nevü községét, Szederkényt választotta a kiállitás helyéül, ezzel is honorálva és elősegítve a gazdák dicséretes törekvését és megértését, mellyel a mai nehéz időkben az igazi és talán egyetlen jövedelmi forrást, az állattenyésztést felkarolják. Felhajtottak a díjazásra Szederkényből és vidékéről, Nyomjáról, Németbolyból, Szajkról stb. 45 drb. bikát, 35 drb. tehenet, 46 drb. üszőt, összesen 126 drb. tenyészállatot. Ezenkívül igen szép számú kollekcióval vett részt a kiállításon herceg Montenuovo Nándor németbólyi uradalma, hirneves tenyészetének kiváló telivér, illetve siemmmentali egyedeit mutatva be az érdeklődő gazdatábornak.

A megejtett birálat szerint főleg az új generáció, a fiatal tehenek és üszők mutatnak meglepő fejlődést, a legfőbb kifogás pedig a túlzott istálózásból eredő hibák a kellőképen nem fejlődött csontozat, a rossz állás és a növendék jószág gyenge takarmányozása ellen hangzott el.

Megjelent a kiállításon és elnöke volt a birálóbizottságnak Fischer Miklós dr. a járás agilis és népszerü főszolgabirája, ki a birálat után hatalmas beszédben, imponáló szaktudással mutatott rá a szarvasmarhatenyésztés fejlesztésére, mely munkában ő maga is járása svájci importjának megszervezésével és a gazdasági egyesülettel karöltve a törzskönyvezés és tejellenőrzés fontos munkájának kiterjesztésével kiván teljes mértékben részt venni.

A lelkesedéssel fogadott beszéd után Förster Jenő gazd. tanácsos, a gazdasági egyesület alelnöke elismeréssel adózva Fischer Miklós dr. főszolgabirónak odaadó munkálkodásáért, a minőségi versenytermelés jövőjéről szólt, mert, — úgymond, — a kitartó munka eredményeképen eljön az idő, mikor a szomszédos jugoszláv államok szállítói leszünk. A gazdasági egyesület részéről jelen voltak, Toldy Zsigmond titkár, Jakabffy Imre ny. gazd. főfelügyelő, Takáts Béla s. titkár, Gyenis Antal és Maurer Géza okl. gazd. tejgazdasági ellenőrök. Megjelent a hathatósan közreműködő vármegyei gazdasági felügyelői kar, Gullner Elemér vezetése alatt, az agilis állatorvosi kar Nagy Lajos állat egészségügyi tanácsos vezetésével a kiállitó hercegi uradalom részéről Manninger Adolf jószágigazgató és Görgey Mihály intéző, Piliván Mihály dr. alkormányzó a papnövelde uradalomtól, id. és ifj. Hergenröder Antal, Gossmann Márton, Hoffmann Ödön, Bartonicsek Antal, Schneider Ferenc, Kerner Ferenc és még sok más gazda és jeles tenyésztő, kik a birálóbizottság tagjai voltak.

A díjazás eredményeképen herceg Montenuovo Nándor németbólyi uradalma által kiállított kollekció ezüst plakettet és diszoklevelet nyert, továbbá bikáik után kitüntetést nyertek: I. Guhr András Nyomja, II. Kresz Ignác Németbóly, III. Mostbacher Fülöp Szederkény, Heid Mátyás Szederkény, Rott György Szajk, Mezer János Németbóly; üszők után: Fuchs József Szederkény, vitéz Harsányi Ernő Nyomja, Hoffmann József Nyomja, Mozer Fülöp, Hergenröder Antal Szederkény díszokmányt, Milner Alajos, Andrics Illés Olasz, Szücs Ignác Belvárd, Klug Gergely, Németbóly, Trikl F. Rudolf József (350), Kresz Ferenc, Neidhart József, Klug György Németbóly elismerő oklevelet; tehenek után: Mostbacher Fülöp Szederkény, Kresz Ferenc Németbóly, Simon Márton Birján diszoklevelet, Hoffmann József Nyomja, Hoffmann Gyula Szederkény, Heinrich József Szederkény elismerő oklevelet nyert.

Díjazás után élénk vásár volt, tenyészbikák ára 760—1000 P. között mozgott.

Kedves kötelesség megemlékezni a helybeli rendezőkről, élükön id. és ifj. Hergenröder Antalról, kik magyaros vendégszeretettel fogadták és vendégelték meg a kiküldötteket, továbbá Halmai József körjegyzőről és Mostbacher Fülöp községi biróról, kik agilis rendezésükkel és közreműködésükkel nagy mértékben előmozdították a kiállitás sikerét.

—

— **Törzskönyvelő és tejellenőrző szövetkezet alakulása Szederkényben és Nyomján.** Az április 29-i szederkényi tenyészkiállítással kapcsolatosan alakult meg Szederkényben és Nyomján a tejellenőrző és törzskönyvelő szövetkezet, melybe a két szomszéd község nagy számban összegyült gazdái eddig mintegy 55 drb. tehenet jelentettek be. Az alakulón megjelent a szervező Baranyavármegyei Gazdasági Egyesület kiváló munkatársa és támasza Fischer Miklós dr. főszolgabíró, ki hatásos előadásban ecsetelte az állattenyésztő gazdákra óriási fontossággal bíró törzskönyvelés célját és eikövetkező eredményét. A gazdasági egyesület részéről jelen volt Toldy Zsigmond titkár, Jakabffy Imre főfelügyelő, ki vázolta a szövetkezet ügymenetét és megejtették a választásokat. A törzskönyvelő szövetkezetnek elnöke Szederkényben Hergenröder Antal, Nyomján Guhr András.

— **Megkezdték a mohácsi László közkórház átalakítását.** A mohácsi László közkórháznak átalakítási munkálatait a vármegye az elmult hét folyamán adta ki Kajdy Mihály pécsi építőmesternek 263.000 pengő vállalati összegért. A munkálatokat és az átalakítást hétfőn, április 30-án meg is kezdették. A terveket Pilch Andor Visy Zoltán és Gosztonyi Gy. mérnökök készítették. A főépületben az átalakítás után 59 férfi és 64 nőbeteg részére lesz ágy míg a most tavasszal elkészült fertőző pavillonban 25 beteg helyezhető el. Az építkezést a vállalkozó köteles 120 nap alatt befejezni. A tevek szerint a szuterénban lesznek mellékhelyiségek, a segédszemélyzet lakosztálya. A felvételi irodák és a férfi osztály a földszinten, a női osztály pedig az emeleten nyer elhelyezést.

— **A kalocsaiak és a siklósiak látogatása Mohácson.** Mohács városa az elmult év folyamán a külföldi kölcsön felhasználásával Fehérváry István városi főmérnök tervei alapján egy jéggyárral és hütőkészülékkel ellátott vágóhidat épitett, amely a legújabb technikai vivmányok felhasználásával készül. Mivel az állategészségügyi hatóságok úgy Kalocsán, mint Siklóson egy új vágóhíd felállitását szorgalmazzák, május elsején Kalocsáról Grosz Pál mérnök, műszaki tanácsnok és a város állatorvosa, Siklós részéről pedig Kovács Pál és Mekler Ferenc bíró vezetésével az előljáróság több tagja, Henkl Antal dr. körállatorvossal és Lengyel Albert járási állatorvossal Mohácsra érkeztek, hogy a mohácsi vágóhidat megtekintsék. Hogy a vághóhidat müködésben bemutassák, próbavágást végeztek a vendégek előtt. A próbavágáson megjelent Nagy Lajos, a vármegye állategészségügyi felügyelője is és úgy ő, mint a megjelentek mintavágóhidnak találták a maga méreteiben ugyan kicsiny, de a mohácsi körülményeknek teljesen megfelelő vágóhidat.

— **A Hadrőá közgyülése.** A Hadrőá nemzeti szövetségnek pécsi csoportja május 13-án, délután 3 órakor tartja meg alapszabályszerű közgyülését, melyre az elnökség és a választmány tagjai mellett a fiókok kiküldötteit is meghivja a vezetőség. A közgyülés tárgysorozata a következő: az előző közgyülés jegyzőkönyvi hitelesítése, működési jelentés, zárszámadások bemutatása, a felmentvény megadása, költségelőirányzat, a választmány és tisztikar kiegészítése és végül inditványok. Panaszokat és inditványokat nyolc nappal a közgyülés előtt, az igazgatósághoz irásban kell benyújtani.

— **Egy mohácssziget gyermek tragikus halála.** Szabó András 3 éves gyermek Mohács-szigeten lakó szüleinek a lakásán, egy őrizetlen pillanatban lugkőoldatott ivott. Kétségbeesett szülei még aznap behozták a gyermekklinikára. Itt azonban már nem segithettek rajta és a szerencsétlen kisfiú belehalt sérüléseibe. Nyomozás indult meg, hogy a tragikus ügyben terhel-e valakit felelősség.

— **Lopás a vasúton.** A kaposvári rendőrkapitányság értesítése szerint Kaposvár és Somogyszob között a mozgó vonatról valaki ellopott egy bőr utazótáskát, amelyben 200 pengő értékű ruhanemű volt. A nagyszabású lopás ügyében a pécsi rendőrkapitányság is nyomozást inditott, miután a lopás szálai Pécs felé vezetnek.

— **Éles lövészet Patacson.** A város elsőfokú közigazgatási hatósága közli a közönséggel, hogy május 3, 7, 8, 9, 10, 14, 15, 16, 18, 21, 22, 23, 24, 29, 30 és 31. napjain a patacsi lőtéren éles lövészet lesz. A felsorolt napokban a környékbeli lakosság és a kirándulók tartózkodjanak távol a lőtértől.

— **Turista majális Szentkúton.** Május 6-án, vasárnap egész napos majálist tart a természetbarátok turista egyesülete pécsi csoportja. Délelőtt sétahangverseny, délután tánc, jazz-zenekar mellett és a versenyek egész sorozata. Jól fog mulatni aki ott lesz. Belépődij 1 pengő gyermekeknek 50 fillér.

— **A pécsi keresztényszociálista Dohánygyári Munkások Dalkara** máj. 6-án tánccal egybekötött műsoros estélyt rendez, amely alkalommal a Rácvárosi Dalkör és az Arany János önképzőkör női kara fog vendégszerepelni. Ezenkívül lesz szavalat, ének, monolog és egyfelvonásos vígjáték, amelyet az Arany János önképzőkör tagjai fognak előadni. Az estélyen belépődij nincs, önkéntes adományokat köszönettel fogad a költségek fedezésére a rendezőség.

— **Az abaligti szülésznő nyilatkozik.** A mult héten megirtuk, hogy Fetzer Györgyné abaligeti aszszony tiltott műtét következtében meghalt. Halála előtt azt a vallomást tette, hogy az abaligeti szülésznő végezte nála a tiltott műtétet. Ezzel a hirünkkel kapcsolatban Kovács Ferencné abaligeti szülésznő levelet irt a szerkesztőségnek, amelyben tiltakozik a súlyos vád ellen és annak közlését kéri, hogy az elhunyt Fetzerné vallomása nem fedi a valóságot. A nyomozás egyébként folyamatban van.

— **Megszünt** a halászati tilalom a Balatonon, ismét kapható balatoni fogas, süllő, ponty, harcsa a **Halcsarnokban.**

— **Présházbetörés a Megyeri dülőben.** Kovács Józsefné Hegyalja-utca 32. szám alatti lakósnak a Megyeri-dülőben levő présházában az elmult éjjel betörő járt. Az eddig ismeretlen tettes álkulcs segitségével hatolt a présházba ahonnét 25 liter bort vitt el. A kár 30 pengő. A betörőt keresi a rendőrség.

— **Hétfőn este razzia volt Pécsett.** A gyakori razziák következtében eltünték Pécsről a közbiztonságra veszélyes gyanús alakok. Ezt bizonyitja az a körülmény is, hogy a razziák már hónapok óta eredménytelenek. Hétfőn este ismét általános razzia volt a város területén, előállítás azonban nem történt.

— **Baromfilopás a Béla-utcában.** Petrovics Antal Béla-utca 17. szám alatt levő házának udvaráról valaki tegnap éjjel tiz csibét ellopott. A kár 35 pengő. Az ügyben megindult a nyomozás.

— **Anyakönyvi hirek.** Az anyakönyvi hivatalban a mai napon a következő haláleseteket jelentették be: Csille Jánosné sz. Balog Erzsébet rk. 57 éves Siklós, Kulcsár Ilona ref. 1 napos, Fehérvári Sándor izr. 72 éves bádogos Kaposszekcső, özv. Szabó Pálné sz. Hosszú Rozália rk. 65 éves, Szabó András rk. 5 éves Nagynyárád, Rosenberger Pál rk. 17 éves Pári, Kálószy Géza rk. 29 éves gazdálkodó, Gilli Bianka rk. 15 hónapos, Farkas Erzsébet rk. 22 éves, Rozmann Andrásné sz. Gadó Katalin rk. 62 éves, özv. Tarakóczki Antalné sz. Hadi Rozália rk. 65 éves, Kis Tóth István rk. 58 éves napszámos, özv. Nagy Kovács Jánosné sz. László Anna rk. 75 éves Cserkút.

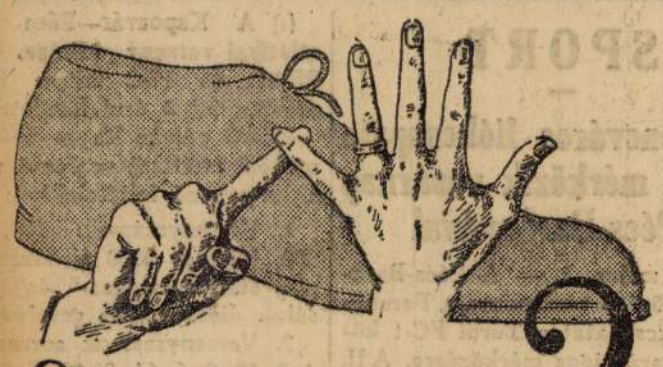

Miért kell megvenni a »Dorco« gummitalpú vászoncipőt?

1. mert tartós,
2. mert kényelmes,
3. mert könnyű,
4. mert telszetős,

5. mert olcsó.

SZINHÁZ

* **Carmen.** Bizet örök szépségü operája, Carmen ma este meghozta a régen várt, forró színházi estét. A zsúfolt nézőtér és az egész estén át fel fel zúgó tapsvihar amellett szólt, hogy a sokszor lebecsült pécsi közönség tud lelkesedni, szereti az operát, ha annak szépségeit valóban művészi erők vetitik eléje. Ernster Adélina állt elsősorban a zajos ünneplések középpontjában. A pécsi származásu művésznő, aki a philadelphiai opera drámai énekesnője, és szerepét németül énekelte, valóban kiforrott énekművésznő, aki könnyedséggel játszik, gyönyörü hangjával akár az alsóbb, akár a felsőbb regiszterekben. Sok melegség, szín és kifejező erő van a hangjában, játéka is elsőrangu. A közönség tüntető melegséggel fogadta, a felvonásközökben percekig ünnepelte és sok virággal kedveskedett neki. Medák Sári a budapesti opera énekesművésznője pályájának még csak az elején van, de már is közel van a teljes beérkezés felé. Hangja kristálytiszta, finoman gyöngyöző, gyönyörködtető és a felsőbb regiszterekben nagy erejü. Bájos megjelenésü a színpadon és a játéka is behizelgő. A közönség őt is igen sokszor hivta a lámpák elé. Somló József a budapesti operaház művésze nem ismeretlen a pécsi színpadon, gyönyörü hangja ezuttal is megtette a hatását. A sok nyilt szini taps mellett, a felvonásközben is bőven kijutott részére a tapsokból. A pécsiek közül Sólyom Győzőt kell elsőnek emliteni, akinek Escamillója erőteljes volt. Szép hangja érvényesült és rászolgált a tapsokra. Kóbor Irén és Palásthy nagyban hozzájárultak a sikerhez. Sugár Gyulát, Asszonyit, Kormost is dicséret illeti. Érdeme van a fényes sikerben G. Nagy Tibor karnagynak, aki valóban nehéz munkát végzett. (sz. g.)

A gyomorfájás, gyomornyomás, bélsárpangás, nagyfokú erjedés, rossz emésztés, fehér nyelv, kábultság, fülzúgás, halvány arcszín, rossz kedv a természetes Ferenc József keserüvíz használata által elmulik. Az orvosi világ a legnagyobb elismeréssel nyilatkozik a magyar **Ferenc József** vízről, mert hatása megbizható és rendkivül enyhe. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és füszerüzletekben.

* **Vértes Lajos búcsufellépéséből jutalomjáték lett.** A színlapok napokon keresztül hirdették, hogy Vértes Lajos, a társulat jeles hősszerelmese és drámai rendezője pénteken este Géczy István népszinmű remekében, a Gyimesi vadvirágban tartja búcsufellépését. Vértes Lajos tényleg távozóban volt, de a szerződési tárgyalások eredményeként, tegnap szerződését aláirta s igy a búcsufellépés jutalomjátékká változott. A pécsi közönségnek igy pénteken este nyilik alkalma, hogy kedvencét szeretetének megnyilatkozásával kitüntesse.

—

A szinházi iroda közleményei:

* **Carmen opera csütörtökön este is.** Baranyai Ernster Adél, a filadelfiai opera kiváló művésznője, Somló József a m. kir. Opera művésze és Medák Sári operaénekesnő nagyszerü triója teszi feledhetetlen művészi és zenei élménnyé Bizet örökszép Carmen operájának felujitását. A tegnapi zsúfolt ház után bizonyos, hogy a különösen értékes művészi eseménynek ma este is telt háza lesz.

* **Dybuk Fodor Artur rendezésével és fellépésével.** An-Ski héber kabbalista drámáját olyan előadásban mutatja be a színház, mely a vidéki nivót magasan meghaladja. Fodor Artur és Vértes Lajos rendezők a legfigyelmesebb gondossággal rendezik az érdekfeszitő héber legendát, mely szombaton, vasárnap és hétfőn este kerül bemutatóra.

* **Vasárnap délután 3 órakor délutáni helyárakkal Zenebona.**

FILMEK—FILMJE
SIKEREK—SIKERE
KIRÁLYOK-KIRÁLYA

PIGLER *Andor*, művészettörténész, egy. m. tanár, * Budapest, 1899 júl. 29. Főképen a barokk művészettel, annak esztétikájával és ikonográfiájával is foglalkozik. Magyar és külföldi folyóiratokban megjelent cikkeken kívül munkái: Múzeumban (1921), A pápai plébániatemplom és mennyezetképei (1923), Georg Raphael Donner (1929). A Szépművészeti Múzeum őre.

E. L. II. 3016

647.

...é balra nézve. Melén nemzeti szinű kokár-
...rel. Középütt elválasztott haja fürtözött és szeme
...ott s nyaka mezteleu.

...a, méretei 62.5 : 46.7 Cm.

...ereklyemuzeumból. 107/95. № XIX.

107/95 : XIX.

Pigler festő 1836

jelzéssel láttam egy Zené-
lő fali órát Visegrádi
látképpel. Az óra Pesten
készült. 500 P-ért vé-
telre ajánlottak a Mücem-
lékek Orsz Bizottságának
1936. jul. 9-én -

kiállítások mégis inkább szűkebbek, mint bővebbek voltak a korábbiaknál és a jubileumi kiadvány (A Szépművészeti Múzeum 1906–1956, Budapest, 1956.) tanúsága szerint a Nemzeti Galéria alapításának kérdése már vajúdott. Rövid és különös történeti helyzet volt ez, alig másfél évig tartó, amihez utoljára nyújtott otthont a Hősök téri „művészettörténeti" palota a töredékesen kiállított régi, valamint a 19. századi magyar és több mint két évezred európai művészetének, – az egyiptomi és az antik gyűjteményekkel együtt. A 20. század magyar emlékei a Múzeum külön osztályaként (Új Magyar Képtár) a Károlyi-palotában voltak. A Múzeum ez évben valóban jubilált. Ahogy akkor, ma is némi illetődöttséggel vesszük kézbe az 50 évről beszámoló kiadványt. Alig több mint tíz évvel a háború után olyan seregszemle volt az a gyűjtemények múltjáról, akkori jelenéről, és munkájáról, amelyet kevés rokon intézmény mutathatott fel Európa felében akkor. Aki pedig ismerte a teljesítmények és gyarapodások mögötti anyagi lehetőségeket, a háborús hányattatást, méginkább becsülhette a mögöttük meghúzódó sokféle személyes érdemet.

Látszat-teljességet írtunk, mert ez végül is az volt. A magyar gyűjtemény önállósulása a küszöbön állt és az október–novemberi események következményei meghozták a kibontakozást. 1957-ben a Magyar Nemzeti Galéria megalapításával az újabbkori magyar képek átkerültek a Kúria épületébe. Helyüket a Régi Képtár és a Modern Külföldi Képtár foglalták el; – a Szépművészeti Múzeum (a falai közé rekedt Régi Magyar Gyűjteményről most nem szólva) – véglegesen a külföldi művészet otthona lett. A Régi Képtár vezetését megtartó főigazgatót azzal a lehetőséggel ajándékozta meg az idő, hogy a gyűjteménynek a világ előtt ezen a helyen akkor ő mutassa meg az arcát. Készült rá: a Képtár új felállításában múzeumi főművét alkotta meg. Szokott tárgyilagosságával a rendezés második részéről maga számolt be a Bulletin-ban. Rendezéséről élvezetesen írt s mintha érdemeit kevésbé kívánta volna benne láthatóvá tenni, sokat elhallgatott belőlük.

Már Petrovics gyakorlatában és Elek Artúr vallomásában is alkotásnak számított a mesteri kiállítás. A képtár esetében, amely aránylag kis háborús veszteségei mellett az évek folyamán igen jelentősen növekedett, az új bemutatás valóban eredeti alkotásnak minősült. Előre summázva az eredményt: ezzel a 20 termet és akkoriban 17 kabinettet s a körfolyosót magábafoglaló Régi (2 terem és 5 kabinett Modern Külföldi) Képtárral lépett a budapesti Múzeum láthatóan Európa nagy gyűjteményeinek sorába. Az 1956 után az ötvenes évek végétől előbb ritkán, aztán 1962-től egyre többen érkező nyugati szaktekintélyek (1962-től a szovjet kollégák) és érdeklődők jóleső döbbenettel tapasztalták, hogy az 1956 utáni Budapest a legjobb világszínvonalat jelentő kiállítással lepi meg őket. Akik pedig a Főigazgató gondosságával már korábban berendezett tanulmányi Gyűjteményt is megnézték, tanúi lehettek, hogy a Régi Képtárnak még ebben az eddigi legjobb fölállításában is roppant tartalékai vannak.

A kiállításról rendezője mindig azt vallotta, hogy elsősorban történeti szempontok vezették a megformálásban. Való igaz, hogy történeti szigor tekintetében a Régi Képtár bemutatása a legkövetkezetesebbek egyike. A budapesti gyűjtemény valóban „művészettörténeti" együttes és ezt az erényét a rendező főként szem előtt tartotta. Igyekezett nem kedvezni esetleg csábító lehetőségeknek sem: nem növelte aránytalanra a még gazdagabb lehetőségeket is rejtő holland kiállítást, takarékos volt a német–osztrák barok-

Ars Hungarica 1979/2

Mojzer Miklós

PIGLER ANDOR KÖSZÖNTÉSE

Jubileumi évben lett főigazgató: a Szépművészeti Múzeum megnyitásának 50. évében. Nem a saját akaratából, hanem a hivatal: a minisztériumi Múzeumi Főosztály elszánása alapján. Mint a Régi Képtár osztályvezetője, korábbi Kossuth-díjas, szándéka ellenére is várományosa volt ennek az állásnak. Sorsául jutott, hogy időrendben a hetedik legyen e poszton.

Hat elődje közül egy se volt, akinek a csúcsra jutott pályáját ne követte volna árnyék. A magyar múzeumtörténet legszomorúbb ténye, a kitűnő Pulszky Károly tragédiája részletekben öröklődött utódaira. A nagy szervezői-képességű és feddhetetlen Kammerert, a Múzeum felépíttetőjét és gyarapítóját életében támadták, aztán teljesen elfeledték; Petrovicsot nagy terve, a régi magyar gyűjtemény megalapítása előtt félreállították; Csánky a könnyelműen nyugatra menekített képtár szétzilált ládái mögött lépett le a magyar közgyűjtemények életéből; Genthon rövid és alkotó vezetése után az utcára került –, a jóakaratú és tevékeny Oltványi csak átmenetinek érezhette megbízatását, Redő pedig nyomasztónak; – nehéz időben mutatva meg emberségét, visszavonult. Utóda ezzel és ezen kívül is tudta, hogy nehéz csillagzat alatt született. Ezért áthatotta az aggódás.

Talán a saját munkájánál is jobban szerette ugyanis a múzeumot. Teljesen a magáénak, szíve szerintinek érezte már a külső formáját is, az épületet, amellyel pontosan egyidős, és amelyhez közel költözött. Romlását a saját fizikai fájdalmaként élte át, s nehezen viselte, hogy a felelős helyen keveset tehetett érte, mert az arravaló eszközöknek teljesen híjával volt. A kört és érdeket, amelyet védenie kellett, aggódása tehát a falak közé és mögé vonta. Oda, ahol valóban otthon érezte magát. A belső hathatós munkától remélt eredményeket. Tudományában, tevékenységében és a régi képtár iránti odaadásában maga is ilyet művelt fiatalkorától fogva sikerrel. Mások számára is ebben látta a szakmai boldogulás útját.

A jubileumi év látszatra a Múzeum olyan teljességét hozta meg, amelyről alapítói és későbbi munkásai még legmerészebb képzeletükben sem álmodtak. A teljes központosításban buzgólkodó akkori hazai múzeum-politika a Szépművészeti Múzeumba olvasztotta minden régi és új képzőművészeti tehetőségét, a Ráth György Múzeumtól a Fővárosi Képtárig. Régi és új, magyar és külföldi egyetlen koncentrációs helyre került, ahol a törzsanyagot megközelítő számú, részben rendezetlen letéti anyag is táborozott. Az állandó

va őket, választani szeretnék. Az Ünnepelt tudhatja, hogy szívesebben hallgatom őt, ha pátriárka bármely helyen s a nyílt ég alatt, mintsem baljós képpel kóboroljak egy rossz kutya előtt. Visszaszámítva tehát az idő futását egy jóslat lehetősége merül föl bennem, nemcsak előre az időben, hanem visszafelé. Ilyen jóslat, ha elhangzott is, tán nyolc évtizeddel ezelőtt, elmerülhetett s ha közben bukkant volna föl, meghallotta volna? Annyira újnak számít tehát s itt az ideje, hogy mondjam, hogy jóslat ez is, ha a sorsot illeti, és a jövő igazolni fogja: Tanár Úr szerencsés. Amennyire emlékszem, megjelent és csak leírt írásaiban is meg-meg említette ezt a jelzőt, rendesen kedvező helyzetre, egymásnak megfelelő tények fölbukkanására alkalmazva azt: a felismerés e szótár szerint szerencsés, a félreismerés pedig „nem éppen szerencsés". Amikor nyolcvanadik születésnapján az előbbi jelzőt említem, a keresett és megtalált, a helyükre tett tényekre, a rendre gondolok, amely életét és munkáját alkotja és roppant távlatokban körülveszi: azokra a kis és nagy szerepekre, amelyeknek mindig a helyén úgy megfelelt. Azt kell hinnem, a Fatum félt a rendszerességnek és világosságnak ettől a körétől s ha környékezte is, nem tört, nem zavar bele. Mint a Képtár rendje, áll; – hova nem jött katona turbare circulos. Nem akadt ilyen. Helyette magas, ősz hajú, különösen vonzó vendég jelentkezett.

Az 1965-ös budapesti nemzetközi reneszánsz konferenciára sok résztvevő jött. A nagyok közül Herbert von Einem is, aki akkor a Nemzetközi Művészettörténész Bizottság elnöki tisztjét is betöltötte. Kortársa Tanár Úrnak. Hazájában a szeretetteljes tekintély hasonló légkörével, mint a Szépművészeti Múzeum nemrég nyugdíjba vonult főigazgatójáé. Persze hogy régóta tudtak egymásról, s mit írt és tett a másik, mindegyikük ismerte, becsülte, – de látni sohase látták egymást. Az Elnök számára eljött az alkalom. Von Einem prof. kérésére – közvetítés útján – találkozót tűztek ki másnap délelőttre. A Régi Képtár első termébe. Ez amint tudott, az első emeleten van és a reneszánsz csarnokból lehet odajutni.

Von Einem prof. pontosan érkezett. A Dózsa György úti bejáraton jött be. Könnyű kabátját itt levetette és az esernyőjével a könyvtárban hagyta. Szolíd világosszürke öltönyt viselt, és finom meghajlással lépett be előttem a csörömpölős üvegű ajtón a folyósóra. Ide a XVI. századi olasz freskókat tette a Tanár Úr és előttük sietve vonultunk el. Ma sincs ott jó világítás és itt mindenki átsiet. Úgy rémlik, a lift éppen működött, csak várnunk kellett rá egy kicsit. Hogy gyakran bejár-e Tanár Úr a Múzeumba mostanság, meg hogy előad-e az egyetemen, lesz-e új kiadása a könyvének – erről esett szó. Még a régi teherlift volt, életében annyi úttal, hogy összeadva őket, pályáját az égig számíthatná, – apró lökésekkel húzta a magasba az embert. Néha súrlódásokat hallatott, ahogy följebb s átjutott egy-egy szakaszon, sóhajtva is bizonyítva a tényt, hogy emelkedünk. Pedig egyetlen emelet, de múzeumi magasság az, és majdnem háromnak felel meg a mai lakóházaké mellett – itt már csendesen utaztunk. Kiléptünk balra a folyosóra, ahol Snyders katonái kártyáznak és odább, hol Albert Cuyp Családja áll, mutatva, hogy a belső termekben a holland mestereket találhatni, – egy fordulat Luca Giordano Menekülő Szentcsaládja előtt, amely után Guercino Krisztus ostorozása következik, mert itt az olaszok előtt vagyunk, – „Ugye, nem késtünk? mert nagyon sajnálnám" – tovább és lassítva, hiszen már csak egyetlen ajtó maradt (mellette megint Luca Giordano: A lefegyverzett igazságosság, – a Csalás (báránybőrbe öltözött szatír) és a Szerelem (Amor) le-

fegyverzik az Igazságosság nőalakját s megölik az igazságszolgáltatás gyorsaságát jelképező struccmadarat. Az Igazságosság szeméről leoldott kendővel (pártatlanságának jele) lebegő gyermekalak játszik, s az ítélethozatalban a külső látszat lesz a döntő (tükör és álarc). Vászon, olaj 168 X 286 cm. – Gr. Pálffy János hagyománya a pozsonyi palotából" – mondja róla az 1954-es katalógus – kinyitom az óriás ajtószárnyat – „Megérkeztünk!" – von Einem prof. belép.

Úgy szemre egyforma magasak, ezüstösen őszek, beszédes szeműek, csak Tanár Úr éppen fekete, ünnepi ruhában van és a fényt balról kapja, ahogy megfordult és előrelép a Keresztelő Szent János prédikációja-predella felől. Mennyire egymáshoz hasonló meghajlás, kézfogás – finom, devocionális és derűs. Egy pillanatra a találkozás villanófényszerű csúcsa; üdvözletként szembepillantanak:

– Igazán nagy öröm számomra, Főigazgató Úr, hogy most és itt találkozhatom Önnel!

– Isten hozta Professzor Úr! Én is nagyon örvendek. Remélem jól érzi magát Magyarországon?

– Köszönöm, remekül! De hogy van Ön? Bizonyára dolgozik és ebben a környezetben ezt örömmel is teheti?

– Ó, persze. Kedves a kérdése, – hát jól vagyok. És hogy én is megkérdezzem: Ön is elmondhatja magáról ezt?

– Köszönöm, igen, s talán nem is utoljára jöhettem ide, az Ön hazájába...

– Mindig szívesen látnám itt Önt, Professzor Úr...

– Én is Önt, ha hozzánk jönne...

– Aligha már...

– És azért jöttem, hogy szívből kívánjak Önnek és kedves Családjának a munkájához meg minden dolgához békés éveket, egészséget, jó kedvet, erőt.

– Ugyanennyire szívből viszonzom azt Önnek kedves Professzor Úr.

– Kedves Főigazgató Úr! Fogadja még egyszer jókívánságaimat abban a reményben, hogy ismét láthatjuk egymást.

– Igazán kedves Öntől, Professzor Úr. Reméljük a legjobbakat és sok sikert, jó munkát kívánok Önnek.

– A viszontlátásra!

– Viszontlátásra.

Kezet fogtak és elváltak egymástól. Az ajtót becsuktam magunk mögött és von Einem Prof.-fal levonultunk.

Születésnapján most jó tízennégy év múlva lift helyett a lépcsőn sokadmagammal visszamegyek Tanár Úrhoz megismételni von Einem Professzor úr el nem évülő jókívánságait.

gáló gipsz-másolatokat a földszinten kiszorították az eredetiek. A reneszánsz csarnokba ekkor kerültek az olasz festők és a középkori és reneszánsz kútak. A barokk csarnok modern szoboregyüttese, a Modern Külföldi Képtárnak a Régit folytató kiállítása az emeleten, az évente egymást követő kettő–négy grafikai bemutató, a kiteljesedő Antik és Egyiptomi gyűjtemények sokban túltettek még azon is, amelyre az alapítók gondolni mertek. A megvalósulás persze sokban másként öltött formát és tartalmat, de lényegében az alapvető gondolat érvényesült: a nyugati és a klasszikus művészet hazai, példamutató kincstára.

Különös az, hogy ezt az álmot túlteljesítve láthatjuk magunk előtt. A túlteljesítést már nem Pyrker érseknek, az Esterházy-hercegeknek és Pálffy János grófnak, hanem a hazai gyűjtők és a múzeumiak összefogásának – egyáltalán következtes munkájának – lehet köszönni. Ha többnyire igaz is, hogy egy negyvenmilliós ország idegen művekben mindig többet s jobbat tud a magáénak megszerezni, mint egy tízmilliós, – ez a kézenfekvő lehetőség Budapesten itt az ellenkezőjére fordult. A gyűjtemények gyarapítása a tárgyalt nyolc évben is minden erővel folyt; – a Régi Képtár leltárkönyve elsősorban, – de a többi gyűjteményé is tiszteletreméltó dokumentuma ennek a munkának.

Dialektikus kötelezettségem ellen vétenék, ha a tény mögött 1956 és 1963 között az egy emberként álló hazai múzeumi és művészetpolitikát sejtetném. Ezt akkor másirányú elfoglaltsága kötötte le. E téren a múzeumok legfelső irányítása több mint félszegnek mutatkozott. A külföldi kortársak és a közelmúlt évtizedeinek mesterei nem kellett hogy izgassák, a régi művészet külön becsülését pedig igazában nem tudta beleilleszteni a maga programjába. Az akkori művészeti múzeumok hivatali irányítói között senkire sem emlékszem, akinek személyesen köze lett volna nem kortársi alkotásokhoz (igaz, a kortársiakhoz se sok). De nemcsak a minisztériumban – a sajtóban sem jelentkezett olyan kritikus, akinek föltűnt volna az, ami minden közeli és távoli külföldinek revelációt jelentett, – a Szépművészeti jelentősége. Senkiben sem ködlött fel, hogy ezen a helyen ennek a múzeumnak a hivatása megújulhat és az elsősorban északról, keletről és délről idelátogató benne láthatja a nyugati és középeurópai művészettörténet legközelebbi nagy gyűjteményét: hogy nemcsak Magyarországnak, hanem szomszédainak is hasznos művelődési állomásául szolgálhat ez az intézmény. Íme, a Szépművészeti hibernált igaza. Hogy aztán ennek mik lennének a gyakorlati következményei? – arról senki sem nyilatkozott, vagy gondolkodott az épületen kívül.

Egy állandóan a történeti és a mai külföldre tekintő múzeumnak, amely hazai talajon áll és él, nehezebb a kormányzása („managing"-et lenne divatos mondanom), mint egy export-vállalaté, hiszen az előbbi nagy kutatóintézet feladatát is ellátja. Ügyvitel és kutatás pedig egymásra féltékeny tevékenységek. A főigazgatói székben eddig csak kevesek-nek sikerült csak félmegoldásban is összeszoktatni őket. A hetedik főigazgató a kevesek közé tartozik. Szíve ügyeire koncentrált és a belső rend fenntartása, megteremtése mellett cikkein kívül aktuálisan egészítette ki a Régi Képtári katalógust és a Barockthemen-t. A múzeum külföldi tekintélye igazán az ő idejében kezdett magasra ívelni. A drezdai–varsói–leningrádi–moszkvai–prágai közös kiállítások is ezekben az években kezdődtek és gondja volt rá, hogy vezetők és katalógusok segítsék a látogatókat a kiállításokban. A szívós belső munka eredménye sokban igazolta az ő magatartását. A csendben alkotóét.

Felvetődhet, hogy igazgatója sorsában osztotta az intézményét, amely társadalmi összefogás és közömbösség, politikai machinációk, egyszer okos felsőbb hivatal, máskor gyenge filiszterek és új ötletek után lihegő művelődési lelkesedés között, kisebbre vonva magát, mint amekkora igazában lenni tudott volna – vagy volt éppen – következetesen dolgozott. Az itthoni mértékkel ez nehezen mérhető. Mint elődei közül főleg Petrovics, ő is a kiválók magánosságára ítéltetett.

Kedves Tanár Úr!

Köszöntésemnek laudatio-nak illene lennie, ha nem tudnám, hogy analizáló kedve leleplezni szerette Fama-t és még Magáról szólni se hallgatta meg; – mindig jobban a szíve szerinti volt Historia. Íratlan szótárában ő, ha jól értem, a művészettörténeti megértés tudománya – s ó, korántsem a tudomány későbbi, akadémikus értelmében, hanem úgy, ahogyan még Sokrates értette: a tudás, gyakorlat és képesség szerint. Olyan, amelyet nem önmagáért művelünk, hanem a tárgyát szeretjük benne, és vele minden igyekezetünk csupán arra való, hogy közelebb jussunk hozzá, az egyszer megrajzolt képhez, amely nem változik már se alkotója, sem a mi számunkra többé – örök, de majdnem minden megszokott és múló emberi mozzanata születésének földeríthető – és mint ilyen minél inkább ismerős, annál inkább a mienk. A felismerés örömével tehát aligha mérkőzhet az elismerése – az előbbi ugyanis éppen a mesterségünkkel együttjáró ajándék. Amit érte teszünk, se a köznapok megszokásával se kitüntetésekkel nem tehető mérlegre. Kis mozzanatokból is következtetnék arra, hogy nemcsak a dolgoknak, hanem a cselekedeteknek is van „ideája" valahol és jó lenne ezeket legalább körülírni valahogy.

A Múzeumban szokássá vált, hogy a dolgozók ne csak szellemi szülötteiket, hanem csemetéiket is elhozzák bemutatni a Főigazgatónak. Ha egy gyerek lábraállt, első totyogó útjai egyikén szülőjével a Múzeumban jelentkezett s ott az igazgatói szobában mindig remekül értő és társalkodó baráti fogadtatásra talált. E „Darbringung"-oknak tartalma volt: egy soha meg nem történt, csak mindig megkapottnak tudott kézrátétel, – a jó reménységé, kicsit a védelem alá helyezésé.

Emlékezem arra is, hogy 1960-ban leningrádi kollégáink mennyire érdeklődtek Tanár Úr iránt, hiszen korábbi odalátogatása alkalmával találkozott velük. Hogy olyan kedvesen fogadtak bennünket, nagyrészt tán e korábbi lelkesedésükből is fakadt. Számukra akkor Budapest, a Múzeum Tanár Úr személyében csúcsosodott ki, láthatóvá lett, olyannyira megszemélyesült, mint amikor egy legbecsültebb szerző messziről érkezve maga áll a zenekar előtt. Nem tudhatták, hogy vendégük a háború után külföldön másutt nem utazott s hogy külföldiek személyesen nagyon kevesen ismerik.

Giorgione bécsi képének értelmét, amelyet mégiscsak Tanár Úr negyven évvel ezelőtti cikke nyomán ismerünk az egyiptomiakat az asztronómiára tanító Ábrahámról, vagy Bosch képének Saturnus-ivadékát – húsz évvel ezelőtti igazságos fölismerése szerint – úgy élnek most itt és ott, mint két különféle sors hordozói. Eltekintve attól, hogy éppen egykorúak, hadd tartsam úgy, hogy e sorsok közül nem a saturnusi, hanem a biblikusnak egy darabja jutott osztályrészünknek. Nem hiszek a nehéz csillagzatoknak és vizsgál-

zikönyveiket. Vajon lesz-e még olyan magyar művészettörténész, aki hasonlóan átfogó érdekű és hasznú munkával fog egyszer jelentkezni az egyetemes művészettörténetben? Mint főigazgató szívén viselte a Szépművészeti Múzeum Közleményei, a francia és magyar nyelvű Bulletin megjelentetését és tudományos igényességét. Maga is szívesen írt benne; a „Bulletin-cikk" műfajában kis tanulmányremekeket, mint „Az északi elem L. Lotto műveiben", vagy „A festett légy mint talizmán" – munkái, hogy a korábban említetteket ne ismételjük. A Genthontól elindított, aztán évekre megszakadt és Redőtől újra folytattatott közlemények a legszerencsésebb hazai múzeumi tudományos kiadványok, amelyekkel a hazai múzeumi munka a külföldihez a legközvetlenebbül kapcsolódik.

A nyolc év, amelyet a múzeum élén töltött, emlékezetes korszak volt annak életében. A nagy gyűjtemények gazdái akkor kortársai voltak: Balogh Jolán a régi szobor-, Genthon István a Modern gyűjteményt, Fenyő Iván a Grafikai Osztályt vezette. S mert a múzeumisták makacs munkaerők, az akkori középgeneráció is különösen sokat teljesített és hosszú gyűjteménybeli pályafutást ígért: a szakembereket nézve hivatala megbízható, sőt nagy együttesre tekinthetett; a restaurátorokon át le a műhelyekig, ahol „a régi bútorok" szolgáltak még, ha a hatvanas évek elejétől e mechanizmusban, – a műhelyek és műtermek zörejében jelentkezett is már némi csikorgás. Az évi jelentések a Bulletin-ben röviden beszámoltak minden év eseményeiről; hogy 1956 és 1963 között a látogatottság jóval több mint kétszeresére emelkedett (ma az 1956-osnak több mint a háromszorosa); az időszaki kiállításokról, a kiadványokról, vezetőkről, előadásokról és a fontosabb tudományos munkákról. De mindezek mögött az adatok mögött mi történt igazában a Szépművészeti Múzeumban?

Megvalósult a múlt-századi és a század eleji magyar művelődés-politikának egyik – közel fantasztikus – elképzelése. Elkésve és akkor, amikor ez az elképzelés a korábbi formájában éppen nem számított. Nem minden igazság időszerű mindig – és a Szépművészetié az éppen hibernáltak közé tartozott.

Az elképzelés fantasztikumát a világvárosi rangra törekvő Budapest, a Béccsel mérközni kívánó metropolis és a történeti Magyarország képzelt egysége fűtötte. A nagy országokat kitüntető műgyűjtemény vágyképe lebegett a múzeumalapítók szeme előtt s nagyot akartak – épületben, didaktikus másolat-gyűjteményben, képtárban; közművelődésben mértéktartó, de igazi reprezentációban mind olyat, amely egy igazán „nagy nemzetet" megillet. Egy akkoriban harmincmilliósnak hitt országra gondoltak. Mondjuk azt, hogy az évszázados történeti veszteségek kárpótlását keresték vele mohón? Inkább tán a korszerű polgárit: egy útba esik a hajdani Andrássy-út, alatta a kontinens első földalattijával, amelynek a Szépművészeti Múzeum és a Milleneumi emlékmű volt egyik állomása. S ebben az épületben, amely Bécs, Drezda és München előzményeire tekintett, csak megépülése után vagy hatvan évvel teremtődött meg az a gyűjtemény, amely sok tekintetben valóban társa lehet azoknak. A jelzett nyolc évben sorakozott fel a szoborkiállítás. Arányaiban az utóbbi évtizedekben ez növekedett a legdinamikusabban. Különlegessége talán még a képtárnál is nagyobb abban a tekintetben, hogy sokkal kevesebb szobor-gyűjtemény adhat áttekintést az európai szobrászatról, mint képtár a festészetről – s a budapesti a nagyon kevesek közé tartozik. Az egykori közművelődési célokat szol-

előkelően ironikus is. Éppen későbbi (és magyarul egyáltalán megjelent) cikkeinek gondolat-fonásában, gördülően szép magyar stílusában, tisztán szóló közvetlenségében remek értekező.

Persze a liget felé néző földszinti sarokszobába dolgozni visszavonult kutatónak is voltak és ma is vannak különleges vonzódásai. Személyiek. Négyszemközti szó szerint azok, akikkel jó sorsa munkája közben hozta össze. Egy-egy művük föltálalásával valahogy ő is bebocsátást nyert hozzájuk és utóéletük folytatója lett. Éppen azok, akiket vonzó, kedves egyéniségéknek ismert saját koruk és így a művészettörténet is. Akik a világgal harmóniában és környezetük megértő becsülésében éltek: Lorenzo Lotto, Domenico Feti, Giuseppe Maria Crespi vagy éppen a Rómában oly kedvelt Wolfgang Heimbach. Ne vegyem-e melléjük ugyanezen az alapon Albrecht Altdorfert vagy éppen Franz Anton Maulbertschet? Szóban nem tettem akkor, most írásban pótlom. Egy másik mulasztásomat már úgysem tehetem jóvá. Ennek a szobának egy szekrényét, a Thoroczkai Wigand-tervezte eredeti múzeumi berendezés egyik darabját, amely egy évtizeddel előzte meg a Bauhaus vívmányait, – s átvészelte a háborút – később engedtem átalakítatni. Pedig a katalógus munkálataiban ez a darab – ha ritkán is – a szoba gazdájának használatában volt.

A Régi Képtárat ugyanis jó negyven éve tudományos teljességében a magyarul, 1937-ben, 1954-ben, majd németül 1967-ben megjelent „Pigler-katalógusokból" ismeri a világ. A Szépművészeti hagyománya szerint a tudományos katalógusokat általában a gyűjtemények vezetői állították össze. A sort még Pulszky Károly kezdte, Hoffmann Edit a grafikai gyűjteményben folytatta, s csak halála akadályozta a befejezésében; aztán Radocsay Dénes a régi magyar, Balogh Jolán a régi szobor-gyűjteménnyel, az antik osztályon pedig Szilágyi János György végezték ezt a munkát. Minden múzeológus és művészettörténész tudja, hogy bármilyen gyűjteménnyel kapcsolatban ez a legfontosabb tudományos feladat; nélküle se kiállítás, se közhasznú szolgálat nincsen. Tudjuk, hogy az 1954-es és az 1967-es katalógusok akkoriban pontosságuk és teljességük tekintetében megelőzték a szomszédos országok gyűjtemény-katalógusait, sőt sok kisebb és nagyobb képtár új catalogue raisonné-ját is. Az ilyen katalógusok összeállításához nem elég a mesterek és nem elég a művek becsülése, hanem a gyűjtemény egészének különleges szeretete kívántatik. Az elfogultság a katalógus-munka szükséges motívuma; csak éppen szigorára nem lehet hatással. A Régi Képtár katalógusai kiállták ezt a nemzetközi próbát.

Még a jubileumi, az 1956-os évben jelent meg a Barockthemen első kiadása, amelyről szerzőjét Los Angelestől Leningrádig és Dél-Amerikától Melbourne-ig ismerik. Ez a roppant ikonográfiai katalógus azóta a legközhasznúbb kézikönyvek egyikévé vált. Második kiadása, a háromkötetes, ma és mindig a legtöbbet használt segítőként áll a múzeumok, gyűjtők és könyvtárak kiemelt polcain. Ha úgy tetszik, közel három évszázad európai festészetének (és jórészt szobrászatának és grafikai műveinek) tárgyi katalógusával szolgált benne szerzője. Ahogy a budapesti Régi Képtárnak nyugdíjazásáig ő volt a felelőse, tárgyi-ábrázolási tekintetben e művével ideális értelemben ő lett minden barokk ábrázolás és műkincs rendszerezője és gazdája. Az összegezéssel a nagy ikonográfiai összefoglalók között az elsőkkel lépett fel. A tőle számított évtizedben adják ki Louis Reau, Hans Aurenhammer, George Kaftal, Engelbert Kirschbaum más-más területű és rendszerű ké-

vassuk, úgy érezzük, mindössze rendezi a dolgokat. Az összetartozó tények összekerülnek, az ismeretlen művek pedig egyszerre a maguk és koruk nyelvén szólnak, valami kristálytiszta artikulációban. Nem művészet-irodalmi stílus ez, hanem logika, melyet érzékeny szellemesség és sohase látványos (sok szerzőnél ez káprázatossá tevődne) ismeret tesz ki. A hazai tudomány-történetben egyszer fölmerülhet, honnan van az, hogy Pigler Andor (vele talán csak Hoffmann Edit, aki különben az esszé mestere is volt) a modern ikonográfia és ikonológia szigorú gondolkodásának, szellemi puritánságának úttörője lett, – amikor a hazai művészettörténet „stílusa", – egyáltalán gondolkodási formái – másfélék voltak. Nem valami stílusról szólok, hanem gondolkodásról – hiszen még az irodalmi stílus is csak következménye ennek. Nem volt ilyenre ösztönző a budapesti egyetem egyik tanszéke sem s a hazai szaktudomány annyi – kitűnő – alakjának tudományát kísérte (ha még annyira is vonzó) akaratlan „szépítő" elfogultság, – amit öntudatlanul is irodalmi többlettel kellett pótolnia, ha ismert történeti tény nem volt elég hozzá. Az említett tanulmányok teljesen mások. Szellemük a húszas-harmincas években külföldön kiteljesedő ikonográfiai kutatásoké, amelyek a hazai művészettörténetben csak jóval később hatottak. A Szépművészeti Múzeum mint gyűjtemény és tudományos műhely toronynak bizonyult, ahonnan az egész világot átlátni? Ez nagyon meglehet. Ahogy pontosan ötven évvel ezelőtt a Magyar Művészetben a barokk ikonográfia nemzetközi szinten is (elsősorban éppen a világi és az irodalmi témák terén) úttörő programadása fölsejlett „A barokk tárgyválasztás és formanyelv" után a „Valerius Maximus és az újkori képzőművészetek"-ben (1934, Petrovics Emlékkönyv) vagy a „Sokrates in den Kunst der Neuzeit"-ban (1938) megmutatkozott, abból kitűnt, hogy évszázadok festői termését együttlátva új elvű és módszerű rendszerezés következhet el. A későbbi Barockthemen vetette meg az új rend alapját. S ahogy sok méltatója látta, igaz, hogy a Barockthemen – ezer ábrázolási tárgyának pontos feltérképezésével – óriási rendszerbefoglalás, méghozzá a legnagyobb minden más mellett. Nem külső, esztétikai, logikai vagy ideológiai alapú, hanem pusztán a művészetörténeti tények áttekinthető rendszerezése. Úgy méghozzá, hogy e tények éppen a Szerző megállapításai alapján váltak egyáltalán értékelhető történeti tényekké. Aki írta, e rendszer lehető teljesebbé tételén inkább dolgozott, mint a maga számára gyorsabban hasznosítható részletfestéseken. A Barockthemen azért csak bizonyos tekintetben torzó. Szerzője egyszer „tragikus műnek" nevezte, pedig csak egyik aspektusában az. Abban, hogy szinte végtelen sokaságú tárgya közül szerzője nem írt meg még többet olyan történeti tanulmányban, mint amilyenben számosat megírt. Ezt már a mű előszavában maga is előrebocsátotta. De a Barockthemen mai célja, formája nem ez, haszna, érdeme sem és nem ebben nyilvánul meg legjobban a vázolt művészettörténeti magatartás sajátossága, – hanem a megírt tanulmányokban. Az idézésekben nem kell ismétlésekhez nyúlnom: a „Portraying the Dead" (1957-ben, főigazgatóságának második évében jelent meg), a különös téma útján műfajban, szokásokban, magatartásban, hiedelemben olyan kört vont a festészeti és grafikai alkotások terén, amely így a nagy – ebben az értelemben – „művészet" földrajzi fölfedezésekhez hasonló. A tárgyi pontosságnak ebben az esztétikai értékű keresésében ő egy tudományos és szellemes műértő magatartásra ad példát; – amely látszólag szinte személytelen, csak rendezői gesztusaiban, értekező megjegyzéseiben érezhetően gyönyörködő, kritikus, sőt

kal és talán kissé kedve ellenére, de a hellyel küzdve (még legalább két terem kellett volna hozzá és nem volt) aránylag kevesebbet mutatott az olasz barokkból. A legegyszerűbb látogató számára is jól áttekinthetővé tette a kiállítást. Aki végigjárja – hiszen kis változtatásokkal, bővítésekkel ma is áll még – annak a legjobb áttekintést nyújtja két évszázad európai festészetéről: könnyen követhetően, sehol se fárasztóan. Mert otthona volt a képtár – elődje és sokban példája, Petrovics Elek még a múzeumban is lakott – ismerte részleteit és bennük is élt: tudta, melyik fal kap több fényt, és melyek a fő helyek, az átlagosak és a kevésbé érdemesek. „A műveknek meg kell találniuk a helyüket" – mondta. A felülvilágítós termeket és a kabinetteket Schikedanz a természetes fény napi járásának megfelelően tervezte. A rendezés ehhez igazodott és általában az épülethez, amelynek értékeit a Rendező következetesen érvényesítette. Ennek megfelelően ügyelt a keretekre: az Esterházy-képtár empire kereteit, az ökörszemeseket, a Pyrker-féle egyszerű profilú aranykereteket, a barokkban a brüsszelieket kedvelte s mindezzel bizonyos klasszicizáló összhatásnak engedett, amely a házhoz alkalmazkodott. Az olasz reneszánsz hagyományos és reprezentatív megbecsülésével és a modern, de szigorúan képtári jelleg megőrzésével különben is klasszikus, választékos és csendesen előkelő hatásra törekedett. A főműveket mindig együttesbe állítva, és csak finoman emelte ki. Néha csak azzal, hogy a mellette felkiáltójelszerű hosszabb táblákat kissé távolabb állította ki tőle, mint a Dürer-képmás esetében; – így a kis kép érezhető főművé lett a teremben. A falak egykori brokát borításának persze már rég nyoma sem volt, de ennek szellemes modern változatát a Főigazgató különféle árnyalatú és színű festéssel teremtette meg. Ehhez persze a festéskor állandóan ott kellett lennie, a megszáradt próbákat ellenőriznie és módosítania. Mivel a kiállítást is csak ő csinálta egyedül, Pálmai és Pap bácsik segítségével és még egy beosztottja futkározó jelenlétében – örömmel dolgozott rajta. Az első emelet akkori nyugalmában, ahová a közeli földalatti szerelvények rázkódása és a Dózsa György út forgalma csak szűrve hallatszott, visszavonulhatott kissé azok társaságába, akik a tarka világot művükben örökké színes változatlanságba emelték. Itt alkotó társául szegődhetett a már hallgatagoknak. Mindenkori érdemük szerint voltakép egyaránt becsülte őket. Értő és megértő volt velük. – Cuius suique-alapon egy nagy örökség kezelője nem lehet túl egyénien részrehajló s egy korok fölött álló és alapos művészettörténész, gondolom, sokat értve szeressen – de szívében legyen eklektikus. Amit a kortárs kritikus helyesen tesz, azzal a késői utód kutató bánjon óvatosan és az egyénhez mért arányai szerint. A Régi Képtár akkori gazdájának tehát nem voltak kedvencei. Soha sem vetette magát olyan témákra, nem rendezett olyan kiállítást, nem emelt ki úgy valakit az egészből, hogy mindennel dacoló egyénnek tűnjék, – ahol megmutatkozott volna egyéni részrehajlása vagy érdekszerű elfogultsága. Szellemessége nem ebben az irányban csípődött ki. A kiállításrendezésben jellemzően a „Stílusellentétek XIV–XVIII. századi festmények tükrében, 1948" eredeti ötletében és élvezetes kivitelében, tanulmányai között például „A pártfogolt művészet"-ben, vagy a „Megjegyzések németalföldi képmásokhoz" – cikkében (Bulletin 21. sz. 1962.), monográfiái között a „Bogdány Jakab"-ban vagy Georg Raphael Donnerről írt, mindmáig a legalaposabb feldolgozásnak számító könyvében. Mindamellett ha valaki egyének és művek történeti és individuális megragadását célozza, ezeknél nem fog pontosabban találni. Mint külföldi kollégái jórésze, ő sem ír esszéket. Bármely írását ol-

Pest - Buda 1977

Pigino (Bigino) Tade Buda. Ar.

Szül.: Buda, 1739. Pohl Mátyás inasa 4 évre. 1745. VII. 24. polgárjogot nyer. 1745. IX. 5. mester.

Művei:
Nem ismertek.

Irodalom:
Mihalik hagyaték: 75. p.

79

2

Kehely
XVII. század vége
Podolin, Piarista kolostor

Irodalom:
ÞFL. 1696-os Lipót-féle Privilégiumlevél; Bp. Tört. M.; Jungenbuch 1695. IV. 20., 1718. VI. 19., 1726. VI. 20., 1728. V. 30.; Bp. Tört. M.; Gesellenbuch 1722. VI. V. 25.; Kőszeghy: Mihalik hagyaték: 8. p.; Dombi.

Mojzer Miklós

PIGLER ANDOR KÖSZÖNTÉSE

Jubileumi évben lett főigazgató: a Szépművészeti Múzeum megnyitásának 50. évében. Nem a saját akaratából, hanem a hivatal: a minisztériumi Múzeumi Főosztály elszánása alapján. Mint a Régi Képtár osztályvezetője, korábbi Kossuth-díjas, szándéka ellenére is várományosa volt ennek az állásnak. Sorsául jutott, hogy időrendben a hetedik legyen e poszton.

Hat elődje közül egy se volt, akinek a csúcsra jutott pályáját ne követte volna árnyék. A magyar múzeumtörténet legszomorúbb ténye, a kitűnő Pulszky Károly tragédiája részletekben öröklődött utódaira. A nagy szervezői-képességű és feddhetetlen Kammerert, a Múzeum felépíttetőjét és gyarapítóját életében támadták, aztán teljesen elfeledték; Petrovicsot nagy terve, a régi magyar gyűjtemény megalapítása előtt félreállították; Csánky a könnyelműen nyugatra menekített képtár szétzilált ládái mögött lépett le a magyar közgyűjtemények életéből; Genthon rövid és alkotó vezetése után az utcára került –, a jóakaratú és tevékeny Oltványi csak átmenetinek érezhette megbízatását, Redő pedig nyomasztónak; – nehéz időben mutatva meg emberségét, visszavonult. Utóda ezzel és ezen kívül is tudta, hogy nehéz csillagzat alatt született. Ezért áthatotta az aggódás.

Talán a saját munkájánál is jobban szerette ugyanis a múzeumot. Teljesen a magáénak, szíve szerintinek érezte már a külső formáját is, az épületet, amellyel pontosan egyidős, és amelyhez közel költözött. Romlását a saját fizikai fájdalmaként élte át, s nehezen viselte, hogy a felelős helyen keveset tehetett érte, mert az arravaló eszközöknek teljesen híjával volt. A kört és érdeket, amelyet védenie kellett, aggódása tehát a falak közé és mögé vonta. Oda, ahol valóban otthon érezte magát. A belső hathatós munkától remélt eredményeket. Tudományában, tevékenységében és a régi képtár iránti odaadásában maga is ilyet művelt fiatalkorától fogva sikerrel. Mások számára is ebben látta a szakmai boldogulás útját.

A jubileumi év látszatra a Múzeum olyan teljességét hozta meg, amelyről alapítói és későbbi munkásai még legmerészebb képzeletükben sem álmodtak. A teljes központosításban buzgólkodó akkori hazai múzeum-politika a Szépművészeti Múzeumba olvasztotta minden régi és új képzőművészeti tehetőségét, a Ráth György Múzeumtól a Fővárosi Képtárig. Régi és új, magyar és külföldi egyetlen koncentrációs helyre került, ahol a törzsanyagot megközelítő számú, részben rendezetlen letéti anyag is táborozott. Az állandó

kiállítások mégis inkább szűkebbek, mint bővebbek voltak a korábbiaknál és a jubileumi kiadvány (A Szépművészeti Múzeum 1906–1956, Budapest, 1956.) tanúsága szerint a Nemzeti Galéria alapításának kérdése már vajúdott. Rövid és különös történeti helyzet volt ez, alig másfél évig tartó, amihez utoljára nyújtott otthont a Hősök téri „művészettörténeti" palota a töredékesen kiállított régi, valamint a 19. századi magyar és több mint két évezred európai művészetének, – az egyiptomi és az antik gyűjteményekkel együtt. A 20. század magyar emlékei a Múzeum külön osztályaként (Új Magyar Képtár) a Károlyi-palotában voltak. A Múzeum ez évben valóban jubilált. Ahogy akkor, ma is némi illetődöttséggel vesszük kézbe az 50 évről beszámoló kiadványt. Alig több mint tíz évvel a háború után olyan seregszemle volt az a gyűjtemények múltjáról, akkori jelenéről, és munkájáról, amelyet kevés rokon intézmény mutathatott fel Európa felében akkor. Aki pedig ismerte a teljesítmények és gyarapodások mögötti anyagi lehetőségeket, a háborús hányattatást, méginkább becsülhette a mögöttük meghúzódó sokféle személyes érdemet.

Látszat-teljességet írtunk, mert ez végül is az volt. A magyar gyűjtemény önállósulása a küszöbön állt és az október–novemberi események következményei meghozták a kibontakozást. 1957-ben a Magyar Nemzeti Galéria megalapításával az újabbkori magyar képek átkerültek a Kúria épületébe. Helyüket a Régi Képtár és a Modern Külföldi Képtár foglalták el; – a Szépművészeti Múzeum (a falai közé rekedt Régi Magyar Gyűjteményről most nem szólva) – véglegesen a külföldi művészet otthona lett. A Régi Képtár vezetését megtartó főigazgatót azzal a lehetőséggel ajándékozta meg az idő, hogy a gyűjteménynek a világ előtt ezen a helyen akkor ő mutassa meg az arcát. Készült rá: a Képtár új felállításában múzeumi főművét alkotta meg. Szokott tárgyilagosságával a rendezés második részéről maga számolt be a Bulletin-ban. Rendezéséről élvezetesen írt s mintha érdemeit kevésbé kívánta volna benne láthatóvá tenni, sokat elhallgatott belőlük.

Már Petrovics gyakorlatában és Elek Artúr vallomásában is alkotásnak számított a mesteri kiállítás. A képtár esetében, amely aránylag kis háborús veszteségei mellett az évek folyamán igen jelentősen növekedett, az új bemutatás valóban eredeti alkotásnak minősült. Előre summázva az eredményt: ezzel a 20 termet és akkoriban 17 kabinettet s a körfolyosót magábafoglaló Régi (2 terem és 5 kabinett Modern Külföldi) Képtárral lépett a budapesti Múzeum láthatóan Európa nagy gyűjteményeinek sorába. Az 1956 után az ötvenes évek végétől előbb ritkán, aztán 1962-től egyre többen érkező nyugati szaktekintélyek (1962-től a szovjet kollégák) és érdeklődők jóleső döbbenettel tapasztalták, hogy az 1956 utáni Budapest a legjobb világszínvonalat jelentő kiállítással lepi meg őket. Akik pedig a Főigazgató gondosságával már korábban berendezett tanulmányi Gyűjteményt is megnézték, tanúi lehettek, hogy a Régi Képtárnak még ebben az eddigi legjobb fölállításában is roppant tartalékai vannak.

A kiállításról rendezője mindig azt vallotta, hogy elsősorban történeti szempontok vezették a megformálásban. Való igaz, hogy történeti szigor tekintetében a Régi Képtár bemutatása a legkövetkezetesebbek egyike. A budapesti gyűjtemény valóban „művészettörténeti" együttes és ezt az erényét a rendező főként szem előtt tartotta. Igyekezett nem kedvezni esetleg csábító lehetőségeknek sem: nem növelte aránytalanra a még gazdagabb lehetőségeket is rejtő holland kiállítást, takarékos volt a német–osztrák barok-

kal és talán kissé kedve ellenére, de a hellyel küzdve (még legalább két terem kellett volna hozzá és nem volt) aránylag kevesebbet mutatott az olasz barokkból. A legegyszerűbb látogató számára is jól áttekinthetővé tette a kiállítást. Aki végigjárja – hiszen kis változtatásokkal, bővítésekkel ma is áll még – annak a legjobb áttekintést nyújtja két évszázad európai festészetéről: könnyen követhetően, sehol se fárasztóan. Mert otthona volt a képtár – elődje és sokban példája, Petrovics Elek még a múzeumban is lakott – ismerte részleteit és bennük is élt: tudta, melyik fal kap több fényt, és melyek a fő helyek, az átlagosak és a kevésbé érdemesek. „A műveknek meg kell találniuk a helyüket" – mondta. A felülvilágítós termeket és a kabinetteket Schikedanz a természetes fény napi járásának megfelelően tervezte. A rendezés ehhez igazodott és általában az épülethez, amelynek értékeit a Rendező következetesen érvényesítette. Ennek megfelelően ügyelt a keretekre: az Esterházy-képtár empire kereteit, az ökörszemeseket, a Pyrker-féle egyszerű profilú aranykereteket, a barokkban a brüsszelieket kedvelte s mindezzel bizonyos klasszicizáló összhatásnak engedett, amely a házhoz alkalmazkodott. Az olasz reneszánsz hagyományos és reprezentatív megbecsülésével és a modern, de szigorúan képtári jelleg megőrzésével különben is klasszikus, választékos és csendesen előkelő hatásra törekedett. A főműveket mindig együttesbe állítva, és csak finoman emelte ki. Néha csak azzal, hogy a mellette felkiáltójelszerű hosszabb táblákat kissé távolabb állította ki tőle, mint a Dürer-képmás esetében; – így a kis kép érezhető főművé lett a teremben. A falak egykori brokát borításának persze már rég nyoma sem volt, de ennek szellemes modern változatát a Főigazgató különféle árnyalatú és színű festéssel teremtette meg. Ehhez persze a festéskor állandóan ott kellett lennie, a megszáradt próbákat ellenőriznie és módosítania. Mivel a kiállítást is csak ő csinálta egyedül, Pálmai és Pap bácsik segítségével és még egy beosztottja futkározó jelenlétében – örömmel dolgozott rajta. Az első emelet akkori nyugalmában, ahová a közeli földalatti szerelvények rázkódása és a Dózsa György út forgalma csak szűrve hallatszott, visszavonulhatott kissé azok társaságába, akik a tarka világot művükben örökké színes változatlanságba emelték. Itt alkotó társául szegődhetett a már hallgatagoknak. Mindenkori érdemük szerint voltakép egyaránt becsülte őket. Értő és megértő volt velük. – Cuius suique-alapon egy nagy örökség kezelője nem lehet túl egyénien részrehajló s egy korok fölött álló és alapos művészettörténész, gondolom, sokat értve szeressen – de szívében legyen eklektikus. Amit a kortárs kritikus helyesen tesz, azzal a késői utód kutató bánjon óvatosan és az egyénhez mért arányai szerint. A Régi Képtár akkori gazdájának tehát nem voltak kedvencei. Soha sem vetette magát olyan témákra, nem rendezett olyan kiállítást, nem emelt ki úgy valakit az egészből, hogy mindennel dacoló egyénnek tűnjék, – ahol megmutatkozott volna egyéni részrehajlása vagy érdekszerű elfogultsága. Szellemessége nem ebben az irányban cspódott ki. A kiállításrendezésben jellemzően a „Stílusellentétek XIV–XVIII. századi festmények tükrében, 1948" eredeti ötletében és élvezetes kivitelében, tanulmányai között például „A pártfogolt művészet"-ben, vagy a „Megjegyzések németalföldi képmásokhoz" – cikkében (Bulletin 21. sz. 1962.), monográfiái között a „Bogdány Jakab"-ban vagy Georg Raphael Donnerről írt, mindmáig a legalaposabb feldolgozásnak számító könyvében. Mindamellett ha valaki egyének és művek történeti és individuális megragadását célozza, ezeknél nem fog pontosabban találni. Mint külföldi kollégái jórésze, ő sem ír esszéket. Bármely írását ol-

vassuk, úgy érezzük, mindössze rendezi a dolgokat. Az összetartozó tények összekerülnek, az ismeretlen művek pedig egyszerre a maguk és koruk nyelvén szólnak, valami kristálytiszta artikulációban. Nem művészet-irodalmi stílus ez, hanem logika, melyet érzékeny szellemesség és sohase látványos (sok szerzőnél ez káprázatossá tevődne) ismeret tesz ki. A hazai tudomány-történetben egyszer fölmerülhet, honnan van az, hogy Pigler Andor (vele talán csak Hoffmann Edit, aki különben az esszé mestere is volt) a modern ikonográfia és ikonológia szigorú gondolkodásának, szellemi puritánságának úttörője lett, – amikor a hazai művészettörténet „stílusa", – egyáltalán gondolkodási formái – másfélék voltak. Nem valami stílusról szólok, hanem gondolkodásról – hiszen még az irodalmi stílus is csak következménye ennek. Nem volt ilyenre ösztönző a budapesti egyetem egyik tanszéke sem s a hazai szaktudomány annyi – kitűnő – alakjának tudományát kísérte (ha még annyira is vonzó) akaratlan „szépítő" elfogultság, – amit öntudatlanul is irodalmi többlettel kellett pótolnia, ha ismert történeti tény nem volt elég hozzá. Az említett tanulmányok teljesen mások. Szellemük a húszas-harmincas években külföldön kiteljesedő ikonográfiai kutatásoké, amelyek a hazai művészettörténetben csak jóval később hatottak. A Szépművészeti Múzeum mint gyűjtemény és tudományos műhely toronynak bizonyult, ahonnan az egész világot átlátni? Ez nagyon meglehet. Ahogy pontosan ötven évvel ezelőtt a Magyar Művészetben a barokk ikonográfia nemzetközi szinten is (elsősorban éppen a világi és az irodalmi témák terén) úttörő programadása fölsejlett „A barokk tárgyválasztás és formanyelv" után a „Valerius Maximus és az újkori képzőművészetek"-ben (1934, Petrovics Emlékkönyv) vagy a „Sokrates in den Kunst der Neuzeit"-ban (1938) megmutatkozott, abból kitűnt, hogy évszázadok festői termését együttlátva új elvű és módszerű rendszerezés következhet el. A későbbi Barockthemen vetette meg az új rend alapját. S ahogy sok méltatója látta, igaz, hogy a Barockthemen – ezer ábrázolási tárgyának pontos feltérképezésével – óriási rendszerbefoglalás, méghozzá a legnagyobb minden más mellett. Nem külső, esztétikai, logikai vagy ideológiai alapú, hanem pusztán a művészetörténeti tények áttekinthető rendszerezése. Úgy méghozzá, hogy e tények éppen a Szerző megállapításai alapján váltak egyáltalán értékelhető történeti tényekké. Aki írta, e rendszer lehető teljesebbé tételén inkább dolgozott, mint a maga számára gyorsabban hasznosítható részletfestéseken. A Barockthemen azért csak bizonyos tekintetben torzó. Szerzője egyszer „tragikus műnek" nevezte, pedig csak egyik aspektusában az. Abban, hogy szinte végtelen sokaságú tárgya közül szerzője nem írt meg még többet olyan történeti tanulmányban, mint amilyenben számosat megírt. Ezt már a mű előszavában maga is előrebocsátotta. De a Barockthemen mai célja, formája nem ez, haszna, érdeme sem és nem ebben nyilvánul meg legjobban a vázolt művészettörténeti magatartás sajátossága, – hanem a megírt tanulmányokban. Az idézésekben nem kell ismétlésekhez nyúlnom: a „Portraying the Dead" (1957-ben, főigazgatóságának második évében jelent meg), a különös téma útján műfajban, szokásokban, magatartásban, hiedelemben olyan kört vont a festészeti és grafikai alkotások terén, amely így a nagy – ebben az értelemben – „művészet" földrajzi fölfedezésekhez hasonló. A tárgyi pontosságnak ebben az esztétikai értékű keresésében ő egy tudományos és szellemes műértő magatartásra ad példát; – amely látszólag szinte személytelen, csak rendezői gesztusaiban, értekező megjegyzéseiben érezhetően gyönyörködő, kritikus, sőt

előkelően ironikus is. Éppen későbbi (és magyarul egyáltalán megjelent) cikkeinek gondolat-fonásában, gördülően szép magyar stílusában, tisztán szóló közvetlenségében remek értekező.

Persze a liget felé néző földszinti sarokszobába dolgozni visszavonult kutatónak is voltak és ma is vannak különleges vonzódásai. Személyiek. Négyszemközti szó szerint azok, akikkel jó sorsa munkája közben hozta össze. Egy-egy művük föltálalásával valahogy ő is bebocsátást nyert hozzájuk és utóéletük folytatója lett. Éppen azok, akiket vonzó, kedves egyéniségéknek ismert saját koruk és így a művészettörténet is. Akik a világgal harmóniában és környezetük megértő becsülésében éltek: Lorenzo Lotto, Domenico Feti, Giuseppe Maria Crespi vagy éppen a Rómában oly kedvelt Wolfgang Heimbach. Ne vegyem-e melléjük ugyanezen az alapon Albrecht Altdorfert vagy éppen Franz Anton Maulbertschet? Szóban nem tettem akkor, most írásban pótlom. Egy másik mulasztásomat már úgysem tehetem jóvá. Ennek a szobának egy szekrényét, a Thoroczkai Wigand-tervezte eredeti múzeumi berendezés egyik darabját, amely egy évtizeddel előzte meg a Bauhaus vívmányait, – s átvészelte a háborút – később engedtem átalakítatni. Pedig a katalógus munkálataiban ez a darab – ha ritkán is – a szoba gazdájának használatában volt.

A Régi Képtárat ugyanis jó negyven éve tudományos teljességében a magyarul, 1937-ben, 1954-ben, majd németül 1967-ben megjelent „Pigler-katalógusokból" ismeri a világ. A Szépművészeti hagyománya szerint a tudományos katalógusokat általában a gyűjtemények vezetői állították össze. A sort még Pulszky Károly kezdte, Hoffmann Edit a grafikai gyűjteményben folytatta, s csak halála akadályozta a befejezésében; aztán Radocsay Dénes a régi magyar, Balogh Jolán a régi szobor-gyűjteménnyel, az antik osztályon pedig Szilágyi János György végezték ezt a munkát. Minden múzeológus és művészettörténész tudja, hogy bármilyen gyűjteménnyel kapcsolatban ez a legfontosabb tudományos feladat; nélküle se kiállítás, se közhasznú szolgálat nincsen. Tudjuk, hogy az 1954-es és az 1967-es katalógusok akkoriban pontosságuk és teljességük tekintetében megelőzték a szomszédos országok gyűjtemény-katalógusait, sőt sok kisebb és nagyobb képtár új catalogue raisonné-ját is. Az ilyen katalógusok összeállításához nem elég a mesterek és nem elég a művek becsülése, hanem a gyűjtemény egészének különleges szeretete kívántatik. Az elfogultság a katalógus-munka szükséges motívuma; csak éppen szigorára nem lehet hatással. A Régi Képtár katalógusai kiállták ezt a nemzetközi próbát.

Még a jubileumi, az 1956-os évben jelent meg a Barockthemen első kiadása, amelyről szerzőjét Los Angelestől Leningrádig és Dél-Amerikától Melbourne-ig ismerik. Ez a roppant ikonográfiai katalógus azóta a legközhasznúbb kézikönyvek egyikévé vált. Második kiadása, a háromkötetes, ma és mindig a legtöbbet használt segítőként áll a múzeumok, gyűjtők és könyvtárak kiemelt polcain. Ha úgy tetszik, közel három évszázad európai festészetének (és jórészt szobrászatának és grafikai műveinek) tárgyi katalógusával szolgált benne szerzője. Ahogy a budapesti Régi Képtárnak nyugdíjazásáig ő volt a felelőse, tárgyi-ábrázolási tekintetben e művével ideális értelemben ő lett minden barokk ábrázolás és műkincs rendszerezője és gazdája. Az összegezéssel a nagy ikonográfiai összefoglalók között az elsőkkel lépett fel. A tőle számított évtizedben adják ki Louis Reau, Hans Aurenhammer, George Kaftal, Engelbert Kirschbaum más-más területű és rendszerű ké-

zikönyveiket. Vajon lesz-e még olyan magyar művészettörténész, aki hasonlóan átfogó érdekű és hasznú munkával fog egyszer jelentkezni az egyetemes művészettörténetben? Mint főigazgató szívén viselte a Szépművészeti Múzeum Közleményei, a francia és magyar nyelvű Bulletin megjelentetését és tudományos igényességét. Maga is szívesen írt benne; a „Bulletin-cikk" műfajában kis tanulmányremekeket, mint „Az északi elem L. Lotto műveiben", vagy „A festett légy mint talizmán" – munkái, hogy a korábban említetteket ne ismételjük. A Genthontól elindított, aztán évekre megszakadt és Redőtől újra folytattatott közlemények a legszerencsésebb hazai múzeumi tudományos kiadványok, amelyekkel a hazai múzeumi munka a külföldihez a legközvetlenebbül kapcsolódik.

A nyolc év, amelyet a múzeum élén töltött, emlékezetes korszak volt annak életében. A nagy gyűjtemények gazdái akkor kortársai voltak: Balogh Jolán a régi szobor-, Genthon István a Modern gyűjteményt, Fenyő Iván a Grafikai Osztályt vezette. S mert a múzeumisták makacs munkaerők, az akkori középgeneráció is különösen sokat teljesített és hosszú gyűjteménybeli pályafutást ígért: a szakembereket nézve hivatala megbízható, sőt nagy együttesre tekinthetett; a restaurátorokon át le a műhelyekig, ahol „a régi bútorok" szolgáltak még, ha a hatvanas évek elejétől e mechanizmusban, – a műhelyek és műtermek zörejében jelentkezett is már némi csikorgás. Az évi jelentések a Bulletin-ben röviden beszámoltak minden év eseményeiről; hogy 1956 és 1963 között a látogatottság jóval több mint kétszeresére emelkedett (ma az 1956-osnak több mint a háromszorosa); az időszaki kiállításokról, a kiadványokról, vezetőkről, előadásokról és a fontosabb tudományos munkákról. De mindezek mögött az adatok mögött mi történt igazában a Szépművészeti Múzeumban?

Megvalósult a múlt-századi és a század eleji magyar művelődés-politikának egyik – közel fantasztikus – elképzelése. Elkésve és akkor, amikor ez az elképzelés a korábbi formájában éppen nem számított. Nem minden igazság időszerű mindig – és a Szépművészetié az éppen hibernáltak közé tartozott.

Az elképzelés fantasztikumát a világvárosi rangra törekvő Budapest, a Béccsel mérközni kívánó metropolis és a történeti Magyarország képzelt egysége fűtötte. A nagy országokat kitüntető műgyűjtemény vágyképe lebegett a múzeumalapítók szeme előtt s nagyot akartak – épületben, didaktikus másolat-gyűjteményben, képtárban; közművelődésben mértéktartó, de igazi reprezentációban mind olyat, amely egy igazán „nagy nemzetet" megillet. Egy akkoriban harmincmilliósnak hitt országra gondoltak. Mondjuk azt, hogy az évszázados történeti veszteségek kárpótlását keresték vele mohón? Inkább tán a korszerű polgárit: egy útba esik a hajdani Andrássy-út, alatta a kontinens első földalattijával, amelynek a Szépművészeti Múzeum és a Milleneumi emlékmű volt egyik állomása. S ebben az épületben, amely Bécs, Drezda és München előzményeire tekintett, csak megépülése után vagy hatvan évvel teremtődött meg az a gyűjtemény, amely sok tekintetben valóban társa lehet azoknak. A jelzett nyolc évben sorakozott fel a szoborkiállítás. Arányaiban az utóbbi évtizedekben ez növekedett a legdinamikusabban. Különlegessége talán még a képtárnál is nagyobb abban a tekintetben, hogy sokkal kevesebb szobor-gyűjtemény adhat áttekintést az európai szobrászatról, mint képtár a festészetről – s a budapesti a nagyon kevesek közé tartozik. Az egykori közművelődési célokat szol-

gáló gipsz-másolatokat a földszinten kiszorították az eredetiek. A reneszánsz csarnokba ekkor kerültek az olasz festők és a középkori és reneszánsz kútak. A barokk csarnok modern szoboregyüttese, a Modern Külföldi Képtárnak a Régit folytató kiállítása az emeleten, az évente egymást követő kettő–négy grafikai bemutató, a kiteljesedő Antik és Egyiptomi gyűjtemények sokban túltettek még azon is, amelyre az alapítók gondolni mertek. A megvalósulás persze sokban másként öltött formát és tartalmat, de lényegében az alapvető gondolat érvényesült: a nyugati és a klasszikus művészet hazai, példamutató kincstára.

Különös az, hogy ezt az álmot túlteljesítve láthatjuk magunk előtt. A túlteljesítést már nem Pyrker érseknek, az Esterházy-hercegeknek és Pálffy János grófnak, hanem a hazai gyűjtők és a múzeumiak összefogásának – egyáltalán következtes munkájának – lehet köszönni. Ha többnyire igaz is, hogy egy negyvenmilliós ország idegen művekben mindig többet s jobbat tud a magáénak megszerezni, mint egy tízmilliós, – ez a kézenfekvő lehetőség Budapesten itt az ellenkezőjére fordult. A gyűjtemények gyarapítása a tárgyalt nyolc évben is minden erővel folyt; – a Régi Képtár leltárkönyve elsősorban, – de a többi gyűjteményé is tiszteletreméltó dokumentuma ennek a munkának.

Dialektikus kötelezettségem ellen vétenék, ha a tény mögött 1956 és 1963 között az egy emberként álló hazai múzeumi és művészetpolitikát sejtetném. Ezt akkor másirányú elfoglaltsága kötötte le. E téren a múzeumok legfelső irányítása több mint félszegnek mutatkozott. A külföldi kortársak és a közelmúlt évtizedeinek mesterei nem kellett hogy izgassák, a régi művészet külön becsülését pedig igazában nem tudta beleilleszteni a maga programjába. Az akkori művészeti múzeumok hivatali irányítói között senkire sem emlékszem, akinek személyesen köze lett volna nem kortársi alkotásokhoz (igaz, a kortársiakhoz se sok). De nemcsak a minisztériumban – a sajtóban sem jelentkezett olyan kritikus, akinek föltűnt volna az, ami minden közeli és távoli külföldinek revelációt jelentett, – a Szépművészeti jelentősége. Senkiben sem ködlött fel, hogy ezen a helyen ennek a múzeumnak a hivatása megújulhat és az elsősorban északról, keletről és délről idelátogató benne láthatja a nyugati és középeurópai művészettörténet legközelebbi nagy gyűjteményét: hogy nemcsak Magyarországnak, hanem szomszédainak is hasznos művelődési állomásául szolgálhat ez az intézmény. Íme, a Szépművészeti hibernált igaza. Hogy aztán ennek mik lennének a gyakorlati következményei? – arról senki sem nyilatkozott, vagy gondolkodott az épületen kívül.

Egy állandóan a történeti és a mai külföldre tekintő múzeumnak, amely hazai talajon áll és él, nehezebb a kormányzása („managing"-et lenne divatos mondanom), mint egy export-vállalaté, hiszen az előbbi nagy kutatóintézet feladatát is ellátja. Ügyvitel és kutatás pedig egymásra féltékeny tevékenységek. A főigazgatói székben eddig csak kevesek nek sikerült csak félmegoldásban is összeszoktatni őket. A hetedik főigazgató a kevesek közé tartozik. Szíve ügyeire koncentrált és a belső rend fenntartása, megteremtése mellett cikkein kívül aktuálisan egészítette ki a Régi Képtári katalógust és a Barockthemen-t. A múzeum külföldi tekintélye igazán az ő idejében kezdett magasra ívelni. A drezdai–varsói–leningrádi–moszkvai–prágai közös kiállítások is ezekben az években kezdődtek és gondja volt rá, hogy vezetők és katalógusok segítsék a látogatókat a kiállításokban. A szívós belső munka eredménye sokban igazolta az ő magatartását. A csendben alkotóét.

Felvetődhet, hogy igazgatója sorsában osztotta az intézményét, amely társadalmi összefogás és közömbösség, politikai machinációk, egyszer okos felsőbb hivatal, máskor gyenge filiszterek és új ötletek után lihegő művelődési lelkesedés között, kisebbre vonva magát, mint amekkora igazában lenni tudott volna – vagy volt éppen – következetesen dolgozott. Az itthoni mértékkel ez nehezen mérhető. Mint elődei közül főleg Petrovics, ő is a kiválók magánosságára ítéltetett.

Kedves Tanár Úr!

Köszöntésemnek laudatio-nak illene lennie, ha nem tudnám, hogy analizáló kedve leleplezni szerette Fama-t és még Magáról szólni se hallgatta meg; – mindig jobban a szíve szerinti volt Historia. Íratlan szótárában ő, ha jól értem, a művészettörténeti megértés tudománya – s ó, korántsem a tudomány későbbi, akadémikus értelmében, hanem úgy, ahogyan még Sokrates értette: a tudás, gyakorlat és képesség szerint. Olyan, amelyet nem önmagáért művelünk, hanem a tárgyát szeretjük benne, és vele minden igyekezetünk csupán arra való, hogy közelebb jussunk hozzá, az egyszer megrajzolt képhez, amely nem változik már se alkotója, sem a mi számunkra többé – örök, de majdnem minden megszokott és múló emberi mozzanata születésének földeríthető – és mint ilyen minél inkább ismerős, annál inkább a mienk. A felismerés örömével tehát aligha mérkőzhet az elismerésé – az előbbi ugyanis éppen a mesterségünkkel együttjáró ajándék. Amit érte teszünk, se a köznapok megszokásával se kitüntetésekkel nem tehető mérlegre. Kis mozzanatokból is következtetnék arra, hogy nemcsak a dolgoknak, hanem a cselekedeteknek is van „ideája" valahol és jó lenne ezeket legalább körülírni valahogy.

A Múzeumban szokássá vált, hogy a dolgozók ne csak szellemi szülötteiket, hanem csemetéiket is elhozzák bemutatni a Főigazgatónak. Ha egy gyerek lábraállt, első totyogó útjai egyikén szülőjével a Múzeumban jelentkezett s ott az igazgatói szobában mindig remekül értő és társalkodó baráti fogadtatásra talált. E „Darbringung"-oknak tartalma volt: egy soha meg nem történt, csak mindig megkapottnak tudott kézrátétel, – a jó reménységé, kicsit a védelem alá helyezésé.

Emlékezem arra is, hogy 1960-ban leningrádi kollégáink mennyire érdeklődtek Tanár Úr iránt, hiszen korábbi odalátogatása alkalmával találkozott velük. Hogy olyan kedvesen fogadtak bennünket, nagyrészt tán e korábbi lelkesedésükből is fakadt. Számukra akkor Budapest, a Múzeum Tanár Úr személyében csúcsosodott ki, láthatóvá lett, olyannyira megszemélyesült, mint amikor egy legbecsültebb szerző messziről érkezve maga áll a zenekar előtt. Nem tudhatták, hogy vendégük a háború után külföldön másutt nem utazott s hogy külföldiek személyesen nagyon kevesen ismerik.

Giorgione bécsi képének értelmét, amelyet mégiscsak Tanár Úr negyven évvel ezelőtti cikke nyomán ismerünk az egyiptomiakat az asztronómiára tanító Ábrahámról, vagy Bosch képének Saturnus-ivadékát – húsz évvel ezelőtti igazságos fölismerése szerint – úgy élnek most itt és ott, mint két különféle sors hordozói. Eltekintve attól, hogy éppen egykorúak, hadd tartsam úgy, hogy e sorsok közül nem a saturnusi, hanem a biblikusnak egy darabja jutott osztályrészünknek. Nem hiszek a nehéz csillagzatoknak és vizsgál-

va őket, választani szeretnék. Az Ünnepelt tudhatja, hogy szívesebben hallgatom őt, ha pátriárka bármely helyen s a nyílt ég alatt, mintsem baljós képpel kóboroljak egy rossz kutya előtt. Visszaszámítva tehát az idő futását egy jóslat lehetősége merül föl bennem, nemcsak előre az időben, hanem visszafelé. Ilyen jóslat, ha elhangzott is, tán nyolc évtizeddel ezelőtt, elmerülhetett s ha közben bukkant volna föl, meghallotta volna? Annyira újnak számít tehát s itt az ideje, hogy mondjam, hogy jóslat ez is, ha a sorsot illeti, és a jövő igazolni fogja: Tanár Úr szerencsés. Amennyire emlékszem, megjelent és csak leírt írásaiban is meg-meg említette ezt a jelzőt, rendesen kedvező helyzetre, egymásnak megfelelő tények fölbukkanására alkalmazva azt: a felismerés e szótár szerint szerencsés, a félreismerés pedig „nem éppen szerencsés". Amikor nyolcvanadik születésnapján az előbbi jelzőt említem, a keresett és megtalált, a helyükre tett tényekre, a rendre gondolok, amely életét és munkáját alkotja és roppant távlatokban körülveszi: azokra a kis és nagy szerepekre, amelyeknek mindig a helyén úgy megfelelt. Azt kell hinnem, a Fatum félt a rendszerességnek és világosságnak ettől a körétől s ha környékezte is, nem tört, nem zavar bele. Mint a Képtár rendje, áll; – hova nem jött katona turbare circulos. Nem akadt ilyen. Helyette magas, ősz hajú, különösen vonzó vendég jelentkezett.

Az 1965-ös budapesti nemzetközi reneszánsz konferenciára sok résztvevő jött. A nagyok közül Herbert von Einem is, aki akkor a Nemzetközi Művészettörténész Bizottság elnöki tisztjét is betöltötte. Kortársa Tanár Úrnak. Hazájában a szeretetteljes tekintély hasonló légkörével, mint a Szépművészeti Múzeum nemrég nyugdíjba vonult főigazgatójáé. Persze hogy régóta tudtak egymásról, s mit írt és tett a másik, mindegyikük ismerte, becsülte, – de látni sohase látták egymást. Az Elnök számára eljött az alkalom. Von Einem prof. kérésére – közvetítés útján – találkozót tűztek ki másnap délelőttre. A Régi Képtár első termébe. Ez amint tudott, az első emeleten van és a reneszánsz csarnokból lehet odajutni.

Von Einem prof. pontosan érkezett. A Dózsa György úti bejáraton jött be. Könnyű kabátját itt levetette és az esernyőjével a könyvtárban hagyta. Szolíd világosszürke öltönyt viselt, és finom meghajlással lépett be előttem a csörömpölős üvegű ajtón a folyósóra. Ide a XVI. századi olasz freskókat tette a Tanár Úr és előttük sietve vonultunk el. Ma sincs ott jó világítás és itt mindenki átsiet. Úgy rémlik, a lift éppen működött, csak várnunk kellett rá egy kicsit. Hogy gyakran bejár-e Tanár Úr a Múzeumba mostanság, meg hogy előad-e az egyetemen, lesz-e új kiadása a könyvének – erről esett szó. Még a régi teherlift volt, életében annyi úttal, hogy összeadva őket, pályáját az égig számíthatná, – apró lökésekkel húzta a magasba az embert. Néha súrlódásokat hallatott, ahogy följebb s átjutott egy-egy szakaszon, sóhajtva is bizonyítva a tényt, hogy emelkedünk. Pedig egyetlen emelet, de múzeumi magasság az, és majdnem háromnak felel meg a mai lakóházaké mellett – itt már csendesen utaztunk. Kiléptünk balra a folyosóra, ahol Snyders katonái kártyáznak és odább, hol Albert Cuyp Családja áll, mutatva, hogy a belső termekben a holland mestereket találhatni, – egy fordulat Luca Giordano Menekülő Szentcsaládja előtt, amely után Guercino Krisztus ostorozása következik, mert itt az olaszok előtt vagyunk, – „Ugye, nem késtünk? mert nagyon sajnálnám" – tovább és lassítva, hiszen már csak egyetlen ajtó maradt (mellette megint Luca Giordano: A lefegyverzett igazságosság, – a Csalás (báránybőrbe öltözött szatír) és a Szerelem (Amor) le-

fegyverzik az Igazságosság nőalakját s megölik az igazságszolgáltatás gyorsaságát jelképező struccmadarat. Az Igazságosság szeméről leoldott kendővel (pártatlanságának jele) lebegő gyermekalak játszik, s az ítélethozatalban a külső látszat lesz a döntő (tükör és álarc). Vászon, olaj 168 X 286 cm. – Gr. Pálffy János hagyománya a pozsonyi palotából" – mondja róla az 1954-es katalógus – kinyitom az óriás ajtószárnyat – „Megérkeztünk!" – von Einem prof. belép.

Úgy szemre egyforma magasak, ezüstösen őszek, beszédes szeműek, csak Tanár Úr éppen fekete, ünnepi ruhában van és a fényt balról kapja, ahogy megfordult és előrelép a Keresztelő Szent János prédikációja-predella felől. Mennyire egymáshoz hasonló meghajlás, kézfogás – finom, devocionális és derűs. Egy pillanatra a találkozás villanófényszerű csúcsa; üdvözletként szembepillantanak:

– Igazán nagy öröm számomra, Főigazgató Úr, hogy most és itt találkozhatom Önnel!

– Isten hozta Professzor Úr! Én is nagyon örvendek. Remélem jól érzi magát Magyarországon?

– Köszönöm, remekül! De hogy van Ön? Bizonyára dolgozik és ebben a környezetben ezt örömmel is teheti?

– Ó, persze. Kedves a kérdése, – hát jól vagyok. És hogy én is megkérdezzem: Ön is elmondhatja magáról ezt?

– Köszönöm, igen, s talán nem is utoljára jöhettem ide, az Ön hazájába...

– Mindig szívesen látnám itt Önt, Professzor Úr...

– Én is Önt, ha hozzánk jönne...

– Aligha már...

– És azért jöttem, hogy szívből kívánjak Önnek és kedves Családjának a munkájához meg minden dolgához békés éveket, egészséget, jó kedvet, erőt.

– Ugyanennyire szívből viszonzom azt Önnek kedves Professzor Úr.

– Kedves Főigazgató Úr! Fogadja még egyszer jókívánságaimat abban a reményben, hogy ismét láthatjuk egymást.

– Igazán kedves Öntől, Professzor Úr. Reméljük a legjobbakat és sok sikert, jó munkát kívánok Önnek.

– A viszontlátásra!

– Viszontlátásra.

Kezet fogtak és elváltak egymástól. Az ajtót becsuktam magunk mögött és von Einem Prof.-fal levonultunk.

Születésnapján most jó tízennégy év múlva lift helyett a lépcsőn sokadmagammal visszamegyek Tanár Úrhoz megismételni von Einem Professzor úr el nem évülő jókívánságait.

fegyverzik az Igazságosság nőalakját s megölik az igazságszolgáltatás gyorsaságát jelképező struccmadarat. Az Igazságosság szeméről leoldott kendővel (pártatlanságának jele) lebegő gyermekalak játszik, s az ítélethozatalban a külső látszat lesz a döntő (tükör és álarc). Vászon, olaj 168 X 286 cm. – Gr. Pálffy János hagyománya a pozsonyi palotából" – mondja róla az 1954-es katalógus – kinyitom az óriás ajtószárnyat – „Megérkeztünk!" – von Einem prof. belép.

Úgy szemre egyforma magasak, ezüstösen őszek, beszédes szeműek, csak Tanár Úr éppen fekete, ünnepi ruhában van és a fényt balról kapja, ahogy megfordult és előrelép a Keresztelő Szent János prédikációja-predella felől. Mennyire egymáshoz hasonló meghajlás, kézfogás – finom, devocionális és derűs. Egy pillanatra a találkozás villanófényszerű csúcsa; üdvözletként szembepillantanak:

– Igazán nagy öröm számomra, Főigazgató Úr, hogy most és itt találkozhatom Önnel!

– Isten hozta Professzor Úr! Én is nagyon örvendek. Remélem jól érzi magát Magyarországon?

– Köszönöm, remekül! De hogy van Ön? Bizonyára dolgozik és ebben a környezetben ezt örömmel is teheti?

– Ó, persze. Kedves a kérdése, – hát jól vagyok. És hogy én is megkérdezzem: Ön is elmondhatja magáról ezt?

– Köszönöm, igen, s talán nem is utoljára jöhettem ide, az Ön hazájába...

– Mindig szívesen látnám itt Önt, Professzor Úr...

– Én is Önt, ha hozzánk jönne...

– Aligha már...

– És azért jöttem, hogy szívből kívánjak Önnek és kedves Családjának a munkájához meg minden dolgához békés éveket, egészséget, jó kedvet, erőt.

– Ugyanennyire szívből viszonzom azt Önnek kedves Professzor Úr.

– Kedves Főigazgató Úr! Fogadja még egyszer jókívánságaimat abban a reményben, hogy ismét láthatjuk egymást.

– Igazán kedves Öntől, Professzor Úr. Reméljük a legjobbakat és sok sikert, jó munkát kívánok Önnek.

– A viszontlátásra!

– Viszontlátásra.

Kezet fogtak és elváltak egymástól. Az ajtót becsuktam magunk mögött és von Einem Prof.-fal levonultunk.

Születésnapján most jó tízennégy év múlva lift helyett a lépcsőn sokadmagammal visszamegyek Tanár Úrhoz megismételni von Einem Professzor úr el nem évülő jókívánságait.

va őket, választani szeretnék. Az Ünnepelt tudhatja, hogy szívesebben hallgatom őt, ha pátriárka bármely helyen s a nyílt ég alatt, mintsem baljós képpel kóboroljak egy rossz kutya előtt. Visszaszámítva tehát az idő futását egy jóslat lehetősége merül föl bennem, nemcsak előre az időben, hanem visszafelé. Ilyen jóslat, ha elhangzott is, tán nyolc évtizeddel ezelőtt, elmerülhetett s ha közben bukkant volna föl, meghallotta volna? Annyira újnak számít tehát s itt az ideje, hogy mondjam, hogy jóslat ez is, ha a sorsot illeti, és a jövő igazolni fogja: Tanár Úr szerencsés. Amennyire emlékszem, megjelent és csak leírt írásaiban is meg-meg említette ezt a jelzőt, rendesen kedvező helyzetre, egymásnak megfelelő tények fölbukkanására alkalmazva azt: a felismerés e szótár szerint szerencsés, a félreismerés pedig „nem éppen szerencsés". Amikor nyolcvanadik születésnapján az előbbi jelzőt említem, a keresett és megtalált, a helyükre tett tényekre, a rendre gondolok, amely életét és munkáját alkotja és roppant távlatokban körülveszi: azokra a kis és nagy szerepekre, amelyeknek mindig a helyén úgy megfelelt. Azt kell hinnem, a Fatum félt a rendszerességnek és világosságnak ettől a körétől s ha környékezte is, nem tört, nem zavar bele. Mint a Képtár rendje, áll; – hova nem jött katona turbare circulos. Nem akadt ilyen. Helyette magas, ősz hajú, különösen vonzó vendég jelentkezett.

Az 1965-ös budapesti nemzetközi reneszánsz konferenciára sok résztvevő jött. A nagyok közül Herbert von Einem is, aki akkor a Nemzetközi Művészettörténész Bizottság elnöki tisztjét is betöltötte. Kortársa Tanár Úrnak. Hazájában a szeretetteljes tekintély hasonló légkörével, mint a Szépművészeti Múzeum nemrég nyugdíjba vonult főigazgatójáé. Persze hogy régóta tudtak egymásról, s mit írt és tett a másik, mindegyikük ismerte, becsülte, – de látni sohase látták egymást. Az Elnök számára eljött az alkalom. Von Einem prof. kérésére – közvetítés útján – találkozót tűztek ki másnap délelőttre. A Régi Képtár első termébe. Ez amint tudott, az első emeleten van és a reneszánsz csarnokból lehet odajutni.

Von Einem prof. pontosan érkezett. A Dózsa György úti bejáraton jött be. Könnyű kabátját itt levetette és az esernyőjével a könyvtárban hagyta. Szolíd világosszürke öltönyt viselt, és finom meghajlással lépett be előttem a csörömpölős üvegű ajtón a folyósóra. Ide a XVI. századi olasz freskókat tette a Tanár Úr és előttük sietve vonultunk el. Ma sincs ott jó világítás és itt mindenki átsiet. Úgy rémlik, a lift éppen működött, csak várnunk kellett rá egy kicsit. Hogy gyakran bejár-e Tanár Úr a Múzeumba mostanság, meg hogy előad-e az egyetemen, lesz-e új kiadása a könyvének – erről esett szó. Még a régi teherlift volt, életében annyi úttal, hogy összeadva őket, pályáját az égig számíthatná, – apró lökésekkel húzta a magasba az embert. Néha súrlódásokat hallatott, ahogy följebb s átjutott egy-egy szakaszon, sóhajtva is bizonyítva a tényt, hogy emelkedünk. Pedig egyetlen emelet, de múzeumi magasság az, és majdnem háromnak felel meg a mai lakóházaké mellett – itt már csendesen utaztunk. Kiléptünk balra a folyosóra, ahol Snyders katonái kártyáznak és odább, hol Albert Cuyp Családja áll, mutatva, hogy a belső termekben a holland mestereket találhatni, – egy fordulat Luca Giordano Menekülő Szentcsaládja előtt, amely után Guercino Krisztus ostorozása következik, mert itt az olaszok előtt vagyunk, – „Ugye, nem késtünk? mert nagyon sajnálnám" – tovább és lassítva, hiszen már csak egyetlen ajtó maradt (mellette megint Luca Giordano: A lefegyverzett igazságosság, – a Csalás (báránybőrbe öltözött szatír) és a Szerelem (Amor) le-

Felvetődhet, hogy igazgatója sorsában osztotta az intézményét, amely társadalmi összefogás és közömbösség, politikai machinációk, egyszer okos felsőbb hivatal, máskor gyenge filiszterek és új ötletek után lihegő művelődési lelkesedés között, kisebbre vonva magát, mint amekkora igazában lenni tudott volna – vagy volt éppen – következetesen dolgozott. Az itthoni mértékkel ez nehezen mérhető. Mint elődei közül főleg Petrovics, ő is a kiválók magánosságára ítéltetett.

Kedves Tanár Úr!

Köszöntésemnek laudatio-nak illene lennie, ha nem tudnám, hogy analizáló kedve leleplezni szerette Fama-t és még Magáról szólni se hallgatta meg; – mindig jobban a szíve szerinti volt Historia. Íratlan szótárában ő, ha jól értem, a művészettörténeti megértés tudománya – s ó, korántsem a tudomány későbbi, akadémikus értelmében, hanem úgy, ahogyan még Sokrates értette: a tudás, gyakorlat és képesség szerint. Olyan, amelyet nem önmagáért művelünk, hanem a tárgyát szeretjük benne, és vele minden igyekezetünk csupán arra való, hogy közelebb jussunk hozzá, az egyszer megrajzolt képhez, amely nem változik már se alkotója, sem a mi számunkra többé – örök, de majdnem minden megszokott és múló emberi mozzanata születésének földeríthető – és mint ilyen minél inkább ismerős, annál inkább a mienk. A felismerés örömével tehát aligha mérkőzhet az elismerésé – az előbbi ugyanis éppen a mesterségünkkel együttjáró ajándék. Amit érte teszünk, se a köznapok megszokásával se kitüntetésekkel nem tehető mérlegre. Kis mozzanatokból is következtetnék arra, hogy nemcsak a dolgoknak, hanem a cselekedeteknek is van „ideája" valahol és jó lenne ezeket legalább körülírni valahogy.

A Múzeumban szokássá vált, hogy a dolgozók ne csak szellemi szülötteiket, hanem csemetéiket is elhozzák bemutatni a Főigazgatónak. Ha egy gyerek lábraállt, első totyogó útjai egyikén szülőjével a Múzeumban jelentkezett s ott az igazgatói szobában mindig remekül értő és társalkodó baráti fogadtatásra talált. E „Darbringung"-oknak tartalma volt: egy soha meg nem történt, csak mindig megkapottnak tudott kézrátétel, – a jó remenységé, kicsit a védelem alá helyezésé.

Emlékezem arra is, hogy 1960-ban leningrádi kollégáink mennyire érdeklődtek Tanár Úr iránt, hiszen korábbi odalátogatása alkalmával találkozott velük. Hogy olyan kedvesen fogadtak bennünket, nagyrészt tán e korábbi lelkesedésükből is fakadt. Számukra akkor Budapest, a Múzeum Tanár Úr személyében csúcsosodott ki, láthatóvá lett, olyannyira megszemélyesült, mint amikor egy legbecsültebb szerző messziről érkezve maga áll a zenekar előtt. Nem tudhatták, hogy vendégük a háború után külföldön másutt nem utazott s hogy külföldiek személyesen nagyon kevesen ismerik.

Giorgione bécsi képének értelmét, amelyet mégiscsak Tanár Úr negyven évvel ezelőtti cikke nyomán ismerünk az egyiptomiakat az asztronómiára tanító Ábrahámról, vagy Bosch képének Saturnus-ivadékát – húsz évvel ezelőtti igazságos fölismerése szerint – úgy élnek most itt és ott, mint két különféle sors hordozói. Eltekintve attól, hogy éppen egykorúak, hadd tartsam úgy, hogy e sorsok közül nem a saturnusi, hanem a biblikusnak egy darabja jutott osztályrészünknek. Nem hiszek a nehéz csillagzatoknak és vizsgál-

gáló gipsz-másolatokat a földszinten kiszorították az eredetiek. A reneszánsz csarnokba ekkor kerültek az olasz festők és a középkori és reneszánsz kútak. A barokk csarnok modern szoboregyüttese, a Modern Külföldi Képtárnak a Régit folytató kiállítása az emeleten, az évente egymást követő kettő–négy grafikai bemutató, a kiteljesedő Antik és Egyiptomi gyűjtemények sokban túltettek még azon is, amelyre az alapítók gondolni mertek. A megvalósulás persze sokban másként öltött formát és tartalmat, de lényegében az alapvető gondolat érvényesült: a nyugati és a klasszikus művészet hazai, példamutató kincstára.

Különös az, hogy ezt az álmot túlteljesítve láthatjuk magunk előtt. A túlteljesítést már nem Pyrker érseknek, az Esterházy-hercegeknek és Pálffy János grófnak, hanem a hazai gyűjtők és a múzeumiak összefogásának – egyáltalán következtes munkájának – lehet köszönni. Ha többnyire igaz is, hogy egy negyvenmilliós ország idegen művekben mindig többet s jobbat tud a magáénak megszerezni, mint egy tízmilliós, – ez a kézenfekvő lehetőség Budapesten itt az ellenkezőjére fordult. A gyűjtemények gyarapítása a tárgyalt nyolc évben is minden erővel folyt; – a Régi Képtár leltárkönyve elsősorban, – de a többi gyűjteményé is tiszteletreméltó dokumentuma ennek a munkának.

Dialektikus kötelezettségem ellen vétenék, ha a tény mögött 1956 és 1963 között az egy emberként álló hazai múzeumi és művészetpolitikát sejtetném. Ezt akkor másirányú elfoglaltsága kötötte le. E téren a múzeumok legfelső irányítása több mint félszegnek mutatkozott. A külföldi kortársak és a közelmúlt évtizedeinek mesterei nem kellett hogy izgassák, a régi művészet külön becsülését pedig igazában nem tudta beleilleszteni a maga programjába. Az akkori művészeti múzeumok hivatali irányítói között senkire sem emlékszem, akinek személyesen köze lett volna nem kortársi alkotásokhoz (igaz, a kortársiakhoz se sok). De nemcsak a minisztériumban – a sajtóban sem jelentkezett olyan kritikus, akinek föltűnt volna az, ami minden közeli és távoli külföldinek revelációt jelentett, – a Szépművészeti jelentősége. Senkiben sem ködlött fel, hogy ezen a helyen ennek a múzeumnak a hivatása megújulhat és az elsősorban északról, keletről és délről idelátogató benne láthatja a nyugati és középeurópai művészettörténet legközelebbi nagy gyűjteményét: hogy nemcsak Magyarországnak, hanem szomszédainak is hasznos művelődési állomásául szolgálhat ez az intézmény. Íme, a Szépművészeti hibernált igaza. Hogy aztán ennek mik lennének a gyakorlati következményei? – arról senki sem nyilatkozott, vagy gondolkodott az épületen kívül.

Egy állandóan a történeti és a mai külföldre tekintő múzeumnak, amely hazai talajon áll és él, nehezebb a kormányzása („managing"-et lenne divatos mondanom), mint egy export-vállalaté, hiszen az előbbi nagy kutatóintézet feladatát is ellátja. Ügyvitel és kutatás pedig egymásra féltékeny tevékenységek. A főigazgatói székben eddig csak kevesek sikerült csak félmegoldásban is összeszoktatni őket. A hetedik főigazgató a kevesek közé tartozik. Szíve ügyeire koncentrált és a belső rend fenntartása, megteremtése mellett cikkein kívül aktuálisan egészítette ki a Régi Képtári katalógust és a Barockthemen-t. A múzeum külföldi tekintélye igazán az ő idejében kezdett magasra ívelni. A drezdai–varsói–leningrádi–moszkvai–prágai közös kiállítások is ezekben az években kezdődtek és gondja volt rá, hogy vezetők és katalógusok segítsék a látogatókat a kiállításokban. A szívós belső munka eredménye sokban igazolta az ő magatartását. A csendben alkotóét.

zikönyveiket. Vajon lesz-e még olyan magyar művészettörténész, aki hasonlóan átfogó érdekű és hasznú munkával fog egyszer jelentkezni az egyetemes művészettörténetben? Mint főigazgató szívén viselte a Szépművészeti Múzeum Közleményei, a francia és magyar nyelvű Bulletin megjelentetését és tudományos igényességét. Maga is szívesen írt benne; a „Bulletin-cikk" műfajában kis tanulmányremekeket, mint „Az északi elem L. Lotto műveiben", vagy „A festett légy mint talizmán" – munkái, hogy a korábban említetteket ne ismételjük. A Genthontól elindított, aztán évekre megszakadt és Redőtől újra folytattatott közlemények a legszerencsésebb hazai múzeumi tudományos kiadványok, amelyekkel a hazai múzeumi munka a külföldihez a legközvetlenebbül kapcsolódik.

A nyolc év, amelyet a múzeum élén töltött, emlékezetes korszak volt annak életében. A nagy gyűjtemények gazdái akkor kortársai voltak: Balogh Jolán a régi szobor-, Genthon István a Modern gyűjteményt, Fenyő Iván a Grafikai Osztályt vezette. S mert a múzeumisták makacs munkaerők, az akkori középgeneráció is különösen sokat teljesített és hosszú gyűjteménybeli pályafutást ígért: a szakembereket nézve hivatala megbízható, sőt nagy együttesre tekinthetett; a restaurátorokon át le a műhelyekig, ahol „a régi bútorok" szolgáltak még, ha a hatvanas évek elejétől e mechanizmusban, – a műhelyek és műtermek zörejében jelentkezett is már némi csikorgás. Az évi jelentések a Bulletin-ben röviden beszámoltak minden év eseményeiről; hogy 1956 és 1963 között a látogatottság jóval több mint kétszeresére emelkedett (ma az 1956-osnak több mint a háromszorosa); az időszaki kiállításokról, a kiadványokról, vezetőkről, előadásokról és a fontosabb tudományos munkákról. De mindezek mögött az adatok mögött mi történt igazában a Szépművészeti Múzeumban?

Megvalósult a múlt-századi és a század eleji magyar művelődés-politikának egyik – közel fantasztikus – elképzelése. Elkésve és akkor, amikor ez az elképzelés a korábbi formájában éppen nem számított. Nem minden igazság időszerű mindig – és a Szépművészetié az éppen hibernáltak közé tartozott.

Az elképzelés fantasztikumát a világvárosi rangra törekvő Budapest, a Béccsel mérkőzni kívánó metropolis és a történeti Magyarország képzelt egysége fűtötte. A nagy országokat kitüntető műgyűjtemény vágyképe lebegett a múzeumalapítók szeme előtt s nagyot akartak – épületben, didaktikus másolat-gyűjteményben, képtárban; közművelődésben mértéktartó, de igazi reprezentációban mind olyat, amely egy igazán „nagy nemzetet" megillet. Egy akkoriban harmincmilliósnak hitt országra gondoltak. Mondjuk azt, hogy az évszázados történeti veszteségek kárpótlását keresték vele mohón? Inkább tán a korszerű polgárit: egy útba esik a hajdani Andrássy-út, alatta a kontinens első földalattijával, amelynek a Szépművészeti Múzeum és a Milleneumi emlékmű volt egyik állomása. S ebben az épületben, amely Bécs, Drezda és München előzményeire tekintett, csak megépülése után vagy hatvan évvel teremtődött meg az a gyűjtemény, amely sok tekintetben valóban társa lehet azoknak. A jelzett nyolc évben sorakozott fel a szoborkiállítás. Arányaiban az utóbbi évtizedekben ez növekedett a legdinamikusabban. Különlegessége talán még a képtárnál is nagyobb abban a tekintetben, hogy sokkal kevesebb szobor-gyűjtemény adhat áttekintést az európai szobrászatról, mint képtár a festészetről – s a budapesti a nagyon kevesek közé tartozik. Az egykori közművelődési célokat szol-

előkelően ironikus is. Éppen későbbi (és magyarul egyáltalán megjelent) cikkeinek gondolat-fonásában, gördülően szép magyar stílusában, tisztán szóló közvetlenségében remek értekező.

Persze a liget felé néző földszinti sarokszobába dolgozni visszavonult kutatónak is voltak és ma is vannak különleges vonzódásai. Személyiek. Négyszemközti szó szerint azok, akikkel jó sorsa munkája közben hozta össze. Egy-egy művük föltálalásával valahogy ő is bebocsátást nyert hozzájuk és utóéletük folytatója lett. Éppen azok, akiket vonzó, kedves egyéniségéknek ismert saját koruk és így a művészettörténet is. Akik a világgal harmóniában és környezetük megértő becsülésében éltek: Lorenzo Lotto, Domenico Feti, Giuseppe Maria Crespi vagy éppen a Rómában oly kedvelt Wolfgang Heimbach. Ne vegyem-e melléjük ugyanezen az alapon Albrecht Altdorfert vagy éppen Franz Anton Maulbertschet? Szóban nem tettem akkor, most írásban pótlom. Egy másik mulasztásomat már úgysem tehetem jóvá. Ennek a szobának egy szekrényét, a Thoroczkai Wigand-tervezte eredeti múzeumi berendezés egyik darabját, amely egy évtizeddel előzte meg a Bauhaus vívmányait, – s átvészelte a háborút – később engedtem átalakítatni. Pedig a katalógus munkálataiban ez a darab – ha ritkán is – a szoba gazdájának használatában volt.

A Régi Képtárat ugyanis jó negyven éve tudományos teljességében a magyarul, 1937-ben, 1954-ben, majd németül 1967-ben megjelent „Pigler-katalógusokból" ismeri a világ. A Szépművészeti hagyománya szerint a tudományos katalógusokat általában a gyűjtemények vezetői állították össze. A sort még Pulszky Károly kezdte, Hoffmann Edit a grafikai gyűjteményben folytatta, s csak halála akadályozta a befejezésében; aztán Radocsay Dénes a régi magyar, Balogh Jolán a régi szobor-gyűjteménnyel, az antik osztályon pedig Szilágyi János György végezték ezt a munkát. Minden múzeológus és művészettörténész tudja, hogy bármilyen gyűjteménnyel kapcsolatban ez a legfontosabb tudományos feladat; nélküle se kiállítás, se közhasznú szolgálat nincsen. Tudjuk, hogy az 1954-es és az 1967-es katalógusok akkoriban pontosságuk és teljességük tekintetében megelőzték a szomszédos országok gyűjtemény-katalógusait, sőt sok kisebb és nagyobb képtár új catalogue raisonné-ját is. Az ilyen katalógusok összeállításához nem elég a mesterek és nem elég a művek becsülése, hanem a gyűjtemény egészének különleges szeretete kívántatik. Az elfogultság a katalógus-munka szükséges motívuma; csak éppen szigorára nem lehet hatással. A Régi Képtár katalógusai kiállták ezt a nemzetközi próbát.

Még a jubileumi, az 1956-os évben jelent meg a Barockthemen első kiadása, amelyről szerzőjét Los Angelestől Leningrádig és Dél-Amerikától Melbourne-ig ismerik. Ez a roppant ikonográfiai katalógus azóta a legközhasznúbb kézikönyvek egyikévé vált. Második kiadása, a háromkötetes, ma és mindig a legtöbbet használt segítőként áll a múzeumok, gyűjtők és könyvtárak kiemelt polcain. Ha úgy tetszik, közel három évszázad európai festészetének (és jórészt szobrászatának és grafikai műveinek) tárgyi katalógusával szolgált benne szerzője. Ahogy a budapesti Régi Képtárnak nyugdíjazásáig ő volt a felelőse, tárgyi-ábrázolási tekintetben e művével ideális értelemben ő lett minden barokk ábrázolás és műkincs rendszerezője és gazdája. Az összegezéssel a nagy ikonográfiai összefoglalók között az elsőkkel lépett fel. A tőle számított évtizedben adják ki Louis Reau, Hans Aurenhammer, George Kaftal, Engelbert Kirschbaum más-más területű és rendszerű ké-

vassuk, úgy érezzük, mindössze rendezi a dolgokat. Az összetartozó tények összekerülnek, az ismeretlen művek pedig egyszerre a maguk és koruk nyelvén szólnak, valami kristálytiszta artikulációban. Nem művészet-irodalmi stílus ez, hanem logika, melyet érzékeny szellemesség és sohase látványos (sok szerzőnél ez káprázatossá tevődne) ismeret tesz ki. A hazai tudomány-történetben egyszer fölmerülhet, honnan van az, hogy Pigler Andor (vele talán csak Hoffmann Edit, aki különben az esszé mestere is volt) a modern ikonográfia és ikonológia szigorú gondolkodásának, szellemi puritánságának úttörője lett, – amikor a hazai művészettörténet „stílusa", – egyáltalán gondolkodási formái – másfélék voltak. Nem valami stílusról szólok, hanem gondolkodásról – hiszen még az irodalmi stílus is csak következménye ennek. Nem volt ilyenre ösztönző a budapesti egyetem egyik tanszéke sem s a hazai szaktudomány annyi – kitűnő – alakjának tudományát kísérte (ha még annyira is vonzó) akaratlan „szépítő" elfogultság, – amit öntudatlanul is irodalmi többlettel kellett pótolnia, ha ismert történeti tény nem volt elég hozzá. Az említett tanulmányok teljesen mások. Szellemük a húszas-harmincas években külföldön kiteljesedő ikonográfiai kutatásoké, amelyek a hazai művészettörténetben csak jóval később hatottak. A Szépművészeti Múzeum mint gyűjtemény és tudományos műhely toronynak bizonyult, ahonnan az egész világot átlátni? Ez nagyon meglehet. Ahogy pontosan ötven évvel ezelőtt a Magyar Művészetben a barokk ikonográfia nemzetközi szinten is (elsősorban éppen a világi és az irodalmi témák terén) úttörő programadása fölsejlett „A barokk tárgyválasztás és formanyelv" után a „Valerius Maximus és az újkori képzőművészetek"-ben (1934, Petrovics Emlékkönyv) vagy a „Sokrates in den Kunst der Neuzeit"-ban (1938) megmutatkozott, abból kitűnt, hogy évszázadok festői termését együttlátva új elvű és módszerű rendszerezés következhet el. A későbbi Barockthemen vetette meg az új rend alapját. S ahogy sok méltatója látta, igaz, hogy a Barockthemen – ezer ábrázolási tárgyának pontos feltérképezésével – óriási rendszerbefoglalás, méghozzá a legnagyobb minden más mellett. Nem külső, esztétikai, logikai vagy ideológiai alapú, hanem pusztán a művészetörténeti tények áttekinthető rendszerezése. Úgy méghozzá, hogy e tények éppen a Szerző megállapításai alapján váltak egyáltalán értékelhető történeti tényekké. Aki írta, e rendszer lehető teljesebbé tételén inkább dolgozott, mint a maga számára gyorsabban hasznosítható részletfestéseken. A Barockthemen azért csak bizonyos tekintetben torzó. Szerzője egyszer „tragikus műnek" nevezte, pedig csak egyik aspektusában az. Abban, hogy szinte végtelen sokaságú tárgya közül szerzője nem írt meg még többet olyan történeti tanulmányban, mint amilyenben számosat megírt. Ezt már a mű előszavában maga is előrebocsátotta. De a Barockthemen mai célja, formája nem ez, haszna, érdeme sem és nem ebben nyilvánul meg legjobban a vázolt művészettörténeti magatartás sajátossága, – hanem a megírt tanulmányokban. Az idézésekben nem kell ismétlésekhez nyúlnom: a „Portraying the Dead" (1957-ben, főigazgatóságának második évében jelent meg), a különös téma útján műfajban, szokásokban, magatartásban, hiedelemben olyan kört vont a festészeti és grafikai alkotások terén, amely így a nagy – ebben az értelemben – „művészet" földrajzi fölfedezésekhez hasonló. A tárgyi pontosságnak ebben az esztétikai értékű keresésében ő egy tudományos és szellemes műértő magatartásra ad példát; – amely látszólag szinte személytelen, csak rendezői gesztusaiban, értekező megjegyzéseiben érezhetően gyönyörködő, kritikus, sőt

kal és talán kissé kedve ellenére, de a hellyel küzdve (még legalább két terem kellett volna hozzá és nem volt) aránylag kevesebbet mutatott az olasz barokkból. A legegyszerűbb látogató számára is jól áttekinthetővé tette a kiállítást. Aki végigjárja – hiszen kis változtatásokkal, bővítésekkel ma is áll még – annak a legjobb áttekintést nyújtja két évszázad európai festészetéről: könnyen követhetően, sehol se fárasztóan. Mert otthona volt a képtár – elődje és sokban példája, Petrovics Elek még a múzeumban is lakott – ismerte részleteit és bennük is élt: tudta, melyik fal kap több fényt, és melyek a fő helyek, az átlagosak és a kevésbé érdemesek. „A műveknek meg kell találniuk a helyüket" – mondta. A felülvilágítós termeket és a kabinetteket Schikedanz a természetes fény napi járásának megfelelően tervezte. A rendezés ehhez igazodott és általában az épülethez, amelynek értékeit a Rendező következetesen érvényesítette. Ennek megfelelően ügyelt a keretekre: az Esterházy-képtár empire kereteit, az ökörszemeseket, a Pyrker-féle egyszerű profilú aranykereteket, a barokkban a brüsszelieket kedvelte s mindezzel bizonyos klasszicizáló összhatásnak engedett, amely a házhoz alkalmazkodott. Az olasz reneszánsz hagyományos és reprezentatív megbecsülésével és a modern, de szigorúan képtári jelleg megőrzésével különben is klasszikus, választékos és csendesen előkelő hatásra törekedett. A főműveket mindig együttesbe állítva, és csak finoman emelte ki. Néha csak azzal, hogy a mellette felkiáltójelszerű hosszabb táblákat kissé távolabb állította ki tőle, mint a Dürer-képmás esetében; – így a kis kép érezhető főművé lett a teremben. A falak egykori brokát borításának persze már rég nyoma sem volt, de ennek szellemes modern változatát a Főigazgató különféle árnyalatú és színű festéssel teremtette meg. Ehhez persze a festéskor állandóan ott kellett lennie, a megszáradt próbákat ellenőriznie és módosítania. Mivel a kiállítást is csak ő csinálta egyedül, Pálmai és Pap bácsik segítségével és még egy beosztottja futkározó jelenlétében – örömmel dolgozott rajta. Az első emelet akkori nyugalmában, ahová a közeli földalatti szerelvények rázkódása és a Dózsa György út forgalma csak szűrve hallatszott, visszavonulhatott kissé azok társaságába, akik a tarka világot művükben örökké színes változatlanságba emelték. Itt alkotó társául szegődhetett a már hallgatagoknak. Mindenkori érdemük szerint voltakép egyaránt becsülte őket. Értő és megértő volt velük. – Cuius suique-alapon egy nagy örökség kezelője nem lehet túl egyénien részrehajló s egy korok fölött álló és alapos művészettörténész, gondolom, sokat értve szeressen – de szívében legyen eklektikus. Amit a kortárs kritikus helyesen tesz, azzal a késői utód kutató bánjon óvatosan és az egyénhez mért arányai szerint. A Régi Képtár akkori gazdájának tehát nem voltak kedvencei. Soha sem vetette magát olyan témákra, nem rendezett olyan kiállítást, nem emelt ki úgy valakit az egészből, hogy mindennel dacoló egyénnek tűnjék, – ahol megmutatkozott volna egyéni részrehajlása vagy érdekszerű elfogultsága. Szellemessége nem ebben az irányban cspódott ki. A kiállításrendezésben jellemzően a „Stílusellentétek XIV–XVIII. századi festmények tükrében, 1948" eredeti ötletében és élvezetes kivitelében, tanulmányai között például „A pártfogolt művészet"-ben, vagy a „Megjegyzések németalföldi képmásokhoz" – cikkében (Bulletin 21. sz. 1962.), monográfiái között a „Bogdány Jakab"-ban vagy Georg Raphael Donnerről írt, mindmáig a legalaposabb feldolgozásnak számító könyvében. Mindamellett ha valaki egyének és művek történeti és individuális megragadását célozza, ezeknél nem fog pontosabban találni. Mint külföldi kollégái jórésze, ő sem ír esszéket. Bármely írását ol-

kiállítások mégis inkább szűkebbek, mint bővebbek voltak a korábbiaknál és a jubileumi kiadvány (A Szépművészeti Múzeum 1906–1956, Budapest, 1956.) tanúsága szerint a Nemzeti Galéria alapításának kérdése már vajúdott. Rövid és különös történeti helyzet volt ez, alig másfél évig tartó, amihez utoljára nyújtott otthont a Hősök téri „művészettörténeti" palota a töredékesen kiállított régi, valamint a 19. századi magyar és több mint két évezred európai művészetének, – az egyiptomi és az antik gyűjteményekkel együtt. A 20. század magyar emlékei a Múzeum külön osztályaként (Új Magyar Képtár) a Károlyi-palotában voltak. A Múzeum ez évben valóban jubilált. Ahogy akkor, ma is némi illetődöttséggel vesszük kézbe az 50 évről beszámoló kiadványt. Alig több mint tíz évvel a háború után olyan seregszemle volt az a gyűjtemények múltjáról, akkori jelenéről, és munkájáról, amelyet kevés rokon intézmény mutathatott fel Európa felében akkor. Aki pedig ismerte a teljesítmények és gyarapodások mögötti anyagi lehetőségeket, a háborús hányattatást, méginkább becsülhette a mögöttük meghúzódó sokféle személyes érdemet.

Látszat-teljességet írtunk, mert ez végül is az volt. A magyar gyűjtemény önállósulása a küszöbön állt és az október–novemberi események következményei meghozták a kibontakozást. 1957-ben a Magyar Nemzeti Galéria megalapításával az újabbkori magyar képek átkerültek a Kúria épületébe. Helyüket a Régi Képtár és a Modern Külföldi Képtár foglalták el; – a Szépművészeti Múzeum (a falai közé rekedt Régi Magyar Gyűjteményről most nem szólva) – véglegesen a külföldi művészet otthona lett. A Régi Képtár vezetését megtartó főigazgatót azzal a lehetőséggel ajándékozta meg az idő, hogy a gyűjteménynek a világ előtt ezen a helyen akkor ő mutassa meg az arcát. Készült rá: a Képtár új felállításában múzeumi főművét alkotta meg. Szokott tárgyilagosságával a rendezés második részéről maga számolt be a Bulletin-ban. Rendezéséről élvezetesen írt s mintha érdemeit kevésbé kívánta volna benne láthatóvá tenni, sokat elhallgatott belőlük.

Már Petrovics gyakorlatában és Elek Artúr vallomásában is alkotásnak számított a mesteri kiállítás. A képtár esetében, amely aránylag kis háborús veszteségei mellett az évek folyamán igen jelentősen növekedett, az új bemutatás valóban eredeti alkotásnak minősült. Előre summázva az eredményt: ezzel a 20 termet és akkoriban 17 kabinettet s a körfolyosót magábafoglaló Régi (2 terem és 5 kabinett Modern Külföldi) Képtárral lépett a budapesti Múzeum láthatóan Európa nagy gyűjteményeinek sorába. Az 1956 után az ötvenes évek végétől előbb ritkán, aztán 1962-től egyre többen érkező nyugati szaktekintélyek (1962-től a szovjet kollégák) és érdeklődők jóleső döbbenettel tapasztalták, hogy az 1956 utáni Budapest a legjobb világszínvonalat jelentő kiállítással lepi meg őket. Akik pedig a Főigazgató gondosságával már korábban berendezett tanulmányi Gyűjteményt is megnézték, tanúi lehettek, hogy a Régi Képtárnak még ebben az eddigi legjobb fölállításában is roppant tartalékai vannak.

A kiállításról rendezője mindig azt vallotta, hogy elsősorban történeti szempontok vezették a megformálásban. Való igaz, hogy történeti szigor tekintetében a Régi Képtár bemutatása a legkövetkezetesebbek egyike. A budapesti gyűjtemény valóban „művészettörténeti" együttes és ezt az erényét a rendező főként szem előtt tartotta. Igyekezett nem kedvezni esetleg csábító lehetőségeknek sem: nem növelte aránytalanra a még gazdagabb lehetőségeket is rejtő holland kiállítást, takarékos volt a német–osztrák barok-

PIGLER ANDOR

Ars Hungarica 1979/2

Mojzer Miklós

PIGLER ANDOR KÖSZÖNTÉSE

Jubileumi évben lett főigazgató: a Szépművészeti Múzeum megnyitásának 50. évében. Nem a saját akaratából, hanem a hivatal: a minisztériumi Múzeumi Főosztály elszánása alapján. Mint a Régi Képtár osztályvezetője, korábbi Kossuth-díjas, szándéka ellenére is váományosa volt ennek az állásnak. Sorsául jutott, hogy időrendben a hetedik legyen e poszton.

Hat elődje közül egy se volt, akinek a csúcsra jutott pályáját ne követte volna árnyék. A magyar múzeumtörténet legszomorúbb ténye, a kitűnő Pulszky Károly tragédiája részletekben öröklődött utódaira. A nagy szervezői-képességű és feddhetetlen Kammerert, a Múzeum felépíttetőjét és gyarapítóját életében támadták, aztán teljesen elfeledték; Petrovicsot nagy terve, a régi magyar gyűjtemény megalapítása előtt félreállították; Csánky a könnyelműen nyugatra menekített képtár szétzilált ládái mögött lépett le a magyar közgyűjtemények életéből; Genthon rövid és alkotó vezetése után az utcára került –, a jóakaratú és tevékeny Oltványi csak átmenetinek érezhette megbízatását, Redő pedig nyomasztónak; – nehéz időben mutatva meg emberségét, visszavonult. Utóda ezzel és ezen kívül is tudta, hogy nehéz csillagzat alatt született. Ezért áthatotta az aggódás.

Talán a saját munkájánál is jobban szerette ugyanis a múzeumot. Teljesen a magáénak, szíve szerintinek érezte már a külső formáját is, az épületet, amellyel pontosan egyidős, és amelyhez közel költözött. Romlását a saját fizikai fájdalmaként élte át, s nehezen viselte, hogy a felelős helyen keveset tehetett érte, mert az arravaló eszközöknek teljesen híjával volt. A kört és érdeket, amelyet védenie kellett, aggódása tehát a falak közé és mögé vonta. Oda, ahol valóban otthon érezte magát. A belső hathatós munkától remélt eredményeket. Tudományában, tevékenységében és a régi képtár iránti odaadásában maga is ilyet művelt fiatalkorától fogva sikerrel. Mások számára is ebben látta a szakmai boldogulás útját.

A jubileumi év látszatra a Múzeum olyan teljességét hozta meg, amelyről alapítói és későbbi munkásai még legmerészebb képzeletükben sem álmodtak. A teljes központosításban buzgólkodó akkori hazai múzeum-politika a Szépművészeti Múzeumba olvasztotta minden régi és új képzőművészeti tehetőségét, a Ráth György Múzeumtól a Fővárosi Képtárig. Régi és új, magyar és külföldi egyetlen koncentrációs helyre került, ahol a törzsanyagot megközelítő számú, részben rendezetlen letéti anyag is táborozott. Az állandó

Pilát Pál

hegedűkészítő

lásd Ladányi M.

Magyar ipar almanachja. Bp 1929.

197. l.

198. l.

Pilát Pál

hegedűkészítő
teljes életr.

A m. ipar
almanachja.
1929.
197, 198. l.

komptaszámban

U. o. 1930. 199. l.

Pilát Pál

hegedűkészítő

I.

Polgár Géza:

A hegedű.

Vas. Újs. 1914.

209. l.

Muzeumok és Müemlékek Orsz. Közp.
Bp. VIII. Bródy S. u. 16.sz.

dr. Szentiványi Gyula müvészettörténész,

Budapest.
Lánymányosi ut. 16/b.
félem.

Hivatalból
Díj átalányozva

Pilát Pál

hegedűkészítő

l.

Ladányi M. A. m.

ipar almanachja.

Bp. 1930. 199. l.

életrajz

Aranykonvos mester

VIII. HANGSZEREK

(2740-től 2752-ig)

	Kikiáltási ár pengőben
2740. RÖVID KERESZTHÚROS ZONGORA, három pedállal. Stingl, Wien	900
2741. HEGEDŰ VONÓVAL. Tokban. Pilát Pál készítménye	100
2742. RÖVID KERESZTHÚROS ZONGORA, angol mechanikás. Készítette Rösler, Berlin	1200
2743. SPINET, mahagónifa, bronzveretekkel. Készítette Erard Frères, Paris, 1808	160
2744. PIANINÓ. Készítette J. Ernst Berlin	500
2745. HEGEDŰ VONÓVAL, Andreas Guarnerius, 1670. Tokban	4000
2746. HARMÓNIUM, tölgyfa	250
2747. RÖVID KERESZTHÚROS ZONGORA. Bösendorfer . .	800
2748. HEGEDŰ VONÓVAL. Tokban	25
2749. RÖVID ZONGORA. Készítette: Franz Wirth, Schüller von Bösendorfer	780
2750. ZONGORA, egyenes húrú. Ehrbar	200
2751. RÖVID KERESZTHÚROS ZONGORA. Készítette Rein-	

Pilát Pál

aranykoszorus
hegedűkészítő

l. Ladányi II.

199. l.

MAGYAR REFORMÁTUS DIÁKOK SOLI DEO G

ut 25.I., T

Kedves Testvérünk !

A Magyar
Szövetsége nevében szeretet
rágvasárnapi konferenciánk
Mellékel
A román,
tanulmányozzák át a kedvez
mert az ottani vasutvonalak
Akik jel
ben a vasut-állomáson kiül
ki-ki megérkezésekor érdekl
A jelvény
beosztást mutatja.
Programm
gyülés miatt az a változás
résztveszünk. Igy tehát a
sággal kell ragaszkodnunk.
A Kálvin-

Pilát Pál

hegedűkészítő Bp.

Alapítva 1883.

l.

Ezredévszkiáll

I. B. 27. l.

id. m. I. 71— l. — HÓMAN BÁLINT: Magyar pénztörténet. Budapest, 1916. — VÉGH ÖDÖN: A nyugati és keleti érmészet befolyása Magyarország érmészetére a középkorban. Pest, 1867. — HUSZÁR LAJOS: Szent István pénzei. *Szent István Emlékkönyv*, id. m. II. 335— l.

286 ROMER FLÓRIS: Régi falképek Magyarországon. Magyarországi régészeti emlékek, III/I. Budapest, 1874.

287 LUX KÁLMÁN az ókeresztény korba helyezi [Ókeresztény bazilika Magyarországon, id. m.]; DIVALD KORNÉL [Magyarország művészeti emlékei, id. m. 113. l.] és PÉTER ANDRÁS [A magyar művészet története. Budapest, 1930. I.] a XI. századba; HEKLER ANTAL [id. m. 29. l.] a XI. század végére; PUSKÁS LAJOS pedig a XI. és a XII. század fordulójára [A magyar falfestés Árpád-kori emlékei, Budapest, 1932. 5— l.]; ÉBER LÁSZLÓ [Magyarország Árpád-kori művészete, id. m.] a XII. század elejére; első leírójuk HENSZLMANN IMRE a XIII. század első felébe [először: Die mittelalterliche Baukunst in Ungarn. *Österreichische Revue*, 1865.; majd később: Ma-

Pilát Pál

Mangsze, kérutó

lásd

2

mill. nagy erém

Közlezrkiáll

1270. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Pilát Pál

pesti hegedűkészítő

l.

Ezredevés kiáll

I. B. 18. l.

~~Vétetett a belépti díjakból 1897-ben. — Lisza 468.~~

Ly lelt. sz. 468. — T az 1897. július 2-ki jelentés szerint a belépti díjakból vétetett.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

-- 1900: IV.69. -- 1901: IV.69. -- 1903: IV.69. -- 1904: IV.69.
— 1905: IV. 69.

T 1905. átvételi jegyzék 333. — Száma az Orsz. Képtárban sz. ntan 1978 és a leltárban 2938.

Belépti díj.
vét 1897.

Ly lelt 468.

316

Pilát Pál

Hegedükészítő

Budapest

I.

Harc. 1944. I. évf. 28 sz.

Pilát Pál

hegedükeszítő Budapesten

Geb. in Benešov bei Prag 1860

Schüler von Thomas Zach in Wien, arbeitete als Gehilfe bei Gab. Lemböck und David Bittner in Wien und bei Jos. W. Schunda und Ed. Bartek dessen Geschäft er 1883 übernahm. Er macht sehr gute neue Geigen; seine Bogen sind gesucht, und für einen reconstruirten Bassbalken besitzt er ein Patent. Er bringt einen selbsterzeugten Bernsteinlack in Anwendung und besitzt seit 1885 eine grosse Zahl von Medaillen und Auszeichnungen. Er verwendet auch Brandmarken.

Paulus Pilat

(P+P) fecit Budapestini anno 18 (P+P)

No

Lütgendorff ~~[illegible]~~ 494-C.

Pilát Pál

hegedűkészítő

életrajza

l. A m. ipar almanachja. Bp. 1929

197. l.

aranykonorus?

MDK

Pilát Pál, hegedükészitő

Polgár G.: A hegedü. Vas.Ujs. 1914.11.sz. 2o9.l.

Pilch, festö

csak egy lófejet meg egy nagyot kurjantó huszár ábrázatát festette meg. Ebben mégis megtaláljuk az eposznak egy töredékét.

b.Nyáry Albert: A képzömüvészek a háboruban.
A Cél. 1915.12.sz. 781-783.l.
Kiáll. a Mücsarnokban.

Pilch

Részt vesz az Arcképfestők kiállításán

_8.6.u.93e.X.21.

M.D.K.

Pilát Jakab, kőműves

nevét Hirundovits ácccsal és a borsódnánai régi templom helyreállításával kapcsolatban említik. A helyreállítás 1827-ben történt.

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 340. old.
+ 379. "

MDK

Pikman Ludvig, Zágráb.

fest

Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban. Miv. Ért. 1952. 1.sz. 138 l.

Pikszay Rudolf

Nobráz

Fürdés előtt c.

Nobormuve repr.

Művészet

1939. 24. l.

Jézussal és két angyallal.

POLYI FESTŐ, XVII. század

célos férfi

zon, olaj, 100×75 cm.
or prímás Rómában vásárolta.
—ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona, III. 1879., 21. szám. — Maszlaghy II., 301. szám.

POLYI FESTŐ, XVII. század

ete

zon, olaj, 66×54 cm.
Nagy Zoltán: La mostra della pittura napoletana. Corvina, 1938., 585. l.

POLYI FESTŐ, XVII. század

it Jeromos

zon, olaj, 120×93 cm.
an Marco-gyüjteményből.
Nagy Zoltán: La mostra della pittura napoletana. Corvina, 1938., 585. l.

POLYI FESTŐ, XVII. század

irgalmas szamaritánus

zon, olaj, 66×110 cm.

Pikray Rudolf

Koll. kiáll. az
Ars Hungarica kiállí-
tásán 1941.

Művészet 1941. 37. k.
16. l. (Az Ars Hun-
garica kiállítása.)

Pikszay Rudolf

nobrán

A kitagadott c. nobra

repr.

Művészet. 1941. 37. n.

12. l.

Budapest, 1933 április 12.

Miklós úrnak

Miskolc

…ejánlat kérésére köszöm Önnel a finom …ltányosabb áraimat.

…g. doboz á 1·32 P, ½ kg. doboz á 0·78 P, 1·45 P ½ kg. doboz á 0·92 P. beleértve a

Pikszai Rudolf

Mobrain

l.

Szépművészet

1941. 20 l.

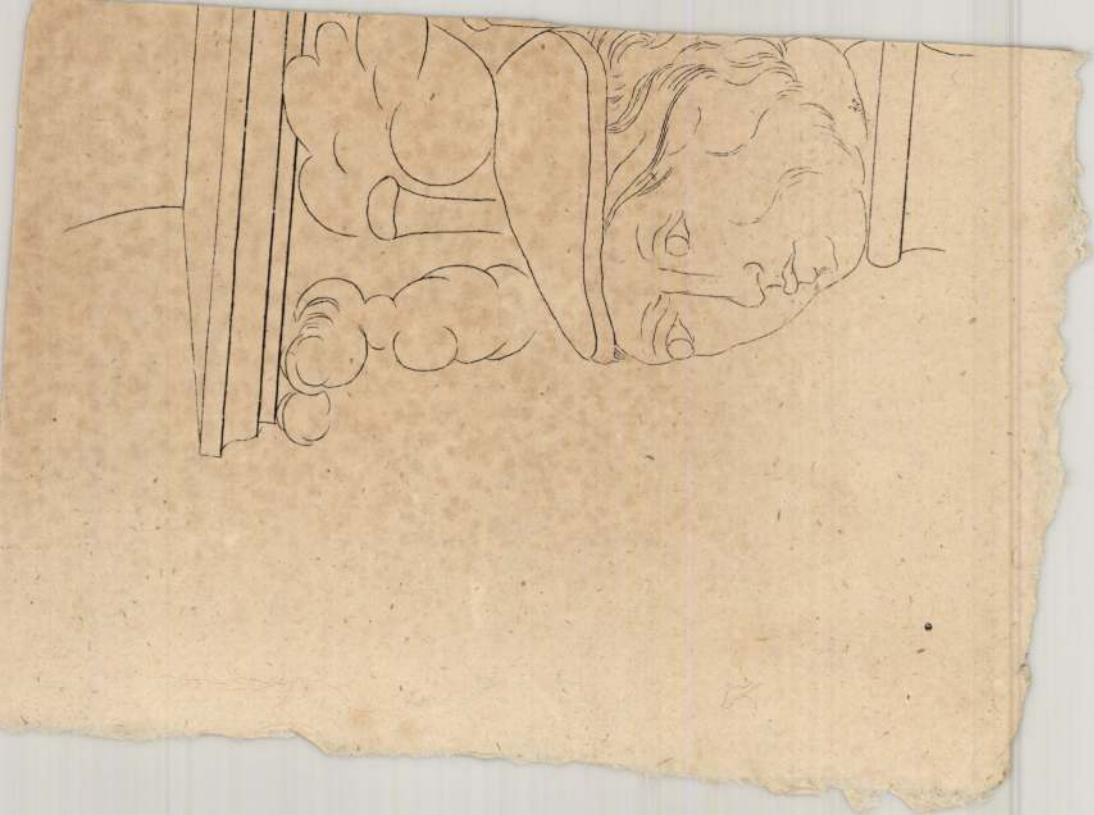

Pikszay Rudolf
nobrain

l.

Szépmüvészet
1942. 205. l.

Pikszai Rudolf, szobrász

□ PIKSZAI RUDOLF szobrászművész „50 év vázlatai" címmel rendez kiállítást a Lengyel Kultúra helyiségében. Pogány Ö. Gábor nyitja meg a tárlatot.

-: □ Pikszai Rudolf. 2.

Esti Hírlap, Bp. 1978. ápr. 2.

Pikszai Rudolf

PIKSZAI RUDOLF SZOBRÁSZMŰVÉSZ a krakkói nemzeti múzeumnak ajándékozta két alkotását. Az ajándékot Stefan Jedrychowski nagykövet hétfőn köszönte meg a Lengyel Népköztársaság budapesti nagykövetségén.

Magyar Hirlap 1976/99/1o

Pikszay Rudolf

Terefere, mánvány

Magyar Képzőművészet
I. Kiáll. Katalógus 1946 júli

Pikszay Rudolf

Bemutatott műve:

247. sz. „Terefere," márvány

Balogh J.: A „Magyar Képzőművészeti" I. művészeti kiállítás, Budapest, 1946. VII.

151

Pilaia An.

l.

Budavuraf 1936

37 l.

kerület Várhelyjörös

HÁTSZEGI KIR. JÁRÁSBÍRÓSÁG.

Főlajstromszám kezdőiraton: B. 988 1917

ÉRK. 1917 ÁPR. 15 -án. -ön.

Példány: ..... Ív: ..... Felzet: .....

Melléklet: ..... Köztük: .....

Főlajstromszám utóiraton: .....

A

járásbíróságnak

Hátszeg

13án.

hely község mellett levő-
rom-müemlék udvarán s
n Albuleszk Albuné szül. Al-
gör. kath. vall. 221 ház szám alatt

Pilányi Pillitz Oszkár

MDK

Cigány

Műcsarnok 1937 Téli kiállitás

B. Pilaszanovich Irén művészettörténész

Pécs Városi Tanács művészettörténeti előadója.

H. i.: Képrongálás Pécsett,
~~Dalgozok~~ Dunántúli Napló, 1973. szept. 17.

Pilaszanovich Irén művészettörténész

Kolbe Mihály festőművész kiállítása tegnap nyílt meg Mohácson. Pilaszanovich Irén ismertette a megnyitón a művész életútját.

F.J.: Kolbe Mihály kiállítása.

Dunántúli Napló, 1976. jál. 31.

Pilaszanovich Irén, művészettörténész

A Műcsarnokban 1985. febr. 8-márc. 3-ig látható a B/B 1967-1981" Válogatás a Bratislavai Nemzetközi Gyermekkönyv Illusztrációs Biennálé anyagából c. kiállítás, melyet Pilaszanovich Irén rendezett.

Műcsarnok és Kamaratermei,
1985. febr.

Pilát Gabriella

az előbbi pályázaton II. díjat nyert 22. emeli terv egyik szerzője.

Borvendég Béla: Szegedi Könyvtár és Levéltár tervpályázata. 1971. - Magy.ép.műv.1972.5.sz.12-16.l.

Pilát Gabriella

az alábbi pályázaton 32.ooo forintos ~~kiemelt megvé-~~ díjban ~~telben~~ részesült 60. sz. pályamü ~~egyik~~ szerzője.

Román András: Lébény községközpont tervpályázata, 197o. - Magyar Epitőmüvészet, 197o.6.sz. 2-6.l.

Pilát Gabriella

Jaczó Iván - Lázár Antal: Pilát Gabriella /1945-1972/. - /Nekrológ/.

Magy.ép.műv. 1972. 6.sz.

64.l.

Piláth Gabriella

építészmérnök, oklevelét 1968-ban szerezte.

Terve: a Lébényi Községközpont tervpályázat II díja.

Sporterv: Fiatal tervezők kiállítása.

Budapest, 1972.

211

Pilát Gabriella, építész

L.: Pomsár János

A II. díjas terv: Repr

Bezerédy J.: Likeles volt ... 476-477.

XXI

KÖNYVTÁROS, Bp. 1971. augusztus 8.

Pikszai Rudolf

Nobrit

Műcs. kiáll, 1939 tól
Pipics 118. l

Naggságos

Kesztiváruji Endre

művész úrnak

Kassa

Hohérbástya

Pikszay Rudolf

zobrazit

Pilsudski c. zobra

repr -

Müvészet (Kende)

1939. 30. sz

123. l.

48 x 56 cm.

51 x 69 cm.

49 x 59 cm.

~~8xxkmxmxxm~~

~~170x~~

54 x 64 cm.

36 x 68 cm.

36 x 68 cm.

170 x 268 cm.

65 x 160 cm.

80 x 160 cm.

NS, JAN

OPO ROBUSTI ISKOLA

Piksai Rudolf
Nehrán
kolt. kiáll. a Tessebe
1948. ápr.
s Mügyiszó
(Magyar Múvcisel)
1948. 200. l.

LIEVENS, JAN

64.

Férfi kép

Männliches

Fa — 61×45

TINTORETTO, JACOPO ROB

Pikszai Rudolf

mobair

l.

Szabad Művészet

1948. 226. l.

on szétterülő levelekkel a korábbi
ul. Nem tehetjük magunkévá Berkovits
porta speciosa márványképei, különö-
állanak a Csatári biblia miniaturái-
kapcsolat nem több, mint amennyik
izáló tendenciáju emlék között fenn-

annonischen Antike in der spätromani-
schen Jahrbüchern. Band XVI. 34-36.1.
it siremléke és egyéb tanulmányok.

tin d'Athens. 1932.48.1.15o.sz.
21.sz./Két galambot ábrázoló töredék

es des Musées imperiaux Ottomans.

1938.47.kép.
ékesegyház külsején foglaltak helyet.
Parkes gyüjteményben /no 3673/ volu-

Pikszay Rudolf

MDK

Fürdés előtt, márvány

Mücsarnok 1939 Téli tárlat

Pikszai Rudolf MDK

Planétás asszony, gipsz

Miscsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

Pikszai Rudolf MDK

Arcmás, gipsz

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Pikszai Rudolf MDK

Arcmás, gipsz

Műcsarnok 1944. márc.-ápr.
Tavaszi Tárlat

Pikszai Rudolf szobrász

Szerepel az alább. távlatok

gy. gy.: Az angyalföldi művészek
hava szi. távlata

Hajtómű, 1969 IV. 8

Pikszai Rudolf szobrász

kezdet az angyalföldi
művészek táplatán

-is- : Tanáutóztársaság az
angyalföldi művészek szemével

Elzett 1969 IV. 5

Pikszay Rudolf MDK

Fürdés előtt, ruskicai márvány

Műcsarnok 1939. téli tárlat

MDK

Pikszay Rudolf

Művészet, 1941. 39. sz. 48. l.

Pikszai Rudolf szobrász

Szabad Művészet, 1948

II. évf. 5. sz. 196.o. - Kiállítási Naptár.

MDK

Pikszai Rudolf

Kiállitás az Ars Hungarica-ban. Pesti Hirlap 1941. ápr. 24.

Pikszai Rudolf

A Szegedi Kultúra helyiségé-
ben bemutatják Pikszai Rudolf
szobrait és grafikáit.

Akács László: Pikszai Rudolf szobrai.
Tükör, 1977. március 6 – 41 lap

MDK

Pikszai Rudolf

Kisplasztikai művel szerepelt a Műcsarnok 1943/44 évi téli tarlatan.

Pipics Zoltan: Téli tarlat a Műcsarnokban.

Uj Magyarság, 1943.nov.21. 14.1.

MDK

Pikszay Rudolf

Terefere, márvány

I.Művészeti Kiáll.Kat.1946.Jul.7-Jul.28-ig.
15.lap

MDK

Pikszay Rudolf

Fürdés előtt. Ruskicai marvany.

KMTars.1939.téli kiall.kat. Jan.-Marc. 10.1.

MDK

Pikszay Rudolf szobrászművész

Tere-fere /carrarai márv./
Tanulmányfej /buzicsi márv./
Tiszamelléki Venus /gipsz/
Aggódó öregasszony /gipsz/
Planétás asszony /gipsz/

A képzőművész szakosztály kiállitása az Ady-kör helyiségében.Bpest.1946.dec.1-15-ig.Kat.

MDK

Pikszay Rudolf

Képzőművészet 1927. 5. sz. 32.l.

Pikszai Rudolf

MDK

Planétás asszony, gipsz

Mücsarnok 1943 Téli kiállitás

Pikszai Rudolf MDK

Vojtek bácsi

Mücsarnok 1941 Arcképkiállitás

Pikszay Rudolf MDK

Fürdés előtt, márvány

Mücsarnok 1942 ~~Tavaszi kiállitás~~

A magyar müvészetért c.kiáll.

MDK

Pikszay Rudolf

Fürdés előtt. Ruskicai márvány

KMTárs. 1939. téli kiáll. kat. jan. 10.l.

MDK

Pikszay Rudolf

Terefere, márv.

Magyar Képzőművészetért. 1. kiáll.
Ernst Muz. 1946. jul. 15 l.

Pikéray Rudolf

Terelere, mérv.

Magyar Képzőművészeti. I. kiáll.
Ernst Múz. 1946. jún. 15 l.

MDK

Pikszai Rudolf

Ars Hung. 1. kiáll. Új Magyarság, 1940. dec. 21.

MDK

Pikszai Rudolf

Fürdés előtt

Ars Hungaria kiáll. 1940.

MDK

Pikszai Rudolf

Kerengő
Rőzsás asszony
Aggódó
Kitagadott

Ars Hungaria kiáll. 1940.

MDK

pikszay Rudolf
Fürdés előtt, ruskicai márv.

Szépmüvészet, 1942. 2o5 1.

MDK

Pikszay Rudolf
Tere-fere, carr.márv.
Tanulmányfej, buzicsi márv.
Tiszamelléki Venus, gipsz
Aggódó öregasszony, gipsz
Planétás asszony, gipsz

Ady-Kör kiáll. 1946. dec.

MDK

Pikszay Rudolf, szobrász.

189. Fürdés előtt. Ruskicai márvány.

Bp.Műcs.-"A Magyar Művészetért". Képzőm-Kiáll. 1942. jun.6.-22. Kat.lo.

M. D. K.

PIKSZAY Rudolf szokrász

1325. „Fere-fere" (1944.) Ltsz.: 56.534-N.

A M. D.

Pikéti honvédlábornok

az aradi tapaszban

Saját rajza repr.

Gyarza III. 85. l.

Erdélye az aradi

erdélye - nemzetben

volt

Tiszer emlékedvelő

PIKÓ SÁNDOR - festő

Hajdú-Bihari Napló

1996. 07. 18

KIÁLLÍTÁSA

A Kiss Galéria millecentenáriumi kiállítása (Debrecen, Domb utca 6.); Bogdándy Gyö koldi Sándorné, Pikó Sándor, Vigh István Géz ván, Oláh Tibor fotóművészek, Sulyok Gé lyok Zsuzsa grafikusművészek alkotásai lát kön részlet Makoldi Sándor Szarvasvadász

INNEN–ONNAN

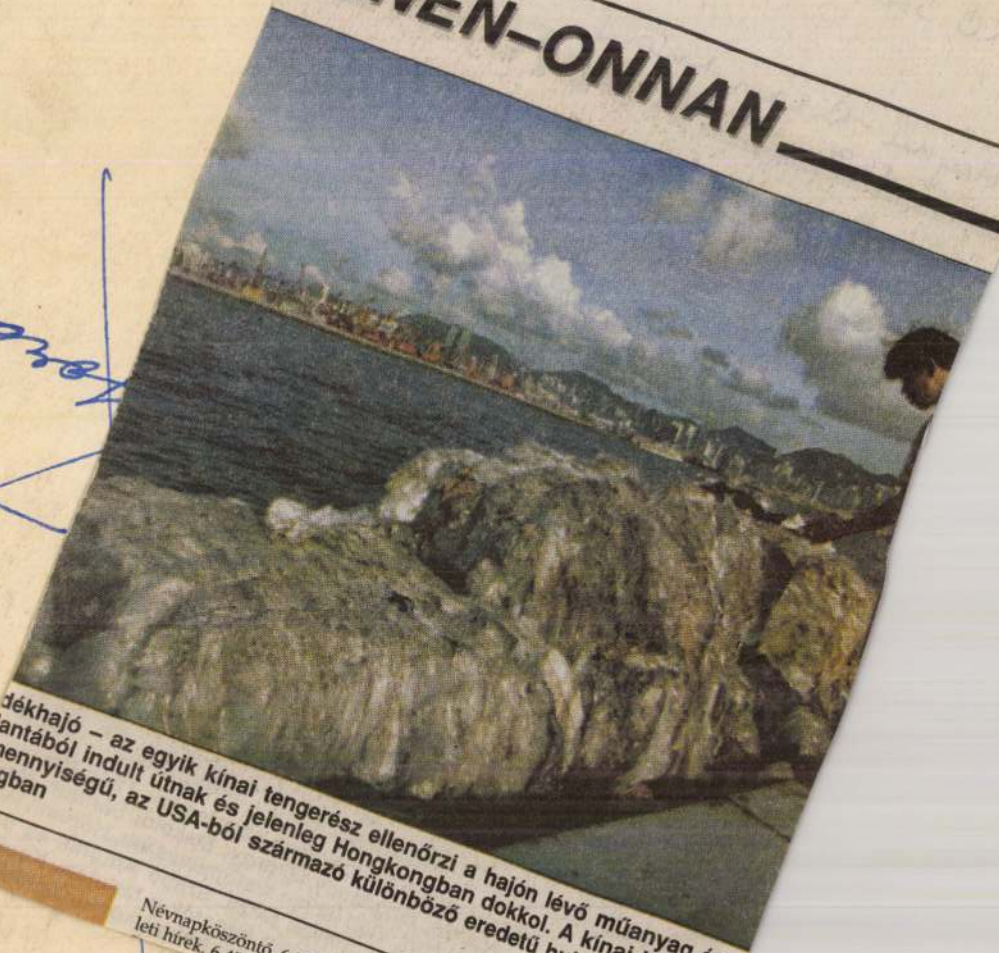

dékhajó – az egyik kínai tengerész ellenőrzi a hajón lévő műanyag és h
lantából indult útnak és jelenleg Hongkongban dokkol. A kínai környezet
mennyiségű, az USA-ból származó különböző eredetű hulladékot raknak
ngban

Névnapköszöntő. 6.30 BBC-hírek. 6.40 Ügyeleti hírek. 6.45 Lapszemle. 6.50 Kalendárium.

Lapszemle. 17.45 Áron alu
ten olcsóbban? 18.00 Hír

Pikler István

Pikler Éva

Pilüp Imre: Hézgyárak. - Statikusok: dr. Bosri Béla, Dunai Árpádné, Farkas Endréné, Gallyas László, Nagy Perge Zoltán, Pikler Éva. - Épületgépészet: Katona Lajos, Kadosa Gyuláné, Skublics Viktor, Valló Béla. Közmű: Kopcsay Gábor, Zsigó László.

Magyar Ép.műv. 1971.4.sz. 25-29. l.

Pikler Éva

Pikler Éva

Cs.J.S.: Hétvégi ház, Budapest, XII. Normafa út.
Építészek: Cs.Juhász Sára, Csaba László. Statikus Pikler Éva.
Finta József: "Nyári lak" a Normafa úton. - Ismertetések, foto Szathmáry Zoltán.

Magyar Építőművészet, 1971. 6.sz. 42-45.l.

Pikler Éva

Síküveggyár, Orosháza. - Építész Böjthe Tamás, statikusok Pikler Éva, Farkas Endréné, Köröshegyi Béláné, Szuhai Géza. - Ismertetés, fotók: Bognár János. -

Magy.Ép.műv. 1972. 6. sz. 52.l.

Pikler Éva

BHK III. Dunakeszi Házgyár. Építész Fülöp Imre, munkatársak Körner András, Kassa Zsuzsa, statikus Pikler Éva, Borsi Béla, Farkas Endréné. Képes ismertetés, foto Bognár János.

44-46.l.

Magy.É.p.ip. 1971.1.sz.

Pikler István

"S. Mari"cimü bronzbüsztje szerepelt a Fiatal Müvészek Studiójának téli ki állitásán az Ernst muzeumban.

D.I. Képzőművészet
Vigilia 1972/2 138.old.

Pikler István

Stúdió '71 címmel kiállítás nyílt az Ernst Múzeumban „Lányportré" szobra szerepelt. (ismlétve)

Harangozó Márta: Stúdió '71

Esti Hírlap, 1971 dec.

Pikler István, nobrák

Szerepel az Ernst Múzeumban.
Megemlíve: Mányportréja.

Harangozó Márta: Stúdió '71

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. dec. 8.

Pikler István

Pikler István megbízást kapott hogy Vági István mellszobrát kél sütse el a Vági István Szakközép iskola részére.

—: Köztéri munkák.
Művészet, 1979. március – 47. lap.

PIKLER bibliográfia szobrász

ARS HUNGARICA
XIX.évf.1.sz. 1991

48,58

TANULMÁNYOK
Hegyi Lóránd: Kalligráfia, absztrakt expresszionizmus, informel Magyarországon 1958–1970 között 3
Keserü Katalin: Pop art Magyarországon 15
Hegyi Lóránd: Struktúraelvű és geometrikus művészet Magyarországon 1968–1980 között 29
Andrási Gábor: A Zuglói Kör (1958–1968) 47
Mezei Ottó: A Szürenon és kisugárzása 65

DOKUMENTUM
Molnár Sándor: A festői elemek analízise (1962) 85
(Sajtó alá rendezte: Andrási Gábor)
Dokumentumok a Szürenon és kisugárzása című tanulmányhoz
(Összeállította: Mezei Ottó) 111

Pikler Katalin, építész

a Belvárosi déli részének rendezése. Tervpályázat, 1985.

a pályamunkák díjazása:

a Bíráló Bizottság 100.000 Ft-os IV. díjban részesítette a 10. Bírálati sorszámú pályaművet; szerzői: Gerő Balázs, Bor András, Váradi Tamás, Sali Emil, Miklós Zoltán, Ebers Antalné, Váradi Tamásné és Pikler Katalin.

2, IV. díjas terv /repr./

Magyar Építőművészet, 1986. 3., 18-old.

Piki Ferenc

ny. városi főkertész

Gyulán.

1871. múl Gyulán. A buda-
pesti kertészeti tanintézetben
nyerte oklevelét. 1897 –
1921. Gyula város megbíz-
ásában állott és mint főker-
tész vonult nyugalomba.
Az albéni fronton vett részt
az első világháborúban.

Márkus Ernő: Békés
vármegye. Bp. 1936.
712. l.

K 881·38 járan

Kegyeskedjenek.

További Kegye

1 db. szmla K

PIKÓ László festő

Házad ékessége : Görögkatolikus templomok, ikonok, ikonosztázok Magyarországon.Bev. Bacsóka Pál. Bp.: Nyirgyháza : Görögkatolikus Hittudományi Főiskola, 1991

48. Zép - Pátyod. 1974/81 -

PIKOR ANDRAS/ Fazekas Andras/, fazekas

1736-ben a pataki fazekasok ,Körössi Fazekas György mar Fazekas György,Fazekas Lukats János,mint Lutats János,néven található.Fazekas Andras pedig bizonyosan Pikor Andras néven szerepel. 42[illegible].old. 14.jegyz

KATONA IMRE: A sárospataki habán-kerámia-receptkönyv tanúlságai 415.old

A Herman Ottó Múz.Évkönyve, XIII-XIV. Miskolc, 1975

Pikáy István

illustrációi a Dol-
gozók Világlapja
1947. jan. 25-i
számában.

LÁTOGATÓJA

NAGY JUTALOMBAN

RÉSZESÜL

Felelős kiadó: Gál György

Pikéthy Tibor

festő

1899

Éimusk 1930.87.1

T. 2328.

bástyákkal megerősitett vár
t lovas vágtat balra egymás után.
on, mely fölött mértani ábra van :

Aufgab olvasható.

5 cm.

1-91-104.

PIKA NAGY ÁRPÁD

Új művészet

2003. ~~márc.~~ febr.

42.o.

M.D.K.

Fihari István, kovácsmester

1856-ban tanulói Veresegyházi András, Nagy Mihály Kondráth György.

Bodgál Ferenc: A miskolci kovács-kerékgyártó céh. 315.o.

A Herman Ottó Múz. Évkönyve. V. Miskolc, 1965

Pikenay (?) Rudolf

Debrecen

VI. Lehel u. 14.

MKSz 1947

PIGNON francia festő

Kecske (repr.)
lev. lap Pór B. 75. mil.
napjára.

Művelt Nép 1955 VI ért. 49 n. dec. 4. 8 l.

MDK

Pigeon,

Félakt. Körajz.

Európai iskola XV.- Francia-magyar kiáll. 1947.ápr.2c.
máj.18. Kat.

CASPAR PIGOLAN, kőművesinas, /Piccolo, Pigalo/

A szombathelyi Giovanni Bernardo Ceresola kőművesmester 1670-ben inasokként vette fel Giovanni Feratit és Caspar Pigolant/Piccolo, Pigalo/, mikor is ajánlóként omaga a lékai céh pénztarosa, Pietro Orsolino és a céhhez tartozó Georg Beimel segéd tungaltak. 445.old

HARALD PRICKLER: Giovanni Bernardo Ceresola, a szombathelyi Szt. Márton templom épitője 441.old

VASI SZEMLE, XXII.évf. 3.szám, 1968. Szombathely

PIGLER Andor

Marosi Ernő: Az interdiszciplianritás a művészettörténetben. In. Buksz, II.évf.1.sz.1990 90. p.

- miért nem kapott nagydoktori fokozatot a Ba ockthemnre

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
Könyvtárközi kölcsönzés

A kért mű Központi Katalógusaink szerint Magyarországon nem található. Kérésüket külföldi könyvtárakhoz továbbítottuk.
Szíves türelmüket kérjük.

Iktatószámunk: 5044 | 90

Önök iktatószáma: 8

Dátum: IV. 4.

Aláírás:

IKR

PIGLER ANDOR

Új művészet

1999. dec.

42.0.

Pigler János

aradi asztalos
kesztetette az 1758-ban épült óradi minorita templom asztalos munkáit.

Lakatos Ottó

Arad tört. II. k.
Arad, 1881. 44. l.

403. szám
1898.

Tekintetes Sztek
a müemlékek orszá
épités

—

A beszterczeb
gatóságnak fol
nám alatt kelt r
alatt tisztelettel v
megy hogy az
tási munkálato

Pigneth, A. Fr.

gráci harangöntő

Alsóbagodi templ.

kisebb hg 1717.

Iml

Bártfai: Mit vorhatunk

Piglheim Brunó Jestő.

K. V. 1405/1897.
1897. nov. 4.

PIGLER Andor művészettörténész

Széchenyi
~~Kossuth díj.~~ 1990. márc.15.

9/20

ACTA CHIRURGICA ACADEMIAE SCIENTIARUM HUNGARICAE. (Bp.)
- 24 cm.

Egységár: köt. 160.--
szorv. 30.--

MDK

Pigler Andor, muzeumi -
igazgató ör

lett az I. osztu muzeumi örböl.

Kitüntetések, kinevezések és elöléptetések a magyar kulturéletben.
Esti Magyarország. 1942. jul.4. 6.l.

PIGLER Antal

PIGLER Andor: Heller Antal: Michelangelo.
[rec.] = Napkelet, VII. 1926. 264-265. p.

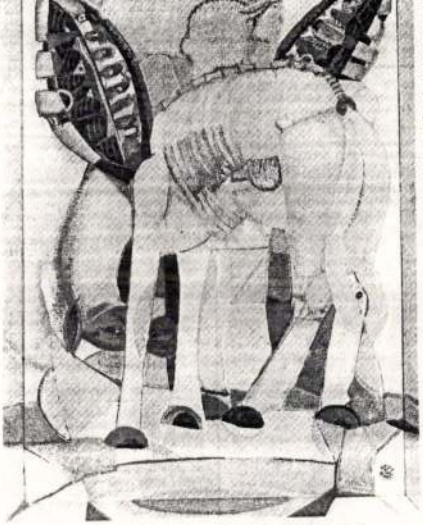

[illegible] Jovarska 1968

lett volna festomův
litikai kampány, e
megszórt tehetségk
„emeli ki". Kapott
elején egy hatalma
bízást Oroszlánybar
ja, horribilis össz
markát, a mellékdíj
szélve. De nem csi
ideológiai okokból,
resszív művészélet
miatt. Nem ellen
sértődésből. Egysz
miatt. Az a válsá
ami egy esztétikai
lan — bár keggyel
bízás teljesítésének
ső visszautasítása k
lyebbről és beljel
amit a külső hatal
érhet a leakasztga
a betiltogatott kiál
féle nevesíthetetlen
gyűjtésével, a bels
listájával, a Kok
szeknél az ideigle
lenség okainak fel
nál viszont a mű
rajzával ez a tárl
lógus is adós mar
könnyebb hétszer
elvtárs vagy Ara
beavatkozásaiból
valódi károkat, m
benézni a lényeg
képtelen hatalmi
ürült reprezentáci
„negyven év"-nél
szebbre nyúló ma
művészetszemlélet
tényelvű, az anti
gyományok nem
szerspecifikus min
jelenlétével.

A megszűnt ND
jolóbb ideológiai

PIGLER Andor

128, 133–134, 211

Oltványi 1991

ársadalom. Bp, 1902, Révai és

1901, Singer és Wolfner

bányákban. Bp, 1952, Nehézipari K.

összeáll.: Sprik György.

Rohrbrunnen. Leipzig, 1925,

PIGLER Andor

918.79

Új Művészet

Új Művészet

PIGLER Andor

Vjvány Gábor: Tudományszervezés – tájékoztatás – forrásfeltárás. Győr, 1996

59, 219.

külső falai hajdan az egész kastélyt övezték s főho
részük a bal oldali saroktorony előtt még ma is
előudvar kapucsarnoka félköríves nyílású, quade
ívközeiben az egykori felvonóhíd lánczainak v
háromszögletes ormán hármas czímer: Magyaror
Ferenczé és nejéé... /hármas halom felett lefelé f
strucctoll patkó alakú motívumban csillag/. A k
felől két két lőrés. A kastély ablakai a földszinten
emeleten részben még kiugró párkányos négyszö
bírnak. A kapu hatalmas négyszögletes quade
zárókövén szörnyeteg maszkja, félkörű nyílásán
felvonóhídnak való nyílások. A kapu két felén
groteszk díszítés, virágok között fantasztikus a
balról Vénus /?/ jobbról Mars. A kapu fölött
illetőleg atlasos keretbe foglalt czímer között

PIGLER Andor

Sz.A./SZILÁGYI András/: Ma kisérik utolsó útjára Pigler Andort. = Magyar Nemzet, 1992. október 8. 10. p.

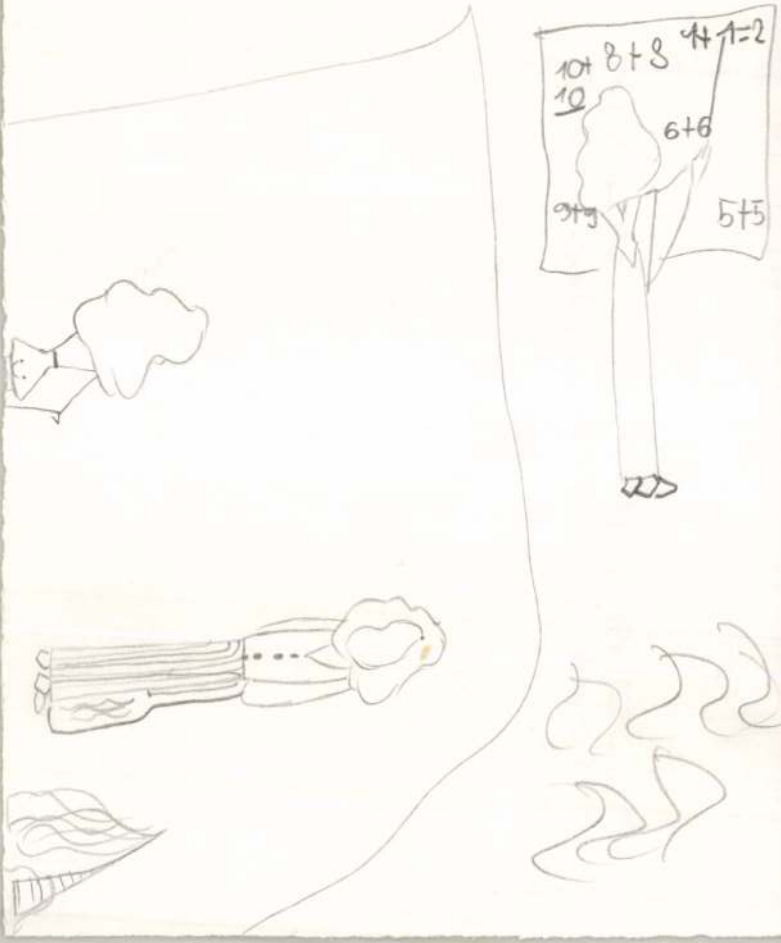
8+8
11-2
6+6
5+5

PIGLER Andor

Kovács Éva: Pigler Andor halálára (1899-1992). = Ars Hungarica, 21, 1993, 1. 3-4. G

PIGLER ANDOR

L.A.: Pigler Andor Herder-díjas. = Magyar Hírlap, 24.évf. 1o7.sz. 1991. május 9. 4.p.

emzés Telegdi Csanád sirbe-
a halottsiratás szokásá-
Horváth János forditása:
rmadik napon aztán,
/Budán/, a nap közepe
a vallási ájtatosságokat,
rtásokat és az ünnepélyes
z ajtaja előtt állt Károly
ibor takaróval ékesitve,
erzetébe öltözött derék
vitéz a királyi méltó-
be volt öltözve, a másik
lszerelve, a harmadik
pedig a királyi méltó-
erzetben, a hadba vonu-
om lovon ülő három
y egy struccmadárforma volt,
lyen jelvényt szokott

PIGLER Andor

Pigler Andor Herder-díjas. = Magyar Nemzet,
LIV.évf.1o5.sz. 1991. május 7. 11.p.

20 A kutatóhely vezetőjének véleménye a pály
helyi feltételekről:

Az OTKA-pályázat keretében 1
munka feltétlen kiegészitést
A másik két résztéma eleve a
biztositható.
A pályázatot jól megalapozot
lenül hasznosnak tartjuk, ho
csoport részéről a szükséges

PIGLER Anda

Szigethi Ágnes: In memoriam
Pigler Anda 1899-1992. =
M. Ét. 1993/1-2. 62-64

oglaltatik természet és
nem oldja meg az efféle
noz, hogy a természetet
a szellem ellenében.
a természet igazi nemes-
ene lenni, mint Goethe,
esével, Schillerrel szem-
önben az lesz az ember-
ony tehetséges szerzőjét
em, tudniillik sznob, és
lern figura közé kevere-
módon olvasvalamit ta-
juk tartozik.

Thomas Mann
(Györffy Miklós fordítása)

Nyugat alkonya I–II
ó. Juhász Anikó.

804 oldal, 2700 Ft)

legkevésbé sem tudat
mire képes a nyelv, é
lapulnak a mélyén, me
felülni a nyelvi manipu
dolkodtatnak is benn
szavai, miszerint alap
pus van: a munka és
gondolatot mégsem ve
szen annyira hihetetle

Bugarskinál a luká
lyébe a háború világa lé
szont marad a helyén,
és viszonyok előterébe

A régi Jugoszlávia te
gés közepette – nemcs
tűnnek el és keletkez
nyelv, azaz a nyelvek
rulnak. Ám mielőtt
nyelvet, s kizárólag a p
számlájára írnánk a há
felidézni Bugarski egy
a háború erőszakot tes
a nyelv maga is kitünte
fegyveres konfliktusok

Sigler Andor: Evagationes spiritus

Kny. Archaeologiai Értesítő
40, 5K, 18L, Budapest, 1934.

Sigler Andor

MDK

Pilch Andor

Megkezdték a mohácsi László közkórh.átalakitását
Dunántul 1928. máj. 3.

MDK

Pilch Andor müépitész

Megalakult Pécsett a mübarátok köre. Dunántul 1922. máj. 14.

MDK

Pilch Andor pécsi épitész

Az alábbi tervpályázaton I. dij

A Pécsi Ipartestület székházainak tervpályázata. Épitő Ipar-Épitő Müvészet. 1929. 30.l.

Pilch Andor

MDK

meghalt 1936.

Pécsi Képzőművész
a pécsi képzőm. társ. tagja.

Pilch Andor MDK

Kilátó torony épitése Pécsett

Vállalkozók Közlönye 1908.ápr. 15.

MDK

Pilch Andor pécsi épitész

Épitészet és Iparmüvészet, 1912. 11.sz. 13-14. l.

Pilch

Goldmann György bonc alaktant tanult nála a képzőművészeti Főiskolán

Somogyi Lajos: Goldmann, a forradalmár szobrán 1. rész
Pestmegyei Hírlap (Monor) 1966. okt. 7-4. o.

Pilch Andor, pécsi építész M.D.K.

tervei nyomán a pécsi püspök
uj templomot építhet a baranya-
megyei Darázs körségben.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1902. XXIII. évf.
jan. 8. sz. 5 old.

M.D.K.

Pilch Andor, épitész

alakitotta át a mai pécsi Nádor-szálló elődjét (a Magyar Koronát) a század elején.

Gosztonyi Gyula: A szigeti kapu környéke. Pécs müemlékei. Pécs, /1941/. 10.old.

MDE

Pilch Andor müépitész

Egyházmüvészeti bizottság alakult a pécsi egyházmegyében. Dunántul. 1931. jul. 19. 6 l.

M.D.K.

Pilch Andor
építész

A pécsi kollégium, konviktus és főgimnázium (1912-15) az Ő tervei szerint épült.

Bierbauer István: A magyar szerzetesrendek építkezéseiről. 33 l.
Bp. 1930 Kalocsai és pécsi jezsuita kollégium

MDK

Pilch Andor épitész, Pécs.

Pécsi Képzőmüv. és Mübarátok Társ. kiáll. Pécs, 1936, jun. 12 l.

Szekszárd (Tolna)

Dózsa György-utca 5/b. Volt fog
tetős, épült 183o körül.

(Szekszárd Vé MV. Bp. 1952, 3-4l)

MDK

Pikk andor, építész.

1927 ben befejeződik a Pécs-Gyárvárosi romantikus kangulatu fogadalmi templom. A modern szerkezetet a nagyméretű vasbeton sikmennyezet jelenti a főhajó felett. (III. rajz. 1. ábra.)

Dr Gerstonyi Gyula: Pécs, a templomok városa.

Magyar Építőmüvészet. 1941-12 sz.

Liebe Gerda, Hallo!

Ich bin heute endlich so weit, dass
ich Dir einmal wieder schreiben kann.
Es war eine schreckliche Zeit, die
ich hinter mir habe. (Mutter + Vater)
Ich hoffe, Dir geht es gut.

Es grüßt Dich herzlich Deine

Hanne Schmidt, Mai 19 xx

PILCH ANDOR épitész

Francia emlékmü

B.HORVÁTH Csilla: A Muzeum helytörténeti gyüjteményében lévő, Pécset ábrázoló képes levelezőlapok. III. A Mecsek. - Janus Pannonius Muzeum Évkönyve, 34. Pécs, 1989 183.p..és ill.

A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM — IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM

MEGHÍVJA ÖNT

MŰVÉSZI RÉZ- ÉS BRONZMŰVESSÉG

ÉS

ÚJABBKORI EURÓPAI ÖTVÖSMŰVÉSZET

C. ÚJJÁRENDEZETT KIÁLLÍTÁSAINAK ÜNNEPÉLYES MEGNYITÓJÁRA

1958 MÁJUS 21-ÉN DÉLUTÁN ½ 6 ÓRAKOR

*

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:

PIGLER ANDOR

KOSSUTH-DÍJAS

A MŰVÉSZETTÖRTÉNET-TUDOMÁNYOK

KANDIDÁTUSA

Felelős kiadó: Vizy Ottó Petőfi nyomda 2936 (F. v. Lajd Lajos)

Pigler Andrea, művészettörténész, Hut. 1899 VII. 29 Budapesten, hol egyetemi tanulmányait is végezte. 1924 óta a Szépművészeti Múzeum ére. Önálló művei: Olasz freskociklus a Szépm. Múzeumban (1921), A pápai plébániatemplom és menyezetképei (1922), A győri szt. Ignác-templom és menyezetképei (1923).

Műv. lexikon 631 l.

PIGINO THADEUS

aranymüves mester Budán, 1742-ben

Budapest régiségei XIX. évf. 1959. 223. l

INNEN–ONNAN

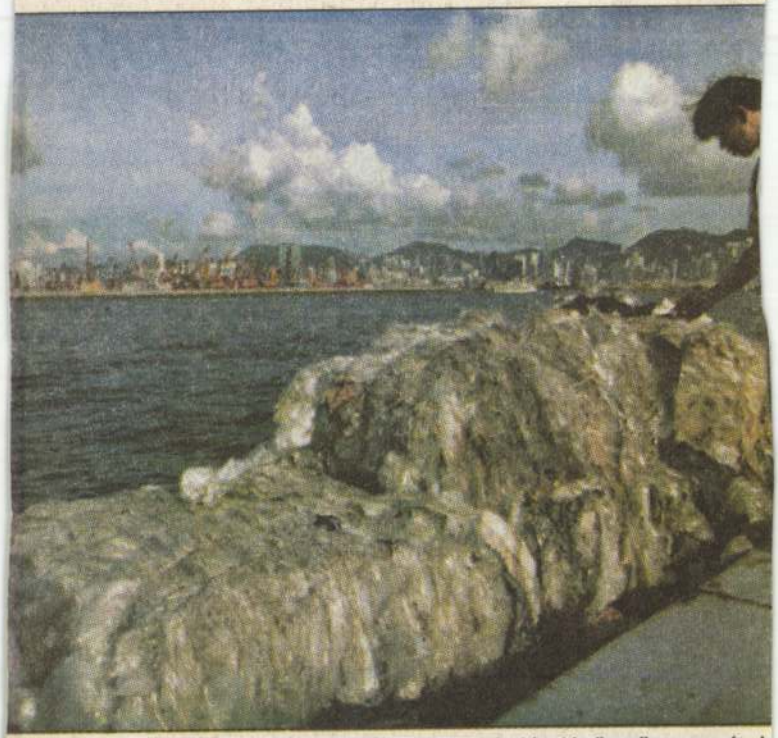

dékhajó – az egyik kínai tengerész ellenőrzi a hajón lévő műanyag és h
lantából indult útnak és jelenleg Hongkongban dokkol. A kínai környezet
mennyiségű, az USA-ból származó különböző eredetű hulladékot raknak
ongban

Névnapköszöntő. 6.30 BBC-hírek. 6.40 Ügyeleti hírek. 6.45 Lapszemle. 6.50 Kalendárium.

Lapszemle. 17.45 Áron alu
ten olcsóbban? 18.00 Hír

PIKÓ SÁNDOR - festő

Hajdú-Bihari Napló
1996.07.13

KULTÚRA

A Kiss Galéria millecentenáriumi kiállítása szeptember 12-ig látható (Debrecen, Domb utca 6.); Bogdándy György, Makoldi Sándor, Makoldi Sándorné, Pikó Sándor, Vigh István festőművészek, Horváth István, Oláh Tibor fotóművészek, Sulyok Géza, Szabó Antónia és Sulyok Zsuzsa grafikusművészek alkotásai láthatók a tárlaton. Képünkön részlet Makoldi Sándor Szarvasvadászat című kompozíciójából

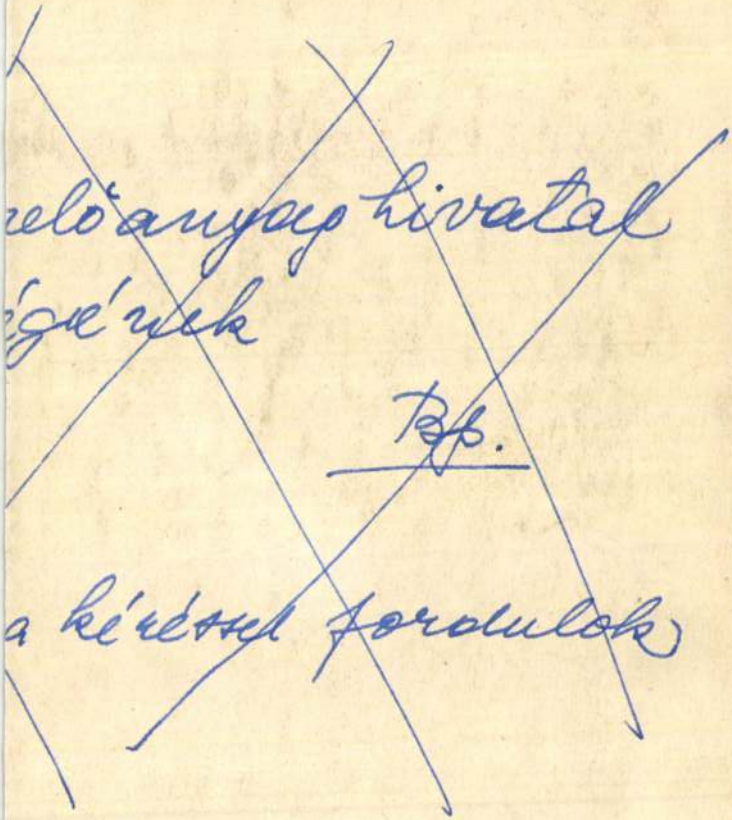

Piketi honvéd tábornok

az aradi fogságban

Saját rajza
repr.

Gracza III. 85. l.

Eredetije az aradi
erekbye - muzeumban
volt

Ügyes mühedvelő

PILÁT Jakab borsodnádasdi kőműves. 1827-ben
helyreállitja a tüzben megsérült templomot
--+ Hirundovits ácsal együtt, Borsodnádasdon.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

A Zuglói Kör elnevezés a hetvenes évek végén bukkant fel a modern magyar művészettel foglalkozó szakirodalomban. Egy többé-kevésbé állandó "mag" köré csoportosuló, szabad-nyitott módon szervezödö,és 1962-65 között leginkább aktiv képzömüvész-társaságot jelöl, melynek tagjai nem kevesebbre vállalkoztak, mint hogy megtörjék azt a nyomasztó információs és szellemi zárlatot,mely a hatvanas évek hazai közállapotát jellemezte. Megismerni az egyetemes modern müvészet történetét,az avantgard klasszikusait és az aktuális törekvéseket; megvitatni egymás munkáit, ellátogatni a teljes elszigeteltségben dolgozó, tiltott magyar mesterek mütermébe, tájékozódni a szellemi hagyományok és a társmüvészetek terén; "visszazökkenni" az idöbe,helyreállitani a hazai progressziv müvészet megszakadt folytonosságát -ezek voltak azok a feladatok,melyeknek halaszthatatlansága (pontosabban a halaszthatatlanság közös felismerése) összetartotta az egyes konkrét kérdésekben gyakorta eltérö álláspontot képviselö müvészeket. Az egykori találkozások hangulata, a szellemi energiákat mozgósitó,inspirativ beszélgetések és a szenvedélyes viták légköre rendre visszatér a résztvevök emlékezéseiben. Voltak,akiknek csupán múló epizódot jelentettek a zuglói összejövetelek és voltak,akik életreszóló útravalót gyüjtöttek akkor; voltak,akiknek müveiben csak egészen áttételesen érhetök tetten a közös elemzések eredményei és voltak, akiknek életmüvében világosan elkülönülö, remekmüveket is termö periódussá terebélyesedtek a körben szerzett tapasztalatok. Nem hiszem,hogy ez a kiállitás a kedélyes-giccses "hatvanas-évek-nosztalgia" utóhullámaihoz illeszkednék. Az elszaladt évek során kinött tüskék miatt nosztalgiát talán csak az együttgondolkodás véglegesen szertefoszlott modusa iránt lehet érezni. Persze "höskor" volt ez,bizonyosan az; az illegalitás veszélyével és kitüntetettségével, Petri Gallával, betiltott kiállitásokkal, "csámpás-konok" világgal, küszködéssel "ál-urság" és "gaz birság" ellenében,de mégis, leginkább is fiatalsággal , Tüzzel,"határtalan Élet"-tel.

András Gábor

Nyitva:
Kedd-péntek: 11-17-ig
Szombaton: 10-13 -ig

Geöffnet:
Di-Fr: 11.00 - 17.00
Sa: 10.00 - 13.00

Open:
Tue-Fri: 11am-5pm
Sat: 10am-1 pm

GALÉRIA
MOT
GALLERY

Budapest, V.,
Apáczai Csere János utca 5.
Telefon: (361) 117-05-41

A Hotel Intercontinental mögött, az udvarban balra
Behind Hotel Intercontinental, left in the courtyard
Hinter dem Hotel Intercontinental, im Hof nach links

" ZUGLÓI KÖR "

/ 1958 - 1968 /

... egy sosemvolt kiállitás rekonstrukciója

ATTALAI GÁBOR
BAK IMRE
CSIKY TIBOR
CSUTOROS SÁNDOR
DEÁK KLÁRA
DEIM PÁL
HALMY MIKLÓS
HENCZE TAMÁS
HORTOBÁGYI ENDRE
MOLNÁR LÁSZLÓ
MOLNÁR SÁNDOR
NÁDLER ISTVÁN
PIKLER ISTVÁN

Megnyitó: 1993.március 12-én,pénteken 4 órakor
Megnyitja: Andrási Gábor müvészettörténész

Pikler István

Pick – Morino Jesto

magyar

Szül. 1876 Komárom

lánd. Nemzeti Szalon

kiáll. 1915 majus – juni

eletrajzzal

PICK-MORINO *Edmond*, festő, Komárom 1876. Az építészetet, majd a festészetet tanulta Münchenben. Mint freskófestőnek Párizsban és Milánóban voltak sikerei. Utóbb főleg arc- és csendéletképeket festett. 1915. Bécsben és Budapesten volt kollektív kiállítása. 1918. arcképekkel vett részt a sajtóhadiszállás bpesti kiállításán.

E. G II. 2991

649.

honvéd huszárok kürdenek a mindkét
osztrák gyalogosokkal, kik parancsnoka golyó-
nyatlik lováról. Elöl a szürkén ülő vitéz
ronynyal megtámadó bakára, kinek tár-
szár akadályozza meg abban, hogy a halálos
az előtérben középütt két elesett huszár, egy elesett
magyar vitézre boruló osztrák külegény ké-
tten törnek szuronyszegezve előre.

méretei 54·8 : 68.2 cm.

ereklyemuzeumból. 107/95. № 152.
ezredéves kiállításra engedtetett át (151/96)
ismáthozett (116/96)

107/95: ~~XIII~~ 152.

Morinyi Ö.
Ödön

Pick Morino

festő

ebből lett

Morigny Morino (franciásan)

Morino (olaszosan)

és jelenleg

Morinyi Ödön [?]

Bende János
Közlése 1952.
dec. 27.

nevét külföldön és itthon
többször változtatta

Лиза. Часовой стоял и дерева.
Ж: 4 К: 4

22/10.

Второе упражнение.
(Перевод)

Тетрадь друг спросил: Куда идём мой друг? Пётр ответил: Иду в школа, что в классе Фадеева повесть читают. Они шли скоро

Piczek Zoltán

79. Őszi hangulat, olaj	300.—
80. Maksai faluvége, vízf.	250.—
81. Csendélet, vízf.	400.—

A Győri Képzőművészeti és Iparművészeti Társulat 1943. évi téli tárlatának katalógusa.

MAGYAR KIRPOSTA

MAGYAR KIRPOSTA

i Gyula úrnak

ágos Bizottsága

lára

Budapest

IX. Högyes Endre u. 10.

MECHÍVÓ

Pierre Székely Péter, sculpteur

Pierre Székely Péter, szobrász

INVITATION

Pierre Székely Péter, szobrász

Pierre Székely Péter, sculpteur

L'Institut Français de Budapest en collaboration
avec les Amis de Pierre Székely a le plaisir de vous inviter
à une soirée commémorative en l'honneur de

Pierre Székely, sculpteur

Le jeudi 17 février 2005 à 18 heures à l'Institut français

Discours commémoratifs
Inauguration et présentation du site internet : www.szuv.hu/pierreszekely
Projection du film « Pierredragon » réalisé par Ilona Bayer
à 19h dans l'amphithéâtre
Exposition rétrospective de la série « Le cirque de Pierre »
(œuvres graphiques et sculptures jusqu'au 25 février)

Seront présents :
Jean-Pierre Debaere, Conseiller culturel,
Directeur de l'Institut français de Budapest
Péter Székely, Chef du projet, consultant
József Pillmann, Président de SZÜV et Gábor Thuróczy, créateurs du site
Ilona Bayer, réalisatrice
Imre Veszprémi, sculpteur

A Budapesti Francia Intézet és Székely Pierre barátai
tisztelettel meghívják Önt

Székely Pierre, szobrász megemlékező műsorára

2005. február 17-én csütörtökön, 18 órára a Francia Intézetbe

Megemlékező beszédek
A www.szuv.hu/pierreszekely internetes weboldal
bemutatása és elindítása
A „Kősárkány" című film vetítése, Bayer Ilona rendezésében
19 órakor a színházteremben
A „Kőcirkusz" (grafikák és szobrok) sorozat retrospektív kiállítása
(február 25-ig)

Jelen lesznek:
Jean-Pierre Debaere kulturális tanácsos,
a Budapesti Francia Intézet igazgatója
Székely Péter projekt-manager, konzultáns
Pillmann József, a SZÜV elnöke és Thuróczy Gábor
Bayer Ilona rendező
Veszprémi Imre szobrász

Liberté • Égalité • Fraternité
RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

INSTITUT FRANÇAIS DE BUDAPEST

Amphithéâtre / Színházterem
Institut français de Budapest
1011 Budapest, Fő utca 17.
Tel : (36 1) 489 42 00
e-mail : inst-france@inst-france.hu
www.inst-france.hu

axisfabrik

SZÜV®

BILL PRODUCTION

Piesche

L.

LykaMagyműI800-50

75 l.

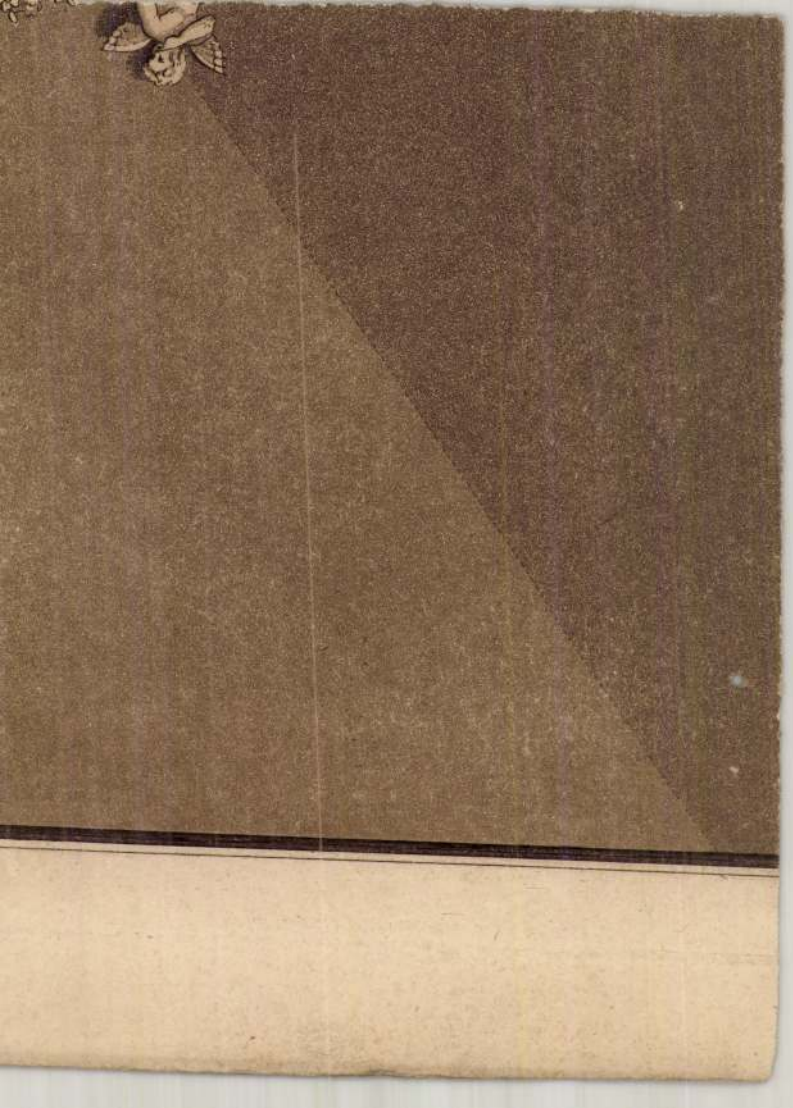

PIESCHE József (üveg)

[redacted]. Az iskola legkiemelkedőbb alakja Piesche József, aki Mozart (1821), illetőleg a Három Grácia ábrázolásával vésett díszpoharával (1830) a magyar biedermeier üvegművesség értékes műveit alkotja meg.

VARGA Vera: Általátó kötyagos és más üvegek. In. Buzsák, 1985/4. 7.p.

Károly Róbert nagyméretü

aranypecsétje. Készitette
Pietro Sienából.

Corvina. 1925. 52. 1.

Pigazzini.

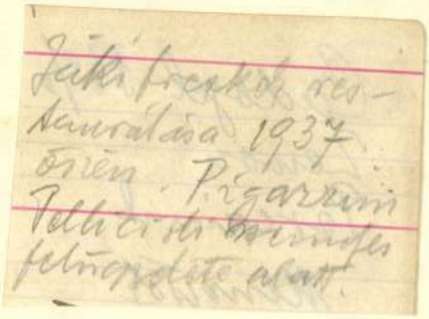

Jeiki freskok restaurálása 1937 ősén. Pigazzini Tellicisti mindes felügyelete alatt.

Zsebnaptár 1942

gyigazgatóságtól.

es országos bizottságának

Budapest.
VI.Andrassy út.

821/910. számu átiratára tisztelettel
dohányáru raktári ellenőr abbeli kerel-
lakás helyett lakáspénz folyósittassék
steriumnak folyó évi november 5.én
el elutasittatott.-

Pietsch Gyula, festő; szül. 1845 v. 1846-ban Pesten, hol atyja városi képviselő volt.

1873-ban a münchemi Képzőművészeti akadémia festőosztályát látogatta.

Somogyi Miklós: Magyarok a münchemi Képzőművészeti akadémián. Művészet. 1912. 182. l.

II. 2892. Pietsch Gyula, 27 éves, született Pesthen, Magyarországon, atyja városi képviselő, festőosztály, 1873 máj. 1.

Som 182. f.

Károly Gusztáv badeni őrgróf

IV. 97.

PIETSCH *Gyula*, festő, * Pest 1829, † Budapest 1915. 1869—1873. a müncheni képzőművészeti akadémián tanult. Mint a bpesti Seefehlner-féle papír- és festékkereskedés jómódú tulajdonosa, csupán kedvtelésből foglalkozott a festészettel. Számos képe Kémeri Dezső dr. tulajdonában Budapesten van.

E. G. II. 301 l

648.

t honvédek körül, kik a törzstiszt körül cso-
n; a többi négyből pedig kettő jobbról beszélget,
ó tartó közelében áll s egy a parancsnok lová-
.

e, méretei 54.4 : 68.3 cm.
ereklyemuzeumból. 107/95. № 105.

107/95 : 105.

Betyárvilág

A TERÉZ KÖRÚTON

A BRITANNIA RÉMREGÉNYE

A Britanniában nem volt még kézigránát az övében, mint később a nyugatmagyarországi felkelés idején.

Egy másik lelkiatya is gyakran látogatta a Britanniában barátját, Prónay Pált, valamint Héjjas Iván: Turchányi Egon, a jáki kápolna plébánosa. (Turchányi később a Tretttina-ügybe keveredett és le kellett mondania képviselői mandátumáról.)

V. FEJEZET.

A korbácsos Salm

»Úr« volt. Grófi Salm. Huszárfőhadnagy. Prónay barátja. Előkelő nemes, elegáns, szép ember, nők kedvence. A Britannia is rajongott érte. Nem csoda, hiszen a kegyetlenkedés művésze volt.

»Dunaföldvári módra« — hangzott fel a jelszó a Britanniában, ha nagyobb akciót készítettek elő. Salm gróf ilyenkor értékes tanácsokkal szolgált, hiszen ő találta ki a »dunaföldvári mód«-ot.

Egy ismeretlen, Littmann S. Sándor európai hírű drágakőszakértő özvegye (Littmann a nyilasok áldozata lett 1944-ben!) így beszéli el Prónayék dunaföldvári rémtetteit:

Augusztus nyolcadikán...

— 1919 augusztus 8-án, pénteken éjjel Solton át Dunaföldvárra érkezett a Prónay-különítmény. Akkor Stein Sándor dunaföldvári bőrkereskedő felesége voltam. Első férjem a 32-eseknél szolgált, súlyosan megsebesült az első világháborúban, ötvenszázalékos hadirokkant lett. A 17-es helyőrségi kórházban ápolták hónapokig. Békésen éltünk Dunaföldváron, amíg... amíg bevonultak Prónayék.

A Központi Szálló sógorom, Kovács Jenő tulajdona volt. Oda igyekezett a lovascsapat.

— Vannak-e zsidók Dunaföldváron? — kérdezte Prónay, amikor leszállt lováról.

Az emberek hümmögtek és elkerülték. Prónay tisztjei társaságában, Salmmal, Bibóval és Léderer főhadnaggyal bement a Központi Szállodába.

— Ki itt a tulajdonos?

— Kovács Jenő! — felelte a portás.

— Zsidó?

— Igen.

— Akkor én nem lakom itt!

Más szállást keresett. Zsilinszky gyógyszerészékhez költözött. A tisztek lefoglalták a szállodai szobákat. Szombaton cirkáltak még a községben, éjjel, de nem történt különösebb esemény. Vasárnap, amikor az emberek kijöttek a templomból, megdöbbentő jelenetnek lehettek tanui. A téren. Prónayék közrefogtak egy Halasi nevű embert. Odavitték az egyik fához és felakasztották. Fia félkegyelmű gyerek volt és jajveszékelni kezdett, mire őt is rögtön felakasztották egy másik fára.

Zsarolás

Futótűzként terjedt el ennek az atrocitásnak a híre. A tisztek bementek a Jäger-féle fogadóba és ott elhatározták, hogy megkeresik Kovács Jenő szállodást, a sógoromat. Néhány perc múlva elfogták.

Vallatni kezdték, majd közölték vele, ha 10.000 koronát szerez nekik készpénzben, akkor elengedik. Ha nem adja oda a pénzt, rögtön felakasztják.

Dr. Frey járásbíró tanúja volt a jeleneteknek és közbeszólt:

— Uraim, ez a Kovács tisztességes ember, ne bántsák!

A tisztek elengedték sógoromat, de figyelmeztették, rögtön menjen el a pénzért, mert »megjárja«.

Negyedóra múlva Kovács Jenő elvitte a 10.000 koronát, mire útjára bocsátották. Mikor már kint volt a fogadóból, Prónay felkiáltott:

— Meggondoltam magamat, mégis fel kell akasztani ezt a zsidót!

Frey kiszaladt sógorom után és figyelmeztette, hogy meneküljön.

A különítmény tagjai elmentek sógoromékhoz és mivelhogy nem találták otthon Kovács Jenőt, a gyerekét és a feleségét akarták túszul elvinni. A szomszédos udvarban laktunk, mi is ott álltunk a férjemmel.

— Hát nagyságos asszony tud-e alibit igazolni? — kérdezte tőlem az egyik tiszt.

— Miféle alibit igazoljak? ... Nem követtem el semmit. Az egész háború alatt a Vöröskeresztnek dolgoztam. Dr. Kővágó Péter plébános úr igazolja — válaszoltam.

Ekkor ugratott be lovával Salm. Ránutatott férjemre:

— Vigyék ezt!

Sokan álltak már a szomszédok közül az udvarban. A falu lakossága is odagyülekezett. Salm felé jük kiáltott:

— Akartok látni zsidóakasztást?

Néhány suhanc nevetgélt, de Polgár Ferenc akkori biró odaállt Salm elé:

— Főhadnagy úr, kérem, ez az ember Stein bőrkereskedő, ártatlan!

— Nem érdekel, itt a nép ítél!

Salm bajonettjével férjem arcába szúrt. Az egyik tiszt engem is bántalmazott és kihurcolt az udvarból, Szaladni kezdtem, a plébánoshoz futottam.

— Plébános úr, bántják a férjemet, már megsebesítették, segítsen! — könyörögtem.

— Esküszöm a feszületre, hogy a maga férje ártatlan — szólt a plébános. Egy tiszt volt nála, aki nem tartozott Prónayékhoz: Hamza őrnagy, menj el Steinékhez és védd meg ennek az asszonynak a férjét. Ismerem gyerekkora óta.

Hamza kisvártatva visszajött és rekedten mondta:

— Sajnos, már késő.

Ekkor jött be dr. Berki József orvos is:

— Ne féljen, fiatalasszony, nyugodjék meg, itt nem fogják bántani...

Férjemet közben kivitték a községháza elé, szemben az udvarunkkal és felakasztották. Léderer és Bibó volt a hóhérja. A kötél leszakadt. Szegény férjem feltápászkodott és elszaladt. Visszahozták! Háromszor szakadt el a kötél! A másodikat lezuhanás után, — mint mesélték — ő maga könyörgött: »Az Istenért, ne kínozzanak már tovább, öljenek meg.«

(Folytatás következik.)

Pest-budai üvegek és porcellánok

A Rózsa Miklós-galéria mostani kiállítása a régi Buda és Pest, a reformkori művészeti fellendülés és a 48-as idők egy bájos intim részletét mutatja be. Nevezetes épületeink, tereink, piacaink, jellegzetes tájszépségeink üvegeken és porcellánokon ábrázolt képeit sorakoztatja fel. A hatás színpadszerű, mintha apró maketteket látnánk, színesen festett történeti épületekkel, dámákkal, arszlánokkal. Módszertanilag is meglepetésként hat, a megszokott múzeumi kiállításoktól elütő, üdítő hangulatú bemutató. Pest-budai jeleneteket ábrázoló üvegek és kerámiák azelőtt csak nagyritkán és csak kuriózumként szerepeltek, most gazdag sorozatokban látjuk gyümölcsét a Fővárosi Múzeum lelkes és szorgalmas gyüjtő munkásságának. A korabeli szekrényekben választékos fzléssel, áhitatos kézzel elhelyezett anyagból kiemelkednek az 1785-ben alakult Kuny-féle budai fayence-gyár francia kerámiákkal egyenértékű darabjai, amelyekről leolvasható a forradalmár keramikus állandó újításokkal kísérletező zsenije.

A levendulaillatot lehelő porcellán- és üveganyag túlnyomórészt bécsi és cseh gyárak terméke, iparosodásunk hőskorára utal azonban az ismeretlenségből előhívott Pische pesti üvegvésnök munkássága, akinek műhelyéből József nádor jelképével és egy gráciákkal ékesített szépformájú poharat mutat be a kiállítás. Az alakuló és a 48-as idők előtti Pest-Budát idézi fel ez a sok kedves meglepetéssel szolgáló kiállítás, hazánk függetlenségi harcainak és öntudatosodásának igen fontos történelmi korszakát és tanulságosan utal arra, hogy a letűnt idők rekonstrukciós kísérleteinél a szerényebb igényű mű- és használati tárgyaknak is milyen fontos kulturhistóriai szerepük van és menynyire tükrözik a gazdasági és társadalmi alakulás képét.

A megkapóan közvetlen, a tárgyak lelkét érzékeltető elegáns rendezés, valamint a remekbe sikerült, könnyed tollal írt monográfiának is beillő katalógus-előszó, a fiatal műtörténész gárda egyik legképzettebb tagjának, dr. Supka Magdolnának értékes munkája. **(d. m.)**

Ügetőeredmények

A Dubovetz Emil emlékverseny teljes befutását eltaláltuk. **Vilmos D.** győzelme egy pillanatig sem volt kétséges. A másodiknak befutó **Indokolt** is kitűnően ügetett. A »csodaimport« **Lusanna Seniah** változatosság kedvéért most Marschall Robertiel lett számtalan kocsival utolsó. **Siralmas** és **Katinka**, mint nagy favoritok, helyezetlenül végeztek. Az össznyerőfogadást nem találta el senki. Körülbelül 3600 forintot a szerdai versenynap össznyerőjéhez csatolnak. A futamok helyezettjei: I. **Irune, Had, Lepke**. II. **Vilmos D., Indokolt**. III. **Jenő, Csaptáros, Nimród**. IV. **Had, Kacér III., Gyula vezér**. V. **Jászó II., Nocsak, Meridian III.** VI. **Winnetou, Asszonyság, Porno II.** VII. **Kis hamis, Béla király, Ipolyszög**. VIII. **Ellyke, Little Fellow, Zsivány**. IX. **Futórózsa, Merész, Györgyi**. X. **Bokros, Vámos, Ilonka.**

*

Szombaton délután nyitották meg az ügetőn a hajtótanfolyamot. Dr. Kardos Sándor miniszteri biztos bevezető beszédében bejelentette, hogy a csalókat eltávolítja az üzemből.

*

A francia importlovak szombaton megérkeztek. A versenylovakat nyilvános árverésen adják el.

*

A hernalsi járásbíróság Oswald és Wolbert zsokékat négy hónapra ítélte a közelmultban történt turfbotrány miatt.

Helyszíni közvetítés

Beszélő: Kristóf Károly

Zsuzsika La yi-Matyinál

Kisfiúk és kislányok,

bemutatom nektek Zsuzsikát. Szőszi haja van, kékszemű, mosolygós képű, négyesztendős, aranyos tündérke. A Mikulás bácsi jegyet hozott neki a Latyi-Matyihoz. Vasárnap délelőtt, az Operettszínházban vagyunk, soksok más kislánnyal és kisfiúval. Ők apukával, anyukával jöttek el, Zsuzsikát a szerkesztő bácsi kísérte ide. No, most beülünk a helyünkre, mert már szól a zene. Én elhallgatok, de Zsuzsika elmeséli, mit lát és hall a színházban.

*

...Báci, én isz atajot pejecet! (Majd a szünetben Zsuzsika.) Mitoj lesz szünet? (Majd, ha vége lesz a felvonásnak, most figyelj szépen.) ...Nini, felhúzzát a falat... Jaj de világosz van ott... Jendőj báci isz van, Tesszét? Az a színpad? Milyen cuna keze van annak a fekete embejnek... Nem öjülünk! Tesszék kimenni... Jaj a Latyi Matyi! Latyi Matyi! Méjt van fehéj szapkája... Gutjász? Attoj méjt nem ad pejecet? Tezet cókol a jendőj bácinak... Jaj az a cuna néni med fod vejni a szepjüvel... Latyi Matyi azt mondja, hogy ép el atajt jönni hozzánt... Báci szólj neki hogy jöjjön el... Attoj én odame gyek... Latyi Matyi gyeje... Nini mozog a ház... Ez mi? (Ez a cukrászda Zsuzsika!) Pejecet atajot... Ott a kjémesz... kjémeszt atajot... Báci, mennyi nyolcvanhat fijéjnek a fele? Dejetet vannak ott a Latyi Matyival... Megint mozog a ház... Jaj de cuna hájom néni ész a fekete báci... Össze, jugja meg... (De Zsuzsika...) Jendőj báci becapták jöjjön vissza... hamis, jossz néni... Nem ataj fát adni... Ilyen pince van ott, ahol lakunt... Jendőj, hazudit a néni... Méjt mozog a ház? (Ez a forgószínpad Zsuzsika.) Moszt vejekednek... Latyi Matyi... boxolj Latyi, a cuna embejt... ni hogy ugjál... Nem igaz... Becapott! Össél a fejéje! Ne adja oda! Az a cuna néni, csak moszt fehéj juhában van... Fekete Bojbála... Báci, méjt hajandoznak? (Az gong, nem harang, Zsuzsika...) A száját mossza fodtefével Latyi Matyi... Méjt mossza?... Jugja meg!... Össe meg... Jól van... Mijen ejősz embej... A pijoszhaju néni a feleszége?... Jugja meg azt a cuna bácit... Latyi...

(Szünet.)

Pejecet atajot, meg tjémeszt, amitől táncojni lehét, mint a színpadon... amilyet a Latyi Matyi talált fel... Töszönöm... Menjünk be... Szépen szól a zene... netünk isz van jádiónk... Nézd tojnáznak... Én isz tudot tojnászni... Milyen szép néni... Jaj, Latyi Matyinak tajdja van... Mit tett a fejéje? Moszt felemeli... én isz ijen ejősz szejetnét lenni... Báci, menjünk ti... (Most nem lehet, még nincs vége!) Báci, netem ti tej menni...

(Az más, menjünk.)

Táncsics a vasgyárban

Diósgyőr, december 6. (A Világ alkalmi tudósítójától.) A diósgyőri vasgyár munkás-színjátszói szombaton este mutatták be 1800 főnyi nézőközönség előtt Barát Endre »Lobog a mécses« című négyfelvonásos Táncsics-drámáját.

Az előadás szereplői: kohómunkások, gépírónők, a gyár dolgozói voltak. A közönség feszült figyelemmel kísérte és nagy tetszéssel fogadta a korszerű darabot, amely Diósgyőr után Budapesten is színre fog kerülni.

Nagy Sándor egészséges

Szeged, december 6. (A Világ tudósítójának telefonjelentése.) A Független Magyarország vasárnap hírt adott arról, hogy az Irószövetség nem tarthatja meg **Nagy** Sándor parasztíró és **Acél** Tamás költő avatóünnepségét, mert Nagy Sándor, a szegedi tanyavilágból elszármazott szegény parasztfiú tüdővésszel fekszik a főváros egyik kórházában, Acél Tamás a fiatal munkásköltő pedig elhatározta, hogy megvárja társa gyógyulását.

Szegeden meglepetést keltett ez a hír. Valószínűnek tartják, hogy tévedésről van szó, mert Nagy Sándor a legjobb egészségnek örvend és vasárnap is dolgozott a szegedi Dél-Magyarország szerkesztőségében, amelynek tagja.

Román művész a MÁV hangversenyen

A MÁV szimfónikus zenekar Szőke Tibor vezényletével hangversenyt adott. A feltűnő jól sikerült Haendel Concerto Grosso után Mozart fuvolára és hárfára írt C-dur versenyművét játszotta Molnár Anna hárfaművésznő és Pop Dimitru román fuvolaművész, a kolozsvári akadémia tanára. Páratlanul könnyed és üde muzsika, amely a két jeles ifjú művész tolmácsolásában megőrizte mosolygó gondtalanságát. A román művész csillogó, általánosan megcsodált és Pesten még alig látott flexiglas hangszeren játszott. **(S. V.)**

Jön! Hajnalodik
Az örök szerelem himnusza

Joint-ruhák a Vígszínházban

A Vígszínház decemberi újdonsága (»Lakás kis hibával«) Amerikában játszódik. A társulatnak gondot okozott a ruhakérdés, mert »jellegzetesen amerikai, részben használt« ruhára volt szükség. A színház művészei a Jointhoz fordultak, hogy adjon kölcsön számukra ruhát. A színészek átnézték az »anyagot« és sikerült több egészen különleges és jellegzetes amerikai ruhát kiválasztaniok.

Televíziós közvetítéssel megnyílt a Metropolitan

Newyork, december 6. A Metropolitan Operaház megkezdte 64-ik évadját. A megnyitó díszelőadáson Verdi »Otheliő«-ja került színre. Először volt televíziós rádióközvetítés az operából. Fritz Busch vezényelt. A címszerepet Ramon Vinay chilei tenor, Desdemonát Licia Albanese, Jagót pedig Leonard Waccen amerikai baritonista énekelte.

Színházi hírek

Mihályi Ernő, aki hónapok óta a Rusznyák klinika lakója, a kórház Mikulás-estélyén már mint szereplő színész lépett fel.

Vasvári Tibor, a Magyar Szövegírók és Zeneszerzők Szövetkezetének igazgatója ma Rómába utazott, hogy az olasz-magyar zeneszerzőszövetkezetek között fennálló vitás ügyeket tisztázza.

Connor néger baritonista énekli Amonasro szerepét a Városi Színház operai Aida-előadásán.

A pécsi Bacsányi János Irodalmi Társaság panaszt emelt a pécsi Nemzeti Színház ellen a város polgármesterénél és a kultuszminiszternél. A felirat kifogásolja a színház műsorpolitikáját. Megállapítja, hogy a színház nyilvános darabpályázatának elbírálása helytelenül történt. Kifogásolja, hogy a beérkezett darabokat nem írók, hanem a színészek, a műszaklak és a súgó bírálták el.

Nagy szenzáció: **»Önagysága és a mészáros«** a Pesti Színházban. Egy pillanatig sem unatkozik. (X)

Jön! Hajnalodik
FREDRIC MARCH és MARGARET SULLAVAN világfilmje

Konyhakés, Duna, kötél, dróthurok

Sorozatos öngyilkosságok Mikulás estéjén

Báthory Gézáné Tóth Teréz 34 éves asszony az Uszály-utca 11. számú házban lévő lakásán konyhakéssel átmetszette torkát. Életveszélyes állapotban vitték a Rókus-kórházba.

Lukács Géza Beszkárt alkalmazott este a Szabadság-hídról a Dunába ugrott. A rendőrség mentőcsónakos osztagai keresték, de nem találták meg. Egy uszályhajó motorosának személyzete a Boráros-tér közelében holtan fogta ki.

Wiesner Ernő 18 éves szűcssegéd a Rákóczi-út 61. számú házban lévő albérleti szobájának ablakdeszkájára felakasztotta magát.

Fülöp Antal csepeli szabómester drótból készített hurkot erősített vaságyára, fejét a hurokba helyezte, lefeküdt, majd a hurkot megrántotta. Holtan találtak rá.

Öt új gyermeklélektani állomást szerveznek

A külügyminisztérium elnöki főosztályának élére Kálló Jánost, a Győri Vagóngyár vezérigazgató-helyettesét nevezték ki. Eddigi hivatalát mint munkásigazgató látta el.

*

Az országban működő tíz gyermeklélektani állomás mellé a kultuszminisztérium újabb öt állomást állít fel. Az öt új gyermeklélektani intézmény hivatása lesz, hogy a tehetséges munkás és parasztgyermekeket a szellemi pályákra irányítsa.

*

A hároméves parasztfőiskola végzett hallgatói öthónapos mezőgazdasági átképző tanfolyam után érettségit tehetnek.

*

A miniszterelnökségen ma reggel családias ünnepség keretében búcsúztatták a miniszterelnökségről távozó Nógrádi Sándor államtitkárt. Dinnyés Lajos miniszterelnök meleg szavakkal sorolta fel Nógrádi államtitkár érdemeit és örömét fejezte ki, hogy Nógrádi Sándort Losonczy Géza személyében méltó utód követi az államtitkári székben, majd Nógrádi Sándor rövid beszédben megköszönte azt a támogatást, amelyet számára a miniszterelnökség dolgozói nyujtottak. Ezután az új politikai államtitkár, dr. Losonczy Géza intézett néhány szót az egybegyültekhez.

*

A Pedagógus Szakszervezet december közepén országos küldött-közgyűlést tart. Általános az a kívánság, hogy az iskola készítse elő a gyermekeket arra, hogy megtalálják helyüket a demokráciában és építő tagjai legyenek az országnak.

A szervezet levelet kapott az amerikai pedagógusok egyesületétől is. Többek között azt írják, hogy az iskolákban tilos bármilyen formában megvitatni a politikai kérdéseket, a Marshall-tervet, a Taft—Hartley-féle törvényt, a szovjet-amerikai kapcsolatokat és az általános katonai kiképzés problémáit. Az a tanító, aki ez ellen a rendelkezés ellen vét, súlyos fegyelmi büntetésnek van kitéve.

Előadások a fasizmus bűneiről a Harvard-Yale- és Brown-egyetemen

A következő levelet kaptuk:

Örömmel olvastam a *Világ* szerdai cikkét: »Ellenfél vagy ellenség« — ezt a kérdést nem szabad levenni a napirendről. A brit törvényhozásban elhangzott egyes német tábornokokat védő felszólalások nemcsak Angliában, de Amerikában is erős felháborodást váltottak ki, *különösen tudományos körökben.* Legyen szabad rámutatnom arra, hogy az angol parlamenti vitával kapcsolatosan *Emmerson* professzor, a Harvard-egyetem világhírű történelemfilozófiai tanára nagy akciót indított, amely gyakorlati tiltakozásnak is bevállik. Arra szólítja fel ugyanis az összes egyetemeket

tartsanak rendszeres előadásokat a fasizmus bűneiről és veszélyeiről,

mert nemcsak Amerikában, de Európában is *kezdik elfelejteni Hitlerék, a nácizmus és a fasizmus szörnyű, a világtörténelemben szinte páratlan embertelenségeit.«*

Ő maga a Harvard egyetemen nemcsak külön előadásokat, de szemináriumokat is tart a következő szemeszterben: *»A fasizmus bűnei«* címmel. A felhívásban megállapítja a professzor azt is, hogy nemcsak az új generációnak nincs fogalma Hitlerék igazi arcáról és a németek barbarizmusáról, de

olyanok is elfelejtik a felháborító szörnyűségeket, akik maguk résztvettek a háborúban.

A Harward-egyetem felhívását több amerikai főiskola helyesli és követi Emmeron példáját. A Yale- és a Brown-egyetem máris bevezette a fasizmust tárgyaló szemináriumokat és a kanadai egyetemek is hirdetik, hogy a jövő félévben előadásokat tartanak a fasizmus bűneiről. Nem lehetne ezt a példát nálunk is követni?

Dr. L. Gy.
a Világ régi olvasója

Orosz tudósok 1942-ben előállították a penicillint

Szeged, december 6. (A Világ tudósítójától.) Dr. Ivanovics György orvoskari dékán, a Kossuth-díjas víruskutató előadást tartott

a szovjet mikrobiológiai kutatás legújabb eredményeiről.

A víruskutatás vezetője Ryzhkov, az ő osztályán működik a szovjet tudomány két büszkesége: Smorodintsev, aki főleg az influenzával és Silber, aki elsősorban az állatvírusokkal foglalkozik.

Megállapítható, hogy Yermoljev szovjet tudós és munkatársai, megelőzve az angolszász kutatókat, 1942-ben előállították penészgombából penicillint és már 1943-ig kétszáz beteget kezeltek ezzel kitűnő eredménnyel. A háborús évek alatt a penicillinnél nagyobb tért hódított a Gausetől felfedezett gramicidin, amelynek fájdalomcsillapító hatása is van.

A modern szovjet víruskutatás igen nagy eredményeket ért el a növényi és állati vírusmegbetegedések terén is.

A kiütéses tífusz elleni védekezésnél egyenesen korszakalkotó Smorodyntsev és Drobysrevskaya felfedezése, amelynek segítségével ezt a betegséget már kezdeti stádiumában

egyszerűen, olcsón és gyorsan

lehet megállapítani.

Szakasits Árpád ma hatvan éves

A köztársasági elnököt ebből az alkalomból bensőséges ünnepség keretében köszöntötték. Elsőnek az országgyűlés küldöttsége élén a két alelnökkel, Molnár Imrével és Mihályfi Ernővel üdvözölte. Azután Dinnyés Lajos miniszterelnök és Rákosi Mátyás miniszterelnökhelyettes vezetésével a kormány tagjai vonultak fel. Dinnyés Lajos miniszterelnök beszédében rámutatott a köztársasági elnök hervadhatatlan érdemeire, különösen azokra, amelyeket a felszabadulás óta a munkáspártok együttműködése, majd egyesülése érdekében kifejtett.

A köztársasági elnök válaszában megállapította, hogy Magyarország évszázados tragédiáját az okozta, hogy az uralkodó osztályok mindig a reakció táborába sodorták. Most először küzdünk együtt a haladás erőivel és ezért Magyarországnak most kezdődik virágkora.

Dinnyés Lajos miniszterelnök ezután átnyujtotta a jubiláló elnöknek a köztársasági érdem-rend aranyfokozatához a láncot.

A honvédség küldöttségét Pálffy altábornagy, a honvédelmi miniszter helyettese, a honvédség felügyelője, a rendőrség küldöttségét Péter Gábor és Balassa Gyula altábornagyok vezették.

A MDP küldöttségét Rákosi Mátyás, a Kisgazdapárt küldöttségét Dobi István, a Parasztpártét Veres Péter vezette.

A Radikális Demokrata Pártszövetség nevében Harrer Ferenc, Supka Géza, Kende Zsigmond és Szekeres János, a Független Demokrata Párt nevében Balogh István, Parragi György és Ábrahám Dezső, a Barankovics Párt nevében Barankovics István köszöntötte a köztársasági elnököt.

A Szaktanács Harustyák elnök, a Szabadságharcos Szövetség Rostás főtitkár és a Nőszövetség Jóboru Magda vezetésével vonult fel. Az útfőrők egyik apró vezetőjét a köztársasági elnök magasba emelve, megcsókolta.

Honvéd Kollégium felállításáról jelent meg kormányrendelet a hivatásos honvédtisztikar utánpótlásának az egyetemi végzettséghez kötött szakszolgálat körében való előmozdítása céljából.

A **békéscsabai szlovák** általános iskola mellé még ebben a hónapban tanulóotthont állítanak fel. A kultuszminisztérium tizenhatezer forintot fordított az ideiglenes tanulóotthon felszerelésére.

Felkérem azokat a hazatért foglyokat, akik tudnak

Bosnyák Tamás

28 éves Musz fogolyról, adjanak hírt édesanyjának: **Bosnyák Steffy**, Harangvirág-utca három címre, vagy telefonon 9—15 között: 200-730.

A zsidózó statisztikus a népbíróság előtt

1945-ben a népbíróság eljárást indított dr. *Dolányi Kovács* Alajos nyugalmazott államtitkár, a statisztikai hivatal volt elnöke ellen. Ma tárgyalja ügyét a **népbíróság Tutsek-tanácsa.**

Kovács a zsidóság térfoglalására vonatkozó **számadatok irányzatos csoportosításával igyekezett bizonyítani, hogy a zsidóság veszélyezteti a magyar nemzet létét.** Uszított a magyarországi **zsidók ellen.** 1944 végéig alelnöke volt a Magyar-Német Társaságnak.

— Nem érzem magamat **bűnösnek** — kezdi vallomását Dolányi.

A tanácselnök **felolvasta cikkeit,** amelyekben a legféktelenebb **hangon uszított a zsidóság ellen.**

Benzint sikkasztott két győri főtisztviselő két fia

Győr, december 6. (A Világ tudósítójának telefonjelentése.) Ifj. Nyerges Gyula és Erdődy Ernő, a győri pénzügyigazgatónak és helyettesének fiai nemrég **17.000** liter benzinről szóló utalványt sikkasztottak el hivatalukban. Az utalványokat feketepiacon értékesítették.

A gazdasági rendőrségnek feltűnt, hogy a két győri aranyifjú milyen bőkezűen szórja a pénzt az éjjeli mulatókban. Elő akarták őket állítani, de a két sikkasztó megszökött. A határmenti Vaskeresztesnél menekülés közben a megáradt Pinka patak vizébe estek. Ruhájukat szárítgatták, amikor a határőrök rajtuk ütöttek.

A győri munkásbíróság szombaton tárgyalta ügyüket. Azzal védekeztek, hogy szép dizőzök hálójába kerültek, azért sikkasztottak, mert a szerelem igen költséges volt.

A munkásbíróság megállapította, hogy a vádlottak sikkasztása nagymennyiségű üzemanyagot vont el fontos ipari célokról, ezáltal súlyosan megkárosította a magyar államot. Ifj. Nyerges Gyulát és Erdődy Ernőt fejenként jogerősen 3 és félévi fegyházra, nyolcévi politikai jogvesztésre ítélték.

Gyilkosság Dunaharasztin

A budakörnyéki járási kapitányság és a főkapitányság bűnügyi osztályának detektívjei 36 órája nyomoznak annak a rejtélyes hátterű rablógyilkosságnak az ügyében, amely vasárnapra virradóra történt Dunaharasztiban. Csékóczó István gyári munkás 29 esztendős vadházastársát

ismeretlen tettes agyonverte,

a lakást kifosztotta és elmenekült. A rablógyilkosságot Csékóczó István fedezte fel vasárnap délelőtt. Azonnal értesítette a rendőrséget. Bejelentette, hogy

a lakásból ötéves kislánya eltűnt.

A kisgyereket néhány perc múlva megtalálták az egyik szomszédnál. A kislány hajnalban felébredt és átmászott édesanyja ágyába. A szétroncsolt fejű halottban nem ismerte fel édesanyját. Sírva rohant át a szomszédokhoz, elmondta, hogy »anyuka ágyában egy idegen néni fekszik«. A szomszédok megnyugtatták s lefektették a kislányt.

A rendőrség szerint lehetséges, hogy a dunaharaszti lakásban kéjgyilkosság történt, de

ez csak a boncolás befejezése után állapítható meg pontosan.

A bűncselekményt a fiatalasszony ismerőse követhette el.

Súlyos fogházbüntetést kaptak Homonnay Sunyi bűntársai

A **népbíróság** Bereczky-tanácsa ma féltizenkettőkor hirdetett ítéletet a Szentiványi-szakált fegyveres nemzetszolgálat I/B osztályának nyomozói bűnügyében. A Návai ezredes és Homonnay »Sunyi« őrnagy parancsnoksága alatt katonaszökevényeket üldöztek agyon és sok baloldalit kínoztak meg.

A **népbíróság Mór Lajost 10 évi kényszermunkára ítélte.** Kunruth Lajos 15, Krusovszky Lajos 5, Vigh Ferenc 12 évi kényszermunka büntetést kaptak. Az ítélet indokolásában a tanácselnök megállapította azt, hogy az igazi bűnös Návay ezredes. Csajka hadnagy és Homonnay »Sunyi« őrnagy, mert ezek adták ki az utasítást emberek legyilkolására.

A fehér ló

legendával **századok óta** töltik meg a magyar fiatalság lelkét. Hogy tudniillik Árpád vezér fehér lovat küldött ajándékba Szvatopluknak, s ennek fejében egy marék földet, egy korsó dunavizet s egy köteg füvet Alpár-mezejéről kért cserébe. Később aztán Árpád vezérünkről kiderül, hogy mindezeket csalafinta módon szerezte meg a szláv vezértől, mivelhogy ezek csak szimbolumok lettek légyen, amelyeknek átvételével ősapánk jogcímet szerzett Magyarország Duna-vidékének birtokba vételére.

A magyar multat ilyen gyönge erkölcsi alapon nem szabad többé tanítani. — erről is beszél majd Supka Géza abban az előadásában, amelyet most 9-én, csütörtökön, 6 órai kezdettel tart meg a Polgári Demokrata Pártban (Andrássy-út 43) »A magyar népi demokrácia kultúrpolitikája« címen.

Halálozás. Dr. Szeghő Zoltán ügyvéd e hó 4-én 65 éves korában meghalt. Temetése e hó 8-án, szerdán d. e. fél 12 órakor lesz a farkasréti temetőben. (×)

TÁRSASJÁTÉKOK MINDEN KORÚNAK.
JÁTÉKOK A LEGNAGYOBB VÁLASZTÉKBAN.

LIEBNER BÁCSI

JÁTÉKBOLTJA,
BUDAPEST V. SZENT ISTVÁN-TÉR 4.
A BAZILIKA FŐBEJÁRATÁNÁL.
KÉRJE NAGY KÉPES ÁRJEGYZÉKÜNKET.

EMKE GRILL
Hétfőtől új revü:
HOTEL OPERETT
Bob hercegtől
a Csámpáskirálynőig
30%-os
fényüzési adó megszünt
Kávéházi árak!
Vasárnap d. u. **5** órai tea

Karácsonyi ruhagondja
ne legyen,
mert
Apponyi Julia
eredeti modelljei készen vagy mérték után
Futó Ily-nél
már **600.—** Ft-tól,
köpeny vagy kosztüm **1.200.—**-tól kapható.
Apponyi-tér 1., II. 10. Tel **188-002**

MDK

Piesche József

Ltáb I. 82 l.

Piesche József üvegműves

hengerolaku alakokkal díszített poharára, valamint Deák Ferenc portréjával egy emlékpohara szerepel a kiállításon.

Katona Imre: The Glass Collection of the Budapest Museum of Applied Arts. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1967. 28. sz. 178-81 l. 180 l.

Federigo Nomi eposza: Buda liberata,[98]) költői tehetség szempontjából felülmulja Costantinoét. Az eposzhoz írt előszavában Nomi leírja költeménye létrejöttének belső történetét: lelke szellemi munka után vágyódott és a »filozófia különféle nemei« közül éppen a poézisra esvén választása, eszébe jutott, hogy heroikus költemény megírására fog vállalkozni. Amidőn sorra vette az elmult századok legfényesebb eseményeit, megakadt szeme korának egy kimagasló eseményén, »a pannoniai háborún«, amelyben különösen Bécs felszabadítása és Buda visszafoglalása kötötte le figyelmét. Eleinte megakasztotta ugyan az ars poetica szabálya, amely az egykorú események megéneklését nem engedi meg, de aggodalma csakhamar eloszlott. Újabb nehézségei is támadtak. Mivel az eseményekről és a szereplőkről nem voltak megbízható adatai, kénytelen volt anyagát szóbeli közlésből meríteni, amelyet néhány történeti munkából egészített ki. Történeti forrásait azonban nem lehet megállapítani. Mint ő maga mondja, sok költött dolgot elegyített a történeti események közé. Az eposz 24 énekből áll. Szűz Mária segítségét kéri, hogy méltóképen énekelhesse meg Buda felszabadítását. A műben nem jut jelentős szerep a magyaroknak. Tevékeny részt csupán Thökölynek biztosít, azonban őt sötétebb színekkel festi, mint bármely más olasz történeti munka. Nomi előszavában mentege-

jó száraz fa, amely, ha tanna, lap vagy lab, jelentékeny temérdekségü; a vékonyka tagozatokat kerülik ép ugy, mint a drága és könnyen megcsonkuló faragott diszitményt. A veret valóban szerkezeti szerephez jut, persze nem aranyozott s finoman cizelált bronz többé, hanem annak polgáriasabb igényü, szegényebb pótlója: sárgaréz. Tisztán ékesitő célu, butorplakett gyanánt szereplő, gazdagon megdolgozott fémdisz nincs többé, vagy csak igen mérsékelten jut szóhoz. A butor tehát technikailag könnyebben állitható elő, mint a telivér párisi empire, olcsóbb, tartós és emellett sima tagozatainál fogva könynyebben tisztogatható is, ami a kor háziasszonyainak szemében fontos. A butorszövet megválasztásánál hasonló elvek döntöttek. Azonkivül az otthon szük keretén belül is elkülönitik a drágább butordarabokat az olcsóbb és okvetlenül szükségesektől, az előbbiek a «tiszta-

szobába» kerülnek, amely le van zárva s csak családi ünnepek vagy vendég érkezése alkalmával nyilik meg.

Nem lehet tehát mondani, hogy a lakásberendezés technikáival szemben nincs igénye e kor polgárságának. Bizony van, még pedig pontosan körülvonalozott s megállapitható az is, hogy ezeket az igényeket értelmesen fogták fel a kor derekas asztalosai, egy Steindl, Szabó, Wiener, Worbes, Überpacher stb. s a butor, amelyet ők szállitottak, annyira e városi polgárság életrendjéhez volt szabva, annyira visszatükrözi annak eszejárását, hogy hű tükörképét, jellemrajzát adja.

A szükséges lakásberendezési kellékeket, amelyek nélkül nem képzelhető egy bizonyos szolid kényelmességü polgári élet, tetézi majdnem minden házban egy sor oly artefaktum, amely nem első sorban használati célt szolgál, hanem inkább az almáriom vagy asztal diszét van hivatva emelni s ezzel jelét adja a jólétnek, amelyre oly naivan büszke az e korbeli polgár. Üveg, porcellán, a szövő-, fonótechnikák különféle termékei kerülnek igy a polgári otthonba. Kivált a szines és metszett pohár kapós, amelybe ornamentumokat, allegorikus alakokat, esetleg a király arcképét vagy bölcs mondásokat metsz a mester. Efajta munkát szaporán s közmegelégedésre végzett a pesti Piesche József, meg Greiner Keresztély, a vidéken is akad rá mester, pl. Banalovics Péter Ujvidéken, de e cikkben nagy a külföldi behozatal. Az üveg, mint a festett kép anyaga, mint üvegfestmény még ösmeretlen a polgári és nemesi házban, csak templomba valónak fogják fel. Azért alig van mestere: Pesten az egy Giergl Henrik az, akit már 1820-ban e technika körül fáradozni látunk. A mozaikműves is ritka, Scholtz Adolf Pesten végez ily munkákat. A kerámiát

Ltáb I.

9.	dec.	6	" "	"	
10	dec.	31	félévi kamat.	"	2 36
			1927 ben az ösmeg bevétel kitett:		87 99
			Levonva a bevételből a kiadást		8 30
			Mutatkozik maradvány az év végén:		79 69

Zsámbék, 192

46/1928. szám

A Műemlékek Országos Bizottsa
1928. február hó 9. végrehajtóbiz. ülésébe
megvizsgálta és eltogadta. Elnökl
Budapest, 1928. február 9 Dr. Szö

A MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

S az elvetett

S én vén diák szívem fölemelem
S így üdvözlöm a mindig újakat:
Föl, föl fiúk, csak semmi félelem.

Bár zord a harc, megéri a világ,
Ha az ember az marad, ami volt:
Nemes, küzdő, szabadlelkű diák.

Ezek az iskolák faji és nyelvi kü-
lönbségek fölé emelkedni tudó test-
véri szellemükkel nemcsak a ma-

Egy mai
ahol a diák is t

A kollégium előtti havas isko'a-

Piesche József

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 296—534

Lap: Elet és Jövő

Megjelent: 1948 DEC 25

MUVESZET

93

PEST-BUDAI ÜVEGEK ÉS PORCELLÁNOK

1846 március 19-én nyílt meg Pesten, a Nemzeti Múzeum épületében az ország első nyilvános képtára. Addig a közönség csak templomokban s magángyüjteményekben láthatott esetleg komoly műalkotásokat. Hogy mennyire hiányzott a művészet nyujtotta fölemelkedés az akkori embereknek, mutatja, hogy milyen nagy szeretettel vették körül világukat azon szépségekkel, ami elérhető volt számukra. Kerámiák, bonbonnierek, ráktartók, márványfayanceok, rózsásedények a mult század első évtizedeiből tanulságosan mesélnek nekünk a reformkorszak embereinek lelkivilágáról. Kuny Domokos 1785—1810 közt működött budai porcellángyárának szép darabjait láthatjuk. Az 1810—1885. évekből pedig üveg és porcellánok számolnak be a kor érzésvilágáról, ízléséről. A polgári jólét rekvizitumai ezek az almáriumba való, vagy asztali díszül szolgáló színes és metszett üvegek, amelyeknek nagy mestere a pesti Piesche József meg Greiner Keresztély. Igen finom és megkapó az Alt-Wien csészéken és csészealjakon, acélmetszeteken és kőrajzokon bemutatott pest-budai városképek sorozata. Mindezek a finom üvegek, porcellánok természetesen csak az empire- és biedermeier-bútorok adta környezetben élnek igazán. Nagy varázslat ez: a környezet, még íme itt van, a kagyló, de az élet belőle elment. Sokat értünk meg azonban egy ilyen kiállítás nyomán régi emberekből s ezért nagy tanulság számunkra.

Fekete Lajos dr.

Piesche Joisef

Cárd

Kunits

Topografische Beschreibung

Pest, 1824 I. 108 l.

Piesche

Ltab I. 82

Piesche

Üveghöszörüs
pompásan dolgozik,
árni remekek

Schams: Pest

282. l.

ad. 18/1922. szám.

Átvételi

Aulirott el
Országos Bizottságató
cimü kiadvány 4 ko
közi könyvkiállitás
lezettségével átvett

Budapest, 19

Az angolszászok Szicilián mindenáron áttörést akarnak kierőszakolni

Berlin, augusztus 4. A Nemzetközi Tájékoztató Iroda jelenti: Három nap óta nagy kanadai és amerikai kötelékek kísérleteznek a sziciliai arcvonal középső szakaszán a német és olasz csapatok védelmi arcvonalának áttörésével.

A támadások célja egyrészt Patton csapatai előnyomulásának megkönnyítése az északi parti szakaszon, másrészt a catanial mélyföldön megrekedt 8. hadsereg mozgásbahozása.

A támadások eredménytelenek maradtak.

Az amerikai és kanadai kötelékek hétfőn, többórás tüzérségi előkészítés után, újabb áttörési kísérletet kezdeményeztek.

Nicosia és Regalbuto területén a német-olasz biztosító csapatok rendkívül elkeseredett harcokban meghiusították az ellenségnek az északkelet felé vezető útakon fekvő sündisznó állások elfoglalására irányuló kísérleteit. Különösen a kanadaiak szenvedtek súlyos veszteségeket.

Nicosia területén az ellenség sok hullámban vezette támadásait, amelyek azonban egymásután elakadtak.

Az egyik völgybe a támadók betörtek, de egy német harccsoport elreteszelte a támadókat és megtisztította a betörés helyét. Az ellenségnek a Regalbutótól délkeletre fekvő állások ellen intézett támadása is meghiusult és a támadó alakulatok rendkívül nagy veszteségeket szenvedtek. A többi arcvonalról nem jelentenek nagyobb harci cselekményeket.

Az északi parti szakaszon

gyengébb amerikai erők megpróbálták a parti utakat védő német állásokat bekeríteni, de súlyos veszteségeket okozva, visszaverték őket.

A cataniai arcvonalon a német erők eredményes roham- és zavarótámadásokat hajtottak végre a nemrég déli irányban visszavont vonalak ellen, ahol a 8. brit hadsereg már napok óta vesztegel.

A magaslati állásokban elhelyezett ütegek tervszerű rajtaütéseket hajtottak végre a brit tereperődök ellen.

Az ezen a szakaszon foglyul ejtett angolok szerint ez a rész az egész sziciliai arcvonal legrettegettebb szakaszává vált számukra, a környék az angol-amerikai páncélkocsik temetője

és ezen a szakaszon rendkívül súlyos, véres veszteségeket is szenvedtek.

A nicosiai harcok során a német légierő kötelékei éjjel-nappal támadták az északamerikaiak és kanadaiak készenléti állásait. Az ellenség ezen a szakaszon a legsúlyosabb veszteségek árán is a német és az olasz csapatok arcvonalának áttörésére törekszik.

Az ellenség ugyan ügyesen álcázta állásait és vadászrepülői, valamint légvédelme erőteljesen működött, a gyors német harci repülőgépek mégis súlyos pusztításokat végeztek az összegyülekezett páncélosok között.

Az amerikaiak számban fölényben vannak és vadászkötelékeik rendkívül erősen védelmezik mozdulataikat, a német légierő eredményes támadásai következtében azonban

kénytelenek utánpótlásukat és csapatmozdulataikat az éjszakai órákban végezni.

A német vadászrepülők csodálatraméltó vitézséggel vették fel újból és újból a harcot a túlerővel és hétfőn sok légiharcban, a légvédelem támogatásával, a harci szakaszok felett összesen

23 ellenséges gépet lőttek le.

Az ellenséges gépek között 11 többmotoros bombázó van, amelyeket a német és az olasz utánpótlási utak ellen akartak zavaró támadásokra felhasználni. Az ellenséges gépeket ugyan erős vadászvédelemben részesítették, a támadó gépek legnagyobb része azonban nem tudta elérni célját.

Az angolszász támadás súlypontja az adrenói szakaszon van

Zürich augusztus 4. *(A Pest kül. tud.)* A szövetséges haderők vasárnap délben megindított általános támadására a tengelycsapatok több helyen ellentámadásokkal válaszoltak és

a sziciliai front középső részét fenyegető áttörési kísérletet meghiusították.

Egyes szakaszokon — így különösen Nicosiától és Agirától északkeletre — a szövetséges csapatok némi haladást értek el és felvonulóban vannak a tengely védelmi vonala ellen.

Az úgynevezett Etna-front előterében kedden reggel óta súlyos harcok folynak.

Az ellenséges támadás súlypontja az adrenói szakaszon van,

nyilván azért, mert Eisenhower ott szeretné kettészakítani a tengely védelmi vonalát. Adrenonál a német csapatok ellentámadásai súlyos veszteségeket okoztak a szövetségeseknek.

A 8. brit hadsereg frontján is növekszik a támadások terjedelme és hevessége.

Alexander tábornok személyesen átvette a főparancsnokságot Szicilián

London, augusztus 4. Churchill miniszterelnök az alsóházban beszámolt a sziciliai hadműveletek állásáról és kijelentette, hogy a hadműveletek kedvezően folynak.

Churchill közölte, hogy a szövetségesek egész sziciliai hadereje képezi a 15. hadseregcsoportot, amely Alexander tábornok parancsnoksága alatt áll. Alexander tábornoknak rendelték alá Patton tábornokot, a 7. amerikai hadsereg parancsnokát, valamint Montgomery tábornokot, aki a keleti frontszakaszon küzdő 8. hadsereg parancsnoka. Alexander tábornok Churchill szerint személyesen vette át a sziciliai hadműveletek irányítását. *(Bud. Tud.)*

Jelentős német erősítések érkeztek Sziciliába

Algir, augusztus 4. A Radio Algir jelentése szerint jelentős német erősítések érkeztek Sziciliába. *(Bud. Tud.)*

Churchill szerint megkezdődött az új angolszász támadás Sziciliában

London, augusztus 4. *(NST)* Churchill miniszterelnök kedden délután közölte az alsóházzal, hogy a szövetségesek vasárnap délután újból megkezdték az általános támadást Sziciliában. Hétfőn egész nap rendkívül heves ütközet tombolt.

Javult az élelmezési helyzet Rómában

Róma, augusztus 4. *(SNT)* Rómában teljes a rend és a nyugalom. A közbiztonsági szolgálatot az utcákon nagymértékben csökkentették s az utcán való tartózkodás esti határidejét egy órával meghosszabbították.

Az élelmezési helyzet is javult

s gyümölcs és főzelék bőven kapható. Bort nem árusítanak. A város még mindig zászlódíszben van.

A római filmvárosban, Cine Cittában ismét megkezdődött a műtermi munka, amely a rendszerváltozás óta szünetelt.

Az egész olasz filmipart átszervezik.

A három félállami filmvállalat, a Cine Citta, az Enio Cines és a Luce új vezetőséget kapott és új irányelvek alapján dolgozik. A filmtermelés terén az olasz ipar szabad kezet kap, de csak pénzügyileg szilárd alapon álló filmvállalatok működhetnek.

ÉL-E VAGY MEGHALT RAMZIN PROFESSZOR?

Vichy, augusztus 4. Még élénk emlékezetben élnek azok a nagy politikai pörök, amely 1930 és 1940 között zajlottak le Moszkvában. A vádlottak padján a szovjetköztársaság főhivatalnokai, tábornokai és más dignitáriusai ültek, akik furcsa módon *megkönnyítették a közvádló feladatát precíz, szinte lelkes vallomásaikkal.* A vád legtöbbször árulás és szabotázs volt. Az ügyésznek nem volt nehéz szerepe. A terheltek, bizarr beismeréseikkel, mintegy rohanvást igyekeztek a bitófa alá.

A francia kommunista párt központi bizottságának egyik tagja, *Ferrat* a párt akkori elnökével, Marcel *Cachin* szenátorral együtt, mint a Komintern francia szekciójának megbízottja, résztvett e tárgyalások egyikén s tapasztalatairól terjedelmes beszámolót adott ki. A szóbanforgó pert az Ipari Párt perének nevezték, mert a vádlottak padján a szovjet nehézipar több vezető személyisége ült, akiket azzal gyanusítottak, hogy francia megbízásból összeesküvést szőttek az ötéves munkaterv ellen. A vádlottak egyike *Ramzin* professzor volt, a moszkvai Alkalmazott Tudományok Főiskolájának thermodinamikai tanára.

Ramzin beismerésben

Ramzin vallomásáról *Ferrat* beszámolója a következőket közli:

Visinszkij főállamügyész: Ugylátszik, ön preciz, határozott és hosszan tanulmányozott utasításokat kapott a Szovjetunió szocialista építésének ipari szabotálására. Igaz ez?

Ramzin: Igaz.

Visinszkij: Ramzin professzor, mondja meg őszintén, kiktől kapta ön ezeket a bűnös utasításokat?

Ramzin: Magasállású francia személyiségektől.

Visinszkij: Nevük? Talán Poincaré?

Ramzin: Igen, Poincaré.

Visinszkij: És Briand?

Ramzin: Briand szintén.

Visinszkij: A vádlott gondolkodjék és feleljen megfontoltan. Állítja-e, hogy Briand és Poincaré utasítást adtak a mi nagy szocialista építésünk rendszeres szabotázsára?

Ramzin: Állítom.

Visinszkij: Folytassuk. Ezeket az utasításokat közvetlenül tőlük kapta-e a vádlott, vagy pedig közvetítő útján? Ez fölöttébb fontos kérdés. Legyen őszinte, professzor.

Ramzin: Közvetlenül kaptam.

Visinszkij: Rendben van. Tudomásul vesszük. Az instrukciókat írásban nyujtották át önnek?

Ramzin: Nem.

Visinszkij: Hát hogyan? Személyesen? És hol? Párisban?

Ramzin: Párisban.

Visinszkij: Párisban? Tehát ön találkozott Párisban Briand-nal és Poincaréval? Milyen helyen? Adjon pontos feleletet.

Ramzin: A nagy bulvár egyik kávéházában.

Ferrat megjegyzi, hogy *Ramzin* professzornak ez a válasza megdöbbentette a jelenlévő francia elvtársakat, mégpedig el annyira, hogy *Cachin*, aki éppen állott, *leesett a székére.* A nagy bulvár egyik kávéházában. Ez igazán valószínűtlenül hangzott. A bíróság azonban nem volt annyira szkeptikus, mint a francia hallgatók és Ramzint, rövid tanácskozás után, halálra ítélte.

A halott feltámad

Az ítéletet, huszonnégy órával a kihirdetés után, *már végre is hajtották.* Így azután ugyancsak a meglepetés erejével hatott Franciaországban egy Moszkvában tartózkodó amerikai ujságíró cikke *a szovjet harckocsik belső fűtési rendszeréről.* Az ujságíró ugyanis közölte a feltaláló nevét is: »Ramzin professzor, a moszkvai Alkalmazott Tudományok Főiskoláján a thermodinamika tanára.«

A cikk hosszasan foglalkozik a feltaláló személyével és ennek során megemlékezik a moszkvai perről is, úgy állítván be a dolgot, *mintha a bíróság Ramzint felmentette volna.* A tudósításnak ez a része, amelyet a francia lapok pontosan közölnek, így hangzik:

— Ramzin néhány évvel ezelőtt szabotázspörbe keveredett. A felmentő ítélet után semmiféle bosszúérzés sem maradt szívében a szovjetkormány iránt, amint a kormány sem tanusított bizalmatlanságot a professzorral szemben. Ma Ramzin a legkiválóbb szovjettechnikusnak számít s a leglelkesebb hazafiak között tartják nyilván.

Mindebből kitetszik, hogy *a halálraítéltet, aki oly töredelmes beismerő vallomást tett, nemcsak nem végezték ki, hanem továbbra is bizalmi állást töltött be.*

Annyi bizonyos, hogy a Ramzin pör hatalmas színjáték volt, a belső és a külső közvélemény számára preparálva. Halottak, akik élnek és élők, akik halottak. Ázsiai rejtély ez, amely egyelőre felfoghatatlan az európai agyvelők számára, de amelyet nyilván megold majd a jövő.

Vissy Sándor

Az alvó fürdőző övéről lelopták a kulcsot és kifosztották a kabinját

Bánáti János 28 éves szerelősegéd kedden este izgatottan jelentette a Nemzeti Sportuszoda előtt szolgálatot teljesítő őrszemnek, hogy mialatt ő a fürdőterrasz egyik padján aludt, *úszónadrágja övéről ismeretlen tettes lelopta a kabinkulcsot.* Mikor felébredt, rögtön észrevette a hiányt, kabinjához sietett, de azt zárva találta. A fürdőmester segítségével felnyitották az ajtót s kiderült, hogy a tolvaj *minden holmiját, még a ruháját is magával vitte.* Annak rendje és módja szerint felöltözködött Bánáti ruháiba, a maga rongyos, piszkos gunyáját és szétszakadt cipőjét otthagyta. A ruhával természetesen magával vitte *Bánáti 500 pengőjét és óráját is.* A tolvaj kézrekerítésére a rendőrség megindította a nyomozást.

Mélységes fájdalommal közöljük, hogy

Hajós Marcellné

szül. Klein Aranka

váratlanul itthagyott bennünket.

Gyászolják: szerető férje, **Margit** és **Jenő** testvérei, **János, Viktor** nevelt fiai, **Zsuzsa** sógornője és **Joli** menye.

Temetése f. hó 4-én fél 5 órakor lesz a rákoskeresztúri temetőben.

Emlékét soha el nem múló kegyelettel őrizzük!

A pápa megváltoztatta sétája időpontját

Róma, augusztus 4. Mint Vatikánvárosból jelentik, a Szentatya augusztus elsejétől megváltoztatta mindennapi sétája időpontját. Ezentúl szokásos mindennapi sétáját a reggeli órákban végzi el, míg eddig délután sétált.

— **Gyászrovat.** Dr. *Ujhelyi* Andor ny. miniszteri osztályfőnök 61 éves korában elhúnyt. Tegnap délután temették a farkasréti temető halottasházából a magyar görögkatolikus egyház szertartása szerint. Dr. *Bugyi* Istvánné dr. *Weber* Stefánia Szentesen elhúnyt. Ma délelőtt 10 órakor helyeztük örök nyugalomra a Kapucinus Atyák templomának kriptájában.

MAGYAR NYUGALOM

Hol lennénk már, ha izgága, nyugtalan és kapkodó nép volnánk? Ezeréves történelmünk folyamán a viharok, amelyek Európának ezen a táján zúgtak fejünk felett, már régen lesodortak volna bennünket a népek színpadáról. Az olyan nép, amely napról napra él és az adott helyzethez szabja jellemét, ingadozik és lelkét úgy változtatja, mint a komédiás a jelmezét: az eléldegélhet ideig-óráig a történelemben, láthat néha jobb napokat is, de sorsát nem alapozta meg s jövőjét homokra építette. Bennünket, magyarokat, ép az a tulajdonságunk tett államalkotó és nemzetmegtartó néppé, hogy megőriztük ősi jellemünk szilárdságát, nem riadoztunk, nem hajladoztunk s úgy álltunk a viharban, mint a jegenye a magyar rónán: egyenesen, nyugodtan, méltóságteljesen. Nyugalmunk sohasem hagyott el bennünket, pedig tízévszázados történelmünk során sok keserves csapás és megpróbáltatás érte a nemzetet; higgadt megfontoltsággal, bölcs mértékletességgel és józan ítélőképességgel tekintettük a világ folyását és ezt a magatartásunkat minden körülmények között mindenkor meg is őriztük.

Hála Istennek, elmondhatjuk, hogy ezek az erények ma is megvannak fajtánkban. A háború negyedik évének végefelé, mikor a világmérkőzés egyre félelmetesebb arányokat ölt, nyugalmunk csorbítatlan és bizakodással tekinthetünk a jövő elé, mert tudjuk, hogy a magyar jellemben rejtőző elpusztíthatatlan tulajdonságok — ha erősek vagyunk és összetartunk — minden veszedelmen átsegítenek bennünket. Csak néhány napja, hogy a kormánypárt *a nyugalom emberét* köszöntötte Kállay Miklós miniszterelnökben, azt a férfiút, aki higgadtságával, megfontoltságával és nyugalmával példát mutat az egész országnak. Valóban: a magyar jellem egyik legértékesebb és legszebb tulajdonsága a *nyugalom*. Erről beszélt Thuránszky László, az új miniszterelnökségi államtitkár is, amikor búcsút vett a sajtóosztálytól: »a messze keletről magunkkal hozott bölcs nyugalomról«, amely századok viharain vezetett keresztül bennünket. Hinnünk kell benne és hisszük is, hogy az a magyar magatartás, amely annyiszor győzött a bajok és nehézségek felett, elvezeti a nemzetet most is a boldogulás útján. Gróf Teleki Pál, akinek egyik legbizalmasabb munkatársa és hűséges tanácsadója volt az új miniszterelnökségi államtitkár, sokat beszélt életében a magyar higgadtságról, amely megőrzött bennünket mindig a nehéz időkben. Ő tanította: nincs ok arra, hogy egy nemzet, amelynek ezeresztendős történelme van s amely már annyi viszontagságot élt át, hisztériásan figyelje a mindennapi eseményeket és ezekről azt gondolja, hogy az ő sorsát minden időkre eldönthetik. A nemzetek sorsa nem napi eseményektől függ, hanem saját erejüktől és akaratuktól. De ettől függ megbecsültetésük is.

Bízzunk hát és higgyünk rendületlenül saját erőnkben és akaratunkban és tekintsünk a jövő elé azzal a nyugodt megfontoltsággal és bölcs higgadtsággal, amelyet őseinktől örököltünk s akkor egész biztosan megálljuk helyünket: *boldogul a nemzet!*

— **Adomány.** *Baditz* Pál (Miskolc) 1.— pengőt küldött a *Pest* szerkesztőségéhez a honvédcsaládok részére.

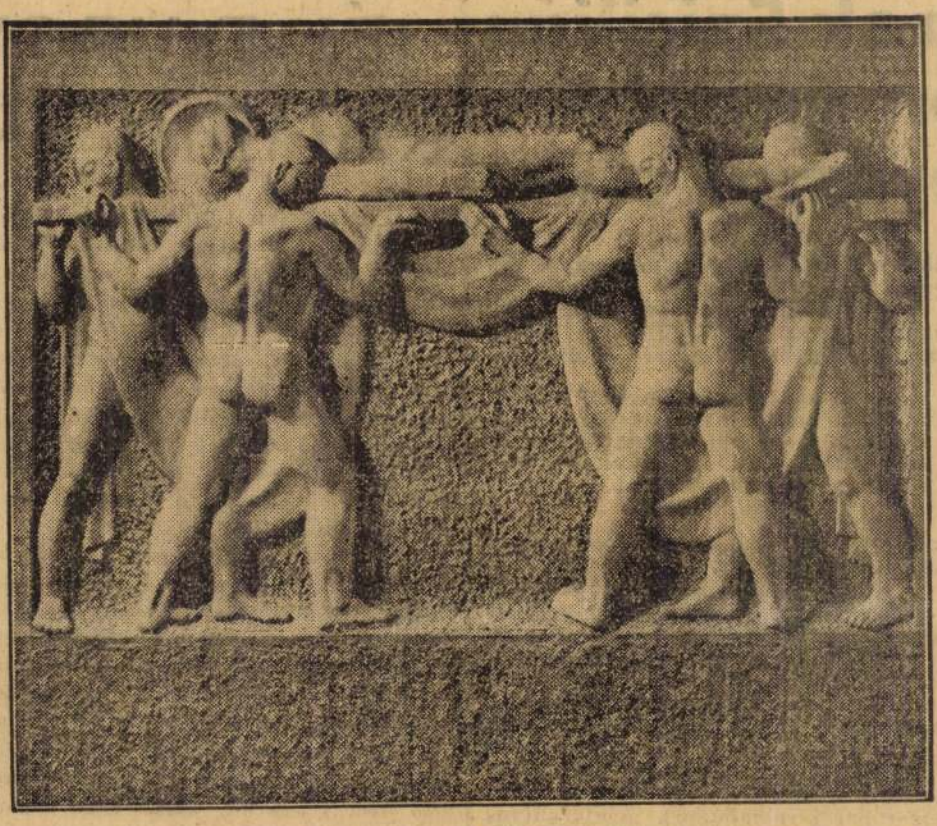

PIDERY DÓRA SZOBRÁSZMŰVÉSZNŐ »KRISZTUS SÍRBATÉTELE« CÍMŰ MUNKÁJA, mellyel elnyerte Budapest székesfőváros 1943. évi iparművész-ösztöndíját

Jegyre kapjuk a vajat

A székesfőváros közélelmezési ügyosztálya közli, hogy a közellátási miniszter rendelkezése folytán mind a közellátásilag a fővároshoz csatolt megyei városokban és községekben *személyenként 5 dekagram vaj kerül a tejkimérőüzletek útján a közellátási szelvényiv S-betűs szelvényének bevonása mellett kiosztásra.*

A közellátási szelvényivek birtokosai augusztus 5—12-e között jelentkezzenek a lakásukhoz közeleső valamelyik tejkimérőüzletben (tejfiókban, vagy tejkiméréssel megbízott kereskedőnél vagy iparosnál), ahol a birtokukban lévő közellátási szelvényivekről a tejkimérő levágja és átveszi a vajkiosztásra kijelölt S-betűs szelvényeket és azokról *elismervényt ad, amelyen a kiszolgáltatásra kerülő vajmennyiséget és a vaj kiszolgáltatásának napját is fel kell tüntetni.*

A tejkimérő a beszedett közellátási szelvényeket naponként annak a tejvállalatnak küldi meg, ahonnan a tejet rendszeresen kapja. A tejvállalat a hozzá beküldött S-betűs közellátási szelvények számának megfelelő vajmennyiséget a tejkimérőnek a beküldést követő negyedik napon küldi meg a jelentkezők között hatóságilag megállapított áron való kiszolgáltatás céljából.

A tejkimérő üzletek által bevont S-betűs közellátási szelvényeket 100 darabonként ívekre felragasztva a tejvállalatok tartoznak augusztus 31-ig Budapesten az Élelmiszerjegyközpontnak (III., Lajos-utca 34., földszint 11.), a környéken pedig a helyi kirendeltségeknek beküldeni.

Leleplezték a „fekete vajfrontot"

A közellátási minisztérium ellenőrző főosztálya vitéz *Szentirmay* Endre miniszteri tanácsos vezetésével az elmult hetekben erélyes munkával kezdett hozzá *a budapesti fekete tej és vajfront felgöngyölítéséhez.* Az első hetekben sikerült is a főváros külső részein »dolgozó« millimáriktól megtisztítani a fővárost és a tej és vaj útját innen a szabályos hivatalos forgalomba terelni.

Az elmult napokban az ellenőrző főosztály tudomására jutott, hogy a Belvárosban átlag 30—32 pengős áron bármennyi vajat és 20—22 pengős áron ugyancsak nagy tételekben sajtot lehet kapni. Nyomban hozzákezdtek az újabb fekete arcvonal felgöngyölítéséhez. Rövidesen tudomásukra jutott, hogy *a hihetetlenül drága vaj és sajt egyik belvárosi forrása Horis közben van.* Varga László fűszer- és csemegeüzletében, aki öt esztendővel ezelőtt az *Önállósítási Alapból kapott ötezer pengővel nyitotta meg jólmenő üzletét.*

Azt is kiderítették a detektívek, hogy Varga roppant óvatosan dolgozik és csupán olyanokat szolgál ki vajjal és sajttal, akik megfelelő jelszóval köszönnek be: *»Hir Spricht deutsch«.* Akik ezzel a varázsszóval állítottak be, *minden további nélkül* megkaphatták a maguk vaj- és sajtadagját — *horribilis árakon.*

A detektívek a régi bevált fogáshoz folyamodtak, a tudomásukra jutott jelszóval rendes vásárlókként jelentkeztek s mikor Varga nyugodtan kiszolgáltatta nekik az árut, leleplezték magukat, úgy hogy a tettenért fűszerkereskedő meg sem kísérelhette a tagadást.

Varga *beismerte,* hogy a zugban eladott tejtermékeket hatósági úton és hatósági áron szerezte be, de *egyetlen grammot sem adott tovább a rendes áron és a rendes úton.*

Azzal próbálta magát menteni, hogy csak olyanokat szolgált ki, akikről feltehető volt, hogy *idegen állampolgárok,* mert abban a feltevésben volt, hogy velük szemben nem követhet el árdrágítást. Ezt a mentséget természetesen nem fogadták el, beismerő vallomása után *letartóztatták,* majd átkísérték az ügyészségre.

Drótot és szeget csak könyvre lehet vásárolni ezentúl

A hivatalos lap mai száma közli az iparügyi miniszter rendeletét egyes vas- és acélcikkek forgalmának és felhasználásának szabályozásáról.

A rendelet értelmében a kis- és nagykereskedők, valamint az előállító vállalatok ezentúl *csak vásárlási jegy ellenében vagy az Ipari Anyaghivatal külön engedélyével szolgáltathatnak* ki hengerelt vagy húzott *rúd-, idom- és abroncsacélt,* 3 mm-nél vastagabb *acéllemezt, bútorrúgót,* mindenfajta *vas- és acélhuzalt, sodronyszeget, kereksinacélt, karékfacélt, lópa kóacélt* és félkész állapotban lévő *lópatkót.* A kiskereskedő — a fogyasztói vásárlási könyvbe való bejegyzés kötelezettségével — egy-egy *vásárlási könyvre havonta legfeljebb ½ kg vashuzalt (drótot) és 20 deka sodronyszeget szolgáltathat ki jegy nélkül.*

Az ország egész területén havonta szétosztásra kerülő jegyek és utalványok mennyiségét az Ipari Anyaghivatal állapítja meg és a kereskedelmi és iparkamaráknak küldi meg. A rendelet augusztus 15-én lép hatályba.

A németek egy teljes bolsevista hadsereget megsemmisítettek

Berlin, augusztus 4. A Nemzetközi Tájékoztató Iroda jelenti: A miusi arcvonalon a német csapatok alig négy nap alatt, túlnyomó bolsevista erőkkel szemben vívott küzdelemben, nagy sikert arattak, amelynek jelentősége részben egy kedvező fekvésű védelmi állás visszavételében, részben pedig

egy bolsevista hadsereg teljes megsemmisítésében rejlik.

Még nincsenek ugyan végleges jelentések a foglyok számáról és a zsákmány nagyságáról, annyi azonban máris megállapítható, hogy a hétfőn jelentett 15.000-nél jóval több fogoly került német kézre.

A zsákmány különösen nehéz fegyverekben, páncélosokban és gépkocsikban nagy. Számszerű adatok még nem közölhetők, annyi azonban már bizonyos, hogy

a támadó szovjet hadsereg teljes felszerelése német kézre került.

A szovjet vérveszteség ennek megfelelően szintén súlyos volt. A német erők összpontosított csapása alól csak a bolsevista hadosztályok gyenge és harcképtelen maradványai tudták kivonni magukat.

Bjelgorodnál a német csapatok helyi vállalkozással elreteszeltek egy régebbi szovjet betörési helyet. Telitalálattal 10 harckocsit és csaknem 100 tehergépkocsit semmisítettek meg, szétromboltak egy nehéz légvédelmi üteget és felmorzsolták a bekerített bolsevista erőcsoportokat.

Az oreli kanyarulatnál a bolsevisták Brjanszk irányában áttörést akartak kierőszakolni és nagy gyalogos és páncélos kötelékekkel támadtak elsősorban a déli nyárnyon.

Súlyos és változatos harcokra került a sor és a bolsevistáknak sikerült is átmenetileg betörniök a német védelmi rendszerbe. Az egyik német hadtest parancsnokló tábornoka lendületes ellentámadást indított s a bolsevistákat két irányból kiűzve, a betörést hatásosan elreteszelték.

Az oreli szakasz keleti részén, kisebb bolsevista vállalkozásoktól eltekintve, a nap teljesen nyugodtan telt el.

Az északi szárnyon a németek a terep nehézségei ellenére ellentámadással nagy tért nyertek.

A leningrádi bekerítő arcvonalon német vadászok és gránátosok hat bolsevista lövészhadosztály tömegtámadásait verték vissza. A többi arcvonalszakaszról csak helyi harci eseményeket jelentenek.

Az Ilmen-tótól délre és a középső arcvonal északi szárnyának néhány szakaszán már régóta megfigyelt felvonuló és készenlétbehelyezési bolsevista mozdulatokból arra következtetnek, hogy a nyári offenziva kudarca után a bolsevisták most ezen a szakaszon akarnak támadásba átmenni.

Nyilttér

E rovatban közöltekért nem vállal felelősséget sem a szerkesztőség, sem a kiadóhivatal.

Ebben a rovatban a hirdetések ára milliméter-soronként hétköznap 70, szombat 80 fillér. A legkisebb hirdetés ára 7, illetve 8 pengő.

FERENC JÓZSEF KESERŰVÍZ

Minden fajta
olasz árut szállít
Piero Tagliasacchi kiviteli cég,
Como, Viale Lecco 27. Tel. 3615

Piesche József

pesti üvegáru kereskedő

1

Az 1800-1860 korszak legkimagaslóbb magyar üvegvésnők mestere. Az Észak-Csehországban és Ausztriában nemzedékeken keresztül működő Pietzsch üvegvésnők dinasztiának Magyarországra szakadt és Pesten új otthonra talált tagja.

Borsos Béla: A magyar üvegmüvesség.
Müszaki Könyvkiadó Bp. 1974.

127. old.

Piesche József

2

1821. január 20-án vették fel a pesti polgárok sorába, ötven forint lefizetése ellenében, ami akkor tekintélyes összeg volt. A felvételi időpontjában már mint ügyes vésnököt és üvegmetszőt ismerték.

Borsos Béla: A magyar üvegművesség.
Műszaki Könyvkiadó Bp. 1974. 127. old.

Piesche József

3

minden bizonnyal más évekkel előbb Pestre került. A jegyzőkönyv mint helybeli mestert említi. Pestre költözésének időpontja biztosan nem állapítható meg. Valószínűleg 1815 és 1821 között történhetett ez, mert az 1815-ös pesti címjegyzékben még nem szerepel.

Borsos Béla: A magyar üvegművesség.
Műszaki Könyvkiadó Bp. 1974.

127. old.

Piesche József

4

1822-ben Pesten, az Uri utca 428. számban volt üzlete. 1824-ben Kunits ismert topográfiai művében találkozunk a nevével

Borsos Béla: A magyar üvegmüvesség.
Müszaki Könyvkiadó Bp.1974.

127.old.

Piesche József

5

Kunits dicsérő sorasban Donát János, Dunaiszky Lőrinc v. Lenhardt Sámuel és Bauer Mihály között említi nevét. Az 1827-es pesti útmutató szerint Piesche üzlete még mindig az Uri utcában volt, és a mester üveg körözülésen kívül drágakőmetszéssel is foglalkozott.

Borsos Béla: A magyar üvegművesség Műszaki Könyvkiadó Bp. 1974 127. old.

Piesche József 6

Meddig dolgozott még Pesten, mikor és hol halt meg - nem tudjuk. Mindenesetre 1821-ben készítette Mozart poharát.

Borsos Béla: A magyar üvegművesség.
Műszaki Könyvkiadó Bp. 1974.

130. old.

Piesche József 7

Mozart mellszobrának képe más fejlett fokon mutatja be művészetét, elárulja a Zorbeli ocskák üvegvésnékök, Joseph Haberl, Eduard Grillwitzer, Franz Gottstein hatását.

Borsos Béla: A magyar üvegművesség.
Műszaki Könyvkiadó Bp.1974.

130.old

Piesche József 8

Művészete nem függ össze szervesen a pest-budai üveggravizozó iskolával. Magasan fölötte áll ugyanis a Pest-Budán dolgozó névtelen és határozottan provinciális kis mesterekhez.

Borsos Béla: A magyar üvegművesség.
Műszaki Könyvkiadó Bp.1974.

130.old.

Piesche József 9.

Öntönző hatása nem is annyira közvetlen kortársaira, mint a negyvenes évek más fejlettebb mesterségbeli tudású vésnőkeire volt.

Borsos Béla: A magyar üvegnivesség.
Műszaki Könyvkiadó Bp.1974.

130. old.

Pietsch Gyula

festő

l.

Lykakörös

42. l.

A TISZÁNTÚLI REFORMÁTUS
EGYHÁZKERÜLET PÜSPÖKI HIVATAL

100—1941. szám.

Kö

a nagytiszteletű Espe
és valamennyi tanintéz

A Debreceni Protestáns Lap 194(
a multévi lappéldányokhoz csatolni s eg
A lépten-nyomon tapasztalható tá
elmondandókat figyelembevenni és azol
1. A Debreceni Protestáns Lap
rendelése és járatása minden esperesi, le
hivatalnak), egyházi hivatalok, intézn
nagyobb egyházakban az igazgatótaníto
2. Az évi előfizetési díj 8·— P, ar
év elején befizetendő. E célra jelen kör
felhasználásával az előfizetési díjak bek
3. Felhívom az érdekeltek szíve
nyeink hivatalos lapunkban jelennek m

Pietsch Gyula

festő

Pestről, 1849-ben Vécs

lásd

Fleischer Bécs 75. l

Pietsch

l.

Lykanemzromantika

17, 89.l.

Pietsch Gyula

festő

a Seefelner-féle papír-
kereskedés volt az övé.
Gazdag ember volt, 40
évig magánzó és főleg
festéssel foglalkozott.
Münchenben tanult álli-
tólag 4 évig. Ügyes
olajfestő volt. Meghalt
1915-ben Budapesten
86 éves korában

Keméri Dezső dr.
családja számos
képet őrzi.

KÉMERI DEZSŐ dr.
bőrgyógyász, egyet. tanársegéd
IV., KOSSUTH LAJOS-UTCA 7, I. EM. 8.
Rendel: 12—2-ig. Telefon: 861—69.

Budapest, 192.....

Rp.

Pietsch Gyula

lásd

=

EKpt. 1861-2. 791.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedél

.....

a műhelyfőnök va
aláír

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Pietsch Gula

Müvenet 1912. 182

Felirat rézmetszeten V. 23, 24. – 30.

Piffl Alajos
éremvező
Temesvár
XIX. sz.

lásd

Berk Temérmei 1908.
106. l. 119. l. 120 l.
121. l.

MOB kr. 4052. sz.

Piffl Alajos

lásd

B Emléké. 119 l.

tanu.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enge

.....

a műhelyfő

PIFFL ALAJOS, bádogosmester

Az 1891.évi temesvári kiállitáson a bádogodipari csoportban a nyagy disuoklevelet Piffl Alajos temesvári bádogosmester nyerte,aki a kiállitási érmeket is készitette. 193.old

G.HÉRY VERA: Az 1891-es temesvári kiállitás és érmei 179.old.

FOLIA HISTORICA, 2. A M.N.M. évkönyve, Bp. 1973.

PIFFL ANTAL, bádogosmester

--

Az 1891.évi temesvári kiállitás dijazási sorrendjében a II.csoport a"kiállitási érmek".-E/.J.fent angyal,kezét üllőre támaszkodó férfi vállára teszi,mellette egy Hermes-sapkás férfi,kezében bot,előtte zubbonyos férfi ásót szúr le maga elé.A háttérben fellbogózott épület.Szelvén ben:ÉRDEM/ÉREM.A tervet Fork temesvári szül.bp.-i tanár tervezte,az érmet Piffl temesvári bádogos készitette. Aranyozott bronz,ezüstözött bronz,bronz, 61.mm. 191.old

G.HÉRY VERA: Az 1891-es temesvári kiállitás és érmei 179.old

FOLIA HISTORICA, Z. A M.N.M.Évkönyve, Bp. 1973

PIFFL ANTAL, bádogosmester

=--

Az 1891.évi temesvári kiállitási dijazási sorrendjében a II.csoport a"kiállitási érmek".-H/.Sima szegély,körben 1891.ÉVI DÉLMAGY.IPAR-ÉS MEZŐGAZDASÁGI KIÁLLITÁS TEMES VÁROTT.Mezőben zárt babérkoszorú,a magy.korona,melyből sugarak indúlnak ki.alatta diszes kartus.-A tervet Förk Ernő temesvári szül.bp.-i tanár tervezte,az érmet Piffl Antal temesvári bádogos készitette.-Aranyozott bronz, ezüstözeött bronz,bronz 61.mm. 191.old.

G.HÉRY VERA: Az 1891-es temesvári kiállitás és érmei 179.old

...IA HISTORICA, Z. A M.N.M.Évkönyve, Bp. 1973

M.N.K.

Fifkó András, lakatosm.

Pesten dolgozott. Szül. Hradek/Liptó m./. Róm.k. házas.
Pesten polgárjogot nyert. 1845. XII. 29. 247.o.

Temesváry Ferenc: Lakatosipari érdekességek a Magyar Nemzeti Múzeum gyüjteményében. 237.o.

Folia Archaeologica. XVIII-1965. Bpest. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

PIFKÓ András

Pifkó András Hradeken, Liptó megyében született 1810 körül. 1840. ápr. 5-én lett céhes mesterré.[152] 1845. dec. 2-én mint lakatosmester kapta meg a pesti polgárjogot.[153] A Marczibányi kastélyhoz és a fegyverneki Szapáry kastélyhoz ő készítette az épület- és műlakatos munkákat.[154] 1874-ben szerepel utoljára a lakatosmesterek között.[155]

Perehány 1985 164. p.

Egry Józse

A művészi alkotás összhan
a remekmű, amely egyetlen
mazása egy adott koron bel
ról való művészi felfogásr
is. Kétségtelen, hogy a mű
vább. Hat, meggyőz, ellenk
és körülötte keletkező új
ti erővé válik, amely éppú
a fű, víz, hegy, állat és e
téves értelmezéséből folyi
amely az alkotóművészről m
a művésztől csak teljesen
látni. Holott ha igaz is,
egyetlen és egyszeri voltá

Pifkó Gizella, textiles, 1936-37. iparművészeti kitüntetéses szakoklevelet nyert

Iparművészeti Isk. Évk. 1880-1941. Bp. 1942.

1.

33

Nógrádszakál /Baranyainé/

Régi postaépület.
Jellege: Barokk.
Külseje: Egyszerü, földsz
sonci postaut/ mellett, a
időben többizben meghossz
ablak és a harmadik, mely
Belseje: Belül pilléres t
boltozott pince.

MDK

Piffkó Gizella, textilmüv.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

43.l.

Pitkó Gizella

textil

1931-34.

Iparm.Isk Évk.

1930-34. 46-l

PIFKU János építész

Bíró Lajos jászberényi építészzel Gelénes ref.t 1909

VÁRADY József: Tiszántúl református templomai. I-II. köt. Debrecen [Sajószentpéter] : Borsodi Református Egyházmegye, 1991 629.

Pifl Erzsébet

butorterverő

1921–22

Éínusk 1930.87.1.

T. 1086.

míg
, az előtérben ~~xxxxx~~ a templom
épületekkel, ~~xxx~~ előtte szobor- L = pedig
t alatt közeledik a szentség-
zött balra két szent jelent
tart czimert. Felirata a lebegő

ueensis

etz, gestochen in Wien.

cm.

FRANZ PIFLER, parókás

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz-i mestereiről.Az egyik kb 1784-ből,a másik pár évvel későbbi.64.mesterség,619.név.Az arab számok a két listát,a rómaiak az öt osztályba való sorolást jelzik. 265.old
/ 1,2./ V. parókás. 266.old

V.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA.István Király Múzeum évkönyve.VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

Pigafetta Filippo

l.

Hadtört. Közl.

1940. 153. l.

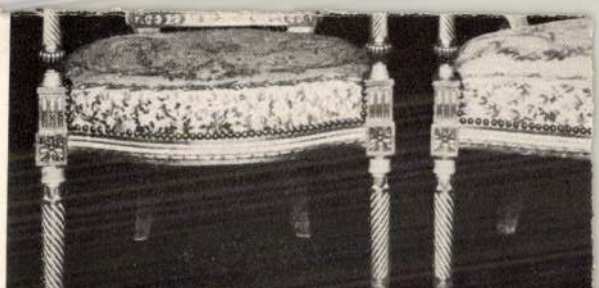

166

1678

Pigafetta, Filippo

hadi műnök

l,

Banfi Erdély

306. l.

561.

558.
557.

Pigafetta, Filippo

l.

Hadtört. Közl.

1939. 24. l.

~~[illegible]~~ Równi [illegible] [illegible]

[illegible] Dzierżyn 31. i Kurzsicky [illegible]

[illegible] [illegible] 77 [illegible]

[illegible] [illegible] 209-15

CASPAR PIGALÓ, /Piccolo, Pigolan/, kömüves inas

A Szombathelyi Giovanni Bernardo Ceresola kömüvesmester 1670-ben inasokkémt vette fel Giovanni Feratit és Caspar Pigalót/Piccolo, Pigolan/, mikor is ajánlóként omaga a lékai céh pénztárosa, Pietro Orsolino és a céhhez tartozó Georg Beimel fungáltak. 443.old

HARALD PRICKLER: Giovanni Bernardo Ceresola, a szombathelyi Szt. Márton templom épitője 441.old

VASI SZEMLE. XXII.évf. 3.szám, 1968. Szombathely

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848.....I. Ö. 217

Név: Pigina Thadaeus

Foglalkozás: aranyműves

Szárm.hely: _____

Hitfelekezet: _____ Csal.állapot: _____

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1745 X 6

A polgárjogért fizetett összeg forintban: _____

Pigazzini

írod

Szentiváni Gyula dr:

Falkép – restaurálások. Szépművészet.

1943. 9. l.

Jáki freskók
restaurálása 1937.

Pigazzini

Pellicioli milánói műhelyében dolgozó freskorestaurátor. Az esztergomi árpádkori kir. palota freskóit Pellicioli vezetése alatt tulajdonképen ő kezdte restaurálni. Tőle tanult Dex Ferenc is, aki utóbb egyedül folytatta a munkát.

Bpest, 1937.

MAGYAR
KÖZIGAZGATÁSTUDOMÁNYI INTÉZET
BUDAPEST, IV., PÁZMÁNY PÉTER-TÉR 1.

A Müemlékek t. Országos

Bizottságának

Budapest, IX

Rákos u.1.

Pigazzini, Luigi

Stil. Bergamo 1903 aug. 14

Pellicioli festő- és restaurátor segédje az esztergomi és jaki restaurálásoknál 1935 és 1937 ben.

Fenti közlés 1937 okt. 16

Pigazzini, Luigi

stul. 1903. aug. 14.
Bergamoban.

Pellicioli művezetője volt a sümegi Maulbertsch-freskok restaurálásában.

MOB irattár

712/1937

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

MÁRCIUS

31 nap — 11. hét

13 Vasárnap	
14 Hétfő	
15 Kedd	Nemzeti ünnep
16 Szerda	
17 Csütörtök	
18 Péntek	
19 Szombat	

Pigazzini, Luigi

Pellicioli milanói műhelyének tagja. Eredetileg a jáki középkori falképek restaurálása céljából jött Magyarországba. 1938-ban ő is részt vett a sümegi plébánia templomban lévő Maulbertsch-falképek restaurálásában.

Személyes értesülés.

A m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter

.044/1942.III. szám.

1942 AUG. 4.

A Müemlékek Orsz. Bizottsága tek.Elnökségének

Hivatalból.
özszolgálati ügyben.
Dij átalányozva.

Budapest.
IX.,Hőgyes Endre-u.10.

Pigazzini, Luigi
bergamói ~~szuletésu~~ fal-
képrestaurator F
1937 ben restaurálta
a jáki templom kö-
zépkori falképeit.
Innen ment Sümeg-
re, ahol 1938-ban
részt vett a Maul-
bertsch freskók restau-
rálásában.

F Mauro Pellicioli
milánói műtelyének
tagja, a sümegi mun-
kák művezetője
Szentiváinyi Endre
közlése.

Pietrocola

olaz festő

Esterházy Szerafin Agnó arcképe, Nápoly 1843.

Kiállító: Br. Stralendorff Henrik.

Horszombathely

41 l.

MDK

Pietsch Borbála, textilmüv.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

43.l.

Pietsch Borbála

textil.

1933–34.

Iparm.Isk.Évk.

1930–34. 46. l.

A Dunazug-hegység. Kilátás Csobánka falura és a Nagy-Kevélyre. A völgyteknőkben az erdőket kiirtották, szántók vannak a helyükön.

A vörösvári völgytől D-re emelkedő hegycsoportot *Budai-hegység* néven foglaljuk össze. Anyaga ugyancsak mészkő, dolomit vagy homokkő. A hegycsoportot a Hűvösvölgy és folytatásában a nagykovácsi völgy osztja ketté. Az É-i sorozat tagjai a *Nagy-Szénás*, a *Hármashatárhegy*, D-en a *Hárshegy*, a *János-hegy*, a *Szabadsághegy*, a *Gellérthegy*. A Dunazug-hegységnek számos völgye, kicsiny medencéje van, ezeket homokkő, agyag vagy márga tölti ki. Itt-ott a lösz is megmaradt; ezeken a helyeken jó mezőgazdálkodás folyik, de a mészkövön csak sovány legelők vagy tölgyerdők vannak. A főváros közvetlen szomszédsága lendíti fel a sűrűn települt községek gazdasági életét.

	SULY kg.	Ár		PÉNZÖSSZEG			
				egyenként		összesen	
		K	f	K	f	K	f

MAGYAR KIR. VASGYÁRI HIVATAL
VAJDAHUNYADON.

—

T. Műemlékek országo

Van szerencsém alábbiakban .....
a kéréssel bemutatni, hogy annak

732

kitevő összegét a m. kir. állami vasgyárak köz
készpénzben kiegyenliteni sziveskedjék.

SZÁ

Számla száma 320.

Vasgyár megr. száma	Megrendelés kelte	Mennyiség	Egység	TÁRGY
416		1.620	m³	faragott fa
		1000	db	pénzt

i sziveskedjék.

Pietro di Simone

detto Petrus

Gallicus.

ötvös

lénd Gallicus Péter

alatt.

nas megállapítóik munka-jelo-
rányzat keretében a folytató-
lagos előkészítő munkák
megrehajtatok legyenek.

Bi 4/18-1903

Pietro di Simone

Gallicus

l'Gallicus Peter

bizottságának előad
László egyszer előzer
az eljövetelének idej
tett előre nem látott
pedig rövid idővel
és mindeddig az elj
nem kaptam valósz
katonasághoz; mié
Nagyságos Cimet a
tóztassék egy szake
a plébánia hivek n
tenek a restauráló
hogy a restaurálásb
nélkül pedig nem m
fogni.

Perlak 1916. Febr

SIGILLUM PAROCHIAE PERLAK

Pietro di Simone, detto

Petrus Gallicus

XIV. n. ötvös

Karoly Róbert nagy pe-
csétjét metszette.

ítod
3

29. l.

Budinis 159. l.

XXI. tábla

lásd Gallicus Péter
alatt

A XXI. táblán Pietro
da Siena-nak
ina.

Pietro di Simone

sienai ötvös

Károly Róbert Király

udvari ötvöse

a ki a király pecsetjes Ecsilette

XIV. 17.

Hekler Ung

49. 1. 50. 1.

lásd

Péter, sienai ötvös

alatt is!

lásd Gallicus Péter alatt is.

Delogu 184 l.
Palmezzano

—

Berenson, 414 l.
Palmezzano: Martyrdom of Sebastian

—

Gerevich: Az Ujság 1916 jul 20, 3. lap.

Gerevich: A primási képtár külföldi mesterei. Vas. Ujs 1916, 825 l. (repr. 826 l)

Körösy László: Esztergom. Esztergom 1887, 237 l.

Pietro da Simone

pecsétmetsző, ötvös

lásd

Siennai Péter

alatt is.

Mastro Giovan Pietro

1584. febr. 27. Kvár. ~~szkve~~: P. Ferrante Capeci jezsuita levele P. Aquaviva jezsuita generálisnak, melyben építést ill. Zöldvest Zés „tale parve un mastro Giovan Pietro che fabbricava al collegio, non domando gia quello, se é caro al collegio" (Fontes V. 1913. 64.)

Balogh Jolán: Késő renaissance kőfaragómühelyek II. közl.
A kolozsvári mühelyek - Ars Hungarica 1974/2

361. old.

di Pietro Domenico velencei ötvös.

XV. szd. Mátyás királynak és Beatrix királynénak dolgozott.

Archaeologiai Értesítő

XL., 1923–1926., 195.

Balogh Jolán: Firenze és Magyarország kulturális kapcsolatai.

873

910

Pietro Antonio de Prigo

costruttore

di

Pordenone 46. l.

M.D.K.

Piétro da Como, olasz, várépíti

Paolo Mirandolával és Giacopo Falubresco-val 1560-1561-ben ujjáépíti, ez egri vár Csabi, Zárkándi és Bornemissza bástyáit.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topografiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó

96. old.

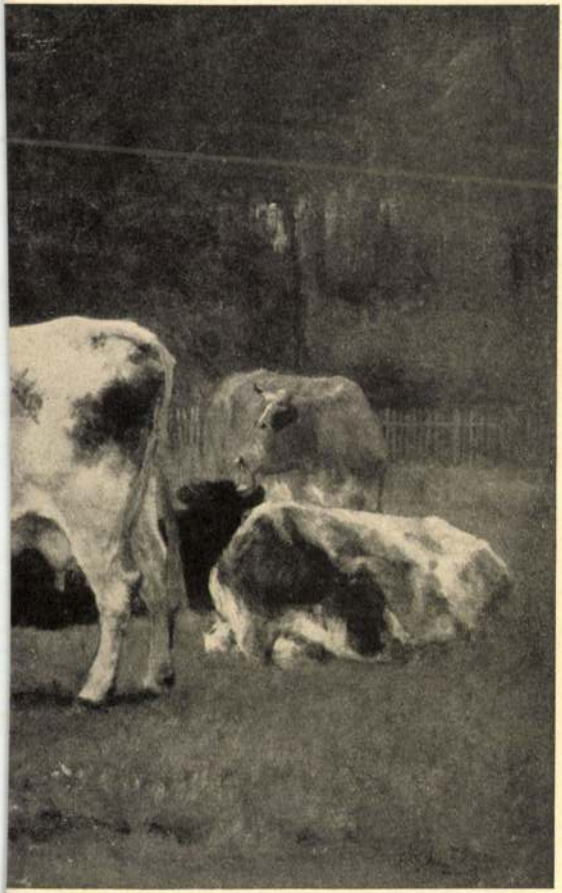

Pietro Scotto l'Unghero

orgonakészito

1457

l.

Horváth Henrik

Siena és a magyarországi renaissance kezdete

H/7.

M.D.K.

Pietro Oreveze, velencei ötvös
Budán

neve a velencei követ, Pietro Thomasi 1457. febr. 3-án Budán kelt jelentésében fordul elő

Balogh Jolán: A művészet Mátyás király udvarában
Bp.1966.Akad.kiad. 2 köt.
1.köt. 569 old.

egészében csatolt tassék a járás

Minthogy azonba

dohányáruraktári ellenőri laká

rult hozzá, a többi rész áteng

Nagyméltóságodnak méltóztassék

A hivatalos n

igaz

Pietro di Francesco

1494

l

Jajczay János

Árpádházi szent Margit hétszázéves arculata. Bp. 1943.

80 l.

Pietro di Francesco

firenzei festő

XVI. sz.

l

Jaj Boldizsár

Szépművészet

1942. 279. l.

Piesolo pelzzel 1830-ból:

„Kapu előtt játszó gyerekek"
Vízfestmény 21,5 x 16,5 cm J.l.j.: Piesoló 1830.
Kikiáltási ár: 8000 ft.

BÁV 56.Képaukció Bp.1981.december

M.D.K.

Piétro, lombardiai kőfaragó

készítette Alberto mesterrel együtt IV. Béla megbírásából leányának Margitnak sírcsulétét. 1271-ben.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp.1966. Corvina

72. old.

Pietro

Nicolaus Gallicus fivére volt mestére az arany állami pecsét-nyomónak /nek lenyomata maradt fenn/.

Kampis Antal: A magyar müvészet a XIX. századig. Bp. 1968. 167 l., képes /Minerva zsebkönyvek/

79-80. l.

Pietro Adamo

Andrea de Neva

Villa ex partibus

Hungariae

l.

Corvina.

1925. II. 65. l.

66. l.

67. l.

LANTOS

KÖNYVESBOLTJA ÉS TUDOMÁNYOS ANTIQUARIUMA

XIX. AUKCIÓJA

1935. OKTÓBER 21—22.

Aukcióra kerülnek

NÉGY ÉVSZÁZAD KÖNYVEI

Korai nyomtatványok, editio princepsek, szép és ritka kötések, eredeti diplomák, kalendáriumok, szabadkőműves-irodalom, kultúrkurióza, Napoleon-

Pietro Domenico híres velencei ötvösnek végrendeleté-
ben felsorolt adósai között szerepel az általa
kérjitett és szállitott ötvösmüvekért, Mátyás király
4100 ducattal és Beatrix 1556 ducattal.

Arch. Ért. 1923-1926: 195 l.

Thaly Kálmán II. 240.

M.D.K.

Domenico di Pietro, velencei
ékszerész

1496. szept. 11-én Velencében
végrendeletében adósai közé
említi „Re Mattias che fo Re de Hun-
garia ... ducati 4100 per scritti autén-
tici za sette anni e dalla Regina
Beatrice ducati 1356 ..."

Balogh Jolán: A művészet Mátyás király udvarában
Bp. 1966. Ak. kiad. 2 köt.

1. köt. 566 old.

Pietro da Siena

(lásd Szienai Péter alatt is!)

vród
z

Berenyi 34. l.

Kremser Josef Dr. III. 55, 168, 169.

M.D.K.

Pirsche József
üvegműves

A két legkiválóbb üvegkörösülő művésze.

Borsos Béla: A magyar üvegművességtörténete a reform korban és az ónyomatás idején.

Művészet 1954. 2. sz. 25 l.

Plesche József

Az 1800-1860 korszak legnagyobb és legkomolyabb üveglőszörülő művésze, egy személyben művész és kereskedő, üzlete éveken keresztül a mai Petőfi Sándor utcában volt.

Borsos Béla: A magyar üvegmüvesség
Müszaki Könyvkiadó Bp. 1974

109. old.

Piesche József üvegmester

1821, 1830.

biedermeier üvegek

→ Ld Roth Mitgo

→ Művészet 1985/3/8.o.

Piesche József

24–73. Divald grafi mühl.

üvegvésnök.

1821-ben nyer polgárjogot Pesten, Meghalt 1841-ben

Bővebb adatok:

Supka Magdolna dr:

Pest-Budai üveget és porcellánok. Budapest Székesfőváros: Tört. Múzeuma kiállítása. Bpest 1948.

6-7 l.

Gyűt: 1016. nyilvár.

egyes előadásának költségei-
re ~~[illegible]~~ 1 millió koro-
nát sá fog fizetni, köteles-
ségének tartván úgy véleked-
ni, hogy a magyar műem-
lékek népszerűsítésének nem
a Bizottság, hanem a magyar
közművelődés számára
kell hasznot hajtania.
Amennyiben a Tek. Tanács-
nak egyáltalán jogában és
módjában áll a digalmi
adó elengedése, ~~biztosít-~~
~~hatom a Tek. Tanácsot~~, hogy
e jogát sitkán gyakorolhat-
ja több ~~joggal~~ okkal, mint a Bi-
zottság előadássorozata
esetében.

Ezért is megismételve a
Bizottság fentebb idézett ké-

mdk

Piesche József pesti üvegmester

jelzéssel ellátott pohara.

Bertalan V. A Kiscelli Muzeum.

38. l

Piesche József

pesti üvegárú Eres-
kedő és üvegcsiszoló
1821.

lásd okv

Budapest 1947.
febr. Kám.
kép. ekkel.

életrajz

Piesche

festō ?

l.

Kósa 196. l.

Piesche Torsf

läsd

Kuntis I.108. l.

1904 decz 13

7

Hozzá járulati alap

Pieroni Giovanni

mérnök

XVII. sz.

d.

Hol Magg Ferab

91. l.

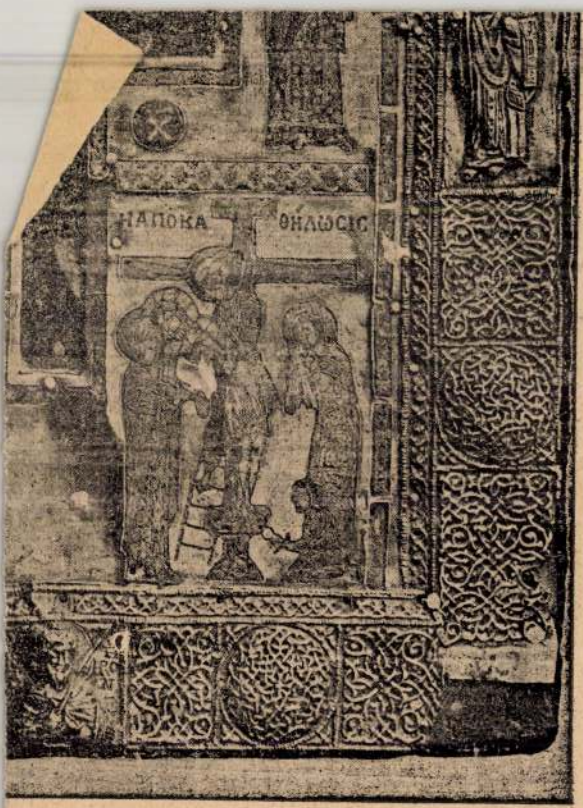

k-tábla, XII. század.

215 221

Pieroni, Giovanni

várépítőmester

l.

Tak rajzok

II. 74. l.

felhívtuk a kívánt fényképe
tunk választmánya ujabban é
kisebb képsorozatokban a sz
zeink között levő képeket é
másnak nem engedheti át.

Választmánynak ez
Országos Bizottság a maga c
felvételekről másolatokat r
indexeit ez idő szerint az
ott a t. Orsz. Bizottság me
lajstromba foglalhatják a k
tok megrendelését a t. Orsz
sen vállalja magára.

Kiváló tisztelett
Budapest, 1922. február hó

Pieroni, Giovanni

A trieszti vár XVI. századi újjáépítői körül fenti györött tevékenykedett, továbbá Pozsonyban és Magyaróvárott.

Morpurgo, Enrico: Il castello di Trieste e le sue vicende. Trieste, 1932.

Banfi Florio:

Háradok. 1936. 225. l.

Photo A. Keller, Bonn

822 8

1073 918

Pieroni, Giovanni

XVI. s.

l.

Hol. Magg. Ferab

gi. l.

776 Klein, Adam.

Janicsár. Le Prince után.

Aquatinta.

K. 2·50.

158 × 84 mm.

Pieroni, Giovanni

l.

Magg. Agrâ

267. l.

~~Várpalota h. n. VII 165~~

PIERONI, Giovanni építész

1620-1622 Győr, építési felügyelő

Studia Agriensia 17. 162, 165

Pieroni, Giovanni Battista

II. Ferdinánd megbízásából 1620
körül Pozsony, Sopron, Magyarország erődítési
munkálatainál dolgozott.

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiai Kiadó 1975 Bp.

206. old.

Giovanni Pieroni

vezeti 1620-után a győri várerődítési munkálatokat. Munkatársa Baccio del Bianco.

Dercsényi Dezső, Entz Géza stb.: Magyar műemlékvédelem 1963-66. Budapest 1969.

1871

Pierotti József

pesti ötvös 1834.

(a veretés nem gyanus!)

L.

Almásy-Teleki IV. 1940

533. 4.

5 6 7 8 9 10 Met.

Wilhelm-Strasse in Berlin; erbaut von Werner & Zaar, Architekten daselbst.

3. Fassade an der schmalen Seite des Zierhofes.

(Tafel 80 u. 81).

Verlag von J. Engelhorn in Stuttgart.

Pieroth József

Ötvös Pest

eroth József

ötv.

Kőmagötvj. 521. sz.

eroth (Piroth)

József

czustinives Pest

1819-ben mester

1860-ig kövesheto

Horváth Szentpéteri

255, l

Pieroth

[illegible] ötvösmester nevét és munkásságát emliti

Somogyi Árpád: Régi pesti ötvösművészet.
Budapest, 1970. 7.sz. 38-40. l.

Piekoth ötvös

Pesten delgadott a XIX. sz.-ban

Somogyi Árpád: Régi pesti ötvös-
mütvészet

Budapest 1970 VII. sz. 38 old.

Pierotti (Pirotti)

Kőcdenygyára
Brassóban

lásd

Művészi Ipar
1889. 16 l.

Pierantonio de Stigo

epitet

1.

Stigo, Pierantonio

de alat.

a Hoffam intézett C. atiratar
kérni, hogy a munkák felül
lni, ennek megtörténte után
l folyósitani méltóztassék
m annak előzetes közlését
y napon óhajtja a tek. Igaz
rk levelem sürgös elintézét
a a jövőben is szivesen készen

Kiváló tisztelettel

Özvellakáns Józsefné

Pierfrancesco Fiorentino

festo

Gentmüeml.

301.l

Leipzig, am 26. Juli 1919.

Königstrasse 29.

ERSEMANN

UND ANTIQUAR.

er-Kommission für Ungarn, B u d a p e s t

ort Leipzig.

	Mark	*Pf.*	*Mark*	*Pf.*
vinz Brandenburg				
is Luckau	20	--		
5%	1	--	19	--
ung d. ält. Bau-				
achsens Heft 39	35	20		
5%	1	75	33	45
		Mk.	52	45

Pierre, C.

festö 1847

lásd

Kat Szemere aukció

516. sz.

Pázmány Péter VI. 147

M. D. K.

PIERRONI, Pietro mesterkénitő

Térkép Mosonmagyaróvárról, 1602.

Gerő: Magyarországi várépítészet Bp. 1955.

293. l.

Hans Piesch,bőrműves

A 15/16.sz-ban a Funck textilcég könyveiben azerepel Sopronban,valószinüleg,mint adós."Hans Piesch"Lederer' 1516.287.old

V.Kovács Sándor: Adatok Sopron osztrák kereskedelmi kapcsolataihoz a későközépkorban 286.old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XX .évf.1966 Sopron

PIERSCHNER, Matthias Carl Römius

Porony, 18. n. eleje – oltár a Pálfgyanka

Ars 1997/1-3. 226.

olajfestménye

faragott oltár

al, XVIII. sz.

en.

on munkákkal

tmény XVIII.

kásán.

on munkákkal

gyászmiséknél

ázadbeli öntött

MDK

Piesche,

Fényes Elek 1836-ban megjelent forrásművében: "Magyarországnak s a hozzákapcsolt tartományoknak mostani állapotja statistikai és geographiai tekintetben", a jeles művészek sorában említi.

Pogány Ö.G.:M.szobrászat a 19.sz. első felében.
Dp.1939. 2 26.1.

Piesche Antal, üvegcsiszoló M.D.K.

1815-ben hirdeti, hogy „girlandot tájképet, stilirált betűket vés üvegbe, doborokba miniatürképeket illeszt.

Csatkai Endre: Pozsonyi képzőművészek és iparművészek 1750-1850 között

Művészettörténeti Értesitő, Bp.1953. XII.évf. 1. sz. 28. old.

Piesche József, MDK

üvegvésnök

1824-ben készitette I Ferenc köszörült képével diszitett serlegét, jelenleg a bécsi Technische Hochschule tulajdonában.
A 30-as években készitette a három gráciával diszitett poharát, mely az "egész magyar biedermeier üvegmüvesség tetőpontja. Franz Gottstein "Kallisto serlege" (mely 1830ban készült) hatással volt Piesche-re de a Gráciás pohár fölötte áll osztrák mintaképének.

236.o.

Borsos Béla: A magyar üvegmüvesség története a reformkorban és az elnyomatás alatt(1800-1860) II. Müv. Ért. 1955. IV.évf. 2. sz. 235- 251.o.

Ø 3. MDK

Piesche József
üvegvésnök

"Gráciás Pohár" Főv. Tört. Muz.(Repr. 238.o. 5. kép./ a szöveg a 4.képre utal, de csak az aláírás szól a gráciás pohárról, mert a 4.és 5. kép kliséit felcserélték/)
A "gráciás pohár köszörült diszének kifejtett fotografiája (~~rpr~~ Repr. 237.o. 3, kép)
Köszörült pohár mitologiai jelenettel(Correggio mintaképe után) Iparmüvészeti Muzeum. (Repr. 237.o. 4. kép. és az 5. kép aláirása.)

236. és 237. o.

Borsos Béla: A magyar üvegmüvesség története a reformkorban és az elnyomatás alatt(1800-1860) II. Müv. Ért. 1955. IV.évf. 2. sz. 235- 251.o.

Pidler Kristóf

MDK

lakatos

1615 ben 9 tal /ért vett fel a kőszegi
szt Jakab templom toronyorájának javitásáért.

50.o.

LELKES ISTVÁN: KŐSZEG. Bp. 1960.

Muz. ... Kvt. Ert.

Pidoll, festů III. 49.

Pidoll

Piegel Simon

ácsm.

Bé 1787.

Tp. Pest

Schneider

221.l.

PIEGMAN, Georg ~~[illegible]~~ tetőfedő

1670

Ars 1997/1-3. 226.

orművekkel.

fula mustrás

Kossuth Lajos
pült hajójában
s háromoldalú
mot ebben az
atta, s szerinte

Pieler Matyas, szabómester

1872-ben a soproni naptarban szerepel a sztrajk idején. 34.old

László Ernő: A soproni szabólegények sztrájkja 1872-ben. 29.old

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XIII. 1959. Sopron

Piemontese, Torino

l.

Banfi-Ricordi

168. l.

wobei er (so nehme ich an) vornehmlich auf einen neuen Napoleonischen Krieg wartete, in welchem er in vollem Glanze als d letzte und größte der aristokratischen Führer Britanniens im Krieg erstehen konnte. Vielleicht ist er der größte von ihnen. Er h es jedenfalls zur Gewißheit werden lassen, daß er der letzte i Denn anstatt die von ihm geführte Demokratie ihrer eigenen mi lichen Lage bewußt zu machen und anstatt sie mit dem Entschlu zu erfüllen, von der Demokratie zu retten, was noch gerett werden kann, und anstatt die Welt durch das Beispiel der eigen Selbstumwandlung zu führen, hat er ihre Augen auf das Muste der Vergangenheit gerichtet und dadurch aller Wahrscheinlichke nach die Demokratie unfähig gemacht, sich den neuen Umständ anzupassen, ausgenommen zum Preise einer gewaltsamen U wälzung."[3])

Mit der Charakterisierung Churchills als eines P litikers, der die gesamte Entwicklung der letzte anderthalb Jahrhunderte nicht in seine Vorstellung welt aufgenommen hat, weshalb er sie auch aus d Welt der praktischen Realitäten gewaltsam ausschalte möchte, hat John Middleton Murry das Grundproble unseres gegenwärtigen Ringens angesprochen. D Reich ist auf dem politischen wie auch auf dem soziale Sektor zum Gegenpol jenes Verharrenwollens auf de Standpunkt von 1800 geworden. Dadurch, daß es mach und raummäßig die Völker Europas aus der Eng kleinlicher Kirchtumspolitik herausführte, gab es de völkischen Kräften unseres Kontinents die Möglichke zur Wahrung der europäischen Eigenständigkeit au unter den veränderten Macht- und Raumverhältnisse der Gegenwart; dadurch daß es gleichzeitig die gesam volkliche Struktur auf der Grundlage einer Veran wortung gegenüber der Gemeinschaft in eine wah soziale Ordnung umgestaltete, machte es sich auch a dem Gebiete der innervölkischen Gliederung zum Tr ger der Revolution des 20. Jahrhunderts. Churchill i die Verkörperung jenes Englands, dem eine Berüc sichtigung der sozialen Gerechtigkeit genau so zur G fährdung des britischen Herrschaftssystems auf de innerpolitischen Sektor zu werden drohte, wie ei konstruktive Auseinandersetzung mit den Ansprüch des Reiches und seiner Verbündeten im zwischenstaa lichen Bereich. Das Reich drohte mit seiner Auße

Pienn János

magyar órás

készítette a gratzeni szent Péter és Pál-plébánia-templomnak torony-óráját 1682-ben

Genthon István: Magyar mükincsek Csehornág-ban. Bp. 1937. 7. l.

Megkörderni G-t, honnan vette ezt az adatot.

Ursula Pienseni

habán név

1665-1680

Román János: A Habánok Sárospatakon
Sárospatak, 1959.

28

Piepenhagen Ch. W. Prága

A Képzőművészeti Társulat sorsolatain a következő magyar tárgyú képeivel vett részt:

1879. márc. (és ápr.) kiáll.: Est a Tisza-vidéken, olajf., 250 ft.

Pierantonio de Sugo

l.

Hadtört. Körl-
1934. 298. l.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

30 nap **ÁPRILIS** 17. hét

20 Vasárnap		Fehér vas. *Tivadar*
21 Hétfő		P. Konrád *Anzelm*
22 Kedd		Szótér és K. *Szótér*
23 Szerda		Béla *Béla*
24 Csütörtök		György *György*
25 Péntek		Márk ev. *Márk*
26 Szombat		Kilit és Mar. *Ervin*

Pierantonio de Suigo

l.

Hadtört. Kötl.

1934. 298. l.

KIRÁLYI EGYETEMI MAGYAR NYOMDA

30 nap **ÁPRILIS** 17. hét

20 Vasárnap		Fehér vas. *Tivadar*
21 Hétfő		P. Konrád *Anzelm*
22 Kedd		Szótér és K. *Szótér*
23 Szerda		Béla *Béla*
24 Csütörtök		György *György*
25 Péntek		Márk ev. *Márk*
26 Szombat		Kilit és Mar. *Ervin*

Piere

budai ötvös

l.

Balogh Erdélyiren

I. 159/10. l.

MDK.

Pierer Gyula

Orosházi kiállitásának hirdetése

Békésmegyei Népujság 1965.IV.8.

lap -

Pieri

Pieri-Aggházy-Lőrinczy közösen készitett tervét a budapesti pályaudvarok elhelyezésének megoldására említi-ismerteti

Bronts Lajos: Az átmenő személypályaudvarok kérdéséhez. - Budapest, 1970. 7.sz. 28-29. l.

MDK

rajzoló Opitz G. és Pieringer, rézmüves

Magyar ur és fia.a XVIII.sz. végén.
Szinezett aquatinta metszet.
J.: Gezeichnet von G.Opitz. Geätzt
von Pieringer. Wien bey Joseph
Eder.

repr.

Magyarmüvelödtört. IV. 152, 638.1.

Piermarini, Giuseppe

épitéz

Budinis 12 p. l.

861

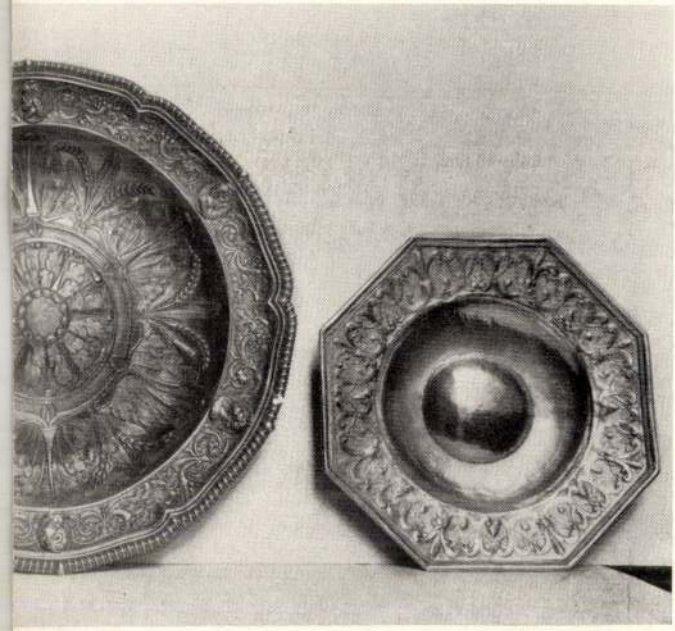

912

905

2

754

M.D.K.

Piero Orevese, ötvös

„che habita in Venexia",
1457-ben Budán járt.

Balogh Jolán: A müvészet Mátyás király udvarában
Bp.1966. Ak.kiad. 2 köt.

1.köt. 565 old.
1.m.pajz.

Giovanni Pieroni

1620-ban a vásenöditési munkák elvégzésére érkezett Győrbe. B.

Voit Pál: Martin Wittwer, a győri karmelita templom épitésze./Adatok a dunai barokk épitőiskola magyarországi kapcsolataihoz./ Magyar Müemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai k., 289 l., 369 kép, 187-225 l., német resumé.

187. l.

P I D ,ötvös

Az 1652-es vezekényi vsatát,Esterházy László halálát megörökitő ezüsttálat PID,augsburgi ötvösnél rendeltté meg Etsrházy Pál.A tálon rajta van a város hitelesitő jegye,az "augsburgi toboz" és a mester PID jegye is. Tehát az ötvös az augsburgi céh tagja volt a XVII.szazad közepén.-38.old. 14.kép. A tál mesterjegye. Fekete repr.

HÉJJNÉ,DÉTÁRI ANGÉLA: Augsburgi disztál a vezekényi csata emlékére,Drentwett müvek az Esterházy kincstárban 23.old.

Az Iparmüv.Múz. és a Hopp Ferenc Keletázsiai Müv.Múz. Évkönyve, XI. 1968. Bpest. 1969

P I D ,ötvös

Az 1652-es vezekényi csatát,Esterházy László halalát megörökítő ezüsttálat PID,augsburgi ötvösnél rendelte meg Esterházi Pál.A tálon rajta van a város hitelesitő jegye,az"augsburgi toboz" és a mester PID jegye is.Tehát az ötvös az augsburgi céh tagja volt a XVII. század közepén.38.old.-13.kép.A tál városjegye. Fekete repr.

HÉJJNÉ,DÉTÁRI ANGÉLA: Augsburgi disztál a vezekényi csata emlékére,Drentwett müvek az Esterházy kincstárban 23.old.

Az Iparmüv.és a Hopp Ferenc Keletázsiai Müv.Múz. Évkönyve,Xi. Bpest. 1969

P I D ,ötvös

Az 1652-es vezekényi csatát,Etsházi László halálát megörökitő ezüsttálat PID augsburgi ötvösnél rendelte meg Esterházy Pál.A tálo rajta van a város hitelesitő jegye,az"augsburgi toboz",tehát az ötvös az augsburgi céh tagja volt.,a XVII.század közepén. 38.old. 13.és 14.kép.

HÉJJNÉ,DÉTÁRI ANGÉLA: Augsburgi disztál a vezekényi csata emlékére,Drentwett müvek az Esterházy kincstár ban 23.old.

Az Iparmüv.Múz. és a Hopp Ferenc Keletázsiai Müv.Múz. Évkönyve, XI. 1968. Bpest. 1969

Píday Valéria

textil

1915

Éimisk 1930.87.1

T.557.

ık a várat, a melynek bástyájához
z előtérben pedig a török csa-
egekkel. Felirata fölül:

Schlacht, welche den 19. Julii Anno 1664.
e, nach Entsetzung Leventz , gehal-
liche Victori erlanget:
ss eigentlichen Verlauffs.

Hoffmann, Kunsthändlern in Nürnberg.
scharffe Feld-Treffen, welches
befejezése: und der gantzen
esen Lorbeer krantz auffgesetzt hat.

7.5 cm.

t levő

Piczek Zoltán

Győri festő

Farsang c. képének

repr.

Művészet 1937. 7. sz. 69 l.

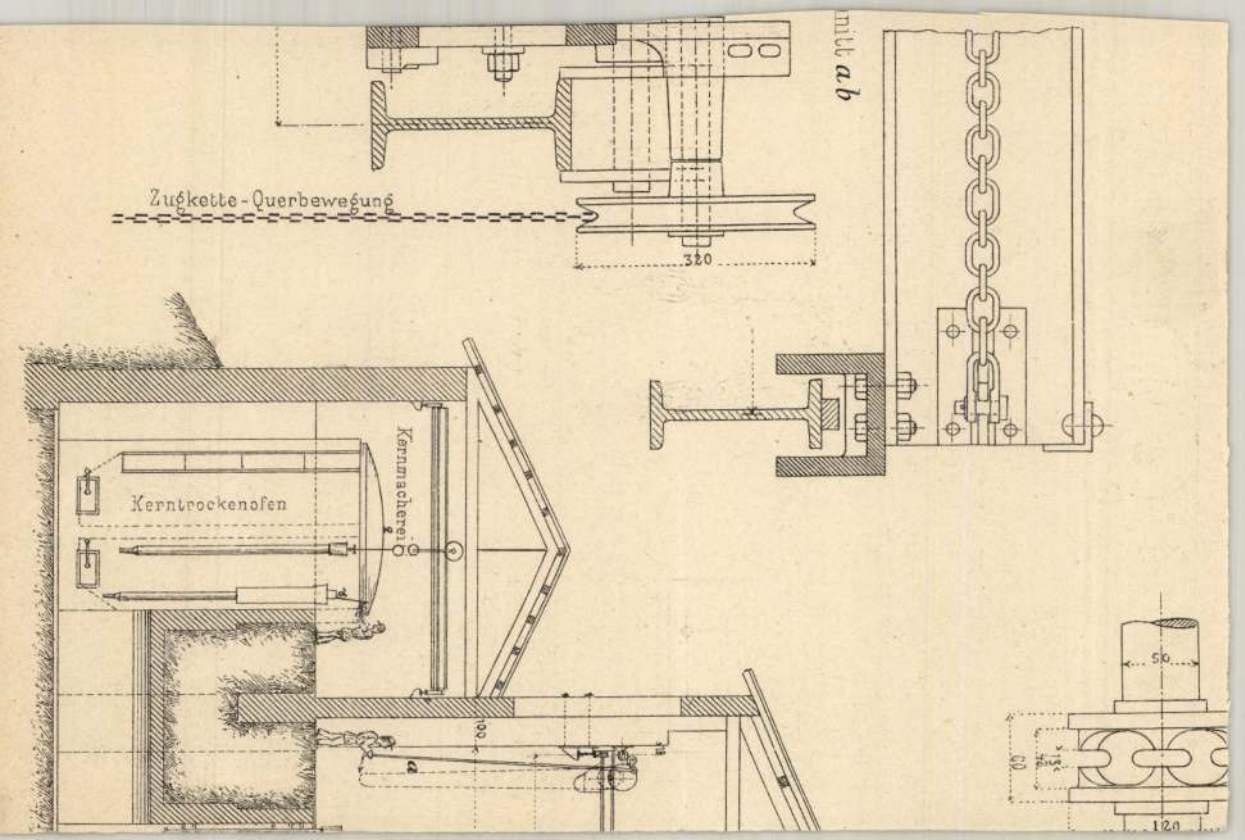
Zugkette - Querbewegung
320
Kerntrockenofen
Kernmacherei
100
50
60
120

Piczek Zoltán
festő

l. Győri kiáll. 1942

Győrszentiván.

Piczek Zoltán

Győr, Kisfaludy u. 18.

l.

Győrdunántúli tájk.

1944.

Piczek Zoltán

Hul. Györben 1897
marc. 10 Rh.
1919 nyári tanf.
Y-ed éves rajztanuló
Jelolt

Hosszúlábú Kapcsolótű, hallstattkori IV. 72,
73,

Pirner linzi festő

az 1860-as években restaurálta az alábbi kegyképet.

Kapuy Elek: A Boldogságos Szűz Mária Mária Mária

ismervénye értelmében felvett ecu

Tisztelettel

dr Ebertsánky

Picznacher Istvánn
szabó

M.D.Y

1751-ben a pécsi püspöki uriszékhez
vádat emel a pécsi szabó cek ellene.

Pataki Ferenczi: A pécsi, ficsúr és cekmester.
Dunántúli Napló, 1958. jan 31 - 5 lap.

PICZEK, szijgyártómester

Szórády Ferenc győri rézművesmester műhelyében az úri díszszerszámok fémrészeit nikkelezték vagy ezüstözték. Sok ilyen díszszerszám alkatrészt készítettek a híres győri Pavek, Piczek és Szapáry szijgyártómestereknek. 232.old

TIMAFFY

TIMAFFY-LÁSZLÓ: Győri fémművesek 227.old

ARRABONA, a Xantus János Múzeum évkönyve, 15.sz.
Győr, 1973

Piczek Fekete Edit MDK

Kisleányfej

Kisfiu fej

Műcsarnok 1944. márc.-ápr.
Tavaszi tárlat

Piczek Fekete Edit MDK

Kisleányfej

Kisfiu-fej

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Piczek Izabella

lakj Győr Kisfaludy
u. 18.

lásd
v
Zábányi Piczek
Izabella alatt.

KIADÓHIVATALA
ST, VI., VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 65.
TELEFON: 126-726.

Méltóságos
Nagyságos
T.

EUROPA RT.,

Budapest.
V., Visegrádi u. 36. sz.

Művészet. 1937. 7. 69.1.

Piczek Zoltán

1917/18 - 1918/19

Ferképzomfoiskàvk

122 l.

MDK

Piczek Zoltán, festöm.

Farsang. Reprodukció.

Müvészet.1937. 7.sz. 7o.l.

MDK

Piczek Zoltán

Sykacek Lidiával közösen karácsonyi kiállitást rendezett Hatvanban.

Kis Kiállitások.
Képzömüvészet.1929.16.sz. 32.l.

MDK

Piczek Zoltán
vás. 1935-ben

Győri Képző- és Iparművészeti Egyesület vásárlásai.
/levélbeli közl. Gy.1943.XI.15./

Pick Simon

Tatáról, 1836-ban
21 éves
virágfestőnek

Fleischer Bécs Js. l.

MDK

Pick és Tóbiás

Szegedi épitkezés.

Épitészet és Iparmüvészet, 1912. 11.sz. 13-14. l.

Pichler, Ferdinand, rajzoló

M.D.K.

1781-ből származó részletet, mely Buda és Pest látképét ábrázolja, Johann Babzer prágai rézmetsző (1738-1799) metszete (42 x 62.3 cm)

Rózsa György: Budapest régi látképei /1493 - 1800/.

Bp. 1963. 136. old. LXXXVIII. t.

M.D.K.

Pichler - Polereczky - Plitzner
Hagen - Hőr - Zwenger atyafiságot

újra megemlíti a sarzó

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: DercsényiDezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 279. old.

Pictor, nyomdász

– a ~~bevkrer~~ nebeni városi tanács alkalmazottja.

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967. 109.l.

Pictor, nyomdász

– a szebeni urak Pictorius Fülöpnek román nyelvű katekizmus kinyomtatásáért 2 forint jutalmat adtak 1544-ben. Pictor a vázori számadásokban mint a tanács román tolmácsa és írnoka szerepel. A nyomtatvány megjelentét Wurmloch Adalbert besztercei lelkész Hess János bosonlói kartársához is levelében is megemlíti.

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967.

109.l.

Pictor, egri festő

M.D.K.

az 1689 évi homazai összeírás szerint Egerben „apud Pictorem Johannes László ex Szikszó" háró-ban húródik meg.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

379. old.

Pictor Bálint, gyöngyösi festő M.D.K.

1699-ben Gyöngyösön szerepel feleségével, Rizel Annával, mint keresztszülő.

Heves megye müemlékéi I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 379. old.

M.D.K.

Pictor Ferenc, egri festő

Egerben 1704-ben, a Szt. Bertalan templom befejezése során, mint keresztapa szerepel.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 379. old.

M.D.K.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

old.

Pictor Fülöp

nagyszebeni nyomdász
1544.

l.

Gubyáskönyvny

48. l.

49. l.

LANDESKOMMISSION
FÜR KUNSTDENKMÄLER.

AN ALLE

DER über vier Jahre währende
Trianoner Frieden geschlosse
Ungarn, als auch in den Län
wohl müssen wir mit Verblüf
gerissenen Gebieten der uns
solche Atrozitäten vorkommen, die da
Bewohnerschaft ungarischer National

In dem achtungsvoll beigelegten
geschaffene Kunstdenkmäler angeführ
Atrozitäten verübt wurden; die ange
stört, oder beschädigt.

Wir sind nicht in der Lage das
Objekten begangenen Zerstörungen u
Staatsbehörden hiezu keine Gelegenh
zuverlässiger Privatpersonen stützen, v
tenten Nachfolgestaaten photographisch
über die Grenzen verhindern. Eben d
und Vollständigkeit des achtungsvoll
Eine pünktliche und vollkommen auth
Denkmälern begangenen Zerstörungen
ständigen Organen der Grossmächte
erscheinende Kommission berufen fes
Verzeichnis sämtlicher auf den losgetre
bereitwilligst zur Verfügung stellen u
authentisch anerkennen.

Der Serie der Beschädigung von
Krone auf, durch die in der alten ungar
das aus weissem Marmor gemeisse
kommen zerstört wurde.

Szianii klui VIII. 242.

Pick Marius

Müveriet 1915. 283, 284.

Bruck-féle drezdai fakonzerválási
eljárás X. 34, 35, 36, 37, 38

Pick-Morino

festa

* 1876 Komárom

életi -

Nemzeti kalom

Kat.

1955 máj -

Stuy l. Stony.

Pick Florino Edmond

ug tudom magyar

Muszarnok

1918. sajtóhadiszállás Kiáll.

Dr. Hausem Haus főhad-

nagy, olapf.

Lovag Friedrich von Fischer

kapitány archeje, olapf.

Magyar Statisztikai Évkönyv

IX. 133.

Pick-Morino

festő szül. 1876 Komáromban de másféléves korában elkerült Magyarországról. Münchenben tanult először építészetet, azután festészetet. Eleinte freskofestő volt és ezen a téren is nagy sikereket ért el, különösen Párisban és a milánói világkiállításon. Sikerei dacára a csendélet festéshez fordult. Németországi sikerei után 3 éve Bécsben rendezett kollektív kiállítást 1915. májusában anüveiből egy egész kollekciót felajánlott az Országos Hadsegélyző Bizottságnak, amely azokat a Nemzeti Szalonban tüntatta be. (29 db)

Katalogus 1915 máj.-jún kiáll.

Pick Rudolf, 1865-...

Turfon, karrikatura, vizf.

Mü- és Régiségkereskedelmi Váll. IX. Művészeti
aukció. Bp. 1948. 18 1.

Pick és Tobiás

építészek

[illegible]

Bokor-palota

1909.

Hovothirsheged

30 l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Pick Morino Edmond
Dr. Hauseni Hans főhadnagy, olaj
Lovag Friedrich von Fischer kapitány arcképe, olaj

Cs.Kir. sajtóhadiszállás kiáll. 1918. máj. O.M.K.T.

lo 1.

Pick-Merino.

Osztrák festőművész képeiből kiállitást rendezett a Nemzeti Szalon 1915-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Pick-Morino festőművész /sz.1876/
festményei:

Almák és porcelánok, olajf.
Ezüstedény "
Husszeletek serpenyőben, "
Krétarajz
"

XXI-ik Műv.Eszetndő.Nemzeti Szalon.Első háborus kiáll.katalogus.1915.máj.-jun. 10.o.

MDK

Pick-Morino festőművész /sz.1876/
festményei:

Almák kék teritőn	olajf.
Csuka és lábas	"
Két ponty	"
Spárga	"
Virágcsokor	"
Cinkedények	"

XXI-ik Müv.Esztendő.Nemzeti Szalon.Első háborus kiáll.katalogus.1915.máj.-jun. 9. 10.o.

MDK

Pick-Morino festőművész /sz.1876/
festményei:

Almák	olajf.
Fölvágott halak	"
Répa és póré	"
Póré és citrom	"
Liba	"
Báránycomb	"
Almák	"
Roastbeef	"

XXI-ik Müv.Esztendő.Nemzeti Szalon.Első háborus kiáll. katalogus. 1915.máj.-jun. 9.o.

MDK

Pick-Morino /sz.1876./ festőművész
festményei:

Sárga dinnye, olajf.
Mezei virágok, "
Almák "
Ponty "
Gombák "
Citromok kosárban olajf.
Füstölt halak "
Birsalmák "

XXI-ik Müv.Esztendő.Nemzeti Szalon. Első Háborus Kiáll. 1915.máj-jun. Katalogus 9.o.

MDK

Pick-Morino /sz.1876./

Komáromban született. Münchenben először építészetet, azután festészetet tanult. Eleinte freskófestő volt és nagy sikereket ért el Párizsban és a milánói világkiállitáson.Később teljesen a csendéletfestéshez fordul.Németországi sikerei után Bécsben rendezett kollektiv kiállitást.Budapesten bemutatott kollekciójának jövedelmét a müvész felajánlotta az Országos Hadsegélyező Bizottság céljaira.

A katalogus előszavából.

XXI-ik Müv.Esztendő. Nemzeti Szalon. 1915.Máj.-Jun.

Patak Jenő

Pichler József rajznövendék/Reál-iskola/19.sz./jutalma.

Fővárosi Lapok 1864.I.VI.29.621.old

Patak Jenő

Jutalom.

Pichler József a reáliskola rajz-növemndéke 3 arany jutalomban részesült.

Fővárosi Lapok 1864.I.VI.29.621.old.

I. Pichler.

268. A MÁRIAPÓCSI-KÉP. Felhők közt, baldachin alatt, két angyal tartja a csodatévő képet, melyre sok földön fetrengő férfi, nő és gyermek tekint fel. A két angyal mellett kis angyalok. Cimer. A kép alatt sas karddal, jogarral és földgömbbel és egy latin szövegü szalag. A betegek mögött Bécs látképe. A kép alatt a következő kétsoros felirat: Wahre Abbildung, des Wunderthätigen Gnadenbildes von Pötz in Ungarn, welches Anno 1696 geweihnet hat. Lent baloldalt a jelzés: J. Pichler F. (A máriapócsi csodatevő képet I. Lipót 1696-ban a bécsi Szt. István templomba tétette át és helyébe egy másolatot küldött.)
Bádog. M. 29 ; sz. 18.5 cm.

Ernst Muzeum aukcioi
IV – V.

2. MÁRIA. Félalak.
Fa. M. 10 ; sz. 8 cr

Ismeretlen, XVIII—XIX.

260. VENUS, AMOR ÉS
amely után kap az
Amor tegze. Jobbra
Vízfestmény. Ovális

Ismeretlen, XIX. század.

261. EMLÉKLAP. Négy

Theer Albert (1815—1902 Bécs).

V. 33. NÉGY FÉRFI ARCKÉP, ovális, el
böző szerepében ábrázolja, a szere
„Albert Theer". Fekete plüs alapon
M. 2.5; sz. 2.2 cm.

Zum Sande József (1806—1847. Bécs).

V. 34. NŐI ARCKÉP, négyszögü elefánt
ábrázol, szőke haja csigákban csüng al
lánc. Jelezve balról: „Zumsande". I

Ismeretlen mester, XVIII. sz. m. f.

V. 35. FÉRFI ARCKÉP, ovális, elefántcs
néző helyzetben, himzett kabátban
M. 4.5; sz. 3.7 cm.

Gróer Ferd. 1854.

V. 36. GYERMEKARCKÉP, négyszögü el
helyzetben, balkezében virág. Jelezve
M. 6; sz. 4.5 cm.

Wailand Frigyes (1821—1867. Bécs).

V. 37. GYERMEKARCKÉP, ovális, elefán
fehér kalapban, fehér ruhácskában.
keretben.
M. 6.5; sz. 5.5 cm.

~~Balzer József és~~ Vánis

Pichler Ignác

budai ~~[illegible]~~ művészeknek

1781-ben készült nagy

lóitképe Budának

a Nemzeti Muzeum bir-

tokában -*

Emlitve -

Nemethy Lajós

Török mecsetek

Budán Bp. 1878.

72. l. 90. l.

* Ugylátszik nem festmény,

hanem grafikai kap, melyet

Balzer metszet Pichler képe utan

nincs cél

sovábbi tani

A Bertinelli-gyűjteményből

E mesternek mindössze még két képe ismeretes a Forlii Városi Képtárban és a Velletri-i Spirito Santo-templomban.

Maszlaghy II., 84. szám. — Venturi: Storia dell'arte italiana. VII. kötet, II. rész, Milano, 1913., 92. l. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 3. lap. — Gerevich: A prímási képtár külföldi mesterei. Vasárnapi Újság, 1916.

113. *Ricci, Sebastiano:*
Krisztus születése.

Pichler

Budapest. T. 1173. II.

Az északról felvett látképen a két testvér várost hajóhid köti össze, az előtért pedig a vizi-városi Kalvária foglalja el. Felirata

balra: Ansicht Ofens der Königlichen freyen Hauptstadt Ungarns vom Calvaria Berg der naemlichen Stadt gegen Mittag Sammt einem Theil der Stadt Pest.

jobbra: Vue de Bude Ville Royale & Capitale de Hongrie du Calvaire de la même Ville vers le midi avec une partie de la Ville de Pest.

alól balra: Gezeichnet vom Ing. Pichler 1781.

jobbra: Gestochen von Joh. Balzer.

Rm., mér. a vk. 33.3 : 61.1 cm.

Buda Pest:

Buda látképe:

Az előtért a Kalvária hegy foglalja el, honnan Buda vára s városa az országuti templomtól ~~egészen a Sashegyig~~ van fölvéve. Balra Pest van, ~~honnan~~ és a hajóhidon ~~vezetát, a melyen~~ alól a Rác várost és a Gellérthegyet látjuk tetején keresztel. Az előtérben balra az úton negyfogatos szekér hajt. Az égbolt felhős. Felirata a városi czimertől, melyet az országczimere s a palást felett szt. István koronája díszít balra:

„Ansicht Ofens der Königlichen freyen Hauptstadt Ungarns vom Calvari Berg der naemlichen Stadt gegen Mittag Sammt einem Theil der Stadt Pest"

jobbra: „Vue de Bude Ville Royale & Capitale de Hongrie du Calvaire de la même Ville vers le midi avec une partie de la Ville de Pest";

alól balra: „Gezeichnet vom Ing. Pichler 1781."

s jobbra: „Gestochen von Joh. Balzer."

Rézmetszet, méretei a vonalkeretnek 33.3 : 61.1 Cm.

Methette: Balzer János.

Lasz 1173.

Pichler Ferdinánd, mértani rajzoló,
1778.

Tört. Tár
1880., 165.

Szilágyi: Magyarországi képzőművészek
névsora

Patak Jenő

Pichler Adolf festő/19.sz./a münchen kiállitáson.

Fővárosi Lapok 1864.I.VII.25.606.old.

Pichler ~~Antal~~ Adolf Jenő

Budapesti Hirlap. 1882 V. 4

122. r. 20. Melléklet,

Magyar művészek külföldön

Patak Jenő

Báblakép.

Bibliai tárgyu alkotások a müncheni kiállitáson."Mózes széttöri a törvén táblákat.Pichler Adolf müve.

Fővárosi Lapok 1864.VI.25.606.old.

Pichler Adolf

festő

Budapesti Szemle, 1874. V.

427–446. – Keleti gusztáv:

Képrőművészeti szemle.

Pichler Adolf festő

Pesti Hirlap, 1883. márc. 23. 12.
A külföldön élő magyar festőművészek...

Patak Jenő

Müncheni Akadémia.

Pichler Adolf festő bibliai tárgyu festőműnyei a kiállitáson.

Fővárosi Lapok 1864.I.VI.25.606.old.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Pichler, A.

l'Hor Bp

42.96.l.

Pichler Adolf

Somogyi Miklós: Magyarok a müncheni képzőmüvészeti akadémián. Müvészet. 1912. 180. l.

Pichler Adolf, festő; szül. 1834-ben Cziffern (Pozsony vármegye), hol atyja izr. hitközségi szolga volt

1857 okt 20-án iratkozott be a müncheni képzőművészeti akadémiára, hol 1858 júl. 28-án kapta meg a matrikelt.

Pichler Adolf, München

A budapesti Műcsarnok kiállításain a következő művekkel vett részt:

1887. őszi kiáll. II. sor.: Tyjukori álmok, olajf., 3000 ft. — Jákob halála, olajf., 700 ft.

PICHLER 1. *Adolf*, festő, * Ciffer

. 1004

(Pozsony vm.) 1835. † München 1905 febr. 11. 1854—56. Pesten a Marastoni-akadémián, azután a müncheni képzőművészeti akadémián végezte tanulmányait. Münchenben működött. Bibliai tárgyú kompozíciókat (Jákob halála) és genreképeket festett (Az első kereset, Ifjúkori álmok stb., az utóbbi a lübecki múzeumban). 1874 óta volt a Műcsarnoknak kiállítóia.

Lg II. 299 l

Asztalos Sándor:

Térden alól, állva s
teszi ~~[illegible]~~ s baljával, mely
nyökül, melyhez kardja v
széken palette van. Teje
me, bajusza s szakála b
kabátját derekán zsinó
rajta vászonnal s mell
fuggony lóg.

Olajfestés, vás
Az 1848-di

II. 1449 Pichler Adolf, 23 éves, született Czifferen, Magyarországon, izr., atyja hitközségi szolga, antik osztály, 1857 okt. 20., 1858 júl. 28. megkapja a matrikelt.

Som 1801

PICHLER Ignác ács. 1834-45-ig szerepel az egri adófizető iparosok jegyzékében.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

EDVI ILLÉS ALADÁR festőművész, akit még Székely Bertalan tanított a Képzőművészeti Főiskolán, 88 éves korában elhunyt. Az ősz mester a magyar táj szerelmese volt, még tavaly is csaknem harminc képet festett Dömsödön meg a Hármashatárhegyen s nem sokkal halála előtt készült önarcképe is friss erőben tükrözi művészetét.

*

BAYREUTHBAN kiállítás nyílt „Wagner Richárd műve a jelenkor színpadán" címmel. Díszlettervek illusztrálják, mennyire hatott a bayreuthi stílus más színpadokra is. A kiállítást szeptember végén zárják, hogy azután Amerikában is bemutassák.

*

ORBÁN DEZSŐNEK, a neves magyar emigráns festőművésznek könyve jelent meg Ausztráliában „Bevezetés az alkotóművészetbe laikusoknak" címmel. A magyar művész, aki a „Nyolcak" századeleji művészcsoportjának volt tagja, jelenleg művészeti főiskolát vezet.

*

KORUNK KERESZTÉNY MŰVÉSZETE címmel reprezentatív kiállítás nyílt meg a salzburgi dómban. A kiállításon Ausztria, Német-, Olasz- és Franciaország mellett az USA, Kanada és számos délamerikai állam is résztvesz. A kiállítást kétévenként megismétlik.

*

NEMZETKÖZI KULTÚRKRITIKUS KONGRESSZUST tartottak Münchenben. Az éles és színvonalas viták közben a szemlélet két főirányzata került szembe egymással: a természettudományos biológiai felfogás képviselői a szellemtörténeti-morális irányzat híveivel.

*

ÁLDOR PÉTER, a kiváló magyar politikai karikaturista Columbia fővárosában, Bogotában telepedett meg. A New Yorkban megjelenő Time című folyóirat közlése szerint Áldor szerződést kötött Dél-Amerika szinte valamennyi államának egy-egy jelentősebb napilapjával, melyekbe ezentúl ő rajzolja a politikai karikatúrákat.

Irodalmi Ujság

TRAVEN HALÁLHAJÓ című könyvét a német UFA filmgyár megfilmesíti. Horst Buchholz játssza a névtelen tengerészt. A filmet Georg Tressler rendezi.

*

A SZURREALIZMUS ATYJA, Giorgio de Chirico, olasz festőművész július 10-én ünnepelte 70-ik születésnapját. A századunk első évtizedeiben Chirico döntő hatással volt az európai festészetre, noha őmaga már 1924-ben elfordult a szürrealistáktól, elítélte az absztrakt festészetet, sőt 1948-ban panaszt emelt, amiért a velencei biennálén korábbi szürrealista munkáit kiállították. Pereket is indított, hogy fiatalkori, szignált képeit hamisítványoknak minősítsék.

*

MAGYAR ZENEI SIKER BÉCSBEN. Fricsay Ferenc, a közönség lelkes tetszésétől kísérve, vezényelte Kodály Psalmus Hungaricusát és Rossini Stabat Materét.

*

RUBENS ISMERETLEN FESTMÉNYÉT fedezték fel Aix-en-Provence-ban, a Szent Magdolna templomban. A kép Pál apostol mártírhalálát ábrázolja; eddig egy kevésbé ismert flamand festő alkotásának tartották.

*

PICHLER KÁROLY magyar keramikus újabb, sikeres kiállítást rendezett Sao Paulóban. A kiállításon faldekoráció-modelljeit is bemutatta, amelyek egy most épülő Sao Paulo-i templom számára készített.

*

DÖMÉNY LÁSZLÓ festőművész rövid szenvedés után Londonban elhunyt. Dömény egykor Ferenczy tanítványa volt. A két világháború közt Európa szinte minden nagyvárosában sikeres kiállításokat rendezett. A második világháború előtt Angliában telepedett le.

FARKAS GYULA professzor, a göttingai egyetem finn-ugor tanszékének vezetője tragikus hirtelenséggel elhunyt. Farkas professzor régebben Berlinben, 1948 óta Göttingában élt és a magyar nyelv és magyar irodalom ismertetése terűletén múlhatatlan érdemeket szerzett.

*

A PHILHARMONIA HUNGARICA két bécsi koncerttel ünnepelte fennállásának első évfordulóját. Doráti Antal vezényelt mindkét alkalommal. A bécsi kritika mindkét alkalommal nagy elismeréssel nyilatkozott a zenekar teljesítményéről és a vendégszerepló Szigeti József mesteri hegedűjátékáról.

*

NÉGYEZER ESZTENDŐS VÁROS maradványait fedezte fel Dél-Spanyolországban Antonio Arriba professzor, a barcelonai régészeti múzeum igazgatója s kutatásai alapján felvázolta a város hajdani térképét is.

*

MONTREUX ZENEI HETEIBEN számos kiváló karmester között a magyar származású *Solti György* is vezényel.

*

AZ ÉVIANI NOVELLADÍJAT a fiatal *Mathieu Galey* nyerte „Az ecet vitaminjai" című elbeszélésgyűjteményével, amely kritikusai szerint csípős és lendületes novelláival nem hazudtolja meg címét.

*

APOLLINAIRE-NAPOKAT tartanak *Stavelotban* augusztus 2-án és 3-án, hogy a költő halálának negyvenedik évfordulóját megünnepeljék. Az ünnepség a Hotel Luxembourgban kezdődik, ahol a költő 1899-ben tartózkodott, majd az akadémia díszgyűlését nemzetközi Apollinaire-szakértők előadásai, a költő műveinek felolvasása, hangversenyek és kiállítások követik.

FRANCIAORSZÁG KRITIKAI NAGYDÍJÁT ez évben Yves Régnier nyerte el, „Le royaume de Hénou" című művéért. A könyv az álom és az utópia rendkívül érdekes keverékre; szereplői ideákat testesítenek meg. Régnier francia kultúrattasé volt, majd szabadságolt latta magát a diplomáciai szolgálatból és Nantes vidékén tyúkfarmot vásárolt, ahol gyümölcsfákkal, spárgaültetvénnyel és keleti filozófiával foglalkozik.

*

SEIBER MÁTYÁS, a magyar származású, világhíres zeneszerző „Cselóra és zenekarra írt három művét" július 18-án mutatták be a cheltenhami fesztiválon. Cheltenhamben az a szabály, hogy új műveket nem szoknak bemutatni; ezúttal azonban, Seiber kedvéért, eltértek a tradíciótól. (Seiber e három művét egyébként tavaly már előadták Baden-Badenben.) Az angol kritika a legnagyobb elismerés hangján ír Seiberről és három opuszát, kivált a középsőt, egyhangúan mesterműnek mondja.

*

EPIDAUROSZ AMFITEATRUMÁBAN ez év nyarán is megrendezik az antik dráma ünnepi játékait és előadják Aiszkhülosz, Szofoklesz, Euripidész és Arisztofanész műveit.

*

A ROKOKÓ SZÁZADA címen impozáns kiállítás nyílt meg Münchenben. A kiállítás a XVIII. század képzőművészete mellett a felvilágosodás korának enciklopédiáit csak úgy bemutatja, mint a kései barokk változatos hangsereit, a kor divatját, szokásait, felületes természettudományos kísérletezéseit és a mindennapos életet.

*

KÁLMÁN IMRE életéről filmet készítenek a Német Szövetségi Köztársaságban. Néhány felvételt Siófokon forgatnak majd. A film zenéjét Kálmán Imre Károly nevű fia állítja össze.

*

BÁRDI ÖDÖN színművész, a Vígszínház nagy nemzedékének egyetlen élő tagja, Budapesten 81 éves korában elhunyt.

*

LEHÁR, STRAUSS ÉS KÁLMÁN VESZÉLYBEN. A közmüvelődésügyi minisztérium elhatározta, hogy vizsgálat alá veszi a magyar színházakban „túlságosan gyakran" előadott színpadi műveket, nincsenek-e bennük „arisztokratikus tendenciák". Szavahihető forrás szerint ezúttal is, csak úgy, mint Rákosi rémuralma idején, arról van szó, hogy Kálmán, Lehár és Strauss műveit akarják letiltani a színpadról.

*

„A SZENT ÖRDÖG" címen új operát mutattak be Kentucky fővárosában, Louisville-ben. Az opera zenéjét Nicholas Nabukov, szövegkönyvét Stephen Spender írta; maga az opera Rasputin életének utolsó napjait viszi színre.

*

KÉRJÜK MOLNÁR TIBOR színművész urat, hogy — az Angol Állami Filmintézet felkérésére — sürgősen közölje jelenlegi címét lapunk szerkesztőségével.

A FILM NEM ÁRU; jelentette ki XII. Pius pápa a nemzetközi katolikus filmhivatalhoz intézett soraiban, a film szellemi táplálék és a szellemi és erkölcsi nevelés iskolája. A pápa élesen elítélte a felületes és gyakran frivol filmreklámot.

*

ÚJ KÖNYV JELENT MEG BARTÓK BÉLÁRÓL AMERIKÁBAN. A könyv Bartók életének utolsó szakaszát, az Amerikában töltött éveket eleveníti fel, szerzője: Agatha Fassett, címe: „The Naked Face of Genius".

*

CHAPLIN ÚRHAJÓFILMET tervez, amelynek cselekménye a holdban játszódnék. A hírek szerint Chaplin új filmjében ismét felölti jólismert kosztümjét.

*

BENYOVSZKI RUDOLF kiállítást rendezett Bécsben. A kritika elismeréssel nyilatkozott a tehetséges magyar festőről.

FUTTAM MINT A SZARVASOK...

(Folytatás a 3. oldalról.)

höz és Villonhoz. Villonhoz ő is, mint Révai. Csak nagyobb történelemtisztelettel.

A forradalmár költő magánszabadságának tágabb értelmezéséig látszólag Révai is eljutott. Rousselot s az ő tanulmánya ott fordul szembe egymással, ahol a francia író a pszichoanalízist s az őrületet bevonja József Attila megvilágításába. Az apátlan fiú számtalan versének hátterében ott dereng a freudi családi körkép: a gyáván megugrott, ismeretlen szappanfőző apa, a hősiesen helytálló mosónő anya, két kemény nővére s e három nő között a felnőni nem tudó, örök kamasz, a mániákus öngyilkosjelölt, aki négyszer-ötször próbált végezni magával, már fiatal párttag korában átesett az első pszichoanalitikus kezelésen s kevéssel a halála előtt, abban az időben, amikor Révai szerint is legnagyobb (s legijesztőbb) versei születtek, 170 oldalas tanulmányában elemezte szét magát egy orvosnő utasítására.

Mert József Attila sohasem volt keménykötésű, harcos lélek. Nem volt neki könnyű, ahogy a viráglelkű, torkoskodó, de ujja hegyéig költő Eluardnak se volt könnyű agyarakat és körmöket eresztení a harchoz. A gyöngéd és játékos költő csak végzetesen túlfeszített akarattal tudta magát proletár harcossá edzeni, egyik híres verse el is árulja, hogy természete ellen fordulva öltözött könyörtelen pártosságba:

> Futtam, mint a szarvasok,
> lágy bánat a szememben.
> Famardosó farkasok
> űznek vala szivemben.
>
> Agancsom rég elhagyám,
> törötten ing az ágon.
> Szarvas voltam hajdanán,
> farkas leszek, azt bánom.

Ezt a remegő szívű és iramodó lábú szarvast szimatolták meg a tapló szívek és fűrészporos agyvelők, Révai „szektásai" József Attila vékony farkasbőre alatt és kitaszították maguk közül. Addig is magyarszerű, hiteles pártköltészete az 1936-os évek után lombosodott szét a nagy freskóversekben, amelyek a költő immár gátlástalan vallomásai Marxról, Freudról, Európáról, édesanyjáról s a kezelő orvosnőkről, akiket olykor összezavart az édesanyja emlékével. Hiszen amikor szörnyű családiásában átkokat szórt egyik szerelmére (orvosnőre persze), a freudizmusból ismert jellegzetes lelki tévedéssel imádott halott anyja ellen is fordult egy szemrehányó másik versben! Nem volt bolond? Fájdalom, az volt. Éppen a biztos őrület elleni megrendítő küzdelem vonja be tragikus fénnyel az utolsó esztendőket. Elvérzett, mint Gerard de Nerval az értelem egyensúlyáért vívott reménytelen harcban, írja Rousselot, teljes igazsággal egy gyermeklelkű másik tébolyult költőre gondolva.

Elképesztő, hogy a francia s a magyar tanulmány jobbára azonos versidézetekkel jut el a hiteles, illetve hamis, tehát ellentétes eredményig. (Egy helyen még Victor Hugo idézetük is összevág!) De a furcsa találkozás csak addig elképesztő, amíg a két írás eredete mögé nézünk. Gara László megírta az Irodalmi Ujság 1957 december 1. számában, hogy József Attila ötvenedik születési fordulója annakidején készületlenül érte a párisi Magyar Intézet. Kérésükre Gyergyai Albert s az ő nyersfordításai alapján, huszonhét nekilelkesült, neves francia költő bevonásával 1955 októberére elkészült az első francia nyelvű József Attila antológia. Negyvenhét vers volt benne; a „Mama" négyféle tolmácsolásban. S a hazai hatóságok rosszindulatú gáncsoskodása ellenére a kötet 1955 decemberében meg is jelent a jónevű Seghers-cégnél, Tristan Tzara előszavával. Világirodalmi áttörés volt a vékony kötet, akkor vetette meg lábát József Attila egyik napról a másikra Nyugaton. A letiltással fényegetőző kommunista hatóságok hirtelen beállták sütkérezni a sikerben, s kegyesen hozzájárultak, hogy a felfelkesült Rousselot Gara László segítségével most már testes kötetben mutassa be a költőt a franciáknak, ugyanabban a soro zatban, amelynek Corbière, Poet, Reverdyt is feldolgozta. Ekkor vetette rá magát a József Attila irodalomra s utazott Magyarországra, hogy kegyhelyekként meglátogassa a költő élete nyomait. S már elkészült a magisztrális bemutató tanulmány, amikor lecsapott egy magyarországi agitprop vagy proletkult fellegvárból a parancs — Gara László kifejezésével a *szatócskodó áruhajcsolás* —, hogy József Attila szerzői jogai csak Révai József bevezetőjével együtt kaphatók! Mert a ferdítő tanulmány, amely a Kortárs júniusi számának széljegyzete szerint a Magyar Helikon képes dokumentumkönyve elé van szánva s magyarul hamisítja meg József Attilát, eredetileg nemzetközi hamisításra volt szánva, milliók által érthető francia fordításban, a Seghers-féle kiadvány elé! Az antológiának, több mint százötven verssel, 1957 decemberében kellett volna megjelennie. Hogy miféle harc folyt le a színfalak mögött a költőgyilkos magyarországi párthatóságok s a költő párisi magyar és francia barátai közt, a jövendő irodalomtörténetre tartozik, egyik étvágyrontó irodalompolitikai fejezetébe. A harc mindenesetre az *igazi költő* részleges győzelmével végződött s Rousselot kötete a hatvanoldalas tanulmánnyal és huszonöt fordításával körülbelül ugyanakkor jelent meg franciául a szerző kiadásában, amikor Révai tanulmánya a Kortársban. Révai kötelező olvasmány, de csak a hétpróbás párttagoknak, azok pedig úgyis elvesztek a magyarság s a költészet számára egyaránt. Rousselot tanulmánya önkéntes olvasmány a költészet szeretőinek, József Attila igazi barátainak, olyan nyelven, amelyen fiatal korában maga is szeretett rímesen eljátszani, olyan nyelven, amelyet Saigontól Bukarestig ma is beszélnek. Habent sua fata libelli, még ha olykor a sors Sztalin visszakísértő maszkjában próbál is a halott költő és élő olvasói köré furakodni.

*

Elhangzott a BBC magyar adásában július 6-án.

Hogyan lehet előfizetni az Irodalmi Ujságra?

Angliai olvasóink postahivatalokban kapható 10, illetve 20 shillinges postai ordert küldjenek kiadóhivatalunkba.

A következő országokban terjesztőinknél lehet előfizetni:

Argentínában: Dr. Girsik Géza, Lavalle 361. c/o. Délamerikai Magyarság, Buenos Aires. Ausztráliában: Globe Book Co., 173, Pitt Str., Sidney. Ausztriában: Gellért Lívia, Wien, III. Sebastianergasse 2/19. Belgiumban: Agence Presse Europa, Ixelles 1. Boîte postale 98. Brazíliában: Livraria D. Landy, Rua 7. de Abril 292, Caixa Postal 7943, Sao Paulo. Dániában: Vásárhelyi Géza, Norre Alle 75, 140, Kobenhavn. Franciaországban: Méri Margit, Poste Restante, Paris 17. Annexe 1. Hollandiában: Havay János, Nieuwe Herengracht 97 IV. Amsterdam Oost. Írországban: L. P. Fitz, 32, Brighton Square, Rathgar, Dublin. Izraelben: Gondos Sándor könyvkereskedése, Herzl 16, Beit Hakranot, Haifa. Kanadában: Kiss László, 5390. Decelles Ave. Apt. 9. Montreal. Mexikóban: Latina Europea, Avenida Gutenberg 60. Mexico 5, D. F. Németországban: Irodalmi Ujság Verlag, Hamburg 13. Postschliessfach 73. Norvégiában: Volent Zahl, Brynsveien 110. - Sandvika—Oslo, Oslo. Olaszországban: Sig. Ivan Trizny, Via B. Pontelli 5, Roma. Svájcban: Kukorelly Pál, Rue Beauregard, Geneve. Svédországban: Magda Hámori, Kungsholmstigen 17, Stockholm-Lidingö. Uruguayban: Kiss N. Béla, Buenos Aires 56, Montevideo. USA-ban: Pásztor Zoltán, 2251, Loring Pl. Bronx 58. N. Y.

Az itt fel nem sorolt országokból a lapot megrendelhetik, illetőleg előfizetési díját befizethetik. Kérjük azonban országunkat, közöljék előfizetési szándékukat levelezőlapon is kiadóhivatalunkkal, mert a nemzetközi postautalványon nem szerepel a befizető címe.

Az Irodalmi Ujság ára:

Anglia: 1 shilling, Argentína: 6 peso, Ausztria: 2 shilling, 6 penny, Ausztria: 2 shilling, Belgium: 7 francs, Brazília: 4 crusero, Dánia: 1 korona, Finnország: 45 márka, Franciaország: 50 francs, Hollandia: 60 cent, Izrael: 300 pruta, Kanada: 1 dollár, Magyarország: 1 forint, Mexikó: 3.15 peso, Németország: 60 pfennig, Norvégia: 1 korona, Olaszország: 70 líra, Svédország: 80 öre, Svájc: 60 centimes, Uruguay: 1 peso, USA: 25 cent, Venezuela: 7 Bs.

Félévi előfizetés: egyes szám árának tízszerese, húszszorosa.

Légipostán postadíjként 20 US dollárcentnek megfelelő összeg számítandó az előfizetési árhoz.

Magyar Írók Szövetsége Külföldön
IRODALMI UJSÁG
Kiadja az Irodalmi Ujság Rt.
Megjelenik minden hónap elsején és tizenöt
Szerkesztőbizottság: Faludy György (felelős szerk.), Aczél Tamás, Cs. Szabó László, Enczi Endre, Kovács Imre, Mócziz-Horváth György, Szabó Zoltán, Vámos
Szerkesztőség és kiadóhivatal: 14, St. George Street, London, W.1.
Telefon: MAY 3224.
Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
Published by the Hungarian Literary Gazette Ltd., 14, St. George Street, London, W. 1
Printed by the Waverley Press, 79, Cambridge Road, London, W. 6.

A. FALUDI
férfi és női mértékutáni szabósága
Készpénz árban, részletre is készítek méret után kontinentális és olasz formát. Alakítást, javítást is vállalok.
Telefon: BAY 4146.
90, Ledbury Road, London, W. 11.

PICHLER Károly Keramikus

Pichler

P. 6. *Károly*, festő, * 1810 körül. Az 1830-as években Bécsben tanult, azután Nagymihályon. 1868. Pozsonyban élt. 1841. a Pesti Műegyletben A lomnici csúcs c. olajfestményét állította ki. Főleg romantikus tájképeket festett.

K. Gy. II. 1991

Vetter Antal:

Derékon alól, állv
be dugja s baljával a d
fésult hajó, szemöldöke
leberetvált. Mellét kitün
mes mentéjé aranyzsinór

Olajfestés, vászonra,
Az 1848-diki erekl

Pichler.

P. 9. *Sebestyén.* festő. * Kutschah (Felső-Ausztria) 1730. Bécsben, majd Pozsonyban élt, 1759. Budán szerzett polgárjogot. Ügyes virágfestő volt.

E. Gy.

Guyon R. mint basa:

Mellig, kissé jobbra
van; haja, szemöldöke, bajus
aranyhimzésű s köpenye

Olajfestés, vászonra
Az 1848-diki

Pick Ede

ipanminist

Fővárosi Lapok 1896. okt. 24., 8. old.
(Művészetek. A király művásárlásai.)

Kalmár

PICK 1. *Emmy*, festő. • Bonyhád 1900. Zádor Istvánnál, Kernstok Károlynál és Fényes Adolfnál tanult. 1929. állított ki először a Műcsarnokban.

Ec. G II. 299 l

Jobb kezében kivont görbe kardját tartja s bal-
ntárszárát fogja. Mellét kitüntetés diszíti.
ákó, rojtos nyakkendő, vörös mente s atilla, szür-
rekát szolgálati jelvény szorítja. Mögötte szárny-
balra a fehér lobogó alatt kivonult honvéd-
lovas tiszt látható.

a, méretei 48.2 : 34.8 cm.

reklyemuzeumból. 107/95. № 179.

107/95 : 179.

mkörei állandóan össze vannak kötve. Kaskade kap-

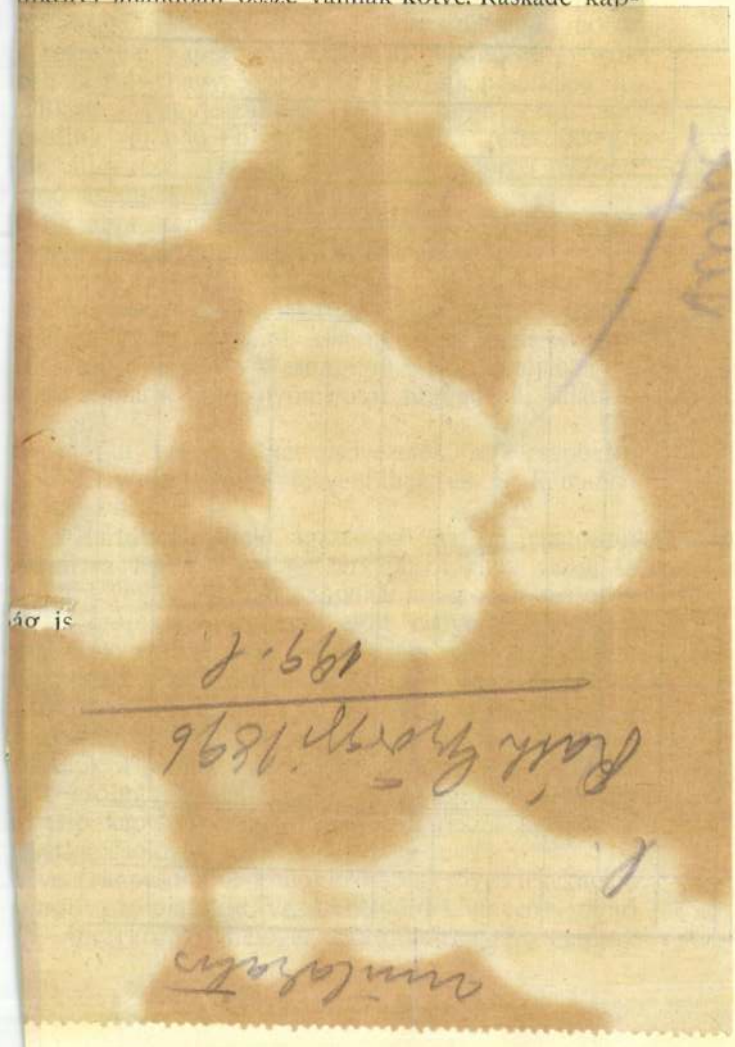

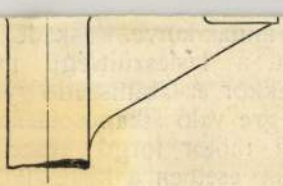

41. ábra. A kettős membran sémája.

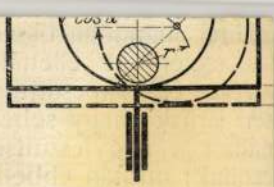

42. ábra. Az excenter sém

Az excentert α szöggel elfordítva a csuszka ú egyenlő lesz x-el

$$x = r - r \cdot \cos\alpha = r\,[1 - \cos\alpha]$$

$$\cos\alpha = 1 - \frac{\alpha^2}{2!} + \frac{\alpha^4}{4!} - \frac{\alpha^6}{6!} \cdots$$

ha α 60^0-nál nem nagyobb, a harmadik tag már c keveset változtat értékén, hogy elhanyagolható, tel

$$\cos\alpha = 1 - \frac{\alpha^2}{2} \text{ és } x = \frac{1}{2} r\alpha^2 \ldots .$$

A csúszka eltolódása tehát a c rugó összenyomása az indító emelő forgató szöge négyzetének megfele mértékben növekszik s ez az, amit el akartunk ér

11. *A fémrheostat vezérkapcsolója* (43. ábra) a vi rheostat kapcsolójától annyiban különbözik, hogy H_3 emelő helyett k kézikerék van a főtengelyre ékelv A tengely t alsó részére ékelt lánckerékkel és lánc forgatja a fémrheostat kapcsoló fejét. Mivel a rug fémkefék és kések közötti súrlódás meglehetős er kíván a forgatáshoz, a k kézi kerék és a főtenge közé bolygókerék-szerkezet b van iktatva. A kézikerék 2 és $^1/_2$ fordulatot kell tenni, míg a főtengely eg fordul.

Láttuk, hogy a vízrheostatos lokomotivokon túlterl léskor a vízellenállást a maximális kapcsoló relais kapcs

152

Sótartó
1844
Egykor Baumann Antalné tulajdona.
Lappang

154

Kávéskanna
1846
Veszprémi RK. Egyházmegyei Múzeum

Irodalom:

BFL IX/14. Meisterbuch 1819. IX. 11.; Horváth H.: I. 251. p.; Wegweiser 1828., 1843.; Expos 1934.; Mihalik Ref.: 22. p.; Kőszeghy; Pest megye műemlékei, I.; M. Nemz. M.; Bp. Tört. M.; Szerző saját kutatásai a veszprémi Egyházmegyei Múzeumban.; Földes.

Pfister Frigyes Pest. Ar.

Szül.: Buda, 1810. Valószínűleg a Pfister ötvöscsalád tagja. 1841. II. 7-én mester. 1845. VI. 27-től kapott pesti polgárjogot. Műhelye 1852-ben Schlangengasse 417. 1860-ban még említve.

Művei:
nem ismertek.

Irodalom:
BFL IX/14 Meisterbuch 1841. II. 7.; Horváth H.: 252. p.; Illyefalvy—Pallós; Wegweiser 1852.

Pieroth (Piroth) József Pest. Ez.

1819. IX. 11-én mester. 1860-ig említve. Műhelye: 1828-ban Imgergasse, 1843-tól Komitatgasse 598.

Művei:

Pieroth (Piroth) József PIEROTH JÓZSEF Pest. Ez.

1819. IX. 11-én mester. 1860-ig említve. Műhelye: 1828-ban Imgergasse, 1843-tól Komitatgasse 598.

Művei:

 293	 132	Evőeszközök 1826 Egykor M. Nemz. M. Lappang
	 132	Evőeszközök 1826 Egykor Divéky Ágostonné tulajdona. Lappang
 147	 212	Gyertyatartó 1839 Bp. Tört. M.
	 148	Kehely 1840 Gyömrői ref. egyház
	 149	Pacifikálé 1841 Nyíregyházi r. k. plébániatemplom
	 150	Cukorszóró 1842 M. Nemz. M.
	 150	Halaskészlet 1842 Bp. Tört. M.

Pest - Buda 1977

Irodalom:
BFL IX/14. Meisterbuch 1819. IX. 11.; Horváth H.: I. 251. p.; Wegweiser 1828., 1843.; Expos 1934.; Mihalik Ref.: 22. p.; Kőszeghy; Pest megye műemlékei, I.; M. Nemz. M.; Bp. Tört. M.; Szerző saját kutatásai a veszprémi Egyházmegyei Múzeumban.; Földes.

Pohl (Poll) József — Pest

(Pohl Mátyás fia.) Apjánál tanul 1738. jún. 12—1741. 1746. V. 11. polgárjogot kap.

Művei:
Nem ismertek.

Irodalom:
Bp. Tört. M. Jungenbuch 1738. VI. 12.; Illyefalvi—Pallós; Kapossy; Horváth H.: I. 252. p.; Dombi.

Pohl (Poll) Mátyás

Említik 1720—1748-ig. †1752. X. 1. Kassán tanul. 1720. III. 8. polgárjogot kap Pesten. 1722. V. 17. mestere a budai ötvöscéhnek. 1731-ben pesti választott polgár. *Inasai:* 1726. VI. 16. Pauley Jákob (5 évig); 1731. I. 1. Joanneschyz János (5 évig); 1732. 5 évig Seifner János; 1738. VI. 12-től Boll Pohl József (fia); 1739. XI. 1. Posdarovics (Bosdarovicz) Tamás (4 évig); 1739. X. 4 évig Pigino (Bigino) Tádé; 1740-től 5 évig Tumler Mátyás; 1748. I. 16. 5 évre Fridt Ferenc, akit 1753-ban Benyó János szabadít fel.

Művei:
1740-ben a Krisztinavárosi kápolna kelyhét javítja.

Irodalom:
Bp. Tört. M. Jungenbuch 1738. VI. 12.; Bp. Tört. M.: Gesellenbuch 1748. VI. 16.; BFL. PL. Inv. Test. Nº 931; Illyefalvy—Pallós; Kapossy; Horváth H.: I.; Schoen 1937; Mihalik-hagyaték: 52. p. Dombi.

Pollack József — Pest. Ar.

Műhelye 1847-ben Rombachgasse 551.

Művei:
Nem ismertek.

Irodalom:
Wegweiser 1847.

521		**Josephus Pieroth,** M 1819, e. —1860. (A meghatározás, illetve a többi, 518, 534, 537. sz. IP-jegyektől való különválasztás a jeggyel eddig előfordult próbabélyegek kora alapján történt, de véglegesnek még nem tekinthető. — *Der Versuch der Indentifizierung, bzw. Absonderung von den anderen JP Marken, Nr. 518, 534, 537, geschah auf Grund der mit der Marke bisher vorgekommenen Beschauzeichen.)*

a

ch

Kőmagyötvi

82,83. l

Budapest [Pest] 83]-. [

Lf. Nr. F. sz.	Próba *Beschau*	Mesterjegy *Meisterzeichen* — Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
521	Nr. 401	*a—b)* Evőeszközök. — *Tafelsilber.* *a)* Mus. Nat. Hung. — *b)* Divéky Ágostné, Alsó-Kubin.
	Nr. 413	*c)* Kehely. — *Kelch.* Ref. egyház — *Ref. Kirche,* Gyömrő. Expos. 1934: ~~Mihalik 28.~~
	Nr. 414	*d)* Pacificale. R. k. pléb.-templom — *Pfarrkirche,* Nyíregyháza.
	Nr. 417	*e)* Sótartó. — *Salzfaß.* Baumann Antalné, Bp.

M. S. 32.

Pieroth József

Otvös Pest

brigadéros generális kvártélyházat ~~épített~~, amelynek munkái 1755-ig tartanak. Ugyanezen évben szerepel Glazer orvos házának becsüseként. 1758-ban építi, illetve bővíti a hatvani kaput. Ugyanebben az évben tatarozza a püspöki rezidenciát és a felnémeti templomot javítja. 1759-ben Barkóczy Ferenc püspöknek dolgozik, ekkor pallérja --+ Trethon András. 1761-ben találkozunk vele utoljára, amikor a Fuorcontrasti kastély jáger házánál és a kutyák oljánál dolgozik.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

1749-ben Barkóczy Ferenc püspök, kerecsendi uradalmi tisztiházát építi. 1752-ben a pusztaszikszói Lágó kocsmát építi Füzesaponyban, valamint a keresztespüspöki kocsmát és a kápolnai uradalmi sörházat. Ugyanezen évben összeirják legényeit is, számszerint 25-öt, tehát mesterünk ekkor egyik legnagyobb vállalkozó Egerben. 1754-ben építi Szantner építőmesterrel együtt Ambrosovszky Mihály egri kanonok házát. 1755-ben pedig az egri

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Pichler János 2.

Az 1747-61 közötti adóösszeirás szerint ugyanott lakik, mint 1744-ben, de már szőlőbirtoka is van. 1755-ben belső viszály következtében --+ Valner céhmester javaslatára kizárják a céhből. 1778-ban idősebb --+ Zwenger József hagyatéka említi, mint feleségének --+ Poleretzky Annának első férjét. Ekkor becslik fel hagyatékát, amely első fertálybeli házát 3600 forintra. Károlyvárosi házát 307 forintra becsüli és megemliti két borospincéjét is.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

PICHLER János egri kőművesmester. Az 1742.évi kőműves céh jegyzőkönyve szerint a kőműves, kőfaragó és ács céh céhmestere. A XVIII.század közepén --+ Nöpauer Mátyás pallérjaként a budaujlaki rk.templom épitésén dolgozott. Hazatérve Egerbe átvette atyja cégét és helyét az egri céhben. 1744-ben a város I. negyedének 4.fertályában saját házában lakik és szőlőbirtokos. A következő évben Csurgó utcai házát elcseréli.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

Pichler

~~Hickel, Joseph~~ K

festő.

Sándor Lipót főherceg, Magyarország nádora, Festette fenti. A hántolt rézm. J. Pichler-tól. Kiadta a bécsi Artaria

Repr

Domanovszky Sándor Magyar művelődéstörténet. V. k. Bp. é. n.

21, 664. l.

FÉNYKÉP, RAJZ

SZAKCSOPORT

Templomberendezések

KOR

MÉRET

TÁRGYMUTATÓ-CSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB MUTATÓBA VALÓ ADAT

műrű szövédrok rudja

, MEGMUNKÁLÁS, DÍSZITÉS, FELIRAT, JELZÉSI :

MDK

Pichler Antal

O.Képzm.társ... Vas. Ujs. 1874. 572. l.

PICHLER ANTAL, térképész, /1794/

Ulbrich könyve II. részében Burgenlandi és környező áll
mok községi térképei, legtöbb 1770 után. Kéziratos, eredeti
szinezett térképek. Sok a kismartoni Eszterharhazy és a
vörösvári Erdődy birtokokra vonatkozik. A térképek szer-
zői legnagyobbrészt magyarok. Így Pichler is. 289. old

BENDEFY LÁSZLÓ: Karl Ulbrich: Allgemeine Biblio-
graphie des Burgenlandes 287. old

VASI SZEMLE, XXVIII. évf. 1974. 2. sz. Szombathely

Pichler

rajzokról Balzer J. rézmetszete:
Buda és Pest a Rózsadombi részlet
felől 1781-ben. Reprodukció!

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

380

Pichler

Mansfeld E. rézmetszete:
a királyi palota nyugat felől 1777-ben.
Reprodukció.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia,
Budapest, 1970.

362/

M.D.K.

Pichler

"Az első kereset" c. művét emliti a lap "Ujdonságok" c. rovata a Képzőművészeti Társulat kiállitásáról. A kép ibolyaszedő leánykát ábrázol.

Egyetértés, Bp. 1874. ápr. 9. I. évf.
7. sz. 31. lap

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Pichler

rézmetszete

A vár és a Viziváros a XVIII sz. végén.
1781.

131.o.

repr.: 133.o. 117. kép.

Borsos - Sódor - Zádor: Budapest. XVIII. Bp. 1958.

Pichler F. - Mansfeld J. M.D.K.

35. a királyi palota 1780-ban. Rézmetszet.

Budapest székesfőváros történeti muzeumakiállítása: Buda, óbuda, Pest 1800 előtt Budapest, 1946. 7 lap.

Pichler-Dalrer

M.D.K.

28.) Buda és Pest 1781-ben. Rézmetszet.

Budapest székesfőváros történeti muzeumának kiállítása: Buda
1800 előtt
Óbuda Pest. Budapest 1936. 7 lap.

A.Pichler

Tanulmányfő

Orsz.Magyar Képzőművészeti Társulat Szegeden rendezett kiállitás 1876, katalogusa

Pichler

– Mansfeld: A budavári palota Mária Terézia korában, az egyetem megnyitása idején, rézmetszet, 1780 körül (repr.)

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 214 kép.

22. l.

M.D.K.

Pichler rézmetsző

Mezzotinto Sándor Lipót főherceg Magyarország nádoráról. Jelz.: "J.Hickel pinxt. - J.Pichler sculpt."
Mezzotinto Esterházy Antal herceg, tábornagyról. Jelz.:"J.Pichler sculpt."

Tört.Képes.graf.kiáll.1907 79 l.

MDK

Pichler mérnök

Buda városáról 1781-ben rajzot készitett

Schoen: A rózsadombi Kálvária kápolnája. Magyar Főváros, 14.sz. 1939. ápr. 6. 5.l.

Pichler, I. P.

metszete

K

Weikert G.

festménye

Hadik András tábornagy arckeje.

fentiek műve 1789.

Repr.

Fest Aladár

Báró Dévay Pál altábornagy (1735 - 1800) Magy. Tört. Élete Bp. 1915. 52. l.

!

:r 21-én tartott ülésén a Társulat *évi tagdíját* meg. Egyuttal kimondotta, hogy mindaddig, amíg k, tagdíjukat befizetett T. Tagjainak az *Archae-'t. azaz harmincöt forintért* bocsátja rendelkezé-ninden nehézség ellenére ez évben is kiadja, ha Értesitőt. Ennek kiadási költségeire szedjük a mányunknak e határozatát, éppen annak céljaira lni fogja.

ıennyiben ez évi tagdíját még nem fizette volna Társulatunk pénztárába. Társulatunk rendkivül telessége, akik Társulatunk által teljesitett kultu-k győződve, hogy éppen most mutassuk meg dozatvállalásunkat.

Tagtársi üdvözlettel

az ELNÖKSÉG

MDK

Pichler

Sándor Lipót királyi herceg, Magyarország nádora + 1795. Hickel festménye után metszette Pichler. Repr.

Lestyán Sándor: József nádor. Egy alkotó élet irásban és képben. 1776-1847. Bp. 1943.

M. D. K

PICHLER

– Balzer

1781. részmetszetű vezuta Budovál

a budai ferencesek templomával

Budapest műemlékei I. Ep 1962. 234. l.

Pichler

~~Hickel~~

oszták festő

nincs ceg

Sándor lipót királyi herceg, Magyarország nádora † 1795.

Fenti festmenye után meszette Pichler.

Repr.

Lestyán Sándor:

József nádor. Egy alkotó élet irásban és képben. 1776 - 1847. Bp. 1943.

MDK

Pichler

Sándor József főherceg, Magyarország nádora. Festette Hickel Joseph festő. A hántolt rézm. I. Pichlertől. Kiadta a bécsi Artaria. Repr.

Domanovszky Sándor: Magyar Művelődéstörténet. V.k. Bp. é.n. 21, 664.l.

Pichler mérnök, rajzoló,
1783.

Pressburger Zeitung
1783, 13. sz.

M. D. K.

PICHLER

Buda látképe északról. 1781. (Repr.)
Rizbe metszette Balzer

Preisich Gábor: Bp. városépítésének
története ... Bp. 1960. 116. e

PICHLER, rajzoló

Ingenieur Pichler lerajzolta Buda és Pest Prospektjét, melyet Johann Palrer metszett rézbe és nyomatt Prágában. Pesten 40 krajcárért árulják (1783, 13. szám, 2l)

Preßburger Zeitung
(Gerhart)

M.D.K

Pichler

Pichler rajza után Johann Balzer sézmetszete
Buda és Pest a Kálvárialegyről" 1871

Budapest régen és most. Bp. 1923. 2 lap

M.D.K.

Pichler A.

"A cigányok hálája" c. képének repr.-ját bemutatja a lap.

Képes Családi Lapok, Bp. 1881. juni. 5.
3. évf. 36. sz. 569. lap

Pichler Adolf (Cifferi) F. Mg. 19. 2.

Wellér. Volga fia (Sy. N. v. 99.)
1857 münch. Ak. – kalotáj. (Sy. W. v. 144.)

M.D.K.

Pickler Adolf

"Hazánkfiának "Mária a gyermekkel" c. alkotása a müncheni mütárlaton igen nagy sikerrel szerepelt, -közli a Külföldi Hirek c. rovat.

Képes Családi Lapok. Bp. 1883. jan. 7.
15. sz. 240. lap

Pichler Adolf

festö

* Cziffer 1835

+ München 1905 febr 11

Foltz tanitnya. A

lübecki muzamba

Jugendträume.

Thieme-Becker

XXVI. 586

Pichler Adolf

fertö

42. La mort de Jacob

isod

Cat. spec. 3. 1.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a mühelyfőnök v
aláí

8. sorsz. Mühelyi minta. -

Pichler Adolf

Cziferi születési. 1854/5 Kazácsoji Guido alapítvyával tanult a Marastoni akadémián.

N 13 l.

Pichler Adolf

1881. Őszi kiállitáson

Pichler Adolf münchenni hazánk-
ia is rétka vendége a tárlatnak.
Ifjukori álmok, fa tetején men-
engő lánykát ábrázol. Jákob ha-
lála bibliai tárgyú festmény a
körténeti festvényekre kitűzött
nájadíját versenyez.
Képzőmüvészeti szemle, 1881. 188. l.

Pichler Adolf

Ziferi hulletes 1855/6

Karácsonyi Guidó alapítv

N2 13 l

Pichler Adolf

Marastoni Gudenus

1854–5

Mis. ét.

M 14 l

Pichler Adolf

München 1905. 275

– 1912. 180

Bartoli Taddeo: Alázatossá
6(805), 1167(671). — Angyali üdv
let 6(805), 1159(670). — Ájtatossa
6(805), 1360(680). — Bőség 6(8
1365(681). — Engedelmesség 6(8
1261(674). — Erő 6(805), 1260(
— Gazdagság 6(806), 1363(681). —
dolkodás 6(805), 1255(673). — H
lom 6(805), 1262(674). — Justitia
(805), 1357(680). — Szegénység 6(8
1364(681). — Szeretet 6(805), 1
(680). — Tavasz 6(805), 1362(6
— Zárkózottság 6(805), 1258(673

utinapló.

...ványi Gusla a Müem-
...zottságának titkára VIII. f. o.
...k, a templom és kolostorrom megtekintése
..., az ásatások tanulmányozása.

...em 20 hó 6'56 nap ~~[illegible]~~ óra — perc.

" hó 22 nap — óra — perc.

...s a költségek ...	Összeg K	Összeg f	Jegyzet
...ására Kolo			
...ja.	9	—	

Tétel	Idő		Az utazás részletezése és felszámitása
	hó	nap	

F. k.: Kanizsai Nagy Antal

H. P. nyomda, VI. Vasvári Pál-utca 8

Pichler Adolf

Festö

Lyka München

8. l.

Pichler Adolf

Festő magyar !!

Laid

Wurzbach. Biogr-
Lex. Wien. 1870.
XXII K. 254. l-

Hr. felh

M.D.K.

Pichler Christoph, wolfstalikőfaragó

Pozsonyban 1587-ben a Városház
tornyának kőgalériáját készíti el.

Hoffmann Edit: Pozsony a középkorban, elfelejtett
művészek, elpusztult emlékek. Bp.é.n. 41. old.

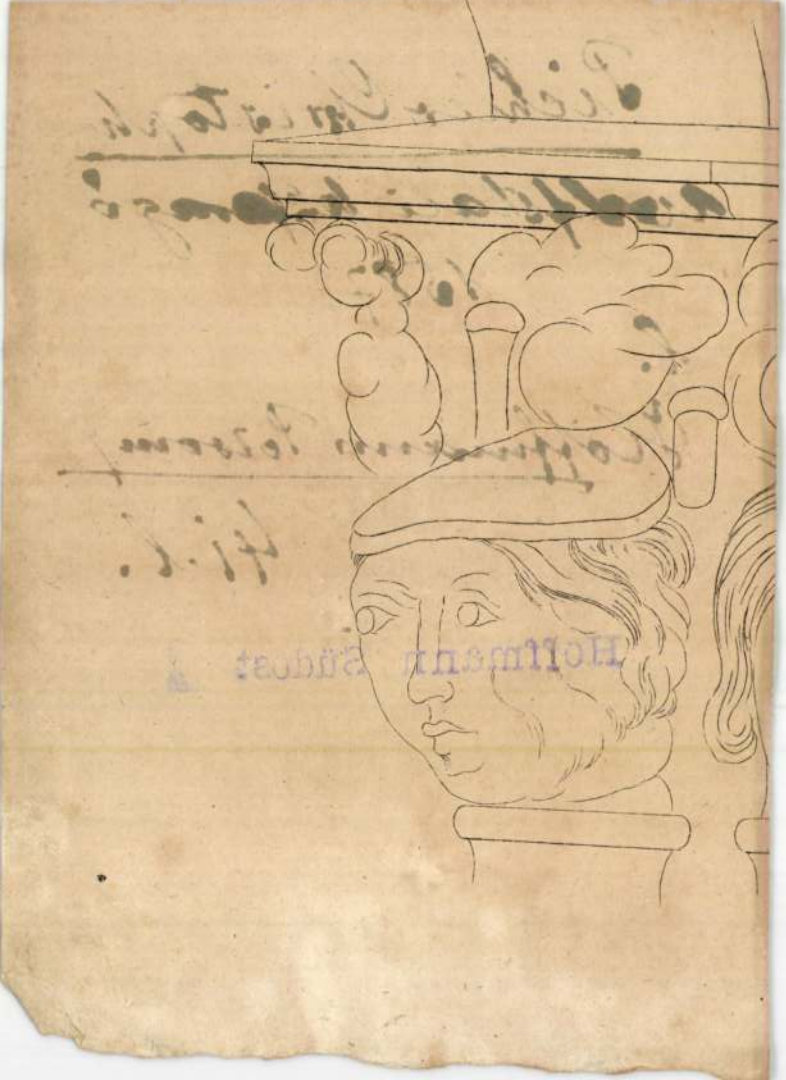

Pichler Christoph

Wolfstali köfarago

1587

l.

Hoffmann Porsony

41. l.

Hoffmann Südost

Pichler Antal
üvegműves

M.D.K.

Színes és fehér üvegmunkái a csehországiakkal összehasonlítva

Borsos Béla: A magyar üvegművesség története a reformkorban és az elnyomás idején.

Művészet, 1954. 2 sz. 254 l.

Pächler Antal

M.D.K.

1842-ben a Védegylet kiállításán mint üveggyáros szerepel.

Borsos Béla: A magyar üvegművesség története a reformkorban és az elmagyarosodás idején.

Művészet, 1954, 2 sz. 25-41 l.

Pichler Antal

80 as évek München.

Magyar művész

Pichler Antal

(?)

Jo es evel.

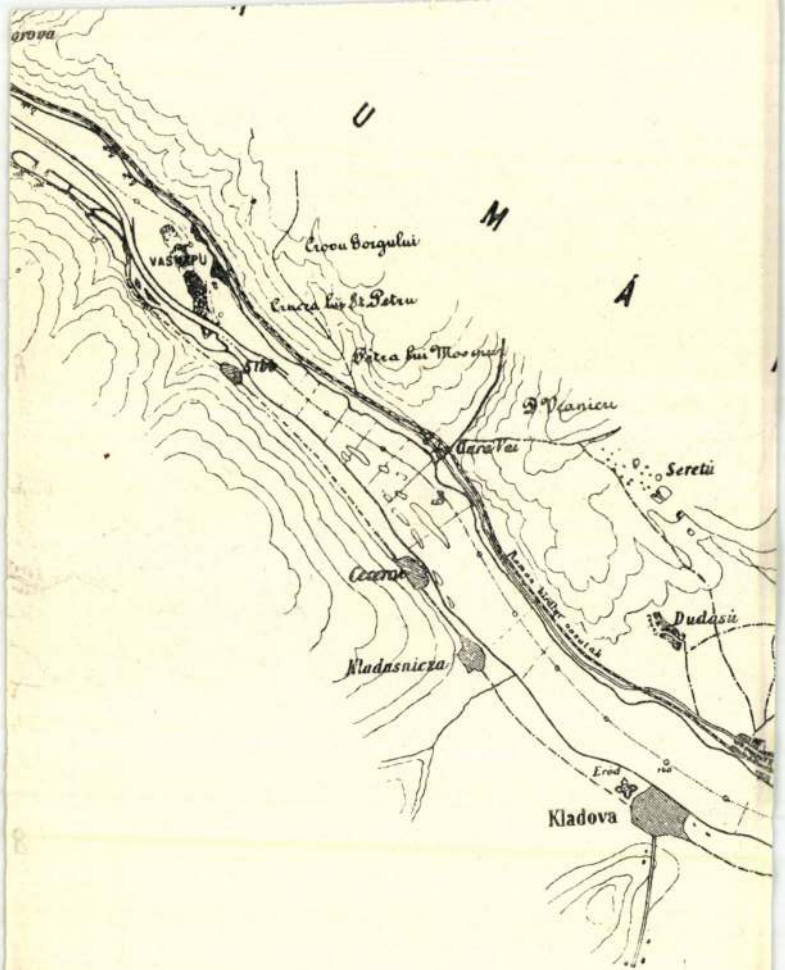

U
M
Á
VASMEPU
Crovu Gorgului
Cruca lui St. Petru
Petra lui Mosinu
D. Vianicu
Gara Vei
Seretu
Dudasu
Kladasnicza
Kladova

Pichler Antal

üveghutája

l. 1842

Sagunegespar

230 l.

Többször

8

Pichler

Losonci üveggyárs

Der Ungar 1842. aug. 31.

(G...: Die erste ungarische Gewerbsausstellung)

Kalmár

Wasserberg tpl

1

Pichler Antal

üveggyárs

l.

Telkes Simon. Üveg-
gyarunk. Bp. 1895
6, 7. l.

Pichler Adolf

Dicséretben részesült a festészeti akadémia növendékeinek kiállitásán bemutatott munkájáért.

Családi Lapok, Pest. 1855. II. félév.
5. sz. 231. lap.

Pichler Adolf

Első foku kitüntetést és oklevelet kapott, mint a Marastoni festészeti akadémia végzett növendéke , a növendékek tárlatán kiállitott müvére, -közli az Intézetek c. rovat.

Családi Lapok, Pest. 1854. II. félév.
5. sz. 235-236. lap.

Pichler Adolf

A Festészeti Akadémián október 30.-án, a dijkiosztás alkalmával kitüntető oklevelet kapott a müvésznövendék,-közli az Iró és Müvészélet c. rovat.

Divatcsarnok, Bp. 1853. nov. 13.
65. sz. 1318. lap.

PICHLER, Daniel, pozsonyi pallér

D. P., Maurerpollier, 1 éves leánya meghalt. (1787, 71. vzám, 4 l)

Pressburger Zeitung
(Genthon)

PICHLER DEZSŐ, kefekötő

A Vas-megyei Levéltárban, az iparhatóság A iparlajstromában szereplő szombathelyi kefekötőmesterek adatai:
Pichler Dezső, Kezdet 1944. Megszünés 1951. 110.old

DOMONKOS JANOS: Kefekötőmesterség Szombathelyen
108.old

VASI SZEMLE. XXIII.évf. 1969. 1.szám, Szombathely

PICHLER F.

Tört.Képcs.1922. ~~xxx~~ 31.l.

Pichler, Ferdinand

A budai Vízivárosi palotáját ábrázoló metszete említve

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiai Kiadó 1975 Bp.

462. old.

le D K

PICHLER, Ferdinand

Buda és Pest látképe (1781)

repr.

Y. Balzer rézmetszete

Budapest müeml'kei Ii. Bp. 196[illegible]. 120. 121. e.

Pichler Ferdinand

budai
vajza a Királyi palotáról
1779 Évből. Természet
után készült és a Tört.
Képcsarnokban van. Erről
készült metszet Mans-
feld J. Reprodukálva:

Kaposy János: Mária Terézia
budavári királyi palotájá-
nak tervező mestere. Arch.
Ért. 1928. 178. l.

Jézus Keresztelése.

812. Velencei festő a XVII. sz.-ból

Pichler Ferdinand

rajzoló

1778. Műve 3 táblán mértani rajzok ezben a könyvben: Elementa Geometriae Practicae in usum Gymnasiorum ... per Regnum Hungariae ... Budae, Anno MDCCLXXVIII. Aláírás Ferd. Pichler delin. (Johan Philipp Binder sc. Budae).

Szilágyi István Adalék a magyarországi kipző – művészek névsorához. Történelmi Tár. 1880 évf. 165. l.

BUDAI LAPOK
SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL
BUDAPEST, II., FŐUTCZA 42.

Pichler Ferd

Laird

Bmk 11 l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 ..... év

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztar

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Pichler Fed

lásd

Lam 1887 14 l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnök

a

8. sorsz. Műhelyi minta

n. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől.

.939.

.....**szám.**

A Műemlékek Országos Bizottsága tek. Elnökségének,

B u d a p e s t.
IX. Hőgyes Endre-u.10.

ivatalból
olgálati ügyben.

Pichler

mérnöknek Buda városáról 1781-ben észak felöl készült vajra, amelyet Balzer János metszet rézre, repr.

Schoen Arnold dr.

A rózsadombi Kálvária kápolnája. Magyar Főváros. 1939. 14. sz. 5. l.

Pichler

Buda és Pest 1781-ben

Repr.

Pokorny Emánuel dr.:

A Szent Erzsébet-szeret
tekintettel budapesti
kolostorára, templomá-
ra és női kórházára.

Bpest, 1935. 89 l.

Pichler

Utah I. 57
IV. 52

Pichler

l

LykaMagyműI800-50
16,75,194
429,473.-l.

Mészáros Lázár:

Derékon alól, állv
irást tart és balját ke
és bajusza öszbevegyült
kékesszürke atillója zsi

Olajfestés, vászo
Az 1848-diki
1896. IV. 23-án az ezredé
nau 1896. XII. 31-én érke

Pichler

P. 2. *Ferdinánd*, mérnök, rajzoló a XVIII. sz. második felében Budán. 1779. természet után rajzolta a budai kir. palota képét, mely a M. Tört. Képcsarnokban van. E képről Mansfeld I. metszetet is készített. 1781. Buda látképét rajzolta, melyet Balzer I. metszett rézbe.

E. g. π. 2991

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Pichler Ferdinand

rajzoló

l.

Numizm. Közl. -

1929-30. 59. l.

BUDAPEST 194
MŰEGYETEM, MECH
TECHN. INTÉZE

Pichler

rajzoló

l.

Uxa. 136. l

5255. — M. Kir. József Nádor Műegyetem, Mech. Techn. Intézet nyomdája. Budapest, 1939

GÁLFI JÓZSEF

HADIROKKANT CIPÉSZ MESTER

BUDAPEST VII, SZÖVETSÉG U. 25

TEL.-HÍVÓ 43-8-65

1923-ban aranyéremmel
1931-ben Országos Ipar Egyesületi díszéremmel
IV. Országos Kézműves Ipari Tárlaton aranyéremmel kitüntetve

Készít: modern és orthopäd cipőket divat szerint

Pichler

Jesko's

Buda látképe

1780

repr.

Fallenbüchel Ágost

137. l.

Pichler

tatai építőmester

Hofbauer győri építő-
mesterrel együtt 1845-
ben helyreállította a
pápai templom tetőzetét.

Kiss István:

A pápai plébánia
története. Veszprém
1908. 106 l.

Pichler János György, egri kőműve mester

M.D.K.

1742-ben az egri kőműver és ácscéh céhmestere. Munkásságát, viszályait vagyoni viszonyait szerző egy egész hasábon keresztül sorolja fel. [Már van róla cédula]. Utolsó adat róla 1761-ből való: amikor a Fuorcontrasti kastély „jáger" háránál és a kutyák óljánál dolgozik.

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Derzsényi Dezső.
Sp. 1969. Akadémiai Kiadó,

378. old.
379. "

M.D.K.

Pickler György, egri kőművesmester

nevét említik Jáhóhalmán 1752-ben dolgozó segédje, Holczner Istvánnal kapcsolatban. + Lex Ehrenhard kőművessegéddel kapcsolatban.

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, + 359. 341. old.

M.D.K.

Pickler György, kőművesmester

nevét említik Kaltenbeck Józseffel kapcsolatban.

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

347.

old.

Pichler György

kőművesmester

1756. körül Egerben élt.

Brezsnay Imre: Egera

XVIII. században. I. k.

Eger 1933. 90. l.

Pichler Gizella

4 polg.

4 honap jó eredm.

Tanár Gyöngyi Kálmán

Iparrajziskola 1898

Pichler Gál

neves egri kőművesmester 1731 körül.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II. köt.
Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

3151

M.D.K.

Pichler Gál, kőműves mester

1736-38 között az egri kő-
műves céh mestere. Fia Fábos
György 1742-ben követi apját a céh-
mesterségben.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

155. old.
378-379. ü.

PICHLER Gál egri kőművesmester. Egerben 1730-38 közötti adóösszeirásban szerepel a város I. negyedének 4. fertályában, ahol háztulajdonos. 1738-ban a püspöki rezidencián dolgozik. 1739- december 4-én 47 éves korában meghal. 1740-ben már az adózók névsorában özvegye szerepel. Ugyanezen évben végrendeletében fiára --+ Pichler György egri kőművesmesterre házat, pincét és két szőlőbirtokot hagyományoz.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Pichler Gál, kőművesmester

nevét és Hansjörg, vagy János Jörg nevű fiát, újra emliti a szerző, (lásd 155. old.) és felsorolja a Zwenger és Polereczky családokkal való kapcsolatait, mindezt a 260. oldalt kitévő családfán is bemutatva.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája, VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

261. old.

M.D.K.

Pichler Gál, egri kőművesmester

nevét emlitik Heiss János pillérral kapcsolatban

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 338. old.

Pichler Gál

egri kőművesmester 1730-38 között. 1740 ben már nem élt.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.
Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

526 l

M.D.K.

Pichler Gál, egri kőművesmester

nevét Feiffenperger x) Lőrinccel kapcsolatban is emlitik, aki az 1740-49 körötti összeirásokban mint Pichler Gál társa szerepel. Pichler Gál munkásságáról és adatairól ~~[illegible]~~ fél hasábos felsorolás.

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk. Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 324. old.

x) Másodszor „Pfaiffenperger" néven → + 378. l.

M.D.K.

Pichler Gál, kőműves mester

nevét Carlone G.B. egri működésével kapcsolatban említik:

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 316. old.

Pichler Gál

Kőművesmester 1736-ban az egri kéchenyi u. 1-5. sz. érseki palotán dolgozik.

Voit Pál stb.: Heresmegye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

4940

PICHLER Ferenc ács. Egerben 1800-45-ig emlegetik az adókönyvek.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Pichler Ferenc, ács

M.D.K.

nevét 1800-1845 közötti
egri adóhivatali emlitik.

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 378. old.

PICHLER Ferdinánd mérnök XVIII. szd. MDK.

Tóth Andrásné Polányi Nóra: A mérnöki szervezet kialakulásának előzményei Budán és Pesten. Tanulmányok Bp. multjából. 1956. XI. köt. 82. l.

Ferdinand Pichler rajzoló M.D.K.

A kir. palota 18 m. végi állapotát rögzíti rajza a palotáról.

Gerő L.: A budai várpalota 1541-től napjainkig. Ung. Bpest hűemlékeiből. Bp. 1955, 295.

Pichler György

egri kőművester kap megbízást az egri Zolér József u. 11. sz. épület felépítésére. 1756 kőpúl.

Voit Pál dr.: Heves megye műemlékei II.
Magyarország műemlékei topográfiája VIII.
Budapest, 1972.

6001

Pichler György

Kőművesmester 1761-ben dolgozik a felsőtárkányi „Fuorcontrasti" kerti ház építésénél.

Voit Pál stb.: Hevesmegye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája. VIII.

Budapest 1972.

7391

Pichler György

Kőműves mester 1757-58 között épitette az egy szabadság téri Hatvani kaput.
Pallérja: Hansjörg Hoffmann.

Voit Pál szb.: Heves megye műemlékei II. Budapest 1972. Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt.

4051

PICHLER

GEORG PICHLER/PICHLER/, kőmű ves

Egerben 1758-ban Barkoczy Ferenc püspök-földesúr a saját költségén a régi belső kapú helyén /Hatvani Kapú /újat épittetett. A város legismertebb mesterei dolgoztak itt, köztük Pichler is. 187.old. 73.jegyz

SUGÁR ISTVÁN: Eger város falainak és kapúinak története 177.old.

AZ EGRI MUZ.Évkönyve, VI.1968. Eger, 1969

Pichler György

egri kőművesmester 1752-ben építi a pusztaszikszói fogadót. Pallérja Moland Antal.

Voit Pál szb.: Hevesmegye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII.

Budapest 1972.

7541

Pichler György

egri kőművesmester 1753 tól az egri Kossuth
L. u. 2. sz. lakóházat.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II. köt.
Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

333 f

PICHLER György egri
kotmány u.9.sz.ház /hrsz.
61 között, 1758-ban építi a ha
/Szmrecsányi 209./.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtésből.Voit.

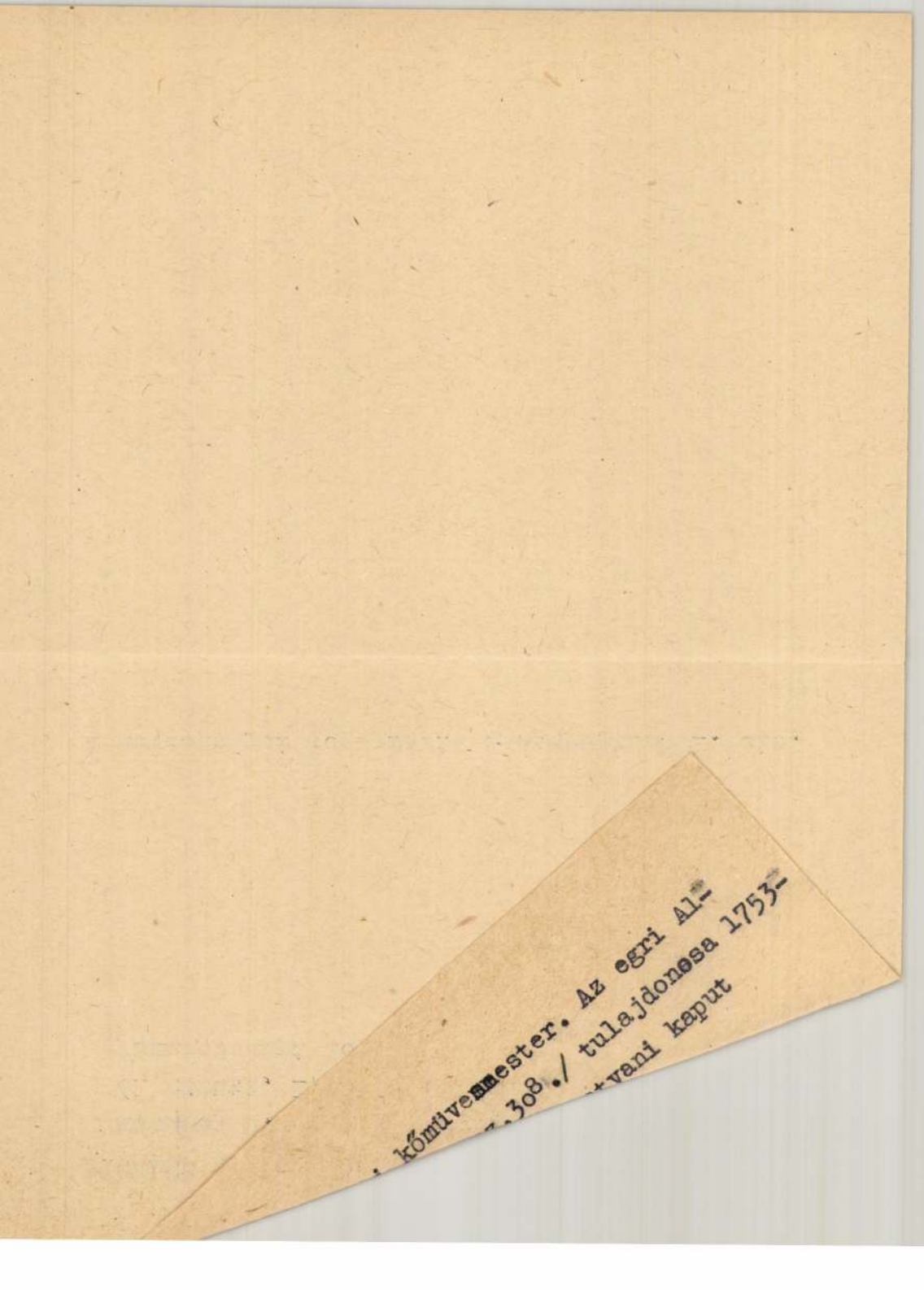
kőmívesmester. Az egri Al-
308./ tulajdonosa 1753-
vani kaput

M.D.K.

Parler György, kőműves mester

nevét említik Valner Józsefel kapcsolatban

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 414. old.

[Görgy?] M.D.K.

Pierler [Gál?], kőmüvesmester

nevét említik a hatvani kapu építésénél 1758-ban szolgálatában álló Hoffmann János pallérjával kapcsolatban.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 341. old.

MDK

Pichler, I.P.

Hadik András tábornagy arcképét metszette, Weikert G. festette 1789.-ben. Repr.

Fest Aladár: Báró Dévay Pál altábornagy /1735-1800/ Magy.Tört.Életr.Bp. 1915. 52.l.

MDK

Pichler Ignác

Buda látképe 1781-ből, megvan a Nemzeti Muzeum metszet gyüjteményében. Közös mü Balzer Józsefel.

Némethy Lajos: Török mecsetek Budán. Bpest, 1878. 72.l. 90.l.

Debreczeni Ötvös Mihály

ötvös.

XVII. sz.

Ing. Pichler

rajzolo

Ansicht Ofens der Kön. fr. Stadt Ungarns vom Calvari Berg .... sammt einem Theil der Stadt Pest. Fol. (Alul cimerrel) Jelezve: Ing. Pichler. 1781. Gest. Joh. Balzer.

Bubics Magyarország várak

Vb. 12. l.

szombat

Szeged

templom

SZAKCSOPORT

Templomberendezés

KOR

XVI. sz.

MÉRET

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

M.O.

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB ADAT

lámpa - pár

GMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

Pichler J.

bécsi rezm.

Sándor Lipót főhercég Magyarország nádora-nak arcképe. Hickel J. festménye után hántolt rezm. fen-titól.

Repr

Domanovszky Sándor

Magyar mű-velődéstörténet.

V. R. Bp. én.

21, 664. l.

FÉNYKÉP, RAJZ

xp.1912.Szombat-
.sz.

Fichler Ignac, ép.

89577. Fischer Jakab,/IX.Soroksári-ut 69/
u.o. földsz.ház.

Magánépítési engedélyek Budapesten.- Vall.közl.1906.
máj.23. 5.l.

Pichler Ignác, ács

M.D.K.

1834-45-ig szerepel az egri adófizető iparosok jegyzékében.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Deresényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó.

378. old.

M.D.K.

Fichler, keramikus

A holicsi gyárban keménycserépgyártás vezető. 240.o.

Kéry Bertalan: A pápai keménycserépgyár története. 235.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei.4.1965.Veszprém.Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém.1965

Pichler János György

Pichler Pál égri kőműves céhmester fia, Nőpauer Mátyás mellett palléroskódott a budaújlaki építkezésnél.

Voit Pál: A barokk Magyarországon

Budapest, 1970.

541

MDK

Pichler János György kőmives

részt vett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold: Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I. Kik épitették ujjá Budát az 1686. évi romokból? Művért 1957. VI. évf. 4. sz. 299. l.

-1-

M.D.K.

Pichler János György, kőműves mester

P. Gál fia, 1749-évi összeírás szerint 6 éve mester Egerben. A brünni születésű Nöpauer Mátyás pallérjaként a budaújlaki templom építését vezeti. Hazatérve ápvesi atyja cégét, 1743-tól mester, 1750-től céhmester. Legelőnyi számos környéki építkezesen dolgoznak, számszerint 25-en. Sokat épít a püspöknek is, így 1749-ben Kerecsenden.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

155. old.
+ 378-379. "
+ 164. "

- 2 -

M.D.K.

Pichler János György, könnüves mester

... tisztiházat, 1752-ben Pusztaszikszón vendégfogadót, Kápolnán sörfőzőházat, 1754-ben Ambrosovszky kanonok egri házát, 1755-ben a brigadéros generális kvartélyházát (tábornok ház), 1758-ban a „hatvani kaput". Szerző közli a 154. ábrán a Hatvani kapu 1852-ből való felvételi rajzát, melyet Rajber Ignác készített

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

155-156. old.
+ 378-379. "
+ 158. old

154. á. Felmérési rajz 1832-ből a Hatvani kapuról

Pichler, Johann Peter MDK

(1765-1807)
bécsi metsző

az angol mezzotinto eljárás
egyik meghonosítója Bécsben

G. Rózsa. Friedrich John und die Schriftsteller der Aufklärung in Ungarn
Acta Historiae Artium 1956. IV Tom. 1-2 n. 147.0.

PICHLER,Johann Peter,rézmetsző M.D.K.

/1765-1807/

"adik András arcképe./1789/ repr. /mezzotinto Georg Weikert festménye után/

Cennerné Wilhwlmb Gizella:"agyarország történtének képeskönyve 896-1849.bp. 1962. 206.l.

Tichler Janos Péter

rézmetsző

Magyarvonatkozásokkal

Lásd.

Wurzbach. Biogr

Lex. Wien, 1870. XXII.

237 l

Okr. feld

Joh. Pichler

Franciscus. / Hungariae et Bohemiae
Rex. E. E. E.
Rezin. folio. baisos
modor.

Joh. Pichler Pinx^t. et sc.

106. kép. *Pesellino : Kálvária.*

Pichler Ignác

Buda látképe
1781-ből
lásd Balzer József
alatt.

Némethy Lajos

Török mecsetek
Budán.
Bp. 1878. 92, 90. l.

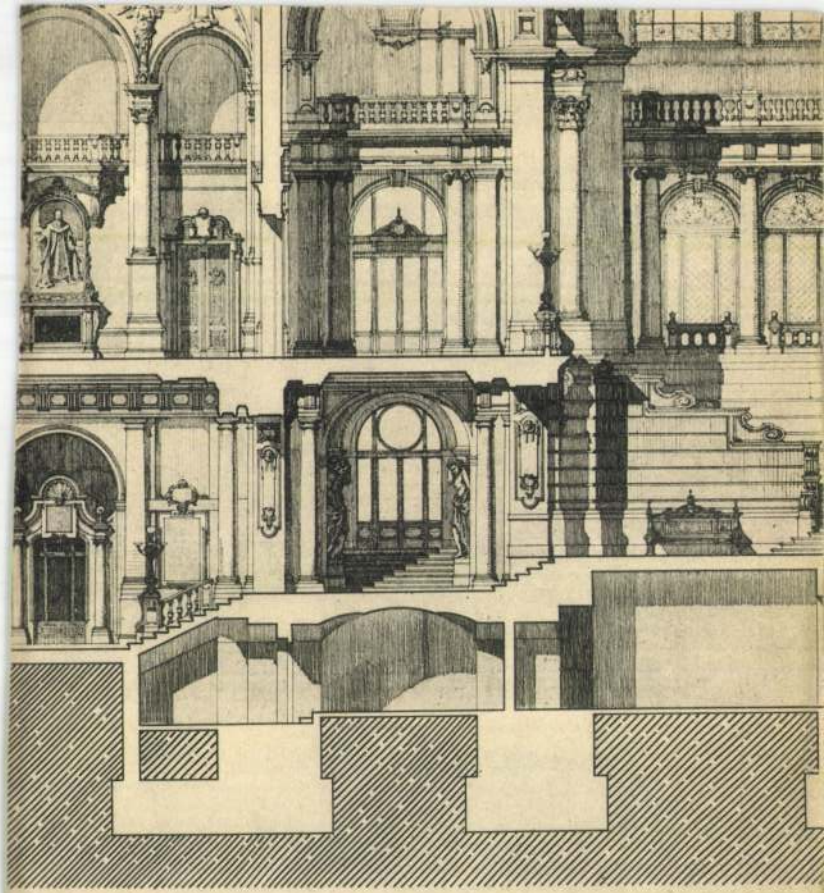

A budapesti igazságügy

Tervezte: *Hauszmann* A

Pichler János

ács

Sopron

1682 sept. 11.

polgáresküt

tett.

K Pichler Ignác
és Balzer József
Buda látképe
1781-ből, fentiek
mivel, megvan a
Nemzeti Muzeum met-
szetgyűjteményében

irod
a
Némethy Sajó: Török
mecsetek Budán. Bpest,
1878. 72 l. 90 l.

T. 558.

ak látképét szemlélhetjük az
jelzésével. Felirata fölül:

LEVENZ.

li Leuenz attaccata, e presa per
per accordo al Generale Conte di
ó szövegének kezdete: A. Leuenz
l' armi dietro alla mõtagna.

5 cm.

Pichler Irén

Textil

1921–25

Éimisk 1930.87.l.

Pichler

Kutföldön elő festést
hazankfia
1874-ben Az első Évesek
ennek tépet állítottak
ki a Műsarnok-
ban.

Lyod

Kelet 1874. V. 442

..... *mühely.*

lyfőnökség!

...év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... szamu .....

ztam.

... évi ..... hó .....

.....

sajátkezű aláirás és munkásszám.

Művészeti emlékek, magyar, Lengyelország-
ban V. 1–7.

~~[illegible]~~

Pichler Ferenc

Kül. Pozsony 1855

1879-80

Bècsi akadèmia
könyvtàra

Pichler János

építész

Pozsonyból, 1879-ben 24 évs

lád

Fleischer Decs 75. l.

PICHLER, Jacob, kőfaragósegéd Pozsonyban

J. P. Steinmetzgesell, +43 éves korában, 1843 nov. 9. (1843, 615 l)

Preßburger Zeitung
(Geuthen)

MEK

Pichler, J.

Sándor főhg., mezzotinto

Koronázási kiáll. TÉrt.Kécske. 1916.dec.

Pichler

1781

Laid

Porlajst. 154

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

.....

a műhelyfőnök vagy
aláírása

Pichler

osztrák rézmetsző

László Hickel

osztrák festőt.

Magyar Nemzet

Átvételi-jegy.

Kovács

Gopla

[illegible]

vette: Kovács

Pichler

l.

Lykanomzromantika
90, 144. l.

A műtárgy létét				
vidéken	a fővárosban	mióta		
és pedig		év	hó	nap

Pichler Ferdinand

laid

Reh Fo. l.

M. D. V.

PICHL Vilmos építén

Enying (Fejér m.) R. k. templom
(1838-41)

Gerő László: Magyar építészet haladó hagyományai Bu. 1957. 54. l.

K. D. K.

PICHL Vilmos építész

Ensing (Tejér m.) Ref. templom, 1838-41.

Magyar építészet. Bp. 1954. 96. l.

M. D. M.

Pichl Vilmos építőmester.

Enyingi. Valószínűleg az ő tervei alapján épült az enyingi r. k. templom.

Genth. Műeml. 1959 I. 79

K. P. U.

PICHL Vilmos építési

Enying (Fejér m.) r. k. templom (1838-1841)

Gerő László: Építészeti stílusok

Bp. 1957. 106. l.

*Budapest, 193*6. január 13.

l előadása alkalmával tartandó tár-

17.-én este 9 órakor rendez a

ködés Szövetségének Magyar Egyesüle

Pichl és tsa cég

készítette a trencsen baráni plébánia templomban a stukkomárvány oltárok díszítését 1883-ban.

Vörös

Velics László. Az egyházi művészetek tanulmányozásáról. Bpest 1894. 69. l.

bra, keretbe foglalt tojásdad medail-
alszakála göndör s arcza s bajusza
ül van csavarva, magas mellénye
ának magas gallérjá lehajtott. Fel-
orban:

sthyany.
fe über das
enland."

5 c/m.

3

Pichl és társa

készítette a bren-
csenhaáni plébánia
templom stukko-
márványoltárat
1883–84-ben.

Velics 1894

69. f.

M. D. K

PICHLER, János Sebestyén fetkő

1759 házasodik Budán

1767 Buda Flóvián kápolna Szt. József

oltár aranyozása

Garras XVIII. sz. 147, 242. l.

PICHLER JOHANN PETER

Tört.Képes.1922. 32.,35.l.

MDK

Pichler Josef

Tájkép, vf.

Árv.Közl. 1940. dec. 7.rk.sz. 96.anke.

3o l.

M.D.K.

PICHLER, Joseph

szül. 1730 Kötschach (Korintia),

megh. 1808 Lerchenfeld

Wien, Salzburgban, Münchenben, majd a bécsi akadémián tanult, freskófestő

1766 Pozsony Páeffy palota menyezetkép

1773 Csekléssz pl. t. szentélyfreskó

Garas XVIII pr. 43, 164, 190, 242. l.

Pichler József

művész

szül: Győrben.

Egyéb sanni!

Fehér Ipoly

Győr megye és város

egyetemes leírása.

Bp. 1874. 638. l.

Országos Bizottság!

n jelentem, hogy a mellé-
volt, a bizottság előadó-
léki közt nem foglalt,
neti hazai emlékkel
arapíthatom. Az emlékek
akkorra igérhetem, ha eg
omtól annyi időm marad,
ujólag foglalkozhassam.

[illegible]

Pichler József

Festō

Magyar vonatkozás ekkal

Lásd

Wurzbach. Biogr.

Lex. Wien. 1870

XXII. 241–242 l

Okv. felh

PICHLER, Josef festő

Pozsony, Grassalkovich palota kápolnájának freskóit készitete

GALAVICS Géza: A "képtelen Gödöllő" és más történetek : Három legenda Grassalkovich Antalról. = MNG Évkönyve 1991 (1991) 222-223.p. 18. jegyzet

-Galavics a festő személyét kétségbevonja Mojzerrel ellentétben

Sculptures Anciens III. Les Sculptures
es, Bp. BBA. 1968 BFL
J.: Katalog der Ausländischen Bildwerke BGN
eums der Bildenden Künste in Budapest

75. BH
Miklós önéletírása
szi Biró Béla Bibó 1972
44
alvi Barabás Miklós Önéletrajza.
Szépmíves Céh. Kolozsvár. 1944. Bibó 1977
és jegyzetek. Biró Béla
A.: Az exlibris és a könyv.
sz LXVI, 1942 Bibó 1978
i János Összes Művei. I. köt. Prózai mű-
köt. Sajtó alá rendezte Keresztury D. és
. Bp. 1960.
i János irodalmi munkássága és egykorú Bielz 1947
i. Veszprém 1963
: Egy magyar virágfestő a XIX. sz. elején.

PICHLER Károly / 19. n. első felében

id. Markó Károly körében tanult

Tájkép. olaj, vászon, 36.5 x 31.5 cm

J.b.l.: Carl Pichler 18...

MNG. ltr.: F.K. 7398 (1898)

4 l.

Erdő a magyar festészetben. Sopron 1958. Kiállitás

Katalógust irta: Bodnár Éva 4 old.

Pichler K.festö.

Pesti Hirlap.1841.53.sz.448-49.l.

MDK

Pichler Károly

A Pesti Műegylet 1841-ben a redoute-épületében rendezett kiállitásán szerepelt.

Ujhazy Ferenc: Fővmüvészeti állapotai a mult század közepén.

Nyugat, 1922.márc.16. 377.l.

Pichler Karl

Universit 1914. 380

Csáky Károly Emánuel gróf, püspök

VI. 304.

Pechler Károly

fest.

1834–68

Thieme-Becker

XXVI. 587

Pichler Karol

festő

A 1834

1868 ban Pozsonyban élt.

Lásd életrajzához adatokat.

Wurzbach. Biogr. Lex. Wien. 1870. XXII. k. 258-259 l

okv. felh

Pichler Karoly

festő

1841. Nagymihályon.
Az 1841 pesti mukiállitáson a
kör. olajt.
1. Lőmnitzi csucs.

Pesti mukiállitás. Hommüvén
1841. 403. l.

Pichler Károly

Nagymihályban

1841. pesti Eiäll.

A lomnici csúcs a nagy és kis kohlbachi völgy mellett, olajf.

L 1841.

Lombardia V. 203

Pichler Károly /XIX.sz./

MDK

festő

név szerint alig ismert Markó-követő

Egy idilikus képével szerepelt

a soproni Festőteremben az "Erdő a magyar festészetben " c. kiállitáson.

Bodnár Éva: Erdő a magyar festészetben.
Műterem 1958 I. évf. 12. sz. 39-40.o.

MDK

Pichler Károly festő

1867-i párisi világkiállításra Ludwig Schuster ajándéka a KTmk.

MDK-A-1-1/316.

Pichler Lőrinc

épitész

Pesten született, 1744-ben
watkodt be.

Fleischer Bécs 75. l

I V Ó

gyar Barátai Egyesületének a Müemlékek
utca 10./ tanácstermében
6 órakor tartandó
g y ü l é s r e.

ág jelentése.
sztmány megválasztása.
.

Az előkészitő bizottság nevében

Gerevich Tibor

Pichler Kristóf

wolfstali kőfaragó
1587-ben fejezte be
a pozsonyi városháza
tornyának kőfolyó-
sáját.

Ortvay Tivadar dr

Pozsony város utcái
és terei. Pozsony 1905
99. l.

Pichler Sajos

cameo-metrzö

l -

Divald Akad. palotája

52. l - 76. l.

| | | |

Pichler Lajos
olasz kővéső

52. **Az Akadémia első pecsétnyomója.** Szélein kristályosan köszörült lapján 34 mm magas és 22 mm széles topázszerű égetett füstkvarczból. Ennek közepén az Akadémia czímere nőalakjának és a sasnak vésett képe és a magyar koronás czímer. Felirata nincs. Véste Pichler Lajos, olasz kővéső, Bécsben, 1832-ben. A vésett kő foglalatja aranyozott ezüst tok, vert és vésett művű virágékítményekkel. Nyele, Krenner József r. t. szíves közlése szerint, Kötelesmezőről (Szolnok-Doboka vm.) származó köszörült calcedon. A pecsétnyomó, mely ezüst tokjából rugó segélyével kiemelhető, nyelestül 7·8 cm magas. Gróf Széchenyi István ajándéka. (L. *Viszota Gyula:* A M. T. Akadémia czímere. Akad. Ért. 15. k. 6. l.)

Dívald Akad. palotája

76. l.

HASZNÁLT HIBÁS
ezüst és arany tárgyak
javítása és átalakítása.
Evőeszközökből monogram
kivét.

VÉTEL
ELADÁS
CSERE

Tillemann Sebestyén
Sweici óra, arany, ezüst ékszer lerakata
V, Vilmos császár-út 12 (Gr. Tisza István-u. sarok)
Telefon: 1-806-16.

		Kikiáltási ár pengőben
1168.	KÉS ÉS VILLA. Ezüst, domború díszítésű nyelekkel. 1730 kör.	15.—
1169.	GYŰRŰ. Fehérarany, brilliánsokkal . . .	230.—
1170.	KÉS ÉS VILLA. Ezüst, domború díszítésű nyelekkel. Német, 1730. körül	15.—
1171.	GYŰRŰ. Fehérarany, egy brilliánssal . . .	120.—
1172.	CUKORTARTÓ ÁLLVÁNYA. Ezüst, domború díszítéssel	16.—
1173.	GYERTYATARTÓ. Ezüst. Egy pár. Bécs, 1852	40.—

Pichler, Luigi

Kikiáltási ár pengőben

1144. ECET-OLAJTARTÓ. Ezüst, áttört díszítéssel, ezüst kupakos és füles csiszolt üvegbetétekkel. Bécs, 1821. Mérhető súlya 672 gr. (Az üvegbetétek későbbiek.) . . . . . 115.—

1145. SÓTARTÓ. Ezüst, fehérrel és kékkel átvont üveg, kiköszörült díszítéssel. Brünn, 1852 . . 20.—

1146. GYŰRŰ. Fehérarany, egy brilliánssal . . . 240.—

1147. GYERTYATARTÓ. Ezüst. Egy pár. 650 gr. Bécs, 1859 . . . . . 75.—

1148. KARLÁNC. 18 karátos aranyból, két összetartozó darab, egyikben Ferencz császárt ábrázoló carneol intaglió Luigi Pichler jelzésével, a másikban Lipót császárt ábrázoló korall kamea, valószínűleg ugyanazon mestertől. Er. tokokban. 188 gr. A Ferenc császárt ábrázoló vésett kő, a mester legkiválóbb és méretre is legjelentékenyebb munkája . . . . . 2500.—

1149. FEDELES CUKORTARTÓ. Ezüst, 586 gr. Orosz, 1846 . . . . . 120.—

1150. CSÉSZE. Ezüst, alján Szent György domborított alakjával. 18. század . . . . . 100.—

1151. CIGARETTATÁRCA. Ezüst, br. Splényiné, Blaha Lujza dedikálásával. 80 gr. . . . . 10.—

1153. EVŐESZKÖZ. Aranyozott ezüst, domború dí-

Árverési Közlöny 1938. 4-rk. 2

Pichler Pál

festr

* Bánszállás 1885 júl. 15

† 1918 okt. 24.
Ujverbaszt

Thieme-Becker

XXVI. 588

Róka, biológiai csoport V. 185

Pichler Pál

Zeichner und Maler, geb. 15. Juli 1885 in Bánrákás, wandte sich, dem Wunsche seiner Eltern nachgebend, ursprünglich den technischen Studien zu, die er aber alsbald an den Nagel hing, um sich, seiner Neigung entsprechend, an der Hochschule für bildende Künste als Stipendist zum Zeichnenprofessor auszubilden. P. wirkt zur Zeit als Professor am Obergymnasium zu Ujverbász, wo er ganz seiner künstlerischen Neigung lebt. Bekannte Gemälde: Selbstporträt, Gartenlandschaft, Stilleben, Am Waldesrand, Bauernhof, Park, Im Walde. P. ist auch als Illustrator geschätzt. Von ihm stammt die künstlerische Restaurierung der Gemälde der Ujverbászer ref. Kirche.

Krück II. 374. l.

Pichler Pál

1907. dec. kiáll. Nemzeti Szalonban
Csendélet, olajf.
100 K.

Pichler Pál

1905/6 - 1908/9

Ferkèpzomfoiskèvk

122. l.

Klapka György:

Derékon alól, állva, kisse
kardra támaszkodik, melyen n
s szakála fekete s szeme szürk
paszomántgallérú s hajtókájú
vallára vetve tartja.

Olajfestés, va
Az 1848-d

1896. IV. 23-án az ezredév
nan 1896. XII. 31. érdeme

Pechler

P. 8. *Pál*, festő és illusztrátor. * Bánszállás 1885 júl. 15. † Újverbász 1918 okt. 24. A bpesti képzőművészeti főiskolán tanult, azután Újverbászon volt rajztanár. 1907 óta szerepel kiállításokon. Arc-, táj- és csendéletképeket fest.

L. Gy. II. 2991

Pichler Pál

Thieme Becker

XXVI. 588. l.

Lyka

Pichler Pál

egyi kőműves céhmester fia, Pichler János György.

Voit Pál: A borokk Magyarországon, Budapest, 1970.

541

Pichler Pál, rajztanár

oklevelét 1909-ben nyerte.

Rajztanárok nyilvántartása. "Ki tud róla?"
Rajzoktatás. Fel.szerk.:Hán Tibor.1941.jan.15.
II. /XLIII./ évf. 1. sz.

MdK

Pichler-Mansfeld

részmetszete: A budai palota
Mária Terézia korában.

24. kép

Gerő László. A Budai Vár
Bp. 1962.

31. l

álló épület Hefele Meny-
k bizonyos helyeken elő-
eredeti falat elbontottak.
te minden esetben a szó-
gy az építész a sekrestyén
lyezte el a betegszobákat
ön-külön kertrészben sé-
várárokban volt, a fiúké
l számított harmadik ten-
ápolnához tartozó, rövid
ı szerepét nem ismerjük,

i, helytörténeti jelentősé-
oglalkozó szakirodalom[55]
gyanis túl hosszú, Kőszeg
ı dominálló épület. Persze

PICHLER, Matthias

1646 Maria Fuggerin

Huszár L.: Személyi érmek.
Bp. 1999. 39. Nr. 146, 147.

MATHES PICHLER,éremvéső/MATHIAS BÜECHLER/

Bécsi éremvéső/1635-1649/.Jelzetlen bécsi Salvator érme.Utolsó évében már nem állott a bécsi udvari császári pénzverő szolgálatában.Nem szignálta müveit, csak levéltári adat alapján sikerült megállapitani munkáját. 54.old.

HORVÁTH TIBOR ANTAL: Fugger Mária emlékérmének mestere 53.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LVI-LVII.évf. 1957-1958. Akad.Kiadó,Bpest. 1958

MATHES PICHLER, éremvéső

L"sd: MATHIAS BÜECHLER cimszó alatt. 53.old.

HORVÁTH TIBOR ANTAL: Fugger Mária emlékérmének mestere 53.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVI-LVII.évf. 1957-1958.
Akad.Kiadó, Bpest. 1958

MDK

Pichler Sebestyén, festő

1767 ápr. 14-től jun. 28-ig végzi a Szent József oltár aranyozását.

Müller Flórián kápolna. c/el. 1936. 40. sz. dolg. 4-84. l. Művtört. és Kerrég. Int.

Le. D. K

PICHLER Sebestyén

Szt. Flórián - kápolna (Fő u. 90.)

festése és aranyozása Greiner

Györgygyel

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 200. l.

Pichler Sebestyén
festő
XVIII. sz.

4

l.

Tanulmányok Bp.
múltjából. VII.

25. l.

ig festészeti, szobrászati és iparművészeti emlékeit feldolgozta. Kutatása az első vészeti topográfia jelentőségével bír, aminek érdemét még inkább kidomborítja a vidék elszakítása, az emlékek szétkallódása, sőt pusztulása. Épen ezért munkásának értékét nem annyira a tudományos megállapítások szemszögéből kell megnünk, hanem művének mint forrásmunkának alapvetéséből, amelyre mind a gyar, mind a külföldi, cseh, szlovák, német, lengyel kutatók hol közvetve, hol közlenül támaszkodnak.

A középkor emlékeinek jelentőségükhöz mért módszeres feldolgozása jóformán k a világháború után új erőre ébredt nacionalizmus nyomán kelt életre. A nemzeti és dinamikus ereje az, amely a kisebb népeket is a régmult emlékeinek kegyeletes ékelése és megismerése felé hajtja ; ebből fakadnak előbb a nem egyszer felületes ntézisek, majd utóbbiak nyomán a részletkutatásokra irányuló elmélyedés. Igy ik a jelenkor kutatásának feladatává az, hogy a földrajzilag körülhatárolható művészi ök, iskolák emlékanyagának lehető teljes bemutatásán kívül a fejlődés külső indíait is keresse és a történeti dokumentumok s a stíluskritika támaszával, az emlékek máshoz való viszonyából a fejlődés tiszta képét rajzolja meg.

Régi táblaképfestészetünk kezdeti korszakában, melyet legkésőbb 1460 körül árolunk el, a Szepesség és Sáros összefüggő művészi területet jelentett. Épen

Pichler Sebestyén
Jessö

l.

Müller Florian-Gápolna
46. l.

– Sebestyén

1759. maj. 25. Budán polgárrá lesz. Valószinű, hogy József Sebestyénnek hivatott és azonos azzal, kit Nagler Joseph von Pichler nevalatt emlit (Künstler lexikon XI. 275), kiről állitja, hogy Kutschahban Felső Ausztriában 1730-ban született, 1752-ben predig Bécsben megtelepedett, onnan Magyarországba jött, Pozsonyban stb. festett. Kiváló ügyességet fejtett ki a virágfestésben.

Arch Ért. 1883. 107 l.

Pickle.

Pichl Alajos

építész

Lásd

Magyar Művészet

1936. 124. l.

ARS HUN

ARS HUNGARICA

MŰVÉSZETI KÖNYVSOROZAT

SZERKESZTI

ÁRTINGER IMRE

Pichl, Alois

bécsi építész

Bonchidai (Bánffy) kastély-terve.

Lásd

=

Magyar Művészet

1936. 124. l.

CHARD K

ND WALT

ER DOM ZU

ND SEINE KUN

UTSCHER KUNSTV

PICHL, Alois épitész

KOPPÁNY Tibor - DERCSÉNYI Balázs - ÖRSI Károly:
Magyar kastélyok. Bp. : Officina Nova, 1991
28.p.
Kistapolcsány, Keglevich kastély
32.p. Nagyugróci kastély

Pichl, Alois

Alois és Ferdinand Pichl bécsi építészek is pályáztak az esztergomi bazilika építésének megbizására.

Prokopp Gyula: Kühnel Pál építész /1765-1824/.
Művtört.Ért.1972.1.sz.3o-4o.l.

4o.1

PICHL, Alois

KELÉNYI györgy: Sisa József: Alois Pichl (1782-1856) építész Magyarországon. Bp.: Akadémiai, 1989. (rec.). = Ars Hungarica, XVIII.évf. 2.sz. 1990 298.p.

SZALAY LAJOS

WITH ENGLISH SUMMARY
AVEC RESUMÉ EN FRANÇAIS

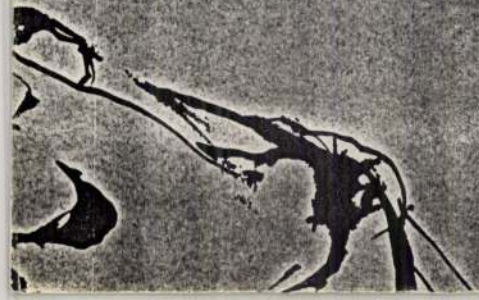

PICHL, Alois (Luigi)

AH 1995 97.

Bánffiéknál Bonchidán

PICHL, Alois épitém

Nagyugrós, Keglevich-Mardéj

Komárik 1975 444-451. ll

PICHL, Alois

Jolsván épült templomairól

Erdélyi Géza: Gömör klasszicista építészete. = Új Mindenes Gyűjtemény 2. (1983) 62. p., 78-79 p.

PICHL, Alois

Nagyugrós, Keglevich-Tartalj 1845/50
Bonchido, Bánffy-Tartalj, bövítési terv

Komárik 1982 306.

Pichl Dezső

1906/7 - 1910/11

Ferképzőmfoiskolák

122 l.

Pichl Ferenc festő

M.D.K.

Székesfehérvár, püspöki palota falképei
talán P.F. műve.

Genth. Müeml. 1959 I. 358.

Pichl, Ferdinand

Alois és Ferdinand Pichl bécsi épitészek is pályáztak az esztergomi bazilika épitésének megbizására.

Prokopp Gyula: Kühnel Pál épitész /1765-1824/.
Művtört.Ért.1972.1.sz.3c-4c.l.

4c.l

Pichl Lajos

építette

tervezte az egyéngi

plébánia templomot

klasszicista stílus-

ban. Épült 1838-41-

ben. Képe repr.

Borbklasz

26. l.

MAGYAR KIRÁLYI * VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTÉR

Pichl, Luigi

l.

Zádor - Rados

240. l.

Pichl, Luigi

bécsi építész

l. Bíró Erdélyt

79.1.

yáján és várudvarán.

hajló lapból áll s a talpalló elő-
tő tengely előtt egy domborított
oz forrasztva, melyen vésett és
l, a talpallóról lefüggő lapokon
rom boglár alkalmazva. XVI. szá-
.

regborító párna aranyzsinórral van

ok fölött áttört művű, aranyozott,
rjesztett szárnyú, egyfejű koronás
sas, nyíllal átlőtt nyakkal, (a Kéri
k piros selyemmel vannak átszőve
árkastélyból. Kiállította: Batthyány-

yobb hajlásban diszítéssel bírnak.
szárak végén nyolczas szemekből

rubint, a korona felső részében 2
hat igen kis rubinttal, 1 gránát, 3
és nyaklón összesen 521 ékkő v
aranyozott ezüst, hatszögű boglárb
soprás és nyolcz türkisz, összesei
chrysoprásból és 7 türkisz és egy
A szügyelő nagy kerek boglárába
tehát 57 drb. Az egész szügyelőbe
521 ékkövével együtt tehát az egé

Ugyan-e teremben egyik s
melyben a többek között ott látunl
támlával (ejerin ard kasi). A bőrrel b
virágokkal vésett, cizellírozott és n
és támla, valamint a nyereg felső
kápánál és a támlánál aranyszálakl
szintén sötétkék bársonynyal födv
XVII. század. Kiállította: a karlsru

Csótár, (a nyereg mell
takaró csótár. Széle nehéz, arany r
lógnak le. A csótár mezeje féldomb
Kiállította: Batthyány-Strattmann C

M.D.K.

Pichl építész

1845-ből származó óbudai templomterve fennmaradt. Személye esetleg azonos Pichl Ferenc gyöngyösi kőműves mesterrel, aki 1825-ben, majd 1827-ben gyöngyösön mint 12 segéddel dolgozó iparost tartanak számon.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 378. old.

PICHL épitész. 1845-ből fennmaradt egy óbudai ? templom tervrajza tőle. /Egri érs.lltár. tervj.199./ Személye lehetséges, hogy azonos Pichl /Pilk/ Ferenc gyöngyösi kőművesmesterrel, akit 1825-ben a város I., illetve II. negyedének 4.fertályában irnak össze, majd a gyöngyösi iparosok összeirásánál 1827-ben, mint 12segéddel dolgozó iparost tartják nyilván

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

Luigi Pichl Architetto membro dell' Accademia in Roma

MDK

szigválta a bonczhidai Bánffy-
rastély eleti nárnyának vyjá-
építését.

1873-ban született testvére Pichl
Ferdinánd főhercegi építésznek.
A bécsi Akadémiáu tanult, az osztrák
főhercegi udvarosnak rendszer épí-
tésze volt. Bonczhidára 1831-ulán
terült

Brió József: A bonczhidai Bánffy-
rastély, Cluj 1935 31-32 o

Pichl Vilmos

épitéz

Gentmüemt

195.1.-

Egymillióhatnázezer koroná-
ink karácsonyi jutalmat,
vitál* kiárytalanul

1926 derrember 22-t

Nagrandlikáti

MDK

Pichl Vilmos

Magyar Müvészet 1933. 59.l.

Pichl Vilmos

4 1

MAGYAR MÜVESZET

1933. 59 -

Pichl Vilmos

l.

Zádor – Rados

174. l.

Kép 51. sz

Pichler Sebestyén

festo

Heinetly Lajos azonosnak
véli Pichler Zoiseffel
kiröl lásd:

Nagler. Künstlerlexikon
XI. 275.

Pichner Mihály herendi mester

+1947

A magy.porcelánipar remekei. Szabad Nép 1954. jan.11.

Pichner Mihály

porcellánfestő

l.

Ságúvegesipar

419. l.

Pichler Simon

Hobrätz · Peströl

1844–45.

Lisd

Fleischer Bécs 75. l.

c.) hajó alloma

fahaj 15 fasonnak a 6/2 zlj

fahaj " b.) 6/3 "

mótorhoz 10 fasonnak c.) erd konnak nés

ätlyszés kerül

2040 ember

218 ló

126 jármű

20 gépszerek

4 gyly agyi

4 akumuláti

1 hút 50 fi

1 ló 10 embe

1 Kocsi 20 "

1 " lovakkal 30 ember

1 tovey fuggöbbi nélkül 20

7000 embernek

Pick Ede

l.

Ráth György 1896

410-l

MNK

Pick Ede , mülakatos

a rácsozatok közül kitünt munkájával.

Jelenleg az Akadémia-utca és a Béla-utca sarkán lévö Deutsch-féle ház elsö emeletének erkélyét diszíti.

Ivi Illés A.: A vasmüvesség az ezredéves kiállitáson. MIKE Közl. 1897. XXXI.kötet.V.füzet. 225-238.l.

Pick Ede

az elmult idők kiváló díszítőlakatosa és kovácsmestere.

Sárádi Kálmán: Művészi kovácsolás, Budapest, 1970. 239 l

54 l

MDK

Pick Ede, vasmüves

Edvi Illés A: A vasmüvesség a párisi világkiáll. MMÉE Közl. 1900. 19.sz.

MDK

Pick Ede
1900. Páris, elism. okl.

Az Iparm. Társ. kiállításainak kitüntetettjei.
M.I. 1903. 154.l.

MDK

Pick Ede

1900.Páris, elism.okl.-et nyert.

Cikk: A magyar iparművészek törzskönyve.

Magyar Iparművészet, 1903. 153.l.

MDK

Pick Ede, műlakatos

helyénvalóan alkalmazta a kovácsolt virág-
diszt tiolette asztalokon.

Edvi Illés A.: A vasmüvesség az ezredéves kiállitáson
MMÉE Közl. 1897. XXXI. kötet. V. füzet. 225-238.l.

MDK

Pick Ede

Elismerő-oklevéllel tüntették ki a párisi világkiállitáson. /Művészi bronz- és vasöntvények oszt./

Cikk: Kitüntetések a párisi világkiallitáson.

Magyar Iparművészet 1900. 357.l.

Pick E. lakatos cég

Iparmüvészet 1896-ban 197.

MDK

Pick Alajos

Susanne Berny színésznő arcképe

KMT. 1913. tav. kiáll. kat. 60.l.

/a.

Pick Adolf

könyvkötő

1887 Eőrül Esztergomban.

Körösy László dr.

Esztergom. Esztergom. 1887.

433. P.

Pick - Lenhard

rézmetmő 1830 körül-az alaruló vázon zépét rajzolta meg.

Dr. Fitz - Csanár - Papp, Lenes/elérvés.
Bp. 1966.

38-39.

Pick

Pick-Lenhard

Székesfehérvárról készített metszetét említi, ismerteti /képpel/

Kovács Péter: Székesfehérvár városképének kialakulása régi metszetek alapján. - Műemlékvédelem, 1970.3.sz. 152-156. l.

Pick - Lenhard

Székesfehérvár 1830 körül.
Mélnet (37 kép)

Dr. Fitz J. - Csánás L. - Papp J.,
Székesfehérvár, Bp. 1966.

39 l.

Miseing pehér vászon, széles vert csipké-
jében rácsos rajzú hullámos sár, köz-
ben hálós kitöltésbe helyezett leveles
virágcsokrok. Szél. 61 cm. Flamand mun-
ka 1780 körülről

Csernyánszky 100 l.

Pick Emmy

festő

vül. Bornyhád

lásd

Borrhagyanzlex

747 h.

Pick Emmy

155–172. sz.-a. Képzőmű-
vészeti szabadiskola kiállí-
tásán 1918.

Kép mal. 12. l.

Sepsiszentgyörgyi ref. Székely Mikó-

Kollégium X. 138.

Pick Enemy

Mutvarnok festi Korálnál

1929. tav. Enall. 573

Zampis

~~Hadjarat 1848.~~

6731. Mozgó őrség.

A jobbra fordulva ~~ábrázolt~~ őrszem szivarozik, jobbját zsebre dugta és baljával szuronyos puskáját tartja. Felirata: »EIN MOBILEGARDE«, balra félmagasságban: »AZ«, alól balra: »Ausschl. Eigenthum d. Producenten«, jobbra: »Gedr. bei J. Höfelich«.

Kny. mag. 30.2 cm. — Dep régi 95 e) és új 42 e). — by lelt sz. 730 e).

Pick Emmy

206 Család, rajz 30.—
207 Ligetben, rajz 30.—

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1927

Pick Emmy

Koldusok, of.

Akt. of.

Páduai diák

[illegible] 24. [illegible] 1935.

6. 1.

MDK

Pick Emmy
Család, rajz
Ligetben, rajz

N.Szal. 374. kiáll. 1927. márc.
17 1.

Pick Emmy MDK

Parasztleány, olf.

Mücsarnok 1929 tavaszi kiállitás

Pick Emmy

festőművész

Magyar Képzőművészek Egyesülete kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Koldusok.

Pesti Hirlap
1938.II.19.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Pich Ferenc

Thieme Becker
XXVI. 584. l.
Lyka

PICHL, ALOIS (Milánó, 1782 – Bécs, 1856)

Bécsben letelepedett, anyai ágon magyar származású milánói építész, a bécsi klasszicizmus jelentős képviselője. Működése több szállal kapcsolódott Magyarországhoz, ahol az enyingi és a jolsvai rk. plébániatemplom, a kistapolcsányi és a nagyugróci kastély tervezése jelentette munkásságának főbb állomásait. Az 1844-es pesti Országháza-tervpályázatra nagyszabású, modellel kísért tervet készített.

Művészet Magyarországon 1830-1870
MTA MKCS - MNG Bp. 1981

Jelezve j.l.: Hugo Máltás
BFL, BMT 50.

Miként kiemelkedő kortársai, Ybl és Feszl, Máltás is tervezett alkalmi díszépítményeket és kisebb, inkább az iparművészet körébe tartozó tárgyakat. Ilyenek voltak a budai városi tanács részére 1859-ben tervezett úrnapi oltár, az új, litografált polgárlevél grafikája, az 1866-ban Erzsébet királynénak készített díszes emlékalbum és annak ezüst díszítményei. Az egyetlen, amelynek tervét is ismerjük, a budai tanács számára tervezett tanácskozó asztal, a rá jellemző stilizált növényi díszítéssel.

Irod: Komárik D.: Máltás Hugó. ÉÉT 1970. 157, 160.

K.D.

33. A nagyugróci kastély, 1850 után

1.

a. A romantikus átépítés előtti állapot
színezett litogr., 22x31 cm
Jelezve j.l.: P. aprés nature p. F. Wolft; j.f.: 2
Felirata: NAGY-UGRÓCZ.
MNM TKCs ltsz. T. 60.62.

b. A romantikus átépítés utáni állapot
litogr., 21,5x31 cm
Jelezve b.l.: Wolf fec.; j.f.: 17
Felirata: NAGY-UGRÓCZ
MNM TKCs ltsz. T. 14.33.

Buzini gróf Keglevich János (1786–1857) 1843 végén vásárolta meg az első képen látható, elhanyagolt állapotban levő, négy saroktornyos régi várkastélyt. Ennek gyökeres átalakításával építtette 1845–1850-ig a másik képen látható gótizáló romantikus kastélyt, s vette körül nagyszabású angolkerttel. Alois Pichlnek, aki Keglevich kistapolcsányi kastélyának reprezentatív klasszicizáló szárnyát is tervezte, az építtető gróf folyamatosan részletekbe menő utasításokat adott, így a kész mű formálásában nem kis része volt. – A litográfiák alapjául szolgáló képeket Franz Wolf bécsi művész rajzolta, akivel Keglevich egész sorozatot készíttetett.

Irod: Komárik 1975, 444–451.; Sisa, J.: Alois Pichl in Ungarn. AHA 1981. 3–4.

K.D.

c. Az előcsarnok és a nagyterem metszete
színezett tus, p., kartonra ragasztva, 74,8x107,2 cm
OSZK kézirattára, Fol.Hung.1269.

d. A főhomlokzat portikusza
színezett tus, p., kartonra ragasztva, 73x103,3 cm
Felirata: Ansicht des Peristils im Grossen
OSZK kézirattára, Fol.Hung.1269.

A magyar klasszicista építészet e főműve mind a létrejöttéhez már megelőzőleg fűzött várakozások és igények révén, mind a később hozzá kapcsolódó 1848. március 15-i események kapcsán a nemzeti közvélemény előtt közismertté s szinte jelképes jelentőségűvé vált. Ehhez a jelentőséghez döntően hozzájárul az épület magas művészi szintű architektonikus kialakítása is, amely egyúttal Pollack Mihály életművének is a csúcsát jelenti. A hatalmas tömegű épület hosszan elnyúló homlokzatának horizontális jellegét a középrizalit magasbatörő oszlopai vertikális hatásukkal ellensúlyozzák, s a timpanonos, díszes középrész monumentalitását az ünnepélyes emelkedésű lépcső is fokozza. Ugyanez az ünnepélyes monumentalitás határozza meg a belső terek kiképzését is. Annak a szignálatlan tervsorozatnak, melyből a kiállított lapok származnak, rajztechnikája és minden külső jegye megegyezik a mellette őrzött s Pollack által szignált („Entworfen und gezeichnet durch Michael Pollack mp Architekt") tervekével; így mindenképpen Pollack irodájában készültnek kell tartanunk. Valószínű, hogy az eredeti tervek reprezentatív másodpéldány-sorozataként keletkezett.

Irod: Zádor 1960, 349, 351, 353–354.

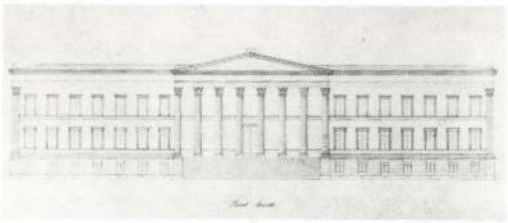

34/a

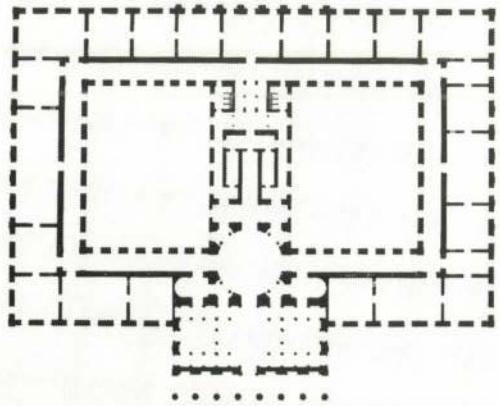

34/b

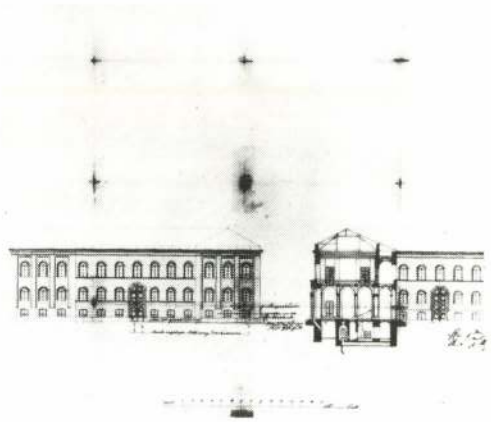

35/a

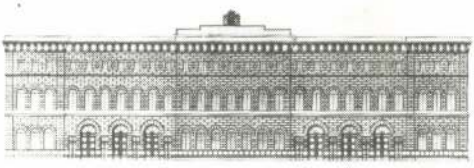

36/a

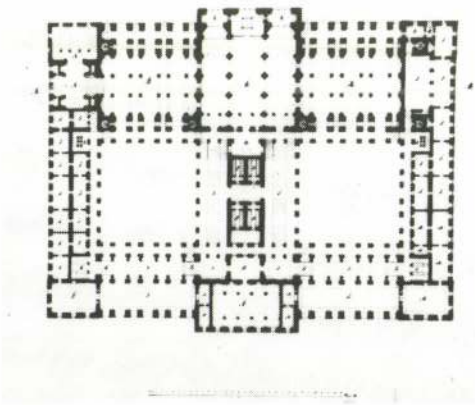

36/b

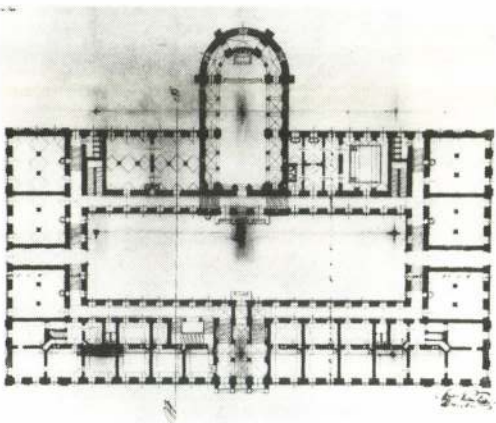

35/c

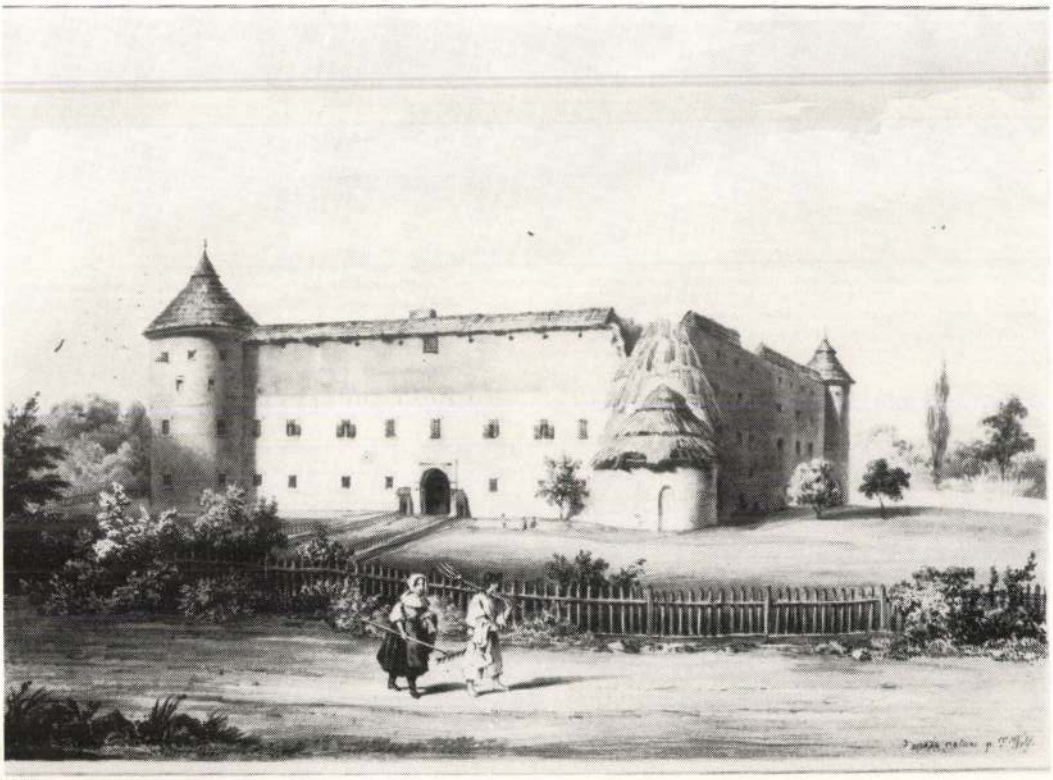

33/a

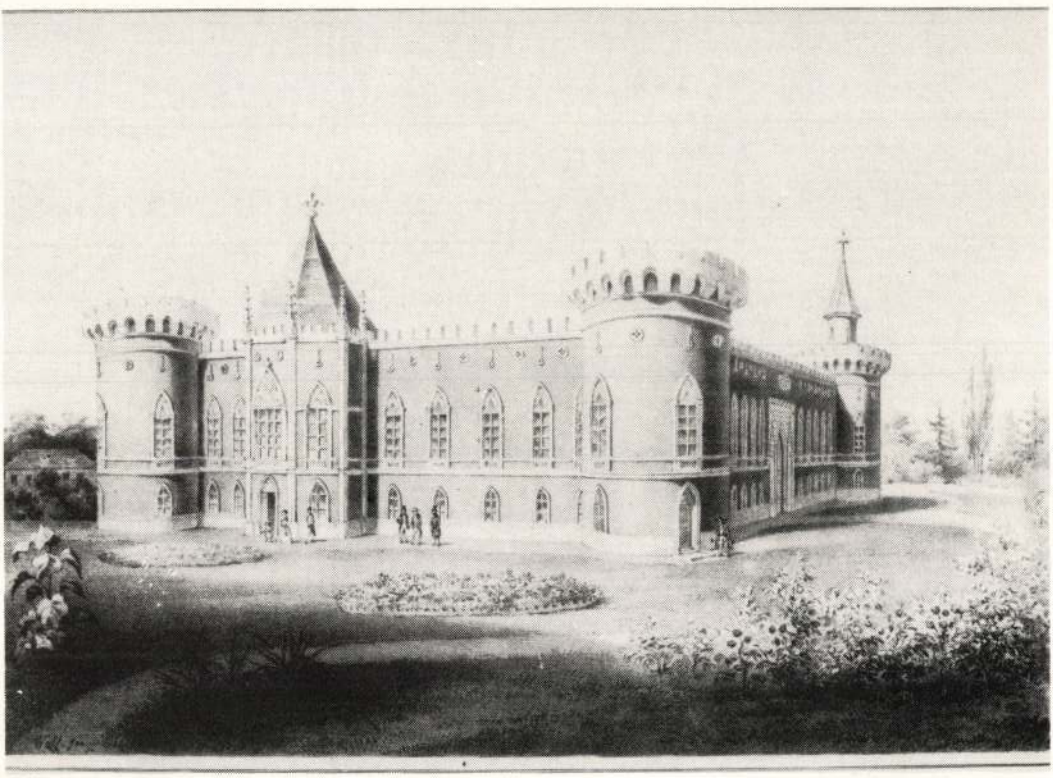

33/b

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1966 JUN 4

1021

PÁRIZSI LEVÉL:

A „láthatatlan" Char és a rakétaállomás

Eltekintve attól az eseménytől, hogy a West Side Story — öt éves megszakítatlan sorozat után — a napokban végre átadta helyét a Champs Elysées-e Alain Resnais és Jorge Semprun A háború vége című kitűnő filmjének (főszereplő Yves Montand), a párizsi irodalmi-művészeti élet vezérszólamát ez idő szerint a költők fújják. A napokban zajlottak le a tengerparti Bendorban megrendezett országos költészeti napok, s ugyancsak a közelmúltban hirdették ki a Saint-maur-i kultúrház irodalmi köre által évente kiírt költői pályázat idei eredményét. A zsűriben olyan kiváló költészet-értők foglaltak helyet, mint például Georges-Emmanuel Clancier a Rimbaud-tól a szürrealizmusig című, világszerte ismert, esszékkel megtűzdelt antológia szerzője és szerkesztője, továbbá Jean Rousselot, a kitűnő költő és műfordító (számos magyar költői mű, egyebek közt Az ember tragédiája francia tolmácsa), Luc Bérimont, Pierre Seghers és Jean Follain költők, valamint a francia irodalmi élet más kiválóságai.

— Elképesztő számú kézirat gyült össze — számol be a pályázatról Rousselot. — Mintegy nyolcezer (!) pályázó műveit kellett elolvasnunk. Más kérdés, hogy mennyi volt köztük a tehetséges írás. Ha nagyon jóindulatú vagyok, mintegy harminc pályázó küldött be úgy-ahogy tűrhető munkát; igaz, izmos költői tehetség jeleit azonban csak nyolc fiatalember mutatta. Meg (legyünk őszinték) korához képest ügyesnek bizonyult négy gyerek; kisfiúknál azonban sosem tudja az ember, mennyit írt művéből ő maga, mennyit szerető édesatyja. Nyolc esélyes, ami pontosan a pályázók egy ezreléke, nem mondható soknak, de ha jól meggondoljuk, kevésnek sem. Évente ennyi új költő-ígérettel meg lehetnénk elégedve. A pálmát egyébként, pontosabban az ötszáz frankos első díjat, Christian Bachelin kapta, teljesen megérdemelten. Bachelin különben egészen fiatal ember. „Civilben" kétkezi munkás.

Bachelin-en kívül legutóbb egy másik ismertebb költő is fölhívta magára a figyelmet: René Char, akit általában a mai francia költészet egyik legjelentékenyebb alakjának tartanak, s nem alaptalanul. A szenzációt az okozta, hogy a „láthatatlan" Char, aki egyébként — jórészt vidéki — remeteségben él (olyannyira, hogy számos kitűnő költőtársa még csak nem is találkozott vele soha), kimozdult barlangjából, s megjelent a párizsi közélet porondján. Arra a kérdésre, vajon mi bírta erre a lépésre, így válaszolt a rue Chanaleilles-ben lévő párizsi rezidenciáján:

— Nem vagyok egészséges. Tudja, fiatal koromban bányász voltam, s ott a föld alatt találkoztam a világossággal: a szocializmussal. Ez 1940-ben történt, amikor a nácik megszállták Franciaországot. Partizán lettem. A harcok során beszakadt alattam egy templomtető, s én a mélybe zuhantam; két csigolyám eltört. Így hát nehezen járok, s nem akarok mások terhére lenni; következésképp inkább megülök egyhelyben. Most azonban lelkem mélyéig fölkavart az a hír, hogy a francia kormány rakétakilövő állomást óhajt létesíteni Felső-Provence-ban, az Albion fennsíkon. Ez rendkívüli veszedelmet jelentene az ott lakók számára, még békeidőben is. Az állomás nem óvná, hanem ismétlem: veszélyeztetné a francia nép életét és biztonságát; arról nem is szólva, hogy odalenne e talán legfestőibb francia táj minden szépsége és varázsa. Írtam tehát egy szózat-félét, amelyhez Picasso készített rajzot, s a kettőből plakátot csináltunk, tiltakozásul az abszurd és bűnös terv ellen. De mivel egy plakát önmagában kevés, megfogalmaztam egy tiltakozó szöveget is, s ehhez aláírásokat gyűjteni járok körül Párizsban.

Nézem az alig néhány nap alatt befutott csatlakozásokat. Az aláírók közt (máris 234-en vannak, az értelmiség színe-java) találom Sartre-t és Simone de Beauvoirt, Alain Resnais és René Clair filmrendezőt, Jean Vilar színházigazgatót, Raymond Aron újságírót (a baloldalinak éppen nem nevezhető Figaro nem éppen baloldali szemleíróját!), Jean Bazaine festőművészt, aki nemrégiben járt Budapesten, Pierre Daix-et, a Lettres Françaises, Jean-Marie Domenachot, az Esprit, valamint Jean Paulhan-t, a Nouvelle Revue Française főszerkesztőjét, Jean Giono és Claude Roy írót, a költők közül Yves Bonnefoy-t, Jean Cayrolt, Paul Chaulot-t, Pierre Emmanuelt, André Frénaud-t, Guillevic-et, Jacques Prévert-t és Pierre Segherset. Június elején, körülbelül e sorok megjelenésekor kerül sor az elsőrendű érdekeltek, a felső-provence-i lakosok tiltakozó nagygyűlésére.

René Char egyébként kijelentette: nagyon szívesen jönne Magyarországra. Ha jól érzi magát, vagyis ha a nyárra tervbe vett iszapkúra eredményesnek bizonyul, jövőre okvetlenül ellátogatna Budapestre.

Egyelőre azonban inkább a magyarok látogatnak Párizsba. Az embernek néha az a benyomása, hogy „magyar napok" vannak a franciai fővárosban. A Petit Palais-ban rendezett nagy magyar képzőművészeti kiállításon kívül jelenleg Vilt Tibor szobrászművészünk és Domanovszky Endre festőművészünk művei láthatók a Fançoise Ledoux galériában; a Raymond Duncan galéria pedig éppen Szabó Lajos festményeinek bemutatására készül. Vilt és Szabó a napokban érkeztek meg maguk is, utóbbi egy sikeres római kiállítása után. Az írók közül Hubay Miklós és Gereblyés László a minap utazott el, Illyés Gyula pedig a közeli napokban érkezik, átutazóban Brüsszel, majd New York felé. (Belgiumban az 1965-ös Költői Biennálé nagydíját veszi át, az Egyesült Államokban pedig a Nemzetközi P.E.N. idei kongresszusán vesz részt Weöres Sándorral, Károlyi Amyval és a már Amerikában tartózkodó Boldizsár Ivánnal együtt.) S ha mindehhez még hozzávesszük, hogy Seghers kiadásában sajtó alatt van Ady és Illyés válogatott verskötete, továbbá, hogy mekkora sikerű hangversenyt adott a Magyar Fúvósötös Versailles-ban, akkor egyszeriben olyasféle érzésünk támad, mintha Párizs — legalább is ezekben a napokban — egy kicsit a magyarokra vetné vigyázó szemét...

Timár György

ÜNNEPI K

DIÓSZEGI ANDRÁS:

A Tavaszi daltól a Me

Minden ember emlékezete érdekes magángyűjteményt őriz: a kortárs költők elsőnek megjegyzett, önállóan felfedezett verseinek antológiáját. Illyésre egy feledésbe merült verse, az Óda Európához tanított figyelni; Benjaminra a Halhatatlanság című szonettje; Juhász Ferencre a Juhász Gyuláról írt verse. Az egyiket Móricz Magvető antológiájának első kiadásában fedeztem fel; a másikat az Európai költők antológiájában olvastam; a harmadikat maga a költő szavalta a szegedi egyetem aulájában rendezett irodalmi ünnepségen.

Nagy Lászlóra a *Tavaszi dal* megjelenése óta emlékszem. Ma is előttem a Valóság című folyóirat 1948 áprilisi száma, amelyben megjelent. Egy Pató Pált ábrázoló teljes oldalas grafika, négy másik Nagy László-költemény s egy termelőszövetkezeti kérdést bogozó okos tanulmány között leltem rá. Ez az atmoszféra határozza meg a versindítást, azért is tapad oly szívósan hozzá emlékezetemben. Nem tudom, aki ma először olvassa e kezdő sorokat, mit érez, de én felgyúltam. Egy kor életérzését fejezte ki ez az igénytelen dalocska: „Pártom te kardos — angyalom — öledben én sem — alhatom..." Ilyen versindítás életre meghatározó hangsúlyt adhat; éppen úgy hangzik, mint a „Góg és Magóg fia vagyok én" és a „Nincsen apám, sem anyám".

A vers pillanatnyi történelmi szituációt és hangulatot tükrözött, ám nem múlékony formában. Mélyről jövő zúgás hallatszott belőle. A pillekönnyű ritmust darabos és féktelen erő rázkódtatta.

Nagy László később Bulgáriában tanult, s egy darabig versei sem hívták fel rá külön a figyelmet. Hat évnek kellett újból eltelnie, hogy ismét felforrósodjon körülötte a levegő. Kemény, pörölycsapássúlyú verseket írt, melyekben benn remegett az ötvenes évek minden közvetlen társadalmi feszültsége és politikai izgalma. „Szép lesz a termés — szól a tudósító. — Ó, de szeretném buktatni a földre, — kemény földünket hazudózó szája — hadd csókolgatná!" — írta az *Aszály* című versében. E vers éppúgy, mint a csodálatosan tiszta *Anyakép* és a dermesztően nyugodt *Csönd van* — illúziókat foszlatott, s ugyanakkor rendíthetetlenül erős, meg nem rontható meggyőződést épített. Az építmény koronája *A vasárnap gyönyöre*, ez a formájában is új utat törő, nagyszabású költői himnusz.

Abban az időben, a napi gondokkal szembesítve elvontnak, utópisztikusnak tetszett. Én is annak láttam. Megkapó, romantikus idillnek. Holott Nagy László kicsinyes látókört szétrobbantó, robusztus életérzése nyilatkozott meg benne. Neki, valamennyi költőtársa közül leginkább neki adatott meg a képesség, hogy kiábrándulva és szenvedve is ép érzékkel fogja fel az élet teljességét. Semmi hajlama a csonkaságra, az izoláltságra, az elidegenedésre.

Mi a forrása az erőnek, amely Nagy László költői egyéniségéből árad? A tehetség, a lélek különleges formátuma? A naivitás, korunk feszítő ellentmondásainak kizárása a saját törvényű költői világból? Szó sincs erről. Nagy nem kozott meg költői természetének leglényegesebb vonása. Teljes erővel átéli a történelmet, az egyszerű népnek azt a történelmét, amelyet a népköltészet — az egészen közelről tanulmányozott bolgár népköltészet például — epikusan és balladásan örökített meg. Ám a történelem az ő számára nem epikai formában jelenik meg, hanem egyetlen metafórába zsúfoltan. Lehetetlen észre nem venni könnyed játékossága mélyén a sorsszerű mondanivalót, virágénekeiben az eposzt és a drámát. „Megőrült a világ — tajtékos a szája — s valahol vér csorog — fűre, ibolyára." „Lezuhan a tűzfal a szélben, — anyámat öldösi a kár, — félálomban anyám vállán — csipog egy vérpiros madár." E versben benne zúg a második világháború minden szorongása és gyötrelme; a „gyönge fiú" gordonkahangja néha teljes zenekari fortisszimóba csap át.

Nem ösztönös költő, sokkal inkább sorolható a poeta doctusok fajtájába. A *Sólymok vére* cím alatt kiadott bolgár népköltészeti fordítások tanúsítják, melyekben a spontán ihlet, nyelvi erő és a filológusi precízitás olvad eggyé. Műfordítást is úgy ír, mintha saját verset írna. Teljes átélésével a más költői élménynek és a más nép sorsának. Ha ma kérdezné meg valaki Babitstól, melyik a legszebb magyar vers, bizonyos, hogy kertelés nélkül megint egy paradoxonnal válaszolna: Garcia Lorca *Torreádor siratója* Nagy László fordításában. A Kortárs 1959 nyarán, véletlen alkalomból bízta meg a vers lefordításával. Hetekig dolgozott szívósan, csonttörő koncentrációval. Ha kérdeztük, derűsen hallgatott; s midőn elkészült, úgy hozta és olvasta, mint a maga versét.

Érzésvilágában nincs határ. Mint Janus Pannóniust, Babitsot, Illyést, őt is Pannónia szülte, a népek és kultúrák keveredésének sok évez-

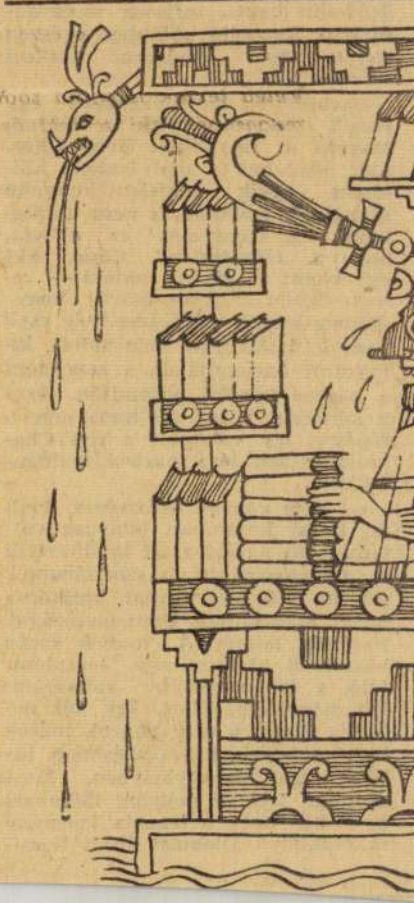

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG
Picasso P.
1966 MÁJ 28.

Picasso, Matisse, Braque követői Budapesten

1021

Ma nyitják meg a Műcsarnokban a mai francia festők kiállítását

A Párizsban sok tízezres közönséget vonzó — anyagában a középkortól napjainkig terjedő — magyar képzőművészeti kiállítást Franciaország most több mint ötven művész alkotásaiból válogatott tárlattal viszonozza Budapesten. *Mai francia festők* címmel a Műcsarnok termeiben ma 12 órakor nyitja meg a kiállítást *Somogyi József* Kossuth-díjas szobrászművész, a Magyar Képzőművészek Szövetségének elnöke. Részt vesz a megnyitóünnepségen *Jean Chatelain*, Franciaország múzeumainak főigazgatója, aki a Kulturális Kapcsolatok Intézetének meghívására tegnap érkezett Budapestre, valamint a fővárosunkban tartózkodó *André Lejard*, a kiállítás művészeti biztosa.

Kilencvenöt olajfestményt mutatnak be a tárlaton, amelyet a KKI és a Műcsarnok művészettörténészei rendeztek. Picasso, Matisse, Braque nyomdokain haladnak azok a festők, akik bemutatkoznak alkotásaikkal. Korban a francia művésztársadalom középgenerációjához tartoznak, legtöbbjük a negyvenes évek elején „robbant be" a képzőművészetbe. Annak idején *Ifjú Franciaországnak* nevezték csoportjukat, elveikben nemzetük haladó művészi hagyományait vitték tovább, maradandó értékekkel gazdagították a modern francia piktúrát. *Jean Bazaine, Hans Hartung, Alfred Manessier, Edouard Pignon, Serge Poliakott, Pierre Soulages, Victor Vasarely* neve szavatolja egyebek között a tárlat figurativ és nonfiguratív művekből összetevődő képkollekciójának magas színvonalát. A kiállítás egy hónapig lesz nyitva. (MTI)

ezer holdon termel
ket. A tröszt keres
gatója ezután elmo
vált az új módsze
gazdaságok gondos
lekötött zöldárut, es a
is minden eddiginél gyorsabb, pontosabb.

A tervezetthez képest *kéthetes előnyhöz jutottak a konzervgyárak:* a hét elején már megkezdték a zöldborsó feldolgozását; ezekben a napokban csaknem 2000 vagon szemes borsó kerül a konzerválógépsorokba. Külön figyelmet érdemel a paradicsom. A tavalyi gyenge ellátás után (mindössze 370 vagonnal szállítottak a belkereskedelemnek) a jó termés alapján ígérik, hogy *lesz elég üveges paradicsomlé, dobozban konzervált püré, sőt a közkedvelt hűsítő italból, az úgynevezett ivóparadicsomból is 80 vagonnyit szállítanak az üzletekbe.*

Jó termés ígérkezik zöldbabból, uborkából és zöldpaprikából is, *de a gyümölcskonzerv-ellátásért aggódnak a szakemberek.* A fel-

Negyvenmegy[illegible]
zervet gyárt az idén az ipar: ennek jelentős része exportra megy, de a tavalyi 11 és fél ezerrel szemben 13 ezer vagonnyi árut kap a belkereskedelem is. A tíz új készítmény közül a ketchup számíthat a legnagyobb közönségsikerre. *Tasakos krémleveseket, palacsintakonzerveket hoznak forgalomba,* és az új köretes ételek is hamarosan megjelennek néhány üzletben. Érdekes és mindenképpen dicsérendő vállalkozásba kezdett ezzel kapcsolatban a konzervipar: az új termékekből *„reklám"-mennyiséget* gyártanak és ezeket nem végleges áron a legforgalmasabb üzletekbe szállítják. *A kereslet dönti majd el mennyibe kerüljön és mennyi készüljön egy-egy konzervféleségből.*

M. L.

MAGYAR NEMZET

Picasso

1021

Vasárnap, 1967. február 5. — Magyar Nemzet

Beszélgetés egy falusi gyerekkel, aki Picasso képeit szereti

A folyamatos változások különös sajátsága, hogy a változatlanság látszatát igyekszenek kelteni, észrevehetetlenek és rögzíthetetlenek az időben. Mint ahogyan az ember napnap után nem veszi észre saját arcának kétségkívül meglevő változásait, ugyanúgy képtelen rögzíteni a körülötte levő világ szüntelen fejlődését, hiszen a fejlődés folyamatában él, nincs lehetősége lemaradásra, időzésre, vagy előbbre futásra.

A társadalom változásait statisztikák rögzítik, a növekedés számokkal mérhető, ezek a számok szemléletesek, de nem megdöbbentők, gondolkodásunkra hatnak, de nem kavarják fel érzelmeinket.

Különös, jó érzés ezeket a változásokat személyesen, közelről észrevenni, felmérni húszegynéhány esztendőt anélkül, hogy közben előre vagy hátra pillantanánk, kicsit elképedve bámulni azt a fejlődést, különbséget vagy növekedést, ami az emberben megnyilatkozik.

Véletlenül történt, hogy egy beszélgetés során — egy tizennégy éves falusi fiúval beszéltem — olyan dolgokat tapasztaltam, amelyek önmagukban hordozták ezt a változást, egészében, nagyságában, fényében és természetességében.

Ásványrárót, ahol a fiú él, tizenhárom esztendővel ezelőtt elsodorta az ár. Az emberekkel a falu nehéz múltjáról, jó jelenéről beszéltünk, s szóba jöttek az elkövetkező idők is; a most felnövekvő nemzedék — a létező dolgok, lehetőségek tudomásulvételével — milyennek képzeli el az életét újabb tizenhárom esztendő elmúltával.

A hegyek

A fiú, *Hornyák* Sanyi 1980-ban huszonhét éves lesz. Ki tudná felbecsülni, hogy a két Duna-ág közt lapuló faluból hová repíti addig a sorsa.

Most havat lapátol a házuk előtt. Az arcát vörösre csípte a fagy. Kerek gyerekszemében a tél nyugodt öröme fészkel.

— Tudod-e, Sanyi, mi lesz veled 1980 táján?

— Soká lesz még — feleli. — Messzebb van tőlem, mint a tenger.

Furcsa szavak: a tizennégy éves parasztfiú az idő múlását a tér végtelenjével méri.

— Hol hallottad ezt?

— Rágondoltam, és az jutott eszembe; olyan messze van, mint a tenger.

— Egyszer a folyók is elérik a tengert.

— El. De mire elérik, mások lesznek. Egészen mások. Csak azt tudom felelni, amit elképzelek.

— Feleld azt.

— Úgy, mintha megvolna?

— Úgy.

— Tanár vagyok. Történelmet és irodalmat tanítok gyerekeknek. Olyan helyen élek, ahol közel vannak a hegyek. A vonulatukat az ablakból látom. Szeretem a hegyeket. Szép lakásom van, háromszobás. Minden reggel lezuhanyozok a fürdőszobában.

— Milyen az a lakás?

— Világos bútorok vannak benne, szögletesek, így nincs, csak heverő, van egy nagy könyvespolcom, ezer könyvem...

— Miféle könyvek?

— József Attila, Ady, Jókai, Hemingway.

Képek a falon

— Miért szereted József Attilát?

— Olvasom és szép az, amit írt. És szép volt az élete is. Jó volna hozzá hasonlítani.

— A falra milyen képeket tennél?

— Picassót.

— Mit?

— Picassót — néz rám nyugodtan a gyerek. — Persze nem igazit, az csak múzeumban van.

Az újságíró elhűlve bámul.

— Hagyjuk egy időre a jövőt — mondja. — Álljunk meg egy kicsit. Honnan ismered te Picasso képeit?

— A nyáron Drezdában voltunk. Megnéztük a képtárat.

— Nem volt furcsa neked Picasso?

— Miért lett volna furcsa?

— Más festőt is ismersz?

— Rembrandt, Leonardo, Van Gogh, Gauguin, Chagall...

— Magyart?

— Czóbel, Hincz, Barcsay...

— Ki az a Salvatore Dali?

— Festő.

Az újságíró áll az ásványrárói utca közepén, mintha odacövekelték volna.

— Mivel foglalkozik az édesapád? — kérdezi.

— Téesz elnök. A földhöz ért.

— Hol van az Ermitage?

— Leningrádban?

— A Louvre?

— Párizsban.

— Honnan tudod?

— Van egy kis gyűjteményem. Reprodukciók. — Hirtelen elmosolyodik. — Persze tudhatnám a Belphegorból is.

— Az édesapád csak a földhöz ért?

— Azzal volt dolga mindig.

A gyereknek nem jó egyedül

— Van testvéred?

— Nincs.

— Kivel barátkozol?

— A szomszéd fiúkkal. Az egyik az állatorvos fia, a másik a szövetkezet kocsisáé.

— Hogyan telik el egy napod?

— Tanulok, olvasok. Szeretek futballozni. A Duna-ághoz is lejárunk.

— Nem félsz attól, hogy egyszer megint megindul a víz?

— Sohasem jutott eszembe.

— Meséld el, hogyan telik majd egy nyarad, ha huszonhét éves leszel.

— Elmegyek a tengerhez. Bejárom Európát. Megnézek mindent, amiről hallottam.

— Gondolod, hogy ehhez a tanári fizetés elég?

— Ha most nem is, de akkorra elég lesz.

— Biztos vagy ebben?

— Biztos.

— Pesten jártál már?

— Voltam a Várban, és sokszor az Erzsébet-híd környékén.

— Miért jártál arra?

— Mert szép az a híd.

— Szívesen laknál Pesten?

— Budán szívesen. Ott kertészkedni is lehet. És szeretem a hegyeket.

— Felnőtt korodban akarsz majd gyereket?

— Igen. Legalább hármat. Felnőtt koromban is emlékezni fogok arra, hogy a gyereknek nem jó egyedül.

— Ki az az ember, akit legtöbbre becsülsz?

— Itt a faluban?

— Nem. Akárhol.

— József Attila.

— Miért?

— Mert sok mindenre megtanítja az embert.

A vágyak változásai

Az újságíró nézi az apró parasztfiút és arra gondol, mennyivel kevesebbet tudott ő ennyi idős korában. Mennyivel kevesebbet.

S valami olyasmi motoszkál a fejében; a változást, nemcsak az ember jelenén lehet lemérni, hanem vágyaiban is. És ez a változás felbecsülhetetlen. Ebben a többet tudásban és akarásban benne van mindaz, ami történt — hatalmasan, igazul, fénylő egyszerűséggel.

Kristóf Attila

Magyar Nemzet

llamok ala

eretlen Amerikáról

gyakoroltak. Ők maguk állapították meg a termékek árát, amelyeket megvásároltak. Amennyiben nem értettek egyet valamilyen politikai vagy gazdasági intézkedéssel, úgy hagyták megfúlni az illető országot a maga termékeiben, és magasabb áron vásároltak a nem-amerikai államokban. Ha hitelt folyósítottak, ezt csak olyan feltételekkel tették, hogy az összeg nagy százalékát amerikai áruk vásárlására kellett fordítani, amelyeknek értékét ilyen esetekben tetszés szerint emelhették, úgyhogy a latin-amerikaiak kétszer fizettek egy dollárért. Mindez azonban csupán a

A politikai színpad áldíszletezése Spanyolországban

Csaknem háromnegyed oldalt szentelt a minap a *Neue Zürcher Zeitung* Spanyolország új alaptörvényének, de a Madridból keltezett elemzésen erősen átütött a gúny, hogy a demokratizálás fontos aktusának kikiáltott okmányt **»a lehető legantidemokratikusabb módon«** fogadtatták el a spanyol néppel. Sőt, azt sem tartotta titokban a tudósítás, hogy a népszavazás nem a fasiszta diktatúra vagy valamiféle polgári demokrácia alternatíváját volt hivatva eldönteni, s ebből értelemszerűen következik, hogy a *Ley Orgánica del Estado* nem is vezet át az előbbiből az utóbbiba. Nagy tévedést követnénk el viszont, ha teljes

lamhatalom tart a kezében, nem éltek ezzel a lehetőséggel, s ezért kezdtek spontánul megszületni a nagyobb gyárakban a munkásbizottságok. Új vonásuk az volt, hogy nem mint illegális vagy párhuzamos szakszervezet alakultak meg, hanem ***félig-meddig a hivatalos szakszervezetek kebelében.*** Tavaly ősszel a szakszervezeti választások alkalmával a munkásság 80 százalékban ezeknek a munkásbizottságoknak a tagjait választotta meg, s így üzemi szinten jelentősen megváltozott

a vertikális szakszervezetek

arculata.

Ezt az első nagy sikert azóta újabb eredményes lépések követték. Ma már Spanyolország valamennyi nagyobb üzemében léteznek ilyen munkásbizottságok, *megalakultak a területi bizottságok* is, sőt némelyik iparágban — például a bányászatban, a fémiparban, az építőiparban — erősen előrehaladt a csúcsbizottság szervezése. Nagy előnye ennek a szervezeti formának, hogy nincs annyira kitéve a rendőri üldözésnek, mint voltak az illegális párhuzamos szakszervezetek, amelyekkel az ötvenes évek közepén kísérleteztek, de nem sok sikerrel. S a jövendő szempontjából a legígéretesebb vonása a munkásbizottságoknak, hogy a munkásság *egységét* reprezentálja, mert hiszen a legteljesebb egyetértésben dolgoznak benne kommunisták és nem kommunisták. Az alulról felfelé épülő egység, ha a fejlődés eddigi menetét sikerül biztosítani a jövőben is, egyetlen szakszervezeti szövetség megalakítását eredményezheti, tehát minden remény megvan arra, hogy a spanyol munkásság megszabadul az erők megosztottságának attól az átkától, amely a köztársaság idején a szocialista és anarchista pártot követő két szakszervezeti központ viszályа formájában annyi kárt okozott.

A spanyolországi helyzet fontos új elemének tekinthetjük, hogy *a politika szférájában is* utat tör az egység gondolata. A Franco-rezsimmel szembenálló különböző ellenzéki erők a decemberi népszavazás kérdésében egyöntetű álláspontra helyezkedtek. Dolores *Ibarruri* a *Novoje Vremjának* adott újévi nyilatkozatában elmondotta, hogy a népszavazás bojkottjára hívták fel a lakosságot a keresztényszocialisták, a liberális monarchisták, a kereszténydemokraták, a baszk nacionalisták, a szocialisták, az anarchoszindikalisták, a kommunisták, a köztársaságiak és a Katalán Egyesült Szocialista Párt. A referendum ennek ellenére jóváhagyta az alaptörvényt, de a népszavazás »megszervezése« olyan jól sikerült a hatóságoknak, hogy két és fél millióval több szavazatot számláltak össze, mint amennyi a választásra jogosultak száma volt. A Neue Zürcher Zeitung már említett tudósítása részletesen beszámol a tömeges részvétel »nem egészen természetes« okairól: például az állami alkalmazottakat fizetéscsökkentéssel »serkentették«; a munkások részvételét úgy biztosították, hogy munkaidőben kellett szavazniuk, s a szavazókörzetből írásos igazolást kellett vinniük hogy kötelezettségüknek eleget tettek, különben igazolatlan mulasztásért felelősségre vonták őket. Az ellenzéki erők bojkottfelhívása ilyen körülmények között aligha lehetett hatásos, s különben is mindössze három hét állt rendelkezésükre, hogy agitáljanak, de a sajtó és a rádió használatától meg voltak fosztva.

A decemberi népszavazás

csak látszólag volt sikertelen az ellenzék szempontjából. Az alaptörvény jóváhagyásánál sokkal lényegesebb mozzanat, hogy legalább *egyszeri alkalomra létrejött az ellenzék egysége*, s ez azzal a reménnyel kecsegtet, hogy ezt a ritka pillanatot sűríteni, állandósítani lehet. Santiago *Carillo*, a kommunista párt főtitkára január 12-én azt javasolta, hogy alakítsák meg az ellenzék állandó szervét, amelyhez azután bárki csatlakozhat, aki egyetért abban, hogy a demokratikus megújulás feltétele Francónak és rezsimjének eltűnése a porondról. A spanyol KP rendkívül *rugalmas taktikája*, akárcsak a negyvenes évek elején a fasiszta diktatúra ellen harcoló Olasz KP-é volt, lehetővé teszi az összefogást még a monarchistákkal is. Igaza van a svájci *Die Tat* tudósítójának, aki Carillo koncepcióját kommentálva megállapítja: a keret *jóval szélesebb* a klasszikus népfrontnál, amely a baloldalon kívül csak a köztársaságiakig terjedt. S nem véletlenül említettük az Olasz Kommunista Pártot. Amikor az olasz kommunisták összefogtak a monarchistákkal azon az alapon, hogy az államforma kérdését majd tisztázza a nép, ha legyőzte a diktatúrát. *Mussolini* uralma már *a vége felé* járt. Dolores Ibarruri most úgy ítéli meg a helyzetet, hogy az alaptörvény valószínűleg a Franco-rezsim utolsó gesztusainak egyike.

Bizonytalan jósolgatás helyett elégedjünk meg bizonyos alapvető tények leszögezésével. S hogy Spanyolországban a fasiszta diktatúra elleni küzdelem *minőségileg új szakaszába* lépett, az az alapvető tények közé tartozik.

Zala Tamás

A magyar áruk nagy sikere az accrai nemzetközi vásáron

A február 1-én megnyílt első accrai nemzetközi vásár jelentős esemény a fejlődő afrikai országok életében. A vásáron 11 afrikai és 20 más vidő részére a legnagyobb lehetőségeket. *Nagy közönségsikeratnak a magyar textília divatáruk és kempingfelszerelések is.* A magyar keresk

MDK.

P. Picasso

Faun

Élet és irodalom 1966 okt. 29.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

Picasso

1967 ÁPR. 9.

1021

Megnyílt a Picasso-kiállítás

a Műcsarnokban

Szombaton ünnepélyesen megnyílt a Picasso-grafikákból rendezett kiállítás a Műcsarnokban. A tárlatot — az első magyarországi kiállítást a spanyol művész alkotásaiból — a Kulturális Kapcsolatok Intézete rendezte. *Somogyi* József Kossuth-díjas szobrászművész, a Magyar Képzőművészek Szövetségének elnöke méltatta a megnyitó ünnepségen századunk kiemelkedő alkotójának művészetét.

— Pablo Picasso újra megvalósítja — mondta — a reneszánsz »teljes művész« eszményét: festő, szobrász és grafikus egyszemélyben. Ábrándozott építészetről is, félig szobor, félig házépítményekről a tengerparton. Csodálatos költeményeket is írt francia és spanyol nyelven. Kevesen tudják, hogy két színművet is írt, amelyek közül csak az egyiket, a meglepő című »*Nyakoncsípett vágy*«-at — a német megszállás éveiről szólót — engedte publikálni. Korunk Pablo Picasso százada, azé a mesteré, aki a képzőművészet területén uralja a XX. századot. Vannak rajta kívül nagy festők és nagy szobrászok, de Picasso mindnyájuknál eredményesebben egyengette mind a festészet, mind a szobrászat, mind a grafikai alkotómunka útját.

Megjelent a megnyitón *Aczél* György, a művelődésügyi miniszter első helyettese, *Mód* Péter, a külügyminiszter első helyettese. A Kulturális Kapcsolatok Intézetét dr. *Rosta* Endre ügyvezető elnök képviselte. Ott volt a megnyitón Raymond *Gastambide*, a budapesti francia nagykövet, és Picasso egyik legrégibb barátja, Daniel-Henri *Kahnweiler*, akinek gyűjteményéből került ki a tárlat anyagának javarésze.

A kiállítás *május 7-ig* lesz nyitva.

NASZOS

Arckép — változásokkal)

mindez valami szűk résen át nézve. Úgy gondoltam, hogy semmi mást nem lát a környező világból, mint a nagytestű lovat, amelyet sógora kaján mosollyal befog reggelente és titkos kupec-utakra indul.

Az út

Attól a ténytől, hogy panaszát gondosan följegyeztem és figyelmesen végighallgattam — némileg megnyugodva távozott. Néhány hét múlva sort kerítettem rá, hogy a ló ügyét közelebbről is megnézzem, nem annyira a panasz súlya, hanem a panaszos ember őszinte bizalma és megrendítő nyugtalansága miatt.

Bonyolult ügyre akadtam.

Szövevényes volt és homályos, tele gyanús buktatókkal s oly ravaszul megszerkesztve, hogy nem találtam

Az évek múlásával kialakult látogatásainak valamiféle laza rendje s ha néhány hónapra kimaradt, már nyugtalankodtam. De nem történt vele semmi különös, csak munkahelyet változtatott s egy tudományos intézetben végzett szerény, de szerintem fontos munkát, valószínűleg éppoly csöndesen és megbízhatóan, mint ahogyan panaszait előadta.

Később az út ügye, amely jó néhány család életét fölbolygatta, szerencsés nyugvópontra került. Olykor — immár kötődve s bizalmas ismeretségünktől feljogosítva — megkérdeztem:

— És mi van a lóval?

Olyankor szomorú mosolyra fakadt, mint aki restelli, hogy a ló sorsa még fölrémlik nyugtalan álmaiban. Szomo-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

Picasso

1967 SZEP 17.

14

1021

Tisztelt Sz

Hogyan élnek a művészek Nyugaton

A napokban a Magyar Nemzet munkatársa Szalay Lajossal, az Amerikában élő magyar grafikusművésszel beszélgetett, hazalátogatása alkalmából. Azzal a művésszel, akit Picasso a *második legjobb grafikusnak* nevezett (dél-amerikainak elkönyvelve, mert Szalay New Yorkban élő argentin állampolgár). Az 58 éves, kitűnő grafikus, akinek rangját a *Ki kicsoda a grafikában* művészettörténeti munka méltatása is jelzi, őszintén felelt arra a kérdésre, hogy a csodák országában, a milliomosok és nagy gyűjtők városában hogyan él egy magyar származású zseniális alkotó.

— »Szerényen. Tulajdonképpen *feleségem tart el* minket, ő is fest, de kommersz munkákat, például fényképeket színez ki. Ezen az áron lehetek hűséges a magam igényesebb munkájához.«

Akármennyire megdöbbentő tény, Nyugaton a helyzet változatlan. A megélhetési lehetőség legtöbbször nem a festőművészi vagy grafikai munkákból, az újabb szépségek, újabb izgalmas megoldások felfedezéséből adódik. — Az alkotó gondolat és annak csodálni való egyéni formában való megvalósítása hozhat szakmai elismerést, lexikoni értékelést, de nem fedezi a legszerényebb életfenntartási költségeket sem, az egészen kivételes, szerencsés esetektől eltekintve, Párizsban éppen úgy, mint Amerikában. De így volt ez nálunk is, a felszabadulás előtt. Szőnyi Istvánnak is anyagi gondjai voltak és reklámgrafikát vállalt (a híres Modiano-hirdetések egyikét, a cigarettázó plébánost ő rajzolta).

Szép Ernő mondta el annak idején a Fészekben, hogy egyszer tíz hónapot töltött Párizsban, s élményeiről be is számolt a lapok hasábjain is. Megható szép emléke is volt ebből az időből:

— Találkoztam mindjárt az első héten egy fiatalabb festő pajtásommal, magyarral. Piktorom a végével kezdte párizsi életsorának meséjét. Magyar lányt vett el, egy kis piktorinát. Ő, a fiú, plakátokat tervez és *művészi bábszínházat igazgat*, két fiatal francia piktorral együtt. Felesége *lámpaernyőket fest* egy áruháznak. Persze *kinlódtak eleget mind a ketten, míg a munka, az elhelyezkedés így megteremtődött.* A műterem falán a nyakukon maradt csendéletek és plakáttervek. S egy hosszú sor pesti anziksz, kecses, apró rámákban. Vár, Lánchíd, Halászbástya, Sziget, Vajdahunyad, Andrássy út, Keleti pályaudvar, Kálvin tér, Kossuth Lajos utca... minden. És sárközi hímzések, matyó párnák, magyar babák... Hazavágynak, Magyarországra. Haza pedig nem szabad jönni, mert — *éhen vesznek.*

A felszabadulás után megváltozott a helyzet. Nyugodtan visszatérhetett Pór Bertalan és sok más tehetséges művész. Egy Amerikában élő magyar festő azt mondta a nagymarosi Alkotóházban: »Nem tudjátok, hogy milyen elképzelhetetlen, milyen csodálatos itt az élet, a művészi munka lehetősége és értékesítési feltételeinek biztosítása, ami Magyarországon van. Művészeknek Alkotóház, betegbiztosítás, nyugdíj... Álomnak is szép...«

A külföld mindig nagy vonzóerőt jelent, a művészeti tanulmányutakra, az idegen művészeti alkotások ismeretére szükség van, de élni, dolgozni könnyebb ott, ahol a művészi munkából meg is lehet élni.

M. A. A.

VESP

KORTÁRSAK SZEMÉVEL

Írások a magyar művészetről

Képzőművészetünk mai helyzetének felmérésekor — a napi, egyes tárlatokra reagáló kritikákban, a mélyrehato, átfogó elemzés igényével készült cikkekben és tanulmányokban, sőt a baráti beszélgetésekben, szakmai vitákban is — egyre gyakrabban nyúlunk vissza az időben, s igyekszünk feltárni: honnan indult, milyen úton haladt, milyen forrásokból táplálkozva érte el mai eredményeit a magyar művészet, milyen erők hatottak rá, s mi az, amit ma — a múlt tanulságai segítségével — megtehetünk és meg kell tennünk. A vitatkozók, érvelők legnagyobb része azonban mind ez idáig formai-mesterségbeli kritériumok keresésének, legjobb esetben stíluskritikai elemzések és összehasonlítások sorozatának fogta fel ezt a múltba és a jövőbe egyszerre tekintő, útkereső kutatást — megfeledkezve a lenini tükröződési emlélet téziseiről, a kor vizsgálatáról. Az ilyen módon légüres térbe taszított művészet azután természetesen számos olyan problémát vetett fel, amelyre — egy bizonyos körön belül maradván — sem a művészettörténeti, sem a művészi feltáró munka nem tudott választ adni.

Pedig a megoldás — ahogy mondani szokás — ott volt előttünk mindvégig. Csak a kezünket kellett kinyújtani érte — a szó szoros értelmében — és leemelni a polcokról *a kor dokumentumait:* a folyóiratokat, a könyveket és az újságokat, a művészek és esztéták elemzéseit, írásba foglalt töprengéseit, leveleit és szembesíteni őket a művekkel, a korszak történelmével, hogy előttünk álljon a teljes és tiszta kép: a magyar művészet részvétele nemzetünk sorsában, életében; világossá legegy-egy nagyobb időszak eseményeit, mindig izgalmas dolog. Kicsit olyan, mintha meglesnénk a történelmet, »tetten érnénk« az idők függönye mögött az eseményeket. Ezen az élményen túl azonban e dokumentumoknak felbecsülhetetlen tudományos jelentősége van: segítségükkel a történések ismét a maguk elevenségében állnak előttünk, megmutatva igazi arcukat. Pontosan rajzolódnak ki a szembenálló erők, megvilágosodnak a küzdelmek, az eredmények és az egyes korszakok határai. Ez történik most is. A *Kortársak szemével* című dokumentumgyűjtemény művészetünk, esztétikai irodalmunk múltjának feltárásával Nagybányától az Európai Iskoláig szinte mindent felsorakoztat. Nyomában újra átéljük a kor harcait: előttünk áll a műcsarnoki akadémizmus ádáz küzdelme, majd visszavonulása a nagybányai iskola friss erői elől; a Nyolcak és társaik a kor eseményeihez és eredményeihez szorosan kapcsolódó fellépése, majd mesterséges kiszorítása a magyar művészetből az ellenforradalom 1919-es győzelme után; a Horthy-fasizmus művészetpolitikája: az akadémizmus feltámasztásának kísérlete, majd az álprogresszív Római Iskola rohama; a visszahúzódó, az esztétikum szolgálatába merülő középutas csoportok munkálkodása és az új szintézis lehetőségét ígérő törekvések, a forradalmi eszméket valló alkotók fellépése.

E komplex vizsgálat és a dokumentumok nyomán megmutatkozó erővonalak azután pontosan meghatározzák a művészet korszakait is: a plenair festészet korát a századfordulón, az avantgarde elő-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1967 APR 9

Dél-Magyarország

Picasso

Picasso-kiállítás

Érdeklődők százai vettek részt a Picasso-grafikákból rendezett kiállítás szombati megnyitó-ünnepségén a Műcsarnokban. *Somogyi* József Kossuth-díjas szobrászművész, a Magyar Képzőművészek Szövetségének elnöke méltatta a megnyitó ünnepségen századunk kiemelkedő alkotójának művészetét.

Megjelent a tárlat ünnepi nyitányán *Aczél* György, a művelődésügyi miniszter első helyettese, *Mód* Péter, a külügyminiszter első helyettese, sokan a magyar képzőművésztársadalom neves személyiségei közül, a társadalmi és a politikai élet számos vezetőjével együtt. A kiállítás május 7-ig lesz nyitva.

ZAIK

Egymi
Két új
Herrer

Internazionale, a Real Madrid és a Santos.

●

Csökkent az Egyesült Államokban a korábban sok pénzt hozó profi sportok népszerűsége, ezért szervezik jelentős összegek befektetésével a tengerentúl a labdarúgó-bajnokságot. Csak a pénz lesz amerikai, az edzőket és a játékosokat Eu-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

Picasso

NAGYVILÁG

1962 OKT

SZOLLOSY KLARA fordítása

1021

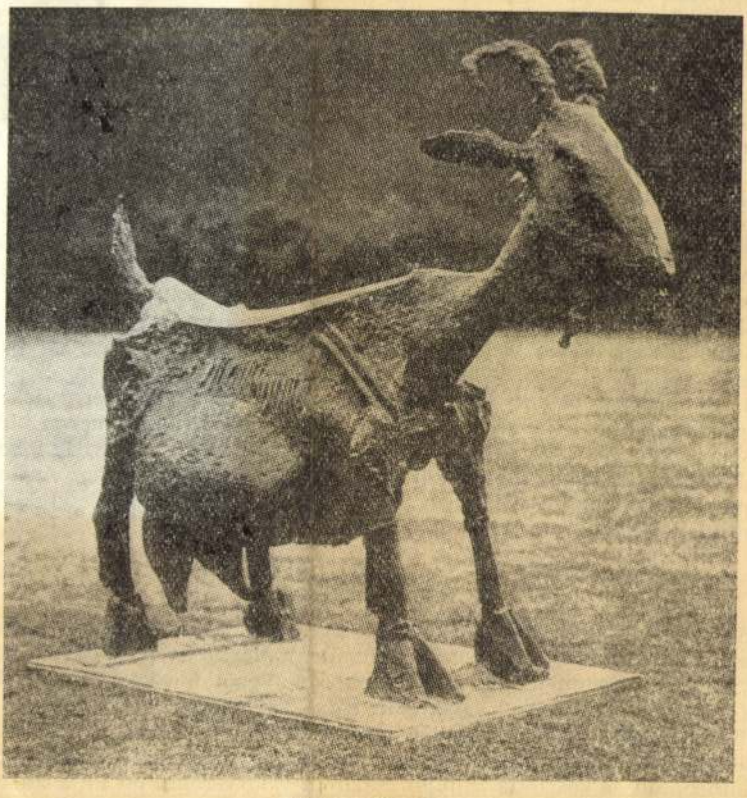

Picasso: Kecske

amennyije van, es az az osszeg, amelyet egy bizony
hető el egyúttal még egy másik iparcikkre is. Ami
tották, a vásárlók jelentős része, akik rászánták ma
kozmetikára, az erre költött összegeket a hagyomá
megtakarítani, miáltal a kozmetikai ipar válságba
kását, csak a legnagyobb, Caeglevich & Tsa tartotta r
hadjárattal próbálta visszahódítani elvesztett piaca
választották: *A Szépség Izlés Dolga* — ez egyúttal kifejezte gyengeségét is, hiszen a közízlés végül is kikötött annál, hogy a farok szebb és fontosabb, mint az ajakrúzs vagy a hormonkrém használata. Amint ez várható volt, Caeglevich a reklámhadjáratba belebukott és csődbement; máról holnapra koldusbotra jutott. A csődtömegből megvettem Caeglevichnek nemcsak valamennyi üzemét, hanem — érzelmi felbuzdulásnak engedelmeskedve — valamennyi villáját is; azóta e kéjlakomban élek, olyan fényűzésben, amelyről azelőtt is volt ugyan fogalmam, de csak most élvezem ki teljesen, amikor az én rendelkezésemre áll.

Néhány hónapja Caeglevich lerongyolódva, megsoványodva, egy nyilvánvalóan kölcsönkért „Elemi" farokmodellel fölszerelve megjelent termeimben, és alázatosan megkért, alkalmazzam őt kutyafarmjaimban, amelyek azelőtt az övéi voltak; megtörten vallotta meg, hogy a szükséges állatorvosi ismereteknek nincs ugyan birtokában, de igyekezni fog ezeket esti tanfolyamokon elsajátítani, és az ugató világ fokozott szeretetével kiegészíteni. Nem vagyok kőszívű: alkalmaztam Caeglevichet. Azóta minden reggel megjelenik dolgozószobámban, hogy jelentést tegyen négylábú kedvenceim egészségi állapotáról.

9

Egyik reggel elkésett. Tudtam, hogy zsúfolt nap áll előttem, fontos exportszállítmányokról kell tanácskoznom, ezért türelmetlenül vártam reá, fel-alá járkálva dolgozószobámban, farkammal erre-arra csapkodva. Végül megjelent Caeglevich, több mint egy órás késéssel. Furcsa, alaktalan kalap födte fejét, s ezt szobámba belépve sem vette le, jóllehet egyébként addig mindig rendkívül alázatosan viselkedett. Egy ideig szidtam, felsoroltam hivatalos elfoglaltságaimat, amelyektől visszatartott, s Caeglevich bűnbánóan horgasztotta le fejét, amelyen változatlanul ott ült a kalap. Félbeszakítottam magamat, és nyersen megkérdeztem:

/1021

A realizmus helyes értelmezéséért

A szocializmus irodalma című tanulmánykötethez

Esztétikai és irodalomtudományi vitáinkban a modern alkotások és irányzatok, különösen pedig a szocialista irodalom és művészet elemzése kapja és érdemli a legtöbb figyelmet. Nemcsak nálunk van ez így: a többi szocialista országban és a testvérpártok soraiban is erre összpontosítják érdeklődésüket a teoretikusok. S miközben a polgári elméletek ellenében közös frontot alakítanak ki — például az öncélú művészet megítélésében, az irodalom társadalmi funkciójának értékelésében, a kapitalizmus művészetellenes természetének elutasításában —, a marxisták belső vitáinak frontja is szélesen és mélyen tagozott. *Ernst Fischer* és *Koch*, *Garaudy* és *Szucskov*, *Siqueiros* és *Gisselbrecht* példaképpen említett nevével érzékeltethetjük, hogy a szocialista realizmus és általában a realizmus értelmezésében mély gyökerű és messzi elágazású viták fortyognak. A véleménykülönbségek kialakulásában és az érvek, érvelési módok beirányzottságában nem csekély szerepe van az egyes országok és pártok társadalmi helyzetének, politikai-ideológiai feladatainak és a nemzeti hagyományoknak.

A véleménykülönbségek nálunk is a realizmus értelmezésébe sűrűsödnek, s a látszólag csak terminológiai (szóhasználati) viták mélyén nagyon is fontos elvi ellentétek rejlenek. Esztétikai kategória-e a *realizmus* vagy csak az irodalom balzaci—tolsztoji szakaszára vonatkozó, történetileg elhatárolandó, tehát meghaladott módszer? Sőt: indokolt-e módszernek tekinteni, ne korlátozzuk-e inkább a meghatározást a megformálási jegyek összességére, a stílusra? — Nem mai keletűek ezek a kérdések, de nagyon is mai értelme és vonatkozása van a válaszoknak. Lukács György és tanítványai a valóság korok szerinti leghívebb tükrözését értik a realizmuson, formai szempontból a kritikai realizmus nagyjait tekintve eszménynek. Mások éppen a kritikai realizmusra szűkítik magának a realizmusnak a fogalmát, csupán stílusirányzatnak vélik, amely a szocialista irodalom és művészet egészén belül legföljebb a stílusok (expresszionizmus, szürrealizmus stb.) *egyikeként* tölthet be szerepet.

Ez utóbbi álláspontot képviselik *A szocializmus irodalma* címmel, s kissé hangos borítólap-propagandával kiadott tanulmánykötet (*Gondolat Kiadó*, 1966) szerzői, az Irodalomtudományi Intézet és a Kritika című folyóirat köré tömörült irodalomtörténészek és esztéták. Egységesek abban, hogy elvetik a „nagyrealizmus" történetietlen eszményítését, s hogy figyelmüket a művészi megformálás mikéntjére fordítják, a különféle stílusok elhatárolásával körvonalazva az irodalom fő vonulatait. Mielőtt a tanulmánygyűjtemény *néhány* különösen fontos vagy tanulságos részletét megemlítenénk, hadd illusztráljuk egypár példával a „módszer vagy stílus?" kérdés jelentőségét.

Kihez áll művészileg közelebb, kivel sorolandó egy irányzatba Solohov — az egzisztencialista Camus-val-e, akinek a stílusa hasonlóképp emlékeztet a balzaci—tolsztoji hagyományokra, vagy pedig a kommunista Aragonnal, aki a szürrealista regényformálás eszközeiből is sokat merít?

Kivel tart bensőségesebb rokonságot Brecht drámaművésze — a hasonló dramaturgiai megoldásokat is alkalmazó Dürrenmatt vagy pedig a hagyományosan komponáló Gorkij és Visnyevszkij színműveivel? És vajon Picasso festészete az izmusok polgári jelenének kategóriájába tartozik-e, vagy — mondjuk — az egészen más eszközökkel alkotó Siqueirosnak szellemi-művészi testvére?

Aki a stílusjegyek elsődlegességéből indul ki, sőt azokat tartja kizárólagos fontosságúnak a történeti-esztétikai minősítésben, természetszerűleg reked meg a formális, formalista párhuzamoknál. Nemcsak az irodalomelméletben találkozunk ilyen képtelenséggel: amikor, például, Derkovits Gyula festészetét formai jegyek alapján sorolja egyik-másik művészettörténészünk az expresszionizmus irányzatához, akkor a tartalmi és szellemi lényeget, a proletárforradalmi igazmondást hagyja figyelmen kívül.

Minden tudománynak — s így az irodalomtudománynak és esztétikának is — az a feladata és kötelessége, hogy a természeti és emberi világ fejlődésének objektív törvényeit megfogalmazza: a marxista tudósok — ugyanebből kiindulva, de továbblépve — a világ megváltoztatásának eszközéül tekintik a megismerést. Eleven, gyakorlati jelentősége van tehát annak is, hogy miben látjuk az irodalom és a művészetek történetének legfontosabb sajátosságait és törvényeit. A *módszer* fogalma többet foglal magába és másképpen arányít, mint a megjelenítési, kifejezési eszközök összességére kiterjedő *stílus* fogalma. A *módszer* kutatása arra ösztönzi a tudósokat és kritikusokat, hogy *tartalom és forma egységében* látva a műalkotásokat, a téma kiválasztásának — megrostálásának és arányításának, a lényeges és mellékes mozzanatok megkülönböztetésének —, a valóságábrázolás művészi céltudatosságának elsődlegességét hangsúlyozzák: az alkotások eszmei-tartalmi lényegének elemzéséből induljanak ki, s ezen az alapon csoportosítsák az irányzatokat; annak tudatában vizsgálják a stílusjelenségeket, hogy a forma sohasem lehet független az eszmei-tartalmi mondanivalótól, hiszen épp a megformálás eszközein múlik, hogy a művész szubjektív szándéka sikeresen vagy sikertelenül ölt-e testet a konkrét alkotásban.

Joyce regényének vagy Beckett drámáinak művészi rangját nem utolsósorban az adja meg, hogy megformálási eszközeik pontosan megfelelnek világképük és mondanivalójuk polgári lényegének. Legalábbis kétséges azonban, hogy eszközeik alkalmasak lehetnek-e a proletárforradalmi valóságlátásban fogant ábrázolás számára. Amikor arról szólunk, hogy a szocialista realizmus módszere a stílusok sokféleségét tételezi fel és kívánja meg, egyúttal a stílus-eszközök kölcsönhatását és harcát is tényként ismerjük el. Szükségtelennek és hibásnak tartjuk a XIX. századi polgári realizmus eszközeinek normatív eszményítését: a művészi gyakorlatra bízzuk, az alkotók dolgának tekintjük, hogy milyen megjelenítési eszközökkel élnek — annak tudatában, hogy a formai újszerűség önmagában még sem a sikernek, sem a sikertelenségnek nem lehet zálога.

A tartalom és forma dialektikus egységét tartva szem előtt, helytelennek és károsnak véljük azt a felfogást, amely a szocialista realizmust egyszerűen a stílusok szintézisének minősíti. Ez a felfogás — melyet *A szocializmus irodalma* című gyűjtemény legtöbb szerzője képvisel — nemcsak az eszmei-tartalmi mondanivaló és a stílus metafizikus elválasztásában hibás, hanem abban is, hogy külsődleges jegyek szerint ítéli meg az irodalom múltját és jelenét. Mindenekelőtt arról győz meg bennünket a kötet zöme, hogy akik stílusáramlatnak tekintik a realizmust, azok a szocialista realizmus fogalmával sem tudnak mit kezdeni.

Úgy tűnik, hogy *A szocializmus irodalma* legtöbb szerzője a fürdővízzel együtt kiönti a gyereket is — vagyis a realizmus történetietlen és normatív stílus-eszményű értelmezését elutasítva, elveti magát az ismeretelméleti alapvetést, a tartalom és forma dialektikus vizsgálatát is. A „stílrealizmus" felfogással szemben, *Szabolcsi Miklós* és *Köpeczi Béla* cikkeiben kap hangot az a — másutt, mások által is helyeselt — nézet, hogy a realizmus igenis módszer, „valósághű, a valóság felszínét és mély tendenciáit egyaránt ábrázoló művészet" (Szabolcsi), amely „az ember életkörülményeiben, a társadalmi gyakorlat tapasztalataiban és tanulságaiban keresi az emberi magatartás forrásait, okait és indokait, tekintetbe veszi a történelmet, és ami a fő, demitizálja a világot" (Köpeczi).

Nem véletlen, hogy — bár ellenkező előjellel — a többi (szám szerint kilenc) szakember okfejtésének középpontjában is a realizmus értelmezése áll. Sok fontos és újszerű megállapítás olvasható a kötet lapjain — mind a régebbi korok stílusáramlatainak finom elemzésében, mind a XX. századi „izmusok" és a szocialista realizmus viszonyításában. Elvi-elméleti fejtegetéseikben azonban valósággal kínai falat emelnek a tartalom és forma, esztétika és stílusvizsgálat közé: figyelmüket pedig szinte kizárólag a stílus (a megjelenítési, formai eszközök) vizsgálatára fordítva, a marxista dialektika szelleme ellen vétenek.

Klaniczay Tibor tanulmányában fogalmazódik meg legvilágosabban a „stílrealizmus" felfogása. A stílussá lefokozott realizmus korszerűtlenségét nyíltan kimondva, úgy véli, hogy „miként a nyelv közömbös a mondanivaló irányával, tendenciájával szemben, éppúgy a stílus is helyt adhat a legellentétesebb törekvéseknek". Nem a párhuzam bizonytalansága ebben a fontos, hanem a „*ma* stílusának" a tartalomtól való elszakítása. Az eszmei-tartalmi vonatkozások mellőzése, az irodalmi irányzatok formális — vagy éppen formalista — vizsgálata vezet olyan különös értelmezésre, hogy (*Diószegi András* szavait idézve) „a szocialista realizmus a jelenlegi világirodalom egyetemes és egy új korstílus felé [illegible]

vetkeztetéseit *Sőtér István* vonja le leghatározottabban a kötetet bevezető tanulmányában: „A realizmust *egynek* tekinthetjük az alkotóművészet számára kínálkozó módszerek közül... *Csakis az alkotói módszerek sokféleségének elismerése, fenntartása lehet a helyes cél.*" Úgy véli tehát, hogy korunk és sajátosan a mi társadalmunk irodalma is az alkotói módszerek különbözőségét kívánja meg, ezt a tendenciát kell támogatnia mind a tudománynak, mind művelődéspolitikánknak. Abban ugyan ellenkezik Klaniczay Tibor nézetével, hogy — a *ma* stílusának egységesedése helyett — a differenciálódás mellett tör lándzsát, de egyezik vele a realizmus értékének degradálásában, amikor — pár mondattal később — ő is a stílussal azonosítja a módszert. Ezen az alapon utal arra, hogy Balzac realizmusa is viszonylagos, mert romantikus elemek keverednek stílusába. Ez a szemlélet óhatatlanul mossa el a határokat és értékkülönbségeket az irodalom fő vonulatai között, mondván, hogy „a valóságot kifejezheti a romantika, valamint a realizmus és még több más irodalmi módszer". Természetes, hogy kifejezheti, de melyik hívebben, mint a másik, mi fogja megkülönböztetni a giccset a remekműtől? Hol marad a másoknál oly hevesen és joggal reklamált „aktív tükrözés"? És egyáltalán, miképpen kell értelmeznünk és esztétikailag minősítenünk a „szintézisnek" tekintett szocialista realizmust?

A *módszer* és *stílus* azonosítása azzal a természetszerű következménnyel jár, hogy a műalkotásokat kizárólag *formai* ismérvek szerint sorolják valamelyik irányzatba, kevéssé vagy egyáltalán nem törődve az *eszmei-tartalmi* mozzanatokkal. Ezen az alapon szorosabb és természetesebb rokonságot kellene feltételeznünk a hasonló technikával dolgozó polgári és szocialista művészek között, mint az egyképpen forradalmi látású, de különböző technikával, stílussal megjelenítő művészek között. — Ez az elemzési és minősítési módszer azonban szükségképpen, híveinek elméleti óvása ellenére is, formalizmusba torkollik. A dialektika megsértése végül is a materializmus megsértését eredményezi.

A modern stíluskutatási módszereket mind alaposabban kell elsajátítaniuk a marxista irodalom- és művészettörténészeknek, esztétáknak is — nem utolsósorban azért, mert a szocialista realizmus *belső* tagozódását, a módszer és a stílusirányzatok viszonyát valójában csak most kezdjük tudományos vizsgálat tárgyává tenni. Igaza van *Diószegi Andrásnak*, amikor olyan eszté-

A 13-AS CSATORNA

Saját külön tv-programunk

Szerkesztő: PINTÉR ISTVÁN
Operatőr: MESZÁROS ANDRÁS

Találkozás az ősemberrel

Stupidia mellett, egy kéglíben nemrégiben találták ezeket az érdekes, de nem értékes leleteket. A fejformából a genetikusok arra következtetnek, hogy nemcsak a majomtól közös őstől származunk, hanem a majommal rokon utódokhoz is térünk majd vissza. A nagy vitát kavaró fejleletek közelében egy népi húros hangszert, tudományos nevén beat-gitaricust találtak.

A homo stupidio, ellentétben a még régebbi korok hasonló hangszereinek készítőivel, a húrokat nem állatbélből, hanem hangszerboltból nyeri. Nem tartozik sem a földművesek, sem a kézművesek közé. A szerszámokat ugyan ismeri, de nem használja. Kéglinek nevezett lakóhelye falát nem agyaggal falra festett bika és más állatrajzokkal, hanem rajzszeggel felerősített fényképekkel díszíti. A környezetében talált tárgyak azt bizonyítják, hogy a már a régi egyiptomiaknál ismert szappan időközben feledésbe merült. Ez annál inkább fur-

marhaságot, egyébként tíz deka szalámi, tíz deka sajt, három zsemle az összesen 16 forint, de tetszik tudni, az a kubai rum, a másik író úr is nagyon kedveli, az egész egy százasból kifutja.

És akkor az író rohan haza, s azon nyomban leül az íróasztalához. Ír. Mert tudja, hogy neki írni kell. És az író, aki nem jár kávéházba, mert oda olyan emberek is járnak, akiket ő utál, aki nem jár az Írószövetségbe, mert az író írjon és ne szövetkezzen, az író, aki lóversenyre sem jár, pedig az ma nagyobb divat az írók között, mint a szabad vers, mégis mindenkivel találkozik. Megy az író a maga útján, s íme, ahogy mi bemutatjuk, kedves nézőink, célhoz is ért...

Slágerünk

„Jó ez a nyugalom..."

Vendéglátónk ma este

horgászat

Egymillió kiló hal a horgon!

Nem tévedés: 1966-ban valóban csaknem egymillió kiló hal akadt horogra, pontosan 947 942 kiló. Ezt adja hírül a beküldött fogási naplók összesítése. A néhány évvel ezelőtt, az 1961-es halászati törvény alapján megkezdődött intenzív és tervszerű halasítás és halgazdálkodás eredményei talán még a hozzáfűzött reményeket is felülmúlják, 1962-ben ugyanis még csak 473 403 kg halat fogtak ki a horgászok a vizekből. A különösen gondosan kezelt Balatonból (az emlékezetes nagy halpusztulás ellenére) 100 986 kg halat fogtak ki tavaly a horgászok az 1962-ben fogott 39 228 kg helyett.

Érdemes egyik-másik adatot részletesebben is megvizsgálni. A nemes halak közül természetesen a pontyot kell elsőnek megemlítenünk (az eredmények itt különösen szépen bizonyítják a tervszerű halgazdálkodás jótékony hatását). Az említett időszakban (1962—1966) mintegy kétszeresére nőtt a horoggal kifogott ponty mennyisége vizeinkben. Az intenzíven telepített Balatonon pedig több mint háromszorosára!

A süllőfogás is nőtt (33 055 kg-ról 46 835 kg-ra), a balatoni nagy süllőpusztulás ellenére (itt a fogási eredmények csaknem felére csökkentek).

Válamelyest jobbak a harcsafogási eredmények is, de a pontyhoz viszonyítva elég kicsiny a tavaly kifogott mennyiség (31 900 kg). A harcsák inkább csak a rekordlistán vezetnek.

Erősen megugrott, csáknem négyszeresére nőtt a csuka fogása (1966 = 158 300 kg), ezen belül a soroksári Duna-ágban mintegy ötszörösére, a Dunán pedig kb. hatszorosára! S a tapasztalatok szerint nem igaz, hogy a csuka kizárólag őszi-tavaszi hal, egyre gyakrabban fogják e szép halat a legmelegebb nyári napokon is azok a horgászok, akik megpróbálkoznak vele.

A bálin fogása nem nagyon nőtt, de egyes helyeken erről elsősorban a horgászok tehetnek. A soroksári Duna-ágban például alig javultak az eredmények, pedig itt rendkívüli módon elszaporodtak ezek a nagyszerű ragadozók, s meg is lehet fogni őket, csak ki kell kísérletezni a módját.

Az angolna szépen fejlődik vizeinkben, s fogják is a horgászok (sokan akaratuk ellenére, mert oktalanul még mindig idegenkednek tőle). 1964-ben még csak 827 kg-ot fogtunk új telepítésű halunkból, tavaly pedig már 5000 kg-ot.

Az egyéb halak (főleg keszegek) fogása is nőtt (196 299 kg-ról 384 473 kg-ra). A horgászok kezdik megkedvelni a nem túl látványos, de izgalmas és eredményes keszegezést. Különösen a dunai keszegezők remekeltek tavaly: 113 535 kg-ot fogtak ki (1962 = 34 366 kg).

Mindent összevetve: van hal a vizekben, csak kitartóaknak és ügyeseknek kell lennünk, s meg is fogjuk őket.

Jég után, jég alól

Az utóbbi időkben sok helyütt felszabadult a víz, lement a jég. S a horgászok máris megjelentek a vízparton. A makádi Rókásban tömegesen megindult az első — immár tavaszt jelző — halunk, a bodorka. Szabó Tamás (Nagy-budapesti HE)

bélyeggyűjtés

A Bounty emléke

A tengerentúli vagy az angol gyarmati bélyegek gyűjtői jól ismerik a kis Pitcairn-szigetek bélyegeit, amelyeket 1940 óta bocsátanak ki. A főszigetet: Pitcairn — amelyhez kisebb szigeteket csatoltak — a Csendes-óceán délkeleti részén, Ausztrália és Dél-Amerika között terül el. 1767-ben az arra hajózó angol Philip Carteret kapitány fedezte fel — másodszor, mert korábban már a spanyolok tudtak róla. Története annyira kalandos, hogy Lázadás a Bounty fedélzetén címmel film is készült róla. Ugyanis 1790-ben a Tonga-sziget közelében a Bounty angol hajón a matrózok közt lázadás tört ki. Bligh kapitányt tizennyolc hű emberével egy kis vitorlás csónakba rakták, míg a lázadók Tahitiben kötöttek ki. (Blighnek és társainak negyvenkét napi hányódás után sikerült partra vergődnie.) Tizennégy lázadó azonban, a büntetéstől félve, tizenkét polinéziai asszony-

nyal a Pitcairn-szigetre menekült. Két évtizedig nem tudott róluk senki; csak azután vetődött arra egy hajó. A matrózok egykori vezére: John Adams volt a kis település vezetője és tanítója. Erről a történetről szól a sziget több bélyege. Most az újrafelfedezés második centenáriumára öt bélyegből álló sort adtak ki.

A légipostasorról

A jelenleg forgalomban levő légipostasor két utolsó értéke 10 és 20 forint névértékben március 8-án jelenik meg. A 10 forintos bélyegen Damaszkusz, a 20 forintoson a Halászbástya látható.

9 méteres levél

A világ legnagyobb levelét a török állami múzeumban őrzik. Hossza kilenc méter, szélessége hét méter. A XVII. században egy perzsa sah küldte III. Szolimán szultánnak, nyilván kissé terjengős bőbeszédűségre való tartalommal.

Újdonságok

Argentína: Gyermekjótékonysági bélyegpár. — Ausztria: A bécsi korcsolyázóegylet centenáriumára 3 S bélyeg. — Csehszlovákia: A 6. szakszervezeti kongresszusra 30 h bélyeg. — Dánia: EFTA, 80 öre. — India: A képviselőválasztásokra 15 p bélyeg. — Indonézia: Hajózás napja, négy bélyeg. — Írország: A forgalmi sor új értéke: 5 d. — Mexikó: Meteorológiai világnap, 20 c bélyeg. — Mongólia: Világűrkutatás, nyolcértékű sor. — Spanyolország: A népviseleti sor első értéke: 6 pt. Júniusig minden hónapban egy-egy újabb érték jelenik meg. — Szaúd-Arábia: A 8. arab távközlési kongresszusra 5 bélyeg. — Szovjetunió: Világűrkutatás, bélyegpár. — Törökország: a forgalmi sor új értéke: 10 k.

sakk

A most 23 éves Robert Fischer, az egykori csodagyerek, egymás után nyolcadszor nyerte meg az Egyesült Államok bajnokságát. Attól kezdve, hogy — 14 éves korában — elhódította ezt a címet elődjétől, Reshevskytől, Fischer minden évben megvédte bajnokságát. Ezúttal 9,5 pontot szerzett 11 játszmából, csupán három döntetlent engedélyezett ellenfeleinek. Fischer ma kétségtelenül egyike a világ legjobb sakkozóinak. Szereplését bármely versenyen általános érdeklődés kísérné. Sajnos, újra olyan hírek ter-

f3, Fe6! 14. Vd6:, Fc4: 15. Hc3, Va5! 16. Fg5, He6 17. Fe7, Bfe8 18. Hd5, Fe2 19. Bdc1, Hd4! (Fischer szinte áttekinthetetlen bonyodalmakba bocsátkozik, amelyek során átmenetileg bástyát, állandó jelleggel pedig tisztet áldoz.) 20. Vb4, Vb4: 21. Fb1:, Hf3:†! 22. Kf2, Hd4 23. Hc7, Fh6! 24. Be1? (Sokkal jobb volt 24. Ha8:. Fc1: 25. Hc7†, Fb2: 26. Bb1, Bc8 27. Hd5! stb.) 24. —, Bec8 25. Ha8:

1967 DEC 21

1021

Két kiállítás

CEGLÉD ÜNNEPI ESEMÉNYE

Az ünnep legjelentősebb képzőművészeti eseménye két ceglédi kiállítás. A város művészetkedvelői gazdag, nagyvonalú karácsonyi ajándékot kaptak. Az alábbiakban nem vállalkozhatom mindkét kiállítás részletes értékelésére, célom inkább a figyelem felkeltése és a kedvcsinálás: *ennél szebb ünnepi programot nem ajánlhatok senkinek.* E napokban Ceglédre látogatni bőven megéri a fáradságot.

Picasso Cegléden

Igen, a múzeumban az Intergrafik nemzetközi kiállítás reprezentatív válogatásában egy eredeti *Picasso*-rajz is található, úgy hiszem, először e városban. A nagy francia mester eddig csak albumokból ismert *„Festő és modellje"* című rajza mellett 22 ország művészének grafikái gyönyörködtetik a nézőt. Szinte a világ minden tájáról érkezett üzenet, Mexikótól Indiáig, Kanadától Koreáig, a Szovjetuniótól Ausztráliáig, különböző országokból, de *egy nyelven*, a művészet internacionális nyelvén. Az üzenet érthető: az emberről, *az emberi élet szépségéről, a békéről, a szerelemről* beszélnek e rajzok, és ez az egységes *embercentrizmus* meg is adja a kiállítás rendkívül rokonszenves mondanivalóját. Nem extravagáns kísérletekkel, hanem a humanista, antropomorf szemlélet egy-egy jeles művével találkozhat a látogató. Megcsodálhatja *Amaya Jezus Alvarez* mexikói művész Bertrand Russellt ábrázoló linotípiáját. Elgyönyörködhet a svéd *Hemberg* lírai kettős portréjában vagy az angol *Hermes* szinte mozgó Vízesés-ében. Örömmel tapasztalhatja, hogy e rangos nemzetközi mezőnyben a magyar *Kass János* méltó alkotótársként szerepel.

Tulajdonképpen már e kiállítás is indokolná a lelkes ceglédi lokálpatrióta kissé szarkasztikus sóhaját: íme, végre Európa lettünk. De hát a sors szeszélyes, és néha a jót is két marokkal szórja. Mert e kiállítással egy időben, néhány száz méterrel odébb, a városi művelődési házban

a világ legjobb fotóművészei

adtak randevút egymásnak. *Tóth István*, a város ismert, világhírű fotóművésze ezúttal egyéves szervező munka után elérte, hogy a Ceglédi Fotóklub meghívására a nemzetközi fotoszalonok legjelesebb képviselői küldjék el kollekciójukat. A nagy jelentőségű kiállítás ősbemutatójának joga természetesen a kezdeményező ceglédieké, és csak ezután és az ő szervezésükben jut el a tárlat anyaga Budapestre és Miskolcra. És mintha összebeszéltek volna: mint a grafikai kiállításon, itt is huszonnárom kiállító szerepel, Dél-Afrikától Finnországig, Hongkongtól az Egyesült Államokig. És itt is számos világnagyság: mint a finn *Antero Takala*, akinek az itt is kiállított Medeia című döbbenetesen szuggesztív portréja már szinte az egész világot bejárta. Először szerepel Magyarországon a világhírű *Yousuf Karsh* kanadai fotóművész, aki számos világnagyság lélektanilag is hiteles művészi ábrázolásával gyönyörködteti a nézőt. *Leopold Fischer*, a híres osztrák fotóművész, a fotóművészet új útjainak kutatója és felfedezője. Szolarizációs eljárással készült képein festészeti és grafikai hatások elérésére képes. Legnagyobb érdeme, hogy technikai trükkjei nem a formai bravúrok kedvéért születnek, hanem mindenkor a mondanivalónak alárendeltek. Döbbenetesek a portugál *Cageiró* szociófotói. Még azok is csodálattal szemlélik dr. K. H. Wu hongkongi művész színes képeit, akik a színes fotózást nem szeretik. A színek költészete ez, nem hiába tartják a művészt a színes fényképezés egyik legnagyobbjának. És itt is örömmel kell megállapítani, hogy a jeles nemzetközi társaságban a magyar *Gink Károly, Zinner Erzsébet, Angeló, Németh József* és végül, de nem utolsósorban a kiállítás szervezője és rendezője, a ceglédi *Tóth István*, méltó versenytársak lehetnek.

Újfent csak azt ajánlhatom: kár lenne elszalasztani ezt a ritka lehetőséget. Picassót és ilyen világnagyságokat nem mindennap, sőt nem minden évben lehet látni Cegléden, de még a fővárosban sem. Az Intergrafik december 28-ig, a fotókiállítás január 1-ig tekinthető meg.

Ö. F.

hogy a jugoszláv ejtőernyős leány a Koperben megtartott nemzetközi versenyen élete kockáztatásával mentette meg honfitársnője életét, elkapva őt a levegőben, amikor nem nyílt ki az ejtőernyője. Mindketten szerencsésen földet értek.

dig a mexikói
nyert Simon e

A serl

A titok eg
szerű, fegyel
s az ezt elő... nevelő-munka. Már a korábbi edző, dr. Lakatos József jó szellemet teremtett, s őszszel érkezett utóda, Besenyi István, elődjéhez hasonlóan tevékenykedett.

A labdarúgók és szurkolók részére rendezett szabálymagyarázó előadások — amelyet most is megtartanak — ugyancsak a sportszerű légkör kialakítását szolgálták.

Vácott a Vasutas ellen már 2:0-ra vezetett az érdi csapat, majd a helyiek kiegyenlítettek. A vendégek ekkor idegeskedni kezdtek, de vezetőik nyugalomra intették őket — sikerrel.

Ilyen előzmények után került az Érdi MEDOSZ neve a serlegre. Az 1967. évi megyei labdarúgó-bajnokság legsportszerűbb csapata, a sportszerűségi verseny győztese joggal érdemelte ki 16 részvevő közül a vándordíjat. A siker titka nem titok, az volna jó, ha minden csapat követné őket.

FELVÉTELRE KERESÜNK

3 műszakos munkára, 16 évet betöltött, nyolc általános iskolai végzettségű

női munkaerőket

FONÓ- ÉS ORSÓZÓ ÁTKÉPZŐS TANULÓNAK.

Vidékieknek lakást biztosítunk.

Bővebb felvilágosítást levélben adunk.

PAMUTTEXTILMŰVEK FONÓGYÁRA

Bpest XI., Bocskai u. 90. Munkaügyi osztály

FELÚJÍTJUK! MEGJAVÍTJUK!

Használt értékes bútorait az

ÓCSAI,

bognár- és kádármunkát vállalunk a

GYÓNI

műhelyünkben

Dabasi Járási Javító és Szolgáltató Ktsz

PEST MEGYEI HÍRLAP
a Magyar Szocialista Munkáspárt Pest megyei Bizottsága és a Pest megyei Tanács lapja
Főszerkesztő:
SUHA ANDOR
Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat
Felelős kiadó:
CSOLLANY FERENC
Szerkesztőség: Budapest, VIII., Somogyi Béla u. 6. II. em
Kiadóhivatal: Budapest, VIII., Blaha Lujza tér 3.
Egész nap hívható központi telefon: 343—100, 142—328
Gépíró szoba
10 óráról 18 óráig 140—449
18 órától 21 óráig 140—447
Titkárság: 131—248.
Egyéb számok: 141—462, 141—258
Előállítja: Szikra Lapnyomda, Budapest.
Index: 25 064
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlap irodánál (Bp. V., József nádor tér 1. sz.). Előfizetési díj 1 hónapra 12 forint.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KELET-MAGYARORSZÁG

Picasso
1968 FEB 11

1021

Külföldi kulturális hírek

„ARS MULTIPLICATA" KIÁLLITÁS. A kölni művészeti csarnokban kiállítás nyílt meg, amelyen bemutatják az elmúlt két évtized legérdekesebb grafikai alkotásait, Picassótól és Matissetól Braque-on és Pollockon keresztül egészen az „op art" művészeiig, köztük Vásárhelyiig. Ez az első világra szóló grafikai kiállítás, amelyen 130 európai és amerikai művész 700 művét mutatják be április 15-ig.

Üzemi párbe

Öt h

— Vártuk január elsejét és tartottunk tőle...

— *Miért?*

— Egyrészt: vajon milyen lesz a helyünk az ERDÉRT huszonegy telepe között. Jut-e vajon annyi az igazgatói alapból a munkásoknak, mint tavaly? Milyen lesz a bér és a többi.

— *És most?*

— Jóval kevesebb a kétely. Ugy néz ki, senkinek sem megy rosszabbul a sora, mint eddig. Sőt, v

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Picasso

ÉLET ÉS IRODALOM
1960 JÁN 9

1021

RINT

ELKÉSETT MEGHÍVÓK

Olvasom a *Tükörben Illyés Gyula* kitűnő portréját *Brassai*ról, a nagyszerű, már-már klasszikus francia fotográfusról, Picassó egyik legjobb értőjéről, aki hetven esztendővel ezelőtt született Brassóban. Illyés írásában egy mondat üti meg szememet: Brassai 1919-ben, azaz csaknem ötven esztendeje járt utoljára Budapesten. Magyarnak vallja magát most is: magyarnak és franciának egyszerre. Jó néhány évnek kellett eltelnie addig is, míg világhírű könyve, a *Beszélgetések Picassóval* eljutott, pontosabban: közelesen eljut hozzánk is, haza.

Hirtelen kénytelen vagyok megidézni gondolatban mindazokat, akik 1919-ben, azaz csaknem ötven éve jártak utoljára Budapesten, s magyarságuk, teremtő alkotásaik nekünk is, a hazának szerzett becsületet a világban.

Nemrég került a kezembe az a kitűnő cseh monográfia, melyet *André Kertészről*, a világhírű fényképészről, Ehrenburg és Mondrian, Szergej Eizenstein és Marc Chagall barátjáról írtak. Kertész . 73. évében jár, s 1917-ben az Érdekes Újságnál kezdte pályafutását: „Kertész életének magyar periódusa egyéniségének és tehetségének expozíciója..." — írja Anna Fárova, a cseh műkritikus. Kertész a forradalom után emigrált, s azóta nem járt Magyarországon. Monográfiát is Prágában írtak róla, s nem nálunk.

Tavaly Moszkvában Ivan Mácával, azaz *Mácza János*sal találkozhattam néhányszor. Mácza, Kassák egykori folyóirataink lelkes munkatársa, ma a moszkvai egyetemen művészettörténetet oktat. 1919 óta nem volt Budapesten. Egy-két cikk, tanulmány már figyelmeztet munkásságára. De talán érdemes lenne, ha valamelyik képzőművészettel foglalkozó kiadónk megjelentetné azt az egész világon ritkaságszámba menő könyvét, mely 1932-ben látott napvilágot Moszkvában *A szovjet művészet 15 éve* címmel. Ebben a vaskos kötetben Mácza összegyűjtötte a szovjet művészet első, azóta klasszikusként értékelt korszakának dokumentumait: a futuristák, a proletkultosok, a konstruktivisták, a szuprematisták kiáltványait, tanulmányait. Esetleg oroszul és magyarul is megjelenhetne e kötet. Mácza János az idén lesz 75 éves. Munkásságát itthon is méltatni kellene.

Úgy tetszik, *Fábry Zoltán* már hazatért. Ő is 1919-ben járt utoljára Budapesten, s ötven esztendőnek kellett eltelnie, hogy első könyve megjelenhessen mai hazájának fővárosában, Prágában csehül, s szellemi otthonának centrumában, Budapesten, magyarul.

Hazánk, Európa — mindkét Fábry-kötetnek ez a címe, s ezt jelképnek is érzem az egész nemzedékre nézve. A magyar kultúra nevelte ezeket az egyéniségeket, s tevékenységük hasznosan kapcsolódott más népek szellemiségéhez is. Európa a hazájuk, de azért mi sem feledkezhetünk meg róluk *és társaikról*. Például arról a két *Ferenczy Béni*-könyvről, mely a harmincas években Moszkvában, oroszul jelent meg: az egyik a francia művészettel foglalkozik, a másik Bécset mutatja be. Ezekkel az értékes műtörténeti tanulmányokkal még senki érdemben nem foglalkozott, holott már régen ki kellett volna adni őket. Vagy: az európai avantgarde egyik legismertebb neve *Moholy Nagy Lászlóé*. Jómagam egy cseh monográfiát ismerek róla, szovjet Majakovszkij-tanulmányokban emlegetik a nevét — nálunk azonban mélyen hallgatnak róla. Miért?

Fel kell fedezni értékeinket a nagyvilágban. Önmagunkat becsüljük meg, gazdagítjuk ezzel. Vannak nevek, művek, melyek ötven éve hiányoznak itthonról. Ideje meghívnunk őket: a világban már ismerik őket — legyenek ismertek idehaza is.

(e. fehér)

Földindulás

Megindult a föld Szicíliában. Hogy mennyire vadul és veszélyesen, az a ma még pontatlan adatokból is borzalmasan kivilláglik. Ma már biztos, hogy városok és falvak tűntek el a föld színéről, százak és százak ottvesztek, ki tudja, hány ezren sérültek meg, és százezernél többen váltak hajléktalanná. Megnyílt a Föld méhe, s a kéreg alól a pokol tört fel, az a pokol, amelyről a bibliából tanultunk volt annak idején.

Az első szó hát ne a meditációé legyen. Embertelennek érezném, ha azon nyomban elvi hasznot, „gondolatmenetet", tanulságot akarnék kisajtolni a dologból, a temetetlen holtak fölött. Az első szó a részvété, a természetes és kötelező emberi szolidaritásé, gyászoljunk. S okom erre valamivel talán még több is a szokványosnál. Sok ősöm olasz; innet kerültek Magyarországra, mint vándormuzsikusok; olasz volt az egyetlen dédanyám is, akit még ismertem. Évek óta csavargok Nyugat-Európában, talán a fenti okokból, s valószínűleg még inkább a táj s a közösség hangulata, az érintkezés formák iránti szeretetből itt pihenek meg egy kicsit az ismerkedés, idegen fajsúlyú-anyagú élmények fáradalmai előtt és után. Idén is erre készülök: teljesen természetes, hogy az utazás rituáléja megint a szokásos lesz. S végül: ez az egyetlen nyelv, amelynek túl a harmincon nekiugrottam (holott lett volna sürgősebb pótolnivaló); közöm van

---

DEMÉNY JÁNOS:

Ady

„Petőfi öt év múlva"... „Pótvizsga Petőfiből"... „Hatvany Lajos cifraszűre"... Nagyon figyelemre méltó az Élet és Irodalom 1967. december 20-i, 1968. január 13-i és 20-i cikke: Lukácsy Sándor, Benjámin László és Vargha Balázs eszmefuttatása Petőfi körül. De az életben megmerített szavak igaza mellett, a sok jó gondolat ellenére, mintha vakvágányon futott volna az egész elmélkedés. A vitát megnyugtatóan lezárták. Ne kezdjük elölről. Bennem azonban valami más nyugtalanság szakadt fel, erről szeretnék beszélni.

Messziről kezdem: megszívlelendően szép cikket írt Pándi Pál a Népszabadság 1967. november 22-i számában Ady Endre születésének 90. évfordulója alkalmából. Emlékeztetőnek hadd idézzem tanulmánya összefoglalójának Ady teljes világképét idéző néhány mondatát:

„Ady gigászi erőfeszítéssel egybefonta a forradalmian progresszívet a minden igazi értéket megőrző nemzeti tudattal, a közösségért felhatalmasodó, esztétikummá sűrűsödő felelősséget a személyiség korláttalan lírai megnyilatkozásaival... Egyszerre csúcsa Ady életműve a történelemtudásnak társadalomismeretnek és az esztétikai teljességnek, a gondolati-indulati és a művészi minőségnek Nemcsak az Ady-korabeli Magyarországon. A korabeli világirodalomban is..."

Egy újabb, sőt legújabb — szilveszteri — cikkében azután Pándi Pál felfedi gondolatrendszerét amikor József Attila halálának 30 évfordulóját követően Petőfi 145 születésnapjáról is megemlékezik ebben a *Petőfi — Ady — József Attila* című elvi fejtegetésében erős világnézeti egységbe foglalja a magyar líra e három költő nevével jelzett fő vonulatát. A dogmatikus években e három költő életművét — mint tudjuk — bántóan és károsan szimplifikálták, azóta pedig egyféle hajlam mutatkozik e hármassal szemben bizonyos esztétikai világkép diadalra segítésére, ahol ismét a három költő életműve szenved csorbát. Szavakban nem, de az életben annál inkább mindhármójukat háttérbe szorítják. Egyes lényegbevágó cikkek *eszmei* mondanivalóival a kiadói *gyakorlat* állandó nyomását szegezik szembe. Ez a baj.

Legutóbbi cikkében Pándi arra is igen szemléltetően utal, hogy múltak hibái mennyit ártottak *mindenkinek*. Nemcsak Petőfinek hanem Aranynak is. Nemcsak Adynak, hanem Babitsnak is. És így tovább. A teljes Petőfi-kép

Picasso

1021

ILLYÉS GYULA

Beszélgetés Brassaival

— Igaz, hogy Picasso előbb rajzolt, mint beszélt? S épp ezért csak későn kezdett beszélni, mert mindent, amit megkapni kívánt, ujjával a levegőbe ábrázolta, majd hamarosan papírra vetette? Hogy tízéves korában apja, a főiskolai rajztanár abbahagyta a tanítását, mert már nem volt mire megtanítania a fiát, tizenhat éves korában pedig átadta neki magának a rajzórákat? Ezt olvastam vagy hallottam valahol.

— Húszéves korára pedig, ami akadémiai díj és kitüntetés csak volt, mind elnyerte.

— Tudniillik a száz magyarázathoz, hogy mért lett Picasso a legkíváncsibb formabontó (kutató inkább), fűznék én egy százegyediket. Mert neki már nem volt tovább; nem volt további elérni valója azon a vonalon, a „realizmus"-én. Ő a minden-tudásból fordult vissza az alapokhoz. A semmi kész-tudáshoz! Az üres „készség" elvetéséhez.

— Nem volt gyermekrajzkora. Ezért üzemeltethette ezt a benne maradt teremtő kedvet már érett fejjel, ezt maga is mondta. De beszéljünk erről is szemtől szembe. Teszem le a kagylót, indulok hozzád. Azt mondtad, ott laksz a Rotonde mellett?

— A hajdani csatatéren. Nyolc, rue de la Grande Chaumière.

— Csak nem az Atelier-Modigliani?

— Pontosan. Az a műterem, amely kezdetben Gauguiné volt. Átjössz az udvaron, a hátsó falépcsőn föl az első emeletre, balra az első ajtó.

— Fél óra múlva ott leszek.

— Mennék inkább én hozzád. Hogy a könyved után az új képeidet, szobraidat is lássam. A fényképeidet.

— Abból most nemigen van új, fényképből. Vágj neki a boulevard Montparnasse-nak, aztán a rue Faubourg-Saint-Jacques. Várlak lent a kapunál. Megyek eléd! Mielőtt a lakásba feljössz, elviszlek a műterembe. Itt van az is öt percre.

*

— Látod, tíz méterről megismertelek! Mikor láttuk utoljára egymást?

— Húsz éve. Huszonegy. Cs.-vel jártunk itt. De mért beszélünk még most is franciául? Telefonon még hagyján. De egymás jelenlétében. Gondolom, beszélsz még magyarul?

— Mihelyt merek.

— Nem mersz?

— Tiszteletből! A magyar nekem a földközeli, a burjánzó, a nem grammatikából táplálkozó nyelv. Amit franciául Colette ír, Giono, Delteil! Ezért is ezek a kedvenceim. Magyarul már ezt nem beszélem, a talaj híján. Innen a röstellkedés.

— A könyvedet egyenest franciául írtad?

— Párizsi talajon!

— Picasso mit szólt hozzá?

— A lakásban majd megmutatom. Ahány fordítás eddig megjelent, mindbe írt és rajzolt valamit, baráti kézfogásul.

— Hány nyelvre fordították le eddig?

— Kilencre.

— Egyszóval a magyar lesz a kerek tizedik.

— Hogyha nem a szlovák, a pozsonyi.

— Mikor láttad Picassót utoljára?

— Épp ma tíz napja. Dolgozik, igen szívósan. De az operációja óta csak rajzol.

— Mert az könnyebb?

— Neki a nehezebb. Húsz év óta csak abban akarja kivágni a rezet. Nem győzöm csodálni. És nem győzném faggatni, kommentálni. Harmincöt éve ismerem, de . . .

— Régebbről ismered. Már huszonnégyben le-lejött egy kávéra a szomszéd asztalunkhoz. Meghallgatta a süket-néma Tihanyi esztétikai fejtegetését.

— Közelebbről ismerem harmincöt éve. A művész ráadásaként az embert is.

— Ahogy a könyvedben mindkettőt oly sikerrel: oly közvetlenül bemutatod. Én viszont téged szeretnélek bemutatni az előszóban. Engem kértek meg rá.

— Megtisztelsz vele.

— Megszégyenítlek. Amiért be kell, hogy mutassalak, épp a magyaroknak.

— Ezt nem értem.

— Itt állsz világhírbe fürösztve. És épp otthon kell képet adnom rólad. A lexikonokban az életrajzod első mondata: magyar, született Magyarországon.

— Az vagyok. Brassóban születtem. Az 1899. év 9. havának 9. napján. Négyszeresen a 9-es számmal megjelölve.

— Ha kabalának nézed, nem rossz jel. Mikor jártál utoljára Pesten?

— 1919-ben. A Képzőművészeti Főiskola növendéke voltam. Párizsba egy kis berlini kitérővel, 1923-ban érkeztem. Egyenest Tihanyi Rotonde-beli asztalához. Emlékezhetsz.

— Halász Gyulának ismertünk meg. Festőnek. Hogy lettél Brassai?

— A családi nevemet, a Halászt akartam halhatatlanítani; a festményeimmel, tisztán. A Brassai név a kenyérkeresethez kellett, a fényképek szignálásához. A kettőt kezdetben kényesen elválasztottam.

— S a múzsa megbosszult. Végül nemcsak a képeid és szobraid kaptak helyet Brassai név alatt a korszak művészi, illetve szellemi történetében, hanem még lám, az írásaid, a könyveid is. Módom van közölni veled az okát. Minden tevékenységedet voltaképpen ugyanaz a szemlélet irányítja. Az az erő működteti, amely először a fotografáló lencséden át avatkozott bele a világ dolgaiba.

— Ez csak egyszerű.

— Egyáltalán nem egyszerű, amíg nincs együtt a sokféle — a sok eredetű — eredmény. Mindenütt ugyanazt kivívni, ehhez ugyancsak konoknak kell lenni. Szívósnak.

— Konok, én? Játszva csináltam.

— A játszó gyerekek konokságával.

— Szórakoztatott.

— Az is hozzátartozik, hogy az ember valaminek a megszállottja legyen. Mindig mindenütt résen lenni, lesen állni, hogy minden jó zsákmányt könnyedén megszerezzünk, ez felőről, ha nem lélekből folyik, nem egy jó alapadottságból. Henry Miller festette rólad a legjobb jellemképet.

— Igen?

— Otthon majd szószerint kimásolom. Hogy éjt-nap mekkorákat csavarogtatok azokban a boldog montparnasse-i sovány-tehén esztendőkben. „Brassaiba a város legváratlanabb helyén ütközött az ember. Arcán folyton ugyanaz a mosoly, szemében ugyanaz a vallató pillantás, ajkán folyton ugyanaz a készség a szóra, hogy az éppen akkor elkapott élményét azon frissiben átadja. Mintha folyton valamiféle őrségen lett volna, szüntelenül szimatolt, kutatott, fürkészte a távolt amögött is, akivel beszélt. Számára minden dolognak, de mindnek volt jelentősége. Soha nem bírált, ítéletet soha nem mondott a dolgokról vagy eseményekről. Egyszerűen csak számot adott arról, amit látott és hallott". Így van. Kivéve az utolsó mondatot, hogy sem bírálat, sem ítélet. A tárgyilagos beszámoló a legmeggyőzőbb bírálat.

— S ítélet is?

— Föllebbezhetetlen. De adom vissza a Baktérítő szerzőjének a szót. Jobb róla a véleményem, mint hajdanán . . .

„Született fényképész! — mondhatnánk Brassaira. De hisz írónak és festőnek is az volt, jóval azelőtt, hogy a fényképezés eszébe ötlött".

— *Harmincéves koromig azt se tudtam, mi a fényképezőgép.*

— S akkor mért jutott eszedbe?

— Mert nem fértek már el bennem a képek; annyit szedtem magamba, főleg az éjszakai csatangolásaim

Bevezető a magyar származású világhíres művész, Brassai, Beszélgetések Picassóval c. könyvének a Corvinánál hamarosan megjelenő magyar kiadásához.

személyzete kitűzte a szovjet zászlót. Hogy az ilyen utaknak a tudományos és a technikai jelentőségen túlmenően milyen óriási hadászati jelentősége van — azt nem kell külön hangsúlyozni. Elég idézni abból a parancsból, amelyet egy — a sarkvidéken gyakorlatozó — szovjet atom-tengeralattjáró hiánytalanul végrehajtott: »Hajónknak el kell haladnia a sarki jég alatt, el kell jutnia az Északi-sarkhoz. Harcálláspontot foglalunk, lehetetlenné téve, hogy az »ellenség« tengeralattjárói innen mérjenek partjainkra rakétacsapást. Tehát: fel kell fedezni és meg kell semmisíteni az »ellenség« atomtengeralattjáróit, amelyek partjaink felé tartanak... Több napos út és cirkálás vár ránk az Északi-sark körzetében...«

A szovjet katonai szemleírók megírják: ahhoz, hogy az ilyen északi-sarki utak mindennaposakká váltak, elengedhetetlen volt a pontos helyzetmeghatározás a sarki jégpáncél alatt. Az említett gyakorlaton több napos jég alatti út után az eltérés az előre megjelölt ponttól nem volt több néhány kábelhossznál (tengerhajózási hosszmérték: 1 kábelhossz = 135,29 méter).

Más szovjet atomtengeralattjárók később még fantasztikusabb csoportos föld körüli utat tettek meg: 40 000 kilométert úgy, hogy közben egyszer sem jöttek fel a vízfelszínre. Útjuk során megkerülték Dél-Amerikát, áthaladtak a Drake-átjárón és a déli sarkvidék jéghegyei közt...

ÉRDEKES részletek egész sorát tartalmazzák a legutóbb nyilvánosságra hozott leírások a szovjet atomtengeralattjárókról. Méreteiket tekintve, nagyobbak »hagyományos« elődeiknél. »Olyan sok bonyolult gépezet, fegyver és műszer van egy ilyen tengeralattjárón, hogy tekintet nélkül az automatizálás magas fokára, a létszám eléri a százat, vagy még ennél is nagyobb« — írja Scsedrin altengernagy.

A szovjet atomtengeralattjárókat nemcsak az különbözteti meg elődeiktől, hogy szinte korlátlan ideig tartózkodhatnak a vízszint alatt, hogy gyorsaságuk (egy szovjet cikk »kolosszális sebességről« ír), mozgékonyságuk, harci lehetőségeik többszörösen felülmúlják amazokét. A leírások beszámolnak róla, hogy a legénység helyzete is megváltozott.

Az atom-tengeralattjáron, energiagazdagsága következtében, szinte »földi« életkörülményeket lehet teremteni, aminek óriási jelentősége van olyankor, amikor az heteket, sőt hónapokat tölt el távol a támaszponttól, s a legénység igen nagy pszichológiai megterhelésnek van kitéve. Minden ragyogó fényben úszik, kondicionált levegő árad a kajütökbe, a jégszekrényben friss marad az élelmiszer és a tusoló mindig működik. A hagyományos tengeralattjáróktól eltérően, itt nem foglal el helyet a nagy mennyiségű Diesel-üzemanyag, ezért a kajütök tágasak — a polírozott falakat tükrök borítják —, a közös helyiségekben rádiók, lemezjátszók állnak.

Szurikov mérnökezredes érzékletes képet fest Rakéták a harcban című, a közelmúltban megjelent könyvében az atomtengeralattjáró gyakorlat legfelelősségteljesebb mozzanatáról, a ballisztikus rakéták víz alatt történő kilövéséről:

»Az indítóállásba érkezett rakétahordozó tengeralattjáró a víz alatt a mélységi stabilizátor segítségével mozdulatlan helyzetet vesz föl. Egyidejűleg megtörténik a célhoz viszonyított helyzetének a megállapítása, a rakéta irányzósíkjának a figyelembevételével. Az indítás pillanatáig a rakétahordozó tengeralattjáró koordinátáit folyamatosan betáplálják a rakéta autonóm irányítórendszerébe. A rakéta indítása előtt rögzítik, majd bepörgetik a giroszkópokat. Az indítógomb megnyomásakor a nagy nyomású levegő óriási sebességgel kitolja a rakétát az indítócsőből, az áthalad a vízrétegen, majd jó néhány méterre függőlegesen a vízfelszín fölé emelkedik. Ebben a pillanatban automatikusan beindul a sugárhajtómű első lépcsője.

Az indítás pillanatában működni kezd az autonóm irányítórendszer, amely a ballisztikus rakétát a meghatározott röppályán tartja. Az első rakéta indítása után hasonlóan indítják a többit is. A megsemmisítendő objektumok jellegétől függően e rakéták töltetei robbanthatók a levegőben vagy a földön. A célokkénti rakétafelhasználást az irányítórendszer pontosságának, a töltetek hatóerejének és az objektumok területének figyelembevételével határozzák meg. A rakéták indítása után a rakétahordozó tengeralattjáró, hogy elkerülje a felfedést, maximális sebességgel elhagyja az indítási körzetet.«

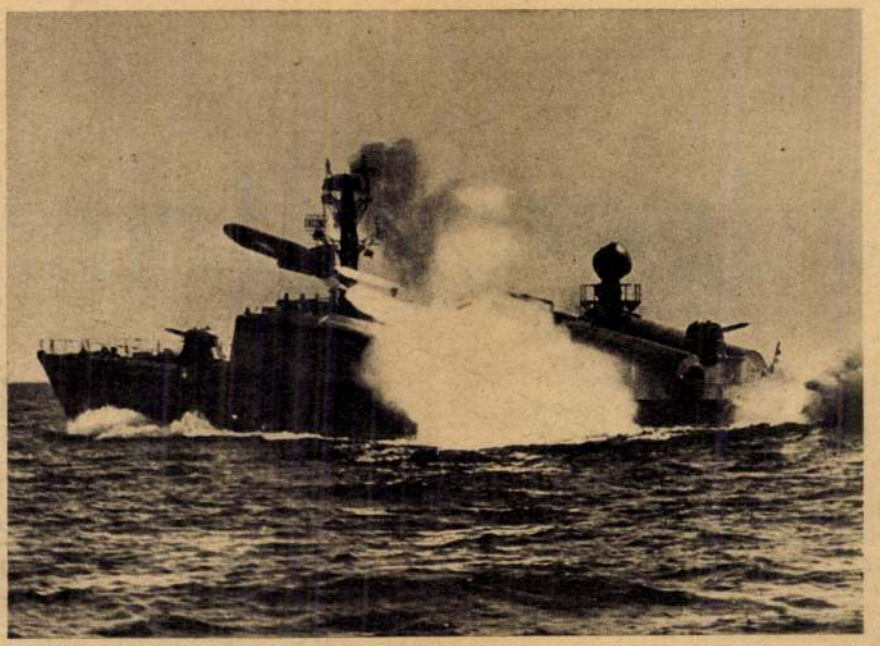

Kilövés a rakétanaszád fedélzetéről

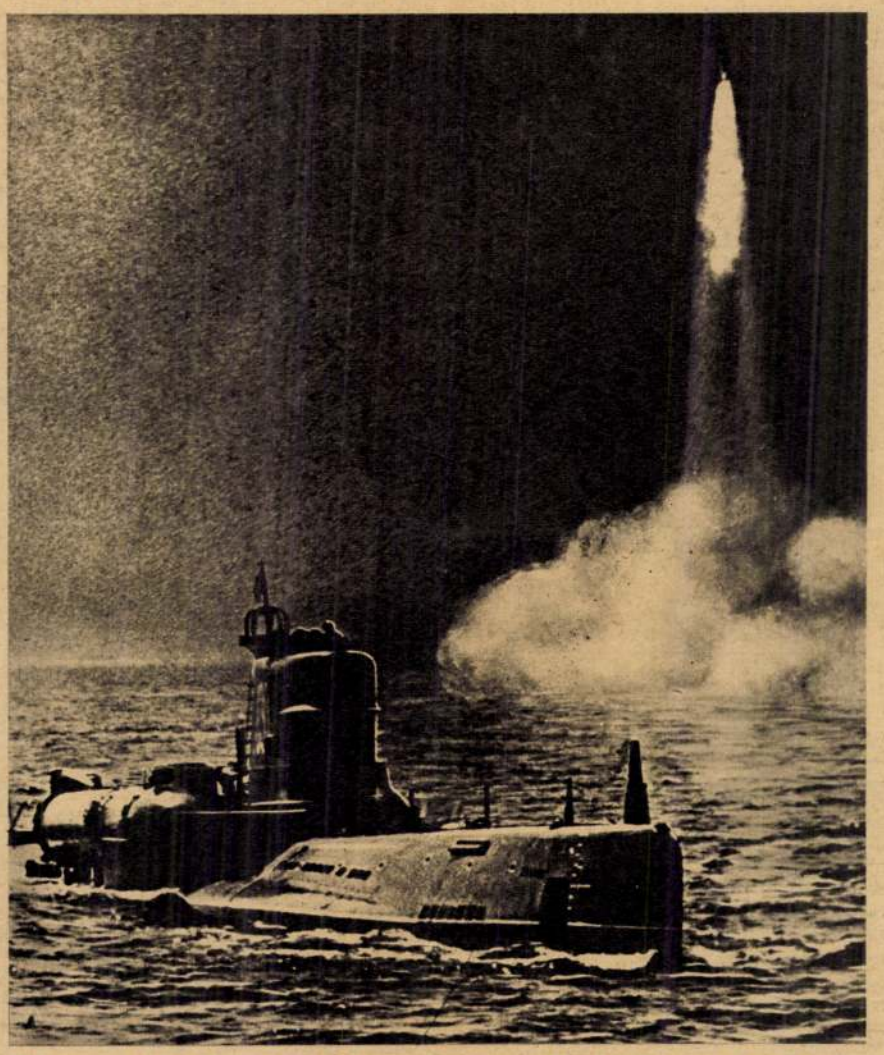

Pillanatkép a nyílt óceánról: a szovjet tengeralattjáró a felszínre emelkedik, tőle nem messze egy másik tengeralattjáró kilőtt rakétája tör a magasba

NÉHÁNY ÉVVEL ezelőtt nyugaton és a Szovjetunióban is olyan vélemények hangzottak el, hogy a felszíni flottát nem célszerű tovább fejleszteni. A gyakorlat rácáfolt ezekre a nézetekre: a felszíni flotta megtartotta jelentőségét. A rakétahordozó cirkálók, torpedórombolók, naszádok, különleges tengeralattjáró elleni rakétával (torpedó-rakétával) fölszerelt tengeralattjáró elhárító hajók — mint a szovjet nyilatkozatok hangsúlyozzák — műszaki és taktikai mutatóikat tekintve a legjobbak közé tartoznak.

Ezeket a hajókat több száz kilométeres hatósugarú korszerű rakétafegyverekkel, hatásos légvédelmi rakétákkal látták el. Modern elektronikus eszközeik segítségével hatékonyan kutatják fel az ellenséges tengeri célokat. (Emlékezetes eset a közelmúltból: amikor az Eilat izraeli torpedóromboló megsértette az EAK parti vizeit, a szovjet gyártmányú EAK gyorsnaszád önirányítású rakétát lőtt ki, amely automatikusan követte a kitérni próbáló Eilatot és elsüllyesztette. Utóbb nyugati katonai szakértők megállapították: a NATO-országoknak nincs hasonló hatásfokú fegyverük...) A szovjet haditengerészeti flottának saját légiereje és újabban olyan tengerészgyalogsága is van, amelyet kétéltű, páncélos szállító járművekkel, harckocsikkal szereltek fel. Katonái, akiket tengerész, gyalogsági és felderítő kiképzésben részesítettek, 1967-ben vonultak fel első ízben a Vörös téri díszszemlén...

Ma már az óceánokon mindenütt látható a szovjet hadiflotta vörös csillagos, sarló-kalapácsos fehér-kék-fehér lobogója. A szovjet hajók jelen vannak, kiképzést folytatnak nemcsak a Fekete-tengeren, ahol nélkülük talán sok minden másképp alakult volna, hanem más olyan körzetekben is, amelyek azelőtt az amerikai és az angol flotta hagyományos »gyakorló tengerei« voltak: az Atlanti-óceánon is, a Csendes-óceán távoli vizein is. Ezek a hadihajók ma a nemzetközi erőviszonyok el nem hanyagolható, állandóan ható és növekvő jelentőségű tényezői.

VAJDA PÉTER

Kép egy páratlan utazásról. A »Lenini Komszomol« szovjet atomtengeralattjáró az Északi-sark közvetlen közelében a felszínre emelkedett

JAN 29

alatt. Ki kellett adnom őket, más — közvetlenebb — formában is, mint amit az ecset nyújtott.

— S aztán rájöttél, hogy azzal is lehet valódi művészetet csinálni?

— A művészet dolga nem a valódiság; hanem a valódiság kifejezése. Mivel az ábrázolnivaló teljességgel utánozhatatlan, a föladat csak az, hogy lényegét, a mondandóját le tudjuk fordítani, valami közös nyelvre. De épp az késztet bennünket valamiféle újrateremtésre, az, hogy az ábrázolandó lényegéhez mindenképpen hűségesek maradjunk, hogy azt el ne áruljuk (ahogy a fordítás sok az irodalomban mívelik.) Ez az ádáz hajsza, hogy megleljük a hasonlóságot (bármit beszélnek is ma róla), messzibb visz a képzelet és a lelemény „szabad" területeinél. Ez vezeti a művészt a kifejezés újabb és újabb forrásaihoz. A források magukban mindig pezsdítők, lelkesítők. De hogyan szabjunk irányt és utat nekik: ez a nagy gond. Birtokolni, hasznosítani, formába kell fogni őket. Nem tudtam se gyorsírásba, se fölvevő masinába kapni őket. A folyó világot szilárd partok közé kellett terelnem. Az elfolyó életet mozdíthatatlan formában akartam ábrázolni. Akkor is, amikor fényképeztem, akkor is, amikor ismét írni kezdtem.

*

— Én különösképpen el voltam ragadtatva attól a fényképsorozatodtól, melyben a párizsi külvárosi srácok házfalra kapart reliefjeinek művészetét mutattad be. Födözted föl. Ezekben a szívszorító ábrákban én az európai népművészet kései — elhaló — hullámcsapását fürkésztem. Megértettem a hökkenetet is, a lelkesedést, melyet a modern esztétika követői között keltettek. A műkereskedések kirakatai tündöklő világításban és már ki sem írható áron kínálják az óceániai szobrokat, az afrikai fétiseket. S egyszerre valaki ezek sajátos szépségével vetekedő műveket hoz be azokról a kormos bérkaszárnya-sarkokról, végehosszatlan kőpalánkokról, melyeken a járókelők szeme eladdig legfeljebb csak a Défense d'uriner-féle föliratokat futotta végig. Mivel magyarázod, hogy éppen Párizsban lett ilyen fura virágzása ezeknek a graffitóknak, ezeknek a barlangrajzokra emlékeztető fali ákombákomoknak és firkálmányoknak?

— Mert itt volt kellő minőségű és mennyiségű anyag. A régi párizsi házak hatalmas mészkő kockákból épültek. Abban valóban gyerekjáték szobrászkodni. A párizsi utca-gyerekek kifejező szerszáma nem a plajbász meg a kréta volt, hanem a szeg, a vasdarab. Rengeteg remeket skicceltek az idő keze alá. Mert aztán az is segített nekik, esővel, széllel.

— Meg a te válogató tekinteteddel. Voltaképpen az alá dolgoztak.

— Minden művészi alkotás először is válogatás. Kiszemelés. A lényeges kiemelése a tengernyi lényegtelenből.

— Ez tán a hitele ennek a Picasso-könyvednek is. Mennyit írtak a nagy katalánról. Hány pazar fényű kirakatba helyezték a személyét is, nemcsak a műveit! A vakító ragyogástól — ragyogtatástól —, hovatovább maga is afféle bálvány lett. Vakító, akit csak imádni vagy átkozni lehetett. Embermivoltáról is legendák kerengtek. Te ember-közelből tudtál beszélni róla! Segíts megtalálni a nyitját, hogy annyi rengeteg Picasso-könyv között miért épp a tiednek lett ilyen sikere.

— Fényképezni embert csak ember-közelből lehet. Azt hiszem, leírni is.

— Alig van fárasztóbb azoknál az esztétikai fejtegetéseknél, melyek csak az immanencia vagy a transcendencia valamiféle új rendszerébe ágyazva vélik megértethetni velem, hogy egy csendéleten a korsók miért nem követik a nehézkedés fizikai törvényét. Vagy hogy a napot mért festi valaki őszirózsának. Vagy az őszirózsát lángoló bolygónak.

— Pedig ilyesmiről a festőknek is eleget beszélnek.

— Kétlem, hogy attól jobb festők lesznek. Az a sanda gyanúm, hogy ti festők, szobrászok az ujjatokkal gondolkodtok s nem az agyatokkal.

— Köszönöm.

— Alkotás közben, persze. Van mivel rögtön ellenőrizni a gondolatot, hogy életképes-e. Mindig irigyeltelek benneteket. Könyvedben is ilyesmit csinálsz. Láthatóvá teszed, ahogy Picasso egyszerre csak fülön fog egy eszmét s azon melegében papírra vagy agyagba rögzíti. Láthatóvá teszi; tapinthatóvá.

— Pedig, mondhatom, mindig „kapásból" teremt.

— Ez épp az ördöngössége. Ennek a leleplezésére voltam mindig kíváncsi. In statu nascendi látni a varázslatot.

— Picasso nem „varázsol", leleplez.

— Egy korszak ízlését változtatta meg. Új esztétikát teremtett, új transcendenciával, immanenciával. Ahogy mondani szokás, világot döntött romba, világot rakott újjá, a szépről való képzeletünkben. Olvastam még olyat is róla, hogy jupiteri munkát végzett. Könyvedben az tetszik, hogy a Mesternek ezt a legendás, ezóterikus tevékenységet valóban kézközelből mutatod meg. A töprengő, a próbálgató és végül mégis csak teremtő ujjai mozgásán.

— Ez volt megint csak a legegyszerűbb.

— S a legnehezebb.

— Ha egyszer bejárásos lehettem a műhelyébe. Mi az érdem ebben?

— Hogy bennünket is, minden díszbeöltözés, meg feszes bemutatkozás nélkül azon egyenest bevezettél ebbe a műterembe, ahol mégis csak Európa ege csinálódott. Hogy közvetlen barátainknak érezzük a barátaidat. Akik pedig megválogatták a vendégeiket. Nem rang, hanem értelem szerint.

*

— Melyek a legkedvesebb könyveid?

— Az Éjszakai Párizs, ez még 1933-ban jelent meg. Paul Morand írta a szövegét. Aztán a Harminc Rajz, melyeket Jacques Prévert verseihez készítettem. És persze a saját verseskötetem, a Mária története, amelyet viszont Henry Miller látott el prózai magyarázattal. De — válogass magad köztük, ez az egész sor az én munkám.

— Most mire készülsz?

— Millerről szeretnék egy ugyanolyan könyvet írni, mint Picassóról. Vagyis nemcsak róla, hanem arról a korról, amikor nekilátunk meghódítani a jövendőt.

— Mikor jössz el hozzánk?

— Brassóba erősen vágyakozom, de ugyanakkor azt érzem, hogy ráérek. Nézd, itt van az apám legújabb könyve, épp most jelent meg Bukarestben, magyarul persze. Emlékiratait tartalmazza. A címe: A századik év küszöbén. Apám még két szemével látta Görgeyt, Klapkát, és itt Párizsban Munkácsyt. Ismerte Jókait, vitatkozott Gárdonyival, Mikszáth-tal. Én még csak a hetvenet közelítgetem. Okvetlenül haza látogatok. De még rengetegre futja az idő.

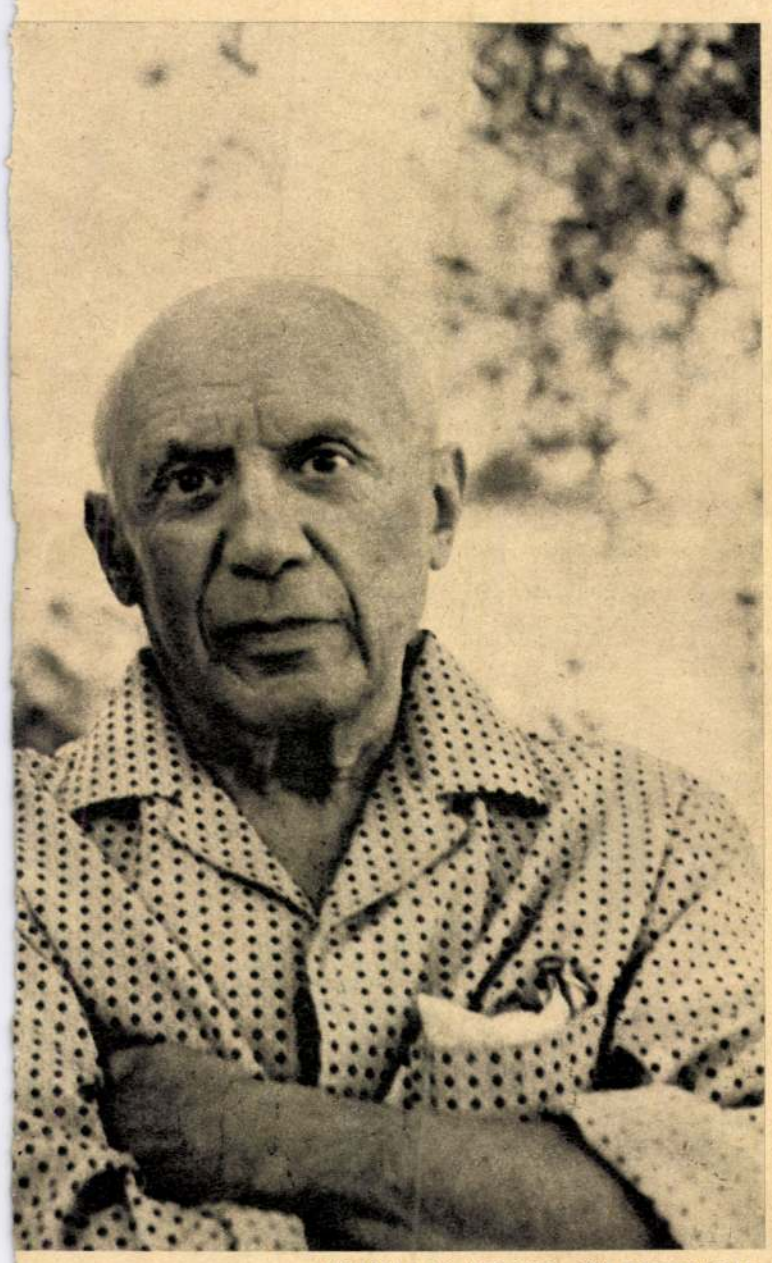

BRASSAI ÉS PICASSO 1967 JÚNIUSÁBAN

EGY BRASSAI-FÉLE GRAFFITO

Rapszódia a jégen

Västerasban január 23 és 28 között rendezik az idei műkorcsolya Európa-bajnokságot. A versenyen indul: Almássy Zsuzsa, Horváth Zoltán, a Mató—Csanádi és a Berecz—Sugár kettős

A MŰKORCSOLYÁZÁS a korán-kelő emberek sportja. Már reggel hat órakor megkezdődik az edzés a Kisstadion jegén. Horváth Zoltán is ilyenkor gyakorolja azokat a figurákat, amelyeket az idei Európa-bajnokságon mutat majd be.

Bátor versenyző, szabadon választott gyakorlatát nehéz elemekből állította össze, benne van a három fordulat a levegőben, vagyis a tripla Salchow. Ezt az ugrást csak négyen-öten tudják Európában, versenyen azonban ritkán vállalkoznak rá, mert kockázatos. Horváth az első magyar műkorcsolyázó, aki megtanulta a tripla Salchow-ot. Négy héttel ezelőtt sikerült tökéletesen először a tizenhét éves versenyzőnek a három nehéz fordulat a levegőben. Kezdetben csak zene nélkül, azután már azzal is. Két évvel ezelőtt, amikor csak a két fordulattal kísérletezett, szerencsétlenül esett.

Most indul majd először Európa-bajnokságon. Példaképe a csehszlovák Divin és a francia Péra. Mozdulataikat korábban filmről és a televízió képernyőjéről gyakran figyelte. Hatesztendős kora óta jár rendszeresen a jégre. Kezdetben a szülei Szilvia lányukat vitték a jégre reggelenként korcsolyázni. A kis Zoli ezalatt otthon maradt a nagyanyjával és rosszalkodott.

— *Nem bírok ezzel a gyerekkel* — mondta a szülőknek a nagyanya. — *Vigyétek ki Zolit is. Mindegy, hogy egy vagy két gyereket korcsolyáztattok.*

Szilvia abbahagyta, öccséből viszont jó versenyző lett. Edzője, dr. Nagy László így vélekedik róla:

— *Tanítványom olyan ütemben fejlődik, ahogy korábban elképzeltem és reméltem. Gyakorlata tartalmas, most már csak a kivitelezést kell csiszolgatni. Nemzetközi versenytapasztalata azonban még nincs. Kérdéses tehát, hogy ugyanazt meg tudja-e csinálni Svédországban az Európa-bajnokságon, mint amit itthon az edzéseken. Van önbizalma, ez sokat számíthat.*

A fiatal korcsolyázó, arra a kérdésre, hogy a nagy versenyen is megpróbálja-e a tripla Salchow-ot, ezt válaszolja:

— *Feltétlenül. Sok neves versenyző indul majd Västerasban, így például az osztrák Danzer és Schwartz, a csehszlovák Nepala, a francia Péra. Ők sokkal jobbak, mint én, ezért nekem valami bravúr kell ahhoz, hogy jól szerepeljek. Arra nem gondolhatok, hogy őket megelőzzem, már a 10. hely körüli eredmény is siker lenne.*

Almássy Zsuzsa a legutolsó hazai edzéseken már nem vesz részt. Ő előbb elutazott, Davosban gyakorol, mert előkészületeit külföldi mester irányítja.

Idejét a könyv és a korcsolya között osztja meg. Iskolatáskáját magával vitte Davosba is. A tizenhét esztendős, szorgalmas diáklány jelenleg a legeredményesebb magyar műkorcsolyázó. Különösen tavaly fejlődött sokat. (1966-ban az Európa-bajnokságon 6. hely, 1967-ben 3. hely.) Almássy, mielőtt Davosba utazott, így beszélt az idei esélyeiről:

Horváth Zoltán

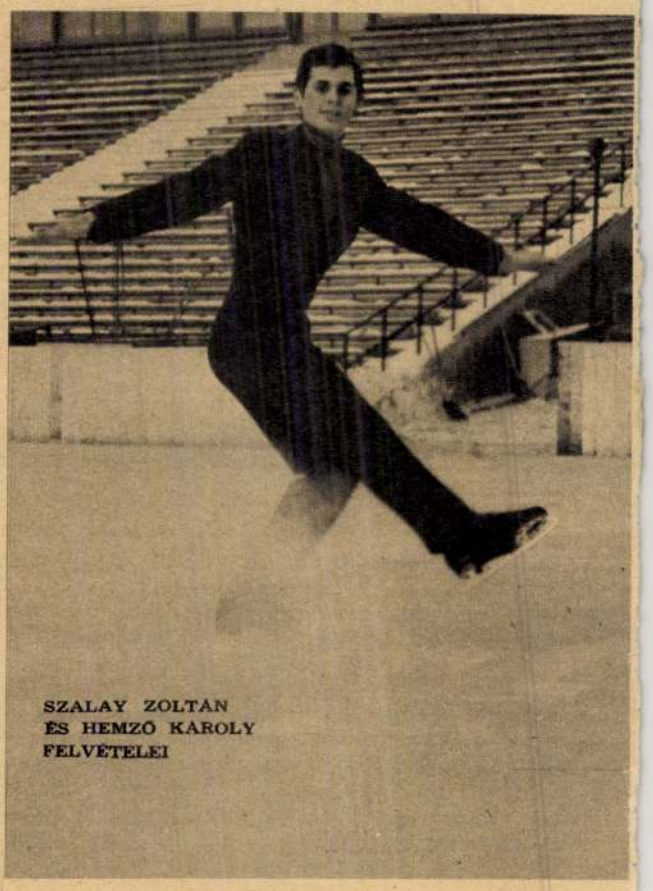

SZALAY ZOLTÁN ÉS HEMZŐ KÁROLY FELVÉTELEI

PICASSO: FIATAL LÁNY A TÜKÖR ELŐTT (1932)
A Piccadilly Street-i Galleries-ben

Képzőművészet

Picasso Pesten

Tárlat-diplomácia

65 országból 65 országba

A Tíz évszázad sikere

Idén mintegy 60 országban rendeznek kiállításokat hazánk kulturális és művészeti kincseiből, körülbelül ugyanennyi országból küldik Magyarországra egy-egy kiállítás anyagát. (A tárlat-diplomácia „minisztériumának", a Kulturális Kapcsolatok Intézetének terveiben egyébként összesen 200 európai, ázsiai, afrikai, észak- és dél-amerikai bemutató indítása, illetve fogadása szerepel.)

Több évtized, sőt évszázad hagyományos értékeiből kiválogatott és a mai életet ábrázoló reprezentatív összeállítások mellett arról is gondoskodnak, hogy a modern művészeti irányzatok képviselőinek legújabb munkáit is — szobrokat, festményeket, grafikákat — kölcsönösen megismertessék.

A magyar képzőművészek az idén is részt vesznek a különböző nemzetközi kiállításokon. Beneveztek a fiatal művészek párizsi tárlatára, ott lesznek a Sao Paulo-i képzőművészeti „karneválon"; nem maradnak el az idei berlini Intergraphicról, s az ugyancsak Berinben és Antwerpenben megrendezésre kerülő szabadtéri szoborkiállításról sem. Grafikusainkat várják Ljubljanában, kerámikusainkat az olaszországi, faenzai találkozón.

Magyarország művészetét és irodalmát.

Jelentős eseménynek ígérkezik a bécsi Derkovits-kiállítás. (A szocialista képzőművészet kiemelkedő alakja 1923-tól 1926-ig Bécsben élt, s ez alatt néhány alkalommal kiállította alkotásait.)

A bécsi Collegium Hungaricumban idén is folytatják az elmúlt években már nagy sikert aratott kiállítás-sorozatokat. 1967 első művész-hármasa: Kondor Béla festő és grafikus, Wilt Tibor szobrász és Gádor István kerámikus. Április 1-én ugyancsak Bécsben reprezentatív Budapest-kiállítás nyílik meg, amely fővárosunk múltját, jelenét, jövőjét és művészetének jellegzetes vonásait tárja majd látogatói elé. (Budapest-kiállításunkat később Helsinkiben is bemutatják.)

Belgrádban, Eszéken, Ljubljanában mai magyar képzőművészek mutatkoznak be; Zentán a vásárhelyi iskola legszebb képei kerülnek a közönség elé. Az NDK-ban a drezdai képtár Munkácsy-tárlatot rendez.

Angliában a Tíz évszázad magyar művészete című, tavaly Párizsban nagy sikert aratott kiállítást ismétlik meg, ezúttal több részre bontva a gazdag anyagot: a londoni Cromwell Road-i Victoria and Albert Museumban (ahol Koszigin miniszterelnök nemrégiben az angol—szovjet történelmi kiállítást nyitotta meg) a honfoglalást és a középkort reprezentáló műkincsek, a Piccadilly Street-i Royal Institut Galleries-ben pedig a huszadik század magyar mesterei szerepelnek.

A római Magyar Akadémián több képzőművészünk mutatja be az idén is munkáit. Alkotásaik eljutnak Mongóliába, a Vietnami Demokratikus Köztársaságba, Kubába, a Koreai Népi Demokratikus Köztársaságba is. Ugyancsak számos szobor, festmény és grafika indul útnak 1967-ben — a többi között — Belgiumba, Svédországba, Hollandiába, Irakba, Japánba, Kuwaitba, Iránba, Indiába, Norvégiába, Svájcba, Törökországba.

Iparművészeti tárgyakat kértek a dél-amerikai államok és Ausztria; népművészeti kollekciót Franciaország. A világhírű magyar zenepedagógia módszereit fotókkal illusztrált mini-kiállítás ismerteti Norvégiában, Dániában és Franciaországban.

Külföldiek magyarországi kiállításainak sorozatát a Műcsarnokban nemrég megnyílt Stockholm város történetét bemutató tárlat vezette be. Az év folyamán számos képzőművészeti kiállításban gyönyörködhetnek a budapestiek: egyebek között Ilja Ehrenburg barátjának, a kitűnő örmény festőnek, M. Sz. Szarjánnak munkáit már láthattuk.

A Szovjetunió történelmi eredményeit reprezentatív tudományos és technikai kiállítás mutatja be a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója alkalmából. (Ezen a kiállításon más érdekességek mellett az űrhajózás számos eredeti műszerét is bemutatják.)

Szegedre a szabadkai, Pécsre az eszéki művészek látogatnak el, Szolnok vendégei pedig a talliniak lesznek a nemzetközi képzőművészeti cseremegállapodás keretében. A magyar közönség láthatja majd — a többi között — a görög, norvég, holland, egyiptomi, belga, svéd, török képzőművészek munkáit. Szeptemberben modern grafikai tárlatot rendeznek, és a Műcsarnok is ősszel fogadja az angol Henry Moore szoborgyűjteményét.

S végül, de nem utolsósorban: április 8-án a Műcsarnokban Picasso-kiállítás nyílik.

A XX. század egyik legnagyobb képzőművészének 150 grafikai alkotása kerül a magyar közönség elé, a 85 esztendős mester különböző korszakainak alkotásaiból. (Egyébként valamennyi mű a híres gyűjtő, Kahnweiler kollekciójának értékes darabja.)

A másfélszáz alkotás között a hazai műértők láthatják majd a harmincas évek kimagasló rézkarcait, több Minotaurusz rajzot. Az 1940—45 között készített litográfiákból a nagyszerű Kentaurt, s társát, az ugyancsak jól ismert Zenélő faunt. Az 1945—1957-ig terjedő időszakból Picasso Lucas Cranach Vénuszát kísérő rajzát, két Balzac-portré illusztrációt és a művész otthonát, a vallauris-i kertet bemutató hatalmas grafikát. Az 1959—65 közti évek linóleum-metszeteit, a feleség: Jacqueline arcmását, a Táncosok és zenészek című művet, a döbbenetes erejű Bikaviadalt és más alkotásokat, s végül a legutóbbi évek munkáiból a Három asszonyt, valamint az Anya és a gyermek kompozíciókat.

LÁSZLÓ MIKLÓS

Budapest 62. Pf. 634.

Mi Dahomey fővárosa?

A korona Visegrádon

Öreg házak, öreg emberek

Postaládánk e heti tartalma az e heti időjárásra emlékeztet; oszt «hideget», »meleget« is. Idézünk a levelekből.

„Mint szenvedélyes rejtvényfejtő sok ismeretterjesztő művet, lexikont és atlaszt forgatok. Az adatok néha ellentmondóak, pedig az ismeretterjesztő és szakkiadványok legfontosabb eleme éppen a megbízhatóság volna. Az ellentétes adatokra jellemző példa Dahomey fővárosának bizonytalansága. Az 1959-es Nemzetközi Almanachban — akkor még természetesen helyesen — a főváros Porto Novo volt. A függetlenség elnyerése utáni időben, 1960-tól kezdődően, már Cotonou főváros szerepelt a nemzetközi almanachokban. A Kartográfiai Vállalat 1961-es Világatlasza ugyancsak Cotonou-t tünteti fel fővárosnak. Most jönnek a meglepetések! Ugyanis 1965 végén a Kartográfiai Vállalat kiadásában megjelent Kis Világatlaszban újra Porto Novo a főváros. A Kossuth Kiadó Újságolvasók Évkönyvének 1966-os és 1967-es kiadásaiban szintén Porto Novo-t tették meg fővárosnak. Ezek után mire gondolhat az olvasó? Csakis arra, hogy újra Porto Novo lett a főváros. De nem! Ugyanis a TASZSZ és a Reuter az 1966 június végén lezajlott nigériai katonai puccsot, Cotonou-ból, Dahomey fővárosából jelentette. A magyar kormány is a Cotonou-ban székelő dahomeyi kormányszervekkel van kapcsolatban. Mindezek alapján 1966 szeptemberében írtam a Kartográfiai Vállalatnak, hogy tisztázza végre és a válaszborítékom felhasználásával közölje, mi Dahomey fővárosa? Választ a mai napig nem kaptam." (Székács Józsefné, Cegléd, Kőrösi út 24.)

„Az 1967/6. számukban a »Hány katona van Svájcban« című lapszemlét olvasva emlékeznem és mo[illegible]

megyei Idegenforgalmi Hivatal kiadásában megjelent Duna-kanyar képeskönyv 46. oldaláról idézett szöveg: »A fellegvár 1250—58 között épült, a tatárjárás tapasztalatai alapján, a IV. Béla által indított országos várépítési program keretében... Három nagy épülettömbből tevődött össze, a keleti szárnyban volt a királyné lakosztálya és a kápolna, itt őrizték a koronázási jelvényeket is...« Egy 1937-es lexikonban ugyanerről a témáról a következő áll: »Kottáner Ilona, Erzsébetnek, Albert király özvegyének udvarhölgye; 1440, ő lopta ki Visegrád várából a magyar koronát...« Megítélésem szerint a közöltek bizonyítják, hogy jogos ez a szerény kiegészítés. Mint a Visegrádi Múzeumbarátok Körének tagja, azért hívtam fel erre a figyelmet, mert a Visegrádot évente több tízezer látogatót mi így tájékoztatjuk." (Dr. Huszár Pál, Visegrád.)

„Az 1967/7. számuk háztáji rovatában azt írják, hogy a szerkesztőség nem tartott ugyan közvélemény-kutatást, mégis úgy látják, hogy a 24-ik a lap legnépszerűbb oldala. Ezt kétségbe vonom és azt hiszem, amennyiben ilyen irányba tolódna el az érdeklődése, az olvasótáboruk alaposan csökkenne. Hatodik számuk háztájijában viszont azt írták meg, hogy ismét jubileumot ültek, a lap megjelenésének 3. évfordulóját ünnepelték. Eddig csak azon mosolygott az ember, ha vállalatok, üzemek ilyenfajta jubileumairól olvasott. Azt mondom, hagyják ezt azoknak, akiknek az önreklámozás, és nem az eredmények az ismertetőjük. Meggyőződésem, hogy lapjuknak nincs és nem is lesz erre szüksége." (Markstein Alfréd, Bp.)

„Nem okvetetlenkedni akarok, csak tudatni, hogy olvasóik szeme olykor az apróbb hibákon is fennakad. Az ez évi 7. számukban »A Renault-dosszié« című cikk az európai nagy riválisok egyikeként a »British Motor Company«-t említi meg. Ugyanezen számuk 3. oldalán jelent meg londoni tudósítójuk riportja Koszigin angliai látogatásáról, mely szerint a riport szerzőjét a »British Motor Corporation« központi üzemének szerelője kérte meg egy üzenet átadására Koszigin nak. Tudomásom szerint ez utóbbi a helyes, habár egy politikai riport szerzőjének könnyebben megbocsátható lenne az ilyen hiba, mint egy autós-cikk írójának." (Dr. Horváth Dénes, Bp.)

„Rendkívüli érdeklődéssel olvastam a 6. számban a szarajevói merénylet lefolyását, annál is inkább, mert édesapám szemtanú volt. De hadd mesélje ő, hogyan is látta: »1912-től Szarajevóban töltöttem katonai éveimet, a 2. vártüzér zászlóaljnál szolgáltam, mint szakaszvezető. A magas rangú vendégek érkezésekor többünket kirendeltek úgynevezett biztosító szolgálatra. Én a Latin-hídtól körülbelül 30 méternyire álltam, amikor a kocsi hirtelen fékezett a Ferenc József sétány torkolatánál. Láttam, hogy egy rosszul öltözött egyén kilép a tömegből, és lő.« Ennyit az eseményről. Ezenkívül még csak annyit, hogy Gavrilo Princípnek szobra van Szarajevóban, a merénylet színhelyén." (Sváb Ferenc, Marosvásárhely.)

„Őszintén szólva dühös lettem, amikor címlapjukon megint meglátam a »blöff-kalendáriumot«. Önök legalább olyan jól tudják mint én, hogy tudománytalan, minek hódolnak be a közönség igényének? Éppen ezért fel is csaptam ellendrukkernek. Vállalkozásom ez ideig sikeres. Ugyanis pénteken, 17-én, a Magyarország megjelenésének napján a véletlen folytán még nagyjából fedi a tény az aznapra szóló jóslatot. Azonban szombaton és vasárnap maradéktalanul bebizonyosodott, hogy hiába akarnak hinni itt abban, ami Ausztriában esetleg beválik — ez nem fog menni! A bécsi naptár ez utóbbi két napra derűs időt, csapadékmentes, napsütéses prognózist jelez. Ezzel szemben bokáig jártunk a latyakban, minden volt, csak nem szép idő. Úgy kell a hiszékenyeknek, meg nekem is, akinek beázott a cipőtalpa. A következő ellenőrző jelentésemmel rövidesen újból jelentkezem!" (Fülöp Sándor, Bp.)

„Az 1967/7. számuk utolsó oldalán a sörről szóló cikkük teljességéhez kívánok hozzájárulni. Kevesek előtt ismeretes Müller Károly pesti újságíró 1855-ös humoros-verses útmutatója az akkori pesti serházakról. Az útmutató címe: »Ahogyan Pest él.« A német nyelvből gyatrán fordított írás a többi között megeleveníti a Tüköry-serfőzdét, amely a mai Szent István körút helyén állt, és a Petz-család serházát, amely a Bizományi Áruház központjának jelenlegi helyén működött. Ez a két cég már 122 évvel ezelőtt is főzött bak-sört. Szórakoztatásul néhány strófát idézek a negyvenszakos rigmusgyűjteményből: Király utzán Kék Macska ül / Friss, habzó serre csábít, / Az utza végén messzi, künn / A három grádics áll itt. / Ám elfáradsz, míg odaérsz, / Útközbe hát leülj ám, / Jó serem, borom — ne feledd / Lengyel királynál lehűlj ám! / Bécs Városához: kávéház. / A puncs, óh mily csodás itt. / Szomszéd bécsi serházba jár, / Ki Seres Csizmát áhít! / Városerdőn, tópartinál / Stipanitz, a korcsmáros, / Czégére a Serpocsolya, / De sere mégse' sáros!..." (Rezsői Aladár, Bp.)

„A lakáskérdésről zajló vitáik keretében terjesztem elő súlyos problémánkat. Ugyebár magától értetődő, hogy a városrendezés nemcsak a város szépítését szolgálja, hanem a lakosság érdekeit is. Óbuda (a III. kerület) egy részében rövidesen több utcát kitevő házakat bontanak le. A munka ez év tavaszán kezdődik, az érintett lakókat a város távoli pontjain levő új lakónegyedekbe telepítik át állami lakásokba. A lebontandó Vörösvári út 3—41-ig terjedő szakaszán — tudomásom szerint — üzleti negyed alakulna. Ez helyes, erre szükség van. Csak azt nem értjük, hogy a foghíjas beépítendő telkeken miért nem azokat az épületeket húzzák fel először, ahol a lebontásra kerülő házak lakói elférnének. Miért kell a tősgyökeres óbudaiaknak elkerülniük a főváros másik szélére? Ők itt szeretnék megérni Óbuda átalakulását, itt akarják leélni életüket, ahová annyi emlék köti őket. Az áttelepítésre ítélt dolgozók zöme Óbuda gyáraiban, üzemeiben dolgozik. Azért vállaltak nehezebb vagy kisebb jövedelmű munkát ezekben az üzemekben, hogy ne kelljen naponta órák hosszat utazgatniuk. Öreg házak, öreg emberek! Sok-sok nyugdíjas, aki ragaszkodna megszokott környezetéhez, akiknek különösebb örömet a modernség nem jelent, akik tartanak tőle, hogy az idegen hely megszokására már nem is telik elég idő az életükből. A kényszer-áttelepítésből nyilván üzérkedés, spekuláció, kényszer-cserebere adódik, mert az óbudai lakó vissza akar majd térni régi környezetébe. Kérjük segítségüket." (Tóth Antal, Bp., Vörösvári út 27.)

TURISTA TOTÓ (II.)

1967 az idegenforgalom. éve. A nemzetközi turiz- [illegible] kérdésekkel jelentkezünk

lomból? — Bécs fennállásának millenniuma alkalmából (1), a bécsi egyetem alapításának 600. évfordulójára (x), a bécsi nemzetközi kertészeti kiállítás

Hauptmann egy kis tengeri szigeten

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Picasso

NÓGRÁD

1968 AUG -4

...oz... érti ugye?... Mert ...zán nem szeretném...

...be a szobájába. Csak legalább ne éppen a múlt héten vett volna új cipőt...

1021

— Picasso: Férfi, spanyol gallérban. — Egyike a 12 Picasso litográfiának, amelyet nemrég kapott a Szépművészeti Múzeum

„Szeretlek". A felhívottak laszolhatják, amit akarnak kaikat a levegőbe kiáltják, a telefondrót másik oldalá egy magnószalag pereg, bizonyos időközökben elisr a várt szavakat.

Két perc múlva a kapcso tomatikusan megszakad, és az álom elszáll, — a legközelebbi hívásig — vagy pedig az újabb dollár beküldéséig.

– fényes nappal

vajok fényes nappal zsúfolásig megtelt utcán egy pillanat alatt szabadították meg a balsorsú örököst az örökségétől. A képek értékét 350 000 új frankra becsülik.

Édesség. 67. Fedd. 69. Nekem is adj. 71. Végnélküli mesealak. 72. A vér „teszi" a levegőn (+'). 74. Egymás után mond. 76. Kalóriadús étel. 77. Alarmok. 79. Veszteségem. 81. Biztató szó. 82. Zaj. 84. Város a Belorusz SZSZK-ban.

FÜGGŐLEGES:

2. Kötőszó. 3. Repézett férfi

És az idei fiókák jövőre folytatják az őszi kakukk-ravaszságot: hatvan madárfaj fészkébe csempésznek egy-egy „zsarnokjelöltet".

Futballista-ösztönző

Sir Stanley Rous, a Nemzetközi Futballszövetség elnöke panaszolta nemrégiben: „Afrikában veszedelmesen terjed a prémiumrendszer. Egy etióp futballklub egy kecskét ígér játékosainak, ha bejutnak a bajnokság nyolcaddöntőjébe, egy tehenet, ha bejutnak a döntőbe és egy-egy feleséget, ha megnyerik a bajnokságot."

Budapesti Építő és Elemgyártó Ktsz Bp. XVIII., Hengersor u. 73., Honvédpályával szemben, 42-es villamos végállomásnál.

NÉPSZAVA

1021

A világkultúra vérkeringésében

Ha létezik valami, ami erősen és eltéphetetlenül egybekapcsolja az emberiséget — a kultúra ez a valami. Gonosz és társadalomellenes gondolatok, áramlatok viharzanak át a világon, szembe állítják egymással az emberek, a nemzetek egyes csoportjait, szörnyű veszteségeket okoznak a viharok sújtotta valamennyi nemzetnek — a kultúra nemes és örök, mindig az ember érdekében létrehozott alkotásait, azonban ezek a viharok nem képesek elsodorni. És nem is lesznek képesek soha. Az ember, és legigazabb alkotása mindig felülemelkedik az embertelenségen, amely ellen világra jött, és végül is legyőzi majd.

A kultúra, ha végtelenül sok színű is, ha sok nyelven szól is — egy és oszthatatlan. Shakespeare az angoloké, Puskin az oroszoké, Brecht a németeké, Picasso a franciáké, Bartók a magyaroké — de egyúttal valamennyi igazán nagy alkotó mindenkié is egyben. A kultúra vérkeringéséről szoktunk beszélni. Érzékletes a kifejezés, ha hozzágondoljuk, hogy ebbe a keringésbe a világ minden népe beleönti a vérét.

Kitörő örömmel üdvözöljük a tényt: mind több és több hasznos törekvés nyilvánul meg nálunk, s mind több kitűnő eredmény fakad belőle, hogy a kultúra egészének mondhatni minden ágában részt veszünk ebben a vérkeringésben. Hiszen a keringés alatt nemcsak azt értjük, hogy itt is, ott is létrejönnek új meg új alkotások, hanem azt is, hogy ezek az alkotások megmutatkoznak, megnyilvánulnak újra meg újra a világ más és más részén, gyönyörködtetik az embert és mozgósítják egy teljesebb, gazdagabb, békés élet biztosítása érdekében. Ez igaz a kultúra minden alkotására. Amely mű — közvetve természetesen, de okvetlenül — nem ezt teszi, az nem lehet tényleges része az emberi kultúrának.

Az elmúlt hónapok, s a most pergő napok, valamint az előttünk álló hetek rendkívül gazdagok olyan eseményekben, amelyek előtérbe hozzák mindezeket a gondolatokat, s csakugyan erőteljesen szolgálják a kölcsönös kulturális ismerkedést, elősegítik a népek egymást becsülését, gyönyörűséget szereznek, mindent egybevetve tehát a békét szolgálják. Egy-egy utalással még sorolni is sok — néhány emlékeztető példa említésére szorítkozunk.

Néhány napja találkoztak hazánkban Európa kimagasló költő egyéniségei, s egy Thomas Mann-i, egy József Attila-i Európa gondolatának jegyében »hányták meg közös dolgaikat«: az emberiség közös dolgait. Szépművészeti Múzeumunkban, osztrák barátok kedves segítségével, a világ egyik legkülönb grafikai gyűjteményének világra szóló darabjai láthatók. S már kész a baráti megegyezés, a mi ugyancsak kimagasló anyagunk a közeljövőben a most nálunk »vendégeskedő« Albertinában kerül kiállításra.

A muzsika, a legnemzetközibb nyelvű művészet világában se szeri, se száma a közelmúlt és közeljövő eseményeinek, amelyek ugyane felemelő gondolatkörbe tartoznak. Helyes talán Arthur Rubinstein vendégszereplésével kezdeni, hiszen a nagy művész a szerzett művészi élményen túl személyével, magatartásával, megnyilvánulásaival nem mulasztja el kifejezni gyűlöletét az embertelenséggel, a méregkeverőkkel szemben, odatartozását az emberiség legjobbjaihoz. Hasonló gondolatokat és érzéseket vált ki olyan művészek itteni vendégszereplése, mint Irmgard Seefried, Igor Ojsztrah, az éneklő bécsi gyerekek, a Wiener Sängerknaben, és sokan mások. Már tegnap hangversenyen üdvözöltük, holnap a karmesteri dobogón látjuk korunk kimagasló zeneszerzőjét, az angol Benjamin Brittent, aki itt most először elhangzó »Háborús Requiem«-jében egyértelműen és félreérthetetlenül a hazájára is rátámadt fasizmus elleni felháborodását, a háború elleni tiltakozását, a béke akarását fogalmazta meg, az egész világra elhallatszó erővel.

És néhány nap múlva itt lesznek Havannából a tánc kimagasló művészei, az elmúlt napokban kiváló előadásokon a Román Nemzeti Színház európai színvonalú színészei és rendezői, akik ezer közvetett összefüggéssel ugyanerről beszéltek, illetve beszélnek majd. Hiszen aki az embertelen ellen szól, aki a szépségről és az igazságról beszél — az a békéről beszél, amely mindennek feltétele.

Erről beszélnek a mi művészeink is éppen ezekben a hetekben, többfelé a világban. S ez így van jól — a vérkeringéshez, az egymás legjobb gondolatai, módszerei megismeréséhez és tiszteletéhez ez is hozzátartozik. Mi is elmegyünk a világba a magunk kulturális értékeivel. Ennek egyik útja-módja, amit a költők találkozása és barátkozása saját hazánkban valósított meg: magas rendű költészetünk megismertetése és megszerettetése a világgal. A másik módja, amit zenészeink, színészeink, táncosaink megvalósítanak. Legjobb muzsikusaink és zenei együtteseink világjárása már megszokott. Táncművészeink is immár rendszeresen mennek a világ különböző országaiba — a napokban Jugoszláviába és Bulgáriába. A Madách Színház Olaszországban, a József Attila Színház Romániában vendégszerepel, ahogy örömmel értesülünk, nagy sikerrel.

És mindez immár nem a dolgok véletlen egybeesése, hanem kulturális politikánk tudatos része. Részt veszünk a világkultúra vérkeringésében, mert ez békepolitikánk szerves része. Fontos és eredményes része.

Rajk András

mában már
A malájbarn
vasalt szmok
a csárdabeli
kált. Bőre ak
kesfekete, or
hajdani grófi
mében zivata
cikázott. Ilye
hercegnők fe
akárcsak az állához nőtt volna: biztosan a szárazfával jött a világra s tán csak a vonót kellett az anyja édes fekete bimbaja után kapkodó kezébe nyomni. Szállt a nóta:

Feketeszárú cseresznye
Rabod lettem szép menyecske ...

Úgy húzta, hogy máris oldódott minden valamirevaló fehérnép szoknyakorca, vagy inkább lejjebb csúszott a kombiné pántja. Piros csizmás, kék szoknyás, szinte édeskésen finom, halovány arcú menyecske állt a söntésasztal mögött, félrebillent fejjel, hunyt szemmel szürcsölgetve a lépesméz ízű, mérgezett muzsikát, ingva-lengve, mint menyasszony a nászágy szélén.

A kocsma őket leste, koccintásnyi nesz sem zavarta a nappali szerenádot. Majdhogynem lábujjhegyen kerestünk asztalt, csendben leültünk. Rendelésre alig is mertünk gondolni. Igaz, nem is igen érdeklődtek: mit ennénk, mit innánk? Mintha nézőtéren lettünk volna, operettszínházban, vagy a régi Népszínházban. Istók, veresrézüstökű, pennaforgató pajtásom s pataki kalandozó társam, kurta szivarra gyújtva, az asztalra könyökölve, bámulta az asszonyt:

— A Bodrog-parti Athén Hérája — suttogta rekedten —, vagy még inkább: Aphroditéja! Mindenképpen piros csizmás istennő! Új fejezet a mitológiában és kedves városod történetében, Kristóf.

— Ne halmozz! — intettem felhevült barátomat. — Hátat fordítva a Rákóczi-várnak, nem görög istenként barangolunk, hanem tengerjáró kalmárként és szárazföldi garaboncként, ha nem is álarcosan, de félig álruhában! Teremtsünk rendet a hasonlatok és álnevek zűrzavarában!

— Most a pataki istennő nyugtalanít!

— Úgy vélem, nincs sok esélyünk — tömködtem pipámat. — Ehelyt az új Rigó Jancsi játssza Adonis szerepét. Különben, a mi piroslábú menyecskénk túlságosan cifra Aphroditéé.

— Éppen ide pászol, a Bodrog partjára! — lelkesedett Istók. — Paraszt Vénusz, a te ecsetedre és az én tollamra való.

— Fütyül az az ecsetre! Fütyül a pennára! Ki tudja, meddig vitázunk hangfogóval és szomjuhozunk tikkadó torokkal, ha nem nyílik az ajtó s nem surran a prímáshoz egy kormostekintetű, mezétlábas lurkó, megrántva a szmoking szárnyát. A nagy cigány erre átcsapott az *Ég a kunyhó, ropog a nád* ... dallamára s jobbra-balra hajlongva az asztalok között, visszatért elhagyott zenekarához.

Alacsony, barnaképű, hetykekalapos férfi lépett a kocsmába. Szeme először a prímást kereste, aztán az asszonyra tapadt. A menyecske akkor már felénk himbálódzott s álmos hangon, mintha most ébredeznék, megkérdezte:

— Mit tetszenek?

— Magát! — mondtuk volna mind a ketten, ha nem tart vissza a jómodor vagy az illendőségnek nevezett s Patakon ugyancsak tapintható társadalmi béklyó.

— Először valami harapni valót kérünk — kerestem a szemét. Vajon észrevett a piacon, amikor üztön-űzve loholtunk a nyomába? Vagy már akkor is a nóta kavargott a fejében?

Tekintete közömbösen szállt el felettünk:

— Hozhatok marhapörköltet, csinálhatunk pirított bornyúmájat vagy lacipecsenyét — sorolta.

— Vásárhoz lacipecsenye illik — véltem s ennek hangot is adtam.

— Én inkább pirított májra szavazok. Hogy egyem a zuzáját — népieskedett az írószerzet. És előre két kisfröccsöt.

— Azt majd az uram — penderült a menyecske s a konyha felé mentében odaszólt a pult mögé húzódó, imént érkezett, zömök férfiúnak.

— Úgy tapasztalom: Hephaistos foglalkozást változtatott — dünnyögtem. — A tűz istenéből Dionysos szolgája lett. Vagy Aphroditе elvált a sánta kovácstól? És pohárnoknőnek szegődve, kocsmároshoz ment feleségül? Legalább is a pataki mitológia szerint.

— Majd elválik — suttogta Istók.

A vendéglős ezalatt hivatalba lépett. Ám először magának töltött s csak midőn felhörpintette borát, hozta kimért léptekkel a miénket.

A férj megjelenése mintha felhúzta volna a zsivaj zsilipjeit: áradva tört az ivóra a zajhullám. Fehér üvegek emelkedtek a magasba, jelezve az újabb rendelést. Mindenki egyszerre beszélt, az *Ég a kunyhót* követő többi csárdás alig tudott felszínen maradni. Most már akár ordibálhattunk volna, aligha érti bizalmas közlésnek szánt szavunkat legközelebbi szomszédunk is. Új vendégek adták egymásnak a kilincset. Ketten a kocsmai pohárszékhez álltak, kétszer két fröccsöt rendeltek s amikor szájukhoz emelve a háromdecis edényeket, baráti arcot kereső, a helyzetet felmérő tekintetük belénk akadt. Mi is felismertük Csatlós Bálintot és Tóth Vincét, Bodrog-parti vendéglátóinkat, kiknek borát az idevezető

szoká
got s
zott
járja
vényl
laszto
egy e
belőle
mond
tudak
— Úg
rendü
— Pa
Csatló
fia vo
igyeke
Sándr
óta ha
gendá
konfli
művés
kek f
nyerh
ősjogá
Harm
gorlat
mia r
sait é
res fi
re jár
szegőd
Végez
bírói
Pereg
tón h
elnök
kal f
hez:
lyabb
lelte:
Tár
kert
csak
ismer
diákj

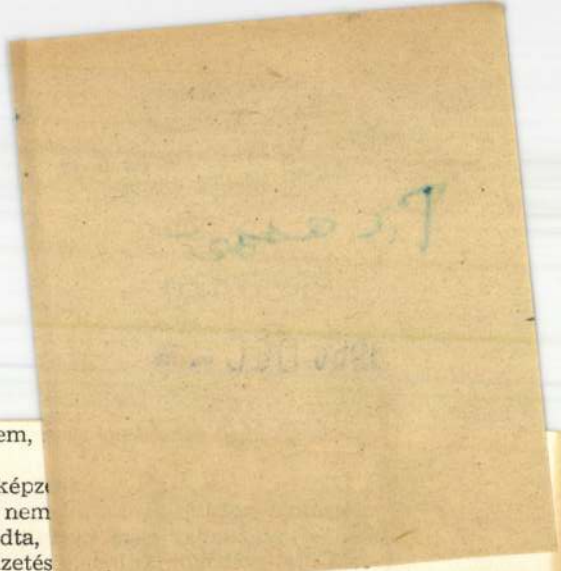

meg nekem, ha most az egyszer
radok én is. Mert egyedül Piscatornak köszönhettem,
rabomat, melyet nem is neki kínáltam először.

Piscator bátorsága más volt, mint amilyennek képz

Akinek annyi az ellensége, mint neki volt, s nem
Piscator félt. Piscator már egy félévvel előbb tudta,
úgy mint én —, mikor végre, sok évi vidéki száműzetés
ként ellenfelét nyerte meg, doktor Nestriepkét — s a V
nyítéka volt annak, hogy az öregek azok, majdnem kizárólag csak az öreg emberek, kiknek bátorságára mi fiatalok építhetünk. Néhány kivételtől eltekintve akkor kezdődhet a bátorság, ha már mögöttünk a siker, s fenn vagyunk a csúcson. E két öregúr a legnagyobbat kockáztatta, hiszen nem volt állandó társulatuk, darabjaikat mindig két vagy három hónapig játszották „en suite" — és egy esetleges intézkedés nemcsak az éppen futó darabot fojtotta volna meg, hanem a színház bezárását is maga után vonhatta volna. De a színészek és díszletmunkások — több mint száz személy — számára tovább kellett volna folyósítani a fizetéseket. S a Volksbühne részvényeseit is kártalanítani kellett volna.

Amikor 62 februárjában első ízben kerestem fel Piscatort — hesseni földimet —, séta közben találtam leghűségesebb társával, Kleinselbeckkel: már első beszélgetésünk is — meggondolatlanságom miatt — korunk legérzékenyebb problémáját érintette. Azt kérdeztem, hogyan ítéli meg 1920-as célkitűzéseit mai szemmel, azután, hogy a gazdaságügyi miniszter az osztálynélküli köztársaság eszméjéről beszélt Nürnbergben. Vannak-e még egyáltalán osztályok? Piscator, kivéve az utolsó próbákat, sohasem volt türelmetlen: — Tegnapelőtt, kezdte, Mercedesemen — Mercedesem van

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

Picasso

NAGYVILÁG

1966 DEC

1021

Picasso: Stravinszkij portréja

B.H. 932. VII. 10.

hogy nem keltett gyanút, vagy a hitelesítő volt olyan felületes, hogy igazinak nézte a hamisítványt? Akárhogy történt is, gondoskodni kell és reméllhetőleg fognak is róla, hogy ilyesmi a jövőben elő ne fordulhasson, mert ellenkező esetben félni lehet tőle, hogy a hiteles másolatok iránt megszűnik a bizalom, ami pedig nehézkessé tenné azoknak az ügyeknek a kezelését, ahol az okiratok bemutatása elengedhetetlen. Azt hiszem, a kérdést meg lehetne oldani azzal, ha a hiteles helyeknek kötelességévé tennék teljes anyagi és büntetőjogi felelősség mellett, hogy az efféle okiratok valódiságát tegyék szigorú vizsgálat tárgyává.

Másik dolog, ami az ügyben igen érdekel, hogy vajjon hogyan juthatott ezzel a hitelesített álldiplomával álláshoz ez az általnár, mikor ilyesmi abban az időben már valódi diplomás, kitünő embereknek a legbefolyásosabb protektorok ajánlása mellett is csak a legnagyobb nehézségek árán sikerült? És ez egy kicsit gondolkozóba is ejt a protekcióra vonatkozólag, mert kénytelen vagyok azt mondani, hogy a protektor mégis bizonyos garanciát jelent, feltéve, hogy lelkiismeretes. Mert lehet viszont, hogy az általnár urat is protczsálták könnyükezű protektorok, akiket szintén becsapott. Sőt az sem lehetetlen, hogy hamisította a protektorokat is, akárcsak a diplomát. Mindenesetre érdekes volna kinyomozni, hogy hogy volt?

Még érdekesebb lenne azonban annak a végére járni, hogy mint vélekedtek álkollégájukról a tanártársai, akikkel együtt dolgozott? Hiszen igaz, hogy a tanár egyedül van az osztályával, de azért a tanárok közt is van bizonyos kapcsolat, ha más nem, hát a konferenciák. Hogy nem tünt fel a többi tanárnak éveken keresztül, hogy ez a társuk nem ért a mesterséghez? Hogy nem vették észre, hogy nem tanár? Az Ég szerelmére, Uraim! A tanárság komoly dolog! Ezt Önök sokkal jobban tudják nálam, aki csak diákemlékeimen át nézem hálás szívvel az Önök munkáját. De nem hiszem, hogy ellenkezésbe jönek Önökkel, ha azt állítom, hogy a tanárság tudást, szakismeretet, pedagógiai jártasságot kíván, nem is szólva bizonyos tanári magatartásról, aminek a hiánya szinte lehetetlen, hogy fel ne tünjék a kollégáknak. Olyan ügyesen tudta ez a diplomahamisító a szerepét játszani, hogy éveken át félrevezethette a társait? És ha a kollégák nem jöttek is rá, hogy kivel van dolguk,

nek, Batthyány
nuhalált halt é
Nemzeti Kaszinóra, hag
Magyar Lovaregyletnek, fegyvertárat Batth
Gábor grófnak, míg értékpapirjait és készpénzét hűséges komornyikjára. A végrendeletet mint tanuk, *Andrássy* Géza gróf és *Jekkelfalusy* Zoltán titkos tanácsosok írták alá.

A hagyatékot tárgyaló *Hedry* Aladár dr. kir. közjegyző irodájában a végrendeleti örökösöket azonban kellemetlen meglepetés érte. A tárgyaláson ugyanis előállott *Rajna* Dezső dr. budapesti ügyvéd és bejelentette, hogy *Keglevich* Pál gróf nevében megtámadja a végrendeletet, amely súlyos formai hibában szenved. Az ügyvéd szerint a végrendelet *nincs ellátva a törvébye szigorúan megszabott végrendeleti záradékkal*. Igaz, ugyan, — mondta az ügyvéd — hogy *Andrássy* Géza gróf és *Jekkelfalussy* Zoltán a végrendeletet mint tanuk aláírták, és *Batthyány* Elemér gróf sajátkezüleg írta meg a végrendeletét, így tehát két tanu elegendő volna, azonban hiányzik a végrendeletről a szokásos záradék, amely szerint a hagyományozó a tanuk előtt kijelentette volna, hogy az általa írt végrendelet az ő végakaratát tartalmazza.

Rajna Dezső dr. ügyvéd szerint a végrendelet érvénytelen, ha pedig a törvényes örökösödés áll be, *Keglevich* Pál grófot mint *Batthyány* Elemér gróf unokaöccsét a *hagyaték egynegyed része feltétlenül megilleti*. A rokonság

szemben állo
egyezséget, amely szerint *Batthyány* Lajos
örökségének negyedrészét *Keglevich* Pál grófnak átengedi. Az egyezséget a főváros árvaszéke is jóváhagyta. Ezzel azonban még nem zárult le a végrendelet körüli harc. Rajna Dezső dr. ügyvéd ugyanis arra az álláspontra helyezkedett, hogy a többi örökössel szemben bíróság elé viszi az ügyet, mert *nem elégszik meg a negyedrész kiadásával*, hanem az egész hagyatéki vagyont *Keglevich* Pál gróf részére követeli és erre való hivatkozással kérte, hogy a hagyományosokat utasitsák pörre.

A hosszadalmas harcok után a hagyatéki bíróság most hozta meg döntését, amely szerint, — minthogy a *végrendelet alaki kellékekkel nem bir*, a *Magyar Lovaregylet* és a többi hagyományost utasította perre *Keglevich* Pál gróffal szemben és elrendelte azt is, hogy *a végzésben megállapitott határidő elteltével a hagyatékot Keglevich Pál grófnak kell kiadni*.

A hagyatéki bíróság végzése ellen a *Magyar Lovaregylet* és *Batthyány* Gábor gróf máris felfolyamodtak és a felsőbíróság fogja végül is eldönteni, hogy kit illet meg néhai *Batthyány* Elemér gróf hagyatéka.

B H

A buvárok kopogtattak, de a Promethée belsejéből nem érkezik válasz

Immár eltünt az utolsó remény is, hogy az elsüllyedt francia tengeralattjáró személyzete még életben van — Valószínű, hogy már a katasztrófa pillanatában elpusztultak

PÁRIZS, júl. 9.

A cherbourgi öbölben elsüllyedt *Promethée* tengeralattjáró áldozatainak halálához most már semmi kétség sem fér. A hajó belsejébe zárt 63 ember pénteken estére még abban az esetben is elpusztult, ha akadt még a tengeralattjáróban olyan terem is, amelybe nem hatolt be a víz, ami azonban teljesen valószínűtlen. A pénteken kinevezett vizsgálóbizottság elnöke, egy magasabbrangú tengernagy kijelentette, hogy a Promethée még nem volt teljesen felszerelve és *merülési próbákat nem is végezhetett, mert két perisz-kópot még nem szereltek fel*, úgy hogy a periszkópok helyén két szabad nyílás volt a hajó felső páncélján. Ezen a két nyíláson keresztül feltétlenül behatolt a víz a hajótestbe s a tengernagy nem hiszi, hogy lett volna még elég idő az egyik terem vízmentes elzárására.

A legnagyobb valószínűség tehát az, hogy a 63 főnyi legénység *már a katasztrófa percében elpusztult*. De még akkor is, ha ez nem következett be, a helyzet most már teljesen reménytelen, miután *az oxigénpalackok levegőkészlete legfeljebb 36 órára volt elegendő* s ez a harminchat óra pénteken este lejárt. Pénteken délben még abban reménykedtek, hogy érintkezésbe tudnak lépni az elsüllyedt hajó belsejébe zárt legénységgel, mert megtalálták a Promethée telefonbóját, amely könnyű fajsúlyánál fogva a tenger felszínére vetődött. Próbáltak is telefonálni, *válasz azonban nem érkezett a tenger mélyéről*. Több búvár leszállott a tengerfenékre s kopogtatással *próbált jelt adni*, de a hajó belsejéből *ezekre a jelekre sem érkezett válasz*. A Promethée 63 szerencsétlen áldozata ezek szerint most már kétségkívül halott.

Az elektrotechnikus balsejtelmei

A vizsgálóbizottság lázas eréllyel folytatja munkáját, s úgylátszik, hogy egyeseket súlyos felelősség terhel a hatvanhárom főnyi személyzet haláláért. A bizottság megállapította, hogy már a tengeralattjáró *építésénél is történtek hibák*, amennyiben a külső páncélfalat 80 méteres tengermélység viznyomásának megfelelően építették, míg a *belső páncélfalnál csak 50 méteres tengermélység viznyomását vették számításba*. A *Matin* az egyik áldozat levelét közli, amely szintén súlyosan kompromittáló adatokat tartalmaz. A levél irója elektrotechnikus volt a Promethéen s a hajó utolsó útja előtt levelet irt családjának, amelyben *balsejtelmekről panaszkodik*. Azt irja a levélben, hogy *nem bizik a Promethéeben* és attól fél, hogy valami baj történik a hajóval, miután a tengeralattjáró, amióta mása fél évvel ezelőtt vízre bocsátották, ügyszólván állandóan javitás alatt volt.

A párizsi *diplomáciai testület* tagjai pénteken délután megjelentek a külügyminisztériumban

932 VII 10

Picasso

RÉGMULT DIVATOK, RÉGEN HALOTT KÖLTŐK

dicsőítésének lángjában ég Párizs

A Szajna partján kiábrándultak mindenből, ami „modern" — A legnépszerűbb regényműfaj: a családi regény — Manet-kiállítás, amelynek nagyobb sikere van, mint a gyarmati kiállításnak

PÁRIZS, július

Különös, de tény, hogy a közhangulat és a gazdasági viszonyok között semmi kimutatható kapcsolat sincs. Az infláció alatt, amikor a legélhetetlenebb ember zsebében is számlálatlan ezresek gyűrődtek. Párizs tragikus volt; valami misztikus félelem áradt a városból, valami görcsös rettegés ismeretlen veszedelmektől. Párizs akkor az „örvény szélén táncolt", a vad bacchanáliák a világ közeli végét jelezték. Divatban voltak az olyan többé-kevésbbé komoly tudományos munkák, amelyek az európai kultúra közeli bukását jósolták. Ebben a különös időben, mikor minden jogászgyerek saját autóján járt és minden filozopter a tőzsdén kötött hatalmas üzleteket, mikor a nők férfiasak voltak és az aggastyánok tangót táncoltak, mikor az öt világrész Párizsba sereglett s ott költötte a pénzét, a *modernség* volt a jelszó. Az emberek tervszerűen, programszerűen modernek voltak, minden különösebb élvezet nélkül, csak éppen leröttták a kor iránt vélt kötelességüket. Ma nincs pénzük a franciáknak, vagy legalább is sokkal kevesebb pénzük van, az idegenek megcsappantak, a jogászok pohár sör mellett ülnek a kis kávéház terrasszán a midinettel, a filozopterek Cicerot és Sallustiust bujják, az élet szelidebb, békésebb, polgáribb, a nők nőiesek és a modernség kiment a divatból. Ma inkább hozzátartozik a *bon tonhoz* némi iróniával enyhített szelid és szkeptikus *tradicionalizmus;* aki nem hisz a jelen csodatevő erejében, az szívesen tekint vissza a multra.

Előtérben az 1900-as divat

A számtalanszor kigúnyolt, kifigurázott évek és stilusok szép csendesen visszatérnek; a hölgyek gyümölcsökkel díszített kalapokat és uszályos szoknyát viselnek, mint 1900-ban, a kiállítás évében, *Maupassant*, aki néhány éven át a „legrosszabb francia író"-nak, *a francia irodalom szégyenének számított*, ma megint előkelő helyet foglal el a köztudatban, *Rostand*-t megint lehet szavalni a fiatal lányok zsurjain, anélkül, hogy szeme közé nevetnének az emberek és a szürke cilinder megint elegáns ruhadarab. *Patou* könyvben, újságcikkben hirdeti, hogy végre az agresszív és nagyképű divatnak, a szögletes vonalaknak. Egy sereg divatos író belebukott ebbe az ízlésváltozásba, elsősorban azok, akik egy kártyára tették fel a dicsőségüket: az újszerűségre. Az *új frivolitás*, amely minden tárgyban csak ürügyet lát arra, hogy az író merész képzettársításokkal és szellemes párhuzamokkal és ellentétekkel szolgáljon az olvasónak, menthetetlenül kiment a divatból.

Az expresszvonat és óceánjáró-irodalom is erősen hanyatlik; az emberek ma sokkal kívánatosabbak arra, hogy ni történik Charente-ban vagy Gironde-ban, mint Honolulu-ban vagy Santiagoban. Az egzotikus tájak kedvelői és a stílus-akrobaták helyett komoly, józan franciák vannak előtérben, akik a francia életet ábrázolják. A Blaise *Cendrars*-ok és Paul *Morand*-ok levitézlettek, a cocktail-lal és a freundizmussal együtt maguk is *dátummá*, kortörténeti dokumentummá váltak, de vannak erős, szilárd, megbízható tehetségek, akik állják a változott időket. Jules *Romains*, a savoie-i parasztgyerek, *Mauriac*, a bordeaux-i orvos fia, *Schlumberger*, a lotharingiai birtokos, ezek a hamisítatlanul francia írók, akik minden idegszálukkal a francia talajban gyökereznek, ma a legelső vonalban állnak. A legnépszerűbb regényműfaj — ki hinné 1932-ben — ma *a családi regény;* a legtöbb nagysikerű könyv egy család ábrázolása és története. Ide tartozik Maurois *Cercle de Famille*-ja is, amelynek a címe magyarul: *Családi kör.*

Két csendes jubileum

Hogy mennyire megváltozott a világ, azt *két csendes jubileum bizonyítja legjobban.* Két nagy lázadó, az 1920—26-os divat két kedvence ünnepelte ebben az évben az ötvenedik születésnapját, anélkül, hogy Franciaország tudomást vett volna róla; *Picasso*, a festő és *Strawinsky*, a muzsikus. Mind a kettő bevándorolt, Picasso *spanyol*, Strawinsky *orosz*, de mindketten kiírthatatlan nyomot hagytak a francia művészet történetében. *Strawinsky* az első orosz balettel tünt fel a háborúelőtti évtizedben, *Picasso* később, a montparnasse-i művészkocsmák nemzetközi törzsvendégei között, a futurizmus és kubizmus hullámverésében. Régi bajtársai közül ma már csak Picasso tartja magát erősen; többen meghaltak, mint *Apollinaire*, a költő, aki a háborúban esett el, vagy *Modigliani*, a festő, akit a tüdővész pusztított el; mások letörtek, mint *Cocteau* és Max *Jacob*, akik pedig igazi tehetségek.

Picasso már nem keres olyan fantasztikus összeget, mint öt-hat évvel ezelőtt, amikor *annyit adtak egy-egy képéért, mint egy Tizianért;* ma már nem esküsznek rá az irodalmárok, mint 1920—22 körül, de a kubizmus atyjáról mindenki elismeri, hogy véghezvitte a legnagyobb dolgok egyikét, ami művésznek megadatik, átalakította az emberek szemét, megváltoztatta a látásukat. A fiatal festőnemzedékben senki sines, akin valami nyomot ne hagyott volna.

Egy nagy név, amelyre nézve mindenki egyetért

De túl a divatos és divatjamult írókon, festőkön és muzsikusokon, van egy név Párizsban, amelyre mindenki egyetért, amely előtt mindenki fejet hajt. Párizsban ritkán bálványoznak valakit fenntartás nélkül; a francia szellem óvatos és kritikus. De Edouard *Manet*-ről mindenki csak a meghatott elragadtatás hangján beszél. Most van az Orangerie-ben Manet kiállítása, a legtel-

jesebb a nagy festő halála óta és ez hosszú évek óta — beleszámítva a gyarmati kiállítást is — *Párizs legnagyobb látványossága.* A kiállítás katalógusához nem kisebb ember írta az előszót, mint Paul *Valéry*, a szűkszavú költő és mély gondolkodó, akinek minden szavát arannyal fizetik. A komoly, akadémikus *Revue des deux Mondes* az extázis hangján ír a legnagyobb impresszionistáról, egészen más hangon, mint ugyanennek a folyóiratnak 50—60 év előtti kritikusai. Jubileumra volt szükség, hogy Franciaország rácsodálkozzék, milyen rosszul bánt egyik legnagyobb fiával, amíg élt: az idén télen volt száz éve, hogy Manet megszületett.

Ez a kiállítás az egész világ részvételével jött létre. Berlin, München, Oslo, Stockholm, Philadelphia, Newyork, Boston szép versenyre keltek, hogy melyik küld több és szebb képet a kiállításra, melyik szolgálja jobban a nagy mester emlékét. Az embernek eszébe jutnak a *Figaro* régi számai, a *Charivari* hatvan év előtti karrikaturái, amelyeknek főslágere Manet kigúnyolása volt. Igaz, hogy sokan tisztelték már életében; két olyan ellentétes temperamentum és ízlésű ember, mint Emile *Zola*, a regényíró, aki művével *használni* akart és *Mallarmé*, a költő, akit csak az örök szép érdekelt, csak Manet-re nézve értettek egyet. De még ezek sem sejtették igazi nagyságát. Kevesen tudták, hogy ez a legjobb polgári családból való, lekötelezően udvarias, választékosan öltözködő szőke úriember mit ért. Az akkori nagy művészek, mint *Renoir*, nagyobbrészt a nép gyermekei voltak, zajosak, támadó fellépésűek és külső megjelenésükben is zseniáliasak. Ez a finom, tartózkodó úr az életben nem tette a lángelme benyomását. Mikor meghalt, Degas, szintén a legnagyobb festők egyike, azt mondta a temetésén: *Csak most tudtam meg, ki volt Manet.*

Ma már csak egy ember él, aki még személyesen ismerte az ötven év óta halott festőt, George *Moore*, az angol irodalom nagy veteránja. Moore csaknem sieder korában Párizsba került és hamár belesodródott az akkori francia irodalmi és művészeti mozgalmakba. A centennárium alkalmából megkérték, beszéljen régi barátjáról. Moore könnyeken át mosolyogva mesél Manet apró emberi gyöngéiről és kivételes erényeiről. *„A legbátrabb ember volt, akivel életemben találkoztam,* — mondja. — *Nem félt senkitől, mindent kimondott, mint egy gyerek."* Ötven év óta halott. De dicsőségét hirdetik tipikusan francia szellemű képei, például az Eois de Boulogne elegáns uzsonnázó társasága, a Folies Bergere előcsarnoka és a rejtélyes szépségű Olympia. Egy kor elevenedik ki ezekből a képekből, amelyet oktalanul és hebehurgyán lenéztek a háborúutáni modernizmus éveiben.

T. E.

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP
Szolnok

1969 SEP

1021

Művészeti érdekességek

A nürnbergi „Cranach és Picasso" című kiállítás katalógusát Picasso a Dürer Társaság vezetőjének, Faber-Castellnek visszaküldötte, miután egy Cranach-portrét rajzolt bele. Az utóbbi évek-nek ez lett a legértékesebb kiállítási katalógusa.

☆

Varsóban megnyílt a világ legelső plakátmúzeuma. A múzeum 16 000 darab plakáttal dicsekedhet. Érdekességei a gyűjteménynek azok a japán plakátok, amelyeket Japán UNESCO-bizottsága ajándékozott a múzeumnak.

☆

A Szovjetunió legnagyobb művészeti folyóirata, az Isszkusztvo 1970 elején magyar szám kiadására készül: a mai magyar képzőművészet minden ágát ismertetik majd a magyar művészettörténészek és műkritikusok tanulmányai és sok-sok reprodukció alapján.

☆

A XXXIV. Velencei Biennálét 160 000 látogató tekintette meg, köztük 1110 művészettörténész és kritikus. A biennálé sajtóirodája szerint a kiállításról több, mint 21 000 sajtópublikáció látott napvilágot.

☆

A New York-i Parke Bennet aukción Renoir egy korai tájképe 1.540 000 dollárért került egy kaliforniai gyűjtő tulajdonába. Ez volt a legnagyobb ár, amelyet az utóbbi években az Amerikai Egyesült Államokban festményért kifizettek.

☆

A londoni rendőrség Chelsea egyik elhagyott lakásában 300 000 dollár értékű műkincset talált, köztük Picasso, Chagall, Dufy képeit, Moore szobrait. A műkincseket Sam Jeffe filmproducertől lopták el. A rendőrséget a londoni alvilág egyik tagjának névtelen bejelentése vezette nyomra.

☆

A New York-i Metropolitan Museum of Art 1970-ben ünnepli fennállásának 100 éves jubileumát. A jubileumot „New York 1940—1970" című kiállítással teszik emlékezetessé, ahol a fenti időszakban New York-ban élt és dolgozott 35 művész 160 festményét és szobrát állítják ki.

☆

Japán első Toulouse—Lautrec kiállítása 1969-ben nyílt meg Kyoto-ban, a Modern Művészetek Múzeumában. A kiállításon szereplő 60 festményt, 140 litográfiát és 21 plakátot Toulouse—Lautrec szülővárosának, Albinak a múzeuma bocsátotta a kiállítás rendelkezésére.

☆

Nyolcvanhét éves korában elhunyt Daniel Vazquez Diaz, Spanyolországnak Picasso és Juan Gris mellett legnevesebb mai festője. 1919-ig ő is Párizsban dolgozott, Picasso, Gris, Modogliani és Braque társaságában. Művészetét a kubizmus uralta, s a portré volt kedvenc műfaja. Munkássága mintegy kétezer képet ölel fel.

☆

Az altamirai barlang új világító berendezést kapott, mert a régi mellett a világhíres sziklarajzok színei nem kellő mértékben érvényesültek. Az átalakítás után a barlang látogatóinak a száma megsokszorozódott.

☆

Benvenuto Celliniről, a XVI. század világhírű szobrászáról Alfredo Bini filmet készít. A film elé nagy várakozással tekint a nemzetközi művészvilág.

☆

Már Új-Guineában is törvény tiltja a bennszülöttek művészeti alkotásainak a kivitelét. A törvény meghozatala előtt rengeteg értékes műalkotás vándorolt Európa és Amerika múzeumaiba.

☆

A párizsi Louvre metróállomásának vitrinjeit a világhírű múzeum műtárgyainak másolataival töltötték meg. A változó anyaggal szereplő kiállítást a francia kultuszminiszter nyitotta meg.

Galambos Ferenc

mindenféle módon igyekeznek felhasználni azokat. Megemelt szocialista vállalásokat tettek, s azokat sikeresen teljesítik. Csupán az első félévben 393 ezer méter szövetet, 51 ezer méter fonott anyagot és 31 tonna gyapjúfonalat termeltek terven felül, összesen 42 ezer rubel értékben. Pletnyevának, a Szocialista Munka Hősének példájára 300 fonó és szövőnő elhatározta, hogy V. I. Lenin születésének 100. évfordulójára határidő előtt befejezi ötéves tervét. A kombinát mindhárom műszakja, a nevezetes napon — 1970. április 22-én — csupán megtakarított nyersanyagot fog feldolgozni. A szövőműhely felhívása alapján a kombinátban megindult a verseny a „Lenini ötéves terv kollektívája" cím elnyeréséért.

Sok példát lehetne idézni, amelyek mind azt bizonyítják, hogy a dolgozók legjobb tudásuk szerint teljesítik egyéni szocialista vállalásaikat. Így például Voldemar Kruuzs gépgyári esztergályos, a kommunista munka élenjárója, az Észt SzSzK. Legfelsőbb Tanácsának küldötte, a gyári újító iroda tagja felajánlásában vállalta, hogy a lenini évforduló tiszteletére 1970-ben a tervezettnél 1000 órával kevesebb munkaidő alatt készíti el a szükséges alkatrészeket. Ezt a vállalását teljesítette is.

A munka elvégzésénél igen nagy gondot fordítunk V. I. Lenin eszmei örökségének, valamint a kommunista és munkáspártok moszkvai tanácskozása dokumetumainak tanulmányozására. A párttaggyűléseken a kommunisták egyhangúan jóváhagyták az SZKP KB 1969. júniusi plénumának határozatait, valamint az SZKP küldöttségének tevékenységét a nemzetközi tanácskozáson... Ugyanezt tették a pártonkívüli dolgozók a nagygyűléseken és a munkásgyűléseken.

A most folyó, a jubileumot megelőző tanévben, amit jogosan nevezhetnénk a lenini tanítások esztendejének, a politikai iskolákban, körökben és szemináriumokban több, mint 31 ezer ember tanult, köztük több mint 16 ezer kommunista és 2500 komszomolista. Csupán felsőbb fokon 115 elméleti szeminárium foglalkozott a lenini forrásmunkák feldolgozásával, politikai gazdaságtanból és gazdaságpolitikai témából 108, filozófiából pedig 85 szeminárium működött Tallinnban.

A lenini eszmei örökség minőségi, alkotó módon történő tanulmányozására a központi kerület elméleti konferenciáját lehet említeni, ahol „A munka lenini tétel minden nappal növekszik a munkaverseny izzása, szélesedik a tömegek alkotó aktivitása. Szovjet Észtország dolgozói a köztársaság munkásosztályának élvonalában haladnak. A város pártszervezetei mindent megtesznek, hogy méltón fogadják a napot — 1970. április 22-ét.

számának m
A háború k
A németek
győzelemittas
Kaukázusba,
halálba. Nál
a fasiszták.
„Édes Erdély
És alig volt

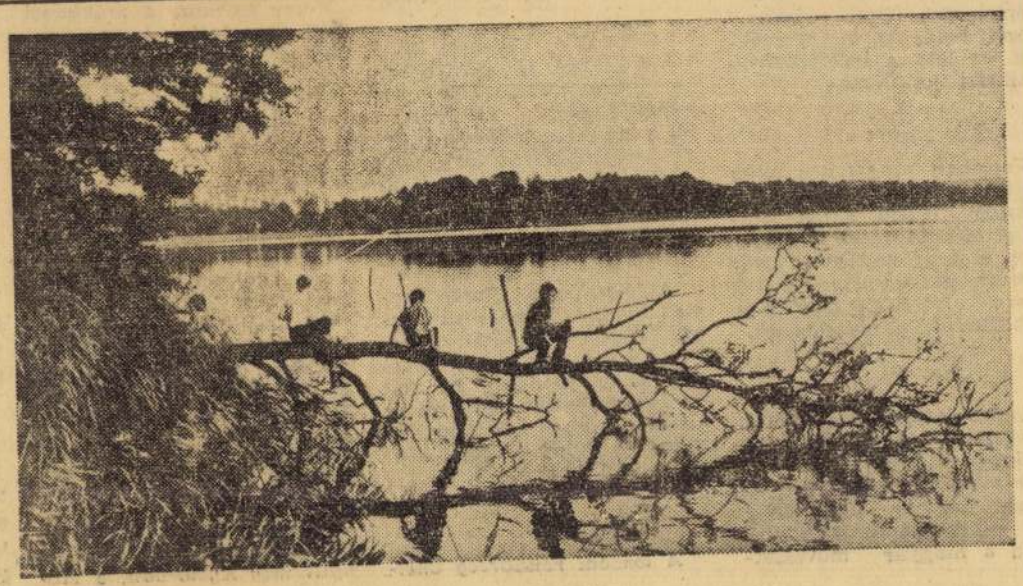

ŐSZI PECÁZÓK

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Diário de Notícias

Pablo Picasso

1021

Picasso nasceu há cem anos

"Guernica" e o centenário

É sob a égide da transferência de «Guernica» para Espanha que decorrem as comemorações do centenário do nascimento de Picasso. Nunca, seguramente, uma tal efeméride histórica constituiu, como sucede neste caso, um facto da actualidade, nunca uma obra de arte se identificou a tal ponto com a história de um país, servindo de emblema político e ao mesmo tempo de exemplo cimeiro da evolução estética de um século.

«Guernica» foi o último «exilado» a chegar a Espanha depois da morte de Franco. A sua viagem para Madrid, em 10 de Setembro, teve o valor simbólico de ser a máxima comprovação do restabelecimento da democracia no país, num ajuste de contas pessoal, de Picasso, e simultaneamente histórico contra um regime que se impusera pelo terror genialmente expresso e condenado naquele quadro. O próprio aparato militar que, por razões de segurança, envolveu o seu transporte e o secretismo da operação como que envolveram a devolução de «Guernica» a Espanha na aparência de um último acto da guerra civil.

Em Abril de 1937, os aviões da Legião Condor nazi, ao serviço de Franco, arrasaram uma pequena cidade catalã, experimentando as novas bombas que iriam surgir em muito maior escala durante a Guerra Mundial. Picasso, que no ano anterior fora nomeado director do Museu do Prado pelo governo da República (já quando a eminência dos bombardeamentos de Madrid fizera esvaziar o Museu de todos os seus tesouros), tinha antes tomado posição sobre a revolta nacionalista num acto de acusação em palavras e imagens, o «Sonho e Mentira de Franco», panfleto e série de 14 águas fortes que fazem recordar a linguagem do terror dos «Desastres de Guerra» de Goya e ao mesmo tempo se aproximam da forma da banda desenhada. A mais cruel caricatura junta-se a temas já trabalhados por Picasso, como a tauromaquia e o Minotauro, e ás imagens de destruição e pesadelo que seriam seguidamente retomadas em «Guernica».

Em Abril de 1937, aguardava-se, já com inquietação, que Picasso satisfizesse a encomenda de um grande painel para o pavilhão espanhol da Exposição Internacional de Paris. O bombardeamento de Guernica é no dia 28 e no 1.º de Maio o pintor mostra já a um amigo vários desenhos onde se esboçam o tema central do quadro. Durante dois meses de um trabalho tenaz, documentado por cerca de uma centena de estudos conhecidos e por uma sequência fotográfica de Dora Maar, «Guernica» toma forma.

O quadro é exposto em Junho e imediatamente considerado como a obra mais significativa da pintura do século XX. Percorreu depois Oslo, Londres, Nova Iorque e vários capitais da América Latina, recolhendo donativos para um fundo de apoio aos espanhóis que o franquismo obrigara ao exílio.

«Guernica», que Picasso declarou «património do povo espanhol», foi depositado no Museu de Arte Moderna de Nova Iorque, onde terá sido visto por cerca de 150 milhões de pessoas. A partir de ontem, finalmente, o quadro fica exposto num edifício anexo ao Museu do Prado, o Cason del Buen Retiro, protegido por vidros anti-bala e rigorosas medidas de segurança.

«Com «Guernica», procurei exprimir o terror não apenas de um acontecimento concreto, mas de uma tragédia mundial» — afirmou Picasso, em 1945. E' a guerra, com toda a sua violência absurda, que o pintor representa, num quadro de características expressionistas em que se conservam algumas das heranças da explosão cubista com que, por volta de 1910, Picasso, Braque e alguns outros puseram termo á forma tradicional de dar a ver a realidade.

O mesmo tema da guerra foi em numerosas ocasiões retomado por Picasso (os «Massacres da Coreia», o fresco da capela de Vallauris), mas poderia dizer-se que ele é essencialmente um pintor da paz. Não por um outro emblema que o pintor vulgarizou, a «Pomba da Paz», em sucessivas versões oferecidas a congressos de intelectuais pacifistas, mas porque na sua visão da guerra não há lugar para heróis mas apenas a imagem das vítimas e porque a sua pintura foi, como nenhuma outra, a expressão da alegria de viver (título de um outro célebre fresco, em Antibes), do humor, da mulher, da maternidade, da festa e do prazer e da liberdade de criar.

A justa fama de «Guernica» neste ano do centenário não deverá impor Picasso entre o grande publico como um pintor político, que o não foi, apesar da filiação política a que foi fiel. «Se fosse sapateiro, monárquico ou comunista, não faria os meus sapatos de uma forma particular para mostrar as minhas convicções políticas», afirmou numa célebre entrevista. Aliás, importará também não esquecer que a liberdade criadora da sua pintura se contrapôs, na época, aos modelos preconizados para a arte politicamente empenhada e aos seus pressupostos realistas.

Por outro lado, a presença de Picasso ao longo de quase todo o século da arte moderna representa um desafio á própria visão, tornada dominante, da evolução contemporanea dos valores estéticos. Sobre a sequência das vanguardas das escolas, Picasso impôs a genialidade de um longo itinerário pessoal, marcado pela liberdade de criação e por uma originalidade constante. Picasso não é um nome no capítulo dedicado á revolução cubista, mas um capítulo da arte moderna. A. P.

DADE É SUCESSO.

O MINEIRO
S DAUGHTER
EL APTED
ELITE
MANA!

OS ANTAGONISTAS
THE ANTAGONISTS
de BORIS SAGAL
XENON
2ª SEMANA!

INHAS
ARLINGS
F. MAXWELL
OLI

THE HORROR SHOW
THE HORROR SHOW
de RICHARD SCHICKEL
APOLO 70

NDE
STADOR
HAIN SAM
RT ROSS
DIO

FESTIVAL
JERRY LEWIS
1 FILME POR DIA
com JERRY LEWIS
CALEIDOSCOPIO

LHA O MELHOR!

ODSTOCK
PORTUGUESA

21 DE NOVEMBRO

SETÚBAL

ESTÁDIO DO BONFIM

«Sou eu, claro, a «Sandra», da telenovela. Meu nome é Glória Pires! Querem saber? Vou estar, no dia 21 de Novembro, no Estádio do Bonfim, em Setúbal. Não podia perder este grande festival! Mas não sou só eu!»

ESASSOSSEGO, que promo-mos: no dia 21 de Novembro ncher! Quem é que, por 200 de Sábado de Manhã», da Rá-sidro, e os melhores artistas canção do desporto, do fol-rder as presenças de artistas es? Mais tarde revelaremos: lado...

artir de 15 de Outubro)

rcial Portela Sacavém, R. Er-Av. Almirante Reis, junto à Sede — Av. da Liberdade, do Chiado.

Comercial OK e nos Bom-al, Almada, Seixal, Barreiro, Sesimbra, Grândola, Sines

Olivença, 9-B. AJUDE OS S BILHETES!

APOIOS: Empresa Pública Notícias-Capital, BNU, TURIVISA, Governo e Câmara de Setúbal, Vitória F. Clube.

Pich Ferenc

festo

Wekerfehervár [illegible]

Függvénye.

~~[illegible]~~ Falfest-

mények a szeregelye-

si Zichy kastélyban

Thieme-Becker

XXVI. 584

BUDAPEST

A Rajzolat leg elején egy
gyülekeretben láthatatnak egy-
mehány Kéjtő nemjeket, mellyek
által a Horai órákat, hüsej
és ditsőség jelentetik. Ezek
után fekünyek ismeri több
Pergamenek mellyeknek Elein-
jeiben e Következendő neve-
zetteyen e Körül Tudósok és ves
betesebb Magyar Tudósok
nevein olvastatnak
ugyan:
Bőrösönyi, Virág, Reiray,
Kistaludi, Fejér, Karinthy.
Hasonló Pergamenáthal fog-
lalatoskodik két apro Genius,
mellyeknek épüle Horváth
neverettel ellátott Perga-
menát tart Kezébe, másik
ka kelig és egészen felbon-
tott Pergamenát, mellyen
olvasni lehet ezen szavat
A' Horaiét.

Kiadta
a Tudós szín Igazgatóji
Tekintetes Egen Kápitnak vala-
mint a többi Tudós színbeli
Társaságnak ő rajzolója
és Készítője Pich Ferentz
festő- és rajzoló. 1)

---

1) Uj Magyar Tudósítások. Tud.
Gyüj., 1818. XI. K. 129-130.

Pich Ferenc

festő.

Született

1818ban Tekintetes Vármegye
Lábzó mutatványokat bocsátotta
Kétó ugyantarajt bocsátotta
ki:
Sz. Kir. Fejéres Fejérvár Várossá-
ban hajdan Magyar Ország ditső
emlékezetü Királlyai-
nak Lakhelyén Nemes burgó
Horafiaknak adatosaiból
1818. Esztendőben ujjabban felállitott
s elsőben ugyan ezen esztendőben 11-kén, ugyanditsőségesen
Uralkodó Házatt Ferentz Ki-
rályunk ditső neve napjának
ünnepjén megnyitott Magyar
Nemzeti Játékszin Fő Kapit-
ányának magyarázatja.

A' Rajzolat regveli időt-
a dereglendő Nap fényében
a Parnassus Hegyén a Tudo-
mányok Temploma látszik
mellyet oszlopallatyából ered
a Castaliai (vagy is hat-
hatós Vers szerző gondola-
tokkal bőcselkedő, s tetle-
sitő) forrás.

Az ezen Templom felé vivő
egyenesben uton veretik a
Magyar Nemzetnek Genius-ugyan
a Templom felé a forgalma-
tosságnak és igyekezetnek
Musáit; ez pedig kezével
fogva egy Ős nemzetes, mellyek
kóna alatt összve tekert három
Pergamének, Gyöngyösi, Besse-
nyei és Bárótzi Magyar
vers szerzők nevei kivel ékesit-
ve nevelétettnek.

1).

támogatást kapna a létesítendő intézmény a különféle Ludwig-gyűjtemények fenntartására és fejlesztésére. Az ambiciózus program a tudományos feldolgozó munka ösztönzését, vándorkiállítások szervezését, a képzőművészet, valamint a művészettörténet helyi és nemzetközi támogatását egyaránt előirányozza. A hír hallatára megmozdul a múzeumi elit. A riválisintézmények féltékenységét már a Ludwig Múzeum nagy kölni építkezése is kiváltotta, s a rájuk eső szubvenció további csök-

Látva a jelentős szakmai ellenállást, az adminisztratív huzavonát, a gyűjtő megsértődik, és visszavonja ajánlatát. Nyilván a csalódottság érzése motiválja akkor is, amikor az eredetileg Kölnnek szánt nagy középkori illusztrált kéziratgyűjteményt az amerikai Paul Getty Múzeumnak adja el igen jelentős összegért. Mecénási tevékenysége egyre inkább külföldre terjed ki. A hetvenes évek végének ausztriai és kelet-németországi kezdeményezéseit, a bécsi alapítvány- és mú-

Picasso Pablo, spanyol festőművész.
Nagy Zoltán: Ludwig, a kőrögyűjtő. Vállalás a magyar Nemzeti Galériában

KIÁLLÍTÁS

Picasso: Matador és meztelen nő, olaj, vászon, 162 × 130 cm, 1970

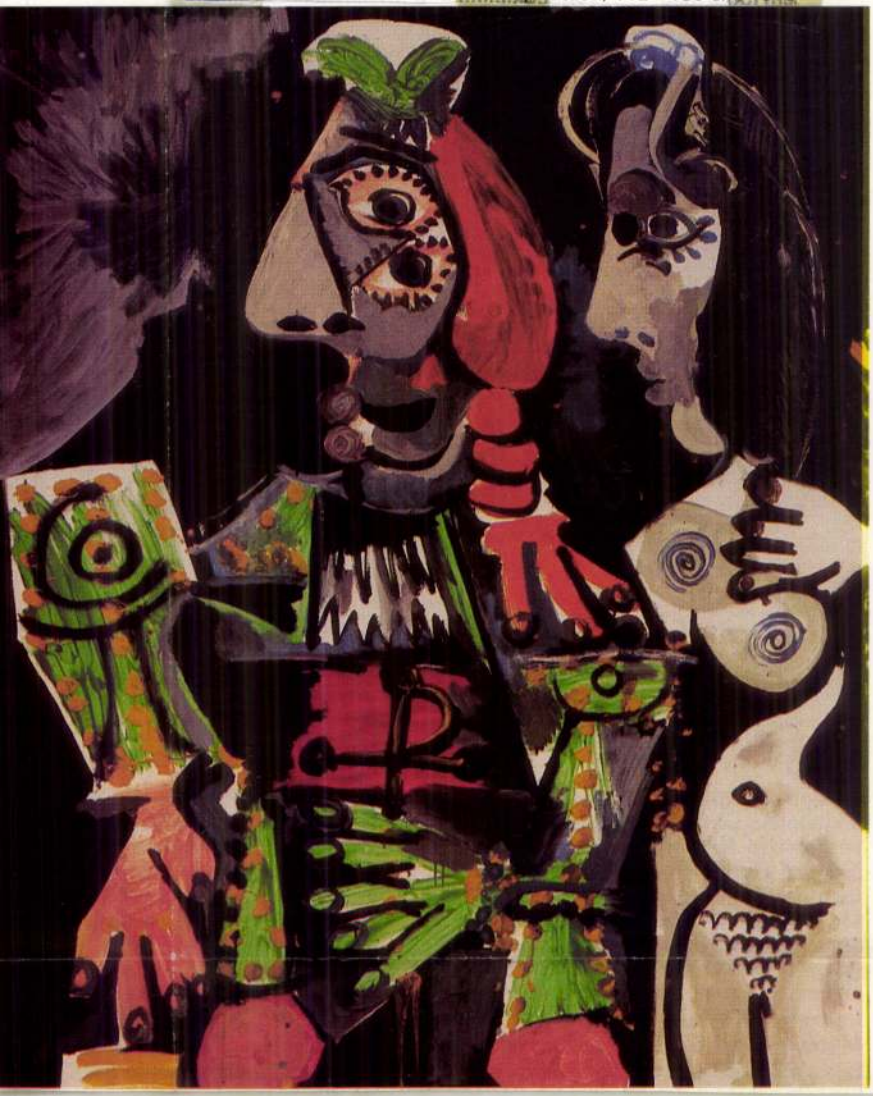

Művészet, 1988. szept., 44 old,

Tóthné Mészáros Lívia
titkárnő

PICHL, Alois

RIZZI, W.G.: József Sisa, Alois Pichl (1782-1856) építész Magyarországon. Bp. : Akad.K., 1989. /rec./ = ÖZKD XLIV.Jg. Heft 3/4. 1990 131 - 132.p.

Pichl L.
építész és
festő 1830. Körül
lásd

Gil Ran.

2412. A. !!
2416. A.
2424. "
2425. "
2426. "

2446. A.
2471. A.
2472. A.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
553/1909
ért. VI/24.

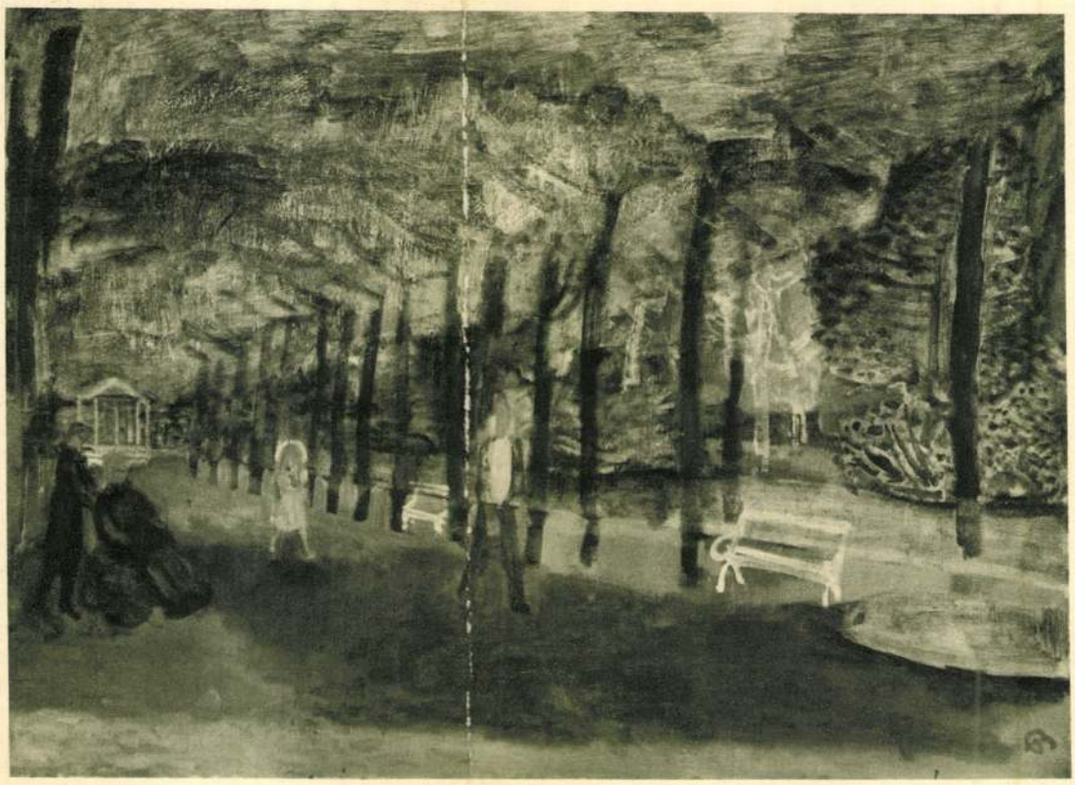

BERNÁTH AURÉL: FASOR
Fruchter Lajos úr gyüjteményében

nagyságú festője, grafikusa van egy országnak. Amerika hajóstársaságai, vagy az olasz Cosulich, az angol Scotland Express határozottan több és jobb formát mutatnak a menetjegy-bürók falain, mint az ő országaik modern festészete az időszakos kiállításokon. A kis Svájcról is csak ritkán tapasztaltuk, hogy új művésztehetségek kirobbanásával homályosítaná el a francia, vagy svéd piktúrát, de azért irigyelni lehet, hogy St.-Moritzot, Davost, Luzernt s Gotthardot milyen kívánatossá, álomszerűen fantasztikussá tudják varázsolni a hirdetőoszlopokon alig ismert nevű reklámrajzolók. Az ilyesmi tehát nem a múzsák, hanem a szállodás-szövetségek és a vasúti pénztárak sugallatára születik, osztódik, sűrűsödik és válik végül termékenyítő párává egy nemzet égboltja felett. És éppen mert így van, ezen a Csengery-utcai szerény kiállításon sem az volt az új és meglepő, hogy mit lehetett ott látni, hanem az, hogy oly komoly testület, mint a MÁV., végre belátta a külföld ilyenirányú befolyásolásának immár érésre alkalmas időpontja közeledtét. Ez persze nem azt jelenti, hogy itt már holnap vagy holnapután minden reklámötlet megmozdul, minden konzulátus, külügyi kereskedelmi képviselet, minden jegyiroda át lesz hatva a magyar vidékek szépségétől, a magyar hévvizek jóságától, a magyar élet olcsóságától, ez csak annyit jelent, hogy a MÁV. már kezd a dolgon gondolkozni. Ahogy irodai — de nem irodalmi — nyelven mondanák, „felfekteti" a „belégeket".

Nem lehet azt mondani, hogy eddig ilyen irányban semmi sem történt. Csak éppen azt, hogy édeskevés történt. Egy-egy külföldi magyar menetjegyiroda — mint a bécsi — még nem csinál nyarat. Egypár ezer vagy százezer prospektus háromnapos budapesti kedvezmények ígéretével kétségkívül jó ötlet, de szintén nem elég. *Balogh Rudolf* fotoplakátjai oly szépek, kedvesek és — ami fő — vonzóerejűek, hogy sokkal messzebbrenyúló hatásradiust érdemelnek, mint a mi csonka országunk. De vajjon minden billentyűt megnyomtunk s minden hangosanbeszélőt megszólaltattunk e pár aprócska eszközzel? Itt van a propagandának még sok mindenféle eszköze: a levélbélyegek, — új bélyegeink szépek, — a levelezőlapok, a postabélyegzők legolcsóbb misszióitól egészen a külföldi előadások s filmbemutatások, — l. a Filmiroda néhány elsőrangú ismeretterjesztő és az „Itél" a Balaton" című szép filmet, — rendszeréig. Évek óta sürgeti már a magyar művészi közvélemény, hogy a hazai műemlékekről, városokról, jellegzetes népmű-

MAGYAR MUVESZET
1933 Vép

amely az enyingi r. kath. templomot ábrázolta. Akkor ezt a templomot *Hanauer* György művének mondották. Valószínű, hogy csakugyan ő tervezte, de bizonyos, hogy mások építették fel. A kérdés tisztázása céljából felvilágosítást kértem dr. *Szabó* József enyingi plébános úrtól, aki szíves volt a plébánia történetéből a templom építésére vonatkozó következő följegyzést kiírni s nekem megküldeni:

„Herceg Batthyány Fülöp 1838. július 16-án a talpkövet letevén, *Pichl* Vilmos bécsi és *Vojta* Ferenc enyéngi építőmesterek kitartó munkássága mellett 100.000-et túlhaladó pengő forintokban felépült, s 1841. évi május 16-án kül- és beldíszítményekkel gazdagon ellátva felkenetett." „... a díszítmények mind megannyi bécsi művek ..."

Erről a *Vojta* Ferencről már megemlékeztünk. A plébánia-történet e följegyzései nem zárják ki annak a lehetőségét, hogy a templom tervei *Hanauer* Györgytől erednek, aki egyébként az Esterházyaknak volt Tatán működő uradalmi építésze.

Jóval többet tudunk ennek az építésznek egyik fiáról, *Jánosról*. Az Tatán született 1839-ben és 19 éves korában beiratkozott a müncheni akadémiára, ahol *Zieblandnak* volt tanítványa. De már a következő évben, 1859-ben Bécsben találjuk az akadémián. További működésének színhelye Bécs volt, ahol a nagy világkiállítás alapítási és építési láza őt is magával ragadta: nagy szállodát épített, de a hirtelenül kitört krach őt is tönkretette. Felesége halála is lesujtotta s 1873-ban önkezével vetett véget életének.

A *Hanauer*-családhoz házasság révén kapcsolat fűzte a *Baumgarten*-családot, amelynek volt egy építésztagja is: *Baumgarten* Antal, aki utóbb báróságot kapott Ausztriában. Ez 1822-ben született, Bécsben élt, Baden-Helenentalban villája volt, Bécsben halt meg 1887 április 5-én. *Artner* badeni plébános úr szíves közlése szerint Badenben temették el abba a díszes sírba, amelynek kápolnáját ő építette felesége halála után 1867-ben. A sírfeliraton neve *Baron von Paumgarten*, a kápolna feliratán *Antonius Emericus de Baumgarten*, a halottaskönyvben *Baumgartner Anton* alakban szerepel.

Művei közül közismert a budapesti Esterházy-palota. *Hanauer* Jenő tanár úr a pápai Esterházy-várkastély terveit *Baumgarten* Antal szignatúrával látta s így valószínűnek tartja, hogy e kastély jelenlegi alakját *Baumgartennek* köszöni.

A *Voyta-, Anreith-, Hanauer-, Baumgarten-család* tehát valóságos építészdinasztia volt. Alkotásaik teljes lajstromának összeállítása a jövő feladata.

5. *Fülöp József, a füredi első színház tervezője.* Színészetünk történetében nevezetes szerep jutott a balatonfüredi első színháznak, amely 1831-ben épült s amelyet 1868-ban lebontottak. A hatoszlopos, timpanonos klasszicista mű *Erdős* színész rajzából ismeretes. Tudjuk azt is, hogy tervezését és az építőmunka felügyeletét hazafias buzgalomból ingyen vállalta *Fülöp József* veszprémi főpostamester és tanult építő. A mesternek életrajza azonban hiányzik irodalmunkból. A legfontosabb reá vonatkozó adatokat tehát összegyüjtöttük s itt közöljük. *Rhé* Gyula veszprémi múzeumi igazgató úr közlése szerint nemes családból való volt, mert címzése: „Nemes és Vitézlő cs. kir. postamester". 1831-ben az odavaló árvaszéktől 550 v. frtot vett kölcsön. Lehet, hogy az ugyanakkor épülő játékszín költségeihez előlegezte ezt az összeget.

Veszprém megye és város jelesei életrajzi adatainak kiváló kutatója, *Kerényi* Andor ny. főszolgabíró úr (Balatonalmádi), volt szíves *Fülöp* életrajzi adatait kikutatni s velem közölni. Eszerint *Fülöp* József Veszprémben született 1801 március 11-én, meghalt ugyanott 1884 március 13-án. A még meglevő sírkő felirata is elmondja róla, hogy főmérnöke volt Veszprém vármegyének. Jómódú ember volt, saját házában lakott Veszprémben, ez átalakított homlokzattal ma is fönnáll. Szőllei is voltak s mezőgazdasági birtoka is. Nőtlen, magános életet élt, régi házvezetőnője gondozta. Szenvedélye volt a sakk s a régi Vasárnapi Ujság sakkfeladatainak megfejtői közt rendesen az ő neve is szerepelt. A régi idők emlékeként öregkorában is szürke magyar ruhában járt. Hogy az építészetet hol tanulta, az egyelőre nincs kiderítve. *Lyka Károly*

IDEGENFORGALOM ÉS MŰVÉSZET. Meghívót kaptunk újév után egy plakátkiállításra, melyet az Államvasutak egyik osztálya rendezett. „A világ minden részéből összegyüjtött, legjellemzőbb művészi plakátokat és egyéb nyomtatványokat" igért a meghívó. Maga az, hogy egy kiállításon gyüjtsék össze a fürdők s nyaralóhelyek reklámeszközeit, nem új dolog. Voltak már ilyesféle kiállítások nálunk is, annál több külföldön. Megint meggyőződhettünk arról, hogy a művészetet sok igyekezettel, de nem mindig szerencsésen vonják be a menetjegyirodák s egyéb szervek az ő propagandamunkájukba. Akinek alkalma volt a Vasúti és Hajózási Klubban félórás sétát tenni e sokszáz nyomtatvány közt, csak megérlelődött benne a külföldi útjain gyüjtött impressziók rezultánsa. Minél gazdagabb egy ország idegenforgalmi potenciája — természeti szépségek, szállodák, anyagi erők, multbeli organizációk dolgában, — annál művészibbek, választékosabbak a plakátjai. A reklám ízléskultúráját nem az határozza meg, hány s milyen

Picasso

Megnyitották a Kulturkapcsolatok Intézetében az Unesco reprodukciós kiállítását.Pesti művész is részt vesz munkájával.

/"bohoc a lovon"/

Esti Hirlap 10 sz. 1950. jan. 13. 2 old.

MDK

Picasso

A Müvelődési Minisztérium bemutatja fenti müvész képeit, a Bpesti István gimnaziumban.

Esti Hirlap 65 sz. 1958. márc 18 1 old.

Picart B rezin

Schuppen, Jaques (Jacob) van

Szavojai Jenő herceg arcz. festő

Rézin. 1722-ből.

Sch. festménye után P. metszete

Repr.

Magyarmuseltort

TV.K. 52,635. l.

PICCINI GICOMO, rézmetsző

Velencei művész. "A francia király udvari rézmetszője". Zrinyi Péterről készitett metszetének előképét valószinüleg a család birtokában lévő képről vette. 180.old

GENNERNÉ WILHELM GIZELLA: Zrinyi Péter arcképei 177.old

FOLIA ARCHAEOLOGICA, XXI. A Magy. Nemz. Múz. Évkönyve 1970. Bpest

PICCINI GICOMO, rézmetsző

Zrinyi Péter portréja. A Thelott és Hoffmann metszet szo
ros kapcsolatát a feliratok egyezése bizonyitja. Thelott
arcképének forrásaira csak talalgatásokkal utalhatunk.
Abraham Aubrynak van egy hasonló kardot feltartó, félala-
kos Zrinyi Miklós portréja. Ez a beállitásai rokon, Zrinyi
Péter ruházata, arcvonásai mintha Piccini Giacomo metsze
tének ügyetlen, egyszerüsitett részleteit idéznék. 181. ol

CENNERNÉ WILHELMB GIZELLA: Zrinyi Péter arcképei
177. old

FOLIA ARCHAEOLOGICA, XXI. A Magy. Nemz. Múz. Évkönyve
1970. Bpest

PICCINI GIACOMO, rézmetsző

Velencei, "a francia király udvar rézmetszője". Zrinyi Péter Zrinyi Miklós époszát horvátra fordította. Velencében jelent meg. P.G. két Zrinyi portréját és allegorikus kompocicióju címlapját készitette. Péternek egyi legjobban sikerült portréja./Katalógus II/1.-1.ábra. 180.old

CENNERNÉ WILHELMB GIZELLA: Zrinyi Péter arcképei
177.old

FOLIA ARCHAEOLOGICA, XXI. A Magy. Nemz. Múz. Évkönyve
1970. Bpest

PICCINI GIACOMO, rézmetsző

Velencei művész. "A francia király xá udvari rézmetszője", Portréja Zrinyi Péterről. A MTAKcs.-ban egészalakos életnagyságú olajképe részleteiben megegyezik P.G. rézmetszetének kompozíciójával. A képen valószínüleg Zrinyi Péter egyik hőstettét akarták megörökiteni. Az Ernst gyüjeményből került a múzeumba. 180.old.10.jegyz

CENNERNÉ WILHELMB GIZELLA: Zrinyi Péter arcképei
177.old

FOLIA ARCHAEOLOGICA, XXI. A Magy. Nemz. Múz. Évkönyve
1970. Bpest

PICCINI GICOMO, rézmetsző

Zrinyi Miklós levágott fejéről készitett ábrázolást a család oly arckép megrendeléséhez is felhasználta, mely élőként örökitette meg a hőst. Egy ilyen, a család tulajdonában lévő képet vett alapúl P.G. metszetéhez. De az ő metszete fejlettebb jellemábrázolású, mint a névtelen mester müve. 180.old

CENNERNÉ WILHELMB GIZELLA: Zrinyi Péter arcképei 177.old

FOLIA ARCHAEOLOGICA, XXI. A Magy. Nemz. Múz. Évkönyve 1970. Bpest

PICCINI GIACOMO, rézmetsző

A zágrábi Régészeti múz.-ban egy festmény Zrinyi Péterről. Widemann és Piccini metszeteivel rokon. Ovális keretben kétharmad álló alak. Arcvonásai primitivebben a velencei, Piccini portrét ismétlik. A ruházat, a dolmány díszítését kivéve Widemann metszetét követi. 180. old. 12. jegyz

CENNERNÉ WILHELMB GIZELLA: Zrinyi Péter arcképei
177. old

FOLIA ARCHAEOLOGICA, XXI. A Magy. Nemz. Múz. Évkönyve
1970. Bpest

PICCINI GIACOMO, rézmetsző

Velencei művész. "A francia király udvari rézmetszője" Zrinyi Péter portréja. Zrinyi Péter horvátra fordította Zrinyi Miklós époszát. Ezt Velencében adták ki. P.G. illusztrálta a Két Zrinyi pax képével. 179. old. 1. ábra fekete repr.

GENNERNÉ WILHELMB GIZELLA: Zrinyi Péter arcképei
177. old

FOLIA ARCHAEOLOGICA, XXI. A Magy. Nemz. Múz. Évkönyve
1970. Bpest

PICCINI GIACOMO, rézmetsző

Egy olasz lap A Piccini portrét használta fel Zrinyi Péter portréjához az ottocsászi csatáról irött tudósitás illusztrálására. Idealizált, sima felületkezeléssel előadott képmás megkötözött török foglyok figuráival. /Katalógus II/2./. 182.

CENNERNÉ WILHELMB GIZELLA: Zrinyi Péter arcképei
177.old

FOLIA ARCHAEOLOGICA, XXI. A Magy. Nemz. Máz. Évkönyve
1970. Bpest

PICCINI GIACOMO, rézmetsző

Velencei művész. Zrinyi Miklóst ábrázoló rézmetszetéhez Conflans Adriaen van németalföldi mesternek 1570-es években készült csáktornyai epitáfium képmásához nyúl vissza. 180.old. 11.jegyz

GENNERNÉ WILHELMB GIZELLA: Zrinyi Péter arcképei 177.old

FOLIA ARCHAEOLOGICA, XXI. A Magy. Nemz. Múz. Évkönyve 1970. Bpe t

PICCINI GIACOMO, grafikus

Katalógus II/z. Félalak ovális keretben. Piccini után. Rézben pontozó modorú rézmetszet. 20.1+13 cm. Szignatúra I, G, Mansfeld sc. Zrinyinek minden munkái./Pest 1817/ c. mű illusztrációja. 188.old

GEMERNÉ WILHELMB GIZELLA: Zrinyi Péter arcképei 177.old

FOLIA ARCHAEOLOGICA, XXI. A Magy. Nemz. Múz. Évkönyve. 1970. Bpest

PICCINI GIACOMO, grafikus

Katalógus II/1. Félalak ovális keretben Katalógus II-ben említett Zrinyi portré csatajelenettel/olajkép/ után. /1.ábra/. Rézmetszet. 26.7+19.1 cm. Szignatúra: Iac. Piccinus Crimi Regis scultor sculpsit Venetys 1660./Groff Zrinski Petar :Adrianszkog Mora Syrena./Beneczih 1660.c.mű illusztrációja.. MTKcs.4704. 188.old

CENNERNÉ WILHELMB GIZELLA: Zrinyi Péter arcképei 177.old

FOLIA ARCHAEOLOGICA, XXI. A Magy. Nemz. Múz. Évkönyve. 1970. Bpest

PICCINI GIACOMO, grafikus

Katalógus II/2. Félalak ovális keretben Piccini kompozíciója után, eltérő felirattal és kereteléssel az ottocászi csatáról szóló VERA RELATIONE DELLA HEROICA ET VAOROSA BATTAGLIA E STRAGE.. c.röplapon Rézmetszet. 25+ 19.1 cm 166?. MTKcs.4705. 188.old

CENNERNÉ WILHELMB GIZELLA: Zrinyi Péter arcképei
~~XXXX~~ 177.old

FOLIA ARCHAEOLOGICA, XXI. A Magy.Nemz.Múz.Évkönyve.
1970. Bpest

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Giacomo Piccini

mester 1660-ban kesjitetett portréját

vesji mutául egy olasz zöplop

Cannerné: A Zrínyi család 1966. 18.o

CASPAR PICCOLO, kőmüvessegéd

A szombathelyi Giovanni Bernardo Ceresola kőmüvesmester Piccolot 1670-ben inasaul fogadta és 1675-ben fel szabaditotta. Kétségtelenül Italiából, valószinüleg a Como-tó vidékéről származott. 443.old

HARALD PRICKLER: Giovanni Bernardo Ceresola, a szombathelyi Szt. Márton templom épitője 441.o

VASI SZEMLE, XXII. évf. 3.szám. 1968. Szombathely

CASPAR PICCOLO, /Pigälo, Pigolan/, kőmüvesinas

A szombathelyi Giovanni Bernardo Ceresola kőmüvesmester 1670-ben inasként vette fel Giovanni Feratit és Caspar Piccolot/Pigälo, igolin/, mikor ~~xxxxxxxx~~ ajánlóként ömagaa lékai céh pénztárosa, Pietro Orsolino és a céhhez tartozó Georg Beimel fungáltak. 443.old

HARALD PRICKLER: Giovanni Bernardo Ceresola, a szombathelyi Szt. Márton templom épitője 441.old

VASI SZEMLE, XXII.évf. 3.szám, 1968. Szombathely

74. kép. *Duccio: Szent Pál.*

Picca Vittorio /Venezia/
Szinyei Társaság külföldi levelező tagja
Szinyei Merse Pál Társaság VII.kiállitása.
Nemzeti Szalon, 194o.jan.febr.

Építés- Építészettudomány (Budapest) 16 1984
Építésügyi Szemle (Budapest) 27 1984
Az Érem (Budapest) 40 1984
Esti Hírlap (Budapest) 39 1984
Esztergom Évlapjai (Esztergom) 1983 (1984)
Etnographia (Budapest) 95 1984
Evangélikus Élet (Budapest) 49 1984
Évfordulók (Budapest) 1985 (1984)
Évkönyv: A Magyar Izraeliták Országok Képviselete (Budapest) 1983/1984 (1984)
Fejér Megyei Szemle (Székesfehérvár) 1984
Filmkultúra (Budapest) 20 1984
Filmvilág (Budapest) 27 1984
Film- Színház- Muzsika (Budapest) 27 1984
Filológiai Közlöny (Budapest) 30 1984
Fizikai Szemle (Budapest) 34 1984
Folia Archaeologica (Budapest) 25 1984
Folia Historiae Artium (Krakow) 20 1984
Folia Historica (Budapest) 12 (1984)
Forrás (Kecskemét) 16 1984
Forschungen zu Volks- und Landeskunde (Sibiu) 27 1984
Fotó (Budapest) 34 1984
Fotóművészet (Budapest) 27 1984
Galeria: Zborník Slovenskej národnej galérie (Bratislava) 8 1984
Gazette des Beaux-Arts (Paris) 103 1984
Geodézia és Kartográfia (Budapest) 36 1984
Gesta (New York) 23 1984
Grada za proucavenje szpomenika kulture Vojvodine (Novi Sad) 13 (1984)
Gutenberg-Jahrbuch (Mainz) 59 1984 (1984)
Hadtörténeti Közlemények (Budapest) 31 1984
A Hajdú-Bihar Megyei Levéltár Évkönyve (Debrecen) 11 1984
Ház és Ember: A Szentendre Szabadtéri Néprajzi Múzeum Közleményei (Szentendre) 2 (1984)
Helikon (Budapest) 30 1984

PICASSO

SIK Csaba: Picasso. =Új hás,
25, 1985, 4. 119– 118.

Picasso

Sík Csaba: Picasso. Bp. Helikon, 1985.

rec. TANDORI Dersö: A Picasso-titolig és
tovább. = Könyvvilág, 30, 1985, 9. 13. ill

Picano

Sik Csaba: Picanó Bp 1985

rec. Szélef András: Picanó - Sik Csaba emlége -

= Uj T. 85. okt. 27. 2.

PICASSO

3236.
Sík Csaba (1934-)
Picasso / Sík Csaba. – [Bp.] : Helikon, 1985. – 58 p
[16] t. : ill., részben színes ; 19 cm
Példányszám: 10000
ISBN 963 207 868 3 kötött : 59,- Ft
Picasso, Pablo
75(44)Picasso, P.

Visitatio Canonica : Az Esztergomi Főegyházmegye Barsi Főesperességének egyházlátogatási jegyzőkönyvei 1747-1674. Vál., bev. Tomisa Ilona. Bp. : MTA Néprajzi Kutató Intézete, 1992

PICH Ferenc épületfestő

seregélyesi kastély belső dekorációja

SOMKOLY Károly: A gyönki Magyar-Kossa - kastély. = Műemlékvédelem, 37, 1993, 4. 251 - 262. ill. B 261-262.p. 48. jegyzet

Woronieczky Micislaw hg:

Mellig, kissé ba
döke s hegyesre pödr
Fekete nyakravalója
máutgallérú s zsinó
csapva.

Olajfestés, v
Az 1848

PICH *Ferenc*, festő a XIX. század elején Székesfehérvárt. 1818. P. festette u. o. a színház függönyét, mely a Parnassus felé haladó magyar nemzeti Géniuszt ábrázolta. A seregélyesi Zichy-kastély falfestményei szintén P.-től valók.

E-g II. 2991

Pick Ferenc
festő

MDK

A szfvári szinház számára diszes fü[illegible]önyt és diszleteket festett.

Fitz Székesfehérvár, 36.o.

Vö.: Lauschmann Gy., A székésfehérvári szinészet multja.
(Székesfehérvár 1899.102 p)

6/3/53 B.H.

Pích

Ltáb. III. 113.

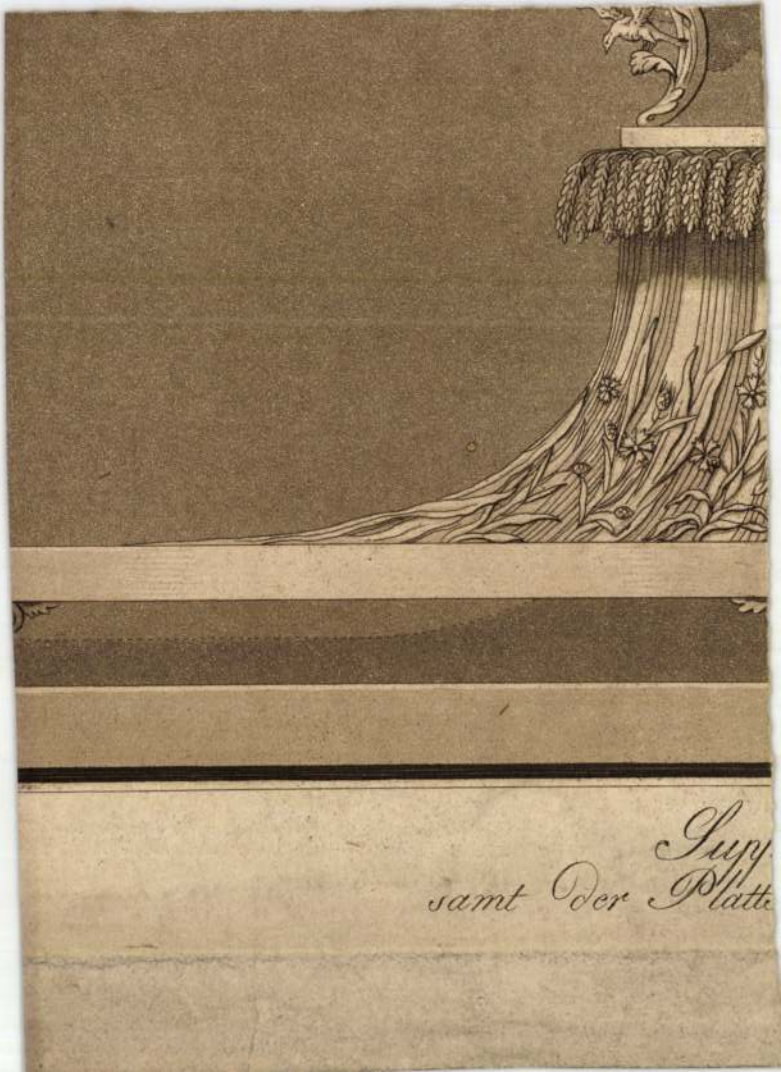
Sup
samt der Platte

Pich

l.

LykaMagyműI800-50

367,789.l.

Pich Ferenc, festő

MDK

Rieder Jakab (1752-1824) épitésznek dekoráló festője; közreműködhetett a lovasberényi Cziráky-kastély diszitésében.

Schoen Arnold, Jegyzetek két kastély történetéhez. Müv. Ért. 1956. V. évf. 1. sz. 36-38.
37.o.

Pich Ferenc festő

M.D.K.

Seregélyes Zichy-kastély nagyter-
mében harci és áldozati jele-
neteket ábrázoló freskók.

Genth. Műemk. 1959 I. 290

Székesfehérvár.

A Wir Zechmeister und e
burgerlichen kezdetü czéhlevél
jük a várost, a mely felé veze
élénkitik mig balra szántóvető
a gémes kútnál két vándorló le
ken innen az épületek közül a
czimere fölött lebegő mondatsz

Székes Fejérvár. Al

alól balra: aufgenommen u. gez
középütt: zu haben bey Al
in Stuhlwei
jobbra: gestochen v. S. I

Rm., mér. a rl. 20

Pick, F.

Er Pich Ferenc leg.

T. 4935.

in ganz ehrsames Handwerk der
felső részén látképben szemlél-
tő utakat kocsik és járókelők
k dolgoznak és a szobron innen
gény iszik. A háttérben a hegye-
templom válik ki. Felirata város
alagon:

ba Regia. Stuhlweissenburg.

eichnet v. F. Pick.
ois Rader Buchbinder u. Bucchändler
ssenburg.
ehnhardt in Pest.

.7: 44.6 cm.

1 Meier-Graefe, Július (1867–1935) német művészeti író és m

Egry József művészete

Írott Kő, 1936/2. sz. 102–104. lap
Aláírás: Oltványi-Ártinger Imre

Berény Róbert

Magyar Művészet, 1936/3. sz. 67–72. lap
Aláírás: Oltványi-Ártinger Imre
Részletei újraközölve franciául: Nouvelle Revue de Hongrie, 1936/2. sz. 36–38. lap; Brassói Lapok, 1936. március 22. A B címen jelent meg.

1 Nyugat, 1913. I. 501. lap
2 Delacroix naplójából: „La peinture materiellement parlant r el celui du specteteur" –

Jelentés a Szinyei Társaság díjairól

Magyar Művészet, 1936/3. sz. 93–94. lap
Aláírás: Oltványi-Ártinger Imre dr.

1 A Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiumának kiadványai.

PICASSO

Gyenes, Juan
Barátom, Picasso : Juan Gyenes fényképes emlékezései / [szerk. ... Marosi László]. – Bp. : Közgazd. és Jogi Kvk., 1984. – [18] p., [40] t. : ill. ; 29 cm
Fotóalbum
ISBN 963 221 415 3* kötött : 80,- Ft
Picasso, Pablo
75(44)Picasso, P.:779.041Gyenes, J.

ERNESTUS PICh, rézműves

1768-tól a német rézművesmesterek külön céhet alakitottak. Elso céhmesterük a gyori Ernestus Pich volt. 7. jegyz. A céh 1871-ben szünt meg, az utolsó céhmester Ortner Marton volt. 227.old

TIMAFFY LASZLÓ: Győri fémművesek 227.old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum Évkönyve, 15.sz.
Győr, 1973

Picasso

most 50 éves (932), az 1920-26 os divat egyik kedvence. 5-6 évvel ezelőtt egy-egy képéért annyit adtak, mint egy Tizianért. A kubizmus atyja. — Vegheroitte h. az emberek megváltoztassák látásukat, átalakította szemüket...

T.E: ... MANET kiállítás, amelynek mengyobb sikere van, mint a gyarmati kiáll-nak

B.H. 932.VII.10 Két csendes jubileum.

Picasso

A Manet kiáll.-al egyidejűleg nyílt meg a kubista P. gyűjteménye. – Manet nagysága, h. a vonal triumfatora, a szín legyőzője Picasso felszívta Manet technikáját

Haraszti Emil: A szárevés Manet. – Jub. kiáll.
Paris-Orangerie

M. 932. X. 2.

900

Pablo Picassó, spanyol festőművész

A XX. sz. művészetének egyik legreprezentatívabb képviselője, képzőművésze Pablo Picasso, – aki a 10-es évek elején különböző anyagokból készített reliefeket, ugyanakkor, vagy talán egy kicsit később, mint Tatlin. Aztán kettőjük sorsa, pályája kétféleképen alakult. Picassót számnyára kapta a világhír, Tatlint kevésbé, hiszen a sztálini időszak torzulásai őt kiszorították a pályáról.

Láttuk, hallottuk

1984. XII. 15. Petőfi 10.45 / S. inél.

310

Ismeretlen francia mester a XVII. századból.

Agyuhare. Rk.

85 m, 142 k.

K-2.—

Pich Ferenc

testő Szikesfehérvár

1818.

l.

Mátrai Gábor jegyz.

Sz. M.

187 l.

Pich Terenc

Szinházi festő.

1818. Festette a Székesfehérvári szinház előfüggönyét, mely körülményesen le van írva a Tud. Gyűjt. 1818. XI fűz. 129. l. s diczártetik.

Szilágyi István Adalék a magyarországi képző-művészek névsorához. Történelmi Tár. 1880 évf. 165. l.

M D K

Pich Franciscus, Székesfehérvár.

Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban. Műv. Ért. 1952. 1.sz. 138 l.

Bajor 74

Max. Joseph. 1816.

Av. Körirat: MAXIMILIANVS IOSEPHVS BAVARIAE REX
Középen jobbra nagy arc ~~[illegible]~~ kép

Rev. Felkörben: PRO DEO – ET POPULO. Középen: Korsztba tett jogar és kard, fenn Koronа, lenn: 1816.

Pecsmén: BAIERISCHER KRONPHALER

Átm. 40.5 m/m. Sulj: 29.3 gr

Pich Ferenc

Pich Ferenc
diszletfestő

1818.festette a székesfejérvári szinház függönyét és a"szinházbéli ékesitések"-et.

Tud.Gyüjt.1818.XII.23.

Czatkai

26

MAGYAR FESTŐ 1843-ból

Krecsmáry Mihály arcképe

Vászon, olaj, 29×23 cm.

MARKÓ FERENC (1832—1874)

Tájkép

Vászon, olaj, 31×39 cm.

Jelezve lent balra: Markó 1870.

Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki képtár. Esztergom, II., 1875., 44. szám. —ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 21. szám. — Rényi, 23. l. — Kőrösy László: Esztergom. Esztergom, 1887., 239. l. — z: Az esztergomi képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 772—773. l. — Maszlaghy: II., 175. szám. — Gerevich Az Újság, 1916. júl. 20, 4. l. — Gerevich PA, 251. l.

Tájkép

Fa, olaj, 35×45 cm.

Jelezve lent jobbra: Markó Ferenc 1856.

Pich, Franz

festő 1876.

Bentháromság imádása c. gyenge képe az alábbi kastély kápolnájában.

Jelzése: „Fr. Pich" pinxit 1876.

Csatkai Endre dr.

A dénesfai gróf Cziráky-kastély

Soproni Szemle

1940. 37. l.

Pablo Picasso, spanyol festőművész

Kisfaludi Stróbl Zsigmond szobrászművész 1884. júl. 1.-ei született Alsórajkán, Ady, Maillol, Picasso kortársaként.

Losonczi Miklós: Kisfaludi Stróbl Zsigmond centenáriumára.
Észak-Magyarország, 1984. júl. 1.

Pablo Picasso, spanyol festőművész

a Beöthy-forma organikus mértan, így válik az emberi gondolkodás részévé a természeti vegetáczió, szoborrá. Mondhatjuk így: Picasso után a matematikai festészet következett Vasarely felléptével, Maillol után matematikai szobrászat szerveződött a maga műszaki, pfasztikai vonulataival, Schöffer Miklós és Beöthy István részrételével is. Mindhárman magyarok, első hazájuk, szükebb pátriájuk, indító energiájuk Pécs, Kalocsa, Heves.

Losonczi Miklós: Beöthy István szobrászi világa.
Hevesi Szemle, 1984. márc. 10-13-old.

NÁDSZÁL KFT.

Indiai ruhák, kiegészítők,
rattán- és fenyőbútorok,
keleti ajándéktárgyak üzlete

CSILLAG ÜZLETHÁZ

1072 Budapest, Dohány utca 17.
15. shop
(Bejárat a Rákóczi út 20/22. felől is)

Nyitvatartás: hétfő-péntek: 10.00-18.00
szombat: 10.00-14.00

Tel.: 351-0463...69/115 mellék
Fax: 269-66-32

PICASSO, Pablo

eml. Losoncz Alpár: Jugoszláviai szemle

= Jelenkor 1989., 2. 181.

XX.

Picasso, Pablo (Malaga, 1881 - Mougins, 1973)

„Zenész, táncos és kecske"

plakát, nyomdai sokszorosítás 56,1 x 37,4 cm

Védett. kikiáltási ár: 15000 ft.

—

„Fej" színes litó-plakát 37 x 28 cm

J. l. p.: Picasso 15. 4. 62. Védett.

kikiáltási ár: 8000 ft.

BÁV 56.Képaukció Bp.1981.december

PICASSO Pablo

Tamlmányfej repr.

XX. Századi Művészet
Szépmův - Múz. - 1975.

PABLO PICASSO, festő

Martyn Ferenc Párizsban több éven át foglalkozott a rézkarcolással.-Egyik tájkép-ábrázolásának kompozíciós épitettsége Picasso képével mutat rokonságot. 334.old

HÁRS ÉVA: [illegible] Martyn Ferenc és a "Párizsi iskola" /1926-1940/. Részlet az életmű monografikus feldolgozásából 331.old

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, XIV.-XV. évf. 1969.-1970. Pécs, 1974

PICASSO Pablo

Anya gyermekével tus 353x253 mm

XX. Századi Művészet
Szépműv. Kúz. 1975.

PICASSO, festő

Vilt Tibor szerint Picasso volt az, aki utóljára végigzon
gorázhatta az összes variációkat. Picasso mint egy megszál
lott mozizongorista, a némafilmek idejéből mindent végig
skálázhatott, emlékeztetőnek. A maga nagy eklekticizmusával.
21. oldal

TÓBIÁS ÁRON: Modern Művészet... 18. oldal

Muzsák, Múzeumi Magazin. 1970. 2. sz. Budapest

Picasso, festő

MDK

Orozco, mexicri művén a fenti mester
szellemében nevelhedett.

Horváth Béla: Basilides Sándor, Csébi Pogány István
stb. gyüjteményes kiállitása.

Bp, 193[illegible]. 3. l

Zu einer Ausstellur

Man sollte ja eigentlich nicht neidisch
den bei Ausstellungsbesuchen, aber das
Pels-Leusden — meist aus eigenem Beste
an Picasso-Zeichnungen, -Radierungen, -
ken und -Büchern zeigt, läßt einen nic
fühllos, da fragt man sich schon, wo
nem Sammler der Nerv früh genug ei
das „Genie des Jahrhunderts" zu erkenn
der Pels-Leusden-Ausstellung, die zeitlic
vorragend zur umfassendsten Picasso-
spektive im New Yorker Museum of M
Art paßt, kann man sogar noch kaufe
— was mich erstaunt — zu vernünftige
sen.

Die „Götterdämmerung" Picassos, d
Basler Galerist Carl Laszlo auf eine „re
technische Meisterleistung" reduziert,
cher nur als Neid zu verstehen, weil
Sammelleidenschaft nicht schon beim
Picasso begann. In dieser Ausstellun
hervorragend chronologisch gegliede
kann man „Le repas frugal" finden, ei
dierung aus dem Jahre 1904, von der
viel in seine Bilder übernahm. man

phien
Komp
iesen

lem e
rau ir
es L
vera
nstler
dwed
te, e
e „d
er fr
. Ein
nung
n und
g ei
ein B
le de

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Der Tages Spiegel

1980 VIII 26

1021

JEUNESSE, ein Litho von Pablo Picasso

Picasso fa

Pick Emy

Akt olajképe a Képzőművésznők kiáll.-án a Nemzeti Szalonban.

(V.): Képzőművésznők a Nemzeti Szalonban.

Művész-Élet, 1933.II.5-6.sz. 10.l.

Pick Edith

Az Atelier művészeti tervező és műhelyisko
la 1935. junius 22.-én rendezte meg negye-
dik kiállitását Illés László kerámikus ta-
nár növendékeinek munkáiból.
A tanitványok közül kiemeli Révész Judit,
Pick Edith és Krisztinkovich Gabi művésze-
ket, akik egyéni, invenciózus tehetségről
tettek tanubizonyságot.
"Az Atelier kiállitása" cimmel közölt be-
számoló.

A HÉT, Bp. 1935. juni. 30.
45. évf. 13-14. sz. 4. lap.

Pics Ede

korának kiemelkedő kovácsmestere volt.

MŰEMLÉKVÉDELEM 1974/4/224

Perebázy :A vas művészete

Pick Ede

gyárrá fejlesztette kovácsmühelyét,2oo ember nél többet foglalkoztatott.

Müemlékvédelem 1974/4/222

Pereházy:A vas müvészete

Pick Ede

alkotásaként valószinüsithető a József krt 41sz és 59-61sz házakon elhelyezett vaskapuk.

Müemlékvédelem 1975/4/242

Pereházy: A bpi Nagykörut

Pick Ede

Az egykori Sugár ut/Népköztársaság utja/ kovácsmüvészeti remekainek alkotója

Müemlékvédelem 1976/3/171

Pereházy:Kovácsmüvészeti emlékwink

PICK EDE

Perházy Károly: A vas művésze / 100 éve
született Tiringer Ferenc/

Műemlékvédelem, 1975. 4. sz. 220-225. l.

Pick Ede

említik tevékenységét

Pereházy Károly: Kovácsművészeti emlékeink
a Népköztársaság utján
Müemlékvédelem, 1976. 3. sz. 171-177. l.

Pick Ede, kovácsmüvész

Saradi Kalman:müvészi kovacsolas,c.könyvében képek nél
kül soroja fel kivaló diszitőlakatosainkat.Ezek pl.Alpá
Ede,Benkóczy Pal,Berkes Kalman,Biró Antal,Farkas Gyula,
Hajós Balint,Halasz Frenc,Pick Ede,Leyritz Arpad,Polgár
ignac,Migray József,Münczer Vilmos,Forreider József,Sima
Henrik,Vágó Ignac,Wachter Antal,Zimmermann Janos,Skolka
Matyas. 68.old.

Perehazy Karoly: Saradi Kalman: müvészi kovacsolás
c.könyvének kritikája 66.old

Müv.Tört. Ert. 1976. XXV. 1.sz. Bp

Litterae singulares V. 259

Pick Juliska

wul. Budapesten 1875. Ist.
6 felső leányskola
1890/91 II – női ordaly

Pick, Julia

1890/91

Ferkèpzomfoiskòvk

122. l

Josef Pick,szabósegéd

A soproni sztrájkban részt vett 1872-ben.Neve a többiekkel együtt csomagolópapirra irva maradt fenn. 35.old

László Ernő: A soproni szabólegények sztrájkja 1872-ben. 29.old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XIII.1959.Sopron

Pick János

Artner T.: A szentendrei művésztelep jub. kiáll-a.
Sz.N. 1956. aug. 21.

MDK

Pick János

d: Paál László Társ. kiáll. Kis Ujság, 1950 /?/
jan. 12. 5 l.

PICK JAKAB, iparos,butorgyaros

Hochmann Ignác fakereskedő csődje Miskolcon 1889-ben. Leltárkönyv szerinti fennálló követelése 624 személyt érint,miskolci vagy környéki iparosok,kereskedők főleg

Tartozik Hochmannak 95-96 Frt-tal. Miskolc, 351.old

DOBROSSY ISTVÁN: Kereskedelmi kapcsolatok és hitelvi szonyok Miskolcon a 19.század végén 335.old

A Herman Ottó Múz.Évkönyve, XIII-XIV. Miskolc, 1975

Pick Hugóné dr

iparmúvesz

l.

Győri kiáll. 1919–1929

46 l.

L. Pick Gizi, [iparművész] MDK

kitünő izléssel tervezte meg és rendezte be a Heves-megyei Noszvaj felu kastélyát.

/ -ts./ : Régi kastélyból - uj üdülő.

Esti Hirlap, II.évf.128.sz. 1957.jun.4.kedd
6.oldal

PICTOR egri festő. Az 1689. évi kamarai összeírás szerint Egerben: „apud Pictorem Johannes László ex Szikszó" huzódik meg.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Pick Morino osztrák festőművész
kiállitása 1915.

Nemzeti Szalon 4oo-ik jubiláris és a Kéve XX.
kiállitása, 1929. február.

Pick Margit

1911-ben szegeden szorgalmasan látogatta Farkasházy Fischer Vilmostól vezetett agyagipari tanfolyamot. A szegedi 1911. júliusában megtartott agyagipari kiállításon szép szinvegyüléket mutatá finom permetérési munkával tünt fel. amelynek technikáját Berlinben tanulta.

Szentiványi Gyula: A gyilkos ólom. A szegedi farekasépar pusztulása. Megindult a mentő akció. Szegedi Hirado 1911. júl. 16.

Wlac

Pick-Lenhardt

MDK

Metszete Székesfehérvárról 1830-ból.

Fitz, Székesfehérvár, 28.o. repr. 29.o. 17.kép.

Pick László Sajos
nolván

Telcs Ede iskolájában tanult.
Autodidaktaként került oda,
mintán az ügyvedi diplomáját
megszerezte

Remenyi József: Emlékem a Telcs műtermről
Művészet, 1970. január - 15 lap

Pick Lajos

Kara Krón Mihály, Csillag István, Medgyessy Ferenc, Kreipel Ottó szobrászmüvészek szerepelnek munkáikkal "A Mücsarnok tavaszi tárlatá"-n.
A Müvészet c. rovatban közölt beszámoló igen magasra értékeli az itt felsorolt ifju müvészek alkotásait, melyek oázist jelentenek "a mücsarnoki törzstagok müveinek sivatagában."

A HÉT, Bp. 1909. ápr. 4. XX. évf.
14. sz. 234. lap.

Pick Lajos

MDK

Dr. H. F.né arcképe, gipsz

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Pick Lajos MDK

Pick Lajosné arckép

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

Pick Lajos. szobrászm. MDK

Miss G.W. Nöi fej. Szobormü.
Repr. 27.1.

Mücsarnok.-Téli kiáll.
Müvészet.1914. 28.1.

Pick Lajos MDK

Futó, szobormü

Mücsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Pick Lajos MDK

Salome, szobormü

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Pick Lajos MDK

Fiatal leány portraitja, tanulmány, szobormü

Mücsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

MDK

Pick Lajos, szobrászm.

336. Susanne Berny színésznő arcképe. Szobormü.

Képszöm.Társ. 1913. tav.Kiáll. Kat. 6o.l.

Pick Lajos

MDK

Dr. H.F. urnő arcképe, gipsz

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

Pick Lajos MDK

Pick Lajosné arcképe,

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Pick Lajos

Miss G.W., repr.

Miccormok 1913-14. téli kiállitás

Pick Lajos

MDK

Károlyi Lajos festő arcképe, szobor

Mücsarnok 1915-16 téli tárlat

Pick Lajos MDK

Táncoló nő, szobor

Műcsarnok 1913-14 téli kiállitás

Pick Lajos MDK

Eckensberger Nóra arcképe, szobor

Mücsarnok 1915-16 téli tárlat

Pick Lajos

MDK

Miss G.W.

Mücsarnok 1913-14 téli kiállitás

МДК

Pick Lajos MDK

Fiatal leány, arcképtanulmány, szobor

Mücsarnok 1913. tavaszi kiállitás

MDK

Rick Rojas

Announce Penta extinguishing strokes, expose

Pick Lajos MDK

Susanne Berny színésznő arcképe, szobor

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Pàck Lajos MDK

Atlas, szürke kő

Műcsarnok 1913-14 téli kiállitás

Pick Lajos

J.G. portraitje, szobor

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

Pick Lajos MDK

Tanulmányfej, szobor

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

MDK

Pick Lajos

Akttanulmány

Műcsarnok 1909. tav. kiáll. kat. 33.1.

Pick Lajos MDK

Juhász Gyula arcképe, gipsz

Műcsarnok 1913-14 téli kiállitás

Pick Lajos

MDK

Akttanulmány,

Műcsarnok 1909. tavaszi kiáll.

Pick Lajos MDK

Arcképtanulmány, szobormü

Mücsarnok 1909. tavaszi kiáll.

MDK

Pick Lajos

d.-: A téli tárlat. Művészet 1915. 440.l.

MDK

Pick Lajos

Eckensberger Nóra arcképe

KMT. 1915/16. téli kiáll. kat. 55.l.

MDK

Pick Lajos

Károlyi Lajos festő arcképe. Szobormü

KMT. 1915/16. téli kiáll. kat. 55.l.

MDK

Pick Lajos

Arcképtanulmány

Műcsarnok 1909. tav. kiáll. kat. 34.l.

Pick Lajos MDK

Pick Lajosné arcképe,

Mücsarnok 1919-2o. téli tárlat

Pick Lajos MDK

Dr. H.F. arcképe, gipsz

Műcsarnok 1919-20. téli tárlat

MDK

Pick Lajos

"Miss G.W." szobor repr.

Műcsarnok 1913/14.téli kiáll.

A MACSTACK [67\74.fc11 kic11.fotfcunf vcsc1jcsok

MQVcscvf, j6j4: 82.j:

PICK LAJOS

Táncoló nő.

A Műcsarnok 1913/14.téli kiáll.történt vásárlások

Művészet, 1914. 85.l.

MDK

Pick Lajos

Müvészet ~~1918~~ 1918. 21. o.

Zsákodi Csiszér János: Bibel Liszka arcképe.

Pick Lajos

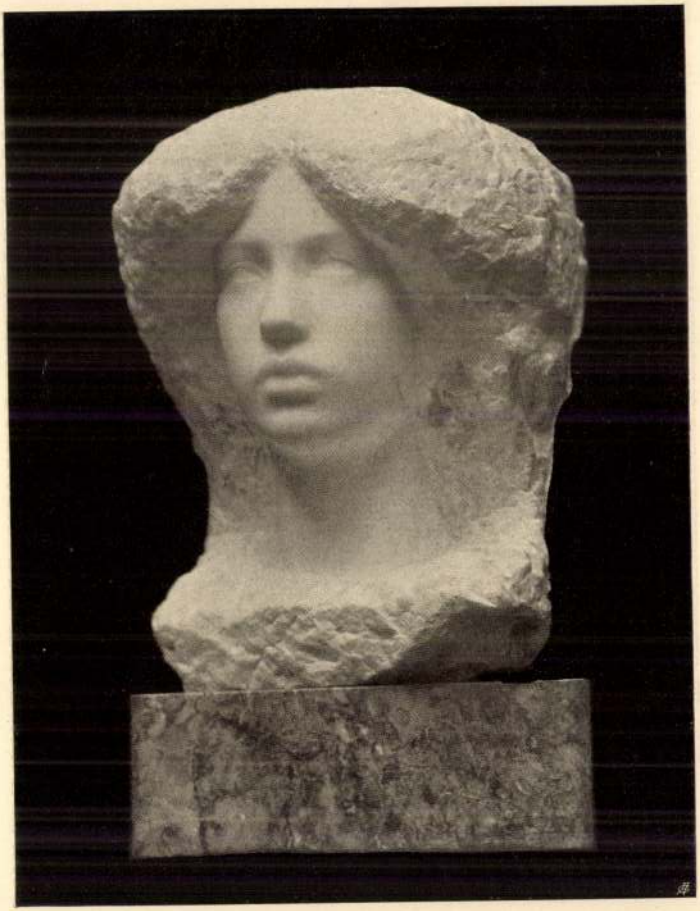

Pick Lajos: Miss G. W.

Művészet 1913/14. téli kiáll

Az esztergomi Keresz
vidéki múzeum. Jelentőségét az i
leg és muzeologiailag nem is lén
gyüjteményeket is felülmulja.Mag
a Szépmüvészeti, gobelinekben, d
Múzeumnál.

Mint primási képtárat
az 1870-es évek közepén a nyilvá
Ipolyi- és San Marco gyüjteménny
korábban kezdett gyüjteni.A primá
dozhatott a művészet iránti szer
szabott.A régi mesterek mellett
a fősulyt.Megrendeléseket tett á
A kései bécsi és düsseldorfi naz
Ittenbach,Steinle,szóval a mult
egyházi festői voltak kedvenc mű

Pick Lajos
Pick Lajosné arcképe, szobormü

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-20. 11 l.

MDK

Pick Lajos

Pogány Kálmán: Séta a téli tárlaton. A Lakás, III. évf. 11.sz. 174 l.

MDK

Pick Lajos szobrász, bronzérem

Magy. művészet a san-franciscoi kiállitáson.
Az Ujság, 1916. okt. 27. 14 l.

A harmadik töredék stilu
márvány disze teljesen kitört, s csak
mint a vörös márványlap szélén alkalm
Annál érdekesebb az ábrázolás tárgya:
bizonyit az alak lába alatt bevésett
jelentéssel. A töredéket Mathes ismer
az ő idejében még az alak végtagjaina
darabját is közli, mely térdelő legio
kimeritően foglalkozott a töredékkel,
sára vezeti vissza, mig az utóbbi dar
a XII. század végi magyar müvészet és
jelentős. Esztergomban nem először ta
tipus a délfrancia protoreneszánszra
eredetü, stilusát pedig határozott ar
fejét/ Jól illik e képbe a Szent Istv
timpanonjának bizantinizáló ikonográf
csak egy lépés az eredeti római daral
A bizánci müvészet az antik formák n
reneszánszai alkalmával - mint amit a
alatt is átélt - az egész európai mü
leges technikája Bizánc felé mutat,
sát pedig helyi adottságok és az anti

Pick Lajos
Dr. H.F. urnő, gipsz

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-20. lo 1.

PIESCHE, Anton, pozsonyi üvegköszörüs

A.P., Glas-Schleiffer und Graveur in Preßburg, ajánt-kozik üvegeknek tájképpel, felirattal, ornamentikával való dekorálásáro, vzelencék és órák díszítésére, alacsony áron. Címe: Kleine Kapitelgasse, 164. Hirdetés. (1815, 629, 656, 662 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

PIESSINGER, Andreas, pozsonyi üvegcsiszoló

A. P., bürgerl. Glasermeister, 9 hónapos fia meghalt.
(1772, 12. szám, 4 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

PILUS, Johann, pozsonyi kőművesmester

J. P., Maurermeister, † 48 éves korában, Pozsony, 1841 február 6. (1841, 67 l.)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Gründliche personelle Konsequenzen aus der wirtschaftlichen Krise

Die Umbesetzungen in der polnischen Führungsspitze

Von unserem Korrespondenten

Warschau, 25. August

Nicht oft haben in Polen Neuernennungen so viel Erleichterung ausgelöst. Die Stimmung in Warschau ist zwar meilenweit entfernt von jener Euphorie, als Wladislaw Gomulka, der Nationalkommunist", wie man ihn damals nannte, zusammen mit seinem Freund Marian Spychalski an die Macht zurückkehrte. Aber unter denjenigen in Warschau, die in der Politik auf dem laufenden sind, gibt es doch so etwas wie herzliche Freude über die allerjüngste Entwicklung. Denn wie selten, das etwa ist die allgemeine Empfindung, kommt es vor, daß in der Politik der lange Arm der Gerechtigkeit spürbar wird.

So empfinden es viele vor allem als gerecht, daß der frühere Außenminister Stefan Olszowski auf seinen Warschauer Platz im Politbüro und im Sekretariat des Zentralkomitees zurückgekehrt ist. Wenn sich einer deutlich sichtbar vom leichtsinnigen Kurs der letzten Jahre distanziert hat, dann war er es: bevor er vor vier Monaten auf den Botschafterposten in Ost-Berlin abgeschoben wurde, war von ihm beinahe nichts mehr in der Öffentlichkeit zu sehen und zu hören. Deutlicher konnte er nicht zum Ausdruck bringen, daß er das Verhängnis für unausweichlich hielt und daß er mit den Folgen nicht belastet werden wollte.

Im Grunde sehen die meisten der Sachverständigen Polen im 49jährigen Olszowski den einzig denkbaren Nachfolger für Edward Gierek, der in rund drei Jahren 70 Jahre alt wird. Er scheint mehrere entscheidende Voraussetzungen für den Weg bis an die Spitze Polens mitzubringen: Aus der Zeit seiner Tätigkeit in der Führung des Jugendverbandes verfügt er über nützliche persönliche Verbindungen, die wahrscheinlich über das ganze Land reichen. Im Sekretariat des Zentralkomitees hat er mehrmals Schlüsselfunktionen innegehabt, die ihm noch tieferen Einblick in die Mechanismen der politischen Verwaltung ermöglicht haben. So war er noch unter Gomulka der für Agitationen und Presse zuständige Sekretär. Damals sagte man, daß sich hinter ihm viele der jüngeren Funktionäre versammelt hätten, die zuvor im „Partisanengeneral" Mieczyslaw Moczar jahrelang ihr Idol sahen. Als Außenminister zeigte er auch diplomatisches Format. In vielen Hauptstädten spricht man mit Respekt von ihm. Bundesaußenminister Hans Dietrich Genscher rechnet ihn mit der ihm eigenen Großzügigkeit zu seinen Freunden.

Als Sekretär für den Ressortbereich Industrie erneut ins zentrale Sekretariat der Partei zurückgeholt, spielte er die schon beschriebene doppeldeutige Rolle: Er ging mehr und mehr auf Tauchstation, so lange, bis auch die letzten im Lande verstanden hatten, daß er mit dem eingeschlagenen Kurs nicht mehr einverstanden war. Man sprach in Warschau von Kontroversen mit Planungschef Wrzaszczyk, und vieles deutet darauf hin, daß er weitgehend einflußlos geworden war und sich darauf beschränkte, noch Schlimmeres zu verhüten.

Stefan Olszowski gilt besonders seit seiner Zeit als Außenminister als kluger und umsichtiger Mann. Sollte es eines Tages tatsächlich dazu kommen, daß er Parteichef Edward Gierek abzulösen hätte, dann würde zu seiner Führungsmannschaft vermutlich der größte Teil derjenigen Männer gehören, die jetzt zusamen mit ihm auf verantwortliche Posten berufen wurden. Sie alle denken ähnlich wie er. Aber auch unter denen, die ihre alten Posten bei der Wachablösung behalten haben, besitzt er Freunde, die mit seinen Ansichten weitgehend übereinstimmen.

Aber eine sofortige Ablösung von Edward Gierek und seine Ersetzung durch Olszowski kam wohl aus mehreren Gründen nicht in Frage. Da ist zunächst das internationale Ansehen des alten Parteichefs, das verbietet, ihn in der Versenkung verschwinden zu lassen. Da ist aber auch die Tatsache, daß viele im Lande ihn als einen aufrechten und ehrlichen, wenn vielleicht mitunter auch zu weichen Mann achten und schätzen. Überwiegend auch seine unbestreitbaren Verdienste: Er war es, der auf vielen Gebieten das Tor zu neuen und modernen Entwicklungen aufgestoßen hat, in Industrie und Wirtschaft ebenso wie im gesamten öffentlichen Leben Polens. Im Zorn dieser hektischen Tage wird das oft vergessen oder bewußt verschwiegen: Das moderne, in vielem schon recht westlich anmutende Polen des Jahres 1980 sieht sehr viel anders und besser aus, als jenes etwas ärmliche Land, das Edward Gierek im Dezember 1970, ebenfalls an einem Sonntag, in seine Hände nahm. So wäre es also von vielen als ungerecht empfunden worden, hätte das Zentralkomitee Edward Gierek jetzt einen unfreundlichen Abschied bereitet. Es soll wohl, nach dem Wunsche der ganzen Partei, ein Abschied in Ehren und Glanz werden, wenn auch der Tag noch längst nicht feststeht. Die Partei will sich einen weiteren Abschied von einem Anführer nicht mehr leisten. Der Fall Gomulka soll der letzte dieser Art gewesen sein.

So mußten also sechs andere Spitzenfunktionäre geopfert werden, die engsten Mitarbeiter Edward Giereks, über 10 Jahre hinweg. Edward Babiuch, graue Eminenz und einer der Motoren der Entwicklung dieser ganzen Jahre, hat seinen neuen und vermutlich ungeliebten Posten als Premier nur vier Monate bekleiden können. Beliebtheit hat er sich während dieser kurzen Zeit nicht erwerben können. Er wollte den Tunnel der polnischen Finanz- und Versorgungsmisere mit Entschiedenheit und Energie durchstoßen. Dies Konzept ist gescheitert.

Mit ihm mußten der glücklose Planungschef Wrzaszcyk gehen, der Gewerkschaftschef Szydlak, den die meisten zu Recht für entbehrlich halten werden, sowie Agitationssekretär Jerzy Lukaszewicz, der ehrgeizige und agile Mann dieser Gruppe, der in seinen Händen möglichst alle Fäden zusammenzuhalten

ɔnalen Welle

Rumänien auf eigenem Kurs

benen Streitkräften. Manches setzte Ceausescu nicht immer freiwillig in die Realität um, wie die ausgedehnten Werkarbeiterstreiks im Jul-Tal zeigten.

Auch Dissidenten machen Ceausescu und der Führung in Bukarest zu schaffen, aber am meisten wohl immer wieder laut werdende Forderungen nach freien Gewerkschaften. Sie sind noch immer ohne Antwort, aber dem flexiblen Ceausescu ist sie ohne weiteres zuzutrauen, um den polnischen Funken nicht ins Land zu tragen. Romanische Schläue versteht politische Funken sogar umzusetzen. Schließlich setzten die Geburtswehen des nationalru-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Der Tages Spiegel
1980 VIII 26

1021

JEUNESSE, ein Litho von Pablo Picasso aus dem Jahre 1950. Foto: von Jaanson

Picasso fasziniert immer

Zu einer Ausstellung in der Galerie Pels-Leusden

Man sollte ja eigentlich nicht neidisch werden bei Ausstellungsbesuchen, aber das, was Pels-Leusden — meist aus eigenem Bestand — an Picasso-Zeichnungen, -Radierungen, -Grafiken und -Büchern zeigt, läßt einen nicht gefühllos, da fragt man sich schon, wo bei einem Sammler der Nerv früh genug einsetzt, das „Genie des Jahrhunderts" zu erkennen. In der Pels-Leusden-Ausstellung, die zeitlich hervorragend zur umfassendsten Picasso-Retrospektive im New Yorker Museum of Modern Art paßt, kann man sogar noch kaufen, und — was mich erstaunt — zu vernünftigen Preisen.

Die „Götterdämmerung" Picassos, die der Basler Galerist Carl Laszlo auf eine „reklametechnische Meisterleistung" reduziert, ist sicher nur als Neid zu verstehen, weil seine Sammelleidenschaft nicht schon beim frühen Picasso begann. In dieser Ausstellung, die hervorragend chronologisch gegliedert ist, kann man „Le repas frugal" finden, eine Radierung aus dem Jahre 1904, von der Picasso viel in seine Bilder übernahm, man findet Jacqueline- und Françoise-Litographien, die so unterschiedlich im Strich, in der Komposition sind, wie Picassos Ölbilder von diesen seinen beiden Frauen.

„Wie jeder Maler bin ich vor allem ein Maler der Frauen. Für mich ist die Frau in ihrem eigensten Wesen ein Werkzeug des Leidens." Wenn man alte Zitate Picassos verarbeitet, dann begreift man, daß dieser Künstler in der Malerei, in seinen Zeichnungen jedwede Form der ästhetischen Kategorie ablehnte, er nannte es eine „Form der Magie", die „dazu bestimmt ist, Mittler zwischen jener fremden, feindlichen Welt und uns zu sein". Ein Künstler — allein diese Berufsbezeichnung ist trivial und profan, der sich malerisch und zeichnerisch niemals mit der Vollendung einer Arbeit auseinandersetzte. „Ich male ein Bild und dann zerstöre ich es. Aber am Ende der Rechnung ist nichts verloren."

Diese Rechnung geht bei Picasso immer auf. Er nimmt die Kaltradiernadel und bringt die schönsten Geschichten aufs Papier; er selbst als Richter, angeklagt seine Frau, den Nebenbuhler trägt er porträtiert als Schild vor sich. Oder die weichen, zarten Frauenzeichnungen — mit Bleistift — darunter „Nu" oder „Nu couche I", eine Bleistiftzeichnung aus dem Jahre 1969, die so faszinierend ist, daß man beim Ausstellungsbesuch immer wieder den Weg dahin zurück sucht. Die Faune, die Voyeure, bei Picasso immer wieder auftauchend, verlieren ihre Bedeutung, sie sind mehr als der männliche Begriff vom Schaffen; sie sind das, was Picasso selbst darunter verstand: „Nieder mit dem Stil! Hat Gott vielleicht einen Stil? Er hat die Gitarre geschaffen, den Harlekin, den Dackel, die Katze, die Eule, die Taube. Genau wie ich. Elefant und Walfisch, das geht ja noch, aber Elefant und Eichhörnchen? Eine wilde Mischung! Er hat auch geschaffen, was es nicht gab. Ich auch. Er hat sogar die Malerei geschaffen. Ich auch."

Und das hat wahrlich dieser Pablo Picasso — 1881 bis 1973 — geschafft, eine Malerei, eine Zeichentechnik, die Jahrhunderte bewegen wird. Aber vielleicht war es nur möglich zu einer Zeit, von der Gertrude Stein behauptet: „Das 20. Jahrhundert ist großartiger als das 19. Ganz gewiß ist es großartiger. Das 20. Jahrhundert hat in seiner Daseinsform weniger Vernunft als das 19., aber Vernünftigkeit trägt nicht zur Großartigkeit bei."

Pablo Picasso war nie der Maler der Vernunft, er war das Genie, das sich mit dem Außergewöhnlichen auseinandersetzte, er war ein Künstler, der lebte, bewußt lebte. In der Ausstellung bei Pels-Leusden kann man es ganz bewußt empfinden. **Erika Lippki**

(Galerie Pels-Leusden, Kurfürstendamm 85, bis 8. November; täglich außer Sonntag 10—18.30, Sonnabend 10—14 Uhr. Eintritt frei. Katalog 10 DM)

LFAS-TRIPLE

VO PONTO DE ENCONTRO DE LIS

A ①

RESSO
ANDE
TURA

EADORES

CA PERDIDA

M Ltd um filme de STEVEN SPIELBERG

ALFA ②

WALT DISNEY
PRODUCTIONS

O NOVO HERÓI
da espionagem
internacional!

ALFA ③

O poder da imaginação.
O impacto do sobrenatural.
A força do fantástico.

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Diário de Notícias

Pablo Picasso

1021

Com exposição em Barcelona

Centenário de Picasso já começou

O centenário do nascimento de Pablo Picasso, que amanhã se celebra em quase todo o mundo, é assinalado hoje em Madrid com a inauguração da exposição de «Guernica» e de 63 obras preparatórias desse quadro num anexo do Museu do Prado.

O acto é acompanhado da divulgação de um catálogo que constitui uma obra documental de grande importancia. Nele se incluem três depoimentos de pessoas que acompanharam de perto a execução da famosa obra: Joseph Renau, director-geral das Belas-Artes durante a Republica Espanhola, Juan Miró, grande pintor catalão e amigo de Picasso, e José Sert, arquitecto e autor do Pavilhão Espanhol na Exposição Internacional de Paris, de 1937, para a qual foi pintada a monumental tela.

Outros textos referem os contactos da administração espanhola com Picasso e o Museu de Arte Moderna de Nova Iorque acerca de «Guernica» e analisam a génese do quadro.

E' igualmente publicada toda a documentação existente sobre a encomenda da obra pelo Governo da então Republica Espanhola e sobre o processo de transferência para Madrid, em Setembro ultimo.

Entretanto, já foi ontem inaugurada em Barcelona uma exposição dedicada á presença do pintor, nascido em Málaga, capital da Catalunha, para onde a família se mudou quando tinha 14 anos.

A exposição foi promovida pelo município de Barcelona e inclui cerca de duas centenas de obras de Picasso, além de numerosas outras de pintores a quem esteve ligado. Para a inauguração foram convidados Miró e José Sert e foi também editado um catálogo que passará a contar entre a mais significativa bibliografia do pintor.

Ainda no ambito das comemorações foi editado um cartaz da autoria de Antonio Tapies, o pintor catalão com maior projecção depois de Miró e Dali, onde se pode ver o esboço de um monumento a construir no Passeio Picasso, consistindo num grande cubo de vidro, constantemente regado por água de um tanque e tendo no seu interior uma alegoria da obra de Picasso.

Em Madrid, no Museu de Arte Contemporanea, vai igualmente ser inaugurada uma exposição antológica com peças vindas dos Museus de Praga, Moscovo, Leninegrado, França e Estados Unidos, assim como de coleccionadores privados e nomeadamente de Maia Picasso, filha do pintor.

Outras exposições estão igualmente anunciadas em vários pontos do mundo, numa homenagem universal ao que foi o maior artista deste século.

Pick, F.

Er Pich Ferenc leg.

Székesfehérvár. T. 4935.

A Wir Zechmeister und ein ganz ehrsames Handwerk der burgerlichen kezdetü czéhlevél felső részén látképben szemléljük a várost, a mely felé vezető utakat kocsik és járókelők élénkitik mig balra szántóvetők dolgoznak és a szobron innen a gémes kútnál két vándorló legény iszik. A háttérben a hegyeken innen az épületek közül a templom válik ki. Felirata város czimere fölött lebegő mondatszalagon:

Székes Fejérvár. Alba Regia. Stuhlweissenburg.

alól balra: aufgenommen u. gezeichnet v. F. Pick.
középütt: zu haben bey Alois Rader Buchbinder u. Bucchandler in Stuhlweissenburg.
jobbra: gestochen v. S. Lehnhardt in Pest.

Rm., mér. a rl. 20.7: 44.6 cm.

IPARMŰVÉSZETI MUZEUM

BUDAPEST, IX, ŰLLŐI-ÚT 33—37.

A MAGYAR TÖRTÉNETI MUZEUM IPARMŰVÉSZETI OSZTÁLYA

935 sz.

Méltóságos

Dr. Gerevich Tibor egyet. tanár úrnak

A Műemlékek Országos Bizottsága

elnökének

J. H.

Pácsek György

pécsi kőfaragó

1805

l.

A Pécs-Baranya-

megyei Múzeum

Egyesület Értesítője

1912. 74. l.

A Müemlékek Országos Bizottságának

Budapest.VI.

Állatkerti ut 1.

Piatschek Károly

Köfaragómester

P. János († 1838) fia. Született 1838 ban Pécsett, meghalt u.o. 1891.-ben. Fenti vette át Gianone János üzletét.

Szőpécstemető 52. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rathermere-utca 12. III. 2.

V., Visegrádi-u. [illegible] em.

Piatschek

1.

Lykanomzromantika

254. l.

Debrecenből (Hankiss professzor). Doktori értekezésén dolgozott a

Pilburger György

városi innok Pozsonyban 1480–1497-ben

Ortvay Tivadar

Pozsony város tört III. K. Pozsony, 1894. 437, 438. l.

Kenyeres László (1915, Budapest, róm. kat.), magyar-francia szakos tanárjelölt, Budapestről (Eckhardt Sándor professzor). Egészéves ösztöndíjas ideje alatt „Irodalom és társadalom a Régence korában" című doktori értekezésén dolgozott. Részben e munkája érdekében, részben pedig tanulmányai kiegészítésére beiratkozott a Sorbonnera, ahol különösen D. Mornet „L'Histoire véritable de la littérature classique de 1660 à 1680" című előadássorozatát hallgatta nagy haszonnal, továbbá Cohen, Ascoli, Millardet és Pommier professzorok óráit. A Collège de Franceon eljárt Hazard professzor előadásaira is. A francia kultúra alapos megismerése céljából több irodalmi, társadalmi összejövetelen vett részt és rendszeresen látogatta a színházakat és múzeumokat. Kisebb kirándulások keretében Párizs környékét is megismerte. A Foyer des Étudiantsban teljesen francia környezetben élt.

Kousz Nándor (1906, Zágráb, róm. kat.), német-francia szakos székesfővárosi tanár, a második félévben volt ösztöndíjas. Tanulmányának főcélja doktori értekezésének kidolgozása volt. A francia romantikus utazók tárgyköréből évek óta gyüjtött adatokat, most ezt véglegesen kiegészítette s szaktanárainak útbaigazítása alapján anya-

PIAZZOLI (*Piazol*) *Ferenc*, strukkókészítő, * Kassa 1659, † Bécs 1745 máj. 8. 1698. Bécsben nősült, s azóta az osztrák fővárosban működött.

E. G II. 298 l

Károlyi István gr:

Mellig, kissé balra
bajusza s leberátvált a
Ingének gallérja lehajtott, ny
vetett prémes mentéjének

Olajfestés, vászon
Az 1848-dik

Piazza Győző

közben meghalt. (MTI)

Végtelen szomorúsággal jelentjük, hogy

Piazza Győző

építész, v. föv. bizottsági tag,
népfelkelő százados, stb. stb.

folyó hó 20-án 67 éves korában tragikus hirtelenséggel elhunyt. A megboldogult temetése folyó hó 29-én, d. u. 4 órakor lesz a kerepesi temető halottasházából, a római katolikus egyház szertartása szerint.

A gyászoló család.

Esti Magyarország
1943. márc. 27.

Szolyva.

Piazza 2188

Cosimo Piazza, Fra (vagy Paolo Piazza, Piazza Ungaretho, Piazza l'Ungaretto (magyarka), Fra Cappuccino Veneziano), kapucinus szerzetes és festő; szül. 1547-ben, megh. 1621-ben. Ugylátszik hazánkból került Olaszországba s Castel Frankoban élt, hol nemcsek arcz és tájképfestéssel, hanem az irodalommal is foglalkozott.

Zani: Enciclopedia metodica critico ragionata delle Belle Arti. ~~[illegible]~~ Parma, 1819. I. XV. 107–108. l.

Képek a fejlődő Balatonföldvárról

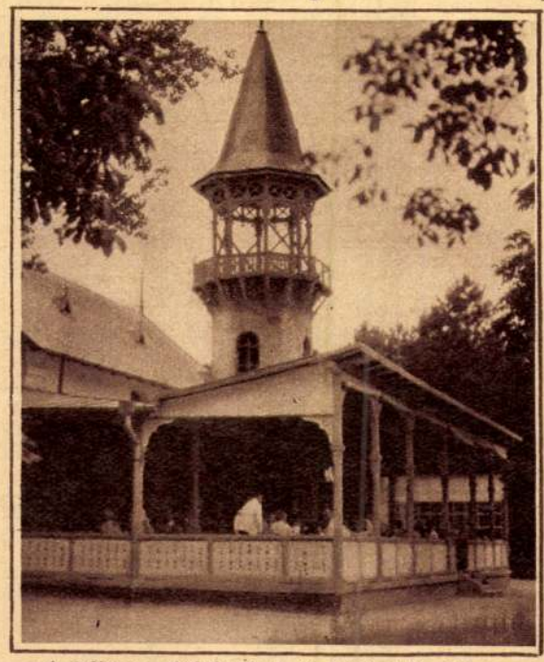

A teljesen ujjáalakitott és kibővitett «Nagyvendéglő», melyben egyszerre 800 ember étkezhet.

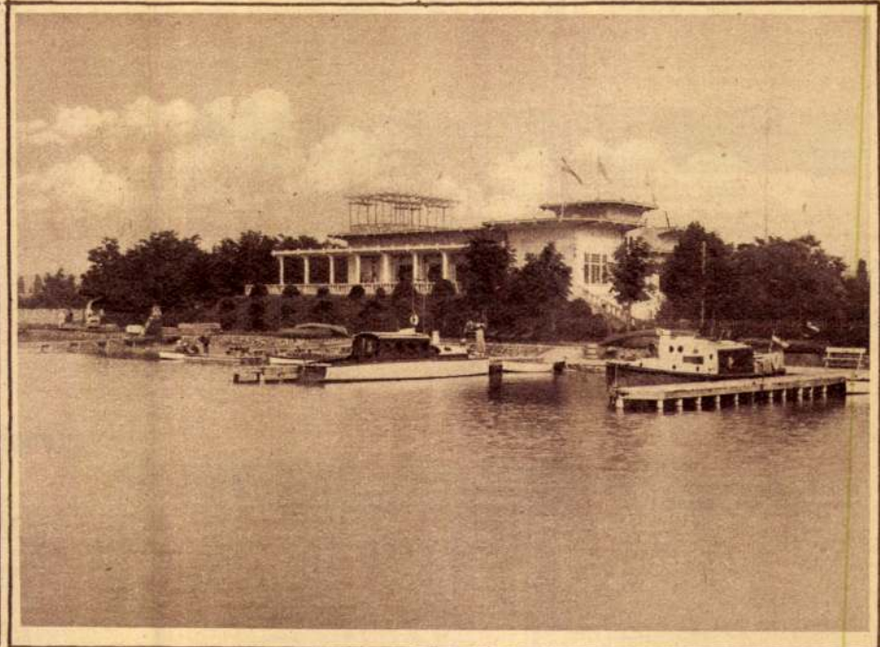

A nyilvános kaszinóvá átalakitott klubház a Balaton partján. Mögötte világvárosias kerti mulató.

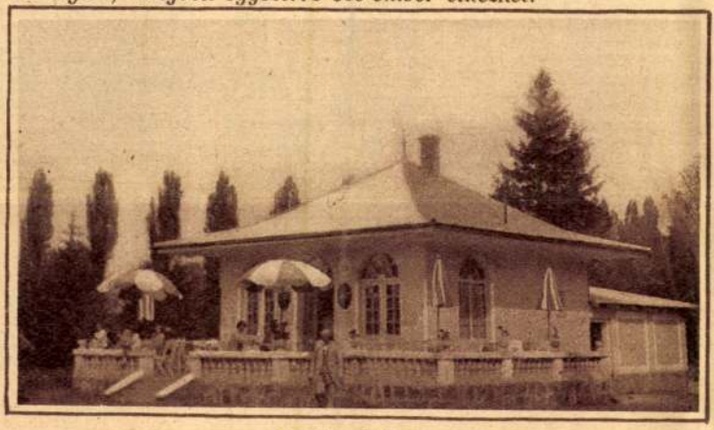

Az uj cukrászda.

A golfpálya uj sportháza, férfi- és női öltözőkkel és büffével.

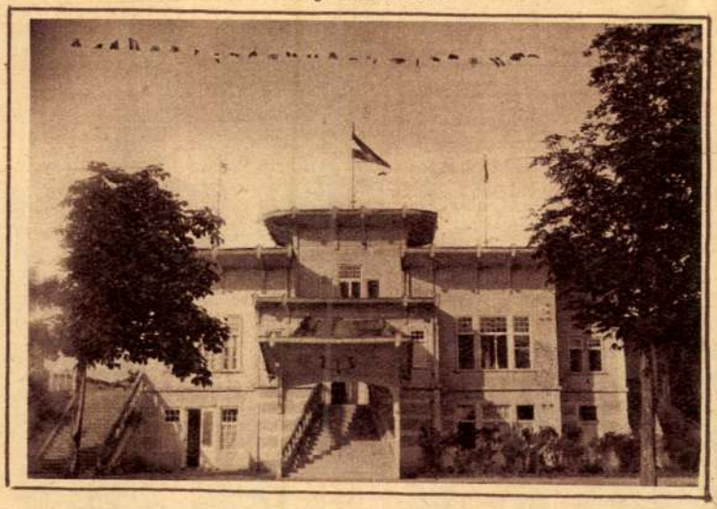

A nyilvános kaszinó főbejárata.

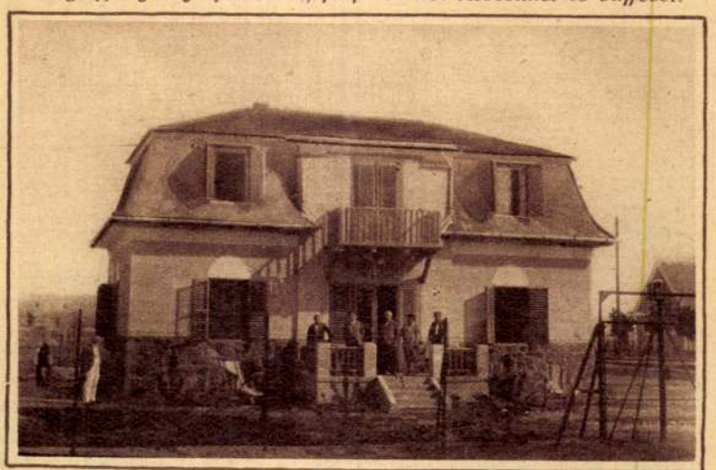

A m. kir. pósta üzemi tisztviselőinek «Varga István otthon»-a, amely a parcellázás alatt levő telkek egyikén épült és julius 8-án avatják fel.

A «Nagyvendéglő»-ben, a cukrászdában, a nyilvános kaszinóban és a sportházban özv. Molnár Károlyné bérlet-üzemei működnek.

Az uj épitkezéseket és az átalakitásokat Piazza Győző tervei szerint Hofbauer és Piazza épitési vállalata (VI., Izabella-utca 69. Telefon: Lipót 988—59) készitette.

Balatonföldvár Gyógyfürdő igazgatósága és központi irodája Budapest, IV., Kaplony-utca 9. alatt van. Telefon: Automata 860—64

Az evezős-bajnokságról

A Pannonia- és a Hungária-nyolcas finise.

A pannonok négyese a célban.

A müegyetemiek győztes juniornégyese (Springer-dij). Göttche, Clemens, Brém, Steines, Jónás.

A most elhunyt Ferenczy Ida, Erzsébet királyné udvarhölgye

A Beszkárt hajókirándulása Esztergomba. Kétezren indultak el, hogy átadják a hercegprimásnak a Beszkárt emlékalbumát.

Az állami gépgyárak keresztényszocialista munkásainak emlékszobrai, miket a hercegprimásnak vittek el.

Nagypénteket ülnek ma a görögkeletiek vagy csak egy hónap mulva?

A naptár feketén nyomott lapja márciuus 26.-át mutat, pénteket és mellette egy pirosbetűs megjegyzést: »*Nagypéntek*«. Nagypéntek? Milyen Nagypéntek? Római katolikus nem, mert ez április 23.-ára esik. Görögkeleti nem lehet, mert az általában 7—14 nappal a római katolikus után következik. Sem a Julián-, sem a Gergely-naptár szerint nem lehet Nagypéntek, mert a húsvét a tavaszi napéjegyenlőséget követő holdtölte után első vasárnap. Dehát akkor *milyen* ez a Nagypéntek?...

Gyors telefon a *magyar* görögkeletiek lelkészképző főiskolájára.

— Nem, kérem, nincs Nagypéntek! *A naptár rossz* — hangzik a felelet. — *A görögök ebben az évben a latin szertartásúakkal együtt ülik a húsvétot...*

Hát a naptár tévedhet?!

Még egy telefon. Ezúttal a görögkeleti *szerb plébániára*. Kérdés: mikor ülik a húsvétot? Felelet: *együtt a katolikusokkal*. Biztos ez? Feltétlenül, bizonykodnak a telefon másik végén. Az újvidéki püspök *egyházi naptára* nem tévedhet.

De akkor ki tévedett?

Még egy telefon. Végre reménysugár a sötétben.

— *A naptár jól mutat.* Valóban nagypéntek van — feleli egy igen magasállású görghitű pap. — *Óhitű nagypéntek.* Azoké, akik nem fogadták el — mint a görögök, románok, oroszok és bolgárok — a naptáregyesítést. Ők ülik ma a nagypénteket.

Az ujságíró hitetlen ember. Megnézi a francia mindentudót, az Hachette-almanachot. *Az Hachette pedig görögkeleti nagypéntekként május 6-át mutatja.*

Hát ember legyen, aki most megmondja, hogy március 26-án, április 23-án vagy május 6-án valódi-e az ortodox nagypéntek.

Hirtelen meghalt von Tschammer und Osten német birodalmi sportvezér

Berlin, március 26. Von *Tschammer und Osten* birodalmi sportvezető, akinek neve az 1936-ban rendezett német olimpiásszal kapcsolatban az egész világon ismertté vált, *csütörtökön délután rövid betegség után hirtelen elhúnyt.* A német birodalom *von Tschammer und Ostent* saját halottjának tekinti.

*

Von Tschammer und Osten az 1936. évi berlini olimpiász előtt vette át a német sport és testnevelés irányítását. *Az ő érdeme volt a német sport hallatlan fejlődése és versenyképessége,* a Reichssportfeld és a német sportberendezések építése és tökéletesítése, másrészt a Hitler Jugend intézmény testnevelési részének kiépítése, amivel előkészítette a német ifjúságot a haza szolgálatára.

Gázolt, továbbrobogott, majd jelentkezett a rendőrségen egy úrvezető

Tegnap este 9 óra tájban az Erzsébet királyné-út és a Fűrész-utca sarkán az AT—321. számú magánautó *jól öltözött úriasszonyt gázolt el,* akiről megállapították, hogy *koponyaalapi törés*sel zuhant eszméletlenül a kövezetre. A szerencsétlenségnél letört és messze kivágódott a gépkocsi fényszórója is, amelynek *üveg- és fémalkatrészei megsebesítették* a gyalogjárón haladó *Pataki* Róza 18 éves szobalányt. *Az autó a gázolás után megállás nélkül elrobogott.*

Az eszméletlen állapotban levő, súlyosan sérült úriasszonyt *életveszélyes állapotban vitték a Rókus-kórházba.* Kiderült, hogy *Ferenc* Miklós orvos felesége. Kihallgatni idáig nem lehetett, mert eszméletét egy pillanatra sem nyerte vissza. *Néhány órával a szerencsétlenség után jelentkezett a rendőrségen a gázoló úrvezető,* akit időközben már detektívek kerestek, mert az autó rendszáma révén megállapították, hogy *Komjády* Árpád, a Hutter és Lever gyár egyik igazgatója.

Komjády a központi ügyeleten azt adta elő, hogy föltétlenül jelentkezett volna a rendőrségen. *A vizsgálat megindult.*

Szenzációs új automobil találmány

Berlin, március 26. Egy ismert német gépkocsiúton most próbálják ki azt a tehergépkocsit, amelyben minden eddig öntöttvasból vagy acélból lévő alkatrész egy *újfajta könnyűfémből készült.* Ez a könnyűfém *acélhoz hasonló anyag.* Alumínium és szilicium keverékéből áll, eddig szokatlan arányban. A keverési arányt kémiailag alig lehet megállapítani. A fém fajsúlya 2.6, tehát háromszor könnyebb, mint az acél.

A fémnek ugyanolyan ellenállóereje van minden vonatkozásban, mint a javított acélnak. Tekintettel arra, hogy ez a könnyűfémből készült gépkocsi sokkal könnyebb, mint a hasonló erejű egyéb gépkocsi, — *a súlykülönbség négy tonna* — sokkal több terhet bír el, mint az eddigi tehergépkocsik.

A 42-es bizottság mai ülése

A 42 tagú országos bizottság ma délelőtt 11 órakor összeült a képviselőház miniszterelnöki tanácstermében. Utólagos bemutatásban letárgyalják *a cukorrépaterméléssel és a cukorgyártással kapcsolatos egyes kérdések szabályozásáról legutóbb megjelent kormányrendeletet* s ezenkívül a bizottság ülésének napirendjén szerepel *a földadó és a közmunkatérítés megszüntetéséről,* továbbá *az 1943. évi mezőgazdasági munkálatok elvégzéséhez szükséges termelvényi hitel előmozdításáról* szóló kormányrendelet.

Piazza Győző városatyát halálra gázolta egy autó

Megdöbbentő szerencsétlenség történt a Hungária-körúton. Az egyik utcai fordulónál egy hatalmas teherautó, amely nagy gyorsasággal haladt, megcsúszott, felszaladt a járdára s ott agyongázolta az ismert keresztény várospolitikust, *Piazza* Győző építészmérnököt, aki éppen az egyik építkezését vizsgálta.

Piazza halálának híre nagy részvétet keltett a fővárosban, mert a keresztény Budapest egyik legelső és legagilisabb várospolitikusa volt. Wolff Károly bizalmas munkatársa volt s hosszú éveken át a főváros törvényhatósági bizottságának tagja. Számos mérnöki tervét valósították meg és szociális alkotásai a kisemberek érdekében nagyban öregbítették népszerűségét. Becsületes, tisztakezű várospolitikus volt, aki előtt ellenfelei is meghajtották az elismerés zászlaját. A jobboldali gondolatért megalkuvás nélkül harcolt és a rászorultaknak mindig rendelkezésére állott.

Régi olasz nemesi családból származott, de teljesen elmagyarosodott és családja is ilyen szellemben nevelkedett. A főváros politikai körei osztatlan részvéttel sajnálják ezt a derék férfit, aki egész életét a közérdeknek szentelte.

Sok éven át az Angyalföldet képviselte Budapest törvényhatóságában. Homonnay Tivadar főpolgármester bizalmas baráti köréhez tartozott.

Express hirdetések

A legkisebb hirdetés ára 4 pengő — Állást keresők és oktatók részére 2 pengő
Ebbe a rovatba délelőtt 9 óráig fogadunk el hirdetést

KULACS
Viharkabát Hátizsák Kenyerzsák
Molnár Gyula
VII., Károly-krt. 3/c.
Saroküzlet. T.: 427-575.

Használt ruhákért
csodálatos árakat fizet
Fischbein, Dob-utca 25. Tel 228-380

Bármilyen autót
gumi nélkül vennék. Mercedes, DKW. előnyben. Tel.: 143-868.

Használt férfi és női **ruhákért**
EGYENRUHÁKÉRT, szőnyegért cipőkért legtöbbet fizetek **Freund,** Dobozi-u 27 T Hívásra lövök **422-571**

Perzsabundák, nerzek, kék-, ezüstrókák
olcsón Szemere szűcsnél, Erzsébet-körút 26,
második emeleten

Használt férfi, női ruháért egyenruháért **szenzációs** árat fizetek
Gerstl. István-út 28. Telefon 426-547

Felkérem
azt a fiatalembert, aki március 20-án este a Vígszínházba beszolgáltatott 5 db elveszett színházjegyet, a nála maradt egyéb igazoló okmányokkal illő jutalom ellenében jelentkezzen Hungária Kávékonzerv Ipar Dohány-u. 71. Igazgatónál.

Festményeket
minden fajtát magas árban veszek. Értesítést kérek, ki festette és hol nézhető meg. Winkler ker., Tisza Kálmán-tér hat, II. em. huszonhat.

Címírást és minden egyéb írásmunkát VÁLLALOK.
Zitromné. VII. Rottenbiller-utca 37/F. I. em. 12. (Odeon-mozi ház)

Telefonáljon a leggyorsabb taxigépírónőnek!
Telefon 226-136

Bölcsészdoktornő (London University diploma) német, angol és francia **nyelvtanítást** vállal **Fordítások**
Üllői-út 30 I. em. 5. T.: 134-967

Csak **Halász kabátot, ruhát** vesztünk
Magas nívó! viselünk
Olcsó szabott árak!
HALÁSZ DEZSŐ
női divatháza. VII. Rákóczi-út 54

Gyermekmérleg kölcsönzés
Ifj. Petrass László mérnök, orvosi műszerész, IV., Irányi-u. 18. Tel.: 380-055.

VISELT RUHÁIT
legmagasabb áron **megveszem**
Wertheimer Teréz-körút 29 T 424-885

MACH
TAXIGÉPIRÓ
vállalat óránként P 1·50 223-338, 423-501

Használt férfiruhákért
egyenruhákért óriási árat fizetek.
Spiegel, Teréz-krt 2. I. 9. T 224-842

Veszek Színházi Életet
(színes regényt) és egyéb
könyveket
Levélhívásra házhoz megyek. Vörös Pál újságárus. a Calvin-tér közepén.

Használt ruhát,
fehérneműt, cipőt, hagyatékot, bútort legmagasabb áron veszek. Tel.: 345-078

Műbútorasztalos
mester vállal **bútor-fényezést,** melyet helyszínen végez. Hívásra házhoz megyek. Telefon: 294-192.

OROSZ
tűzőszalón
Tökéletes tűzők, hasktők, melltartók, kész melltartók, hartsnyatartók
VII., Erzsébet-körút 13. I. 8. Telefon: 422-777.

Latin-, német- franciaszakos párisi és bpesti egyetemet végzett
fiatal tanárnő nyelvórákat ad
korrepetál, vizsgákra előkészít, mindennemű fordítást vállal. Telefon: 389-096.

Zongorát, pianinót veszünk
legmagasabb áron
MUSICA RI.
VII., Erzsébet-körút 43.
Telefon: 222-282.

FIGYELEM!
Használt **ruhákért, egyenruhákért** legmagasabb árat fizet **Schulcz,** Népszínház-utca 21 Tel **140-667**

HASZNÁLT
férfiruhák vétele, eladása!
Zálog- tárgyért, egyenruháért, fehérneműért legtöbbet fizet **Grün ruházlet,** Népszínház-utca 20. Tel.: **342-957**

Magas árért vesz zongorát Sternberg
RÁKÓCZI-ÚT 60.

WELVARD
taxigépírás hibátlan!
Minden időben! Sokszorosítás. Vilmos császár-út 29. **724-729**

Vennék zongorát
v. pianinót sürgősen, készpénzért. T. 115-934. Pozsonyi-út 1. Virágüzlet. Vidékről is.

Bútorozott szobák
lépcsőházi garszónbérletek, napibéres szobák, főbérletek is EXPRESSNÉL, Erzsébet-krt. 16 Telefon: 422-156.

MARKÁS FESTMÉNYEK! Katona, Nándor, Komáromi Kacz, Szüle Péter, Berkes, Widovszky, Háry, Neogrády Antal, Hermann, Polczer, Juszkó, Náray, Fried, Udvary, Molnár C. Pál, Glatter Gyula, Gergely Imre, Murin, Pörge Gergely, Pólya, Csillag, Dudits, Papp Sándor, Nagy Zsigmond, Romek Árpád és sok értékes festmény olcsón eladók. Winkler ker., VIII., Tisza Kálmán-tér hat, II. em. huszonhat.

Bélyeggyüjteményért
tételekért mai magas árat fizetek
Tel.: 293-566
Vidéki ajánlatok »Bélyeg« jeligére kiadóba.

PEST
POLITIKAI NAPILAP
Megjelenik minden hétköznap délben
Felelős szerkesztő:
BAKOS ÁKOS
Felelős kiadó:
VITÉZ HORVÁTH JÁNOS
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 54
TELEFON: 222-630, 222-220
Előfizetési ár 1 hóra 3.30, 3 hóra 9.50 pengő
Kéziratot nem őrzünk meg és nem adunk vissza

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat nyomása. Felelős: Kárpáti Antal igazgató.

SPORT

A Magyar Kupa középdöntőjébe jutott:

Ferencváros, Újpest, SBTC, Csepeli MOVE

A *Magyar Kupa középdöntő mérkőzései* a várt eredményeket hozták.

A Ferencváros felfedezte, hogy milyen értékei vannak a tartalékjában.

Kitűnő támadó középfedezet *Kiss*, nagyon jó szélső fedezetek *Farkas* és *Nagy II.*, jó irányító középcsatárrá fejlődött *Onódy*. Velük a Ferencváros Szegeden sem kapott volna ki.

A csapat főerőssége azonban *Polgár* és a nagyon jó formában lévő *Csikós* és *Sipos* volt, ellenben *Taldi* és *Finta* erősen visszaestek. A *BSZKRT*-ban a *védelem* bizonyult legjobbnak, sokszor azonban *túlmentek a keménység határain.* Ismét *gyengén működött a bíró*, aki nemcsak a faultokat ítélte meg helytelenül, hanem egy-egy szabályos gólt semmisített meg. Szerencsére az eredmény így is helyes.

Az *Ujpest* nehéz küzdelem után győzte le a feljavult *Szegedet*, amelyből *Kalmár* nagyon hiányzott. Az *SBTC* a várt fölénnyel győzött Salgótarjánban a Komárom, a WMFC legyőzője ellen, míg a *Hatvani Vasutasokat*, a Szolnok kiverőjét a *Csepeli MOVE* Hatvanban *döntetlenre kényszerítette* és ezzel ki is ejtette a Kupából. Részletek:

Ferencváros—BSZKRT 2:0 (1:0). Az *üllői úti pályán* 10.000 néző jelenlétében végig fölényben volt a Ferencváros, de eleinte a sok tartalékos csapat még bizonytalankodott. *Toldi* lőtte az első gólt a 21. percben, szünet után sok elhibázott helyzetet végre Sipos beadásából *Lukács gólja* követte. *Szabó III.* gólját a bíró épúgy nem adta meg, mint *Toldinak* Lukács beadásából lőtt gólját. Több 11-es helyzetet a bíró nem ítélt annak.

Újpest—Szeged 2:1 (2:1). Újpesten 1500 néző előtt a hazai csapat van fölényben és *Zsengellér*, majd *Szusza* góljaival 2:0-ra vezet, amelyből *Vörös* egyet visszaad. Szünet után mind a két csapatnak volt több jó helyzete. *Sziklai* igen jól védett.

SBTC—Komáromi AC 7:0 (2:0). *Salgótarjánban* sokáig jól tartotta magát a III. oszt. csapat s *Kovács* két góljával vezet az SBTC. Csak az utolsó 20 percben esnek a többi gólok *Lackó* (2), *Csuberda* (2). *Kuti* (öngól) révén.

Csepeli MOVE—Hatvani Vasutasok 3:3 (0:3). Hatvanban 1500 néző előtt a hazai csapat *Hidvégi*, *Csere* és *Bognár* góljaival biztos győztesnek látszik, amikor a csepeliek *Hevesi* és *Kardos* (2) révén kiegyenlítenek.

Az SBTC Budapesten játszik a Gamma ellen

A labdarúgás félelmetes »oroszlánbarlang«-tulajdonosai közül

az SBTC-t vasárnap láthatja a budapesti közönség is a Gamma ellen a Hungária-úton vívandó NB mérkőzésen.

A *Pákozdi* László keze alatt pompásan feljavult csapatnak *különösen a csatársora jó*, — mutatja a tegnapi kupamérkőzés hét gólja.

Ismét a MAC nyerte a Moldoványi vívó vándordíját

Pompás küzdelmet vívott 12 csapat a BBTE pasaréti úti csarnokában a »vitéz Moldoványi István vívóvándordíj«-ért. Végül is a MAC megismételte tavalyi győzelmét, mert mindhárom férfiversenyt megnyerte Palócz (kard), Pesthy (tőr) és Gerevich (epé) révén és 35 pontot szerzett, míg a Kulhay Mici révén a hölgy tőrversenyben győztes HTVK 25 ponttal második, a BBTE 23 ponttal harmadik, a HTVK B. és BEAC 20 ponttal negyedik helyre kerültek.

Az egyéni ökölvívó bajnokság II. fordulója

Ismét sok ökölvívó távolmaradt az egyéni bajnokság II. fordulójától. Győzött Erdei (MAC), Miriszlai (Szolnok), Váczi (WMTK), Marton (BTK), Baráth (WMTK), Németh (WMTK) Bene III. (MPSE), Sárközi (MAC), míg Hudák (BTK)—Ág (Érsekújvár), Horváth (BVSC)—Selmeczi (FTC) és Tamási (BVSC) és Dévai (Kaposvár) mérkőzése döntetlenül végződött.

A DUNAKESZI CÉLLÖVÖVERSENYEN Balogh Ambrus és Berczelly Tibor nyerték az I. oszt. számokat.

Négyszer annyi nyolcvanéves ember él a földön, mint 1880 és 1890 körül

Vichy, március hó. *Ha Uj-Zéland* növelni akarná női lakosainak számát, írják a francia statisztikusok, akkor propagandamondatként ezt a szólamot kellene népszerűsíteniök:

— *Asszonyom, ha hosszú életű akar lenni e földön, jöjjön hozzánk...*

Ugyanis *Uj-Zéland* az az ország, ahol a nők a leghosszabb ideig élnek. *Átlagos életkoruk 67 és és 9 hónap.*

A férfiaknak viszont az lenne az érdekük, hogy *Hollandiában éljenek. A németalföldi férfiak átlag életkora tudniillik 65 és és 5 hónap.* Élettársaik mindenesetre előnyben vannak velük szemben, mert átlagban 67 évet és 2 hónapot élnek. Ez egyébként azonos jelenség világszerte: *a nők életkora 3—4 évvel hosszabb, mint a férfiaké.* Ennek az egyenlőtlenségnek kielégítő magyarázatát a fiziológusok eddig még nem találták meg. Lehet, hogy a különbség magyarázata a két nem más-másfajta életmódjában keresendő. De éppen úgy lehet, hogy a különbségnek alkati okai vannak.

A közhit szerint Franciaország a öregek országa s *ezért nevezik az amerikaiak Franciaországot Európa nagypapájának.* A valóságban Franciaország csak tizenegyedik a rangsorban az északi országok, Svájc, Németország és más államok mögött. A francia férfiak átlag életkora 54 év és 3 hónap, a nőké pedig 59 év, vagyis a francia feleségek átlagban 5 esztendővel élik túl férjeiket. De miután, ugyancsak átlagban, a házasfelek között 5 évi korkülönbség van a nők javára, tehát *a francia hölgyek özvegységének középtartama tíz esztendő.*

Minden ország statisztikai kimutatásának egyforma jelensége az a megállapítás, hogy *az emberi életkor az elmult száz év, de különösen a legutóbbi ötven év folyamán nagyon emelkedett.* Száz évvel ezelőtt például a holland férfiak átlagos életkora 36 év és 2 hónap, a holland nőké pedig 38 év és 5 hónap volt. Az 1930—1939-es statisztikai táblázat szerint a holland férfiak mostani átlagos életkora 65 év és 5 hónap, a nőké pedig 67 év s 2 hónap. A másik jelenség az aggastyánok számának növekedése. Az 1870-től 1880-ig tartó évtizedben az európai lakosság 7.6 százalékát tették ki a nyolcvanévesek. Az 1930-tól 1940-ig tartó évtizedben arányszámuk már 25.7 százalékra nőtt, *tehát 60 év alatt körülbelül megnégyszereződött.*

V. S.

A szállodák és fogadók árainak felemelése

A közellátásügyi miniszter rendeletet adott ki a szállodák és a fogadók árainak felemeléséről. A rendelet első szakasza kimondja, hogy a szállodák és fogadók az 1939. augusztus 26-i állapotnak megfelelő összegben, illetve a visszacsatolt területeken a katonai hatóságok által megállapított összegben rögzített szobaáraikat, *amennyiben azok a 10 pengőt meg nem haladják, legfeljebb 10 százalékkal, a 10 pengőt meghaladó szobaárikat pedig legfeljebb 20 százlékkal felemelhetik.*

Az árakból a tulajdonos engedményt nem köteles adni. A pótágy rögzített díja legfeljebb 10 százalékkal emelhető. Az áremelésbe a közellátásügyi miniszter, illetve az árellenőrzés országos kormánybiztosa által külön kérelemre már korábban engedélyezett áremelést *be kell számítani.* Ha a külön kérelemre megállapított árak az első szakasz alapján felszámítható áraknál magasabbak, azok továbbra is változatlanul alkalmazhatók. A fürdéshez adott lepedő használatáért esetenkint legfeljebb 30 fillér különdíj számítható.

Kifogyott a sárgabélű narancs

A vásártelepen ma csak vörösbélű narancsot árusítottak. Citromban élénk kínálat van. A népélelmezési tömegáruból a káposztafelhozatal gyengült. A kertészeti újdonság árszintje tartott, csak a saláta olcsóbbodott. A vásártelep mai forgalma közepes volt.

A konyhakerti termékek piacán az árak nagyban így alakultak: Gülbaba burgonya 24.05, nyári rózsa 24.60, őszi rózs 23.—, Ella 20.40, étkezési Krüger 17.75, étkezési Woltmann 18.80, vöröshagyma makói I. oszt. 29.63, II. oszt. 24.53, fokhagyma minőség szerint 68.82—89.84 pengő métermázsánként. Fejeskáposzta 30—40, kelkáposzta 36—46, téli kalarábé súlyra 20—60, melegágyi fejessaláta 30—80 sóska 350—600, paraj 180—260, sárgarépa súlyra 20—32, petrezselyemgyökér súlyra 36—54, csiperkegomba 800—1240, hónaposretek 20—140, új kalarábé drb 140—200, hegyespaprika drb 50—100, töltenivaló drb 100—200 fillér.

A gyümölcspiacon a nemesalma 180—440, közönséges 140—230, vörösbélű narancs 400—480, külföldi gesztenye 360—420, citrom 100 drb 18—30 pengő.

A tojáspiacon a friss ládaáru 388, kiolvasva 396, főzőtojás 368, kiolvasva 376, repedt tojás 358, kiolvasva 366 fillér kg-ként nagyban.

AZ EVEZŐS SZÖVETSÉG 50 ÉVES JUBILÁRIS KÖZGYŰLÉSÉT szombaton dél után 5 órakor tartja a Testnevelési Főiskola dísztermében.

A JUBILÁLÓ MUE-t ifj. Horthy Miklós üdvözölte a MUSz nevében.

A VII. KER. LEVENTÉK DISZTORNÁJA vasárnap lesz a Nemzeti Sportcsarnokban.

VIVA. ?

Mit főzzek?

Szombaton

Ebéd *Zöldségleves, hamis töltött paprika, burgonya, citromkrém.*

Vacsora *Burgonyagaluska túróval és tejfellel vagy paprikás lével.*

Tanács Tölteni való paprikát lehet kapni a piacon. Ha nem tettünk volna el magunk, fogadjuk meg, hogy jövő nyáron nem fogjuk elmulasztani a szalicilos vízbe való zöldpaprika eltevését.

Recept *Hamis töltött paprika.* A töltött paprikához a paradicsommártást elkészítjük. Kolbászt, hurkát vagy disznósajtot megdarálunk, összekeverjük elegendő párolt rizzsel és beletöltjük a paprikába. Rizs helyett használhatunk köleskását vagy burgonyapürét is. A töltött paprikát a paradicsomos mártásban átfőzzük, vigyázva azonban, hogy szét ne főjön.

Citromkrém. 4 citrom levét kinyomjuk, vízzel felhígítjuk és elég cukorral ízesítjük. Belefőzünk 1 zacskó Flossin árpapelyhet és jól összekeverjük. Belekeverünk ezután 3 tojás sárgáját, másnaszörpöt vagy olvasztott mézet, végül a 3 tojás keményre vert habját óvatosan közékeverjük.

Burgonyagaluska. ½ kg burgonyához 15 dg lisztet és 1 tojást számítunk. A nyers, lehámozott burgonyát megreszeljük, hozzákeverjük a tojást és a lisztet, megsózzuk és kanállal összedolgozzuk, mint a galuskát. Forrásban levő sósvízbe galuskát szaggatunk és kifőzzük.

— Befizetési lap a március 31-i lejáratok megújítására. Vidéki előfizetőink lappéldányaihoz, amennyiben előfizetésük március 31-én lejár, ma befizetési lapot mellékelünk. Kérjük előfizetőinket, hogy a megújításra szánt összeget mielőbb adják fel, nehogy a lap küldésében fennakadás legyen.

— Az Állatvédő Liga a vak katonákért. *Vak katonáknak szívesen ad vezető kutyát* az Országos Állatvédő Liga (IV., Múzeum-körút 31. IV. 1.).

DIE WOCHE
politikai közgazdasági művészeti közműveltségi
Időszerű heti képes világ-krónika
Ma uj füzet
DIE WOCHE 54 fillérért mindenhol kapható, ahol folyóiratokat árulnak, külön ben megrendelhető az IBUSZ, Budapest, utján

Piazza Győző

építőmester

Piazza Győző építőmester, v. fővárosi bizottsági tag, népfölkelő százados temetése márc. 29-én 16 órakor lesz a Kerepesi-temetőben. (Minden külön értesítés helyett.)

Pesti Hírlap

1943. márc. 28.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

tény szellemi élet, a hit és tudás terjesztésével akart hazája jövőjének szolgálni s Esterházy Egerben, Klimó pedig Pécsett fogott hozzá egy-egy katholikus egyetem alapításához. Érdekes összhangban mindkét nagy püspök a mellett, hogy célja megvalósításának érdekében *csillagvizsgáló* létesítésén fáradozott, elsősorban, egyetemének mintegy szíve gyanánt, nagy és jól fölszerelt *könyvtár* alapítását tekintette főfeladatának. Valóban, ez a két pompás könyvtár, melyek közül a pécsi végre el is érte, hogy gróf *Zichy* Gyula püspök nagylelkű elhatározása folytán 1923 óta az egyetem használatába és kezelésébe került, országunk büszkeségei közé tartozik s mindkettő ékes bizonysága a XVIII. századbeli Magyarország műveltségi viszonyainak s annak, hogy országos nagy csapásokat, melyek oly bőven látogatták, nagyjai vezetése mellett mily hamar kihevert és mily hamar épített mindig újat és nagyot a magyar nemzet. Esterházynak, könyvtára összeválogatásában értékes tanácsadója s munkatársa volt a nagyműveltségű gróf *Garampi* József, bécsi szentszéki követ,[1] aki Klimónak is nem egyszer járt kezére külföldi könyvbeszerzések ügyében. De Klimó legfőbb munkatársai mégis csak nagymányai *Koller* József, a nagynevű pécsi történetíró-kanonok, *Althammer* Péter Pál, cikádori c. apát, „vir doctissimus", *Kertitza* Ferenc kanonok, későbbi diakovári püspök, *Szalágyi* (Salagius) István kanonok, jeles történész, *Országh* Endre, *Szemenich* Ferenc és *Nunkovich* György voltak. A fiúmei származású Kertitza gyakori délvidéki utazásaiból sok értékes könyvet hozott a szenvedélyes könyvgyüjtő püspök számára, nemkülönben Koller kanonok is, kinek 1767-ben, a vatikáni levéltárban eszközlendő kutatások céljából tett római útjáról nem egy szép Aldina, nem egy szép Giunta-féle kiadás, nem egy pompás velencei kötés beszél.

A könyvtár alapját gróf *Berényi* Zsigmond pécsi püspök (1740—1748) vetette meg háromezer kötetnyi gyüjtésével.[2] Csinos exlibrise, mókusos címerével, a pécsi káptalannak a trónján ülő Szent Pétert ábrázoló exlibrise mellett, többször fordul elő a Klimó könyvtár könyveiben, melyek kevés kivétellel el vannak látva az 1758-ban Mária Teréziától nemességet kapott[1] Klimó püspök szép, címeres exlibrisével is. Gróf Berényi, a szeminárium építője, könyvtárát a pécsi káptalannak hagyta s az ekkép gyarapodott káptalani könyvtárat vásárolta meg azután Klimó s azt saját jelentékeny gyüjteményével egybeolvasztva, alapította meg a pécsi *Püspöki Könyvtár*at, mely halálakor mintegy *tizenötezer* kötetre rúgott.

Klimó György hatalmas tehetség, nagy műveltségű tetterős férfiú, pozsonyi, utóbb esztergomi kanonok, m. kir. udv. kancelláriai referendárius, majd pécsi püspök, a pozsonyi Helytartó Tanács egyházi tanácsának elnöke, 1754. óta belső titkos tanácsos s *Mária Terézia* kegyeltje volt. Szegénysorsban születvén 1710 április 4-én a nyitravármegyei Lopassón, küzdelmes ifjúság után futotta be fényes pályáját s ő is, mint a dúsgazdag *Grassalkovich* Antal gróf, díszebédek alkalmával szívesen tétette asztalára azt a közönséges kis cserépbögrét, amelyben koldusdiák korában maga vitte haza az ebédjét.

1751-ben lett pécsi püspök és *Mária Terézia* közbenjárásával már 1754-ben sikerült neki az elődei által hiába kért érseki palliumot XIV. *Benedek* pápától a pécsi püspökség számára megszerezni.[2] Élete legnagyobb vágya volt Pécsett *egyetemet* létesíteni s mindent megtett, hogy vágyát meg is valósíthassa. A Székesegyház fölös jövedelmeit akarta e célra fordítani,[3] papnöveldéjét egyetemi jogokkal felruháztatni s bölcsészeti és jogi karokkal kiegészíteni. E cél érdekében dolgozott, fáradozott évekig, beadványaival és kéréseivel egyaránt ostromolván a Szent Atyát és a királyt: Mária Teréziát. *Nagy Lajos* alapította s V. *Orbán* pápa által 1367-ben, Viterbo-ban kelt elhatározással Pécsett, *„amely jelesebb és különösen alkalmas és megfelelő hely"*[4] megnyitni rendelt *első magyar egyetem* emléke lebegett szemei előtt. 1767-ben *Koller* József kanonok Rómában személyesen adta át

[1] Tud. gyüjt. 1819. V. 13., galanthai gróf Esterházy Károlynak jeles élete.

[2] Pesti növ. paps. Munk. i. m. 330. l.

[1] Az 1758. május hó 21-én Bécsben kelt címeres levél a *Könyvtárban* őriztetik.

[2] Pesti növ. paps. munk. i. m. 327. l., *Brüsztle:* Recensio, Pécs, 1874. I. 501.

[3] *Szentkirályi* Istv.: Klimó György püspök és a pécsi egyetem. *Dunántúl*, I. évf., 19. sz.

[4] *Békefi* Remig: A pécsi egyetem. 9. l. Bpest, 1909.

Magyar Könyvszemle 1929

Antonelli Miklós bíbornok kezébe Klimónak XIII. *Kelemen*hez intézett azon kérvényét, melyben magának és utódainak a pécsi hittudományi főiskolán a doktori fokozat adományozási jogával való felruházását kérte.[1] 1769 elején kelt emlékiratában pedig így ír Mária Teréziának: „minden törekvésem végső célja, hogy Pécsett egyetemet állíttassak fel."[2] Még a halálát megelőző évben, 1776-ban is azon szándékát közli a káptalannal, hogy „a pécsi egyetem felállítására a döntő lépéseket meg fogja tenni."[3]

Vágyai, álmai nem váltak valóra. Törekvéseinek végső célját nem tudta elérni. A XVIII. század végét jellemző szellemi irányzat nem kedvezett egy katholikus egyetem felállítása gondolatának és Klimó kezdése is — mint annyi nagy magyar kezdés — kezdésnek maradt. Ugyanezen időben ellentétes érdekek állnak elő püspök és város közt. A város mindent elkövet, hogy a püspök földesúri hatalma alól felszabadulva, szabad királyi várossá váljék, s az eddigi harmoniába disszonancia vegyül. Az udvarnál is más befolyások érvényesülnek. A pécsi egyetem gondolata nem ölthet testet s a nemes és nagy egyházfejedelem, 1777 május 2-án sebzett szívvel, csalódással hal meg.

Bárha Klimó egyeteme nem is létesülhetett, a nagy püspök a város és vármegye kultúréletének terén sok maradandót alkotott. Mint Tolna-, Baranya- és Valkóvármegyék főispánja — Baranyában az utolsó örökös püspök-főispán — „a megyének második alkotója volt".

Az egyetem gondolatának megvalósításához fölszerelés, könyvtár, csillagvizsgáló is kellett. Ilyenek megszervezéséhez fog Egerben Esterházy, — Pécsett Klimó. S az *Esterházy* nagyságát hirdető egri lyceum csillagvizsgáló tornya éppúgy, mint Pécsett a szintén csillagvizsgálónak készült[4] s a *Klimó*-féle püspöki könytárnak fél századon át otthont adó, a püspöki palota nyugati szárnyán emelkedő, karakterisztikus torony még ma is szimboluma annak a nemes akaratnak, mely a török csonkítás után ismét egésszé vált hazában új életre keltette a régi magyar műveltséget.

Könyvtárát Klimó 1774-ben nyitotta meg a közönség számára — s ez volt Magyarország *első nyilvános könyvtára*. Gondoskodása folytán kitünő vezető kerül az új intézmény élére; *Koller* József, a „tudós prépost," a pécsi egyházmegye kitünő történetírója. Koller után *Szalágyi* Istvánt, majd *Vizer* Ádám c. kanonokot, az előbb nagyszombati egyetemi tanárt látjuk a könyvtár élén. Azonban Klimó 1777-ben bekövetkezett halála után az egyetem ügye is elalszik s a könyvtár további fejlődésében is hosszabb, mintegy ötven évig tartó pangás áll be, míg 1827-ben, báró *Szepessy*nek püspökké történt kinevezése és beiktatása után, e téren is örvendetes változás történik.

Báró *Szepessy* Ignác püspök újra fölvette a Klimó-féle gondolatot és megkísérelte a pécsi egyetem létesítését. E célból az 1785-ben II. *József* által Győrből Pécsre helyezett, innen azonban 1802-ben „minden kérelme ellenére"[1] elvitetett jogakadémia helyett új, *püspöki joglyceumot* alapított s azt a Pálosok régi rendházának megvásárlása és átalakítása után abban helyezte el. Tervezte az épület kibővítését s a jogi karnak más karokkal való kiegészítését. Ő építtette a mai Egyetemi Könyvtár épületét is s minden a legjobb úton haladt, mikor Szepessynek 1838-ban bekövetkezett hirtelen halála szép terveit is halomra döntötte.

A püspöki könyvtár 1830-ban költözött Szepessy építette új otthonába, meggyarapodva a püspök jelentékeny könyvgyüjteményével, mely *Patkovich* József, Pécs városa fizikusának több száz kötetnyi orvosi könyvgyüjteményét is magában foglalja. A könyvtár múzeális jellegű emeleti termei még ma is azt az elrendezést mutatják, amelyeket Szepessy nagy szaktudású, sajnos hamar elhunyt könyvtárnoka, *Vojdás* János, szemináriumi spirituális adott nekik. A barokk faragású díszítésekkel és tölgyfából készült, kisebb részében *Bartalits* Mihály pécsi szobrász faragta, s *Péter* és *Pál* apostolok, egyházatyák, híres magyar főpapok — *Pázmány, Barkóczy, Rudnay* — s államférfiak mellett a klasszikus ókor

[1] *Szentkirályi:* Klimó Gy. püsp. és a pécsi *hittud. kar. Dunántúl*, I. évf., 46. sz.

[2] Szentkirályi J.: Klimó Gy. püsp. és a pécsi egyetem, m. f.

[3] Szentkirályi J.: Klimó Gy. püsp. és a pécsi egyetem, m. f.

[4] *Szentkirályi* J.: Klimó Gy. püspök és a pécsi egyetem, m. f.

[1] *Haas:* Baranya, 278. l.

nak, *Mátyás Flóriánnak* többek közt néhány ritka orientalista művet is tartalmazó könyvtára.

A könyvtár legbecsesebb darabjai a Klimóteremben, két kiállítási szekrénykében vannak elhelyezve. Különösen figyelemre méltók ezek közül:

A XIV. században, finom hártyán készült, gyönyörű miniatúrákkal illuminált *Szentírás;*

az előbbivel egykorú, szintén csinosan miniált, tizenhatodrét alakú, vékony hártyán bámulatosan finom kézírással készült *Szentírás;*

a renaissance-korból származó, *Firenzében* készült, remekül illuminált *imádságoskönyv,* melyet gróf Reviczky Ádám, a toszkánai udvarnál accreditált követ ajándékozott 1823-ban báró Szepessy püspöknek;

a *Nyirkállói kódex,* helyesebben jogi formulák könyve, mely XV. századbeli jogi formulákat tartalmaz. Szerzőjének sokáig Nyirkállói Tamást tartották, újabb megállapítások szerint azonban a szerző *Maghi János, Mátyás* király korabeli budai jegyző volt. A kódex végén magyar nyelvemlékek (latin-magyar szótár töredék);

II. *Ulászló* korából származó *jogi formulás könyv* második része *Mátyás* király korabeli jogszabályokat tartalmaz. *Kovachich* csak e második részt ismerteti, az első rész még kiadatlan;

a *Forgách-kódex,* melynek szerzője *Forgách* Ferenc püspök s keletkezési ideje a XVI. század közepe. A kódexhez van kötve Forgách eredeti levele, melynek kíséretében azt megküldte *Bornemissza* Pál váradi püspöknek. A kódexben levő bejegyzések részben a szerző öccsétől, *Simon*tól származnak.

Külön őriztetik az az I—IV. kötetbe foglalt *oklevél-gyüjtemény,* melyet Klimó püspök dobai *Székely* Sámueltől vásárolt s mely a *Kállay*-családra vonatkozó értékes okleveleket tartalmaz.

Az *ősnyomtatványok* közül megemlítendő: *A pécsi misekönyv (Missale secundum morem alme ecclesie Quinqueecclesiensis).* A misekönyv *Paep* János budai könyvárus költségével Velencében, 1499-ben nyomatott. Bővelkedik csinosan miniált iniciálékban;

egy gazdagon illuminált, 1466-ban nyomtatott kétkötetes *Szentírás,* melynek nyomása még teljesen a kódexek kézírásának jellegét viseli magán s melynek kolophonja hangsúlyozza, hogy a könyv nem kézírással, hanem nyomtatással készült;

Temesvári Pelbárt latinnyelvű beszédei: Sermones Pomerii fratris Pelbarti De Temeswar. Pars hyemalis et paschalis. Nyomatott 1489-ben, hely megadása nélkül. *Egyedüli nyilvántartott példány;*

Szent Ágostonnak De Civitate Dei című műve, Angliai Tamás *Thomas Anglicus* (*Jorz* vagy *Joice* Tamás, domonkosrendi szerzetes, később bíbornok) kommentárjaival;

Seneca levelei, latinból az olasz köznyelvre fordítva *Manilius* Sebestyén által. Velence, 1494;

Szent Antoninus firenzei érsek krónikája három kötetben. Nürnberg, Koberger, 1484;

Scala coeli, János, domonkosrendi szerzetestől. Ulm, 1480. S ezzel egybekötve: *Gesta Romanorum.* Ulm, 1489.

A Könyvtár értékes régi könyve *Pécs* egykori püspökének, a nagynevű magyar humanistának, *Janus Pannonius*nak egykori mesteréhez, a veronai *Guarinushoz* írt *Panegyricusa* is. A könyvet 1518-ban a baseli *Frobenius* adta ki.

Pécs egy másik kiváló püspökére: *Telegdi Miklósra* emlékeztetnek a következő régi magyar könyvek:

Az evangéliomoknac... magyarázattyának harmadik része. Iratott *Telegdi Miklós*tul Peechi pispöktül... Nyomattatott Nagy Szombatba, ugyan azon Telegdi Miklós házánál, 1580. esztendőbe;

Esztergomi ágendás könyv. Előszót írt hozzá *Telegdi Miklós* pécsi püspök. Nagyszombat, 1584;

a *Corpus Jurisnak Telegdi* Miklós pécsi és *Mósoczi* Zakariás nyitrai püspök által eszközölt első kiadása. Nagyszombat, 1584.

Több más *ősnyomtatvány,* számos *régi magyar könyv* s a XVI—XVIII. századok gazdag tudományos irodalma lelhető még fel a régi püspöki könyvtárban.

S ha ma a könyvtár kapuján át belépünk, a régi, boltozatos folyosókon a tanuló ifjúság, a magyar jövő nyüzsgő élete tárul elénk. Ifjú egyetemi hallgatók és hallgatónők új színt, új életet adnak a régi könyv-

A XIV. SZÁZADBELI KÉZIRATOS SZENT ÍRÁSNAK A TEREMTÉS HÉT NAPJÁT ÉS A MEGVÁLTÁST ÁBRÁZOLÓ INICIÁLÉJA

A pécsi egyetemi könyvtár püspöki osztályában

SZT. ÁGOSTON DE CIVITATE DEI CÍMŰ MŰVÉNEK EGYIK LAPJA

A pécsi egyetemi könyvtár Klimó püspöki osztályában

A PÉCSI EGYETEMI KÖNYVTÁR PÜSPÖKI OSZTÁLYÁNAK EGYIK TERME
KLIMÓ GYÖRGY PÉCSI PÜSPÖK (1751—1774) BERENDEZÉSÉVEL

A PÉCSI MISEKÖNYV 1499. CÍMLAPJA. Palp vagy
Pap János (1498—1515) budai könyvárus signetjével
(A pécsi egyetemi könyvtár püspöki osztályában)

A PÉCSI EGYETEMI, 1923-IG PÜSPÖKI KÖNYVTÁRÉPÜLET. Építette báró Szepesy Ignác pécsi püspök Piacsek József tervei szerint. 1830

filozófusait és költőit vegyesen ábrázoló mellszobrokkal díszített könyvtárpolcok, felfelé arányosan kisebbedő köteteikkel, harmonikus hatást keltenek. Az 1830—35 közt összeállított, kitünő betűrendes- és szakkatalógus a mai kor igényeinek is megfelel.

Szepessy halála után a szabadságharc és az azt követő idők megpróbáltatásai ismét pangásra kárhoztatják az egyetem ügyét és vele együtt a könyvtárét is, annál inkább, mert a Székesegyház fölöslegei, amelyek Klimó intenciói szerint a könyvtár céljaira voltak fordítandók, megszüntek. Ugyanis már *Scitovszky* János püspök (1838—49), — későbbi hercegprímás — idején a székesegyház renoválása, *Dulánszky* Nándor püspök (1877—1896) alatt pedig annak újraépítése minden fölösleget fölemésztett. A könyvtár mindazonáltal gyarapodott, nagyobbrészt hagyatékok útján, melyek közül figyelemreméltó *Dulánszky* Nándor püspök és *Pozsgay* József kanonok hagyatéka. Így mikor 1923-ban, a hontalanná vált pozsonyi *Erzsébet Tudományegyetem* a királyi kormány és a város áldozatkészsége folytán Pécsett nyert új otthont, és Pécs akkori püspöke, gróf *Zichy* Gyula, a jelenlegi kalocsai érsek, nemes gesztussal örök letétként az egyetemnek ajánlotta fel a pompás püspöki könyvtárat, szép épületével együtt, annak állománya már *harmincötezer* kötet volt. A könyvtár azóta tetemesen megnőtt, meggyarapodva az Erzsébet Tudományegyetem közel százezer kötetnyi anyagával. Értékes, húszezer kötetet meghaladó könyvanyagot adott Pécs városa is az egyetemi könyvtár kezelésébe, mely könyvanyagból kiválik a jeles pécsi történetírónak és kutató-

4221. Éjszako

A XV. század végé

A keresztet vivő Krisztu

Csaknem mellig, balraforc
ábrázolva. Fejét töviskorona d
mellét vércseppek borítják; fü
és nyakán csomóra kötött vas
kereszt nyugszik. A háttér söté

Fa, méretei 25 : 18·5 cm.
értéke 3000 K. — Néhai gróf Pá
november 14-én (1429–908). —
jóváhagyására vonatkozó adatokat
Bejelentetett 1913 márczius 16-án

Kifüggesztésére vonatkozó ad
ban. 1913 : 32. *Éjszakolasz iskol*
Krisztus.

Jegyzet. Az e festményre vor

a) a törzsleltárban (1920–
cio: Christus mit der Dornenkr
vergoldeten Rahmen (In der Stieg

b) a leltári kivonatban (
Masaccio: Dornengekrönter Chri
Treppenhaus, I. Étage);

c) a hagyományi jegyzékb
maso Masaccio Guidi: A megkí

d) az átvételi okmánybar
Masaccio Guidi: A megkínzott I

Haag. 1912.
Pálffy

Piacsek József

pécsi építész

terverte és építette a pécsi egyetem könyvtár épületét, 1830-ban szepes Ignác bárós pécsi püspök megbízásából a püspöki könyvtár elhelyezése céljából. Ő építette a pécsi régi városházát is. A berlini Schinkel Károly Friggs tanítinya volt.

Lásd

Magyar Művészet

1929. 568, 571 l.

Kritikai szemle, Pécs 2001/3
május–június

echo

Sonkoly Károly

A maradandó értékek mestere

220 éve született Piatsek József, a klasszicista Pécs építője

(különnyomat /fénymásolat/ az Echo c., pécsi kritikai szemle 2001./3. számából)

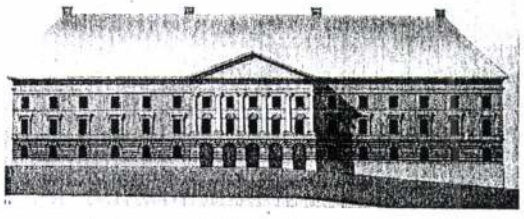

Papíron maradt főmű, a Megyeháza

miatt, már csak a régi ábrázolásokról, archív fotókról ismerjük. Ez a Széchenyi tér 8. sz., amely most a Művészetek Házának otthont adó épületegyüttes része. Egy részét bérlőknek adta ki, a földszinti üzletekben cukrász, patikus, üveges működtek 1828-ban. 1960-ban egy terrakottából készült lunetta-dombormű került elő az északi oldalon. Eredetileg más, földszinti nyílások felett is ilyenek díszeleghettek. A szerencsés módon fennmaradt, klasszicista stílusú, allegorikus plasztika Minerva istennőt mint az építészet patrónáját ábrázolja. Afféle „cégér"-ként kerülhetett az építőmester lakóházára. Szobrászának tulajdonítjuk a számos, Piatsek emelte pécsi házon ma is látható antik isteneket, mitológiai jeleneteket ábrázoló reliefeket.

Piatsek József nemcsak kivitelező építőmesterként, de építészként is letette névjegyét. A jelen sorok szerzője néhány, az utóbbi években megjelent dolgozatában, egyes épületei felől közelítve, már megpróbálkozott pályájának felvázolásával, életműve elhelyezésével a kor pécsi és magyar architektúrájában, felvillantva a társművészetekkel való kapcsolatait is. Munkásságának hiteles és átfogó, széles körű kutatásokon alapuló feldolgozásával még adós a szakma, pedig enélkül elképzelhetetlen a XIX. század első fele pécsi építészetének megértése. Több, még álló vagy már lebontott, s csak a régi fényképeken megőrződött házát ismerjük, és fennmaradtak kivitelre nem került plánumai is. Szerzőségét gyakran írásos források, szignált tervrajzok is bizonyítják, de számos épületet csak stíluskritikai alapon attribuálhatunk neki, illetve a helyi hagyomány őrizte meg emlékét. Az ismert példák alapján önálló építészeti alkotásainak minősíthetjük sok átalakítási munkáját, amikor a régebbi házakat klasszicista köntösbe öltöztette.

Az 1820–1830-as évekre eső, érett korszakának nagy műve a pécsi Városháza (1830–1833), amelyhez már korábban, 1814-ben is készített egy tervet. Ez a még késő barokk jegyeket is viselő rajz nem valósult meg. Több mint egy évtized múlva, miután feltételezhető, hogy újabb tervét a budai hivatal elutasította, csak az Építészeti Igazgatóságon született plánum kivitelezése jutott neki. Viszont az építkezés közben ezen többször is módosított, így a kész munkát részben az ő művének tarthatjuk. Az 1834-ben felavatott kétemeletes, klasszicista stílusú Városháza méltóképpen reprezentálta a reformkori Pécs szabad királyi városi rangját, szorgalmas, gyarapodó lakossága polgári öntudatát. Jelkép volt, a város tornyos háza. Beleillett a városba, a tér összképébe annak egyik legszebb épületeként, szemben mai utódjával, amelyről ugyanezeket nem lehet elmondani.

Ebben az időben, 1832-ben születtek az új Sóház plánumai, amelyek nem kerültek kivitelre. Hasonlóan az új Vármegyeházához 1834-ben készített tervéhez, pedig ez méreteit és kvalitásait tekintve Piatsek legmonumentálisabb épülete lehetett volna. Ma is áll viszont egyik főműve, az 1829-ben tervezett és 1830-ra elkészült Püspöki (ma Egyetemi) Könyvtár, amelyet Pécs nagy mecénása, Szepesy Ignác püspök eredetileg az általa alapított Lyceum otthonának szánt. Érett korszakának alkotásai a hazai klasszicizmus vezéregyéniségének, Pollack Mihálynak a hatását mutatják. Erre az időre a Piatsek korai munkáira jellemző, még a kései barokkra hajazó jellegzetességek már az érett klasszicizmusnak adták át helyüket. A változásokat nem írhatjuk egy helyi, belső fejlődés javára, mivel a vidéki városban, ebben az időben még nem alakult ki regionális építészeti szellemi műhely. Nem tudjuk, hogy ezek a Pest felé mutató új inspirációk hogyan jutottak el hozzá. Egyéb lehetőségek mellett nem tartjuk kizártnak, hogy tapasztalatszerzés céljából utazásokat tett, s talán még a kettős fővárosba is ellátogatott. Közelebbi célként kínálta magát a szekszárdi Vármegyeháza, amely Pollack tervei szerint, 1828–1832 között épült.

Piatsek hosszú élete folyamán az említett főművek mellett számos, kisebb-nagyobb nemesi rezidenciát és polgárházat épített Pécsett. Ilyenek például a Káptalan utca 3. sz. kanonokház, a Mária utca 11–13. sz. ún. Majláth-palota és a 17–19. sz., nemrég elpusztított Rogosinszky-ház, a Király utca 61. sz., a Szent István tér 6. és 15. sz., vagy a Felsőmalom utca több polgárháza, a 3., 5., 19., 23. sz. is, amelyek közül kettő már a bontócsákánynak esett áldozatul. Egyházi munkái közül a Kálvária-kápolnát említenénk, amelyet 1814-ben szenteltek fel. Vidéken is dolgozott, de ezekről a műveiről még a pécsieknél is kevesebbet tudunk. Az 1830-as években készült alkotásának tartjuk az emeletes Kajdacsy-Kardos kastélyt Hidason, ahol a földszintes, barokk kúriát bővítette, alakította át.

Több utóda, leszármazottja is az ő szakmáját választotta hivatásának. Az általa alapított építészdinasztia következő tagja, Antal fia hosszú, hazai és külföldi városokat érintő vándorútjáról 1835-ben tért vissza. Nem rendelkezett apja kiemelkedő tehetségével. Nála nagyobb talentummal bírt a következő nemzedék, a már felsőfokú építész végzettséget szerző Ferdinánd és Gyula. Piacsek Antal az 1830-as évek közepén kezdett dolgozni a családi cégben. Az 1840-es években fokozatosan átvette az irányítást. Apja bizonyára lassacskán felhagyott a praxissal. Idősebb korában inkább ingatlanügyleteivel foglalkozott és városi köztisztségeket látott el. 1844-ben szerezte meg a lakóházához csatlakozó, ma Jókai tér 6. sz. épületet, az ún. Elefántos-házat. Portréja nem maradt ránk, csak idős özvegyéről ismerünk egy fényképet.

Piatsek József Pécs köztiszteletben álló polgáraként hunyt el 1854-ben. Jelentős vagyont hagyott feleségére és gyermekeire. Sírját a budai külvárosi temető kápolnájának közelében életnagyságú öntöttvas szobor díszítette. A nagy keresztet tartó, antikizáló viseletű nőalak, a Hit megszemélyesítése, kedvelt lehetett a korban, mert a közelben egy másik példány is állt. Ma az egyik a pécsi Köztemetőben, Horváth Antal ügyvéd, amatőr régész sírján, csonka párja az üszögpusztai kastélyszálló kertjében található. Már nem tudjuk, a kettő közül melyik is volt az építész síremléke. Említést érdemel, hogy egy harmadik Fides-szobor Szigetvárról a pécsi Várostörténeti Múzeumba került.

Piatsek József félévszázados működése a magyar építészet egy teljes stíluskorszakát fogta át. Neve összefonódott a pécsi klasszicizmussal. Nemcsak azért, mert legfontosabb emlékei az ő alkotásai, de számos lakóháza a belvárosi utcaképek szembetűnő eleme — már ahol meghagyta őket a napjainkban is gyakori, barbár értékpusztítás. Távol állt tőle a divatos manírok szolgai utánzása. A nagyobb központokból, jelentősebb mesterektől származó hatásokat nem lemásolta, hanem alkotó módon feldolgozva építette be műveibe. Az érett klasszicizmus általa kialakított, helyi változatának jellemzői a nyugodt tömegkom-

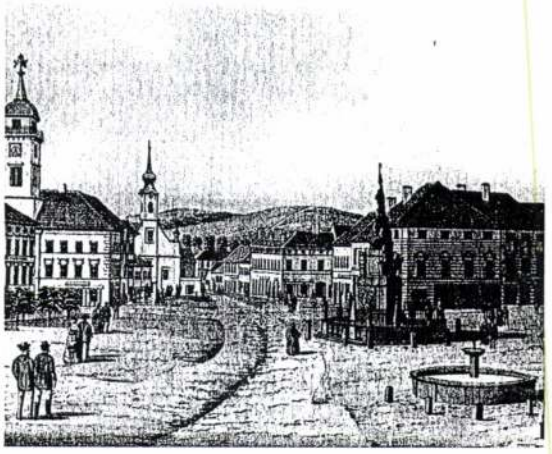

A pécsi Fő tér az 1860-as években, a Szentháromság mögött, jobbra a Piacsek-ház

A korai, 1814-es Városháza csak terv maradt

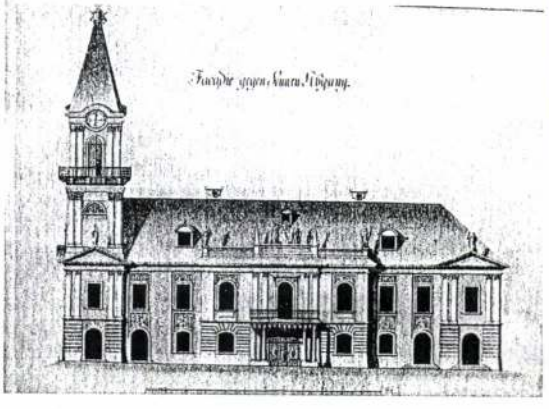

ponálás és a nemesen egyszerű, harmonikus homlokzatarchitektúra. A felesleges díszítéseket, sallangokat elhagyva, az építészet műfajának legsajátabb eszközeivel dolgozott, aminek kiemelkedő példája a Káptalan utca 3. sz. kanonoki ház tiszta, szigorú szépsége. Mindebből tanulhatnak a szakma mai képviselői is. Megvalósításra került főműveivel, a Városházával, a Lyceum-könyvtárral arra is példát ad, hogyan lehet monumentális építményeket úgy megtervezni, elhelyezni, hogy azok ne nyomják agyon környezetüket, méreteik ellenére belesimuljanak a városképbe. Egyben megmutatja, miként kell úgy építeni, alkalmazkodva a helyi lehetőségekhez, igényekhez, korlátokhoz, a nem csak negatív értelmű provincializmushoz, hogy a lokális értékeket is kifejezésre juttató, de az egész magyar architektúra szempontjából is jelentős, maradandó alkotások szülessenek. Persze, arról sem feledkezett meg soha, hogy egy házat elsősorban nem nézegetésre, hanem használatra építenek. ■

Letisztult architektúra, a Káptalan utca 3. sz. kanonoki ház (Ma Vasarely Múzeum)

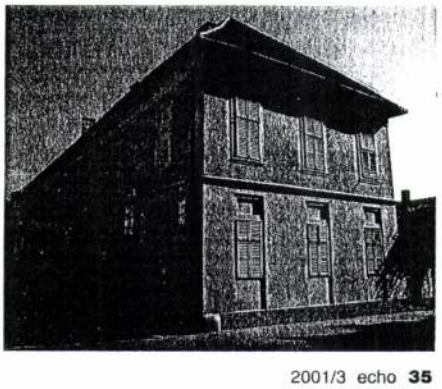

PIATSEK Josef

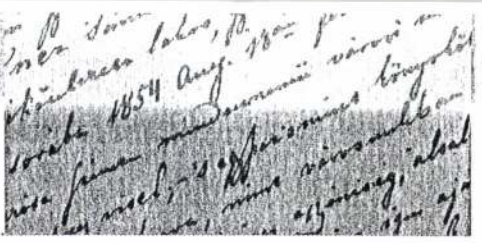

220 éve született Piatsek József, a klasszicista Pécs építője

SONKOLY KÁROLY

A maradandó értékek mestere

Pécs klasszicista építészete, sőt talán az egész, helyi architektúra mindmáig legnevesebb mesterét, Piatsek Józsefet joggal nevezhetjük a klasszicista Pécs építőjének. Hosszú, a XIX. század első felét kitöltő munkásságával jelentős mértékben átformálta városunk képét, amelynek mindmáig meghatározó elemei az általa emelt házak. A szakirodalomban és a helytörténeti munkákban ez idáig rövidebb, többségükben vele csak érintőlegesen foglalkozó írásokat publikáltak. Ezekben sok téves adat fordul elő, mint életrajzát és származását, mint működését illetően. Még a születésének évszámát is hibásan, 1780-ban adják meg. Bár a család később a Piacsek nevet használta, ő mindig ts-sel írta alá a nevét. A magyart még idősebb korában sem nagyon értette, mert német anyanyelvű volt, mint a reformkori Pécs polgárságának jelentős része, vagy a hazai klasszicista építészet élgárdájának zöme, például Pollack Mihály és Hild József is.

Szülőház a Papnövelde utcában

A kapu évszáma = Piatsek József születési éve

Ősöreg szőlőfa az udvaron

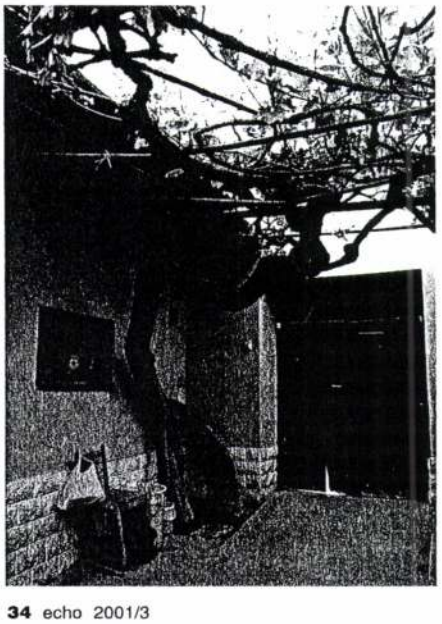

Apja, a bécsi származású Leonardus Pucsek (ezen kívül még Picsek, Pőcsek, Pütsek, Pitsike stb. formában) kőműves 1762-ben kötött házasságot Pécsett, egy helybeli, Kunigunda nevű hajadonnal. E frigy gyümölcse hét gyermek volt, közülük utolsónak, 1781. június 26-án a későbbi híres építész, József látta meg a napvilágot. Piatsek József szülőháza, egy kis, földszintes saroképület ma is áll Pécs belvárosában, a volt Püspöki Jószágkormányzósággal (amelyet később ő emelt) szemközt, a Mór utca torkolatánál. A jelenleg Papnövelde utca 6. sz. ingatlant atyja 1779 januárjában vásárolta meg. Az egyszerű, XVIII. századi házacska egyetlen dísze a falazott kerítésben nyíló, kőkeretes kapu. Zárókövén bevésve az 1781-es évszám olvasható, ami az új tulajdonos kőművesmester végezte átépítés emlékét őrökíti meg. Udvarán található a Mecsek-vidék legidősebb, ismert kultúrnövénye, egy ősöreg szőlőfa, amely túlélte a filoxéravészt is. A piros kecskecsöcsű fajta ritka egyedének korát a szakemberek 200-250 évre becsülik, de van, aki török korinak tartja. Mivel az 1777-es, Duplatre-féle térképen már jelölt ház és a hozzá csatlakozó, az 1781-es évszámmal datált, falazott kerítés szögletében búvik meg, az a csábító feltevés fogalmazódott meg bennünk, hogy ekkor, a felújítás után ültethette Piatsek József apja, hogy lugasa majdan enyhet és édes gyümölcsöket adjon utódainak. Az ebből következően immár 220 esztendőt megért, 60 centiméteres törzskerületű növénymatuzsálem még minden évben egymázsányi termést hoz.

Piatsek József otthonról kaphatta az indíttatást pályájához. Albert bátyja is építőmesterként működött Siklóson. A legkisebb fiú a szokásos módon, a céhes keretek között sajátíthatta el a szakmai alapokat. Korán elhalt atyja helyett mostohaapja, Andreas Stettner lehetett első mestere. Szép kidolgozású, precíz terveinek készítését a helybeli rajziskola vezetője, a szobrász Josef Buck mellett tanulhatta, aki az architektúrában, az építészeti rajzban is járatos volt. Mesterlegényként bizonyára vándorútra kelt, és a jelentős hazai városok mellett külföldön is megfordulhatott. Erre vonatkozó hiteles adatokat nem ismerünk, csak homályos legendákat. Ezek közül a berlini klasszicizmus vezető építészére, a vele egy nemzedékhez tartozó Karl Friedrich Schinkelre, mint mesterére vonatkozó felvetések a mesék világába sorolandók. Az sem valószínű, hogy a Pesten csak akkoriban letelepülő Pollack Mihály keze alatt dolgozott volna. Csak későbbi munkáinak stílusából következtethetünk arra, milyen hatások érhették. Nem volt akadémiai végzettsége, de természetes talentuma révén az átlagos építőmesterek szintje fölé tudott emelkedni, így joggal nevezhetjük építésznek.

1804-ben, már fiatal mesterként kapott polgárjogot Pécsett. Megnősült, és feleségétől, Mayer Margittól hat gyermeke született. Valamennyiük keresztapja a kor neves lakatosmestere, Rosinger Mátyás volt. Az ő műhelyéből kerültek ki a Piatsek építette házak míves vasmunkái, amelyeket még ma is többfelé megcsodálhatunk Pécsett. Az ifjú pár valószínűleg a Papnövelde utcában, a férfi családjánál kezdte közös életét. Ismereteink szerint első saját házát, amely a Hunyadi utca 4. sz. plébánialak helyén állt, 1806-ban vásárolta. A földszintes épületet jelentős mértékben kibővítve, néhány év múlva már egy új, emeletes, díszes kőfaragványokkal ékített házat adott el. Így tett a következő, ma Anna utca 7. sz. ingatlanával is, amelyen 1817-ben adott túl, jelentős haszonnal. Piatsek a kor jellegzetes polgári vállalkozó típusának képviselője volt, sikeres üzletember, aminek emlékét a helyi hagyomány is megőrizte. A forrásokból kiderül, hogy már 1804-ben bérli a város kőbányáját, később a téglaégetőt árendálja, de malmáról, szeszfőzdéjéről is hallunk. Van szántóföldje, rétje és nagy szőlőbirtoka, s bérlőitől is komoly jövedelmet élvezhetett. A fő hangsúly persze az építőiparon volt. Ennek kapitalista jellegű koncentrációja Pécsett már elég korán, még a céhes keretek között jelentkezett. Piatsek hamarosan a város legnagyobb építővállalatát alakítja ki. Az 1828-as országos összeírás adatai mutatják ennek méreteit. Ekkor az idényben 64 legénnyel dolgozott, ami országos összehasonlításban is számottevő volumen. Több munkása volt például, mint a híres pesti építésznek, Pollack Mihálynak.

Anyagi gyarapodását mutatja az 1816-ban, a város főterén, 24.000 forintért vásárolt háza, amelyet a következő évben kezdett újjáépíteni. A ma is álló, Piacsek-ház néven ismert, kétemeletes épület eredeti külső képét, a későbbi, historizáló stílusú átalakítások

Minerva az építészet patrónája

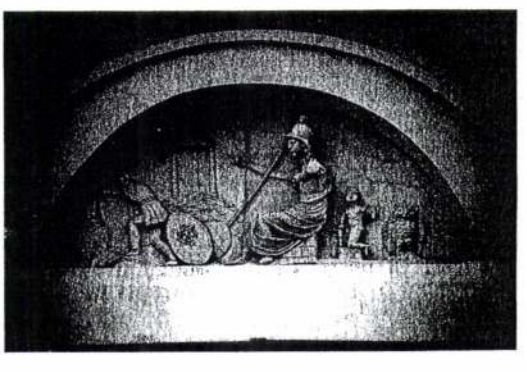

Piazzol Franz
Stukkatorer
Meghalt Bécsben
1745 máj. 8. 86 éves
Korában

Starzer VI. B. No 14004.

1745
8.6
1659
745

Večerníček V. 240.

Piazoll, Franz

7132.

1698. Okt. 28. – Franz Piazoll, Stukkatorer, zu Kaschau in Ungarn geb., Rosinam Theresiam ~~Nehrenhauserin~~ Nehrenhauserin. – Zeugen: Johann Piazoll, Johann Baptist Rueber, beide Stukkatorer.

Nösulz 1698 – ba Beisben.

Starzer A. Quellen zur Geschichte der Stadt Wien. Wien 1908 VI. Bd. 7132 No)

~~Kozma György~~ V. 10.

Piazol Franciscus

Stukkatorer

Bécsben,

kinek felesége

Rosina,

1699 máj 1. Francis-

cus Paulus nevű

fia született -

Starzer VI. B.

No 9965

Szerbia térképe 1717-ből V. 25. — 1738-
ból V. 26. — 1744-ből V. 26. —
XVIII. századból V. 27, 30

Piazol Franciscus

8530.

1698 Okt. 18. – Franciscus Piazol, Stukkatorergesell, geb. von Kaschau in Ungarn, des † Conrad Piazoll, fendrich vom Schärffenbergischen regiment, Rosina Theresia Nehrenhauserin, des † Georg Nehrenhauser, gräfl. Wallensteinischen Überreiters zu Seelowitz in Mähren, Tochter. – Zeugen: Johann Piazoll, bürgerl. Stukkatormeister, Paul Khirn, Apotheker.

Nösult Bécsben.

Starzer A. Quellen zur Geschichte der Stadt Wien. Wien 1908

VI. B. ~~850~~ No 8530.

~~Kelepeg János V. 9.~~

Piazzoli Franz

Halotti anyakönyv Bécs

1746. nov. 2. – Maria Theresia, 38 Jahre, Gemahlin des Franz Piazzoli, Stukkatorers beim goldenen adler in St. Ulrich

Starzer VI. B.

No 14098

Ez nyilatosik a fiának a feleségé, mert 1748-ban a kör. bejegyzés Magdalena Piazzolin, 79 Jahre, Stukkatorerswitwe gestorben.

Starzer VI. B No 14229.

Villani V. 215.

Piasol Ferenc

Stukkatorer

1735 febr 18. Mathias
nevü 2 eves gyermeke
halt ung Beesben –
Starzer VI. B
No 13284

1741 febr. 11. 5/4 ed
eves gyermeke halt
ung Beesben
Starzer VI. B
No 13741

Szilézia térképe a XVIII. századból

V. 27.

Piazoll Franciscus
Stukkatorer
1725 jul. 15 én nősült
Beisben, neje Elisa-
beth Bölsin.
Starzer VI. B No 8834

Ennek a Piazollnak, aki-
nek Elisabeth a felesége
1730 apr. 2. Michael
Anton nevű fia szüle-
tett Beisben
Starzer VI. B. No 9823

1729 okt. 10. 1/4 éves 9er
mecke halt meg Beisben
Starzer VI. B. No 12915

Keller József, főtanító V. 61

Piazzoli

l.

Hoffmann Porsony

23. l.

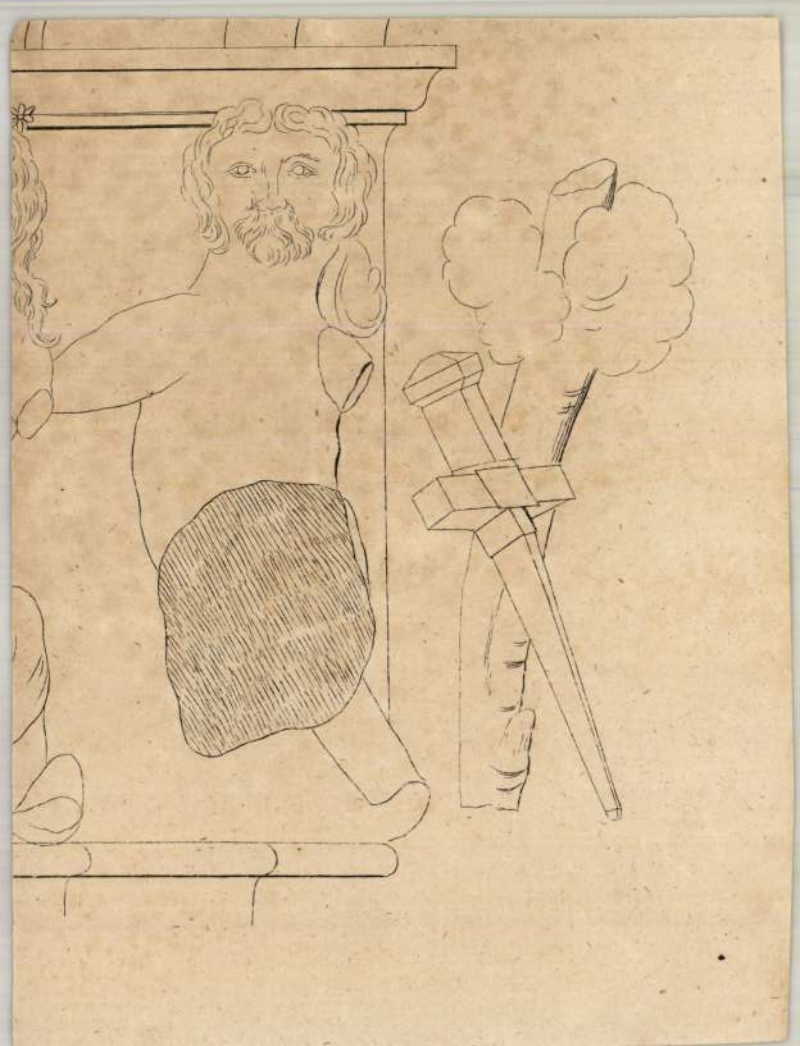

PIAZZOLI, Francesco Löfvergd

1667

WAB 100 191.

)

?? Lilossy-monstrancia talpának
ete. 1758.

34

zad

2

687

FRANCISCO PIAZZOLI, épitész

A Lékán 1662-ben Pietro Orsolini által alapitott kőmüves és kőfaragó céhben, mivel azt aránylag későn alapitották, kevés a Como-tó vidéki mester, bár később többen. igy Francisco Piazzoli mester is tagjai sorába lépett, mégis ksebbségben voltak. Lékai mester. 442.old

HARALD PRICKLER: Giovanni Bernardo Ceresola, a szombathelyi Szt. Márton templom épitője 441.old

VASI SZEMLE, XXII.évf. 3.szám, 1968. Szombathely

PIETRO PIAZZOLI, épitész

A Lékán 1662-ben Pietro Orsolino által alapitott kőmüves-és kőfaragó céhben, mivel azt aránylag későn alapitották, kevés a Como-tó vidéki mester, bár később tagjai sorába lépett Pietro Piazzoli is, mégis kisebbségben voltak. Lékai mester. 442.old

HARALD PRICKLER: Giovanni Bernardo Geresola, a szombathelyi Szt. Márton templom épitője 441.old

VASI SZEMLE, XXII.évf. 3.szám, 1968. Szombathely

PIAZZOLI, Pietro Ruines

1667

WAB 100. 191-192.

ó, Jakab és János apostolok
ı.??????? 16. század szobrai. 16. század.

194

Szent András, Jakab és János apostolok
szobrai. 16. század.

középrésze 16. század.

MDK

Piba Antal épitész

Makó, megyeháza / repr. 12 l./

Rados J: A magyar klasszicista épitészet hagyományai. BP.1953 9.

Pibar János MDK

Tamás Galéria 1936. okt.

Piber János.

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő müvész

Bende J:
A képzőmüvészeti egyesületek története,kézirat,

Piber János

…ellen torzlépei szerepeltek

…llitásán a Tamás-galériában

(1936)

MDK

Piber József kőmives

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

Piburger György.

a pozsonyi városi jegyző
irnoka, kalligrafus
1480–97. ben

Ortvay. Pozsony
város tört. II. k. 2.
r. 255. III. k. 437–38. l.

Hétfő **11** I. Pius Pápa	Pr
Kedd **12** Gualbret János	Pr
Szerda **13** Anaklét p.	Pr
Csütörtök **14** Bonaventura	Pr
Pentek **15** Henrik cs.	P
Szombat **16** Kármelh B. A.	Iz 29. hét Pr

Picart

rézmetsző MDK

Metszeteiről készültek a Ráday-kastély "kiskönyvtár" és diszterem freskéi.

Zsindely Endre: A apéceli Ráday-kastély
Bp. 1959. 21. és 24.o.

Piazza Győző

épitész

lásd

Lex Magy Társ

444. b. l.

Piazza Győri

épitesz

Zsil. Bpest 1876 nov. 1

Villenkolonie Balaton-

földvár am Plattensee

XXVI. 567

Thieme-Becker

Piazza d'Ozo

Thieme Becker
XXVI. 567. l.

Lyka

Piazza Győző

építész, szül 1876.
Budapesten. Itt és külföldön tanult, a belvárosi reáliskolaban, majd a felső ipariskolaban. Németországban, Délamerikában volt tanulmányuton. Ugyláttsik építőmester. Tartalékos honvédszárados. Törökbiz. tag.

Budmonogr.

42. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Piazza Imre

bronzmüves segéd

Stil. 1885. Estitanf.

Ötvösség

Értimisk 1903/4

44. l.

Piazza József

l.

Zádor – Rados

62. n. Eep

Piazza Mario

.l.

Zádor - Rados

260. l.

Piazza Miklós

készitette a nagyka-
pusi (nüemléki felvé-
telek egy rényet

(és riomfalvi

Foerk Ernő. A buda-
pesti magyar királyi
állami felső épitő
ipariskola 1912. évi
szünidei felvételei
Bp. 1912.

Constantin Piarra-
longa

Ὀτνὸς

XVII η.

Laid

MGA 1894 (34 l.

..... *műhely.*

elyfőnökség!

..... év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

'e ..... számu .....

biztam.

..... évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

M. DK

PIAZZETTA, G. testo

Garas XVIII. n. 30, 93,

WÄLDER GYULA
ÉPITÉSZ, MIN. TANÁCSOS
MŰEGYETEMI NYILV. R. TANÁR
I. HIMFY-U. 9.-I. MŰEGYETEM. K. I. 37.

Piatschek János

Kőfaragómester.

† Pécsett 1838 márc. 18-án 33 éves korában. Piatschek György fia volt. Sírja a pécs-budai kálvária temetőben.

„Szőpécs temető" 52. l.

nen=Topf
schüssel (Platteau)

Piatschek

l.

LykaMagyműI800-50

356.l.

PIATSEK Josef

Handel Zmeru = P Semle
2007/4. 129-131.

v skutočnosti teší. Oveľa príťažlivejšia je obsahová náplň erbov.

Erb bol vždy symbolom. Pomocou živočíchov, rastlín, nadprirodzených bytostí, nebeských telies i najrozličnejších predmetov skutočného života viac alebo menej výstižne charakterizuje svojho majiteľa - niektoré jeho vlastnosti, pozoruhodné udalosti v jeho živote a pod. Takýto symbol je vždy trochu aj inotajom, najmä ak korení v dávnej minulosti. Dovoľuje rozličné príťažlivé výklady, z ktorých jedny majú bližšie k romantickým legendám, iné k historickej skutočnosti.

Už dlhú dobu sa na Slovensku teší nevšedne veľkej obľube a pozornosti publikácie s heraldickým obsahom. Postupným uverejňovaním našich erbov najrozmanitejšími formami - v odborných štúdiách, popularizačných prácach, dokonca v knižočkách pre deti - sme dostali heraldiku do takého

Giovanni Battista Piazetta: Fiú-portré, olaj, vászon, 42 × 35 cm, XVIII. sz. első fele

ászon, 101 × 70 cm, 1921

Giovanni Battista Piazetta, olasz festőművész (1682-1754).
Stefan Mlynárik: Az érsekújvári Művészeti Galéria

Művészet, 1988. febr., 41-old.

PIAZOL, Francesko Römisches

Pozsony, Pálffy-palota, Reti pavilon

1679.

Ars 1997/1-3. 227.

lát. Az oltáron

72-ből s két

yanitt feszület

Samuel libay.

zárral.

ssel, közepén

zám.

nes selyemmel

pületében:

M. D. K.

PIAZOLL Ferenc stukkátorsegéd

született Kassán

1698-ban házasodott Bécsben

Agghásy: Barokk szobrászat... Bn. 1959.

I. 255. l.

Pianono János kőfaragó M.D.K.

pécsi. A dombovári kentháromság hobrot készítette 1848 ban.

Genth. Müeml. 1959 I. 70

Piacsek Virgil

(Piatschek)

Készítette 1891-ben az alábbi temető legnyabb részén levő köbrenst talapzatát Baldauf terve nyomán.

Szőpécstemető 62. l.

74. l.

Piatschek Virgil

P. Károly fia. A siklósi márványbánya tulajdonosa volt. 1911-ben Pécsett élt.

Szépítemeto 52.l.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi mini

9082 szám.

APR. 27 5

A

Műemlékek Országos Bizottságának

Budapest

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Dij átalányozva.

Piacsek (Piatschek) Károly
pécsi kőfaragó mester
kriptája az alábbi teme-
tőben. Meghalt 1891 aug.
23. 53 éves korában.

Szőpécstemető 67. l.

Piacsek Vincent

az 1791/92 tanévben a pécsi tanítóskolában kőművesmesternek képezte ki magát.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútorművészet a 18-19. század fordulójón, Budapesten, 1972

681

Piacsek József

építész

terverte a pécsi

püspöki könyvtárt

Épült 1830

Kepe repr.

Borklasz

44. l.

41110-1914.szám.

III.

A Muemlékek Országos Bizottságának, f.évi 196.sz.a.kelt föl-terjesztésére tudomása és megfelelő további eljárás végett megküldöm.

Budapest, 1914.május hó 27.

A miniszter helyett:

Piacsek József

épitém

Lásd

Gort Pécs 1763

24. P. 39. P.

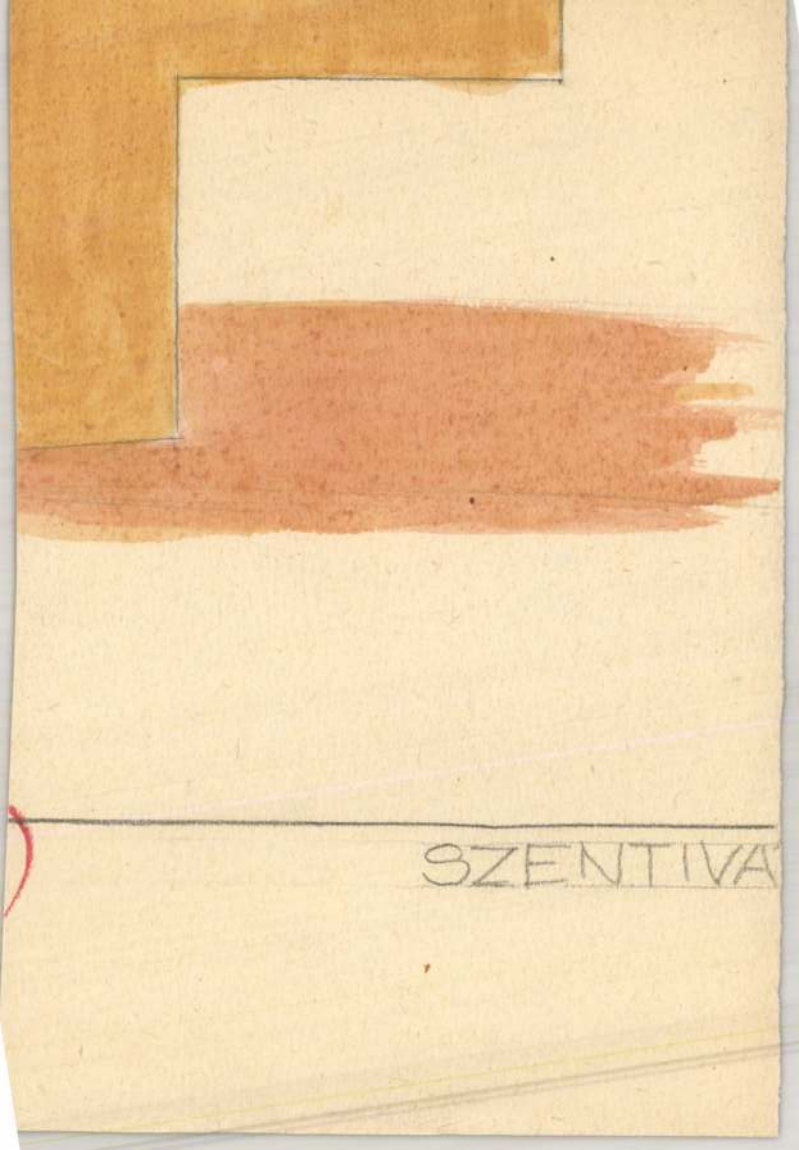
SZENTIVA

MDK

Piatti E.J.

Tört.Képcs. műtárgyainak lajstroma. Bp.19o7.

xx 144, 195 l.

Piawitza Errinnas

javito 1786

wod

Schirek Holitsch

131. l.

Piatnik kártyagyár

A legerősebb bécsi kártyagyár; az Osztrák-Magyar Monarchia révén termékeit küldte a magyar piacra is. 1896-ban megvessik a fizetésképtelenné vált Első Magyar Kártyagyár Rt.-t, 1939-ben a konkurrens Chromo gyárat is. A Csengeri utcai helyiség kicsi lett, 1903-ban felépítették a Rottenbiller u. 17. sz. alatti gyárat.

Voltai Ferenc: A Játékkártyagyár és Nyomda 100 éves jubileuma; Magyar Grafika, 1970. s. sz. 14. l.

FERDINAND PIATNIK und SÖHNE, kártyafestő gyár

Három "Soproni kártya" csomag is van a Soproni Múzeumba. Az egyiket Weiserleiter bécsújhelyi kártyafestőmester készítette, a másikat Ferdinand Piatnik und Söhne bécsi gyára, míg a harmadikat a pesti Első Magy. Kártyagyár csomagja. 63.old.

ZSOLDOS BENO: A "Soproni kartya" 62.old

Soproni Szemle, Helytört. folyóirat, XXX. 1.sz.
Sopron, 1976

Piazetta

festo

Gentmünd

239. l.

A hivatalos másolat

igazgató.

Piazetta

Müvinet 1913 382

Crespi, Giuseppe Maria, olasz festő
münei VII. 199

Piazetta, G. B.

l.

Cincik

10, 30, 35 l.

ismertetés. MM, V., 1929., 173. l. — Berti Toesca, 959. l. (Képe 957. l., Palmezzano.) —Berenson, 414. l. (Palmezzano.) —Delogu, 184. l. (Palmezzano.) — Leopold—Lippay 55. l.

Szent család a kis Ker. Jánossal, Szent Katalinnal és Szent Sebestyénnel

Fa, olaj, 63·5×80·5 cm.
A Bertinelli-gyüjteményből.
Maszlaghy II., 72. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916., júl. 20, 3. lap. — Lepold— Homor 97. l. — Gerevich PA, 236. l. (Palmezzano.) — Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 1929., 173. l. — Pigler: La vierge aux épis. Gazette des Beaux—Arts, 74. évf. II. kötet, Párizs 1932., 134. l. — Berti Toesca, 959. l. (Palmezzano.) — Delogu, 184. l. (Palmezzano.) — Lepold— Lippay 55. l.

PANETTI, DOMENICO (ferrarai festő, 1460—1513 körül)

A halott Krisztus Nikodemus és Arimathiai József közt (102. kép)

Fa, tempera és olaj, 61×49 cm.
A Bertinelli-gyüjteményből.
Maszlaghy II., 92. szám. (Mantegna iskolája.) — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 232. l. (Panetti.) — Berti Toesca, 959. l. (Panetti.) — Lepold—Lippay 55. l.

PANNINI, GIOVANNI PAOLO (római festő

Pica Vittorio /Venezia/
Szinyei Társaság külföldi levelező tag
Szinyei Társaság nyolcadik kiállitása
1942. január

Piber János

Kegyetlen torzlépei szerepeltek az lejrealistál kiállitásán a Tanács-galériában (1936) - emlitve.

Bálint György : A toronyőr visszapillant
Bp.Magvető 1976.

T.654.

Prácsek József

d.

Zádor – Rador

99, 176. l.

Piacsek József

pécsi épitész

l.

Bierbéptört

240. l.

Battonya.

Zombory G: Haránk s a Külf. 186

Piatsek József

pécsi építőmester

l.

Építészek

1943.89.l.

Piatsek József

építész

l.

Gosztbarokk Pécs

17. l

2-ner is -

Piatsek József

építész

erőd

Nagy Virgil:

Vajdahunyad vára.

Bp. É. 1910. 26. l.

Piacsek József

épitém

Gentmüeml

129. l.

tisztelőit és barátait, az ország építészeit és építőmestereit van szerencsém meghívni.

Budapest, 1931. október hó 7-én.

AZ ALPÁR-SZOBORBIZOTTSÁG
nevében:
ZIEGLER GÉZA
a szoborbizottság elnöke.

AZ ÜNNEPÉLY PROGRAMMJA:

1. Himnusz: Énekli a fővárosi Iparos Dalárda.
2. Ünnepi beszéd: tartja Ziegler Géza.
3. A szobor átvétele a székesfőváros közönsége részéről.
4. A szobor megkoszorúzása.
5. Szózat: Énekli a fővárosi Iparos Dalárda.

* Bejárat a fővárosi Pavillon felől.

SZENT-LÁSZLÓ NYOMDA, BUDAPEST

PIATSEK József emlék

Pécs, Majláth-palota
(Stadttheater)

Pécsi Szemle 1999/2. 20-21. ill
34-37.

rétegű vakolat maradt meg.
ó északi falán, egy erősen át-
yet a folyosó boltozata átfed.
őnyílás nyomait figyelhettük
k íven át juthatunk be, de itt
egyik oldalát. A helyiség dél-
ıelyének 20 x 20 cm-es falba
gerendára támaszkodó bolto-
ítőberendezés déli felét a 18.
ése is megszűnt. A déli hom-
nos kapcsolótábla miatt nem
keleti oldalon lévő nagyterem
ésekor tönkretették. A helyi-
zépkori járószintre következ-
középkori eredetű, de napja-
llított kövekből kiképzett fél-
ıomlokzaton egy befalazott,
i szárnyán lévő északnyugati
kutatása a belső térben elma-

Piacsek József, építész (19. sz. első fele).

Egyetemi Könyvtár épülete, Pécs, 1830.

1 rajz.

Magyar Építőművészet, 1984. 1. 18-old.

le. D. K

PIACSEK József építész

(XIX. sz. első fele)

Pécs, színház

Pécs, lakóházak, könyvtárépület

(rest)

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1945

1962. 53, 55.

PIACSEK József építész

szerepe az első pécsi kőszinház építésében - melynek az eddigi feltételezésekkel szemben nem ő készitette fő munkálatait

ld. Baranya, 1990.2. 52 - 54. p.

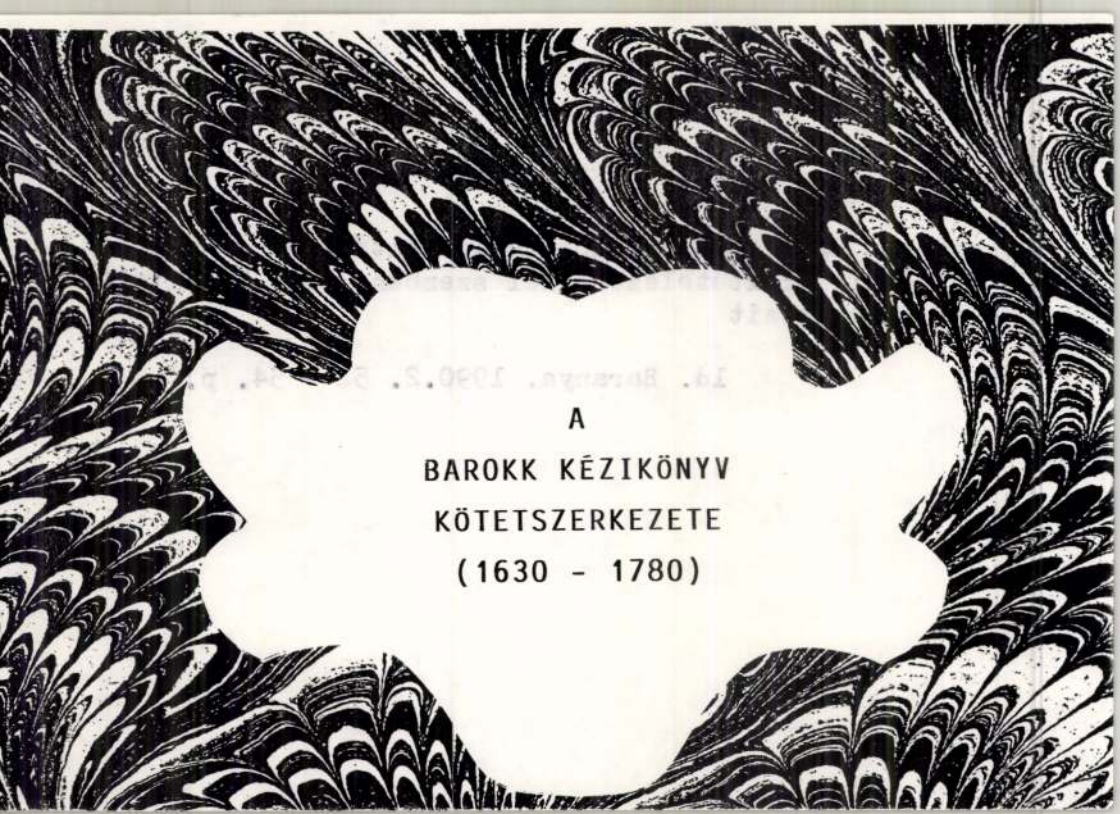
A
BAROKK KÉZIKÖNYV
KÖTETSZERKEZETE
(1630 - 1780)

PIACSEK ANTAL építési vállkozó

Pécs. ld. Baranya, 1990. 2. 53 - 56. p.

A
BAROKK KÉZIKÖNYV
KÖTETSZERKEZETE
(1630 - 1780)

Giannone Péter

Kedves Barátom! Gianone Péter sirkövének megmentése ügyében irtam fejes György dr. pécsi városi múzeumi igazgatóhelyettesnek, kérve öt, hogy azt a másik sirkövel egyetemben (mely valószinüleg Piatschek György, köfaragómesteré lesz [(+ 1805. dec. 30.)]), vagy a régi helyére: a Mindenszentek templomának cintermébe, vagy a városi múzeumba juttatni szivaskedjék és erről a pécsi polgármester úrnak és nekem jelentést tegyen. Megjegyzem, hogy a sirkövön látható geniusznak a feje már 1913-ban levolt törve, amint ez a Pécs-Baranyamegyei Múzeum Egyesület 1913. évi folyamában 146. lapon közölt leirásom bizonyitja.

Utánanézve a feldobrói ásatásomat jegyzeteimben, konstatálom, hogy már én is apsisokat feltételeztem a csak félig kiásott kerek falakban, de centrális alaprajzra abból nem következtetem azért, mert a hosszfalak nyugati irányban tovább folytatódnak és ezért csak hosszházas, keresztházós alaprajzra konkludáltam: Tornyokra is gondoltam, de ezt a feltevésemet természetesen visszavonom. Egyébként nekem nem volt módomban az ásatást végigvinni. A felfestmények egyik legkiválóbb bizantinológus

itélete szerint nem bizonyi jellegűek
és az addig látott kőfaragványok sem.

Szeretettel köszönt

Budapest, 1936. szept. 19.

Szőnyi Ottó

Feladó: Dr. Szőnyi Ottó.

Budapest, I. Márvány-u. 50. I/1.

Ára 6 fillér.

LEVELEZŐLAP

Nagyságos

Dr. Szentiványi Gyula úrnak

a MoB. titkára.

Budapest.

IX. Rákos-utca 10.

Műcsarn. Orsz. Bizottsága

Piatschek György

Kőfaragómester

Pécsett

M. kir. állami nyomda. Budapest, 1936.

PIACSEK Gyula épitész

MÁRFI Attila: Szinház a millennium tiszteletére : A Pécsi Nemzeti Szinház épitéstörténetéhez. = Baranya, III. évf. 1.sz. 1990 76.p.

1890-ben tagja lesz a Szinház Feléptését Szervező Albizottságnak

Ez a dolgozat kevés változtatással, továbbá tárgy- és névmutatóval kiegészítve, különlenyomat a Déri Múzeum 1939—1940. évi Évkönyvéből. Készült Debrecen város nyomdájában, a Debreceni Múzeumbarátok Köre támogatásával, 500 példányban. Szerző könyvének tiszta jövedelmét Zoltai Lajos összes művei kiadása költségeinek fedezetére fordítja.

PIACSEK GYULA / ①

Piacsek József fia, az apja által épített ~~[illegible]~~ klasszicizáló családi házat (Széchenyi tér 8.) a 19. sz. nyolcvanas éveiben eklektikus stílusba átalakította. Mint fiatal tanársegéd Steindl Imre mellett résztvett a Parlament tervezésének részmunkálatoiban, s közreműködött Vajdahunyadvárának rekonstruk-

(folyt.)

Vörös Márton: A Széchenyi tér regénye. Pécs, 1963.
/Mesélő pécsi házak /

153, 158

Vérité Martonik Szechenyi tér Pécs. Pécs, 1963.
/Maďarčina/

PIACSEK GYULA/ (2)

ciós munkálatainál. 1925-ben halt
meg, Pécsett.

Vörös Márton: A Széchenyi tér regénye. Pécs, 1963.
/Meséld pécsi házak /

158

Piacsek Gyula

P. József unokája, építén.
Szakvéleménye lebontották 1889-ben a Pécsi
Nemzeti Kiinkoi at.

Bálint János: Pécs. Bp. 1955
31.o.

PIACSEK GYULA építész

Tettye, S c h o l z v e n d é g l ő

B.HORVÁTH Csilla: A Muzeum helytörténeti gyüjteményében lévő, Pécset ábrázoló képes levelezőlapok. III. A Mecsek. - Janus Pannonius Muzeum Évkönyve, 34. Pécs, 1989 178.p.

MDK

Piacsek Gyula építész

Szakavatatlan és lelkismeretlen módon restaurálta a vajdahunyadi várat. Lebontotta a Hunyadi loggia boltozatait.

Dékány: hogy. ren.
Széfeddin: Vajdahunyad

80

MDK

Práczek Gyula

Ennek faragott röveit és oszlopfejeit szétszórta és részint faltöltelékként beépítette.

Dolány: Nagy ren

Szépeddin: Vajdahunyad

80

MDK.

Piacsek Gyula

A Wagner Rudolf-féle restaurálás ezekből sokat kiásott ~~de~~ és helyreállított, de a pusztításon lényegében nem változtathatott.

Dékány: hagy ren.
Széfeddin: Vajdahunyad

M. D. K.

Piacsek Gyula építész

Piacsek József unokája. Véleménye alapján a sinkápolnát 1889-ben lebontják.

Bálint János: Pécs. Bp. 1955 31.

MDK

Piatsek Gyula

1865-1866 között Piatsek Gyula hozta karba Vajdahunyad várának legaggályosabb részeit 360.000 frt.költséggel.

Kabdebó Gyula: Magyarországi restaurálások 1867-től 1902-ig.

Magyar Mérnök és Epitész-Egylet Heti Értesitője 1907.márc.31. 12.sz. 137-139.l.

Piacsek Gyula

épitész

l.

Magyarorsz. Műemlékei

III. k. 102. l

103. l.

Budapest székesf

100 szám

193 5

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Gaithon

Hivatalból
Közszolgálati ügyben
DÍJ ÁTALÁNYOZVA

Piátsek Gyula

Steindl Imre idejében művezetője volt az alábbi vár helyreállítási munkálatainak. Steindl lemondása után (1874) ő vette át Steindl ügykörét. Az alábbi füzet támadja P.-t s vissza éléseckel vádolja őt.

Schulcz József és Ángyán György: A vajda-hunyadi vár restaurálásának története. Különös tekintettel az ott történt károk- és visszaélésekre. Pécs 1876. 24 és kv. el.

Budapest 5. Póstafiók 118

47429/1944., 47281/944,
szám.

A Müemlékek Orsz.Bizottsága tek.Elnökségének,

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Dij átalányozva.

Bpest.IX.Hőgyes Endre-u

Piaszek

épitéz

Środ

Vas. Ujs. 1881. 7 bol.
(Vajdahunyad)

Piatsek Gyula

építész

Vajdahunyadi vár helyre-
állítási munkálatai
1875-76. Az ő
munkódésének tulaj-
dontják azt a sok
hibát, mely a vár
Luxépmemlhely r. 549. 1)

vód

műemléki jellegét
károsan befolyásolta.

dött már egy helyi muzeum létési
nek a gondolata,ami azonban kétse
vül állami feladat,a vidéki muzeu
felügyelőség és a müemlékvédelem
lessége. Az egyik lehető megoldás
hogy a Mithreum előkerült falmara
nyai fölé emeljenek egyszerü,de s
lárd,római jellegü kis épitményt,
az előkerült emlékeknek,elsős
a Mithreum oltárköveinek elhelye
re szolgálna.Példa rá az ausztria
Pettauban előkerült hasonló Mithr
fölé emelt épitmény.E célból az i
tő területet és a hozzá vezető u
ki kellene sajátitani,ami nem ker
sokba,hiszen nagyobb épitményre,i

Piatsek Gyula

a Steindl-éra alatt müvezető volt a vajdahunyadi vár restaurálásánál. Steindl után ő vette át a vár biztosítási munkálatait. Hogy ezt milyen lelkiismeretlenül végezte, felsorolja az alábbi füzet.

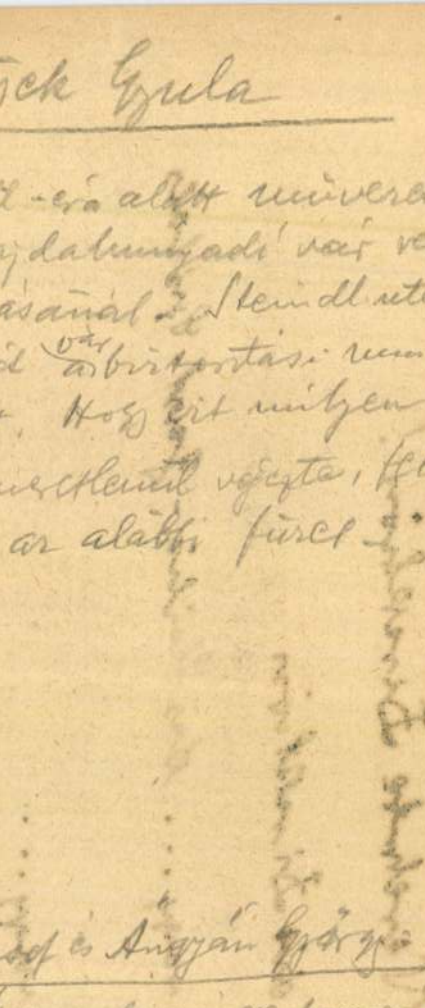

Schulcz József és Anyján György

A vajda-hunyadi vár restaurálásának története. Különös tekintettel az ott történt károk- és vinzaöléséhez. Pécsett, 1876. 24 és kis. 11.

Verehrte Direktion!

[An die Direktion

resp. ... des Heilig-Geist-Spitals

resp. ...

Piatsch Gyula

epitez

cred

Nagy Virgil. Vajdahunyad

vára

Magyar Epitömüvészet

1909. 2 sz. 7 l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhe

Miután keresményemnek 191...

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételér

nevü munkástársamat szóbelileg megk

Kelt ....., 191...

.....

tanu.

.....

tanu.

Piaszek Epitesz

urod.

Vajdattungad. Vas. Nyś

1881. 760 l.

Piaczek Gyula

A vajda-hunyadi vár kijavitási munkálatai lassan folynak, mert nincs pénz. Az épités vezetője Piaczek Gyula, e napokban megszemlélte a munkálatokat, hogy a legszükségesebb kiigazitásokról intézkedjék, melyek megtételével azután várni lehet jobb időkig. A Bethlen-erkély kijavitása a legszükségesebb, ha nem akarják, hogy plafondja beszakadjon.

Vas. Lap 1877

652.l

Piatsek Gyula MDK

építési vállalkozó, 1874-ben folytatja a vajdahunyadi vár helyreállítását. /Schulc rajzolója, Steind műveretője volt/ Mindent levakolt, levésett, csak rombolt – 1875-76-ban.

Forster Gyula: A műemlékek védelme a magyar kormány visszaállítása óta. /Magyarország műemlékei I. 1905) 350.

Gerő L.: Hunyadi f. vajdahunyadi vára. Műemlékvédelem – I. 1957. 2 sz. 90-1 l.

PIATSEK József építész

LEVÁRDY Ferenc–LEVÁRDY Henrietta: Pécs historikus építszete. = Baranyai Müvelődés, 1987. 1.sz. 10 – 13. p.

PIATSEK józsef építész

M. D. K.

PIACSEK József építész

(XIX. sz. első fele)

Pécs, nemzeti színház (rest.)

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1945
Bp. 1958. 53, 55.

Piacsek József építész M.D.K.

megyei mérnök volt.

Schinkel-tanitvány.

Pécs , jelenlegi Egyetemi Könyvátr épülete.

Kampis Antal: A képzőművészetek története 681.
A Kultura Világa Bp. 1963.

Piacsek József

épi tette Pécsett az un. elefántos házat, amelyet vigadó céljára épi tettek.

Bálint János: Pécs. Bps. 1955.
30-31.o.

M.D.K.

Piaczek József, pécsi megyei mérnök

Schinkel tanítványa volt és ő tervezte a pécsi Egyetemi könyvtárat.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina

217. old.

Piacsek ~~Antal~~ József

klasszicista városháza-építő

~~A Buda József féle rajziskolában tanult.~~

Bálint János: Pécs, Bp. 1955.
2l. o.m.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Philipp István

zobrász

l.

Művészi Ipar

1906. 113. l.

Piacsek József

1830-ban kezdte építeni az új klasszicista tanácsházat

Bálint János: Pécs. Bp. 1955.
30 a

Piacsek József

és Windisch Ferenc adtak be pályázatot a
pécsi Nemzeti Kinhár építésére
A megbírált Piacsek kapta.
P. Gyula építész nagyapja.

Bálint János: Pécs Bp. 1955.
31.o.

M.D.A.

Piacsek József, építész

A mai Pécsi egyetemi könyvtár épületének a tervezője és építője volt. 470.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa. III. köt. A képzőművészetek, a zene, a színház és a film. Minerva. 1960. Bpest

M.D.K.

PIACSEK József építész

Pécs, vezető építésze.

" Egyetemi Könyvtár (1829-30)

régi pécsi városháza

" " szinház

Rados Jenő: Magyar építészetörténet Bp. 1961.

238, 262,

Piaseki József

építész

Vidéki mérnökhivatalnok.

Radó: Magyar építészettörténet 250.
Műszaki Kiadó 1971.

Piatsek József
építén

Pén vezető építéne. Terve nerint
épült a pési Egyetemi könyvtár.
(1829-30), párs háza, szín ház.

Radó: Magyar építészettört. 274.
Műszaki kiadó 1971.

PIACSEK JÓZSEF /

„neves pécsi klasszicista építőmester", a mai egyetemi könyvtár, a mai lebontott Mária utcai klasszicista szinhár és a 19. század hasonló stílusú városhárának építője.
Kétemeletes családi házát a Széchenyi tér 8. sz. alatt építette fel az 1820-as években.

Vörös Márton: A Széchenyi tér regénye. Pécs, 1963.
/ Mesélő pécsi házak /

/58

Piacsek józsef

MDK

Pécs müemlékei

A Mária-utca 17, 23.sz.a ház.
Király-u. 29.sz.a.ház
A Széchenyi-tér 13.sz.a.ház.
A Lyceum-utca 7.sz.a.ház.
A Scitovszky-tér 6.sz.ház.
A Mária-utca 13.sz.a. "
A Malom-utca 3, 19, 23.sz.a.ház.
A Kálvária-kápolna kupolás épitmény 1842-ből.
Az egyetemi könyvtáréplület, Piacsek József pécsi mester alkotása 1830-ból.

Magyar Müvészet 1929. 559.o.

PIATSEK József

Lásd: Piacsek

ados Jenő: Magyar építészettörténet Bp. 1961. 262.

M.D.K.

Piasschek József, építész

irányítja 1874-ben Vajdahunyad helyreállítási munkáit.

Kabdebó Gyula: Vajdahunyad.
A Magyar Mérnök- és Építészegylet Közlönye, Bp.
1911. 45. kötet. 154. old.

M. P. K.

PIACSEK J. építész

Pécs. Szepessy u. 3. Könyvtár (1830)

Gerő László: Építészeti stílusok

Bp. 1957. 106. l.

M. D. K.

PIACSEK József épületei

Pécs Szepesy u. 3. Püspöki könyvtár
átépítései (1830)

Gerő László. Magyar építészet kalauz
hagyományai Bp. 1957. 56. l.

M.D.K.

Piacsek József, épitész

a XIX. század huszas éveiben lépett fel Pécsett. 1830-ban klasszicista tervei szerint épül fel az akkori püspöki, ma egyetemi könyvtár, 1832-ben pedig az azóta elbontott városháza és ezt követőleg számos magánpalota.

Gosztonyi Gyula: Pécs müemlékei. Pécs 1763-ban. Pécs, 1944. 39.old.

M.D.K.

Pialsek József, építőmester

műve az 1830-ban épült püspöki kompolás (ma Egyetemi Könyvtár épülete), mely erőteljes dór háromnegyed oszlopaival és timpanonos pár-hamyrafával Pécsnek e korból való egyetlen nagyszabású alkotása.

Gosztonyi Gyula: A barokk Pécs. Pécs műemlékei. Bőv. klny. a Sorsunk 1942. II. 4.sz.-ból. 17.old.

MDK

Piacsek József építén

A régi pécsi városháza

Rados J: A magyar klasszicista épi
tészet emlékei. Bp. 1952 7

MDK

Piacsek József építész

A pécsi könyvtár alkotója

Zádor A:A magyar klasszicizmus építészeinek társadalmi helyzete.Bp.1953 5o.

MDK

Piacsek József építész

a régi pécsi városháza

Rados J: A magyar klasszicista építészet hagyományai. BP. 1953 9.

M.D.K

Piacsek József építész

A pécsi egyetemi könyvtár tervezője.
A pécsi új tanácsházat 1830 körül kezdte építeni.
Az u.n. elefántos ház építője, a magyar ninkához építésénél az ő terveit fogadják el.

Bálint János: Pécs. Bp. 1955. 29, 30, 31.

MDK

Piatsek József

építész

1831-32-ben klasszicista stílusban átépítési az 1710-ben épült pécsi városházát.

Dercs. Pogány. Pécs

65

Piatsek József

MDK

tervezte az 1829-30 közt épülő pécsi egyetemi könyvtárat és az 1830-33 közt épülő Városházát.

Deres. Pogány: Pécs

70.0

PIATSEK Joseph

M.D.K.

muraricram magister

Pécs, Belváros

64 sodal

1952

Művért. Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban 137. l.

Piacsek József építész M.D.K.

a pécsi egyetemi könyvtár tervezője.

Kampis, Hagy. műv. Bp. 1960 470

le. D. K.

PIACSEK József építész

Magyar építészet. Bp. 1954. 26. l.

Piacsek József épitén M.D.K.

Pécs, Egyetemi könyvtár 1830.

Genth. Müeml. 1959 I. 260

R. D. K.

PIACSEK József építész

Pécs. Püspöki könyvtár. Régi épület alaprajza. 1830. (Repr. 191.)

magyar építészet. Bp. 1954. 94. l. 267. l.

..... *mühely.*

...főnökség!

...v ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... szamu .....

...am.

...évi ..... hó .....

.....

sajátkezű aláirás és munkásszám.

Piacsek Hörn

pécsi kőfaragó.

mód

Szőotto 741.

Piatschek Georg

pécsi kőfaragó

lásd

Szőnyi Ottó dr. A pécsbudai külvárosi temető. Értesítője, A „Pécs-Baranyamegyei Múzeum-Egyesület" —, 1911. 52. l.

Piatschek, Georg
kőfarágómester
meghalt 1805 dec. 30
44 évés korában Pécsett.
Ugyanott. vun eltemetve
az alsóbbi temetőben.

Szőnyi Ottó dr. A Min-
denszentekről nevezett
pécsi templom és temető.
Értesítője. A „Pécs-Ba-
ranyamegyei Múzeum Egye-
sület" —. Pécs, 1913. VI.
147. l.

Piatschek György

kőfaragó mester

† Pécs 1805 dec. 30. 44 éves korában.
Özvegy anyjával Trencsénből jött Pécsre.
Siklóson márványbányákat tárt fel.
Özvegyét elvette Gianone Péter kőfaragó mester. A pécsi Mindenszentek temetőjében van eltemetve.

Szőpécstemető 52. l

Piacenzovi Jakab

számára Avignonban készült kódex

Magyar Kódexek Bp. 1965. 28. o.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Piacsek

l.

LykaMagyműI800-50

341. l.

Piacsek Antal

A Buda János féle pécsi építészeti rajziskolában tanult.

Bálint János: Pécs, Bp. 1955.

28-o.

M. D. K

Piacselli Antal épitém

Pécsett a Buch által alapitott rajz
iskolában tanult. A pécsi klasszicista
városháza tervezője.

Bálint János: Pécs. Bp. 1955 28.

Piatsek Antal

Az 1830-as években Piatsek Antal pécsi építőmester kéri a pécsi városi tanácsot, adja át neki a tettyei romokat, ő majd lebontja azokat. Megjelennek Piatsek emberei, de üres kezzel térnek haza.

Réch György. Részletek a Tettye monografiájából. Értesítője, A „Pécs-Baranyamegyei Múzeum Egyesület" –. 1911. IV. 133. l.

M.D.L.

Piacsek Antal, kőmüvesmester

1844-ben a tatarozáskor 1650 forintot kapott. 45.o.

Petrovich Ede: Adatok a Káptalan u.2.sz.ház történetéhez. 31.o.

Janus Pannonius Múz.Évkönyve.1956, Pécs,1956

M.D.K.

Piatcsek Antal, kőmüves mester

1844-ben költségvetést készit a ház renováláséra.
44.o.

Petrovich Ede: Adatok a Káptalan u.2.sz.ház történetéhez. 31.o.

Janus Pannonius Múz.Évkönyve.1956.16cs.1956

PIATSEK (PACSEK) Antal építész

pályázott az épület tervezésére ld.

SONKOLY Károly: A pécsváradi neogótikus városháza. = Müemlékvédelem, 36, 1992, 4. 231.

író, Vergilius Aeneisének átköltése 1783–
)2-ben
:ő, aki Bécsben is tevékenykedett
871) – csendélet- és portréfdstő
ó álneve, a Twist Olivér 1837-ben jelent meg
ol utazó, útleírása magyarul is megjelent

ıgyjátok, hogy a dolgok a maguk útján men-

technológiájával készített gyertya
is (1747–1823), francia technikus, csillagá-

német költő, Oberon c. verses regénye 1780-

zlési forma

ben is élt
estő
- és tájképfestő
:ő

eni tájképfestő

L 8

MOK

Piacsek Emilné, Zsolnay Lívia

szobrászművész

(tényképe repr.)

A világhírű pécsi kerámia-gyár...
(képtelirat.)

Nők Lapja, Bp. 1958. április 24. [2.l.]

Piacsek Emilné dr-né

Sikorski Izolnay

Lívia

festő

IX. Ráday u. 8.

MKSz 1947

M.D.V.

PIACSEK Ferenc építési vállalkozó

Steindl lemondása után utóda

a Vajda-Hunyad várának helyre-

állítási munkáiban

Gerő: Magyarországi várépítészet Bp. 1955.

256.

Jenő hg:

Philips, J. C

Derékig, hétnyolczad balra, tojásdad medaillonban. Középütt elválasztott göndör parókájának fürtjei vállaira omlanak s arcza s bajusza leberetvált. Jobb kezében parancsnoki pálczát tart, nyakkendője körül van csavarva, vértjé felett lánczon az aranygyapjas rend jelvényét látjuk, s hermelines palástja bal vállára van vetve. A medaillont, melyre balról függöny nehezedik s a mely mögött hadi ékitmények ~~kepe~~ láthatók, ágyún ülő Herkules tartja Feliratai a kövön hét sorban:

François
Eugenius
Prins Van
Savoja
Roomsch=Keizerlijke
Generalissimus;
enz. enz. enz."

alól balra: „C. L. Rudelbach pinxit ad vivum 1718"
s jobbra: „J. C. Philips del et sculpsit 1737."

Rézkarcz, vonalkeretben, méretei 13,: 7.9 c/m

Lasza 7654

55/93 № 842.

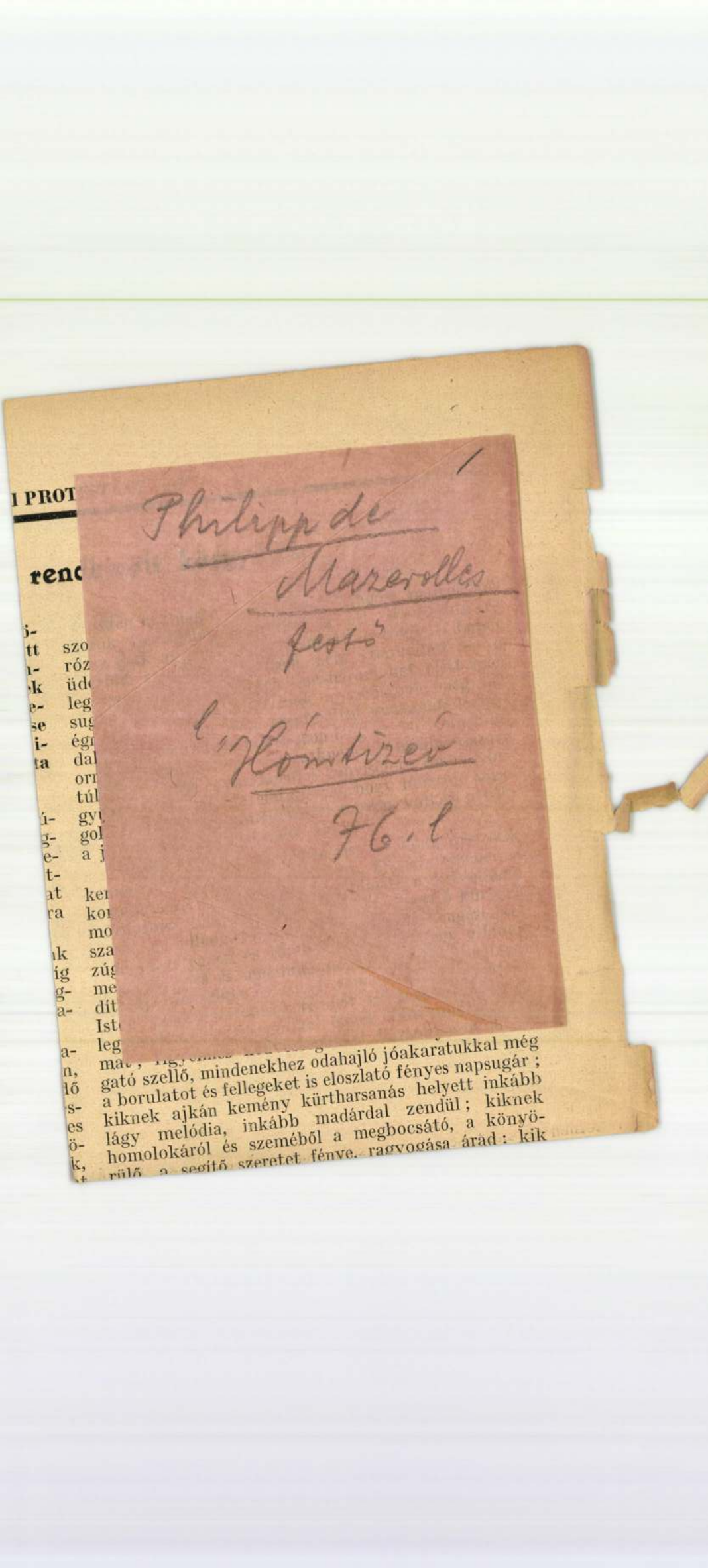

Philipp de Mazerolles festő

l. Hónitizév

76. l

gató szellő, mindenekhez odahajló jóakaratukkal még a borulatot és fellegeket is eloszlató fényes napsugár; kiknek ajkán kemény kürtharsanás helyett inkább lágy melódia, inkább madárdal zendül; kiknek homolokáról és szeméből a megbocsátó, a könyörülő, a segítő szeretet fénye, ragyogása árad; kik

Ötvennyolcadik évfolyam. 9. sz

DEBRECENI PROTESTA

Szerkeszti a püspöki hivatal
A szerkesztésért felelős FUTÓ ANDRÁS
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECEN, KÁLVIN-TÉR 17. SZ.

EGYHÁ

Megjelenik
Postatak

DEBRECEN

HIVOGATÁS ÉS

Isten nevében nagy napokra készül Debrecen. Ünn
hangzanék az ószövetségi szentély legfelső lépcsőfokáról : úgy
trombitaszó bátran terjed, hullámgyűrűzik a nagy messziség
a tengerek mérhetetlen távola : körülharsogja a földteket s

Közel s távolban három és fél millió magyar szív a
harsonaszóra. Három és fél millió magyar szív! Óh, ha mind
A gondolatuk, sóhajtásuk, imádságaik és hűségfogadalmuk

Szakirodalom.

Magyar szerzők irodalmi munkássága 1926/27-ben a technikai és ipari irodalom, valamint az ezekkel rokon tudományágak területén.

Közli: Dr. LÓSY-SCHMIDT EDE, egyleti könyvtárnok.

II. közlemény. (LXXIX.)

A) KÖNYVÉSZET. (Bibliográfia.)

Vigh Bertalan, a m. kir. állami mechanikai és elektromosipari szakiskola igazgatója: *Az elektromosság alaptörvényei.* Negyedik, átdolgozott kiadás. Budapest, 1926. 8°, 288 l., 358 szövegábrával. Szerző kiadása. Stephaneum nyomda és könyvkiadó r.-t. nyomása. A Szent István-Társulat bizománya. Bolti ára 8 pengő (100.000 K).

Khayll István és Rada István: Rádió-Lexikon. Amatőr kézikönyv. Budapest, 1926. 16°.

Mihályi Ernő okl. gépészmérnök: *A motorkerékpár.* Második rész: *Nehéz motorkerékpárok.* Budapest, 1926. Kis 8°, 105 l. 83 szövegábrával. A Népszava-könyvkereskedés kiadása. Világosság r.-t. nyomása. Bolti ára: 3·20 pengő (40.000 K).

Borus Ferenc okl. gépészmérnök, az Agrolux ügyvezető igazgatója: *Csonka-Magyarország villamosításáról.* Előadta a Magyar Elektrotechnikai Egyesület mérnöki szakosztályának 1926. évi április 29-én tartott ülésében. Budapest, 1926. 8°, 21 l., 2 szövegábrával és 4 szövegtáblázattal. A Magyar Elektrotechnikai Egyesület kiadása. Weiss L. és F. nyomása.

Francis-turbina és centrifugálszivattyú tervezéséhez a főméretek meghatározása és lapátszerkesztés. Második bővített és javított kiadás. *Melczer Tibor* műegyetemi magántanár útmutatásaival összeállította: *Treer Mór* műegyetemi tanársegéd. (Könyomat.) H. és é. n. Lex. 8°, 16 l., 5 ábrával és a füzet végén 6 külön melléklettel. Szerző kiadása. Ára 2 pengő.

Budapesti kerületi munkásbiztosító pénztár jelentése az 1925. évről. Budapest, 1926. 4°, 82 l., a szöveg közé nyomott nagyszámú táblázattal. (Kőnyomat.) Házilag sokszorosította az Országos Munkásbiztosító Pénztár.

Strömpl Gábor dr.: Térképolvasás. (A túristaság és alpinizmus szakkönyvei, 6. szám.) A m. kir. Testnevelési Főiskola tankönyve. Budapest, 1927. 16°, 248 l., számos szövegábrával. A Túristaság és Alpinizmus Lap-, Könyv- és Térképkiadó r.-t. kiadása.

Országos Munkásbiztosító Pénztár jelentése az 1925. évről. (Kőnyomat.) Budapest, 1926. 4°, 189 l., a szöveg közé nyomott számos táblázattal. Házilag sokszorosította az Országos Munkásbiztosító Pénztár.

Magyar királyi Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola évkönyve az 1925—26. tanévről. (Az intézet fennállásának CLXIII. éve.) Sopron, 1926. Kis 8°, 92 l., Röttig-Romwalter nyomda r.-t. nyomása.

Kövesi Antal, a soproni bánya- és erdőmérnöki főiskola rendes tanára: *A lövői és büki autókatasztrófák mechanikai megvilágításban.* (Megjelent a Bányászati és Kohászati Lapok 1926. évi nov.—dec. számaiban.) Budapest, 1926. Nagy 8°, 15 l., 11 rajzzal a szövegben. Pallas r.-t. nyomdájának nyomása.

Ganz-féle villamossági részvénytársaság: A transzformátor negyvenéves története 1885—1925. Budapest, é. n. 8°, 39 l., 33 ábrával. Nyomda nincs feltüntetve.

Közlemények az érdekeltség köréből.

Az angorai kormány a napokban hagyta jóvá a Koniai (Kisázsia) Villamosmű R.-T. számára építendő vízerőtelep építési terveit. Számos világcég által készített tervezet mellőzésével ifj. Csengery Árpád okl. mérnök tagtársunk tervezetét fogadták el kivitelre s az építéssel a Csengery és Pallay budapesti mérnök-vállalkozó céget bízták meg. Az elektromos berendezéseket az *Agrolux* Községeket és Mezőgazdaságokat Villamosító R.-T. szállítja.

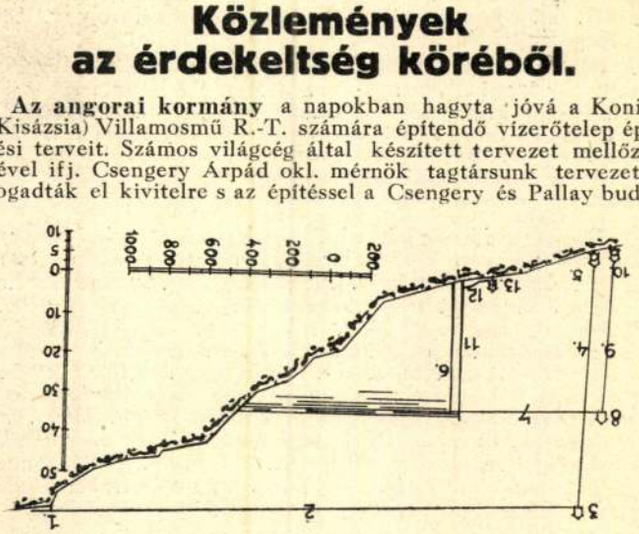

Átnézeti hossz-szelvény a Koniai vízerőmű tervezetéhez.

Az elfogadott terv szerint: 1. Vízkivételi mű. 2. Felvízcsatorna. 3. Nyomómedence. 4. Nyomócső. 5. Gépház. — *Az A. E. G. tervezete szerint:* 6. Völgyzárógát. 7. Felvízcsatorna. 8. Nyomómedence. 9. Nyomócső. 10. Gépház. — *A Siemens-féle terv szerint:* 11. Völgyzárógát. 12. Nyomócső. 13. Gépház.

A felhasználandó vizet a *Bashara Su* nevű hegyipatak szolgáltatja; vízgyüjtő területe kb. 750 *km²*, a forrásvidéken erdős, alsóbb részein kopár szikla. Miután a középvízhozam a rendelkezésre álló rövid idő alatt nem volt megbízhatóan megállapítható (még térkép sem volt a területről) egyelőre csak a legkisebb kisvíznek megfelelő kb. 600 *l*/sec vízmennyiséget használják fel, azonban a tervezet szerint a telep később az évi középvízhozam kihasználására bővíthető. Jelenleg 2 drb. egyenkint 420 *Le*-s turbinát és egy 150 *Le*-s Diesel-tartalékgépet állítanak fel.

A vízkivétel csupán kisebb fenékürítő nyílással ellátott fix duzzasztógáttal történik egy meredek sziklafalakkal határolt völgyszorulatban, kb. 1300 *m* tengerszínfeletti magasságban. Innen ülepítő medence és túlfolyóbukó után kb. 3·2 *km* hosszú betoncsatornán jut az üzemvíz a nyomómedencéhez. A felvízcsatorna részben nyilt, részben csőszelvényű, a műtárgyak között szerepel két 45 és 115 *m* hosszú alagút 9 drb. 3·0—12·0 *m* nyílású vasbeton csatornahíd, több túlfolyóbukó stb. stb. A nyomómedence 300 *m³* ürtartalmú s a nyomáskiegyenlítésre szolgáló mennyiségen kívül a délutáni csúcsterhelés ellátására is tároznak benne megfelelő vízmennyiséget. Egyelőre csak egyetlen 0·60 *m* átmérőjű folytvas vagy 0·80 *m* átmérőjű Torkretbeton nyomócső készül kb. 130 *fm* hosszban. A felhasznált összes esés 68·50 *m*, ebből a hasznos nyomómagasság 64·00 *m*.

A gépházban kisebb üzemi irodát is helyeznek el, míg a személyzet lakásául külön épületet emelnek. A városban megfelelő számú transzformátorállomás épül.

A lakásépület és a hozzájáró út építése már folyamatban van.

Egyleti közlemények.

Kitüntetés. A Kormányzó úr Ő Főméltósága Egyletünk elnökének, *Buday Béla* h. államtitkárnak, nyugalomba vonulása alkalmából sok éven át teljesített kiváló és értékes szolgálata elismeréséül a *II. osztályú magyar érdemkeresztet a csillaggal* adományozta.

Szakértői kinevezés. A budapesti királyi törvényszék kinevezte *Szunyogh Géza* gépészmérnök, budapesti lakost, a budapesti kir. törvényszék és a hozzátartozó járásbíróságok mellé állandó szakértővé az általános gépészeti és a mélyfúrási szakra.

Halálozás. *Dabasi Halász Kázmér* ny. máv. főmérnök, Egyletünknek 60 éven át tagja és alapító tagja, folyó hó 5-én 83 éves korában Alsódabason elhunyt.

Hőnig Dezső székesfővárosi műszaki főtanácsos, Egyletünknek 33 éven át tagja, f. hó 9-én 59 éves korában Budapesten elhunyt.

Fodor Zsigmond okl. mérnök, Egyletünknek 16 éven át tagja, f. hó 10-én 61 éves korában Budapesten elhunyt.

A Budapesti Mérnöki Kamara közleményei.

Jegyzőkönyv a Budapesti Mérnöki Kamara 1927. évi január hó 3. és 4. napjain tartott rendkívüli (VII.) közgyűléséről:

Elnök: *Sándy* Gyula kamarai alelnök.

Jegyzőkönyvvezető: *Thoma* Frigyes kamarai titkár.

Jegyző: *Petter* Gyula kamarai tag.

Elnök üdvözli a megjelenteket és a Budapesti Mérnöki Kamara rendkívüli (VII.) közgyülését megnyitja.

A közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére *Bánó* László és *Kádár* Gusztáv kamarai tagokat kéri fel.

Jelenti, hogy a közgyűlés egyedüli tárgya az 1926: XXII. törvénycikkben foglalt rendelkezések alapján az országgyülés felsőházába 2 rendes és 2 póttag választása.

Az erre vonatkozó előterjesztés ismertetésére titkárt hívja fel.

Titkár jelenti, hogy a Kamara vezetősége a mérnöki rendtartásról szóló törvénycikk II. számú végrehajtási utasítása alapján a m. kir. kereskedelemügyi miniszter úrtól a mai közgyülés megtartására engedélyt kért. A miniszter úr önagyméltósága 5983/Eln. 1926. számú leiratában a közgyűlés megtartására engedélyt adott és hozzájárult ahhoz is, hogy a felsőházi tagok és póttagok megválasztására tartandó szavazás tekintetében azok az eljárási szabályok legyenek mértékadók, amelyek az eddigi kamarai választásoknál zsinórmértékül szolgáltak, amennyiben azokat a felsőházi törvény és az ennek végrehajtásáról szóló miniszteri rendeletek meg nem változtatták, illetve nem módosították. Az erre az alkalomra szóló szabályokat a közgyűlési meghívóval szétküldött tájékoztató tartalmazza.

Javaslatára

a közgyűlés az előadottakat tudomásul veszi és a megejtendő választások lebonyolítására az alábbi tagokból álló bizottságot küldi ki:

Philipp Károly † 1926 nov. 6

1927 Jan 30

Henrich Viktor elnök, *dr. Emszt* Kálmán és *Kelemen* Móric elnökhelyettesek, *Hajdu* János, *Marsalkó* Ferenc, *Pászthory* Ödön albizottsági elnökök, végül *Grünwald* Gyula, *Lengyel* Sándor, *Petter* Gyula, *Rabó* Gyula, *Schmidt* Dezső, *Zahári* László szavazatszedő bizottsági tagok és *Hász* Sándor, *Schubert* József, *Szilágyi* Gyula, *Trájber* István, *Vásárhelyi* Boldizsár, *Zalay* László póttagok.

Titkár jelenti még, hogy a szétküldött tájékoztatóban foglalt azon értesítés dacára is, hogy csakis személyesen lehet szavazni, vagyis levélben nem, mégis 34 darab szavazat érkezett be posta útján levélben. Ezek a fennálló törvényes rendelkezések értelmében figyelembe nem vehetők.

Tudomásul szolgál.

Elnök tájékoztatásul közli, hogy akinek szavazólapja, vagy borítékja nincsen, az kellő igazolás mellett ilyeneket a Kamara irodahelyiségeiben hivatalos helyen kaphat. Ezek után elrendeli a szavazást és utalással arra, hogy a közgyűlés holnap délután ½6-kor folytatódik, a közgyűlést a szavazás tartamára felfüggeszti.

A közgyűlés folytatása 1927 január 4-én.

Elnök a választás tartamára felfüggesztett közgyűlést újra megnyitja és bejelenti, hogy a közgyűlési meghívóval szétküldött tájékoztatóban foglaltak dacára a közgyűlés második napján is jelentkeztek kamarai tagok szavazás céljából, ami a közgyűlési meghívón közölt tárgysorozat értelmében tekintetbe vehető nem volt.

Elnök felkéri a szavazatszedő bizottság elnökét, hogy a szavazás eredményéről tegyen a közgyűlésnek jelentést.

Henrich Viktor a szavazatszedő bizottság elnöke a szavazás eredménye gyanánt jelenti, hogy a felsőházba választandó 2 rendes tagra 758 szavazólapot adtak le, ebből érvénytelen volt 5, üres volt 7, érvényes maradt 746. Ebből *Buday* Béla mérnökre 713, *dr. Kandó* Kálmán gépészmérnökre 727 szavazat esett, míg a többi szavazat 10—1 szavazatszámmal megoszlott. A póttagokra leadtak 758 szavazólapot, ebből érvénytelen volt 4, üres 14, maradt 740 érvényes szavazólap. Ebből *Sármezey* Endre mérnökre 668, *dr. Varsányi* Emil gépészmérnökre 702 szavazat esett, míg a többi szavazat 11—1 szavazatszámmal megoszlott. Kéri jelentésének tudomásul vételét. (A választásról, illetve a szavazás eredményének megállapításáról felvett jegyzőkönyv, mellékletként csatoltatik.)

Elnök megállapítja, hogy a választás törvényszerűen és szabályosan folyt le és a közgyűlés határozataként kimondja, hogy

> a Budapesti Mérnöki Kamara felsőházi rendes taggá *Buday* Béla mérnököt és *dr. Kandó* Kálmán gépészmérnököt küldi ki, póttagoknak pedig megválasztotta *Sármezey* Endre mérnököt és *dr. Varsányi* Emil gépészmérnököt. (Élénk taps és éljenzés.)

Sándy Gyula alelnök (az elnöki székből felemelkedve) üdvözli a megválasztottakat. Az 1926. évi XXII. t.-c. Magyarországnak egy tradiciókon alapuló régi alkotmányos szervét — amely éveken át szünetelt — visszaállította törvényes funkciója keretébe. E törvényből folyólag a mérnöki kar is képviseltetést nyert ezen törvényhozó szerv kebelében és tagjai sorából kiválaszthatta a legérdemesebbeket, akik egyrészt magyar hazafias érzelmeiknél és gondolkodásuknál fogva, másfelől kari érdemeiknél fogva is a legméltóbbak arra, hogy a felsőházban helyet foglaljanak. Meg van győződve, hogy a megválasztottak átérzik azt, hogy ezen küldetésük nemcsak a személyüket érő megtisztelő dísz, de kötelességgel is jár, másfelől pedig arról is meg van győződve, hogy ahova küldte őket a mérnöktársadalom, ott meg is állják helyüket, mert új poziciójukban is, mint a mérnöktársadalom leghivatottabbjai kerültek.

Felkéri a megválasztottakat, hogy megszokott ügyszeretetükkel és közismert magas képzettségükkel mindenkor hassanak oda, hogy a mérnöki kar az őt megillető poziciót elérhesse az ország társadalmában, legyenek a kar szószólói a törvényhozás legmagasabb fórumán. Isten áldását kéri működésükre! (Éljenzés, taps.)

Buday Béla megköszöni az elnöki üdvözlést. Mélyen meghatva emel szót megválasztott kartársai nevében is és hálás köszönetét fejezi ki a Kamarának és a kartársaknak, akik bizalmukkal megtisztelve őket, erre a fontos pozicióra kiszemelték. Nagy dísz és felelősség, teher is az egyúttal, ezt érzik. Nagy dísz, mert a törvényhozás egyik magas faktorának tényezőivé lehettek ezen megbízás által, de nagy teher is ez, mert ha ott nem jól képviselik a rábízott érdekeket, akkor egy nagy kötelességmulasztás felelőssége hárul reájuk. Jól tudja, hogy elsősorban a szakszempontokat kell képviselniök. Magának a törvénynek intenciója is az volt, hogy a felsőházban minden szakma képviselve legyen. A Mérnöki Kamara is érdekképviselet, a szónak nem nyers értelmében, hanem oly értelemben, hogy a mérnöki karnak érdekeit a közérdekkel összeegyeztetve, a közérdek előmozdítása mellett képviselje. Vagyis, amikor érdekképviseletet képviselnek, az a feladatuk, hogy a szakszempontok helyes felismerése mellett ezeket a szempontokat egy nagyobb, általános szempontba tudják beolvasztani és tudják meggyőzni az egész felsőházat és a magyar közvéleményt arról, hogy bizonyos szakszempontoknak kellő időben való érvényesítése a legmagasabb közérdekkel is összhangban áll. Ebben az értelemben fognak törekedni megválasztott kartársaival együtt legjobb tudásuk és lelkiismeretük szerint működni.

Köszöni mégegyszer azt, hogy ezzel a kitüntető megbizatással a Kamara felruházta őket. (Éljenzés, taps.)

Elnök az ülést berekeszti.

Annak megjegyzésével, hogy a jelen jegyzőkönyv két egymással egybehangzó példányban állíttatott ki.

K. m. f.

A jegyzőkönyv hitelesítők:	Jegyezte:
borosjenői	*Thoma Frigyes* s. k.
Kádár Gusztáv s. k.	kamarai titkár.
tapolylucskai és kükemezei	Látta:
Bánó László s. k.	*Sándy Gyula* s. k. alelnök,
kamarai tagok.	mint a közgyűlés elnöke.

A Budapesti Mérnöki Kamara választmányának 64. üléséből. A választmány január hó 14-én ülést tartott, tudomásul vette a felsőházi tagválasztó közgyűlés eredményét. Több építészmérnök aláírásával benyujtott indítvány alapján a választmány az 1926 december 2-án hozott ama határozatot, mellyel az építészeti tervpályázati bíráló bizottságokba tagok kiküldését további intézkedésig felfüggesztette, hatályon kívül helyezte és kimondta, hogy a választmány a régebben követett gyakorlat szerint ezután is küld ki tagokat a bíráló bizottságokba. Egyebekben a választmány tagmozgalmi, fegyelmi, kihágási és folyó ügyeket tárgyalt.

Hirdetés tagfelvételről. A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya 1927. évi január hó 14-én tartott ülésében az alább felsorolt kérelmezőket a Kamara tagjai sorába felvette:

Barta József sz. 1897. okl. mérnök, Budapest; *Bujaló* Lajos sz. 1896. okl. bányamérnök, Diósgyőr; *Csapó* Sándor sz. 1872. okl. mérnök, Budapest; *Flesch* Miksa sz. 1867. okl. építészmérnök, Budapest; *Grósz* József sz. 1885. okl. építészmérnök, Ózd; *Körmendi* Nándor sz. 1894. építőmester, Budapest 70. §; *Lamping* József sz. 1881. terv. iroda tulajd., Kaposvár 70. §; *Lénárd* Sándor sz. 1894. hon. okl. gépészmérnök, Budapest; *Mazalán* Pál sz. 1891. okl. bányamérnök, Budapest; *Ribáry* (alsóloczi) Alajos sz. 1895. okl. építészmérnök, Budapest; *Schwertner* Antal sz. 1894. okl. mérnök, Budapest; *Zöhls* Ernő sz. 1877. okl. gépészmérnök, Magyaróvár; *Zsiros* Károly sz. 1880. okl. gépészmérnök, Budapest.

A felvételről szóló hirdetés 1927. január hó 15-én kifüggesztetett. *Nevezettek felvétele ellen* a Mérnöki Rendtartás 9. §-a értelmében a kifüggesztéstől számított 30 nap alatt, tehát 1927. február 14-én déli 12 óráig *a Kamara bármely tagja élhet fellebbezéssel a Mérnöki Tanácshoz.* A fellebbezés kellően felbélyegezve a Kamaránál nyujtandó be és annak címére küldendő.

A Kamara új tagjai. *a)* A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya által 1925 február 13-án tartott ülésben tagul felvett Zombori József terv.-iroda tulajdonos, budapesti lakos felvétele ellen benyujtott fellebbezés visszavonatván, nevezett felvétele jogerőre emelkedett, ehhez képest új tag 1926 dec. 30-tól: *Zombori* József építészmérnök, Budapest, IX, Üllői-út 91/a. *b)* A Kamara által felvett alábbi tagokra a törvényes határidő alatt fellebbezés nem adatván be, ezek felvétele jogerőre emelkedett. Új tagok tehát *1927 január 21-től: Balás* Jenő bányamérnök, Budapest, II, Krisztina-körút 7., *dr. Dénes* Miklós mérnök, Budapest, II, Fillér-utca 21a, *Frank* Aladár, Budapest, IX, Ipar-utca 11., *Kercser* Lajos Viktor mérnök, Budapest, IV, Eskü-út 5., *Stauber* István mérnök, Dunaföldvár.

Elhalálozott tag. A Mérnöki Rendtartás 12. §-a harmadik bekezdésének megfelelően, hivatalos jelentés alapján a Kamara tagjai sorából töröltetett: *Philipp* Károly építészmérnök, budapesti lakos 1926. évi november hó 6-i hatállyal.

A Kamarából kilépő tagok. A Kamara választmánya saját kérelmeik, illetőleg önkéntes kilépésük folytán *Brannich* Gyula erdőmérnök budapesti, *Menczer* Oszkár gépészmérnök budapesti, *Rengey* Iván gépészmérnök budapesti lakos, kamarai tagok törlését 1927. évi január hó 14-i hatállyal elrendelte.

Hirdetmény. A Budapesti Mérnöki Kamara választmányának 1927. évi január hó 14-én tartott ülésében hozott határozata alapján, farádi Veres Pál gépészmérnök neve *farádi vitéz Veres Pál*-ra kiigazíttatik.

PHILIPP JAKAB

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

RÁDIÓ ÉS TELEVÍZIÓ ÚJSÁG

1983 JÚN 19

CSÜTÖRTÖK TV1, 20.50: A HÉT MŰTÁRGYA. Philipp Jakab: Szent Sebestyén, Szent Rókus (Ajtós Éva)

1021

VKALAUZ
, kép, színház, zene, mozi
vezető: Vágó Péter
sztő: Szebényi Cecília
szerkesztő: Makk Katalin
rmekrádió műsora

ajkovszkij: Rómeó és
— nyitányfantázia
Filharmonikus Zenekar,
el Lorin Maazel)

lgatóink figyelmébe!

SZAS STÚDIÓ
n Hungary
r: Hegyi Imre
ztő: Kovalik Márta

TEK. Időjárás

tart: g-moll zongora-
K. 478.
d Bernstein — zongora,
Mann — hegedű, Raphael
— mélyhegedű, Claus
- gordonka)

ünk, ahogy éljük
zter riportja

zletek Morricone
éiből

lámkalauz

volt, hol nem volt...
kus kalandjai 5. rész
zky József Jenő meséje
a: Almási Éva

könyvajánlatunk

lgatóink figyelmébe!

I MAGAZIN
ztő: Szabó József

dalok
ff Mária énekel, Szakály
imbalmozik

zsami dala (Udvardy
—Gábor Andor: A csá
nő — a II. felvonás finá
Erzsébet, Zentai Anna
Hanna, Korondi Györg
László, Feleki Kamill, R
bert, Csákányi László)

21.30: Mi mennyi?
Kerekasztal-beszélgetés
forgalom vámjairól

Van, aki saját használa
rol külföldi útja során, é
eladja a behozott holmi
szerint — éppen, mert a
ságnak kevés a devizája
magánforgalomban is
kell a határon.
Mások a hangsúlyt, a spekulációs jövedelem igazságos lefölözésére helyezik. Sokan utaznak és sokan vitatkoznak arról, mi egy-egy behozott áru belföldi forgalmi értéke, kinti tényleges ára, mennyi a valódi piaci értéke, és miből számítják a vámot — ezekről beszélgetnek a stúdióban az illetékesek is.

Műsorvezető: Domány András

22.00: HÍREK. Időjárás. Sport

22.20: Tíz perc külpolitika

22.30: Kapcsoljuk a 22-es stúdiót

Berkes Kálmán klarinétozik
Közreműködnek a Budapesti Vonósok
Vezényel: Soós András

1. Kozeluh: Esz-dúr klarinétverseny, 2. Pleyel: B-dúr klarinétverseny, 3. Hoffmeister: B-dúr klarinétverseny

Kb. 23.30: Zenekari dalok

24.00: HÍREK. Időjárás

0.10: Melódiakoktél
Közben:

1.00—1.05: HÍREK. Időjárás

1.25: Himnusz

a lengyel, az NDK, a [illegible] szovjet és a Magyar Rádió közös műsora

Műsorvezető: Szalóczy Pál
Szerkesztő: Divéky István

13.45: Időjárás- és vízállásjelentés

14.00: A PETŐFI RÁDIÓ ZENEDÉLUTÁNJA
Bemondó: Ulbrich András

14.00: Dallamról dallamra
Szerkesztő: Török Mária

1. Wolf Péter: Emlékezés (Wolf Péter — zongora, MR vonós tánczenekara), 2. Steinman: A szív teljes napfogyatkozása (Bonnie Tyler), 3. Gershwin—Harris: Porgy és Bess — szerelmi kettős, II. felv. (Isaac Stern — hegedű, Columbia Szimfonikus Zenekar, vezényel Milton Katims), 4. Aznavour—Bradányi Iván: Ő (Máté Péter), 5. Valentini: Gavotte az E-dúr szonátából (Pablo Casals — gordonka, Blas Net — [illegible]ngora), 6. Bernstein—Sondheim: [illegible]s vagyok (Julie Andrews), 7. [illegible]artholonow—Domino: Sétálni és táncolni (Duane Eddy együttese), 8. Boncompagni—Bracardi: Táncolok (Raffaella Carra), 9. Buda László—Palatinusz Szabolcs: Tábortűz (Interfolk együttes), 10. Joplin: Jávorfalevél (Budapesti

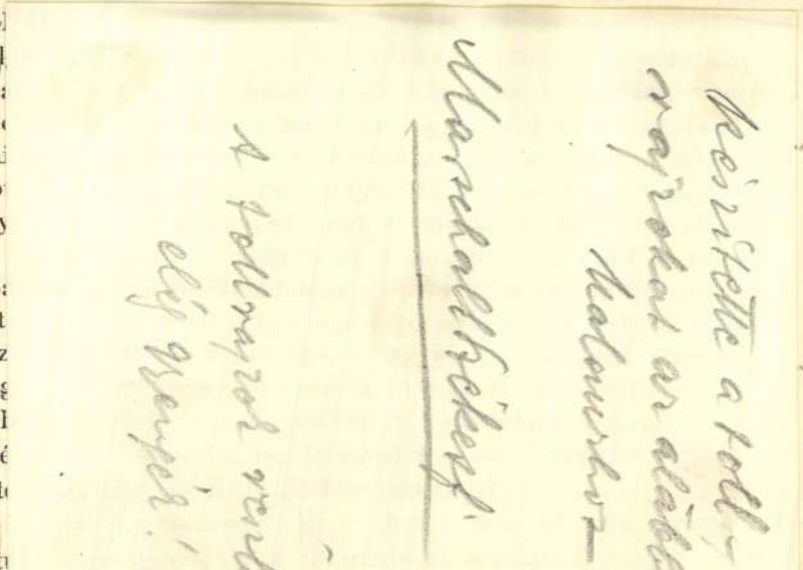

Philipp István
realgimn. rajztanár

készítette a toll-
rajzokat az alábbi
halmazhoz

Marschall Székesfi

A tollrajzok részben
elég gyengék!

ból a modern korszellemnek megfelelő zsurnalisztikát nevelt, az elsősorban az ő érdemük. Az ő tradicióik élnek tovább a mai kolozsvári ujságirásban is, ahol a nehéz viszonyok között a magyar irás, a magyar ujság tartja a lelkeket a magyarságban.

Hlinka és a csernovai vérfürdő

Borzalmasan véres vasárnap köszöntött 1907 október 27-én a Rózsahegy közelében fekvő Csernova község lakosságára.

Uj katolikus templom épült és az ünnepélyes felszentelésre készültek. A község plébánosát Hlinka András tót vezért a magyar nemzet elleni izgatás miatt két esztendei fogházra itélték, ami elől a plébános Morvaországba bujdosott.

Távozása előtt azonban összehivta hiveit a régi katolikus templomba, ott szónoklatot intézett hozzájuk és az oltár előtt megfogadtatta, hogy a templom felszentelését nélküle nem engedik megtartani.

mi a tüzelést illeti . . .

XII.

Az ajtó hangtalanul csukódott be. És Joriszaka marquise kilépett.

A szalonból kijutva megállott. Figyelmesen hallgatózott.

Herbert Fergan és Joriszaka marquis hangja nyugodtan felelgetett egymásnak. A vékony elválasztó falon át történelmi nevek hallatszottak: Rodney, Nelson, Suffren . . .

Joriszaka marquise lassú mozdulattal megsimította újjai hegyével a halántékát. Aztán hangtalan léptekkel eltávozott a választó faltól.

A szalon melletti szoba tulajdonképen butorozatlan, szűk kabinet volt. Joriszaka marquise átment ezen a kabineten, átment azon a szobán, a mely erre következett és eljutott a lakás szélső szárnyába.

friss bőr. Három nagy papir-ráma helyettesítette az ablakokat. És egyik sarkában egy piczi toilette-asztalka előtt, melyre négyszögletes lakk-tükör volt helyezve, egy bársonypárna volt az egyedüli ülőhely, melyre le lehetett ülni, jobban mondva letérdelni, — japán módra.

A küszöbön megállva Joriszaka marquise kétszer tapsolt a kezével és két cseléd szaladt elő.

Nem esett egyetlen szó sem. A muzmék csukott szájjal előbb földre borultak és lehúzták úrnőjük czipőjét. Aztán ügyesen levetkőztették, levették a csipke corsaget, mely gyorsan siklott le rizsporozott karjain, levették moire szoknyáját és selyem alsószoknyáját, levették a fűzőt, az inget, az európai harisnyát, a melynek nem voltak újjai, mint a japán harisnyának lenni szoktak.

cholia terjeszkedett el . . .

Az ősi mód szerint térdelve az ősök szobájában, Joriszaka marquise a kotóján játszott.

XIII.

A következő héten Jean-François Felze befejezte Joriszaka marquise arczképét s ez meghivta Mrs. Hockleyt, hogy jöjjön el minden czeremónia nélkül egy csésze teára, a Gólyák dombján levő villába és csodálja itt meg a mester szép művét, mielőtt Joriszaka marquis elvinné hajójára.

Mrs. Hockleynek eszébe se jutott visszautasítani a meghivást. El akart menni magának a mesternek társaságában és azt is akarta, hogy felolvasónője, Miss Vane is elkisérje.

— Romeót, a hiúzt nem hozza magával? — kérdezte Felze, mikor a karaván elhagyta az Yseult-ot.

(Folytatása következik.)

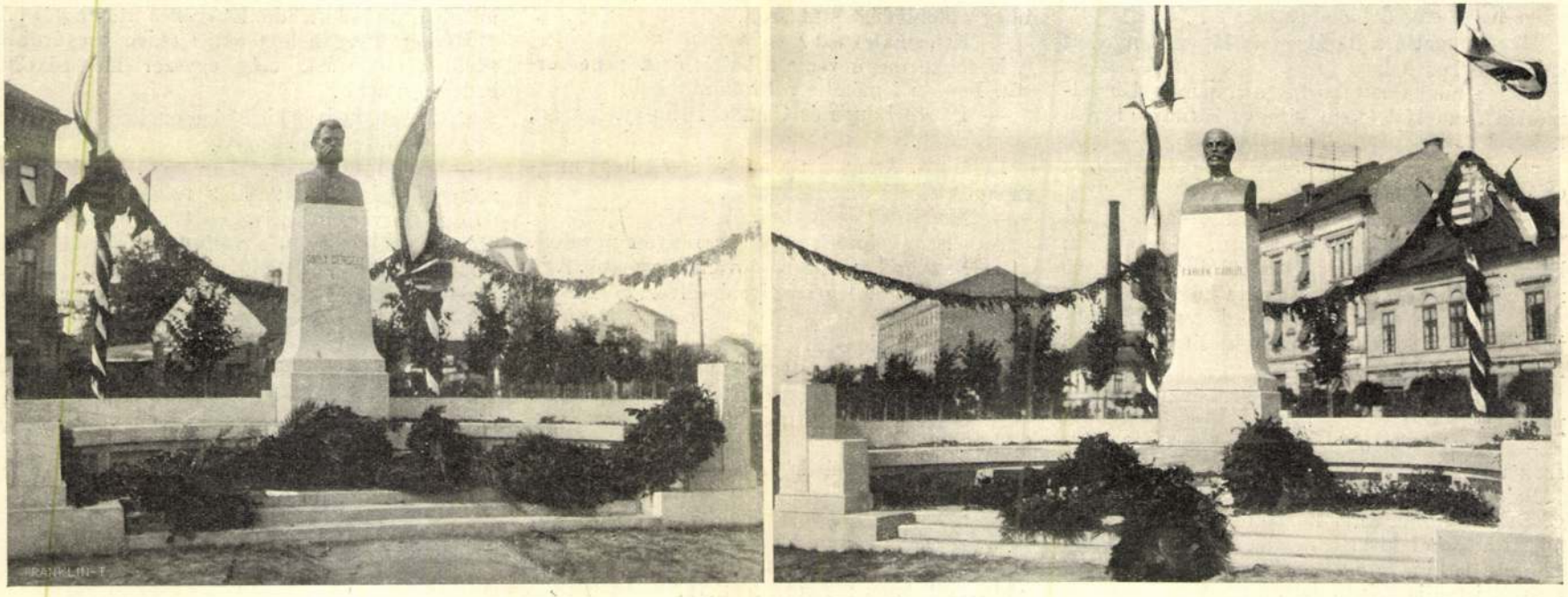

CSIKY GERGELY ÉS FÁBIÁN GÁBOR MELLSZOBRAI ARADON, MELYEKET MOST LEPLEZTEK LE. — Philipp István szobormüvei.

Vas. Ujs. 1912. 510. l.

A CSATA. (Folytatás.)

Regény. — Irta **Claude Farrère.**

— Engem bizony nem érdekel. De maga ismeri ezt a Mrs. Hockleyt?

— Híréből igen. Mindenki ismeri a híréből.

— Úgy értettem, be van-e neki mutatva?

— Nem.

— Akkor be fog neki mutatkozni.

— Hogy-hogy?

— Ide fog jönni. Megigértem, hogy meghivom.

— Ő kérette fel erre a meghivásra?

— Nem. Én magam ajánlottam fel.

— Az ördögbe . . . Miért?

Az asszony kissé gondolkozott s csak aztán felelt:

— Hogy kedvében járjak a festőnek. És azért is, mert O'Szadao szan azt kivánja, hogy sok európai hölgyet fogadjak.

Fergan nevetve csókolta meg újra.

— Kicsi engedelmes asszony . . .

Megsimogatta a haját, mely lágyan engedett czirógató kezének.

— Ha megtartotta volna a muzmék kényelmetlen frizuráját, nem simogathatnám így a haját. Ez a frizura sokkal jobb . . .

Nekibátorodott. Ajka most mohón tapadt az engedékeny szájra.

— Miczu, Miczu, kicsi édes méz-sugár!

Az asszony nem állott ellent. Mozdulatlan karja azonban lecsüngött teste hosszában és nem zárult össze kedvese melle körül . . .

— Hagyjon most, Herbert, kérem! Engedjen és üljön ide, okosan. Egy kicsit muzsikálni fogok magának.

Kinyitotta a zongorát és keresgélt a kótás polczon.

— Egy dalt fogok magának elénekelni. Egészen új franczia dalt. Figyeljen a szövegére.

Belekezdett. Keze meglepő ügyességgel mozgott a zongorán. Ének közben biztos és elég kifejező játékkal kisérte magát. Nagyon vékony szoprán hangja a különös melódiának rejtelmes és irreális szint adott.

— Azt mondta nekem: «Álmodtam az éjjel. Hajad nyakam köré volt csavarodva. Mint egy fekete nyaklánez volt a hajad a nyakam körül és a mellemen.

— «Megcsókoltam hajadat és az enyém volt; örökre össze voltunk így kötve, ugyanazzal a hajjal, szájam a szádon, mint a hogy néha két babérfának egy a gyökere.

— «És lassankint úgy éreztem, tagjaim a tagjaid, én lettem te, vagy te olvadtál belém, mint az álmon».

Mikor ezt mondta, lágyan a vállamra tette a kezét és olyan gyöngéd tekintettel nézett rám, hogy remegve csókoltam meg a szemét . . .

Fergan nagyon figyelmesen hallgatott.

— Nagyon csinos, — mondta udvariasan.

Mint minden angol, ő sem nagyon értett a zenéhez.

— Nagyon csinos, — mondta még egyszer. — És a mi fődolog, maga tökéletesen jól játszik.

Az asszony hallgatott, a keze még az utolsó billentyün volt. Fergan szükségesnek tartotta, hogy érdeklődést mutasson.

— Ki csinálta ezt?

Miczuko megnevezte a költőt és a zeneszerzőt. Fergan ismételte a hires neveket:

— Pierre Louys és Claude Debussy. Igazán, szép darab.

Felállott. Az asszony mögé lépett, hogy megcsókolja tiszta ámbra-nyakát.

— Maga egy pompás művésznő.

Az asszony hitetlenül és szerényen nevetett.

— Nagyon középszerü növendék vagyok. Alig hiszem, hogy a legcsekélyebb élvezete telt az énekemben.

Fergan tiltakozott.

— Nagyon nagy élvezetem volt benne. És most azt kivánom, hogy énekeljen még egy dalt.

Az asszony kérette magát. Fergan makacskodott.

— Igen, egy másik dalt, még pedig japán dalt.

Az asszony kissé megremegett. Rövid hallgatás után halk hangon felelt:

— Nincs japán kóta a polczomon. És hogy is énekelhetnék zongora mellett?

Fergan mosolygott:

— Hát akkor vegyen elő egy *kotót!*

Az asszony tágra meresztett szemmel nézett rá.

— Nincs itt nálunk *kotó.*

Fergan nem mosolygott már. Angol volt, kevéssé volt hajlandó álmodozásra és az elme spekuláczióira. De a czivilizáczió sok százada mégis csak megfinomította a fajtáját. És nem haladt el az élet rendkivüli látványai előtt a nélkül, hogy észre nem vette volna a nagyságát és misztériumát . . .

Az asszony ezt mondta: «Nincs itten kotó». A kotó valami hárfa-féle, nagyon régi és nagyon tiszteletreméltó hangszer, melynek használata egykor csakis a japán hölgyek legelőkelőbbjeinek volt fentartva, meg a legelső rangu courtisaneoknak. Származásából folyólag Joriszaka marquise mindenesetre tanult kotót játszani gyönge gyermekkora óta. És kétségkivül abban telt el ifjusága, hogy kitartóan pengette az elefántcsont verővel a hangzatos húrokat. Jött azonban a modern idő. És «nincs itten kotó» . . .

Herbert Fergan hirtelen, lerázva magáról a rövid álmodozást, még egyszer megcsókolta kedvese nyakát.

— Miczu, kedves kicsikém, énekelj, kérlek . . .

Az asszony beleegyezett.

— Éneklek hát . . . Akar egy . . . akar egy nagyon régi *tankát?* Hisz tudja, a *tanka* öt soros régi vers, a milyeneket az egykori herczegek és herczegnők váltottak egymással, a Mikádó vagy a Sogun udvarában . . . Ez, a melyet énekelni fogok, több mint ezer éves. Kicsi lányka koromban tanultam. És mulatságból lefordítottam angolra.

Újjai végigfutottak a zongorán, szomorú és bizarr harmóniát keltve. Eleinte azonban nem énekelt, mintha habozott volna. Aztán lágy hangja nagyon lassan mormolta:

— A virágzó cseresznyefák
Ideje nem mult még el.
Mégis most a virágoknak le kell hullani,
Mikor azoknak szerelme, a kik nézik,
Legnagyobb elragadtatásában van.

Elhallgatott és mozdulatlanul ült. Herbert

hogy hadd maradjon minden úgy, a hogy van, legalább látják, hogy milyen dolgos kis menyecske a tiszteletes asszony. Az itt a fontos.

— Ne hazudozzon itt nekem! Hát nem azt mondta, hogy «ha tudta volna az az asszony, hogy dolgom van, nem jött volna ide.» Ha csak egy csöpp józan eszem van, pedig van, mert még nem sikerült magának megfosztani tőle, ebből megérthettem, hogy ha egy cselédből lett rosz parasztasszony idejön, akkor nekem nem szabad semmi dolgomnak se lenni.

— Jaj édes, ha igy . . .

— Mit igy! Csak mondja ki, hogy ha igy beszélek és nem a maga szájaize szerint, akkor megúnt.

— Soha! Soha!

Ebben a pillanatban kopogtak az ajtón.

A pap megdöbbent, mi lesz most. Félve leste a felesége arcát, még szólni is elfelejtett.

De megszólalt az asszony. Erős, tiszta, csengő hangon kiáltotta, hogy:

— Szabad!

Kinyilt az ajtó s belépett a kurátorné.

— Jónapot kivánok, édes tiszteletes asszonyom. Kezét csókolom, édes lelkem galambom.

A kis papné hozzá sietett.

— Jónapot, jónapot! No, maguk ugyan megvárakoztatják az embert! Itt kell ülni hetekig jegybe, gyürübe, míg egyszer ajtót nyit rá valaki. Szép bizony, senki sem akarja tudni, nem halt-e meg azóta a papjuk!

Ezzel átkarolják egymást s olyan egészséges csókot csattantanak el, hogy a papnak kerekre nyilt a szeme.

A másik pillanatban, a hogy magához jött, már nagy örömmel konstatálta, hogy a világ legnépszerübb papnéja az ő kis felesége lesz.

A kurátorné arcza is ragyog a boldogságtól és a büszkeségtől. Csak úgy kiabál róla az öröm: Ilyen papné még nem volt Gáton!

— Oh, lelkem angyalom, édes tiszteles asszonyom, tudom én, milyen várt vendég az új házasoknál akárki is a kerek egy világon! Sora van mindennek. Míg a fiatal párnál a nappali csók a vendég, addig nincs ott szükség más lábalattira.

— Oh, nem vagyunk mi olyan fiatal házasok! Elmúlt annak már több egy heténél, hogy idehozott ez a vén pap. Csak épen hogy rá nem úntunk még egymásra. Úgy-e, te vén uram! Te vénség!

És gömbölyü kis kacsójával szerelmesen megveregette az ura orczáját. Ez pedig nekibátorodva, derékon kapta a kis asszonykát s ragyogó szemmel nézett a kurátornéra, a ki boldog volt és kevély, hogy szemtől szembe láthatta, mennyire szereti a nagyúri kisasszony az ő papjukat. Úgy nézte, mintha neki is szólna abból valamennyi, mintha az ő fia is volna egy kicsit a pap.

Erre a háziasszony szépen letelepiti a vendégét s olyan friss csevegés bekezd vele, hogy no! Bámul is az ura eleget és gyönyörködik. Honnan veszi ez az asszony azt a frisseséget, azt a nagy közvetlenséget? És ezt az érdeklődést! Hol tanulta? Hol leste el?

Az aranyos kis papné pedig egy szuszra elmondatott minden, de minden pletykát, a mi a faluban tiz esztendő óta felgyült. Sorra mentek az időjárástól, a házimunkákon, meg a mezeieken keresztül, míg végre kisült, hogy a tanitó parasztlányt vett el, magánál vénebbet, de gazdagot, a ki azt mondta, lelkem, hogy a papnét sem ereszti maga elibe az «eleganciában». Lakik a faluba özvegy papné is, annak meg hat lánya van, ó, be szivesen adtak volna legalább egyet a tiszteletes úrhoz. «De csak van egy férfinak annyi előváló esze, hogy azokat nem veszi el!... Nagy ott a mutatás, de egy krajczárfia se csörög a zsebbe. Sokszor volt már ezen az elbukti. Meg aztán szerencsés az a férfi, a ki el nem veszi, mert olyanok azok, mint az éles kés. Nincsenek azok jó békességben egymással se. Csupádon csupa pörpatvar, egyéb azoknak a szájából nem hallik. De azért lelkem, ha fiatalember kerül a házhoz, olyan szinesek, mézesek, mintha angyalnál is angyalabbak volnának. Pedig az a! A szegény cseléd azt se tudja, hogy ugorjon, azt se tudja, mi nekik a kelletlen, mi a kellő . . .»

A tiszteletes asszony olyan angyali arczczal hallgatja.

— Ó be de alig is lehet egy nap említeni a lelkem tiszteletes asszonyt a Vilma kisasszonynyal, ej, pedig de nagyon szeretett volna itt páváskodni papnénak. No, mi meg is voltunk ijedve, ha mégis megfogják a tiszteletes urat. Jaj, be örülök, lelkem, galambom, egy jó tiszteletes asszonyom, hogy maga jött ide virágszálnak a pohárba, galambnak a kalitkába.

Repül az idő, mintha puskával riogatnák.

— Mondja már, kurátorné asszonyom.

— Mit, lelkem aranyom?

— Hát arról az úrról nem szól a nóta, a kit nekem komendáltak Gátról.

— Csak nem a Torzsa Ábrist!

— De.

— Jaj, teremtőm, csak nem!

— De bizony, ki a, mi a?

— Mán azt a tiszteletes úr jobban tudná elmesélni nálam. Együtt jártak gyerekkorukba, jól tudják egymás dolgát. Főfő katona. Nagy kapitány; a király mellett volt, de nagy korhely, hát elcsapták.

— No, akkor épen nekem való lenne! — nevetett a papné.

A kurátorné hamisan nevet, mint a ki érti s a papra is odahunyorít. A fiatal férj is mosolyog, de a szive mélyén riadozva figyel az asszonyára. Honnan jut annak eszébe a földesúr? Minden szó s minden arczmozdulat sebet üt a férj szivén. Nem, egy fiatal asszony-

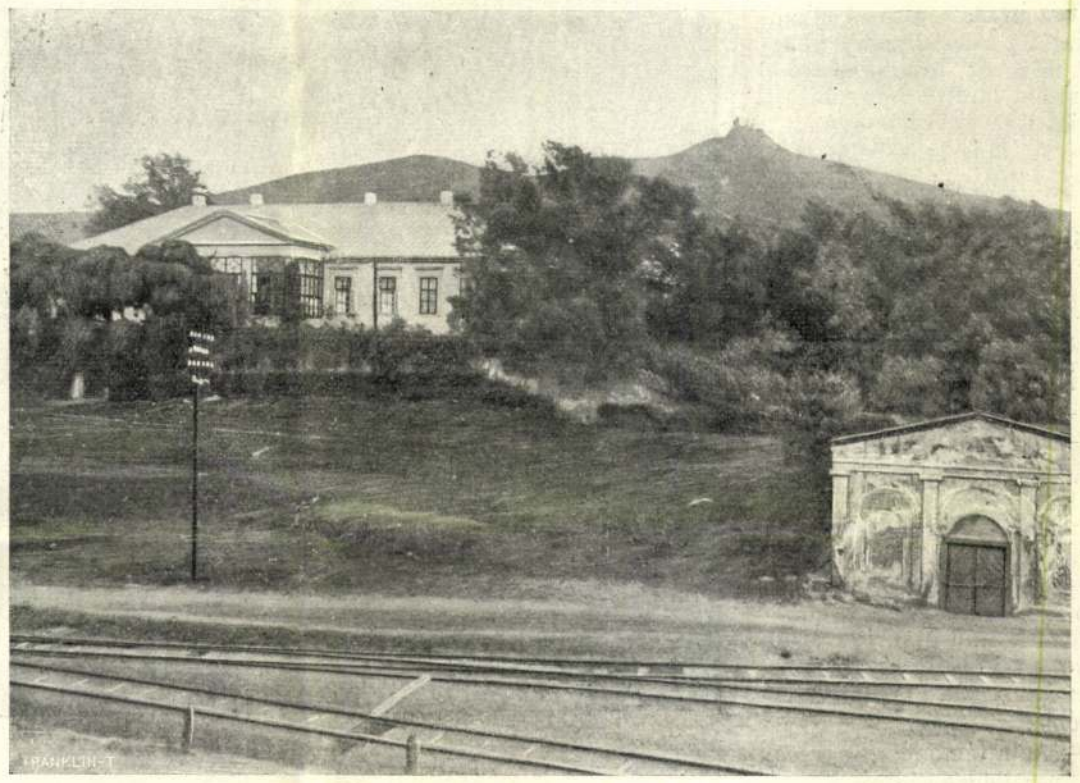

A BOHUS-KASTÉLY VILÁGOSON, A MELYBEN A FEGYVERLETÉTELT ALÁIRTÁK.

ISKOLÁSGYERMEKEK ÉNEKKARA.

GYÜLEKEZÉS A TEMPLOM ELŐTT. (A vadászbotra támaszkodó alak báró Bohus László.)

BOHUS-SZÖGYÉNY ANTÓNIA SZOBRÁNAK LELEPLEZÉSE VILÁGOSON. — Jelfy Gyula fölvételei.

nak nem szabad más férfi iránt érdeklődni, csak a saját ura iránt. S a mint elhallgatja a parasztasszony pletykáit mereven, üveges szemmel egyre azt birálja, hogy milyen hatást tesz az a feleségére.

— Az apja is félbolond. Az mindig itthon van, ki nem búvik az odvából. Asszonygyűlölő. No de a fiának osztán egy félvilágra való asszony is kevés, a hogy hallik. De mán úgy mondják, végin van a gáti uradalom ott is, de a becsület is.

— Hogy-hogy?

— Hát az öreg úr a birtokot, a fiatal meg a becsületet járta le. Azt beszélik, letette az uniformist, nincsen már kardja.

— Ki mondta? — kérdi a pap is megütközve.

Igen kerülő úton jött a hir, a hogy a kurátorné elmagyarázza, de aztán annál megbízhatóbb!

— Az a témonda, hogy egy gyenyerálisnak megszöktette a feleségét is, meg a lányát is, de egyszerre.

— Ugyan!

— Egy napon, egy kocsin vitte el mind a kettőt, mégse tudott a két fejércseléd közül egyik se arról csak egy betüt se, hogy a másikkal is volt volna valami szövetsége. Nagyon fura históriának kellett annak lenni. Úgy mondják valahogy, hogy egyiket sem akarta örökösen a kettő közül, hát mán abból a tulajdon városból átkocsikáztatta őket a másik városba. Ott osztán úgy intézte, hogy egyikkel is, másikkal is kijátszotta, kiszerelmeskedte magát, osztán estére kelve összeszedte őket, oszt aszonta, hogy no, galambkáim, gyerünk vissza a fészketekbe. Ott a ti helyetek.

— No még ilyet!

— Nem is lett volna semmi baj, ha úgy nem lestek vón Ábris úr után az asszonyok, mint a héja a csirkére. Az asszonyok csináltak nagy kalamajkát a suskusból . . . De az már való is, hogy az asszonyok mind úgy bolondulnak utána. Csak ha néha itthon van, a jányok mit nem csinálnak érte, hogy legalább láthassák!

— De bolondok! — szólt a papné, a ki csak úgy itta a szót.

— Bolondok, tiszteletes asszony, bolondok, de hát egy asszony se tehet arról, hogy bolond.

— No én azt szeretném látni, hogy az én eszemet vegye el valaki, ha nem akarom!

— Hohó, lelkem, — szólt közbe kinosan nevetve a férj.

— Ó, lelkem tiszteletes asszonyom, még csak az kéne, hogy egy ilyen drága szerelmes fiatal asszonynak is gavalléron járjon az esze. Persze hogy a világ legkülönb gavallérja az ura a tiszteletes asszonynak. Nagyméltán. Mert nincsen a világon még egy ilyen áldott jó ember, mint a tiszteletes úr! Uram bocsá' összehasonlítani vele Torzsa Ábris urakat.

A papné egy lapos pillantással végig mustrálta az urát, de azért igen nyilt és őszinte hangon mondta:

— Nem is választottam volna uramnak, ha nem olyan volna.

A férje elmosolyodott, de a kurátorné megbotránkozva szólt:

— Jaj, tiszteletes asszonyom, lelkem, az már nem a mi szavunk. Nem mi választjuk az urunkat, hanem az minket. No de én nem karatyolok itt tovább, hanem összeszedem magam, oszt odább egy házzal. Csak azt mondom még, hogy az Isten áldja meg a tiszteletes uramnak minden lépése nyomát, hogy egy ilyen valóságos, derék, idevaló, édes kis galamb papnét hozott a falunkba, mert ilyen nincsen több az egész nagy Magyarországon. Engedelmet kérek.

— Nincs miért, kurátorné asszony, — mondta a galamb papné s nevetett, mint a galamb. Turbékolva.

(Folytatása következik.)

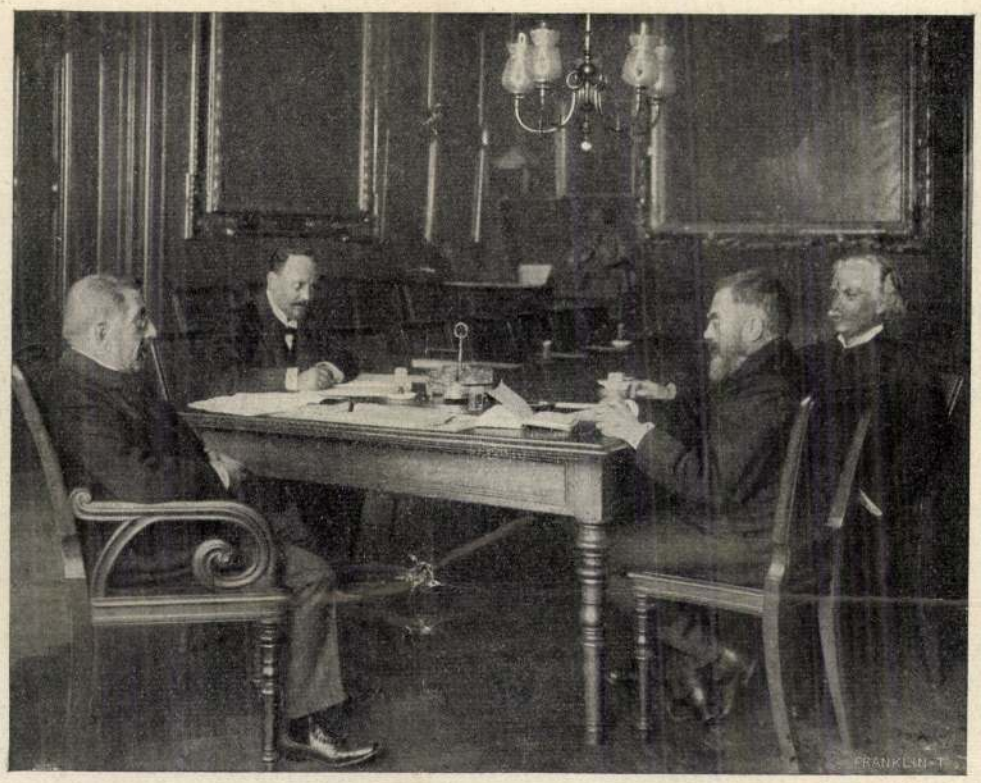

König Gyula. Rados Gusztáv. Poincaré. Mittag-Leffler.

AZ AKADÉMIA BOLYAI-JUTALMA ITÉLŐ-BIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSE. — Jelfy Gyula fölvétele.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA BOLYAI-JUTALMA.

Öt éve mult, hogy a Magyar Tudományos Akadémia először adta ki a 10,000 koronás mathematikai Bolyai-jutalmát, melynek létesítésével hazánk eleddig leghatalmasabb kutatóinak, a genialis *Bolyai*-aknak, emlékezetét a maga részéről méltó módon kivánta megörökíteni. E jutalom első laureatusa *Henri Poincaré* volt, a francziáknak legkiválóbb tudósa és a franczia tudományos világ egyik főbüszkesége, kinek a mathematika, elméleti physika és a csillagászat terén korszakot alkotó művei minden idők legfényesebb tudományos alkotásai közé tartoznak.

Az Akadémia Bolyai-bizottságának akkori döntése világszerte nagy tetszéssel találkozott. Mert eltekintve attól a reánk nézve örvendetes eseménytől, hogy a franczia akadémia elnöke ez alkalomból nyilt ülésen fényes beszédében Poincaré-val együtt Akadémiánkat is üdvözölte és a halhatatlan Bolyaiak hervadhatlan nagy érdemeit újból kiemelvén, azoknak emlékezetét dicsőítette, még ezenfelül — lehet mondani széles e világon — mindenütt, a hol tudomány iránt érdeklődnek, a legelőkelőbb tudományos szakfolyóiratok szinte versenyre keltek egymással abban, hogy a Bolyai-bizottság jelentését közölhessék. Így ez a jelentés teljes terjedelmében megjelent Francziaországban a Bulletin des Sciences Mathematiques czímű folyóiratban franczia nyelven, Németországban a Mathematische Annalen czímű folyóiratban németül, Olaszországban a Rendiconti di Palermo czímű legelőkelőbb olasz mathematikai folyóiratban és bő kivonatban az amerikai «Science»-ben angol nyelven.

A BOLYAI-BIZOTTSÁG AZ AKADÉMIA ELŐTT.

A jelentésben *Henri Poincaré* teljes tudományos működésének részletes méltatásán kivül, a bizottság utasítása szerint, a bizottsági előadó még *Hilbert Dávid* nagyhirű göttingai mathematikus tudományos termelésének részletes elemzését is adta, mert a bizottság már akkor is úgy volt meggyőződve, hogy *Hilbert*-nek széles tudományos mezőn mélyen szántó munkálkodásával, a műveiben foglalt módszerek eredetiségével, gondolati tartalmuk gazdagságával és mélységével, a bennük adott bebizonyításokban nyilvánuló szigorú logika élességével, a jelenkori mathematika fejlődésére a legmélyebb hatással volt.

Az akadémiai ügyrendnek a Bolyai-jutalomra vonatkozó szabályzata így szól:

«A Bolyai János születése századik évfordulójának ünnepléséhez a Magyar Tudományos Akadémia azon határozatával járul hozzá, hogy a halhatatlan tudósnak, valamint az ő mélyen gondolkozó atyjának és a tudományban mesterének emlékezetére, első izben 1905-ben és azután minden ötödik év deczemberi összes ülésén, a megelőző öt évben bárhol és bármely nyelven megjelent legkiválóbb mathematikai vizsgálat szerzőjét, tekintetbe véve az illetőnek előbbi tudományos működését is, 10,000 korona Bolyai-jutalommal és éremmel tünteti ki. Az érem egyik oldalát a Magyar Tudományos Akadémia és Budapest képe, másik oldalát magyar felirat disziti.

A jutalom odaitélése évében a Magyar Tudományos Akadémia III. osztálya, legkésőbb márcziusi üléséből, két belső és két külső tagból álló bizottságot választ, mely október első felében, Budapesten egybegyűlve, határoz. A bizottság saját kebeléből maga választja elnökét, ki a bizottságban szintén szavaz és szavazategyenlőség esetében szavazatával dönt. Ugyancsak a bizotság választja előadóját is, ki a bizottság határozatáról a díjat odaitélő összes ülés számára részletesen indokolt jelentést ir.»

E határozmányok értelmében az Akadémia harmadik osztálya folyó év márczius havában megválasztotta Bolyai-bizottságát. Beltagokul König Gyula és Rados Gusztáv rendes tagokat, kültagokul Henri Poincaré-t, a Bolyai-jutalom első koszorúsát és Gösta Mittag-Leffler, stockholmi egyetemi tanárt.

Olvasóközönségünknek érdeklődésével találkozunk talán, ha e bizottság külső tagjainak tudományos egyéniségéről röviden megemlékezünk.

Henri Poincaré Francziaországnak világszerte ismert, nagyrabecsült és legmélyebben gondolkodó tudósa, a ki hazájának sok dicsőséget szerzett és így méltán büszkesége. A Faculté des Sciences e nagyhirű professzora, az Académie des Sciences volt elnöke, és fényes stilusa révén az Académie Françaisenek is tagja, a fényesnél fényesebb felfedezéseinek hosszú lánczolatával a megismerés határait az emberi tudás legkülönbözőbb területein messze kitolta. Akár a mathematikát és csillagászatot, akár pedig az elméleti fizikát nézzük, ebben a tekintetben korunknak egyik tudósa sem vetekedhetik vele. Fényes és szellemes iró, a kinek művei gazdag fantáziáról, mély gondolkodásról és logikai elmeélről egyaránt tanuskodnak és a ki a tudomány bölcseleti alapjáról való szemlélődésével is nagy szolgálatot tett a tudománynak.

43. SZ. 1910. (57. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. | BUDAPEST, OKTÓBER 23.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utcza 5. *Kiadóhivatal:* IV. Egyetem-utcza 4. | Egyes szám ára 40 fillér. | *Előfizetési feltételek:* Egész évre 16 korona; Félévre 8 korona; Negyedévre 4 korona. | A «*Világkrónikás*»-val negyedévenként 80 fillérrel több. | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

BOHUS-SZÖGYÉNY ANTÓNIA SZOBRA.

Az utókor, melyet gyakran szoktak emlegetni, mint a valódi érdemek jutalmazóját, kelleténél hamarabb feled, különösen olyan érdemeket, a melyek hatása nem érezhető a mindennapi életben s olyan egyéniségeket, a kiknek élete a jelennek, a maga korának szolgálatában merült ki. Alig húsz éve, hogy meghalt Bohus-Szögyény Antónia s ma már a fiatalabb emberek nagyobb része, mikor hallották, hogy szobrot emelnek emlékezetére Világoson, meglepetve nézhetett körül, mint a ki nem tudja, ki volt és mivel szolgált rá erre a nőket ritkán érő kitüntetésre ez az előtte ismeretlen hölgy. Pedig a régebbi nemzedék jól emlékezik még rá, tudja, hogy a legnagyobb tiszteletre méltó nőalakok egyike volt az utolsó félszázad magyar életében, a kit ezenkívül a véletlen nevezetes történeti események tanujává és ha csak epizód-szerűen is, szereplőjévé tett.

Bohus-Szögyény Antónia nagyon magas kort ért; három év híján kilenczven éves volt, mikor 1890-ben meghalt. Az ország legrégibb és legelőkelőbb családjainak egyikéből származott s alig volt még 20 éves, mikor férjhez ment Bohus Jánoshoz, a világosi kastély és uradalom urához. Mindvégig felváltva hol Világoson lakott, hol a fővárosban, a hol szintén volt palotájuk a Dorottya-utczában. Itt érte az 1838-iki árviz s két kis gyermekével együtt kiállotta minden veszedelmét és szenvedéseit. Világoson a harminczas években a lázadó oláhok fenyegették életét. Az akkori mozgalmas idők a nőket is a bátorság és lelki erő olyan próbái elé állították, a milyenekről a mai, viszonylagos nyugalomban nevelkedett nemzedéknek alig lehet fogalma.

A szabadságharcz Pesten találta Bohus-Szögyény Antóniát; Pest bombázásakor csak nagy nehezen tudott elmenekülni a veszélyeztetett fővárosból Aradra, a hol szintén nem lehetett nyugalma, mert a mikor a császáriak bombázták a várost, benszorult ő is és kiállotta az ostrom minden borzalmait. Olyan nagy események, mint a szabadságharcz volt, éreztetik hatásukat nemcsak a közszereplő férfiakkal, hanem mindenkivel, kicsivel, nagygyal egyaránt s a mi az utókor emlékezetében mint dicső lelkesedést keltő tény él, az egykorúak annak inkább csak a szenvedéseit érezték. A kik a szabadságharczi időket átélték, azok ha nők és gyermekek voltak is, mind megszenvedték az akkori viszontagságokat.

A véletlenség úgy hozta magával, hogy Bohus-Szögyény Antónia neve szoros kapcsolatba került egy szomorú történelmi esettel: a világosi fegyverletétellel. A fegyverletétel aktáit az ő világosi kastélyukban irták alá. Bohusné jelen volt ennél az eseménynél s részleteit megirta naplójában, melyet most az emlékére emelt szobor bizottsága újra lenyomatott a

BOHUS-SZÖGYÉNY ANTÓNIA SZOBRA, PHILIPP ISTVÁN MŰVE, VILÁGOSON. — Jelfy Gyula fölvétele.

leleplezés alkalmával kiadott emlékfüzetben. A szobát, melyben az esemény végbement, ma is kegyelettel mutogatják a világosi Bohus-kastélyban.

A kufsteini, josefstadti, komáromi, új-épületi börtönök lakóiért a szabadságharczra következő borzalmas időkben senki se tett annyit, mint Bohus-Szögyény Antónia. Társzekér-számra küldte nekik az élelmi szert, ruhaneműt, minden egyebet is megtett szenvedéseik enyhítésére. Haynau ezért maga elé is idéztette és megfenyegette, de a bátor lelkű nőt ez sem tudta visszariasztani. Továbbra is talált rá módot, hogy vigasztaló szerepét folytassa.

Az abszolutizmus idejében Bohus-Szögyény Antónia középpontja volt a pesti magyar társadalmi életnek: termei nyitva állottak a magyar ügy előharczosai előtt s nem egy hazafias mozgalom indult ki innen, nem egy eszme magvait hintették el az ő finom műveltségű, előkelő köréből. Akkor, mikor az egész magyar élet jóformán teljesen a társadalmi életre szorítkozott, nagy fontossága volt az ilyen társadalmi köröknek, az egyedüli helyeknek, a hol az emberek szabadon, veszedelemtől való félelem nélkül nyilvánithatták eszméiket.

Később főleg a jótékonysági mozgalmakban talált magának Bohus-Szögyény Antónia eredményes működési kört. Nagyon sokat tett a kisdedóvás terén. Már a szabadságharcz előtt is, Brunswick Teréz grófnő példájára kisdedóvót alapított Világoson s később is mindig szolgálta ezt a fontos ügyet munkával, anyagi áldozattal, jó példával. Alig volt jótékonysági mozgalom, a melyben tevékeny részt ne vett volna s az ő részvétele rendesen biztosítéka volt a sikernek. Mindenben, mindig előljárt, a hol az asszonyi sziv munkájára volt szükség; alakja szinte tartozéka lett a hatvanas-hetvenes évek társadalmi életének. Nem a szereplés vágya vezette, hanem a jó szív, a mások sorsán való segités vágya.

Igazi asszony volt, a régi fajtából való, a ki nagygyá tette a szük korlátok közé szorított szerepkört, melyet kora felfogása az asszonynak juttatott. Példája volt annak, hogy bárhova állitotta is az embert a sors, mindenütt mivelhet nagyot, emlékezetre érdemeset.

FEHÉR ASZTAL...

Ki már rég csöndes békét akarok,
Akaratlan vitéze annyi harcznak,
Boldog révem a fehér asztalok,
Hol piros bort és derűs kedvet adnak.

Horatiusi arany örömök
S tiburi villa nékem nem jutottak,
Nem osztályom a nagyság, az örök,
Része az isteneknek s boldogoknak.

De alkonyati fények idején
Vigan maraszt a békés kocsmaasztal
És boldog, esti bánattal vigasztal.

Áldott legyen! Nagy útról jöttem én,
Dalolva és csalódva visszatérek,
Vár rám egy asztal, hol még szép az élet.

Juhász Gyula.

NAPFOGYATKOZÁS.

Baglyok énekelnek:
«Tiszteld atyádat uradat,
Hogy soká élj ezen a földön;
Ne tudd, ha jön a virradat,
Ne tudd, a nap ha följön;
Ne tudd, ha valaki agyabugyál;
Csak alugyál, csak alugyál;
Mig alszol, az nekem haszon:
Én úgysem alhatom,
De álmodat meglophatom —
Az éj az én napom!
Az éj s az álom: ez az élet üdve;
Jobb éjjel, alva és feküdve,
Mint nappal s éberen:
Az ébrenlét csak küzdelem,
Oly rút s oly egészségtelen;
Az minden bajnak ránk hozója,
Veszélynek és viszálynak okozója,
S mely mindkettőt szüli: vitának,
Az alvók nem vitáznak.
Alugy, alugy, oly szép az éjj,
Az álom: élet, alva élj,
És alva halj! Nincs szebb halál.
Csak alugyál, csak alugyál!»

Kakasok felelnek:
«Megállj, megállj!
Idő előtt ne térj álomra, népem!
Nem alkonyi ez a homály;
Csak napfogyatkozás van épen.
A nap még fönt az égen;
Kisüt ma még, vigyázzatok,
S betündököli házatok.
Aludni akkor sem lesz késő,
Ha majd az igazi, nagy éj jő,
Az éj s komor kisérete;
Koczkán az alvók élete!
A bősz bagoly békét huhol,
És megrabol, mig aluszol.
Csak ébren, ébren, ébren élj;
Halált az éj hoz, csak az éj,
Ha nincs, a ki vigyáz,
Hogy meg ne lepjen a veszély,
Mig aluszik a ház.
De hogyha éj lesz is, ne félj,
Nem tart örökké Isten éje;
Hajnal hasad föléje,
Bár nem riadna is eléje
A hajnali madár szava,
Oh, nincs örökös éjtszaka,
Csak egy: a sír maga.»

Vikár Béla.

A GALAMB PAPNÉ.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta **Móricz Zsigmond.**

VIII.

Egészen új hangulat támadt bent a szobában. Míg künt egyforma sűrűséggel esett az eső, s úgy látszott, mintha kiméletlen függöny borult volna az ablakokra, idebent annál bizalmasabb lett a fiatal pár érzése. Egymásra voltak utalva, s mivel épen csakis erre vágytak, nagyon szivük szerint jött az időjárás beavatkozása.

Elmúlt már minden komolyság az évődésekből s az asszonyka egész délelőtt a legfurcsább tréfákkal mulatott. Egészen úgy tett, mint a gyerekek, a kik játék közben azokat a munkákat gyakorolgatják, a melyekre majd az életben lesz szükségük. Ő is mintha csak tréfából tanulgatta volna, hogy kell majd később komolyan pörölni.

— Elhiszem rubintom, elhiszem, — kiáltott fel, a mint valami furcsa megjegyzésére az ura hatalmas kaczagással felelt, — elhiszem, hogy magának nincs más czélja, csak hogy a feleségét csúffá tegye. Akármit szólok, rögtön bebizonyítja, hogy jobb lett volna hallgatnom. Csak azt szeretném mégis tudni, igazán meg van-e győződve felőle, hogy én tőlem csak ostobaságok telnek ki?

A férfi újra harsogva elnevette magát.

— Jól van! — kiáltott fel az asszonyka, — nem szólok többet egy szót sem, de maga se szóljon, mert akkor — ütök!

Ezzel sarkonfordult s az ura harsány kaczagása közben egyszerre csak odaállott a ruhaszekrény elé, kinyitotta és belenézett, hogy is kéne azt rendbeszedni.

Egyik csomót a másik után szedte ki s telerakta velük a körüllevő székeket, a gépet, az asztalt, az ablak párkányát. Az ura csak nézte, nézte, nagy lelki gyönyörűséggel a maga kis házi sárkányát, a ki a siffon-rendezésben is bizonyosan épen olyan bájos logikával fog eljárni, mint a filozofálásban. Nem baj, az volna a furcsa és váratlan, ha egyszerre csak hozzáfogna rendes kis polgárasszonyos módon végezni valamit. Ó, be nem illenék hozzá. S bár annak is megvan a maga haszna, szinte sajnálná, ha valami közönséges erény sülne ki belőle.

Már látszott, hogy igazán nagyszabású lesz a rendezés, mert a rendetlenség már akkora, hogy nem is lehet nagyobb.

És ekkor az asszonyka egyszerre elfelejtkezik nagy fogadalmáról s megszólal:

— No, csak buta vadnép lakik a maga falujában.

— Miért?

— Mióta itt vagyok már! Még ajtót sem nyitottak rám.

— Ez nem vadságból van, hanem épen gyöngédségből.

— Szép gyöngédség, engedik, hogy itt megöljön az unalom magával.

— Pedig ép azért nem jönnek, hogy ne zavarják az unalmunkat.

— Mondom!

— Itt az a szokás, hogy az első héten nem mennek el az új házasokhoz. Úgy-e nem örültünk volna se tegnap, se tegnapelőtt, ha betoppan valaki?

— Nem örülök én holnap sem. Ha eddig nem jöttek, ezután is otthon maradhatnak.

Ezalatt szaporán járt a kezecskéje, s mind kiszórta, a mi még a szekrényben volt. Mivel pedig már másutt nem volt hely, hát egyszerűen a földre dobálta a finom fehérneműeket.

Az ura nagy élvezettel nézte, mit csinál. Roppant kiváncsi volt rá, mi lesz ebből.

Hanem egyszerre csak kinéz az ablakon s látja, hogy a kurátorné nagyszerűen felöltözve, fekete selyemkendőben jön át az utcza túlsó oldaláról a csutkából csinált átjárón keresztül.

Ez biztosan idetart!

Nem tudta, örüljön-e vagy megijedjen. Félve szólalt meg.

— Édes!

Az asszonyka oda sem ügyelt. A rendet szaporította azzal, hogy az összetartozó darabokat kezdte még jobban szétdobálni.

— Lelkem!... Gyöngyöm!... Vendég jön!

A kis asszonyka mint az orsó fordult sarkon. Elképpedve bámult az urára.

— Farkast emlegettünk, a kurátorné idejön. Látom, mert nagyon idenézeget és szörnyen mosolyog.

A kicsi asszony oly dühbe jött, hogy leült a szépen vasalt ingek tetejébe.

— Ilyen tapintatlanság is csak ezektől a buta vadparasztoktól telik ki, — mondta elkeseredve.

— De lelkem, ő nem tud róla, hogy neked szombaton délután dolgod van.

— Jó, jó, csak védje. Csak védjen mindenkit a feleségével szemben. Ó, nincsen dolgom, a világért sincs! Nincs egyéb, csak hogy őtet várjam. Épen ahhoz készültem. Úgy sincs okosabb dolgom, mint hogy parasztasszonyokat fogadjak.

Ezzel kapta, fogta a legelső ruhacsomót, a mi a kezébe került s bedobta a szekrénybe. Aztán a másikat, utána meg a harmadikat. Sorba valamennyit. De tudja Isten, hogy volt, a sok ruha, a mi máig szép rendben volt a szekrényben, most nem fért meg többé olyan jó békességben. A java, épen a gyönyörüen himzett ingek kimaradtak. Hiába nézegetett, nem volt hely, a hova ezeket bedughatta volna.

Fogta hát s az ura kétségbeesett mosolygása közben bedobta a hálószobába, az ágy tetejére. A szekrény ajtaját pedig mérgesen becsukva, levetette magát a divánra.

— Na, most már tetszeni fogok a maga nagyságos vendégének. Eléggé puczczos dáma vagyok már? Kár, hogy nincs rajtam grand-toilette!... Mert megsértettem volna őnagyságát, ha munka közben talál. Meghasad a szivem, ha arra gondolok, mit kellett tennem a maga kedvéért. De maga fogja elrendezni azt a siffont, annyit mondok magának, ha már ilyen kegyetlenséget tétetett velem.

— Szivem, édes, de az Istenért, én nem kivántam, hisz én csak nem mertem szólani,

Évődés

Irta Tömörkény István

Nagy darab papirosok vannak kiragasztva az utcákon, hogy ma estére ezen meg ezen a helyen cirkusz lesz, de olyan lesz, amilyen még sohasem volt. Benne hihetetlen látnivalók fognak tartózkodni, amint azt képben az utcai papirosok be is mutatják. Ahogy ugrálnak és ágaskodnak a lovak, ahogy áll a hátukon egy úrforma meg egy kisasszony, de félig meztelen. Nagy, ormótlan elefánt-állatok is le vannak rajzolva, továbbá a pojácák: mindezt valóban érdemes lenne megnézni. Azonban aligha lesz az egész hirlelés igaz, mert azon a helyen, ahová estére hirdetik az előadást, reggel még cirkusznak nyoma sem látszik.

— Nem lösz ebbül sömmi, — mondja Kisguzi Gergely Toppantó Jánosnak.

— Kár pedig, — véli a János.

Ellenben Vadlövő Pál azt mondja, megvetőleg rántván egyet a vállán:

— Neköm ugyan mindegy. Az ördög törődik velük.

A másik kettő nem szól, csak összenéz és mosolyog. Lám, Pál panyókára rázza a vállát és azt mondja, hogy az ördög törődjön az egésszel. Hát hiszen ami azt illeti, hát persze, hogy persze. Pál értetlen. Pál annak idején a gyalogságnál szolgált s mit tud az ilyen pocsolyakerülő affelől, hogy mi az a ló? Hogy mit tesz, megtanítani erre meg arra a lovat, hogy mit tesz az, úrrá lenni az állat fölött? Gergely és János tudják ezt, mert mind a ketten lovaskatonák voltak. Nemcsak voltak, hanem ezúttal ismét azok. Ők most föntt ülnek megint a nyeregben, a ló tetején vannak s onnan lenézik Pált, az értetlent, a pocsolyakerülőt. Csak Kisguzi mondja neki:

— Nem ért kend ehhőn.

— Nem is akarok, — szól Vadlövő.

— Hát látszik, — fakad ki Toppantó, — hogy nem is volt kend huszár.

— Nem is akartam, — feleli Vadlövő.

— Nem ám, — véli Kisguzi, — mert nem is kőllött volna kend.

Ez már így szokott történni, az évelődés. De amaz sem marad ám adós:

— Nem is szerettem volna, ha köllök. Én úri mestörségbe voltam katonáéknál, kendtök mög lópucolók voltak.

— Ugyan ugy-e? — kérdezik gúnyosan. — Hát még mi nem?

— Azok hát, — erősködik Vadlövő. — Mikor együtt csináltuk a nagygyakorlatot, aztán este hatkor beértünk a faluba, én röndbe hoztam a fegyvert, a bornyút, kiadták az ebédöt, aztán elmöntem a kocsmába egy fél liter borra, még táncoltam is.

— Hát aztán?

— Hát aztán, — süvíti a volt gyalogos, — mikor este tíz órakor hazamöntem a kvártélyba pihenni, kendtök az istállóban még mindig a lovakat pucolták. A lovak már öttek, de kendtök még nem . . .

A társalgás azonban másra terelődik. A nagy térre különféle szokatlan formáju kocsik érkeznek, némelyik nagyobb, mint egy tanyai ház. Azután lovakat hajtanak, meg jönnek az elefántok s azt mondja Toppantó Vadlövőnek:

— Ennek a füle még a kendénél is nagyobb.

— Löhet. De az orra nincsen akkora, mint a kendé.

Emberek jönnek, mindenféle fajtájuak. Valami törökformák, piros sipkában, kék köpönyegben meg apró szerecsen lányok.

— Ezök alighanem majd a vadembör-táncot járják, — vélik.

A sok ló után egy egész sor kutya is jön, kisebb-nagyobb, vörösek meg tarkák. Magyar fajta egy sincsen köztük. Toppantó látja, hogy a nyakukba nincsen odaakasztva a rézdarab s elkeserült gúnnyal szólal föl:

— Persze, hát így van ez. Idegön kutyára nem vetnek adót, csak a magyarét sarcolják . . .

Épül a nagy sátor. Rudakat ásnak le a földbe és ponyvákat húznak föl rájuk. Sokan nézik, mert éppen olyan idő van, hogy ráérnek. Nyüzsög egy csomó ember, mert ezek, bár most reggel érkeztek ugyan minden pereputtyostól, estére már játszani akarnak. Egy sor ember deszkákat hord, a másik sor homokot, a harmadik fürészport. Amott az állatoknak viszik az ennivalót, emitt a világítási drótokkal mászkálnak föl a magas rudakra. Zömök emberek, akik estére mint akrobaták szerepelnek, hihetetlen erővel szakgatják föl a nehéz kövezetet, hogy rudakat áshassanak a földbe. A nézőket leginkább az lepi meg, hogy semmi lárma sincs, parancsszó nem hangzik, se húzd rá! nincsen, se hó, rupp! nincsen, senki sem siet, hanem csinálja mindenki a maga dolgát, mint az óragép.

— Hát ezt érdemös nézni, — vélik mind a hárman, — különösen, hogy ezt ingyen löhet látni.

Nézik. De nagyon sokan nézik. Utóbb már kezd estefelé járni az idő, a nap a házak tetejére küldi a sugarait.

Ez a pillanat az, amikor egy estéli pohár borra valahová alkalmas volna betérni. Ami ezt a dolgot illeti, e tekintetben nem kell sokáig nyomozni, van hely, ahol bort mérnek. Találhatók a közelben is. Kisebbek,

Bohus László br. amatőr-fényképe Philipp István műve.

Bohusné Szögyény Antónia szobrának leleplezése Világoson október 16-ikán

Uj Idők 1910-II. XVII. 4.

— Nem, — felelte tompa dühvel Kádár, — nem szabad . . . És ha én egyszer nem bírok magammal és ha azt mondom, hogy nincs semmi a világon, amiért én lemondanék arról, hogy neked megmondjam, menynyire szeretlek és hogy odaadom az életemet azért, hogy ezt megmondjam neked és ha megfogom a kezedet és nem eresztem el a kezedet és ha nincs többé hatalom a világon, amely meggátolhatna benne, hogy azt akarjam, ami nekem a boldogság, az öröm és az élet, téged, Magda, téged . . .

Előrehajolt. Most világosan látta a Magda elbágyadt arcát és kigyulladt szemét. Szétnyitotta a karját és magához rántotta a leányt. Magda lecsukódó szemmel esett a karjába, a mellére és eltikkadtan, szomjasan, részegen engedte át az ajkát egy hosszu, fájdalmas, forró csóknak. Amíg az ajkát betapasztotta ez a kegyetlen forróságu csók, addig tehetetlen volt. De azután hosszu lélegzetet vett, ijedten riadt föl, ellökte magától Kádárt és rémülten futott be a házba és föl a szobájába.

Egy hétig hevesen, elszántan és föl-föllobbanó haraggal védekezett minden kísérlet ellen, amellyel Kádár feléje közeledett. A hevessége és a haragja azonban egyre bágyadtabb lett, lassankint már csak egy tiltó, de fáradt mozdulattal válaszolt, ha Kádár esténkint feléje hajolt és arról kezdett beszélni, hogy szereti őt és ha megkérdezte, hogy szenved-e ő is és érzi-e még azt a szerelmet, amelyet érzett. Azután ez a bágyadt tiltakozás is elmaradt. Ha esténkint egyedül voltak és ha Kádár egy hosszu hallgatás után feléje csúsztatta a székét és halkan beszélni kezdett arról, mikor kezdte őt megszeretni és hogyan nőtt meg az első ijedelme és a később magára erőszakolt kicsinylése ellenére ez a szenvedélye és ha apró eseteket beszélt el, amelyekben arról volt szó, hogy ekkor meg akkor milyen nehéz küzdelmet kellett magával vívnia, hogy ki ne mondja, hogy meg ne mondja neki, amit érez és hogyan vizsgálta kutatva, aggódva és félve az ő arcát, vajjon lát-e rajta mást is, mint nyugalmat és komolyságot és hogy milyen hidegnek és érzéketlennek tartotta Magdát és milyen fenséges csodatétel volt az és milyen új emberré tette őt az, mennyire kirántotta a szomorúságból, a tehetetlenségből, mikor megtudta, hogy Magda is szenved, Magda is szerelmes, — mikor Kádár erről beszélt, halkan, sokáig, bőbeszédüen, boldogan, fölindultan hozzáhajolva és néha suttogva a csendben, a nyári éjszakában, akkor a leány hátradőlt székében, behúnyta a szemét és hallgatott. Behúnyta a szemét és hallgatott és a szorosan összezárt ajka körül a fájdalomnak egy görcsös vonása húzódott lefelé.

A napok teltek, meleg juniusi napok jöttek egymásután, kint a kerten túl, amennyire el lehetett látni, sárgultak a nehéz búzavetések és úgy tetszett, hogy a magányosságuk, az elhagyatottságuk egyre teljesebb lesz. Mintha a nagy házban, a virágos, nagy kertben, a termékeny fekete földek között, az egész óriási kék ég alatt, a fülledt, földszagu melegben rajtuk kívül senki sem lett volna. A levelek, amelyek az elutazottaktól jöttek, egy-egy félórára megzavarták az egyedüllétük érzését, de azután újra összecsukódott fölöttük a magányosság, a földszagu levegő, az óriási kék ég, és ismét olyan volt, mintha senki sem lenne a világon, csak ők ketten.

Junius közepén a két fiu bement a tanítójával Egerbe vizsgára. Reggel mentek el, másnap délben voltak visszajövendők. Kádár felültette őket a hintóba, biztatta őket, hogy azután bátran feleljenek a vizsgán és jó bizonyítványt hozzanak haza és végül odafordult Fein úrhoz:

— Önt pedig még egyszer arra kérem, vigyázzon rájuk.

Fein úr magasra emelte a fejét, olyan magasra emelte, hogy szinte hátraszegte, a derekát kifeszítette, vigyorgó, kis fekete szemét összehúzta és minden szónál rándítva egyet a fején, mintha a fejét minden szónál még jobban hátra akarta volna szegni, nyilvánvaló izgatottsággal, szinte gőgösen és kihívóan felelte:

— Méltóztassék nyugodt lenni. *Én* megteszem a kötelességemet.

Kádár csodálkozva nézett rá, Fein úr összehúzott szemmel, hátraszegett fejjel ült be a hintóba. A hintó elindult, Kádár utána nézett egy ideig, azután megfeledkezett róla.

Most egészen egyedül voltak. — Kereste Magdát. Magda azonban bezárkózott a szobájába. Elindult a dolgai után és délben sietve és izgatottan jött haza és aggódva találgatta, vajjon most is szökik-e a leány előle. Magda azonban lejött az ebédhez.

Kádár elébe sietett.

— Csakhogy itt vagy, Magda, — mondotta örömmel.

Folytatjuk

Versek

Irta Juhász Gyula

Az anya, aki vár . . .

Fia kiszállt a távol tengerekre
És ott veszett, annak pár éve már,
De a nagy ég száz csillagán merengve,
A jó anyó reá remélve vár.

Mindenki tudja, hogy a messzeségek
Szomoru hőse csöndes már nagyon,
Hogy túl jár már tenger baján a létnek
S pihen talán egy távoli csillagon . . .

De az anya, ki méhe bús gyümölcsét
Úgy látta mindig, mint a nagy jövőt,
Nem sejti, hogy mily messze költözött!

S míg oceánok ágyán alszik ő rég,
Az anya vár, vár valami hajót
S ragyognak rá rég elmult csillagok!

A szerzetes hóráiból

Fekete bástyán, a végzeten túl,
Trónol az Ur,
Hozzá nem út a végtelen világ,
Vívódás, álmok és litániák!

Az erőssége meg nem vívható
S nem látható
S a bástya fokán vigyázni kiáll
Rettentő gyémántpajzsul szent Mihály!

Az Urral szemben minden semmiség,
Jóság, misék,
De fia irgalmas, ember Fia,
És anyja földi asszony, Mária!

Fekete bástyán a végzeten túl,
Rózsa virul
És által a végtelen tengeren
Vigyáz reánk az örök szerelem!

Philipp István

Bohus-Szögyén Antónia szobra. — Philipp István műve. — Jeltelen cikk. Vasárnapi Ujság, okt. 23.

1910.

(Művészet 1910. 396. l.)

PHILIPP *István*, szobrász és plakettművész, * Vágbeszterce 1870. Tanulmányait Budapesten végezte s azután u. itt és Székesfehérváron működött. 1909 óta kiállítója a Műcsarnoknak. Művei: Csiky Gergely és Fábián Gábor mellszobrai Aradon (1912). Bohus-Szőgyény Antónia világosi bronz emlékműve (Vass Viktorral közösen), Jókai Mór Erzsébet-körúti emléktáblája Budapesten (1925) stb.

E. G. II. 297. l

Nagy Sándor:

Mellig, kissé jobbra n
van fehér tollal; hosszú ha
s szakála leberetvált. Nya
kékesszürke s köpenye feher

Olajfestés, vászon
Az 1848-diki e

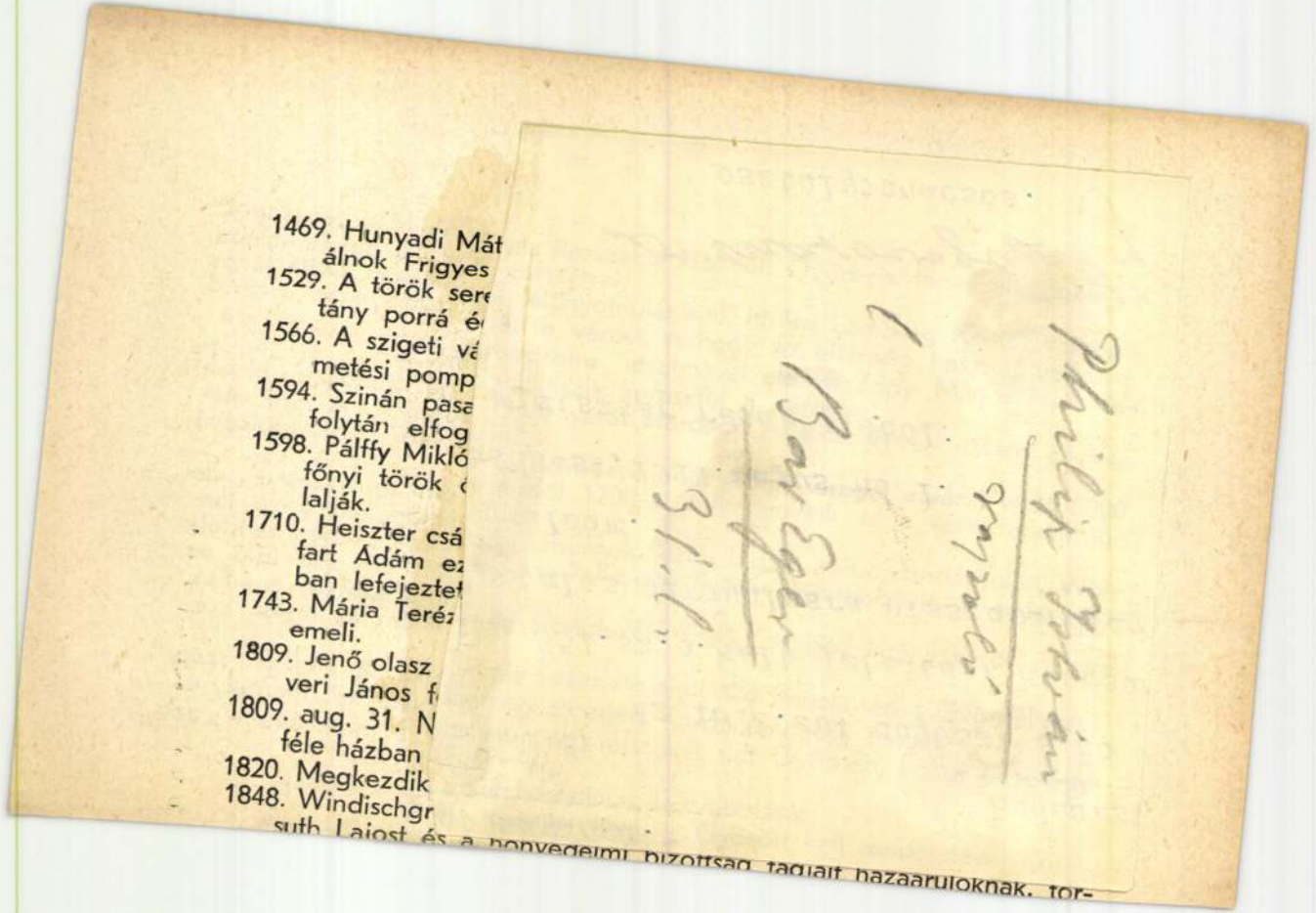

1469. Hunyadi Mát
álnok Frigyes
1529. A török sere
tány porrá é
1566. A szigeti vá
metési pomp
1594. Szinán pasa
folytán elfog
1598. Pálffy Miklós
főnyi török
lalják.
1710. Heiszter csá
fart Adám ez
ban lefejeztet
1743. Mária Teréz
emeli.
1809. Jenő olasz
veri János f
1809. aug. 31. N
féle házban
1820. Megkezdik
1848. Windischgr
suth Lajost és a honvedelmi bizottság tagjait hazaaruloknak, tor-

A magyar szent korona 1645, 1646, 1647, 1651, 1790, 1830-ban kapott falai között menedéket. Ezt a nevezetes történeti tényt, a palota falába illesztett emléktáblán kívül, a stukkómennyezetes lépcsőházban Zalka János püspök által felállított s a szent koronát ábrázoló emlékszobor ezzel a rövid felírással örökíti meg:

...»E várban többször biztos menedéket találtam!«...

A székesegyház felé néző oldalon, közvetlenül a gót boltozatú, oldalfülkés várkapu mellett, egy apszisszerű épületrész szögel ki. A régi vártorony maradványa ez, melyet Dóczy Orbn püsápök 1487-ben kápolnává alakíttatott át.

A Dóczy-kápolna nemcsak remeke a gót templomi építészetnek, de egyben ritka műemlék is, mert az u. n. emeletes várkápolnák közé tartozik. Bejárata a püspöki palota első emeletéről van. Ma eredeti rendeltetésétől eltérő célokra használják. Az imént említett várkapu fölé az újabb időben, renaissance lodzsával ellátott lapostetejű tornyot emeltek, melyről elragadó kilátás nyílik nemcsak a városra, hanem az egész környékre.

A palota kertje az újabbkori kertművészet remeke. A kertben szép gránit obeliszk őrzi a XIII. és XVI. század két katona püspöke: Gergely és Paksi Balázs emlékét, kik közül az előbbi 1241-ben a mohi síkon-, az utóbbi 1526-ban, a mohácsi csatában halt hősi halált.

Az obeliszk aranybetűi így tudatják velünk a régi eseményt

Gergely

Philipp István

Philipp István szobrász-művész,
VI. Eötvös-u. 24. 125-943

Bptávb 1940 szept.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET

Kitartás

(Bemutató a Kamara Szinházban.)

Tegnap még fogalmunk sem volt róla, ki ez az uj francia iró, csak annyit láttunk, hogy a szinház ugy kezeli, mintha világirodalmi nagyság volna, akinek immár fogalom a puszta vezetékneve is: *Vildrac*. Madách nevét még sohasem merték csak ugy »Imre« nélkül odanyomatni a szinlapra, ahogy kétségtelen világirodalmi nagysága révén megilletné. Ez a nagy megtiszteltetés csak Shakespearenek, Ibsennek, Molierenek, Sophoklesnek, meg Vildracnak járt ki eddig; a legragyogóbb napoknak.

A Vildrac-név napja ugy sugározta ma ránk a legujabb francia irodalom dicsőségét, mint egy szál vékonyka párisi viaszkgyujtó. Ennél is kisebb fény már tizenkettedrendü szinpadot sem tudna bevilágitani. Francia ide, francia oda, az utóbbi öt esztendő bukott magyar darabjainak leggyöngébbje is titáni mestermü ehhez a sivár jelentéktelenséghez képest.

Mikor a kárpit felgördült s meglátták a kikötői korcsmát, ahonnan kivándorlókat szállitanak Kanadába, azt hittük, hogy ebben az uj miliőben valami uj, valami érdekes, valami megdöbbentő fog történni. De nem történt semmi. A drámát hiába vártuk; ami kicsinyke történés folyt a szinpadon, az nem tudott érdekelni; s a különleges keret semmit sem foglalt magában, ami régesrégen sutbavetett ócskaság ne volna már. Az egész történés annyi, hogy a hajó kazánját javitani kell, két kivándorló cimbora tehát két hétre a korcsmában reked. Egyikük tud akarni, a másik csak sodortatja magát. Az álmodozó mafla légvárakat épit a csinos pincérleánnyal, az élnitudó erős pedig megpezsgőzteti. A pezsgő dönt, a leány megesik, a hajó indul, de csak a hopponmaradt, megszomorodott szivü maflát viszi magával. Ebben a darabban senki sem zavar senkit, senki sem ütközik össze senkivel, s miután a hajókazán meginditotta, a mafla-cimbora kezére esett vasuti sin továbbfejlesztette, s a pezsgősvalack kibonyolitotta a »cselekményt«, minden olyan zavartalan rendben folyik, mintha valami mosolyva ravaszkodó szanatórium-tulajdonos pszihiáter irta volna idegbetegeinek megnyugtatására, gondosan kikerülve minden kinálkozó drámai helyzetet, nehogy nézőközönségét izgalmakba találja sodorni.

»Szerkezetre« különben, mint az ügyefogyott tákolmányok általában, ez is egyfelvonásos, amelynek elől-hátul még egy-egy felvonásnyi függeléke van. A darab maga csak a két részből álló középső felvonás. Egy igen kétes értékü ujitás azonban mégis van benne. Főalakjának ujszerüsége. Eddig ugy szoktuk meg, hogy a főalak a darab gerince legyen, akinek vállán nyugszik a dráma. Vildrac merész ujitással olyan főalakot teremtett, akinek végképp semmi köze sincs a darabhoz. Ő a levegő, amely a réseket, hasadékokat, általában: a tátongó ürt betölti. Mivelhogy csak az ő borközi filozofálgatásaival volt lehetséges az egy felvonásra is szüken futó mondanivalót egy egész estét betöltő darabbá nyujtani.

Ezt a betét-főalakot *Rózsahegyi* játszotta, s ha a »Kitartás«-t szinen tudják tartani, az csak az ő önfeláldozó energiapazarlásának lesz köszönhető. Van a darabnak egy betét-mellékalakja is, amelyet viszont a szerep teljes passzivitása mellett is szivetgyönyörködtetővé tudott tenni *Kiss* Irén szines, meleg, napsugaras lelke. Magán a drámán, helyesebben: a drámát megkerülő vargabetün *Kiss* Ferenc meg *Uray* Tivadar (a két kivándorló mesterlegény) és *Radó* Mária (a pincérleány) ballagtak végig az előirt tempóban. *Kiss* Ferenc mindent elkövetett, amit szerepe érdekében elkövethetett, Uray nemkülönben, bárha inkább volt báró, mint mesterlegény; Radó Mária pedig, tulságosan is fékentartott temperamentumával, minden rokonszenvessége mellett is olyan volt, mint egy bájos lenge virágpálcika, amelyre elfelejtett felfutni a rózsa.

Sajnáljuk, hogy a szinház ilyen dibdáb francia portékára pazarolja kitünő szinészeit s igába fogja a legjobb Dandint, ahelyett, hogy följebb segitené a Dandinnel megkezdett uton. És azt is sajnáljuk, hogy nem talált *Kállay* Miklós számára forditói müvészetéhez méltóbb franciát.

H. K.

---

* **(Magyar müvésznő sikere Londonban.)** Rövid idő előtt beszámoltunk arról a jelentős sikerről, amelyet egy Angliában tartózkodó magyar müvésznő: *Kádár* Livia Londonban rendezett kiállitásán elért. Annak idején a müvésznőnek két, nőies finomsággal s nagy grafikus készséggel megrajzolt könyvillusztrációját közölte is a *Magyarság* csütörtöki melléklete. Ma a *MTI*-nek azt jelentik Londonból, hogy *Kádár* Livia londoni sikere tekintélyes müvészi eredménnyel végződött. A *kiállitott tiz rézkarc közül a British Muzeum ötöt megvásárolt. A manchesteri National Gallery két rajzot vett meg.* A müvésznő továbbá több megbizást kapott angol kiadóvállalatoktól könyvek illusztrálására.

* **(Budai Szinkör átépitése.)** A Budai Szinkör átépitése e hónap végére teljesen elkészül és *Sebestyén* Géza társulata junius elején már megkezdheti előadásait az ujjáalakitott szinkörben. A vasfüggönyt már beillesztették az ujonnan emelt tüzfalba, a nézőtéren pedig a padok helyett most állitják be a csapószékeket. A páholyok mögé páholy folyosót épitenek, a szinpad mögé pedig egy második tüzfalat huznak. Ha idővel az épület favázát betonnal fogják kicserélni, rendes téli szinház lesz belőle.

* **(Operaház.)** Mikor a szezon folyamán Medek Anna helyettesitésére volt szükség, az Operaház egyik talentumos fiatal müvésznője, *Bihóy* Zóra vállalta egymásután a legsulyosabb és legkényesebb szerepeket s ezekben kivétel nélkül megérdemelt, zajos sikert aratott. Melegen csengő orgánumánál, kitünő zenei képzettségénél fogva elsősorban a Wagner-repertoárt bizták rá, s Elza, Erzsébet, Szenta után ma a *Mesterdalnokok* Éváját hallottuk tőle. Megint fényes tanujelét adta megbizhatóságának és rátermettségének. Világosan tagolt deklamációval oldotta meg a második felvonás párbeszédeit, a harmadik felvonásban pedig hangjának fénye és ereje jutott érvényre a szerep nemesen ivelt melódikus szépségeiben. Alakitásainak sora egy ujabb értékkel gyarapodott. Sajnáljuk, hogy a *Mesterdalnokok* előadásával oly ritkán találkozunk a szinház játékrendjén. Wagnernek ez a müve egy soktagu együttesnek pontosan összevágó játékát és énekét követeli meg s mivel ritkábban adják a darabot, annál könnyebben szétfoszlanak a részletek. Az együttesből csodásan kimagaslik *Szende* Ferenc nagyszerü Hans Lachsja, Stolzing szerepében szinte bántó volt *Unkel* feltünni akarása és hangossága. *(k. a.)*

* **(Puccini-est a Luther Márton Körben.)** A Deák-téri *Luther Márton Kör* e hó 3-án a Deák-téri ev. iskolák diszermében Puccini-estélyt rendezett, melyen *Böhm* Dezső dr. tartott előadást. Énekszámokkal közreműködtek: *Dobos* Annus, *Forgon* Elzi, *Krepuska* Zsazsa és *Nádosy-Reinhardt* István. A kör legközelebbi estélyeit e hó 16-án és 17-én rendezi az evangélikus sajtó javára.

* **(Titta Ruffo Scarpiája.)** Ünnepi est. A Városi Szinház hatalmas nézőtere, az öblös földszint, széles páholysorok, felfutó karzatok sürü feketéből szinesednek ki a hölgyek esti ruháitól. Titta Ruffot dörgő taps fogadja. Ez a taps az első és második felvonás végén számtalan kihivássá forr össze. Az ünnepelt müvész hajlong, két karját kitárja, integet, hálálkodik, ujra és ujra hivják, percekig tart az ünneplés. Scarpiájával nem tud betelni a közönség. Titta Ruffo hangja mintha motorikus erő lökné minden fáradtság, akadály, emberi határok nélkül forrón, zengőn ömlik, viszi a többi éneket, az egész zenekart titáni erejével. Ennél is lenyügözőbb drámai játéka. Öreg, megroggyant, szereleméhes Scarpiát játszik, olyan szinészi tökéletességgel, hogy minden figyelmet állandóan leköt s legdrámaibb játék zene és ének nélkül is. Itt még összeolvad elbüvölő zenei hatalmával. Az egész szinház büvöletben nézi és hallgatja. Megrázó sikere volt. *Walter* Rózsi Toscája méltó az estéhez. Őt is forrón ünnepelték. *Halmos* János Cavaradossija pedig nyiltszini tapsot is kapott. Az egész előadás lelkessége és szépsége azt bizonyitotta, hogy igazi nagy müvész állt a szinpadon.

Ön jól tudja,

hogy csak az olcsó, ami valóban jó... Talán a kávépótlék ez alól kivételt képezne? Ó, dehogy! Sőt a régóta bevált »**Franck a kávédarálóval**« szolgáltatja erre a legvilágosabb példát. A lehető leggazdaságosabb — mert a lehető legkiadósabb

* **(A Nemzeti Szinház májusi programja.)** Májusban a *Nemzeti Szinház* felujitja *Csiky* Gergely népszerü müvét, a *Proletárok*-at, mely valamikor a szinház legvonzóbb darabja volt, bemutatják *Racine Andromache*-ját, és előadják *Shaw Ördög cimborája*-t is, melyet annakidején a Vigszinház mutatott be.

* **(Jókai emléktáblájának leleplezése az Erzsébet-köruti házon.)** *Jókai* születésének centennáriumán diszes emléktáblát állitottak azon az Erzsébet-köruti házon, amelyben Jókai élete utolsó éveit élte és ahol meg is halt. A Körut és a Dob-utca sarkán lévő bérpalota tulajdonosa állittatta fel az emléktáblát, amelyet a Jókai Emlékbizottság ma délben leplezett le szép ünnepséggel. A ház környékét ellepte a nagyszámu ünneplő közönség, ott volt *Berzeviczy* Albert v. b. t. t., a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, *Klebelsberg* Kuno gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter, *Rákosi* Jenő, a Jókai Centennárium Emlék-Bizottság elnöke, a Bizottság képviseletében *Rexa* Dezső, *Révai* János Mór, *Vojnovich* Géza, *Györffy* Kálmán, a székesfővárost *Lobmayer* Géza tanácsnok képviselte, özvegy *Jókai* Mórné, *Nagy* Bella is megjelent. Az ünnepély a Kertész-utcai és a Nagymező-utcai fővárosi polgári iskolák énekével kezdődött, akik a Magyar Hiszekegy-et adták elő. Ezután *Rákosi* Jenő lépett a zászlókkal és cimerekkel diszitett szónoki emelvényre. Beszédében rámutatott arra, hogy a mai ünnepély nem a tudományos és irodalmi intézmények nevében, hanem a polgárság nevében történik, akik megjelölik mindazokat a helyeket, ahol nemzetünk nagyjai éltek, ahonnan szellemük kisugárzott a nemzet és az emberiség javára. Itt élt élete utolsó szakában, innen nézte nemzete fejlődését, innen sugározta ki nagy szellemének fényét és itt adta vissza nagy lelkét Teremtőjének. Segitsen ez az emlék is nagy vágyunk beteljesüléséhez, hogy Magyarország ismét oly nagy legyen, amilyen volt. A szép beszéd után *Berzeviczy* Albert a tudományos és irodalmi intézetek nevében mondott köszönetet a ház tulajdonosának. Végül az iskolák növendékei a közönséggel együtt elénekelték a *Himnusz*-t s ezzel az ünnepség véget ért. A vörös márvány emléktáblát Jókainak babérkoszoruval övezett bronz reliefje disziti, a következő arauybetüs felirással: »*E házban lakott 1899 november 1-től 1904 május 5-ig és e napon itt halt meg Jókai Mór, hazánk koszoruskölt*ője.« A müvészi becsü emléktáblát *Philipp* István szobrászmüvész készitette.

IRIS-FILM IRIS-FILM

Feleségem... Feleséged... Feleségünk...

Egy házasság vig regénye

A főszerepekben

Maria Jacobini és Harry Liedtke

Péntektől kezdve bemutatja **OMNIA** és **CORSO** Péntektől kezdve bemutatja

ECO-FILM ECO-FILM

A párisi rendőrség által lefoglalt világhirü versaillesi szépségrevüvel:

Barsac asszony leánya

Hanns Müller világhirü regénye 7 fejezetben

Szinházak heti müsora	Operaház (7)	Nemzeti Szinház (3, 7)	Kamara-Szinház (1/28)	Városi Szinház (3, 1/28)	Vigszinház (1/28)	Királyszinház (3, 1/28)	Magyar Szinház (3, 1/28)	Fővár. Operett-szinház (3, 1/28)	Renaiss.Szinház (1/24, 1/28,	Belvár. Szinház (3, 1/28)	Blaha Luiza-Szinh. (1/27, 9)	Terézkörüti Szinpad (1/29)
Szerda este	Bohémélet	Az ember trag.	Kitartás	Dolly	Fanny és a csel.	Szibill	Csibi	Halló, Amerika	Májusi muzsika	Mariska, v. a h.	Uferini	Uj müsor
Csütört. este	Traviata	Constant. abbé	Az első látog.	Dolly	Fanny és a csel.	Szibill	Magnetic	Halló, Amerika	Májusi muzsika	Én már ilyen v.	Uferini	Uj müsor
Péntek este	Walkür	Juss	Vége a szép ny.	Bajaz., Hangv.	Fanny és a csel.	Szibill	Az ötórai vend.	Halló, Amerika	Májusi muzsika	Mariska, v. a h.	Uferini	Uj müsor
Szomb. este	A denevér	II. Richárd	Kitartás	Dolly	Musik	Szibill	Az ötórai vend.	Halló, Amerika	Májusi muzsika	En már ilyen v	Uferini	Uj müsor
Vasár d. u.	—	A ván gazemb.	Vége a szép ny.	Iglói diákok	Ezüstlakodal.	Marica grófnő	Altona	A nótás kapit.	Waterlooi csata	A nagys. assz.	—	Uj müsor
Vasár este	Farsangi lakod.	II. Richárd	Kitartás	Dolly	Wir lassen uns	Szibill	Az ötórai vend.	Halló, Amerika	Májusi muzsika	Mariska, v. a h.	Uferini	Uj müsor

Péntek szombat vasárnap **A NOTRE DAMEI TORONYŐR** Hugo Victor halhatatlan regénye filmen 12 fejezetben. — Minden idők legnagyobb filmattrakciója. A főszerepben **Chaney**

KOMÉDIÁSOK Dráma 6 felvonásban **BABY PEGGY** Burleszk 2 felvonásban

CAPITOL Teljes 3 órás müsor! Rendes helyárak! Telefon: József 142—09.

• **(»A régi jó Budapest« a Király Szinházban.)** A Király Szinház következő ujdonsága a *A régi jó Budapest*, amelynek szövegét *Szilágyi* László, zenéjét *Radó* József irta. A darab a millenáris esztendők kedves emlékeit idézi fel s próbáit két héttel ezelőtt kezdték el a Blaha Lujza Szinházban. A próbák alatt azonban kitünt, hogy a darab kerete annyi lehetőséget nyujt a kasszasiker biztositására, hogy az Unió igazgatósága a darabot tegnap átvitte a Király Szinházba, ahol *Szibill* után kerül szinre. A darabot tegnap már a Király Szinházban próbálták.

• **(A Képzőmüvészeti Társulat uj igazgatósága.)** A Képzőmüvészeti Társulat választmánya most tartotta alakuló ülését, *Lukács György* dr., v. b. t. t. elnöklésével. Megalakitották a hat szakbizottságot, amelyekből a festészeti, szobrászati és épitészeti bizottságokban a törzstagok testületéből megválasztott müvészek foglalnak helyet, mig a másik három bizottság (gazdasági, jogügyi és müvásárló), a választmánynak müpártoló tagjaiból alakult meg. A Társulatnak hét éven át volt igazgatója *Kohner* Adolf báró, sokoldalu elfoglaltsága miatt, az igazgatást nem vállalhatta tovább, egész uj igazgatóul a kiváló mügyüjtőt: *Wertheimer* Adolfot választották meg, aki a Társulat választmányában régóta tevékenyen müködött. Az igazgatóság tagjai lettek a müvészi bizottságok képviseletében: *Bosznay* István, *Tóth* István és *Hültl* Dezső dr.; a müpártoló bizottságok részéről pedig: *Glück* Frigyes, *Horváth* Károly és *Majovszky* Pál dr. Az uj igazgatóság uj alapokra fekteti a Képzőmüvészeti Társulat jövő müködését és müvészi programját az őszi kiállitással kezdi meg.

• **(Az Egyetemi Énekkarok hangversenye.)** A Tudományegyetemi és Muegyetemi ifjuságból tobzódott énekkar nagyszerü szervező és vezető karnagyával, *Kereszty* Jenővel az élén lassankint olyan tekintélyes helyre küzdötte föl magát a magyar keretek közt, mint a *Suomen Laulu* Finnországban. Mai harmadik hangversenyük is igaz öröme volt a karének minden barátjának. Külön kiemeljük a müsor harmadik pontját, egy XVI. századi angol madrigált és *Feyhl* J. hangulatos, »Otthoni harangszó« cimü kompozicióját. A magyar szerzők közül *Lányi* Ernőtől és *Gaal* Ferenctől hallottunk egy-egy pompás, menő ujdonságot. A müsor első felét *Cseley* Mária hangversenyénekesnő értékes közremüködése, a másodikat a nagytehetségü fiatal hegedüs, *Sonkoly* István játéka tette változatossá. A magas szinvonalu hangversenyt a közönség rendkivül melegen fogadta.

• **(»Az ötörai vendég.«)** A Magyar Szinház pénteken, május 8-án mutatja be *Hennequin* és *Veber*, a francia vigjátékirodalom két világhirü mesterének remekmüvü bohózatát, »Az ötörai vendég«-et. Ez a legvidámabb és a legkellemesebb darab, amit ebben a szezonban a budapesti közönségnek nyujtottak. A Magyar Szinház előadása müvészi élmény. *M. Makay* Margit, *Csortos* Gyula *Törzs* Jenő, *Gombaszögi* Ella, *Báthory* Géza együttese igazán parádés együttest jelent.

• **(Ifj. Gonda Béla az otthon müvészetéről.)** Az Uránlában május 6-án és 13-án, szerdán délután fél 4 órakor ifj. Gonda Béla az emberi lakás fejlődését az őskortól napjainkig fogja rendkivül érdekes vetitett képek kiséretében ismertetni.

• **(A berlini filharmónikusok)** *Furtwängler Wilhelm*, korunk legnagyobb dirigensének vezényletével május 7-én és 8-án adják két estélyüket. (V., 8 órakor. Harmónia.)

• **(Waldbauer—Kerpely)** I. ünnepi hangversenye ma, május 6-án Z., fél 8 órakor, Franck Cézár, Mozart d-moll, Beethoven op. 18 A-dur kvartettek.

• **(Keyserling Hermann gróf)** második előadása: Die neuentstehende Welt május 7-én 6 órakor a Sándor-utcai régi képviselőházban.

• **(Münzer Leopold)** kiváló bécsi zongoramüvész estje május 7-én Z., fél 9 órakor. (Rózsavölgyi.)

• **(Cholnoky Jenő dr.)** egyetemi tanár Egyiptomról (Kalandos utazások) tart előadást csütörtök délután fél 4 órakor az *Urániában*.

SPORT

Az ötvenhatodik magyar-osztrák mérkőzés

Ausztria-Magyarország 3:1 (2:1)

A szombat-vasárnapi esőzés után meglehetősen rendbehozott, bár némileg még csuszós pálya várta a két ország válogatott csapatait és a hétköznap ellenére is több mint 50.000 ember töltötte meg a *Hohe Warte* nézőterét. A mérkőzést általában régen látott nagy érdeklődés előzte meg és ez a nagy érdeklődés egyaránt visszatükröződött a sportkörökben, mint pedig *Bécs* egész utcai életében, ahol már napok óta a *magyar-osztrák* mérkőzés volt az uralkodó beszéd-téma, ami pedig mindenekfelett meglepő volt, általában nagy rokonszenv nyilatkozott meg a már negyednapja *Bécs* utcáit járó magyar játékosokkal szemben. A derüs-napos tavaszi idő is kedvezett a mérkőzésnek, a csapatok a vezetők bevallása szerint a legjobb kondicióban vonultak fel a mérkőzésre és amikor a prágai *Cejnar* biró sipja a pályára szólitotta a játékosokat, a magyar csapatot is régen tapasztalt tüntető tapssal üdvözölte a bécsi közönség. A két csapat a következőképpen állott fel egymással szemben:

Magyarország

Fischer
Fogl II. *Fogl III.*
Fuhrmann *Wéber* *Blum*
Krutzler *Takáts* *Orth* *Kohut* *Jeny*

Fischer *Häusler* *Haftl* *Gschweidl* *Cutti*
Nietsch *Resch* *Kurz*
Plum *Rainer*
Aigner

Ausztria

A mérkőzés első negyedórája változatos támadásokkal telt el, de mig az osztrákok támadó balszárnya már kezdettől fogva komoly veszedelmet jelentett, addig a magyar csapat észrevehetően elfogultan játszott és legnagyobb meglepetésre éppen a legmegbizhatóbbaknak vált szélső fedezetek játszottak bizonytalanul, aminek következményeképpen a csatársor főképpen csak egyéni akciókkal kisérletezett. Ebben különösen *Orth* és *Takács* jártak elől, akiknek messziről küldött lövései kétszer akadtak meg az osztrák kapus kezeiben. A 24-ik perc hozta meg az első eredményt. *Takács* elfogta a messzire előreadott labdát, kieselezte a szembenálló hátvédet és a 16-os vonalon belül éles lövéssel az osztrák kapuba lőtte a magyar csapat vezető gólját. Ami *Bécsben* régen történt, az óriási nézősereg viharos tapssal jutalmazta a magyar csapat sikerét. Az osztrákok meg-megujuló vehemens támadásokkal küzdöttek a kiegyenlitésért, a támadásokat főképpen a balszárny vezette, ahol a kitünő *Fischer* minden lefutása komoly munkát adot a magyar védelemnek. A 35-ik percben azután megtörtént a kiegyenlités: a *Fischer* által beadott labdát *Häusler* a magyar kapuba lőtte. A következő percekben *Kohut*, majd *Orth* lövése került a bécsiek kapuja mellé, a 38-ik percben ellenben az ujone-válogatott *Haftl* a *második* gólt lőtte a magyar kapuba. A félidő: 2:1.

A második félidő

első 20 perce ugy nézett ki, hogy ugyszólván percenként volt várható a magyar csapat kiegyenlitő gólja, de a csatársor akcióit nagy balszerencse kisérte és három olyan gólhelyzetet szalasztottak el, amikor menthetetlennek látszott az osztrák kapu. Az osztrák csapat tulnyomórészben védekezésre szoritkozott és ekőzben a védelem nem idegenkedett az erőszakos »módszerektől« sem, amelyek elkerülték a biró figyelmét. A 30-ik percben viszont *Fogl III.* részesült birói figyemeztetésben, majd a 41-ik percben *Gschweidl* elfautolásáért kiállitotta őt *Cejnar* biró. A 42-ik percben megint az osztrák szélsők vezettek támadást és a meggyengült magyar védelem ellenében *Haftl* harmadszor lőtte a középreadott labdát a magyar kapuba. *3:1 az osztrákok javára!* A hátralevő percekben az eredmény többé nem változott.

A győztes osztrák csapatnak a balszélső *Fischer* volt a legjobb embere, nagyszerüen védett a kapuban *Aigner* és jók voltak *Nietsch*, *Kurz* és *Cutti*, akinek a lövéseit egyébként balszerencse üldözte.

A magyar csapat támadásait *Orth* és *Takács* irányitották, *Kohut* adós maradt félelmetes lövéseivel és a két szélsőcsatár sem mutatott sokat. A második félidőben *Blum* a szokott jó volt, megértő partnere volt a középen *Wéber*, ellenben *Fuhrmann* csődöt mondott. *Fischer* a kapuban és a két *Fogl*-testvér a legjobbat nyujtották. A prágai *Cejnar* biró még nem elég higgadt és körültekintő egy ilyen komoly, nagy mérkőzés vezetésére.

Sporthirek

A Magyar Atlétikai Club jubileumi házi-emlékversenye meghozta az atlétikai pályaversenyek első értékes eredményeit, amely közül különösen meglepő *Egri* Kálmán *42 méter 92 centiméteres* eredménye a diszkoszdobásban. Az első versenynap eredményei a következők:

A részletes eredmények: *Diszkoszdobás.* 1. Egri 42.92 m. 2. Stomfai 37.95 m. 3. Darányi 37.87 m. *Fél angol mfdes futás.* 1. Körössy 2 p 03.8 mp. 2. Bejczy 2 p 05.3 mp. 3. László 2 p 05.3 mp. *Rudugrás.* 1. Karlovits 350 cm. 2. Andor 330 cm. 3. Somfai 315 cm. *Negyed angol mfdes futás.* 1. Juhász 51.4 mp. 2. Gál 53 mp. 3. Beráts 53.2 mp.

A szerdai verseny délután 5 órakor kezdődik a *Margitszigeten* az 1875. évi első nyilvános verseny programszámaival. A versenyszámok és előrelátható résztvevői a következők:

100 *jardon:* Rózsahegyi, Juhász, Darányi, Veres; 2 *angol mérföldön:* Kultsár, Belloni, Szerb, Zöllner; a *távolugrásban:* Molnár, Somfai, Püspöki, Bakó, Vidóczy, Nagy, Farkas M.; *magasugrásban:* Gáspár, Stefan, Vidóczy, Petrasovszky; *sulydobásban:* Egri, Vállay, Darányi, Pápay, Janó, Somfai; *a* 120 *jardos gátfutásban:* Püspöki, Somfai, Beráts, Farkas M. és a régi gárdából *Szokoly* Alajos, a MASz társelnöke. Lesz még *ökölvivás* is, Hampl — Rózsahegyi István és Beráts — Medved között.

A versenyen előreláthatóan meg fog jelenni *Horthy* Miklós kormányzó is, aki előtt fel fog vonulni a MAC egész versenyző-gárdája, szakosztályonkénti csoportokban, élükön a *Régi gárda* egykori bajnokaival.

A jubileumi emléklakoma este 8 órakor lesz a szigeti klubházban, ahol a *Gerenday-serleggel* Klebelsberg gróf kultuszminiszter fogja mondani az ünnepi emlékbeszédet.

✣

Nurmi uj világrekordjai. A finn csodafutó jelenleg tudvalevően *Los Angelos*-ban aratja babérjait és döntögeti immár a nyilt pálya-világrekordokat. Legutóbb egy *másfél mértföldes* versenyben indult és a következő uj világrekordokat állitotta fel:

2000 yard (1828.80 méter) 5 perc 03.6 mp., egy és negyed mértföld (2011.65 méter) 5 perc 35 mp., másfél mértföld (2413.98 méter) 6 perc 42.5 mp.

✣

A Bolton Wanderers Budapesten játszik május 10-én és 13-án és ellenfele az első napon az *MTK* csapata, a második mérkőzésen pedig az *FTC*, *Vasas*, *NSC* és *UTE* játékosaiból kombinált csapat lesz.

Lőverseny

() **A bukások napja** volt a *káposztásmegyeri* keddi versenynap, sőt *Binder* százados rekordbukással fejezte be az urlovasszövetkezeti mitinget, mert egymásután két versenyben bukott le a sárga földig lefogadott favoritokról. A *Hadseregi akadályverseny* nyitotta meg a versenynapot, hasonlithatatlanul szerényebb külsőségek keretében, mint valaha békeidőkben. Öt lovat nyergeltek fel az 5600 méteres versenyre és nyilvános formái alapján természetesen *Jenő* lett a 2 reás favorit, amely a *Jankovich-emlékversenyben* futott formája után szinte verhetetlennek látszott. *Jenő* nem is hagyta sokáig kétségben hiveit, mert start után rögtön az élre állt és néhány ugrás után már sok hossz előnnyel vezetett a messze szétnyult mezőny előtt, amelyből *Voigtländer* galoppozott hozzá legközelebb. A vizesárok után *Binder* százados még fokozta a verseny iramát és 25—30 hossz előnnyel fordult be a vasuti töltés felőli fordulóba, de a sarokban lévő akadálynál, ahol a megnyitónapon *Gimpl* csuszott le *Malweib* nyergéből, *Jenő* az erőltetett iramtól némileg fáradtan, alacsonyan ugrott, megbotlott, *Binder* százados kiesett a nyeregből és a ló áthömpörögött rajta. A bukás egy pillanatig sulyosnak látszott, de *Binder*, kábultságából magához térve, ujból felült a favoritra és a sok hosszal megszökött *Voigtländer* és *Petite* után indult, de mialatt *Voigtländer* sok hosszal könnyen nyert, *Jenő* ugyancsak sok hosszal hátrább már csak a harmadik dijat tudta megmenteni.

Az ezután következő *Eregy-gátversenyben Little Girl* lett a paris favorit, bár *Binder* az előző bukástól még láthatóan szédülve szállott a nyergébe. A start előtt a favorit odsza meghosszabbodott és *Paul* lett a fogadott kedvenc. Az első gátat együtt ugrották, *Paul* a korlát mellett, *Little Girl* a közepen. A gyors iramot *Paul* diktálta és *Binder* láthatóan igyekezett mellette maradni, de lovát nem tartotta elég biztosan a kézben. A tribün előtti gátnál *Little Girl* tulmessziről ugrott, térdeivel a sövénybe botlott, átfordult és *Binder* másodszor is a földre került. Ez a bukása már erősebb volt, mert bár a ló nem esett rája, a bukás nyomán a *vállperecét törte* és két oldalról támogatva ment az orvosi szobába. A versenyt *Paul* nyerte *Bónika* előtt, mig ennek fogadott istállótársa, *Elsőm*, hosszakkal hátrább csak *harmadik* lett.

Ilyen előzmények után már sokan voltak, akik esküdni mertek volna arra, hogy a *Megyeri akadályverseny* favoritja, a *paris Daisy*, sem fog simán végigmenni a pályán. Hat lovat nyergeltek a versenyre és start után *Pusztalegény* és *Daisy* felváltva kalauzolták a mezőnyt *Superstition* és *Quodlibet* előtt, mig hátrább *Canossa* és *Marder* galoppoztak. A nyolcas erdőfelőli fordulójában *Canossa* vált meg a lovasától, de lovas nélkül is továbbvágtatott a többiekkel. A kőfalat és a vizesárkot *Daisy* ugrotta elsőnek, de a forduló után már megint *Pusztalegény* volt az élen. A két ló szinte külön versenyt futott, de az utolsó forduló előtti akadálynál *Daisy-t* is utolérte a favoritok balsorsa, elbukott és *Selmeczy* messze kirepült a nyergéből. *Pusztalegény* könnyen győzött, bár lovasa kissé korán tartotta fel a cél előtt és a *Gimpl* által erősen ostorozott *Quodlibet* majd hogy le nem kapta.

A *Sorsolási hendikepben Cinkapanna* volt a *paris* favorit, természetesen még csak helyre sem futott, győzött pedig a szélső outsider *Morzsa* az ugyancsak elhanyagolt *Pityergő* és *Fortély* ellen. A nyilvánosan megejtett sorsolásnál a 22426. számu sorsjegy került ki nyerőnek a szerencsekerékből, de boldog tulajdonosa nem jelentkezett, majd csak az ujságokból fogja megtudni, hogy »istállótulajdonos« lett. Az utolsó versenyben legalább a vacsorapénzt nyerték meg a favoritjátékosok, mert a sárga földig lefogadott *Almom* könnyen bevezetett *Nephtisz* és *Cserkésző* előtt.

A versenyek részletes eredménye a következő:

I. *Hadseregi akadályverseny*, 5600 méter. Vitéz Lipcsey alezredes Voigtländer 75 kg (2, Selmeczy) első, *Petite* 65 kg (6, Kánya) második, *Jenő* 72½ kg (2½ reá, Binder) harmadik. Futottak még: Leandro, Dearest. Számtalan hosszal nyerve, rossz harmadik. Tot.: 1000:2500, helyre: 1000:1300, 2000.

II. *Eregy gátverseny-hendikep*, 2800 méter. Borbély B.: **Paul** 66½ kg (1½, Patzák) első, *Bónika* 66 kg (12, Hegyi) második. *Elsőm* 64½ kg (2, Csernovits) harmadik. Futottak még: Little Girl, Patkó Pista II. Számtalan hosszal nyerve, rossz harmadik. Tot.: 1000:2600, helyre: 1000:1700, 4500.

III. *Megyeri akadályverseny*, 4000 méter. Wittmann F.: **Pusztalegény** 61½ kg (3, Hutflesz) első, *Quodlibet* 65 kg (2, Gimpl) második, *Superstition* 64 kg (20, Csécs) harmadik. Futottak még: Canossa, Marder, Daisy. Félhosszal nyerve, tiz hosszal harmadik. Tot.: 1000:2300, helyre: 1000:1600, 1900.

IV. *Sorsolási hendikep*, 1600 méter. Horvát Á.: **Morzsa** 57½ kg (10, Jeney) első, *Pityergő* 63½ kg (6, Selmeczy) második, *Fortély* 66 kg (5, Orosz) harmadik. Futottak még: Forgószél, Alte Katz, Tini, Cinkapanna, Sunyi, Bubi. Könyvben három hosszal nyerve, három és félhosszal harmadik. Tot.: 1000:9500, helyre: 1000:2600, 2100, 2200.

V. *Kundházai-hendikep*, 1100 méter. Semsey A. grófné Almom 53 kg (pari, Sajdik) első, *Nephtisz* 49½ kg (4, Stenzl) második, *Cserkésző* 45 kg (6, Kovács L.) harmadik. Futottak még: Delmartino, Peleas, Fácán, Párkány, Dsungel, Pazzo, Altes Bristol, Erzsi E., Vigasszony.

Filmszinházak heti müsora	Apollo-Szinház 8 órakor	Royal-Orfeum (½4, 8) Papagály (11)	Capitol-filmpalota hétk. és vas. 5, 7, 9	Corso ½4, ½6, ½8, ½10	Corvin h. ½6, ½8, ½10, v. ½4, ½6, ½8, ¾10	Elit-mozgó Vigszinh. mell. h. 5, ½8, ½10, v. ½4, ½6, ½8, ½10	Kamara ½5, ½7, 8, 10	Mozgókép-O. 4, 6, 8, 10	Omnia h. 5, ½8, ½10, v. 4, 6, 8, 10	Royal-Apollo ½7 és 9	Turán-mozgó v. 3, 5, 7, 9, h. 5, 7, 9	Uránia v. ½4, ½6, ½8, ½10, h. 5, ½8, ½10
Szerda	Hallik a fenyő. Rádió. Dámák a faluban stb.	Nemzetk. var. müsor. Barbette 3 Karrey stb.	Szentivánéji álom. Alaska hómezőin stb.	Ne izgulj, Tom! A viharlovas	Örök harc. A lángoló hajó	Nem akarok autót látni. Zöld istennő	Guillotine. Muszkli ur az izomember	Viharember. Veszedelmes asszony	Viharlovas. Ne izgulj, Tom!	Tizparancsolat	A férfiszivü nő. Ne légy féltékeny	Szentivánéji bál. A szerelmes vizitündér
Csütörtök	Hallik a fenyő. Rádió. Dámák a faluban stb.	Nemzetk. var. müsor. Barbette 3 Karrey stb.	Szentivánéji álom. Alaska hómezőin stb.	Ne izgulj, Tom! A viharlovas	Örök harc. A lángoló hajó	Nem akarok autót látni. Zöld istennő	Guillotine. Muszkli ur az izomember	Viharember. Veszedelmes asszony	Viharlovas. Ne izgulj, Tom!	Tizparancsolat	A férfiszivü nő. Ne légy féltékeny	Szentivánéji bál. A szerelmes vizitündér

Új művészi sírok

Gyermeksir. Vass és Philipp műve

Életörömök

A párás, pirkadó hajnalban egy férfi leugrik a robogó vonatról. A vastestü kígyó, a száguldó vonat továbbrohan és viszi magával lerakott síneken, ösmert utakon a zsugori kispolgárt, a hiu katonatisztet, a vodkát ivó diákot és a földéhes, de lázadásra gyáva muzsikot. A férfi pedig, aki leugrott a robogó vonatról, megáll a dús, tömött fűben és fölemelt fejjel, büszkén néz a fölkelő nap elé, amely ismeretlen földek felől közeledik és életörömökkel sugározza be az egész földet . . .

Ez a fölkelő nap az Arczibacsev regényének, a Szanin-nak szimbóluma és a regény végső jelenete. Aki pedig leugrik a vonatról, az a regény hőse, Szanin. Az életörömök apostolaként azt hirdeti folyton, hogy mindenki éljen úgy, ahogy akar, teljesen függetlenül a társadalmi törvényektől és amikor abban a kisvárosban, ahol ezeket a tanokat hirdette, csak katasztrófákat idézett elő és most teljesen magára maradt, mint a nagy Magányos Lélek, az első vonattal távozik a városból. De a vonatról is, ahol a régi társadalmat látja viszont, minden rétegével képviselve, leugrik az ösmeretlenbe, hogy ott az életörömök most fölkelő napját üdvözölje.

A fölkelő nap, mint szimbólum, nem új rekvizitum. Zola Germinaljában is a fölkelő nap ragyog a hősre, mint az új szociális igazságok napja. De Arczibacsevnál a nap mást szimbólizál. Szanin nem a szociális igazságokat várja, ő már túl van ezen, ő a szenvedélyek és vágyak közeledő szabadságát látja a fölkelő napban.

Érdekes jellem ez a Szanin. Kevereke a Kreutzerszonáta hősének, Wilde Dorian Gray-jének és Szienkievic arbiter elegantiarum-jának. De legfőképpen Nietzsche Übermensch-ének. És ez az utóbbi adja meg főként a regény sikerének, társadalmi következményének és annak a nagy mozgalomnak magyarázatát, amit ez a könyv elért.

Oroszországban, mert orosz könyvről van szó, valóságos lelki forradalmat idézett elő ez a regény. Dosztojevszky Raszkolnyikov-ja és Tolsztoj Kreutzerszonátája óta ennek a könyvnek volt a legnagyobb sikere és legerősebb társadalmi következménye. Már amikor egy előkelő orosz folyóirat hasábjain megjelent, nagy kavarodást idézett elő. Ez az érdeklődés és siker még fokozódott a regénynek könyvalakban való megjelenése alkalmával. A legrövidebb idő alatt húszezer példányban fogyott el és éppen amikor az újabb tízezer példányt akarták kibocsájtani, az orosz kormány elkoboztatta a regényt. Kissé szokatlan eset, hogy csak akkor vették észre azt, hogy a regény konfiskálásra kötelezi a hatóságokat, amikor már ilyen nagy példányszám forgott kézen, de az elkobzás oka csak ekkor világlott ki teljesen.

Mert a „Szanin" nem politikai regény, sőt egyenesen politikaellenes, és nem is emiatt kobozták el. A könyv tendenciája ugyanis az, hogy az embernek nem érdemes semmiféle társadalmi mozgalomban vagy politikában részt vennie, hanem csak éljen önmagának, a vágyainak és szenvedélyeinek. Élj, ahogy éppen jól esik neked! Vagy ahogy Nietzsche mondja — sich ausleben! Ki kell élni az életet, ki kell élveznie minden örömét, amit az embernek, önmagának nyujthat! — És Oroszországban, ahol a regényalakoknak az életben is mindig számos követője akadt, száz- és százszámra alakultak egyletek és szekták, amelyek Szanin életevangéliumát írták föl zászlójukra és a szabad szenvedélyeknek, szabad vágyaknak, szabad szerelemnek lettek követői. Ezer és ezer diák és diákkisasszony áldozott az életörömöknek és Szanin életbölcselete, a testi forradalom vehemens lelki reakciójaként az egész társadalmat fölforgatni készült. A fizikai forradalomban az emberek nem értek rá a szerelmi indulataikkal foglalkozni, a forradalom az embereket testestől és lelkestől magáénak követelte és most, hogy a forradalom elsimult, a testi vágyak és szenvedélyek felszabadultak és megszülték a lelki reakciót. Senki sem törődött már politikával, társadalmi mozgalmakkal és csak a vágyak és szenvedélyek szavainak engedett.

Ez a „Szanin" hatása volt és követői: szaninistáknak mondották magukat, akik csak az életörömöket szürcsölgették. És ez indította a hatóságokat arra, hogy e mozgalomnak gátat vessenek, amit elsősorban azzal véltek elérhetőnek, hogy a könyvnek piacon lévő példányait elkobozták. Ezzel azt érték el, hogy a már elolvasott könyvpéldányok ára egyszerre 40—50 rubelre emelkedett és a könyvet most talán még többen olvassák. De a szaninizmusnak nem tudták útját állni.

Szanin messziről jött — írja Arczibacsev — és úgy lépett be a szülői házba, mintha csak öt perccel ezelőtt távozott volna. És mi hozzágondoljuk: — és mintha csak éppen most tette volna le Nietzsche könyvét. A Zarathustrát, aki széttöri az erkölcs törvénytábláit. Nietzsche követője és tanítványa ő, de már akkor lett azzá, amikor még nem értette meg teljesen Nietzschét. Vagy legalább is félreértette.

A kis vidéki várost még társadalmi problémák, az alsóbb néprétegek felvilágosítása és tanítása fog-

egy, hogy mit mond, csak a saját hangját akarta hallani.

— Miért törődik az én dolgaimmal? Miért jött föl? — kérdezte és csodálatos módon megnyugodott, amikor a szavait hallotta.

Az idegen kétszer-háromszor megbólintotta a fejét, mintha ezzel már előre is különös nyomatékot akarna adni a szavainak.

— Hallott már valamit az önkéntes mentőegyesületről? — kérdezte azután.

Stefi rábámult.

— Már hogyne hallottam volna róla.

— No lássa. E szerint ugy-e, tudja, hogy van egy egyesület, amelynek tagjai megjelennek, ha valakinek testi baja történik. Ha például eltöri az utcán a kezét vagy a lábát, vagy egy tégla esett a fejére, nemsokára már csilingel a kocsi, jönnek a mentők és szépen bekötözik a sebet, helyreigazítják a törést vagy elállítják a vérzést. De az embernek nemcsak teste van, hanem lelke is és ezzel a lélekkel éppen olyan balesetek történhetnek, mint a kézzel, vagy a lábbal. Ilyenkor is kell tehát valakinek jönni, aki az első segélyt nyujtja. Hogy az illető kicsoda, az teljesen mindegy. A mentőnél sem kérdezi meg a nevet, elég ha a sapkáját látja. Vegye úgy, mintha rajtam is látna egy ilyen sapkát és higyje el szépen azt, amit mondok.

A leány nem értette meg egészen. De érezni kezdte, hogy ez az idegen ember nem kíváncsiságból tolakodott be hozzá, hanem valamilyen ismeretlen okból csakugyan jó hozzá. És erre a jóságra neki most csakugyan szüksége van, hiszen olyan végtelenül szerencsétlen. Amikor a szerencsétlenségére gondolt, egyszerre ellágyult és hirtelenül görcsös zokogásba tört ki.

A látogató nem zavarta. Jó ideig csendesen nézte a síró leányt, közben ismét reátett a tűzre. Azután megpillantotta a teás-készletet az asztalon és teát kezdett főzni. Csak mikor a víz már forrt, kérdezte meg halkan:

— Nagyon fájt?

Stefi csak a fejével intett, hogy igen.

— Elhiszem, — mondotta a másik. — De higyje meg, hogy az ilyen fájdalmakra manapság el kell készülnünk. Azelőtt az utak voltak bizonytalanok és ha kimentünk a házunkból, nem tudhattuk biztosan, nem ütnek-e le valamelyik utcasarkon. Ma az utcasarkokon más veszedelem fenyeget, valamelyik ujságárus elénk tartja a legkényesebb titkunkat.

Stefi már nem sírt. És egyszerre csak rettenetes elkeseredéssel beszélni kezdett.

— De mikor nem is igaz az egész. Csak annyi igaz, hogy megismertem ezt a titkárt, de Istenem, hiszen nem is volt közöttünk semmi komoly, — csak ő volt jellemtelen, mint minden férfiu. És amikor megismertem a minisztériumban, hát nagyon izgatott voltam és talán mondtam is valamit és az igaz, hogy elmentem a kihallgatásról, de senki sem szólt hozzám és nem fenyegettem és nem volt botrány és a többi is mind aljas hazugság. És ezt a pár szót bizonyosan meghallotta valamelyik ujságíró és most örökre meggyaláztak.

A látogató elmosolyodott. Csendes, kissé szomoru mosoly volt.

— Örökre meggyalázták, — ismételte. — Kedves kisasszony, ne vegye rossz néven, de ön nagyon hiu. Ön azt hiszi, hogy az ön esete csakugyan érdekli az embereket. Sőt olyasvalamit képzel, hogy sok ezer más dolguk között még hónapokig, évekig pontosan emlékezni fognak a nevére és amikor megismerkednek önnel, azt suttogják: „Aha, ez az a Hantos Stefi, akinek az a híres botránya volt.“ Nem, kedves kisasszony, az emberek nem méltányolják ennyire ezeket az alcímes históriákat. Még azok is, akik talán elolvasták az egész rémregényt, már ma este nem tudják, hogy Hantos Stefánia voltaképpen kicsoda.

— Minden ismerősöm, minden tanítványom tudni fogja. És azok nem felejtik el.

— Az ismerősei és tanítványai két napig talán csakugyan fognak beszélni a dologról. Olyasvalamit mondanak majd: „Lám, lám, nem is képzeltük, hogy ez a Stefi ilyen temperamentumos leány.“ Harmadnapra érdekesebb tárgy akad és két hét múlva már nem tudják biztosan, hogy mi is történt csak magával.

— Maga csak azért mondja ezt, hogy megnyugtasson engemet. De én jól tudom, hogy ujjal fognak rám mutatni, — panaszkodott Stefi.

Az idegen ismét a teáskészleten babrált. Azután kitöltötte a forró teát egy csészébe.

— Igya ezt meg. Jót fog tenni, — mondotta, mintha nem is hallotta volna Stefi panaszát. — Azután feküdjön le, takarózzék be jó melegen és olvasson valami könnyü angol regényt. Lehetőleg olyant, amelyben Indiából jött katonatisztek tenniszeznek őszszemü angol leányokkal. Azután igyék meg még egy csésze teát, holnap reggel pedig menjen ki nyugodtan az iskolába. Két, három rossz napja lesz, de higyje meg, egy törött láb több rossz napot szerzett volna.

A forró ital jól esett és Stefi, akarata ellenére is valami megnyugodásfélét érzett. A meleg, barátságos szobában az eset csakugyan nem tetszett annyira vigasztalannak, mint a hideg, sötét villámoson. A látogató is úgy látszik megérezte, hogy a leány nyugodtabb lesz, mert a kalapja után nyult.

— Azt hiszem, nincs többé reám szüksége. Amit el akartam mondani, azt elmondtam. Most már mehetek.

A leány azonban utját állta.

— Mondja, csakugyan valami egyesület küldte magát? — kérdezte. A hangjában már volt egy bizonyos kíváncsiság.

Az idegen ajkai körül mintha mosoly futott volna végig. De azután nagyon komolyan válaszolt.

— Kétségkivül az küldött. De ez az egyesület titokban működik és igy nem árulhatok el semmi többet. Abban azonban biztos lehet, hogy mihelyst ismét szüksége lesz reánk, valaki újból jelentkezni fog. De nem lesz szüksége reánk. Ne felejtse el, amit mondottam, egy hét múlva már senki sem gondol az egészre. Még ön sem.

Kezet nyujtott Stefinek és a leány bátortalanul elfogadta. Azután lassan kifelé indult. Már az a jtóban volt, amikor Stefi még egyszer megszólította:

— Én nem értem az egészet, — és olyan zavart vagyok, hogy nem is tudok gondolkozni. De mondja meg kérem a titkos egyesületnek, hogy nagyon köszönöm, hogy reám gondoltak és ha talán valamit tehetnék, én nem tudom ugyan . . .

A másik visszafordult.

— Szolgálatot akar tenni a titkos egyesületnek? Arra bizonyosan lesz módja. Ha legközelebb megtudja, hogy valaki olyan lelki állapotban van, mint amilyenben ön volt ma, keresse föl a titkos egyesület nevében és mondja el neki mindazt, amit én mondottam.

— Hogyan? A titkos egyesület nevében szabad beszélnem? — kérdezte Stefi és valami kellemes izgalmat érzett, hogy neki is lesz része ebben az érdekes titokzatosságban.

— Igen, — mondotta majdnem ünnepélyesen az idegen. — Föl hatalmazom, hogy minden ilyen esetben a titkos egyesület nevében beszélhet.

És ezzel csendesen betette maga után az ajtót.

Az operaházi forradalom. Le a bajusszal

Mühlbeck Károly rajza

elég fényesek-e a körmei. Közben halkan dudolászott. Vidám volt, mert a mai délutánja olyan diadalt hozott a számára, amilyet remélni sem mert. A beszédjét lelkes éljenzés és taps szakította félbe egypárszor, a végén pedig a szociálisták majd a vállukra emelték, a szép nők majd összecsókolták. Az intelligencia kinevezte tudósnak, szónoknak. Egypár lángoló szemü és lelkes feminista apostol megkérte, hogy legközelebb a nők jogáról tartson előadást. Közben elzsibbadt a jobb keze, annyit szorongatták. A teremben meleg volt, a feje kissé szédült az ünneplés zajától és öt perc alatt összefolyt minden a szeme előtt. A hangok, az embertömeg, az asszonyok parfümjének az illata, a férfiak sötét kabátjai. Tisztán csupán két okos szürke szem vált ki a kaoszból, két nagy szem, amely meleg érdeklődéssel nézett rá. A Dán Ágnes két szeme.

A leány nem közeledett hozzá. Távolról nézte, hogy öleli őt körül a népszerűség.

Ő ment oda hozzá, amint szabadulhatott

— Meg van velem elégedve?

Ágnes megszorította a kezét és egyetlen szóval lett, annál semmibb lett előttem. Furcsa kis törpévé változott, kinek gesztusai az óriást utánozták. Néha mulattam, többször utáltam ezt az átváltozást. Az utóbbi időben megijedtem tőle. Féltem, hogy egyedül maradok. Féltem, hogy senki sem fog a fejem fölé nőni és senki sem fogja rám parancsolni az elragadtatásnak azt a szédítő pompáju mámorát, amelyet mindig irigyeltem a naiv lelkektől.

Nem tudom, hogy szeretem-e, csak azt tudom, hogy maga az első, aki az idővel nőtt a szemem előtt. Maga az első, aki az én gőgös, dacos, huszonnégy éves lelkemet káprázatos illuziókba ringatta. Maga az első, kit várok és kívánok, hogy jöjjön. Maga az első, kit ha magammal összehasonlítok, nem emelem föl elbizakodottan a fejem, hanem szelid megalázást érzek. Selymes, puha, cirógató megalázást, mely büszkeséggel tölt el.

Büszke vagyok magára.

És ez az érzés átformálta, megpuhította acélos leányönérzetemet. Bájos, asszonyos vágyak ébredtek bennem a boldogító, önkéntes szolgaság után. Szerettem volna, ha rám parancsol valamit és én engedelmeskedhetem . . . Én! . . . az önálló . . . a gőgös . . . a dacos . . . De maga erősebb, maga jobb, mint én és az erő, a jóság, jogokat adott magának . . .

— Én is így, éppen így szeretem magát, — szólott Török.

— Talán az a jog, melyet önként adtam magának, talán az a szerelem . . .

Az ember akarattól csillogó szemmel nézte a gondolkozó, hátraszegett fejü leányt. Csodálta ezt a tépelődő álmodozást.

Jobbra tőlük, két szobával odébb, bosztont táncoltak, balra tőlük két szobával odébb, kártyáztak. Magukban voltak, akár a Szahara közepén.

És óda ment Ágneshez Török, megfogta a kezét, átölelte és megcsókolta az ajkát.

A lány ösztönszerü vergődő mozdulattal tiltakozott csupán. Aztán engedelmesen a vállához szorította az arcát.

Kicsit később, mikor már szemben ültek egymással, így szólott:

— Most már biztosan tudom, hogy szeretlek.

III.

Az öreg Dán, először életében, energikusan beszélt a lányával.

— Nem és nem. Verd ki a fejedből ezt az egész dolgot. Török nem nekem való vő. Punktum.

— De miért? — kérdezte Ágnes.

— Miért? Mert nem ismeri senki. Az egész világ parolázik vele és egy lélek sem tudja, kicsoda.

— Én ismerem, — felelte Ágnes csöndes, makacs meggyőződéssel. — Én ismerem. Ő mindenkinél erősebb, okosabb, igazabb, jobb. Ezt tudom, a többi nem érdekel.

Új művészi sírok
A Woerner család sírja. Vass és Philipp műve

Dán gondolkozóba esett ilyen erős meggyőződés tapasztalására. Az óvatosságába egy kis optimizmus vegyült. Az Ágnes esze mindig imponált neki.

A lányt ellenben föllázította ez a bántó kétkedés. A gyöngédsége és a finomsága a lelkének úgy érezte, hogy a sértésért elégtétellel tartozik Töröknek. És még ezen a délután így szólott hozzá:

— Apa nem akarja, hogy a magáé legyek, de én mégis az leszek. A menyasszonya lettem, mikor először megcsókolt, a hitvese leszek, amikor kívánja . . . A házasság úgyis csupán a kettőnk dolga . . . A lelkiismeretünk és a szerelmünk ügye . . . Mi ismerjük egymást és nem csaljuk meg egymást és ez elég . . .

Ágnes meg volt hatva és mosolygott. A kezét odanyujtotta Töröknek.

Az ember nem a szemébe nézett, hanem a kezére. A gondozott, hamvas, finom, keskeny kezére. A rózsaszínü, hosszu, határozott ujjakra, melyek energikus bizalommal ölelték körül az ő kezét.

És ekkor különös dolog történt. Török háromszornégyszer hallotta ezt a pár szót: mi nem csaljuk meg egymást, mintha a visszhang incselkednék a fülével. Hol fenyegetőleg, hol aggódva, hol jóakaróan figyelmeztetve, hol gúnyosan . . . Körülnézett, nincs-e itt valahol az öreg Lukács elrejtőzve.

Egy pillanatig látta az öreg Lukácsot is, és a másik embert. Magát, a másik embert.

Egy kicsit megzavarodott. Habozva, tétovázva nézett föl Ágnesra.

A leány fehér volt, mint nagyon magas hegyen a hó. Csupa tisztaság, csupa finomság és nagy, világító öntudat.

Török először életében, — félt.

— Nagyon szeretem, — mondotta egypárszor, mintha mentegetőznék.

Egy pillanatig különös idea fészkelt az agyában. Megmond mindent ennek a lánynak és ha olyan nagyon szereti, hogy megbocsát mindent, akkor legyen az övé.

Ettől a gondolattól azonban hamar megszabadult és rányomta az őrültség bélyegét.

Megrázkódott és ismét a régi lett. Hideg, határozott, nyugodt.

— Holnap, — könyörgött. — Délután ötkor jöjjön . . .

A lány mosolygott. Ő úgy gondolta, hogy titkos menyegzője lesz és boldog volt.

Török is megvolt elégedve és csodálatos, ez az elégedettség elégedetlenné tette. Minden úgy történt, amint kívánta, és hogy nem volt mit kívánnia ebben a percben, megijedt. Babonás volt, mint minden hazárd ember, aki a véletlenre épít. Félt a szerencse bosszújától. Félt, hogy egy perc alatt elveszíthet mindent. Ágnest is. Egész éjszaka ez kínozta. Néha ijesztő fényességtől remegett, mely bevilágítja életének rejtett zeg-zugát. Néha összecserélte önmagát, a gentlemant és a gazembert és a gentleman undorodott a szennytől, a gazember pedig gyáván szenvedett a leleplezés gondolatától. Közben Ágnest látta, amint szomorúan rá néz. Azt hitte, megőrül és alig várta a reggelt. Pedig az sem hozott semmi jót.

Az irodában zűrzavaros hangok fogadták. Egy elkeseredett szerencsétlen okvetetlenkedett a vén Lukáccsal.

— Te csak kutya vagy, neked parancsolnak, a másikkal akarok számolni, — kiabálta.

Török a revolveréhez nyult, hogy ott van-e a zsebében, aztán vette a kalapját. Menekülni akart a bot-

Uj Idők

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi képes hetilap

Előfizetési ára
Félévre 8 korona

Szerkeszti Herczeg Ferenc

Előfizetési ára
Negyedévre 4 korona

XIV. évfolyam | 1908 november 1 | 45. szám

VÁNDORMADÁR

Regény

Irta Lovik Károly

Folytatás

VIII.

A hosszu úton Illésfalvy elgondolkodott a történteken. Érezte, hogy amit cselekszik, föltétlen, szomoru megalázkodás és nem illik bele az érzelmi világról való emelkedett gondolkodásába. Ha visszatér Hamburgba, ezt csak önérzete föláldozása árán teheti meg, és May egyszer s mindenkorra úrrá lesz benső élete fölött. Egy-egy percre a férfi összeszedte magát és elhatározta, hogy a következő állomáson kiszáll és visszatér Sámsonba. E pillanatokban, mintegy villámfénynél, tisztán látta, mily dőreséget akart elkövetni. Az akarata, a józansága tiltakozott, de aztán eléje állott May napsugaras, mosolygó alakja és könnyü kézzel simitott végig számadásain. Illésfalvy lelkén végigrezgett a tudat, hogy e bűvös hatalommal szemben tehetetlen, és csüggedten, mégis boldogan engedte át magát e sajátos érzésnek.

— Ki tudja, — elmélkedett Dénes, — talán éppen ez az igazi szerelem, amely elüt a hétköznapi élet szabályaitól, amely föléje kerekedik a kétszer kettő négynek? Az iskolai szabályok szerinti szerelem, nagy megértéssel, példás összhanggal, kifogástalan megnyilatkozásokkal csak az óragépre járó embereket elégítheti ki és ki kell, hogy merüljön a megszokásban. Az igazi szerelem megérthetetlen, megfejthetetlen, titokzatos, mint maga az élet, amelynek legcsodálatosabb megnyilatkozása.

Mindez csak vigasz volt, de Illésfalvynak nem volt rá kedve, hogy önmagának ellentmondjon. Lassanként belényugodott a helyzetbe, s a vágy, hogy újra karjaiba zárhassa a szép asszonyt, hogy visszavarázsolja a meghitt napokat, diadalt aratott fölötte. A dolgokat, melyek kiszakadtak körünkből, kisiklottak kezünk közül, az ősember hajlandóságával mindig jobban szeretjük, mint azokat, amelyek sajátjaink; ez az egyszerü szabály sikerrel tud megbirkózni a legacélosabb izom, a legfegyelmezettebb elme erejével. Az egészségünk értékét csak akkor ismerjük meg, mikor azt elvesztettük, a boldogság is mint emlék, ragyog legnemesebb fényben.

A Hotel zu den Vier Jahreszeiten portása sajnálkozva hajlott meg Dénes előtt.

— Ő nagysága tegnap utazott el, — mondta a jó borravalót adó vendéget megillető tiszteletttel.

— Nem mondta meg, hová?

— A címét nem méltóztatott hátrahagyni. Megparancsolta, hogy esetleg ideérkező leveleit tartsuk vissza.

— Azt sem mondta meg, mennyi időre utazik el?

— Ő nagysága azt közölte velünk, hogy hosszabb időre távozik el.

Illésfalvy összeharapta ajkait. Tehát May fölégette maga mögött a hídakat: nem akarta, hogy Dénes megtudja, merre ment, a leveleire, sürgönyeire se volt kiváncsi. A férfi lelkét a csalódás és megsértett férfiui hiúság érzése járta át.

A portás tisztelgett s egy másik utassal állt szóba, aki a gőzfürdő után tudakozódott.

Dénes fölhajtotta a kabátja gallérját és végigsétált az Alster partján. Borús, szeles idő volt, a tenger felől haragos felhők tolakodtak az ódon rajzu, keskeny homloku házak felé. A kis vízmenti pavillonban, ahol annyi kellemes órát töltöttek el, alig egy-két ember lézengett, a pincérek ásítva nézegették a pohárszék tengeri rákjait.

Mikor a férfi a Lloyd épülete elé ért, egy kockásruháju kocsis mélyen leemelte előtte kalapját. Schmiedt volt, az Oppenheimer legjobb fiakkerese, aki hamburgi tartózkodása alatt nap-nap után kiszolgálta Illésfalvyt.

Dénes megállott; tekintete megcsillant. A szerelmes ember minden követ megmozgat. Hátha a szemfüles legény tud valamit Mayról?

— Nos, hogy van, Schmiedt? — kérdezte szokott jóindulatával. — Mi ujság Hamburgban?

— Oh, nem sok, — felelte a kocsis mosolyogva. — Tegnap a vasutra vittem a nagyságos asszonyt . . .

— Berlinbe utazott, nemde? — vetette oda, közömbösséget tettetve Dénes.

— Igenis. A nagyságos aszony a D.-vonattal utazott el. Szolgálhatok talán a nagyságos úrnak?

— Köszönöm. A legközelebbi vonattal magam is megyek.

— Akkor talán máskor . . . — emelte meg vadászkalapját a kocsis.

— Talán máskor, — válaszolta Dénes, egypár szivart adva a legénynek.

A D.-vonatnak Hamburg és Berlin között csak egy nagyobb állomása van: Wittenberga. Valószínü, hogy May nem ide ment; — nem szerette a csöndes és unalmas helyeket — így tehát nem állhat más föltevés, minthogy az asszony a porosz fővárosba utazott. Illésfalvy gyorsan visszatért a szállodába és egy óra múlva már Berlin felé tartott.

Dénes visszaemlékezett rá, hogy May a multban egyszer-kétszer sürgönyzött volt neki a porosz fővárosból, s olyankor címéül mindig a Bristol-szállodát jelölte meg. Berlinbe érkezve tehát Illésfalvy a Bristolhoz hajtatott.

A portás jól emlékezett Mayra, aki nem fukarkodott a borravalókkal és mindig a legjobb szobákat kérte.

— A nagyságos asszony ezelőtt két héttel lakott nálunk, — felelte, — azóta, sajnos, nem volt szerencsénk hozzá.

— Volna-e mód rá, — kérdezte a férfi, — megtudni, hogy a nagyságos asszony, ha tényleg Berlinben van, melyik hotelben szállt meg?

— Hogyne volna. Meg fogom bízni egyik idegenvezetőnket, aki ügyes ember, fürkéssze ki a címet. Pár óra mulva nagyságod választ fog kapni.

Illésfalvy átöltözködött, aztán lement az Unter den Lindenre. Egész Berlin, főképp az idegenek, napjában legalább egyszer megfordulnak a hársfák alatt; ha a sors kegyes, gondolta el a férfi, talán már itt ráakad az eltünt barátnőre. Dénes másfél óra hosszat türelmesen járkált az emberáradatban, lökdöstette magát a járókelőktől, hallgatta a világváros hatalmas morajat, de hiába, az asszony finom alakja nem akart a hullámokból fölbukkanni.

Illésfalvy még egy kísérletet tett a Friedrichstrassen, majd lesétált a vöröslombu fákkal telitüzdelt Thiergarten felé. Sehol semmi. Ha messziről egy angolosan öltözött, karcsu nőt látott, a férfi szíve megdobbant, és Mayt sejtette benne, de csakhamar kiderült, hogy csalódott és Illésfalvy pár percig rosszkedvűen, de aztán ujuló reményre kapva, folytatta útját. Valami azt súgta neki, hogy találkozni fog vele, szinte követelte a sorstól, hogy rábukkanjon az asszonyra, akinek közelségét titokzatos hangulatban érezte. De hasztalan, egyik perc a másik, egyik negyedóra a másik után pergett le, és May könnyü körvonalai nem akartak kibontakozni a vidáman, lázasan nyüzsgő tömegből.

Dénes végre is föladta a harcot és fáradtan tért a szálloda halljába. A kapus fülkéjében egy szürke pofaszakállas, feketekabátos férfi várt reá és mély tisztelettel hajlott meg előtte.

— Ez az az ember, — szólt a portás diszkréten.

Illésfalvy fölhívta szobájába az idegenvezetőt.

A pofaszakállas tényleg nagyon ügyes ember lehetett, alig két óra alatt kifürkészte a következőket: May tegnap Berlinben járt, a Carlton-szállóban vett lakást, s délután négyig nem mozdult ki a házból. Uzsonna előtt automobilt rendelt, kikocsizott a Thiergartenbe s onnét hétkor hazatért. Ekkor levelet irt, fodrászt hivatott, átöltözött és elment a Lessing-színházba Wallensteinhoz. Reggel a „hölgy" elutazott és pedig Franciaország felé.

Dénes arca elborult.

— A címét nem hagyta hátra? — kérdezte gyorsan.

— Nem. Őnagysága megjegyezte, hogy nem vár leveleket.

— Köszönöm.

Illésfalvy a zsebébe nyult és ötven márkát adott az idegenvezetőnek. A pofaszakállas mélyen meghajlott, azután távozni készült. Mikor az ajtóhoz ért, Dénesnek eszébe jutott valami. Az asszonynak Berlinben élt egy nőrokona, egy gyáros özvegye, akit futólag ő is ismert Magyarországból, s akinek különcségeiről May gyakran beszélt neki. Az özvegy Pozsonyban született, a férje annak idején Németországban a legjobb faredőnyöket készítette. Hátha itt akadna nyom?

— Várjon egy percig, — szólt Illésfalvy. — Talán megtudhatja, nem volt-e a nagyságos asszony egy magas, kissé őszülő hölgy társaságában a színházban?

A pofaszakállas tagadólag intett.

— Ő nagysága, — felelte jegyzőkönyvébe tekintve, — egész berlini tartózkodása alatt csak egy látogatót fogadott, egy feketeszakállas, orosz urat, aki prémes bundában járt. Az illető nevét azonban, tekintettel az idő rövidségére, nem sikerült megtudnom.

Illésfalvy visszahőkölt. Mintha úri társaságban, tisztességes és művelt emberek közt járva, egyszerre valaki komiszul, orozva, hátulról fejbe verte volna. Mintha a villamfényes tiszta szobából, a kifogástalan szőnyegről egyszerre a lápba került volna, amelynek moszatja besározta a kabátját, a tiszta gallérját, a lelkét.

— Igaz ez? — kérdezte nyersen az idegenvezetőtől.

— Méltóztassék adataimat ellenőrizni, nagyságos uram. A Carlton portása megerősítheti őket.

— Köszönöm. Legyen szíves és hagyjon magamra.

A pofaszakállas szertartásosan meghajlott és eltávozott.

Illésfalvy egy-kétszer föl s alá járt a szobában, aztán leült egy karosszékbe és tágranyílt szemmel nézett a kandalló tüzébe. Egy ideig érzéketlen volt, nem hallott, nem látott, azután lassan föleszmélt és a lelke megtelt undorral. Az erős, az okos férfi eltünt, a szobában csak a kijátszott, lebecsült ember maradt, akinek a keze lassan, önkénytelenül ökölbe szorult. Lelke sajogva érezte, milyen nevetségessé vált benső világa, nemes érzése, s arcán a szégyen pirja szaladt végig. Ime, ennek a nőnek ajánlotta tehát fel szíve kristálytiszta, becsületes kincseit, ezt a nőt szerette, ebben a nőben akarta megtalálni a világ fölött álló, mindent lebíró nagy érzést, ez a nő jelentette volna neki az életet és a halált? Oh, mily utálatos mindez, mily megalázó ez a pofon, amely a lelkét érte!

— El, el! — riadt föl benne egy hang. — Elég volt!

Dénes az órájára nézett. Még volt annyi ideje, hogy a magyar vonatot elérje. Gyorsan összeszedte podgyászát, és kihajtatott a vasutra. A vonat éppen indult. Félóra mulva Berlin tüzvarázsa lassan beleveszett a fenyvesek fekete árnyába.

A budapesti szakaszban nem volt senki, a férfi nyugodtan gondolkozhatott el az eseményeken. Az első hevesebb megrázkódás elmultával lelke visszanyerte nyugalmát és higgadtabban mérlegelte a dolgokat. Ami vele az imént történt, nem volt rendkívüli dolog s máskor is előfordult életében. Ám a többi eseménynél legföljebb kalandról, könnyűszálu viszonyról volt szó, amelynek megszakadásához a szívének nem sok köze volt. Más oldalról nézve a dolgot, Mayt se lehetett kátói ábrázattal elitélni, hiszen kacérkodása amily gyakori, épp oly ártatlan jellegü volt. Az asszonynak, mint Hamburgban maga mondta, örömet szerzett látni, a férfiak mily ostobák s ha a titokzatos orosszal megismerkedett, ebben a kíváncsiságnak bizonnyal több része volt, mint a könnyelműségnek.

Ami Illésfalvynak fájt, az a megaláztatás, lelkének teljes félreismerése, lenézése volt. Ő, úgy hitte, becsületes meggyőződéssel, igaz hittel közeledett Mayhoz, és szinte szertartásszerü ünnepélyességgel, egy magasztos indulat megnyilatkozásával ajánlotta föl az asszonynak szívét. Dénes életének tartalmat éppen az adott, hogy benső világát, gondolkodását, kifogástalan férfi voltát nagyra tartotta, szinte imádta. A mi művészi hajlandóság benne lakott, azt Illésfalvy az érzések finomítására, fölvirágozására fordította s a szerelem fogalma, mint az emberiség legszebb, legragyogóbb szentsége állt előtte. És ezt a titokzatos, magasan szárnyaló madarat, amely félve keringett a felhők látóhatárán és messziről kerülte el a hétköznapi élet hináros mocsarait, ezt a finom tollu kócsagot, May nevetve, könnyűvérüen hessegette el magától; a finom hangulatot, a színes, nemeszománcu zenét, amely a férfi lelkéből feléje szállott, fölfricskázta, ellökte, mint egy olcsó kalandot, amely a percé és sose férkőzhetik a végtelenség gondolatához.

— Vége van, — mondta Dénes magában és erős, okos iparkodott lenni. — Vége van, és talán jobb, hogy így történt, ki tudja, mennyi keserűség, szomorúság, kétségbeesés fakadt volna később a nyomán.

lalkoztatják, amikor ő megjelenik. De ő ezek helyett az életörömök követését hozza magával és ezt hinti széjjel. A gyors, szinte átmenet nélküli átalakulásnak rettentő következményei lesznek. Katasztrófák. Ő látja mindezt, sőt előre látja, de kérlelhetetlen ridegséggel nem állja útját. Látja, amint a nővére, az ő szavainak hatása alatt, áldozata lesz egy szép fiatal tiszt udvarlásának. Kihallgatja a beszélgetésüket, tehát előre tud arról, ami következni fog és még sem téríti le a leányt a megkezdett útról. A bukás bekövetkezik, ő azonban nem vonja felelősségre a tisztet.

— Nekem tetszenek a lumpok! — mondja a tisztnek, amikor már mindent tud. — Azoknak van bátorságuk úgy élni, amint éppen kedvük van, ha mindjárt azzal fájdalmat is okoznak másnak. Csak a részegek és lumpok merik azt tenni, amit akarnak!

Hogy a tisztet mégis halálba kergeti, annak kevés, vagy egyáltalán semmi összefüggése sincs a nővérével. A tiszt egy összeszólalkozás miatt párbajra hívja ki és amikor ő nem akar párbajozni, az a lovagló ostorával végig akar vágni rajta. De Szanin megelőzi és rettenetes öklével úgy sujtja arcon a legforgalmasabb utcán, hogy a tiszt vérbeborultan összeesik. A revolvert már a megveretés fölötti szégyene adja kezébe és az, hogy távoznia kell a hadseregből e miatt a nagy szégyen miatt . . . De Szanin ezt se tette volna, kezét se emelte volna rá, ha nem lett volna biztos abban, hogy ha nem ő üti le a másikat, hát az üti le őt! — Kemény akaratu, eszméivel tisztában levő férfi ez a Szanin, aki nyugodtan mondja szemébe álmodozó, az életörömöket élvezni nem tudó és akaraterőt nélkülöző barátjának, hogy az olyan emberek, mint ő, nem érdemesek az életre. Ez felakasztja magát. Másik barátja, Juri, főbelövi magát, mert az életörömök kivetkőztetnék emberi méltóságából és Szanin, amikor szorongatják, hogy gyászbeszédet mondjon barátja sírja felett, ingerülten és kedvetlenül kifakad:

— Mit kell itt sokat beszélni? A világ szegényebb lett egy élhetetlen fráterrel, punktum!

Ez a nyers, brutális hang valóságos lázadást idéz elő csekélyszámu hívei között is. Cserbenhagyják. Magára marad. És ekkor elutazik. Hirtelen, búcsu nélkül. És megy tovább, hirdetni az életörömök igéit, amelyek feloldást igérnek mindenkinek, aki bűnös volt abban, hogy szenvedélyeit fékentartotta, hogy lelkét csődbe kergette, mielőtt az még egy ideálért lelkesedni tudott volna. Mert hiszen az egyén és annak vágyai teljesen elvesznek a társadalomban, az ember nem ura többé önmagának, csak a társadalmi kényszerek rabszolgája és élete értelemnélküli, mert önmagának állandóan meg kell tizedelnie saját örömeit . . . Az emberek nem mernek részt kérni saját életük gyönyöreiből, az életörömökből, amely pedig a saját szabad tulajdonuk és minduntalan kinai falat épitenek fel saját maguk és a boldogságuk között . . .

Ez az, amit Szanin elitél és ez az ő nagy tendenciája. Ő maga határozott egyén, aki ösmeri saját elveit és aszerint él és cselekszik. Jól átgondolt, valóságos élő alak. És Jurij, Szarudni, Ivanov, Lyda, Karszavina, Szolojevcsik, mind-mind nagy életismerettel és nagy művészettel megrajzolt alakok. Csupa élő, húsból és vérből való ember. Szenvedélyes, fegyelmezetlen érzésü, olykor kusza gondolkodásu emberek, aminők az élet emberei. Tétovázók, majd szenvedélyesek, enthuziazisták, majd meg apatikusak és a halállal szemben sem olyan ridegen elszántak, mint a színpadi hősök, hanem tétovázók és gondolatokkal gyötrődő emberek.

Tavasszal, késő tavasszal indul meg a regény és őszre, levelek hullására már be is fejeződött. Ezen a nyáron a halál aratott. *Gereblye*

Új művészi sírok
A Watterich család sírja. Vass és Philipp műve

A két ember

Irta VÁNDOR IVÁN

I.

— Hová megy? — kérdezte az öreg Lukács, az ő fiatal főnökét, Török Antalt.

— Megyek szabad előadást tartani a nép ellenségeiről, az uzsorásokról.

Az öreg Lukácsnak hosszu feje volt, mély barázdákkal átszántott arca. Ezek a szomoru, sötét barázdák, nemcsak az elmult éveket jelezték, hanem a nagy, villámos zivatarokat is, amelyek gyors egymásutánban átrobogtak ennek az embernek a lelkén. A szeme is erről beszélt, két apró sárga szeme, amely olyan volt, mint a kialvó tűz utolsó parazsa. Ez a két szem rendes körülmények között nem szokott kifejezni semmit, most azonban megcsillant.

— Maga! — szólott vidám iróniával. — Maga! Velem ne izéljen. Engemet nem lehet ugratni.

— Nem hiszi? — kérdezte Török. — Itt van ni, nézze.

Kabátja belső zsebéből kis nyomtatott lapot dobott az öreg elé az asztalra. Programot, amelyen négy név állott és a négy név közül egy, a fiatal úré volt.

Lukács háromszor elolvasta a cédulát, aztán fölállott a tintafoltoktól mocskos íróasztal mellől.

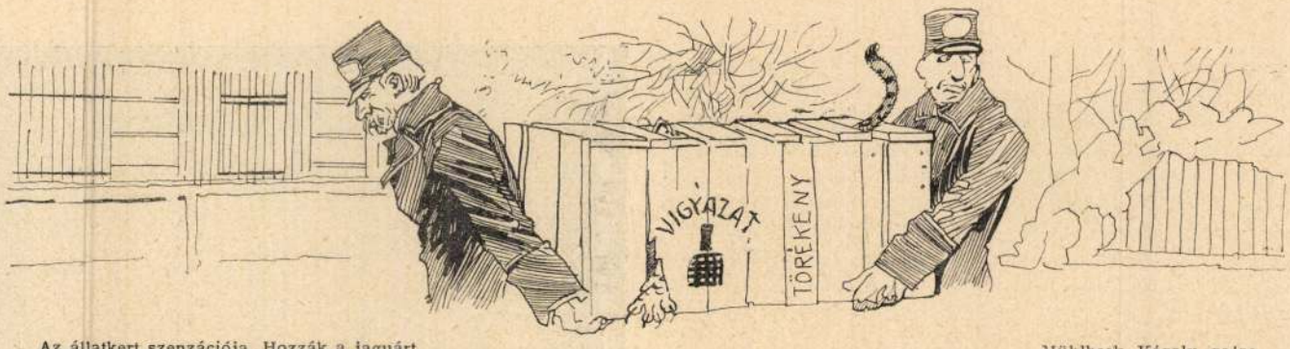

Az állatkert szenzációja. Hozzák a jaguárt

Mühlbeck Károly rajza

— Megbolondult? — csodálkozott. Hangjából nem hiányzott egy csöpp tiszteletteljes elragadtatás.

Török nevetett. Megelégedetten, elbizakodottan, diadalmasan. Úgy nevetett, amint az embernek élete utolsó pillanatában szabadna csak nevetni.

És elkezdett beszélni. Inkább magához szólt, tervezve, dicsekedve, magyarázva.

— Maga engem nem ösmer Lukács. Maga azt hiszi, hogy én szívesen vagyok ebben az undorító városrészben, ebben a förtelmes házban és ebben a bűntől nehéz levegőjü irodában. Maga azt hiszi, hogy én szívesen nyúzom le az emberek bőrét, örömmel zúzom össze a könnyelmü fiatalság jövőjét és kéjelegve kergetek családapákat a züllésbe vagy az öngyilkosságba. Szóval, maga meg van győződve, hogy én egy közönséges uzsorás vagyok. Lássa öregem, ez tévedés. Én szivemből utálom ezt a mesterséget és ha nem volnék ráutalva, ebben a percben hátat fordítanék neki.

Kénytelenségből vagyok aljas gazember, csupán azért, hogy az ízlésem szerint élhessek. Az ízlésem pedig rengeteg pénzt fölemészt. Maga azt hiszi, nőkre költök, kátyázom, gummirádlizom? Ismét csalódik, öregem. Én a nép barátja vagyok, jótékonykodom, fölolvasok, szabad előadást tartok, pártolom a művészetet és — úr vagyok.

A szép kellemességeiért rajongok az életnek. A nemes örömökért és a tapsért . . . A tapsért! . . . Azt szeretem, ha a kezemet szorongatják, ha bárhová belépek észrevesznek, kitüntetnek, ha a rám szögeződő asszonyi szemből azt a nagy elragadtatást olvasom ki, ami biztat, melegít és egy kicsit elkábít.

Ehhez pedig, barátom, pénz kell. Nem elég csupán a pénz, de pénz nélkül elérni lehetetlen.

Nem csudálkozott maga még azon, hogy ebben az irodában engemet még ember nem látott? Nem vette észre menekülésemet, amint megszólal a csengő? Én a másik szobából dirigálok, hová nem lép be idegen. Az akaratomat érzik, az elmém érvényesül, de én, az ember, meg nem jelenek soha.

Óvatosan, szememre húzott kalappal menekülök innen — haza. A másik világomba. Mert ott vagyok otthon. És amint haza érek, megmosdom. Úgy érzem, mintha láthatatlan szenny tapadna hozzám itt.

És elkezdek élni. Délután négytől, éjfélig. Elmegyek a kaszinóba, csupa olyan ember közé, akik bottal vernének ki maguk közül, ha tudnák, ki vagyok. Kéjes izgalmat okoz az a tudat, hogy ezek az emberek a — barátaim. Járok zsúrokra, édes, finom, előkelő nők közé, akik hízelegve simogatnak a szemükkel és ezt mondják: én ösmerem magát.

Komoly, tudós férfiak között is megfordulok, akik becsülnek. Áldozom ott és akkor, amikor és ahol kívánják és ezért számba vesznek, szeretnek. És mivel sohasem kérek semmit, hanem annak, aki kér, adok, tisztelnek is. Senkinek sem jut eszébe azt kérdezni, honnét kerül a pénz, amit gavalléros bőkezűséggel bocsátok rendelkezésükre. Ők csak a tényt konstatálják: Van. És hogy van, az imponál.

Lukács a fejét csóválta és atyai gyöngédséggel nézett Törökre. Ez az ember szép volt, magas, fekete, merész és elegáns. Velazqueznek egyik portréjához hasonlított.

— Vigyázzon, — intette az öreg.

— Ne féltsen engemet. Most már benne vagyok a rendes kerékvágásban. Két ember vagyok és biztosan el tudom választani az egyik embert a másiktól. Az a hidegvérü, törhetetlen akaratu valaki, aki könyörtelenül végrehajtja délelőtt a legveszedelmesebb vállalatát is, délután teljes meggyőződéssel mond átkot azok fejére, akik ilyen módon boldogulnak. És mind a két embernek igaza van — a saját szempontjából. A társadalom igazolja mind a kettőt. Az a követelőző, telhetetlen, igazságtalan társadalom, amely fél dolgokkal nem éri be. A koldus tehetséget nem segíti, a tehetség nélkül járó pénzt kigúnyolja . . . Én, a két ember, pénzt és tudást viszek a piacra és tapssal fogadnak. Nekem igazam van barátom akkor is, amikor veszek, akkor is, amikor adok, mert erős vagyok és sikerem van.

Török megnézte az óráját. Még volt tízperenyi ideje, tehát tovább beszélt. Szeretett magáról beszélni, dicsekedni, hangosan tervezni. Fölült a mocskos iróasztal szélére és kinézett az utcára. A poros levegőben, harántosan, millió apró porcsillag táncolt.

— Meg fogok házasodni, — mondotta. — Tudja kit veszek el? Dánnak az egyetlen lányát.

— A nagy Dánnak? A milliomos Dánnak? Vigyázzon.

— A nagy Dánnak, a milliomos Dánnak a lányát fogom elvenni. Nem azért, mert egy milliója van, hanem azért, mert szeretem. Ó az egyetlen, aki méltó hozzám. Erős, dacos, öntudatos. A szerelme kész veszedelem rám nézve, mert ha tudná, hogy ki vagyok, nem sajnálná az agyvelőmet szétzúzni . . . És ez a tudat, ez a veszedelem odahajt hozzá mindennap, oda kényszerit mellé és az őrülésig fokozza a szerelmemet . . .

Ez a gőgös, gyönyörü leány, aki lenézte és elkergette eddig magától a férfiakat, tegnap azt mondta nekem: Maga különb, mint én. Ma este pedig meg fog csókolni — és holnap . . . holnap . . .

Török elmosolyodott. A porszemek, a csillogó napban, szédítő táncban forogtak körülötte . . .

Az óra hármat ütött. A fiatal úr magára kapta a kabátját és sebtiben búcsúzott.

— Isten áldja meg bajtárs.

Az ajtóban még visszafordult és vidáman szólott.

— A gróffal csak irassa rá a váltóra az apja nevét . . .

— Magát egyszer agyon fogják verni, — felelte Lukács, az abszolut tisztelet és elösmerés hangján.

II.

Török Antal, a második ember, a jó ember, a nép barátja, a gentleman, a Dánék báljára öltözött. A frakkjára pár csöpp parfümöt öntött és azt vizsgálta,

M. D. K.

PHILIPPECKH Sámuel szobrász

Pozsonyban

1683-ban Bécsben házasodott

Agghásy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 255. l.

M. D. K.

PHILIPPECK, eredeti szobrász
született Pozsonyban
1724-ben házasodott Bécsben

Aggházy: Barokk szobrászat ... Bp. 1935.
I. 255. l.

Philippekh Samuel

7025.
1688 febr. 26. – Samuel Philippekh, Bildhauer zu Pressburg, zu Koppigen in Böhmen gebürtig, Claram Mariam Cöpperin, eines Wirts in Bayern Tochter. – Zeugen: Adam Erteli, Franz Ziggin.

Nösult Beesben 1688.

Starzer VI. B. № 7025.

~~La-Tène agzagedenjek V. 186.~~

R. D. K.

PHILIPPI, Dionisius kőfaragó

1651. „civis Leopurgensis"

1653-1654. Zágráb, jezsuita kollégium, kőfaragó munkák

1668. leo., kőszállítás

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 255. II. 310. l.

Philippi Janos Gottlieb

festő

Segesvárról, 1804-ben 26 éves

1806-ban Gundel-dy-

laid

Fleischer Decs 75. l

Philippi Frigyes

??

Prázsmári templom alaprajza Philippi Frigyestol.

Gedulytsan. A magyarországi műemlékek ideigt. bvi ottsága kérdetben levő rajzoknak és feljegyeknek lajstroma. Arch. Ert. 1878 évfban.

Philip Mihály posztófestőmester

A tatai majolika gyár épületét 1763 amg 25 én vette meg Komáromi mester volt. 229. old.

Mihalik Sándor: Adalékok a régi magyar müvészi kerámia-gyártás történetéhez. 225.o.

Folia Archaeologica. XVI.1964. Képzőmüv.Alap kiadóváll. Bpest

Philipp Mátyás

ónnüves Buda

1839–1855

l.

Mihalikpesti ónnüves

24, 29. l – 30. l.

– 8 – X

XXIII.

Philippi János, Segesvár

Gundel-dij.

1806. 1. dij.

Bécsi képzőm. okud. magyar ösztönd. névsora.
Fleischer Bécs. 100. l.

á n o s

J. D. Philippin geb.

Sysangin

rézm.

Stephanus Szegedinus/
Theologus Pannonius.
Rézm. 8° Ovalkeret,
mellkép.
Jelz. J. D. Philippin
geb. Sysangin sc.

Philippus Pictor

1544.

IROD.

Fr. Teutsch. Die Hermannstädter Buchdrucker und Buchhändler.

Korrespondenzblatt. 1881.

i. l.

Philippus Viktor

IROD.

Korrespondenzblatt

1881. 4°.

IROD.

Fr. Teutsch: Zur Geschichte des deutschen Buchhandels in Siebenbürgen. Archiv für die Geschichte des deutschen Buchhandels Leipzig VI. 1881.

Philippo Pictori

1544.

Többször előfordul régi
szász számadásokban, feljegy-
zésekben. Festő is volt?
Itt mint ugyanúgy szerepel.

igód

Dr. Fr. Teutsch Der älteste
Hermannstädter Druck.
Korrespondenzblatt. 1880. 15. l.

Phleger György cserepes mester

A tatai majolika porcelános gyár építésénél
8 frt 25 krt kapott 1761-ben 225 oldal

Mihalik Sándor: Adalékok a régi magyar művészi kerámia gyártás történetéhez. 225.o.

Folia archaeologica. XVI.1964. Képzőmüv.Alap Kiadóváll Bpest

XVI-XVII.

ja áttört művű

yeg I. R. jegy.

művű kerubfej.

betűs jeggyel.

vert művű

elirata szerint

talpán vésett

szterczebányai

cm m.

PHILIPSKY, Samuel román

Pozsonyőrki, templom, oltárt rest.
1688

Ars 1997/1-3. 226.

Viselet.

A kissé balra fordult sla
játszanak, teljes felszerelésbe
szelt hegyes vidék erőddel. Fel

Deux Fiffres de Sclavon

ezután: On n'entend au combat q
Mais l'ordre etant donn
Où le fiffre excite à d
De même qu'au combat i

jobbra alól és fölül: 106.
legalól balra: C.P. Maj.
jobbra: Mart. Engelbrec

Szines rm., mér. a rl. 3

Phleps Hermann dr

erdélyi építész

lásd

Biró József: Erdély
műemlékeinek sorsa a
belvederei döntés után.
Kolozsvár, 1943, 17. l

Phleps MDK.

1) A marienburgi templom hossz-
metnete és a undház keresztmetnete
2). Építéneti rénletek műszaki rajza

Das Burzenland. IV. 1. E. Jekelius kiad. Brassó 1929

repr.: 1) 39. képtábla
2) 40. "

Dr P h l e p s Hermann építész
/Danzig/

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
237.
"Nagyszeben piacának kiképzésére
tervpályázat"

MDK

Philip Károly építészmérnök meghalt

Elhalálozott.tag. MMÉEKözl. 1927. jan. 30.

Philipp Károly
építész.

Szül. Budapest 1872.
Oklevelet nyert 1897.

Névjegyzműegyetem 15. l.

: ~~52.5 cm.~~

~~Gio. Giacomo~~
~~Pri. del S.P. e licenza~~

Esztergom.

A háttérben középütt lát
Tamás hegyről ostromolnak és a
lében három hadihajóval. Az elő
jük, hol balra a Lothringeni he
gyúkkal tüzelnek. Felirata a le

Strigonia Liberata
Battaglia data ai
li 16. Ago

magyarázó szövegének kezdete: L
Rotta e fuga de Turchi.

Sir Philip László

A pesti „Három Dob-utca" és környéke gyermekkoromban kultúrtörténelmi csemények szinhele volt. Lakói sokrétűek voltak.

Ebben a kicsiny környezetben szaladgált Laub-Fifi, akkor egy fényképész fanonca, aki oly szegény volt, hogy apám cipőt ajándékozott neki, ki hitte volna hogy a fürge Fifi majd Lombosi László Fülöp és nemsokára Sir Philip László néven világhírű festőmű vész lesz.

Germanus Gyula: Szülővárosom: Budapest,

Budapest VII. évf. 2. sz. 1969. febr., 24. l.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Philipp Leon

győri ötvös
1856–1860

l.

Yankó Ötvös apródok

14. l.

Tek.

papírkereskedés ÖBECSE

43 V. 12 10

20 f MAGYAR KIR. POSTA

Europa lapterjesztő rt.

V, Budapest

Visegrádi utca 3

Philipp István

rajztanár

1924-ben az öterve alapján készült a ciszterek gimnáziumban udvarán felállított hősi emlékmű

Marschall Szekesf

64. l.

Philipp Ishaán

Thieme Becker
XXVI. 548. l.

Lyka

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Nyomtatvány

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Philipp István

székesfehérvári főgimnáziumi tanár író is volt

lásd Szinnyeit

1931-ben rajztanár volt a székesfehérvári cisztercita rend reálgimnáziumában

[A ciszterci templom Sambach-freskóit fenti restaurálta]

Pellicioli diuerte.

A hely neve	A tárgy megnevezése
Ákos, Szilágy vm.	Ev. ref. templom: északi torony déli fala és metszete.

Philipp István

Református gimn.
rajztanár

† 1935 febr. 4.

Numizmat. Közl.

1935-36. 84. l.
(Halálozások)

Római szigony V. 244.

Philipp István

rajztanár

vod
2

Dormuth Árpád

A régi városház
multjából.

Uj Fehérvár

1936. márc. 8.

A Fővárosi Népművelési Központ

a folyó tanévben is megnyitja alapismereti (általános iskolai) tanfolyamait

Írás, olvasás

a kezdők (írástudatlanok) számára hétfőn, szerdán, pénteken délután 5 órakor (a résztvevők kívánsága szerint más napokon is)

Helyesírás, fogalmazás, gyorsszámolás

a haladók tanfolyamán, kedden, csütörtökön 5 órakor (összesen 40 óra) ***az alábbi iskolákban***

I. KERÜLETBEN:
Márvány-utca 2—4. sz., iskola

II. KERÜLETBEN:
Mártírok-útja 19. sz., iskola

III. KERÜLETBEN:
Raktár-utca 1. sz., iskola
Ürömi-utca 64. sz., iskola
Timár-utca 16. sz., iskola

V. KERÜLETBEN:
Szent István-tér 13—14. sz., iskola

VI. KERÜLETBEN:
Lehel-utca 16. sz., iskola

VII. KERÜLETBEN:
Illatos-út 2—4. sz., iskola
Gyáli-út 23/a. sz., iskola

X. KERÜLETBEN:
Üllői-út 118. sz., iskola
Simor-utca 29—31. sz., iskola
Maglódi-út 8. sz., iskola
Pongrác-út 19. sz., iskola
Kada-utca 27—29. sz., iskola
Százados-út 6. sz., iskola

XI. KERÜLETBEN:
Bartók Béla-út 27. sz., iskola
Bartók Béla-út 141. sz., iskola
Fehérvári-út 8. sz., iskola
Soproni-út 50. sz., iskola

Philipp István

rajzolnár

Székesfehérvár topográfiájára vonatkozóan folytatott kutatásokat és erre vonatkozó adatgyűjteményét a városi múzeumban van

Bierbauer István

Történelmi adatok Székesfehérvár régi épületeiről. Kézirat MOB kk. 2310 sz.

Philipp Strauß
rajztanár

l.

P. Az iparművészet
1896-ban Bp.
1896. 110. l.

9. Rath György —
Györgyi Kálmán.

Madarassy-Beck Gyul
Madarassy-Beck Marc
Mansfeld Ottó dr. e
Marcovici Jenőné, V
Márjás Victor, V. H
Márkus László, mélt

Meer Leo dr. II. Pá
Méró István festőm.
Mestitz Lajos, V. K

Molnár Béláné, özv.
Molnár Kálmán, VII.
Móricz Zsigmond, XI
Morlin Amadé, I. At
Morvay Oszkár dr. I

Nádas Sándor, I. Vá

Nemeshegyi Tibor dr

Philipp István

Pesti

l.

Művészi Ipar

1891.217.l.

Finsbury) szabadon áll az olvasók rendelkezésére, de a kötetek visszahelyezése, tévedések elkerülése végett, rendesen meg van tiltva; másutt viszont (pl. Chelsea) az olvasók csakis kérőlapok útján, a szolgálattevő assistens közvetítésével juthatnak a könyvekhez. Az ilyenkor használt kérőlapot az alábbi mintán mutatjuk be:

Metropolitan P

PUBLIC

REFERENCE DEPARTM

	AUTHOR	TITL
Books required		

Philipp Stran
festő

l. Művészi Ipar

1892. 220 l.

715.

I
331.

715. Johann Baptist Francken.

Sz. Antwerpenben 1581-ben. † ugyanott 1624-ben.

Szent Orsolyának és kisérőinek legyilkolása.

Középütt a domb tetején jobbra fordultan áll az ég felé tekintő szt. Orsolya, kire a pogányok közül ketten törnek dárdával és karddal. Körülötte a kiséretében volt szűzek tetemei hevernek, kik vértanui halált szenvedtek. Balról lovasok rontanak előre, míg hátul gyalogkatonák végzik véres munkájokat. A felhőkön a Madonna trónol karján a gyermek Jézussal. Körülötte angyalok röpködnek, kik épen úgy, mint a szűzanya, koszorút és pálmát nyujtanak a vértanuknak. A háttérben Köln városának bástyái látszanak, hol hárman nézik a kegyetlen öldöklést.

Réz, méretei 68 : 54 cm. — Mündler: X. 35.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

a) Az Esterházy-Képtárban. 1812: XII. 32. *Th. van Thulden:* Die Marter der heiligen Ursula und ihrer Jungfrauen. — 1815: VIII. 36. *Th. van Thulden:* Die Marter der heiligen Ursula und ihrer Jungfrauen. — 1835: IV. 47. *Th. van*

Philipp István

rajztanár

1

Művészi Ipar

1894. 100. l.

letétéből. Békeffy Jenő urnak.

Tisztelettel

HAZAI BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Philipp és Vass Viktor

Nebrassok

Művészi szemlélet
4 tervvázlat

Repr.

A Kor 1907. 21.
sz. 88. l.

UGY FÜTYÜLNEK A FIATALOK.

JAN STEEN FESTMÉNYE.

Philipp János, szabó

A soproni Uj utca 18.sz .háznak, melyben késöbarokk falfestményekre bukkantak, 1829-ben Philipp János, német szabó volt a bérlője. 92.old

Mórotz László: Késöbarokk falfestmények feltárása az Uj utca 18-as számú házban 86.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXIV. évf. 1970. Sopron

Philip Janos

arstalos

17 21-22.

Erzsébetvárós

Schuller Zwei

430, 431 l

Joannes Philipp - szabó

habán név

1665-1680 között

Román János: A Habánok Sárospatakon 28

Sárospatak, 1959

Philipp István

Jó gimnázium rajz-
tanár.

Marosi Arnolddal Gyűtt
részt vett a Székesfehér-
vári Muzeum megszerve-
zésében, meg 1911-ben
nyílt meg a Közönségnek

Marosi Arnold:

A Székesfehérvári
Muzeum.

Magyar Művészet

1930. 474. l.

Philipp István

szül. Vágbesztercze 1870

Rk. 8 reál

1890/91 I. I. osztály

1891/92 II "

1892/93 I. III "

1892/93 II " "

1893/94 I IV "

1893/94 II " "

1895/96 festő osztály

Legatus V. 2bo.

Philipp István, főgimn. rajztanár

VIII. 185.

Philipp István

Székesfehérvári Cisz.-
renti gimnázium rajz-
tanára.
Meghalt 1935-ben
Székesfehérvárt.
Aprólékos kutatással kiásta
a régi telekkönyvekből a város
régi képét, az utcákat, háza-
kat, rámutatott a város XVII–
XVIII. századi elhelyezésére,
családi, pari viszonyaira
műveszi ihletettséggel, finom
tollvonásokkal ábrázolta va-
lóságyá a mult elpusztult
emlékeit és ő alkotta meg az
első régi topográfiai térképet
Székesfehérvárról. Képirodalom-
mal is foglalkozott. Kéz ratos
hagyatékát a család a Székes-

III

< Philipp István >

IX

Philipp István

Székesfehérvári Szemle

1931. 4. n 8. l.

(Választmányi ülés.)

MAGYAR KIR. POSTA
20
MAGYAR KIR. POSTA
10

Philipp István

rajztanár Székesfehér-
várón

Elkészítette a Székesfehér-
vári Budai- és Palo-
tai kapuk rekonstrukciós rajzait,
s azokat a rájok vonatkó-
zó tanulmányok egyik
közölte az alábbi Szemlé-
ben. [Ő volt aki a cisz-
terci (régebben jezsuita) tem-
plom falképeit kifogás-
talanul restaurálta.]

Szekesfeh. Szemle. 1932.
52. l. (Francia metszet
Székesfehérvárról 1601-ből.-
XV. századi festmennyek
Székesfehérvárott.)

Budapest, postabélyeg kelte

fémipari szakkönyvek:

ok, körkerületek, szögfüggvények,	3.80 P
onyve	16.--
zámok	3.80
	3.80
	5.40
rmenetvágás	9.--
sa	5.40
tan 1.60 P. Testmértan	2.40
	4.80
ok zsebkönyve	s.a.
	1.20
lése, alakitása és szerelése	4.80
élete és gyakorlata	3.60
és alkalmazásai	6.--
	46.--
zerkezetek	4.--
gyakorlati vizsgálata	2.--
	7.--
zben	15.--
Edzés	2.20
sztófej ... 2.- P. Csavargyártás	4.--
yakorlati adatok. Teljes mü	4.--
ajkájának ujabb fejlődése	6.--

Philipp István

A székesfehérvári püspökkert falában 1930 ban a város helyeztetett el emléktáblát a régi székesegyház alaprajzával, a benne koronázott és eltemetett királyok nevsoraval. Ugyanekkor a királyi palotát, hent Imre születéshelyet a palota bronzdombornivevel jelölte meg.
A művészi kivitelű két emléktáblát Philipp István tervezte.

Marosi Arnold:

Székesfehérvár művészeti emlékei. Magyar Művészet 1930. 419. l.

Philipp István

rajztanár, nobrász

Székesfehérvár

l.

Lykaközöns

123. l.

Burma VIII.177.

Philipp István

szobrány

Lásd

Vas. Úp

1910. 43. 7.

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláirása.

élyezem:

.....

vagy helyettesének
áirása.

. — Endrényi Imre, Szeged.

Philipp Schwan

Szobrász

Csiky Gergely és Fábián

Gábor nellszobrai

Aradon lelepl.

1912

Szód

Vas. Ugs

1912. 510. l.

Képekkel,

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enge

.....

a műhelyfő

8. sorsz. Műhelyi m

Philipp István

U. 1676.

Philipp István VIII. 186.

Philipp Jakobi

l.

Liber Apostolorum

335. l.

Philipp. Istrán

Kobrán

U. 4084.

Szijj Ferenc dr. VI. 305

Philipp István

Műcsarnok Szobrász Bpest

1909–10. téli kiáll. 255

1911–12. jub. kiáll. 342

Ácsczék, aradi, felszerelése IX. 41. —
budai, hidyagos serlege VII. 30. —

[redacted] székesfehérvári,
korsója 1750-ből X. 148; pe-
csétlője 1800-ból X. 148.

Kossuth Lajos" Felsőkereskedelmi Iskola

könyv

Fizetés helye	Lejárat			Kelet	
	év	hó	nap	év	hó

Philipp István
Művenet 1910. 393, 396

Budapest Székesfővárosi I. kerületi Köz

Váltókészlet

ocsájtó	Elfogadó	
	neve	lakóhelye
ját	Magyar István	Budapest
ál	Általános B.	—"—
	Békési G.	—"—

Philipp István

1890/91 – 1895/96

Ferképzomfoiskàvk
122/P.

Philipp István

Szobrász és medailleur

Békesfehérvárt

* 1870 Vágbeszterce

Bpsten lamb

Bohus-szögyény Antonia vilagosi

bronzemlék mint

Vass Viktorral

közösen

Thieme-Becker

XXVI. 548

Philipp István

gépészmérnök,

szobrász

szül. 1882 febr. 7

Jókai Mór, dombormű,

VI. Erzsébet körút 44. sz.

Medvey 129. l.

Szombathely V. 105.

Philipp Istvánné
Nobrait
VI. Eötvös u. 24.-

MKSz 1947

Philipp István

nobrán

l. Medvey 65. l.

< Philipp István >

cród

Marosi Arnold: < >

Uj Fehérvár 1935.

febr. 5.

HELYSÉG

Ráhó.

VÁRMEGYE

Gömör.

SZAKCSOPORT

1

Templombo

KOR

ŐRZÉSI HELYISÉG

Ág.ev.templom.

TULAJDONOS

MÉRET

TÁRGY

Oltár.

LEÍRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DÍSZÍTÉS, FELIRAT, JE

Renaissance.

FÉNYKÉP, RAJZ

Philipp Istvan
szobrász

l.

Lykaszobr 96-14
34. l.

Phrum Ph./Phillip/,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények j
jegyzéke származási hely szerint:"Gröffenögkh,Ausztria
Phrum Ph." 122.old

Batári Ferno: Asztaloslegények Győrött A XVII.
században - Adatok Győr város asztalosmüvességé-
nek történetéhez 93.old

Arrabona,9.- Xantus János Múz.Győr,1967.- A Győri
Múz. Evkönyve

Phrum,? Philipp,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegé-
nyek jegyzéke:"Phrum,? Philipp,Gröffenögkh,Ausztria,
1685." 118.old. 13.jegyz

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.szá-
zadban - Adatok Győr város asztalosmüvességének
történetéhez 93.old

Arrabona,9. - Xantus János Múz.Győr,1967
A győri Múz.Évkönyve

Philipp

MDK

Az 1778 Februarjában Eszterházy Miklós által szerkesztett Instruction szerint az öt szinházi szolgálatra rendelt ács egyike.

Minden próbáért és előadásért mindegyikük hét krajcárt kap.

Instroction 6-to.

Horányi Mátyás: Eszterházi vigasságok. Bp. 1959.

122.1.

PH

Plönin-gálya rajza ismeretlen rajzoló-
tervezőtől.

45. kép

Ezen a gályán 1797 ben borsátottak vizre-
ágyakkal székekkel felszerelt kabin, valamint
konyka is volt. 3000 q. terhet bírt el 1801 jún.
Balatonfüredre tett kirándulaskor Festetics
György 150 embert látott vendégül rajta.

Magyar Műemlékek: Keszthely 1962 59-60

Phillip Ehrum Ehrum,asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészito cén legénykönyvéből,1685-től: "Phillip Ehrum 1685 ist frembt gesesn den 19 Augusti aus Österreich Von grörrenögkn". 105.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.-Kantus János Múz.Győr,1967.-A Győri Múz Évkönyve

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

PHLEBS, Hermann építész

Kovács András: Beszterce, Evangélikus templom.
Sepsiszentgyörgy, 1993 16.

1926-ban tervei szerint ujitják fel a templom belső terét

Phiirtner, Adrian, rozsvnyi ötvösmas V. 112.

Thurtner Adrian

ötvös 1592

laid

Mih. Pors. 112

Phannitz György

aesm.

Bé 1720.

Tp. Nagyvárad

Schneider

21.1.

m voltak névtelenek, az akkori emberek
is ismerni vélték a szerzőjét. Ez a
esterember volt, hanem a "mecénás",aki
tételeket biztositotta és sokszor rész-

apátsági templom sem volt névtelen.
llgatott tanuk egyöntetüen azt vallottál
épitette ~~/aedificasset/ és nem épittet~~
sset" és nem "aedificare jussisset":épit-
ídja, továbbá az első, sajnos név sze-
kik a templom tervét és beosztását a
nél a 12.század 2.fele óta használatos
lakos szobrászati és festői diszités
ták.

Pharenholtz,Andreas,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke:"Pharenholtz,Andreas,Berlin,1682."
118.~~jegyzxxxxxx~~ old. 13.jegyz

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9. - Xantus János Múz.Győr,1967
A győri Múz.Évkönyve

Pharenholtz,A./Andreas/,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordált asztaloslegények jegyzéke származási hely szerint:Berlin: Pharenholtz A." 121.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.- Xantus János Múz.Győr,1967.- A Győri Múz. Évkönyve

Andreas Pharenholtz,asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből,1681-től:"Andreas Pharenholtz Von Berlin ein Dischler gesell". 104.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században Adatok Győr város asztalosmivességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.-Kantus János Múz.Győr,1967.-A Győri Múz. Évkönyve

---

PHILIBERTO,épitőmester

Gr.Fugger Mária/özv.Pálffy Milósné és két fiának temetésére a pozsonyi Szt.Márton templomban a bécsi divatu parádés katafalkot,a"castrum doloriw"-t a császár udvari épitőmestere,Philiberto tervezte.Ennek rézbemetszésére az akkor Pozsonyban tartózkodó divatos müvész Elias Wideman kapott megbizást.. 54.old.

HORVÁTH TIBOR ANTAL: Fugger Mária emlékérmének mestere 53.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LVI-LVII,évf. 1957-1958.
Akad.Kiadó,Bpest. 1958.

Lucchese, Philiberto felső-olasz művész

Feltehetően tőle származnak a borostyánkői Almásy-vár lovagtermének görög mitológiai jelenetéket ábrázoló domborművei (stukkói)

Juhász László: Burgenland, történelmi utikalauz
München, 1976.

70.0.

Philipp

nyomtatta Intrebarea evangelikus kato-
kizmust Nagyszebenben 1544-ben.

Borsa Gedeon, Hervay Ferenc stb.: Régi
magyarországi nyomtatványok 1473-1600-
Budapest, 1971

1191

Philip

nyomtatta Cetvoroblagověstie cimů biblia-
forditást Nagyszebenben 1546-ban.

Borsa Gedeon, Hervay Ferenc stb: Régi
magyarországi nyomtatványok 1473-1600.
Budapest, 1971

1231

Philip Andreas Ullinger

(Uhlinger, Ublinger, Allinger) Kületési éve ismeretlen, elhunyt Pozsonyban 1824. jún 6-án.

Kabolcsi Sledvig: Magyarországi bútormüvészet a 18-19 század fordulóján, Budapest, 1972.

1061

Philipecz (Pruisz)

János

váradi püspök ponti-
ficaleja. XV. sz. végéről.
Hártyakézirat, 181. l.
Nagy 2-r. Kötése a
XVIII. sz. elejéről.
A váradi egyház számára
készült szertartási könyv cím-
lapján Philipec címere,
lapjain a XV. sz. végéről
eredő magyar reneszánsz
ízlésű miniaturákkal, ini-
cialékkal.

Romhányi 277. l.

Régi egyházmű. Orsz. kiáll. Bp. 1930.
604. szám

VII.

Philipeck Antoni

7407.

1724 jan. 30. – Antoni Philipeck, angehender bürgerlicher bildhauer, von Pressburg aus Ungarn gebürtig, Maria Anna, des Jeremias Weisskopf, bürgerl. Bildhauers, Witwe. – Zeuge: Leopold Mayr, bürgerl. Silberarbeiter.

Nösult Beeiben 1724.

Starzer VI. Band. No 7407

~~Lányi Béla, tanár V. 188.~~

M. D. M.

PHILIPERTE (Philiperto) szobrász, építész
Bécsből

1646. Pozsony, Páffyné Fugger
Mária és két fia temetésére castrum
doloris terve

Aggházy: Barokk szobrászat... Gyn. 1959.
I. 255. l.

STEPHAN PHILIPINY, textilfestőmester

Az eperjesi céh mesterjegyzéke nem maradt fenn.A levelezés és"Protokol fabriarskeho cechu 1801-64"alapja e jegyzéknek.A 8 eperjesi mester csak elvétve szerepel benne. E mesterek egyike volt:

20.- Stephan Philipiny, 1803. Csaba. 153.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

Philipp
Harangöntö

l.
Haim Gáspár
157 l.

KÖNYV ÉS ÚJSÁG BOLTJA
UNGVÁR, Telefon 311.

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

Philipp

Rémi Róbert, Beszédes László, Szeszák, Kiss György és Vass Viktor szobrászművészek a Művészház kiállitásán vettek részt bibliai tárgyü müveikkel. A Művészet c. rovatban Tövis: "Biblikus képek" cimmel ir a tárlatról. Alkotásaikról külön nem szól, csak az egyház felé küld figyelmeztetést, hogy ha nem váltják magukhoz a bemutatott remekmüveket, ugy nem a templomban keresik majd azokat, hanem a magánembereknél, akik nem sajnálják megvásárolni őket, hogy falaikon láthassák.

A HÉT, Bp. 1910. márc. 20.
XXI. évf. 12. sz. 189. lap.

MDK

Philipp szobrászművész

Siremlék. Repr.

A Kor, 1907. 88.l.

MDK.

Vas, Philipp és Kiss Géza szobrászok

Az egész emlékkompziciója nagyszabásu, barokk
müvek hatása alatt készült diszkutra emlékeztet.

Szabadságharcunk emléke. - Pályázat.
Magyar Iparmüvészet, 1907. 6.sz. 197.lap.

Philipp MDK

A szabadságharc-szobor
Vállalkozók Közlönye, 1967. jun. 19.

MDK

Philipp

Vassal együtt alkotott művészi sírok alkotoja:
A Woerner család sirja.Repr.400.l.
A Watterich család sirja.Repr. 397.l.
Gyermeksir.Repr.396.l.

Uj Idők 1908.nov.l. 45.sz.

MDK

Philip és Vas

A Munkácsy szobor tervpályázatán...
Vállalkozók Közlönye, 1907. szept. 11. 6.l.

Philipp (Filip) András

önmüves

l.

Mihalikpesti önmüves

26 cl.

Philipp Bauknecht.

Müveit kiállitotta a Nemzeti Szalon 1925-be

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Philipp Clarisse, műtörténész

Az egyetemi szakdolgozatát készítő Philipp Clarisse műtörténész Czóbel Béláról ~~kész~~ szólt, Czóbel monográfiája követte (1970) ebből is készült második kiadás. (Corvin kiadó.)

Dévényi Iván: Székely András: Csók István. Jelenkor, 1978. jan. 50–51 old.

PHILIPP ISTVÁN, tervező

A székesfehérvári ciszterci ta gimn. 200 éves jubileuma alkalmából Philipp emlékérmet tervezett. Kivitelező a Scheid cég volt.. Előlapon a gimn. épülete, hátlapon emlékpiramis, melyet ez alkalomból az iskola jeles tanulóinak, hősi halottainak emlékére emeltek. 18.old.

---A székesfehérvári bimnázium érme. 18.old.

AZ ÉREM, II. évf. BP. 1924.

Philipp István

rajzolta az egri „A liceum látképe" című művet. Festette Kümmerle Pál, 1896.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II. Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt. Budapest, 1972.

4661

JOHANN PHILIPP, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kafs?
KÖNIGL: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név.-75.-Herr Johann Philipp
Felvétel ideje: 1782. 30. May.
Hová vették fel: Comorn,/Komárom/. 156.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A Textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

Philipp István
szobrász
73 éves
(érelmeszesedés)
† 1955 VII. 28
Farkasréti temető

Halotti főkönyv
1508 folyosz

M.D.U.

PHILIPP István szobrász

(1870 – 1955.)

1324. Bohusné mellszobra Lsz.: 59×1-N.

A de.N. Galeria állagjegyzéte 5./6. rész

Bh. 1959. 105. l.

M. D. K.

PHILIPP István szobrász

1926. Feleségem (1910.) Ltsz.: 59.163-N.

A M. N. Galéria állagjegyzéke T. /b. rész

Bh. 1959. 320. l.

Philipp István

Szobrászmüvész megbizást kapott Arad városától Csiky Gergely és Fábián Gábor -akik a város szülöttei- arcképeinek megmintázására.

Csiky Gergely és Fábián Gábor szobra.

Városok Lapja 1910. 28.szám. 301 old.

MDK

Philipp István, Kiss Géza és Vas Viktor, Bp.

Pályázatok tervkészitésre. Kossuth-szob. pályázata. Vállalkozók Közl. 1908. márc. 4. 6.l.

MDK

Philipp István és Vas Viktor

1910 októberében avatták fel Világoson Bohusné Szőgyén Antonia szobrát, fentiek munkáját

Művészet 1910. 393.l.

MDK

Philipp István és Vass Viktor

Müvészi siremlékek. Müvészi Ipar 1906. 113 l.

MDK

Philipp István, Kiss Géza, Vas Viktor

Szabadságharc-Szobor tervpályázata. Bpest 1907.
Müleirás 19.l. Birálat 37.l.

K

Philipp István

Vas Viktor

Kiss Géza

irod

Szabadsághárcz-Szobor

tervpályázata. Bpest 1907.

Műleirás, költségszámítás

19.

Bírálat 37.1.

K

Philipp István és Vas Viktor

veszt vettek az alábbi pályázaton, de mindkét sem díjat sem diszeretet nem kaptak ⊥

Pesti Napló 1908. máj. 10.
(Bartha Miklós szobrának pályatervei.)

Vászon, méretei 68:55 cm.

A Mellig látható és szemhen
dús szemöldöke, hegyesre pödrött b
je elől kopaszodik, szeme kék, Ölt
kötött kék nyakkendő, kettős elejü
bás. Órája láncznak végén aranyen
mere nyert elhelyezést. Jelzése al
1910.

mindkét,

⊥ ennek ellenére a kritikus valamennyi tervo közt a legkülömbnek tartja.

épes.

1912

1830 deczember 14-én.

fordítás.

nár 17-iki 2172 sz. leirat szerint

nuár 29-én. -- Elszámoltatott 1912

vi dologi javadalom Történeti

41

Sz. n. 75-912.
At. lelt. 6923.

Philipp Istrán, ? mürész

Iparmüréret 1895-ben 106.

MDK

Philipp és Vas

Müvészi sirkő, repr.

Müvészi sirkő, repr.

Uj Idők 1907. XIV. évf. 6. sz. 135,137.l.

MDK

Philipp és Vas

Müvészi sirkő, repr.

Müvészi sirkő, repr.

Uj Idők 1907. XIV. évf. 6. sz. 136.l.

Philipp István szobrász

S.D.K.

Műve a Galéria új szerzeményei között

2 szobor

Csengeriné Nagy Zsuzsa: A MNG az 1959-es évben 200 l.

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI III. Bp. 1961.

MDK

Vass Viktor, szobr. Philipp István és Kiss Géza

pályamunkáját megvették.

P.A.: A Kossuth-szobor pályázata. MP-IP 16.sz. 1908.ápr. 19. 167.1.

MDK

Vass Viktor, Philipp István és Kiss Géza

közös pályaművük 1500 koronás díjat nyert.

Művészet.- A Kossuth -szoborpályázat végre dűlőre jutot
Szalon Ujs. 1908 7.sz. 10.l.

Philip István
nohán

8 órai. Nyeg
1925 máj. 6. Sl.

MDK

Philipp István

Gyermekfej. P. Lili. Szobormü

Képzőm.Társ. 1909/1o. téli kiáll.kat. 45.1.

MDK

Philipp István szobrász

.v: Művészi siremlékek. A Kor 1907. 21.sz. 98 l. kép

MDK

Philipp István

Szabadságharcz-Szobor tervpályázata. Bpest 1907.
Müleirás, költségszámitás 19.l.
Birálat 37.l.

MDK

Philipp István

Résztvett a Szabadságharc szobor-pályaza ton.

Lyka K.: A Szabadságharc szobra.

Uj Idők 1907.évi 38.sz.

MDK

Philipp István

Szabadságharc-Szobor tervpályázata.

Bpest, 1907. Műleirás,költségszámitás, 19, 37, lap.

MDK

Philipp István

Gyermekfej. P. Lili

Műcsarnok 1909/10. téli kiáll. kat. 45.1.

Pesti Hirlap 1925 /XLVII/ máj. 6. 12o. Rozgonyi krt

Az Erzsébet és Dob utca

sarkán leleplezett Jókai-emléktábla fényképe.

8x12. /Philipp István müve - R.I./

MDK

Philipp István

A székesfehérvári kis művészkolóniának tagja Philip István kiállitó művész.

-y.-r.: Művésztelepet Székesfehérvárra.

Uj Nemzedék 1923.okt.20. 6.l.

MDK

Philipp és Vas

Csatáry siremléke, repr.

Modern siremlék, repr.

Uj Idők 1909. XV. 44. sz. 397, 398.l.

M.D.K.

Philipp István

A müvész beküldte pályamüvét a Bartha szoborpályázatra,-adja hirül a "Képzőmüvészet" c. rovat.

Szinház és Elet, Bp. 1908. május 1o. VI. évf. 2o. sz.

Philipp István MDK

Fürdő után, márvány kutfigura

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

MDK

Philipp István

Résztvett a Bartha Miklós szoborpályazaton, bár müve sem dijat sem dicséretet nem kapott, ennek ellenére a kritikus valamennyi terv közt a legkülömbnek tartja.

Pesti Napló 1908.máj.10.

nstitut

Pforr Franz, német festőművész (1788-1812). 2.) Folytatás.

Sinkó Katalin: A profán történeti festészet Bécsben és Pest-Budán, 1830-1870 között.

5: Franz Pforr: Habsburg Rudolf bevonulása Baselbe, 1810. Frankfurt am Main, Städelsches Kunsti

Művészettörténeti Értesítő 1986., 3-4., 101-old.

Pfretschner

Pfretschner

Tröbe miniature archipen sfest-
veinjen

Mü-Kitetel Pesten. Honnüvein
1834. 429 l.

Pfretschner

festő.

A „Honmüvész" az 1834. ki pesti „mükitételről szólva felemliti, hogy ezen ki volt ahitva több miniatur arcképe és festmenye.

Müvészet, 1903. 328. C

PFRETSCHNER *Frigyes*, szászországi születésű festő az 1830-as években Pesten, hol 1839. okt. agyonlőtte magát. Akvarell-miniatűr arc- és figurális képeket festett, s ezekkel már 1834. részt vett az első pesti „műkitételen".

E. G. II. 2961

714.

lra nézve. Hosszú haja, szeme, szemöl-
ít kis bajusza barna; szakála leberetvált
alól ingének gallérja kilátszik, ezüst pasco-
zású atillája kék s vállvetője hátra van

iszonra, méretei 70.3:57 c/m.
-diki ereklyemuzeumból. 107/95. № 78.

107/95: 78.

Pfretzschner Tóbiás

PRETZSCHNER TÓBIÁS. Drezdában született az 1603-ik év október hava 17-én. Apja, József, ugyanott erszénygyártó. A fiú Altman Dánielnél Prágában, majd Gerholdt Máténál Lignitzben tanulta a képfaragást. Az 1643-ik évben Eperjes városának polgára.
—170

Művészet 1905. 347. l.

grádusán 1891-ben Münchenben Hollósy tanítványának szegődött. Hollósytól átrándult Párizsba, ott festette meg első s egyben legismertebb vásznát, Bohémek karácsonyestje idegenben (1893, Budapest, Szépművészeti Múzeum) a címe. A kép nagy feltünést keltett, az állam megvásárolta, ami elsősorban a rokonszenves tárgynak tulajdonítható. Három festő ül a szegényes kis szobában, közöttük az asztalon petróleumlámpa ég. A tejüveg ernyőn keresztül bágyadt egyenletességgel szivárog a fény, végigsöpör a búsongó fejeken, melyeknek gondolatai a szent estén, a reménytelen messzeségből hazafelé készülnek. Réti mesterien aknázta ki a tárgy hangulatát, remekelt a tompa megvilágítás valószerű ábrázolásában. Lehelletfínom árnyalataival, a borongó tónus egységével egyéni elmélkedés szülötte s tulajdonképpen az aktuális festői problémákhoz, így Bastien-Lepagehoz vagy az impresszionizmushoz semmi köze nem volt. Az indulás, melyet a

Josef Pfundner

bécsi mester öntötte a Slotzing-i

szervitatemplom harangjait /3/

Allgemeine Landestopographie des

Burgenlandes, Eisenstadt, 1963.

II/b kötet

1003 P

28 Román apát	**Február**	**Görög** Vazul **Izraelita** Eszter böjt
Csütörtök **1** Albin pk.	Holdtölte 11 óra 26 pk.	**Protestáns** Albin **Görög** Eudocia **Izraelita** Purim
Péntek **2** Simplic p.		**Protestáns** Lujza **Görög** Hezich **Izraelita** S. Purim
Szombat **3** Kunigunda	1934 **Március** 31 nap	**Protestáns** Kornélia **Görög** Eutróp **Izraelita** S. Ki Thiza

9 ik hét — **Nap kelte 6 óra 50 pk. — Nyugta 17 óra 47 pk.**

Pflügel József

cs. kir. alezredes
várerősítési igazgató
Komáromban.

Nemzetőr 1845. 281. l.

PFOLTNER, Philipp, pozsonyi asztalossegéd

Ph.P.,Tischlergesell,
10 hetes lánya megh.]1789, 431 l.]

Pr.Z.

Pfliegler János

szobrász

Végbiz. jó eredm.

Értimisk 1905/6.

20. l.

á pontos címét és küldje be egy borítékban a VIGILIA
ivatalának címére.

RENDELŐLAP

LIÁ-t: egy évre 6 P-ért, (külföldre 7 P).
az UJ KOR-t évi 12, félévi 6, negyedévi
Megrendelem a VIGILIÁ-t és az ÉLET-et
P-ért. A pénzt csekklapon beküldöttem,
i-lapot. (Nem kívánt törlendő.)

.....

.....

ozás: .....

Pfliegler János

Pozsony városból

300 K.

Értesítő 1905/6

17. l.

közö
abbar
lyébő
idő és
szám
ismét
mány
tekbe
mérle
Olyar
szó r
megj
írtak
a ma
volna
azonl
indul
adja
egyid
A Vi
s a k
irat r
szem
tások
egy l
ség r
föld
ilyen
hogy
hívtu
tássa
barát
tart,

Pfliegler Janus

240 K Porsonytól

Kétimisk 1904/5. ~~16 l~~

17. l

Pfliegler János

nobrán

Nul. 1885.

Esti tanf.

mintárás

Értimisk

1902/3

68 l

Horváth Henrik

Horváth Tibor

Höllrigl A. József

Hunyadi József

Huszár Lajos

Jajczay János

Jajczay Jánosné

Kalmár János

Kampis Antal

Kapossy János

Kelemenné Berkovits Ilona

Kopp Jenő

László Gyula

Mihalik Sándor

Nagy Zoltán

Pfliegler János

nobrász

Pozsonyban folytatja tanulmányait

Értimisk 1906/7.

18. l.

Ligeti Miklós. Hoyo

Ülő alak bő házi ruhába

[illegible] az ülőhely mászi

Jobblábát baltérdén átveti. V

jobb csuklóját átfogva tartja. V

félig jobbra fordítva. Jobbolda

kés köpeny, mely baloldat

földre csüng. Az ülőhely jobb

pecsét formában: Karas

46

Pfliegler Tanár

1908. évi kiáll. Pozsonyi
Képzőművészeti Egyesület.
Tanulmány, gipsz. 150 k.

Pfliegler János

pozsonyi származásu
szobrász XX. sz.

Egy műve az alábbi
múzeumban.

Kat Bratislavy

300. l.

Pflieger János

1906/7 – 1908/9

Ferképzőmfoiskevk

122. l.

Pflieger János

nobrazi

Műcs. kiáll, 1937 tól
Pipics 118.l.

Bardiovszky Gáspár

ötvös.

XVIII. sz

Pfligler János

ötvös mas.

Edelényben, vag, Eszterházán Hületett, rom. kath. Kassán Horák Edenél tanult 1855. okt 28-tol 1860. ápr. 5 ig.

Mihalik József. Kassaváros ötvösségének története, Bpest 1900. 329. l.

MDK

Pfigler János

Az alábbi pályázaton II. dijat nyert

Az Orsz. Iparmüvészeti iskola pályázata.
Magyar Iparmüvészet 1906.

MDK

Pfligler János

az Orsz. Iparmüvészeti Isk. pályázatán pályamunkája II. dijat nyert. Repr.

Magyar Iparmüvészet 1906. 88.l.

MDK

Pflieger János, szobrász.

Elmélkedés. Gipsz.

OMKT.- M ücsarnok. IV.Nemzeti Képzőmüv. Kiáll. Bp.1937.ápr.29. -jun.20. Kat. 9. l.

Pflieger János MDK

Elmélkedés, gipsz

Műcsarnok 1937 IV.Nemzeti Képzőm. Kiáll.

Pflügler Johann

Kobrin

l.

Forum

1934. 309. l.

Könyvnyomda, könyvkötészet, könyv-,
papiráru- és irószerkereskedése
TISZAFÖLDVÁRI HIRLAP Kiadóhivatala
TISZAFÖLDVÁR.
Postatakarékpénztári szla 25.570.
Telefon: 45.

Tek.

„Európa"

könyv- és lapterjesztő vállalat

Budapest,

V., Rothermere-u. 12

PFNEISZ FERENC, rézművestanuló

Szombathelyen az ipariskola évkönyveiben tanévenként többnyire egy-egy rézművestanuló nevére akdunk csak: 1887/88-ban a II.osztlyba jart Pfneisz Ferenc rézműves tanuló. Nehéz körülmények között végezhették ipariskolai tanulmanyaikat a szombathelyi rézműves tanoncok. 2[illegible] 254.old

DOMONKOS JÁNOS: A rézműves-rézkovács kismesterség Szombathelyen 253.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

Pfojtenberger
egri épitész

miskolci vendégfogadó épitése , 1742

Horváth Béla-Marjalaki Kiss Lajos-
ValentinyKároly: Miskolc. 1962. 40 l

mdk.

Pfojtenberger egri építész

a városi nagy fogadót 1746-ban kezdte el építeni. A 16-18 helységből álló ház csak 4 év mulva készült el.

Ifj. Horváth Béla Miskolc.

Bp. 1962.

40. l

PFOJTENBERGER
egri épitész

a miskolci nagy vendégfogadó épitése 1746.

ifj. Horváth Béla-Marjalaki Kiss Lajos Valentiny K.: Miskolc. 1962. 40.1. ~~xxxxxxx~~

Pfojstenberger Lőrinc építőmester M.D.K.

Egri építőmester

A miskolci mai Béke étterem nagy vendéglőpalotává való kiépítésére 1746-1750 között hívták Pfojstenberger Lőrincet Miskolcra.

A Miskolci Hermann Ottó Múzeum Közleményei. 1955. december 34. lap.

PFOLTNER, Philipp, pozsonyi asztalosegéd

PH. P., Tischlergesell, 10 hetes lánya meghalt. (1789, 431 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Pfäder, Jakob

Ötvös 1705. Sopron

l.

Csatsopronötv. 16. l.

Pforr Franz, utmet festőművész (1788-1812), 1) Folytatás
Sinkó Kostalin: A profán történeti festészet Bécsben és Pest-Budán, 1830-1870 között.

4. *Franz Pforr: Habsburg Rudolf átadja lovát az oltáriszentséget vivő papnak, 1810. Frankfurt am Main, Städelsches Kunstinstitut*

Művészettörténeti Értesítő, 1986., 3-4., 100-old.

N.PFÖHL, vésnök

A Privilegierte Oesterreichische Nationalbank 1841. jan.1-i keltű 5,10,50,100 és 1000 Guldenes bankjegyeit Peter Fendi grafikus rajzai alapján a következő vésnökgárda véste acélba:az alakokat Franz Stöber, Johann Passini, Thomas Benedet i és Pföhl N.A szöveget Josef Niedermann;a díszitményt Josef Axmann és Johann Passini készitették. 62.old.

DR.KUPA MIHÁLY: Magyar és Osztrák bankjegytervezők 61.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LXIV-LXV.évf. 1965-1966. Akad.Kiadó,Bpest. 1966.

MDK

Pfretschner ,rajzisk.-i növ.

a pesti evangelikus iskolák elöljárósága a raj iskola jelesebb növendékeinek szebb müveiből "mü-kitétel" -t rendezett /1834 jun.30-án nyilt meg és jul 1-én,2-án állt a nagyközönség rendelkezésére.

Pfr. több miniature-arcképe és festménye szerepelt.

B.J.a .J .: Az első "Mü-kitétel" Pesten 1834-ben. Műtészet.1923. 322-330.l.

Pfretschner /festő ?/

Honművész, 1834.428-429.

Pesti vizsgáló

Pretschner , festő

Művészet, II., 1903. 328-330.

B.J.: Az első MÜ-Kitétel....

MDK

Pfretschner

Az első "mü-kitétel" Pesten 1834-ben. Művészet 1903. 328.l.

311

Ismeretlen francia metsző a XVII. századból.

Krisztus tanítványai lábát mossa.

Rk.

K-1.—

70 m, 56 sz.

Pfretschner Frigyes

[illegible]

[illegible]

1839 okt. végén

Pesten agyonlőtte magát

Mátrai Gábor jegyz. Sz. M.

185. l.

Pfretschner

Stab I. 112

Pfretschner

l.

LykaMagyműI800-50

114.l.

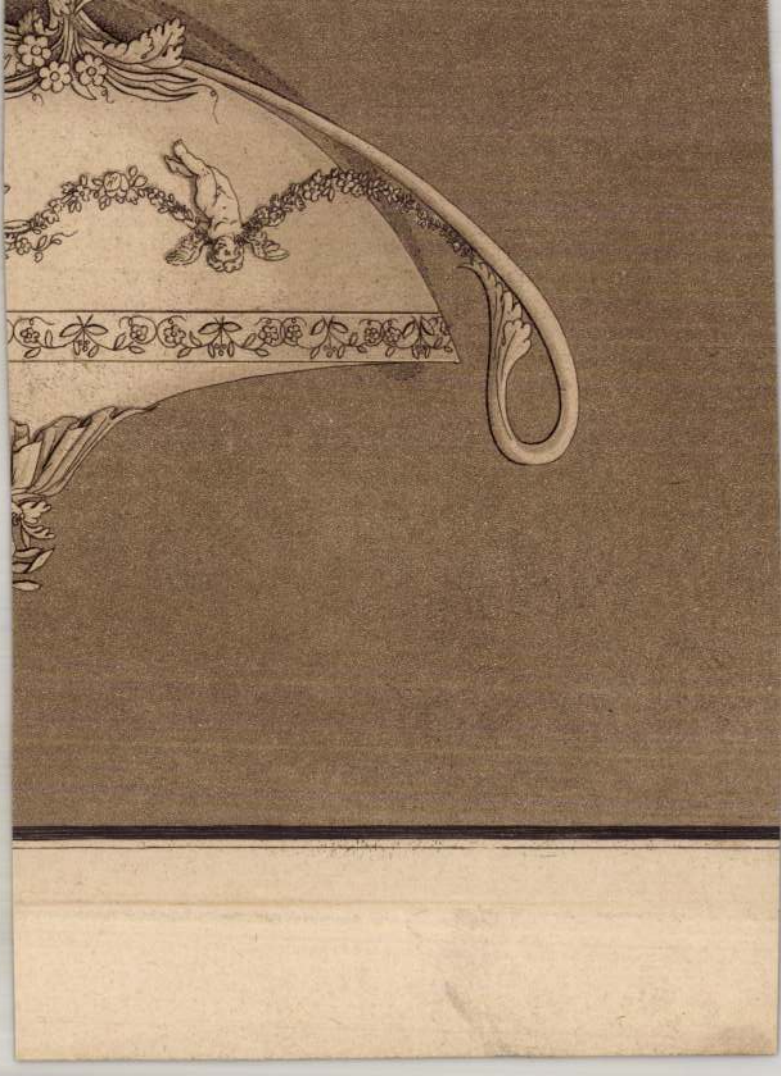

Pfretschner

Universität 1903. 328.

Porbus Fr.: Nö Ejpe 423 (64.
1278 (74).

Székesy

(1912.

Pfundtner Mátyás

Könyvkötő

Sopron

1776. márc. 29.

volg. esku

Házi

Római fort. V. 255.

Pfündtner Mátyás

soproni könyvkötő

1771-ben házat épittetett a soproni Vár Egület 99. sz. alatt, ahol már 1766 óta hartulay donos volt, mind a két ház 1945-ben puszcult el a bombázás következtében

Endredy 27. l.

Kelta vaslaindzsa VII. 148.

? Pfundtner

(Pfundtner) Mátyás

Könyvkereskedő Sopron

Végh soproni könyvek.
226. l. 231. l.

A soproni céh megalakulásakor, 1788-ban a céhmesterré választják. 1799-ben elmesterré lesz. Meghalt 1819-ben.

ését ábrázoló képpel kitünően van képvi-
ır nagyon finoman van festve és közel áll
hoz. Művészileg nagyqualitásu Izaak van
npontból sokszor bátyjánál finomabb mű-
em Johannes Beeldenmaker jelzett képét,
an Lievensnek tulajdonitott festményét és
között pedig Philipp Ferdinand de Ha-
kal, Abraham van Diepenbeeck életképét
etet, mely Rubens iskolájából került ki és
hoz tartozik (Bécs, Liechtenstein-képtár).
l Anglia még Bonington bájos tájképével
ábbá George Morland halász-képével van
Fjordja képviseli, az angol levegőt pedig a
n. A latin nemzetek is: mint Olaszország,
ak képviselve, az utóbbi egy művésziesen
Villegas egy mesteri vizfestményével. Az
zésének ábrázolását (felsőolaszországi iskola)
et: „Az emausi ifjak". Különösen szép és
atini nagy és alakokban gazdag „szt Já-
16. századból származik. Szent János és a

Pfundtner.

Mátyás

soproni kömpkötő

XVIII. n. vége

1 –

Romhányi

89. l.

Mélyen tisztelt s

Tisztelettel közöljü
kiállitásunk sajtóbemutató

1944. március 7-é

Amennyiben akadály
kiállitás a többi napokon
rendelkezésére áll.

Buda st, 1944. március

Pfundtner Mátyás

soproni könyvkötő

német kölcsönkönyvárt létesitett, melynek

Katalogusa 1794-ből

nyomtatott fennmaradt.

I. Ferenc az ilyen káros felvilágosítást terjesztő intézmeinyeket megszünitette.

Csatkai Endre dr

Soproni kölcsönkönyvtár 1794-ben. Sopronvármegye 1923 III. 29.

Csatkai Endre dr: Könyvgyüjtök, régiséggyüjtök a régi Sopronban. Soproni szemle 1938. 138. l.

Pfundtner Mátyás

soproni könyvkötő

Laid

Magyar Könyvszemle

1939. 168. l.

Pfundtner Mátyás
Könyvkötő
Sopronban született 1736-ban. Vándorlása után eltöredes műhelyt vett át és 1776-ban polgárjogot nyert. 1790-körül ő alapította az első soproni kölcsönkönyvtárt. ∓

Csatkai Endre:
Régi soproni könyvgyűjtők, könyves boltok és olvasó kabinétek.
Magyar Könyvszemle, 1939.
58. l. 59. l.

∓ Bizonyára I. Ferenc rendelkezései szüntették meg az 1790-es évek végén. Fenti meghalt 1819-ben Sopronban.

Pfundtner Mátyás
(Matthias)

szül. 1736 okt. 31. Sopron-
ban, megh. u. o 1819 jun.
9. Mint sejéd érkezik Sop-
ronba 1775-ben Szombathelyről s
átveszi Lichtenecker (l. o.)
műhelyét. 1776-ban meg-
szerzi a polgár/ogot. Hálá-
ta után özvegye vezeti
a műhelyt. Utoljára
emlitve 1832-ben.

Csatkozl.

Eine vergleichende Studie unter besonderer Berücksichtigung der Kathedrale von Paros.
1.–102. ll. von Manfred Bühlmann — u.o., 1914

11. Bruchsal. Quellen zur Kunstgeschichte des Schlosses und der bischöflichen Residenzstadt, von Hans Rott.
I.–X. + 1.–151. ll. — u.o. 1914.

12. Studien zur Baugeschichte von S. Maria im Kapitol, von Hermann Eicken
I.–IV. + 1.–58. ll. — u.o. 1915.

13. Das Würzburger Edelhaus im XVI. Jahrhundert. Mit einer Abhandlung über den sogenannten Juliusstil, von

Pfrundtner Mátyás
soproni könyvkötő
XVIII sz
† 1819.
l. Vári Rezső
1936. 226 l.
231. l.

18			
19			
20			
21			
22	20060 —		
23			
24			
25			
26			
27			
28			10,000 —
29		10000 —	
30			
31			
32			
	24810 —	1248260	10000 —
	250 —		200 —

~~3400~~ —

Pfundtner Mátyás

1 26 soproni könyvkötő

1790

l.

~~2 64~~ Vasi Szemle

1936. 399, 400 l.

1 ~~26~~

12181.26

5 ~~13~~ ~~3560250~~ ~~55777~~ ~~55777~~

~~20000~~ —

LXVII.

1066

Pfundtner Mátyás

soproni kömpkötő

1788

l.

Romhányi

88. l.

PFUNDTNER, Mathias, pozsonyi, (majd soproni) könyvkötőmester

M.P., bürgerl. Buchbinder, háborura ada kozott. (1794, 100 l. után)

—

M. Pfuntner, Buchbinder in Oedenburg, könyvekt kinál megvételre. (1798, 1080 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

PFUNDTNER Mátyás könyvkötő

1788. Szombathelyi céhmester

HALÁSZ Margit; Az Egyházmegyei Könyvtár történeti kötéseiről és azok mestereiről. = Vasi Szemle, 47,1993,1. 116.

dlomosen támogatták a
re illusztrációkat alkotott
s portrékat festett a
lőtt a gyermekarcképeit
écsi Képzőművészeti Akadémia
sikerült megszereznie.
ban tanítványai kis csoport-
Schindler (1821-1842) emel-
s alkotásaival.
ében, Peter Fendi 1842
rasse 477 cím alatt (ma
vbetegségbe.

Dr. Isabella Ackerl

PFUNTNER / PFUNDTNER

Pfilig, Leon

győri ötvös

helyesbítés Philipp Leon

Janko Lamlo:

Győri ötvösök a 10–19.

században.

Győri Szemle

1936. 106. l.

1256

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Pfister József (?)

festő*

Papagájos csendélet.
olajf. 1848.
Székesfőv. Képtár tulajd.

Kopp Ism. 33. l.
Repr. u. o. XLIII.
tábla.

BOER
hirlapbizományos
TÖRÖKSZENTMIKLÓS.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Pfistermeister Ferenc

Antal (II)

I. fiá-
harangöntö
~~[illegible]~~
Körzegen
müködik

lásd

Csatsoprharang

10. l.

PFITZNER *János*, építőmester Kassán a XVII. században. 1671. építette Szentiványi Mihály hrussói kastélyát.

E-3 II. 296 l

715.

nézve. Fölfelé fésült hajá, szemöldöke,
lla körűli szakála barna, szeme szürke.
jakkendője rojtos, atillája zsinóros s vállra
satján középütt egy kékkő van.

ra, méretei 70.8 : 57.7 cm.
i ereklyemuzeumból. 107/95. № 33.

107/95 : 33

Pfitzermeister János József

harangöntőmester

Lásd

=

Tompos Elnó:

Címeres pecsétek, különös tekintettel a polgári címerekre.

Soproni Szemle

1942. 180. l.

és lásd e cikkcsoport elejét!!

faragott fa, barok diszitéssel, lilaszinü palmettás mustrás — Kanapee und zwei Armstühle, geschnitzt, mit Barock-n Samt tapeziert. Barockstil.

nyefa, felső része üveges, két ajtóval. Magyar, XVIII. sz. lz, im oberen Teil zwei verglaste Türen. Ungarisch,

t fa, faragott diszitéssel. XIX. sz. — Japanische Etagère, zerei. XIX. Jh.

alsórésszel, felsőrésze üveges, két ajtóval. Magyar, XVIII. m unteren Teil drei Laden, der obere Teil verglast, mit Jh.

el. Német, renaissance. — Truhe, Lindenholz, mit Arabes-

Osztrák, 1768. — Truhe, Fichte, bemalt. Österreich, 1768.

KÉT SZÉK, faragott, fehérre festett és részben aranyo-lfonattal. XIX. sz. — Kanapee, zwei Armstühle und zwei n, teilweise vergoldet, mit Louis XVI. Dekor und Rohr-

gy hajlott lábbal. XIX. sz. — Viereckiger Tisch, Nuss-n. XIX. Jh.

tölgyfa. Magyar, XVIII. sz. — Etagenschrank, Nuss und

oknak tehát kettős rugós függesztésük van, motivkeret rugói és a függesztőcsavarok rugói : utóbbiak az indításkor kifejtett forgónyomaték a valók.

)1. évi tipusú vasúti mótoroktól jelentékenyen áramszedő gyűrűk elrendezése, melyek nem otiv keretén belül, hanem azon kívül forognak. ös tokban levő nagy és kis feszültségű mórgó részei állandóan össze vannak kötve és ezetésük a forgórész vasmagjának *a* csatornáján) a kifúrt *b* mótortengelyen, az áttört *c* forron, *d* forgattyú csapon és az *e* üres ellenfor-

más szóval ezzel a szerkezettel jóval erősebb alkalmazhatunk, mintha az áramgyűrűket a belül helyezzük el, ami annyival inkább fo a mótorok átmérőjét, amint ezt az 50. ábra csakis a kerékátmérő nagyobbításával növelh meg az előírt sebességekre való tekintettel tozva.

A mótorok gombolyítását és az áram k vezetéseit oly gondosan szigetelték, hogy feszültségnek ötszörösét is kibírják, mert feltételei szerint az elektromos berendezés részét a rendes üzem közben rajta átáramló e áram feszültségének ötszörösével próbálják nagyfeszültségű mótort 15.000 *V* feszültségg

A mótorok munkabírását a szállítás felt szabták meg, hogy a lokomotiv kis sebessé kilométer) mellett a kerekek kerületén mért 60 nagy sebesség (60—70 *km*) mellett 3500 *kg*-ne legyen, mely utóbbi kereken 800 HP. álla sítésnek felel meg.

A mótorok átvételi próbáinál előírt m azonban akkora, hogy a lokomotiv egy telj e teljesítmégy másfélszeresét, tehát 1200 ló ideig pedig kétszeresét, tehát 1600 lóerőt fe

Az indításkor kifejtendő munka nagyságá volt: 1% oo-nál nem nagyobb emelkedésű egye a lokomotivval együtt 400 t súlyú vonatot (ről 55 sec. alatt 30 km óránkénti sebességre azon a pályán a 250 t súlyú vonatot legal alatt 0 sebességről 60 km-re felgyorsítani, n időben a „kaskadeból" „single"-be kapcsol séges idő is benfoglaltatik és végül ezt a vonatot 20% oo emelkedésű pályán is meg ke és 30 km-re felgyorsítani.

Pfistermeister Ferenc

Antal harangöntö

l.

Csatkaisoprházak

31. l.

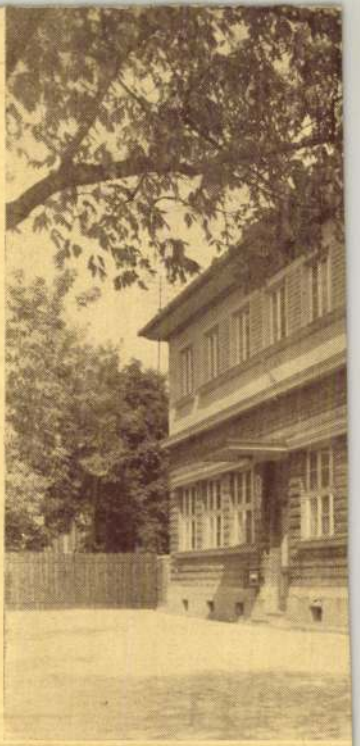

XXXI ÉV

Pfisterer Franz Seifried

1743. sine dato

Pfisterer Franz Seifried Zimmgiesser

Baróti, Adattár V – IX. 297.

Herzog

Pfister Franz
(aliphanem azonos
Pfistererer F. S.-el)

1744. jun. 23.

Pfister Franz Zinngiesser

Baróti, Adattár I-IV. 527.

Herzog

Pfisterer András

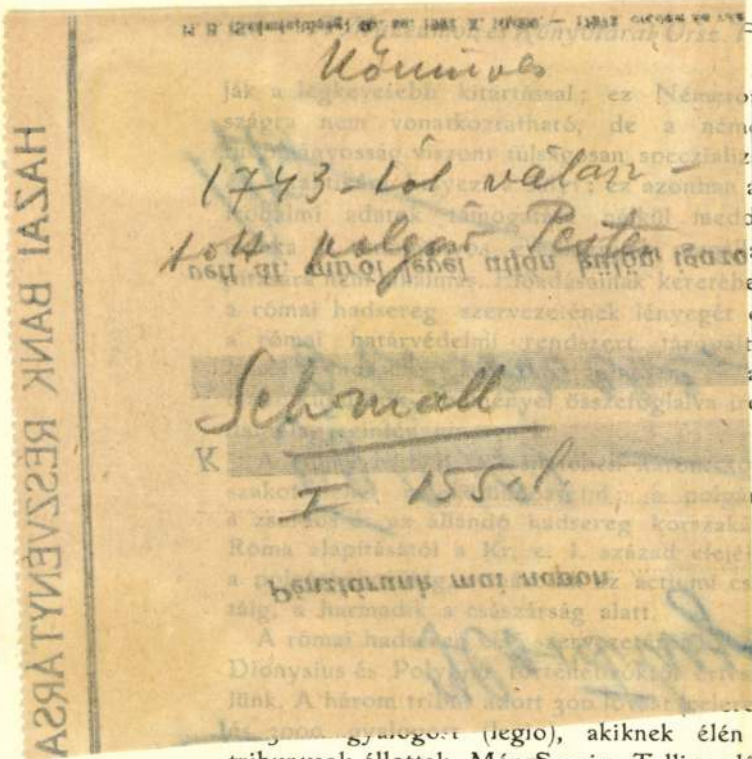

gyalogost (legio), akiknek élén tribunusok állottak. Már Servius Tullius elő a lovas centuriák száma hatra emelkedik. Tu lius Hostiliusnak két legióját említik. A harc modorra, taktikára az adatok hiányzana Valószínüleg páros viaskodásokra helyezté a fősúlyt. A lovasságot a lovagok, a gyalo

ége van: ezért fontos ezek lelőhelyének
egállapítása. A temetkezés vegyes volt, ége-
tt és égetetlen. A provinciákon mindkettő
irűen fordul elő, Pannoniában pedig az ége-
tlen a túlnyomó. A halott elégetése után
ontmaradványait urnába tették. Mellettük
énzdarab, egy üvegedény vagy ékszer kerül
apfényre a leletekben, de ezek azt tanú-
tják, hogy azokat az elégetés után tették a
ontok mellé. Az urnákat néha vésett kő-
rtóba helyezik el.

Az égetetlen temetkezés a koporsóban
arcophag) történik, melynek házformája
n, fedele nyerges fedelű ház tetejére em-
keztet. A sírláda belül sima és belsejében
fej alatt kővánkost találunk. A sírláda elő-
két oldallapján domborművek is fordulnak
ő. Az előlapon van a keretbe foglalt föl-
at (album), mely eredetileg külön lap volt
szeggel erősítették a koporsóhoz. A sar-
phagok nagyrészét kifosztották, ezt a ger-
án törzsek végezték (vandalok). Különben
heodorik császár törvényt hozott, mely sze-
nt arany és ezüst nem a halottakat illeti,
az élőké. Ez alapon fosztják ki a sírokat.
hatalmas sarcophagokba rést ütnek és azon
szedik ki az ékszereket és pénzeket. E bar-
ár eljárásnak Justinianus vet véget. A temet-

— **A független kisgazdapárt értekezlete.** A független kisgazdapárt szerdán délben *Eckhardt* Tibor elnöklésével értekezletet tartott, amelyen üdvözölték *Soltész* Jánost, az újonnan megválasztott kápolnai képviselőt. *Vásáry* József felsőházi tag különböző választási panaszokat tárt fel és azok orvoslását kérte. Megjelent a pártban *Sauerborn* Károly, aki a mostani választáson kibukott és panaszolta, hogy még ma is üldözik azokat, akik a választáson reá szavaztak.

— **Két öngyilkosság.** A *Tisza Kálmán tér 23. számú* házból a mentők a Rókus-kórházba szállították *Hopp* Mátyás kereskedőt, aki *megmérgezte magát.* Öngyilkosságának okát nem tudják. — A *Dankó Pista utca 32.* számú ház egyik elsőemeleti lakásából *az utcára vetette magát Schmidt* Ilona 20 éves gépírónő. Bordatörést szenvedett, a mentők a Rókus-kórházba vitték.

— **Kényszerleszállást hajtott végre Magyaróváron egy angol sportrepülőgép.** *Magyaróvárról* jelentik: Szerda délben Magyaróvár felett erős vihar tombolt amelybe ibelekerült Stephen *Bertram Cliff* angol repülő, aki Budapest felől jövet Bécsbe igyekezett. Részben a vihar, részben pedig benzinhiány miatt is *kénytelen volt a gép Magyaróváron az úgynevezett Szarvas-kert lucernásában leszállni.* Cliffen kívül a gépen volt még Diana *Caldwell* nevű huszonkétéves angol hölgy is. Cliff gépével *részt vett a pünkösdi körrepülésben.* Az utasoknak semmi bajuk nem történt, irataik is teljesen rendben voltak, úgyhogy a magyaróvári rendőrkapitányság akadály nélkül megadta az engedélyt az út továbbfolytatására.

— **Utazási kedvezmények a bolgár vasutakon.** Az idegenforgalom megkönnyítése céljából a bolgár államvasutak ezévi június hónap 1-étől október 31-éig terjedő időszakra a következő kedvezményeket léptették életbe. Azok az idegenek, akik valamely bolgár követségtől vagy konzulátustól nyaraló- vagy turistavízumot szereztek, a bolgár államvasutakon bármely belföldi állomásra 50 százalék kedvezménnyel utaznak. Azok, akik *Dragománból Szvilengradig* utaznak, szintén részesülhetnek 50 százalék kedvezményben, ha Szófiában vagy Plovdivban 3 napra megszakítják az útjukat. A nyaraló- vagy turistavízummal rendelkező idegenek 50 százalék vasútkedvezménnyel utazhatnak Bulgária egész területén, ha a határon való belépéstől számított legalább 3 napot töltöttek már Bulgáriában. Az év minden szakában 50 százalék vasútkedvezménnyel utazhat minden, legalább 15 főből álló csoport; a 15—30 tagú csoport egy vezetője, a 30-nál nagyobb számú csoport két vezetője díjmentesen utazik. A csoportutazási kedvezményt írásban kell a bolgár államvasutak vezérigazgatóságától kérni. A kedvezmények az Orient-expresszre nem érvényesek.

— **Letartóztatták a német frontharcos szövetség badeni vezetőjét.** *Karlsruheból* jelentik: Dr. *Wenzelt*, a nemzeti szocialista német frontharcos szövetség badeni országos vezetőjét *letartóztatták*, mert a szövetség gyűlésein ismételt figyelmeztetések ellenére is *bomlasztó és államellenes beszédeket tartott* és támadta az állam berendezéseit s a hazafias mozgalmakat.

— **Iskolai találkozók.** Az Andrássy-úti polgári iskolai tanítóképző 1895-ben végzett növendékei június 22-én ½12 órakor az Andrássy-úti Mária Terézia leánygimnáziumban találkoznak. — A Makón 1900—1914. években érettségizőket június 29-én a makói gimnáziumba összejövetelre és Návay Lajos szobrának leleplezésére meghívják *Szőke* József tanácselnök (Zárda u. 18.) és dr. *Diószilággyi* József Makó. — A pontyuccai felsőkereskedelmi iskola felső C-osztálya június 15-én este ¾8 órakor tartja húszéves érettségi találkozóját a Gül Baba sörözőben. — A tavaszmezőuccai gimnáziumban 1905-ben érettségizett diákok június 15-én találkoznak a József-tér 1. alatti Posch-féle vendéglőben. — Az istvánúti főgimnáziumban 1910-ben érettségizett B-osztályú tanulók 19-én a gimnáziumban reggel 9 órakor találkoznak. — Június 16-án megalakul Bonyhádon az Öregdiákok Szövetsége. Jelentkezéseket kér *Demjány* Ervin tanár a 10, 15, 20 és 25 évvel ezelőtt érettségizett bonyhádi diákoktól. — A lőcsei főreáliskola 1905-ben érettségizett tanulói június 29-én Lőcsén harmincéves találkozóra gyűlnek össze. Felvilágosítást ad dr. *Mueller* Félix (Szent Imre herceg útja 47.), *Oravecz* Károly (IV., Apponyi-tér 1.), vagy *Pados* Andor (Hajó ucca 10—12.). — A budapesti kegyesrendi gimnázium 1890. évben érettségizett tanulói június 23-án délelőtt kilenc órakor tartják 45 éves érettségi találkozójukat a gimnázium dísztermében. Felvilágostással szolgál dr. *Kégl* János Monor. — A Barcsay uccai főgimnázium 1905-ben érettségizett B-osztálya június 19-én este 8 órakor tartja a Gundel-étteremben 30 éves találkozóját.

Beküldött hírek *Csütörtök. Külső-félék.* A Természettudományi Társulat Növénytani szakosztálya délután 5 órakor kirándulást rendez az egyetemi füvészkertbe, utána szakosztályi ülés lesz. — A MIEFHOE művész szakosztálya a Goldmark-teremben este 8 órakor *Kelen* Hugó és *Kósa* György műveiből hangversenyt rendez. — A kecskeméti fiú felsőkereskedelmi iskola június 16-án ½12 órakor a kecskeméti városházán ünnepli az iskola 25 éves fennállását. — A Fáy András reálgimnázium természetrajzi kiállítása e hó 17-ig d. e. 11-től és d. u. 3—5-ig van nyitva. — Az Országos Rákóczi Szövetség ½8 órakor a Tisztviselő Kaszinóban ünnepi közgyűlést tart Rákóczi emlékére. — Az ereklyés országzászlónál pünkösdvasárnap dr. *Javornitzky* Jenő társelnök a trianoni béke 15 éves évfordulója alkalmából a békeszerződések kárhoztatandó következményeiről beszélt.

Siker a hivatásban

Ez is mai probléma, mely miatt sokan kétségbeesnek **KOBONA** legyőzi a fáradtságot és kedélydepressziót, önbizalmat és erőt ad. Gyógyszertárban kapható.

— **Elrendelték a bizonyítást a székesfőváros volt tanácsának Lázár Miklós ellen indított sajtóperében.** *Lázár* Miklós, *A Reggel* főszerkesztője, lapjában több támadószellemű cikkben követelte a Vásárpénztár körül kipattant botránysorozat tisztázását. A cikkeket a székesfőváros volt tanácsa magára nézve sértőnek találta és sajtópert indított Lázár ellen. A törvényszék *Méhes*-tanácsa előtt megtartott tárgyaláson Lázár és ügyvédje *a valódiság bizonyítását* kérte, számtalan tanú kihallgatását és rengeteg hivatalos irat beszerzését. *A törvényszék a valódiság bizonyítását el is rendelte és a tárgyalást elnapolta.*

— **Országos katolikus lelkipásztori konferencia Budapesten.** Az *Actio Catholica* ors. elnöksége június 24., 25. és 26. napjaira *Budapestre* országos lelkipásztori konferenciát hívott egybe. A konferencia főképpen *a földmüves- és iparosifjúság lelkipásztori gondozásának kérdését* fogja tárgyalni. Az országos elnökség központi irodája (Budapest, *Ferenciek tere 7.*) kéri a klérus tagjait, hogy részvételi szándékukat, valamint kedvezményes vasúti jegyre vagy olcsó elszállásolásra vonatkozó igényüket minél előbb jelentsék be nála.

— **Súlyos betegsége miatt öngyilkos lett egy erdélyi menekült úriasszony.** Az Akácfa 43. számú házban özv. *Ullmann* Mórné lakásában öngyilkos lett *Rendes* Józsefné, egy Erdélyből menekült vasúti hivatalnok özvegye. Rendesné *súlyos beteg* volt, hozzátartozóinak panaszkodott, hogy *nem tudja elviselni az életet.* Szerda délben a fürdőszoba ajtaját magára zárta. Amikor unokahúga, *Steiner* Gézáné feltörette az ajtót, eszméletlen állapotban találta nagynénjét. *Rendesné a fürdőkályha vízcsapjának csövére akasztotta fel magát, előzőleg egy beretvával csuklóin az ereket felvágta s valósággal levágta a mellét.* Mikor a mentők kiérkeztek, már halott volt. Búcsúlevelében csak ennyit írt: *Szenvedéseim miatt megyek a halálba.* A rendőrség értesítette Rendesné Bukarestben élő leányát a tragédiáról.

— **Törvényjavaslat a család védelméről.** Dr. *Meszlény* Artúr egyetemi tanár magánmunkálatkép törvénytervezetet készített és tett közzé a »Polgári Jog« című jogi folyóirat májusi számában a család védelméről, amely nemcsak jogászkörökben, hanem a nagyközönség szélesebb rétegeiben is érdeklődést fog kelteni. A tervezet a házasságkötéssel a házasfelek között *egy új eszmei közösség létesítését* kontemplálja és a házastársakat e közösséggel szemben hűségre kötelezi. Ez alá az elvi kiindulópont alá foglalja a tervezet a házasfeleknek azokat a jogait és kötelezettségeit, amelyek az egyes részletekben Magyarország magánjogi törvényjavaslatában is meg vannak határozva. Ennek az eszmei közösségnek a megvédésére a tervezet panaszeljárást javasol, amely két részből áll: Az első rész egy *megintő határozatban* torkollik ki, amelyet az oly házasfeleknél, akiknek házasságát egyházilag is megáldották, az illetékes lelkész mond ki, egyéb esetekben pedig a panaszeljárás céljaira megbízandó családvédő bíró. A panaszeljárás második része minden esetben a bíróság előtt folyik és célja *családvédő intézkedés meghozatala*, amely lehet végleges, vagy a körülményekhez képest csak ideiglenes hatályú és amely hivatva van arra, hogy a házastársak között felmerülő viszályt még idejében és olymódon intézze el, hogy a házasság felbontása lehetőleg elkerülhető legyen. A tervezet e rendelkezéseknél részben a svájci polgári törvénykönyvet vette mintául, ahol hasonló intézmény már hosszabb idő óta gyakorlatban van és bevált, részben pedig önálló utakon jár. A tervezet elgondolásának az az egy előnye mindenesetre megvan, hogy a fennálló házasságjog alapelveihez nem nyúl és a reformgondolatokat ezért rázkódtatás és túlzások nélkül valósíthatná meg.

= **A Busch-cirkusz sikere.** A Busch-cirkusz új műsorából a villám zsonglőrök, a *Rico Alec Co.* humoros együttese, a *Martha Western*-csoport elegáns produkciója a levegőben, a két *Burley* erőmutatványa emelkedik ki. Az állatok kedvelői örömmel üdvözlik a lovasprodukciókat, különösen tetszik *Petoletti* római lovaglása 14 lóval. Pompásak *Oscar* okos elefántjai. Nagyon hatásos és pompás a *Fehér Arany* című manézsjáték, amelynek főszerepeit *Lendvay* Márta, *Bondy* István és *Rubinyi* Tibor játsszák. A Busch-cirkusz műsora kétségenkívül világvárosi, igazán magas színvonalú és így nem csoda, ha a közönség elismerését kivívta.

= **A nő élete megváltozott.** A modern nő gyakran órákat tölt a szabadban. Tehát olyan púderre van szüksége, amely megfelel a mai kornak. Órákon át tapadjon bármely időjárás mellett, ne dugja el a pórusokat és bársonyos puhaságot és természetes szépséget adjon a bőrnek. Mindezt eléri, ha a »Chat Noir«-ral illatosított »Lady púder«-t használja. Összetételénél fogva természetesen hat minden bőrre és megőrzi az arcszín üdeségét. A »Lady púder« minden arcszínnel egyesül és teljesen ártalmatlan a bőrre. A »Lady púder« minden divatszínben kapható.

= **Fej-, váll- és ágyékreumánál,** ischiásnál, idegfájdalmaknál, szaggatásnál és zsábánál a természetes »Ferenc József« keserűvíz rendkívül hasznos háziszer, mert korán reggel egy pohárral bevéve, az emésztőcsatornát alaposan kitisztítja és méregteleníti.

Az idő *(A hideg légáramlás viharok kíséretében haladt át az országon.)* Az időjárási helyzet meglehetősen kritikus volt, amennyiben igen vehemens erővel törtek be a nyugati légtömegek az országba, olyannyira, hogy különösen a Dunántúl északi részein heves viharokat idéztek elő. A szél élénk maradt egész napon át és viharos erejét sokhelyütt még az esti órákban is megtartotta. Ezzel szemben a várt lecsapódások nem érkeztek meg és csak Sopronból jeleztek a délelőtti órákban zivatart, amely mindössze 2 milliméter esővel járt. Nyugat-Európában és Közép-Európa nyugati részében a hűvösebb áramlatoknak gátat vetett az óceán délibb tájairól benyomult enyhe levegő, amely keveredve az ott talált hűvösebb légtömegekkel, a britszigeteken, azután Franciaországban, Németországban, Lengyelországban és a Keleti-tenger partvidékein idézett elő meglehetősen nagy csapadékkal járó zivataros esőket. Ez a meleg légtömeg gátat vetett a hűvösebb beáramlásnak nálunk is, úgyhogy a csütörtöki nap folyamán az északnyugati élénk légáramlás megszűnik és helyette nálunk is délnyugativá alakul át. A hűvösebb levegő nem okozott nálunk túlságosan erős hűtőhatást, csak a Dunántúl északi részein volt a maximum 24—26 fok, a déli részeken, valamint a Dunától keletre eső részeken még 30—32 fok a hőmérséklet. Ha tehát ez a hűvösebb levegő sem tudott elég erős hűtőhatást gyakorolni és helyébe fog lépni a délnyugati légáramlás, elkészülhetünk arra, hogy az eddigi magas hőmérsékletek még emelkednek. Ez mindenesetre káros hatást fog gyakorolni hazánk mezőgazdasági terményeire, amennyiben máris különösen a Duna—Tisza közén nagy a panasz az esőhiány miatt és ha a melegebb periódus csak néhány napra is újból beáll, a helyzet ott még kritikusabbá válik. Általában a csütörtöki napon az országban túlnyomóan derült időre van kilátás. Dr. *Massány* Ernő, m. kir. főmeteorológus.

A Meteorológiai Intézet jelenti: Várható időjárás a következő 24 órára: Gyengülő és délnyugatira forduló szél. Jobbára derült, legfeljebb északnyugaton némi felhősödés. A hőmérséklet emelkedik.

— **Vízállás.** A Duna Regensburgnál, Strudennél és Pozsony—Mohács között apad, máshol árad. Pozsonyig közepes, lejjebb magas vízállású. Dunai vízállások: Schärding 362, Passau 456, Struden 548, Stein 190, Bécs 207, Pozsony 365, Komárom 450, Budapest 424, Paks 375, Baja 504, Mohács 537, Gombos 664, Újvidék 532, Zimony 436. A Dráva Barcsnál 203. A Tisza végig apad. Tokajig alacsony, lejjebb közepes vízállású. Tiszai vízállások: Tiszabecs —2, Vásárosnamény 20, Tokaj 168, Tiszafüred 230, Szolnok 308, Csongrád 283, Szeged 345. A Szamos Csengernél 38. A Körös Békésnél 40, Gyománál 124. A Maros Makónál 100. A Balaton Siófoknál 90. A Velencei tó Agárdnál 29.

— **Orosházán véget ért a távlovaglás.** *Orosházáról* jelentik: A *Horthy* István ny. lovassági tábornok által vezetett távlovaglás *Orosházán véget ért.* Kedden néhány tanyai gazdaságot néztek meg a résztvevők, majd a környék lótenyésztéséből mutattak be száz darab pompás példányt.

— **Rejtélyes gyilkosság Mohácson.** *Pécsről* jelenti tudósítónk: Titokzatos gyilkosság történt Mohácson. Szerdán a reggeli órákban holtan találták a Rákóczi út 24. számú ház egyik lakásában *Hajosovics* Lajosnét, akinél a tejesasszony, mikor reggel át akarta adni a tejet, az ajtót zárva találta és a nyitott ablakon át látta, hogy Hajosovicsné az ágyban holtan fekszik. Hivására a rendőrség fölfeszítette az ajtót és megállapította, hogy *az asszony, akit meggyilkoltak, 24 órája halott.*

— **Mellbelőtte magát egy szerelmes géplakatos.** *Rákosszentmihályon a Rózsa ucca 13.* számú házban *mellbelőtte magát Mészáros* Sándor 26 éves géplakatos. A mentők a Rókus-kórházba szállították. Megállapították, hogy Mészáros Pestújhelyről ment át Rákosszentmihályra, ahol menyasszonyát látogatta meg. Nézeteltérés támadt közöttük, a fiatalember a szóváltás után kapta elő revolverét és kísérelt meg öngyilkosságot.

— **Nem sztrájkoltak a chemnitzi Wanderer autógyárban.** A *Pesti Napló* vasárnapi számában a Nieuve Rotterdamsche Courantra hivatkozva, amszterdami hírt közölt, amely szerint a chemnitzi Wanderer autógyárban többezer munkás sztrájkba lépett. Mint most illetékes helyről közlik velünk, a hír téves volt, mert a chemnitzi Wanderer autógyárban *nincs és nem is volt semmiféle sztrájkmozgalom.*

— **Forgószínpadot kap az újpesti színház.** *Miklósi* Imre, az újpesti színház igazgatója már az elmult szezónban tervbevette, hogy forgószínpadot épít és ezzel lehetővé teszi revüszerű, vagy többképes és gyors változásokat igénylő színdarabok előadását. Tervét most váltja valóra az igazgató, aki már az elmult héten meg is rendelte a forgószínpadot. Az építési költségek mintegy kétezer pengőt tesznek ki.

— **Halálozás.** *Pfinn* József műépítész, a Kassa—Oderbergi Vasút nyug. helyettes igazgatója a június 12-ére virradó éjszakán 74 éves korában Budapesten elhúnyt. A Kassa—Oderbergi Vasút állomási és műhelyépületeinek, iglói internátusának tervezője volt és mint lelkes turista ő tervezte a dobogókői első menedékházat és a tátrai Téry-menházat. Temetése szombaton, június 15-én délután ½5 órakor lesz Székesfehérvárott.

Özv. *Rozmann* Illésné szül. Fülöp Janka budapesti lakos, patrohai gazdálkodó özvegye szerdán 62 éves korában elhúnyt. Temetése csütörtök délután ½6 órakor lesz a rákoskeresztúri temetőben.

BULYOVSZKY UCCAI **LEÁNYNEVELŐ INTÉZET** Titkárnőképző (1 év. Dipl.). Divatlap- és modellterv., ruhavarrás, szabás. Mozgásműv. kiképzés. Összes isk. típusok eng. előkészítése. Idegennyelvű továbbképző, zene. **Gyakorlati nőképző bentlakók, bejárók részére** Prospektust kív. küld, Bpest, Bulyovszky u. 10. Tel. 156-93. Dr. Förstner Gyuláné igazg.

NAPI HÍREK

JÓ REGGELT!

Szerda általában kellemes nap volt. A kánikula rövid vakációra ment, szélviharokkal helyettesítette magát és a sok tragikus keddi hírrel ellentétben, szerdán csupa édeset olvastunk. Kedves a kanadai 105 éves néni, aki kijelentette: »Pipázz és gyomlálj, ha hosszú életű akarsz lenni!« Mi már most kezdünk töprengeni, milyen badarsággal magyarázzuk hosszú életünket, ha netán százévesek leszünk. Jó volt még Bolla József betörő úr, aki kijelentette, hogy »úriember nem hazudik«. Hát betörni az úridolog?

Az angol és francia filmeket magyarul akarja beszéltetni a legújabb filmrendelet. Vajjon közönségről is fog gondoskodni?

A csillagászok megállapították, hogy a Marson még nem köszöntött be a nyár. Szerencsés Marsbeliek! Nekik még nem kell gondoskodniok nyaralási valutáról.

A perzsa sah legújabb rendeletével megtiltotta a fezviselést. Perzsiában ezentúl csupa feztelenül mozgó ember fog az uccán járni.

Beszélgetés a Szigeten: »Hallotta? Az amerikai nők többet költenek kozmetikára, mint amennyibe az Egyesült Államok hadserege kerül.« »De több csatát is nyernek...«

Mindenben első a Pesti Napló

— **Az angol király gégehurutban megbetegedett.** *Londonból* jelentik: V. György király, aki ezidőszerint sandringhami kastélyában időzik, gégehurutban szenved. Az orvosok legalább kéthetes pihenést rendeltek el az uralkodónak, aki emiatt nem tartja meg a legközelebbi időre kitűzött hivatalos fogadásokat. V. György király állapota különben oly kielégítő, hogy *újabb orvosi jelentést nem adnak ki.* Udvari körökben általában hangoztatják, hogy az uralkodó inkább az ünnepek fáradalmaitól, mint a huruttól lett beteg. A király egyébként szerdán sandringhami várkastélyában kocsizott. A királyné szerdán Sandringhamból Londonba tért vissza. Csütörtökön résztvesz az udvari bálon. A királynét a velszi herceg vezeti a bálteremben, de *a királyné egyedül ül le a bíboros trónra*, míg a velszi herceg elvegyül a királyi hercegek közé. A királyné szombatig a Buckingham-palotában marad.

— **Szabadtéri református konferencia.** *Miskolcról* jelentik: *Görömböly-Tapolcafürdőn* a tiszáninneni református szabadtéri konferenciát rendeztek. *Farkas* István püspök után *Farkasfalvi Farkas* Géza beszélt, majd *Svingor* Jenő a hit, vallás és haza kapcsolatáról értekezett. *Szigeti* Ferenc »Fák és források« című alkalmi költeményét adta elő. *Kolumbán* Lajos a hit és nevelés viszonylatáról beszélt. *Balogh* Pál szavalata után dr. *Enyedy* Andor »Hit és élet« címmel hangsúlyozta, hogy a jóravaló ösztön meggyengült a mai emberben. *Pósa* Péter imája után *Farkas* István püspök megáldotta a szabadtéri konferencia résztvevőit.

— **Acél Endre halála.** Hetvenéves korában kedden meghalt *Aczél* Endre szerkesztő és publicista. Aczél Endre neve már a békevilágban márka volt. Az *Új Hírekbe* írt vezércikkeit az egész ország olvasta. Ötletes, friss, bölcs egyhasábos vezércikkei fogalom voltak a békevilágban. Gazdag és friss humora a *Borszem Jankóban* jutott érvényre, különösen Mucsa-sorozatán nevetett és tanult az egész ország. Nemcsak mint kiváló írót és ujságírót, hanem mint a magánéletben is korrekt és megvesztegető modorú gentlemant ismerte mindenki.

Aczél Endrét ma délben egy órakor temetik a rákoskeresztúri izraelita temető halottasházából. Az ujságíró testületek nevében *Várkonyi* Titusz mond búcsúztatót.

— **Házasság.** *Rubinstein* Magda (Hajdúböszörmény) és *Kenyeres* Miklós (Debrecen) házasságot kötöttek.

? CIÁNOZÓ ? Tessék a nevét kitalálni, Önis 50%-os garantált ciánozásban részesül. Tel. 34-7-99

REKLÁMTÁBLA

A Körúton, a mondén kávéház közelében, egy nyugalmazott gázlámpára szerelve áll büszkén egy reklámtábla. Büszkén, mert ez a reklámtábla nem valami egyszerű műhelytermék, friss sörre csábító, harisnyadícsérő vagy sajtajánló; pompás, finom cizellált darab, pajzsformátumú, üveglappal ékszerezett. Minden járókelőnek szemébe villan, kissé exhibicionista módra hivalkodva dícsével: ime, nézzétek finom festékízlésemet, rámám hajlékony vonalait, csodás betűimet, amelyeket művészi gond pingált. Mintha csak a valamikor vászonról és tárlatról álmodozó címfestő már-már kialvó tüzű vágyába mártotta volna a tisztes mesterségben megalkuvó ecsetjét, olyan ez a tábla decensségében és mégis feltűnő finomságában. Ha díjat tűznének ki, biztosan elnyerné a táblák szépségversenyét, hiszen az uccai reklámfestmények ordító zürzavarában, a magyartalan feliratok és nemzetközien ízléstelen színek harsogásában olyan a tábla, mint egy eltévedt fehér szépség, gyapjashajú, duzzadtszájú, lilatenyerű néger benszülöttek közt. Talán éppen ezzel az ellentéttel, karcsú finomságával, halk tónusával, mondhatnám kifogástalan úri megjelenésével kelt általános és közfeltűnést a tábla, amely ott olvastatja magát nappal a járókelők forgatagában és este a mondén kávéház transzparenseinek halk fényét visszatükrözve. És a táblán, ezen a dzsentlméniízlésű, finom, előkelő táblán néhány betűvel ez áll: *»A Postatakarékpénztár zálogháza, éjjeli pénztár, itt és itt a közelben...«* *(B. B.)*

— **A szerződések békés felülvizsgálását és a területi igazságtalanság orvoslását sürgetik békeszózatukban Lloyd George és Snowden.** *Londonból* jelentik: *Lloyd George*, lord *Snowden* és igen sok más angol közéleti kiválóság a nemzethez intézett békeszózatban felszólítják az angol szavazókat, hogy a legközelebbi általános választáson csak olyan jelöltekre szavazzanak, akik megígérik, hogy *a kormányt határozott és erélyes békepolitikára szorítják.* Ennek egyik legfontosabb előfeltétele: *Anglia kezdeményező lépése a gazdasági és területi igazságtalanság orvoslására, mert ezek erősítik a háború szellemét.* Nemzetközi kibékítési erőfeszítésre van szükség, mielőtt még késő volna. Ez előfeltétele a támadó fegyverek kiküszöbölésének, a fegyverkezések csökkentésének, a *szerződések békés eszközökkel való felülvizsgálásának és az újabb háború elleni kölcsönös biztosítéknak.*

— **XI. Pius pápa a sajtó magasztos hivatásáról.** *Rómából* írják: A katolikus sajtó nemzetközi egyesületének az elmult héten Marseilleben rendezett kongresszusa után Rómába visszatért *Dalla Torre* grófot, a katolikus sajtó nemzetközi egyesületének elnökét és az »Osservatore Romano« főszerkesztőjét XI. Pius pápa hosszabb magánkihallgatáson fogadta és örömét fejezte ki egyrészt a marseillei sajtókongresszus sikeréért, másrészt azért, hogy a jövő évben Rómában tartják kongresszusukat a katolikus sajtó munkásai, akik egyben megtekintik a katolikus sajtó nemzetközi kiállítását. A pápa röviden utalt a katolikus sajtó nagy fontosságára, a hírlapírás magasztosságára és arra a nemes apostolkodásra, amelyet a jó sajtó a vallás és a kultúra szolgálatában teljesít.

— **Zsarolási per egy ügyvéd ellen — felmentéssel.** *Szemző* Gyula volt főispán zsarolás címén feljelentette dr. *Somogyi* Sándor ügyvédet, azzal vádolván meg, hogy az ügyvéd 200 pengőt akart tőle kizsarolni azon a címen, hogy e pénz ellenében nem fog leleplező cikket írni Szemző Gyula állítólagos rulettklubjáról. A törvényszék *Horváth*-tanácsa előtt Somogyi azzal védekezett, hogy ő valóban cikket akart írni Szemző dolgairól, de Szemző volt az, aki mindenáron meg akarta akadályozni a cikk megjelenését. Tanuk kihallgatása után a törvényszék végül is *felmentette az ügyvédet a vád alól.* Az ítélet *nem jogerős.*

— **Felmentették az izraelita hitközség vezetőségét a hatóság előtti rágalmazás vádja alól.** Dr. *Jaulusz* Jakab, a Zsidókórház főorvosa ellen a hitközség nyomozás elrendelését kérte, azt állítván, hogy Jaulusz a hitközség tulajdonát tevő könyvtár számára vásárolt könyvek egy részét lakására vitette és nem akar elszámolni velük. Az ügyészség megszüntette a nyomozást a főorvos ellen, a hitközség ebbe belenyugodott, mire a főorvos hatóság elleni rágalmazás címén feljelentette a hitközség elnökét, *Stern* Samut, továbbá *Eppler* Sándor főtitkárt és dr. *Munkácsi* Ernő főügyészt. A járásbíróság szerdán tárgyalta az ügyet, az ügyészi megbízott *elejtette mindhármuk ellen a vádat*, de a főorvos ügyvédje átvette a magánvádat. Dr. *Bródy* Ernő, dr. *Dombováry* Géza védőbeszédei után a járásbíróság *bűncselekmény hiányában felmentette mindhármukat.*

— **Nem azonos.** *Kárpáti* Jenő, a Singer Varrógép Rt. üzletvezetője annak közlését kéri, hogy *nem azonos azzal a Kárpáti Jenővel, akit szacharincsempészésért elitéltek.*

Kombinált bútor újdonságok
Nagy Zsigmond, Lázár ucca 3. szám (egész házban)
Styl- és antik lakberendezések is nagy választékban

BUSCH A NAGYKVALITÁSOK CIRKUSZA JÚNIUSI ÚJ MŰSORA IS
ÓRIÁSI SIKERT ARATOTT
„FEHÉR ARANY“
ROKOKÓ MESEJÁTÉK
D'ANGOLIS villámzsonglőrök, fizikailag elképzelhetetlen mutatványaikkal

PETOLETTI római gladiátor lovasjátékok. Nartha Western ezüstfecskék, 4 gyönyörű nő a levegőben
A humor királyai — Rivalcák egyedülli riválisai és a nagy kiséró számok
NAPONTA 2 ELŐADÁS
délután 4 órakor és este 8.15 órakor
Jegyelővétel a Cirkusz pénztáránál délelőtt 10-től egész nap
Telefon: 20-0-11 NÉPSZERŰ HELYÁRAK Telefon: 20-0-11
Előadás után villamos- és autóbuszközlekedés a város minden irányába

— **Pénteken Debrecenbe és Nyíregyházára utazik Darányi földmüvelésügyi miniszter.** *Debreceni* tudósítónk jelenti: *Darányi* Kálmán földmüvelésügyi miniszter pénteken autón Debrecenbe érkezik és innen Nyíregyházára megy. Bejárja a vidéket és megtekinti a terméskilátást. E hónap 23-án *Lázár* Andor igazságügyminiszter érkezik Debrecenbe az Országos Ügyvédgyűlés megnyitására.

— **Miért vonták meg 38 némettől az állampolgárságot?** *Berlinből* jelentik: Hivatalos közlemény megokolja, *miért vonták meg 38 egyéntől a német birodalmi állampolgárságot.* A közlemény szerint *Ábrahám* Miksa zsidó kántor 1933 júniusában a sötétben megtámadott és megsebesített egy rohamosztagost. Fogházbüntetésének kitöltése után a külföldön uszított Németország ellen. *Brecht* Berthold a német emigránsok sajtójában németellenes cikkeket irt és szidalmazta a frontharcosokat. *Goldmann* Nachum a külföldön német áruk bojkottját követelte. *Hilferding* Rudolf a prágai német emigránsok egyik vezére. *Hodann* Max, Magnus Hirschfeld volt segédje, a magzatelhajtás büntetlenségét követelte. A többi kiközösített egyén is Németország tekintélyét igyekezett csökkenteni a külföldön.

— **»Örök békét« fogadott Bolivia és Paraguay.** *Buenos Airesből* jelentik: A Chaco-viszály ügyében a közvetítők kedden zárt ajtók mögött a késő éjszakai órákig folytatták a tárgyalásokat, míg végre szerda hajnalban, helyi idő szerint 2 óra 15 perckor hivatalosan kihirdették, hogy a Bolivia és Paraguay fegyverszünetet biztosító megállapodás délben 12 órakor aláírásra kerül. Az ellenségeskedéseket az aláírástól számított 48 órán belül beszüntetik. Az ülés befejezése után Bolivia és Paraguay külügyminisztere kezet *fogott egymással és »örök békét« fogadott.* A fegyverszünetet szerda délben *aláírták.*

— **A »Cigány« rendőrkutya munkában.** Szerda este Pestszenterzsébeten a Teleki ucca 13. számú ház udvarán összeveszett *Eisenkraut* Jenő cselédhelyszerző és felesége. A közelből rendőr került elő és igyekezett szétválasztani a civakodó házaspárt. A veszekedésbe beleavatkozott *Dudás* Béla kőműves is, aki a vita hevében *megütötte a rendőrt.* Együtt volt a rendőrrel a *Cigány* nevü híres rendőrkutya is. A kutya Dudásra ugrott, megharapta és csak akkor engedte el, amikor a rendőr elparancsolta. Dudást előállították a főkapitányságra, hatóság elleni erőszak címén *őrizetbe vették*, majd a Pasteur-intézetbe kísérték, hogy beoltsák.

— **Uj nyelvtanítási módszer bemutatója egy budapesti iskolában.** Érdekes bemutató volt szerdán délután az áldásuccai községi elemi iskolában. *Vargha* Imre igazgató bevezető szavai után Aczélné dr. *Gonda* Lili, az iskolai francia tanfolyam vezető tanárnője tizenöt kis gyermekkel — hat-tizenkétéves fiúcskákkal és leánykákkal — demonstrálta egészen újszerű és meglepően eredményes nyelvtanítási módszerét. Az új módszer — mint feltalálónője konferálta — szemben az eddigi epikus nyelvtanítással, *dramatizálta a nyelvtant és a szótárt;* nemcsak szemléltető, hanem *cselekvő* módszer is. A gyermekek játszanak változatos és számukra izgalmas játékokat — labdáznak, bujócskát, állatkertet, iskolát, vendéglősdit játszanak, mindezt persze idegen nyelven — a bemutatón franciául — s közben észre sem veszik, hogy rengeteg új szó megtanulása mellett szabályosan ragoznak és egyéb komplikált nyelvtani műveleteket végeznek. Az áldásuccai gyermekek és tehetséges tanárnőjük az új módszerrel valóban bámulatos eredményt értek el a rendelkezésre álló heti két órában egy tanév alatt és a nagysikerű bemutatón percenként zúgott fel az elismerő taps. A díszes közönséggel zsúfolásig telt teremben a sajtó képviselőin kívül ott láttuk több budapesti könyvkiadó vezetőjét is, akik a szakkörökben nagyjelentőségünek tartott új módszer iránt érdeklődtek. Jelen voltak többek közt a francia követség képviseletében De Viel attasé és a bolgár követség részéről dr. Andrejev első követségi titkár.

JAVÍTTASSA PERZSA
stb. szőnyegeit már most legtökéletesebb, legjutányosabb a
MANUS SZAKINTÉZETÉBEN
József körút 10-12. Tel.: 401—59

PFILF *Máté*, rajzmester, * Nürnberg (†) 1790 körül, † Pécsett az 1850-es években, hol 1823-tól a főnéptanoda rajzmestere volt. Számos építészeti és alakrajza a Pécsi Városi Múzeumban van. Az ő tanítványa volt Zsolnay Vilmos, a világhírű kerámikus.

E. G. II 2961

716.

ézve. Mellét kitüntetés díszíti. Fején kalap
ja, szemöldöke s bajusza barna, szeme sötétbarna
kravalója fekete, paszmánt galléru attilája
.

ra, méretei 71.3:58 cm.
reklyemuzeumból. 107/95. No 167.

107/95 : 167

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

1981 MÁJ 26

KISALFÖLD

Pfilf Éva

1021

Örök témák, érdekes színfoltok

Pfilf Éva kiállítása

A győri Megyei Művelődési Központban a megye közönsége előtt először bemutatkozó Pfilf Éva képeit legínkább témájuk, tárgyuk alapján csoportosíthatjuk. Jelentősebb képeinek tárgyát főként a *mitológiából* és a század első felének *paraszti világából meríti*. S tegyük hozzá mindjárt: örökzöld témákat elevenít fel.

Mitológia. Az Orfeusz-témát már az ókorban is feldolgozták. Az 1700-as években XIV. Benedek pápa klasszikus gyűjteményében volt egy dombormű, amely azt a jelenetet ábrázolja, amikor Orfeusznak ott kell hagynia feleségét az alvilágban. Pfilf Éva ecsetje nyomán az a jelenet villan föl, amikor a fiatal férj visszapillant a szépséges Euridikére. Ám a kép nem ad többet a két szerelmes egymásranézésénél. Pedig a hagyomány szerint nagyon súlyos következményei lettek ennek a pillantásnak: Euridiké örökre az alvilágban maradt, az élete hátralevő idejében szentéletű Orfeuszt pedig — mert elhatározta, hogy nem kell neki többé a földi szerelem — széttépik a trák asszonyok.

Van az ótestamentumban egy epizód, amely említést tesz a szentéletű özvegyről, Juditról. A mondabeli Betulia várát ostromló asszír Holofernész sátrába megy, magát felcicomázva, a szép várbeli özvegy, s levágja a — szerelemről? bortól? — lerészegedett hadvezér fejét, ezzel távozásra kényszeríti az ostromlókat, mintegy szabadulást hoz az izraelitáknak. Pfilf Éva különben igényesen kidolgozott *Judit* című képe azonban csak egy szakállas fejet kezében tartó nőt ábrázol, eredetiség nélkül. A *Királyok imádása* című képében is az igényes piktúrát dicsérhetjük, a téma azonban nem hordoz új tartalmakat.

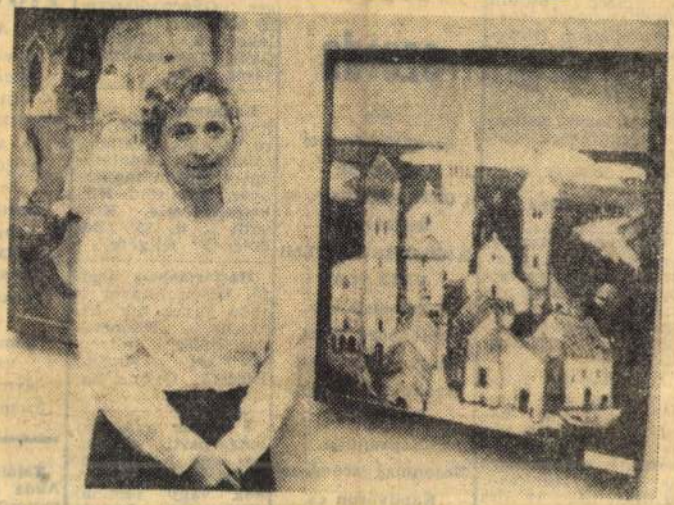

S ami ezekből a képekből hiányzik, azt felfedezhetjük a *Jégkirálynőben* és a *Kincsben*. Az ábrázolt alakok lelkéről, tulajdonságairól — az egyéniségről van szó. Az előbbiben az ész, a méltóság, s az ezzel párosuló gonoszság, rideg kegyetlenség, az utóbbiban a kártyajátékos nihilizmusának és zsugoriságának élethű ábrázolása a festő figyelemre méltó pontosságára utal.

Érdekes színfoltjai a kiállításnak az *Öregek*, a *Műemlék*, a *Krumpliültető*, a *Fonó*, az *Öreg ablak* című festmények. A letűnt paraszti világot, vagy annak hellyel-közzel fellelhető maradványait vetíti elénk mindegyik. Értékes dokumentumok.

A kiállítás egészéhez hozzátartozik néhány életrajzi adat is. Pfilf Éva a győri Tanácsi Tervező Vállalat építésztechnikusa — szakterülete a műemlékfelújítás. Úgy igazából pedig csak néhány éve kezdett festeni. Festői fejlődése egyelőre kiszámíthatatlan, ám a legjobb képei reményre jogosítanak.

h. á.

1981. május 26., kedd

APRÓHIRDETÉS

Sopronban két es félszoba, összkomfortos, tehermentes öröklakás garázsmegoldással kp-ért eladó. Napközben: Lachner K. u. 2. Ajándékbolt, este Bécsi u. 42., Jahn.

Héderváron a Kossuth Lajos u. 55. szám alatti 510 négyszögöl telken téglából palatetős üres családi ház öt helyiségből álló, központi fűtéssel + nyári konyha, kamra eladó. Lipóti termálhoz 800 méter. Ár megegyezés szerint. Érdeklődés: Győr, Gurdony u. 22.

Városközpontban 2 szoba, komfortos ház üzlethelyiséggel beköltözhetően eladó. Városközpontban 2 helyiségből álló műhely eladó. Svantner József, Csorna, Felszabadulás u. 14.

Balaton környékének egyik legromantikusabb részén, a kőorral kilátónál 900 négyszögöl telek megosztva is eladó. „Fél óra a Balaton" jeligére a kiadóba. Győr, Tanácsköztársaság u. 51.

2 szoba hall + fűtött garázsos szövetkezeti lakás azonnali beköltözéssel kp + OTP eladó, és egy Sorház úti garázs. Érdeklődés: Szilárd Győr, Ipar u. 94.

LAKÁSCSERE

Kétszoba komfortos lakásom hasonló 3—4 szobásra cserélném megegyezéssel. Sopron, Ifjúság tér 26., Hatvanger.

Elcserélném komáromi központi II. emeleti másfélszobás hálófülkés, erkélyes, összkomfortos tanácsi lakásomat hasonló győri tanácsira. „Szép otthon 120630" jeligére leveleket Magyar Hirdető, Győr, Kazinczy u. 16.

Csornai 2 szoba komfortos modern, tanácsi lakást soproni bármilyenre cserélnék. „Gyors 120628" jeligére leveleket Magyar Hirdető, Győr, Kazinczy u. 16.

Új győri házamat soproni házra, vagy öröklakásra cserélném. „Tehermentes 120798" jeligére ajánlatokat, Magyar Hirdető, Győr, Kazinczy u. 16.

Másfélszoba összkomfortos első emeleti lakásomat nagyobb tanácsira cserélném. Félkomfortosra komfortosra is. Győr, Munkácsy u. 14., I/4., 18 óra után.

VEGYES

1—1 mechanikai irányítástechnikát és elektroműszerész mellékfoglalkozást keres. Győr-Sopron és Vas megyében. „Minden megoldás érdekel 107888" jeligére a Magyar Hirdetőbe, Sopron, Le-

Eltartási szerződést kötnék vagy gondozást vállalnának Sopronban lakásért. Hajmáskér, Tábori u. 6.

Olcsó szerda

30%

árengedménnyel kaphatók a GYŐR-SOPRON M. RUHÁZATI KISKERESKEDELMI VÁLLALAT szakboltjaiban különböző férfi, női és gyermek szandálok, cipők, Győrben, Sopronban, Mosonmagyaróváron, Kapuváron és a 89-es sz. csornai cipőboltban.

Fiatal házaspár 1 gyermekkel eltartási szerződést kötne. Lakás szükséges. Minden megoldás érdekel. „Sürgős 967" jeligére leveleket a kiadóba, Győr, Tanácsköztársaság u. műszaki technik képzettséggel áruf galmi, vám és pé ügyi gyakorlattal évnél hosszabb m kaviszonnyal, képzettséget igén munkakört ke „Sokoldalú, megl ható 120348" jelig leveleket Mag Hirdető, Győr, zinczy u. 16.

Iskoláskorú g mekem mellé pótnagymamát keresek. Bentlakás is lehetséges. „Gyermekszerető 962" jeligére leveleket a Kiadóba Győr, Tanácsköztársaság u. 51.

Lakásomon gépírást rövid határidőre vállalok, vállalatoknak is. Ajánlatokat: Mosonmagyaróvár, Kisalföld Hirdetésfelvétele. Kossuth L. u. 25. „Bedolgozó" jeligére.

Háztartásban segítő, kézimunkázni is tudó ügyes nőt felveszek. „Nádorváros 120862" jeligére leveleket Magyar Hirdető, Győr, Kazinczy u. 16.

8 napos bulgáriai tengerparti üdüléshez egy hely átadó 25—40 év közötti nőnek vagy férfinak (Expressen keresztül). „Júliusi nyaralás 120819" jeligére leveleket Magyar Hirdető, Győr, Kazinczy u. 16.

Érettségizett hivatásos jogosítvánnyal rendelkező fiatalember másodállást vállal. „Délelőtt, délután 120873" jeligére ajánlatokat Magyar Hirdető, Győr, Ka-

FIGYELEM!

AKCIÓ!

Komárom és Vidéke Afész GUMIÁRU SZAKÜZLETÉBEN, Győr, Attila u. 39. sz. A június 30-ig vásárolt személygépkocsi abroncsokat DÍJMENTESEN FELSZERELJÜK. Szaküzletünkben 40-féle gumiabroncsból válogathat. Nyitva: 8—16-ig. Szombaton zárva.

Találtak Győr—Abda között 1 db motoros kistáskát. Érdeklődés: a Beruházási Vállalat titkárságán, Győr, Czuczor G. u. 18—24.

ÁRAMSZÜNET

Értesítjük T. fogyasztóinkat, hogy 1981. május 28-án 6—7.30-ig és 15—17 óráig Szany I. tr., Szany III. tr körze-

KÖZLEMÉNY!

Értesítjük a lakosságot, hogy Ménfőcsanak I—V. transzformátorkörzet kisfeszültségű hálózatot 1981. május 27-én feszültség alá helyezzük. Ez alkalomból az Áramszolgáltató V. felhívja a lakosság figyelmét, hogy a VILLAMOS VEZETÉK ÉRINTÉSE ÉLETVESZÉLYES ÉS SZIGORÚAN TILOS!

ÉDÁSZ V.

győri

üzemigazgatóság

Értesítjük fogyasztóinkat, hogy Sopronban 1981. május 29-én a Városi úti tr. körzetben karbantartási munkák miatt, áramszünet lesz az alábbi utcákban: Szabadság krt. (Domb u. és Gyermek Szívszanatórium között)—Villa sor. Elő sor—Városligeti út—Vadas J. u.—Lajta köz—Keresztúri út—Vas Gereben u. (Szabadság krt. közötti rész)—Károlymagasleti út—Kőszegi út (Harkai úttól a Camping

Pfilf Éva festő

Kalandozások

197. nov. 28.
kisalföld

Pfilf Éva festőművész kiállítása látható „Kalandozások" címmel a győri Vasutasok Arany János Művelődési Házában (Hotel Szárnyaskerék) működő folyosógalériában. A kiállítás megnyitójára ma délután öt órára minden érdeklődőt várnak. Az akvarellek, grafikák és táblaképek december 23-ig hétköznap reggel kilenctől délután öt óráig tekinthető meg.

Pfetten, J

Sopron. T. 6292.

A város kapujától balra felhőkből kiemelkedő és angyaloktól körülvett szobrát látjuk szent Jánosnak és a keritésen belül fák diszlenek. Felirata alól

balra: Nach der Natur.
jobbra: J. Pfetten sc.

Rk., mér. a vk. 14.6: 22.2 cm.

Szn. 576-98.
112-98-1805.

Sopron. T. 6293.

Az előtérben az emeletes épületen innen, a melynek oromzatán kettős kereszt van, gémes kút köti le figyelmünket, balra pedig a kapu közelében a farakás fölött lajtorja látszik. Felirata alól

balra: Nach der Natur.
jobbra: v.J. Pfetten sc.

Rk., mér. a vk. 14.7: 22.4 cm.

Szn. 575-98.
112-98-1804.

„Jézusom örömöm”

Vargha Damján életútja a mosonszentmiklósi paraszthéztól az Akadémiáig

Nem tudom, hogy Mosonszentmiklóson a templom jobb oldalán áll-e még az a szülői ház, amelyben 1873 áprilisában *Vargha Damján* ciszterci áldozópap és neves irodalomtudós született. Édesapja *Vargha Pál* földműves volt, édesanyja *Frank Katalin* a háztartás ügyeit intézte. Dolgos élete volt, hiszen hat gyereket nevelt. Vargha Damján Mosonszentmiklóson járt elemi iskolába, középiskolai tanulmányait pedig a magyaróvári és a kecskeméti piarista gimnáziumban végezte. Ezután a cisztercita rend zirci főiskoláján teológiát hallgatott, s 1892. augusztus 29-én belépett a ciszterci rendbe. Érdeklődése és tudományos ambíciói a budapesti egyetem padjaiba vitték, ahol 1899-ben a filozófia doktora lett, majd két év múlva ugyanitt magyar–latin szakos tanári oklevelet szerzett. 1899. július 2-án szentelték áldozópappá.

Tudományos ismeretekben és lelkiekben ekként fölvértezve a *tanítást választotta* hivatásul. A század első negyedében Baján, Egerben, Székesfehérváron és Budán egyházi gimnáziumokban magyart és latint tanított. Közben egymás után jelentette meg a magyarországi régi vallásos irodalomról szóló tanulmányait: kódexeink Mária siralmairól, a Szent Imre- és Mária-kultuszról, a ferences és domonkos szerzők munkásságáról, legendákról és a kódexek forrásairól. Több kiadásban jelent meg a magyar iskolai helyesírást szabályokkal és szójegyzékkel segítő munkája, s a vallásos irodalom történetébe is beírta nevét *Jézusom örömöm* című gyerekeknek szánt imádságos és énekeskönyvével, amely hat kiadásban több százezer példányban forgott közkézen. Egy másik imakönyvét német, szlovák és holland nyelvre is lefordították. A tanítási szünetekben tartalmas pihenésül tanulmányutakat tett Németországban, Svájcban és Franciaországban, ahol középkori irodalmunk kapcsolatait kutatta és előadásokat tartott.

Tudományos munkássága elismeréséül Vargha Damján Györgyöt 1919-ben a *Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választotta.* E címétől harminc év után 1949-ben fosztotta meg a kommunista rezsim. Még a két világháború között tagjává választotta a Szent István Akadémia is. Életének következő fontos

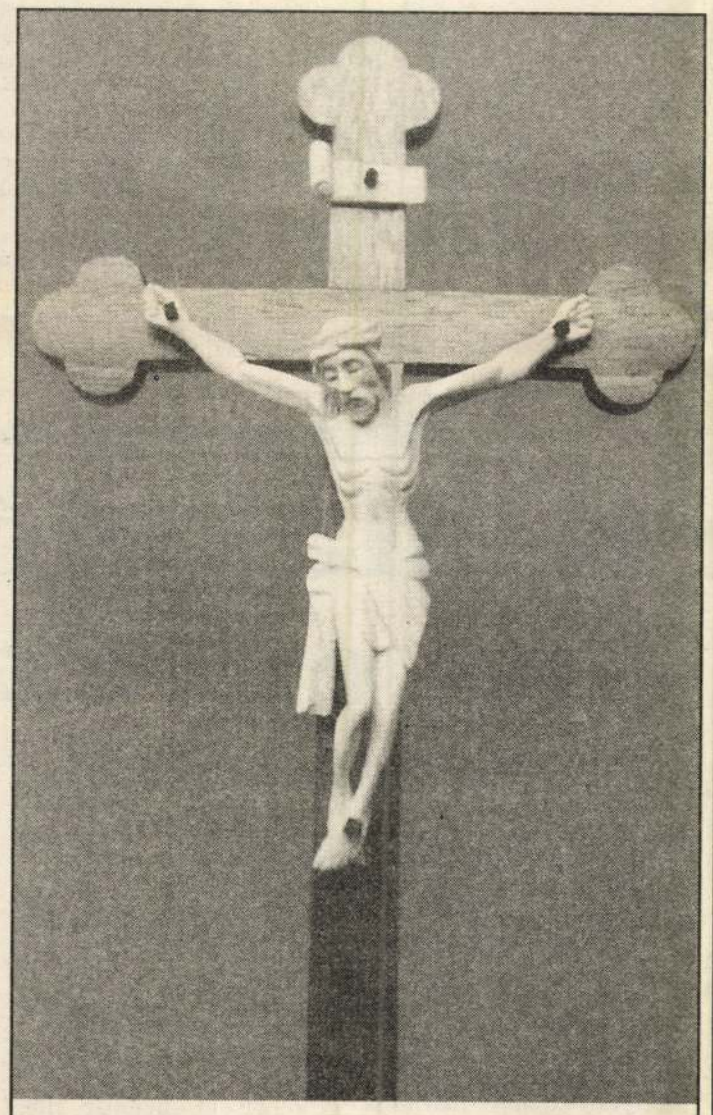

Osbáth Gyula: Feszület

állomása a pécsi tudományegyetem, ahol 1925-től 1946-ig a magyar irodalomtörténet nyilvános rendes tanára volt, s 1941–42-ben rektorként is tevékenykedett. *Szociális érzékét és humanizmusát* bizonyítja, hogy Budapesten Adalbertinum néven jóléti intézményt alapított egyetemi ifjaknak, Pécsett pedig 1928-tól 1948-ig szegény fiatalok százainak adott hajlékot, erkölcsi és tudományos irányítást az általa alapított Szent Mór-kollégium. Az egykori neves igazgató emlékét azóta is felirat hirdeti a kollégium bejáratánál.

Vargha Damján egyetemi tanársága idején tovább folytatta kutatásait. Könyveket szerkesztett, tanulmányokat írt az ősi nyolcas versformáról, a finnugor nyelvrokonságról, a magyar és holland kódexirodalmi kapcsolatokról és más, addig föltáratlan, földolgozatlan irodalmi kérdésekről. 1933-ban *Győrött* jelent meg *Költői szépségek Szent Imre őslegendájában* című munkája.

Szülőfaluját soha nem feledte. Minden nyarát Mosonszentmiklóson töltötte, s a falu határában saját pénzén több kutat is furatott. Nyugalomba vonulása után Zircen és Székesfehérváron élt, 1950-ben testvéréhez Hegyeshalomba költözött. Mellőzését türelemmel és méltósággal viselte. Itt halt meg 1956. április 6-án, s április 9-én Mosonszentmiklóson temették el. Síremlékén az alábbi felirat áll: „Dr. Vargha Damján cisztercita áldozópap, egyetemi nyilvános rendes tanár, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja, a pécsi Szent Mór Collégium alapítója 1873–1956 Jézusom örömöm.”

Tuba László

Soproni harangöntők

Pfistermeister mestermunkája a Rókus-kápolnában

Harangok. Harangzúgás: ünnepélyes, diadalmas. Lélekharang: megrendítő, elmélkedésre indító. Félrevert harangok: elemi csapást jelentettek, félelmet a szívekben. És a déli harangszó nekünk, magyaroknak a törökverő Hunyadi János nándorfehérvári győzelmét!

A nagy *soproni tűzvészkor*, 1676-ban szinte az egész város porig égett. A harangok megolvadtak, a várostoronyé is. A bécsi Herold Baltazártól, a híres harang- és ágyúöntőtől vásárolt a város újat. Nagyon szerette Sopront. Evangélikus volt, és az itteni templomban vett részt az istentiszteleteken. Egy nagy, szépen munkált feszületet ajándékozott egyházának. Akkor halt meg és akkor temették, amikor a török Bécset otromolta. Így nem harangszó kísérte utolsó útjára, hanem az ágyúké. Igaz, azokat is ő készítette...

A soproni lakatos-, puskaés sarkantyúscéh 1696-ban engedélyezte *Reinhardt János Györgynek*, a harangöntőnek (Glocklmacher), hogy foltozó munkát is végezhessen. Nagy nyomorban élt, öt kisgyermekével.

Pfistermeister 1745-ben soproni polgár lett. Harang- és ágyúöntő volt ő is, de a városi

fegyvertárat is óvta, őrizte, vigyázta. A Bécsi-kapun kívül tevékenykedett, és hamarosan telket is kapott. Híres emberként, kiváló mesterként munkáit megbecsülték *Káldon, Celldömölkön, Türjén, Csepregben*, sőt *Pesten* is. A Szent Rókus-kápolna harangja is az ő keze munkáját, művészi érzékét dicséri. Sopronban is ő készítette a régi harangokat, dombormüvekkel ékesítette *Sarródon, Fertőszéplakon, Kismartonban.* A *rusztiaknak* szép rézedényeket formázott. Csaknem 30 évig folytatta mesterségét, haláláig, 1772-ig. *Fia Kőszegen telepedett le és vált híressé.* Özvegye, amint illett, feleségül ment az egyik segédhez, Köchel János Györgyhöz. Méltó volt mesteréhez. A Szent Domonkos-templom tőle vásárolta a harangot. De Kőpháza, Hidegség, Hegykő, Sopronkövesd, Szilsárkány templomában is az ő harangjának hívó szavára indultak misére a hívek vagy kísérték ki halottaikat a temetőbe. Elhunyta után második felesége hozzáment *Mahr Ferenc* bánfalvi születésű segédhez. Ő azonban szerencsétlen korban élt. A napóleoni háborúkat követő infláció miatt a virágzó műhely lassan tönkrement. S a vagyont más vette meg. Először a kerti épületet, majd a kertet, s aztán a házat, végül az öntőműhelyt, az öntőházat *Seltenhofer Keresztély Frigyes* harangöntő. Százharminc évig fogalom volt ez a név a szakmában. A család méltó maradt a nagy elődökhöz.

Gy. P. A.

Szép könyvek védelmezői

Devecseri Gábor egyszer megszólítva jó barátját, szép könyvek tervezőjét, művészét, szerelmesét, *Szántó Tibort*, aki, a költő szerint, így felelt: *„Én nem tudom; szakértő nem vagyok, / csak élvezetem, ha nemcsak az, amit elmond / gyönyörű, de ruhája is”.* Ruhája, bőre, eleven húsa, leglelke – keresi a költő a legillőbb szót. A könyvcsináló, amint magát szívesen nevezi Szántó Tibor, nyolcvanegy éves. Szobát rendeztek be könyveiből a *keszthelyi Helikon Múzeumban.* Erre az alkalomra jelent meg a *Tevan Kiadó* és a *Magyar Bibliofil Társaság* közös gondozásában A csodálatos mandarin. Kevéssel később nyílt meg könyvterveinek kiállítása Stuttgartban.

Tíz esztendeje elevenedett újjá a Magyar Bibliofil Társaság, a szép könyvek barátainak közössége. A két háború között már volt bibliofil-mozgalom Magyarországon, a tehetősebbeké. Európa minden országában van bibliofil-társaság, néhol több is; van Nyugat-Európában Gutenberg Könyvescéh, amely szép és jó könyveket ad tagjainak kedvező (és kedvezményes) áron. A Nemzetközi Bibliofil Társaság három évvel ezelőtt Budapesten tartotta kongresszusát. Akkoriban megcsodálták a vendégek a nagy, nemes hagyományú magyarországi könyvtárakat: a Széchényit, a kalocsait, az esztergomit, a debrecenit, a sümegit.

Magánkönyvtár, hozzájuk mérhető, nincsen Magyarországon. A bibliofil-társaságnak kereken hétszáz tagja van, kétharmada pesti, harmadrésze másutt él, főként egyetemi székhelyeken.

Bibliofil-könyvek persze nem csak a társaság kiadásában jelentek meg. Most is tervezi Szántó Tibor, hogy *Párczer Ferenccel* közösen – aki különben a *Magyar Helikon* alapítója volt és a szép könyvek kiadásában korábban is közreműködött – sorozatot indít. A klasszikusok sorát Homérosz nyitná meg; a Sixtusi kápolna festményei illusztrálnák a nagy képes Bibliát; kiadnák Az ember tragédiáját Zichy Mihály rajzaival. A Bartók-kötetet a Táncszvit hasonmás kiadása követné majd.

A társulat igyekszik is erősíteni kapcsolatait a fővároson kívüli egyetemekkel, egyetemi városokkal, könyvtárakkal.

Emlékek kökényvirágzáskor

Nagyapa 30 éve halt meg, 93 éves korában, túlélve 20 esztendővel fiatalabb feleségét.

Szépen pödrött bajsza, égszínkék szeme bizony megdobogtatta a női szíveket annak idején! Unokái rajongásig szerették, figyeltek szavára, és ámulva lesték, milyen gyorsan ír – „megrendelésükre” – időmértékes verseket, sűrűn mártogatva régimódi tollát a lila tintával megtöltött kalamárisba. De szomorúan vették észre: tekintete megtört, szomorú lett. Nehéz és igazságtalan történelmi időszakot kellett megérnie, öregen. Amíg lehetett, kivitte unokáit a kertbe, az ő birodalmába, és elmagyarázta a „titkokat”. – „Nagyapa! Húsvét van és mégis hideg, esik is, nem nézhetjük meg a virágokat, a kisnyulakat, a báránykát” – panaszkodtunk – nem értve, hogy akár áprilisra is eshetnek az ünnepek, sokszor ítéltetünk szobafogságra, nagyszüleinket látogatva, vidéken. – „Ez azért van így, kisunokáim, mert ilyenkor, kökényvirágzás idején „nevelő időt” ad az Úristen. Képzeljétek el, mi lenne akkor, ha hirtelen nagy meleg lenne! Nem nyilhatnának ki a bimbók, leszáradnának, és szinte leégne az éppen csak kisarjadó fű. De egy kis napsütés, egy kevés eső, hűvös idő – s a növények szépen, lassan fejlődnek. Látjátok?”. – Meg is vigasztalódtunk, hittünk okos szavainak. Szerette a természetet, szerette a földet – s egyszer csak el kellett hagynia... A városban élte le életének utolsó 12 évét. – Néhány héttel halála előtt az egyik unoka ceruzarajzot készített róla. Nem volt beteg, csak elfáradt, egyedül maradt. A beesett szemek mutatják: már messzire nézett.

Most 30 esztendő elmúltával egy fia és 7 unokája, 7 dédunokája, 1 ükunokája idézgeti emlékét, forgatva a fényképalbumot. „Nézzétek! Itt még együtt vagyunk valamennyien a kerti nagy kőasztal körül. Nagyapa hófehér bajusszal, nagy szakállal boldogan mosolyog nagy családja körében, még mindig szép felesége mellett!” Régen volt, nagyon régen. De itt élnek ők leszármazottaikban! És nagyapa örülne, hogy a részleges kárpótlást – amely őt illetné meg – unokái megkapták. Unokái, akiknek olyan lelkesen magyarázta a hűvös, borongós tavaszi napokon, valamikor régen a nevelő idő hasznosságát. Becsületes, törvénytisztelő ember volt – és bízott a jogban.

Gyulaváriné Patthy Anna

Egy rajz az Ex libris kötetből: Kós Károly grafikája.

Kitaibel Pál biológiai tanulmányi verseny

Országos döntő Mosonmagyaróváron

Rangos tanulmányi verseny színhelye lesz a hét végén Mosonmagyaróvár, itt rendezik meg ugyanis a *„Kitaibel Pál középiskolai biológiai tanulmányi verseny"* országos döntőjét. Az immár tizennyolcadik alkalommal kiírt tanulmányi verseny elődöntőiből a megyékből, illetve a fővárosból összesen száznegyven tanuló vehet részt a nagyszabású országos döntőn, amely három részből áll. Az első részben diaképes feladatokat kell megoldaniuk a tanulóknak, a második részben kiselőadásokat várnak a versenyzőktől, majd a szóbeli döntő következik.

A verseny kiírói és rendezői között a szakirányú képzésben érdekelt minisztériumokat, tudományos társaságokat és folyóiratokat találhatunk. Az országos döntő színhelye a Pannon Agrártudományi Egyetem „B" épülete. A szakközépiskolások és a gimnazisták nemes vetélkedőjének eredményhirdetésére vasárnap délben kerül sor az egyetem dísztermében.

Gyermekeknek – gyermeknapra

Tátika-vetélkedő

Több évtizedes hagyomány, hogy május utolsó vasárnapján a gyermekeket ünnepeljük. A mosonmagyaróvári Városi Művelődési Központ „Tátika" címmel gyermeknapi vetélkedőt hirdet mindazok számára, akik szeretik a zenét, a táncot, s akik úgy érzik, hogy kedvenc előadójuk zenéjére, annak „bőrébe bújva", önmagukak és másoknak is kellemes meglepetést tudnak szerezni. Akik vállalkoznak arra, hogy megpróbálják kedvencüket úgy utánozni, olyannak meg(be)mutatni, amilyennek ők látják és szeretik.

Nevezési feltételek:

– egy zeneszám kiválasztása,

– megfelelő öltözék elkészítése, legkésőbb május 15-re,

– a jelentkezési lap kitöltése és leadása a művelődési központ portáján május 10-én 15 óráig,

– az előzetes megbeszélésen való résztvétel május 10-én 15 órakor.

A jelentkezéseket a beérkezés sorrendjében veszik figyelembe, mivel a vetélkedőn – május 30-án 15 órakor – 20 versenyző vehet részt.

A díjak – amelyek az első három helyezettre és a legtöbb közönségszavazatot elnyerő versenyzőre várnak – meglepetések.

A telefonalku előzményei

Két évvel ezelőtt a Magyar Távközlési Rt. soproni igazgatóságának kezdeményezésére elvi megegyezés jött létre a Matáv Rt. valamint a mosonmagyaróvári Városüzemeltető és Fenntartó Kft. között egy 1700 vonalat eredményező, önerős távbeszélő-hálózat kiépítésére. A megegyezés lényege: a több mint kétszázmillió forintos beruházási költség 60 százalékát a Matáv Rt. biztosítja, a fennmaradó 40 százalékot pedig a majdani előfizetőknek kell – három részletben – befizetni. Ez a költség egy-egy új állomás esetében 45 ezer forintot tett ki, amit az 1700 jelentkező be is fizetett, reálisnak ítélve az árat, hiszen a szerződésben – annak 10. pontjában – az állt, hogy a befizetett összegből a Matáv Rt. – amennyiben a cég privatizációja végbemegy – 28 ezer forint értékben szabadon forgalmazható kötvényt bocsát az előfizetők rendelkezésére, vagy ezt az összeget a havi számlákban – két év alatt – jóváírja.

Nos, időközben a parlament elfogadta ugyan a távközlési törvényt, ám az mind a mai napig nem lépett hatályba, ezért a Matáv Rt. privatizációja elmaradt, s így a cég kötvénykibocsátásra nem jogosult. A Matáv Rt. szerződésmódosítást kezdeményezett, s újabb ajánlata így szólt: az előfizetőknek biztosítják a szabad rendelkezési jogot – azaz: a vonal és a készülék eladható –, ám a korábbi szerződésben meghatározott 28 ezer forintot semmilyen formában nem tudják jóváírni.

A rossz hírt az érintettek először a Kisalföldből tudták meg, s természetesen számos fórumon tiltakoztak a szerződésmódosítás ellen. Ilyen előzmények után került sor a hétfő esti lakossági fórumra.

(Kalocsai)

Kedvezményt ajánl a Matáv Rt.

Kialakulóban az egyezség

A Kereszténydemokrata Néppárt mosonmagyaróvári szervezetének kezdeményezésére lakossági fórumot tartottak hétfőn este az Engels úti irodaházban az önerős telefonhálózat-fejlesztés körül kialakult helyzet tisztázására.

A fórumon részt vett *Holldonner László*, a Matáv Rt. soproni igazgatóságának fejlesztési igazgatóhelyettese, *Németh Lászlóné* beruházási osztályvezető valamint *Bednárik György*, a mosonmagyaróvári Városüzemeltető és Fenntartó Kft. ügyvezető igazgatója. *Csorba Dezső*, a KDNP helyi szervezetének ügyvezetője volt a fórum levezető elnöke, s az ő szavai adták meg az alaphangot: „Nem a feszültségkeltés a célja ennek a rendezvénynek, hanem a probléma megoldása! Szükségünk van a közszolgáltatásra, de tisztességes üzleti feltételek mellett."

Ezek után Holldonner László ismertette a Matáv Rt. álláspontját. Beszámolt az előzményekről, a lakosság érdekében vállalt beruházás gondjairól. Szerinte egy tisztázatlan helyzetbe mentek bele, amelynek most „isszák a levét". Ugyanakkor elmondta, hogy az itt élők e program révén három évvel korábban jutnak telefonhoz. Kihangsúlyozta azt is, hogy a szerződés pontosításáról van szó, nem pedig a megváltoztatásáról. A módosítási javaslat szerint a Matáv Rt. a góckörzet valamennyi településén a legalacsonyabb (35 ezer forintos) bekerülési költséget veszi figyelembe, így azok is díjkedvezményt kapnak, akik ennél többet fizettek be. Az 1700 mosonmagyaróvári érintett esetében ez 10 ezer forint díjkedvezményt jelent.

Bednárik György elmondta, hogy 1991 szeptemberében kötötték a megállapodást a Matáv Rt.-vel, az ismert feltételek mellett. Ezt a Matáv Rt. megváltoztatta, ezért elindították a polgári peres eljárást. A fórumon részt vevő jogi képviselő kifejtette, hogy teljesen megalapozatlan a Matáv Rt. szerződésmódosítási igénye. A felajánlott tízezer forint visszafizetése azt látszik alátámasztani, hogy a Matáv Rt. tisztában van ezzel.

Ezután a megjelentek tettek fel kérdéseket. Az egyik érintett az iránt érdeklődött, mennyit tudna a Városüzemeltető és Fenntartó Kft. visszafizetni a befizetett összegek kamatjövedelme alapján? Bednárik György erre nem tudott válaszolni, mert nem tanulmányozta ezt a lehetőséget. Arra a kérdésre, hogy – aki ilyen feltételek mellett nem kéri a telefont, visszakapja-e a pénzét? – megnyugtató válasz hangzott el. A Matáv Rt. visszaadja az alapösszeget, a Városüzemeltető és Fenntartó Kft. pedig az összeg kamatát.

A teremben akkor forrósodott fel igazán a hangulat, amikor kiderült, hogy a Matáv Rt. által kínált rendelkezési jog mit jelent. Az adott vonal ugyanis nem az egyes személy tulajdona, hanem az ingatlanhoz kötődik. Tehát ha másik lakásba költözik a tulajdonos, akkor nem viheti magával a telefont, hanem áthelyezési kérelmet kell benyújtania. A vita végeztével a levezető elnök szavazást kért a jelenlévőktől, hogy melyik megoldást választják az általa javasoltak közül: megegyezéses tárgyalást, vagy pedig a bírósági pereskedést. A jelenlévők nagy többsége a megegyezés híve volt.

Megállapodtak abban, hogy április 30-ig a Matáv Rt. és a Városüzemeltető és Fenntartó Kft. képviselői kidolgoznak egy ésszerű egyezséget a lakosság igényeinek messzemenő figyelembevételével.

Nagy István

Költségek

A lakossági fórumon a Matáv Rt. szerződésmódosítási ajánlatot tett. Ennek alapján a befizetett 45.000 forint megoszlása a következő:

– 12000 forint, a telefonigénylési díj,

– 10000 forint a Matáv Rt. által felajánlott díjkedvezmény,

– 6750 forint áfa közműfejlesztés címén visszaigényelhető,

– 16250 forint az önerős fejlesztés tulajdonosi költsége.

Ingyentelket kérnek az önkormányzattól

Bemutatkozott a Házat–Hazát Alapítvány

A Magyar Demokrata Fórum mosonmagyaróvári csoportja szervezésében az Engels úti irodaház nagytermében építkezni kívánó fiatalok előtt bemutatkozott a Házat–Hazát Alapítvány. Az alapítvány igazgatója Lőrincz Kálmán 23 év után jött haza az Egyesült Államokból ezzel a programmal.

A Házat–Hazát Alapítvány elsősorban a pályakezdő fiataloknak kínál esélyt ahhoz, hogy olcsón juthassanak lakáshoz. A jelentkező fiataloknak ötszáz óra közmunka elvégzése kötelező, majd miután ledolgozták ezt az időt, egy családkiválasztó kuratórium dönt a felépített házak odaítéléséről. A szerencsés kiválasztott 100.000 forintot fizet a lakásért, és azután kamatmentes hitelt kaphat, amit 20-25 év alatt kell visszatérítenie. A nyerészkedés lehetőségét kizárva a ház a teljes kifizetésig az alapítvány tulajdonában marad. Ennek a házépítési koncepciónak egyik hibája, hogy az alapítvány nem vállal garanciát arra, hogy mindenki, aki ledolgozta az ötszáz óra közmunkát, lakáshoz juthat.

Magyarországon 12 helyen van az alapítványnak programtanácsa. A kisalföldi programtanács Abdán alakult. Az első házat Bátaszéken építették. Gödöllőn tíz lakás épül. Abdán pedig egy ikerház, az önkormányzat által felajánlott telken. Augusztusban látványos lépésre készül az alapítvány: egy hónap alatt 110 házat akarnak felépíteni.

Az alapítvány bemutatkozása után 18 család részvételével megalakult a mosonmagyaróvári programtanács. Feladatuk, hogy megszervezzék a közmunkát és elkezdjék az építkezést. Ennek érdekében rövid időn belül megkeresik a polgármesteri hivatalt, hogy tárgyalásokat kezdjenek ingyentelkek felajánlásáról.

– Kiss –

Tornaóra a mosonmagyaróvári Hildegard Óvodában. (Fotó: *Végh Béla*)

Várják a gyermekszínjátszókat

Tehetségkutató tábor

A Mosonmagyaróvári Kulturális Egyesület ez évben negyedik alkalommal hirdeti meg tehetségkutató gyermekszínjátszó táborát. A tábor célja: a színészet alapelemeinek megismertetése, a kreativitás fejlesztése, és a tehetségkutatás.

A táborba 12–16 év közötti fúk és lányok jelentkezését várják. Az előképzettség nem feltétel. A tábor helyszíne Hédervár, ifjúsági tábor, augusztusban egy hét. (A pontos időpontot később közöljük.)

Jelentkezési határidő: 1993. április 30. (Jelentkezési lapok az egyesület címén igényelhetők.) A tábor munkájában részt venni kívánók részére 1993 június elején részletes tájékoztatást adnak. Túljelentkezés esetén – meghallgatás alapján – ekkor döntenek a résztvevők személyéről.

A táborban napi kétszeri szakmai foglalkozás mellett alkalom lesz lipóti fürdésre, a Szigetköz megismerésére. A tábor legjobbjai ősztől az egyesület színjátszó csoportjának tagjai lehetnek.

Ősztől: speciális képzés az egyetemen

Szakmai előadás a gyógynövényekről

A mosonmagyaróvári városi kertbarát szakkör minap megtartott összejövetelén *dr. Makay Sándor*, a Pannon Agrártudományi Egyetem kutatója, kandidátus, „A gyógynövények telepítése, szaporítása és feldolgozása" témakörben nagyon hangulatos előadást tartott. A meghirdetett téma iránt olyan nagy volt az érdeklődés, hogy szinte kicsinynek bizonyult a Városi Művelődési Központ klubmozija.

A gyógynövények száma a világon mintegy 10–12 ezerre tehető. Hazánkban körülbelül 300–350 fajról tudjuk, hogy a nép- és a hivatalos gyógyászatban alkalmazásra kerülnek. A teljes gyógynövényegyed ritkábban, valamelyik testtájra gyakrabban kerül közvetlenül – például gyógytea készítésekor –, vagy közvetve – például gyógyszer alapanyagaként – felhasználására. A növénynek ezt a hatóanyagok szempontjából is legelőnyösebb, többnyire szárítással tartósított részét hívjuk „drog"-nak.

Nagy figyelmet váltott ki a kiskert- és házikert-tulajdonosok körében, amikor arról hallhattunk, hogy a Pannon Agrártudományi Egyetem helyi növénytermesztés-tani tanszékén is foglalkoznak gyógynövények termesztésével. Az itt folytatott kutatómunka során kidolgozásra kerül egy olyan komplex termesztéstechnológia, amely a gyógynövények telepítésével, szaporításával és feldolgozásával foglalkozik. Ez év őszén 26 fős hallgatói létszámmal már gyógynövényszakképzés is indul. A jelenlegi bemutatótelep átkerül a kísérleti telepre, ahol tovább szélesedhetnek a kutatás feltételei. Már eddig is kapcsolatot létesítettek az Országos Gyógynövény Szövetséggel és „magcsere" alapon nemzetközi együttműködés lehetőségeinek a megteremtésén munkálkodnak.

Hasznos útmutatásként elhangzottak azok az elvek, amelyeket szem előtt kell tartaniuk a növénykedvelő turistáknak és a gyógynövénygyűjtőknek, ha terepre mennek. Jól kiegészítette az elhangzottakat az a 40 perces videofilm, amely „erdei barangolás" közben közel száz hazai gyógynövényt mutatott be az évszakoknak megfelelően. Közülük mintegy 20–30 növényféleséget már felismertek a már gyakorlottabb gyógynövénygyűjtők és felhasználók.

László László

Pfistermeister József

soproni harangöntő

1745-ben öntötte a keszt-
hely, Szent Márton ♀ plébá-
nia-templon 3 harang-
jat.

Bontz 199. l.

♀-vol nevezett régi

Grabstein
im Kreuzgang zu Walkenried.

Feltőkis martonhegy
(Sopron m.)

A. K. Templom

Harang, kb. 30 mázsás, 1753-ból; dombormüvű díszítményei a hentkáromságnak, a keplőtlen fogantatásnak, ht. Annának, Pad. ht. Antalnak képei és az Esterházy herczegi cimer. Felirata: Me Celmus S. R. I. Princeps Paulus Antonius Esterházy de Galantha 22 cum consorte sua Anna nata marchionissa Lunati de Visconti

Pfistermeister Konrad

; vármegye.

m.

n. (?)

emplomrészlet.

ár.

plom.

jai.

, r. k. templom.

om.

om.

Pfistermeister József

Bágyog (Sopron m.) R. k. templom

Harang, 6 mázsás; felső rénén négy párhuzamos kör ~~felett~~ dombornűvű díszítmény 14 angyalfejjel; alatta halagon a könetkező felirat: Joseph Pfistermeister in Oedenburg Goss mich; oldalán 4 dombornűvű díszes rokokó keretben: Szűz Mária a kis Jézussal, Ker. Szt. János, Szt. Mihály, Szt. Márton lóháton; a képek alatt díszes kördíszítmény, alatta halagon felirat: Hanc Campanam (D) Curavit

fordítás

Communitas Bágyogicensis in Honorem SS Trinitatis Anno 1769. Nagy Ferenc. Kovács György. Sz Jan. A felirat alatt kettős gyűrű díszítmény.

Pfistermeister Joseph

öntötte a Szűzi templom egyik harangját 1762-ben.

Römer Fl. jegyzők
1. n. 1861. 60 l.

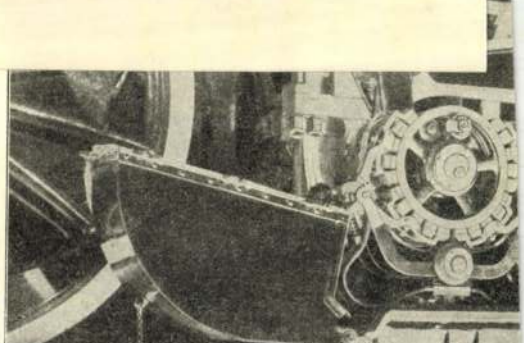

19. ábra. Áramszedő gyűrűk és kefék nyi

Ha a víztartó edénybe levegőt nyomunk, emelkedik az öntöttvas szekrény vaslemezei kö magasabban áll a víz annál kisebb lesz az ellenáll tükör bizonyos magasságánál az ellenállás s *működőleg „rövidre záródnak"* és így az elle

A két motorpár kapcsolóját egy készülékbe

ék ellenállás. Az 1901-ben szállított elektro-ni eszközök folyadék ellenállásai oly jóknak hogy Ganz és Társa az új lokomotivok ilyeneket ajánlott. A folyadék ellenállás

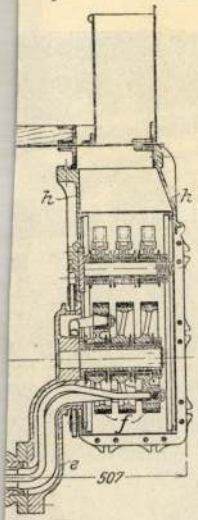

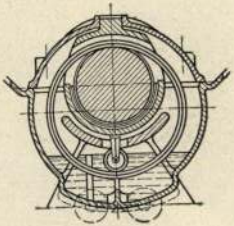

16. ábra.
Az olajgyűrős mótor-csapágy metszete.

Pfistermeister Jónef

harangöntő

l.

Bán Sopron

381. l.

27-én,

L és gombos kézelővel,

űvész kissé jobbrafordultan, karbatett
ı ábrázolva, Feje kopasz, haja rövid, szem-
bajusza barna, szakálla leberetvált, Öl-
érral L egyelejű szürke kabát bő ujjakkal,
endő és kivágott mellény, ~~Kézelői és gomb~~
alra: »Margitay«. Cursiv

50,7 cm,-- Lelt,sz,1378,-- Vétetett F az
jesztés (2000-912) és az 1912 november
95-912) alapján 1000 K-án,-- Kifizette-
- Elszámoltatott 1912 deczember 6-án

ı, 322-912
95-912-1
lelt,9190,

F a magyar művészek arcké-
csarnoka részére

Pfistermeister József

harangöntő

l.

Csatkaisoprházak

Jó. l.

ÉPÍTŐMŰVÉSZET

KESZTIK:

OS ÉS MÁLNAI BÉLA

ELŐFIZETÉSI ÁR EGY ÉVRE 32·— PENGŐ

M ÁRA 8·— PENGŐ

ÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

NÁR-UTCA 53. SZÁM. TELEFON: 842—60

ZÁM TARTALMA:

FOGADALMI TEMPLOM, A NÉMETVÖLGYI RÓM.
ÁR: A KÜLSŐFERENCVÁROSI ÉS A SZONDY-
NDY GYULA: A NAGYTARCSAI EVANG. TEMP-
EVANG. TEMPLOM. **IFJ. GYENES:** RÓM. KATH.
„NOTRE-DAME" RENDHÁZ ÉS POSTAHÁZAK.
MLÉK-TEMPLOM. **ÁRKAY ALADÁR:** A BOLGÁR
S: A SZT.-DOMONKOSUTCAI GIMNÁZIUM.

Temetvény, várro
Trencsén, várrom.
R. k. plébár
Jezsuiták (m
Teplicska, r. k. t
Vág-Besztercze, r
R. k. templ
Várna, templom.
Zay-Ugrócz, kasté
Zsolna, várrom.
R. k. templ

Communitas Bágyogicensis in Honorem SS Trinitatis Anno 1769. Nagy Trenc. Kovács György. Sz. Jan. A felirat alatt Rettős gyűrű Szintmény.

Pfistermeister József

Bágyog (Sopron m.) R. k. templom

Harang, 6 mázsás; felső rénén négy pártmamos kör ~~felett~~ dombornűvű díszítmény 14 angyalfejjel; alatta halagon a következő felirat: Joseph Pfistermeister in Oedenburg Goss mich; oldalán 4 dombornűvű díszes rokokó keretben: Szűz Mária a kis Jézussal, Ker. Szt. János, Szt. Mihály, Szt. Márton lóháton; a képek alatt díszes kördíszítmény, alatta halagon felirat: Hanc Campanam (D) Curavit

fordítás

in honorem Sacrosanctae Trinitatis V. Mariae
S. Antony de Padua e S. Annae Matris refundi
curavit. Anno Dmoini (ιη!) 1753. Omnia concer-
sam quo reddunt caetera vitam Igne mihi
rursus reddit vita fuit. Joseph Pfistenmeister
Stuck und Glocken Giesser und Zeichwarter
in Oedenburg.

55

Feltőkis martonhegy
(Sopron m.)

A. E. Templom

Haromg, kb. 30 mácsás, 1753-ból; domborművű díszítményei a hentkároméagnak, a keplőtlen fogantatásnak, ht. Annának, Pad. ht. Antalnak képei és az Esterházy herczegi cimer. Felirata: Me Celmus S. R. I. Princeps Paulus Antonius Esterházy de Galantha 22 cum consorte sua Anna nata marchionissa Lunati de Visconti

Pfistermeister Josef

Pfistermeister, Josef

Harangönto

l.

Csat-Frey Öst. Kunstt.

XXIV. K.

36, 116, 227. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
216

Morel-Fatio, A. Bellinzona.

Paris, 1866.

tüz. Id.

Pfistermeister József

soproni harangöntő
öntötte 1771-ben ~~öntött~~
a sarródi templom egyik
harangját. A világháború-
ban beolv.

Csatkai Endre dr.

Sopron városnegye mű-
emlékei. II. köv. Sopron
1935. 23. l.

gerade mit Rücksicht auf die drohenden türkischen Angriffe einen St. Georg-
gestiftet hatte. Die Stimmung dieser Geste spiegelt sich nachdrücklich in
reiten und phatetischen Fassung des Leonhard Beck im kunsthistorischen
m in Wien, oder im prächtigen Holzschnitt von Hans Burgmaier und de
rs.[26]) Dieses Blatt dürfte auch dem Ölgemälde von Hans Dürer in der Schatz-
er des Krakauer Doms zum Vorbild gedient haben.[27])

Noch schärfer kommt diese innige Verbundenheit von Zeitstimmung und
enwahl in der Plastik zur Geltung, besonders in der Kleinplastik, wo uns
selten die Fürsten selbst, so Kaiser Maximilian und Karl V. in der Rolle des
en Ritters begegnen. Auch die Reiterfigur unseres Reliefs mit seiner etwas
alischen Aufmachung und der glänzenden Rüstung erinnert ganz ausgesprochen
rartige Fassungen, welche in erster Reihe aus den süddeutschen Gebieten,
ders aus Augsburg stammen. Auch die direkte Übernahme italienischer Muster
die Augsburger Kunst der Spätrenaissance, für Hans Daucher, Stephan Rottaler
hnend. Engere Beziehungen zu der Augsburger Kunst können nicht ange-
en werden. Erstens reicht die Geschichte des italienischen Einflusses in Ofen
n volles Jahrhundert zurück, so dass unsere St. Georgsszene unbedingt in
nie der heimischen Überlieferungen liegt. Ausserdem stossen wir bei mehreren
heiten, vornehmlich bei der Wiedergabe von Panzer und Geschirr auf nicht
entliche Abweichungen, nicht nur von den Augsburger Arbeiten, sondern
ämtlichen oben angeführten Lösungen. (Wien, Krakau, Stockholm usw.) Das

und Schmuckformen der Hochrenaissance überaus günstig war. Ganz hervo
entsprach diesen Lebensformen das St. Georgsthema, wie sich denn Kais
nicht selten in dieser Rolle darstellen liess. Als besonders bezeichnendes Zeitdo
weisen wir auf die aus Solenhofer Stein verfertigte Plakette des Hans Dau
Wiener Kunsthistorischen Staatsmuseum hin, welhe offenbar auf der Vera
der grossen Farbenholzschnitte von Burgmair und de Netker beruht, vo
der eine ebenfalls den Kaiser selbst darstellt.[29])

Der Grad des Kunstwollens und Könnens bei unserem Meister en
demnach ungefähr der Schule von Fontainebleau, oder eines Orley, eines
oder eines Roelas usw. Seine Abhängigkeit von den Vorbildern ist nicht
die Selbständigkeit der Auffassung nicht geringer. Die straff zusammen
Komposition, die Reduzierung der Nebenerscheinungen auf das unbedingt
die Gotisierung des Hintergrundes, die sichere Haltung des Reiters, der entsc
Gesichtsausdruck, der etwas stechende Blick, die präzise Ausführung der
und des Pferdegeschirrs, die überzeugende Formgestaltung des Ungetüms,
gezeichnete Anatomie des Pferdeleibes und vor allem der ausdrucksvolle,
gespannte Pferdekopf sind solche Zutaten unseres Künstlers, welche zum Te
über die im Vorbild beabsichtigte und erreichte Bildgestaltung hinausgeh
haben mit einer Entwicklungsrichtung zu tun, deren nächste Station durch
Jahre 1526 entstandene Báthory-Madonna bezeichnet ist, bei welcher die
fachung der Formengebung, das Weglassen der Einzelheiten, die breite

Bester János József

harangöntő

l.

Csatsopr harang

q. l.

Bester János József

hovangöntő

Sopron 1749

1.

Scholen Rökus kap.

10 - 1 -

Római butorpárt VI. 162

20635

Bester János József

soproni harangöntő

1749.

(Schoen Arnold említi a bpesti Rókus-kápolnáról szóló könyvében)

Csatkai a „Bester" nevet elirásnak tartja, mert ez a harangöntő csak

Pfistermeister János József lehet.

Csatkai Endre dr

Soproni harangöntők művei a budapesti Rókus kápolnában. Soproni Szemle 1938. 318. l.

SIENAI FESTŐ, XIV. század

Krisztus létrán a keresztre megy

Fa, tempera, 76·5×30·5 cm.
Hátoldalán festés nyomai.

SIENAI FESTŐ, XV. század eleje

Remeték élete

Fa, tempera, 78×82 cm.
A Bertinelli gyüjteményből.
Rényi 17—18. l. (Lorenzetto.) — Maszlaghy II., 99. szám. (Pietro Laureati.) — Van Marle IX., 1927., 132. l. (Lorenzo Monaco pesti képének egykorú másolata.)

SIENAI FESTŐ, XV. század

Szent Jeromos

Fa, tempera, 21·5×11·5 cm.

SIENAI FESTŐ, XV. század

Zászlóátadás

Fa, tempera, 26×36 cm.
Firenzéből. A kölni Ramboux és az Ipolyi gyüjteményből.
Dantenak átadják Siena zászlaját?
Ramboux 111. szám. (Masolino.) — Ipolyi Arnold képgyüjteménye. Új Magyar Sion, II., 1871., 370. l. (Masolino.) — Vaisz Ignác: Masolino olasz képíró művei. Bp. 1883., 6. l. — Ipolyi Biharvármegye, 48. szám. (Jelenet Dante isteni színjátékából.) — Benesch, Belved. 70. l. (Benozzo köre.)

Pfistermeister Janos

harangöntö

Gentmüeml.

441 (Tobbsz.) l.

zesse ki és tárcám jent meg

számolja el.

A hivatalos másolat

ir

irodavezető

M. D. K

Pfistermeister József harangöntő

Soproni.

Osli, r. k. templom harangja,

1771.

Genth. Kücml. 1959 I. 231

M.D.K.

Pfistermeister József
soproni harangöntő

Sarród, r.k. templom harangja
1771.

Genth. Műeml. 1955 I. 284

PFISTERMEISTER János József Harangöntő

~~Brombathely~~ Sopron, 1772

Szilágyi István 1990, 154. p. 22.

tiltakoztak az erőszako
házi munkatársai és mag
erőszakos térités hossz
tatva.

Szent István, a kere
jámbor /"pius"/ és béke
esetén béketeremtő volt.
tett erélytelenséget, e
dos országokkal a békét
kárára.

Amikor 1015-ben Bole
néhány magyar határvár
visszavételével nem sok
kelet felől is veszedel

MDK

Pfistermeister János József,
garangöntö

a XVIII.sz.második felében 1745-ben nyer polgárjogot Sopronban. Rendeléséi Türjére, Dömölkre, Káldra, Csepregre és Kismartonra is szóltak.

/Rómer Flóris és Csatkai E.gyüjtése./

Pfistermeister

József

harangöntő

Sopron

1745. dec. 22

polg. eskü

J. Lázi

Museo Civico, veronai III. 157, 158.

Pfistermeister János József M.D.K.
harangöntő

~~[illegible]~~

Csepreg r. k. tplom 1753
" apácatemplom 1764

Genth. Kücml. 1959 I. 59.

Pfistermeister József,harangöntő

Dorfmeister István festőnek István József Pál nevű fiának keresztapja 1770-ben.Sopronban. 256.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II.Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

Pfistermeister József, harangöntőmester

Sopronban Dorfmeister István József István nevü fiának keresztatyja 1764.ben. 256.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez 253.old

Soproni Szemle. Helytört Folyóirat. XXII.évf.1968 Sopron

JOSEPH PFISTERmEISTER, harangöntő

BOB., Községi harangláb. Két harang, első meg van. Felirat
"JOSEPH PFISTERMEISTER GOS MICH IN CEDE.BU.G LIXXXX
1762 BABAI LAKOSOKÉ". /sic!/ 195 font. Ø 56 cm. 169.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970.
4.sz. Szombathely, 1972

IOSEPH PFISTERMEISTER, harangöntő

CELLDÖMÖLK/NEMESDÖMÖLK/. 1. harang. "Goss mich Ioseph Pfistermeister in Oedenburg 1744. EXCHItet Vt son VIt Ips Ipso aVres qVoq CorDa plorVM. Usibus ecclae ev. aug. conf. consecravit in ns Dömölk Michael Ostfy de Asszonyfa". 2LO fonton felül Megrepedése miatt 1893-ban átöntötték. 13. jegyz. 170. old.

PATAY PÁL: Vasi harangok 169. old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesítője, 1966-1970
4. sz. Szombathely, 1972

JOHANN JOSEPH PFISTERMEISTER, harangöntő

Nemescsó. Az ev.egyház minden harangjáról tudunk 1724 tól.3.harang."GOSS MICH HANS SCHON ZU WIEN 1614 IOHANN TAPPER LIES MICH GISSEN.GOSS MICH JOHANN JOSEPH PFIS TERMEISTER IN ÖDENBURG 1765.REFUSA SUMPTIBUS ECCLESIAE HUNGARICAE AUGUSTANAE CONFESSIONI ADDICTAE NEMES CSO IENSIS 1765."-Kb.120 font. Ø 45 cm. Ma is megvan. 57.jegy. 176.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Muzeumok Értesitője,1966-1970 4.sz. Szombathely, 1972

IOSEPH PFISTERMEISTER, harangöntő

Ostffyasszonyfa/Asszonyfa/. Feltehetőleg az evangelikusok minden harangjat ismerjük.-2.harang."FUS$ 1633 VERBUM DOMINI MANET IN AETERNUM MICH OSTFFY 1753 REFUS PER HAERED I.P.M. in OED.P./refusa per haeredem Iosephi Pfistermeister in Oedenpurg/W.I.C.43 3/4 lb.".Elrekviraltak 1916.X.25-én.79.kg.Erről 64.jegyz. 63.jegy.177.old

PAPAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Muzeumok Értesitője,1966-1970 4.sz. Szombathely, 1972

IOSEPH PFISTERMEISTER, harangöntő

A XVIII.sz-ban kevés harangot öntetthettek a protestánsok.De kkor már Sopronban és Győrben is volt harangöntő.A néhány adatott,melyet ezen időszakból ismerünk Pfistermeister szolgáltatja,aki Sopronban dolgozott. Harangjai:Celldömölk,[illegible] 1744.Boba 1762.Nemescsó 1765 ill.örököse/Ostffyasszonyfa 1773?/181.old.

PAPAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA,A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970 4.sz. Szombathely, 1972

IOSEPH PFISTERMEISTER, harangöntő

A soproni mester 1762-ben készitett harangot a vasmegyei bobai ev,egyhaz számára.Feliratában:BABAI LA KOSOKÉ",maga tanuskodik arról,hogy azt a községg együttesen öntette.Még ma is igy tartják nyilván. 183.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, a Vas Megyei Muzeumok Értesitője,1966-1970 4.sz. Szombathely, 1973.

Josef Johann Pfistermeister

soproni harangöntö" 1758-ban öntette
a Leithaprodersdorf-i templom harang-
ját.

Allgemeine Landestopographie des
Burgenlandes, Eisenstadt, 1963.
II/a kötet

6921

THERESIS PFISTERMEISTERIN, harangöntő

Pfistermeister Ferenc halála után /1806/, rövid ideig özvegye "Theresis Pfistermeister" a saját neve alatt vezette rövid ideig a műhelyt. De midőn leánya, Francisca férjhez ment Haeller Andráshoz, /1807/, az utóbbi vette át a művelyt. 181.old. 98.jegy

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

PFISTERMEISTERIN, Theresa harangöntő

Köney, 1807 f

Szilágyi István, 1990 157 p.

e szuverén itéletalkotását, éppen
t esetében. A középeurópai kortárs
tele pedig segit István tényleges
elésében. S mindez végül arra hivja
István életében a természetfölötti
éhez történt igazodás olyan jellegü
áltozást idézett elő, ami csakis a
a. Ugyanis minden szent, s igy Ist-
oronás királyának személyisége is
Krisztusban történt átalakulást,
en, tetteiben a bün fokozatosan
stván életmüvének, személyiségének
hangsúlyozása nem előzetes fölté-
téves, megalapozatlan elképzelést

M. D. K.

PFITZNER, Ignatz asztalos

Vagle S. arkolmarotejo, 1805

L. S. Vagle 209.

Pfitzer J. B

T. 6251.

s foglalja el, a hová az előtér-
y férfi alakja élénkit. Felirata:

rdein.

11 cm.

Pétervárad.

A középtért a vár és váro
ből hajóhid vezet, a melyet eg

Peterwa

alól jobbra: J.B. Pfitzer sc.

Am., mér. a vk. 6.9:

140-95

Pfitzner, Jan

épitész Kassán a

XVII. században.

Provedl některé význačné stavby na Slovensku, zejm. ve Spiši, na př. zámek Jana Szentiványho.

Toman 523. l.

Pfitzner Janós

Kassai építőm.

1671 szentivanyi

Mihály Körtvélyesi

Kastelya

Thieme-Becker

XXVI. 533

geleistet wurden. Da im Rest des Alphabets mehrere Buchstaben geringen Umfangs sind, steht das Lexikon heute endlich an einem Punkt, von dem aus das Ende abzusehen ist.

Obwohl also den Beziehern jetzt in jedem Bande wesentlich mehr geboten wird, ist der Subskriptions-Preis von Mark 58.— für den gebundenen Band nicht verändert worden und gilt auch für den vorliegenden Band XXVI.

Redaktion und Verlag hoffen, daß jetzt, wo das Lexikon so weit vorgeschritten ist, sich zur Stärkung des Werkes eine größere Anzahl neuer Subskribenten finden wird. Um solchen Entschluß zu erleichtern, wird den jetzt neu eintretenden Subskribenten für den Erwerb der ersten 25 Bände ein Nachlaß von 10 Prozent gewährt.

DER HERAUSGEBER
Dr. Hans Vollmer

DER VERLAG
E. A. Seemann

Offizin Haag-Drugulin A.G. in Leipzig

Pfitzner János

Kassai építőm.

1671 be a szepesmegyei
Hrusson (Körtvélyes)
szentiványi Nihagnak
kastélyt épitett

+ K + 83. l.

A szegedi m. kir. állami fő

Érte

.....

.....

.....

..... *tantárgyakbó*

Magaviselete .....

Szeged, 191..... *év* .....

Látta az atya vagy helyettese:

Pfitzner János

épitőmester

1671-ben a Szentiványi Mihály hrussói kastélyán (Barsmi) dolgozik két nyarón. Kassáról való.

Kemény Lajos: A renaissance és roccoco Kassán. Arch. Ert 1899, 113. l.

Pflanczer Gábor

nagykanizsai rajz-
tanár

Kanizsa vár és tör-
ténete c. munkája
hoz adatokat gyűjtött

Barbarits

6. l.

Római pinczelakások V. 242

M.D.K.

Pflandler Emil, építész

bervait fogadtár el a dévai takarékpénztár emeletes háránar fel-építésére.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1906. XXVII. évf.

ápr. 11. sz. 7. old.

MDK

Pflasterer Jakab kőmives

részatvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Művészet 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

Pflaum József fafaragó

műve: a M. nostrai refektórium kérkeretei.

Baranyai B-né: Adatok a XVIII. sz-i Mária-nostrai pálos művészetben

Művészettörténeti Értesítő, 1957 VI évf. 1 sz. 71 l.

M. D. K.

PFLAUM József szobrász

pálos laikus

1765 - 1768. Márianosztra, pálos rendházban refektórium kéj keretek

Agghány: Barokk szobrászat ... Szn. 1959.

I. 255. II. 169. l.

PFLEGER, Anton, porosan kőművesmester

A. P., Mauergrell, 4 éves fia meghalt. (7830, 271 l)

—

U. az, 5 éves lánya meghalt. (7832, 726 l)

—

U. az, 8 hónapos fia meghalt. (7833, 295 l)

—

Freiburger Zeitung
(Gmünden)

Pfleger Ferenc (pécsi) M.D.K.
építőmester

vállalta el a Pécsen épí-
tendő új templom kivitelét
15.000 frt-ért.

Bp. 1899. xx. évf.
6. old.

Vállalkozók Lapja,

máj. 24. sz.

Pfleker Jakab

Kőfaragó m.

Pozsony 1562

l.

Kem Poz

13. l.

IRODALOM

- Könyvkiéll. eml: Magyarorsz. könyvnyomatolj és festők ált. kézi-latin kézikabok. 70. 1-2. —

JEGYZET

Vermeister János

harangöntő

l.

Csatkai sopron müemi

II. 23. l.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/2 5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Pfistermeister János

harangöntő Sopron

Csatsopronkörnyék 10. l

1762. ben öntötte a kép-
laki (Sopron m.) vk/templom
egyik harangját. Beolvan-
tottak

Pfistermeister J. J.
soproni hgöntö

Celldömölk (Vas vm)
rk. templ. hgja 1761.

Celldömölki majorban
haranglaban levö
hg 1761

Jmb

Bedy: Győri vizhesegyház

Pfistermeister

János József

Soproni harangöntő

1749.

cród

3

Csatkai Endre dr

Soproni harangöntők

minoli a budapesti

Rókus kápolnában.

Soproni Szemle

1938. 318. l.

Dolgu 184. l. (Képe 172. l.) (Sassetta.) — Lepold—Lippay 55. l.

K

Madonna-mellkép (117. kép)

LX- Ni-g

Fa, tempera, 42×25 cm.
A kölni Ramboux és az Ipolyi gyüjteményből. Hátán porfírt utánzó korong festve.
Restaurálta Váli László, 1929.

Trostspiegel in den Widerwärtigkeiten des Lebens. Dreissig Marienbilder ... aus der Privatsammlung ... J. A. Ramboux. Köln, é. n. 20. kép. — Ramboux, 149. szám. (Sassetta.) — Ipolyi Arnold képgyüjteménye. Új Magyar Sion. II., 1871., 370. l. (Sassetta.) — Ipolyi, Biharvármegye, 42. szám. — Van Marie, IX., 1927., 340—342. l. (Sassetta.) — Gerevich PA, 224. l. (Sassetta.) — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi 84. szám. — Gerevich IPGY, 95. l. — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 6. l. — Lepold—Lippay 55. l.

SCARSELLINO (ferrarai festő, 1551—1620)

Krisztus a keresztfán

Alexandria Szt Katalin vértanúsága

Li-g

Fa, olaj, egyenként 36×26 cm.
A Bertinelli gyüjteményből.

—ó: Az esztergomi Hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 20. szám. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 676. l. — Maszlaghy II., 47—48. szám. — Gerevich PA,

Pfistermeister József

János

harangöntő

1745

lásd

Vasi Szemle

1937. 97. l.

Pfistermeister János József

harangöntő

l.

Csatkai Sopronkőrös

10,73. l.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/25 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kázai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Pfistermeister János

József

harangöntő

lásd okv.

Csatsoprharang

8. l. 9. l.

10. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

PFISTERMEISTER ANTAL, harangöntő

Csak egy harangja szerepel a felsorolásban. Kemenessömjén 1815.-Nem sokáig dolgozott. Eladta a locsmándi evangelikusok harangját, melyet hozzá vittek átönteni 18
1818-1822 között, öntődéjét lefoglalták és annak megvételére új mester nem jelentkezett. Igy a kőszegi műhely egy időre be volt zárva. 182.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok értesitője, 1966-1970
4.sz. Szombathely, 1972

ifj.PFISTERMEISTER ANTAL, harangöntő

Vándoréveit letöltve1845-ben Kőszegen újraélesztette a harangöntőműhelyt,A két Haeller harangjai nem nagy területen terjedtek el,az övéi a Dunantúl szélesebb vidékein is.Ismerjük harangjait Vas megyén kivül Győr-Sopron,Komarom,Veszprém megyékből is. Viszont Vasban c; 4 évtizedes munkássaga ellenére csak Kissomlyó 1853, Cák 1887 ből.-182.old. 103.jegy

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA,A Vas Megyei Múzeumok értesitője,1966-1970
4.sz. Szombathely, 1972

PFISTERMEISTER ANTAL, harangöntő

Ferenc fia, Testvérének Franciskának férje Haeller András visszadta neki atyja kőszegi műhelyét és ő Haeller Szombathelyre költözött 1800 után, de legkésőbb 1815-ben. Ekkor már Vas megye két városában volt harangöntő műhely. 182.old. 98.jegy

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

PFISTERMEISTER ANTAL, harangöntő

CÁK. Evangelikus, katolikus közös harang volt. 1895-ben megváltották 170 foritért. 1. harang. "PFISTERMEISTER ANTAL ÖNTÖTT ENGEM KŐSZEGEN 1887 ÉVBEN". 90 font, Ø 44 cm. ma is megvan. 11. jegyz., 170. old.

PATAY PÁL: Vasi harangok 169. old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesítője, 1966-1970. 4. sz. Szombathely, 1972

PTISTERMEISTER Antal harangöntő

Kőszeg. 1860

1990

Szilágyi 150. p. 282.

'mater et caput"/ lett a pápa és a
atából, az égi patrónus pedig ha-
szenvedett "lelki gyámol", Szent
még ebben az évben vagy 1002-ben
Márton-monostor kiváltságait temp-
almából, és ekkortájt került sor
megszervezésére is. Utána Eger,
és az erdélyi püspökség az 1009-es
legátus ezévi jelenléte hazánkban
el fenntartott kapcsolatot. Az ada-
l el a szervezés munkájáról, a té-
égéről, s az egész folyamatot irá-
géről?

Szent István első törvénykönyvének

PFISTERMEISTER ANTAL, harangöntő

KISSOMLYÓ, 2.harang.Pristermeister Antal,Kőszeg.1853.
526 font.Ara 440 ezüst forint.-Elrekviraltak,1944.
VII.14-én./292 kg./ 37.jegyz. 173.old

PATAY PÁL: A Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970.
4-sz- Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangö

Jemeské cske, 1.haramg.

ANTONIUS PFISTERMEISTER, harangöntő

KEMENESSÜMJÉN. 1.harang."ANTONIUS PFISTERMEISTER GINSY 1815".Ø cm. Ma is megvan. 35.jegyz. 173.old.

PATAY PÁL: A Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4-sz- Szombathely, 1972

PFISTERMEISTER FERENC, harangöntő

A türelmi rendelet után megindul a prtestánsok harang rendelése. Ekkor költözött Pfistermeister József, Soprochel mester fia Kőszegre 1785-ben, mert apja műhelyét Kőternét vette feleségül. 181. old. 95. jegy.

PATAY PÁL: Vasi harangok 169. old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-197
4. sz. Szombathely, 1972

PFISTERMEISTER FERNC, harangöntő

Harangjaival Vas megyében sok helyen találkozunkA XVIII
sz.végén és a XIX.sz.elején.-/Bükk 1788,Uraiújfalu
1791 és 1792,Kisköcsk és Nemeskolta 1792,Hegyfalu 1793,
Meszlen 1793 és 1798,Szentiványfa 1795,Vönöczk 1796,
Kőszegdoroszló 1798,Kemenespalfa 1805/. 181.old. 96.jeg

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA,A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-197
4.sz. Szombathely, 1972

PFISTERMEISTER FERENC, harangöntő

Ha fel is vette a versenyt mostohaapjának soproni műhelyével/eredetileg az apja műhelye volt/,és piacát a Kőszeg közelében lévő Sopron megyei községekre is kiterjeszette,mostohaapjának,Köchel János Györgynek termékeimagából Vas megyéből nem tudta kiszoritani. 181.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA,A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-197
4.sz. Szombathely, 1972

PFISTERMEISTER FERENC, harangöntő

Kőszegi mester. A Sopron megyei Bükkön kivül ismerjük harangjait Vadosfáról 1789, Nemeskérről 1798, Szakonyból 1802, Elterjedtek harangjai az egykori Vas megyének ma Ausztriához tartozó nyugati részén, továbba Zalában sőt elvétve Somogyban. 181.old. 97.jegy

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-197[illegible] 4.sz. Szombathely, 1972

PFISTERMEISTER FERENC, harangöntő

Mikor fia felnőtt/Antal/, ~~anyjának~~ ~~xxx~~ásteytvérének ~~Fxi~~-Franciskának Férje Haeller András visszadta neki atyja égi mühelyét Kőszegen és ő átköltözött Szombathelyre 1800 után, de legkésőbb 1815-ben. Ekkor már Vas megye két városában is volt harangöntőmühely. 182. old. 98. jegy

PATAY PÁL: Vasi harangok 169. old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesítője, 1966-1970. 4. sz. Szombathely, 1972

PFISTERMEISTER FERENC, harangöntő

Műhelyét halala utan,1806,rövid ideig özvegye,a sajat nev
neve alatt /"Theresia Pfistermeisterin"/működtette,majd
midőn leanya,Franciska férjhez ment,/1807/Haeller And-
rashoz,az utóbbi vette at azt.181.old. 98.jegy

PATAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970.
4.sz. Szombathely,1972

FRANC PFISTERMEISTER, harangöntő

Szentivanfa. Az evangelikus leanvegyház eddigi harangjai. 1.harang."FUSA PER FRANC PFISTERMEISTER GINSI ANNO 1795 CAMP.EVANG.AUG.CONF.IN SZENTIVANFA".99.5 font Ø 50 cm. Ma is megvan. 79.jegy. 178.old

PATAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok értesitője,1966-1970 4.sz. Szombathely, 1972

PFISTREMEISTER FERENC, harangöntő

Kőszegdoroszló. 1.harang.Pfistermeister Ferenc,Kőszeg. "A doroszlói és czaki lutheranus lakosok öntették a magguk szamara 1798-ban"209 font.Elrekviraltak:1916.VII.8-a an. 43.jegy. 174.old.

PATAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas megyei Muzeumok Ertesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 197?

FRANCISCUS PFISERMEISTER, harangöntő

Meszlen. 2.harang."Me fudit Franciscus Pfistermeister Ginsiil798.N.n.v.Saly János ur öntette".127 font.1825-be megrepedt,átöntették. /v.ö. 3.harang/. 52.jegy.175.old

PATAY PÁL: A Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

FRANCISCUS PFISTERMEISTER, harangöntő

BÜK/ALSÓBÜK/, 1788-tól ismerjük harangjaik készitőit.-
1.harang: "Sumtibus Evangelicorum Bükiensium fusa per
Franciscum Pfistermeister Günsii 1788".-207/vagy 220/
font, 1823-ban megrepedt, átöntötték./v.ö. alábbi 2.alatt fe
felsorolt haranggal/.10.jegyz. 170.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok értesitője, 1966-1970
4.sz. Szombathely, 1972

FRANCISCUS PFISTERMEISTER, harangöntő

Vönöck. 1796-ból az evangelikusok valamennyi harangjáról tudunk.-1.harang.Fusa per/Franciscum/Pfistermeister Güns Anno 1796.Sumtibus vönötzkiensium evangelicorum".294 font. Elrekviráltak 1916.VII.15-én.91.jegy. 180.old

PATAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA.A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1866-1970 4.sz. Szombathely, 1972

FRANCISCUS PFISTERMEISTER, harangöntő

Uriaujfalu. Valószinüleg ismerjük az ev.egyhaz minden harangját. 2.harang."Fusa per Franciscum Pfistermeister Ginsii 1792.Compana minor evangelicorum aug.confessionis in Uraj-Ujfalu"192 font.1845-ben átöntötték /v.ö.3.harang./. 87.jegy. 179.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1866-1970
4.sz. Szombathely, 1972

FRANCISCUS PFISTERMEISTER, harangöntő

Uriaujfalu. Valószinüleg ismerjük az ev.egyház minden harangját. 1.harang"Fusa per Franciscum Pfistermeister Ginsii Anno 1791.Campana evangelicorum aug.confessionis in Uraj-Ujfalu". 308 font,1912-ben atöntötték./v.ö 4-5 harang/. 87.jegy. 179.old

PATAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA.A Vas Megyei Múzeumok értesitője,1866-1970
4.sz. Szombathely, 1972

FRANCISCUS PFISTERMEISTER, harangöntő

---- -

Nemeskolta. Feltehető, hogy az evangelikusok valamennyi harangját ismerjük a türelmi rendelet óta.-1.harang. "Fusa per Franciscum Pfistermeister Ginz.Anno 1792.Camp evang.aug.confess.in Kolta". 212 font.A töntették 1833-ban /v.ö.2-3 harangok/.60.jegy. 177.old

PATAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970
4.sz. Szombathely, 1972

FRANCISCUS PFISTERMEISTER, harangöntő

Köcsk/Kisköcsk/. Az evangelikusok eddig egyetlen és ma is meglévő harangja.L.harang."FVSA PERFRANCISCUM PFISTREMEISTER GINSY ANNO 1792 SVMP:EVAN:KISS KOCSKIEN SIVM 141Ib".141 font. Ø 58 cm. 39 jegy. 174.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

FRANCISCUS PFISTERMEISTER, harangöntő

KEMENESPÁLFA. 1.harang. "ME FUDIT FRANCISCUS PFISTER MEISTER GINSY ANNO 1805 EZEN HARANGOT ÖNTETTÉK PÁLFAI HELYSÉGBELI EVANGELIKUSOK KÖZÖNSÉGESEN". 149 font. ∅ cm. Ma is megvan a katolikusok egy harangjával együtt egy közös haranglábon. 34.jegyz. 173.old.

PATAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970
4.sz. Szombathely, 1972

FRANCISCUS PFISTREMEISTER, harangöntő

Meszlen, 1793. ápr. 10 óta, mikor első harangjukat felhúzták, mindegyiket ismerjük. 1. harang. "Fusa per Franciscum Pfistermeister Ginsii 1793. Camp. eccl. evang. aug. confess. Mesleniensis". 271. font. 1869-ben elrepedt, átöbtették. 52. jegy. 175. old

PATAY PAL: Vasi harangok 169. old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesítője, 1966-1970
4. sz. Szombathely, 1972

FRANCISCUS PFISTERMEISTER, harangöntő

HEGYFALU. A leányegyház eddig egyetlen ma is meglévő harangja. I. harang. "FVSA PER FRANCISCVM PFISTERMEISTER GINSY ANNO 1793 HEGYFALUI AUGaCONFESS EV ECL ANNO LXXXII 1793". Ø 60 cm. Alsó peremén villámcsapás okozta csorbulás van. 22. jegyz. 172. old.

PATAY PÁL: Vasi harangok 169. old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970
4. sz. Szombathely, 1972

Pfistermeister Ferenc

kőszegi harangöntő

1795

l.

Gépinszombhegyhu

I. 135. l.

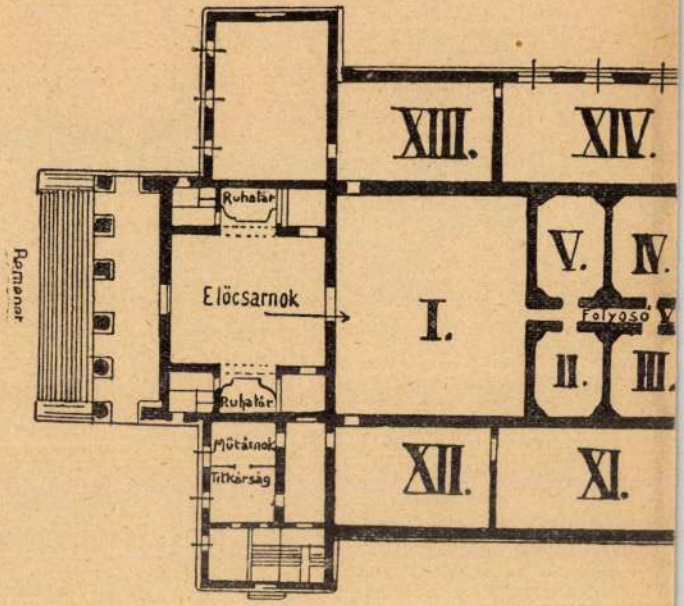
Ruhatár
Előcsarnok
Ruhatár
Mütárnok
Titkárság
I.
XII.
XI.
XIII.
XIV.
V.
IV.
Folyosó
II.
III.

Pfistermeister Ferenc

Antal (III)

II. fia ??.

harangöntö Köszegen

+ 1891.

lásd

Csatsoprharang

10. l.

Maras Kevir

Pfistermeister Ferenc

Antal (I)

harangöntö

vül 1757 XII.27

läsd + 1806.

2

Csatsoprharang

10. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Pfistermeister Ferenc

harangöntö

1.

Vasi Kemle

1938. 189. l.

Pfistermeister Ferenc

Antal Harangöntö

1795

lásd

Vasi Szemle

1937. 98. l.

Budapest, 1934. május 3.

József Úrnak,

Szeged.

t, hogy a ránk intézet
tót lej. 6 hó mulva R/ Geitner és Rausch kb.
összegével számláját megterheltük
juk és vagyunk

kiváló tisztelettel
Fenyves és Tsa.

Csösz. Kis

Pfistermeister Ferenc

Antal

harangöntő

XVIII-n

l. Vasi Szemle

1937. 97. l.

KELET

év, hó nap

Hival-
kozás

TÉTEL

% kamat

LEJÁRAT		Kamat nap	Kamatszám	ÖSSZEG	
év, hó	nap			P	f.

Pfistermeister F.

harangöntő

l.

Csatkai sopromnémeul

III. 34,135. l

m. 1772.

2-79.

s építésébe a XVIII. sz. közepétől

éig.

Pfistermeister Ferenc
köszegi hgöntö

Letenye rk. templ. Zala m.
2 drb hg 1793.

Szombathelyi székesegyház
Szt Istvan harangja
1794-Köml

Buconszentlászlói nagy-
templom, közepsö
hg 1795.

Szombathely, székesegyház
4 hg 1806-Köml

Iml

Kedy: Felsöörs

Pfistermeister Ferenc

Harangöntő

A kőszegvári templom
kisebbik harangja
1803-ból.

Römer Fl. jegyzők
1. 1861. 7/1.

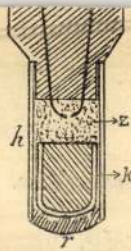

16. ábra.
Villamos szikragyujtó.

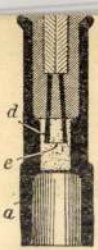

17. ábra.
Tirmann-féle izzódrót-gyujtó

felrobbantását, ha ez utóbbi dinamit vagy erős lökés robbantható más hasonló robbanó szer, akkor durra kénesős kupakot is kell a gyujtóhüvelybe tenni.

A gyujtó ellenállása függ a hasíték szélességét a gyujtóanyag vezető képességétől és sűrűségét Említett rés a szükségesnél sem nagyobb sem kise ne legyen, mert az első esetben, nagy ellenállás mia szikra nem ugrik át, a másik esetben pedig, midőn ellenállás kicsiny, elégtelen a hőfejlesztés.

Ennek megfelelően a gyakorlatban nagy-, közép- kisfeszültségű áramoknak megfelelő gyujtókat gyártana melyek közül a dörzsölő elektromos és indukci gépeknél használt *széles* hasítékú és kevésbbé érzéke gyujtók a legolcsóbbak.

A dörzsölő elektromos gépekhez használt gyujt U-alakulag meghajlított sárgarézből vagy vörösré drótból valók (16. ábra), mely szigetelő-anyagban szilárdan be van ágyazva és görbületében megszakítv ezen hasíték szélessége függ, mint előbb felemlítettü a gyujtó érzékenységétől és $0{\cdot}2 - 1$ *mm* között váltakoz

A hasíték körüli űrt *(z)* gyujtóanyaggal töltik meg megfelelő *(h)* védőhüvelylyel látják el, mely vagy papí

Pfistermeister Ferenc

Köszegen öntötte a köv. harangokat

tüskevári templom 1803

Rómer Flóris hagy

XLIV. cs.

Pfistermeister Ferenc

Kőszegi harangöntő szerződése a szombathelyi székesegyház nagy harangjáról 1794 nov. 8.

u. a. Özvegye szerz. a harangokról 1806. decz. 14.

Kapicomb. 89. l.

Sirmezők föltárása III. 68.

— fölmérése III. 70

Pfistermeister Terence

1793 ben ontotte a
letenyei vk. temp-
lom két harang-
ját

Gerecze. A mu-
emlékek. 1034 l

P fistermeister Janós
József

öntötte 1761-ben a
dömölki apátsági temp-
lom lélek harangját
Sopronban.
A majorban Dömölkön
a haranglában álló
harangot ugyancsak
ő öntötte 1761 ben.

Gerecze, A műeml
970 l

Pfistermeister Joseph

Sopronban 1762 öntötte a bágyogi (Sopron vm) rk. templom harangját.

1753-ban öntötte a felsőkismartonhegyi (Sopron vm) rk. templom harangját.

Vallás- és közokt. minisztérium 8416/1917. Ch.

rt HERREN UND STAEDTE ITALIENS. Norditalien und Florenz
Ein Wanderchronik. Illustriert. Leinen. 1928. /P12.75/ " 4.50

RIS Aufnahmen von Germaine Krull. 100 Tiefdrucktafeln
Pariser Ausrichten. Gebunden /P 8.25/ " 2.50

ROMA "Orbis Terrarum" Mit 110 ganzseitigen Abbildungen in Kupfertiefdruck. Grossquart. Leinen /P 27.-/ " 8.80

FE PYRAMIDE UND TEMPEL. Notizen während einer Reise nach Agypten, Palästina, Griechenland und Stambul.
Mit 87 Abbildungen auf Kunstdruckpapier. Leinen/P21.60/" 5.80

Paläste-Kirchen-Kanäle. 24 Tafeln. Eingeleitet von Wilhelm Hausenstein. Quartformat. Gebunden /P28.80/ " 8.40

BILDERN : ALT FLANDERN in 200 Photos und Text 4° Kart " 1.80
WELT DES ISLAM in 200 Photos und Text 4° Geb. " 2.20
ALT KONSTANTINOPEL in 150 Photos und Text 4° Kart. " 1.80
ALT BAYERN. 200 Photos und Text. 4° Format Kart. " 1.80

---

ude DIE ELEGANTE FRAU. Eine Sittenschilderung vom Rokoko bis zur Gegenwart. Mit 63 ganzseitigen Bildertafeln
Lexikonformat. Leinen /P 48.-/ P 10.80

DER GEIST DES ROKOKO. Mit 24 ganzseitigen Abbildungen

(P) Fistermeister Loisef

1762. Sopronban
öntötte az alsó lend-
vai rk. templom egyik
harangjáts

Gereire: A mennl.
1022 l

Pfistermeister József

soproni harangöntő
1762 ben öntötte a
türjei (Zala m.) rk. temp-
lom dr. harangját.

Gerecze. A műemlékek
1043 l

Ffistmeister Ferenc

---

harangontó 1795 be
öntötte a bucsa ~~ott~~
László sk templom
harangjuts

Gerecze A mun-
culchel, 1025 l

Pfistermeister Antal

harangöntö

XIX. 2

l.

Vasi Szemle

1937. 98. l. 99.

(többszöt) 100. l

Bül. Köszegen 1821

okt. 13. 1861-tól kö-

szegi polgár

+ 1891 okt. 7. 74 éves

korában

Szeged, 1934. május 1.

Tsa. Uraknak,

Budapest.

t, hogy a mult hó 29-i tartozásuk k
ztem Önökre
: 6 hó mulva, P/ Gitner és Rausch h
nek a váltót jó fogadásban részes

hat várom és vagyok

kiváló tisztel

Pfistermeister Antal

Ferenc

Kőszegi harangönts
mil. Kőszegen 1785
márc. 21: 1812-től
kőszegi polgár.
+ 1850 előtt.

l. Vasi Szemle
1937. 99. l.

Tenyves

Értesítem Ö
egyenlítésül ma intéz
5000.– P.–
Kérem szíves
ni és lejáratkor kifizi
Mielőbbi vál

Pfistermeister Ferenc

Antal, Kőszegi harangönto

1785-tól Kőszeg

polgár + 1806. márc. 29.

48 éves korában.

Kőszegen

lásd

Vasi Szemle

1937. 99. l.

Lakat

Értesítjük
5000 F- s,

elfogadtuk, melyr
Válaszát

Pfistermeister Antal

Kőszeg 1857

wód

Kovács Harang

65. l.

Pfistermeister Antal

öntötte a Köv. harangokat
Kőszegen

Keszthelyi pusztatorony 1849
harangjait
bakonyszentlászlói kath.
haranglab 1852
császári templom egyik h. 1852
gyiróti templ. h. 1854
szombathelyi ev. harang. 1858

Rómer Flóris hagy
XLIX. 9.

3 Briefe von Thau

1 " Telepy

Pfistermeister Antal

harangöntő Kőrös

1866-as évek

Römer Flóris hagy.

XXXVII. cs.

Pfisztermeister Antal

Kőszegi harangöntő
1871-ben öntötte a péterdi
rk templom 610 fontos
nagy harangját

Sörös Songrác: A pan-
nonhalmi főapátság története.
VI. K. Budapest 1916. 300 l.

:tságának.

Budapest

IX.Rákos u.10 sz.

Pfistermeister Antal

Ferenc

harangöntő

† Vasi Szombathely

1938. 189. l.

Pfistermeister A.

harangöntö

l.

Csatkaisoprom mü. eml.

III. 68, 89, 114, 116, 133,
142. l.

sucsives templomrom.

139.

o története. Szeged, 1892. N 8 r.

gotikus templomrom. Aionos

Pfistermeister Antal

harangöntö

l.

Vasi Szemle

1938. 189. l.

Budapest, 1934. április

Dénes Úrnak,

Nagykanizsa.

hozzuk, hogy jogtanácsosunk dr.
alapján a kért halasztást
n megadjuk.

Kiváló tisztelettel

Molnár és Tsa

Kelemen Nagy.

Pfistermeister Antal

harangöntö.

vitl. Kőszegen 1821, +

u. o. 1891. P. Antal Ferenc

harangöntö

fia.

Csatkösl

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Pfistermeister

Antal

körzegi harangöntő

lásd okv

Dunántuli Szemle

1941. 238. l.

239. l.

Vegyes.

Acsády
Ignácz

Szécsy Mária

l. „Magyar történeti életrajzok" alatt

Pfistermeister Antal

körzegi harangöntö

a celldömölki apáts.

templom

erod 2

24 mázsás harangja 1857

Pacherdömölki apáts

391. 392. l.

Sambucus nigra

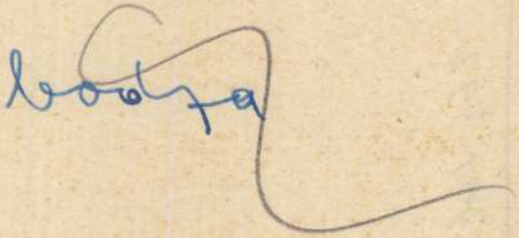

PFISTERMEISTER Antal harangöntő

KOPPÁNY Tibor: Bakonyszentlászló evangélikus temploma. = Müemlékvédelmi Szemle, 1992.2. 11.

1867-ben Mendl János és Pfistermeister Antal kőszegi harangöntők készitenek uj harangokat

BAKÓ ZSuzsanna Dorottya: Gerecze Péter fényképhagyatéka. Bp. : OMvH, 1993

Pfistermeister, harangöntő

Sopronban dolgozott 1746 körül. A salétromfőzéssel kapcsolatban ismeretes a neve. 275.old. 10.jegyz

Csatkai Endre: A salétromfőzés soproni múltjából 274.ol

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XIX. évf. 1965
Sopron

P fistermeister - család

hernyöntőh -

Kőszegi Tanárok Munkaközössége,

Kőszeg, Bp 1958. Zl.

Pfistermeister

haraugöntőcsalád

ivód

Tihamér (Taucher)

Gusztáv: Kőszeg ipara Trianon előtt és után. A kőszegi áll. polg. iskola értesítője az 1928–29. tanévről.

Kőszeg, 1929. 8. l.

Pfistermeister

Kőszegi harangöntő

1851-ben ujra öntötte az alábbi templomnak az 1848 iki tüzvész-ben elpusztult összes harangjait. A legnagyobb harang 1861. megrepedt.

Gyulai Rudolf

A komáromi szent András-templom és kath. elemi iskola tört. vázlata

Magyar Sion

1897. Uj sorozat. XI. k. 353. l.

Ő ujra öntötte Schandt András pesti harangöntő

I.–IX. + 1. – 121. ll.

Budapest

Om. Központi Könyvtár

nyomda r. t.

1899.

P. fisztermeiszter

Kőszegi harangöntő 1876.

vód

Füssy Tamás: A zalavári apátság története. Bpest, 1902, 393. l.

Öntötte a zalavári (kőszegi) templom harangjait (3 db) 1876-ban.

4373 sz.

...lékek Orsz. Bracks.

Bpest

...lev. alapján

...: Magyar kos-

...telyok kölve

...nó 13 nap.

KIR. M. EGYETEMI NYOMDA
KÖNYVKIADÓHIVATALA
*VIII, Múzeum-körút 6. Telefon: *46-1-45.*

Pfisterer /Fisterer, Fiszter/ Ferenc
bujáki kömüvesmester

MDK

1781-ben költségvetést és tervrajzot készit a
/pf/ jobbágyi r.k. templom átépitására.

234.o.

repr.:az 1781 évi átébitési tervei...
204. kép.

Genthon:Nógrád. 1954.

Pfiszterer, Franciscus
/Fiszter, Fiszterer/ MDK

építész

Bujáki templom.
Szurdokpüspöki templom építője.

89.o.

Genthon : Nógrád. 1954.

PFISTERER, Franz kőműves mester

1773-bqn ozorára magtárat tervezett

KOPPÁNY Tibor: Ozora és uradalmának építészete
a 18. században. = A Wosinsky Mór Múzeum Évkönyve
XVII. (1992) 243.p. és ill.

Pfister Ulrik

aranymüves

1843-tól választott

polgár Budán.

Schmall

II. 274. l.

t i v á n y i G y u l a ur B u d

Érték	Nap	Kamatszám	Összeg
			69.348.218
			41.716 ✓
774.946 – sztám			53.775 ✓
[illegible] K 1.426.106 sztám K		42783	
1.445.906 .	.	43377	
23.446 –	.	937	87.097 ✓
8321.779 sztám			784 –
			73.631 ✓
			69605.221 –
23 [illegible] 31.		K	270000 –

Pfisterer Ulrich

ötvös

1828 Buda, Tabán

Kapmagyarorszötvösök 42 l.

Németh András:

látható
Mellig, kissé ba
bajusza s körszakála b
nyeés kettős elejű ka

„Németh

a felső jobb sarokban
A lap hátán életrajza
Olajfestés, pap

Lt

Pfister Ulrik

aranymüves

1843. valaszlott pol-
gár Budán

Schmall L., Ada-
lékok. Bp., 1899
II. 274.

~~Általcsontokból való jegenjáró eszkö~~

~~zök IX. 114.~~

Pfister György János

ácsm.

Bé. 1746.

Tp. Petervárad.

Schneider

220. l.

M.D.K.

Pfister Jákob, ötvös

1805. aug. 3-án nyert budai polgárjogot (Szerző közlése Illyefalvi L. és Pallos J. kutatásai alapján)

P.Brestyánszky Ilona: A pest-budai ötvösség a XIX. században
Budapest Régiségei, A Budapesti Történeti Muzeum Évkönyve, XX.köt. 1963. Szerk.: Gerevich László
206.old.

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848.....I. F-217

Név: Pfister Jacob

Foglalkozás: aranymives

Szárm.hely: Fürth

Hitfelekezet: R.kr. Csal.állapot: nőtlen

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1805. VIII-9.

A polgárjogért fizetett összeg forintban: 12

Pfister Jakab

ötvös

1828 Buda, Víziváros

Kapmagyarorszötvösök 42 l.

Hajá, szemöldöke, bajusza és szakálla öszbeve-
kendője és fekete, kivágott mellénye ~~feleri kék~~ csi-
bátja fekete Felirata fölül:

„János 83"

73."

vasható.

pirosra, méretei 28:19.6 c/m.

a 8832.

107/95 № 227.

Pfister Ferenc

önéletrajza

Lásd

B. Adattár I. 527. l.

10. t.

Pfisterer András

Kőnüves

1743 óta választott polgár Pesten -

Schmall L. Adalékok. Bp 1899. 155. l.

vagyis I.

város Elj. viselő

testület tagja

Reż-sodrony-tekercs VI. 126

Pfister András

pesti kőmivesmester

l.

Schwen Óbuda

19. l.

Fabeltierteppich, Teilstück

Pfister András

l.

Schoenkörpvarosh

112. l.

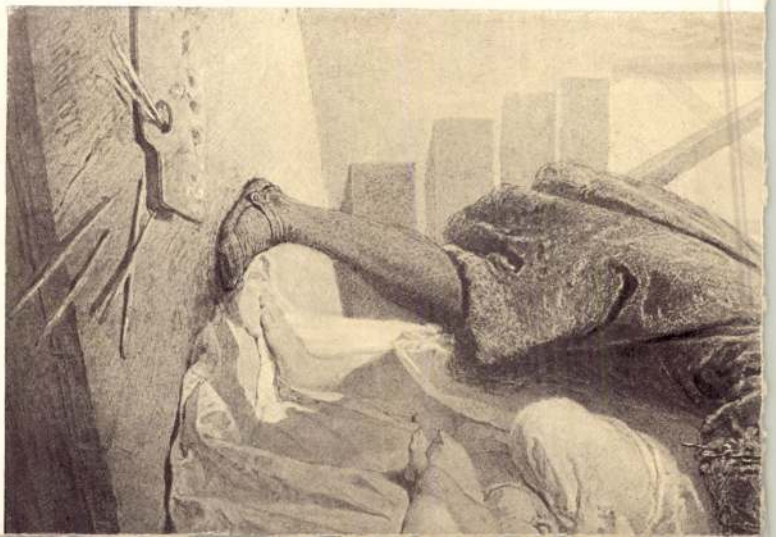

Pfister András

laid

Réh 61

Pfister András

köminesmester

1744–1749

l.

Schoenóbudai PPtempl

7. l.

43. szoba

~~Párdarabja: Masvilagy~~

~~283.~~

Pfister András

Kőmüves XVIII. sz

lásd okv

Schoenhogyan

11–12. l.

lásd

Leveltári Közlemények

1934. évf.

önyvbarátok" várja az ese-
ési díjat a Könyvbarátok
i" és „Kis Könyvei" után.

SZERDA ☽ *Első negyed* — KAJETÁN, IBOLYA **7**

VASAS PÉTER **CSÜTÖRTÖK** CIRJÉK, LÁSZLÓ **8**

LIGURI ALFONZ, LEHEL **PÉNTEK** VIANNEY JÁNOS, EMŐD **9**

ISTVÁN, HERMINA **SZOMBAT** LŐRINC **10**

M.D.K.

Pfister András építész

a szentendrei püspöki gör. kel. templom
egyik építője. 1756-64.

Gerth. Műemk. 1959 I. 341

Phister András MDK

épitészt 1772-ben

a pesti ferences templom kriptájába temették el.

Szabó Erzsébet: A pesti ferences templom
Bp. 1959. 18.o.

Pfister András

1720 – 1772

Alsóausztriai Weitersfeldből származó jelentéktelen kőműves mester Pesten. Még 1739-ben, miután feleségül vette Drenker János építőmester özvegyét, polgárjogot nyert. Összeférhetetlen természetű volt s 1756-ban kiutasítással fenyegeti meg a tanacs. Schelb József halála után pályázott a megüresedett városi mesterállásra, de kérését elutasították. 33 évi működésének eddig nyomát nem találtuk s nevé csakis adósságai és egyéb panaszok formájában fordul elő.

Réh. 61. l.

Pfisterer András

építőmester Pest

† 1772. júl. 22. 52 éves korában.

l.

Arch. Ért. 1931.

172. l.

Mulci pusztai lelet VI. 167

Pfister András

építőmester

† 1772

l.

Tanulmányok Buest II.

93. l.

Pfister András

könnüvesmester

l.

Müller Florián kápolna

30. l.

PFISTER András
építőmester

XVIII. szd eleje

MDK.

Tóth Andrásné Polányi Nára: A mérnöki szervezet kialakulásának előzményei Budán és Pesten. Tanulmányok Bp. multjából. 1956. XI. köt. 80. l.

Phister András

épitett –

1772-ben az alábbi

templom kriptájába

temeték –

Szabópestiferencrendiek

64. l.

PFISZTER Anna/

Rajzolóként közreműködött a "Buddpesti NemzetiSzinház terve 1966." tervkötet kiadásában.

A Budapesti Nemzeti Szinház terve. 1966. kidolg.: Hofer Miklós, Halmágyi Ildikó, stb. Bp, 1966.

Pfister Frigges

aranymives Pest

1841-ben mester

1860-ban még em-

litve -

Horváth Szentpéteri

255, l

M-D-K

PFISTER András kőműves mester

Az óbudai r. k. plibániatemp-

lom építésénél Paur János

György munkatársa (1744.)

repr.

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 431. l.

Pfister András, kömüves mester MDK

Pesten települt le az osztrák Weitersfeldből szarmazott. Paur János György munkatársa volt az óbuda Szt.Péter és Szt.Pál templom építésének vezetésében. A templom tornya a nedves talaj sülyedése következteben ekhajolt, le kellett bontani. Az uj torony a te templom déli oldalán épült fel.

Müller Flórián Kápolna. c/el. 1936. 4o.sz. dolg. 4-84.1
Művtört. és Kerrég. Int.

MDK

Pfister András kőmives pallér

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Művészt 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Albrecht Pfister

nyomdájában látott napvilágot 1462-3ban

Bambergben 10 Blockbuch

Biblia Pauperorum 3p. 1966. XVIII.o.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Pfister

fele nyomtatott kiadások számra igazolja, hogy negyven lapos Blockbuchok formájában váltak ismertté

Biblia Pauperorum Bp. 1966. XVIII. o.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Pfister

fele nyomtatott Biblia pauperorum kiadások illusztrációi eltérnek a Blockbuchok metszeteitől

Biblia Pauperorum Bp. 1966. XVIII-o.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Pfister

nyomdában 1462-3 k. közreadott B.p.-k illusztrációi eltérnek a 40 lapos fametszetek kiadások kompozícióitól

Biblia Pauperorum Bp. 1966. XVII.o.

Pfister

festő Kassán

1848-ban festett papagályos csendéletét a Szekesfővárosi képtár vette meg.
Fenti füszeres familiából származott, mely ma is él Kassán.
Fentinek a kassai Kovács-utcában volt háza s maga is ott lakott
Mihalik Sándor Köpler

Pfingstgraeff Frigyes

hangszerkészítő
Magyszeben

l.

Ezredeveskiáll.

I. B. 27. l.

márka arany fizetése ellenében. — BÁRDOSSY JOANNES: Supplementum analectorum terrae Scepusiensis ... Pars I. Leutschovii, 1802. 225. l.

[299] JENDRASSIK, id. m. 16—17. l. — KŐSZEGHY, id. m. 19. l.

[300] WIESE a lőcsei krónikának a daróci kolostor 1288. alapítására vonatkozó s késői feljegyzését nem tartja hitelesnek és a falképeket a XIII. század közepére datálja (SCHÜRER—WIESE, id. m. 216. l.). — WAGNER VLADIMÍR viszont 1312 körüli időre helyezi (id. m. III—IV. 19. l.).

[301] MENCL, id. m. 321. l.

[302] SZABÓ FERENC, id. m. 31— l. és a 17/a-b kép.

[303] Képe: umění na Slovensku. II. 132. tábla.

[304] Zemplén megye. *Magyarország vármegyéi és városai.* Szerk.: Borovszky Samu. 94. l. — A pozsonymegyei Dejte (Dehtice) köralakú, rotunda templomában 1932-ben XII. századi freskót fedeztek fel, ez azonban annyira rongált, hogy tárgyát sem lehet felismerni. MENCL, id. m. 15. l.

[305] PUSKÁS, id. m. 147. l.

[306] v. ö. 88. jegyzet.

Pfingstgraeff, Friedrich

hegedükészítő Nagyszeben

+ 1899-körül u.o.

hol hegedűürlese volt.

Lütgendorff. 489 l.

M.D.K.

Phillibrown Thomas, acélmetsző

Az általa Claudet daguerreotipiájáról készült acélmetszet került valószinüleg az amerikai "Kossuth dollárokra..199.o.

Fejős Imre: Kossuth fényképei.197.o.

Folia Archaeologica. VIII. Bp. "[illegible]" 1956. "Művelnép" tudományos és ismeretterjesztő Kiadó. Bp. 1956

M.D.K.

Phillibrown Thomas, acélmetsző

Claudet Kossuthról 1851-ben készült dagaerreotipiájáról készitett acélmetszetet. Ez a legszebb másolat. Egész alakban, Tollas kalap, magyaros felöltő. Tört. Képcsarnok, 198.o. 9.jegyz.

Fejős Imre: Kossuth fényképei. 197.o.

Folia Archaeologica. VIII. 1956. bp. "Művelt Nép" tudományos és ismeretterjesztő Kiadó. Bp. 1956

PFIM József épitész

felvidéki munkáiról ld.

Stefan Slachta: Magyar épitészek munkássága Szlovákiában 1871-1918. = Pavilon, 2/3.sz. 1990 54 - 55.p.ill.

Pfingl Görg Simon

ácsm

Bé 1767.

Tp. Gács

Schneider

22 i. l.

MDK

Pfleker Jakab

kőmüves és kőfaragó, 1562.jan.7. pozsonyi építkezés felülvizsgálata

Adatok a hazai építészet XVI. sz.i történetéhez.

Magyar Müvészet, 1927. 113. l.

M.D.K.

Pfann József, építész

tervei szerint épült fel a
késmárki vasuti felvételi épü-
let.

Építőipar - Építőművészet, Bp.1918.pvf.24-26sz.
187-205.old. 1-7.á.

PFINN József építén

A Tátrában több magashegyi épületet tervezett mint a Magyarországi Turistaegyenület építene.

Szörnyi 1996 121.

szüksége van valami közvetítő elemre, abban kíván gyönyörködni és gyönyörködtetni bennünket, miként válik a valóság egy-egy részlete a festményen az alkotó szuverén megnyilatkozásává, érzelmeinek, életérzésének kifejezőjévé. Mindezt annak hangsúlyozásával állapítom meg, hogy a régi Belvedere, a régen elhunyt Fónagy Béla ízlése csaknem ötven évvel később is modernnek számított. Indokolt e régi galéria fölemlítése azért is, mert Haas János mintegy két esztendeje már nem csak műgyűjtő, hanem műkereskedő is: egy határozott arculattal rendelkező budapesti galéria vezetője és társtulajdonosa.

Ha valaki művészettörténeti eligazítást szeretne arról, milyen irányzatok, iskolák, festőcsoportok vannak képviselve e gyűjteményben, olvassa el a kiállítást rendező művészettörténész, Benedek Katalin katalóguselőszavát. Én, mint a gyűjteményben gyönyörködők egyike egyetlen dologra szeretném fölhívni

sza, *Egry József* huszonhárom évesen megörökített *Szajnaparti rakodók*ja, Gyarmathy Tihamér 1946-os halai, *Peterdi Gábor* huszonévesen festett párizsi bulvárja előtt. És kérdezzék meg velem együtt, ki volt az a *Polgár Boriska*, aki szintén huszonévesen ezt a remek kubista fejet kartonra tudta rakni. A fiatalkori művekből összeállított miniatűr galéria remeke Rafael Viktor Győző *Könyöklő férfi* című pasztellja. Ezt nézve arra lehet gondolnunk, van festő, akinek fiatal korában adatik meg életműve legjobb darabjait megalkotnia. Élmény e képben gyönyörködnünk, ennél nagyobb örömben csak Haas Jánosnak lehetett része, mikor ezt a képet abban a bizonyos Kossuth utcai boltban megpillantotta, megszerette és egy ma már szinte jelképesnek tűnő össszegért megvásárolta, hazavitte és a falra akasztotta. Ugyanabban a lakószobában, pesti lakásán járva két másik képnek is rabja lettem: Farkas István *Alakok* című remekének és Bene

Pfilf Máté, pécsi rajztanár

Muz. és Kvt. Ért.
rajzai VIII. 161.

Pfilf Máté

Pfilf Máté

pécsi rajztanító

lásd

A Pécs-Baranya-
megyei Múzeum Egye-
sület Értesítője

1912. 136. és
kv. 11.

mellszobrának
reproduktiójával.
E szobrot Zsolnay Vil-
mos munkártatta és
ajándékozta Pécs váro-
sának n.o. 143. l.

F aki Pfilf tanítvá-
nya volt,

A MAGYAR MÉRNÖK- ÉS ÉPÍTÉS

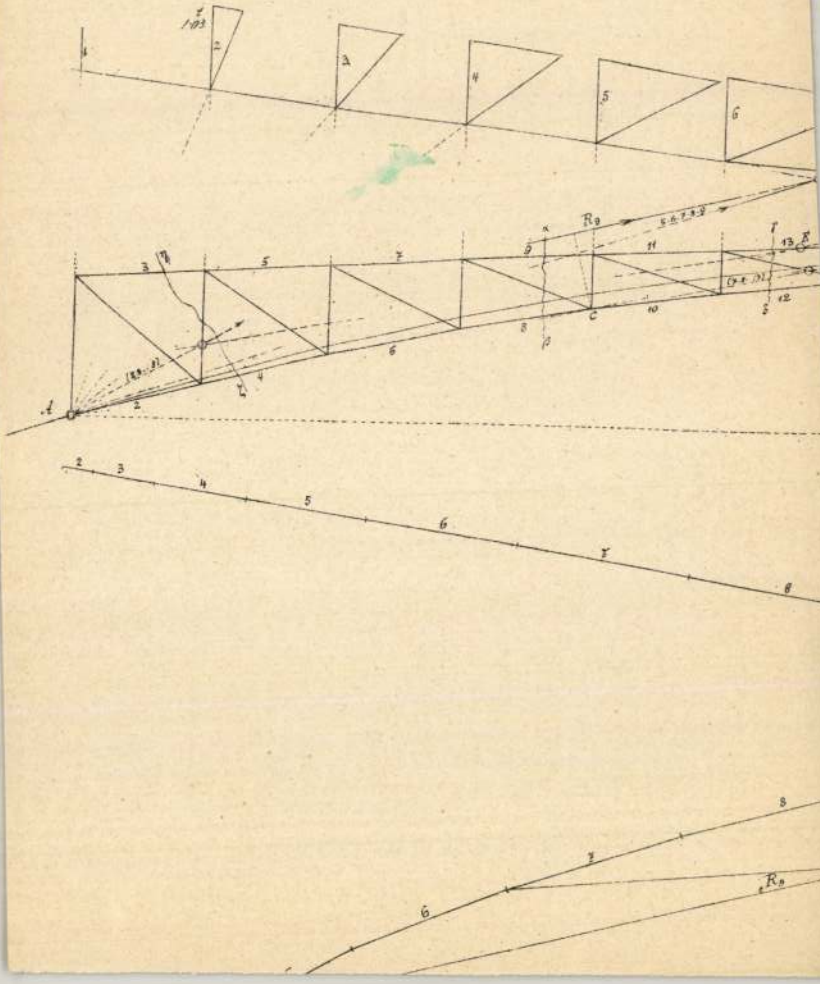

Pfilf Mátyás

a pécsi fő reáltanoda

rajzmestere

Tanügyi Nestor

1845. 66. l.

Dezső pk Kán.		**Izraelita** Szivan 9
Csütörtök **24** Kereszt. segits		**Protestáns** Eszter **Görög** Sim. styl. **Izraelita** Szivan 10
Péntek **25** VII. Gerg p.		**Protestáns** Orbán **Görög** Sz.Iván f.m. **Izraelita** Szivan 11
Szombat **26** Nérei sz. Fül.		**Protestáns** Fülöp **Görög** Kárpusz **Izraelita** Nassza 1.P.

1934 **Május** 31 nap

21-ik hét

Nap kelte 4 óra 18 pk. — Nyugta 19 óra 42 pk.

Pfilf Máté

pécsi városi rajztanár

a pécsi püspöki tanító-
képzőben tanította a
rajzot és mértant az
1850-60-as években

1828-ban nevezték ki rajz-
tanítóul a pécsi belvárosi
finiskolához, hol még az
1860-as évek elején is
működött.

Várady Baranya

I. 327, 336. l.

4889

Gyüjte

A hely neve	A tárgy megnevezése
Ada-Kaleh Bács-Bodrog vm. (orsova sziget.)	Festung Carlsfried alaprajza és sématikus metszetek

Pfilf Máté

1828-ban nevezetett ki Pécsre (a normális iskolához) rajztanítónak, aki mint ~~ilyen~~ még a 60-as évek elején is működött.

Várady Ferencz: Baranya multja és jelenje. Pécs, 1896. I. k. 336. l.

Fejérpataky László Vitéz

1905

Pfilf Máté

1823-tól pécsi tanonciskolai rajztanító. Nürnbergből származott ide. Épiteszi és alakrajzok tőle a pécsi városi múzeumban.

Pécsett halt meg szegényen úgy látszik az 1850-es évek-ben. Két leánya volt. 53 rajza van a Pécsi Múzeumban. Mellszobra a pécs-belvárosi népiskola rajztermében. Tanítványai közül legkiválóbb Zsolnay Vilmos, a világhírű pécsi farkas. A szobrot is ő csinálttatta.

Szieberth Róbert. Az iparrajzoktatás Pécsett a XIX. század első felében. Értesítője, A „Pécs-Baranyamegyei Múzeum Egyesület" 1912. V. 136–143. l.

Pfilf Máté

1823 ban nevezték ki a pécsi normális iskolához rajztanítónak. Nürnbergből származott. A Lyceum ifjúságát is ő tanította rajzra.

lásd egyébként a forrást.

Szieb 1912. 136, 137.

mell
Szobra Pécsett. Közölve ez a fantebbi cikk mellett

..... *műhely.*

/főnökség!

v ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... szamu .....

am.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Pfilf Máté

L. U. 652.

Pfilf Máte

néhai pécsi vajztanár terrakotta mellszobra, Zsolnay Vilmos műve, a pécsi belvárosi népiskola ajándékozta az alábbi múzeumnak.

irod

Pécsi Naplo.

1913 febr. 19.

(A pécsi múzeum 1912. évi gyarapodása)

652. sz

Pfilf Máté

1851–57, 1859–64.
a szabadkeži rajzot
tanította a pécsi
ciszterci gimnazi-
umban

Békcisztenulk.

272.l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Pfilf

l.

Lykanemzromantika

96. l.

~~Buck József~~

tovább 2

Pfilf Máté

a pécs-belvárosi nép-iskola fenti rajztanitók és növendékeik terveretett és rajzait 1913-ban 3 mappában az alábbi múzeumban helyezte el!

Szőnyi Ottó dr

A pécsi városi múzeum 1913. évi fejlődéséről és állapotáról szóló jelentés.

A Pécs-Baranyamegyei Múzeum Egyesület Értesítője. 1914. 3. l.

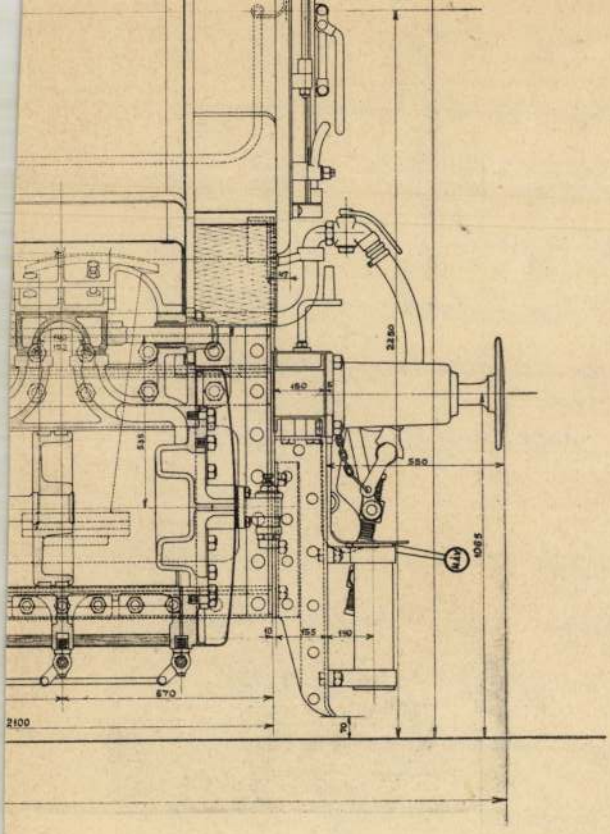

Budapest 1894 márczius 4 Roth-H.
Márton

B' Kordina.

MDK

Pfilf hatté

a nürnbergi rajzistola neveltje, 1823-ban átvesni a pécsi rajzistola vezetését Buch József halála után

Dercs. Pogány: Pécs

69.

Pfiffl Máté

a pécsi építészeti rajziskola vezetője.
Buchi József utóda

Bálint János: Pécs. Bp. 1955.
28.o.

Pfilf Mátéé

rajza 1826

Müvészet és felvilágosodás

Akadémia Kiadó 1978.Bp. 371/o/

Pfilf Máté

tanulórajz 1826

Művészet és felvilágosodás

Akadémiai Kiadó 1978. Bp. 376.o.

Pfilf Máté

későbbi rajztanitó tanulórajza ,1826

Müvészet és felvilágosodás

Akadémia Kiadó 1978 Bp. ~~x~~ 370.o.

Pfilf Máté

Buck Ferenc tanitványa volt a pécsi rajziskolán, majd Buck halála után ő lett a rajtanitó 1860as évek elejéig.

Müvészet és felvilágosodás 1978. Akadémia Kiadó
KopaszÖBuck és a pécsi rajziskola

391.o.

old.

Pfilf Mátl

későbbi rajztanitó tanulőrajza 1826

Művészet és felvilágosodás

Akadémia Kiadó 1978 Bp.

369.o.

Pfister Frigyes Pest. Ar.

Szül.: Buda, 1810. Valószínűleg a Pfister ötvöscsalád tagja. 1841. II. 7-én mester. 1845. VI. 27-től kapott pesti polgárjogot. Műhelye 1852-ben Schlangengasse 417. 1860-ban még említve.

Művei:
nem ismertek.

Irodalom:
BFL IX/14 Meisterbuch 1841. II. 7.; Horváth H.: 252. p.; Illyefalvy—Pallós; Wegweiser 1852.

152

Sótartó
1844
Egykor Baumann Antalné tulajdona.
Lappang

154

Kávéskanna
1846
Veszprémi RK. Egyházmegyei Múzeum

Pest-Buda 1977

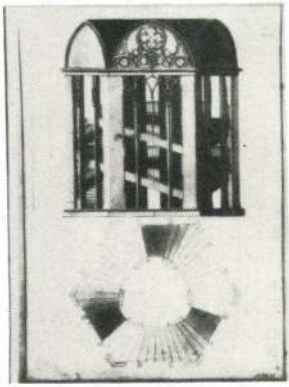

336

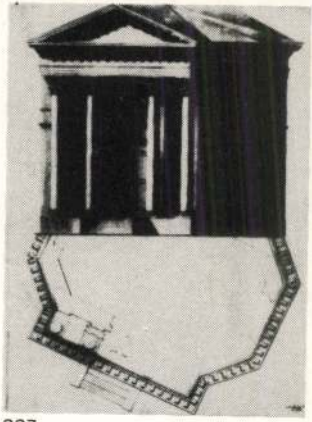

337

Pfister Jakab Buda. Ar.

A németországi Fürthből származik. 1803. III. 6. mester. 1805. VIII. 9-én nyer budai polgárjogot. *Inasa:* 1830. VI. 20-tól fia, ifj. Jakab 1824-től számítva; 1804. VIII. 21. Danhofer András 6 évre; 1806. XII. 1. Lemböck Károly 6 évre. 1842-ben már özvegye működik a „Wst. 96. sz." műhelyében.

Művei:
Nem ismertek.

Irodalom:
Bp. Tört. M.; Jungenbuch 1830. VI. 20.; Illyefalvy—Pallós; Wegweiser 1842.; Mihalik hagyaték: 117. p.

Preicki (Pritzki, Preizky) János Buda. Ar.

Szül.: „Dobnicza". 1738—1750-ig mutatható ki. 1738. I. 30. mester. 1745. alcéhmester. 1740. VI. 28. polgárjogot kap. 1748. főcéhmester. *Inasai:* 1740. XI. 6. Krajcsovics András; 1741. VI. 1. Német István; 1743. VI. 20. Seredi János; 1745. XII. 28. Kostinger János György; 1746. III. 6. Schätzka Mihály; 1747. XII. 1. 5 évre Jagobeck József. *Legénye:* 1745. XII. 28. Kostinger János György.

Művei:
Nem ismertek.

Irodalom:

Pest-Buda 1977

Pfister Udak (Lajos) Buda. Ar.

Jakab testvére. A németországi „Fürth"-ből származik. 1806. VII. 16. mester. Budai polgárjogot 1808. VIII. 1. nyer. 1843. választott polgár. 1852-ben a „Fischerstadt"-ban lakik. 1850—53. alcéhmester. Műhelye 1842-ben „Tb 628" Vorst; 1845-ben Fischerstadt 74. *Inasai:* 1811. VI. 23. Ernst János 6 évre; Dirnbacher Mihály 6 évre, felszabadul 1818. IV. 27-én; Hilbinger János 1817. VI. 22—1822. V. 23-ig; Thoma Károly 1821. X. 1—1823. IV. 20-ig; fiát, Frigyest 1828. VI. 15-én szabadítja fel, inaskodása csak névleges volt; Benkovits Eduárd 1829. VII. 1—1835-ig; Friedrich Lajos 1832. VII. 1-től 6 évre; Prix Imre 1837-től 6 évre; Stieff József 1845. VI. 20-ig.

Művei:
Nem ismertek.

Irodalom:
Bp. Tört. M.; Jungenbuch 1822. V. 23., 1830. VI. 20.; 1832. II. 1., 1839. VI. 9.; Illyefalvy—Pallós; Mihalik hagyaték: 123. p.; Wegweiser 1842., 1845., 1851-ig.

Bp. Tört. M.; Jungenbuch 1740., 1741. VI. 1., 1743. VI. 20., 1745. XII. 28., 1746. III. 6., 1747. XII. 11.; Bp. Tört. M.; Gesellenbuch 1745. XII. 28.; Illyefalvy—Pallós; Mihalik hagyaték: 66. p.; Dombi.

Pucher (Bucher, Buchner, Puchner) János Ádám Buda

Szül.: Győr. 1732. V. 11. inas Crinnes János Mihálynál. 1736. XII. 27-én felszabadul. 1740. polgárjogot kap. 1741. mester. 1751. alcéhmester. *Inasai:* 1741. IX. 24—1745. XII. 4. Pucher János Mihály; 1744. IV. 23—1751. VII. 13. Schestel Pál.

Művei:
Nem ismertek.

Irodalom:
Bp. Tört. M.; Jungenbuch 1741. IX. 24., 1744. IV. 23.; Bp. Tört. M.; Gesellenbuch 1736. XII. 27.; Illyefalvy; Jankó: Ötvösapródok; Mihalik hagyaték: 70. p.; Dombi.

Pest - Buda 1977

M.D.K.

Pfister Udak : Ötvös

Jakab testvére 1808. aug. 1-én nyert budai polgárjogot. (Szerző közlése Illyefalvi L. és Pallós J. kutatásai alapján.)

P.Brestyánszky Ilona: A pest-budai ötvösség ~~történetéhez~~ a XIX.században.
Budapest Régiségei, A Budapesti Történeti Muzeum Évk. XX.köt. 1963. Szerk. Gerevich László

206 old.

M.D.K.

Pfitzner János, építőmester

1671-ben a szepesmegyei Hrussón (Körtvélyes) Szentiványi Mihálynak kastélyt épitett.

Kemény Lajos: Kassai épitőmesterek.
A Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet Közlönye, Bp.
1904. 38.köt. 83. old.

MDK

Pfitzner János kassai épitőmester, 1671.
Szentiványi Mihály kastélyát épiti Hrussón

Kemény Lajos cikke. Magy.Mérnök és Épitész Egylet
Heti Ért. 1907. ápr. 14. 154 l.
14.sz.

MDK

Pfitzner János ,ép.mester
/kassai/

1671-ben a szepesmegyei Hrussón/Körtvélyes/
Szentiványi Mihálynak kastélyt épitett.

Kemény Lajos: Kassai épitőmesterek. Barok és rokkoko korszak. MMKE Közl. 1904. 8.1. 28. kötet, 3. füz.

Pfilf Miklós, szobrászm.
1902 MDK

A fiatal művésznemzedék tagajai sorába tartozott, kik részint K.Nagy Mihály osztályához, részint Apáti-Abt és Nikelszky-Darilek mütermében dolgoztak - érdemeket és elismerést szerezve.

Nikelszky Géza: A Zsolnay gyár művészei és kivitelezői Pécs. XXXXXXXXXX. 1948.nov.16.

MDK

Pfilf Miklós

MDK

szobrász a Zsolnay-gyárba

Született: Veszprém 1890

A gyárban dolgozott: 1913- 1913-1916 /Mack mellett/

34.o. és 75.o. 26. jegyz.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs. 1959.

MDK

Pfilf Miklós

szobrász és festő

a Zsolnay-gyár művészeti munkáiban közreműködött 1913-1916.

70.o.

Nikelszky Géza:A Zsolnay-gyár művészete.Pécs.1959.

Pfilf Miklós

keresk. min. tit

600K

Eötvösk

1911/12.

24. l.

Pfilf Miklós

keresk. min.-tól

600 K.

Ertimisk 1910/11. 15. l.

Pulszky Ferenc III. 25.

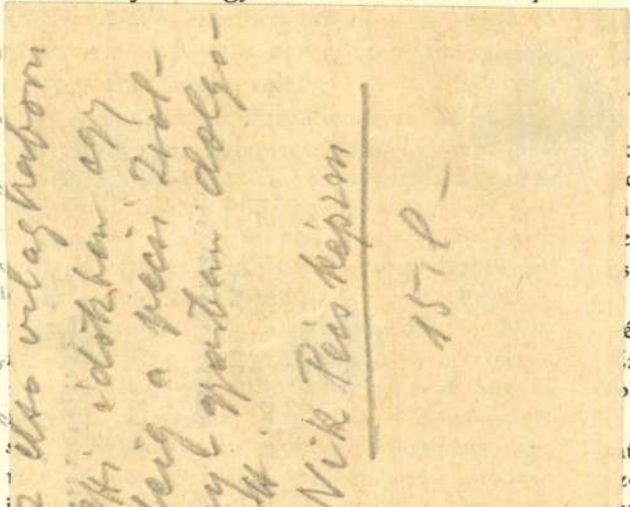

milag segélyezett községi polgári
ányiskola, a szolnoki polgári fiu
nszentmártoni polgári fiú- és leá
poprádi róm. kath. elemi népiskol
olczi kir. kath. főgimnázium, a s
olgári leányiskola, a törökszentmikló
nonciskola, a budapesti II. ker. á
áliskola és a szekszárdi áll. főgi
erkész-csapata tanáraik vezetése m
A múzeumnak a Poprádfelkai
énztár igazgatósága 100 K-t adomá
zenkívül különböző könyveket, füz
lyóiratokat ajándékoztak százhárma
Állami letétként beérkeztek a k
űvek: 1. A görög és római a
zobrászata. 2. Göcsej és Hetés vide
tése. 3. Magyar Könyvszemle. 4
zeti kisérletek. 5. Múzeumi és k
rtesítő. 6. Pálczás szinészek. 7.
rszág közoktatásügye. 8. A budape
mi botanikus kert és tanszék t
. A Múzeumok és Könyvtárak
anácsa XII. jelentése és a Múze

ázoló bronzplakettet nyert. A 242
ó ajándékok sorában nevezetesebbek:
Nándortól atyja 1847. évi ezüstsarkan-
vői csizmái, Chinorányi Edétől agyag-
(pécsi lelet a Kazinczy- és Király-
rkán), Csippán Ferencztől 9 db római
mint fibula, szíjcsat, szíjvég és érmek
nyfai sírleletek), Dornis Erzsébettől
gyar desser, Gallovich Jánostól egy
yerkori virágösszeállítás keretben,
nán Ferencznétől indadiszes faragvány
barokkoltárról és régi vaslakat, dr.
ch Károlytól Pécs XVII. századi
etű látképe, régi gyógyszerészi és
zmérő súlyok, Kossuth-bankók és az
égebben ajándékozott érmekhez és
oz diszes tárlóasztal, Kálmán Edé-
zés bronzemlékérem, Klingenberg
2 ezüsttallér, Halász Bernáttól
helyi János rokokó díszkardja, Mo-
gyközségtől a mohácsi takácsczéh
zabadalomlevele és 3 pecsétnyomója,
Sándortól, kőkori agyagedények,

kőrajzzal és 3 db fényképpel, a farádi Vörös Hiador által ajándékozott 2 db kőrajzzal, a pécsi vasuti állomásfőnökség által ajándékozott 3 db és Taizs József ajándékozta 12 db plakáttal gyarapodott.

A *néprajzi tár* gyarapodását a következő ajándékok képviselik: özv. Germán Ferencznétől magyar rokka, Komócsy Istvántól 2 db hazai sváb husvéti himestojás, Matics Sándortól baranyai magyar agyagdohánytartó, Tallián Sándortól karczolt diszítésű fatükör és bajuszkenőcstartó Sásdról.

A *természetrajzi tárnak* Róna Jenő 2 db villányi cseppkövet, 2 Pectent és 2 Echinodermata Asteroideát, Popper Manó dr. tengerirák héját, Bálint Ferencz ősállati fogat, Sághy Gyula ősállati csontot Garéból, Kolozsváry Andor 2 db mánfavidéki ősállatbordakövületet, a pécsi m. kir. erdőhivatal a vonuló madarak megérkezéséről és eltávozásáról szóló jelentést ajándékozott. A pécsi püspöki könyvtár 24 db mammuthcsontot helyezett letétbe.

A múzeum gyarapodási naplója 173 számot

PFILF MÁTÉ (1810 körül – 1860 után)

A pécsi rajziskola tanulója, majd 1827-től tanára.

Művészet Magyarországon 1780-1830
MTA MKCS - MNG Bp. 1980.

Négyzetes alaprajzú, mind a négy oldalra nyitott árkádívvel néző építmény; talapzatára négy oldalán lépcső vezet fel, s mindegyik sarkán négy-négy kompozit oszlop tartja az íveket; az ívek által közrefogott teret csehboltozat fedi.
Publikálatlan

Pfilf Miklós

vobrán

1914–16. a Zsolnay-gyárban dolgozott

Nikelszky Géza

Pécsi képzőmű-vészek. Baranyai Magyarság

1922. máj. 28.

MDK

Pfilf Miklós, szobrász
Pécs

az utolsó választm.ülés óta rendes tagul jelentkezett

Az O.M . Iparmüv.Társ. választm.ülése 1916 jan.8.
MIP1916 3-4.sz.

Pfilf Miklós

700 k államsegély

Érmisk 1912/13

28. l.

Ötvösmunkák a besztercebányai múzeumban

III. 216.

Pfilf Miklós

a győri iparkamarától

120 K.

Értesítés 6/10/11.

16. l.

T.

Szentiványi Miklós

úrnak

Budapest

kézbesitve

XI., Budafoki-út 10/c. I

Pfifl Miklós

nobrair

1910 – 12

Éinnisk 1930. 87 l.

T. 560.

látképben feltüntetve Leuenz, körülöt-
ető a menekülő törökökkel. Felirata

Leuenz [illegible] data dal Generale Cesareo

rtari, Moldaui, e Valacchi, con la piena

ella Fortezza dall'Assedio 1664: adi

: A. il campo Imperiale auanti alla
on diuersi ridotti és befejezése: H. La
, Moldaui e Valacchi.

30.5 : 38.4 cm.

Pfilf Miklós

nahohlevet jó eredm.

Ermisk 1912/13

29. l.

T. 2066.

ében a korlátos úton, a jobbra
kott szekér [redacted] a mely elé
ek kocsisa szürös parasztal be-

áll,

Gruppen.

. 18.3: 31.5 cm.

SIMON P F I L F , textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Der n Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Névs.- Z 323.- Herr SIMON P F I L F
Fel vétel ideje: 1815. 18. Sept.
Hová vették fel: Seek ? 160.old

DOMONKOS OTTÓ: magyarországi festőcsheк I. A Textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Mús. évkönyve. 16. Győr. 1974

Pfinn József

műépítészt

Székesfehérvárt

eltemették.

Pesti Hirlap

1935 jun. 18.

(Halálozás.)

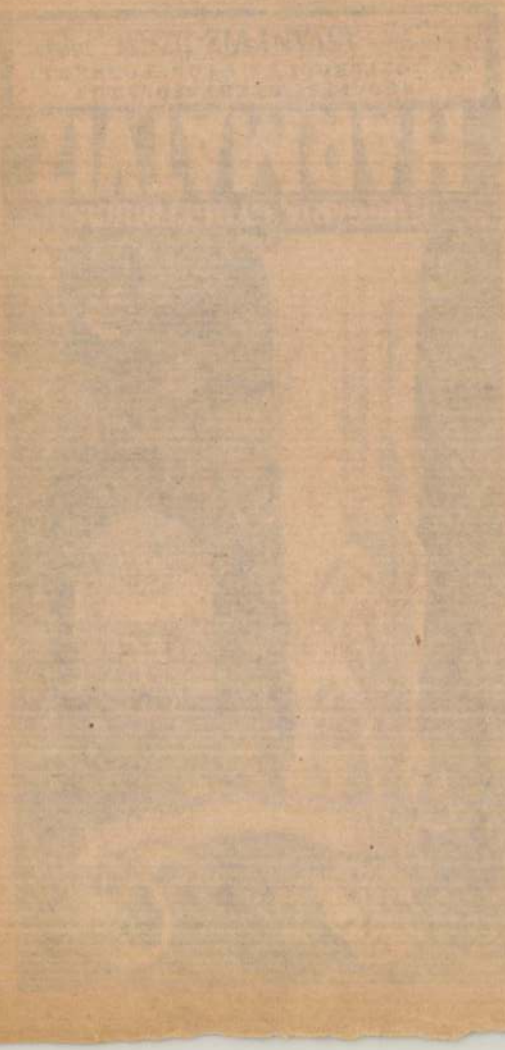

Pfeuffer Ferenc

főmérnök

MDK

Az Eskü téri és Fővám téri hidak terveire 1894-ben kiirt nemzetközi pályázaton megvették

Redlich és Berger bécsi épitési vállalkozóknak Eskü téri hidtervét. Tervező /hallomás szerint/ Pfeuffer Ferenc, az Osztrák Magyar Államvasut-társaság főmérnöke.

38.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960. 38.o.

Pfeyffer Jeremiás

ötvöslegény 1575-

Nagyszeben

Korrespondenzblatt

1913. 33. l.

Pethy Károly Zoltán
KAPUVÁR

Pfiegler János

szül. 1885. Esti tanf.
mutárás
Lack és fia szobrásznál.

Estimisk 1901/2. 46. l.

Máramaros vármegye VI. 192

M'D.K.

Pfiffl Máté rajztanár

Pécsett a rajziskolában tanár. Buda
J. utóda. A iskola alapítása 1785.

Bálint János: Pécs. Bp. 1955 28.

Pfilf Éva
festő

M.D.K

Megyei ~~művészcsoport~~ munkás gyűri
tárlatán mutatta be művert.

— 43 l

Művészet, 1961. január — 1 szám.

Pfilf Éva

A gyöni Petőfi Sándor Ifjúsági Házban tegnap nyílt meg a „Petőfi képzőművészeti kiállítás", melynek pályázatára harmadik helyezést kapott.

Kisakfäld, 1973. márc. 16.

Pfilf Éva

festményeit állitotta ki
Györött a megyei müvelődési központban.

Magyar Hirlap 1981/5/16/9

Mathäus Pfilf. Pécs:19:2.

Rajztanár. Zsolnay Vilmos első rajztanitója./L.N.r. 96.

Pfenninger
festő Buda 1809

l.

Historia. 1932. V, 100. l.

Pfenninger

l.

LykaMagymúI800-50
506-l.

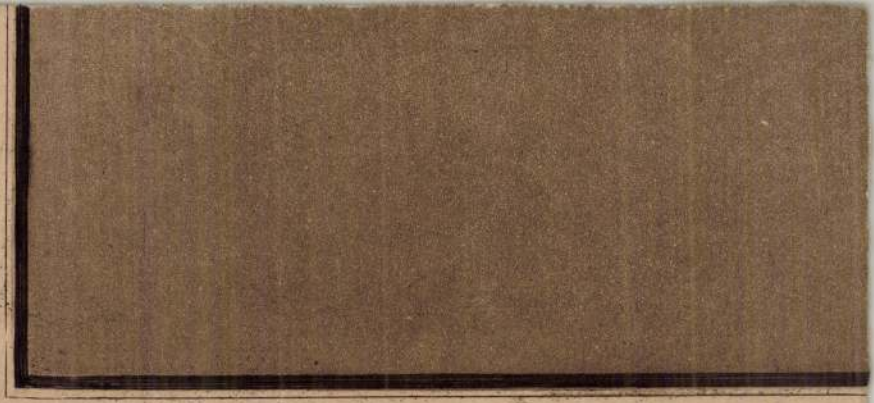

Pfenninger

Ltab IV, 113

Római sírkő VIII. 176.

MDK.

Pfenninger tájképfestő

Svájcból szakadt Budára, aki 1808 körül " hogy megélhessen," arcképeket is fest.

Ltáb IV. 113.1.

Pfenninger festő

Budán 1808. svájci nár-
marású, tájképfestő;
lásd archeyeket is fest.
idősebb ember.
Művészet 1911. 392. l.

P. Ferk Anna

Fejér megyei Tanács díja

Magyar Nemzet 1984. IX. 30.

Pferschy, Karl
(Deutsch-Landsberg b. Graz 1888 - Bozen, 1930)

„Kisvárosi részlet" Tollrajz 37,8 x 26,5 cm
J. l. j. Karl Pferschy Eredetiái ár: 3000 ft.

BÁV 56.Képaukció Bp.1981.december

MICH. PFELLER, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 129.- Herr Mich. Pfeller
Felvétel ideje: 1793. 31. Aug.
Hová vették fel: Mohatsch,/ Mohács/. 157.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festő-céhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. évkönyve, 16. Győr, 1974

PFENING ANTAL, keramikus

A városlődi kőedénygyárban, minden bizonnyal, mint szakmunkás, keramikus dolgozók névsora, 1851-1950
PFENING ANTAL, kőedénykorongos, 1931-1933
Függelék, 298.old

MOLNAR LÁSZLÓ: A városlődi kőedénygyár/1866-1950/
275.old

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

Pfilig, Leon

ötvös. Győr. 1856, 1859

31. l.

Jankógyőri ötv. 34. l.

1856-ban vezmehd. 1859-ben
emlitik utoljára.

MDK

Pfilf Miklós, szobrászm. és festöm.

1913-tól a Zsolnay gyárban dolgozott 3 évön át.

Nikelszky Géza: A Zsolnay gyár müvészei és kivitelezöi.
Pécs. 1949ápr.12.

HUMÓRUM

HUMOROS OLDALAINK A MAGYAR HUMORISTÁK TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLTEK

Találkozós mese

Történt pedig velem, hogy jártamban-keltemben összeakadtam az egyszeri szegényemberrel. Hogy szegény ember, azt abból sejtettem, hogy — télvíz ideje lévén — APEH fazonú, népi kiskosztümben rótta az utcákat. Aki még nem kapott ilyet, annak elmondom, ez nem más, mint a dézsma kipréselése után az adóalanyon hagyott, és 25% áfával téliesített ágyékkötő. (Vö.: magyar filmművészet: „. . . alatt fütyül a szél".)

Abban viszont tévedtem, hogy egyszeri. „Hála" az elvtársi szakértőknek, ő már halmozottan többszöri szegényember.

— Szerencséd, hogy kisvállalkozónak szólítottál! — felelte néma fejbólintásomra. — Aztán mi szél vetett errefelé, ahová a hármasmadár is csak kampányidőszakban jár?

— Az a helyzet, öregapám, hogy bankkonszolidálódni meg furfangot tanulni indultam.

— Akkor hát te is kisvállalkozónak készülsz, öcsém?! — rikkantott fel, majd miután szerencsésen kikerültünk néhány, penetráns illatot árasztó választási programnyilatkozatot, leültünk a gazdasági szakadék szélén meredező ezeréves áfa vészterhes lombjának árnyékába.

— No, akkor te most a vendégem vagy — szólt, és megkínált egy hamuban sült kárpótlási jeggyel, magyar szokás szerint jóval a névérték alatt.

— Aztán magának van-e három, szerencsét próbálni alkalmas fia, öregapám? — érdeklődtem.

— Fogós kérdés ez, fiam, hiszen nálam egykére sikerült az a három legkisebb fiú. De az aztán olyan nagy ember lett, hogy még maga elől is eltakarja a kilátást. Szerencsére úgy kapkodnak utána a balos pártvezérek, mint fogatlan bosnyák az ejtőernyővel ledobott amerikai rágógumi után. Vele takarják el az ígéreteikbe beépített csapdáikat!

— Aztán látott-e már maga ilyen pártvezéreket?

— Már hogyne láttam volna, öcsém! Legutóbb még lagziba is hivatalos voltam hozzájuk. Az egyik egy szép szmokinghajtókás pufajkában volt, a másik meg egy nagy bajuszban. Volt ott akkora eszem-iszom, hogy az Üveghegy csúcsáig ért a mártás. . . . Izé, a „szósz".

— Aztán ígértek-e valamit az egybegyűlteknek?

— Már hogyne ígértek volna! A vasorrú bábának megígérték, hogy mivel — már csak az „orránál fogva" is — szakembernek számít, visszaadják neki az acélipart. Csipkerózsi gyerekei ismét berakhatják az öreglányt egy újabb százéves elfekvőbe. Hófehérkét újra államosíthatja majd a hét törpe, és a léha, királynői életet élő Hamupipőke is visszamehet borsót válogatni a többszörös szocialista címet elnyert üzemikonyha-brigádba.

— A fiúkkal mi lesz?

— A királyfiakat visszaminősítik békának, a hercegeket, grófokat átképzik szegénylegényekké, a válogatott cigánylegényekkel meg tovább építtetik az elvarázsolt panelházakat.

— No és magának mit ígértek?

— Nekem semmit. Engem „megerősítettek"!

— A hitében?

— Nem! . . . A szegénységemben!

Bodnár Gyula

Patkót bontott az „ÖTÖT A KILENCVENBŐL" nevű párt. Hétről hétre több millióan szavaznának rá.
DLUHOPOLSZKY LÁSZLÓ RAJZA

**— Szvatopluk úr!
Ön egy fehér lóért egy egész országot igényelne vissza?**
DLUHOPOLSZKY LÁSZLÓ RAJZA

— Figyelj, bagoly! Szerintem azért nem akarnak veled liberálist játszani, mert mindig te mondod meg, hogy ki a fasiszta!
JELENSZKY LÁSZLÓ RAJZA

ÉSZREVÉTEL

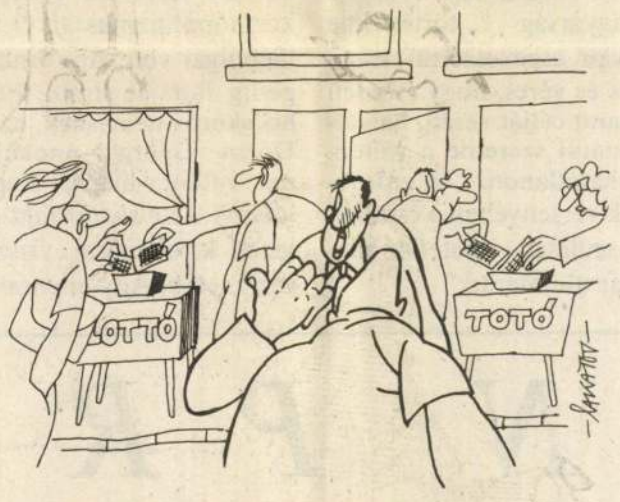

— Bezzeg szavazni nem mennek el...
LAKATOS FERENC RAJZA

PÁRTSEMLEGES VÁLASZTÁSI TÁJÉKOZTATÓ

— Híreket mondunk!
BALOGH LAJOS RAJZA

A NYUGDÍJASOK HÁBORGÓ TENGERÉN

DLUHOPOLSZKY LÁSZLÓ RAJZA

PROFILVÁLTÁS

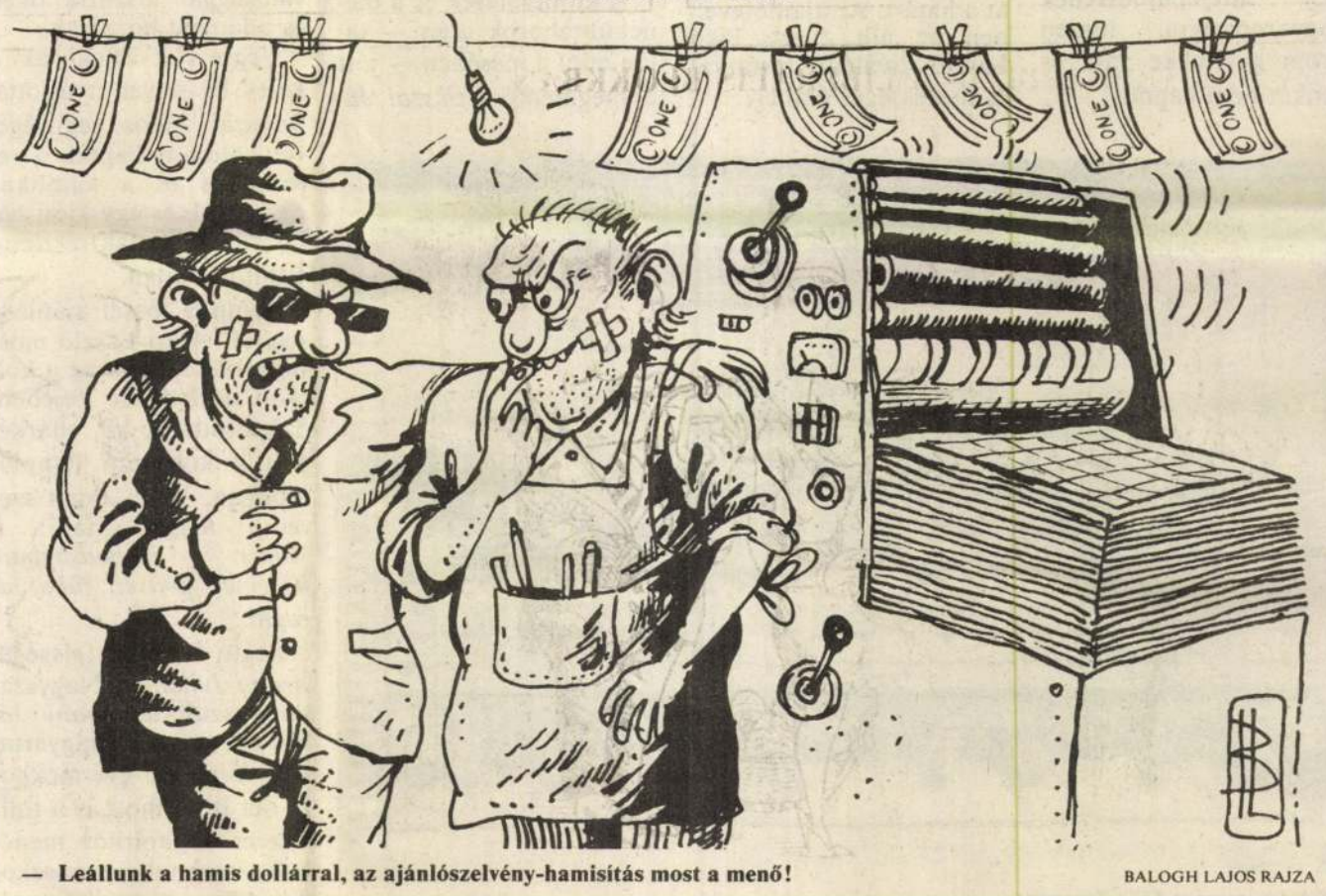

— Leállunk a hamis dollárral, az ajánlószelvény-hamisítás most a menő!
BALOGH LAJOS RAJZA

PIKÓ László szobrán

75 éves Az elsodort falu

Szabó Dezső *Az elsodort falu* c. regénye számomra még ma is a „minden titkok" eposzát jelenti. Most, az ezredforduló küszöbén, amikor új lehetőségek, távlatok nyíltak meg nemzetünk előtt, ismét magyar történelmet kezdhetünk, folytathatunk, ha végre egységre, megértésre törekszünk nemzetünk, országunk felemelkedése érdekében.

Azt is tudjuk, hogy *Az elsodort falu* nem is olyan régen még a tiltott könyvek közé tartozott, mint ahogy tabu volt a magyarság sorskérdéseinek, történelmének valódi feltárása is. Szabó Dezső regényeposzát 1919 májusában fejezte be, vagyis akkor, amikor az első világháború véget ért. Az író ezt tartotta legfőbb munkájának, hiszen az akkori magyar társadalom egész keresztmetszetét adta.

Amikor művét befejezte, akkor is egy korszak zárult le, akárcsak 1989—90-ben Kelet-Közép-Európa-szerte a bolsevizmus, illetve a Szovjetunió összeomlásával. Persze 75 évvel ezelőtt egészen másak voltak a politikai-társadalmi viszonyok, mint manapság. Akkor az Osztrák—Magyar Monarchia, mint nagyhatalom omlott össze, amely — sajnos — magával hozta a történelmi Magyarország bukását, feldarabolását is.

Szabó Dezső azt beszéli el, hogy a felhőtlen, harmonikus falusi, paraszti világot hogyan billenti ki nyugalmából az 1867-es kiegyezés után bekövetkezett társadalmi földcsuszamlás, a „felemás polgárosodás", és miként sodorja el a modern, gépesített háború, amely — meglátása szerint — *„az individuális hatalmi és gazdasági érdekek gátlástalan érvényesítésének logikus következménye volt."* A regény végén azonban az író felvillantja azokat a nemzeteszmei erőket és célokat, amelyek a „feltámadás" ígéretével biztathatják a falut, illetve a parasztságot. Később Németh László emeli magasra Szabó Dezső sorsfordító „lázadását" és hitét a magyar falu, a magyar parasztság jövőbeni elhivatottságát, mint a magyarság egyetlen menedékét és megmentőjét.

Szabó Dezső nagyon is jól látta a „szabadversenydemokráciának" a társadalmi, politikai és kulturális következményeit. *Nem magát a demokratikus fejlődést tagadta, hanem annak vadhajtásait leplezte le,* mint például az úgynevezett „liberális-kapitalisztikus" fejlődési következményeket, amelyeket a magyar adottságok és sajátosságok kerékkötőjének tartott.

Ezt a népet — a magyart — mindig is megkötözték Európa közepén. Megkötözték a magyartól idegen hatalmak, idegen politikai, imperialista érdekek, szövetségek. Ez a nép mindenki szemében szálka volt, sőt még ma is az, és „idegenek vagyunk", mert egyediek vagyunk. Ide vezethető vissza a történelmi Magyarország trianoni tragédiája is. *Magyarország mindig is a kozmopoliták céltáblája volt,* amit afféle politikai kísérleti laboratóriumnak is tekintettek.

Szabó Dezső *Az elsodort falu*-ban éppen azt a tragikus, az egész nemzetet megborzongató, szívet-lelket átjáró kérdést teszi fel, mint Ady: „Mit ér az ember, ha magyar?"

Az elsodort falu egyik főhőse *Farkas Miklós* „sok tekintetben kétségtelenül Adyra emlékeztet . . ." Ady Endre „eltékozolt" élete nagyon is analóg a magyar lélek sorstragédiájával. Ezzel — szerintem — nem „ellenséges torzképet rajzol a modern magyar irodalom jellegzetes alakjairól és típusairól", hanem a magyarnak, mint fajtának az egyik Janus-arcát mutatja. A magyar lélek rövid akaratfellobbanása után mindig elcsügged és célját veszti. Hogy miért? Talán azért, mert a magyarság történelme olyan eszeveszettül tragikus és véres, hogy minden akarat célját veszti, ha változtatni szeretne a változtathatatlanon. „Az erősebbek versenyében a csodákra született, élhetetlen magyar alulmarad."

A magyar faj másik „Janus-arcát", *Böjthe János* paraszt-herkulesi alakjában mutatja be. De nem úgy, hogy Böjthe János — aki céltudatos föld- és családimádó középparaszt — fogja magát, mert „megelégeli a civilizációt, és hazamegy parasztnak" (hiszen egy pillanatra sem inog meg, pillanatra sem szakad el a földtől, még a lövészárokban sem), hanem mindig is ott van a rögökkel, a hullámzó búzamezőkkel. Egy pillanatra sem tagadja meg önmagát, paraszti sorsát. Böjthe János emberi modellje minden politikától való viszolygás és elzárkózás. Benne „az életet teremtő munka" eszményét fogalmazta meg számunkra Szabó Dezső, és *Az elsodort falu* a változás-változtatás lehetőségének ihletét sugározta; ennek az igényét nem hagyta kialudni. Vagyis: *„Tett akart lenni ez a regény. Kard, amelynek hegye a történelem örök bűnei felé mutat."*

E regényről sokan írtak elmarasztaló, szemrehányó kritikát, tanulmányt. Többek között Kosztolányi Dezső is. Kosztolányi el volt telve az európai kozmopolitizmussal. Ő világpolgár volt, Ady Endre pedig fajtáját siratói, bús, bocskoros nemesnek, azaz Dózsa György unokájának vallotta magát. Kosztolányi *Az elsodort falu*-ellenes kirohanásai visszavezethetők Ady-ellenességéhez, vagyis „Az ős Kaján" című költeményében megfogalmazottak elutasításához: Szent Kelet vesztett boldogsága, / Ez a gyalázatos jelen / És a kicifrált köd-jövendő / Táncol egy boros asztalon / S ős Kaján birkózik velem.

Azzal az „elemzéssel" viszont, hogy *Az elsodort falu* „igazságai dogmák", nem tudok egyetérteni, minthogy azzal sem, hogy Szabó Dezső „zsidó gyalázóból sváb gyalázó, keresztényből pogány lesz".

A magyarság sokkal többre és jobbra hivatott annál, hogy csak „középszerű nemzet" vagy vazallusnemzet maradjon. Németh László pontosan fogalmaz: *„Ady verte föl bennünk az emberséget: ő fakasztotta föl érzéseinket, az ő mitológiája szállta meg hajnalködként világra eszmélő érzéseinket. De Szabó Dezsővel küzdtünk a világnézetekért. Az ő koncepciója elsősorban az ifjúságnak volt tízparancsolat."* Ám azt se feledjük, hogy a két világháború közötti ifjúságot főleg Ady lírája és Szabó Dezső „sorsregénye" rázták föl, s vezették el az ifjúsági mozgalom kialakulásához. Szabó Dezső *„telítette meg a fiatalok fejét a nemzeti kollektivitás fogalmával".* Erre a nemzeti kollektivitásra lenne szüksége ma is az ifjúságnak, mert a sok idegen, felszínes hatás csak anarchiát okoz az érzékeny és az újdonságokra fogékony fejekben, nemzeti hagyományaink pedig egyre halványulnak és az idő feneketlen kútjába hullnak.

Böjthe János megtalálta élete párját, az otthon melegét, a család hívó harangját és a föld marasztaló, ölelő, anyás karjait. *Tehát a regény befejezése optimista jövőképet mutat.*

Napjainkban sem rózsás a magyar falu, a magyar paraszt sorsa. De ha úgy szeretjük a haza életadó földjét s a családot, mint ahogy azt Szabó Dezső megálmodta Böjthe János alakjában, akkor bízvást tekinthetünk a jövőbe, hiszen sorsfordító időket élünk. A demokráciának (a nép uralmának) nem szavakban, nem retorikában kell megnyilvánulnia, hanem tettekben kell beteljesednie, mint ahogy *Szekfű Gyula* látta: „. . . hogy az igazi nemzeti élet nem a Parlamentben és Hivatalban, hanem lenn a népben és az egyes magyar lelkében megy végbe." Megadatott, hogy bebizonyítsuk: *nem igaz, hogy „a magyart örökölt faji sajátságai is űzik a nemzethalál felé".*

Kivívott szabadságunkkal, függetlenségünkkel az a remény éltessé népünket, hogy nem lehet örökké vesztes a magyar, „hogyha akarunk, ha merünk".

Budai Kulcsár János

ISTEN PRÓBÁI

Pikó László erdélyi szobrász. Megjárta a Securitate börtöneit. Tizenhárom évig kérvényezte, hogy áttelepülhessenek Magyarországra, hiszen három gyermeke van, és munkát nem kapott.

1990 elején turistaútlevéllel, jóformán egy szál ruhában és *Tempfli József* püspök — akkor még apát — ajánlólevelével lépték át a határt. Az ajánlólevélben az állt, hogy Pikó László kiválóan restaurál és tisztességes ember.

Sajnos hamar rá kellett jönniük, hogy a haza sem igazán tejjel-mézzel folyó Kánaán.

A kilincselések és a menekülttáborok után — talán mint a mesében — jött a megmentő *Szikszai János* személyében. Szentendrén találkoztak a buszmegállóban, ahol a tahitótfalui református lelkész valósággal kiszúrta őket, és odament hozzájuk.

Végre volt valaki, aki a kezét és szívét nyújtotta. Szikszai János segítségével kölcsönt kaptak a református és a katolikus egyháztól, és egy kicsi házat vásárolhattak részletre Tahitótfaluban.

Tempfli József ajánlása segített: Pikó László most reggeltől estig farag a kölcsön törlesztése fejében. Szaporodnak az oltárképek a környező templomokban. Nagy álmát szeretné megvalósítani: *a '48-as szabadságharc hőseinek portréit fába faragni.*

Segíti őt ebben felesége, *Arany Julianna,* Nagyszalonta szülötte, *Arany János* rokona, aki magyartanár. Verseket gyermekkora óta ír — most is a tollhoz és a papírhoz menekül, azoknak panaszkodik. Álljon itt egyik verse!

Isten próbái

Ó, áldott, szent, szörnyű próbatétel!
Túlélni ezt?
Rongymagam, mint Jób ruháit megszaggatom —
Szélfútta, sebes szívemben megszólal csendben

Krisztusom.

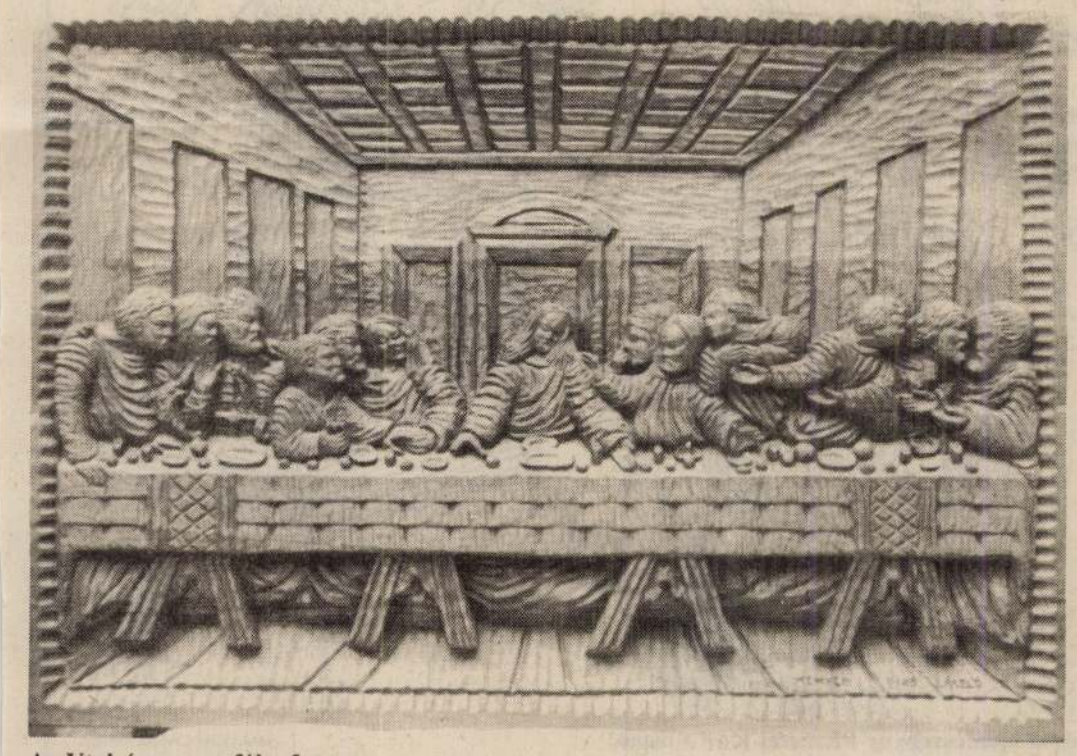

Az Utolsó vacsora fába faragva

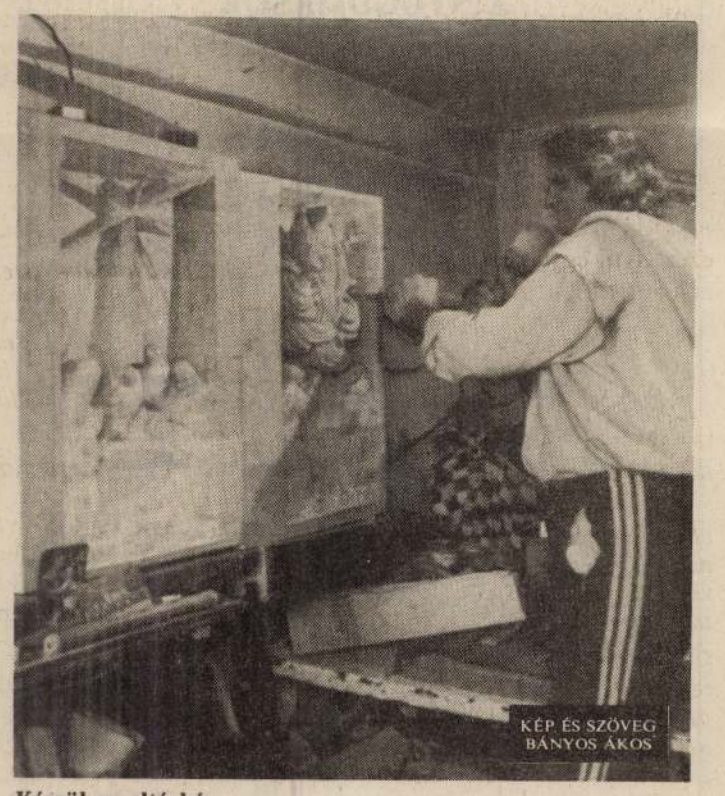

Készül az oltárkép

Pick - Morino K

XXI-IK MŰVÉSZETI ESZTENDŐ

NEMZETI SZALON.

Alexander D. Goltz

Pick-Morino

és

Magyar Emil

dupl

műveiből rendezett

ELSŐ HÁBORUS KIÁLLITÁS

KATALOGUSA

1915. MÁJUS—JUNIUS

VÉSZI GERZSON
- könyvnyomdája -
BUDAPEST, VI,
Podmaniczky-u. 13.

1. Antwerpen 1914. Pusztitás a „Schoenmarkt"-on. A székesegyházon a német zászló leng.

2. Fort Broechem. Elpusztitott betonpáncélzat az erőd bejárata fölött.

3. Fort Broechem. Áttört bástyaboltozat és messzeterjedő rombolás a falakban.

4. Fort Broechem. Találat, mely megrázza az egész talajt és egy bástyaboltozatnak a lesülyedését okozza a lövés által ütött tölcsérszerü üregbe.

5. Fort Broechem. A betontetőnek átütése egy páncéltorony mellett.

6. Fort Broechem. Áttört betontető kivülről.

7. Fort Broechem. Áttört betontető belülről.

8. Fort Koningshoykt. Találat által elpusztitott bástyafalazat.

9. Fort Koningshoykt. A bástyaboltozat tetejét ért találat folytán a szomszédos poternának a fala is megrázkódott és jelentékenyen megrongálódott.

10. Fort Kessel. Két egymás mellett fekvő találat áttörte a 3 méter vastag beton páncélt.

11. Fort Broechem. A közelben lecsapó bomba kivetett a helyéből egy 12 cm--es tarack-páncélkupolát.

12. Fort Kessel. Teljes találat egy 12 cm.-es tarack-páncélkupolában. A lövedék hegye a kupolában maradt. A kupola szétpattant és az előpáncélnak a betonozása sugárszerüen összerepedezett.

13. 30·5 cm.-es mozsár a Maasvidékén a tüzelés pillanatában.

14 Langer ezredes, az osztrák és magyar mozsár-üteg parancsnoka Belgiumban.

15. 30·5 cm.-es mozsár tüzelőhelyzetben.

16. Szétrombolt templom Lüttichben.

17. Áradás Antwerpen előtt.

18. „De wilde Treinen", Hobocken.

19. Felrobbantott hid Düffelnél.

20. Felrobbantott hid Namurnél.

21. Szétrombolt ház Antwerpenben.

22. Pusztitások Lierben, Antwerpen mellett.

23. Pusztitások Mechelnben, Antwerpen mellett.

24. Hősök sirja. Vázlat.

25. Hősök sirja.

ALEXANDER D. GOLTZ

bécsi festőművésznek a Skoda-gyár megbizásából a német vezérkar engedélyével

ANTWERPENBEN

az osztrák és magyar 30·5 cm.-es motoros mozsár-üteg hatásáról festett

KÉPEI ÉS VÁZLATAI.

(A két jobboldali teremben.)

22. Spárga, olajf. — — — — 3000.—
23. Virágcsokor „ — — — — 4000.—
24. Cinkedények „ — — — — 3000.—
25. Almák és porcelánok, olajf. — — — 3000.—
26. Ezüstedény „ — — — 3000.—
27. Husszeletek serpenyőben, olajf. — — 4000.—
28. Krétarajz — — — — — — nem eladó
29. „ — — — — — — „ „

A pilseni Skoda-művek fényképfelvételei.

26. 30·5 cm.-es mozsár. Motorkocsi, cső, lafetta indulásra készen.
27. 30·5 cm.-es mozsár. Tüzelésre készen. Hátulról nézve.
28. 30·5 cm.-es mozsár. Tüzelésre készen. Elülről nézve.
29. 30.5 cm.-es mozsár tüzelésre készen. Oldalról nézve.
30. 30·5 cm.-es mozsár. Csőkocsi.
31. 30·5 cm.-es mozsár. Lafetta hordó állvány.
32. 30·5 cm.-es mozsár. A lafetta föltétele.
33. 30·5 cm.-es mozsár. A lafetta felállitása.
34. 30·5 cm.-es mozsár. A cső behelyezése.
35. 30·5 cm.-es mozsár. Talapzatkocsi.
36. 30·5 cm.-es mozsár. A talapzat lehelyezése. I. helyzet.
37. 30·5 cm.-es mozsár. A talapzat lehelyezése. II. helyzet.
38. 30·5 cm.-es mozsár. A talapzatkocsi talapzat nélkül.
39. 30·5 cm.-es mozsár. Hat mozsár átvétele a Skoda-művek pilseni fegyvergyárában.
40. 30·5 cm.-es mozsár. Hat mozsár átvétele a cs. és kir. katonai műszaki bizottság kiküldöttei által a Skoda-művek pilseni fegyvergyárában.
41. 42. cm.-es tengerparti tarack. Tüzelésre készen. Lövedék és töltény. Első kilövés Pilsenben, 1912.

42. 42 cm.-es tengerparti tarack. A magassági irányzék beállitása. Első kilövés Pilsenben, 1912.

43. 24 cm.-es ostrommozsár. Első kilövés Pilsenben, 1898. Átvételre készen a Skoda-művek pilseni fegyvergyárában.

44. 24 cm.-es ostrommozsár. Tüzelésre készen.

45. 24 cm.-es ostrommozsár. Töltésre készen.

46. 24 cm.-es ostrommozsár. A lafetta behelyezése.

1. Sárga dinnye,	olajf.	—	—	—	—	2000.—
2. Mezei virágok,	„	—	—	—	—	1000.—
3. Almák	„	—	—	—	—	1000.—
4. Ponty	„	—	—	—	—	mag. tul.
5. Gombák	„	—	—	—	—	1200.—
6. Citromok kosárban	„	—	—	—	—	1000.—
7. Füstölt halak	„	—	—	—	—	3000.—
8. Birsalmák	„	—	—	—	—	1000.—
9. Almák	„	—	—	—	—	1000.—
10. Fölvágott halak	„	—	—	—	—	2000.—
11. Répa és póré	„	—	—	—	—	1000.—
12. Póré és citrom	„	—	—	—	—	1000.—
13. Liba	„	—	—	—	—	3000.—
14. Báránycomb	„	—	—	—	—	2000.—
15. Almák	„	—	—	—	—	1000.—
16. Uborka és hagyma	„	—	—	—	—	1000.—
17. Almák	„	—	—	—	—	1000.—
18. Roastbeef	„	—	—	—	—	1000.—
19. Almák kék teritőn	„	—	—	—	—	4000.—
20. Csuka és lábas	„	—	—	—	—	2000.—
21. Két ponty	„	—	—	—	—	3000.—

MAGYAR EMIL

foto-művészeti kollekciója.

(A két baloldali teremben)

PICK-MORINO

festőművésznek az Országos Hadsegélyző Bizottság javára felajánlott festményei.

(A középső nagyteremben.)

Tekintettel a jótékony célra ezen képek árából engedmény nem tétetik.

Művészetét ugyan meglehetősen szűk területre korlátozta, de ez csak bölcs önfegyelemre vall, mivel ezen a területen igazán souverain-módon uralkodik. Németországi sikerei után most három éve Bécsben rendezett kollektiv kiállitást, mellyel a bécsi közönség és az egész osztrák műkritika teljes elismerését vivta ki, most bemutatott kiállitása által pedig, neve és művészete bizonyára Magyarországon is ismertté és elismertté lesz.

Kellemesen egészíti ki a kiállitást *Magyar Emil* foto-művészeti kollekciója. Magyar ismert nevü fotoművész, aki már Európának majdnem minden városában nyert díjakat és kitüntetéseket a különböző kiállitásokon. Mostani kollekciója, mely több mint egy évtized munkáját öleli fel, fényes tanujelét adja kiforrott művészetének izlésének és technikai tőkéletességének. Minden képe, különösen genre-felvételei, bizonyság amellett, hogy a fotografálásból művészet lett, mely képes életet önteni a lemeze által megrögzitett képbe.

Első háborus kiállitásunkat, tekintettel arra a kettős célra, melyet szolgálni óhajt, különösen figyelmébe és jó indulatába ajánljuk a műbarátoknak és az egész magyar közönségnek.

Budapest, 1915. május hó.

1.	Tél	60.—
2.	A fekete vitorla	30.—
3.	Netecspartja	20.—
4.	Őszi hangulat	30.—
5.	Tanulmány	mag. tul.
6.	Tavasz	100.—
7.	Falu vége	100.—
8.	Vizimalom	120.—
9.	Utcarészlet	50.—
10.	Halászkunyhó Grádó mellett	50.—
11.	Naplemente a Balatonon	70.—
12.	Lovranaí tengerpart	70.—
13.	A Quarnerő	50.—
14.	Merengés	mag. tul.
15.	A földmüves	70.—
16.	A horgász	50.—
17.	Jégtorlódás a Dunán	nem eladó
18.	Dr. F. S. arcképe	mag. tul.
19.	Tanulmányfő	60.—
20.	E. S.-né urnő arcképe	mag. tul.
21.	Klárika	„
22.	S. L. urileány arcképe	„

23. Ilike — — — — — — — — mag. tul.
24. N. M. urileány arcképe — — — — „
25. Dr. K. I. ur arcképe — — — — — „
26. Dr. H. S.-né arcképe — — — — — „
27. Biedermayer tanulmány — — — — nem eladó
28. Ilonka — — — — — — — — „
29. F. Z.-né urnő arckepe — — — — „
30. V. M. urleány arcképe — — — — „
31. Profil — — — — — — — — mag. tul.
33. Alice — — — — — — — — „
34. Act — — — — — — — — 100.—
35. F. S. ur arcképe — — — — mag. tul.
36. G. R. ur arcképe — — — — — „
37. Piaci részlet — — — — — — — 60.—
38. Jegenyék — — — — — — — nem eladó
39. Nyár — — — — — — — — 120,—
40. Áradás — — — — — — — — nem eladó
41. Nyires — — — — — — — — nem eladó
42. B. L.-né urnő arcképe — — — — mag. tul.
43. Edith — — — — — — — — „
44. Tanulmányfő — — — — — — „
45. Dr. S. D.-né urnő arcképe — — — „
46. Act — — — — — — — — 80.—
47. Éjjel a Balatonon — — — — — 70.—
48. Patak — — — — — — — — 120.—
49. Asztafieva táncosnő — — — — — 10.—
50. Tánc — — — — — — — — 10.—
51. Dunai részlet — — — — — — 40.—

szállitását, felszerelését és működését. A gyüjtemény először Bécsben volt kiállitva a Künstlerhausban, óriási érdeklődés mellett, nemsokára pedig németországi kőrutra fogják vinni. Megszerzése és bemutatása által a Nemzeti Szalon nagy szolgálatot vélt tenni a magyar közönségnek.

Az országos Hadsegélyző Bizottság javára kiállitott és eladandó kollekciónak alkotója és adományozója *Pick-Morino* festőművész, egyike a csendélet-festészet legkiválóbb mestereinek. Neve és művészete Európa-szerte, de különösen Németországban ismert, ahol élt és ahol igen nagy művészi sikerei voltak. Születésére nézve magyar ember és hogy érzésére is az, azt eléggé bebizonyitotta, midőn a vagyont érő kollekciót felajánlotta a Hadsegélyző Bizottságnak. Komáromban született 1876-ban, de már féléves korában elkerült Magyarországról. Münchenben tanult, először épitészetet, azután festészetet, Eleinte freskófestő volt és ezen a téren is nagy sikereket ért el, különösen Párisban és a milánói világkiállitáson. A nagy sikerek dacára felhagy a freskófestészettel és teljesen a csendéletfestéshez fordul, mint amely legjobban megfelel művészi egyéniségének. Művészetét feltünő tehetség, komoly tanulmányok által naggyá fejlesztett tudás és rendkivül finom kolorisztikus izlés jellemzik. Bár felfogása teljesen modern, azért tartózkodik minden túlhajtástól és még a tisztán szinkombinációkkal hatni akaró képeiben is kellő érvényre jut a rajz, a tárgyak alakja és strukturája.

művész áldozatkészsége folytán az *Országos Hadsegélyző Bizottság* céljaira fordittatik.

Kiállitásunk emellett művészi szempontból is nagyon becses és érdekes. Érdekességét aktuális jellegénél fogva első sorban *Alexander D. Goltz*nak a kollekciója adja meg. Goltz kiváló és ismertnevü osztrák festőművész. 1857-ben született Püspökladányon, ahol szülei — apja vasutépitő mérnök volt — abban az időben tartózkodtak. Később ismét Magyarországon töltött néhány évet és művészeti tanulmányait is Bndapesten kezdte meg Székely Bertalan vezetése mellett. Majd Münchenbe és Bécsbe megy és később hosszabb időt töltött Párisban. Hamarosan nagy művészi sikereket ért el. Főbb műveit a különböző európai múzeumok szerezték meg és mint arcképfestő is, főleg arisztokrata és udvari körökben igen keresett lett Goltz 1914. decemberben a Skoda-gyár megbizásából Antwerpenben járt, ahol a német vezérkar engedélyével lefestette a mi 30½-es mozsarainknak a hatását. Képei, amellett, hogy művészi szembontból is elsőranguak, minden fotográfiánál hűebben szemléltetik azt a retrenetes rembolást, melyet czek a nagyszerü mozsarak a bevehetlennek tartott erődökben véghezvittek. A művészi gyüjteményt érdekesen egésziti ki a Skoda-müvek pilseni fegyvergyárának 21 fényképfelvetele, melyek teljesen hitelesen mutatják be a mi 30.5 cm.-es mozsarainknak és 42 cm.-es tarackjainknak, ezeknek a legendás ágyúszörnyeknek szerkezetét,

52. Az est — — — — — — — — mag. tul.
53. Vihar előtt — — — — — — — 70.—
54. Dunapart — — — — — — — 50.—
55. Haza a legelőről — — — — — — 60.—
56. Patak partja — — — — — — 25.—
57. Kilátás Felsőgallára — — — — — 70.—
58. A Karrersee — — — — — — — mag. tul.
59. Titta Ruffo mint Mefisztó — — — — 80.—
60. A nyáj — — — — — — — 30.—
61. Gődi Dunarészlet — — — — — 40.—
62. Tiroli részlet — — — — — — 50.—
63. Fondé-i malom — — — — — — 50.—
64. Egyedül — — — — — — — 70.—
65. Részlet Lovranából — — — — — 50.—
66. Mocsár — — — — — — — mag. tul.
67. Pihenő kondások — — — — — — 80.—
68. Az album — — — — — — — 60.—
69. Tükröző Balaton — — — — — — 50.—
70. Árnyékban — — — — — — — 80.—
71. Fürdés után — — — — — — 60.—
72. Grádo-i hangulat — — — — — 40.—
73. Lovranai halottasház — — — — — 50.—
74. Esthangulat falun — — — — — 50.—
75. Hiuság — — — — — — — mag. tul.
76. Madonna, tanulmány — — — — — „
77. Riza — — — — — — — — „
78. Hazafelé — — — — — — — 40.—
79. Csendes part — — — — — — 40.—

80. Dr. U. L. ur gyermeke — — — — mag. tul.
81. Alice — — — — — — — — „
82. N. E. urleány arcképe — — — — „
83. J. A. urnő arcképe — — — — — „
84. Pali — — — — — — — — „
85. K. G. ur arcképe — — — — — „
86. Mefisztó a templom előtt— — — — „
87. B. K. ur arcképe — — — — — „
88. Dr. B. A. ur arcképe — — — — „
89. Dr. V. H. ur arcképe — — — — „
90. A Parlament — — — — — — 20.—
91. F. S. ur arcképe — — — — — mag. tul.
92. F. L.-né urnő arcképe — — — — „
93. Dr. B. Á. ur arcképe — — — — „
94. Profil — — — — — — — — „
95. Fiam — — — — — — — — nem eladó
96. Act — — — — — — — — mag. tul.
97. Holdvilágos táj — — — — — — „
98. Halásztanya — — — — — — „
99. Este a Dunán — — — — — — „
100. F. F. ur arcképe — — — — — „
101. Gróf E- F. S. ur arcképe — — — „
102. Biedermayer tanulmány — — — — 100.—
103. A Rákospatak mentén — — — — mag. tul.
104. Hazatérő birkanyáj — — — — — „
105. S. H. ur arcképe — — — — — „
106. H. A. ur arcképe — — — — — „
107. S. A. ur arcképe — — — — — „

ELŐSZÓ.

Midőn közel tiz hónap előtt kitört a világháborúnak mindent elsodrással fenyegető viharja és alapjában rázta meg az egész kulturéletet, ugy látszott, hogy a művészetek teljesen háttérbe fognak szorulni és különösen a képzőművészet, mely a változott viszonyokhoz legnehezebben tud alkalmazkodni, sulyos veszteségeket szenved. Eleinte ugy is volt. Művészeink csüggedten hagyták abba az alkotó munkát, művészeti intézményeink egy része beszüntette működését, vagy pedig háborús célok szolgálatába állt.

A Nemzeti Szalónnak ezekben a válságos időkben az volt a főtörekvése, hogy ezt a két célt lehetőleg összeegyeztesse. Egyrészt ne szünjön meg szolgálni a képzőművészet ügyét, másrészt tőle telhetőleg részt vegyen abban a háborúval összefüggő munkában, melyet elvégezni a mostani megpróbáltatások között minden magyar embernek, minden nemzeti intézménynek szent kötelessége. Ezt a kettős célt kivánja szolgálni a mostani kiállitásával is. Fenn akarja tartani a képzőművészet iránti érdeklődést és a művészeti élet folytonosságát, azonkivül szolgálni óhajtja a háborúval kapcsolatos jótékonyság ügyét is, mivel a most bemutatott *Pick-Morino-féle* kollekciónak műtárgy eladásból befolyó jövedelme a kiállitó

A NEMZETI SZALON IGAZGATÓSÁGA:

ELNÖK:
gróf Andrássy Gyula v. b. t. t.

ALELNÖKÖK:
Molnár Viktor — *ny. államtitkár*
Horvai János — *szobrászművész*

IGAZGATÓ:
Déry Béla

IGAZGATÓSÁGI TAGOK:
Baditz Ottó
Gellért Jenő
Kacziány Ödön
Kézdi Kovács László

MŰTÁROS:
Rubovics Márk

TITKÁR:
Bende János

ÜGYÉSZ:
Dr. Képessy József

PÉNZTÁROS:
Weiser Kálmán

108.	Kettős act	— nem eladó
109.	Acttanulmány	70.—
110.	Lemenő nap	— nem eladó
111.	Arató	— mag. tul.
112.	Várakozás	„
113.	Patak partján	50.—
114.	Balatoni hangulat	— mag. tul.
115.	Tavasz	„
116.	Nyári felhő	50.—
117.	M. M.-né urnő arcképe	— mag. tul.
118.	R. M. ur arcképe	„
119.	Act	50.—
120.	A Balaton Aligánál	— mag. tul.
121.	Hullámverés este	— mag. tul.
122.	Menház a Rosengarten előtt	60.—
123.	Kápolna a Mendelpass-on	— mag. tul.
124.	Tanulmány	„
125.	Halászbárkák Grádónál	50.—
126.	Fasor a patak mentén	80.—
127.	Ruffré	60.—
128.	Fonde	60.—
129.	Tanulmány	mag. tul.
130.	A körtefa	60.—
131.	A nehéz munka	30.—
132.	Magyar parasztfő	mag. tul.
133.	A cipőcsatt	60.—
134.	Enyelgés	mag. tul.
135.	Olasz utcarészlet	nem eladó

136. Nyires a patak partján — — — — 50.—
137. Grete — — — — — — — — mag. tul.
138. Pali — — — — — — — — nem eladó
139. Erik — — — — — — — — mag. tul.
140. Pillangókisasszony. Komáromi-Katz Endre eredeti festménye nyomán — — — 60.—
141. Tanulmány — — — — — — nem eladó
142—170. Különféle arcképek — — — nem eladók

KATALOGUS

ELSŐ HÁBORÚS KIÁLLITÁS

melyen bemutatásra kerülnek

Alexander D. Goltz

osztrák festőművésznek a Skoda-gyár megbizásából Antwerpenben a mi 30.5-es mozsaraink hatásáról festett képei, továbbá

Pick-Morino

festőművésznek az ORSZÁGOS HADSEGÉLYZŐ BIZOTTSÁG javára felajánlott festményei és

Magyar Emil

foto-művész kollekciója.

1915. május-junius.